॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ವಿನಯಪಿಟಕೇ

ಸಾರತ್ಥದೀಪನೀ-ಟೀಕಾ (ತತಿಯೋ ಭಾಗೋ)

೫. ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಮುಸಾವಾದವಗ್ಗೋ

೧. ಮುಸಾವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧. ಮುಸಾವಾದವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ಖುದ್ದಕಾನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **“ಖುದ್ದಕ**-ಸದ್ದೋ ಬಹು-ಸದ್ದಪರಿಯಾಯೋ । ಬಹುಭಾವತೋ ಇಮಾನಿ ಖುದ್ದಕಾನಿ ನಾಮ ಜಾತಾನೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ನವಸು ವಗ್ಗೇಸು, ತೇಸು ವಾ ಖುದ್ದಕೇಸು। ಕಾರಣೇನ ಕಾರಣನ್ತರಪಟಿಚ್ಛಾದನಮೇವ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಾರಣಂ ವದನ್ತೋ **“ಜಾನಿತಬ್ಬತೋ”**ತಿ ಆಹ। “ಯದಿ ಏವಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಪಿ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಆಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ಪರೇನ ವುತ್ತೋ ತಂ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುಂ ಪುನ **“ಜಾತಿಧಮ್ಮತೋ”**ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಕಾರಣಂ ವದತಿ।

“ಸಮ್ಪಜಾನಂ ಮುಸಾ ಭಾಸತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ **ಸಮ್ಪಜಾನ ಮುಸಾ ಭಾಸತೀತಿ** ಅನುನಾಸಿಕಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **“ಜಾನನ್ತೋ ಮುಸಾ ಭಾಸತೀ”**ತಿ।

೨. **ಜಾನಿತ್ವಾ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಚ ಮುಸಾ ಭಣನೇತಿ** ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಪಿ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಚನಕ್ಖಣೇಪಿ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಮುಸಾ ಭಣನೇ। ಭಣನಞ್ಚ ನಾಮ ಇಧ ಅಭೂತಸ್ಸ ವಾ ಭೂತತಂ ಭೂತಸ್ಸ ವಾ ಅಭೂತತಂ ಕತ್ವಾ ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪನಪಯೋಗೋ। **ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇತಿ** ಚ ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಸಮ್ಪಜಾನ ಮುಸಾ ವದತಿ, ತಸ್ಸ ತಂನಿಮಿತ್ತಂ ತಂಹೇತು ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಹೋತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಈದಿಸೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩. ವಿಸಂವಾದೇನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಿಸಂವಾದನಂ,** ವಞ್ಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯವಸಪ್ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **“ವಿಸಂವಾದನಚಿತ್ತಂ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ ವದನ್ತಸ್ಸಾ”**ತಿ। ವದತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ವಾಚಾ,** ವಚನಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ। ತೇನಾಹ **“ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾ…ಪೇ॰… ಚೇತನಾ”**ತಿ। **ಪಭೇದಗತಾ ವಾಚಾತಿ** ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನಾ। **ಏವಂ ಪಠಮಪದೇನ ಸುದ್ಧಚೇತನಾ…ಪೇ॰… ಕಥಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಇಮಂ ದೀಪೇತಿ - ಸುದ್ಧಚೇತನಾ ವಾ ಸುದ್ಧಸದ್ದೋ ವಾ ಸುದ್ಧವಿಞ್ಞತ್ತಿ ವಾ ಮುಸಾವಾದೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸದ್ದೇನ ಚ ಸಹಿತಾ ತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ ಮುಸಾವಾದೋತಿ। **ಚಕ್ಖುವಸೇನ ಅಗ್ಗಹಿತಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ** ಚಕ್ಖುಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೇನ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಅಗ್ಗಹಿತಮಾರಮ್ಮಣಂ। ಘಾನಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತವಿಸಯಗ್ಗಾಹಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **“ತೀಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ”**ತಿ। “ಧನುನಾ ವಿಜ್ಝತೀ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ “ಚಕ್ಖುನಾ ದಿಟ್ಠ”ನ್ತಿ ಅಯಂ ವೋಹಾರೋ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟೋತಿ ಆಹ **“ಓಳಾರಿಕೇನೇವ ನಯೇನಾ”**ತಿ।

೧೧. **ಅವೀಮಂಸಿತ್ವಾತಿ** ಅನುಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ। **ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾತಿ** ಅವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ। **ಜಳತ್ತಾತಿ** ಅಞ್ಞಾಣತಾಯ। **ದಾರುಸಕಟಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಗತೋತಿ** ದಾರುಸಕಟಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಗತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ತಥೇವ

ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಮುಸಾವಾದೋ ಜಾತೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಕೇಳಿಂ ಕುರುಮಾನೋತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಏವಂ ವದನ್ತೋ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ । ಜಾತಿಆದೀಹಿಯೇವ ಹಿ ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ದವಕಮ್ಯತಾಯ ವದನ್ತಸ್ಸ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ವುತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಹೀನುಕ್ಕಟ್ಠೇಹಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ, ಹೀನಂ ವಾ ಜಾತಿಆದಿಹಿ।
ಉಜುಂ ವಾಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ, ವದೇ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ದವಾ"ತಿ॥

ಚಿತ್ತೇನ ಥೋಕತರಭಾವಂಯೇವ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಬಹುಭಾವಂಯೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಗಾಮೋ ಏಕತೇಲೋ"ತಿಆದಿನಾಪಿ ಮುಸಾವಾದೋ ಜಾತೋ। **ಚಾರೇಸು**ನ್ತಿ ಉಪನೇಸುಂ। ವಿಸಂವಾದನಪುರೇಕ್ಖಾರತಾ, ವಿಸಂವಾದನಚಿತ್ತೇನ ಯಮತ್ಥಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಪಯೋಗೋ ಚಾತಿ ಇಮಾನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ । ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾರೋಚನತ್ಥಂ ಮುಸಾ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಂ, ಅಮೂಲಕೇನ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಅನುದ್ಧಂಸನತ್ಥಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ಅನುದ್ಧಂಸನತ್ಥಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ, "ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತೀ"ತಿಆದಿಪರಿಯಾಯೇನ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾರೋಚನತ್ಥಂ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಮುಸಾ ಭಣಿತೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಅಪ್ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ, ಕೇವಲಂ ಮುಸಾ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಇಧ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತಂ।

ಮುಸಾವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಓಮಸವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೨. ದುತಿಯೇ ಕಣ್ಣಕಟುಕತಾಯ ಅಮನಾಪಂ ವದನ್ತಾ ಕಣ್ಣೇಸು ವಿಜ್ಝನ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಓಮಸನ್ತೀತಿ ಓವಿಜ್ಝನ್ತೀ"**ತಿ। **ಪಧಂಸೇನ್ತೀ**ತಿ ಅಭಿಭವನ್ತಿ।

೧೩. **ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಹೋತೀ**ತಿ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ನನ್ದಿವಿಸಾಲೋ ನಾಮ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತೀತತ್ಥೇ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ, ಕಿರಿಯಾಕಾಲವಚನಿಚ್ಛಾಯ ವಾ ವತ್ತಮಾನಪ್ಪಯೋಗೋ ಸದ್ದನ್ತರಸನ್ನಿಧಾನೇನ ಭೂತತಾವಗಮೋ ಸಿಯಾತಿ। **ಪಚ್ಚೇಸೀ**ತಿ "ಅಮನಾಪಂ ಇದ"ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ। **ಹೇಟ್ಠಾರುಕ್ಖೇ ದತ್ವಾ**ತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕೇ ದತ್ವಾ। **ಪುಬ್ಬೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾರಪ್ಪದೇಸಂ ಪುನ ಅರೇ ಪತ್ತೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಉಜುಕಂ ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಅರಸ್ಸ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸಂ ಪುನ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅರೇ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಭಾವೇನ ಸಮ್ಪತ್ತೇ, ಪಠಮಂ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತನೇಮಿಪ್ಪದೇಸೇ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪುನ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಿಥಿಲಕರಣ**ನ್ತಿ ಸಿಥಿಲಕಿರಿಯಾ।

೧೫. **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ। **ತಚ್ಛಕಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವಡ್ಢಕೀಕಮ್ಮಂ। **ಕೋಟ್ಟಕಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವಾ ಪಾಸಾಣಕೋಟ್ಟಕಕಮ್ಮಂ । **ಹತ್ಥಮುದ್ದಾಗಣನಾ**ತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಸಙ್ಕೋಚನೇನೇವ ಗಣನಾ। ಪಾದಸಿಕಮಿಲಕ್ಖಕಾದಯೋ ವಿಯ ನವನ್ತವಸೇನ ಗಣನಾ **ಅಚ್ಛಿದ್ದಕಗಣನಾ**। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಕಲನಪಟುಪ್ಪಾದನವೋಕ್ಲನಭಾಗಹಾರಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಪಿಣ್ಡಗಣನಾ ಗಹಿತಾ। ಯಸ್ಸ ಸಾ ಪಗುಣಾ ಹೋತಿ, ಸೋ ರುಕ್ಖಮ್ಪಿ ದಿಸ್ವಾ "ಏತ್ತಕಾನಿ ಏತ್ಥ ಪಣ್ಣಾನೀ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಯಭ ಮೇಥುನೇತಿ ವಚನತೋ **ಯ**-ಕಾರ **ಭ**-ಕಾರೇ ಏಕತೋ ಯೋಜಿತೇ ಅಸದ್ಧಮ್ಮವಚನಂ ಹೋತಿ।

೧೬-೨೬. **ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ ಉಪಸಗ್ಗಾದಿಮತ್ತವಿಸಿಟ್ಠಾನಂ ಅತಿಚಣ್ಡಾಲಾದಿಪದಾನಂ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೇಸುಯೇವ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ। **ಚೋರೋಸೀ**ತಿಆದೀನಂ ಪನ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। **ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ**ತಿ ಪುರಿಮಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿವರಣಂ। ಪಾಳಿಯಂ ಅವುತ್ತೇಪಿ "ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ

ಪರಮ್ಮುಖಾ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಸ್ಸ ವತ್ಥೂನಂ ಅನಞ್ಞಭಾವತೋ ಯಥಾ ದುಕ್ಕಟಂ, ತಥಾ ದವಕಮ್ಯತಾಯ ಪರಮ್ಮುಖಾ ವದನ್ತಸ್ಸಪಿ ದುಬ್ಭಾಸಿತಮೇವಾ"ತಿ ಆಚರಿಯಾ ವದನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬಸತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಚನತ್ಥವಿಜಾನನಪಕತಿಕಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

೩೫. ಅನುಸಾಸನಿಪುರೇಕ್ಖಾರತಾಯ ಠತ್ವಾ ವದನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಲಹುಪರಿವತ್ತಿಭಾವತೋ ಅನ್ತರಾ ಕೋಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಯಂ ಅಕ್ಕೋಸತಿ, ತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಅನಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಅಕ್ಕೋಸನಂ, "ಮಂ ಅಕ್ಕೋಸತೀ"ತಿ ಜಾನನಾ, ಅತ್ಥಪುರೇಕ್ಖಾರತಾದೀನಂ ಅಭಾವತಾತಿ ಇಮಾನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಓಮಸವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪೇಸುಞ್ಞಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೬. ತತಿಯೇ ಭಣ್ಡನಂ ಜಾತಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಭಣ್ಡನಜಾತಾ**। **ಸಮ್ಮನ್ತನ**ನ್ತಿ ರಹೋ ಸಂಸನ್ದನಂ। ಹತ್ಥಪರಾಮಾಸಾದಿವಸೇನ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ ಕಲಹೋ ಜಾತೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಲಹಜಾತಾ**। ಅನಾಪತ್ತಿಗಾಮಿಕಂ ವಿರುದ್ಧವಾದಭೂತಂ ವಿವಾದಂ ಆಪನ್ನಾತಿ **ವಿವಾದಾಪನ್ನಾ**। ವಿಗ್ಗಹಸಂವತ್ತನಿಕಾ ಕಥಾ **ವಿಗ್ಗಾಹಿಕಕಥಾ**। ಪಿಸತೀತಿ ಪಿಸುಣಾ, ವಾಚಾ, ಸಮಗ್ಗೇ ಸತ್ತೇ ಅವಯವಭೂತೇ ವಗ್ಗೇ ಭಿನ್ನೇ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಿಸುಣಾ ಏವ **ಪೇಸುಞ್ಞಂ**। ತಾಯ ವಾಚಾಯ ವಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಿಸುಣೋ, ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ **ಪೇಸುಞ್ಞಂ**। **ಪಿಯಭಾವಸ್ಸ ಸುಞ್ಞಕರಣವಾಚ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ "ಪಿಯಸುಞ್ಞಕರಣತೋ ಪಿಸುಣಾ"ತಿ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ।

ಇಧಾಪಿ "ದಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಪೇಸುಞ್ಞಂ ಉಪಸಂಹರತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ದಸವಿಧಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥುವಸೇನೇವ ಪೇಸುಞ್ಞಂ ಉಪಸಂಹರನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಪಾಳಿಮುತ್ತಕಾನಂ ಚೋರೋತಿಆದೀನಂ ವಸೇನ ಪನ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ । "ಅನಕ್ಕೋಸವತ್ಥುಭೂತಂ ಪನ ಪೇಸುಞ್ಞಕರಂ ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಂ ವಚನಂ ವಾ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಯ ಉಪಸಂಹರನ್ತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪತ್ತಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾಪಿ ದುಕ್ಕಟೇನೇತ್ಥ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಅನಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಉಪಸಂಹರಣಂ, ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಭೇದಾಧಿಪ್ಪಾಯೇಸು ಅಞ್ಞತರತಾ, ತಸ್ಸ ವಿಜಾನನಾತಿ ಇಮಾನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪೇಸುಞ್ಞಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪದಸೋಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೫. ಚತುತ್ಥೇ **ಏಕತೋ**ತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸದ್ಧಿಂ। **ಪುರಿಮಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಸದಿಸಂ ಪಚ್ಛಾಬ್ಯಞ್ಜನ**ನ್ತಿ "ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಿಚ್ಚ-ಸದ್ದೇನ ಸದಿಸಂ "ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಿಚ್ಚ-ಸದ್ದಂ ವದತಿ। **ಅಕ್ಖರಸಮೂಹೋ**ತಿ ಅವಿಭತ್ತಿಕೋ ಅಕ್ಖರಸಮೂಹೋ। **ಅಕ್ಖರಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮೂಹೋ ಪದ**ನ್ತಿ ವಿಭತ್ತಿಅನ್ತಂ ಪದಮಾಹ। ವಿಭತ್ತಿಅನ್ತಮೇವ ಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ "**ಪಠಮಪದಂ ಪದಮೇವ, ದುತಿಯಂ ಅನುಪದ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏಕಂ ಪದನ್ತಿ ಗಾಥಾಪದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಪದಗಣನಾಯಾ**ತಿ ಗಾಥಾಪದಗಣನಾಯ। **ಅಪಾಪುಣಿತ್ವಾ**ತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಕಥೇತ್ವಾ। **ರುನ್ತಿ ಓಪಾತೇತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅನುನಾಸಿಕೋ ಆಗಮವಸೇನ ವುತ್ತೋ, ಸಂಯೋಗಪುಬ್ಬಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ "**ರೂ-ಕಾರಮತ್ತಮೇವಾ**"ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಭಣ ಸಾಮಣೇರಾ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಸಚೇ ರೂ-ಕಾರಂ ಅವತ್ವಾ ರು-ಇತಿ ರಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ವದತಿ, ಅಞ್ಞಂ ಭಣಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ "ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಅನಿಚ್ಚ-ಸದ್ದಮತ್ತೇನೇವ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಏಸ ನಯೋ**ತಿ ಏಕಮೇವಕ್ಖರಂ ವತ್ವಾ ಠಾನಂ। "ಮನೋಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಹಿ ಮ-ಕಾರಮತ್ತಮೇವ ವತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿಆದಿಸುತ್ತಂ ಭಣಾಪಿಯಮಾನೋ ಏ-ಕಾರಂ ವತ್ವಾ

ತಿಟ್ಠತಿ ಚೇ, ಅನ್ವಕ್ಖರೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಅಪರಿಪುಣ್ಣಪದಂ ವತ್ವಾ ಠಿತೇ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನೇನ। ಪದೇಸು ಏಕಂ ಪಠಮಪದಂ ವಿರಜ್ಝತಿ, ದುತಿಯೇನ ಅನುಪದೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ।

ಅನಙ್ಗಣಸುತ್ತಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೭ ಆದಯೋ) **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತಂ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೮೯ ಆದಯೋ) **ಮಹಾವೇದಲ್ಲಞ್ಚ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೯ ಆದಯೋ) ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾ ಭಾಸಿತಂ, **ಅನುಮಾನಸುತ್ತಂ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೧ ಆದಯೋ) ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೇನ, **ಚೂಳವೇದಲ್ಲಸುತ್ತಂ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೬೦ ಆದಯೋ) ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾಯ ಥೇರಿಯಾ ಭಾಸಿತಂ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಭಾಸಿತೇಯೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾನಿಸ್ಸಿತೋತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಮಗಧಭಾಸಾಯ ವುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹಾರುಳ್ಹಂ ಅಟ್ಠಕಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಇದಾನಿಪಿ ‘‘ಯಥಾಪಿ ದೀಪಿಕೋ ನಾಮ, ನಿಲೀಯಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹತೇ ಮಿಗೇ’’ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೬.೧.೫) ಏವಮಾದಿಕಂ ಸಙ್ಗಹಾರುಳ್ಹಂ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಾಳಿನಿಸ್ಸಿತೋತಿ** ‘‘ಮಕ್ಕಟೀ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಾ ಚಾ’’ತಿಏವಮಾದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೬೬) ಪಾಳಿಯಂಯೇವ ಆಗತೋ। **ವಿವಟ್ಟೂಪನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನುಪನಿಸ್ಸಿತಂ। ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಂ ಪನ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **‘‘ಕಿಞ್ಚಾಪೀ’’**ತಿಆದಿ। **ಥೇರಸ್ಸಾತಿ** ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರಸ್ಸ। **ಮಗ್ಗಕಥಾದೀನಿ** ಪಕರಣಾನಿ। ‘‘ಅಕ್ಖರೇನ ವಾಚೇತಿ, ಅಕ್ಖರಕ್ಖರೇ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ’’ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ **‘‘ಅಕ್ಖರಾಯ ವಾಚೇತಿ, ಅಕ್ಖರಕ್ಖರಾಯ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ’’**ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ।

೪೮. ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸಹ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಉದ್ದೇಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ದಹರಭಿಕ್ಖು ನಿಸಿನ್ನೋ…ಪೇ॰… ಭಣತೋ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥ ದ್ವೀಸುಪಿ ಠಿತೇಸು ನಿಸಿನ್ನೇಸು ವಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಭಣಾಮೀತಿ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವ। **ಉಪಚಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾತಿ** ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತತೋ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ। ‘‘ನಿಸಿನ್ನೇ ವಾಚೇಮೀ’’ತಿ ಭಣನ್ತಸ್ಸಪಿ ಉಪಚಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನತ್ತಾ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ದೂರೇ ನಿಸಿನ್ನಮ್ಪಿ ವಾಚೇಮೀತಿ ವಿಸುಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಭಣತಿ, ಆಪತ್ತಿಯೇವ। **ಏಕೋ ಪಾದೋ ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಪಗುಣೋಯೇವ ಪಚ್ಛಾ ಅಸರನ್ತಸ್ಸ ನ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ‘‘ಏವಂ ಭಣಾಹೀ’’ತಿ ಏಕತೋ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಓಪಾತೇತೀತಿ** ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಧಮ್ಮಂ ಪದಸೋ ವಾಚನತಾ, ಏಕತೋ ಭಣನಞ್ಚಾತಿ ಇಮಾನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪದಸೋಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೯-೫೦. ಪಞ್ಚಮೇ **ವಿಕೂಜಮಾನಾತಿ** ನಿತ್ಥುನನ್ತಾ। **ಕಾಕಚ್ಛಮಾನಾತಿ** ರೋದನ್ತಾ। ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥುನಿದಸ್ಸನಂ ವಾ। **ತೇನ ನು ಖೋ ಪಾತಿತ**ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಕಥಿತತ್ತಾ ನತ್ಥಿ ಮುಸಾವಾದೋ। ಕೇಚಿ ಪನ ‘‘ಸನ್ದೇಹವಸೇನ ವಚನಂ ಮುಸಾ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತ’’ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗನ್ತ್ವಾತಿ** ‘‘ಯಂ ಏತೇಸಂ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ತಂ ತೇಸಮ್ಪಿ ನ ಕಪ್ಪತೀ’’ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅಗನ್ತ್ವಾ।

೫೧. ದಿರತ್ತತಿರತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಚನಸಿಲಿಟ್ಠತಾಮತ್ತೇನ **ದಿರತ್ತ**-ಗ್ಗಹಣಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಿರತ್ತಞ್ಹಿ ಸಹವಾಸೇ ಲಬ್ಭಮಾನೇ ದಿರತ್ತೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದಿರತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ವಿಸುಂ ನ ಯೋಜೇತಿ। ತೇನೇವಾಹ **‘‘ಉತ್ತರಿದಿರತ್ತತಿರತ್ತನ್ತಿ ಭಗವಾ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಸಙ್ಗಹಕರಣತ್ಥಾಯ ತಿರತ್ತಪರಿಹಾರಂ ಅದಾಸೀ’’**ತಿ। ನಿರನ್ತರಂ ತಿರತ್ತದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಾ ದಿರತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ತಿರತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಾಸೇನ ಅನ್ತರಿಕಮ್ಪಿ ತಿರತ್ತಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ದಿರತ್ತವಿಸಿಟ್ಠಂ ಪನ ತಿರತ್ತಂ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ತೇನ ಅನನ್ತರಿಕಮೇವ ತಿರತ್ತಂ ದೀಪೇತಿ। ಸಯನಂ **ಸೇಯ್ಯಾ,** ಸಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿಪಿ **ಸೇಯ್ಯಾತಿ** ಆಹ **‘‘ಕಾಯಪ್ಪಸಾರಣಸಙ್ಖಾತ’’**ನ್ತಿಆದಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ, ತಸ್ಮಾ। **ಪಞ್ಚಹಿ ಛದನೇಹೀತಿ** ಇಟ್ಠಕಸಿಲಾಸುಧಾತಿಣಪಣ್ಣಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಛದನೇಹಿ।

ವಾಚುಗ್ಗತವಸೇನಾತಿ ಪಗುಣವಸೇನ। **ದಿಯಡ್ಢಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೋ** ವಡ್ಢಕೀಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಏಕೂಪಚಾರೋ**ತಿ ವಳಞ್ಜನದ್ವಾರಸ್ಸ ಏಕತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸತಗಬ್ಭಂ ವಾ ಚತುಸ್ಸಾಲಂ ಏಕೂಪಚಾರಂ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಉಪರಿಮತಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಸಮ್ಬದ್ಧಭಿತ್ತಿಕಸ್ಸಾತಿ ಇದಂ ತುಲಾಯ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಸಯಿತ್ವಾ ಪುನ ತೇನೇವ ಸುಸಿರೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಭಿತ್ತಿಅನ್ತರೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲಂ ಪವಿಸಿತುಂ ಯೋಗ್ಗೇಪಿ ಉಪರಿಮತಲೇನ ಅಸಮ್ಬದ್ಧಭಿತ್ತಿಕೇ ಸೇನಾಸನೇ ಅನಾಪತ್ತಿಯಾ ವುತ್ತಾಯ ತಥಾ ಪವಿಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೇ ಸಮ್ಬದ್ಧಭಿತ್ತಿಕೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಸಮ್ಬದ್ಧಭಿತ್ತಿಕೇ ಆಪತ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದೇ ಸಯಿತಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ತಾದಿಸೇ ಸೇನಾಸನೇ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲೇ ಸಯಿತಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಾ ಸಿಯಾತಿ ತಂನಿವಾರಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಉಪರಿಮತಲೇ ಸಯಿತಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ನಾನೂಪಚಾರೇ**ತಿ ಯತ್ಥ ಬಹಿ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಕತ್ವಾ ಉಪರಿಮತಲಂ ಆರೋಹನ್ತಿ, ತಾದಿಸಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಉಪರಿಮತಲೇಪಿ ಆಕಾಸಙ್ಗಣೇ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ "**ಛದನಬ್ಭನ್ತರೇ**"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಭಾಸಙ್ಖೇಪೇನಾತಿ ಸಭಾಕಾರೇನ। **ಅಡ್ಢಕುಟ್ಟಕೇ ಸೇನಾಸನೇ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಅಡ್ಢಕುಟ್ಟಕಂ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಏಕಂ ಪಸ್ಸಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ತೀಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಭಿತ್ತಿಯೋ ಬದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯತ್ಥ ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಸ್ಸೇ ಭಿತ್ತಿಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಉಪಡ್ಢಂ ಉಪಡ್ಢಂ ಕತ್ವಾ ಭಿತ್ತಿಯೋ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿ, ತಾದಿಸಂ ಸೇನಾಸನ"ನ್ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಅಡ್ಢಕುಟ್ಟಕೇತಿ ಛದನಂ ಅಡ್ಢೇನ ಅಸಮ್ಪತ್ತಕುಟ್ಟಕೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ನೋ ನ ಯುತ್ತಂ। "**ವಾಳಸಙ್ಘಾಟೋ** ನಾಮ ಥಮ್ಭಾನಂ ಉಪರಿ ವಾಳರೂಪೇಹಿ ಕತಸಙ್ಘಾಟೋ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಬಹಿಗತೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಿಂ ಪಸ್ಸೇ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಪ್ಪದೇಸತೋ ಬಹಿಗತೇ ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಗಬ್ಭೂಪಚಾರೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮಜ್ಝೇ ವಿವಟಙ್ಗಣವನ್ತಾಸು ಪಮುಖಮಹಾಚತುಸ್ಸಾಲಾಸು ಯಥಾ ಆಕಾಸಙ್ಗಣಂ ಅನೋತರಿತ್ವಾ ಪಮುಖೇನೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬಗಬ್ಭೇ ಪವಿಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಏಕೇಕಗಬ್ಭಸ್ಸ ದ್ವೀಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಕುಟ್ಟಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕತಂ **ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಗಬ್ಭೂಪಚಾರಂ** ನಾಮ, ಇದಂ ಪನ ತಾದಿಸಂ ನ ಹೋತೀತಿ "ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಗಬ್ಭೂಪಚಾರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಗಬ್ಭೇ ಪವಿಸನ್ತೀ**ತಿ ಗಬ್ಭೂಪಚಾರಸ್ಸ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಆಕಾಸಙ್ಗಣಂ ಅನೋತರಿತ್ವಾ ಪಮುಖೇನೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ತಂ ಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। ಅಥ ಕುತೋ ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋಯೇವ ಸಬ್ಬಪರಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ಗಬ್ಭಪರಿಕ್ಖೇಪೋಯೇವ ಹಿಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ**"ತಿ। ಇದಞ್ಚ ಸಮನ್ತಾ ಗಬ್ಭಭಿತ್ತಿಯೋ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಚತುಸ್ಸಾಲವಸೇನ ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠೇಪಿ ಸೇನಾಸನೇ ಗಬ್ಭಪಮುಖಂ ವಿಸುಂ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಮನ್ತಾ ಠಿತಗಬ್ಭಭಿತ್ತೀನಂ ವಸೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ।

"ನನು ಚ 'ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪಮುಖೇ ಅನಾಪತ್ತೀ'ತಿ ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಚತುಸ್ಸಾಲವಸೇನ ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠೇಪಿ ಸೇನಾಸನೇ ವಿಸುಂ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪಮುಖೇ ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವಾ"ತಿ ಯೋ ವದೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ವಾದಪರಿಮೋಚನತ್ಥಂ ಇದಂ ವುತ್ತಂ "**ಯಂ ಪನ…ಪೇ॰… ಪಾಟೇಕ್ಕಸನ್ನಿವೇಸಾ ಏಕಚ್ಛದನಾ ಗಬ್ಭಪಾಳಿಯೋ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ**"ನ್ತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – "ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪಮುಖೇ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಚತುಸ್ಸಾಲವಸೇನ ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠಾ ಗಬ್ಭಪಾಳಿಯೋ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಕಿಞ್ಚರಹಿ ವಿಸುಂ ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠಂ ಏಕಮೇವ ಗಬ್ಭಪಾಳಿಂ ಸನ್ಧಾಯ। ತಾದಿಸಾಯ ಹಿ ಗಬ್ಭಪಾಳಿಯಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪಮುಖೇ ಅನಾಪತ್ತಿ, ನ ಚತುಸ್ಸಾಲವಸೇನ ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠಾಯಾ"ತಿ। ಏಕಾಯ ಚ ಗಬ್ಭಪಾಳಿಯಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಗಬ್ಭಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಖುದ್ದಕಭಿತ್ತೀನಂ ಉಟ್ಠಾಪನಮತ್ತೇನಪಿ ಪಮುಖಂ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಚತುಸ್ಸಾಲವಸೇನ ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠಾಸು ಪನ ಗಬ್ಭಪಾಳೀಸು ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಗಬ್ಭಭಿತ್ತೀನಂ ವಸೇನಪಿ ಪಮುಖಂ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಇಮಿನಾ ಲಕ್ಖಣೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಪಮುಖಂ, ತತ್ಥ ಆಪತ್ತಿ, ಇತರತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ।

ಇದಾನಿ "ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪಮುಖೇ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ವಚನಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೇನ ಯಂ ವುತ್ತಂ "ಭೂಮಿಯಂ ವಿನಾ ಜಗತಿಯಾ ಪಮುಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಅಯುತ್ತತಾವಿಭಾವನತ್ಥಂ "**ಯಞ್ಚ ತತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಭೂಮಿಯಂ ವಿನಾ ಜಗತಿಯಾ ಪಮುಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕಥಿತ**ನ್ತಿ ಹಿ ಇಮಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ – "ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪಮುಖೇ

ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ವಿನಾ ವತ್ಥುಂ ಭೂಮಿಯಂ ಕತಗೇಹಸ್ಸ ಪಮುಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕಥಿತಂ। ಸಚೇ ಪನ ಉಚ್ಚವತ್ಥುಕಂ ಪಮುಖಂ ಹೋತಿ, ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ದಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧಾಪಿ ಹಿ ಜಗತಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತೀ"**ತಿ। ಹೇಟ್ಠಾಪಿ ಇದಮೇವ ಮನಸಿ ಸನ್ನಿಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಉಚ್ಚವತ್ಥುಕಂ ಚೇಪಿ ಹೋತಿ, ಪಮುಖೇ ಸಯಿತೋ ಗಬ್ಭೇ ಸಯಿತಾನಂ ಆಪತ್ತಿಂ ನ ಕರೋತೀ"ತಿ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ। **ಜಗತಿಯಾ ಪಮಾಣಂ ವತ್ವಾ**ತಿ "ಸಚೇ ಜಗತಿಯಾ ಓತರಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಸಯಿತೋ, ಜಗತಿಯಾ ಉಪರಿ ಸಯಿತಂ ನ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಜಗತಿಯಾ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ಪಮಾಣಂ ವತ್ವಾ। ಏಕಸಾಲಾದೀಸು ಉಜುಕಮೇವ ದೀಘಂ ಕತ್ವಾ ಸನ್ನಿವೇಸಿತೋ ಪಾಸಾದೋ **ಏಕಸಾಲಸನ್ನಿವೇಸೋ**। ದ್ವಿಸಾಲಸನ್ನಿವೇಸಾದಯೋಪಿ ವುತ್ತಾನುಸಾರತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾಲಪ್ಪಭೇದದೀಪನಮೇವ ಚೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತತೋ ವಿಸೇಸೋ।

ಮಜ್ಝೇಪಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ದಿಯಡ್ಢಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧತ್ತಾ ದಿಯಡ್ಢಹತ್ಥಂ ಚೇಪಿ ಮಜ್ಝೇ ಪಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ನಾನೂಪಚಾರಮೇವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ನ ಹಿ ಛಿದ್ದೇನ ಗೇಹಂ ಏಕೂಪಚಾರಂ ನಾಮ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ದಿಯಡ್ಢಹತ್ಥಬ್ಭನ್ತರೇ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಞ್ಚಾರಪ್ಪಹೋನಕಂ ಛಿದ್ದಂ ಹೋತಿ, ತಮ್ಪಿ ದ್ವಾರಮೇವಾತಿ ಏಕೂಪಚಾರಂ ಹೋತಿ। **ಕಿಂ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋವಿದ್ಧಸ್ತೋ**ತಿ ಪಮುಖಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಞ್ಚನ್ನಂಯೇವ ಛದನಾನಂ ಆಗತತ್ತಾ ವದತಿ **"ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಛದನೇನ ಛನ್ನಾ"**ತಿ।

೫೨. ಪಾಳಿಯಂ "ಸೇಯ್ಯಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನಾ ಸಬ್ಬಪರಿಚ್ಛನ್ನಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನಚ್ಛನ್ನಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನಪರಿಚ್ಛನ್ನಾ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಯೇಭುಯ್ಯೇನಚ್ಛನ್ನಯೇಭುಯ್ಯೇನಪರಿಚ್ಛನ್ನಸೇನಾಸನಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ ಅವಸಾನಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ, "ಉಪಡ್ಢಚ್ಛನ್ನೇ ಉಪಡ್ಢಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಚ ಉಪಡ್ಢಚ್ಛನ್ನಉಪಡ್ಢಪರಿಚ್ಛನ್ನಸೇನಾಸನಂ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ, ಉಭಿನ್ನಮನ್ತರಾ ಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ, ಉದಾಹು ದುಕ್ಕಟೇನಾತಿ? ಲೋಕವಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸೇವ ಅನವಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ ಇಮಸ್ಸ ಚ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜತ್ತಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನಚ್ಛನ್ನಯೇಭುಯ್ಯೇನಪರಿಚ್ಛನ್ನಸ್ಸ ಉಪಡ್ಢಚ್ಛನ್ನಉಪಡ್ಢಪರಿಚ್ಛನ್ನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಅನಿವಾರಿತಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ವಿನಯವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಚ ಗರುಕೇಯೇವ ಠಾತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಸತ್ತ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನೀ**ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಏಕತ್ತೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ವಿಸುಂ ಪನ ಗಯ್ಹಮಾನೇ "ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನೇ ಸಬ್ಬಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನಚ್ಛನ್ನೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠೇವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

ಸೇನಮ್ಬಮಣ್ಡಪವಣ್ಣಂ ಹೋತೀತಿ ಸೀಹಳದೀಪೇ ಕಿರ ಉಚ್ಚವತ್ಥುಕೋ ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನೋ ಸಬ್ಬಅಪರಿಚ್ಛನ್ನೋ ಏವಂನಾಮಕೋ ಸನ್ನಿಪಾತಮಣ್ಡಪೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಜಗತಿಪರಿಕ್ಖೇಪಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಉಚ್ಚವತ್ಥುಕತ್ತಾ ಮಣ್ಡಪಸ್ಸ ಸಬ್ಬಅಪರಿಚ್ಛನ್ನತಾ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಆಹ **"ಇಮಿನಾಪೇತಂ ವೇದಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಚೂಳಕಚ್ಛನ್ನಾ**ದೀನಿ ಚೇತ್ಥ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ - ಯಸ್ಸ ಚತೂಸು ಭಾಗೇಸು ಏಕೋ ಛನ್ನೋ, ಸೇಸಾ ಅಚ್ಛನ್ನಾ, ಇದಂ **ಚೂಳಕಚ್ಛನ್ನಂ**। ಯಸ್ಸ ತೀಸು ಭಾಗೇಸು ದ್ವೇ ಛನ್ನಾ, ಏಕೋ ಅಚ್ಛನ್ನೋ, ಇದಂ **ಯೇಭುಯ್ಯೇನಚ್ಛನ್ನಂ**। ಯಸ್ಸ ದ್ವೀಸು ಭಾಗೇಸು ಏಕೋ ಛನ್ನೋ, ಏಕೋ ಅಚ್ಛನ್ನೋ, ಇದಂ **ಉಪಡ್ಢಚ್ಛನ್ನಂ** ನಾಮ ಸೇನಾಸನಂ। **ಚೂಳಕಪರಿಚ್ಛನ್ನಾ**ದೀನಿಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।
ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಕಸೇನಾಸನಂ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸಹ ನಿಪಜ್ಜನಂ, ಚತುತ್ಥದಿವಸೇ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನನ್ತಿ ಇಮಾನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ದುತಿಯಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೫. ಛಟ್ಠೇ "ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ 'ಭಿಕ್ಖುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಮಾ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ 'ಮಾತುಗಾಮೋಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತೋಯೇವಾ'ತಿ ಚತುತ್ಥದಿವಸೇ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಯನ್ತಸ್ಸ ದ್ವೀಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಹಿ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಪನ ತೀಸುಪಿ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ವಿಸುಂ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ 'ಭಿಕ್ಖುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಮಾ'ತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತದೇವ ಚ ಯುತ್ತತರಂ।

ಯಞ್ಚ ಇಧ "**ಪಠಮದಿವಸೇಪೀತಿ ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಚತುತ್ಥದಿವಸೇಪೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಕಾರಣಂ ವದನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ ಅಕಾರಣಂ **ಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋಯೇವಾತಿ ನಿಯಮಾಭಾವತೋ ಅವಧಾರಣತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಸಮ್ಭವತೋ। ಸಮ್ಭಾವನೇ ವಾ **ಪಿ**-ಸದ್ದೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ ಇಧ ಪಠಮದಿವಸೇಪಿ ತಾವ ಆಪತ್ತಿ, ದುತಿಯಾದಿದಿವಸೇ ಕಿಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೇಪಿ **ಪಿ**-ಸದ್ದೇ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಇಮಿನಾವ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ದಿವಸೇ ಆಪಜ್ಜನಂ ದೀಪೇತಿ, ನ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಯಾತಿ ಅಕಾರಣಮೇವ ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಮತಿತ್ಥೀ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಭೂತಾಪಿ ಅನುಪಾದಿನ್ನಪಕ್ಖೇ ಠಿತತ್ತಾ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಂ ನ ಜನೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ ಮಾತುಗಾಮೇ ನಿಪನ್ನೇ ಭಿಕ್ಖು ನಿಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ದಿವಾ ಸಯನ್ತಸ್ಸ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿ ನ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಕಸೇನಾಸನಂ, ತತ್ಥ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸಹ ನಿಪಜ್ಜನಂ, ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನನ್ತಿ ಇಮಾನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ದುತಿಯಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಧಮ್ಮದೇಸನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೦-೬೪. ಸತ್ತಮೇ ಘರಂ ನಯತೀತಿ **ಘರಣೀ,** ಘರನಾಯಿಕಾ। ತೇನಾಹ **"ಘರಸಾಮಿನೀ"**ತಿ। **ಸುಣ್ಹಾ**ತಿ ಸುಣಿಸಾ। ನ **ಯಕ್ಖೇನಾ**ತಿಆದೀನಂ "ಅಞ್ಞತ್ರಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಪುರಿಸವಿಗ್ಗಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತೇನ ಯಕ್ಖೇನ ವಾ ಪೇತೇನ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನೇನ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಠಿತಾಯಪಿ ದೇಸೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಅಕ್ಖರಾಯ ದೇಸೇತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಛಪ್ಪಞ್ಚವಾಚತೋ ಉತ್ತರಿ 'ಇಮಂ ಪದಂ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಏಕಮ್ಪಿ ಅಕ್ಖರಂ ವತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಆಪತ್ತಿಯೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

೬೬. **"ಏಕೋ ಗಾಥಾಪಾದೋ**ತಿ ಇದಂ ಗಾಥಾಬನ್ಧಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪನ ವಿಭತ್ತಿಅನ್ತಪದಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **"ಅಟ್ಠಕಥಂ ಧಮ್ಮಪದಂ ಜಾತಕಾದಿವತ್ಥುಂ ವಾ**ತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಪೋರಾಣಂ ಸಙ್ಗೀತಿಆರುಳ್ಹಮೇವ ಅಟ್ಠಕಥಾದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾದಿಪಾಠಂ ಠಪೇತ್ವಾ ದಮಿಳಾದಿಭಾಸನ್ತರೇನ ಯಥಾರುಚಿ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಪದಸೋಧಮ್ಮೋ ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪುನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ**ತಿ ಇರಿಯಾಪಥಪರಿವತ್ತನನಯೇನ ನಾನಾಇರಿಯಾಪಥೇನಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಸಬ್ಬಂ ಚೇಪಿ ದೀಘನಿಕಾಯಂ ಕಥೇತೀ**ತಿ ಯಾವ ನ ನಿಟ್ಠಾತಿ, ತಾವ ಪುನದಿವಸೇಪಿ ಕಥೇತಿ।

ದುತಿಯಸ್ಸ ವಿಞ್ಞೂಪುರಿಸಸ್ಸ ಅಗ್ಗಹಣಂ **ಅಕಿರಿಯಾ**। ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಠಿತಸ್ಸ ಚ ವಿಞ್ಞೂಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ಉಪಚಾರೋ ಅನಿಯತೇಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಛನ್ನಂ ವಾಚಾನಂ ಉಪರಿ ದೇಸನಾ, ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋ ಮಾತುಗಾಮೋ, ಇರಿಯಾಪಥಪಲವತ್ತನಾಭಾವೋ, ವಿಞ್ಞೂಪುರಿಸಾಭಾವೋ, ಅಪಞ್ಞವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಧಮ್ಮದೇಸನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಭೂತಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೭. ಅಟ್ಠಮೇ **ಅನ್ತರಾತಿ** ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮಯತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। **ಅತಿಕಡ್ಢಿಯಮಾನೇನಾತಿ** "ವದಥ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅಧಿಗತ"ನ್ತಿ ಏವಂ ನಿಪ್ಪೀಳಿಯಮಾನೇನ। ಅನತಿಕಡ್ಢಿಯಮಾನೇನಪಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ವಾ ಅಪುಚ್ಛಿತೇ ವಾ ತಥಾರೂಪೇ ಕಾರಣೇ ಸತಿ ಆರೋಚೇತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ತೇನೇವ ಅಞ್ಞತರೇನ ದಹರಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಪವದಿತೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಥೇರೋ "ಆವುಸೋ, ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ವಾಯಾಮಂ ಮಾ ಅಕಾಸಿ, ಖೀಣಾಸವೋ ತಯಾ ಉಪವದಿತೋ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೇನ ಚ "ಅತ್ಥಿ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪತಿಟ್ಠಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ ದಹರಭಿಕ್ಖು "ಆಮ, ಭನ್ತೇ, ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಅವೋಚ। "ಕಾರಕೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಇತ್ವಾಪಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಮೋಘಭಾವದಸ್ಸನೇನ ಸಮುತ್ತೇಜನಾಯ ಸಮ್ಪಹಂಸನಾಯ ಚ ಅರಿಯಾ ಅತ್ತಾನಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿಯೇವ। **ಸುತಪರಿಯತ್ತಿಸೀಲಗುಣನ್ತಿ** ಸುತಗುಣಂ ಪರಿಯತ್ತಿಗುಣಂ ಸೀಲಗುಣಞ್ಚ। ಉಮ್ಮತ್ತಕಸ್ಸ ಇಧ ಅವಚನೇ ಕಾರಣಂ ವದನ್ತೇನ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತವೇದನಟ್ಟಾನಮ್ಪಿ ಅವಚನೇ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಇತಿ**-ಸದ್ದೇನ ವಾ ಆದಿಅತ್ಥೇನ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತವೇದನಟ್ಟೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತೇನೇವ ವದತಿ **"ಚಿತ್ತಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ವಾ ಅಭಾವಾ"**ತಿ। **ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನಾನನ್ತಿ** ಮಗ್ಗಫಲದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ। ಅರಿಯಾನಮೇವ ಹಿ ಉಮ್ಮತ್ತಕಾದಿಭಾವೋ ನತ್ಥಿ। ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಝಾನಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಅಭೂತಾರೋಚನಪಚ್ಚಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ನ ಭೂತಾರೋಚನಪಚ್ಚಯಾ। ತೇನೇವಾಹ **"ಭೂತಾರೋಚನಪಚ್ಚಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ"**ತಿ।

ಪುಬ್ಬೇ ಅವುತ್ತೇಹೀತಿ ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕೇ ಅವುತ್ತೇಹಿ। ಇದಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿಅಜಾನನವಸೇನ ಅಚಿತ್ತಕಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಅರಿಯಾ ಚೇತ್ಥ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಜಾನನ್ತಾ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಪನ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ಚ ಸತ್ಥುನೋ ಆಣಾವೀತಿಕ್ಕಮಚೇತನಾಯ ಬಲವಅಕುಸಲಭಾವತೋ ಝಾನಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇ ಏವ ಸನ್ಧಾಯ **"ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೇಹಿ ದ್ವಿಚಿತ್ತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಪನ ಝಾನಲಾಭೀ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವತ್ಥುಮ್ಪಿ ಲೋಭವಸೇನ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೇನಪಿ ನ ಆರೋಚೇನ್ತೀತಿ ನತ್ಥಿ। ಇಧ ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ಅಭಾವತೋ "ದ್ವಿವೇದನ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ಕತ್ವಾ **ದ್ವಿಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಇದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಸ್ಸ ಭೂತತಾ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಆರೋಚನಂ, ತಙ್ಖಣವಿಜಾನನಾ, ಅನಞ್ಞಪ್ಪದೇಸೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಭೂತಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೮. ನವಮೇ **ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸದ್ದತ್ಥದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ** ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಅತ್ಥೇ ಹಿ ದಸ್ಸಿತೇ ಸದ್ದೋಪಿ "ಅಯಂ ಏತೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ವತ್ತತೀ"ತಿ ದಸ್ಸಿತೋಯೇವ ಹೋತಿ। "ಯಂ ಯಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸದ್ದೇನ ಅಭಿಧೀಯತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ವುತ್ತಾನೀ"ತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತತ್ರಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾತಿ** ತತ್ರ ಪಾಳಿಯಂ ಅಯಂ ವಿಚಾರಣಾ, ತತ್ರ ಪಾಳಿಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವಾ ಅಯಂ ವಿಚಾರಣಾ। **ತತ್ಥ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ** ತತ್ಥ ಕಸ್ಸಚಿ ವಿಮತಿ ಏವಂ ಭವೇಯ್ಯ। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನೇ ವಿಯ ದುಕ್ಕಟೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"**ತಿ। **ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೋಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ಓಮಸವಾದೇನ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಅಜಾನನ್ತೇನಪಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಂ ವಚನೇಯೇವ ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ದೀಪನತ್ಥಂ **"ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾವ ಏತ್ಥ ಪಮಾಣ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪುನಪಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಮೇವ ಉಪಪತ್ತಿತೋ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಪೇನ್ತೋ **"ಇಮಿನಾಪಿ ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

೮೦. "ಅಞ್ಞತ್ರ ಭಿಕ್ಖುಸಮ್ಮುತಿಯಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಮ್ಮುತಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **"ಇಧ ವುತ್ತತ್ತಾಯೇವಾ"**ತಿಆದಿ।

೮೧. **ಆದಿತೋ ಪಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀತಿ** ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ। "**ಸೇಸಾನೀತಿ** ವಿಕಾಲಭೋಜನಾದೀನಿ ಪಞ್ಚಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀತಿ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಪಞ್ಚಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ

ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ಹಿ ದಸೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

> “ಅಥ ಖೋ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಏತದಹೋಸಿ ‘ಕತಿ ನು ಖೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ, ಕತ್ಥ ಚ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ’ನ್ತಿ? ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಮಣೇರಾನಂ ದಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ, ತೇಸು ಚ ಸಾಮಣೇರೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತುಂ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣೀ”ತಿಆದಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೦೬)।

ತೇಸಂ ಪಞ್ಞತ್ತೇಸುಯೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾದುಟ್ಠುಲ್ಲವಿಚಾರಣಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ನ ಚ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಆದೀನಿ ವಿಸುಂ ತೇಸಂ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಅತ್ಥೀತಿ। ಅಥ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಙ್ಖಾತಾನಿ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಕಿಂ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ...ಪೇ॰... ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತ”**ನ್ತಿ। ಇಮಿನಾಪಿ ಚೇತಂ ಸಿದ್ಧಂ “ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಆದಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀ”ತಿ। ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಹಿ ವದನ್ತೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಆದಿ ಕೇವಲಂ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನ ಪನ ದುಟ್ಠುಲ್ಲೋ ನಾಮ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋತಿ ದೀಪೇತಿ। “ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಕತ್ತಬ್ಬರೂಪತ್ತಾ ಚ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಆದೀನಿ ದಣ್ಡಕಮ್ಮವತ್ಥುಪಕ್ಖಂ ಭಜನ್ತಿ, ತಾನಿ ಚ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಕಾಮತಾಯ ಆರೋಚೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ **ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಸಾಮಣೇರಸಾಮಣೇರೀಸಿಕ್ಖಮಾನಾನಂ ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸವತ್ಥುಕೋ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಆರೋಚನಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಅಭಾವೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪಥವೀಖಣನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೪-೮೬. ದಸಮೇ **ಏಕಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ “ಕಾಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ವದನ್ತಿ। **ಮುಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣಾ**ತಿ ಮುಟ್ಠಿನಾ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಪ್ಪಮಾಣಾ। ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಯೇಭುಯ್ಯಪಂಸುಂ ಅಪ್ಪಪಂಸುಞ್ಚ ಪಥವಿಂ ವತ್ವಾ ಉಪಡ್ಢಪಂಸುಕಾ ಪಥವೀ ನ ವುತ್ತಾ, ತಥಾಪಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಾವಸೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಪಿ ಸಮ್ಭವತೋ ಉಪಡ್ಢಪಂಸುಕಾಯಪಿ ಪಥವಿಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನಾದೀಸು ಉಪಡ್ಢೇ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧಾಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ ಯುತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಕಞ್ಚ ಅನಾಪತ್ತಿವತ್ಥುಕಞ್ಚ ದುವಿಧಂ ಪಥವಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಕಾಯ ತತಿಯಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ದ್ವೇಯೇವ ಹಿ ಪಥವಿಯೋ ವುತ್ತಾ “ಜಾತಾ ಚ ಪಥವೀ ಅಜಾತಾ ಚ ಪಥವೀ”ತಿ। ತಸ್ಮಾ ದ್ವೀಸು ಅಞ್ಞತರಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ವಿನಯವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಗರುಕೇಯೇವ ಠಾತಬ್ಬತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಏತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತಿಯಾ ಭವಿತುಂ। ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನಾದೀಸು ಪನ ಉಪಡ್ಢೇ ದುಕ್ಕಟಂ ಯುತ್ತಂ ತತ್ಥ ತಾದಿಸಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುನೋ ಸಬ್ಭಾವಾ।

“ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಾ”ತಿ ವದತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ”ತಿ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। **“ಇಮಂ ವಲ್ಲಿಂ ಖಣಾ”**ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಪಥವೀಖಣನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪವತ್ತವೋಹಾರತ್ತಾ ಇಮಿನಾವ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾಯ। **ಕುಟೇಹೀ**ತಿ ಘಟೇಹಿ। **ತನುಕಕದ್ದಮೋ**ತಿ ಉದಕಮಿಸ್ಸಕಕದ್ದಮೋ। ಸೋ ಚ ಉದಕಗತಿಕತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। **ಓಮಕಚಾತುಮಾಸ**ನ್ತಿ ಊನಚಾತುಮಾಸಂ। **ಓವಟ್ಠ**ನ್ತಿ ದೇವೇನ ಓವಟ್ಠಂ। **ಅಕತಪಬ್ಭಾರೇ**ತಿ ಅವಳಞ್ಜನಟ್ಠಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಾದಿಸೇ ಹಿ ವಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಸಬ್ಭಾವೋತಿ। **ಮೂಸಿಕುಕ್ಕುರಂ** ನಾಮ ಮೂಸಿಕಾಹಿ ಖಣಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಕತಪಂಸುರಾಸಿ। **ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಓಮಕಚಾತುಮಾಸಓವಟ್ಠೋಯೇವ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಓವಟ್ಟಏಕದಿವಸಾತಿಕ್ಕನ್ತೋಪಿ ವಿಕೋಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। "ಹೇಟ್ಠಾಭೂಮಿಸಮ್ಬನ್ಧೇಪಿ ಚ ಗೋಕಣ್ಣಕೇ ಭೂಮಿತೋ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉದ್ಧಂ ಠಿತತ್ತಾ ಅಚ್ಛಗ್ಗತಮತ್ಥಕತೋ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸಕಟ್ಠಾನೇ ಅತಿಟ್ಠಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ಪಾದೇಹಿ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆಲೋಳಿತಕದ್ದಮಮ್ಪಿ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ತತೋತಿ** ತತೋ ಪುರಾಣಸೇನಾಸನತೋ। **ಇಟ್ಠಕಂ ಗಣ್ಹಾಮೀತಿ**ಆದಿ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಉದಕೇನಾತಿ** ಉಜುಕಂ ಆಕಾಸತೋಯೇವ ಪತನಕಉದಕೇನ। "ಸಚೇ ಪನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪತಿತೇನ ಉದಕೇನ ತೇಮಿತಂ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಉಚ್ಚಾಲೇತ್ವಾತಿ** ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ತೇನ ಅಪದೇಸೇನಾತಿ** ತೇನ ಲೇಸೇನ।

೮೭-೮೮. ಅವಿಸಯತ್ತಾ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇಪಿ ನಿಬ್ಬಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ಪಠಮಂ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ದಿನ್ನತ್ತಾ "ದಹತೂ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾಪಿ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಓವಟ್ಟಂ ಛನ್ನನ್ತಿ** ಪಠಮಂ ಓವಟ್ಟಂ ಪಚ್ಛಾ ಛನ್ನಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಜಾತಪಥವೀ, ಪಥವೀಸಞ್ಞಿತಾ, ಖಣನಖಣಾಪನಾನಂ ಅಞ್ಞತರನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪಥವೀಖಣನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಮುಸಾವಾದವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಭೂತಗಾಮವಗ್ಗೋ

೧. ಭೂತಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೯. ಸೇನಾಸನವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ನಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋತಿ** ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ। ಇಮಿನಾ ಪನ ವಚನೇನ ದಾರಕಸ್ಸ ತತ್ಥ ಉಪನೀತಭಾವೋ ತೇನ ಚ ದಿಟ್ಠಭಾವೋ ವುತ್ತೋಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತಂ ರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದಿತುಂ ಆರದ್ಧೇ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಏಕಾ ತರುಣಪುತ್ತಾ ದೇವಧೀತಾ ಪುತ್ತಂ ಅಙ್ಕೇನಾದಾಯ ಠಿತಾ ತಂ ಯಾಚಿ "ಮಾ ಮೇ ಸಾಮಿ ವಿಮಾನಂ ಛಿನ್ದಿ, ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ ಪುತ್ತಕಂ ಆದಾಯ ಅನಾವಾಸಾ ವಿಚರಿತು"ನ್ತಿ। ಸೋ "ಅಹಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಈದಿಸಂ ರುಕ್ಖಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಸ್ಸಾ ವಚನಂ ನಾದಿಯಿ। ಸಾ "ಇಮಮ್ಪಿ ತಾವ ದಾರಕಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಓರಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪುತ್ತಂ ರುಕ್ಖಸಾಖಾಯ ಠಪೇಸಿ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಕ್ಖಿತ್ತಂ ಫರಸುಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ದಾರಕಸ್ಸ ಬಾಹಂ ಛಿನ್ದಿ। ಏವಞ್ಚ ಸಯಿತೋ ವಿಮಾನೇ ಸಯಿತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **"ರುಕ್ಖಟ್ಠಕದಿಬ್ಬವಿಮಾನೇ ನಿಪನ್ನಸ್ಸಾ"**ತಿ।

ರುಕ್ಖಟ್ಠಕದಿಬ್ಬವಿಮಾನೇತಿ ಚ ಸಾಖಟ್ಠಕವಿಮಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಉಪರಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಞ್ಹಿ ವಿಮಾನಂ ರುಕ್ಖಪಟಿಬದ್ಧತ್ತಾ **"ರುಕ್ಖಟ್ಠಕವಿಮಾನ"**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾಖಟ್ಠಕವಿಮಾನಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸಾಖಾಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ತತ್ಥ ಯಂ ರುಕ್ಖಟ್ಠಕವಿಮಾನಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಯಾವ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಾವ ನ ನಸ್ಸತಿ। ಸಾಖಟ್ಠಕವಿಮಾನಂ ಪನ ಸಾಖಾಸು ಭಿಜ್ಜಮಾನಾಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸಾಖಾಸು ಭಿನ್ನಾಸು ಸಬ್ಬಂ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಇದಮ್ಪಿ ಚ ವಿಮಾನಂ ಸಾಖಟ್ಠಕಂ, ತಸ್ಮಾ ರುಕ್ಖೇ ಛಿನ್ನೇ ತಂ ವಿಮಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿನಟ್ಠಂ, ತೇನೇವ ಸಾ ದೇವತಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಾ ಲದ್ಧೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಮಾನೇ ವಸಿ। **ಬಾಹುಂ ಥನಮೂಲೇಯೇವ ಛಿನ್ದೀತಿ** ಅಂಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಬಾಹಂ ಛಿನ್ದಿ। ಇಮಿನಾ ಚ ರುಕ್ಖದೇವತಾನಂ ಗತ್ತಾನಿ ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದೀನಂ ವಿಯ ಅಚ್ಛೇಜ್ಜಾನೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ರುಕ್ಖಧಮ್ಮೇತಿ** ರುಕ್ಖಪಕತಿಯಂ, ರುಕ್ಖಸಭಾವೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ರುಕ್ಖಾನಂ ವಿಯ ಛೇದನಾದೀಸು ಅಕುಪ್ಪನಞ್ಹಿ ರುಕ್ಖಧಮ್ಮೋ ನಾಮ।

ಉಪ್ಪತಿತನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। **ಭನ್ತನ್ತಿ** ಧಾವನ್ತಂ। **ವಾರಯೇತಿ** ನಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾ ನಾಮ ಛೇಕೋ ಸಾರಥಿ ಅತಿವೇಗೇನ ಧಾವನ್ತಂ ರಥಂ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಯಥಿಚ್ಛಕಂ ಪೇಸೇತಿ, ಏವಂ ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕೋಧಂ ವಾರಯೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ

ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಮಹಂ ಸಾರಥಿಂ ಬ್ರೂಮಿ। ಇತರೋ ಪನ ರಾಜಉಪರಾಜಾದೀನಂ ರಥಸಾರಥಿಜನೋ ರಸ್ಮಿಗ್ಗಾಹೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನ ಉತ್ತಮಸಾರಥೀತಿ।

ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಪನ ಅಯಮತ್ಥೋ - **ಯೋತಿ** (ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧) ಯೋ ಯಾದಿಸೋ ಖತ್ತಿಯಕುಲಾ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನವೋ ವಾ ಮಜ್ಝಿಮೋ ವಾ ಥೇರೋ ವಾ। **ಉಪ್ಪತಿತನ್ತಿ** ಉದ್ಧಮುದ್ಧಂ ಪತಿತಂ, ಗತಂ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕೋಧನ್ತಿ** "ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರತೀತಿ ಆಘಾತೋ ಜಾಯತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೦; ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೨೯) ನಯೇನ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾನಂ ನವನ್ನಂ, "ಅತ್ಥಂ ಮೇ ನ ಚರತೀ"ತಿಆದೀನಞ್ಚ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಸಿದ್ಧಾನಂ ನವನ್ನಮೇವಾತಿ ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾದಿನಾ ಅಟ್ಠಾನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಆಘಾತವತ್ಥೂನಂ ಅಞ್ಞತರಾಘಾತವತ್ಥುಸಮ್ಭವಂ ಆಘಾತಂ। **ವಿಸಟನ್ತಿ** ವಿತ್ಥತಂ। **ಸಪ್ಪವಿಸನ್ತಿ** ಸಪ್ಪಸ್ಸ ವಿಸಂ। **ಇವಾತಿ** ಓಪಮ್ಮವಚನಂ। **ಇ**-ಕಾರಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ವ-ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। **ಓಸಧೇಹೀತಿ** ಅಗದೇಹಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾ ವಿಸತಿಕಿಚ್ಛಕೋ ವೇಜ್ಜೋ ಸಪ್ಪೇನ ದಟ್ಠೋ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಂ ಫರಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ವಿಸಟಂ ಸಪ್ಪವಿಸಂ ಮೂಲಖನ್ಧತಚಪತ್ತಪುಪ್ಫಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರೇಹಿ, ನಾನಾಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ಪಯೋಜೇತ್ವಾ ಕತೇಹಿ ವಾ ಓಸಧೇಹಿ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ವಿನೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಯೋ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಆಘಾತವತ್ಥುನಾ ಉಪ್ಪತಿತಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ಕೋಧಂ ವಿನಯನುಪಾಯೇಸು ತದಙ್ಗವಿನಯಾದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಉಪಾಯೇನ ವಿನೇತಿ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತಿಂ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರಂ। ಸೋ ಏವಂ ಕೋಧಂ ವಿನೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಯಸ್ಮಾ ಕೋಧೋ ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಓರಪಾರಸಞ್ಞಿತಾನಿ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ ಜಹಾತೀತಿ। ಅವಿಸೇಸೇನ ಹಿ **ಪಾರನ್ತಿ** ತೀರಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಸ್ಮಾ ಓರಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಸಂಸಾರಸಾಗರಸ್ಸ ಪಾರಭೂತಾನಿ ಚಾತಿ ಕತ್ವಾ "ಓರಪಾರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಅಥ ವಾ ಯೋ ಉಪ್ಪತಿತಂ ವಿನೇತಿ ಕೋಧಂ ವಿಸಟಂ ಸಪ್ಪವಿಸಂವ ಓಸಧೇಹಿ, ಸೋ ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಕೋಧಂ ವಿನೇತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರಂ। ತತ್ಥ **ಓರನ್ತಿ** ಸಕತ್ತಭಾವೋ। **ಪಾರನ್ತಿ** ಪರತ್ತಭಾವೋ। ಓರಂ ವಾ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ, ಪಾರಂ ಛ ಬಾಹಿರಾಯತನಾನಿ। ತಥಾ ಓರಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ, ಪಾರಂ ದೇವಲೋಕೋ। ಓರಂ ಕಾಮಧಾತು, ಪಾರಂ ರೂಪಾರೂಪಧಾತು। ಓರಂ ಕಾಮರೂಪಭವೋ, ಪಾರಂ ಅರೂಪಭವೋ। ಓರಂ ಅತ್ತಭಾವೋ, ಪಾರಂ ಅತ್ತಭಾವಸುಖುಪಕರಣಾನಿ। ಏವಮೇತಸ್ಮಿಂ ಓರಪಾರೇ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗೇನ ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಜಹನ್ತೋ "ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಕಾಮರಾಗಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಇಧತ್ತಭಾವಾದೀಸು ಛನ್ದರಾಗೋ ಏವ ನತ್ಥಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ವಣ್ಣಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಓರಪಾರಭೇದಂ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ "ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಇದಾನಿ ತಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ವಿಭಾವನತ್ಥಾಯ ಉಪಮಂ ಆಹ **"ಉರಗೋ ಜಿಣ್ಣಮಿವತ್ತಚಂ ಪುರಾಣ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಉರೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಉರಗೋ,** ಸಪ್ಪಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸೋ ದುವಿಧೋ ಕಾಮರೂಪೀ ಚ ಅಕಾಮರೂಪೀ ಚ। ಕಾಮರೂಪೀಪಿ ದುವಿಧೋ ಜಲಜೋ ಥಲಜೋ ಚ। ಜಲಜೋ ಜಲೇ ಏವ ಕಾಮರೂಪಂ ಲಭತಿ, ನ ಥಲೇ **ಸಙ್ಖಪಾಲಜಾತಕೇ** (ಜಾ॰ ೨.೧೭.೧೪೩ ಆದಯೋ) ಸಙ್ಖಪಾಲನಾಗರಾಜಾ ವಿಯ। ಥಲಜೋ ಥಲೇ ಏವ, ನ ಜಲೇ। ಸೋ ಜಜ್ಜರಭಾವೇನ ಜಿಣ್ಣಂ, ಚಿರಕಾಲತಾಯ ಪುರಾಣಞ್ಚಾತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ ತಚಂ ಜಹನ್ತೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಜಹತಿ ಸಜಾತಿಯಂ ಠಿತೋ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಾಯ ಥಾಮೇನಾತಿ। ಸಜಾತಿ ನಾಮ ಸಪ್ಪಜಾತಿ ದೀಘತ್ತಭಾವೋ। ಉರಗಾ ಹಿ ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಸಜಾತಿಂ ನಾತಿವತ್ತನ್ತಿ ಉಪಪತ್ತಿಯಂ ಚುತಿಯಂ ವಿಸ್ಸಟ್ಠನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನೇ ಸಜಾತಿಯಾ ಮೇಥುನಪಟಿಸೇವನೇ ಜಿಣ್ಣತಚಾಪನಯನೇ ಚಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯದಾ ತಚಂ ಜಹತಿ, ತದಾ ಸಜಾತಿಯಂಯೇವ ಠತ್ವಾ ಜಹತಿ। ಸಜಾತಿಯಂ ಠಿತೋಪಿ ಚ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ಜಹತಿ। ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ನಾಮ ಯದಾ ಉಪಡ್ಢಟ್ಠಾನೇ ಮುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಉಪಡ್ಢಟ್ಠಾನೇ ಅಮುತ್ತೋ ಓಲಮ್ಬತಿ, ತದಾ ನಂ ಅಟ್ಟೀಯನ್ತೋ ಜಹತಿ, ಏವಂ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಚ ದಣ್ಡನ್ತರಂ ವಾ ಮೂಲನ್ತರಂ ವಾ ಪಾಸಾಣನ್ತರಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜಹತಿ। ನಿಸ್ಸಾಯ ಜಹನ್ತೋಪಿ ಚ ಥಾಮಂ ಜನೇತ್ವಾ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕರಿತ್ವಾ ವೀರಿಯೇನ ವಙ್ಕಂ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ಪಸ್ಸಸನ್ತೋವ ಫಣಂ ಕರಿತ್ವಾ ಜಹತಿ। ಏವಂ ಜಹಿತ್ವಾ ಯೇನಕಾಮಂ ಪಕ್ಕಮತಿ।

ಏವಮೇವ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಓರಪಾರಂ ಜಹಿತುಕಾಮೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಜಹತಿ ಸಜಾತಿಯಂ ಠಿತೋ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಾಯ ಥಾಮೇನಾತಿ। ಸಜಾತಿ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುನೋ "ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫೧) ವಚನತೋ ಸೀಲಂ। ತೇನೇವಾಹ "ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ನರೋ ಸಪಞ್ಞೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩, ೧೯೨)। ಏವಮೇತಿಸ್ಸಂ ಸಜಾತಿಯಂ ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ತಂ ಸಕತ್ತಭಾವಾದಿಭೇದಂ ಓರಪಾರಂ ಜಿಣ್ಣಪುರಾಣತ್ತಚಮಿವ ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಜನೇನ್ತಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಧಿಮತ್ತಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಸಙ್ಖಾತಂ ಥಾಮಂ ಜನೇತ್ವಾ "ದಿವಸಂ ಚಙ್ಕಮೇನ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಆವರಣೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬; ೪.೩೭) ವುತ್ತನಯೇನ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಛಧಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಉರಗೋ ವಿಯ ವಙ್ಕಂ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಉರಗೋ ವಿಯ ಪಸ್ಸಸನ್ತೋ ಅಯಮ್ಪಿ ಅಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮತಾಯ ವಾಯಮನ್ತೋ ಉರಗೋವ ಫಣಂ ಕರಿತ್ವಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಞಾಣವಿಪ್ಫಾರಂ ಜನೇತ್ವಾ ಉರಗೋವ ತಚಂ ಓರಪಾರಂ ಜಹತಿ, ಜಹಿತ್ವಾ ಚ ಉರಗೋ ವಿಯ ಓಹಿತತಚೋ ಯೇನಕಾಮಂ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಓಹಿತಭಾರೋ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುದಿಸಂ ಪಕ್ಕಮತೀತಿ।

೯೦. **ಭವನ್ತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುಳ್ಹಮೂಲೇ ನೀಲಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಮಾನಕೇ ತರುಣಗಚ್ಛೇ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಹುವು**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಠಿತೇ ಮಹನ್ತೇ ರುಕ್ಖಗಚ್ಛಾದಿಕೇ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಭವನ್ತೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಿವರಣಂ **"ಜಾಯನ್ತಿ ವಡ್ಢನ್ತೀ"**ತಿ, **ಅಹುವು**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ **"ಜಾತಾ ವಡ್ಢಿತಾ"**ತಿ। **ರಾಸೀ**ತಿ ಸುದ್ಧಟ್ಠಕಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ। **ಭೂತಾನ**ನ್ತಿ ತಥಾಲದ್ಧಸಮಞ್ಞಾನಂ ಅಟ್ಠಧಮ್ಮಾನಂ। "ಭೂತಾನಂ ಗಾಮೋ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಅವಯವವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಸಮುದಾಯಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಭೂತಸಞ್ಞಿತಾ ತೇಯೇವ ತಿಣರುಕ್ಖಲತಾದಯೋ ಗಯ್ಹನ್ತಿ। "ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಹರಿತಭಾವಮಾಪನ್ನಾ ರುಕ್ಖಗಚ್ಛಾದಯೋ ದೇವತಾಹಿ ಪರಿಗ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭೂತಾನಂ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನತಾಯ ಭೂತಾನಂ ಗಾಮೋ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ರುಕ್ಖಾದೀನ**ನ್ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಓಸಧಿಗಚ್ಛಲತಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ನನು ಚ ರುಕ್ಖಾದಯೋ ಚಿತ್ತರಹಿತತಾಯ ನ ಜೀವಾ, ಚಿತ್ತರಹಿತತಾ ಚ ಪರಿಪ್ಫನ್ದಾಭಾವತೋ ಛಿನ್ನೇಪಿ ರುಹನತೋ ವಿಸದಿಸಜಾತಿಕಭಾವತೋ ಚತುಯೋನಿಅಪರಿಯಾಪನ್ನತೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ವುಡ್ಢಿ ಪನ ಪವಾಳಸಿಲಾಲವಣಾನಮ್ಪಿ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ನ ತೇಸಂ ಜೀವಭಾವೇ ಕಾರಣಂ, ವಿಸಯಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ನೇಸಂ ಪರಿಕಪ್ಪನಾಮತ್ತಂ ಸುಪನಂ ವಿಯ ಚಿಞ್ಚಾದೀನಂ, ತಥಾ ದೋಹಳಾದಯೋ, ತತ್ಥ ಕಸ್ಮಾ ಭೂತಗಾಮಸ್ಸ ಛೇದನಾದಿಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪತೋ ತಂನಿವಾಸಸತ್ತಾನುರಕ್ಖಣತೋ ಚ। ತೇನೇವಾಹ **"ಜೀವಸಞ್ಞಿನೋ ಹಿ ಮೋಘಪುರಿಸಾ ಮನುಸ್ಸಾ ರುಕ್ಖಸ್ಮಿ"**ನ್ತಿಆದಿ।

೯೧. "ಮೂಲೇ ಜಾಯನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು ಅತ್ಥೋ ಉಪರಿ ಅತ್ತನಾ ವುಚ್ಚಮಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಸೀಹಳಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ...ಪೇ॰... ನ ಸಮೇನ್ತೀ"**ತಿ। **ವಿಜಾತ**-ಸದ್ದೋ ಇಧ **ವಿ**-ಸದ್ದಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ ಆಹ **"ವಿಜಾತಾನೀ"**ತಿ। **ವಿಜಾತ**-ಸದ್ದೋ ಚ "ವಿಜಾತಾ ಇತ್ಥೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಪಸೂತವಚನೋತಿ ಆಹ **"ಪಸೂತಾನೀ"**ತಿ। ಪಸೂತಿ ಚ ನಾಮೇತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಪಣ್ಣಮೂಲತಾತಿ ಆಹ **"ನಿಬ್ಬತ್ತಪಣ್ಣಮೂಲಾನೀ"**ತಿ। ಇಮಿನಾ ಇಮಂ ದೀಪೇತಿ "ನಿಬ್ಬತ್ತಪಣ್ಣಮೂಲಾನಿ ಬೀಜಾನಿ ಭೂತಗಾಮಸಙ್ಖಮೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸು ಚ ವತ್ತಮಾನೋ ಬೀಜಜಾತ-ಸದ್ದೋ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ ರುಕ್ಖಾದೀಸುಪಿ ವತ್ತತೀ"ತಿ। ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ಪನ ಬೀಜೇಹಿ ಜಾತಾನಂ ರುಕ್ಖಲತಾದೀನಂಯೇವ ಭೂತಗಾಮತಾ ವುತ್ತಾ।

ತಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋತಿ ತಾನಿ ಬೀಜಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ। **ಮೂಲಬೀಜ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಮೂಲಮೇವ ಬೀಜಂ ಮೂಲಬೀಜಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಫಳುಬೀಜ**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬಬೀಜಂ। ಪಚ್ಚಯನ್ತರಸಮವಾಯೇ ಸದಿಸಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿಸೇಸಕಾರಣಭಾವತೋ ವಿರುಹನಸಮತ್ಥೇ ಸಾರಫಲೇ ನಿರುಳ್ಹೋ **ಬೀಜ**-ಸದ್ದೋ। ತದತ್ಥಸಂಸಿದ್ಧಿಯಾ ಮೂಲಾದೀಸುಪಿ ಕೇಸುಚಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಮೂಲಾದಿತೋ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ ಏಕೇನ ಬೀಜಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **"ಬೀಜಬೀಜ"**ನ್ತಿ "ರೂಪರೂಪಂ, ದುಕ್ಖದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಚ ಯಥಾ। **ಬೀಜತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಬೀಜಂ ದಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ಕಾರಿಯೋಪಚಾರೇನ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ।

೯೧. **ಬೀಜೇ ಬೀಜಸಞ್ಞೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ಕಾರಿಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ತತ್ಥ ಯಥಾ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಭೂತಗಾಮಪರಿಮೋಚನಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಭೂತಗಾಮತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ, ವಿಯೋಜೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಂ ಬೀಜಂ ಭೂತಗಾಮೋ ನಾಮ ಹೋತೀ**ತಿ ಬೀಜಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಜಾತಾನಿ ಚಾತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಬೀಜ**ನ್ತಿ ಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಪಣ್ಣಮೂಲಂ ಬೀಜಂ। **ತಸ್ಮಿಂ ಬೀಜೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಭೂತಗಾಮಸಞ್ಞಿತೇ ಬೀಜೇ। ಏತ್ಥ ಚ ಬೀಜಜಾತ-ಸದ್ದಸ್ಸ ವಿಯ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ ರುಕ್ಖಾದೀಸು ಬೀಜ-ಸದ್ದಸ್ಸಪಿ ಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಯಥಾರುತ**ನ್ತಿ ಯಥಾಪಾಳಿ।

ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚೀತಿ ಮೂಲೇ ಅಗ್ಗೇ ಮಜ್ಝೇ ವಾ। **ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇಪಿ ಸರೀರೇ ಲಗ್ಗಭಾವಂ ಜಾನನ್ತೋವ ಉದಕತೋ ಉಟ್ಠಹತಿ, “ತಂ ಉದ್ಧರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಅಭಾವತೋ ವಟ್ಟತಿ। **ಉಪ್ಪಾಟಿತಾನೀ**ತಿ ಉದ್ಧಟಾನಿ। **ಬೀಜಗಾಮೇ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಭೂತಗಾಮತೋ ಪರಿಮೋಚಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಅನನ್ತಕ**-ಗ್ಗಹಣೇನ ಸಾಸಪಮತ್ತಿಕಾ ಗಹಿತಾ। ನಾಮಞ್ಞೇತಂ ತಸ್ಸಾ ಸೇವಾಲಜಾತಿಯಾ । ಮೂಲಪಣ್ಣಾನಂ ಅಸಮ್ಪುಣ್ಣತ್ತಾ “**ಅಸಮ್ಪುಣ್ಣಭೂತಗಾಮೋ ನಾಮಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಭೂತಗಾಮಮೂಲತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಭೂತಗಾಮೋ ಮೂಲಂ ಕಾರಣಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಭೂತಗಾಮಮೂಲೋ, ಭೂತಗಾಮಸ್ಸ ವಾ ಮೂಲಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ಭೂತಗಾಮಮೂಲಂ। ಬೀಜಗಾಮೋ ಹಿ ನಾಮ ಭೂತಗಾಮತೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ಭೂತಗಾಮಸ್ಸ ಚ ಕಾರಣಂ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಪನ ತಾದಿಸೋ ನ ಹೋತೀತಿ “ಅಭೂತಗಾಮಮೂಲತ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ರಟ್ಠಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ “**ಸೋ ಬೀಜಗಾಮೇನ ಸಙ್ಗಹಿತೋ**”ತಿ। ಇದಞ್ಚ “ಅಭೂತಗಾಮಮೂಲತ್ತಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದೀನಂ ಖಾಣು ಉದ್ಧಂ ಅವಡ್ಢನತೋ ಭೂತಗಾಮಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ನ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಭೂತಗಾಮಸಙ್ಖ್ಯುಪಗತನಿಬ್ಬತ್ತಪಣ್ಣಮೂಲಬೀಜತೋ ಸಮ್ಭೂತತ್ತಾ ಭೂತಗಾಮತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಬೀಜಗಾಮೇನ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ।

“**ಅಙ್ಕುರೇ ಹರಿತೇ**”ತಿ ವತ್ವಾ ತಮೇವ ವಿಭಾವೇತಿ “**ನೀಲಪಣ್ಣವಣ್ಣೇ ಜಾತೇ**”ತಿ, ನೀಲಪಣ್ಣಸ್ಸ ವಣ್ಣಸದಿಸೇ ವಣ್ಣೇ ಜಾತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। “ನೀಲವಣ್ಣೇ ಜಾತೇ”ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಅಮೂಲಕಭೂತಗಾಮೇ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ನಾಳಿಕೇರಸ್ಸ ಆವೇಣಿಕಂ ಕತ್ವಾ ವದತಿ। “ಪಾನೀಯಘಟಾದೀನಂ ಬಹಿ ಸೇವಾಲೋ ಉದಕೇ ಅಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಬೀಜಗಾಮಾನುಲೋಮತ್ತಾ ಚ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕಣ್ಣಕಮ್ಪಿ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಮೇವಾ**ತಿ ನೀಲವಣ್ಣಮ್ಪಿ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಮೇವ। **ಸೇಲೇಯ್ಯಕಂ** ನಾಮ ಸಿಲಾಯ ಸಮ್ಭೂತಾ ಏಕಾ ಸುಗನ್ಧಜಾತಿ। “**ರುಕ್ಖತ್ತಚಂ ವಿಕೋಪೇತೀ**ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ರುಕ್ಖೇ ಜಾತಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಛತ್ತಕಂ ರುಕ್ಖತ್ತಚಂ ಅವಿಕೋಪೇತ್ವಾ ಮತ್ಥಕತೋ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ರುಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಯದಿಪಿ ಕಿಞ್ಚಿಮತ್ತಂ ರುಕ್ಖೇ ಅಲ್ಲೀನಾ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ರುಕ್ಖತೋ ಗಯ್ಹಮಾನೋ ಪನ ರುಕ್ಖಚ್ಛವಿಂ ನ ವಿಕೋಪೇತಿ, ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಲ್ಲರುಕ್ಖತೋ ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ರುಕ್ಖತ್ತಚಂ ಅವಿಕೋಪೇತ್ವಾ ಮತ್ಥಕತೋ ತಚ್ಛೇತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇನಾ**ತಿ ಹತ್ಥಾನಂ ಅಸಂಯತಭಾವೇನ, ಹತ್ಥಚಾಪಲ್ಲೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಾನೀಯಂ ನ ವಾಸೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ನಾಮಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಕೇವಲಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ನಾಮಿತೇ ಪನ ಪಚ್ಛಾ ತತೋ ಲಭಿತ್ವಾ ನ ವಾಸೇತಬ್ಬನ್ತಿ ನತ್ಥಿ। “**ಯೇಸಂ ರುಕ್ಖಾನಂ ಸಾಖಾ ರುಹತೀ**ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯೇಸಂ ಸಾಖಾ ನ ರುಹತಿ, ತತ್ಥ ಕಪ್ಪಿಯಕರಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

೯೨. **ಪಞ್ಚಹಿ ಸಮಣಕಪ್ಪೇಹೀ**ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಮಣವೋಹಾರೇಹಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಬೀಜಾನಂ ಅಗ್ಗಿನಾ ಫುಟ್ಠಮತ್ತೇನ ನಖಾದೀಹಿ ವಿಲಿಖನಮತ್ತೇನ ಚ ಅವಿರುಳ್ಹಿಧಮ್ಮತಾ ನ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಏವಂ ಕತೇಯೇವ ಸಮಣಾನಂ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಅಗ್ಗಿಪರಿಜಿತಾದಯೋ ಸಮಣವೋಹಾರಾ ನಾಮ ಜಾತಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇಹಿ ಸಮಣವೋಹಾರೇಹಿ ಕರಣಭೂತೇಹಿ ಫಲಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಬೀಜನಿಬ್ಬಟ್ಟಬೀಜಾನಿಪಿ ಸಮಣಾನಂ ಕಪ್ಪನ್ತೀತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಪಣ್ಣತ್ತಿಭಾವತೋ ಸಮಣವೋಹಾರಾಇಚ್ಚೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತಾನಿ। ಅಥ ವಾ ಅಗ್ಗಿಪರಿಜಿತಾದೀನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಾವತೋಯೇವ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಮಣಕಪ್ಪಿಯಭಾವಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಫಲಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಗ್ಗಿಪರಿಜಿತ**ನ್ತಿಆದೀಸು “ಪರಿಚಿತ”ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಅಬೀಜಂ** ನಾಮ ತರುಣಮ್ಬಫಲಾದಿ। **ನಿಬ್ಬಟ್ಟಬೀಜಂ** ನಾಮ ಅಮ್ಬಪನಸಾದಿ, ಯಂ ಬೀಜಂ ನಿಬ್ಬಟ್ಟೇತ್ವಾ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ

ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ। **"ಕಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯೋ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕರೋತಿ, ತೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಾಕಾರಸ್ಸೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅವುತ್ತೇಪಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಪುನ "ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಕಾರಾಪನಸ್ಸ ಪಠಮಮೇವ ಕಥಿತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ "ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇಯೇವ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ "ಕಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಪರಿಜಿತಾದಿ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ವಚನಂ ಪನ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಭಾಸಾಯ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ವತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಪಠಮಂ "ಕಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಿಆದಿನಾ ಫುಸನಾದಿ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಪಠಮಂ ಅಗ್ಗಿಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಖಾದಿನಾ ವಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ತಂ ಅನುದ್ಧರಿತ್ವಾವ 'ಕಪ್ಪಿಯ'ನ್ತಿ ವತ್ತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಏಕಸ್ಮಿಂ ಬೀಜೇ ವಾತಿಆದೀಸು "ಏಕಂಯೇವ ಕಾರೇಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಸತಿಪಿ ಏಕಾಬದ್ಧತ್ತಾ ಸಬ್ಬಂ ಕತಮೇವ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ದಾರುಂ ವಿಜ್ಝತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ವಿಜ್ಝತಿ ವಾ ವಿಜ್ಝಾಪೇತಿ ವಾ, ವಟ್ಟತಿಯೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಭತ್ತಸಿತ್ಥೇ ವಿಜ್ಝತೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **"ತಂ ವಿಜ್ಝತಿ, ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ರಜ್ಜುಆದೀನಂ ಭಾಜನಗತಿಕತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಮರಿಚಪಕ್ಕಾದೀಹಿ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಭತ್ತಸಿತ್ಥಸಮ್ಬನ್ಧವಸೇನ ಏಕಾಬದ್ಧತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ಫಲಾನಂಯೇವ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮ್ಬನ್ಧವಸೇನ। **ಭಿನ್ದಾಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಬೀಜತೋ ಮುತ್ತಸ್ಸ ಕಟಾಹಸ್ಸ ಭಾಜನಗತಿಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ।

ನಿಕ್ಖಾಮೇತುನ್ತಿ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ನಿಕ್ಖಾಮೇತುಂ। "ಸಚೇ ಏತಸ್ಸ ಅನುಲೋಮ"ನ್ತಿ ಸೇನಾಸನರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತಮ್ಪಿ ಪಟಗ್ಗಿದಾನಾದಿಂ ಅತ್ತನಾಪಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಇದಮ್ಪಿ ಏತಸ್ಸ ಅನುಲೋಮನ್ತಿ ಏವಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಸಿಯಾ। ಪಟಗ್ಗಿದಾನಂ ಪರಿತ್ತಕರಣಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಸೇನಾಸನರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ಸಚೇ ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಏತಂ ಅನುಲೋಮಂ ಸಿಯಾ, ಅತ್ತನೋ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ ಕುತೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **"ಅತ್ತನೋ ನ ವಟ್ಟತಿ...ಪೇ॰... ನ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧು"**ನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಭೂತಗಾಮೋ, ಭೂತಗಾಮಸಞ್ಞಿತಾ, ವಿಕೋಪನಂ ವಾ ವಿಕೋಪಾಪನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಭೂತಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಞ್ಞವಾದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೪-೯೮. ದುತಿಯೇ **ಅಞ್ಞಂ ವಚನ**ನ್ತಿ ಯಂ ಚೋದಕೇನ ಚುದಿತಕಸ್ಸ ದೋಸವಿಭಾವನವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತತೋ ಅಞ್ಞೇನೇವ ವಚನೇನ ಪಟಿಚರತಿ। ಅಥ ವಾ **ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಕಾರಣೇನ ಅಞ್ಞಂ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚರತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಯಂ ಚೋದಕೇನ ಚುದಿತಕಸ್ಸ ದೋಸವಿಭಾವನಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಚೋದನಾಯ ಅಮೂಲಕಭಾವದೀಪಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಪಟಿಚರತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಟಿಚರತೀ**ತಿ ಚ ಪಟಿಚ್ಛಾದನವಸೇನ ಚರತಿ, ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥೋ ಏವ ವಾ **ಚರತಿ**-ಸದ್ದೋ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತೂನಂ। ತೇನಾಹ **"ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತೀ"**ತಿ। **ಕೋ ಆಪನ್ನೋ**ತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿಯಂ ಚೋದನಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿಕ್ಖೇಪಾಪಜ್ಜನವಸೇನ ಅಞ್ಞೇನ ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರಣಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಅಪರಮ್ಪಿ ಪನ ಚೋದನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ಕಥಾಅಪನಾಮವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಪಾಳಿಮುತ್ತಕಂ ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋಸೀ"ತಿ ಪುಟ್ಠೋ "ಪಾಟಲಿಪುತ್ತಂ ಗತೋಮ್ಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ "ನ ತವ ಪಾಟಲಿಪುತ್ತಗಮನಂ ಪುಚ್ಛಾಮ, ಆಪತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ತತೋ ರಾಜಗಹಂ ಗತೋಮ್ಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ರಾಜಗಹಂ ವಾ ಯಾಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಂ ವಾ, ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋಸೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ತತ್ಥ ಮೇ ಸೂಕರಮಂಸಂ ಲದ್ಧ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾವ ಕಥಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋಪಿ ಹಿ "ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರತಿ"ಚ್ಚೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಯದೇತಂ ಅಞ್ಞೇನ ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರಣವಸೇನ ಪವತ್ತವಚನಂ, ತದೇವ ಪುಚ್ಛಿತಮತ್ಥಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವದತೀತಿ **ಅಞ್ಞವಾದಕ**ನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರಣಸ್ಸೇತಂ ನಾಮ"**ನ್ತಿ। **ತುಣ್ಹೀಭೂತಸ್ಸೇತಂ ನಾಮ**ನ್ತಿ ತುಣ್ಹೀಭಾವಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ,

ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಅಞ್ಞವಾದಕಂ ಆರೋಪೇತೂತಿ** ಅಞ್ಞವಾದಕಕಮ್ಮಂ ಆರೋಪೇತು, ಅಞ್ಞವಾದಕತ್ತಂ ವಾ ಇದಾನಿ ಕರಿಯಮಾನೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಆರೋಪೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಹೇಸಕಂ ಆರೋಪೇತೂತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ವಿಹೇಸಕಕಮ್ಮಂ ವಿಹೇಸಕಭಾವಂ ವಾ ಆರೋಪೇತೂತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅನಾರೋಪಿತೇ ಅಞ್ಞವಾದಕೇ ವುತ್ತದುಕ್ಕಟಂ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂಪಟಿಚರಣವಸೇನ ಯುಜ್ಜತಿ । ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಗತೇನ ಪನ ಪಾಳಿಮುತ್ತಕಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂಪಟಿಚರಣವಸೇನ ಅನಾರೋಪಿತೇ ಅಞ್ಞವಾದಕೇ ಮುಸಾವಾದೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಆರೋಪಿತೇ ಇಮಿನಾವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಆರೋಪಿತೇ ಅಞ್ಞವಾದಕೇ ಮುಸಾವಾದೇನ ಇಮಿನಾ ಚ ಪಾಚಿತ್ತಿಯದ್ವಯಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಯಾ ಸಾ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ಸಾಪಿ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂಪಟಿಚರಣವಸೇನ ವುತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಅನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಾ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇನ ಆರೋಪಿತತಾ, ಆಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ವತ್ಥುನಾ ವಾ ಅನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನತಾ, ಛಾದೇತುಕಾಮತಾಯ ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರಣಂ ವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಅಞ್ಞವಾದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಉಜ್ಝಾಪನಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. ತತಿಯೇ ಧಾತುಪಾಠೇ **ಝೇ**-ಸದ್ದೋ ಚಿನ್ತಾಯಂ ಪಠಿತೋತಿ ಆಹ **"ಲಾಮಕತೋ ವಾ ಚಿನ್ತಾಪೇನ್ತೀ"**ತಿಆದಿ। ಅಯಮೇವ ಚ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತೂನಂ ಓಲೋಕನತ್ಥೋಪಿ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಅಕ್ಖರಾಯ ವಾಚೇತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೪೬) ವಿಯ "ಛನ್ದಾಯಾ"ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಛನ್ದೇನಾ"**ತಿ।

೧೦೫. **ಯೇನ ವಚನೇನಾತಿ** ಯೇನ "ಛನ್ದಾಯ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಇದಂ ನಾಮ ಕರೋತೀ"ತಿಆದಿವಚನೇನ। **ಯೇನ ಚ ಖಿಯ್ಯನ್ತೀತಿ** ಯೇನ "ಛನ್ದಾಯ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ"ತಿಆದಿವಚನೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸವನೂಪಚಾರೇ ಠತ್ವಾ ಅವಣ್ಣಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ।

೧೦೬. **ಅಞ್ಞಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಉಜ್ಝಾಪೇತೀತಿ** ಅಞ್ಞೇನ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಉಜ್ಝಾಪೇತಿ। **ತಸ್ಸ ವಾ ತಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಖಿಯ್ಯತೀತಿ** ತಸ್ಸ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ತಂ ಸಙ್ಘೇನ ಸಮ್ಮತಂ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಖಿಯ್ಯತಿ, ಅವಣ್ಣಂ ವದನ್ತೋ ವಾ ಪಕಾಸೇತಿ। **ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಙ್ಘೇನ ಸಮ್ಮತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಸಮ್ಮತಪುಬ್ಬೋ ಸಮ್ಮತೋತಿ ವುತ್ತೋ। ತೇನಾಹ **"ಕಿಞ್ಚಾಪೀ"**ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಮಾ ಉಜ್ಝಾಪನಂ ಖಿಯ್ಯನಞ್ಚ ಮುಸಾವಾದವಸೇನೇವ ಪವತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಟ್ಠಾನೇ ದುಕ್ಕಟಟ್ಠಾನೇ ಚ ಇಮಿನಾವ ಅನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಉಜ್ಝಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಖಿಯ್ಯನ್ತಸ್ಸ ಚ ಏಕಕ್ಖಣೇ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಪನ್ನಂ। ಅಥ ವಾ ಈದಿಸಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಮುಸಾವಾದತೋ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇನ ಸಮ್ಮತತಾ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಅಗತಿಗಮನಾಭಾವೋ , ತಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಕಾಮತಾ, ಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ವದತಿ, ತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಉಜ್ಝಾಪನಂ ವಾ ಖಿಯ್ಯನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಛ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಉಜ್ಝಾಪನಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಠಮಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೦೮-೧೧೦. ಚತುತ್ಥೇ **ಹಿಮವಸ್ಸೇನಾತಿ** ಹಿಮಮೇವ ವುತ್ತಂ। **ಅಪಞ್ಞಾತೇತಿ** ಅಪ್ಪತೀತೇ, ಅಪ್ಪಸಿದ್ಧೇತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಮಣ್ಡಪೇ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಾತಿ ವಚನತೋ ವಿವಟಙ್ಗಣೇಪಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಗೋಚರಪ್ಪಸುತಾತಿ** ಗೋಚರಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ। "ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಸ್ಸಾನಂ ಚಾತುಮಾಸಂ ಚೇಪಿ ದೇವೋ ನ ವಸ್ಸತಿ, ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮೇವಾತಿ

ಆಹ “**ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇತಿ ವಚನತೋ…ಪೇ॰… ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿಯೇವಾ**”ತಿ। ತತ್ಥ **ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇತಿ** ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ। **ಅವಸ್ಸಿಕಸಙ್ಕೇತೇತಿ** ಇಮಿನಾ ಅನುಞ್ಞಾತೇಪಿ ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ ಯತ್ಥ ಹೇಮನ್ತೇ ದೇವೋ ವಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ ಅಪರೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾತಿ ಆಹ “**ಅವಸ್ಸಿಕಸಙ್ಕೇತೇತಿ ವಚನತೋ**”ತಿಆದಿ। ಇಮಿನಾ ಇಮಂ ದೀಪೇತಿ “ಯಸ್ಮಿಂ ದೇಸೇ ಹೇಮನ್ತೇ ದೇವೋ ವಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। ಯತ್ಥ ಪನ ವಸ್ಸಾನೇಯೇವ ವಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಮಾಸಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ”ತಿ।

ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಮಜ್ಝಿಮಪದೇಸೇ ಯತ್ಥ ಹೇಮನ್ತೇ ಹಿಮವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಅಟ್ಠೇವ ಮಾಸಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಸ್ಮಾ ವಸ್ಸಾನಕಾಲೇ ಪಕತಿಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಓವಸ್ಸಕಮಣ್ಡಪೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಚ ಸನ್ಥರಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಹೇಮನ್ತಕಾಲೇ ಪಕತಿಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಓವಸ್ಸಕಮಣ್ಡಪಾದೀಸುಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಯತ್ಥ ಹಿಮವಸ್ಸೇನ ಸೇನಾಸನಂ ನ ತೇಮತಿ, ಗಿಮ್ಹಕಾಲೇಪಿ ಪಕತಿಅಜ್ಝೋಕಾಸಾದೀಸು ವಟ್ಟತಿಯೇವ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅಕಾಲಮೇಘಾದಸ್ಸನೇ, ಕಾಕಾದೀನಂ ನಿಬದ್ಧವಾಸರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪನ ಕದಾಚಿಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇಮಞ್ಚ ಪನ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಪಠಮಮೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ವಿಸುಂ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ನ ವುತ್ತಾ। ತೇನೇವ ಹಿ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಠಮಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ “ಇತಿ ಯತ್ಥ ಚ ಯದಾ ಚ ಸನ್ಥರಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಮಿಧ ಅಜ್ಝೋಕಾಸಸಙ್ಖಮೇವ ಗತ”ನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಅವಿಸೇಸೇನ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಸನ್ಥರಣಸನ್ಥರಾಪನಾನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ “ಈದಿಸೇ ಕಾಲೇ ಈದಿಸೇ ಚ ಪದೇಸೇ ಠಪೇಥಾ”ತಿ ಅನುಜಾನನಮತ್ತೇನೇವ ಅಲನ್ತಿ ನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಿಸುಂ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ಉದ್ಧಟಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪರಿವಾರೇ** (ಪರಿ॰ ೬೫-೬೭) ಪನ ಇಮಸ್ಸೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅನುರೂಪವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ “ಏಕಾ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ನವವಾಯಿಮೋ ಸೀಘಂ ನ ನಸ್ಸತೀತಿ ಆಹ “**ನವವಾಯಿಮೋ ವಾ**”ತಿ। **ಓನದ್ಧಕೋತಿ** ಚಮ್ಮೇನ ಓನದ್ಧೋ। **ಉಕ್ಕಟ್ಠಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕೋತಿ** ಇದಂ ತಸ್ಸ ಪರಿವಿತಕ್ಕದಸ್ಸನಮತ್ತಂ, ಉಕ್ಕಟ್ಠಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕಸ್ಸ ಪನ ಚೀವರಕುಟಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ನತ್ಥಿ। **ಕಾಯಾನುಗತಿಕತ್ತಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುನೋ ತತ್ಥೇವ ಸನ್ನಿಹಿತಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಚ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಾಲೇ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ಚೀವರಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸಪಿ ಆಪತ್ತಿಯೇವ। “ಯಸ್ಮಾ ಪನ ದಾಯಕೇಹಿ ದಾನಕಾಲೇಯೇವ ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕಮ್ಪಿ ಕಮ್ಬಲಂ ‘ಪಾದಪುಞ್ಛನಿಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ’ತಿ ದಿನ್ನಂ ತಥೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ ‘ಇಮಂ ಮಞ್ಚಪೀಠಾದಿಸೇನಾಸನಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇಪಿ ಯಥಾಸುಖಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ’ತಿ ದಾಯಕೇಹಿ ದಿನ್ನಂ ಚೇ, ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕಾಲೇ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪೇಸೇತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ** ಏತ್ಥ “ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಂ ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಸತಿ, ತಸ್ಸ ದೇಥಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪೇಸೇತಬ್ಬಂ।

ವಲಾಹಕಾನಂ ಅನುಟ್ಠಿತಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ಗಿಮ್ಹಾನೇಪಿ ಮೇಘೇ ಉಟ್ಠಿತೇ ಮಞ್ಚಪೀಠಾದಿಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸೇನಾಸನಂ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “**ಪಾದಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖಾತಿ** ನಿಸೀದನ್ತಾನಂ ಪಾದಪತನಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖ”ನ್ತಿ ಕೇಚಿ। “ಸಮ್ಮಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಪಾದಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖ”ನ್ತಿ ಅಪರೇ। “ಬಹಿ ವಾಲುಕಾಯ ಅಗಮನನಿಮಿತ್ತಂ ಪಾದಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖಾ ವಾಲಿಕಾ ಹರಿತಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಏಕೇ । **ಕಚವರಂ ಹತ್ಥೇಹಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಬಹಿ ಛಟ್ಟೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಕಚವರಂ ಛಡ್ಡೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಾಲಿಕಾ ನ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬಾತಿ ದೀಪೇತಿ।

೧೧೧. **ಅನ್ತೋ ಸಂವೇಠೇತ್ವಾ ಬದ್ಧನ್ತಿ** ಏರಕಪತ್ತಾದೀಹಿ ವೇಣಿಂ ಕತ್ವಾ ತಾಯ ವೇಣಿಯಾ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ವಿತ್ಥತಟ್ಠಾನೇಸು ಬಹುಂ ವೇಠೇತ್ವಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನಂ, ತಾವ ಅನ್ತೋ ಆಕಡ್ಢನವಸೇನ ವೇಠೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಿರಿಯಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕತಂ। **ಕಪ್ಪಂ ಲಭಿತ್ವಾತಿ** ಗಚ್ಛಾತಿ ವುತ್ತವಚನೇನ ಕಪ್ಪಂ ಲಭಿತ್ವಾ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ಆಣತ್ತಿಯಾ

ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾತಿ** “ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ”ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ। **ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛತಿ। ಲೇಡ್ಡುಪಾತುಪಚಾರತೋ ಬಹಿ ಠಿತತ್ತಾ **“ಪಾದುದ್ಧಾರೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪಠಮಪಾದುದ್ಧಾರೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ದುತಿಯಪಾದುದ್ಧಾರೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಕತಿಕಂ ಅಕತ್ವಾತಿ** ಅಪ್ಪಟಿಸಾಮೇತ್ವಾ। **ಅನ್ತರಸನ್ನಿಪಾತೇತಿ** ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಸನ್ನಿಪಾತೇ।

ಆವಾಸಿಕಾನಂಯೇವ ಪಲಿಬೋಧೋತಿ ಏತ್ಥ ಆಗನ್ತುಕೇಹಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅವತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೇಪಿ ಆವಾಸಿಕಾನಂಯೇವ ಪಲಿಬೋಧೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿವಾದೇ** ಪನ “ಅಞ್ಞೇಸು ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇಸೂ”ತಿ ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕನ್ತಿ ವತ್ವಾ ವಾ ಅವತ್ವಾ ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇಸೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾವಾದೇ** “ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ ವುತ್ತಂ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ಪನ ಸನ್ಥರಣಸನ್ಥರಾಪನೇ ಸತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅನಾಣತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। “ಇದಂ ಉಸ್ಸಾರಕಸ್ಸ, ಇದಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸಾ”ತಿ ವಿಸುಂ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಅನಾಣತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ “ತಸ್ಮಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ತಸ್ಸ ಪಲಿಬೋಧೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ ವದನ್ತಿ “ಅನಾಣತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇಪಿ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಅನುಟ್ಠಾಪನೀಯತ್ತಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಆಗನ್ತುಕಸ್ಸ ಪನ ಪಚ್ಛಾ ಆಗತೇಹಿ ವುಡ್ಢತರೇಹಿ ಉಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ।

೧೧೨. **ಭೂಮಿಯಂ ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬಾತಿ** ಚಿಮಿಲಿಕಾಯ ಸತಿ ತಸ್ಸಾ ಉಪರಿ, ಅಸತಿ ಸುದ್ಧಭೂಮಿಯಂ ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬಾ। **ಸೀಹಚಮ್ಮಾದೀನಂ ಪರಿಹರಣೇಯೇವ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ** ಇಮಿನಾ –

> “ನ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚಮ್ಮಾನಿ ಧಾರೇತಬ್ಬಾನಿ ಸೀಹಚಮ್ಮಂ ಬ್ಯಗ್ಘಚಮ್ಮಂ ದೀಪಿಚಮ್ಮಂ, ಯೋ ಧಾರೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೫) –

ಏವಂ ವುತ್ತಾಯ **ಖನ್ಧಕಪಾಳಿಯಾ** ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿಭಾವೇತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – “ಅನ್ತೋಪಿ ಮಞ್ಚೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಬಹಿಪಿ ಮಞ್ಚೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಮಞ್ಚಪೀಠೇಸು ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗೋಯೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಭೂಮತ್ಥರಣವಸೇನ ಪರಿಭೋಗೋ ಪನ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋತಿ। ಯದಿ ಏವಂ “ಪರಿಹರಣೇಯೇವ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ”ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಯಥಾ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಂ ಪಾಸಾದಪರಿಭೋಗ”ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೨೦) ವಚನತೋ ಪುಗ್ಗಲಿಕೇಪಿ ಸೇನಾಸನೇ ಸೇನಾಸನಪರಿಭೋಗವಸೇನ ನಿಯಮಿತಂ ಸುವಣ್ಣಘಟಾದಿಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟಮಾನಮ್ಪಿ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಏವಮಿದಂ ಭೂಮತ್ಥರಣವಸೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಯಮಾನಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ತಂ ವಿಹಾರಂ ಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಪರಿಹರಣೇಯೇವ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದಾರುಮಯಪೀಠನ್ತಿ** ಫಲಕಮಯಮೇವ ಪೀಠಂ ವುತ್ತಂ। **ಪಾದಕಥಲಿಕನ್ತಿ** ಅಧೋತಪಾದಟ್ಠಪನಕಂ। **ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ರಜನಂ ಪಚಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಪಟಿಸಾಮೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಥೇವೇ ಅಸತಿ ರಜನಕಮ್ಮೇ ನಿಟ್ಠಿತೇ ಪಟಿಸಾಮೇತಬ್ಬಂ।

೧೧೩. **“ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಸಾಮಣೇರೋ ವಾ ಆರಾಮಿಕೋ ವಾ ಲಜ್ಜೀ ಹೋತೀತಿ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಲಜ್ಜಿಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಓತಾಪೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ಏತ್ಥ “ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ‘ಏತ್ತಕಂ ದೂರಂ ಗನ್ತಬ್ಬ’ನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನಾತಿದೂರಂ ಗನ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಮಞ್ಚಾದೀನಂ ಸಙ್ಘಿಕತಾ, ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇ ದೇಸೇ ಸನ್ಥರಣಂ ವಾ ಸನ್ಥರಾಪನಂ ವಾ, ಅಪಲಿಬುದ್ಧತಾ, ಆಪದಾಯ ಅಭಾವೋ, ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಠಮಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಪನ **ಅನಾಪುಚ್ಛಂ ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ** ಏತ್ಥ “ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಸಾಮಣೇರೋ ವಾ ಆರಾಮಿಕೋ ವಾ ಲಜ್ಜೀ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನೋ ಪಲಿಬೋಧಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞತಿ, ತಥಾರೂಪಂ

ಅನಾಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ತಸ್ಸ ಅನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಥಾಮಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಂ ಅತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಏಕೇನ ಪಾದೇನ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾತಿಕ್ಕಮೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ದುತಿಯಪಾದಾತಿಕ್ಕಮೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಅಙ್ಗೇಸುಪಿ ನಿರಪೇಕ್ಖತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಛ ಅಙ್ಗಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ "ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಓತಾಪೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಚ ಓತಾಪನವಿಸಯೇ ಏವ ಸಾಪೇಕ್ಖಗಮನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಯದಿ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ ಸಾಪೇಕ್ಖಗಮನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ, "ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಾಪೇಕ್ಖೋ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಯುತ್ತತರಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಪಠಮಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದುತಿಯಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. ದುತಿಯಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಂ। "ಇದಞ್ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ತಥಾವುತ್ತಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ತಾದಿಸಂ ಮಞ್ಚಪೀಠೇಸು ಅತ್ಥರಿತಂ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಮೇವಾ"ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ನಾಮ ಪಾವಾರೋ ಕೋಜವೋತಿ ಏತ್ತಕಮೇವಾ"ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು ವುತ್ತಂ ಇಮಿನಾ ನ ಸಮೇತಿ, ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಸೇನಾಸನತೋತಿ** ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಸೇನಾಸನತೋ। **ಯೋ ಕೋಚೀತಿ** ತಸ್ಸ ಞಾತಕೋ ವಾ ಅಞ್ಞಾತಕೋ ವಾ ಯೋ ಕೋಚಿ।

೧೧೭. **ಪರಿವೇಣನ್ತಿ** ಏಕೇಕಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಬ್ಭನ್ತರಂ। **ಕುರುನ್ದಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಸವಿಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವುತ್ತೋ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। "ಅಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ಮಣ್ಡಪೇ"ತಿ ವಿಸುಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ದುತಿಯಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) "ಅಪರಿಚ್ಛನ್ನಮಣ್ಡಪೇ ವಾ ಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ವಾಪಿ ಬಹೂನಂ ಸನ್ನಿಪಾತಭೂತೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಭೋಜನಸಾಲಾಯಮ್ಪಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ ಲಬ್ಭತಿಯೇವ। **ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ** ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। **ಪಲುಜ್ಜತೀತಿ** ವಿನಸ್ಸತಿ। **ನಸ್ಸೇಯ್ಯಾತಿ** ಚೋರಾದೀಹಿ ವಿನಸ್ಸೇಯ್ಯ।

೧೧೮. ಯೇನ ಮಞ್ಚಂ ವಾ ಪೀಠಂ ವಾ ವಿನನ್ತಿ, ತಂ **ಮಞ್ಚಪೀಠಕವಾನಂ**। **ಸಿಲುಚ್ಚಯಲೇಣನ್ತಿ** ಸಿಲುಚ್ಚಯೇ ಲೇಣಂ, ಪಬ್ಬತಗುಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸೇನಾಸನಂ ಉಪಚಿಕಾಹಿ ಖಾಯಿತ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ವತ್ಥುಅನುರೂಪವಸೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಉಪಚಿಕಾಸಙ್ಕಾಯ ಅಭಾವೇ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಗಮಿಕವತ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೇನ "ಸೇನಾಸನಂ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕೇವಲಂ ಇತಿಕತ್ತಬ್ಬಾಕಾರಮತ್ತದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಆಪುಚ್ಛನಂ ಪನ ವತ್ತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ವತ್ತಭೇದೇನ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತೇನೇವ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸೇನಾಸನಂ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಯಂ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠಿಯಂ ವಾ ಪಾಸಾಣತ್ಥಮ್ಭೇಸು ವಾ ಕತಸೇನಾಸನಂ ಯತ್ಥ ಉಪಚಿಕಾ ನಾರೋಹನ್ತಿ, ತಂ ಅನಾಪುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವಕ್ಖತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** "ತಾದಿಸೇ ಸೇನಾಸನೇ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ನತ್ಥಿ, ಗಮಿಕವತ್ತವಸೇನ ಪನ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛತೋ ವತ್ತಭೇದೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಆಭೋಗೇನ ಮುತ್ತಿ ನತ್ಥೀತಿ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ವುತ್ತಂ। **ಏಕಂ ವಾ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಗಮನಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ಅನಾಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೋ ದುತಿಯಪಾದುದ್ಧಾರೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಞ್ಚಂ ವಾ ಪೀಠಂ ವಾ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಇಧ ವಿಸುಂ ಆಪತ್ತಿ ನ ವುತ್ತಾ, ತಥಾಪಿ ಅಕಾಲೇ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾತಿಕ್ಕಮೇ ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಪರಿಕ್ಖೇಪಾತಿಕ್ಕಮೇ ಇಮಿನಾ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಮಣ್ಡಪೇ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೋಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತೋಯೇವಾತಿ ತತ್ಥಾಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ ಇಧ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸೇಯ್ಯಂ ಪನ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಉಭಯೇನಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। "ಸಙ್ಘಿಕೇ ವಿಹಾರೇ

ಸಙ್ಘಿಕಂಯೇವ ಸೇಯ್ಯಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಉಭೋಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಘಿಕೇ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಸೇಯ್ಯಾ, ತಸ್ಸಾ ಸಙ್ಘಿಕತಾ, ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇ ವಿಹಾರೇ ಸನ್ಥರಣಂ ವಾ ಸನ್ಥರಾಪನಂ ವಾ, ಅಪಲಿಬುದ್ಧತಾ, ಆಪದಾಯ ಅಭಾವೋ, ಅನಪೇಕ್ಖಸ್ಸ ದಿಸಾಪಕ್ಕಮನಂ, ಉಪಚಾರಸೀಮಾತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಸತ್ತ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ದುತಿಯಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅನುಪಖಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೧೯-೧೨೧. ಭಟ್ಠೇ **ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಮೀಪಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ। **ಬಹೂಪಕಾರತಂ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತಞ್ಚ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ**ತಿ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸ್ಸ ಬಹೂಪಕಾರತಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾದೀನಂ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತಞ್ಚ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ। **ಸಮನ್ತಾ ದಿಯಡ್ಢೋ ಹತ್ಥೋ**ತಿ ಮಜ್ಝೇ ಪಞ್ಞತ್ತಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೧೨೨. **ಉಪಚಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಉಪಚಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಏಕವಿಹಾರೇ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸೇನಾಸನೇ। **ಏಕಪರಿವೇಣೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಬ್ಭನ್ತರೇ। "ಗಿಲಾನೋ ಪವಿಸತೀತಿಆದೀಸು ಅನಾಪತ್ತಿಕಾರಣಸಬ್ಭಾವತೋ ಗಿಲಾನಾದಿತಾಯ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉಪಚಾರಂ ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ ಸತಿಪಿ ಸಮ್ಬಾಧೇತುಕಾಮತಾಯ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾಯೇವಾ"ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಅಗಿಲಾನಾದಿಭಾವೋಪಿ ವಿಸುಂ ಅಙ್ಗೇಸು ವತ್ತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ, **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಅನುಪಖಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಪನ "ಸಙ್ಘಿಕವಿಹಾರತಾ, ಅನುಟ್ಠಾಪನೀಯಭಾವಜಾನನಂ, ಸಮ್ಬಾಧೇತುಕಾಮತಾ, ಉಪಚಾರೇ ನಿಸೀದನಂ ವಾ ನಿಪಜ್ಜನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

ಅನುಪಖಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೨೬. ಸತ್ತಮೇ **ಕೋಟ್ಠಕಾನೀ**ತಿ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಾನಿ। "ನಿಕ್ಖಮಾತಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

೧೨೮. **ಅಲಜ್ಜಿಂ ನಿಕ್ಕಡ್ಢತೀ**ತಿಆದೀಸು ಪಠಮಂ ಅಲಜ್ಜೀಆದಿಭಾವೇನ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಲಹುಪರಿವತ್ತಿತಾಯ ಕೋಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಸಙ್ಘಿಕವಿಹಾರೋ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಭಣ್ಡನಕಾರಕಭಾವಾದಿವಿನಿಮುತ್ತತಾ, ಕೋಪೇನ ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಂ ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಾಪನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ವೇಹಾಸಕುಟಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೨೯-೧೩೧. ಅಟ್ಠಮೇ ಉಪರಿಮತಲೇ ಪದರಾನಂ ಅಸನ್ಥರಿತತ್ತಾ **"ಉಪರಿಅಚ್ಛನ್ನತಲಾಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ**ತಿ ಅನುಪಖಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ। ಸಙ್ಘಿಕೋ ವಿಹಾರೋ , ಅಸೀಸಘಟ್ಟಾ

ವೇಹಾಸಕುಟಿ , ಹೇಟ್ಠಾ ಸಪರಿಭೋಗತಾ, ಅಪಟಾಣಿದಿನ್ನೇ ಆಹಚ್ಚಪಾದಕೇ ನಿಸೀದನಂ ವಾ ನಿಪಜ್ಜನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ವೇಹಾಸಕುಟಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಹಲ್ಲಕವಿಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೩೫. ನವಮೇ "ಮಹಲ್ಲಕೋ ನಾಮ ವಿಹಾರೋ ಸಸಾಮಿಕೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾಚಿಕಾಯ ಕುಟಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ। "ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಹತ್ಥಮ್ಪೀ"ತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವುತ್ತವಚನಂ ಪಾಳಿಯಾ ಸಮೇತೀತಿ ಆಹ **"ತಂ ಸುವುತ್ತ"**ನ್ತಿ। "ಪಾಳಿಯಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಸ್ಸ ಓಕಾಸಸ್ಸ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಕವಾಟಂ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಹತ್ಥವಿತ್ಥಾರತೋ ಊನಕಂ ವಾ ಹೋತು ಅಧಿಕಂ ವಾ, ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂಯೇವ ಓಕಾಸೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಯಸ್ಸ ವೇಮಜ್ಝೇತಿ ಯಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ವೇಮಜ್ಝೇ। **ಸಾ ಅಪರಿಪೂರಉಪಚಾರಾಪಿ ಹೋತೀ**ತಿ ವಿವರಿಯಮಾನಂ ಕವಾಟಂ ಯಂ ಭಿತ್ತಿಂ ಆಹನತಿ, ಸಾ ಸಮನ್ತಾ ಕವಾಟವಿತ್ಥಾರಪ್ಪಮಾಣಉಪಚಾರರಹಿತಾಪಿ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಲೋಕಂ ಸನ್ಧೇತಿ ಪಿಧೇತೀತಿ **ಆಲೋಕಸನ್ಧಿ**। "ಪುನಪ್ಪುನಂ ಛಾದಾಪೇಸಿ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲಿಮ್ಪಾಪೇಸೀತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನದೋಸೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಲೇಪಂ ಅನುಜಾನನ್ತೇನ ಚ ದ್ವಾರಬನ್ಧಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೇಯೇವ ಪದೇಸೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲೇಪಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ತತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲಿಮ್ಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಲಿಮ್ಪಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಭಿತ್ತಿಯಂ ಮತ್ತಿಕಾಯ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪುನ ಚತುತ್ಥಲೇಪೇ ದಿನ್ನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಪನ ತೀಸುಪಿ "ಪುನಪ್ಪುನಂ ಲೇಪದಾನಸ್ಸ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಅನುರೂಪ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಂವಿಧಾತಬ್ಬಂ। **ಅಪ್ಪಹರಿತೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಪ್ಪ**-ಸದ್ದೋ "ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅಭಾವತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಅಹರಿತೇ"**ತಿ। **ಪತನೋಕಾಸೋ**ತಿ ಪತನೋಕಾಸತ್ತಾ ತತ್ರ ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪರಿ ಪತೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಚೇ ಹರಿತೇ ಠಿತೋ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ**ತಿ ವಚನೇನ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ - ಸಚೇ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಾದೀನಿ ನ ಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ವಿಹಾರೋ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ। ಯತ್ಥ ಪನ ಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಕಾರಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ।

೧೩೬. ಏಕೇಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಉಜುಕಮೇವ ಉಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಛಾದನಂ ಮಗ್ಗೇನ ಛಾದನಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಮಗ್ಗೇನ ಛಾದೇನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಪನ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಏಕವಾರಂ ಛಾದಿತೇ ತಂ ಛದನಂ ಏಕಮಗ್ಗನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ **"ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಪರಿಯಾಯೇನ ಛಾದನೇಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ, ತಂ "ಪುನಪ್ಪುನಂ ಛಾದಾಪೇಸೀ"ತಿ ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ "ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಛದನಂ ಛದನೂಪರಿ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ ಚ ಸಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ **ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತತಿಯಾಯ ಮಗ್ಗಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವೇ ಛದನಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತತಿಯಂ ಛದನಂ "ಏವಂ ಛಾದೇಹೀ"ತಿ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಕೇಚಿ ಪನ "ಪಠಮಂ ತಾವ ಏಕವಾರಂ ಅಪರಿಸೇಸಂ ಛಾದೇತ್ವಾ ಪುನ ಛದನದಣ್ಡಕೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ದುತಿಯವಾರಂ ತಥೇವ ಛಾದೇತಬ್ಬಂ, ತತಿಯವಾರಚತುತ್ಥವಾರೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಪರೇ ಪನ "ಪಠಮವಾರೇಯೇವ ತಯೋಪಿ ಮಗ್ಗೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಚತುತ್ಥತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಪಾಳಿಯಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಚ ನ ಸಮೇತಿ। **ತತಿಯಾಯ ಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ತತಿಯಾಯಾ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಂ, ತತಿಯಂ ಮಗ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗವಸೇನ ಛಾದಿತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಛದನಾನಂ। **ತಿಣ್ಣಂ ಪರಿಯಾಯಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ

ನಯೋ। **ಚತುತ್ಥೇ ಮಗ್ಗೇ ವಾ ಪರಿಯಾಯೇ ವಾ**ತಿ ಚ ತಥಾ ಛಾದೇನ್ತಾನಂ ಚತುತ್ಥಂ ಛಾದನಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಮಹಲ್ಲಕವಿಹಾರತಾ, ಅತ್ತನೋ ವಾಸಾಗಾರತಾ, ಉತ್ತರಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಮಹಲ್ಲಕವಿಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೪೦. ದಸಮೇ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ‘‘ಸಿಞ್ಚೇಯ್ಯ ವಾ ಸಿಞ್ಚಾಪೇಯ್ಯ ವಾ’’ತಿ ಬಾಹಿರಪರಿಭೋಗವಸೇನ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ‘‘ಸಪ್ಪಾಣಕಂ ಉದಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾ’’ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅತ್ತನೋ ನಹಾನಪಾನಾದಿಪರಿಭೋಗವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಞತ್ತೇಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಭೋಗವಸೇನೇವ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಪುನ ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಬಾಹಿರಪರಿಭೋಗವಸೇನೇವ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಸಪ್ಪಾಣಕಸಞ್ಞಿಸ್ಸ ‘‘ಪರಿಭೋಗೇನ ಪಾಣಕಾ ಮರಿಸ್ಸನ್ತೀ’’ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಜಾನನ್ತಸ್ಸಪಿ ಸಿಞ್ಚನಸಿಞ್ಚಾಪನಂ ‘‘ಪದೀಪೇ ನಿಪತಿತ್ವಾ ಪಟಙ್ಗಾದಿಪಾಣಕಾ ಮರಿಸ್ಸನ್ತೀ’’ತಿ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಪದೀಪುಜ್ಜಲನಂ ವಿಯ ವಿನಾಪಿ ವಧಕಚೇತನಾಯ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **‘‘ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜ’’**ನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ । ಉದಕಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಣಕತಾ, ‘‘ಸಿಞ್ಚನೇನ ಪಾಣಕಾ ಮರಿಸ್ಸನ್ತೀ’’ತಿ ಜಾನನಂ, ತಾದಿಸಮೇವ ಚ ಉದಕಂ, ವಿನಾ ವಧಕಚೇತನಾಯ ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ತಿಣಾದೀನಂ ಸಿಞ್ಚನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಸೇನಾಸನವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

ಭೂತಗಾಮವಗ್ಗೋತಿಪಿ ಇಮಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ।

೩. ಓವಾದವಗ್ಗೋ

೧. ಓವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೪೪. ಭಿಕ್ಖುನಿವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ಕಥಾನುಸಾರೇನಾ**ತಿ ‘‘ಸೋ ಥೇರೋ ಕಿಂಸೀಲೋ ಕಿಂಸಮಾಚಾರೋ ಕತರಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ’’ತಿಆದಿನಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಪುಚ್ಛಾಕಥಾನುಸಾರೇನ। **ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟನ್ತೀ**ತಿ ನಿರಾಮಿಸೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕತ್ತಾ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗಾನಂ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತಾ ಕಥಾ **ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ**ತಿ ಆಹ **‘‘ಸಗ್ಗಮಗ್ಗಗಮನೇಪೀ’’**ತಿಆದಿ। **ಅಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಗೇವ ಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗಗಮನೇತಿ ದೀಪೇತಿ। **ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತ**ನ್ತಿ ತಿರೋಕರಣಭೂತಂ, ಬಾಧಿಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಲದ್ಧಾಸೇವನಾ ಹಿ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಾನಂ ಬಾಧಿಕಾವ ಹೋತಿ। **ಸಮಿದ್ಧೋ**ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ। **ಸಹಿತತ್ಥೋ**ತಿ ಯುತ್ತತ್ಥೋ। ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರತಾದಿಯೋಗತೋ **ಗಮ್ಭೀರೋ**। **ಬಹುರಸೋ**ತಿ ಅತ್ಥರಸಾದಿಬಹುರಸೋ। **ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಸಂಯುತ್ತೋ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧರಸಆವಹನತೋ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಸಂಯುತ್ತೋ।

೧೪೫-೧೪೭. **ಪರತೋ**ತಿ ಪರತ್ಥ, ಉತ್ತರಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕರೋನ್ತೋವಾ**ತಿ ಪರಿಬಾಹಿರೇ ಕರೋನ್ತೋಯೇವ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ**ತಿ ಚಾರಿತ್ತವಾರಿತ್ತಪ್ಪಭೇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸೀಲಂ । ತಞ್ಹಿ ಯೋ ನಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತಿ, ತಂ ಮೋಕ್ಖೇತಿ ಮೋಚೇತಿ ಆಪಾಯಿಕಾದೀಹಿ ದುಕ್ಖೇಹಿ, ತಸ್ಮಾ ‘‘ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ’’ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಂವರಣಂ **ಸಂವರೋ,** ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರಾನಂ ಪಿದಹನಂ। ಯೇನ ಹಿ ತೇ ಸಂವುತಾ

ಪಿಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋ ಸಂವರೋ, ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕಸ್ಸ ಅವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಸಂವುತೋತಿ** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಪಿಹಿತಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೋ। ತಥಾಭೂತೋ ಚ ಯಸ್ಮಾ ತೇನ ಸಮಙ್ಗೀ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಸಮನ್ನಾಗತೋ"**ತಿ । **ವತ್ತತೀತಿ** ಅತ್ತಭಾವಂ ಪವತ್ತೇತಿ। **ವಿಹರತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪಾಳಿಯಾ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ವುತ್ತಞ್ಹೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ವಿಭಙ್ಗೇತಿ** ಝಾನವಿಭಙ್ಗೇ। **ಸೀಲಂ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ**ಆದೀನಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। ತತ್ಥ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೧೧) ಸೀಲನ್ತಿ ಕಾಮಞ್ಚೇತಂ ಸಹ ಕಮ್ಮವಾಚಾಪರಿಯೋಸಾನೇನ ಇಜ್ಝನಕಸ್ಸ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಧಮ್ಮತೋ ಏತಂ ಸೀಲಂ ನಾಮ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ವಾ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ವಾ ಪೂರೇನ್ತಸ್ಸ ಚೇತನಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲೇನ ಭಿಕ್ಖು ಸಾಸನೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ತಂ "ಪತಿಟ್ಠಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪತಿಟ್ಠಹತಿ ವಾ ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖು, ಕುಸಲಧಮ್ಮಾ ಏವ ವಾ ಏತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೀತಿ **ಪತಿಟ್ಠಾ**। ಅಯಮತ್ಥೋ "ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ನರೋ ಸಪಞ್ಞೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩, ೧೯೨) ಚ "ಪತಿಟ್ಠಾ, ಮಹಾರಾಜ, ಸೀಲಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನ"ನ್ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೨.೧.೯) ಚ "ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಸಬ್ಬೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನ ಪರಿಹಾಯನ್ತೀ"ತಿ ಚ ಆದಿಸುತ್ತವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತದೇತಂ ಪುಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥೇನ **ಆದಿ**। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

"ತಸ್ಮಾತಿಹ ತ್ವಂ, ಉತ್ತಿಯ, ಆದಿಮೇವ ವಿಸೋಧೇಹಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಕೋ ಚಾದಿ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ? ಸೀಲಞ್ಚ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ ದಿಟ್ಠಿ ಚ ಉಜುಕಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೮೨)।

ಯಥಾ ಹಿ ನಗರವಡ್ಢಕೀ ನಗರಂ ಮಾಪೇತುಕಾಮೋ ಪಠಮಂ ನಗರಟ್ಠಾನಂ ಸೋಧೇತಿ, ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ವೀಥಿಚತುಕ್ಕಸಿಙ್ಘಾಟಕಾದಿಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ನಗರಂ ಮಾಪೇತಿ, ಏವಮೇವ ಯೋಗಾವಚರೋ ಆದಿಮ್ಹಿ ಸೀಲಂ ಸೋಧೇತಿ, ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ಯಥಾ ವಾ ಪನ ರಜಕೋ ಪಠಮಂ ತೀಹಿ ಖಾರೇಹಿ ವತ್ಥಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ವತ್ಥೇ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ರಙ್ಗಜಾತಂ ಉಪನೇತಿ, ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಛೇಕೋ ಚಿತ್ತಕಾರೋ ರೂಪಂ ಲಿಖಿತುಕಾಮೋ ಆದಿತೋ ಭಿತ್ತಿಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಏವಮೇವ ಯೋಗಾವಚರೋ ಆದಿತೋವ ಸೀಲಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾದಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೀಲಂ "ಆದೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತದೇತಂ ಚರಣಸರಿಕ್ಖತಾಯ **ಚರಣಂ**। "ಚರಣಾ"ತಿ ಪಾದಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಛಿನ್ನಚರಣಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ದಿಸಂಗಮನಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ನ ಜಾಯತಿ, ಪರಿಪುಣ್ಣಪಾದಸ್ಸೇವ ಜಾಯತಿ, ಏವಮೇವ ಯಸ್ಸ ಸೀಲಂ ಭಿನ್ನಂ ಹೋತಿ ಖಣ್ಡಂ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಂ, ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಗಮನಾಯ ಞಾಣಗಮನಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ತಂ ಅಭಿನ್ನಂ ಹೋತಿ ಅಖಣ್ಡಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ, ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಗಮನಾಯ ಞಾಣಗಮನಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೀಲಂ "ಚರಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತದೇತಂ ಸಂಯಮನವಸೇನ **ಸಂಯಮೋ,** ಸಂವರಣವಸೇನ **ಸಂವರೋತಿ** ಉಭಯೇನಪಿ ಸೀಲಸಂಯಮೋ ಚೇವ ಸೀಲಸಂವರೋ ಚ ಕಥಿತೋ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ಸಂಯಮೇತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮವಿಪ್ಫನ್ದನಂ, ಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ ಸಂಯಮೇತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ತಸ್ಸ ವಿಪ್ಫನ್ದಿತುಂ ನ ದೇತೀತಿ **ಸಂಯಮೋ,** ವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಪವೇಸನದ್ವಾರಂ ಸಂವರತಿ ಪಿದಹತೀತಿ **ಸಂವರೋ**। **ಮೋಕ್ಖನ್ತಿ** ಉತ್ತಮಂ ಮುಖಭೂತಂ ವಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಆಹಾರೋ ಮುಖೇನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಾನಿ ಫರತಿ, ಏವಂ ಯೋಗಿನೋಪಿ ಚತುಭೂಮಕಕುಸಲಂ ಸೀಲಮುಖೇನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ। ಪಮುಖೇ ಸಾಧೂತಿ **ಪಮೋಕ್ಖಂ,** ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಪಧಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾತಿ** ಚತುಭೂಮಕಕುಸಲಾನಂ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ಪಮೋಕ್ಖಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಪಧಾನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕಾಯಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋತಿ ತಿವಿಧಂ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ। **ವಾಚಸಿಕೋ**ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ವಚೀಸುಚರಿತಂ। **ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕೋ**ತಿ ತದುಭಯಂ। ಇಮಿನಾ ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಂವುತೋ**ತಿ ಪಿಹಿತೋ, ಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಪಿಹಿತಿನ್ದ್ರಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಸಂವುತದ್ವಾರಂ ಗೇಹಂ "ಸಂವುತಗೇಹಂ ಪಿಹಿತಗೇಹ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಮಿಧ ಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯೋ "ಸಂವುತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನಾ**ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಙ್ಖಾತೇನ ಸಂವರೇನ। **ಉಪೇತೋ**ತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನಿ।

ಇರಿಯತೀತಿಆದೀಹಿ ಸತ್ತಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೋ ಕಥಿತೋ। ತತ್ಥ **ಇರಿಯತೀ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಇರಿಯಾಪಥಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸಮಙ್ಗಿಭಾವತೋ ಇರಿಯತಿ। ತೇಹಿ ಇರಿಯಾಪಥಚತುಕ್ಕೇಹಿ ಕಾಯಸಕಟವತ್ತನೇನ **ವತ್ತತಿ**। ಏಕಂ ಇರಿಯಾಪಥದುಕ್ಖಂ ಅಪರೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಭಾವೇನ ಸರೀರರಕ್ಖಣತೋ **ಪಾಲೇತಿ**। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಅಸಣ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಇರಿಯಾಪಥೇ ವತ್ತನತೋ **ಯಪೇತಿ**। ತೇನ ತೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ತಥಾ ತಥಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಯಾಪನತೋ **ಯಾಪೇತಿ**। ಚಿರಕಾಲವತ್ತಾಪನತೋ **ಚರತಿ**। ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಇರಿಯಾಪಥಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಜೀವಿತಹರಣತೋ **ವಿಹರತಿ**।

ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಪಟಿಸೇಧಕೇನಾತಿ –

> "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ವೇಳುದಾನೇನ ವಾ ಪತ್ತದಾನೇನ ವಾ ಪುಪ್ಫ ಫಲ ಸಿನಾನದನ್ತಕಟ್ಠದಾನೇನ ವಾ ಚಾಟುಕಮ್ಯತಾಯ ವಾ ಮುಗ್ಗಸೂಪ್ಯತಾಯ ವಾ ಪಾರಿಭಟಯತಾಯ ವಾ ಜಙ್ಘಪೇಸನಿಕೇನ ವಾ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ವಾ ಬುದ್ಧಪಟಿಕುಟ್ಠೇನ ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅನಾಚಾರೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೧೩) –

ಏವಂ ವುತ್ತಅನಾಚಾರಸಙ್ಖಾತಮಿಚ್ಛಾಜೀವಪಟಿಪಕ್ಖೇನ।

ನ ವೇಳುದಾನಾದಿನಾ ಆಚಾರೇನಾತಿ –

> "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ನ ವೇಳುದಾನೇನ ನ ಪತ್ತ ನ ಪುಪ್ಫ ನ ಫಲ ನ ಸಿನಾನ ನ ದನ್ತಕಟ್ಠ ನ ಚಾಟುಕಮ್ಯತಾಯ ನ ಮುಗ್ಗಸೂಪ್ಯತಾಯ ನ ಪಾರಿಭಟಯತಾಯ ನ ಜಙ್ಘಪೇಸನಿಕೇನ ನ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ಬುದ್ಧಪಟಿಕುಟ್ಠೇನ ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಆಚಾರೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೧೩) –

ಏವಂ ವುತ್ತೇನ ನ ವೇಳುದಾನಾದಿನಾ ಆಚಾರೇನ।

ವೇಸಿಯಾದಿಅಗೋಚರಂ ಪಹಾಯಾತಿ –

> "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ವೇಸಿಯಗೋಚರೋ ವಾ ಹೋತಿ ವಿಧವ ಥುಲ್ಲಕುಮಾರಿ ಪಣ್ಡಕ ಭಿಕ್ಖುನಿ ಪಾನಾಗಾರಗೋಚರೋ ವಾ, ಸಂಸಟ್ಠೋ ವಿಹರತಿ ರಾಜೂಹಿ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತೇಹಿ ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕೇಹಿ ಅನನುಲೋಮಿಕೇನ ಸಂಸಗ್ಗೇನ, ಯಾನಿ ಪನ ತಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಅಸ್ಸದ್ಧಾನಿ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಅನೋಪಾನಭೂತಾನಿ ಅಕ್ಕೋಸಕಪರಿಭಾಸಕಾನಿ ಅನತ್ಥಕಾಮಾನಿ ಅಹಿತಕಾಮಾನಿ ಅಫಾಸುಕಕಾಮಾನಿ ಅಯೋಗಕ್ಖೇಮಕಾಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾನಂ, ತಥಾರೂಪಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಸೇವತಿ ಭಜತಿ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಗೋಚರೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೧೪) –

ಏವಮಾಗತಂ ವೇಸಿಯಾದಿಅಗೋಚರಂ ಪಹಾಯ।

ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನಕುಲಾದಿನಾತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಉಪನಿಸ್ಸಯಗೋಚರಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಿವಿಧೋ ಹಿ ಗೋಚರೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಗೋಚರೋ ಆರಕ್ಖಗೋಚರೋ ಉಪನಿಬನ್ಧಗೋಚರೋತಿ। ಕತಮೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಗೋಚರೋ? ದಸಕಥಾವತ್ಥುಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ, ಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಸುತಂ ಸುಣಾತಿ, ಸುತಂ ಪರಿಯೋದಪೇತಿ, ಕಙ್ಖಂ ವಿತರತಿ, ದಿಟ್ಠಿಂ ಉಜುಂ ಕರೋತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತಿ। ಯಸ್ಸ ವಾ ಪನ ಅನುಸಿಕ್ಖಮಾನೋ ಸದ್ಧಾಯ ವಡ್ಢತಿ, ಸೀಲೇನ ಸುತೇನ ಚಾಗೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ವಡ್ಢತಿ, ಅಯಂ **ಉಪನಿಸ್ಸಯಗೋಚರೋ**। ಕತಮೋ ಆರಕ್ಖಗೋಚರೋ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ತರಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ವೀಥಿಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಯುಗಮತ್ತದಸ್ಸಾವೀ ಸಂವುತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಹತ್ಥಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, ನ ಅಸ್ಸಂ, ನ ರಥಂ, ನ ಪತ್ತಿಂ, ನ ಇತ್ಥಿಂ, ನ ಪುರಿಸಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, ನ ಉದ್ಧಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, ನ ಅಧೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, ನ ದಿಸಾವಿದಿಸಂ ವಿಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ಆರಕ್ಖಗೋಚರೋ**। ಕತಮೋ ಉಪನಿಬನ್ಧಗೋಚರೋ? ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಯತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ಉಪನಿಬನ್ಧತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ "ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಗೋಚರೋ ಸಕೋ ಪೇತ್ತಿಕೋ ವಿಸಯೋ? ಯದಿದಂ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೭೨), ಅಯಂ **ಉಪನಿಬನ್ಧಗೋಚರೋ**। ಇತಿ ಅಯಂ ತಿವಿಧೋ ಗೋಚರೋ ಇಧ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇಸು ವಜ್ಜೇಸೂತಿ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪನ್ನಸೇಖಿಯಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾದಿಭೇದೇಸು ವಜ್ಜೇಸು। **ಭಯತೋ ದಸ್ಸನಸೀಲೋ**ತಿ ಪರಮಾಣುಮತ್ತಂ ವಜ್ಜಂ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧಸಿನೇರುಪಬ್ಬತಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸನಸಭಾವೋ, ಸಬ್ಬಲಹುಕಂ ವಾ ದುಬ್ಭಾಸಿತಮತ್ತಂ ಪಾರಾಜಿಕಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸನಸಭಾವೋ। **ಸಮ್ಮಾ ಆದಾಯಾ**ತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಆದಿಯಿತ್ವಾ।

ವಟ್ಟದುಕ್ಖನಿಸ್ಸರಣತ್ಥಿಕೇಹಿ ಸೋತಬ್ಬತೋ **ಸುತಂ,** ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ। ತಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಸುತಧರೋ,** ಸುತಸ್ಸ ಆಧಾರಭೂತೋ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಇತೋ ಗಹಿತಂ ಏತ್ತೋ ಪಲಾಯತಿ, ಛಿದ್ದಘಟೇ ಉದಕಂ ವಿಯ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಏಕಂ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ಕಥೇತುಂ ವಾ ವಾಚೇತುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಯಂ ನ ಸುತಧರೋ ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಉಗ್ಗಹಿತಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹಿತಕಾಲಸದಿಸಮೇವ ಹೋತಿ, ದಸಪಿ ವೀಸತಿಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ನ ನಸ್ಸತಿ, ಅಯಂ ಸುತಧರೋ ನಾಮ। ತೇನೇವಾಹ **"ಯದಸ್ಸ ತ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಏಕಪದಮ್ಪಿ ಏಕಕ್ಖರಮ್ಪಿ ಅವಿನಟ್ಠಂ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ನಿಚೀಯತೀತಿ ಸನ್ನಿಚಯೋ, ಸುತಂ ಸನ್ನಿಚಯೋ ಏತಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ**ತಿ ಆಹ **"ಸುತಂ ಸನ್ನಿಚಿತಂ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ"**ತಿ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಸುತಂ ಹದಯಮಞ್ಜುಸಾಯಂ ಸನ್ನಿಚಿತಂ ಸಿಲಾಯ ಲೇಖಾ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಘಟೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸೀಹವಸಾ ವಿಯ ಚ ಸಾಧು ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಯಂ ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ ನಾಮ। ತೇನಾಹ **"ಏತೇನ...ಪೇ॰... ಅವಿನಾಸಂ ದಸ್ಸೇತೀ"**ತಿ।

ಧಾತಾತಿ ಪಗುಣಾ ವಾಚುಗ್ಗತಾ। ಏಕಸ್ಸ ಹಿ ಉಗ್ಗಹಿತಬುದ್ಧವಚನಂ ನಿಚ್ಚಕಾಲಿಕಂ ನ ಹೋತಿ, "ಅಸುಕಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ಕಥೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಸಜ್ಝಾಯಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಪರಿಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ಓಗಾಹಿತ್ವಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವದತಿ। ಏಕಸ್ಸ ಪಗುಣಂ ಪಬನ್ಧವಿಚ್ಛೇದಾಭಾವತೋ ಗಙ್ಗಾಸೋತಸದಿಸಂ ಭವಙ್ಗಸೋತಸದಿಸಞ್ಚ ಅಕಿತ್ತಿಮಂ ಸುಖಪ್ಪವತ್ತಿ ಹೋತಿ, "ಅಸುಕಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ಕಥೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ತಮೇವ ಕಥೇತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಧಾತಾ"**ತಿ। **ವಾಚಾಯ ಪಗುಣಾ ಕತಾ**ತಿ ಸುತ್ತದಸಕವಗ್ಗದಸಕಪಣ್ಣಾಸದಸಕವಸೇನ ವಾಚಾಯ ಸಜ್ಝಾಯಿತಾ, ದಸ ಸುತ್ತಾನಿ ಗತಾನಿ, ದಸ ವಗ್ಗಾನಿ ಗತಾನೀತಿಆದಿನಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಸಜ್ಝಾಯಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುತ್ತೇಕದೇಸಸ್ಸ ಹಿ ಸುತ್ತಮತ್ತಸ್ಸ ಚ ವಚಸಾ ಪರಿಚಯೋ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಅಥ ಖೋ ವಗ್ಗಾದಿವಸೇನೇವ। **ಮನಸಾ ಅನುಪೇಕ್ಖಿತಾ**ತಿ ಮನಸಾ ಅನು ಅನು ಪೇಕ್ಖಿತಾ, ಭಾಗಸೋ ನಿಜ್ಝಾಯಿತಾ ಚಿನ್ತಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ವಾಚಾಯ ಸಜ್ಝಾಯಿತುಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಮನಸಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ। **ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿದ್ಧಾ**ತಿ ನಿಜ್ಜಟಂ ನಿಗ್ಗುಮ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ಯಾಥಾವತೋ ಪಟಿವಿದ್ಧಾ।

ದ್ವೇ ಮಾತಿಕಾತಿ ಭಿಕ್ಖುಮಾತಿಕಾ ಭಿಕ್ಖುನೀಮಾತಿಕಾ ಚ। **ವಾಚುಗ್ಗತಾತಿ** ಪುರಿಮಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ತಿಸ್ಸೋ ಅನುಮೋದನಾತಿ** ಸಙ್ಘಭತ್ತೇ ದಾನಾನಿಸಂಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಅನುಮೋದನಾ, ವಿಹಾರಾದಿಮಙ್ಗಲೇ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತಾದಿಅನುಮೋದನಾ, ಮತಕಭತ್ತಾದಿಅವಮಙ್ಗಲೇ ತಿರೋಕುಟ್ಟಾದಿಅನುಮೋದನಾತಿ ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಅನುಮೋದನಾ । **ಕಮ್ಮಾಕಮ್ಮವಿನಿಚ್ಛಯೋತಿ** ಪರಿವಾರಾವಸಾನೇ ಕಮ್ಮವಗ್ಗೇ ವುತ್ತವಿನಿಚ್ಛಯೋ। "ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೇನ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಮುಖೇನ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತತ್ತಾ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಚತುದ್ದಿಸೋ, ಚತುದ್ದಿಸೋಯೇವ **ಚಾತುದ್ದಿಸೋ,** ಚತಸ್ಸೋ ವಾ ದಿಸಾ ಅರಹತಿ, ಚತೂಸು ವಾ ದಿಸಾಸು ಸಾಧೂತಿ **ಚಾತುದ್ದಿಸೋ।**

ಅಭಿವಿನಯೇತಿ ಸಕಲೇ ವಿನಯಪಿಟಕೇ। **ವಿನೇತುನ್ತಿ** ಸಿಕ್ಖಾಪೇತುಂ। "**ದ್ವೇ ವಿಭಙ್ಗಾ ಪಗುಣಾ ವಾಚುಗ್ಗತಾ ಕಾತಬ್ಬಾ**ತಿ ಇದಂ ಪರಿಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಉಗ್ಗಹಣಮ್ಪಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏಕಸ್ಸ ಪಮುಟ್ಠಂ, ಇತರಸ್ಸ ಪಗುಣಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ತೀಹಿ ಜನೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿವತ್ತನಕ್ಖಮಾ ಕಾತಬ್ಬಾ**"ತಿ। **ಅಭಿಧಮ್ಮೇತಿ** ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದೇ। **ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ವಾ ತಯೋ ವಗ್ಗಾತಿ** ಮಹಾವಗ್ಗತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಗಾಥಕವಗ್ಗೋ ನಿದಾನವಗ್ಗೋ ಖನ್ಧಕವಗ್ಗೋತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ವಗ್ಗಾ। "ಧಮ್ಮಪದಮ್ಪಿ ಸಹ ವತ್ಥುನಾ ಉಗ್ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಜಾತಕಭಾಣಕೇನ ಸಾಟ್ಠಕಥಂ ಜಾತಕಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಧಮ್ಮಪದಮ್ಪಿ ಸಹ ವತ್ಥುನಾ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವ।

ಕಲ್ಯಾಣಾ ಸುನ್ದರಾ ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾ ವಾಚಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಕಲ್ಯಾಣವಾಚೋ।** ತೇನಾಹ "**ಸಿಥಿಲಧನಿತಾದೀನಂ...ಪೇ॰... ವಾಚಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ**"ತಿ। ತತ್ಥ **ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯಾತಿ** ಠಾನಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಿಕ್ಖಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಅನೂನತಾಯ ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾ, ಪದಮೇವ ವಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ **ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಂ,** ತಂ ಅಕ್ಖರಪಾರಿಪೂರಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಿಥಿಲಧನಿತಾದಿದಸವಿಧಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಬುದ್ಧಿಂ ಅಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಕ್ಖರಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಪರಿಮಣ್ಡಲತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಸಿಥಿಲಧನಿತಾದೀನಂ ಯಥಾವಿಧಾನವಚನೇನಾ**"ತಿ, ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾ।** ಅಥ ವಾ ಪಜ್ಜತಿ ಞಾಯತಿ ಅತ್ಥೋ ಏತೇನಾತಿ ಪದಂ, ನಾಮಾದಿ। ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಞ್ಜೇತೀತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ವಾಕ್ಯಂ। ತೇಸಂ ಪರಿಪುಣ್ಣತಾಯ **ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾ।**

ಅಪಿಚ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಸತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಉಪಾರಮ್ಭಕರಂ ಸುತ್ತಂ ಆಹರತಿ, ತಸ್ಸ ಉಪಮಂ ಕಥೇತಿ, ತದತ್ಥಂ ಓತಾರೇತಿ, ಏವಂ ಇದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏತ್ಥ ಖಿಪನ್ತೋ ಏಕಪಸ್ಸೇನೇವ ಪರಿಹರನ್ತೋ ಕಾಲಂ ಞತ್ವಾ ವುಟ್ಠಹತಿ, ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸುತ್ತಂ ಪನ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಕಥಾ ಅಪರಿಮಣ್ಡಲಾ ನಾಮ ಹೋತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವತೋ। ಯೋ ಪನ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಏಕಪದಮ್ಪಿ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಯಥಾನಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾವಸೇನೇವ ಸುತ್ತನ್ತರಮ್ಪಿ ಆನೇನ್ತೋ ಪಾಳಿಯಾ ಅನುಸನ್ಧಿಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಾಪರಞ್ಚ ಅಪೇಕ್ಖನ್ತೋ ಆಚರಿಯೇಹಿ ದಿನ್ನನಯೇ ಠತ್ವಾ ತುಲಿಕಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಂ ಸುವವತ್ಥಿತಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಗಮ್ಭೀರಮಾತಿಕಾಯ ಉದಕಂ ಪೇಸೇನ್ತೋ ವಿಯ ಗಮ್ಭೀರಮತ್ಥಂ ಗಮೇನ್ತೋ ವಗ್ಗಿಹಾರಿಗತಿಯಾ ಪದೇ ಪದಂ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತೋ ಸಿನ್ಧವಾಜಾನೀಯೋ ವಿಯ ಏಕಂಯೇವ ಪದಂ ಅನೇಕೇಹಿ ಪರಿಯಾಯೇಹಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಂವಣ್ಣನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಕಥಾ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾ ನಾಮ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮತೋ ಅತ್ಥತೋ ಅನುಸನ್ಧಿತೋ ಪುಬ್ಬಾಪರತೋ ಆಚರಿಯುಗ್ಗಹತೋತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವತೋ। ಏವರೂಪಮ್ಪಿ ಕಥಂ ಸನ್ಧಾಯ "**ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಗುಣಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವೇನ ಪುರೇ ಭವಾತಿ **ಪೋರೀ,** ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತೇನೇತಂ ಭಾಸಿತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಗುಣಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವೇನ ಪುರೇ ಪುಣ್ಣಭಾವೇ ಭವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುರೇ ವಾ ಭವತ್ತಾ ಪೋರಿಯಾ ನಾಗರಿಕಿತ್ಥಿಯಾ ಸುಖುಮಾಲತ್ತನೇನ ಸದಿಸಾತಿ **ಪೋರೀ,** ಪುರೇ ಸಂವಡ್ಢನಾರೀ ವಿಯ ಸುಕುಮಾರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುರಸ್ಸ ಏಸಾತಿಪಿ **ಪೋರೀ, ಪುರಸ್ಸ ಏಸಾತಿ** ನಗರವಾಸೀನಂ ಕಥಾತಿ

ಅತ್ಥೋ। ನಗರವಾಸಿನೋ ಹಿ ಯುತ್ತಕಥಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಿತಿಮತ್ತಂ “ಪಿತಾ”ತಿ, ಭಾತಿಮತ್ತಂ “ಭಾತಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವರೂಪೀ ಹಿ ಕಥಾ ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಕನ್ತಾ ಹೋತಿ ಮನಾಪಾ, ತಾಯ ಪೋರಿಯಾ।

ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯಾತಿ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದೀಹಿ ಅಪಲಿಬುದ್ಧಾಯ ಸನ್ದಿಟ್ಠವಿಲಮ್ಬಿತಾದಿದೋಸರಹಿತಾಯ। ಅಥ ವಾ ನಾತಿಸೀಘಂ ನಾತಿಸಣಿಕಂ ನಿರನ್ತರಂ ಏಕರಸಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಪರಿಸಾಯ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ವಾಚಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ನಾಮ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಜಾತಕಂ ವಾ ಆರಭಿತ್ವಾ ಆರದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತುರಿತತುರಿತೋ ಅರಣಿಂ ಮನ್ಥೇನ್ತೋ ವಿಯ ಉಣ್ಹಖಾದನೀಯಂ ಖಾದನ್ತೋ ವಿಯ ಪಾಳಿಯಾ ಅನುಸನ್ಧಿಪುಬ್ಬಾಪರೇಸು ಗಹಿತಂ ಗಹಿತಮೇವ, ಅಗ್ಗಹಿತಂ ಅಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಕತ್ವಾ ಪುರಾಣಪಣ್ಣನ್ತರೇಸು ಚರಮಾನಂ ಗೋಧಂ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಹರನ್ತೋ ಓಸಾಪೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಗಚ್ಛತಿ । ಪುರಾಣಪಣ್ಣನ್ತರೇಸು ಹಿ ಪರಿಪಾತಿಯಮಾನಾ ಗೋಧಾ ಕದಾಚಿ ದಿಸ್ಸತಿ ಕದಾಚಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಮೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಕತ್ಥಚಿ ದಿಸ್ಸತಿ ಕತ್ಥಚಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। ಯೋಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಕಾಲೇನ ಸೀಘಂ, ಕಾಲೇನ ಸಣಿಕಂ, ಕಾಲೇನ ಮನ್ದಂ, ಕಾಲೇನ ಮಹಾಸದ್ದಂ, ಕಾಲೇನ ಖುದ್ದಕಸದ್ದಂ ಕರೋತಿ, ಯಥಾ ನಿಜ್ಝಾಮತಣ್ಹಿಕಪೇತಸ್ಸ ಮುಖತೋ ನಿಚ್ಛರಣಕಅಗ್ಗಿ ಕಾಲೇನ ಜಲತಿ ಕಾಲೇನ ನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಏವಂ ಪೇತಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಪರಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾತುಕಾಮಾಯ ಪುನ ಆರಭತಿ। ಯೋಪಿ ಕಥೇನ್ತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿತ್ಥಾಯತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಭಾನತಾಯ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಕೇನಚಿ ರೋಗೇನ ನಿತ್ಥುನನ್ತೋ ವಿಯ ಕನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ಕಥೇತಿ, ಇಮೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಕಥಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ ಸುಖೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತಭಾವತೋ। ಯೋ ಪನ ಸುತ್ತಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಆಚರಿಯೇಹಿ ದಿನ್ನನಯೇ ಠಿತೋ ಆಚರಿಯುಗ್ಗಹಂ ಅಮುಞ್ಚನ್ತೋ ಯಥಾ ಚ ಆಚರಿಯಾ ತಂ ತಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂವಣ್ಣೇಸುಂ, ತೇನೇವ ನಯೇನ ಸಂವಣ್ಣೇನ್ತೋ ನಾತಿಸೀಘಂ ನಾತಿಸಣಿಕನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಕಥಾಪಬನ್ಧಂ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ನದೀಸೋತೋ ವಿಯ ಪವತ್ತೇತಿ, ಆಕಾಸಗಙ್ಗಾತೋ ಭಸ್ಸಮಾನಉದಕಂ ವಿಯ ನಿರನ್ತರಕಥಂ ಪವತ್ತೇತಿ, ತಸ್ಸ ಕಥಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ “ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯಾ”ತಿ।

ಅನೇಲಗಳಾಯಾತಿ ಏಲಗಳವಿರಹಿತಾಯ। ಕಸ್ಸಚಿ ಹಿ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಏಲಂ ಗಳತಿ, ಲಾಲಾ ಪಗ್ಘರತಿ, ಖೇಳಫುಸಿತಾನಿ ವಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ವಾಚಾ ಏಲಗಳಾ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಬ್ಬಿಪರೀತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಿಯಾ**ತಿ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಭಾಸಿತತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಸಮತ್ಥತಾಯ ಅತ್ಥಞಾಪನೇ ಸಾಧನಾಯ।

ವಾಚಾವ ಕರಣನ್ತಿ ವಾಕ್ಕರಣಂ, ಉದಾಹಾರಘೋಸೋ। ಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಧುರಂ ವಾಕ್ಕರಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಕಲ್ಯಾಣವಾಕ್ಕರಣೋ।** ತೇನೇವಾಹ “**ಮಧುರಸ್ಸರೋ**”ತಿ। **ಹೀಳೇತೀ**ತಿ ಅವಜಾನಾತಿ। ಮಾತುಗಾಮೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಮನಂ ಅಪಾಯತಿ ವಡ್ಢೇತೀತಿ **ಮನಾಪೋ।** ತೇನಾಹ “**ಮನವಡ್ಢನಕೋ**”ತಿ। **ವಟ್ಟಭಯೇನ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಯೋಬ್ಬನಮದಾದಿಮತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸಂಸಾರಭಯೇನ ತಾಸೇತ್ವಾ। **ಗಿಹಿಕಾಲೇ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗಿಹಿಕಾಲೇ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಮೇಥುನೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀದೂಸಕೋ ಹೋತೀತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಮೇವ ವದತಿ। ಸಿಕ್ಖಮಾನಾಸಾಮಣೇರೀಸು ಪನ ಮೇಥುನೇನಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀದೂಸಕೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಸಿಕ್ಖಮಾನಾಸಾಮಣೇರೀಸು ಮೇಥುನಧಮ್ಮ”**ನ್ತಿ। “ಕಾಸಾಯವತ್ಥವಸನಾಯಾ”ತಿ ವಚನತೋ ದುಸ್ಸೀಲಾಸು ಭಿಕ್ಖುನೀಸಿಕ್ಖಮಾನಾಸಾಮಣೇರೀಸು ಗರುಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಪುಬ್ಬೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅಭಾವೇಪಿ ಯಾ ಯಾ ತಸ್ಸಾ ವಚನಂ ಅಸ್ಸೋಸುಂ, ತಾ ತಾ ತಥೇವ ಮಞ್ಞನ್ತೀತಿ ಆಹ “**ಮಾತುಗಾಮೋ ಹೀ**”ತಿಆದಿ।

ಇದಾನಿ ಅಟ್ಠ ಅಙ್ಗಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಏತ್ಥ ಚಾ**”ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಹಙ್ಗೇಹಿ ಅಸಮನ್ನಾಗತಂ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಸಮ್ಮನ್ನೇನ್ತೋ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಭಿಕ್ಖು ಪನ ಸಮ್ಮತೋಯೇವ ಹೋತಿ।

೧೪೮. **ಗರುಕೇಹೀ**ತಿ ಗರುಕಾತಬ್ಬೇಹಿ। **ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯಾ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। “ಓವದತೀ”ತಿ ವಾ ಇಮಸ್ಸ “ವದತೀ”ತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಮ್ಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ನಾಮ ಪರಿವತ್ತಲಿಙ್ಗಾ ವಾ

ಪಞ್ಚಸತಸಾಕಿಯಾನಿಯೋ ವಾ।

೧೪೯. **ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ‘‘ಸಚೇ ಭೂಮಿ ಮನಾಪಾ ಹೋತಿ, ಆಸನಂ ಅಪಞ್ಞಾಪೇತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ’’ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಮಾತುಗಾಮಗ್ಗಹಣೇನ** ಭಿಕ್ಖುನೀಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ಆಹ **‘‘ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪತ್ತಿಮೋಚನತ್ಥ’’**ನ್ತಿ। ಸಮ್ಮತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಪಾಟಿಪದೇ ಓವಾದತ್ಥಾಯ ಸಬ್ಬಾಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಆಗನ್ತಬ್ಬತೋ ‘‘ಸಮಗ್ಗತ್ಥ ಭಗಿನಿಯೋ’’ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಬ್ಬಾಸಂ ಆಗಮನಂ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಆಹ **‘‘ಸಬ್ಬಾ ಆಗತಾತ್ಥಾ’’**ತಿ। ಗಿಲಾನಾಸು ಅನಾಗತಾಸುಪಿ ಗಿಲಾನಾನಂ ಅನಾಗಮನಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಆಗನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥಾಹಿ ಚ ಸಬ್ಬಾಹಿ ಆಗತತ್ತಾ ‘‘ಸಮಗ್ಗಾಮ್ಹಯ್ಯಾ’’ತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಯತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಠಿತಾಯ ಏವ ಕಾಯಂ ಪುರತೋ ನಾಮೇತ್ವಾ ‘‘ವನ್ದಾಮಿ ಅಯ್ಯಾ’’ತಿ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಗನ್ತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಅನ್ತರಘರ**ನ್ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ನಗರದ್ವಾರಸ್ಸ ಬಹಿಇನ್ದಖೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತೋಗಾಮೋ ವುಚ್ಚತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಘರುಮ್ಮಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತೋಗೇಹಂ। ಇಧ ಪನ ‘‘ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಾ’’ತಿ ವಿಸುಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ‘‘ಅನ್ತರಘರೇ ವಾ’’ತಿ ಅನ್ತೋಗೇಹಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚೀ**ತಿ ಅನ್ತೋಗಾಮಾದೀಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ।

ವಟ್ಟತೀತಿ ‘‘ವಸಥ ಅಯ್ಯೇ, ಮಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆನೇಸ್ಸಾಮಾ’’ತಿ ವುತ್ತವಚನಂ ಸದ್ದಹನ್ತೀಹಿ ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ನ ನಿಮನ್ತಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ನಿಮನ್ತಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತತ್ಥೇವ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಯತೋ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯತೋ। **ಯಾಚಿತ್ವಾ**ತಿ ‘‘ತುಮ್ಹೇಹಿ ಆನೀತಓವಾದೇನೇವ ಮಯಮ್ಪಿ ವಸಿಸ್ಸಾಮಾ’’ತಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೇ। **ಆಗತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಓವಾದೇನ ವಸಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ವಸ್ಸಂ ವಸಿತಬ್ಬಂ। **ಅಭಿಕ್ಖುಕಾವಾಸೇ ವಸನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತೀ**ತಿ ಚೋದನಾಮುಖೇನ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ವದತಿ, ನ ಪನ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿ। **ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾಪಿ ಆಪತ್ತೀ**ತಿ ವಸ್ಸಾನುಪಗಮಮೂಲಂ ಆಪತ್ತಿಂ ವದತಿ। ಇತರಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿಕಾರಣಸಬ್ಭಾವತೋ **‘‘ಸಾ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ’’**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಾ ವಸ್ಸಾನುಪಗಮಮೂಲಾ ಆಪತ್ತಿ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅಭಿಕ್ಖುಕೇಪಿ ಆವಾಸೇ ಈದಿಸಾಸು ಆಪದಾಸು ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ **‘‘ಆಪದಾಸು ಹಿ…ಪೇ॰… ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ’’**ತಿ। ಇತರಾಯ ಪನ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಕಾರಣೇ ಅಸತಿ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯಪಿ ವಸ್ಸಂ ನ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಸನ್ತೇಸು ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಸ್ಸಂ ಅನುಪಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ। **ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಪವಾರೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಪವಾರೇನ್ತೀನಂ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ। ಸಚೇ ದೂರೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಸಕ್ಕಾ ಚ ಹೋತಿ ನವಮಿಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪವಾರೇತುಂ, ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಪನ ನವಮಿಯಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ಅಗಚ್ಛನ್ತೀನಂ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಪುಚ್ಛನಂ ಉಪೋಸಥಪುಚ್ಛಾ, ಸಾಯೇವ **ಕ**-ಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ ಕತ್ವಾ **ಉಪೋಸಥಪುಚ್ಛಕ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ **‘‘ಉಪೋಸಥಪುಚ್ಛನ’’**ನ್ತಿ। **ಉಪೋಸಥೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ‘‘ಕದಾ, ಅಯ್ಯ, ಉಪೋಸಥೋ’’ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। ಭಿಕ್ಖುನಾಪಿ ‘‘ಸ್ವೇ, ಭಗಿನಿ, ಉಪೋಸಥೋ’’ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಭಿಕ್ಖೂ ಕದಾಚಿ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಪನ್ನರಸಿಕಂ ವಾ ಚಾತುದ್ದಸೀಉಪೋಸಥಂ, ಚಾತುದ್ದಸಿಕಂ ವಾ ಪನ್ನರಸೀಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ದಿವಸೇ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಉಪೋಸಥೋ ಕತೋ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿಪಿ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **‘‘ಪಕ್ಖಸ್ಸ ತೇರಸಿಯಂಯೇವ ಗನ್ತ್ವಾ’’**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಚೇ ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತಿ, ‘‘ಚಾತುದ್ದಸಿಕೋ ಭಗಿನೀ’’ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಪನ ಪನ್ನರಸಿಯಂ ಕರೋನ್ತಿ, ‘‘ಪನ್ನರಸಿಕೋ ಭಗಿನೀ’’ತಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। **ಓವಾದತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಓವಾದಯಾಚನತ್ಥಾಯ। **ಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪನ ಪಟ್ಠಾಯ ಧಮ್ಮಸವನತ್ಥಾಯ ಗನ್ತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ಓವಾದಗ್ಗಹಣತ್ಥಾಯ ದುತಿಯದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಧಮ್ಮಸವನತ್ಥಾಯ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಓವಾದಗ್ಗಹಣಮ್ಪಿ ಹಿ ‘‘ಧಮ್ಮಸವನಮೇವಾ’’ತಿ ಅಭೇದೇನ ವುತ್ತಂ। **ನಿರನ್ತರಂ ವಿಹಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ವುತ್ತಞ್ಹೇತ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಸಬ್ಬಾಸಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನದೀಪನತ್ಥಂ ಪಾಳಿ ನಿದಸ್ಸಿತಾ। **ಓವಾದಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಓವಾದಂ ಯಾಚಿತುಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ದ್ವೇ ತಿಸ್ಸೋ**ತಿ ದ್ವೀಹಿ ತೀಹಿ। ಕರಣತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ।

ಪಾಸಾದಿಕೇನಾತಿ ಪಸಾದಜನಕೇನ ನಿದ್ದೋಸೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿನಾ। **ಸಮ್ಪಾದೇತೂತಿ** ತಿವಿಧಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಸಮ್ಪಾದೇತು। ಸಚೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕಂಯೇವ ದಿಸ್ವಾ ತಾಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಓವಾದೋ ಯಾಚಿತೋ ಭವೇಯ್ಯ, ತೇನ ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ? ಉಪೋಸಥಗ್ಗೇ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚವಸೇನ "ಅತ್ಥಿ ಕಾಚಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವಾದಂ ಯಾಚಮಾನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಯಮಾನೇ "ಏವಂ ವದೇಹೀ"ತಿ ಓವಾದಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಚನಂ ಅಞ್ಞೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಚನಂ ಅತ್ತನಾ ವತ್ವಾ ಪುನ ಸಯಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಾಪೇತಬ್ಬಂ। **ಏತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ** "ತಾಹೀ"ತಿ ಏತಂ ಬಹುವಚನಂ ವುತ್ತಂ।

ಏಕಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಾತಿ ಇದಂ ಬಹೂಹಿ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೇಹಿ ಏಕಾಯ ಏವ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸಾಸನಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ದುತಿಯಿಕಾಯ ಅಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಬಹೂಹಿ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೇಹೀತಿ** ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಗಾಮೇ ಬಹೂಹಿ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೇಹಿ। "ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋ ಚ ಅಯ್ಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಚಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ನಾನಾಉಪಸ್ಸಯೇಹಿ ಸಾಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವತ್ತಬ್ಬವಚನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಞ್ಚ ಏಕೇನ ಪಕಾರೇನ ಮುಖಮತ್ತನಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೇ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪಮಾಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ತದನುರೂಪೇನ ನಯೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಯ್ಯಾನಂ ಅಯ್ಯಸ್ಸಾತಿ** ಇದಂ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೇನಪೀತಿ ಇದಂ ಸಙ್ಘುಪೋಸಥವಸೇನೇವ ದಸ್ಸಿತಂ। ಯತ್ಥ ಪನ ತಿಣ್ಣಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಇತ್ತಿರಪನಕೇನ ಇತರೇನ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏಕಪುಗ್ಗಲೇನಪಿ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಓವಾದಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಾಟಿಪದೇ ಆಗತಾನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ "ನತ್ಥಿ ಕೋಚೀ"ತಿಆದಿ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ। ಸಚೇ ಸಯಮೇವ, "ಸಮ್ಮತೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಇಮಂ ವಿಧಿಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಇಧ ಬಾಲೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

೧೫೦. **ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞೀ ವಗ್ಗಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಂ ವಗ್ಗಸಞ್ಞೀ ಓವದತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾತಿ**ಆದೀಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸುಪಿ ವಗ್ಗಾದಿಭಾವನಿಮಿತ್ತೇಸು ದುಕ್ಕಟೇಸು ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಮೂಲಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ ಪಾಳಿಯಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ನವಕಾನಂ ವಸೇನ ಅಟ್ಠಾರಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನೀ"**ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಸಮ್ಮತತಾ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪರಿಪುಣ್ಣೂಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಓವಾದವಸೇನ ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮಭಣನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಓವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅತ್ಥಙ್ಗತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. ದುತಿಯೇ **ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯಾತಿ** ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಮುನಾತೀತಿ** ಜಾನಾತಿ। **ತೇನ ಞಾಣೇನಾತಿ** ತೇನ ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಞಾಣೇನ। **ಪಥೇಸೂತಿ** ಉಪಾಯಮಗ್ಗೇಸು। ಅರಹತೋ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಸಿಕ್ಖತ್ತಾ ಆಹ **"ಇದಞ್ಚ...ಪೇ॰... ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ "ಅಪ್ಪಮಜ್ಜತೋ ಸಿಕ್ಖತೋ"ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪದಾನಂ ಹೇತುಅತ್ಥತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನಹೇತು ಸಿಕ್ಖನಹೇತು ಚ ಅಧಿಚೇತಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋಕಾತಿ** ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪಾ। ಏತ್ಥ ಚ **ಅಧಿಚೇತಸೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, **ಅಪ್ಪಮಜ್ಜತೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, **ಮುನಿನೋ ಮೋನಪಥೇಸು ಸಿಕ್ಖತೋತಿ** ಏತೇಹಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ, **ಮುನಿನೋತಿ** ವಾ ಏತೇನ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ, **ಮೋನಪಥೇಸು ಸಿಕ್ಖತೋತಿ** ಏತೇನ ತಾಸಂ ಲೋಕುತ್ತರಸಿಕ್ಖಾನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಾ, **ಸೋಕಾ ನ ಭವನ್ತೀತಿ**ಆದೀಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಆನಿಸಂಸಾ ಪಕಾಸಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕೋಕನುದನ್ತಿ ಪದುಮವಿಸೇಸನಂ ಯಥಾ “ಕೋಕಾಸಯ”ನ್ತಿ, ತಂ ಕಿರ ಬಹುಪತ್ತಂ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ಅತಿವಿಯ ಸುಗನ್ಧಞ್ಚ ಹೋತಿ। “ಕೋಕನುದಂ ನಾಮ ಸೇತಪದುಮ”ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಾತೋ**ತಿ ಪಗೇವ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಯಥಾ ಕೋಕನುದಸಞ್ಞಿತಂ ಪದುಮಂ ಪಾತೋ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನವೇಲಾಯಂ ಫುಲ್ಲಂ ವಿಕಸಿತಂ ಅವೀತಗನ್ಧಂ ಸಿಯಾ ವಿರೋಚಮಾನಂ, ಏವಂ ಸರೀರಗನ್ಧೇನ ಗುಣಗನ್ಧೇನ ಚ ಸುಗನ್ಧಂ ಸರದಕಾಲೇ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಆದಿಚ್ಚಮಿವ ಅತ್ತನೋ ತೇಜಸಾ ತಪನ್ತಂ ಅಙ್ಗೇಹಿ ನಿಚ್ಛರಣಜುತಿತಾಯ ಅಙ್ಗೀರಸಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸಾತಿ।

ಅಭಬ್ಬೋತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಾರಮಿದಂ ಸಾಸನಂ, ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಪರಿಯತ್ತಿಮೂಲಿಕಾ, ತ್ವಞ್ಚ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಉಗ್ಗಹೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸುದ್ಧಂ ಪಿಲೋತಿಕಖಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಯಾ ಅಭಿಸಙ್ಖತಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಚೋಳಖಣ್ಡಂ। ತದಾ ಕಿರ ಭಗವಾ “ನ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಮಮ ಸಾಸನೇ ಅಭಬ್ಬೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಮಾ ಸೋಚಿ ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿ ತಂ ಬಾಹಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾ ಪಿಲೋತಿಕಖಣ್ಡಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ “ಹನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು, ಇಮಂ ಪರಿಮಜ್ಜನ್ತೋ ‘ರಜೋಹರಣಂ ರಜೋಹರಣ’ನ್ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋಹೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಅದಾಸಿ ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇಕತಾಧಿಕಾರತ್ತಾ।

ಸೋ ಕಿರ ಪುಬ್ಬೇ ರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ನಗರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ನಲಾಟತೋ ಸೇದೇ ಮುಚ್ಚನ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇನ ಸಾಟಕೇನ ನಲಾಟಂ ಪುಞ್ಛಿ, ಸಾಟಕೋ ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅಹೋಸಿ । ಸೋ “ಇಮಂ ಸರೀರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಏವರೂಪೋ ಪರಿಸುದ್ಧಸಾಟಕೋ ಪಕತಿಂ ಜಹಿತ್ವಾ ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಜಾತೋ, ಅನಿಚ್ಚಾ ವತ ಸಙ್ಖಾರಾ”ತಿ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ತೇನ ಕಾರಣೇನಸ್ಸ ರಜೋಹರಣಮೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಜಾತೋ। ರಜಂ ಹರತೀತಿ **ರಜೋಹರಣಂ। ಸಂವೇಗಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಸುಭಸಞ್ಞಂ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಞ್ಚ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಸಂವೇಗಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ। ಸೋ ಹಿ ಯೋನಿಸೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತೋ “ಪರಿಸುದ್ಧಂ ವತ್ಥಂ, ನತ್ಥೇತ್ಥ ದೋಸೋ, ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಪನಾಯಂ ದೋಸೋ”ತಿ ಅಸುಭಸಞ್ಞಂ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಞ್ಚ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ನಾಮರೂಪಪರಿಗ್ಗಹಾದಿನಾ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಕಲಾಪಸಮ್ಮಸನಾದಿಕ್ಕಮೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಾದಿಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಅನುಲೋಮಗೋತ್ರಭುಸಮೀಪಂ ಪಾಪೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **“ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭೀ**”ತಿ। **ಓಭಾಸಗಾಥಂ ಅಭಾಸೀ**ತಿ ಓಭಾಸವಿಸ್ಸಜ್ಜನಪುಬ್ಬಕಭಾಸಿತಗಾಥಾ ಓಭಾಸಗಾಥಾ, ತಂ ಅಭಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ಥ ಚ “ಅಧಿಚೇತಸೋತಿ ಇಮಂ ಓಭಾಸಗಾಥಂ ಅಭಾಸೀ”ತಿ ಇಧೇವ ವುತ್ತಂ। **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೩೮೬) ಪನ **ಧಮ್ಮಪದಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಚೂಳಪನ್ಥಕತ್ಥೇರವತ್ಥು) **ಥೇರಗಾಥಾಸಂವಣ್ಣನಾಯಞ್ಚ** (ಥೇರಗಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೬೬) -

“ರಾಗೋ ರಜೋ ನ ಚ ಪನ ರೇಣು ವುಚ್ಚತಿ।
ರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ರಜೋತಿ।
ಏತಂ ರಜಂ ವಿಪ್ಪಜಹಿತ್ವಾ ಪಣ್ಡಿತಾ।
ವಿಹರನ್ತಿ ತೇ ವಿಗತರಜಸ್ಸ ಸಾಸನೇ॥

“ದೋಸೋ…ಪೇ॰… ಸಾಸನೇ॥

“ಮೋಹೋ ರಜೋ ನ ಚ ಪನ ರೇಣು ವುಚ್ಚತಿ।
ಮೋಹಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ರಜೋತಿ।
ಏತಂ ರಜಂ ವಿಪ್ಪಜಹಿತ್ವಾ ಪಣ್ಡಿತಾ।
ವಿಹರನ್ತಿ ತೇ ವಿಗತರಜಸ್ಸ ಸಾಸನೇತಿ॥ -

ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಓಭಾಸಗಾಥಾ ಅಭಾಸೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಧಿಚೇತಸೋ**ತಿ ಚ ಅಯಂ ಚೂಳಪನ್ಥಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಉದಾನಗಾಥಾತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾಯೇವ ಪಾಳಿಯಾ ಆಗತಂ। ಥೇರಗಾಥಾಯಂ ಪನ ಚೂಳಪನ್ಥಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಉದಾನಗಾಥಾಸು ಅಯಂ ಅನಾರುಳ್ಹಾ, "ಏಕುದಾನಿಯತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪನ ಅಯಂ ಉದಾನಗಾಥಾ"ತಿ (ಥೇರಗಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಏಕುದಾನಿಯತ್ಥೇರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ) ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪಾಳಿಯಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಚ ಏವಮಾಗತತ್ತಾ ಚೂಳಪನ್ಥಕತ್ಥೇರಸ್ಸಪಿ ಅಯಂ ಉದಾನಗಾಥಾ ಓಭಾಸಗಾಥಾವಸೇನ ಚ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣೀ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪರಿವಾರಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। **ಅಭಬ್ಬೋ ತ್ವ**ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ ಅನುಕಮ್ಪಾವಸೇನ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದಿಂ ಸಜ್ಝಿಕವಿಹಾರಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಭಬ್ಬೋ ಹಿ ಥೇರೋ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ತಂ ಕಾತುಂ, ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಾ ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಥೇರೇನ ಏವಂ ಕತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೧೫೭. **ಓವದನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ ಗರುಧಮ್ಮೇಹಿ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಧಮ್ಮೇನೇವ ಓವದನ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮತಸ್ಸಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅತ್ಥಙ್ಗತಸೂರಿಯತಾ, ಪರಿಪುಣ್ಣೂಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಓವದನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಅತ್ಥಙ್ಗತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೬೨. ತತಿಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಉಪಸ್ಸಯೂಪಗಮನಂ, ಪರಿಪುಣ್ಣೂಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಸಮಯಾಭಾವೋ, ಗರುಧಮ್ಮೇಹಿ ಓವದನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಆಮಿಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೬೪. ಚತುತ್ಥೇ "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ…ಪೇ॰… ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕ"ನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ "ಮಙ್ಕುಕತ್ತುಕಾಮೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। "ಅವಣ್ಣಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಅಯಸಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ"ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪನ ವಸೇನ "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿಆದೀಸು "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಾ"ತಿ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಉಜ್ಝಾಪನಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಚೀವರಹೇತು ಓವದತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ವಚನೇ ನಿಟ್ಠಿತೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಙ್ಘೇನ ಅಸಮ್ಮತ"ನ್ತಿ ಪಾಳಿವಚನತೋ "ಸಮ್ಮತೇನ ವಾ ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತೋ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ ಚ ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಮ್ಮತೇನ ವಾ ವಿಪ್ಪವಸಿತುಕಾಮೇನ "ಯಾವಾಹಂ ಆಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಾವ ತೇ ಭಾರೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ತಸ್ಸಾಭಾವತೋ ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ತಥೇವ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ಅಟ್ಠಹಿ ಗರುಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಧಮ್ಮೇನ ಓವದಿತುಂ ಲಭತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ "ಯೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖು, ಅಸಮ್ಮತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವದೇಯ್ಯ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಪಗೇವ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಪಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೧೬೮. **ಅನಾಪತ್ತಿ ಪಕತಿಯಾ ಚೀವರಹೇತು…ಪೇ॰… ಓವದನ್ತಂ ಭಣತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಆಮಿಸಹೇತು ಓವದನ್ತಂ "ಆಮಿಸಹೇತು ಓವದತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಏವಂ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, "ನ ಆಮಿಸಹೇತು ಓವದತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಿನೋ ಪನ ದುಕ್ಕಟಂ, ನ ಆಮಿಸಹೇತು ಓವದನ್ತಂ ಪನ "ಆಮಿಸಹೇತು ಓವದತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಭಣನ್ತಸ್ಸಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ

ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಧಮ್ಮೇನ ಲದ್ಧಸಮ್ಮುತಿತಾ, ಅನಾಮಿಸನ್ತರತಾ, ಅವಣ್ಣಕಾಮತಾಯ ಏವಂ ಭಣನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಆಮಿಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೭೯. ಪಞ್ಚಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೬. ಚೀವರಸಿಬ್ಬಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. ಛಟ್ಠೇ ಸಚೇ ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ತಂ ಚೀವರಂ ಆದಿತೋವ ಪಾರುಪೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದಿಸ್ವಾ ಉಜ್ಝಾಪೇಯ್ಯುಂ, ತತೋ ಮಹಾಜನೋ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ **“ಯಥಾಸಂಹಟಂ ಹರಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೧೮೬. **ನೀಹರತೀತಿ** ಸಕಿಂ ನೀಹರತಿ। ಯೇಪಿ ತೇಸಂ ನಿಸ್ಸಿತಕಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಕಥಿನವತ್ತನ್ತಿ** “ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಇತಿಕತ್ತಬ್ಬತಾವಸೇನ ಸೂಚಿಕಮ್ಮಕರಣಂ। **ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ** ಅಕಪ್ಪಿಯಸಮಾದಾನವಸೇನ ದುಕ್ಕಟಂ। **ವಞ್ಚೇತ್ವಾತಿ** “ತವ ಞಾತಿಕಾಯಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ “ಏಕಿಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ”ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ವಾ। “ಏಕಿಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ”ತಿ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಅಞ್ಞಾತಿಕಸಞ್ಞಿನೋ ಭವೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಆಹ **“ಅಕಪ್ಪಿಯೇ ನಿಯೋಜಿತತ್ತಾ”**ತಿ । “ಇದಂ ತೇ ಮಾತು ಚೀವರ”ನ್ತಿಆದೀನಿ ಅವತ್ವಾಪಿ “ಇದಂ ಚೀವರಂ ಸಿಬ್ಬೇಹೀ”ತಿ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಸಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತಸ್ಸಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ।

೧೮೯. **ಉಪಾಹನತ್ಥವಿಕಾದಿನ್ತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಯಂ ಚೀವರಂ ನಿವಾಸೇತುಂ ವಾ ಪಾರುಪಿತುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸನ್ತಕತಾ, ನಿವಾಸನಪಾರುಪನೂಪಗತಾ, ವುತ್ತನಯೇನ ಸಿಬ್ಬನಂ ವಾ ಸಿಬ್ಬಾಪನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಚೀವರಸಿಬ್ಬಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಂವಿದಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೧. ಸತ್ತಮೇ “ಪಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀನಂ ಚೋರಾ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿಂಸೂ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಪತ್ತಚೀವರ”ನ್ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋತಿ ಆಹ **“ಪಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀನಂ ಪತ್ತಚೀವರ”**ನ್ತಿ। **ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋತಿ** ಪಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ। “ಪಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀನ”ನ್ತಿ ಚ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮೇನೇತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಾಳಿಯಂ “ಗಚ್ಛಾಮ ಭಗಿನಿ, ಗಚ್ಛಾಮ ಅಯ್ಯಾ”ತಿ ಭಿಕ್ಖುಪುಬ್ಬಕಂ ಸಂವಿಧಾನಂ ವುತ್ತಂ, “ಗಚ್ಛಾಮ ಅಯ್ಯ, ಗಚ್ಛಾಮ ಭಗಿನೀ”ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಪುಬ್ಬಕಂ। **ಏಕದ್ಧಾನಮಗ್ಗನ್ತಿ** ಏಕಂ ಅದ್ಧಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಮಗ್ಗಂ, ಏಕತೋ ವಾ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಂ। **ಹಿಯ್ಯೋತಿ** ಸುವೇ। **ಪರೇತಿ** ತತಿಯದಿವಸೇ।

೧೯೨-೧೯೩. **ದ್ವಿಧಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋತಿ** ಪಾದಗಮನವಸೇನ ಪಕ್ಖಗಮನವಸೇನ ವಾತಿ ದ್ವಿಧಾ ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೋ । ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಟ್ಠಾನಂ **ಚತುಕ್ಕಂ,** ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಟ್ಠಾನಂ **ಸಿಙ್ಘಾಟಕಂ।** “ಗಾಮನ್ತರೇ ಗಾಮನ್ತರೇ”ತಿ ಏತ್ಥ ಅಞ್ಞೋ ಗಾಮೋ ಗಾಮನ್ತರನ್ತಿ ಆಹ **“ನಿಕ್ಖಮನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ…ಪೇ॰… ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”**ನ್ತಿ। “ಸಂವಿಧಾಯಾ”ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ **“ನೇವ ಪಾಳಿಯಾ ಸಮೇತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ, “ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಸಂವಿದಹಿತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **“ನ ಸೇಸಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಮೇತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅದ್ಧಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಅಸತಿ ಗಾಮೇ ಅದ್ಧಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ। ಯತ್ಥ ಹಿ ಅದ್ಧಯೋಜನಬ್ಭನ್ತರೇ ಅಞ್ಞೋ ಗಾಮೋ ನ ಹೋತಿ, ತಂ ಇಧ ಅಗಾಮಕಂ ಅರಞ್ಞನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಅದ್ಧಯೋಜನಬ್ಭನ್ತರೇ ಪನ ಗಾಮೇ ಸತಿ ಗಾಮನ್ತರಗಣನಾಯ ಏವ ಆಪತ್ತಿ।

೧೮೫. **ರಟ್ಠಭೇದೇ**ತಿ ರಟ್ಠವಿಲೋಪೇ। **ಚಕ್ಕಸಮಾರುಳ್ಹಾ**ತಿ ಇರಿಯಾಪಥಚಕ್ಕಂ ಸಕಟಚಕ್ಕಂ ವಾ ಸಮಾರುಳ್ಹಾ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ , ಅವಿಸಙ್ಕೇತಂ, ಸಮಯಾಭಾವೋ, ಅನಾಪದಾ, ಗಾಮನ್ತರೋಕ್ಕಮನಂ ವಾ ಅದ್ಧಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮೋ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ। ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಮಾತುಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪತ್ತಿ।

ಸಂವಿದಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನಾವಾಭಿರುಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೮೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಲೋಕಸ್ಸಾದಮಿತ್ತಸನ್ಥವವಸೇನ ಕೀಳಾಪುರೇಕ್ಖಾರಾ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ "ಏವಮಿಮೇ… ಪೇ॰… ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಾವಾಯ ಕೀಳನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ "ಉದ್ಧಂಗಾಮಿನಿಂ ವಾ ಅಧೋಗಾಮಿನಿಂ ವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ಸಿದ್ಧೋ।

೧೮೯. ನದಿಯಾ ಕುತೋ ಗಾಮನ್ತರನ್ತಿ ಆಹ **"ಯಸ್ಸಾ ನದಿಯಾ"**ತಿಆದಿ। **"ತಸ್ಸಾ ಸಗಾಮಕತೀರಪಸ್ಸೇನ…ಪೇ॰… ಅದ್ಧಯೋಜನಗಣನಾಯಾ**ತಿ ಏಕೇಕಪಸ್ಸೇನೇವ ಗಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ ತಾದಿಸಿಕಾಯ ನದಿಯಾ ಮಜ್ಝೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಗಾಮನ್ತರಗಣನಾಯ ಅದ್ಧಯೋಜನಗಣನಾಯ ಚ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬಅಟ್ಠಕಥಾಸೂ**ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ತನಾ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಸಮತ್ಥೇತಿ। "ಕೀಳಾಪುರೇಕ್ಖಾರತಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಿಧಾಯ ನಾವಂ ಅಭಿರುಹನ್ತಸ್ಸ ನದಿಯಂಯೇವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಾಪಿಸಮುದ್ದಾದೀಸು ಕೀಳಾಪುರೇಕ್ಖಾರತಾಯ ದುಕ್ಕಟಮೇವ, ನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಲೋಕಸ್ಸಾದಮಿತ್ತಸನ್ಥವವಸೇನ ಕೀಳಾಪುರೇಕ್ಖಾರಾ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಕೇಚಿ "ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಲೋಕವಜ್ಜ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕೀಳಾಪುರೇಕ್ಖಾರತಾಯ ಹಿ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾಪಿ ಗಾಮನ್ತರೋಕ್ಕಮನೇ ಅದ್ಧಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮೇ ವಾ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗೀಪಿ ಹುತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ । ಯದಿ ಹಿ ಸೋ ಸಂವೇಗಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯ, ನಿದ್ದಂ ವಾ ಓಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಕುತೋ ತಸ್ಸ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗಿತಾ, ಯೇನಿದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಲೋಕವಜ್ಜನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ ತಿಚಿತ್ತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ನಾವಾಭಿರುಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪರಿಪಾಚಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೪. ನವಮೇ **ಪಟಿಯಾದಿತ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಾದಿತಂ। **ಞಾತಕಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ಪವಾರಿತಾ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಞ್ಞಾತಕಾ ಅಪ್ಪವಾರಿತಾ ಚ ಸಿಯುಂ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಞಾತಕಾ ಪವಾರಿತಾ ಚೇ, ವಟ್ಟತಿ।

೧೯೭. ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಕ್ಖುಪಚ್ಛೇದಾಯ ಇದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚಭೋಜನೇಯೇವ ಆಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಪಞ್ಚ ಭೋಜನಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತೀ**ತಿ ಇದಂ ಪನ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಅನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ ದುಕ್ಕಟಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಭಿಕ್ಖುನಿಪರಿಪಾಚಿತಭಾವೋ, ಜಾನನಂ, ಗಿಹಿಸಮಾರಮ್ಭಾಭಾವೋ, ಓದನಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರತಾ, ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪರಿಪಾಚಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೮. ದಸಮೇ **ಉಪನನ್ದಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದೇನಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಂ ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೇ ಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಹೋತಿ, ಉಪನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಆರಬ್ಭ ಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಪನ ಚತುತ್ಥಭಾವತೋ ''ಉಪನನ್ದಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದೇನಾ''ತಿ ವುತ್ತಂ। ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವತ್ಥುತೋ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕೇವಲಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಏವ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಾಯ ಆಪತ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾ, ಉಪರಿ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಾಯ ಆಪತ್ತಿ ವಿಸುಂ ಪಞ್ಞತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಭೋಜನವಗ್ಗೋ

೧. ಆವಸಥಪಿಣ್ಡಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೦೬. ಭೋಜನವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ಅದ್ಧಯೋಜನಂ ವಾ ಯೋಜನಂ ವಾ ಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ತತ್ತಕಂ ಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸಪಿ ತಾವತಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಲದ್ಧಭಿಕ್ಖಸ್ಸ ಇತೋ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಇಮೇಸಂಯೇವಾ**ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪಾಸಣ್ಡಾನಂಯೇವ। **ಏತ್ತಕಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾಸಣ್ಡೇ ಏತ್ತಕಾನಂ। **ಏಕದಿವಸಂ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏಕದಿವಸಂ ಸಕಿಂಯೇವ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ''ಏಕದಿವಸಂ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಪುನ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಠಮಂ ಭುತ್ತಟ್ಠಾನೇಸು ಪುನ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಠಾನೇ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೦೮. ''**ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ**ತಿ ಇದಂ ಅದ್ಧಯೋಜನವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಗತಟ್ಠಾನೇ**ತಿ ಏಕಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **''ಆಗಚ್ಛನ್ತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ''**ತಿ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ **''ಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛನ್ತೋ''**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಆಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಪುನ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಗಮನೇ ಆಗಮನೇ ಚ ಪಠಮಂ ಭೋಜನಂ ಅವತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಏಕದಿವಸಂ ಗತಟ್ಠಾನೇ ಚ ಏಕದಿವಸನ್ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭೋಜನಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ, ಗಮನದಿವಸೇ ಪನ ಆಗಮನದಿವಸೇ ಚ ''ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ ಆಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸಪಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭೋಜನೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಗಹೇತುಮೇವ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಹ **''ಭಿಕ್ಖೂನಂಯೇವ ಅತ್ಥಾಯಾ''**ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಆವಸಥಪಿಣ್ಡತಾ, ಅಗಿಲಾನತಾ, ಅನುವಸಿತ್ವಾ ಭೋಜನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಆವಸಥಪಿಣ್ಡಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೦೯. ದುತಿಯೇ **ಅಭಿಮಾರೇ**ತಿ ಅಭಿಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಮಾರಣತ್ಥಾಯ ನಿಯೋಜಿತೇ ಧನುದ್ಧರೇ। **ಗುಳ್ಹಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ**ತಿ ಅಪಾಕಟೋ। **ಪವಿಜ್ಝೀ**ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ನನು **ರಾಜಾನಮ್ಪಿ ಮಾರಾಪೇಸೀ**ತಿ ವಚನತೋ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಜಾತಸತ್ತುನೋ ಕಾಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಪರತೋ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ –

> ''ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ರಞ್ಞೋ ಮಾಗಧಸ್ಸ ಸೇನಿಯಸ್ಸ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತೋ ಆಜೀವಕೇಸು ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಆಜೀವಕೋ ಯೇನ ರಾಜಾ ಮಾಗಧೋ ಸೇನಿಯೋ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ

ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ, ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಮಾಗಧಂ ಸೇನಿಯಂ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಂ ಏತದವೋಚ…ಪೇ॰…

ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾ ನಾಧಿವಾಸೇನ್ತೀ''ತಿ -

ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಸೋ ಕಿರ ಆಜೀವಕೋ ತಂ ದಾನಂ ದೇನ್ತೋ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅದಾಸಿ, ಪಚ್ಛಾ ಅಜಾತಸತ್ತುಕಾಲೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾ ತಂ ದಾನಂ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಂ ವತ್ಥು ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ''ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಆಜೀವಕೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ದೂತಂ ಪಾಹೇಸೀ''ತಿ ಇದಞ್ಚ ತತೋ ಪಭುತಿ ಸೋ ಆಜೀವಕೋ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದೇನ್ತೋ ಅಜಾತಸತ್ತುಕಾಲೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಯಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ದೂತಂ ಪಾಹೇಸಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೨೧೫. ಅಙ್ಗಮಗಧವಿಸಿಟ್ಠತ್ತಾ ವಿಸದಿಸಂ ರಜ್ಜಂ ವಿರಜ್ಜಂ, ತತೋ ಆಗತಾ, ತತ್ಥ ವಾ ಜಾತಾ, ಭವಾತಿ ವಾ ವೇರಜ್ಜಾ, ತೇ ಏವ **ವೇರಜ್ಜಕಾ**। ತೇ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಗೋತ್ತಚರಣಾದಿವಿಭಾಗೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **''ನಾನಾವೇರಜ್ಜಕೇ''**ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ **ನಾನಾವಿಧೇಹಿ ಅಞ್ಞರಜ್ಜೇಹಿ ಆಗತೇ**ತಿ ರಜ್ಜಾನಂಯೇವ ವಸೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರತಾ ವುತ್ತಾ।

೨೧೭-೨೧೮. ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಗಣಭೋಜನಂ ವತ್ಥುವಸೇನೇವ ಪಾಕಟನ್ತಿ ತಂ ಅವತ್ವಾ ''ಗಣಭೋಜನಂ ನಾಮ ಯತ್ಥ…ಪೇ॰… ನಿಮನ್ತಿತಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೀ''ತಿ ನಿಮನ್ತನವಸೇನೇವ ಪದಭಾಜನೇ ಗಣಭೋಜನಂ ವುತ್ತಂ। ''ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವತ್ಥುಅನನುರೂಪಮ್ಪಿ ಸಿಯಾತಿ ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತನಯೇನ ನಿಮನ್ತನವಸೇನೇವ ಗಣಭೋಜನಂ ಹೋತೀತಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಆಸಙ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯಾ''ತಿ ತಂನಿವತ್ತನತ್ಥಂ **''ತಂ ಪನೇತಂ ಗಣಭೋಜನಂ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಪಸವತೀ''**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ''ಭೋಜನಂ ಗಣ್ಹಥಾತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಗಣಭೋಜನಂ ಹೋತಿಯೇವಾ''ತಿ ವದನ್ತಿ। ''ಹೇಟ್ಠಾ ಅದ್ಧಾನಗಮನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ನಾವಾಭಿರುಹನವತ್ಥುಸ್ಮಿಞ್ಚ 'ಇಧೇವ, ಭನ್ತೇ, ಭುಞ್ಜಥಾ'ತಿ ವುತ್ತೇ ಯಸ್ಮಾ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ 'ಭುಞ್ಜಥಾ'ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಗಣಭೋಜನಂ ನ ಹೋತಿಯೇವಾ''ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ''ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಮನ್ತೇತೀ''ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪನ ''ಓದನಂ ಭುಞ್ಜಥಾ''ತಿ ವಾ ''ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಥಾ''ತಿ ವಾ ಭೋಜನನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ವುತ್ತೇ ಗಣಭೋಜನಂ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। ''ಇಧೇವ, ಭನ್ತೇ, ಭುಞ್ಜಥಾ''ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ''ಓದನ''ನ್ತಿ ವಾ ''ಭತ್ತ''ನ್ತಿ ವಾ ವತ್ವಾವ ತೇ ಏವಂ ನಿಮನ್ತೇಸುನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಗಣವಸೇನ ವಾ ನಿಮನ್ತಿತತ್ತಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಪಕತಞ್ಞುತಾಯ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸೂತಿ ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಯುತ್ತತರಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಏಕತೋ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಂ ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಠಿತಾ ಏಕತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ''ಅಮ್ಹಾಕಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಭತ್ತಂ ದೇಹೀತಿ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯು''ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ''ತ್ವಂ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭತ್ತಂ ದೇಹಿ, ತ್ವಂ ದ್ವಿನ್ನನ್ತಿ ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ''ತಿ ವಚನತೋ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಮ್ಪಿ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ಗಣಭೋಜನಂ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಏವಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಪಸವತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಗಹಣೇ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪತ್ತಿ, ವಿಸುಂ ಗಹಣೇ ಪಣೀತಭೋಜನಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತೀಹಿ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವಿಚಾರೇತೀತಿ ಪಞ್ಚಖಣ್ಡಾದಿವಸೇನ ಸಂವಿದಹತಿ। **ಘಟ್ಟೇತೀ**ತಿ ಅನುವಾತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಹತ್ಥೇನ ದಣ್ಡಕೇನ ವಾ ಘಟ್ಟೇತಿ। **ಸುತ್ತಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ಸುತ್ತಂ ವಟ್ಟೇತಿ। **ವಲೇತೀ**ತಿ ದಣ್ಡಕೇ ವಾ ಹತ್ಥೇ ವಾ ಆವಟ್ಟೇತಿ। ''ಅಭಿನವಸ್ಸೇವ ಚೀವರಸ್ಸ ಕರಣಂ ಇಧ ಚೀವರಕಮ್ಮಂ ನಾಮ, ಪುರಾಣಚೀವರೇ ಸೂಚಿಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀ''ತಿ ವದನ್ತಿ। ''ಚತುತ್ಥೇ ಆಗತೇ ನ ಯಾಪೇನ್ತೀತಿ ವಚನತೋ ಸಚೇ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ನತ್ಥಿ, ಚತ್ತಾರೋಯೇವ ಚ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಾ ಯಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ನ ವಟ್ಟತೀ''ತಿ ವದನ್ತಿ।

೨೧೦. ಗಣಭೋಜನಾಪತ್ತಿಜನಕನಿಮನ್ತನಭಾವತೋ **“ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮ್ಪವೇಸೇತ್ವಾ**ತಿ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ। **ಗಣೋ ಭಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ಗಣೋ ಆಪತ್ತಿಂ ನ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಯತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಭಿಕ್ಖೂ…ಪೇ॰… ಭುಞ್ಜನ್ತೀ”ತಿ ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಸಂಸನ್ದನತೋ **“ಇತರೇಸಂ ಪನ ಗಣಪೂರಕೋ ಹೋತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅವಿಸೇಸೇನಾ**ತಿ “ಗಿಲಾನೋ ವಾ ಚೀವರಕಾರಕೋ ವಾ”ತಿ ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣವಚನೇನ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಅವಿಸೇಸಿತತ್ತಾ। **ಭುತ್ವಾ ಗತೇಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಗತೇಸುಪಿ ಭೋಜನಕಿಚ್ಚೇ ನಿಟ್ಠಿತೇ ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ । **ತಾನಿ ಚ ತೇಹಿ ಏಕತೋ ನ ಗಹಿತಾನೀ**ತಿ ಯೇಹಿ ಭೋಜನೇಹಿ ವಿಸಙ್ಕೇತೋ ನತ್ಥಿ, ತಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಏಕತೋ ನ ಗಹಿತಾನಿ ಏಕೇನ ಪಚ್ಛಾ ಗಹಿತತ್ತಾ। **ಮಹಾಥೇರೇ**ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ದೂತಸ್ಸ ಪುನ ಪಟಿಪಥಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ “ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ವಚನಭಯೇನ **“ಗಾಮದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾವಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಅನ್ತರವೀಥಿಆದೀಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಠಿತಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ । ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಘರದ್ವಾರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ದಿಯ್ಯಮಾನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ನಿವತ್ತಥಾತಿ ವುತ್ತಪದೇ ನಿವತ್ತಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ “ನಿವತ್ತಥಾ”ತಿ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ “ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಗಣಭೋಜನತಾ, ಸಮಯಾಭಾವೋ, ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೨೧. ತತಿಯೇ ಕುಲಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ನಿರನ್ತರಂ ದಿಯ್ಯಮಾನತ್ತಾ “ಭತ್ತಪಟಿಪಾಟಿ ಅಟ್ಠಿತಾ ಹೋತೀ”ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ, ಅನ್ತರಾ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ನಿರನ್ತರಂ ಪವತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಉಪಚಾರವಸೇನಾ**ತಿ ವೋಹಾರವಸೇನ। ನ ಹಿ ಸೋ ಬದರಮತ್ತಮೇವ ದೇತಿ, ಉಪಚಾರವಸೇನ ಪನ ಏವಂ ವದತಿ। ಬದರಚುಣ್ಣಸಕ್ಖರಾದೀಹಿ ಪಯೋಜಿತಂ “ಬದರಸಾಳವ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೨೨೯. ವಿಕಪ್ಪನಾವಸೇನೇವ ತಂ ಭತ್ತಂ ಅಸನ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ವಿಕಪ್ಪನಂ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಯಥಾಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಮೇವ ಠಪಿತಂ। **ಪರಿವಾರೇ** ಪನ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಅನುಜಾನನಮ್ಪಿ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಸಮಾನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ “ಚತಸ್ಸೋ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಆದೀಸು** ವುತ್ತನಯಂ ಪಚ್ಛಾ ವದನ್ತೋ ಪಾಳಿಯಾ ಸಂಸನ್ದನತೋ ಪರಮ್ಮುಖಾವಿಕಪ್ಪನಮೇವ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಕೇಚಿ ಪನ “ತದಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಥೇರೋ ಸಮ್ಮುಖಾವಿಕಪ್ಪನಂ ನಾಕಾಸಿ, ಭಗವತಾ ಚ ವಿಸುಂ ಸಮ್ಮುಖಾವಿಕಪ್ಪನಾ ನ ವುತ್ತಾ, ತಥಾಪಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿಕಪ್ಪನಾಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) “ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಸು ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ‘ಮಯ್ಹಂ ಭತ್ತಪಚ್ಚಾಸಂ ತುಯ್ಹಂ ದಮ್ಮೀ’ತಿ ವಾ ‘ವಿಕಪ್ಪೇಮೀ’ತಿ ವಾ ಏವಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ವಾ ‘ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ’ತಿ ವಾ ‘ವಿಕಪ್ಪೇಮೀ’ತಿ ವಾ ಏವಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ವಾ ಪಠಮನಿಮನ್ತನಂ ಅವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ನಿಮನ್ತಿತಕುಲೇ ಲದ್ಧಭಿಕ್ಖತೋ ಏಕಸಿತ್ಥಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝೋಹರತಿ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

೨೨೯. ಪಞ್ಚಹಿ ಭೋಜನೇಹಿ ನಿಮನ್ತಿತಸ್ಸ ಯೇನ ಯೇನ ಪಠಮಂ ನಿಮನ್ತಿತೋ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಭೋಜನತೋ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಪರಸ್ಸ ಭೋಜನಂ **ಪರಮ್ಪರಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಆಹ **“ಸಚೇ ಪನ ಮೂಲನಿಮನ್ತನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಉಪರಿ, ತಂ ಉಪರಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀ”**ತಿ। ಹತ್ಥಂ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋಹತ್ಥಗತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಹತ್ಥಂ ಪನ…ಪೇ॰… ಯಥಾ ತಥಾ ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ”**ತಿ। ಖೀರಸ್ಸ ರಸಸ್ಸ ಚ ಭತ್ತೇನ ಅಮಿಸ್ಸಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪರಿ ಠಿತತ್ತಾ **“ಖೀರಂ ವಾ ರಸಂ ವಾ ಪಿವತೋ ಅನಾಪತ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಮಹಾಉಪಾಸಕೋತಿ ಗೇಹಸಾಮಿಕೋ। **“ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ‘ಆಪತ್ತೀ’ತಿ ವಚನೇನ **ಕುರುನ್ದಿಯಂ** ‘ವಟ್ಟತೀ’ತಿ ವಚನಂ ವಿರುದ್ಧಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ವಿಭಾವಿತೋ”ತಿ **ಮಹಾಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬೇ**

ನಿಮನ್ತೇನ್ತೀತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನೇನ ನಿಮನ್ತೇನ್ತಿ। “ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಭೋಜನೇನ ನಿಮನ್ತಿತೋ, ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಏತಂ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ ನಾಮಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸತಿಪಿ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಾಯ ಪಠಮಂ ಲದ್ಧಭಾವೇ “ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅವಿಕಪ್ಪವಸೇನ **“ವಚೀಕಮ್ಮ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪರಮ್ಪರಭೋಜನತಾ, ಸಮಯಾಭಾವೋ, ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಕಾಣಮಾತಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೩೦-೨೩೧. ಚತುತ್ಥೇ **ಕಾಣಾಯ ಮಾತಾ**ತಿ ಕಾಣಾತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾಯ ದಾರಿಕಾಯ ಮಾತಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸಾ ಕಾಣಾ ನಾಮ ಜಾತಾತಿ ಆಹ **“ಸಾ ಕಿರಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ದಹರಕಾಲೇ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಸಿನೇಹವಸೇನ “ಅಮ್ಮ ಕಾಣೇ, ಅಮ್ಮ ಕಾಣೇ”ತಿ ವೋಹರಿಂಸು, ಸಾ ತದುಪಾದಾಯ ಕಾಣಾ ನಾಮ ಜಾತಾ, ತಸ್ಸಾ ಚ ಮಾತಾ “ಕಾಣಮಾತಾ”ತಿ ಪಾಕಟಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ ವದನ್ತಿ। **ಪಟಿಯಾಲೋಕ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ದಿಸಂ, ಪಚ್ಛಾದಿಚ್ಚನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೨೩೩. **ಪೂವಗಣನಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಮುಖವಟ್ಟಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಲೇಖತೋ ಉಪರಿಟ್ಠಿತಪೂವಗಣನಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। “ದ್ವತ್ತಿಪತ್ತಪೂರಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ಹಿ ವಚನತೋ ಮುಖವಟ್ಟಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಲೇಖಂ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೇ ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಪತ್ತಪೂರೇ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

೨೩೫. **ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪನ...ಪೇ॰... ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ತಥಾ ಆಗತಭಾವಮತ್ತದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ತಸ್ಸ ವಾದಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತಿ। ತತುತ್ತರಿಗಹಣೇ ಅನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಹಿ “ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ “ಅನಾಪತ್ತಿ ದ್ವತ್ತಿಪತ್ತಪೂರೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾವ ಪಮಾಣಯುತ್ತಗ್ಗಹಣೇ ಅನಾಪತ್ತಿಸಿದ್ಧಿತೋ “ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನ”ನ್ತಿ ವಿಸುಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಯದಿ ಏವಂ “ತಂ ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತೀ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಹೇಟ್ಠಾ ತತುತ್ತರಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುನ್ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೨೬) “ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪನ ಞಾತಕಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ಪಕತಿಯಾವ ಬಹುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಅಚ್ಛಿನ್ನಕಾರಣಾ ಪಮಾಣಮೇವ ವಟ್ಟತೀತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತೀ”ತಿ। “ಅಪಾಥೇಯ್ಯಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಪಟಿಯಾದಿತ”ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಪಿ ಆಪತ್ತಿಯೇವ ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ। ಅತ್ತನೋಯೇವ ಗಹಣತ್ಥಂ “ಇಮಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ದೇಹೀ”ತಿ ವಚನೇನಪಿ ಆಪಜ್ಜನತೋ **“ವಚೀಕಮ್ಮ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ । ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಪೂವಮನ್ಥತಾ, ಅಸೇಸಕತಾ, ಅಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಗಮನತಾ, ನ ಞಾತಕಾದಿತಾ, ಅತಿರೇಕಪಟಿಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಕಾಣಮಾತಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಠಮಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೩೬. ಪಞ್ಚಮೇ **ಭುತ್ತಾವೀ**ತಿ ಭುತ್ತಾವಿನೋ ಭುತ್ತವನ್ತೋ, ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪವಾರಿತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚತೂಸು ಪವಾರಣಾಸು ಯಾವದತ್ಥಪವಾರಣಾ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಪವಾರಣಾ ಚ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಹ **“ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ...ಪೇ॰... ಪಟಿಕ್ಖೇಪಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಾ”**ತಿ। ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಹಿ ಪವಾರಣಾ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಪವಾರಣಾ, ಪಚ್ಚಯಪವಾರಣಾ , ಪಟಿಕ್ಖೇಪಪವಾರಣಾ, ಯಾವದತ್ಥಪವಾರಣಾತಿ। ತತ್ಥ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತೀಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಪವಾರೇತು”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰

೧೯) ಅಯಂ **ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಪವಾರಣಾ**। ಪಕಾರೇಹಿ ದಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ವಾರೇತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಕೇ ಭಜಾಪೇತಿ ಭತ್ತೇ ಕರೋತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಪವಾರಣಾ, ಆಪತ್ತಿವಿಸೋಧನಾಯ ಅತ್ತವೋಸ್ಸಗ್ಗೋಕಾಸದಾನಂ। ಸಾ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಾ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ "ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಪವಾರಣಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ಚಾತುಮಾಸಂ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಪವಾರೇತು"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೦೩) ಚ, "ಅಞ್ಞತ್ರ ಪುನ ಪವಾರಣಾಯ ಅಞ್ಞತ್ರ ನಿಚ್ಚಪವಾರಣಾಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೦೬) ಚ ಅಯಂ **ಪಚ್ಚಯಪವಾರಣಾ** ಪವಾರೇತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಇಚ್ಛಾಪೇತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಕತ್ವಾ, ಚೀವರಾದೀಹಿ ಉಪನಿಮನ್ತನಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। "ಪವಾರಿತೋ ನಾಮ ಅಸನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಭೋಜನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತೋ ಅಭಿಹರತಿ, ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏಸೋ ಪವಾರಿತೋ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೩೯) ಅಯಂ **ಪಟಿಕ್ಖೇಪಪವಾರಣಾ**। ವಿಪ್ಪಕತಭೋಜನತಾದಿಪಞ್ಚಙ್ಗಸಹಿತೋ ಭೋಜನಪಟಿಕ್ಖೇಪೋಯೇವ ಹೇತ್ಥ ಪಕಾರಯುತ್ತಾ ವಾರಣಾತಿ ಪವಾರಣಾ। "ಪಣೀತೇನ ಖಾದನೀಯೇನ ಭೋಜನೀಯೇನ ಸಹತ್ಥಾ ಸನ್ತಪ್ಪೇಸಿ ಸಮ್ಪವಾರೇಸೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೬೩) ಅಯಂ **ಯಾವದತ್ಥಪವಾರಣಾ**। ಯಾವದತ್ಥಂ ಭೋಜನಸ್ಸ ಪವಾರಣಾ ಯಾವದತ್ಥಪವಾರಣಾ।

೨೩೭. ತಿ-ಕಾರಂ ಅವತ್ವಾ...ಪೇ॰... ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಇದಂ ವತ್ತಬ್ಬಾಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। "ತಿ-ಕಾರೇ ಪನ ವುತ್ತೇಪಿ ಅಕತಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

೨೩೮-೨೩೯. ಪವಾರಿತೋತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಿತೋ। ಯೋ ಹಿ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಪರಿವೇಸಕೇನ ಉಪನೀತಂ ಭೋಜನಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಸೋ ತೇನ ಪವಾರಿತೋ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪನ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕತಪವಾರಣೋ ಕತಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ "ಅಸನ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾವ ಪದೇನ "ಭುತ್ತಾವೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ನ ತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಯೋಜನಂ ವಿಸುಂ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ಯದಿ ಹಿ ಉಪಲಬ್ಭೇಯ್ಯ, ಪವಾರಣಾ ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಾ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಂಯೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿಂ ಆಹರತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತೋ ಅಭಿಹರತೀ"ತಿ ಏಕಮೇವ ಅಙ್ಗಂ ಕತ್ವಾ "ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಾ ಪವಾರಣಾ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ।

ಅಮ್ಬಿಲಪಾಯಾಸಾದೀಸೂತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಖೀರಪಾಯಾಸಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತ್ಥ ಅಮ್ಬಿಲಪಾಯಾಸಗ್ಗಹಣೇನ ತಕ್ಕಾದಿಅಮ್ಬಿಲಸಂಯುತ್ತಾ ಘನಯಾಗು ವುತ್ತಾ। ಖೀರಪಾಯಾಸಗ್ಗಹಣೇನ ಖೀರಸಂಯುತ್ತಾ ಯಾಗು ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ। **ಪವಾರಣಂ ನ ಜನೇತೀತಿ** ಅನತಿರಿತ್ತಭೋಜನಾಪತ್ತಿನಿಬನ್ಧನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ ನ ಸಾಧೇತಿ। ಕತೋಪಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಅನತಿರಿತ್ತಭೋಜನಾಪತ್ತಿನಿಬನ್ಧನೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಕತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಆಹ **"ಪವಾರಣಂ ನ ಜನೇತೀ"**ತಿ। **"ಯಾಗು**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಪವಾರಣಜನಕಯಾಗುಯಾಪಿ ಸಾಧಾರಣತ್ತಾ 'ಯಾಗುಂ ಗಣ್ಹಥಾ'ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀತಿ ಪವಾರಣಂ ಜನೇತಿಯೇವಾತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪರತೋ ತತ್ಥೇವ "ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕಂ ಯಾಗುಂ ಆಹರಿತ್ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಕಾರಣೇನ ನ ಸಮೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ "ಹೇಟ್ಠಾ ಅಯಾಗುಕೇ ನಿಮನ್ತನೇ ಉದಕಕಞ್ಜಿಕಖೀರಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮದ್ದಿತಂ ಭತ್ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ 'ಯಾಗುಂ ಗಣ್ಹಥಾ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪವಾರಣಾ ಹೋತಿ, 'ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕಂ ಯಾಗುಂ ಆಹರಿತ್ವಾ'ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ವಿಸುಂ ಯಾಗುಯಾ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ಪವಾರಣಾ ನ ಹೋತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಖೀರಾದೀಹಿ ಸಂಮದ್ದಿತಂ ಭತ್ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ "ಯಾಗುಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯಾಗುಯಾ ಚ ತತ್ಥ ಅಭಾವತೋ ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಸತಿ ಪರತೋ "ಯೇನಾಪುಚ್ಛಿತೋ, ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯಾ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಕಾರಣೇನಪಿ ಸಂಸನ್ದತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಗಣ್ಠಿಪದೇಸುಯೇವ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರೋಧೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ ಚ ನ ಸಮೇತಿ। **ಸಚೇ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣಸ್ಸ ಮಚ್ಛಮಂಸಖಣ್ಡಸ್ಸ ನಹಾರುನೋ ವಾ ಸಬ್ಭಾವಮತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತಾಹೀತಿ** ಪುಥುಕಾಹಿ।

ಸಾಲಿವೀಹಿಯವೇಹಿ ಕತಸತ್ತೂತಿ ಯೇಭುಯ್ಯನಯೇನ ವುತ್ತಂ, ಸತ್ತ ಧಞ್ಞಾನಿ ಪನ ಭಜ್ಜಿತ್ವಾ ಕತೋಪಿ ಸತ್ತುಯೇವ। ತೇನೇವಾಹ **"ಕಙ್ಗುವರಕ...ಪೇ॰... ಸತ್ತುಸಙ್ಗಹಮೇವ ಗಚ್ಛತೀ"**ತಿ। **ಸತ್ತುಮೋದಕೋತಿ** ಸತ್ತುಯೋ ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಕತೋ ಅಪಕ್ಕೋ

ಸತ್ತುಗುಳೋ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ವಿಪ್ಪಕತಭೋಜನಭಾವಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಿನ್ನತ್ತಾ **"ಮುಖೇ ಸಾಸಪಮತ್ತಮ್ಪಿ... ಪೇ॰... ನ ಪವಾರೇತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ನ ಪವಾರೇತೀ"**ತಿ ವಚನತೋ ಸಚೇ ಸಙ್ಘಿಕಂ ಲಾಭಂ ಅತ್ತನೋ ಅಪಾಪುಣನ್ತಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ನ ಪವಾರೇತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ। ಅಲಜ್ಜಿಸನ್ತಕಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋಪಿ ನ ಪವಾರೇತಿ। **ಅವತ್ಥುತಾಯಾ**ತಿ ಅನತಿರಿತ್ತಾಪತ್ತಿಸಾಧಿಕಾಯ ಪವಾರಣಾಯ ಅವತ್ಥುಭಾವತೋ। ಏತೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ । ಯಞ್ಹಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಆಪತ್ತಿಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತೀತಿ ತಂ "ಪವಾರಣಾಯ ಅವತ್ಥೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಉಪನಾಮೇತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾಯಾಭಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಹತ್ಥಪಾಸತೋ ಬಹಿ ಠಿತಸ್ಸ ಸತಿಪಿ ದಾತುಕಾಮಾಭಿಹಾರೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ದೂರಭಾವೇನೇವ ಪವಾರಣಾಯ ಅಭಾವತೋ ಥೇರಸ್ಸಪಿ ದೂರಭಾವಮತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವಾರಣಾಯ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಥೇರಸ್ಸ ದೂರಭಾವತೋ"**ತಿ ಆಹ, ನ ಪನ ಥೇರಸ್ಸ ಅಭಿಹಾರಸಬ್ಭಾವತೋ। ಸಚೇಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತೋ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ಕಿಞ್ಚಿ ಪನ ಅವತ್ವಾ ಆಧಾರಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತತ್ತಾ ಅಭಿಹಾರೋ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ **"ದೂತಸ್ಸ ಚ ಅನಭಿಹರಣತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಗಹೇತ್ವಾ ಗತೇನ 'ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ'ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಭಿಹಾರೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ **'ಸಚೇ ಪನ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋ ಭಿಕ್ಖು...ಪೇ॰... ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀ'**ತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಪತ್ತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಉಪನಾಮೇತ್ವಾ 'ಇಮಂ ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ'ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ ವಾಚಾಭಿಹಾರಸ್ಸ ಇಧ ಅನಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ।

ಪರಿವೇಸನಾಯಾತಿ ಭತ್ತಗ್ಗೇ। **ಅಭಿಹಟಾವ ಹೋತೀ**ತಿ ಪರಿವೇಸಕೇನೇವ ಅಭಿಹಟಾ ಹೋತಿ। **ತತೋ ದಾತುಕಾಮತಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಗಣ್ಹನ್ತಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ಹೋತಿಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ? ದಾತುಕಾಮತಾಯ ಅಭಿಹಟತ್ತಾ। "ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಅಭಿಹಟಾವ ಹೋತೀ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನೇವ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** "ದಾತುಕಾಮಾಭಿಹಾರೇ ಸತಿ ಕೇವಲಂ 'ದಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಗಹಣಮೇವ ಅಭಿಹಾರೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, 'ದಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೇಪಿ ಅಗಣ್ಹನ್ತೇಪಿ ದಾತುಕಾಮಾಭಿಹಾರೋವ ಅಭಿಹಾರೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಗಹಣಸಮಯೇ ವಾ ಅಗ್ಗಹಣಸಮಯೇ ವಾ ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ಅಸತಿ ತಸ್ಸ ದಾತುಕಾಮಾಭಿಹಾರೇ ಗಹಣಸಮಯೇಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಚೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

"ರಸಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಅಪವಾರಣಜನಕಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ತಂ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ನತ್ಥೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಚ್ಛರಸಂ ಮಂಸರಸ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ನ ಕೇವಲಂ ಮಚ್ಛಸ್ಸ ರಸಂ ಮಚ್ಛರಸಮಿಚ್ಚೇವ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಅಥ ಖೋ ಮಚ್ಛೋ ಚ ಮಚ್ಛರಸಞ್ಚ ಮಚ್ಛರಸನ್ತಿ ಏವಂ ಪವಾರಣಜನಕಸಾಧಾರಣನಾಮವಸೇನಪಿ ವಿಞ್ಞಾಯಮಾನತ್ತಾ ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾವ ಹೋತಿ। ಪರತೋ **ಮಚ್ಛಸೂಪ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **"ಇದಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇಪೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏವಂ ಅವತ್ವಾಪಿ ಪವಾರಣಪಹೋನಕಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅಭಿಹಟಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಕರಮ್ಬಕೋ**ತಿ ಮಿಸ್ಸಕಾಧಿವಚನಮೇತಂ। ಯಞ್ಹಿ ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞೇನ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಿ, ಸೋ "ಕರಮ್ಬಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋ ಸಚೇಪಿ ಮಂಸೇನ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತೋವ ಹೋತಿ, "ಕರಮ್ಬಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಅಪವಾರಣಾರಹಸ್ಸ ನಾಮೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ನ ಹೋತಿ। "ಮಂಸಕರಮ್ಬಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಮಂಸಮಿಸ್ಸಕಂ ಗಣ್ಹಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪವಾರಣಾವ ಹೋತಿ।

"ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋತಿ ಏತ್ಥ "ವತ್ಥುನೋ ಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಸಞ್ಞಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋಪಿ ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಹೇಟ್ಠಾ ಅಯಾಗುಕೇ ನಿಮನ್ತನೇ ಉದಕಕಞ್ಜಿಕಖೀರಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮದ್ದಿತಂ ಭತ್ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ 'ಯಾಗುಂ ಗಣ್ಹಥಾ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪವಾರಣಾ ಹೋತಿ, 'ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕಂ ಯಾಗುಂ ಆಹರಿತ್ವಾ'ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ವಿಸುಂ ಯಾಗುಯಾ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ಪವಾರಣಾ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ**ತಿ "ಯೇನಾಪುಚ್ಛಿತೋ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಕಾರಣಂ ಪನೇತ್ಥ ದುದ್ದಸ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕೇ ತಾವ ವದನ್ತಿ "ಯಸ್ಮಾ ಯಾಗುಮಿಸ್ಸಕಂ ನಾಮ ಭತ್ತಮೇವ

ನ ಹೋತಿ, ಖೀರಾದಿಕಮ್ಪಿ ಹೋತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ ಕರಮ್ಬಕೇ ವಿಯ ಪವಾರಣಾಯ ನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಯಾಗು ಬಹುತರಾ ವಾ ಹೋತಿ ಸಮಸಮಾ ವಾ, ನ ಪವಾರೇತಿ। 'ಯಾಗು ಮನ್ದಾ, ಭತ್ತಂ ಬಹುತರಂ, ಪವಾರೇತೀ'ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾರಣಂ ದುದ್ದಸ"ನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ವದನ್ತಿ "ಯಾಗುಮಿಸ್ಸಕಂ ನಾಮ ಭತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾಯ ಏವ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ 'ಇಧ ಪವಾರಣಾ ಹೋತಿ ನ ಹೋತೀ'ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾರಣಂ ದುದ್ದಸ"ನ್ತಿ।

ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ ದುದ್ದಸಂ, ಏವಂ ಪರತೋ "ಮಿಸ್ಸಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಕಾರಣಂ ದುದ್ದಸಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಪವಾರಣಪ್ಪಹೋನಕಸ್ಸ ಅಪ್ಪಬಹುಭಾವೋ ಪವಾರಣಾಯ ಭಾವಾಭಾವನಿಮಿತ್ತಂ, ಕಿಞ್ಚರಹಿ ಪವಾರಣಜನಕಸ್ಸ ನಾಮಗ್ಗಹಣಮೇವೇತ್ಥ ಪಮಾಣಂ, ತಸ್ಮಾ "ಇದಞ್ಚ ಕರಮ್ಬಕೇನ ನ ಸಮಾನೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಯಮ್ಪಿ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇನ ಸಂಸನ್ದಿಯಮಾನಂ ನ ಸಮೇತಿ। ಯದಿ ಹಿ "ಮಿಸ್ಸಕ"ನ್ತಿ ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕೇಯೇವ ರುಳ್ಹಂ ಸಿಯಾ, ಏವಂ ಸತಿ ಯಥಾ "ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಭತ್ತಂ ಬಹುತರಂ ವಾ ಸಮಂ ವಾ ಅಪ್ಪತರಂ ವಾ ಹೋತಿ, ಪವಾರೇತಿಯೇವ, ಏವಂ "ಮಿಸ್ಸಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಅಪ್ಪತರೇಪಿ ಭತ್ತೇ ಪವಾರಣಾಯ ಭವಿತಬ್ಬಂ **ಮಿಸ್ಸಕ**ನ್ತಿ ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕೇಯೇವ ರುಳ್ಹತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ "ಮಿಸ್ಸಕನ್ತಿ ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕೇಯೇವ ರುಳ್ಹವೋಹಾರತ್ತಾ ಇದಂ ಪನ 'ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕಮೇವಾ'ತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಅಥ "ಮಿಸ್ಸಕ"ನ್ತಿ ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕೇ ರುಳ್ಹಂ ನ ಹೋತಿ, ಮಿಸ್ಸಕಭತ್ತಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ "ಮಿಸ್ಸಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಯಥಾ ಅಯಾಗುಕೇ ನಿಮನ್ತನೇ ಖೀರಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮದ್ದಿತಂ ಭತ್ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ "ಯಾಗುಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪವಾರಣಾ ಹೋತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಮಿಸ್ಸಕಭತ್ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ "ಮಿಸ್ಸಕಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಭತ್ತಂ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಹೋತು ಬಹು ವಾ, ಪವಾರಣಾ ಏವ ಸಿಯಾ। ತಸ್ಮಾ "ಮಿಸ್ಸಕ"ನ್ತಿ ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕೇ ರುಳ್ಹಂ ವಾ ಹೋತು ಸನ್ಧಾಯಭಾಸಿತಂ ವಾ, ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ನ ಸಮೇತೀತಿ ಕಿಮೇತ್ಥ ಕಾರಣಚಿನ್ತಾಯ, ಈದಿಸೇಸು ಪನ ಠಾನೇಸು ಅಟ್ಠಕಥಾಪಮಾಣೇನೇವ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ।

"ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ದೇತೀತಿ ಭತ್ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಠಿತಂ ರಸಾದಿಂ ವಿಸುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದೇತೀ"ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಕೇನಚಿ** ಪನ "ಯಥಾ ಭತ್ತಸಿತ್ಥಂ ನ ಪತತಿ, ತಥಾ ಗಾಳ್ಹಂ ಹತ್ಥೇನ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ದೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾಪಿ ಕಾರಣಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕಂ ಯಾಗುಂ ಆಹರಿತ್ವಾ "ಯಾಗುಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಯಾಗುಮಿಸ್ಸಕಂ ಭತ್ತಮ್ಪಿ ದೇನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ನ ಹೋತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಬಹುಖೀರರಸಾದೀಸು ಭತ್ತೇಸು "ಖೀರಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಖೀರಾದೀನಿ ವಾ ದೇತು ಖೀರಾದಿಮಿಸ್ಸಕಭತ್ತಂ ವಾ, ಉಭಯಥಾಪಿ ಪವಾರಣಾಯ ನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ "ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ದೇತೀ"ತಿ ತೇನಾಕಾರೇನ ದೇನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕಂ ಕತ್ವಾ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೋ ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಯದಿ ಪನ ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕಂ ಕತ್ವಾ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ದೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಸತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯೇವೇತ್ಥ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ನ ಪನ ಕಾರಣನ್ತರಂ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಂ।

ಸಚೇ ಉಕ್ಕುಟಿಕಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಾದೇ ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾಪಿ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಸೀದತಿ, ಇರಿಯಾಪಥಂ ವಿಕೋಪೇನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಉಕ್ಕುಟಿಕಾಸನಂ ಅವಿಕೋಪೇತ್ವಾವ ಸುಖೇನ ನಿಸೀದಿತುಂ **"ತಸ್ಸ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ...ಪೇ... ನಿಸೀದನಕಂ ದಾತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ಆಸನಂ ಅಚಾಲೇತ್ವಾ**ತಿ ಪೀಠೇ ಫುಟ್ಠೋಕಾಸತೋ ಆನಿಸದಮಂಸಂ ಅಮೋಚೇತ್ವಾ, ಅನುಟ್ಠಹಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ವಿಯ ಠಾನಾಚಾವನಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

ಅಕಪ್ಪಿಯಕತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಕಪ್ಪಿಯಕತಸ್ಸೇವ ಅನತಿರಿತ್ತಭಾವತೋ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಅಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಮೂಲಫಲಾದಿಯೇವ ಅತಿರಿತ್ತಂ ನ ಹೋತಿ, ಸೇಸಂ ಪನ ಪತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಅತಿರಿತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತಂ ಪನ ಮೂಲಫಲಾದಿಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೇನ ತತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ।

ಸೋ ಪುನ ಕಾತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಭಾಜನೇ ಕರಿಯಮಾನಂ ಪಠಮಂ ಕತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ ಪುನ ಸೋಯೇವ ಕಾತುಂ ನ ಲಭತಿ, ಅಞ್ಞೋ ಲಭತಿ। ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪನ ಭಾಜನೇ ತೇನ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನಾಹ **"ಯೇನ ಅಕತಂ, ತೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಯಞ್ಚ ಅಕತಂ, ತಂ ಕಾತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ। **ತೇನಪೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪಿ-ಸದ್ದೋ ನ ಕೇವಲಂ ಅಞ್ಞೇನ ವಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। **ಏವಂ ಕತ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಕತಂ। **ಪೇಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಪೇಸೇತ್ವಾ। ಇಮಸ್ಸ ವಿನಯಕಮ್ಮಭಾವತೋ **"ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಿತಂ ನ ಕಾರೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಚೇ ಪನ ಆಮಿಸಸಂಸಟ್ಠಾನೀತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇ ಮುಖಗತೇನಪಿ ಅನತಿರಿತ್ತೇನ ಆಮಿಸೇನ ಸಂಸಟ್ಠಾನಿ ಹೋನ್ತಿ , ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ ಪವಾರಿತೇನ ಭೋಜನಂ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೇನಪಿ ಯಥಾ ಅಕತೇನ ಮಿಸ್ಸಂ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಮುಖಞ್ಚ ಹತ್ಥಞ್ಚ ಸುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಪ್ಪವಾರಿತಸ್ಸ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಯಾಮಕಾಲಿಕಾದೀನಿ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಪರಿಭುಞ್ಜತೋಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಪವಾರಿತಸ್ಸ ಪನ ಪವಾರಣಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ "ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ...ಪೇ॰... ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ।

೨೪೧. ಕಾಯೇನ ಭುಞ್ಜನತೋ ವಾಚಾಯ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಅಕಾರಾಪನತೋ ಚ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ **"ಕಾಯವಾಚತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪವಾರಿತಭಾವೋ, ಆಮಿಸಸ್ಸ ಅನತಿರಿತ್ತತಾ, ಕಾಲೇ ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪಠಮಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ದುತಿಯಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೪೩. ಛಟ್ಠೇ **ಸಾಧಾರಣಮೇವಾ**ತಿ "ಹನ್ದ ಭಿಕ್ಖು ಖಾದ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪವಾರಣಾಯ ಸಾಧಾರಣಂ। "ಭುತ್ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ಮಾತಿಕಾಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ। **ಅಭಿಹಟ್ಠುಂ ಪವಾರೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಇದಞ್ಚ ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪವಾರಿತತಾ, ಪವಾರಿತಸಞ್ಞಿತಾ, ಆಸಾದನಾಪೇಕ್ಖತಾ, ಅನತಿರಿತ್ತೇನ ಅಭಿಹಟ್ಠುಂ ಪವಾರಣಾ, ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ದುತಿಯಪವಾರಣಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೪೭. ಸತ್ತಮೇ **ಅಗ್ಗಸಮಜ್ಜೋ**ತಿ ಉತ್ತಮಂ ನಚ್ಚಂ। ತಂ ಕಿರ ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ಠತ್ವಾ ಏಕಂ ದೇವತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕರೋನ್ತಿ। ನಟಾನಂ ನಾಟಕಾನಿ **ನಟನಾಟಕಾನಿ,** ಸೀತಾಹರಣಾದೀನಿ। **ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ**ತಿ ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ। **ಅದಂಸೂ**ತಿ "ವಿಹಾರಂ ನೇತ್ವಾ ಖಾದಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ ಅದಂಸು।

೨೪೮-೨೪೯. ಮೂಲಕಮೂಲಾದೀನಿ ಉಪದೇಸತೋಯೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ನ ಹಿ ತಾನಿ ಪರಿಯಾಯನ್ತರೇನ ವುಚ್ಚಮಾನಾನಿಪಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ। ಪರಿಯಾಯನ್ತರೇಪಿ ಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ತಂ ತಂ ನಾಮಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮೋಹೋಯೇವ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವಕ್ಖಾಮ। **ಖಾದನೀಯತ್ಥ**ನ್ತಿ ಖಾದನೀಯೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ। **ನೇವ ಫರನ್ತೀ**ತಿ ನ ನಿಪ್ಫಾದೇನ್ತಿ। **ತೇಸು ತೇಸು ಜನಪದೇಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತಂ ಸೇಸಜನಪದೇಸುಪಿ ನ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ರುಕ್ಖವಲ್ಲಿಆದೀನ**ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಅನ್ತೋಪಥವೀಗತೋ**ತಿ ಸಾಲಕಲ್ಯಾಣೀಖನ್ಧಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ಸಬ್ಬಕಪ್ಪಿಯಾನೀತಿ ಮೂಲಖನ್ಧತಚಪತ್ತಾದಿವಸೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಪ್ಪಿಯಾನಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ ನಾಮವಸೇನ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪರಿಯನ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅಚ್ಛಿವಾದೀನಂ ಅಪರಿಪಕ್ಕಾನೇವ ಫಲಾನಿ ಯಾವಜೀವಿಕಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪರಿಪಕ್ಕಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಹರೀತಕಾದೀನಂ ಅಟ್ಠೀನೀತಿ ಏತ್ಥ ಮಿಞ್ಜಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಿತಕಪಾಲಾನಿ ಯಾವಜೀವಿಕಾನೀತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಮಿಞ್ಜಮ್ಪಿ ಯಾವಜೀವಿಕನ್ತಿ ಏಕೇ। **ಹಿಙ್ಗೂತಿ** ಹಿಙ್ಗುರುಕ್ಖತೋ ಪಗ್ಘರಿತನಿಯ್ಯಾಸೋ। ಹಿಙ್ಗುಜತುಆದಯೋಪಿ ಹಿಙ್ಗುವಿಕತಿಯೋ ಏವ। ತತ್ಥ **ಹಿಙ್ಗುಜತು** ನಾಮ ಹಿಙ್ಗುರುಕ್ಖಸ್ಸ ದಣ್ಡಪತ್ತಾನಿ ಪಚಿತ್ವಾ ಕತನಿಯ್ಯಾಸೋ, **ಹಿಙ್ಗುಸಿಪಾಟಿಕಂ** ನಾಮ ಹಿಙ್ಗುಪತ್ತಾನಿ ಪಚಿತ್ವಾ ಕತನಿಯ್ಯಾಸೋ। "ಅಞ್ಞೇನ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತೋ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ತಕನ್ತಿ** ಅಗ್ಗಕೋಟಿಯಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಸಿಲೇಸೋ। **ತಕಪತ್ತಿನ್ತಿ** ಪತ್ತತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಸಿಲೇಸೋ। **ತಕಪಣ್ಣಿನ್ತಿ** ಪಲಾಸೇ ಭಜ್ಜಿತ್ವಾ ಕತಸಿಲೇಸೋ। "ದಣ್ಡತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಸಿಲೇಸೋ ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ವಿಕಾಲತಾ, ಯಾವಕಾಲಿಕತಾ, ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೫೨-೩. ಅಟ್ಠಮೇ **ತಾದಿಸನ್ತಿ** ಅಸೂಪಬ್ಯಞ್ಜನಂ। **ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಯಾವಕಾಲಿಕಂ ವಾ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ "ಯಾಮಕಾಲಿಕ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನ ಕೇವಲಂ ಯಾವಕಾಲಿಕೇ ಏವ ಸನ್ನಿಧಿಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಅಥ ಖೋ ಯಾಮಕಾಲಿಕೇಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ನನು ಚ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ನೇವ ಖಾದನೀಯೇಸು ಅನ್ತೋಗಧಂ, ನ ಭೋಜನೀಯೇಸು। ತೇನೇವ ಪದಭಾಜನೀಯೇ "ಖಾದನೀಯಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚ ಭೋಜನಾನಿ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಖಾದನೀಯಂ ನಾಮ। ಭೋಜನೀಯಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚ ಭೋಜನಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಂ ಖಾದನೀಯಂ ವಾ ಭೋಜನೀಯಂ ವಾ ಖಾದೇಯ್ಯ ವಾ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ ವಾ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಾಮಕಾಲಿಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಕಥಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಪದಭಾಜನೇ **ಖಾದನೀಯ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಸನ್ನಿಧಿಪಚ್ಚಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಖಾದಿತಬ್ಬಞ್ಹಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಖಾದನೀಯನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಚ ಯಾಮಕಾಲಿಕೇಸು ಕಿಞ್ಚಿ ಖಾದಿತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ ಪಾತಬ್ಬಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯೇಹಿ ನ ಸಙ್ಗಹಿತಂ, ತಥಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಯಾಮೇ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಯಾಮಾತಿಕ್ಕಮೇ ಸನ್ನಿಧಿಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। "ಯಾಮಕಾಲಿಕೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಯಾಮೇ ಕಪ್ಪತಿ, ಯಾಮಾತಿಕ್ಕನ್ತೇ ನ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೫) ಇಮಿನಾಪಿ ಚಾಯಮತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋ। ತೇನೇವ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಞ್ಞೂಹಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇಹಿ ಯಾಮಕಾಲಿಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ ವುತ್ತಂ।

ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇತಿ ಗಹಣಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹಿ ತಂ, ಪುನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ತೇನೇವ **"ಅಜ್ಝೋಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಪನ "ಅಜ್ಝೋಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ"ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। **ಯನ್ತಿ** ಯಂ ಪತ್ತಂ। **ಸನ್ದಿಸ್ಸತೀತಿ** ಯಾಗುಯಾ ಉಪರಿ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ। ತೇಲವಣ್ಣೇ ಪತ್ತೇ ಸತಿಪಿ ನಿಸ್ನೇಹಭಾವೇ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಘಂಸನ್ತಸ್ಸ ವಣ್ಣವಸೇನೇವ ಲೇಖಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಸಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಮೇವ ಹಿ ದುತಿಯದಿವಸೇ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಅನಪೇಕ್ಖವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ನಿರಪೇಕ್ಖದಾನೇನ ವಾ ವಿಜಹಿತಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಮೇವ ಹೋತೀತಿ "ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಭಯಥಾಪಿ ಅವಿಜಹಿತಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಪರಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಅದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಚೇ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ನಿರಪೇಕ್ಖವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ ವಿಜಹಿತಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಹೋತಿ, ತಮ್ಪಿ ದುತಿಯದಿವಸೇ ವಟ್ಟತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯದಿ ಏವಂ “ಪತ್ತೋ ದುದ್ಧೋತೋ ಹೋತೀ”ತಿಆದೀಸು ಕಸ್ಮಾ ಆಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾತಿ? “ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾವ ಸಯಂ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ತುಚ್ಛಂ ಕತ್ವಾ ನ ಸಮ್ಮಾ ಧೋವಿತ್ವಾ ನಿಟ್ಠಾಪಿತೇ ಪತ್ತೇ ಲಗ್ಗಮ್ಪಿ ಅವಿಜಹಿತಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ಹೋತೀತಿ ತತ್ಥ ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತೀತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಕಾರೇ ಠತ್ವಾ ‘ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಮೇವಾ’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಮೇವ ವಟ್ಟತಿ, ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಪನ್ನಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿರಾಲಯಭಾವೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ವಿಜಹಿತೇಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। ಯದಗ್ಗೇನ ಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ವಿಜಹತಿ, ತದಗ್ಗೇನ ಸನ್ನಿಧಿಮ್ಪಿ ನ ಕರೋತಿ ವಿಜಹಿತಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಸದಿಸತ್ತಾ। ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನಿದಹಿತೇಯೇವ ಚ ಸನ್ನಿಧಿಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। “ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕರತ್ತಂ ವೀತಿನಾಮಿತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಾಳಿಯಂ “ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿನಾ ಸನ್ನಿಹಿತೇಸು ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಯಾವಜೀವಿಕೇಸು ಪುರೇಭತ್ತಮ್ಪಿ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಅಜ್ಝೋಹರಣೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯಾಮಕಾಲಿಕೇಪಿ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಅಜ್ಝೋಹರಣೇ ವಿಸುಂ ದುಕ್ಕಟೇನಪಿ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **“ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಅಜ್ಝೋಹರತೋ ದುಕ್ಕಟೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”**ನ್ತಿ। **ಪಕತಿಆಮಿಸೇತಿ** ಓದನಾದಿಕಪ್ಪಿಯಾಮಿಸೇ। **ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಸಾಮಿಸೇನ ಮುಖೇನ ಅಜ್ಝೋಹರತೋ ದ್ವೇತಿ** ಹಿಯ್ಯೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಅಜ್ಜ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಸಾಮಿಸೇನ ಮುಖೇನ ಭುಞ್ಜತೋ ಸನ್ನಿಹಿತಯಾಮಕಾಲಿಕಪಚ್ಚಯಾ ಏಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಸನ್ನಿಹಿತೇನ ಸಂಸಟ್ಠಆಮಿಸಪಚ್ಚಯಾ ಏಕನ್ತಿ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ। **ವಿಕಪ್ಪದ್ವಯೇಪೀತಿ** ಸಾಮಿಸೇನ ನಿರಾಮಿಸೇನಾತಿ ವುತ್ತವಿಧಾನದ್ವಯೇ। **ದುಕ್ಕಟಂ ವಡ್ಢತೀತಿ** ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಅಜ್ಝೋಹರಣಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ವಡ್ಢತಿ। **ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಞ್ಚ ದುಕ್ಕಟಞ್ಚ ವಡ್ಢತೀತಿ** ಮನುಸ್ಸಮಂಸೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಸೇಸಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸೇಸು ದುಕ್ಕಟಂ ವಡ್ಢತಿ।

೨೫೫. ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪಚ್ಚಯಾ ತಾವ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ನಿಹಿತತ್ತಾ ಪುರೇಭತ್ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಪನ ಸನ್ನಿಹಿತಮ್ಪಿ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಚ ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಯಾವಕಾಲಿಕಯಾಮಕಾಲಿಕತಾ, ಸನ್ನಿಧಿಭಾವೋ, ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೫೭-೨೫೯. ನವಮೇ ಪಣೀತಸಂಸಟ್ಠಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ **ಪಣೀತಭೋಜನಾನಿ**। ಯಥಾ ಹಿ ಆಜಞ್ಞಯುತ್ತೋ ರಥೋ “ಆಜಞ್ಞರಥೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಪಣೀತಸಂಸಟ್ಠಾನಿ ಸತ್ತಧಞ್ಞನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ “ಪಣೀತಭೋಜನಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಯೇಹಿ ಪನ ಪಣೀತೇಹಿ ಸಂಸಟ್ಠಾನಿ, ತಾನಿ “ಪಣೀತಭೋಜನಾನೀ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಪಭೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಸಪ್ಪಿ ನವನೀತ”ನ್ತಿಆದಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ। “ಯೇಸಂ ಮಂಸಂ ಕಪ್ಪತೀ”ತಿ ಇದಞ್ಚ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ನ ಹಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಸತ್ತಾನಂ ಸಪ್ಪಿಆದೀನಿ ನ ಕಪ್ಪನ್ತಿ। ಏಕಞ್ಹಿ ಮನುಸ್ಸವಸಾತೇಲಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಖೀರಸಪ್ಪಿನವನೀತವಸಾತೇಲೇಸು ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಸಪ್ಪಿಭತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಪ್ಪಿಸಂಸಟ್ಠಂ ಭತ್ತಂ ಸಪ್ಪಿಭತ್ತಂ, ಸಪ್ಪಿ ಚ ಭತ್ತಞ್ಚ ಸಪ್ಪಿಭತ್ತನ್ತಿಪಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪನ “ಸಾಲಿಭತ್ತಂ ವಿಯ ಸಪ್ಪಿಭತ್ತಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಕಾರಣಂ ವತ್ವಾ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸೇವ ದಳ್ಹತರಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಞ್ಞಂ ವತ್ತುಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ಏವ ಹಿ ಈದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು ಪಮಾಣಂ।

ಮೂಲನ್ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅನಾಪತ್ತೀತಿ** ವಿಸಙ್ಕೇತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾಹಿಯೇವ ಆಪತ್ತೀಹಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನೇವ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿದುಕ್ಕಟಂ ಪನ ಹೋತಿಯೇವಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿನಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿನಾತಿ ಚ ಇದಂ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಸಪ್ಪಿನಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಸಪ್ಪಿನಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ನಾನಾವತ್ಥುಕಾನೀ**ತಿ ಸಪ್ಪಿನವನೀತಾದೀನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ।

೨೯೧. **ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಏತ್ಥ -

> "ಅಗಿಲಾನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಚತುಮಾಸಪಚ್ಚಯಪವಾರಣಾ ಸಾದಿತಬ್ಬಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪುನಪವಾರಣಾಯ ಅಞ್ಞತ್ರ ನಿಚ್ಚಪವಾರಣಾಯ, ತತೋ ಚೇ ಉತ್ತರಿ ಸಾದಿಯೇಯ್ಯ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೦೯) -

ಇದಂ ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ನಾಮ। ಇಮಿನಾ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಸಬ್ಬವಸೇನ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ಸಚೇ ತತ್ಥ ರತ್ತೀಹಿ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕತೋ ಹೋತಿ, ಏತ್ತಕಾಯೇವ ರತ್ತಿಯೋ ಏತ್ತಕಾನಿ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾನೀತಿ। ಅಥ ತತೋ ರತ್ತಿಪರಿಯನ್ತತೋ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಪರಿಯನ್ತತೋ ವಾ ಉತ್ತರಿ ನ ಭೇಸಜ್ಜಕರಣೀಯೇನ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಅಞ್ಞಭೇಸಜ್ಜಕರಣೀಯೇನ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಗಿಲಾನೋ ಗಿಲಾನಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ ನ ಭೇಸಜ್ಜಕರಣೀಯೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ "ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಏತಾನಿ ಪಾಟಿದೇಸನೀಯವತ್ಥೂನೀ**ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಸಪ್ಪಿಆದೀನಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತಾನಿ ಪನ ಅಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿಆದೀನಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿ**ಯನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥೂನಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪಾಟಿದೇಸನೀಯವತ್ಥೂನಿ ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪಣೀತಭೋಜನತಾ, ಅಗಿಲಾನತಾ, ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಲಾಭೋ, ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದನ್ತಪೋನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೯೩. ದಸಮೇ **ಅಯ್ಯವೋಸಾಟಿತಕಾನೀ**ತಿ ಪಿತುಪಿಣ್ಡಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಉಮ್ಮಾರೇ**ತಿ ಸುಸಾನೇ ಕತಗೇಹಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹಸ್ಸ ವಾ ಉಮ್ಮಾರೇ। **ಘನಬದ್ಧೋ**ತಿ ಘನಮಂಸೇನ ಸಮ್ಬದ್ಧೋ, ಕಥಿನಸಂಹತಸರೀರೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೨೯೪. **ಮುಖದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ಗಲನಾಳಿಕಂ। **ಆಹಾರ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝೋಹರಿತಬ್ಬಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಯಾವಕಾಲಿಕಾದಿಂ। **ಆಹರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಮುಖದ್ವಾರಂ ಪವೇಸೇಯ್ಯ। ಮುಖೇನ ವಾ ಪವಿಟ್ಠಂ ಹೋತು ನಾಸಿಕಾಯ ವಾ, ಗಲೇನ ಅಜ್ಝೋಹರಣೀಯತ್ತಾ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ಮುಖದ್ವಾರಂ ಪವೇಸಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನಾಹಾರೇಪಿ ಉದಕೇ ಆಹಾರಸಞ್ಞಾಯ ದನ್ತಪೋನೇ ಚ ಮುಖದ್ವಾರಂ ಆಹಟಂ ಇದನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅದಿನ್ನಂ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾ ಅತ್ಥಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯಿಂಸೂ**"ತಿ। ಉದಕಞ್ಹಿ ಯಥಾಸುಖಂ ಪಾತುಂ ದನ್ತಕಟ್ಠಞ್ಚ ದನ್ತಪೋನಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಸ ಪನ ರಸಂ ಗಿಲಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇಪಿ ದನ್ತಕಟ್ಠರಸೋ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸತಿ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। ಅನಜ್ಝೋಹರನ್ತೇನ ಪನ ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ವಾ ಹೋತು ಅಞ್ಞಂ ವಾ, ಕಿಞ್ಚಿ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

೨೯೫. **ಅಕಲ್ಲಕೋ**ತಿ ಗಿಲಾನೋ ಸಹತ್ಥಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಮುಖೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಉಚ್ಚಾರಣಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಉಕ್ಖಿಪನಮತ್ತಂ। **ಏಕದೇಸೇನಪೀ**ತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾಪಿ ಫುಟ್ಠಮತ್ತೇನ। **ತಂ ಚೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವಾ**ತಿ ವೇಣುಕೋಟಿಯಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಪಿತತ್ತಾ। ಸಚೇಪಿ ಭೂಮಿಯಂ ಠಿತಮೇವ ಘಟಂ ದಾಯಕೇನ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠತ್ವಾ ಘಟಂ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ದಿನ್ನವೇಣುಕೋಟಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಉಭಯಕೋಟಿಬದ್ಧಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ

ಅಪೀಳೇತ್ವಾ ಪಕತಿಯಾ ಪೀಳಿಯಮಾನಉಚ್ಛುರಸಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **“ಅಭಿಹಾರೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತಸ್ಸ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಪೀಳಿಯಮಾನಾ ಉಚ್ಛುತೋ ಪಗ್ಘರನ್ತಂ ರಸಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ದೋಣಿಕಾಯ ಸಯಂ ಪಗ್ಘರನ್ತಂ ಉಚ್ಛುರಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಆವರಿತ್ವಾ ಆವರಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಕತ್ಥಚಿ** ಅಟ್ಠಕಥಾಸು।

ಅಸಂಹಾರಿಮೇತಿ ಥಾಮಮಜ್ಝಿಮೇನ ಪುರಿಸೇನ ಅಸಂಹಾರಿಯೇ। **“ತಿನ್ತಿಣಿಕಾದಿಪಣ್ಣೇಸೂ”**ತಿ ವಚನತೋ ಸಾಖಾಸು ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ರುಹತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಪುಞ್ಛಿತೇ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಪತ್ತೇ ಪತಿತರಜನಚುಣ್ಣಞ್ಹಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯ ಅಪರಿಹಟಭಾವತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಪುಬ್ಬಾಭೋಗಸ್ಸ ಅನುರೂಪೇನ **“ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದತ್ವಾ...ಪೇ॰... ವಟ್ಟತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಂ “ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮತ್ತೇನ ಪರಸನ್ತಕಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅದತ್ವಾಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದೇತೀತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದೇತಿ। **ಕಞ್ಜಿಕ**ನ್ತಿ ಖೀರರಸಾದಿಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ದ್ರವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಹತ್ಥತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಪುನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಉಗ್ಗಹಿತಕಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಹತ್ಥತೋ ಅಮೋಚೇನ್ತೇನೇವಾ”**ತಿ। **ಆಲುಲೇನ್ತಾ**ನನ್ತಿ ಆಲೋಲೇನ್ತಾನಂ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। ಆಹರಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಠಪಿತತ್ತಾ ಅಭಿಹಾರೋ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **“ಪತ್ತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ”**ತಿ। **ಪಠಮತರಂ ಉಳುಙ್ಕತೋ ಥೇವಾ ಪತ್ತೇ ಪತನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಯಥಾ ಪಠಮತರಂ ಪತಿತಥೇವೇ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ, ತಥಾ ಆಕಿರಿತ್ವಾ ಅಪನೇನ್ತಾನಂ ಪಚ್ಛಾ ಪತಿತಥೇವೇಪಿ ಅಭಿಹಟತ್ತಾ ನೇವತ್ಥಿ ದೋಸೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಚರುಕೇನಾ**ತಿ ಖುದ್ದಕಭಾಜನೇನ। **ಮುಖವಟ್ಟಿಯಾಪಿ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಮುಖವಟ್ಟಿಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಹತ್ಥೇ ಫುಸಾಪಿತೇ ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಕೇಚೀ**ತಿ ಅಭಯಗಿರಿವಾಸಿನೋ। **ಏಸ ನಯೋ**ತಿ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಪಟಿಬದ್ಧಮ್ಪಿ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಮೇವಾತಿ ಅಯಂ ನಯೋ। ತಥಾ ಚ ತತ್ಥ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧೇ ತಂಪಟಿಬದ್ಧೇ ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಮೇವ ವುತ್ತಂ।

ತೇನಾತಿ ಯಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗತಂ, ತೇನ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸೇವ ಪರಿಭೋಗೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ, ತಸ್ಮಾ। ತಂ ದಿವಸಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹಿತಕಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ”**ತಿ। ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ **“ಸನ್ನಿಧಿಪಚ್ಚಯಾ ಅನಾಪತ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅದಿನ್ನಮುಖದ್ವಾರಾಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ। **“ತಂ ದಿವಸಂ...ಪೇ॰... ನ ತತೋ ಪರ”**ನ್ತಿ ವಚನತೋ ತಂ ದಿವಸಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಾ ಠಪಿತಂ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅದಿನ್ನಮುಖದ್ವಾರಾಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಉಗ್ಗಹಿತಕಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹಿ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ। **“ಸಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತು”**ನ್ತಿ ಹಿ ವಚನತೋ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಸ್ಸೇವ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಪರಿಭೋಗೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ “ತಂ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಪತತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಗಣಭೋಜನಾದೀಸು ಗಿಲಾನಾದೀನಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾನಂ ಗಣಭೋಜನಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಭಗವತಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚವಿನೋದನತ್ಥಂ ಅನುಞ್ಞಾತ”ನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। “ತಂ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಪತತೀ”ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚತೂಸುಪಿ ಕಾಲಿಕೇಸು ಅಯಂ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸತ್ಥಕೇನಾತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಸತ್ಥಕೇನ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಉಗ್ಗಹಿತಪಚ್ಚಯಾ ಸನ್ನಿಧಿಪಚ್ಚಯಾ ವಾ ದೋಸೋ ನ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ **“ನ ಹಿ ತಂ ಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯ ಪರಿಹರನ್ತೀ”**ತಿ। ಇಮಿನಾವ ಬಾಹಿರಪರಿಭೋಗತ್ಥಂ ಸಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ದಿನ್ನಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಹರಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪತ್ತಸಮ್ಮಕ್ಖನಾದಿಅತ್ಥಂ ಸಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಹಟತೇಲಾದಿಂ ಸಚೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಬ್ಭನ್ತರಪರಿಭೋಗತ್ಥಂ ಪನ ಸಾಮಂ ಗಹಿತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹಿತಕಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅದಿನ್ನಮುಖದ್ವಾರಾಪತ್ತಿ ಹೋತಿ,

ಅಬ್ಭನ್ತರಪರಿಭೋಗತ್ಥಮೇವ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ದಿನ್ನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಹರನ್ತಸ್ಸ ಸಿಙ್ಗೀಲೋಣಕಪ್ಪೋ ವಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಥಾಮಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾರಣಮತ್ತಂ ಹೋತೀತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪಞ್ಚಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ರುಹನತೋ ಬಾಹಿರಪರಿಭೋಗತ್ಥಮ್ಪಿ ಸಚೇ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ದಿನ್ನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಇಧ ಬಾಹಿರಪರಿಭೋಗತ್ಥಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ದಿನ್ನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಹರನ್ತಸ್ಸ ಸನ್ನಿಧಿಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ, "ನ ಹಿ ತಂ ಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯ ಪರಿಹರನ್ತೀ"ತಿ ಚ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಬಾಹಿರಪರಿಭೋಗತ್ಥಂ ಗಹಿತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯದಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚಸು ಪಟಿಗ್ಗಹಣಙ್ಗೇಸು "ಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ವಿಸೇಸನಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಪಟಿಗ್ಗಹಣಞ್ಹಿ ಪರಿಭೋಗತ್ಥಮೇವ ಹೋತೀತಿ "ಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ವಿಸುಂ ಅವತ್ವಾ "ತಞ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇನ ವಾ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧೇನ ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಅಪರೇ ಪನ "ಸತಿಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ 'ನ ಹಿ ತಂ ಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯ ಪರಿಹರನ್ತೀ'ತಿ ಇಧ ಅಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯ ಪರಿಹರಣೇ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಉದುಕ್ಖಲಮುಸಲಾನಿ ಖಿಯ್ಯನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಉದುಕ್ಖಲಮುಸಲಾನಂ ಖಯೇನ ಪಿಸಿತಕೋಟ್ಟಿತಭೇಸಜ್ಜೇಸು ಸಚೇ ಆಗನ್ತುಕವಣ್ಣೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ವಟ್ಟತಿ।

ಸುದ್ಧಂ ಉದಕಂ ಹೋತೀತಿ ರುಕ್ಖಸಾಖಾದೀಹಿ ಗಳಿತ್ವಾ ಪತನಉದಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಪತ್ತೋ ವಾಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಪತ್ತಗತಂ ಛುಪಿತ್ವಾ ದೇನ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಲಗ್ಗೇನ ಆಮಿಸೇನ ದೋಸಾಭಾವತ್ಥಂ ಪತ್ತಪಟಿಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಪರಿಭೋಗತ್ಥಮೇವ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಯಂ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಪತತಿ...ಪೇ॰... ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನ ವಿಜಹತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಮೇವ "ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕ"ನ್ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಕರಣತೋ ಹತ್ಥಗತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನ ವಿಜಹತಿ, ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ ಪನ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಗಹಣಸಮಯೇಯೇವ "ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕ"ನ್ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಹತ್ಥಗತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ವಿಜಹತಿ। **ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಾಯ ಓದನಂ ಪಕ್ಖಿಪತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೇಪಿ "ಆಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಯಮೇವ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಪನತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನ ವಿಜಹತಿ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಪನ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನೇವ ಠಪಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ವಿಜಹತಿ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಭಾವತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಸಾಮಣೇರ...ಪೇ॰... ಪರಿಚ್ಚತ್ತತ್ತಾ"**ತಿ।

ಪಟಿಗ್ಗಹಣೂಪಗಂ ಭಾರಂ ನಾಮ ಥಾಮಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಉಕ್ಖೇಪಾರಹಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾವ ಅಞ್ಞೇನ ಹತ್ಥೇನ ಪಿದಹನ್ತಸ್ಸ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ ನ ಪಿದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಪಮಾಣೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಮಚ್ಛಿಕವಾರಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಸಚೇಪಿ ಸಾಖಾಯ ಲಗ್ಗರಜಂ ಪತ್ತೇ ಪತತಿ, ಸುಖೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಸಾಖಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಅಬ್ಭನ್ತರಪರಿಭೋಗತ್ಥಮೇವಿಧ ಪಟಿಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಮೂಲಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಪರೇ ಪನ "ಮಚ್ಛಿಕವಾರಣತ್ಥನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಚನಮತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಬಾಹಿರಪರಿಭೋಗತ್ಥಂ ಗಹಿತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅಸತೀ**ತಿ ಚಾಟಿಯಾ ವಾ ಕುಣ್ಡಕೇ ವಾ ಅಸತಿ। **ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ತಂಯೇವ ಅಜ್ಝೋಹರಣೀಯಭಣ್ಡಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ। **ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಅನುಥೇರಸ್ಸಾ**ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಅತ್ತನಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಥೇರಸ್ಸ ದೇತಿ। **ತುಯ್ಹಂ ಯಾಗುಂ ಮಯ್ಹಂ ದೇಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏವಂ ವತ್ವಾ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋಪಿ ಪತ್ತಂ ತಸ್ಸ ದೇತಿ। **ಏತ್ಥ ಪನಾ**ತಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ಸಾಮಣೇರೋತಿಆದಿಪತ್ತಪರಿವತ್ತನಕಥಾಯ। **ಕಾರಣಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಮಾತುಆದೀನಂ ತೇಲಾದೀನಿ ಹರನ್ತೋ ತಥಾರೂಪೇ ಕಿಚ್ಚೇ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಅಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಲಭತಿ, ಏವಮಿಧ ಪತ್ತಪರಿವತ್ತನಂ ಅಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಏತ್ಥ ಕಾರಣಂ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ಥ ಪನ "ಸಾಮಣೇರೇಹಿ ಗಹಿತತಣ್ಡುಲೇಸು ಪರಿಕ್ಖೀಣೇಸು ಅವಸ್ಸಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಮಣೇರಾ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ವಿತಕ್ಕುಪ್ಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪನ ಛಾಯತ್ಥಾಯ ವಾ ಗಹಣೇ ಪರಿಭೋಗಾಸಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಕಾರಣಂ ವದನ್ತಿ। ತೇನೇವ **ಆಚರಿಯಬುದ್ಧದತ್ತತ್ಥೇರೇನ**ಪಿ ವುತ್ತಂ –

"ಮಾತಾಪಿತೂನಮತ್ಥಾಯ, ತೇಲಾದಿಹರತೋಪಿ ಚ।
ಸಾಖಂ ಛಾಯಾದಿಅತ್ಥಾಯ, ಇಮೇಸಂ ನ ವಿಸೇಸತಿ॥

“ತಸ್ಮಾ ಹಿಸ್ಸ ವಿಸೇಸಸ್ಸ, ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಂ ತು ಕಾರಣಂ।
ತಸ್ಸ ಸಾಲಯಭಾವಂ ತು, ವಿಸೇಸಂ ತಕ್ಕಯಾಮ ತ”ನ್ತಿ॥

ಇದಮೇವೇತ್ಥ ಯುತ್ತತರಂ ಅವಸ್ಸಂ ತಥಾವಿಧವಿತಕ್ಕುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಭವತೋ। ನ ಸಕ್ಕಾ ಹಿ ಏತ್ಥ ವಿತಕ್ಕಂ ಸೋಧೇತುನ್ತಿ। ಮಾತಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಹರಣೇ ಪನ ನಾವಸ್ಸಂ ತಥಾವಿಧವಿತಕ್ಕುಪ್ಪತ್ತೀತಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿತಕ್ಕಂ ಸೋಧೇತುಂ। ಯತ್ಥ ಹಿ ವಿತಕ್ಕಂ ಸೋಧೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ತತ್ಥ ನೇವತ್ಥಿ ದೋಸೋ। ತೇನೇವ ವಕ್ಖತಿ “ಸಚೇ ಪನ ಸಕ್ಕೋತಿ ವಿತಕ್ಕಂ ಸೋಧೇತುಂ, ತತೋ ಲದ್ಧಂ ಖಾದಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ।

ನಿಚ್ಚಾಲೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ನಿಚ್ಚಾಲೇತ್ವಾ ಸಕ್ಖರಾ ಅಪನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಆಧಾರಕೇ ಪತ್ತೋ ಠಪಿತೋ ಹೋತೀತಿ** ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಪತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಚಾಲೇತೀತಿ** ವಿನಾ ಕಾರಣಂ ಚಾಲೇತಿ। ಸತಿಪಿ ಕಾರಣೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪರಿಭೋಗಾರಹಂ ಚಾಲೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಮನುಸ್ಸಿಕಾಬಾಧೇ ಆಮಕಮಂಸಂ ಆಮಕಲೋಹಿತ”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೬೪) ತಾದಿಸೇ ಆಬಾಧೇ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಆಮಕಮಂಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, “ಆಮಕಮಂಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಚ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ **“ಸೀಹವಿಘಾಸಾದಿಂ… ಪೇ॰… ವಟ್ಟತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಕ್ಕೋತಿ ವಿತಕ್ಕಂ ಸೋಧೇತು**ನ್ತಿ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ದೇತೀತಿ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪನ್ನಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಮಯಾ ಗಹಿತನ್ತಿ ವಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಸಚೇ ಪನ ಮೂಲೇಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ಥ “ಗಹೇತ್ವಾ ಗತೇ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ದದೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಸಚೇ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕರೋತೀತಿ** ಭಿಕ್ಖುಸಾಮಣೇರಾ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಅಭಿರುಚಿತಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತೂತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಮಕೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕರೋತಿ। **ಗಹಿತಾವಸೇಸ**ನ್ತಿ ಸಾಮಣೇರೇಹಿ ಗಹಿತಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಅವಸೇಸಂ। **ಗಣ್ಹಿತ್ವಾತಿ** “ಮಯ್ಹಂ ಇದಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ। ಇಧ ಗಹಿತಾವಸೇಸಂ ನಾಮ ತೇನ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪುನ ಠಪಿತಂ। **ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ತದಹು ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। ತೇನೇವ **“ಯಾವಕಾಲಿಕೇನ ಯಾವಜೀವಿಕಸಂಸಗ್ಗೇ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಪನ ಪುರಿಮದಿವಸೇ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ಹೋತಿ, ಸಾಮಿಸೇನ ಮುಖೇನ ತಸ್ಸಾ ವಟ್ಟಿಯಾ ಧೂಮಂ ಪಿವಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಸಮುದ್ದೋದಕೇನಾತಿ** ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಸಮುದ್ದೋದಕೇನ। ಯಸ್ಮಾ ಕತಕಟ್ಠಿ ಉದಕಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ವಿಸುಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಲಗ್ಗತೀತಿ** ಮುಖೇ ಹತ್ಥೇ ಚ ಉದಕೇ ಸುಕ್ಖೇ ಸೇತವಣ್ಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಂ ಲಗ್ಗತಿ। **ಪಾನೀಯಂ ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ಅತ್ತನೋಯೇವ ಅತ್ಥಾಯ ಗಹೇತ್ವಾ। ಸಚೇ ಪನ ಪೀತಾವಸೇಸಂ ತತ್ಥೇವ ಆಕಿರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪುನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। **ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾತಿ** ವಿಯೂಹಿತ್ವಾ, ಅಪನೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಹಾಭೂತೇಸೂತಿ ಸರೀರನಿಸ್ಸಿತೇಸು ಮಹಾಭೂತೇಸು। **ಪತತೀತಿ** ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪತತಿ। ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪತಿತಮೇವ ಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ನ ಇತರಂ। **ಅಲ್ಲದಾರುಂ ರುಕ್ಖತೋ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾಪಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಮತ್ತಿಕತ್ಥಾಯ ಪಥವಿಂ ಖಣಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸಪ್ಪದಟ್ಠಕ್ಖಣೇಯೇವ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಅಸತಿ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೇ ಸಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಅಞ್ಞದಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಾಪೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತಾ, ಅನನುಞ್ಞಾತತಾ, ಧೂಮಾದಿಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾಭಾವೋ, ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ದನ್ತಪೋನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಭೋಜನವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೋ

೧. ಅಚೇಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೭೩. ಅಚೇಲಕವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ತೇಸನ್ತಿ** ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಭಾಜನೇ। **ಇತೋತಿ** ಪತ್ತತೋ। **ಸಚೇ ತಿತ್ಥಿಯೋ ವದತೀತಿ** "ಪಠಮಮೇವ ಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಕಂ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಆಕಿರಥಾ"ತಿ ವದತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯತಾ, ಅಜ್ಝೋಹರಣೀಯತಾ , ಅಜ್ಝೋಹರಣತ್ಥಾಯ ಸಹತ್ಥಾ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಭಾಜನೇ ದಾನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಅಚೇಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉಯ್ಯೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೭೪. ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಅನಾಚಾರಂ ಆಚರಿತುಕಾಮತಾ, ತದತ್ಥಮೇವ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಉಯ್ಯೋಜನಾ, ಏವಂ ಉಯ್ಯೋಜೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರಾತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಉಯ್ಯೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೮೦. ತತಿಯೇ **ಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟೋತಿ** ದ್ವಾರಬಾಹಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಖುದ್ದಕಂ ನಾಮ ಸಯನಿಘರಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪಞ್ಚಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಚ ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಾನಂ ಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟತೋ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾದಿಸೇ ಸಯನಿಘರೇ ಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟತೋ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಿಟ್ಠಿವಂಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏವಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಚ ಮಜ್ಝಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಇಮಿನಾ ಮಜ್ಝಾತಿಕ್ಕಮಂ ದಸ್ಸೇತೀ"**ತಿ। **ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾ ಕತಸ್ಸಾತಿ** ಪಿಟ್ಠಿವಂಸಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಾ ಅನಾರೋಪೇತ್ವಾ ವಾ ಕತಸ್ಸ। **ಸಚಿತ್ತಕನ್ತಿ** ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನಚಿತ್ತೇನ ಸಚಿತ್ತಕಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪರಿಯುಟ್ಠಿತರಾಗಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾನಂ ಸನ್ನಿಹಿತತಾ, ಸಯನಿಘರತಾ, ದುತಿಯಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಭಾವೋ, ಅನುಪಖಜ್ಜ ನಿಸೀದನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಸಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೮೪-೧೮೯. ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮೇಸು ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

೬. ಚಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೮. ಛಟ್ಠೇ **ಪಕತಿವಚನೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಯಂ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಬ್ಭನ್ತರೇ ಠಿತೇನ ಸೋತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ, ತಂ ಪಕತಿವಚನಂ ನಾಮ। **ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ** "ಅಹಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಘರಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ವಾ "ಚಾರಿತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜಾಮೀ"ತಿ ವಾ ಈದಿಸೇನ ವಚನೇನ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ನಿಮನ್ತನಸಾದಿಯನಂ, ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪುಚ್ಛನಾ, ಭತ್ತಿಯಘರತೋ ಅಞ್ಞಘರಪ್ಪವೇಸನಂ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾನತಿಕ್ಕಮೋ, ಸಮಯಸ್ಸ ವಾ ಆಪದಾನಂ ವಾ ಅಭಾವೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಚಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೦೩. ಸತ್ತಮೇ **ಮಹಾನಾಮೋ ನಾಮಾ**ತಿ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ಭಾತಾ ಭಗವತೋ ಚೂಳಪಿತು ಪುತ್ತೋ। ಸುದ್ಧೋದನೋ ಸಕ್ಕೋದನೋ ಸುಕ್ಕೋದನೋ ಧೋತೋದನೋ ಅಮಿತೋದನೋತಿ ಇಮೇ ಹಿ ಪಞ್ಚ ಜನಾ ಭಾತರೋ। ಅಮಿತಾ ನಾಮ ದೇವೀ ತೇಸಂ ಭಗಿನೀ, ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ತಸ್ಸಾ ಪುತ್ತೋ। ತಥಾಗತೋ ಚ ನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಚ ಸುದ್ಧೋದನಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ, ಮಹಾನಾಮೋ ಚ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋ ಚ ಸುಕ್ಕೋದನಸ್ಸ, ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಅಮಿತೋದನಸ್ಸ। ಸೋ ಭಗವತೋ ಕನಿಟ್ಠೋ, ಮಹಾನಾಮೋ ಮಹಲ್ಲಕತರೋ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಅರಿಯಸಾವಕೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಮಹಾನಾಮೋ ನಾಮ…ಪೇ॰… ಅರಿಯಸಾವಕೋ”**ತಿ।

೩೦೫-೩೦೭. ಪಾಳಿಯಂ **ಅಜ್ಜಣ್ಹೋ**ತಿ ಅಜ್ಜ ಏಕದಿವಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, “ಅಜ್ಜನೋ”ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, **ನೋ** ಅಮ್ಹಾಕಂ। **ಕಾಲಂ ಆಹರಿಸ್ಸಥಾ**ತಿ ಸ್ವೇ ಹರಿಸ್ಸಥ। **ತತೋ ಚೇ ಉತ್ತರಿ ಸಾದಿಯೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸಚೇ ತತ್ಥ ರತ್ತೀಹಿ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕತೋ ಹೋತಿ “ಏತ್ತಕಾಯೇವ ವಾ ರತ್ತಿಯೋ ಏತ್ತಕಾನಿ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ, ತತೋ ರತ್ತಿಪರಿಯನ್ತತೋ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಪರಿಯನ್ತತೋ ವಾ ಉತ್ತರಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ ಸಾದಿಯೇಯ್ಯ। “ಇಮೇಹಿ ತಯಾ ಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ಪವಾರಿತಮ್ಹ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಇಮಿನಾವ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಮ್ಪಿ ಗಿಲಾನೋವ ಲಭತಿ।

೩೧೦. ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಪವಾರಣಾಯಮೇವಾಯಂ ವಿಧಿ, ತಸ್ಮಾ **“ಯೇ ಅತ್ತನೋ ಪುಗ್ಗಲಿಕಾಯ ಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಸಬ್ಬಪವಾರಣತಾ , ಭೇಸಜ್ಜವಿಞ್ಞತ್ತಿ, ಅಗಿಲಾನತಾ, ಪರಿಯನ್ತಾತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಯ್ಯುತ್ತಸೇನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೧೧. ಅಟ್ಠಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಉಯ್ಯುತ್ತಸೇನಾ, ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಗಮನಂ, ಅನುಞ್ಞಾತೋಕಾಸತೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ದಸ್ಸನಂ, ತಥಾರೂಪಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಆಪದಾಯ ವಾ ಅಭಾವೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಉಯ್ಯುತ್ತಸೇನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸೇನಾವಾಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೧೭. ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದಮ್ಪಿ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ತಿರತ್ತಾತಿಕ್ಕಮೋ, ಸೇನಾಯ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ, ಗಿಲಾನತಾದೀನಂ ಅಭಾವೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಸೇನಾವಾಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಉಯ್ಯೋಧಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೨೨. ದಸಮೇ **ಕತಿ ತೇ ಲಕ್ಖಾನಿ ಲದ್ಧಾನೀ**ತಿ ತವ ಸರಪ್ಪಹಾರಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಭೂತಾ ಕಿತ್ತಕಾ ಜನಾ ತಯಾ ಲದ್ಧಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಕಿತ್ತಕಾ ತಯಾ ವಿದ್ಧಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಉಯ್ಯೋಧಿಕಾದಿದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಗಮನಂ, ಅನುಞ್ಞಾತೋಕಾಸತೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ದಸ್ಸನಂ, ತಥಾರೂಪಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಆಪದಾಯ ವಾ ಅಭಾವೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಉಯ್ಯೋಧಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

೬. ಸುರಾಪಾನವಗ್ಗೋ

೧. ಸುರಾಪಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೨೬-೩೨೮. ಸುರಾಪಾನವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ವತಿಯಾತಿ** ಗಾಮಪರಿಕ್ಖೇಪವತಿಯಾ। ಪಾಳಿಯಂ ಪಿಟ್ಠಸುರಾದೀಸು ಪಿಟ್ಠಂ ಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಜ್ಜಂ ಉದಕಂ ದತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಕತಾ **ಪಿಟ್ಠಸುರಾ**। ಏವಂ ಪೂವೇ ಓದನೇ ಚ ಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಜ್ಜಂ ಉದಕಂ ದತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಕತಾ **ಪೂವಸುರಾ ಓದನಸುರಾತಿ** ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ''ಕಿಣ್ಣಾ''ತಿ ಪನ ತಸ್ಸಾ ಸುರಾಯ ಬೀಜಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಯೇ ಸುರಾಮೋದಕಾತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕತಾ **ಕಿಣ್ಣಪಕ್ಖಿತ್ತಾ**। ಹರೀತಕೀಸಾಸಪಾದಿನಾನಾಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಸಂಯೋಜಿತಾ **ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತಾ**।

ಮಧುಕತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಿಪುಪ್ಫರಸೋ ಚಿರಪರಿವಾಸಿತೋ **ಪುಪ್ಫಾಸವೋ**। ಪನಸಾದಿಫಲರಸೋ **ಫಲಾಸವೋ**। ಮುದ್ದಿಕಾರಸೋ **ಮಧ್ವಾಸವೋ**। ಉಚ್ಛುರಸೋ **ಗುಳಾಸವೋ**। ಹರೀತಕಾಮಲಕಕಟುಕಭಣ್ಡಾದಿನಾನಾಸಮ್ಭಾರಾನಂ ರಸೋ ಚಿರಪರಿವಾಸಿತೋ **ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತೋ**। **ಬೀಜತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಸಮ್ಭಾರೇ ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾ ಚಾಟಿಯಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತಕಾಲತೋ, ತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದೀನಂ ಪುಪ್ಫರಸಸ್ಸ ಗಹಿತಅಭಿನವಕಾಲತೋಯೇವ ಚ ಪಟ್ಠಾಯ।

೩೨೯. **ಲೋಣಸೋವೀರಕಂ ಸುತ್ತಞ್ಚ** ಅನೇಕೇಹಿ ಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖತೋ ಅಮಜ್ಜಭೂತೋ ಆಸವವಿಸೇಸೋ। **ವಾಸಗ್ಗಾಹಾಪನತ್ಥನ್ತಿ** ಸುಗನ್ಧಿಭಾವಗ್ಗಾಹಾಪನತ್ಥಂ। **ಅಚಿತ್ತಕಂ ಲೋಕವಜ್ಜನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಮಜ್ಜಭಾವೋ, ತಸ್ಸ ಪಾನಞ್ಚಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಸುರಾಪಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೩೦. ದುತಿಯೇ **ಭಿಕ್ಖುನೀಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾತಿ** ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಕಾಯೇನ ಕಾಯಾಮಸನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಹಸಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೩೬. ತತಿಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಉಪರಿಗೋಪ್ಫಕತಾ, ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕೀಳನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಹಸಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅನಾದರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೪೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಗಾರಯ್ಹೋ ಆಚರಿಯುಗ್ಗಹೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೋ, ತಸ್ಸ ಕಸಟೋ ಯಾವಜೀವಿಕೋ, ದ್ವಿನ್ನಂಯೇವ ಸಮವಾಯೋ ಉಚ್ಛುಯಟ್ಠಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಕಾಲೇ ಉಚ್ಛುಯಟ್ಠಿಂ ಖಾದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಗುಳಹರೀತಕಂ ವಿಯಾತಿ ಏವಮಾದಿಕೋ ಗಾರಯ್ಹಾಚರಿಯವಾದೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಲೋಕವಜ್ಜೇ ಆಚರಿಯುಗ್ಗಹೋ ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಲೋಕವಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಆಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ಯೋ ಆಚರಿಯವಾದೋ, ಸೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಲೋಕವಜ್ಜಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ''ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯುಗ್ಗಹೋ''ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹೋ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಂ** ನಾಮ ಅಟ್ಠಕಥಾ। **ಪವೇಣಿಯಾ ಆಗತಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ''ಪವೇಣಿಯಾ ಆಗತೋ ಆಚರಿಯುಗ್ಗಹೋವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ''ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾವಾದೇಯೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತೇನ ವಚನಂ, ಅನಾದರಿಯಕರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಅನಾದರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಭಿಂಸಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೪೫. ಪಞ್ಚಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನಸವನವಿಸಯೇ ಭಿಂಸಾಪೇತುಕಾಮತಾಯ ವಾಯಮನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಭಿಂಸಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಜೋತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೫೦. ಛಟ್ಠೇ ಭಗ್ಗಾ ನಾಮ ಜನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ ''ಭಗ್ಗಾ''ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **''ಭಗ್ಗಾತಿ ಜನಪದಸ್ಸ ನಾಮ''**ನ್ತಿ। **ಸುಸುಮಾರಗಿರೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ನಗರಸ್ಸ ಮಾಪನತ್ಥಂ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಚರಿಯೇನ ನಗರಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನದಿವಸೇ ಅವಿದೂರೇ ಸುಸುಮಾರೋ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ ಗಿರಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ಅಥ ಅನನ್ತರಾಯೇನ ನಗರೇ ಮಾಪಿತೇ ತಮೇವ ಸುಸುಮಾರಗಿರಣಂ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸುಸುಮಾರಗಿರಂತ್ವೇವಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಕೇಚಿ ಪನ ''ಸುಸುಮಾರಸಣ್ಠಾನತ್ತಾ ಸುಸುಮಾರೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಗಿರಿ, ಸೋ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸುಸುಮಾರಗಿರಿ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ 'ಸುಸುಮಾರಗಿರೀ'ತಿ ವುಚ್ಚತೀ''ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಥಾ ವಾ ಹೋತು ಅಞ್ಞಥಾ ವಾ, ನಾಮಮೇತಂ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸಾತಿ ಆಹ **''ಸುಸುಮಾರಗಿರನ್ತಿ ನಗರಸ್ಸ ನಾಮ''**ನ್ತಿ। **ಭೇಸಕಳಾ**ತಿ ಘಮ್ಬಣ್ಡನಾಮಕೋ ಗಚ್ಛವಿಸೇಸೋ। ಕೇಚಿ ''ಸೇತರುಕ್ಖೋ''ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಬಹುಲತಾಯ ಪನ ತಂ ವನಂ ಭೇಸಕಳಾವನನ್ತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ''ಭೇಸಗಳಾವನೇ''ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ''ಭೇಸೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಯಕ್ಖೋ ಅಯುತ್ತಕಾರೀ, ತಸ್ಸ ತತೋ ಗಳಿತಟ್ಠಾನತಾಯ ತಂ ವನಂ ಭೇಸಗಳಾವನಂ ನಾಮ ಜಾತ''ನ್ತಿ ಹಿ ಕೇಚಿ।

೩೫೧. **ಜೋತಿಕರಣೇ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಕರಣೇ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಗಿಲಾನತಾ, ಅನುಞ್ಞಾತಕರಣಾಭಾವೋ, ವಿಸಿಬ್ಬೇತುಕಾಮತಾ, ಸಮಾದಹನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಜೋತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಹಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೫೭. ಸತ್ತಮಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪಾಳಿಯಂ **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನೇನಾತಿ** ಅಮಕ್ಖಿತೇನ, ಅನಟ್ಠೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓರೇನದ್ಧಮಾಸಂ ನಹಾಯೇಯ್ಯಾತಿ** ನಹಾತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅದ್ಧಮಾಸೇ ಅಪರಿಪುಣ್ಣೇ ನಹಾಯೇಯ್ಯ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೋ, ಊನಕದ್ಧಮಾಸೇ ನಹಾನಂ, ಸಮಯಾನಂ ವಾ ನದೀಪಾರಗಮನಸ್ಸ ವಾ ಆಪದಾನಂ ವಾ ಅಭಾವೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ನಹಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೬೮. ಅಟ್ಠಮೇ **‘‘ಚಮ್ಮಕಾರನೀಲಂ** ನಾಮ ಪಕತಿನೀಲ’’ನ್ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ ‘‘ಚಮ್ಮಕಾರಾ ಉದಕೇ ತಿಪುಮಲಂ ಅಯಗೂಥಞ್ಚ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚಮ್ಮಂ ಕಾಳಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಂ ಚಮ್ಮಕಾರನೀಲ’’ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ ಅಕತಕಪ್ಪತಾ, ಅನಟ್ಠಚೀವರಾದಿತಾ, ನಿವಾಸನಂ ವಾ ಪಾರುಪನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ವಿಕಪ್ಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೭೪. ನವಮೇ **ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಣ**ನ್ತಿ ‘‘ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜ ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಹಿ ವಾ’’ತಿಆದಿನಾ ಅಕತಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಂ। **ಯೇನ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತ**ನ್ತಿ ಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ। **ತಿಂಸಕವಣ್ಣನಾಯ**ನ್ತಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವಣ್ಣನಾಯಂ। ಪರಿಭೋಗೇನ **ಕಾಯಕಮ್ಮಂ,** ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಾಪನೇನ **ವಚೀಕಮ್ಮಂ**। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಸಾಮಂ ವಿಕಪ್ಪಿತಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಾರೋ, ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಚೀವರತಾ, ಪರಿಭೋಗೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ವಿಕಪ್ಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಚೀವರಅಪನಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೭೭. ದಸಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸನ್ತಕಾನಂ ಪತ್ತಾದೀನಂ ಅಪನಿಧಾನಂ, ವಿಹೇಸೇತುಕಾಮತಾ ವಾ ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಚೀವರಅಪನಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಸುರಾಪಾನವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗೋ

೧. ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೮೨. ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಉಸುಂ ಸರಂ ಅಸ್ಸತಿ ಖಿಪತೀತಿ **ಇಸ್ಸಾಸೋ,** ಧನುಸಿಪ್ಪಕುಸಲೋತಿ ಆಹ **‘‘ಧನುಗ್ಗಹಾಚರಿಯೋ’’**ತಿ। ಪಟಿಸತ್ತುವಿಧಮನತ್ಥಂ ಧನುಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಧನುಗ್ಗಹಾ, ತೇಸಂ ಆಚರಿಯೋ **ಧನುಗ್ಗಹಾಚರಿಯೋ**।

ಅಪ್ಪಮತ್ತೇನ ವತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಯಥಾ ತೇ ಪಾಣಾ ನ ಮರನ್ತಿ, ಏವಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿನಾ ಸೇನಾಸನೇ ವತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಙ್ಗಾನಿಪಿ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀತಿ।

ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೮೭. ದುತಿಯೇ **ಉದಕಸಣ್ಠಾನಕಪ್ಪದೇಸೇ**ತಿ ಯತ್ಥ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಉದಕಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ನ ಸಹಸಾ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾದಿಸೇ ಪದೇಸೇ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಙ್ಗಾನಿ ಸಿಞ್ಚನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯಾನೇವ।

ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಉಕ್ಕೋಟನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೯೨. ತತಿಯೇ **ಯಥಾಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ದೇನ್ತೀ**ತಿ ತೇಸಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ ಧಮ್ಮೇನ ಅಧಿಕರಣಂ ನಿಹತಂ, ತಂ ಸುನಿಹತಮೇವ। ಸಚೇ ವಿಪ್ಪಕತೇ ಕಮ್ಮೇ ಪಟಿಕ್ಕೋಸತಿ, ತಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಇತರಥಾ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಕುಪ್ಪತಿ, ಕಾರಕಾನಞ್ಚ ಆಪತ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ನಿಹತಭಾವೋ, ಜಾನನಾ, ಉಕ್ಕೋಟನಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಉಕ್ಕೋಟನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೯೯. ಚತುತ್ಥೇ **ತಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ಯೋ ಆಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸೇವ। **ಆರೋಚೇತೀ**ತಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಮೇವ ಮಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಆರೋಚೇಸೀತಿ ವದತಿ। **ವತ್ಥುಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಆಪನ್ನಪುಗ್ಗಲೋ। **ಯೇನಸ್ಸ ಆರೋಚಿತ**ನ್ತಿ ಯೇನ ದುತಿಯೇನ ಅಸ್ಸ ತತಿಯಸ್ಸ ಆರೋಚಿತಂ। **ಕೋಟಿ ಛಿನ್ನಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾವ ದುತಿಯೇನ ತತಿಯಸ್ಸ ಆರೋಚಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಪುನ ತೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕೋಟಿ ಛಿನ್ನಾ ನಾಮ ಹೋತಿ।

೪೦೦. **"ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ಚ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ ಚಾತಿ ಅಯಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ನಾಮಾ**"ತಿ ಇದಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದಟ್ಠಕಥಾಯ ನ ಸಮೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೨) "ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ವಾ ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ವಾ ಅಜ್ಝಾಚಾರನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಆದಿತೋ ಪಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲೋ ನಾಮ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ, ಸೇಸಾನಿ ಅದುಟ್ಠುಲ್ಲೋ, ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಕಾಯಸಂಸಗ್ಗದುಟ್ಠುಲ್ಲಅತ್ತಕಾಮಾ ಪನಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ನಾಮಾ"ತಿ। "ಆರೋಚನೇ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಪಟಿಚ್ಛಾದನೇ ಅಞ್ಞಥಾ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ನ ಸಮೇತಿ। ಅವಿರೋಧಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ ಪನ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಮೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಪತ್ತಿಜಾನನಂ, ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುಕಾಮತಾಯ ನಾರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೦೩. ಪಞ್ಚಮೇ **ರೂಪಸುತ್ತನ್ತಿ** ಹೇರಞ್ಞಿಕಾನಂ ಸುತ್ತಂ। **ದುರುತ್ತಾನನ್ತಿ** ಅಕ್ಕೋಸವಸೇನ ದುರುತ್ತಾನಂ, ದುರುತ್ತತ್ತಾಯೇವ **ದುರಾಗತಾನಂ**। **ವಚನಪಥಾನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ವಚನಮೇವ ತದತ್ಥಂ ಞಾತುಕಾಮಾನಂ ಞಾಪೇತುಕಾಮಾನಞ್ಚ ಪಥೋತಿ ವಚನಪಥೋ। **ದುಕ್ಖಮಾನನ್ತಿ** ದುಕ್ಖೇನ ಖಮಿತಬ್ಬಾನಂ।

೪೦೪. ಗಬ್ಭೇ ಸಯಿತಕಾಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವೀಸತಿಮಂ ವಸ್ಸಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಗಬ್ಭವೀಸೋ**। **ಹಾಯನವಡ್ಢನನ್ತಿ** ಗಬ್ಭಮಾಸೇಸು ಅಧಿಕೇಸು ಉತ್ತರಿಹಾಯನಂ, ಊನೇಸು ವಡ್ಢನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಏಕೂನವೀಸತಿವಸ್ಸನ್ತಿ** ದ್ವಾದಸಮಾಸೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ವಸಿತ್ವಾ ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ಜಾತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಕೂನವೀಸತಿವಸ್ಸಂ। **ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇತಿ** ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ವಸ್ಸೂಪಗಮನದಿವಸೇ। "ತಿಂಸರತ್ತಿದಿವೋ ಮಾಸೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೭೧; ಟ.೪೩; ವಿಭ॰ ೧೦೨೩) ವಚನತೋ **"ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಸ್ಸಂ ಉಕ್ಕಡ್ಢನ್ತೀತಿ** ವಸ್ಸಂ ಉದ್ಧಂ ಕಡ್ಢನ್ತಿ, ತತಿಯೇ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಏಕಮಾಸಂ ಅಧಿಕಮಾಸವಸೇನ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಾ ವಸ್ಸಂ ಉದ್ಧಂ ಕಡ್ಢನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ತತಿಯೋ ಸಂವಚ್ಛರೋ ತೇರಸಮಾಸಿಕೋ ಹೋತಿ, ಸಂವಚ್ಛರಸ್ಸ ಪನ ದ್ವಾದಸಮಾಸಿಕತ್ತಾ ಅಟ್ಠಾರಸಸು ವಸ್ಸೇಸು ಅಧಿಕಮಾಸೇ ವಿಸುಂ ಗಹೇತ್ವಾ **"ಛ ಮಾಸಾ ವಡ್ಢನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತತೋತಿ** ಛಮಾಸತೋ। **ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಹುತ್ವಾತಿ** ಅಧಿಕಮಾಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸತಿವಸ್ಸತ್ತಾ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕಾ ಹುತ್ವಾ। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ ತೀಸು **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** "ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂಯೇವ ವಸ್ಸಾನಂ ಅಧಿಕಮಾಸೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಣಿತತ್ತಾ ಸೇಸವಸ್ಸದ್ವಯಸ್ಸಪಿ ಅಧಿಕಾನಿ ದಿವಸಾನಿ ಹೋನ್ತೇವ, ತಾನಿ ಅಧಿಕದಿವಸಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ 'ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಹುತ್ವಾ'ತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ದ್ವೀಸು ವಸ್ಸೇಸು ಅಧಿಕದಿವಸಾನಿ ನಾಮ ವಿಸುಂ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ ತತಿಯೇ ವಸ್ಸೇ ವಸ್ಸುಕ್ಕಡ್ಢನವಸೇನ ಅಧಿಕಮಾಸೇ ಪರಿಚ್ಚತ್ತೇಯೇವ ಅತಿರೇಕಮಾಸಸಮ್ಭವತೋ। ತಸ್ಮಾ ದ್ವೀಸು ವಸ್ಸೇಸು ಅತಿರೇಕದಿವಸಾನಿ ನಾಮ ವಿಸುಂ ನ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ।

ನನು ಚ "ತೇ ದ್ವೇ ಮಾಸೇ ಗಹೇತ್ವಾ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ಏಕೂನವೀಸತಿವಸ್ಸಮ್ಹಿ ಪುನ ಅಪರಸ್ಮಿಂ ವಸ್ಸೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತೇ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಏತ್ಥ ಪನ...ಪೇ॰... ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ನಿಪಾತಾನಂ **ಪನ**-ಸದ್ದೋ ಹಿ-ಸದ್ದತ್ಥೇ, ಏತ್ಥ ಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಚ ವುತ್ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ಸಮತ್ಥನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಂ ದೀಪೇತಿ "ಯಂ ವುತ್ತಂ 'ಏಕೂನವೀಸತಿವಸ್ಸಂ ಸಾಮಣೇರಂ ನಿಕ್ಖಮನೀಯಪುಣ್ಣಮಾಸಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೀ'ತಿ, ತತ್ಥ ಗಬ್ಭಮಾಸೇಪಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ದ್ವೀಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಅಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸತಿವಸ್ಸಂ ಸನ್ಧಾಯ 'ಏಕೂನವೀಸತಿವಸ್ಸ'ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಕಮಾಸೇಸು ದ್ವೀಸು ಗಹಿತೇಸು ವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಗಬ್ಭಮಾಸಾಪಿ ಗಣನೂಪಗಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಏಕವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ಹೋತೀತಿ** ಜಾತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ಸಮಾನೋ ಗಬ್ಭಮಾಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ಹೋತಿ।

೪೦೬. **ಅಞ್ಞಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತೀತಿ** ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಕಮ್ಮವಾಚಾಚರಿಯೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸತಾ, ಊನಕಸಞ್ಞಿತಾ, ಉಪಸಮ್ಪಾದನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೦೭. ಛಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಕಭಾವೋ, ಜಾನನಂ, ಸಂವಿಧಾನಂ, ಅವಿಸಙ್ಕೇತೇನ ಗಮನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪೧೭. ಸತ್ತಮೇ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

೮. ಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೧೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಬಾಧಯಿಂಸೂತಿ** ಹನಿಂಸು। ತಂತಂಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿಬನ್ಧನವಸೇನ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಅನ್ತರೇ ವೇಮಜ್ಝೇ ಏತಿ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಅನ್ತರಾಯೋ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿಅನತ್ಥೋ। ಅನತಿಕ್ಕಮನಟ್ಠೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರಾಯೇ ನಿಯುತ್ತಾ, ಅನ್ತರಾಯಂ ವಾ ಫಲಂ ಅರಹನ್ತಿ, ಅನ್ತರಾಯಸ್ಸ ವಾ ಕರಣಸೀಲಾತಿ **ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ**। ತೇನಾಹ **"ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ"**ತಿ। **ಆನನ್ತರಿಯಧಮ್ಮಾತಿ** ಆನನ್ತರಿಕಸಭಾವಾ ಚೇತನಾಧಮ್ಮಾ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ - ಚುತಿಅನನ್ತರಫಲಂ ಅನನ್ತರಂ ನಾಮ, ತಸ್ಮಿಂ ಅನನ್ತರೇ ನಿಯುತ್ತಾ, ತಂನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ಅನನ್ತರಕರಣಸೀಲಾ, ಅನನ್ತರಪ್ಪಯೋಜನಾತಿ ವಾ ಆನನ್ತರಿಕಾ, ತೇ ಏವ **ಆನನ್ತರಿಯಾತಿ** ವುತ್ತಾ। ಕಮ್ಮಾನಿ ಏವ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾತಿ **ಕಮ್ಮನ್ತರಾಯಿಕಾ**। **ಮೋಕ್ಖಸ್ಸೇವ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತಿ, ನ ಸಗ್ಗಸ್ಸಾತಿ** ಮಿಚ್ಛಾಚಾರಲಕ್ಖಣಾಭಾವತೋ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ। ಪಾಕತಿಕಭಿಕ್ಖುನೀವಸೇನ ಚೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಅರಿಯಾಯ ಪನ ಪವತ್ತಂ ಅಪಾಯಸಂವತ್ತನಿಕಮೇವ, ನನ್ದಮಾಣವಕೋ ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಉಭಿನ್ನಂ ಸಮಾನಚ್ಛನ್ದತಾವಸೇನ ವಾ ನ ಸಗ್ಗನ್ತರಾಯಿಕತಾ , ಮೋಕ್ಖನ್ತರಾಯಿಕತಾ ಪನ ಮೋಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಿದೂಸನತೋ। ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪನ ಪವತ್ತಿಯಂ ಸಗ್ಗನ್ತರಾಯಿಕತಾಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ನಿವಾರೇತುನ್ತಿ।

ಅಹೇತುಕದಿಟ್ಠಿಅಕಿರಿಯದಿಟ್ಠಿನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿಯೋವ ನಿಯತಭಾವಂ ಪತ್ತಾ **ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಧಮ್ಮಾ**। **ಪಟಿಸನ್ಧಿಧಮ್ಮಾತಿ** ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮಾಹ। ಪಣ್ಡಕಾದಿಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ಸಬ್ಬಾಯಪಿ ಅಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ವಿಪಾಕನ್ತರಾಯಿಕಭಾವತೋ। ಯಾಹಿ ಅರಿಯೇ ಉಪವದತಿ, ತಾ ಚೇತನಾ **ಅರಿಯೂಪವಾದಾ** ಜಾತಾ। **ತತೋ ಪರನ್ತಿ** ಖಮಾಪನತೋ ಉಪರಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವ। **ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪನ್ನಾ ಆಪತ್ತಿಯೋತಿ** ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ। ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತಞ್ಹಿ ಅನ್ತಮಸೋ ದುಕ್ಕಟದುಬ್ಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಸಗ್ಗಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತಿ। **ಯಾವ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ** ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪನ್ನೋ, **ನ ವುಟ್ಠಾತಿ** ಸೇಸಗರುಕಾಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ, **ನ ದೇಸೇತಿ** ಲಹುಕಾಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ।

ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಅರಿಟ್ಠೋ ಭಿಕ್ಖು। **ರಸೇನ ರಸಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾತಿ** ಅನವಜ್ಜೇನ ಪಚ್ಚಯಪರಿಭುಞ್ಜನರಸೇನ ಸಾವಜ್ಜಕಾಮಗುಣಪರಿಭೋಗರಸಂ ಸಮಾನೇತ್ವಾ। ಯೋನಿಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗೋತಿ **ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗೋ,** ಪಚ್ಚಯಪರಿಭೋಗೋ। **ಉಪನೇನ್ತೋ ವಿಯಾತಿ** ಬನ್ಧನಂ ಉಪನೇನ್ತೋ ವಿಯ। "ಘಟೇನ್ತೋ ವಿಯಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಉಪಸಂಹರನ್ತೋ ವಿಯಾತಿ** ಸದಿಸತಂ ಉಪಸಂಹರನ್ತೋ ವಿಯ ಏಕನ್ತಸಾವಜ್ಜೇ ಅನವಜ್ಜಭಾವಪಕ್ಖೇಪನತೋ। **ಪಾಪಕನ್ತಿ** ಲಾಮಕಟ್ಠೇನ ದುಗ್ಗತಿಸಮ್ಪಾಪನಟ್ಠೇನ ಚ ಪಾಪಕಂ। **ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಬನ್ಧನ್ತೇನ ವಿಯಾತಿ** ಸೇತುಕರಣವಸೇನ ಮಹಾಸಾಗರಂ ಬನ್ಧನ್ತೇನ ವಿಯ। **ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿವಿರುಜ್ಝನ್ತೋತಿ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ "ಸಾವಜ್ಜ"ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಂ "ಅನವಜ್ಜ"ನ್ತಿ ಗಹಣೇನ ತೇನ ಸಹ ಪಟಿವಿರುಜ್ಝನ್ತೋ। **ಆಣಾಚಕ್ಕೇತಿ** ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದಸಙ್ಖಾತೇ, "ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಹಾಯಾ"ತಿಆದಿದೇಸನಾಸಙ್ಖಾತೇ ಚ ಆಣಾಚಕ್ಕೇ।

ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲಂ ನಾಮ ಉರಟ್ಠಿ ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂ ವಾ ಸೀಸಟ್ಠಿ ವಾ। ತಞ್ಹಿ ನಿಮ್ಮಂಸತ್ತಾ "ಕಙ್ಕಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವಿಗತಮಂಸಾಯ ಹಿ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಖಲಿಕಾಯ ಏಕಟ್ಠಿಮ್ಹಿ ವಾ **ಕಙ್ಕಲ**-ಸದ್ದೋ ನಿರುಳ್ಹೋ। **ಅನುದಹನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಅನುಪಾಯಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಪತಿ ಆಯತಿಞ್ಚ ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ। **ಮಹಾಭಿತಾಪನಟ್ಠೇನ** ಅನವಟ್ಠಿತಸಭಾವತಾಯ, **ಇತ್ತರಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ** ಮುಹುತ್ತಕರಣೀಯತಾಯ, **ತಾವಕಾಲಿಕಟ್ಠೇನ** ಪರೇಹಿ ಅಭಿಭವನತಾಯ, **ಸಬ್ಬಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಪಲಿಭಞ್ಜನಟ್ಠೇನ** ಭೇದನಾದಿಅಧಿಕರಣಭಾವೇನ, ಉಗ್ಘಾಟಸದಿಸತಾಯ

ಅಧಿಕುಟ್ಟನಟ್ಠೇನ, ಅವಣೇ ವಣಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಅನುಪವಿಸನಭಾವತಾಯ **ವಿನಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ,** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಅನತ್ಥನಿಮಿತ್ತತಾಯ **ಸಾಸಙ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಯಟ್ಠೇನ**।

ಪಾಳಿಯಂ "ಥಾಮಸಾ ಪರಾಮಾಸಾ"ತಿಆದೀಸು ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಥಾಮಸಾತಿ** ದಿಟ್ಠಿಥಾಮೇನ, ತಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಥಾಮಗತಭಾವೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಾಮಾಸಾತಿ** ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೇನ, ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಪರಾಮಾಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಿಟ್ಠಿಯೇವ ಹಿ ಧಮ್ಮಸಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರತೋ ಆಮಸನೇನ ಪರಾಮಾಸೋ। **ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸಾತಿ** ತಣ್ಹಾಭಿನಿವೇಸಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸೇನ "ಇದಮೇತ್ಥ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ। **ವೋಹರತೀತಿ** ಕಥೇತಿ। **ಯತೋ ಚ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಯದಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ। **ಏವಂಬ್ಯಾಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಾತಿ** ಇದಂ ಏಸ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿಂ ನಿಗೂಹಿತುಕಾಮತಾಯ ನತ್ಥೀತಿ ವತ್ತುಕಾಮೋಪಿ ಭಗವತೋ ಆನುಭಾವೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಿರ ಸಮ್ಮುಖಾ ದ್ವೇ ಕಥಾ ಕಥೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ನಾಮ ತ್ವಂ ಮೋಘಪುರಿಸಾತಿ** ತ್ವಂ ಮೋಘಪುರಿಸ ಕಸ್ಸ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ವೇಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಸುದ್ದಸ್ಸ ವಾ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ವಾ ದೇವಸ್ಸ ವಾ ಮನುಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಮಯಾ ಏವಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಿತಂ ಆಜಾನಾಸಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಧಮ್ಮಕಮ್ಮತಾ, ಸಮನುಭಾಸನಾ, ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಉಕ್ಖಿತ್ತಸಮ್ಭೋಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೨೪. ನವಮೇ **ಪಯೋಗಗಣನಾಯಾತಿ** ದಾನಗ್ಗಹಣಪ್ಪಯೋಗಗಣನಾಯ। ಸಂವಾಸೇ ಕಮ್ಮಪರಿಯೋಸಾನವಸೇನ, ಸಹಸೇಯ್ಯಾಯ ಏಕಸ್ಮಿಂ ನಿಪನ್ನೇ ಇತರಸ್ಸ ನಿಪಜ್ಜನಪಯೋಗವಸೇನ ಆಪತ್ತಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಪದಭಾಜನೇ "ಏಕಚ್ಛನ್ನೇ"ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ನಾನೂಪಚಾರೇಪಿ ಏಕಚ್ಛನ್ನೇ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಉಕ್ಖಿತ್ತಸಮ್ಭೋಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ "ಸಹ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾತಿ ನಾನೂಪಚಾರೇಪಿ ಏಕಚ್ಛನ್ನೇ ನಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತೇನ ಅರಹತಾಪಿ ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಿಚಿತ್ತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ **ಕೇನಚಿ** ವುತ್ತಂ "ತಿಚಿತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೇನ ಸಹ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ಸಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಂ ಸನ್ಧಾಯ ನ ಯುಜ್ಜತೀ"ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಸಚಿತ್ತಕಸಿಕ್ಖಾಪದವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಅರಹತೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ತೇನೇವ ಪಥವೀಖಣನಾದೀಸು ಸಚಿತ್ತಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ತಿಚಿತ್ತಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಕತಾನುಧಮ್ಮತಾ, ಜಾನನಾ, ಸಮ್ಭೋಗಾದಿಕರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಉಕ್ಖಿತ್ತಸಮ್ಭೋಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕಣ್ಟಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೨೮. ದಸಮೇ **ಪಿರೇತಿ** ನಿಪಾತಪದಂ। ಸಮ್ಬೋಧನೇ ವತ್ತಮಾನಂ ಪರ-ಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥಂ ವದನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಪರ ಅಮಾಮಕಾ"**ತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನಜ್ಝತ್ತಿಕಭೂತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಿರೇತಿ** ವಾ "ಪರತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥಂ ನಿಪಾತಪದಂ, ತಸ್ಮಾ **ಚರ ಪಿರೇತಿ** ಪರತೋ ಗಚ್ಛ, ಮಾ ಇಧ ತಿಟ್ಠಾತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದದ್ವಯೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಕಣ್ಟಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗೋ ಸತ್ತಮೋ।

೮. ಸಹಧಮ್ಮಿಕವಗ್ಗೋ

೧. ಸಹಧಮ್ಮಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೩೪. ಸಹಧಮ್ಮಿಕವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯ ಆಪತ್ತೀ**ತಿ ಅನಾದರಿಯಭಯಾ ಲೇಸೇನ ಏವಂ ವದನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತೇನ ವಚನಂ, ಅಸಿಕ್ಖಿತುಕಾಮತಾಯ ಏವಂ ವಚನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಸಹಧಮ್ಮಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ವಿಲೇಖನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೩೮. ದುತಿಯೇ ವಿನಯಸ್ಸ ಪರಿಯಾಪುಣನಂ **ವಿನಯಪರಿಯತ್ತೀ**ತಿ ಆಹ **"ವಿನಯಂ ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಸುಗುತ್ತೋ**ತಿ ಯಥಾ ಕರಣ್ಡಕೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಮಣಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ನ ನಸ್ಸತಿ ವಿಪತ್ತಿಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಏವಂ ಸುಟ್ಠು ಗೋಪಿತೋ। **ಸುರಕ್ಖಿತೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಪರಿಯಾಯವಚನಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಕಿಲೇಸಚೋರೇಹಿ ಅವಿಲುಮ್ಪನೀಯೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬದಾ ಸೂಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿತಾಯ ಸುಟ್ಠು ರಕ್ಖಿತೋ। **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಪಕತಾನ**ನ್ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇನ ಅಭಿಭೂತಾನಂ। ಸಾರಜ್ಜನಂ ಸಾರದೋ, ಬ್ಯಾಮೋಹಭಯಂ। ವಿಗತೋ ಸಾರದೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ವಿಸಾರದೋ। ಸಹಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಸಕಾರಣೇನ ವಚನೇನ। **ಸುನಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ಯಥಾ ನ ಪುನ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನಾ ಮಙ್ಕುಭೂತಾಯೇವ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಸುಟ್ಠು ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಅಲಜ್ಜಿತಾತಿ ಯ-ಕಾರಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ, ಅಲಜ್ಜಿತಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞಾಣತಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಮನ್ದೋ ಮೋಮೂಹೋ**ತಿ ಅಞ್ಞಾಣಭಾವೇನ **ಮನ್ದೋ,** ಅವಿಸಯತೋ **ಮೋಮೂಹೋ,** ಮಹಾಮೂಳ್ಹೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅತ್ತಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ। **ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕಾ** ದಸವತ್ಥುದೀಪಕಾ। **ಪರೂಪಹಾರಅಞ್ಞಾಣಕಙ್ಖಾಪರವಿತಾರಣಾದಿವಾದಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತಾನಂ ಅಪ್ಪತ್ತೇ ಪತ್ತಸಞ್ಞೀನಂ ಅಧಿಮಾನಿಕಾನಂ ಕುಹಕಾನಂ ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತಾನಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಾರಕಾಯಿಕಾ ದೇವತಾ "ಅರಹತೋ ಅಸುಚಿಂ ಉಪಸಂಹರನ್ತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪುಬ್ಬಸೇಲಿಯಾ ಅಪರಸೇಲಿಯಾ ಚ, ತೇ **ಪರೂಪಹಾರವಾದಾ।** ಯೇಸಂ ಪನ ಅರಹತೋ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾದೀನಂ ನಾಮಗೋತ್ತಾದೀಸು ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವೇನ ಅತ್ಥಿ ಅರಹತೋ **ಅಞ್ಞಾಣಂ,** ತತ್ಥೇವ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಾಭಾವೇನ ಅತ್ಥಿ ಅರಹತೋ **ಕಙ್ಖಾ,** ಯಸ್ಮಾ ಚಸ್ಸ ತಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ ಪರೇ ವಿತಾರೇನ್ತಿ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ಥಿ ಅರಹತೋ **ಪರವಿತಾರಣಾ**ತಿ ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಲದ್ಧಿಯೋ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಏತರಹಿ ಪುಬ್ಬಸೇಲಿಯಾನಂ, ತೇ ಅಞ್ಞಾಣಕಙ್ಖಾಪರವಿತಾರಣವಾದಾ। ನಿಗ್ಗಹೋ ಪನ ನೇಸಂ ಕಥಾವತ್ಥುಪ್ಪಕರಣೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಚ ಫಲಾನಿ ಚಾತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಅಧಿಗಮಸದ್ಧಮ್ಮೋಯೇವ। **ಚ**-ಕಾರೋ ವಾ ಅವುತ್ತಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಕೇಚಿ ಥೇರಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ। **ಆಹಂಸೂ**ತಿ ಪಂಸುಕೂಲಿಕತ್ಥೇರಾ ಏವಂ ಆಹಂಸು।

ಕದಾ ಪನಾಯಂ ಕಥಾ ಉದಪಾದೀತಿ? ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೩೦) - ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ದೀಪೇ ಚಣ್ಡಾಲತಿಸ್ಸಮಹಾಭಯೇ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಮಹಾಉಳುಮ್ಪಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆರೋಚಾಪೇಸಿ "ಮಹನ್ತಂ ಭಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನ ಸಮ್ಮಾ ದೇವೋ ವಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ಭಿಕ್ಖೂ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕಿಲಮನ್ತಾ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಪರತೀರಂ ಗನ್ತ್ವಾ

ಅಯ್ಯೇಹಿ ಜೀವಿತಂ ರಕ್ಖಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಇಮಂ ಮಹಾಉಳುಮ್ಪಂ ಆರುಯ್ಹ ಗಚ್ಛಥ ಭನ್ತೇ, ಯೇಸಂ ಏತ್ಥ ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ತೇ ಕಟ್ಠಖಣ್ಡೇಪಿ ಉರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತು, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಭಯಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತದಾ ಸಮುದ್ದತೀರಂ ಪತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಕತಿಕಂ ಕತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏತ್ಥ ಗಮನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಮಯಂ ಇಧೇವ ಹುತ್ವಾ ತೇಪಿಟಕಂ ರಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತತೋ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಮಲಯಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕನ್ದಮೂಲಪಣ್ಣೇಹಿ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಾ ವಸಿಂಸು, ಕಾಯೇ ವಹನ್ತೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅವಹನ್ತೇ ವಾಲಿಕಂ ಉಸ್ಸಾರೇತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಸೀಸಾನಿ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ಕತ್ವಾ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ನಿಯಾಮೇನ ದ್ವಾದಸ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಸಾಟ್ಠಕಥಂ ತೇಪಿಟಕಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರಯಿಂಸು।

ಭಯೇ ವೂಪಸನ್ತೇ ಸತ್ತಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನೋ ಗತಟ್ಠಾನೇ ಸಾಟ್ಠಕಥೇ ತೇಪಿಟಕೇ ಏಕಕ್ಖರಮ್ಪಿ ಏಕಬ್ಯಞ್ಜನಮ್ಪಿ ಅವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಇಮಮೇವ ದೀಪಮಾಗಮ್ಮ ಕಲ್ಲಗಾಮಜನಪದೇ ಮಣ್ಡಲಾರಾಮವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿಂಸು। ಥೇರಾನಂ ಆಗತಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ದೀಪೇ ಓಹೀನಾ ಸಟ್ಠಿ ಭಿಕ್ಖೂ "ಥೇರೇ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತೇಪಿಟಕಂ ಸೋಧೇನ್ತಾ ಏಕಕ್ಖರಮ್ಪಿ ಏಕಬ್ಯಞ್ಜನಮ್ಪಿ ಅಸಮೇನ್ತಂ ನಾಮ ನ ಪಸ್ಸಿಂಸು। ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಥೇರಾನಂ ಅಯಂ ಕಥಾ ಉದಪಾದಿ "ಪರಿಯತ್ತಿ ನು ಖೋ ಸಾಸನಸ್ಸ ಮೂಲಂ, ಉದಾಹು ಪಟಿಪತ್ತೀ"ತಿ। ಪಂಸುಕೂಲಿಕತ್ಥೇರಾ "ಪಟಿಪತ್ತಿ ಮೂಲ"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು, ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ "ಪರಿಯತ್ತೀ"ತಿ । ಅಥ ನೇ ಥೇರಾ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಜನಾನಂ ವಚನಮತ್ತೇನೇವ ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ, ಜಿನಭಾಸಿತಂ ಸುತ್ತಂ ಆಹರಥಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸುತ್ತಂ ಆಹರಿತುಂ ನ ಭಾರೋತಿ -

> "ಇಮೇ ಚ, ಸುಭದ್ದ, ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮ್ಮಾ ವಿಹರೇಯ್ಯುಂ, ಅಸುಞ್ಞೋ ಲೋಕೋ ಅರಹನ್ತೇಹಿ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೪)। "ಪಟಿಪತ್ತಿಮೂಲಕಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ , ಪಟಿಪತ್ತಿಸಾರಕಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ, ಪಟಿಪತ್ತಿ ತಿಟ್ಠನ್ತೀ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೧.೭) -

ಸುತ್ತಂ ಆಹರಿಂಸು।

ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ಅತ್ತನೋ ವಾದಟ್ಠಪನತ್ಥಾಯ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಆಹರಿಂಸು -

"ಯಾವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಸುತ್ತನ್ತಾ, ವಿನಯೋ ಯಾವ ದಿಪ್ಪತಿ।
ತಾವ ದಕ್ಖನ್ತಿ ಆಲೋಕಂ, ಸೂರಿಯೇ ಅಬ್ಭುಟ್ಠಿತೇ ಯಥಾ॥

"ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಅಸನ್ತೇಸು, ಪಮುಟ್ಠೇ ವಿನಯಮ್ಹಿ ಚ।
ತಮೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಲೋಕೇ, ಸೂರಿಯೇ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಯಥಾ॥

"ಸುತ್ತನ್ತೇ ರಕ್ಖಿತೇ ಸನ್ತೇ, ಪಟಿಪತ್ತಿ ಹೋತಿ ರಕ್ಖಿತಾ।
ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಠಿತೋ ಧೀರೋ, ಯೋಗಕ್ಖೇಮಾ ನ ಧಂಸತೀ"ತಿ॥

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆಹಟೇ ಪಂಸುಕೂಲಿಕತ್ಥೇರಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ। ಧಮ್ಮಕಥಿಕತ್ಥೇರಾನಂಯೇವ ವಚನಂ ಪುರತೋ ಅಹೋಸಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಗವಸತಸ್ಸ ಗವಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಅನ್ತರೇ ಪವೇಣಿಪಾಲಿಕಾಯ ಧೇನುಯಾ ಅಸತಿ ಸೋ ವಂಸೋ ಸಾ ಪವೇಣೀ ನ ಘಟೀಯತಿ, ಏವಮೇವ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸತೇಪಿ ಸಹಸ್ಸೇಪಿ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಅಸತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪಟಿವೇಧೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಚ ನಿಧಿಕುಮ್ಭಿಯಾ ಜಾನನತ್ಥಾಯ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠೇ ಅಕ್ಖರೇಸು ಉಪನಿಬದ್ಧೇಸು ಯಾವ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಧರನ್ತಿ, ತಾವ ನಿಧಿಕುಮ್ಭೀ ನಟ್ಠಾ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಧರಮಾನಾಯ ಸಾಸನಂ ಅನ್ತರಹಿತಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ। **ತಸ್ಸಾಧೇಯ್ಯೋ**ತಿ ತಸ್ಸಾಯತ್ತೋ।

೪೩೯. **ಸೋ ಪನಾ**ತಿ ಸೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಗರಹಿತುಕಾಮತಾ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿವಣ್ಣನಞ್ಚಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ವಿಲೇಖನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮೋಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೪೩. ತತಿಯಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಮೋಹಾರೋಪನಂ, ಮೋಹೇತುಕಾಮತಾ, ವುತ್ತನಯೇನ ಸುತಭಾವೋ, ಮೋಹನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಮೋಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೫೧. ಚತುತ್ಥೇ **ರತ್ತಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನ ರತ್ತಚಿತ್ತೋ। ಸಚೇ ಪನ ಮೇಥುನರಾಗೇನ ರತ್ತೋ ಪಹಾರಂ ದೇತಿ, ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಕುಪಿತತಾ, ನ ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಹಾರದಾನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ತಲಸತ್ತಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೫೭. ಪಞ್ಚಮೇ **ನ ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ದಿನ್ನತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ಪಹಟೇ ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಉಚ್ಚಾರೇತುಕಾಮತಾಯ ಕೇವಲಂ ಉಗ್ಗಿರಣಮತ್ತೇ ಕತೇ ಇಮಿನಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಇಮಿನಾ ಪನ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಹಾರೋ ದಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಕಟಂ। ಕಿಮಿದಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಪಹಾರಪಚ್ಚಯಾ, ಉದಾಹು ಉಗ್ಗಿರಣಪಚ್ಚಯಾತಿ? ತತ್ಥ ಕೇಚಿ ತಾವ ವದನ್ತಿ "ಪಹಾರಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ದುಕ್ಕಟಂ, ಉಗ್ಗಿರಣಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಸದುಕ್ಕಟಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಪುರಿಮಞ್ಹಿ ಉಗ್ಗಿರಣಂ, ಪಚ್ಛಾ ಪಹಾರೋ, ನ ಚ ಪಚ್ಛಾ ಪಹಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪುರಿಮಂ ಉಗ್ಗಿರಣಂ ಅನಾಪತ್ತಿವತ್ಥುಕಂ ಭವಿತುಮರಹತೀ"ತಿ।

ಮಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಏವಂ ತಕ್ಕಯಾಮ "ಉಗ್ಗಿರಣಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನೇವ ಅಸಣ್ಠಿತತ್ತಾ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಅಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಕತಪಯೋಗತ್ತಾ ಪನ ನ ಸಕ್ಕಾ ಏತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತಿಯಾ ಭವಿತುನ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। 'ನ ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ದಿನ್ನತ್ತಾ'ತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ಪಹಾರಪಚ್ಚಯಾ ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾಸಮ್ಭವೇ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಪಹಾರಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಸಮ್ಭವೇ। ನ ಹಿ ಅಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ಪಹಾರೇ ದಿನ್ನೇ ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಪಹಾರಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ದುಕ್ಕಟೇನ ವಾ ಭವಿತುಂ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ। "ತಿರಚ್ಛಾನಾದೀನಂ ಅಸುಚಿಕರಣಾದಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾಪಿ ಉಗ್ಗಿರನ್ತಸ್ಸ ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಏವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಕುಪಿತತಾ, ನ ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತಲಸತ್ತಿಉಗ್ಗಿರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ತಲಸತ್ತಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಮೂಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೫೯. ಛಟ್ಠಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸ ಅಮೂಲಕತಾ, ಅನುದ್ಧಂಸನಾ, ತಙ್ಖಣವಿಜಾನನಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಅಮೂಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೭೪. ಸತ್ತಮಮ್ಪಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಅಫಾಸುಕಾಮತಾ, ಕುಕ್ಕುಚ್ಚುಪ್ಪಾದನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಪಸ್ಸುತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೭೧. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸುತಿಸಮೀಪ**ನ್ತಿ ಸದ್ದಸಮೀಪಂ। ಸುಯ್ಯತೀತಿ ಹಿ ಸುತಿ, ಸದ್ದಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಸ್ಸ ಸಮೀಪಂ **ಉಪಸ್ಸುತಿ,** ಸದ್ದಸಮೀಪನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಚ ಸುಯ್ಯತೀತಿ ಸುತೀತಿ ಸದ್ದೋವ ವುತ್ತೋ। ಯತ್ಥ ಪನ ಠಿತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಸದ್ದಂ ಸೋತುಂ, ತತ್ಥ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಸದ್ದಸಮೀಪೇ ಠಿತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಯತ್ಥ ಠತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಸುಣಾತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸುತಿ। ಯತ್ಥ ಠಿತೋ ಸುಣಾತಿ, ತಸ್ಸ ಠಾನಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ತಸ್ಸ ಸಮೀಪಂ ಉಪಸ್ಸುತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಏವಂ ಪನ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಿತೋ ಸುಣಾತಿ, ತಸ್ಸ ಆಸನ್ನೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ **ಉಪಸ್ಸುತಿ**-ಸದ್ದಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಯತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ತೇಸಂ ವಚನಂ ಸೋತು"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ **ಸುತಿ**-ಸದ್ದಸ್ಸ। ತಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬನಯೋವೇತ್ಥ ಪಸತ್ಥತರೋ। ಅಥ ವಾ ಉಪೇಚ್ಚ ಸುಯ್ಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಉಪಸ್ಸುತಿ,** ಠಾನಂ। ಯಂ ಠಾನಂ ಉಪಗತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಸದ್ದಂ ಸೋತುಂ, ತತ್ಥಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಮನ್ತೇನ್ತ**ನ್ತಿ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಮನ್ತಯಮಾನೇ"**ತಿ।

೪೭೩. **ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಾನೀ**ತಿ "ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯಂ, ಸಿಯಾ ಅಕಿರಿಯ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಾನಿ। ಇಮಾನಿ ಹಿ ತೀಣಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಕದಾಚಿ ಕಿರಿಯತೋ ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಅಕಿರಿಯತೋ, ನ ಏಕಕ್ಖಣೇಯೇವ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯತೋ ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಚೋದನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಸವನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಉಪಸ್ಸುತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕಮ್ಮಪಟಿಬಾಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೭೪. ನವಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಧಮ್ಮಕಮ್ಮತಾ, ಧಮ್ಮಕಮ್ಮನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾ, ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಖಿಯ್ಯನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಕಮ್ಮಪಟಿಬಾಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಛನ್ದಂ ಅದತ್ವಾ ಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೭೯. ದಸಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾಯ ಪವತ್ತಮಾನತಾ, ಧಮ್ಮಕಮ್ಮತಾ, ಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞಿತಾ, ಸಮಾನಸೀಮಾಯಂ ಠಿತತಾ, ಸಮಾನಸಂವಾಸಕತಾ, ಕೋಪೇತುಕಾಮತಾಯ ಹತ್ಥಪಾಸವಿಜಹನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಛ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಛನ್ದಂ ಅದತ್ವಾ ಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ದುಬ್ಬಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೮೪. ಏಕಾದಸಮಮ್ಪಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಧಮ್ಮೇನ ಲದ್ಧಸಮ್ಮುತಿತಾ, ಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಚೀವರದಾನಂ, ಪಚ್ಛಾ ಖೀಯಿತುಕಾಮತಾಯ ಖಿಯ್ಯನಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ದುಬ್ಬಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪೮೯. ದ್ವಾದಸಮೇ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಸಹಧಮ್ಮಿಕವಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠಮೋ।

೯. ರಾಜವಗ್ಗೋ

೧. ಅನ್ತೇಪುರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೯೭-೪೯೯. ರಾಜವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಅಯಮನುತ್ತಾನಪದತ್ಥೋ। **ಕತಂ ವಾ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾತಿ** ಮೇಥುನವೀತಿಕ್ಕಮನಂ ಕತಂ ವಾ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ। **ಇಮೇಸನ್ತಿ** ಪದಂ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಉಭಯತ್ಥ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ "ಇಮೇಹಿ ಕತಂ ಇಮೇ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। **ರತನನ್ತಿ** ಮಣಿರತನಾದೀಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ। **ಉಭತೋತಿ** ದ್ವೀಹಿ ಪಕ್ಖೇಹಿ। "ಉಭತೋ ಸುಜಾತೋ"ತಿ ಏತ್ತಕೇ ವುತ್ತೇ ಯೇಹಿ ಕೇಹಿಚಿ ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ಸುಜಾತತಾ ವಿಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ, **ಸುಜಾತ**-ಸದ್ದೋ ಚ "ಸುಜಾತೋ ಚಾರುದಸ್ಸನೋ"ತಿಆದೀಸು ಆರೋಹಸಮ್ಪತ್ತಿಪರಿಯಾಯೋತಿ ಜಾತಿವಸೇನೇವ ಸುಜಾತತಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಮಾತಿತೋ ಚ ಪಿತಿತೋ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅನೋರಸಪುತ್ತವಸೇನಪಿ ಲೋಕೇ ಮಾತುಪಿತುಸಮಞ್ಞಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ಇಧ ಪನ ಸಾ ಓರಸಪುತ್ತವಸೇನೇವ ಇಚ್ಛಿತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣಿಕೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾತಿ ಧಾರೇತೀತಿ ಗಹಣೀ, ಗಬ್ಭಾಸಯಸಞ್ಞಿತೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಪ್ಪದೇಸೋ। ಸಂಸುದ್ಧಾ ಗಹಣೀ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣಿಕೋ,** ಸಂಸುದ್ಧಾ ತಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾ ಗಹಣಿಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯಥಾಭುತ್ತಸ್ಸ ಆಹಾರಸ್ಸ ವಿಪಾಚನವಸೇನ ಗಣ್ಹನತೋ ಅಛಡ್ಡನತೋ ಕಮ್ಮಜತೇಜೋಧಾತು "ಗಹಣೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಪಿತಾಮಹಯುಗಾತಿ ಏತ್ಥ ಪಿತು ಪಿತಾ ಪಿತಾಮಹೋ, ಪಿತಾಮಹಸ್ಸ ಯುಗಂ ಪಿತಾಮಹಯುಗಂ। "ಯುಗ"ನ್ತಿ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಭಿಲಾಪಮತ್ತಮೇವ ಚೇತಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಪಿತಾಮಹೋಯೇವ ಪಿತಾಮಹಯುಗಂ। ಪಿತಾ ಚ ಮಾತಾ ಚ ಪಿತರೋ, ಪಿತೂನಂ ಪಿತರೋ ಪಿತಾಮಹಾ, ತೇಸಂ ಯುಗೋ ಪಿತಾಮಹಯುಗೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಪಿತಾಮಹಯುಗಾ, ಪಿತಾಮಹದ್ವನ್ದಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏವಞ್ಹಿ ಪಿತಾಮಹಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಮಾತಾಮಹೋಪಿ ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ। **ಯುಗ**-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಏಕಸೇಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಯುಗೋ ಚ ಯುಗೋ ಚ ಯುಗೋತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದ್ವನ್ದಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸಾ ಪಿತಾಮಹಯುಗಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತಾ। ಏವಂ ಯಾವ ಸತ್ತಮೋ ಪಿತಾಮಹಯುಗೋ, ತಾವ ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣಿಕೋ।

ಅಕ್ಖಿತ್ತೋತಿ "ಅಪನೇಥ ಏತಂ, ಕಿಂ ಇಮಿನಾ"ತಿ ಏವಂ ಅಕ್ಖಿತ್ತೋ ಅನವಕ್ಖಿತ್ತೋ। **ಅನುಪಕುಟ್ಠೋ**ತಿ ನ ಉಪಕುಟ್ಠೋ, ನ ಅಕ್ಕೋಸಂ ವಾ ನಿನ್ದಂ ವಾ ಪತ್ತಪುಬ್ಬೋ। ಕೇನ ಕಾರಣೇನಾತಿ ಆಹ **"ಜಾತಿವಾದೇನಾ"**ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಉಭತೋ…ಪೇ॰… ಪಿತಾಮಹಯುಗಾ"ತಿ ಏತೇನ ತಸ್ಸ ಯೋನಿದೋಸಾಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣಿಕಭಾವಕಿತ್ತನತೋ, "ಅಕ್ಖಿತ್ತೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಿರಿಯಾಪರಾಧಾಭಾವೋ। ಕಿರಿಯಾಪರಾಧೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಖೇಪಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। "ಅನುಪಕುಟ್ಠೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಯುತ್ತಸಂಸಗ್ಗಾಭಾವೋ। ಅಯುತ್ತಸಂಸಗ್ಗಞ್ಹಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಸತ್ತಾ ಅಕ್ಕೋಸಂ ಲಭನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಖತ್ತಿಯತಾ, ಅಭಿಸಿತ್ತತಾ, ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಯನಿಘರತೋ ಅನಿಕ್ಖನ್ತತಾ, ಅಪ್ಪಟಿಸಂವಿದಿತತಾ, ಇನ್ದಖೀಲಾತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಅನ್ತೇಪುರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೦೨. ದುತಿಯೇ **ಮಹಾಲತಂ ನಾಮಾ**ತಿ ಪತಿಕುಲಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಕಿರ ತಸ್ಸಾ ಪಿತಾ ಮಹಾಲತಾಪಿಳನ್ಧನಂ ನಾಮ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಿಳನ್ಧನೇ ಚತಸ್ಸೋ ವಜಿರನಾಳಿಯೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಪ್ಪೇತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ಅಪ್ಪನವಸೇನ ವಿನಿಯೋಗಂ ಅಗಮಂಸು, ಮುತ್ತಾನಂ ಏಕಾದಸ ನಾಳಿಯೋ, ಪವಾಳಸ್ಸ ದ್ವಾವೀಸತಿ ನಾಳಿಯೋ, ಮಣೀನಂ ತೇತ್ತಿಂಸ ನಾಳಿಯೋ। ಇತಿ ಏತೇಹಿ ಚ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ವೇಳುರಿಯಲೋಹಿತಙ್ಕಮಸಾರಗಲ್ಲಾದೀಹಿ ಸತ್ತವಣ್ಣೇಹಿ ಚ ರತನೇಹಿ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ । ತಂ ಸೀಸೇ ಪಟಿಮುಕ್ಕಂ ಯಾವ ಪಾದಪಿಟ್ಠಿಯಾ ಭಸ್ಸತಿ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಹತ್ಥೀನಂ ಬಲಂ ಧಾರಯಮಾನಾವ ಇತ್ಥೀ ನಂ ಧಾರೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೫೦೬. ಆವಸಥಸ್ಸ ಪನ ಸುಪ್ಪಪಾತೋ ವಾ ಮುಸಲಪಾತೋ ವಾ ಉಪಚಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಆವಸಥೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಅನ್ತೋಆರಾಮೇ ವಾ ಹೋತು ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಾ, ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಛನ್ದೇನಪಿ ಭಯೇನಪೀ**ತಿ ವಡ್ಢಕೀಆದೀಸು ಛನ್ದೇನ, ರಾಜವಲ್ಲಭೇಸು ಭಯೇನ। **ತಮೇವ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಸಙ್ಕನ್ತೀ**ತಿ ವಿಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಗಮನಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಛತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾಭಾವಾ ಆಸಙ್ಕನ್ತಿ। **ಪತಿರೂಪಂ** ನಾಮ ರತನಸಮ್ಮತೇ ಪಂಸುಕೂಲಗ್ಗಹಣಂ ವಾ ರತನೇ ನಿರುಸ್ಸುಕ್ಕಗಮನಂ ವಾ। ಯದಿ ಹಿ ತಂ ರತನಸಮ್ಮತಂ ಆಮಾಸಂ ಚೇ, "ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಂಸುಕೂಲಂ ಗಹೇಸ್ಸತಿ। ಅನಾಮಾಸಂ ಚೇ, "ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಂಸುಕೂಲಭಿನ್ನಪಲಿಬೋಧೋ ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಗಮಿಸ್ಸತಿ। **ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ, "ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅರಿಯಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏಸಾ ಅರಿಯಾನಯಾಚನಾ"ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೭.೫೯) ವುತ್ತನಯೇನ ಯಾಚಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅನನುಞ್ಞಾತಕರಣಂ, ಪರಸನ್ತಕತಾ, ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹಪಂಸುಕೂಲಸಞ್ಞಾನಂ ಅಭಾವೋ, ಉಗ್ಗಹಣಂ ವಾ ಉಗ್ಗಹಾಪನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವಿಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೦೮. ತತಿಯೇ **ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಗ್ಗಮಗ್ಗೋಪಿ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕತ್ತಾ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗಾನಂ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತಾ ಹಿ ಕಥಾ **ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ। ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತ**ನ್ತಿ ತಿರೋಕರಣಭೂತಂ ವಿಬನ್ಧನಭೂತಂ। **ರಾಜಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಕಥ**ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೭; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೨೩; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೫.೧೦೮೦; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೦.೬೯-೭೦) ರಾಜಾನಂ ಆರಬ್ಭ "ಮಹಾಸಮ್ಮತೋ ಮನ್ಧಾತಾ ಧಮ್ಮಾಸೋಕೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತಕಥಂ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅಸುಕೋ ರಾಜಾ ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಗೇಹಸ್ಸಿತಕಥಾವ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ ಹೋತಿ। "ಸೋಪಿ ನಾಮ

ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ ಖಯಂ ಗತೋ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಪನ ಅನಿಚ್ಚತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವೇ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಚೋರೇಸುಪಿ** "ಮೂಲದೇವೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ, ಮೇಘಮಾಲೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ"ತಿ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ "ಅಹೋ ಸೂರಾ"ತಿ ಗೇಹಸ್ಸಿತಕಥಾವ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ। **ಯುದ್ಧೇಪಿ** ಭರತಯುದ್ಧಾದೀಸು "ಅಸುಕೇನ ಅಸುಕೋ ಏವಂ ಮಾರಿತೋ ಏವಂ ವಿದ್ಧೋ"ತಿ ಕಾಮಸ್ಸಾದವಸೇನೇವ ಕಥಾ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ। "ತೇಪಿ ನಾಮ ಖಯಂ ಗತಾ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮೇವ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ **ಅನ್ನಾ**ದೀಸು "ಏವಂ ವಣ್ಣವನ್ತಂ ಗನ್ಧವನ್ತಂ ರಸವನ್ತಂ ಫಸ್ಸಸಮ್ಪನ್ನಂ ಖಾದಿಮ್ಹ ಭುಞ್ಜಿಮ್ಹ ಪಿವಿಮ್ಹ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಮ್ಹಾ"ತಿ ಕಾಮಸ್ಸಾದವಸೇನ ಕಥೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಸಾತ್ಥಕಂ ಪನ ಕತ್ವಾ "ಪುಬ್ಬೇ ಏವಂ ವಣ್ಣಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ ವತ್ಥಂ ಸಯನಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧಂ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ಅದಮ್ಹ, ಚೇತಿಯಪೂಜಂ ಅಕರಿಮ್ಹಾ"ತಿ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಞಾತಿಕಥಾ**ದೀಸುಪಿ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕಾ ಸೂರಾ ಸಮತ್ಥಾ"ತಿ ವಾ "ಪುಬ್ಬೇ ಮಯಂ ಏವಂ ವಿಚಿತ್ರೇಹಿ ಯಾನೇಹಿ ವಿಚರಿಮ್ಹಾ"ತಿ ವಾ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಸಾತ್ಥಕಂ ಪನ ಕತ್ವಾ "ತೇಪಿ ನೋ ಞಾತಕಾ ಖಯಂ ಗತಾ"ತಿ ವಾ "ಪುಬ್ಬೇ ಮಯಂ ಏವರೂಪಾ ಉಪಾಹನಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅದಮ್ಹಾ"ತಿ ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। **ಗಾಮಕಥಾಪಿ** ಸುನಿವಿಟ್ಠದುನ್ನಿವಿಟ್ಠಸುಭಿಕ್ಖದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾದಿವಸೇನ ವಾ "ಅಸುಕಗಾಮವಾಸಿನೋ ಸೂರಾ ಸಮತ್ಥಾ"ತಿ ವಾ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಸಾತ್ಥಕಂ ಪನ ಕತ್ವಾ "ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ"ತಿ ವಾ "ಖಯವಯಂ ಗತಾ"ತಿ ವಾ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ನಿಗಮನಗರಜನಪದಕಥಾಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇತ್ಥಿಕಥಾಪಿ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ನ ವಟ್ಟತಿ, "ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ, ಖಯಂ ಗತಾ"ತಿ ಏವಂ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಸೂರಕಥಾಪಿ** "ನನ್ದಿಮಿತ್ತೋ ನಾಮ ಯೋಧೋ ಸೂರೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ನ ವಟ್ಟತಿ, "ಸದ್ಧೋ ಅಹೋಸಿ, ಖಯಂ ಗತೋ"ತಿ ಏವಮೇವ ವಟ್ಟತಿ। **ವಿಸಿಖಾಕಥಾಪಿ** "ಅಸುಕಾ ವಿಸಿಖಾ ಸುನಿವಿಟ್ಠಾ ದುನ್ನಿವಿಟ್ಠಾ ಸೂರಾ ಸಮತ್ಥಾ"ತಿ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನೇವ ನ ವಟ್ಟತಿ, "ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ, ಖಯಂ ಗತಾ"ಇಚ್ಚೇವ ವಟ್ಟತಿ।

ಕುಮ್ಭಟ್ಠಾನಕಥಾತಿ ಕುಟಟ್ಠಾನಕಥಾ ಉದಕತಿತ್ಥಕಥಾ ವುಚ್ಚತಿ, ಕುಮ್ಭದಾಸೀಕಥಾ ವಾ। ಸಾಪಿ "ಪಾಸಾದಿಕಾ ನಚ್ಚಿತುಂ ಗಾಯಿತುಂ ಛೇಕಾ"ತಿ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ನ ವಟ್ಟತಿ, "ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನೇವ ವಟ್ಟತಿ। **ಪುಬ್ಬಪೇತಕಥಾ**ತಿ ಅತೀತಞಾತಿಕಥಾ। ತತ್ಥ ವತ್ತಮಾನಞಾತಿಕಥಾಸದಿಸೋವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ನಾನತ್ತಕಥಾತಿ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಕಥಾವಿಮುತ್ತಾ ಅವಸೇಸಾ ನಾನಾಸಭಾವಾ ನಿರತ್ಥಕಕಥಾ। **ಲೋಕಕ್ಖಾಯಿಕಾ**ತಿ "ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಕೇನ ನಿಮ್ಮಿತೋ, ಅಸುಕೇನ ಪಜಾಪತಿನಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಇಸ್ಸರೇನ ವಾ ನಿಮ್ಮಿತೋ, ಕಾಕೋ ಸೇತೋ ಅಟ್ಠೀನಂ ಸೇತತ್ತಾ, ಬಕಾ ರತ್ತಾ ಲೋಹಿತಸ್ಸ ರತ್ತತ್ತಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ ಲೋಕಾಯತವಿತಣ್ಡಸಲ್ಲಾಪಕಥಾ। ಉಪ್ಪತ್ತಿಠಿತಿಸಂಹಾರಾದಿವಸೇನ ಲೋಕಂ ಅಕ್ಖಾಯತೀತಿ **ಲೋಕಕ್ಖಾಯಿಕಾ। ಸಮುದ್ದಕ್ಖಾಯಿಕಾ** ನಾಮ ಕಸ್ಮಾ ಸಮುದ್ದೋ ಸಾಗರೋ, ಸಾಗರಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಪುತ್ತೇಹಿ ಖತತ್ತಾ ಸಾಗರೋ। ಖತೋ ಅಮ್ಹೇಹೀತಿ ಹತ್ಥಮುದ್ದಾಯ ನಿವೇದಿತತ್ತಾ ಸಮುದ್ದೋತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ ನಿರತ್ಥಕಾ ಸಮುದ್ದಕ್ಖಾಯಿಕಕಥಾ।

ಇತಿ ಭವೋ ಇತಿ ಅಭವೋತಿ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ನಿರತ್ಥಕಕಾರಣಂ ವತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತಕಥಾ **ಇತಿಭವಾಭವಕಥಾ।** ಏತ್ಥ ಚ **ಭವೋ**ತಿ ಸಸ್ಸತಂ, **ಅಭವೋ**ತಿ ಉಚ್ಛೇದಂ। **ಭವೋ**ತಿ ವುದ್ಧಿ, **ಅಭವೋ**ತಿ ಹಾನಿ । **ಭವೋ**ತಿ ಕಾಮಸುಖಂ, **ಅಭವೋ**ತಿ ಅತ್ತಕಿಲಮಥೋ। ಇತಿ ಇಮಾಯ ಛಬ್ಬಿಧಾಯ ಇತಿಭವಾಭವಕಥಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಬಾತ್ತಿಂಸ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಪಾಳಿಯಂ ಸರೂಪತೋ ಅನಾಗತಾಪಿ ಅರಞ್ಞಪಬ್ಬತನದೀದೀಪಕಥಾ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಛತ್ತಿಂಸ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇತಿ ವಾ**ತಿ ಹಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಪಕಾರತ್ಥೇ, **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೇ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – "ಏವಂಪಕಾರಂ ಇತೋ ಅಞ್ಞಂ ವಾ

ತಾದಿಸಂ ನಿರತ್ಥಕಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೀ"ತಿ। ಆದಿಅತ್ಥೇ ವಾ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ "ಇತಿ ವಾ ಇತಿ ಏವರೂಪಾ ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತವಿಸೂಕದಸ್ಸನಾ ಪಟಿವಿರತೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦, ೧೯೪) ವಿಯ, ಏವಮಾದಿಂ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ತಾದಿಸಂ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೧೨. **ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ದುತಿಯಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಇಧ ಉಪಚಾರೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪುಚ್ಛನಾ, ಅನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಾಭಾವೋ, ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವಿಸನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವಿಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸೂಚಿಘರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೧೭. ಚತುತ್ಥೇ **ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀ**ತಿ ಪಠಮಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ದೇಸೇತಬ್ಬತ್ತಾ ತಂ ಭೇದನಕಂ ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಭೇದನಕಂ,** ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಅಸ್ಸತ್ಥಿಅತ್ಥೇ ಅ-ಕಾರಪಚ್ಚಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ವಾಸಿಜಟೇ**ತಿ ವಾಸಿದಣ್ಡಕೇ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಸೂಚಿಘರತಾ, ಅಟ್ಠಿಮಯಾದಿತಾ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಕರಣಂ ವಾ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ವಾ ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಸೂಚಿಘರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಮಞ್ಚಪೀಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೨೨. ಪಞ್ಚಮೇ **ಭೇದನಕಂ ವುತ್ತನಯಮೇವಾ**ತಿ ಭೇದನಮೇವ ಭೇದನಕಂ, ತಂ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಭೇದನಕ**ನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಅತಿದಿಸ್ಸತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಮಞ್ಚಪೀಠತಾ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಕರಣಂ ವಾ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ವಾ ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಮಞ್ಚಪೀಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ತೂಲೋನದ್ಧಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೨೬. ಛಟ್ಠೇ **ತೂಲಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಚಿಮಿಲಿಕಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ತೂಲಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೋಟಕಿತೂಲ**ನ್ತಿ ಏರಕತೂಲಾದಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ತಿಣಜಾತೀನಂ ತೂಲಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ತೂಲೋನದ್ಧಮಞ್ಚಪೀಠತಾ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಕರಣಂ ವಾ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ವಾ ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ। ಅತ್ತನಾ ಕಾರಾಪಿತಸ್ಸ ಹಿ ಪಟಿಲಾಭಮತ್ತೇನೇವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ತೇನೇವ ಪದಭಾಜನೇ "ಪಟಿಲಾಭೇನ ಉದ್ದಾಲೇತ್ವಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ದೇಸೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಕೇನಚಿ** ಪನ "ಪಟಿಲಾಭೇನ ಉದ್ದಾಲೇತ್ವಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ದೇಸೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಟಿಲಾಭಮತ್ತೇನೇವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ಪರಿಭೋಗೇಯೇವ ಆಪತ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। 'ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ'ತಿ ವಚನಂ ಏತ್ಥ ಸಾಧಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತಸ್ಸ ಮತಿಮತ್ತಂ। ನ ಹಿ "ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಇದಂ ಅತ್ತನಾ ಕಾರಾಪಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಕರಣಕಾರಾಪನಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಪರಿಭೋಗಪಚ್ಚಯಾ। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೂಲೋನದ್ಧಂ ಮಞ್ಚಂ ವಾ ಪೀಠಂ ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಯೋ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಹಿ ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅತ್ತನಾ ವಾ ಕತಂ ಹೋತು ಅಞ್ಞೇನ ವಾ, ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಮೇವ, ನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ।

ತೂಲೋನದ್ಧಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೩೧. ಸತ್ತಮೇ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ನಿಸೀದನಸನ್ಥತಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತಮೇವ। ನಿಸೀದನಸ್ಸ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತತಾ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಕರಣಂ ವಾ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ವಾ ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫೩೭-೫೪೨. ಅಟ್ಠಮನವಮದಸಮೇಸು ನತ್ಥಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಅಙ್ಗಾನಿಪಿ ಸತ್ತಮೇವ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ರಾಜವಗ್ಗೋ ನವಮೋ।

ಇತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರತ್ಥದೀಪನಿಯಂ

ಖುದ್ದಕವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೬. ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಕಣ್ಡಂ

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೫೨. ಪಾಟಿದೇಸನೀಯೇಸು ಪಠಮೇ “**ಗಾರಯ್ಹಂ ಆವುಸೋತಿಆದಿ ಪಟಿದೇಸೇತಬ್ಬಾಕಾರದಸ್ಸನ**”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತನಯೇನೇವ ಆಪತ್ತಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ। **ಅಸಪ್ಪಾಯ**ನ್ತಿ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಾನಂ ಅಹಿತಂ ಅನನುಕೂಲಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪರಿಪುಣ್ಣೂಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಅಞ್ಞಾತಿಕತಾ, ಅನ್ತರಘರೇ ಠಿತಾಯ ಹತ್ಥತೋ ಸಹತ್ಥಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ, ಯಾವಕಾಲಿಕತಾ, ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೫೫೮-೫೬೨. ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥೇಸು ನತ್ಥಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಅಙ್ಗೇಸು ಪನ ದುತಿಯೇ ಪರಿಪುಣ್ಣೂಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಪಞ್ಚಭೋಜನತಾ, ಅನ್ತರಘರೇ ಠಿತಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತಪ್ಪಕಾರತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ವೋಸಾಸನಾ, ಅನಿವಾರಣಾ, ಅಜ್ಝೋಹಾರೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ತತಿಯೇ ಸೇಕ್ಖಸಮ್ಮತತಾ, ಪುಬ್ಬೇ ಅನಿಮನ್ತಿತತಾ, ಅಗಿಲಾನತಾ, ಘರೂಪಚಾರೋಕ್ಕಮನಂ, ಠಪೇತ್ವಾ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದೀನಿ ಅಞ್ಞಂ ಆಮಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಚತುತ್ಥೇ ಯಥಾವುತ್ತಆರಞ್ಞಕಸೇನಾಸನತಾ, ಯಾವಕಾಲಿಕಸ್ಸ ಅತತ್ಥಜಾತಕತಾ, ಅಗಿಲಾನತಾ, ಅಗಿಲಾನಾವಸೇಸಕತಾ, ಅಪ್ಪಟಿಸಂವಿದಿತತಾ, ಅಜ್ಝಾರಾಮೇ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ, ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಸತ್ತ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಕಣ್ಡಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೭. ಸೇಖಿಯಕಣ್ಡಂ

೧. ಪರಿಮಣ್ಡಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

ಸೇಖಿಯೇಸು **ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖೇನಾತಿ** ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಠಿತೇನ, ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಕಿಚ್ಚೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಾದಿನಾತಿ** ಅಟ್ಠಹಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನ ತಾದಿನಾ।

೫೭೬. ಸಿಕ್ಖಾ ಕರಣೀಯಾತಿ "ಏವಂ ನಿವಾಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆರಾಮೇಪಿ ಅನ್ತರಘರೇಪಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಿಕ್ಖಾ ಕತ್ತಬ್ಬಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತವತ್ತಾನಿಪಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಸೇಖಿಯಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಜಿಕಾದೀಸು ವಿಯ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನ ಕತೋ, ಚಾರಿತ್ತನಯದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಓಲಮ್ಬೇನ್ತೋ ನಿವಾಸೇಯ್ಯ, ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಆಪತ್ತಿನಾಮೇನ ಅವತ್ವಾ "ಸಿಕ್ಖಾ ಕರಣೀಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಪಾಳಿ ಆರೋಪಿತಾ। ಪದಭಾಜನೇ ಪನ "ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನಾದರಿಯಕರಣೇ ದುಕ್ಕಟಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ನಿವತ್ಥಮೇವ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಚತುರಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಭೋಪೇತೇ ಅಟ್ಠಕಥಾವಾದಾ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಾ। **ತೇ ಸಬ್ಬೇತಿ** ನಿವಾಸನದೋಸಾ।

ತಂ ಪನಾತಿ ತಂ ಅನಾದರಿಯಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಕುರುನ್ದಿವಾದಂ ಪಚ್ಛಾ ವದನ್ತೇನ "ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ನಿವಾಸೇತುಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ, ತಥಾಪಿ ನಿವಾಸನವತ್ತಂ ಸಾಧುಕಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವ। ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಅನಾದರಿಯಂ ಸಿಯಾ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪರಿಮಣ್ಡಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ "ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ನಿವಾಸೇತುಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಅಪಿಚ ನಿವಾಸನವತ್ತಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ।

ಸಚಿತ್ತಕನ್ತಿ ವತ್ಥುವಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನ ಚ ಸಚಿತ್ತಕಂ "ಅನಾದರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। "ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿ ವಿಯ ನಿವಾಸನದೋಸೋ ಲೋಕಗರಹಿತೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜ"ನ್ತಿ **ಫುಸ್ಸದೇವತ್ಥೇರೋ** ಆಹ। **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ಪನ "ಯಸ್ಮಾ ಅನಾದರಿಯವಸೇನೇವ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಕೇವಲಂ ಅಕುಸಲಮೇವ, ತಞ್ಚ ಪಕತಿಯಾ ವಜ್ಜಂ, ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮನಞ್ಚ ದೋಮನಸ್ಸಿತಸ್ಸೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಲೋಕವಜ್ಜಂ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ದುಕ್ಖವೇದನ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಅನಾದರಿಯಂ, ಅನಾಪತ್ತಿಕಾರಣಾಭಾವೋ, ಅಪರಿಮಣ್ಡಲನಿವಾಸನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪುರಿಮಾನಿ ದ್ವೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖಕರಣಞ್ಚಾತಿ ತೀಣಿಯೇವ ಹೋನ್ತಿ।

೫೭೭. ದುತಿಯಾದೀಸು **ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ ಗಿಹಿಪಾರುತ**ನ್ತಿ ಸೇತಪಟಪಾರುತಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಪಾರುತಂ ಏಕಸಾಟಕಪಾರುತನ್ತಿಆದಿ ಅನೇಕಪ್ಪಭೇದಂ ಗಿಹಿಪಾರುತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಖನ್ಧಕೇಯೇವ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ವಿಹಾರೇಪೀತಿ** ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾನಾದಿಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೫೭೮. "ಸುಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಸಸೀಸಂ ಪಾರುತೋ ಸಬ್ಬಥಾ ಸುಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ಸುಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ನ ಸಸೀಸಂ ಪಾರುತೇನಾ"**ತಿಆದಿ।

೫೮೨. ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ "ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾಭಾವಂ ಓಲೋಕೇತುಂ ಲಭತಿಯೇವ, ತಥಾ ಗಾಮೇ ಪೂಜ"ನ್ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

ಪರಿಮಣ್ಡಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉಜ್ಜಗ್ಘಿಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೫೮೬. ದುತಿಯವಗ್ಗೇ **ಹಸನೀಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಹಾಸಜನಕೇ ಕಾರಣೇ।

ಉಜ್ಜಗ್ಘಿಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಖಮ್ಭಕತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೬೦೩. ತತಿಯವಗ್ಗೇ ಪತ್ತೇ ಸಞ್ಞಾ ಪತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಸಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಪತ್ತಸಞ್ಞೀ,** ಅತ್ತನೋ ಭಾಜನೇ ಉಪನಿಬನ್ಧಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪನ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಪತ್ತೇ ಸಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

೬೦೪. **ಓಲೋಣೀ**ತಿ ಏಕಾ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಕತಿ। “ಯೋ ಕೋಚಿ ಸುದ್ಧೋ ಕಞ್ಜಿಕತಕ್ಕಾದಿರಸೋ”ತಿ ಕೇಚಿ। **ಸಾಕಸೂಪೇಯ್ಯ**-ಗ್ಗಹಣೇನ ಯಾ ಕಾಚಿ ಸೂಪೇಯ್ಯಸಾಕೇಹಿ ಕತಾ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಕತಿ ವುತ್ತಾ। **ಮಂಸರಸಾದೀನೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅವಸೇಸಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಕತಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಮಸೂಪಕಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ “ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ಸೂಪಂ ಅವಸೇಸಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸೂಪೇಯ್ಯಾ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಕತಿ ರಸರಸೋ ನಾಮ ಹೋತೀ”ತಿ।

೬೦೫. **ಸಮಪುಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಸ್ಸ ಪತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಮುಖವಟ್ಟಿಲೇಖಂ ಅನತಿಕ್ಕಾಮೇತ್ವಾ ರಚಿತಂ। **ಸಮಭರಿತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಥಲಾಥಲಾದೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಓದನಾದಿಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಹೇಟ್ಠಾ ಓರೋಹತೀ**ತಿ ಸಮನ್ತಾ ಓಕಾಸಸಬ್ಭಾವತೋ ಚಾಲಿಯಮಾನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಭಸ್ಸತಿ। ಮತ್ಥಕೇ ಥೂಪೀಕತಂ ಪೂವಮೇವ ವಟಂಸಕಸದಿಸತ್ತಾ **“ಪೂವವಟಂಸಕ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುಪ್ಫವಟಂಸಕಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಯಸ್ಮಾ “ಸಮತಿತ್ತಿಕೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವಚನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಸಮ್ಪುಣ್ಣೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಗತೇ ಪತ್ತೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ದಿಯ್ಯಮಾನೋ ಥೂಪೀಕತೋಪಿ ಚೇ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। “ಥೂಪೀಕತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ಹಿ ವಚನಂ ಪರಮಂ ಥೂಪೀಕತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಚ್ಛಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹತೋ ಆಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। “ಪತ್ತೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹತೋ ಚ ಥೂಪೀಕತಂ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟತಿ ಅಥೂಪೀಕತಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ, ಪಯೋಗೋ ಪನ ನತ್ಥಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪುಬ್ಬದೇಸಾ”ತಿ **ಕೇನಚಿ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಂ। “ನ ಥೂಪೀಕತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ”ತಿ ವಚನಂ ಪರಮಂ ಥೂಪೀಕತಸ್ಸೇವ ಪಚ್ಛಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ ದೀಪೇತಿ। ನ ಹಿ ಹತ್ಥಗತೇಪಿ ಪತ್ತೇ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಥೂಪೀಕತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಥೂಪೀಕತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತೇನ ಸಮತಿತ್ತಿಕೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತೋತಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ। “ಥೂಪೀಕತ”ನ್ತಿ ಚ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೇ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಪಾಕಟೋಯೇವಾತಿ।

ಖಮ್ಭಕತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಕ್ಕಚ್ಚವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೬೦೮. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗೇ **ಸಪದಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅವಖಣ್ಡನಂ, ಅಪೇತಂ ದಾನತೋ ಅಪದಾನಂ, ಅನವಖಣ್ಡನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಹ ಅಪದಾನೇನ ಸಪದಾನಂ, ಅವಖಣ್ಡನವಿರಹಿತಂ , ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **“ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಓಧಿಂ ಅಕತ್ವಾ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ”**ತಿ।

೬೧೧. ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ “ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ”ತಿ ರಾಜಾನೋ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಮಾಘಾತಸಮಯೋ** ನಾಮ। ಇಧ ಅನಾಪತ್ತಿಯಂ ಗಿಲಾನೋ ನ ಆಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಗಿಲಾನಸ್ಸಪಿ ಆಪತ್ತಿ। ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅಸ್ಸತಿಯಾತಿ** ಏತ್ಥ “ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುನ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹುತ್ವಾ ಛಡ್ಡೇನ್ತಸ್ಸ ಅರುಚಿಯಾ ಪವಿಸನ್ತೇ ‘ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ವಿಞ್ಞತ್ತಿಮ್ಪಿ ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಮ್ಪಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಿತಂ ಸಹಸಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೇ ‘ಅಸ್ಸತಿಯಾ’ತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

೬೧೪-೬೧೫. ಉಜ್ಝಾನೇ ಸಞ್ಞಾ ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಾ, ಸಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞೀ**। “ಮಯೂರಣ್ಡಂ ಅತಿಮಹನ್ತ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಮಯೂರಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣೋ ಕಬಳೋ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಮಯೂರಣ್ಡತೋ ಮಹನ್ತೋ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, “ನಾತಿಮಹನ್ತ”ನ್ತಿ ಚ ಅತಿಮಹನ್ತಸ್ಸೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ಖುದ್ದಕೇ ಆಪತ್ತಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। “ಮಯೂರಣ್ಡಂ ಅತಿಮಹನ್ತಂ, ಕುಕ್ಕುಟಣ್ಡಂ ಅತಿಖುದ್ದಕಂ, ತೇಸಂ ವೇಮಜ್ಝಪ್ಪಮಾಣೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಾರುಪ್ಪವಸೇನ ಖುದ್ದಕಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಕ್ಕಚ್ಚವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಕಬಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೬೧೮. ಪಞ್ಚಮವಗ್ಗೇ **ಸಬ್ಬಂ ಹತ್ಥನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಹತ್ಥ**-ಸದ್ದೋ ತದೇಕದೇಸೇಸು ಅಙ್ಗುಲೀಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ “ಹತ್ಥಮುದ್ದಾ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ, ಸಮುದಾಯೇ ಪವತ್ತವೋಹಾರಸ್ಸ ಅವಯವೇಪಿ ವತ್ತನತೋ ಏಕಙ್ಗುಲಿಮ್ಪಿ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ।

ಕಬಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸುರುಸುರುವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೬೨೭. ಛಟ್ಠವಗ್ಗೇ **ಸೀತೀಕತೋತಿ** ಸೀತಟ್ಟೋ, ಸೀತಪೀಳಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಿಲಕಬುದ್ಧೋತಿ** ಪರಿಹಾಸವಚನಮೇತಂ। ಸಿಲಕಞ್ಹಿ ಕಞ್ಚಿ ದಿಸ್ವಾ “ಬುದ್ಧೋ ಅಯ”ನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ।

೬೩೪. **ವಿಲೀವಚ್ಛತ್ತನ್ತಿ** ವೇಣುವಿಲೀವೇಹಿ ಕತಂ ಛತ್ತಂ। **ತತ್ಥಜಾತಕದಣ್ಡಕೇನ ಕತನ್ತಿ** ತಾಲಪಣ್ಣಂ ಸಹ ದಣ್ಡಕೇನ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಮೇವ ಛತ್ತದಣ್ಡಂ ಕರೋನ್ತಿ ಗೋಪಾಲಕಾದಯೋ ವಿಯ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಛತ್ತಪಾದುಕಾಯ ವಾ ಠಿತಂ ಹೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಛತ್ತಪಾದುಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ಛತ್ತಾಧಾರೋ। ಯಸ್ಮಿಂ ಛತ್ತಂ ಅಪತಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ಠಪೇನ್ತಿ, ತಾದಿಸಿಕಾಯ ಛತ್ತಪಾದುಕಾಯ ಠಿತಂ ಛತ್ತಂ “ಛತ್ತ”ನ್ತಿ ಅಜ್ಝಾಹರಿತಬ್ಬಂ। “ಛತ್ತಂ ಛತ್ತಪಾದುಕಾಯ ಠಿತ”ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಅಯಮೇವತ್ಥೋ।

೬೩೭. **ಚಾಪೋತಿ** ಮಜ್ಝೇ ವಙ್ಕಾ ಕಾಚದಣ್ಡಸದಿಸಾ ಧನುವಿಕತಿ। **ಕೋದಣ್ಡೋತಿ** ವಟ್ಟಲದಣ್ಡಾ ಧನುವಿಕತಿ। **ಪಟಿಮುಕ್ಕನ್ತಿ** ಪವೇಸಿತಂ ಲಗ್ಗಿತಂ।

ಸುರುಸುರುವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಪಾದುಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೬೪೭. ಸತ್ತಮವಗ್ಗೇ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ಹುತ್ವಾತಿ** ಸೋ ಕಿರ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಮ್ಬಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಸಾಖಾಯ ಸಾಖಂ ಅಮ್ಬಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ವಿಚರಿ। ತಸ್ಸ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸೇವ ರತ್ತಿ ವಿಭಾಯಿ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ “ಸಚೇ ಇದಾನಿ ಓತರಿತ್ವಾ

ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ದಿಸ್ವಾ ಮಂ ಚೋರೋತಿ ಗಹೇಸ್ಸನ್ತಿ, ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ। ಅಥೇಕಂ ವಿಟಪಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ನಿಲೀನೋ ಅಚ್ಛಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಸೋ ರುಕ್ಖತೋ ಓತರನ್ತೋ ಏಕಂ ಓಲಮ್ಬಿನಿಸಾಖಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅನ್ತರೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **''ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅನ್ತರಾ ರುಕ್ಖತೋ ಪತಿತೋ''**ತಿ। **ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗಹಣಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ।

ಜಾತಕಪಾಳಿಯಂ (ಜಾ॰ ೧.೪.೩೩) ಪನ ಅಯಂ ಗಾಥಾ -

''ಸಬ್ಬಮಿದಂ ಚರಿಮಂ ಕತಂ, ಉಭೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸರೇ।
ಉಭೋ ಪಕತಿಯಾ ಚುತಾ, ಯೋ ಚಾಯಂ ಮನ್ತೇಜ್ಝಾಪೇತಿ।
ಯೋ ಚ ಮನ್ತಂ ಅಧೀಯತೀ''ತಿ॥ -

ಏವಮಾಗತಾ। ತಸ್ಸಾಯಮತ್ಥೋ (ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೪.೩೩) - **ಸಬ್ಬಮಿದಂ ಚರಿಮಂ ಕತ**ನ್ತಿ ಯಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ತೀಹಿ ಜನೇಹಿ ಕತಂ, ಸಬ್ಬಮಿದಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಲಾಮಕಂ ನಿಮ್ಮರಿಯಾದಂ ಅಧಮ್ಮಿಕಂ। ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಚೋರಭಾವಂ ತೇಸಞ್ಚ ಮನ್ತೇಸು ಅಗಾರವಂ ಗರಹಿತ್ವಾ ಪುನ ಇತರೇ ದ್ವೇಯೇವ ಗರಹನ್ತೋ **''ಉಭೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸರೇ''**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಭೋ**ತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇಪಿ ಜನಾ ಗರುಕಾರಾರಹಂ ಪೋರಾಣಕಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತತೋವ ಧಮ್ಮಪಕತಿತೋ ಚುತಾ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಪಠಮುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ **ಪಕತಿ** ನಾಮ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

''ಧಮ್ಮೋ ಹವೇ ಪಾತುರಹೋಸಿ ಪುಬ್ಬೇ,
ಪಚ್ಛಾ ಅಧಮ್ಮೋ ಉದಪಾದಿ ಲೋಕೇ''ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧೧.೨೮)।

ಯೋ ಚಾಯನ್ತಿ ಯೋ ಚ ಅಯಂ ನೀಚೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಮನ್ತೇ ಅಜ್ಝಾಪೇತಿ, ಯೋ ಚ ಉಚ್ಚೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಧೀಯತೀತಿ।

ಸಾಲೀನನ್ತಿ ಅಯಂ ಗಾಥಾಪಿ -

''ಸಾಲೀನಂ ಓದನಂ ಭುಞ್ಜೇ, ಸುಚಿಂ ಮಂಸೂಪಸೇಚನಂ।
ತಸ್ಮಾ ಏತಂ ನ ಸೇವಾಮಿ, ಧಮ್ಮಂ ಇಸೀಹಿ ಸೇವಿತ''ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೪.೩೪) -

ಏವಂ ಜಾತಕೇ ಆಗತಾ। ತತ್ಥ **ಸುಚಿ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಡರಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ। **ಮಂಸೂಪಸೇಚನ**ನ್ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾಯ ಮಂಸವಿಕತಿಯಾ ಸಿತ್ತಂ ಭುಞ್ಜೇ, ಭುಞ್ಜಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಧಿರತ್ಥೂತಿ ಧಿ ಅತ್ಥು, ನಿನ್ದಾ ಭವತೂತಿ ಅತ್ಥೋ, ಗರಹಾಮ ತಂ ಮಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಲದ್ಧಲಾಭೋ**ತಿ ಧನಲಾಭಂ ಯಸಲಾಭಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ವಿನಿಪಾತನಹೇತುನಾ**ತಿ ವಿನಿಪಾತನಸ್ಸ ಹೇತುಭಾವೇನ। **ವುತ್ತಿ ನಾಮ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೋ ದುವಿಧೋಪಿ ಲಾಭೋ ಅಪಾಯಸಂವತ್ತನಿಕತಾಯ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ವಿನಿಪಾತನಹೇತುಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಸಮ್ಪತಿ ಅಧಮ್ಮಚರಣೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಚ ವುತ್ತಿ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವರೂಪಾ ಯಾ ವುತ್ತೀ**ತಿ ಏವರೂಪಾ ಧನಲಾಭಯಸಲಾಭಸಙ್ಖಾತಾ ಯಾ ವುತ್ತಿ। **ಅಧಮ್ಮಚರಣೇನ ವಾ**ತಿ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। **ತ್ವ**ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ತಂ ಇಚ್ಚೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಅಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಾಸಾಣಾಧಿವಚನಮೇತಂ।

ಪಾದುಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಸೇಖಿಯಕಣ್ಡಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಅಧಿಕರಣಸಮಥೇಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಗತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ದಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮ।

ಇತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರತ್ಥದೀಪನಿಯಂ

ಭಿಕ್ಖುವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮಹಾವಿಭಙ್ಗೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧. ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡಂ (ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ)

೧. ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೫೬. ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗೇ **ಯೋತಿ** ಯೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಿಭಙ್ಗೋ। **ಮಿಗಾರನತ್ತಾತಿ** ಮಜ್ಝಪದಲೋಪೇನೇತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಮಿಗಾರಮಾತುಯಾ ಪನ ನತ್ತಾ ಹೋತೀ"**ತಿ। **ಮಿಗಾರಮಾತಾತಿ** ವಿಸಾಖಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ನವಕಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾಯಿಕನ್ತಿ** ನವಕಮ್ಮಸಂವಿಧಾಯಿಕಂ। ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ ಆಕಾರೋ ನಾತಿಗಮ್ಭೀರೋ, ಯಥಾಸುತಂ ಧಾರಣಮೇವ ತತ್ಥ ಕರಣೀಯನ್ತಿ ಸತಿಯಾ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಅಧಿಕೋ, ಪಞ್ಞಾ ತತ್ಥ ಗುಣೀಭೂತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸತಿಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ಪಞ್ಞಾಯಾ"**ತಿ। ಸತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಸತಿಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ**। ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತಾ ಚೇತ್ಥ ಪಧಾನಭಾವೋ "ಮನೋಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಅತ್ಥಗ್ಗಹಣೇ ಪನ ಪಞ್ಞಾಯ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಅಧಿಕೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅತಿಗಮ್ಭೀರತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ಸತಿಯಾ"**ತಿ। **ಆಲಸಿಯವಿರಹಿತಾತಿ** ಕೋಸಜ್ಜರಹಿತಾ। ಯಥಾ ಅಞ್ಞಾ ಕುಸೀತಾ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾವ, ಏವಂ ಅಹುತ್ವಾ ವಿಪ್ಫಾರಿಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ।

ಸಬ್ಬಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಸತ್ಥುಲದ್ಧೂಪಸಮ್ಪದಾ ಸಙ್ಘತೋ ಲದ್ಧೂಪಸಮ್ಪದಾತಿ ದುವಿಧಾ। ಗರುಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ ಹಿ ಲದ್ಧೂಪಸಮ್ಪದಾ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಗೋತಮೀ ಸತ್ಥುಸನ್ತಿಕಾವ ಲದ್ಧೂಪಸಮ್ಪದತ್ತಾ **ಸತ್ಥುಲದ್ಧೂಪಸಮ್ಪದಾ** ನಾಮ। ಸೇಸಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ **ಸಙ್ಘತೋ ಲದ್ಧೂಪಸಮ್ಪದಾ**। ತಾಪಿ ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಉಭತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ ದುವಿಧಾ। ತತ್ಥ ಯಾ ತಾ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಗೋತಮಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಸಾಕಿಯಾನಿಯೋ, ತಾ **ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ** ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘತೋ ಏವ ಲದ್ಧೂಪಸಮ್ಪದತ್ತಾ, ಇತರಾ **ಉಭತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ** ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ। ಏಹಿಭಿಕ್ಖುನೀಭಾವೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ನ ಸನ್ತಿ ತಾಸಂ ತಥಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಅಭಾವತೋ। ಯದಿ ಏವಂ "ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ"ತಿ ಇಧ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ? ದೇಸನಾಯ ಸೋತಪತಿತಭಾವತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸೋತಪತಿತತಾ ನಾಮ ಕತ್ಥಚಿ ಲಬ್ಭಮಾನಸ್ಸಪಿ ಅಗ್ಗಹಣೇನ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಮನೋಧಾತುನಿದ್ದೇಸೇ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೬೦-೧೬೧) ಲಬ್ಭಮಾನಮ್ಪಿ ಝಾನಙ್ಗಂ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಸೋತೇ ಪತಿತಾಯ ನ ಉದ್ಧಟಂ ಕತ್ಥಚಿ ದೇಸನಾಯ ಅಸಮ್ಭವತೋ, ಯಥಾ ತತ್ಥೇವ ವತ್ಥುನಿದ್ದೇಸೇ (ಧ॰ ಸ॰ ೯೮೪ ಆದಯೋ) ಹದಯವತ್ಥು। ಕತ್ಥಚಿ ಅಲಬ್ಭಮಾನಸ್ಸಪಿ ಗಹಣವಸೇನ ಯಥಾಠಿತಕಪ್ಪೀನಿದ್ದೇಸೇ। ಯಥಾಹ -

> "ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಠಿತಕಪ್ಪೀ? ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅಸ್ಸ, ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಚ ಉಡ್ಡಯ್ಹನವೇಲಾ ಅಸ್ಸ, ನೇವ ತಾವ ಕಪ್ಪೋ ಉಡ್ಡಯ್ಹೇಯ್ಯ, ಯಾವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೧೭)।

ಏವಮಿಧಾಪಿ ಅಲಬ್ಭಮಾನಗಹಣವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪರಿಕಪ್ಪವಚನಞ್ಹೇತಂ "ಸಚೇ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀಭಾವಯೋಗ್ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಮಾತುಗಾಮಂ 'ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ'ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುನೀಭಾವೋ ಸಿಯಾ"ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಏವಂ ನ ಕಥೇಸೀತಿ? ತಥಾ ಕತಾಧಿಕಾರಾನಂ ಅಭಾವತೋ। ಯೇ ಪನ "ಅನಾಸನ್ನಾಸನ್ನಿಹಿತಭಾವತೋ"ತಿ ಕಾರಣಂ ವತ್ವಾ "ಭಿಕ್ಖೂ ಏವ ಹಿ ಸತ್ಥು ಆಸನ್ನಚಾರಿನೋ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಏವ 'ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂ'ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹನ್ತಿ, ನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಂ ಸತ್ಥು ಆಸನ್ನದೂರಭಾವಸ್ಸ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬಭಾವಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ -

“ಸಙ್ಘಾಟಿಕಣ್ಣೇ ಚೇಪಿ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಅನುಬನ್ಧೋ ಅಸ್ಸ ಪಾದೇ ಪಾದಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ, ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾಲು ಕಾಮೇಸು ತಿಬ್ಬಸಾರಾಗೋ ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪದುಟ್ಠಮನಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಅಸಮಾಹಿತೋ ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತೋ ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯೋ, ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಆರಕಾವ ಮಯ್ಹಂ, ಅಹಞ್ಚ ತಸ್ಸ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಧಮ್ಮಞ್ಹಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ನ ಮಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಯೋಜನಸತೇ ಚೇಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿಹರೇಯ್ಯ, ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಅನಭಿಜ್ಝಾಲು ಕಾಮೇಸು ನ ತಿಬ್ಬಸಾರಾಗೋ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪದುಟ್ಠಮನಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯೋ, ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಸನ್ತಿಕೇವ ಮಯ್ಹಂ, ಅಹಞ್ಚ ತಸ್ಸ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಧಮ್ಮಞ್ಹಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಸ್ಸತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಮಂ ಪಸ್ಸತೀ”ತಿ (ಇತಿವು॰ ೯೨)।

ತಸ್ಮಾ ಅಕಾರಣಂ ದೇಸತೋ ಸತ್ಥು ಆಸನ್ನಾನಾಸನ್ನತಾ। ಅಕತಾಧಿಕಾರತಾಯ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುನೂಪಸಮ್ಪದಾಯ ಅಯೋಗ್ಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಯದಿ ಏವಂ ಯಂ ತಂ ಥೇರೀಗಾಥಾಸು ಭದ್ದಾಯ ಕುಣ್ಡಲಕೇಸಾಯ ವುತ್ತಂ -

“ನಿಹಚ್ಚ ಜಾಣುಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಸಮ್ಮುಖಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಅಕಂ।
ಏಹಿ ಭದ್ದೇತಿ ಮಂ ಅವಚ, ಸಾ ಮೇ ಆಸೂಪಸಮ್ಪದಾ”ತಿ॥ (ಥೇರೀಗಾ॰ ೧೦೯)।

ತಥಾ **ಅಪದಾನೇಪಿ** -

“ಆಯಾಚಿತೋ ತದಾ ಆಹ, ಏಹಿ ಭದ್ದೇತಿ ನಾಯಕೋ।
ತದಾಹಂ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಪರಿತ್ತಂ ತೋಯಮದ್ದಸ”ನ್ತಿ॥ (ಅಪ॰ ಥೇರೀ ೨.೩.೪೪)।

ತಂ ಕಥನ್ತಿ? ನಯಿದಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುನೀಭಾವೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಪನ ಹೇತುಭಾವತೋ “ಯಾ ಸತ್ಥು ಆಣತ್ತಿ, ಸಾ ಮೇ ಆಸೂಪಸಮ್ಪದಾ”ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಥೇರೀಗಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೧) “ಏಹಿ ಭದ್ದೇ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಸ್ಸೂತಿ ಮಂ ಅವಚ ಆಣಾಪೇಸಿ, ಸಾ ಸತ್ಥು ಆಣಾ ಮಯ್ಹಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಕಾರಣತ್ತಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಆಸಿ ಅಹೋಸೀ”ತಿ। **ಅಪದಾನಗಾಥಾಯಮ್ಪಿ** ಏವಮೇವ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುನೂಪಸಮ್ಪದಾ ನತ್ಥಿಯೇವಾತಿ ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚೇತಂ ಸೋತಪತಿತವಸೇನ “ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ “ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ”ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಸೋತಪತಿತವಸೇನೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಸರಣಗಮನೂಪಸಮ್ಪದಾಯಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅಸಮ್ಭವತೋ।

೬೫೯. ಭಿಕ್ಖುವಿಭಙ್ಗೇ “ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಾದಿಯೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ “ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **“ಭಿಕ್ಖು ಆಪತ್ತಿಯಾ ನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನಾತಿ** ಕಿರಿಯಾಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸೇವ ಬಹುಲಭಾವತೋ। ದಿಸ್ಸತಿ ಹಿ ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ತಬ್ಬೋಹಾರೋ ಯಥಾ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋ”ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೇಪಿ ಹಿ ಅನ್ತಮಸೋ ರಜಕಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಕುಲಾನಿ ಸನ್ತಿ। **ಸಾತಿ** ಕಿರಿಯಾಸಮುಟ್ಠಾನತಾ।

೬೬೨. **ತಥೇವಾತಿ** ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನ ಅವಸ್ಸುತೋಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೬೬. ದುತಿಯೇ “ಕಿಸ್ಸ ಪನ ತ್ವಂ ಅಯ್ಯೇ ಜಾನಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ “ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ ಖೋ ಅಯ್ಯಾಯೋ ಅಟ್ಠ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ”ತಿಆದಿವಚನತೋ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ಸಾಧಾರಣಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪ್ಪನ್ನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ “ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಛನ್ದಸೋ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯ, ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇನಪಿ, ಪಾರಾಜಿಕಾ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸಾ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸವಿಸೇಸಮ್ಪಿ ಅವಿಸೇಸಮ್ಪಿ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪದಭಾಜನಂ ಆಪತ್ತಿಭೇದಂ ತಿಕಚ್ಛೇದಂ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರಞ್ಚ ಅನವಸೇಸಂ ವತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇಸಿ। ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ ಪನ ಅಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋಯೇವ ಇಧ ವಿತ್ಥಾರಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಥ ಉಪರಿಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಅಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರನ್ತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಆಹ **“ಇದಞ್ಚ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಚ್ಛಾ ಪಞ್ಞತ್ತ”**ನ್ತಿಆದಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ಕಸ್ಮಾ ಠಪಿತನ್ತಿ ಆಹ **“ಪುರಿಮೇನ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಗಳತ್ತಾ”**ತಿಆದಿ, ಪುರಿಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಸಮ್ಬನ್ಧಭಾವತೋ ಇಧ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಚ ವಜ್ಜಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಂ ಯಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಸಾಪಿ ವಜ್ಜಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವಜ್ಜಪಟಿಚ್ಛಾದನಂ ಪೇಮವಸೇನ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದವೀತಿಕ್ಕಮಚಿತ್ತಂ ದೋಮನಸ್ಸಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ “**ದುಕ್ಖವೇದನ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬೬೮. ತತಿಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೪. ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೭೫. ಚತುತ್ಥೇ **ಲೋಕಸ್ಸಾದಮಿತ್ತಸನ್ಥವವಸೇನಾತಿ** ಲೋಕಸ್ಸಾದಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವಸ್ಸ ವಸೇನ। ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಪರಿಯಾಯನ್ತರೇನ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತಿಸ್ಸಿತ್ಥಿಯೋ ಮೇಥುನಂ ತಂ ನ ಸೇವೇತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೮೧) ಯಾ ತಿಸ್ಸೋ ಇತ್ಥಿಯೋ ವುತ್ತಾ, ತಾಸುಪಿ ಯಂ ತಂ ಮೇಥುನಂ ನಾಮ, ತಂ ನ ಸೇವತಿ। **ತಯೋ ಪುರಿಸೇತಿ** ತಯೋ ಪುರಿಸೇಪಿ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಮೇಥುನಂ ನ ಸೇವತಿ। **ತಯೋ ಚ ಅನರಿಯಪಣ್ಡಕೇತಿ** ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಸಙ್ಖಾತೇ ತಯೋ ಅನರಿಯೇ, ತಯೋ ಚ ಪಣ್ಡಕೇತಿ ಇಮೇಪಿ ಛ ಜನೇ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಮೇಥುನಂ ನ ಸೇವತಿ। **ನ ಚಾಚರೇ ಮೇಥುನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಅನುಲೋಮಪಾರಾಜಿಕವಸೇನಪಿ ಅತ್ತನೋ ನಿಮಿತ್ತೇ ಮೇಥುನಂ ನಾಚರತಿ। **ಛೇಜ್ಜಂ ಸಿಯಾ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಸಿಯಾ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಂವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋ। ತಸ್ಸಾ ಹಿ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ವಾಯಮನ್ತಿಯಾ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ ಛೇಜ್ಜಂ ಹೋತಿ। ಛೇದೋಯೇವ ಛೇಜ್ಜಂ।

ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗತ್ತಾತಿ ಇಮಿನಾ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಭೂತೋ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋಯೇವ ತತ್ಥ **ಮೇಥುನಧಮ್ಮ**-ಸದ್ದೇನ ವುತ್ತೋ, ನ ದ್ವಯಂದ್ವಯಸಮಾಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ವಣ್ಣಾವಣ್ಣೋತಿ** ದ್ವೀಹಿ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ವುತ್ತಾ। **ಗಮನುಪ್ಪಾದನನ್ತಿ** ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಪದೇಸೂತಿ** “ಸಙ್ಘಾಟಿಕಣ್ಣಗ್ಗಹಣಂ ಸಾದಿಯೇಯ್ಯಾ”ತಿಆದೀಸು। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೋ, ಸಉಸ್ಸಾಹತಾ, ಅಟ್ಠಮಸ್ಸ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಪೂರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗೇ ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೨. ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡಂ (ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ)

೧. ಪಠಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೭೯. ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ದ್ವೀಸು ಜನೇಸೂತಿ** ಅಡ್ಡಕಾರಕೇಸು ದ್ವೀಸು ಜನೇಸು। **ಯೋ ಕೋಚೀತಿ** ತೇಸುಯೇವ ದ್ವೀಸು ಯೋ ಕೋಚಿ, ಅಞ್ಞೋ ವಾ ತೇಹಿ ಆಣತ್ತೋ। **ದುತಿಯಸ್ಸ ಆರೋಚೇತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ದ್ವೀಸು ಜನೇಸು ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ದುತಿಯಸ್ಸ ಕಥಂ ಯೋ ಕೋಚಿ ಆರೋಚೇತೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ “**ದುತಿಯಸ್ಸ ಆರೋಚೇತೀತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ**”ತಿ। ಗತಿಗತನ್ತಿ ಚಿರಕಾಲಪವತ್ತಂ।

ಆಪತ್ತೀತಿ ಆಪಜ್ಜನಂ। **ಸಹ ವತ್ಥುಜ್ಝಾಚಾರಾತಿ** ವತ್ಥುವೀತಿಕ್ಕಮೇನ ಸಹ। ಸಹಯೋಗೇ ಕರಣವಚನಪ್ಪಸಙ್ಗೇ ಇದಂ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। **ಯನ್ತಿ** ಯಂ ಧಮ್ಮಂ। **ನಿಸ್ಸಾರೇತೀತಿ** ಆಪನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಮ್ಹಾ ನಿಸ್ಸಾರೇತಿ। ಹೇತುಮ್ಹಿ ಚಾಯಂ ಕತ್ತುವೋಹಾರೋ। ನಿಸ್ಸಾರಣಹೇತುಭೂತೋ ಹಿ ಧಮ್ಮೋ **ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯೋತಿ** ವುತ್ತೋ। ಗೀವಾಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅನಾಣತ್ತಿಯಾ ಗಹಿತತ್ತಾ। ಯಥಾ ದಾಸದಾಸೀವಾಪೀಆದೀನಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಏವಂ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅಡ್ಡಕರಣಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಹ “**ಅಯಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಅಡ್ಡೋ ನಾಮ, ನ ವಟ್ಟತೀ**”ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಸಚೇ ಅಧಿಕರಣಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏಸೋ ದಾಸೋ, ದಾಸೀ, ವಾಪೀ, ಖೇತ್ತಂ, ಆರಾಮೋ, ಆರಾಮವತ್ಥು, ಗಾವೋ, ಅಜಾ, ಕುಕ್ಕುಟಾ”ತಿಆದಿನಾ ವೋಹರತಿ, ಅಕಪ್ಪಿಯಂ। “ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆರಾಮಿಕೋ, ಅಯಂ ವಾಪೀ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭಣ್ಡಧೋವನತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನಾ, ಇತೋ ಖೇತ್ತತೋ ಆರಾಮತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಚತುಪಚ್ಚಯಾ ಇತೋ ಗಾವಿತೋ ಮಹಿಂಸಿತೋ ಅಜಾತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಗೋರಸಾ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನಾತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ವಾ ಅಪುಚ್ಛಿತೇ ವಾ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅನಾಕಡ್ಢಿತಾಯ ಅಡ್ಡಕರಣಂ, ಅಡ್ಡಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪಠಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೮೩. ದುತಿಯೇ **ಮಲ್ಲಗಣಭಟಿಪುತ್ತಗಣಾದಿಕನ್ತಿ**ಆದೀಸು **ಮಲ್ಲಗಣೋ** ನಾಮ ನಾರಾಯನಭತ್ತಿಕೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಾನೀಯಟ್ಠಪನಪೋಕ್ಖರಣೀಖಣನಾದಿಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಕಾರಕೋ ಗಣೋ, **ಭಟಿಪುತ್ತಗಣೋ** ನಾಮ ಕುಮಾರಭತ್ತಿಕಗಣೋ। **ಧಮ್ಮಗಣೋತಿ** ಸಾಸನಭತ್ತಿಗಣೋ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಕಾರಕಗಣೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ಗನ್ಧಿಕಸೇಣೀತಿ** ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಸುಗನ್ಧಿವಿಕತಿಕಾರಕೋ ಗಣೋ। **ದುಸ್ಸಿಕಸೇಣೀತಿ** ಪೇಸಕಾರಕಗಣೋ। **ಕಪ್ಪಗತಿಕನ್ತಿ** ಕಪ್ಪಿಯಭಾವಂ ಗತಂ।

ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿಯಾತಿ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿಯಾ। “ಚೋರಿಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಪಬ್ಬಾಜೇನ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಅರಿಯಾಪಿ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತೀತಿ ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಸಮಙ್ಗಿತಾವಸೇನ ವಾ “**ತಿಚಿತ್ತ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಚೋರಿತಾ, ಚೋರಿಸಞ್ಞಾ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಾ ವುಟ್ಠಾಪನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ದುತಿಯಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೯೨. ತತಿಯೇ **ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಸಕಗಾಮತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ। "ಗಾಮನ್ತರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಹಿ ವಚನತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ ಏವ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಸಕಗಾಮಸ್ಸ। ಅಞ್ಞೋ ಹಿ ಗಾಮೋ ಗಾಮನ್ತರಂ। **ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಉಪಚಾರ**-ಸದ್ದೇನ ಘರೂಪಚಾರತೋ ಪಠಮಲೇಡ್ಡುಪಾತಸಙ್ಖಾತಂ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂ ಗಹಿತಂ, ನ ತತೋ ದುತಿಯಲೇಡ್ಡುಪಾತಸಙ್ಖಾತೋ ಉಪಚಾರೋತಿ ಆಹ **"ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿ। ತೇನೇವ ಪಾಳಿಯಂ "ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಯಥಾ ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವಿಸನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ "ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೧೩) ವುತ್ತಂ, ಏವಮಿಧಾಪಿ "ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ"ತಿ ವದೇಯ್ಯ। ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಪಿಚೇತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ವಿಹಾರಸ್ಸ ಚತುಗಾಮಸಾಧಾರಣತ್ತಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ "ವಿಹಾರತೋ ಏಕಂ ಗಾಮಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ। ವಿಹಾರಸ್ಸ ಚತುಗಾಮಸಾಧಾರಣತ್ತಾಯೇವ ಹಿ ಚತೂಸು ಗಾಮೇಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಂ ಗಾಮಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಯತ್ಥಾತಿ ಯಸ್ಸಂ ನದಿಯಂ। "ಪಠಮಂ ಪಾದಂ ಉತ್ತಾರೇನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸ, ದುತಿಯಂ ಪಾದಂ ಉತ್ತಾರೇನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನತೋ ನದಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಪದಸಾ ಉತ್ತರನ್ತಿಯಾ ಏವ ಆಪತ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಸೇತುನಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"**ತಿಆದಿ। **ಪರತೀರಮೇವ ಅಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತೀ**ತಿ ನದಿಂ ಅನೋತರಿತ್ವಾ ಯಾನನಾವಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರತೀರಮೇವ ಅಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಉಭಯತೀರೇಸು ವಿಚರನ್ತಿ, ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಇದಂ ಅಸತಿಪಿ ನದೀಪಾರಗಮನೇ ಉಪರಿ ವಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ ವಿನಿಚ್ಛಯಸ್ಸ ಫಲಮತ್ತದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಓರಿಮತೀರಮೇವ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಆಪತ್ತೀ**ತಿ ಪರತೀರಂ ಗನ್ತುಕಾಮತಾಯ ಓತಿಣ್ಣತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ತಮೇವ ತೀರ**ನ್ತಿ ತಮೇವ ಓರಿಮತೀರಂ। **ಅನಾಪತ್ತೀ**ತಿ ಪರತೀರಂ ಗನ್ತುಕಾಮತಾಯ ಅಭಾವತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ತಾದಿಸೇ ಅರಞ್ಞೇತಿ "ಬಹಿಇನ್ದಖೀಲಾ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅರಞ್ಞ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೨೯) ಏವಂ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇ ಅರಞ್ಞೇ। ಅಥ ತಾದಿಸಸ್ಸೇವ ಅರಞ್ಞಸ್ಸ ಗಹಿತಭಾವೋ ಕಥಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **"ತೇನೇವಾ"**ತಿಆದಿ। ಇಮಿನಾ ಹಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ ಈದಿಸೇಪಿ ಗಾಮಸಮೀಪೇ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರೇ ವಿಜಹಿತೇ ಸತಿಪಿ ಸವನೂಪಚಾರೇ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹಾ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹಸದ್ದೇನ ವಿಯಾ"**ತಿ। **ಸದ್ದಾಯನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿಯಾ। **ಪುರಿಮಾಯೋ**ತಿ ಪುರೇತರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೋ। **ಅಞ್ಞಂ ಮಗ್ಗಂ ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹತ್ತಾ, ನ ಓಹಾತುಂ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಏಕಭಾವೋ, ಗಾಮನ್ತರಗಮನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರತಾಪಜ್ಜನಂ, ಆಪದಾಯ ಅಭಾವೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ತತಿಯಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೯೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಕಾರಕಗಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಕಾರಕಗಣಸ್ಸ। ತೇಚತ್ತಾಲೀಸಪ್ಪಭೇದಂ ವತ್ತಂ ಖನ್ಧಕೇ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ನೇತ್ಥಾರವತ್ತೇ**ತಿ ನಿತ್ಥರಣಹೇತುಮ್ಹಿ ವತ್ತೇ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಧಮ್ಮೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಉಕ್ಖಿತ್ತತಾ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಾ ಓಸಾರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಚತುತ್ಥಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಞ್ಚಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೦೧. ಪಞ್ಚಮೇ **ಏತಂ ನ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ “ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅವಸ್ಸುತಭಾವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ”ತಿ ಏತಂ ನಿಯಮನಂ ನ ವುತ್ತಂ। **ತ**ನ್ತಿ ತಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಅವಚನಂ। **ಪಾಳಿಯಾ ಸಮೇತೀ**ತಿ “ಏಕತೋ ಅವಸ್ಸುತೇ”ತಿ ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಪಾಳಿಯಾ “ಅನವಸ್ಸುತೋತಿ ಜಾನನ್ತೀ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ”ತಿ ಇಮಾಯ ಚ ಪಾಳಿಯಾ ಸಮೇತಿ। ಯದಿ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅವಸ್ಸುತಭಾವೋ ನಪ್ಪಮಾಣಂ, ಕಿಂ “ಅನವಸ್ಸುತೋತಿ ಜಾನನ್ತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ, “ಅನಾಪತ್ತಿ ಉಭತೋಅನವಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅನವಸ್ಸುತಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ”ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। **“ಉಭತೋಅನವಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅನವಸ್ಸುತೋತಿ ಜಾನನ್ತೀ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ”**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಚ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರಸ್ಸ ಅಯಮತ್ಥೋ। ಉಭೋ ಚೇ ಅನವಸ್ಸುತಾ, ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಥ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅನವಸ್ಸುತಾ ಸಮಾನಾ ಅವಸ್ಸುತಮ್ಪಿ “ಅನವಸ್ಸುತೋ”ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಥ ಸಯಂ ಅನವಸ್ಸುತಾಪಿ ಅಞ್ಞಂ ಅನವಸ್ಸುತಂ ವಾ ಅವಸ್ಸುತಂ ವಾ “ಅವಸ್ಸುತೋ”ತಿ ಜಾನಾತಿ, ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಅನನ್ತರಸಿಕ್ಖಾಪದೇ “ಕಿಸ್ಸ ತ್ವಂ ಅಯ್ಯೇ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಸೀತಿ। ಅವಸ್ಸುತಾ ಅಯ್ಯೇತಿ। ತ್ವಂ ಪನ ಅಯ್ಯೇ ಅವಸ್ಸುತಾತಿ। ನಾಹಂ ಅಯ್ಯೇ ಅವಸ್ಸುತಾ”ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಉದಕದನ್ತಪೋನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಅಜ್ಝೋಹರಣೀಯಂ, ಉಭತೋಅವಸ್ಸುತತಾ, ಸಹತ್ಥಾ ಗಹಣಂ, ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಪಞ್ಚಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಛಟ್ಠಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೦೫. ಛಟ್ಠೇ ಪರಿವಾರಗಾಥಾಯ ಅಯಮತ್ಥೋ। **ನ ದೇತಿ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೮೧) ನ ಉಯ್ಯೋಜಿಕಾ ದೇತಿ, ನಾಪಿ ಉಯ್ಯೋಜಿತಾ ತಸ್ಸಾ ಹತ್ಥತೋ ಗಣ್ಹಾತಿ । **ಪಟಿಗ್ಗಹೋ ತೇನ ನ ವಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ತೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ಉಯ್ಯೋಜಿಕಾಯ ಹತ್ಥತೋ ಉಯ್ಯೋಜಿತಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹೋ ನ ವಿಜ್ಜತಿ। **ಆಪಜ್ಜತಿ ಗರುಕ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಅವಸ್ಸುತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಪಿಣ್ಡಗ್ಗಹಣೇ ಉಯ್ಯೋಜೇನ್ತೀ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ತಞ್ಚ ಪರಿಭೋಗಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ತಞ್ಚ ಪನ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನಾ ತಸ್ಸಾ ಉಯ್ಯೋಜಿತಾಯ ಪರಿಭೋಗಪಚ್ಚಯಾ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಸಾ ಹಿ ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಉಯ್ಯೋಜಿಕಾಯ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಮನುಸ್ಸಪುರಿಸತಾ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಾ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಾತಿ ಉಯ್ಯೋಜನಾ, ತೇನ ವಚನೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಇತರಿಸ್ಸಾ ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಛಟ್ಠಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸತ್ತಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೦೯. ಸತ್ತಮೇ **ಕಿನ್ನುಮಾವ ಸಮಣಿಯೋ**ತಿ ಕಿಂ ನು ಇಮಾ ಏವ ಸಮಣಿಯೋ। **ತಾಸಾಹ**ನ್ತಿ ತಾಸಂ ಅಹಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಸತ್ತಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭೧೫. ಅಟ್ಠಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೯. ನವಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೨೧. ನವಮೇ **ವಜ್ಜಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ**ತಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕವಜ್ಜಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ। ಸಮನುಭಾಸನಕಮ್ಮಕಾಲೇ ಚೇತ್ಥ ದ್ವೇ ತಿಸ್ಸೋ ಏಕತೋ ಸಮನುಭಾಸಿತಬ್ಬಾ।

ನವಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬೨೬. ದಸಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೩. ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಕಣ್ಡಂ (ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ)

೭೩೩. ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇಸು ಪಠಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೭೪೦. ದುತಿಯೇ **"ಅಯ್ಯಾಯ ದಮ್ಮೀತಿ ಏವಂ ಪಟಿಲದ್ಧ**ನ್ತಿ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಪಟಿಲದ್ಧಂ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ "ನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾಪಿ ಯಥಾದಾನೇಯೇವ ಉಪನೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಥಾದಾನೇಯೇವ ಉಪನೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ದಾಯಕೇನ ದಿನ್ನಂ, ತಥಾ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ, ಅಕಾಲಚೀವರಪಕ್ಖೇಯೇವ ಠಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಭಾಜಾಪಿತಾಯ ಲದ್ಧಚೀವರಮೇವ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಂ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನಾ ನ ಲಭತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಅಕಾಲಚೀವರತಾ, ತಥಾಸಞ್ಞಿತಾ, ಕಾಲಚೀವರನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಲೇಸೇನ ಭಾಜಾಪನಂ, ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೭೪೩. ತತಿಯೇ **ಮೇತ**ನ್ತಿ ಮೇ ಏತಂ। ಸಕಸಞ್ಞಾಯ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ದುಕ್ಕಟಞ್ಚ ವುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ ಭಣ್ಡಗ್ಘೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಪರಿವತ್ತಿತಚೀವರಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗತಾ, ಸಕಸಞ್ಞಾಯ ಅಚ್ಛಿನ್ದನಂ ವಾ ಅಚ್ಛಿನ್ದಾಪನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೭೪೮-೭೫೨. ಚತುತ್ಥೇ **ಆಹಟಸಪ್ಪಿಂ ದತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ದತ್ವಾ। **ಯಮಕಂ ಪಚಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪಿಞ್ಚ ತೇಲಞ್ಚ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಪಚಿತಬ್ಬಂ। ಲೇಸೇನ ಗಹೇತುಕಾಮತಾ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ, ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೭೫೩. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸಾ**ತಿ ಥುಲ್ಲನನ್ದಾ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ। **ಚೇತಾಪೇತ್ವಾತಿ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಇಧ ವುತ್ತಂ, **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಅಞ್ಞಚೇತಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಪನ "ಅಞ್ಞಂ ಚೇತಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡೇನ ಇದಂ ನಾಮ ಆಹರಾತಿ ಅಞ್ಞಂ ಪರಿವತ್ತಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಚೇತಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪರಿವತ್ತಾಪೇತ್ವಾತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಅಞ್ಞಂ ಚೇತಾಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ "ಏವಂ ಮೇ ಇದಂ ದತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಆಹರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ "ನ ಮೇ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೋ, ಇದಂ ನಾಮ ಮೇ ಆಹರಾ"ತಿ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಚೇತಾಪೇಯ್ಯ।

೭೫೮. ಛಟ್ಠೇ **ಧಮ್ಮಕಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ। **ಪಾವಾರಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ದುಸ್ಸವಾಣಿಜಕಸ್ಸ। ಯಾಯ ಚೇತಾಪಿತಂ, ತಸ್ಸಾಯೇವ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಪಟಿಲಾಭೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ತಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಯಥಾದಾನೇ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ, ನ ಅತ್ತನಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಚೇವರಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಸತ್ಥಾಯ। **ಅಞ್ಞುದ್ದಿಸಿಕೇನಾ**ತಿ ಪುರಿಮಸ್ಸೇವತ್ಥದೀಪನಂ। **ಪರಿಕ್ಖಾರೇನಾ**ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡೇನ।

೭೬೪. ಸತ್ತಮೇ **ಸಯಂ ಯಾಚಿತಕೇನಾ**ತಿ ಸಯಂ ಯಾಚಿತಕೇನಾಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವ ಪಾಳಿಯಂ "ತೇನ ಚ ಪರಿಕ್ಖಾರೇನ ಸಯಮ್ಪಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತತೋಯೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸಞ್ಞಾಚಿಕೇನಾತಿ ಸಯಂ ಯಾಚಿತಕೇನಾಪೀ"ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ।

೭೬೮-೭೭೩. ಅಟ್ಠಮನವಮದಸಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೭೮೪. ಏಕಾದಸಮೇ ಯಸ್ಮಾ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ ನ ಪಟಿಸೇಧೇತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮನಿಮನ್ತನವಸೇನ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ "ವದೇಯ್ಯಾಸಿ ಯೇನತ್ಥೋ"ತಿ ವುತ್ತಾಯ "ಚತುಕ್ಕಂಸಪರಮಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಗರುಪಾವುರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) "ಚೇತಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ

ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ಚ ಞಾತಕಪವಾರಿತೇ ಚ ಅಞ್ಞೇನ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಗುಣೇ ಪರಿತುಟ್ಠೇನ ವದೇಯ್ಯಾಸಿ ಯೇನತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

೭೮೮. ದ್ವಾದಸಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಕಣ್ಡಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೪. ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡಂ (ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ)

೧. ಲಸುಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೭೯೩-೭೯೭. ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇಸು ಲಸುಣವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ ಜಾತಿಂ ಸರತೀತಿ **ಜಾತಿಸ್ಸರೋ**। **ಸಭಾವೇನೇವಾತಿ** ಸೂಪಸಮ್ಪಾಕಾದಿಂ ವಿನಾವ। **ಬದರಸಾಳವಂ** ನಾಮ ಬದರಫಲಾನಿ ಸುಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ ಚುಣ್ಣೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಖಾದನೀಯವಿಕತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಆಮಕಲಸುಣಞ್ಚೇವ ಅಜ್ಝೋಹರಣಞ್ಚಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೭೯೮-೮೦೧. ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೮೦೧. ಪಞ್ಚಮೇ **ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬಾನಂ ಉಪರೀತಿ** ಏತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಙ್ಗುಲೀನಂ ಸಹ ಪವೇಸನೇ ಏಕೇಕಾಯ ಅಙ್ಗುಲಿಯಾ ಏಕೇಕಂ ಪಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬಾನಂ ಉಪರಿ। ಏಕಙ್ಗುಲಿಪವೇಸನೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬಾನಂ ಉಪರಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಮ್ಪಿ** ಅಯಮೇವ ನಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಉದಕಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯೇನ ಪನ ಸತಿಪಿ ಫಸ್ಸಸಾದಿಯನೇ ಯಥಾವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಅನಾಪತ್ತಿ।

೮೦೫-೮೦೭. ಭತ್ತೇ **ಆಸುಮ್ಭಿತ್ವಾತಿ** ಪಾತೇತ್ವಾ। **ದಧಿಮತ್ಥೂತಿ** ದಧಿಮಣ್ಡಂ ದಧಿಮ್ಹಿ ಪಸನ್ನೋದಕಂ। ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಾನಂ, ಪಾನೀಯಸ್ಸ ವಾ ವಿಧೂಪನಸ್ಸ ವಾ ಗಹಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೮೧೧. ಸತ್ತಮೇ "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಇದಂ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ನ ಕೇವಲಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇಯೇವ ಹೋತೀ**"ತಿಆದಿ। **ಪಮಾಣನ್ತಿ** ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾಪತ್ತಿಯಾ ಪಮಾಣಂ। ಇಮೇಹಿಯೇವ ದ್ವೀಹಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಞ್ಞೇಹಿ ಭಜ್ಜನಾದೀಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತಸ್ಮಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತಂ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರುದ್ಧನ್ತಿ** ಪುನಪಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತವಾದಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಅಞ್ಞಾಯ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಲದ್ಧಮ್ಪಿ ಹಿ ಅನಾಣತ್ತಿಯಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಲದ್ಧಪಕ್ಖಂ ಭಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಲದ್ಧೇ ಕರಣಕಾರಾಪನೇಸು ವಿಸೇಸಂ ಅವತ್ವಾ ಇಧ ವಿಸೇಸವಚನಂ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರುದ್ಧಂ। ಯದಿ ಚೇತ್ಥ ಕರಣೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಕಾರಾಪನೇಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ಕಾರಾಪನೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಕರಣೇಪಿ ದುಕ್ಕಟೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಕರಣೇ ವಾ ಕಾರಾಪನೇ ವಾ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಾಯ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಲದ್ಧಂ ಸಯಂ ಭಜ್ಜನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾಪಿ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾಪಿ ಭುಞ್ಜನ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ। **ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ** ಕರಣಕಾರಾಪನಾನಂ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಸತ್ತನ್ನಂ ಧಞ್ಞಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪಾಪನಂ ವಾ, ಪಟಿಲಾಭೋ, ಭಜ್ಜನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ವಾ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಾ ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೮೧೪. ಅಟ್ಠಮೇ **ನಿಬ್ಬಿಟ್ಠೋತಿ** ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ। **ಕೇಣೀತಿ** ರಞ್ಞೋ ದಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಆಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಠಾನನ್ತರನ್ತಿ** ಗಾಮಜನಪದಾದಿಠಾನನ್ತರಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಉಚ್ಚಾರಾದಿಭಾವೋ, ಅನವಲೋಕನಂ, ವಳಞ್ಜನಟ್ಠಾನಂ, ತಿರೋಕುಟ್ಟಪಾಕಾರತಾ, ಛಡ್ಡನಂ ವಾ ಛಡ್ಡಾಪನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೮೩೦. ನವಮೇ **ಸಬ್ಬೇಸನ್ತಿ** ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚ। ಇಧ ಖೇತ್ತಪಾಲಕಾ ಆರಾಮಾದಿಗೋಪಕಾ ಚ **ಸಾಮಿಕಾ** ಏವ।

೮೩೬. ದಸಮೇ **ಏಕಪಯೋಗೇನಾತಿ** ಏಕದಿಸಾವಲೋಕನಪಯೋಗೇನ। **ತೇಸಂಯೇವಾತಿ** ಯೇಸಂ ನಚ್ಚಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಯಂ ನಚ್ಚನಾದೀಸು ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಪಾಳಿಯಂ ನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಪಮಾಣೇನ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸಬ್ಬಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತ**"ನ್ತಿ ಆಹ। "**ಆರಾಮೇ ಠತ್ವಾತಿ** ನ ಕೇವಲಂ ಠತ್ವಾ, ತತೋ ತತೋ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಲಭತಿ,

‘ಆರಾಮೇ ಠಿತಾ’ತಿ ಪನ ಆರಾಮಪರಿಯಾಪನ್ನಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ನ ಲಭೇಯ್ಯಾ”ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ನಚ್ಚಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರತಾ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಾ ಗಮನಂ, ದಸ್ಸನಂ ವಾ ಸವನಂ ವಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

ಲಸುಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅನ್ಧಕಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೮೪೧. ಅನ್ಧಕಾರವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ದಾನೇ ವಾ ಪೂಜಾಯ ವಾ**ತಿ ದಾನನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ ಪೂಜಾನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ। **ಮನ್ತೇತೀ**ತಿ ಕಥೇತಿ। ರತ್ತನ್ಧಕಾರತಾ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಾನಂ ವಾ ಸಲ್ಲಪನಂ ವಾ, ಸಹಾಯಾಭಾವೋ, ರಹೋಪೇಕ್ಖತಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೮೪೨-೮೪೮. ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೮೫೮-೮೫೭. ಪಞ್ಚಮೇ **ಅನೋವಸ್ಸಕಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಛನ್ನಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। “ಉಪಚಾರೋ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಸ ಅನೋಕಾಸೇ**ತಿ ಊರುಬದ್ಧಾಸನಸ್ಸ ಅನೋಕಾಸೇ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ। ಪುರೇಭತ್ತತಾ, ಅನ್ತರಘರೇ ನಿಸಜ್ಜಾ, ಆಸನಸ್ಸ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋಕಾಸತಾ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಾ ಅನಾಪುಚ್ಛನಂ, ವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಾತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೮೫೯-೮೬೪. ಛಟ್ಠಸತ್ತಮಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

ಅನ್ಧಕಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ನಗ್ಗವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೮೮೩-೮೮೭. ನಗ್ಗವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮದುತಿಯಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೮೯೩. ತತಿಯೇ **ವಿಸಿಬ್ಬೇತ್ವಾ**ತಿ ದುಸ್ಸಿಬ್ಬಿತಂ ಪುನ ಸಿಬ್ಬನತ್ಥಾಯ ವಿಸಿಬ್ಬೇತ್ವಾ ವಿಜಟೇತ್ವಾ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಚತೂಹಪಞ್ಚಾಹಾ**ತಿ ವಿಸಿಬ್ಬಿತದಿವಸತೋ ಪಞ್ಚ ದಿವಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। ನಿವಾಸನಪಾವುರಣೂಪಗಚೀವರತಾ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಸನ್ತಕತಾ, ಸಿಬ್ಬನತ್ಥಾಯ ವಿಸಿಬ್ಬನಂ ವಾ ವಿಸಿಬ್ಬಾಪನಂ ವಾ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಾ ಪಞ್ಚಾಹಾತಿಕ್ಕಮೋ, ಧುರನಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೮೯೮. ಚತುತ್ಥೇ **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಚೀವರಾನ**ನ್ತಿ ತಿಚೀವರಂ ಉದಕಸಾಟಿಕಾ ಸಙ್ಕಚ್ಚಿಕಾತಿ ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಚೀವರಾನಂ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರತಾ, ಪಞ್ಚಾಹಾತಿಕ್ಕಮೋ, ಅನುಞ್ಞಾತಕಾರಣಾಭಾವೋ, ಅಪರಿವತ್ತನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೯೦೨. ಪಞ್ಚಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೯೦೭. ಛಟ್ಠೇ **ಚೀವರಲಾಭ**ನ್ತಿ ಲಭಿತಬ್ಬಚೀವರಂ। ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮತಾ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪರಿಣತಭಾವೋ, ವಿನಾ ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸನೇನ ಅನ್ತರಾಯಕರಣನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೯೧೧. ಸತ್ತಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ.

೯೧೬. ಅಟ್ಠಮೇ **ಕುಮ್ಭಥೂಣಂ** ನಾಮ ಕುಮ್ಭಸದ್ದೋ, ತೇನ ಚರನ್ತಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ತಂ ವಾ ಸಿಪ್ಪಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕುಮ್ಭಥೂಣಿಕಾ।** ತೇನಾಹ **"ಘಟಕೇನ ಕೀಳನಕಾ"**ತಿ। **ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೩) ಪನ "ಕುಮ್ಭಥೂಣಂ ನಾಮ ಚತುರಸ್ಸಅಮ್ಬಣಕತಾಳ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಚತುರಸ್ಸಅಮ್ಬಣಕತಾಳಂ** ನಾಮ ರುಕ್ಖಸಾರದನ್ತಾದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಚತುರಸ್ಸಅಮ್ಬಣಂ ಕತ್ವಾ ಚತೂಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಚಮ್ಮೇನ ಓನನ್ಧಿತ್ವಾ ಕತವಾದಿತಭಣ್ಡಂ। **ಬಿಮ್ಬಿಸಕ**ನ್ತಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ತಂ ವಾದೇನ್ತಿ, ತಂ ವಾ ಸಿಪ್ಪಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕುಮ್ಭಥೂಣಿಕಾ।** ತೇನಾಹ **"ಬಿಮ್ಬಿಸಕವಾದಕಾತಿಪಿ ವದನ್ತೀ"**ತಿ। ಸಮಣಚೀವರತಾ, ಠಪೇತ್ವಾ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಚ ಅಞ್ಞೇಸಂ ದಾನಂ, ಅತಾವಕಾಲಿಕತಾತಿ ಇಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ।

೯೨೦. ನವಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೯೨೭. ದಸಮೇ **ಧಮ್ಮಿಕಂ ಕಥಿನುದ್ಧಾರ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಸಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ದಾತುಕಾಮೇನ ಉಪಾಸಕೇನ ಯತ್ತಕೋ ಅತ್ಥಾರಮೂಲಕೋ ಆನಿಸಂಸೋ, ತತೋ ಅಧಿಕಂ ವಾ ಸಮಕಂ ವಾ ದತ್ವಾ ಯಾಚಿತಕೇನ ಸಮಗ್ಗೇನ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇನ ಯಂ ಕಥಿನಂ ಞತ್ತಿದುತಿಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅನ್ತರಾ ಉದ್ಧರೀಯತಿ, ತಸ್ಸ ಸೋ ಉದ್ಧಾರೋ ಧಮ್ಮಿಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವರೂಪಂ ಕಥಿನುದ್ಧಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ನಗ್ಗವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯೩೨. ತುವಟ್ಟವಗ್ಗೇ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೫. ಚಿತ್ತಾಗಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೯೭೮. ಚಿತ್ತಾಗಾರವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಕೀಳನಉಪವನ**ನ್ತಿ ಅನ್ತೋನಗರೇ ಠಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, **ಕೀಳನುಯ್ಯಾನ**ನ್ತಿ ಬಹಿನಗರೇ ಠಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಪಾಟೇಕ್ಕಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ**ತಿ ಗೀವಾಯ ಪರಿವಟ್ಟನಪ್ಪಯೋಗಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯೋ, ನ ಉಮ್ಮೀಲನಗಣನಾಯ। **"ಅಜ್ಝಾರಾಮೇ ರಾಜಾಗಾರಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ , ತಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತೀ"**ತಿ ವಚನತೋ "ಅನ್ತೋಆರಾಮೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ನಚ್ಚಾದೀನಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಲಭತೀ"ತಿಪಿ ಸಿದ್ಧಂ।

೯೮೨. ದುತಿಯಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೧೦೧೫. ನವಮೇ ಹತ್ಥಿಆದೀಸು **ಸಿಪ್ಪ**-ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ, ತಥಾ ಆಥಬ್ಬಣಾದೀಸು **ಮನ್ತ**-ಸದ್ದೋ। ತತ್ಥ **ಆಥಬ್ಬಣಮನ್ತೋ** ನಾಮ ಆಥಬ್ಬಣವೇದವಿಹಿತೋ ಪರೂಪಘಾತಕರೋ ಮನ್ತೋ, **ಖೀಲನಮನ್ತೋ** ನಾಮ ದಾರುಸಾರಖೀಲಂ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಮಾರಣಮನ್ತೋ, **ಅಗದಪ್ಪಯೋಗೋ** ವಿಸಯೋಜನಂ। **ನಾಗಮಣ್ಡಲ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪಾನಂ ಪವೇಸನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಮಣ್ಡಲಬದ್ಧಮನ್ತೋ।

೧೦೧೮. ದಸಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಚಿತ್ತಾಗಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦೨೧. ಆರಾಮವಗ್ಗೇ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೧೦೬೭. ಗಬ್ಭಿನಿವಗ್ಗೇಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ.

೮. ಕುಮಾರಿಭೂತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೧೧೯. ಕುಮಾರಿಭೂತವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸಬ್ಬಪಠಮಾ ದ್ವೇ ಮಹಾಸಿಕ್ಖಮಾನಾತಿ** ಗಬ್ಭಿನಿವಗ್ಗೇ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ವುತ್ತಾ ದ್ವೇ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ. **ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ ಇಚ್ಚೇವ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ** ಸಮ್ಮುತಿಕಮ್ಮಾದೀಸು ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬಾ. **ಗಿಹಿಗತಾತಿ ವಾ ಕುಮಾರಿಭೂತಾತಿ ವಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ** ಸಚೇ ವದನ್ತಿ, ಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ. ಇತೋ ಪರಂ ನವಮಪರಿಯೋಸಾನಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ.

೧೧೬೩. ದಸಮೇ **ಅಪುಬ್ಬಸಮುಟ್ಠಾನಸೀಸನ್ತಿ** ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀಸು ತೇರಸಸು ಸಮುಟ್ಠಾನೇಸು ಅನನುಞ್ಞಾತಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ. ತಞ್ಹಿ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಸೀಸಸ್ಸ ಅನಾಗತತ್ತಾ ''ಅಪುಬ್ಬಸಮುಟ್ಠಾನಸೀಸ''ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ.

೧೧೬೭. ಏಕಾದಸಮಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ.

ಕುಮಾರಿಭೂತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

೯. ಛತ್ತುಪಾಹನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೨೧೪. ಛತ್ತುಪಾಹನವಗ್ಗಸ್ಸ ಏಕಾದಸಮೇ **ಉಪಚಾರಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ** ಸಮನ್ತಾ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥುಪಚಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ. ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ.

ಛತ್ತುಪಾಹನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

ಗಿರಗ್ಗಸಮಜ್ಜಾದೀನಿ ಅಚಿತ್ತಕಾನಿ ಲೋಕವಜ್ಜಾನೀತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ ವಣ್ಣಕನ್ತಿ ವಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾವ ಪಸ್ಸನ್ತಿಯಾ ವಾ ನಹಾಯನ್ತಿಯಾ ವಾ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ವತ್ಥುಅಜಾನನಚಿತ್ತೇನ **ಅಚಿತ್ತಕಾನಿ,** ನಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ ವಣ್ಣಕನ್ತಿ ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿಯಾ ವಾ ನಹಾಯನ್ತಿಯಾ ವಾ ಅಕುಸಲೇನೇವ ಆಪಜ್ಜನತೋ **ಲೋಕವಜ್ಜಾನೀತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ. ಚೋರೀವುಟ್ಠಾಪನಾದೀನಿ **ಚೋರೀತಿ**ಆದಿನಾ ವತ್ಥುಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಕರಣೇ ಏವ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ **ಸಚಿತ್ತಕಾನಿ,** ಉಪಸಮ್ಪದಾದೀನಂ ಏಕನ್ತಅಕುಸಲಚಿತ್ತೇನೇವ ಅಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾನಿ.** ''ಇಧ ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಾಜಾನನತಾಯ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ಥುಜಾನನಾಜಾನನತಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬಾ''ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ. ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ.

ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗೇ ಖುದ್ದಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ.

ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ.

೫. ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಕಣ್ಡಂ (ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ)

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೨೨೮. ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಾ ನಾಮ ಯೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರುಳ್ಹಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಪಾಳಿವಿನಿಮುತ್ತಕೇಸೂತಿ** ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತೇಸು ಸಪ್ಪಿಆದೀಸು।

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಕಣ್ಡಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಯೇ ಪನ ಪಞ್ಚಸತ್ತತಿ ಸೇಖಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಯೇ ಚ ತೇಸಂ ಅನನ್ತರಾ ಸತ್ತಾಧಿಕರಣವ್ಹಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ತೇಸ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಸೇಖಿಯಾನಂ। **ಸತ್ತಾಧಿಕರಣವ್ಹಯಾ**ತಿ ಸತ್ತಾಧಿಕರಣಸಮಥಸಙ್ಖಾತಾ। ತಂ ಅತ್ಥವಿನಿಚ್ಛಯಂ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಯಸ್ಮಾ ವಿದೂ ವದನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸಬ್ಬಾಸವಪಹಂ ಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಸವವಿಘಾತಕಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ **ಪತ್ವಾ** ಸಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। **ಪಸ್ಸನ್ತು ನಿಬ್ಬುತಿ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಲೋಚನೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋನ್ತು, ಪಪ್ಪೋನ್ತೂತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। ತತ್ಥ **ನಿಬ್ಬುತಿ**ನ್ತಿ ಖನ್ಧಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಇತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರತ್ಥದೀಪನಿಯಂ।

ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

೧. ಮಹಾಖನ್ಧಕಂ

ಬೋಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಇದಾನಿ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಾನನ್ತರಂ ಸಙ್ಗಹಮಾರೋಪಿತಸ್ಸ ಮಹಾವಗ್ಗಚೂಳವಗ್ಗಸಙ್ಗಹಿತಸ್ಸ ಖನ್ಧಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಂ ಆರಭಿತುಕಾಮೋ **"ಉಭಿನ್ನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾನ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಭಿನ್ನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾನ**ನ್ತಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖವಿಭಙ್ಗಾನಂ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಗ್ಗಹಣೇನ ಹೇತ್ಥ ತೇಸಂ ವಿಭಙ್ಗೋ ಅಭೇದೇನ ಗಹಿತೋ। ಯಂ ಖನ್ಧಕಂ ಸಙ್ಗಾಯಿಂಸೂತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮೂಹೋ **ಖನ್ಧಕೋ,** ಖನ್ಧಾನಂ ವಾ ಪಕಾಸನತೋ ದೀಪನತೋ **ಖನ್ಧಕೋ।** "ಖನ್ಧಾ"ತಿ ಚೇತ್ಥ ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಸಮ್ಪದಾದಿವಿನಯಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಾ ಚಾರಿತ್ತವಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸಙ್ಖಾತಾ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದೀನಿ ಹಿ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ "ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಞ್ಚ ಖನ್ಧಸದ್ದೋ ದಿಸ್ಸತಿ "ದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಅಪಿಚ ಭಾಗರಾಸಟ್ಠತಾಪೇತ್ಥ ಯುಜ್ಜತಿಯೇವ ತಾಸಂ ಪಞ್ಞತ್ತೀನಂ ಭಾಗತೋ ರಾಸಿತೋ ಚ ವಿಭತ್ತತ್ತಾ। **ಖನ್ಧಕೋವಿದಾ**ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾಗರಾಸಟ್ಠವಸೇನ ಖನ್ಧಟ್ಠೇ ಕೋವಿದಾ।

ಪದಭಾಜನೀಯೇ ಯೇಸಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥಾ ಯೇಹಿ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೇಹಿ ಪಕಾಸಿತಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ತೇ ಚೇ ಪುನ ವದೇಯ್ಯಾಮಾ**ತಿ ತೇ ಚೇ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೇ ಪುನಪಿ ವದೇಯ್ಯಾಮ। ಅಥ ವಾ ಪದಭಾಜನೀಯೇ ಯೇಸಂ ಪದಾನಂ ಯೇ ಅತ್ಥಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಕಾಸಿತಾ, ತೇ ಚೇ ಅತ್ಥೇ ಪುನ ವದೇಯ್ಯಾಮಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಹಿ-ಸದ್ದೋ ಪದಪೂರಣೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಸಂವಣ್ಣನಾಪರಿಯೋಸಾನಂ। **ಉತ್ತಾನಾ ಚೇವ ಯೇ ಅತ್ಥಾ**ತಿ ಯೇ ಅತ್ಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಅಪಕಾಸಿತಾಪಿ ಉತ್ತಾನಾ ಅಗಮ್ಭೀರಾ।

೧. **ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀ**ತಿ "ಯೇನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಚನಹೇತುಭೂತೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ, ತೇನ ಸಮಯೇನಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಕಾರಣಂ ವಿಯ ಇಧ ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ। **ಅಯಮಭಿಲಾಪೋ**ತಿ "ತೇನ ಸಮಯೇನಾ"ತಿ ಅಯಮಭಿಲಾಪೋ। **ಕಿಂ ಪನೇತಸ್ಸ ವಚನೇ ಪಯೋಜನ**ನ್ತಿ ಯದಿ ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ, ಏತಸ್ಸ ವಚನೇ ಕಿಂ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನಿದಾನದಸ್ಸನಂ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತಮೇವ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಯಾ ಹಿ ಭಗವತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಮಹಾವೇಲಾ ವಿಯ **ಮಹಾವೇಲಾ,** ವಿಪುಲವಾಲುಕಪುಞ್ಜತಾಯ ಮಹನ್ತೋ ವೇಲಾತಟೋ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಮಹನ್ತೇ ವಾಲಿಕರಾಸಿಮ್ಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ಉರು ಮರು ಸಿಕತಾ ವಾಲುಕಾ ವಣ್ಣು ವಾಲಿಕಾತಿ ಇಮೇ ಸದ್ದಾ ಸಮಾನತ್ಥಾ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನಂ। ತೇನಾಹ **"ಉರೂತಿ ವಾಲಿಕಾ ವುಚ್ಚತೀ"**ತಿ।

ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚ –

ಯಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನ್ತಪಾಳೀನಂ, ಅತ್ಥೋ ಸಙ್ಖೇಪವಣ್ಣಿತೋ।
ತಸ್ಮಾ ಮಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ತಾಸಂ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪನಂ॥

ನಜ್ಜಾತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧) ನದತಿ ಸನ್ದತೀತಿ ನದೀ, ತಸ್ಸಾ ನಜ್ಜಾ, ನದಿಯಾ ನಿನ್ನಗಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೇರಞ್ಜರಾಯಾ**ತಿ "ನೇಲಞ್ಜಲಾಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಲ-ಕಾರಸ್ಸ ರ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "ನೇರಞ್ಜರಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಕದ್ದಮಸೇವಾಲಪಣಕಾದಿದೋಸರಹಿತಸಲಿಲಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ "ನೀಲಂಜಲಾಯಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ನೇರಞ್ಜರಾಯಾತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ನಾಮಮೇವ ವಾ ಏತಂ ತಸ್ಸಾ ನದಿಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸಾ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ಯತ್ಥ ಭಗವಾ ವಿಹಾಸಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೧) ಏತ್ಥ

ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಬೋಧೀತಿ ವುತ್ತಂ, “ಪಪ್ಪೋತಿ ಬೋಧಿಂ ವರಭೂರಿಮೇಧಸೋ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೧೭) ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಬೋಧಿಂ ಭಗವಾ ಏತ್ಥ ಪತ್ತೋತಿ ರುಕ್ಖೋಪಿ “ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋ”ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಲಭಿ। ಅಥ ವಾ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಭಗವಾ **ಬೋಧಿ**। ತೇನ ಬುಜ್ಝನ್ತೇನ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಸೋ ರುಕ್ಖೋ “ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋ”ತಿ ನಾಮಂ ಲಭಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಏಕದೇಸೇನೇವ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಮೂಲೇ**ತಿ ಸಮೀಪೇ। **ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಅನುನಾಸಿಕಲೋಪೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **“ಪಠಮಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ”**ತಿ। **ಪಠಮ**ನ್ತಿ ಚ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಿಹರತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾತಿ ಏತ್ಥ **ಅಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ನಿಪಾತಾನಂ, ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಿಹರತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವ **ಉದಾನಪಾಳಿಯಂ** (ಉದಾ॰ ೧) “ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಥಾ**ತಿ ವಾ ಪಚ್ಛಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿತೋ ಪಚ್ಛಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಖೋ**ತಿ ಪದಪೂರಣೇ ನಿಪಾತೋ। ಸತ್ತ ಅಹಾನಿ **ಸತ್ತಾಹಂ**। ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ಚೇತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರನ್ತರತಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ವಿಹಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ “ಸತ್ತಾಹ”ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗವಸೇನ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ವುತ್ತಂ। **ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನಾ**ತಿ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಅನತ್ಥಙ್ಗತೇಯೇವ ಸೂರಿಯೇ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕವಸೇನ ವಜಿರಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಕಿಮ್ಪಿ ಅನುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಯಥಾಭುಜಿತೇನ ಏಕೇನೇವ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ।

ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀತಿ ಏತ್ಥ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾ ಭಗವತೋ ಫಲವಿಮುತ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಆಹ **“ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದಯಮಾನೋ”**ತಿ। **ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಚ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಭಾವೋ, ಚಿತ್ತಮೇವ ವಾ ತಥಾ ವಿಮುತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಜಾತಂ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ವಾ ಸುಖಂ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ। “ಯಾಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸನ್ತೇ ಸುಖೇ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೮೮) ವಚನತೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಿ ಚೇತ್ಥ ಸುಖಮಿಚ್ಚೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನಿಯಂ** (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩೨) “ಉಪೇಕ್ಖಾ ಪನ ಸನ್ತತ್ತಾ, ಸುಖಮಿಚ್ಚೇವ ಭಾಸಿತಾ”ತಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಂ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ನ ಇತರಂ। ಅಥ ವಾ “ತೇಸಂ ವೂಪಸಮೋ ಸುಖೋ”ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೨೧, ೨೭೨) ಯಥಾ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖವೂಪಸಮೋ “ಸುಖೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಸಕಲಕಿಲೇಸದುಕ್ಖೂಪಸಮಭಾವತೋ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಲಬ್ಭಮಾನಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿ ಏವ ಇಧ “ಸುಖ”ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಥಾತಿ ಅಧಿಕಾರತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, **ಖೋ**ತಿ ಪದಪೂರಣೇ। ತೇಸು ಅಧಿಕಾರತ್ಥೇನ “ಅಥಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಅಧಿಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕೋ ಪನೇಸೋತಿ? ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮನಸಿಕಾರೋ। **ರತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅವಯವಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಪಠಮ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ । ಭಗವಾ ಹಿ ತಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಯಾ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಪಠಮಂ ಯಾಮಂ ತೇನೇವ ಮನಸಿಕಾರೇನ ಯುತ್ತೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪಚ್ಚಯಾಕಾರನ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಂ। **ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಪಟಿಮುಖಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಕಾರಣಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಅಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಟಿಮುಖಗಮನಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕಾರಣಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಅಙ್ಗಭಾವೇನ ಫಲಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನಮೇವ। **ಅಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**ತಿ ಪನ ವಿನಾ ತಾಯ ಕಾರಣಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಅಙ್ಗಭಾವಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಕಾರಣಬಹುತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಅವಿಜ್ಜಾದಿಏಕೇಕಹೇತುಸೀಸೇನ ಹಿ ಹೇತುಸಮೂಹೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। **ಸಹಿತೇ**ತಿ ಸಮುದಿತೇ, ಅವಿನಿಬ್ಭುತ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೋ ಹಿ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೋ ಸಹಿತೇಯೇವ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅವಿನಿಬ್ಭೋಗವುತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಬಹುತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಉಭಯೇನಪಿ “ಏಕಂ ನ ಏಕತೋ”ತಿಆದಿನಯೋ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨೬ ಸಙ್ಖಾರಪದನಿದ್ದೇಸ; ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೬೧೭) ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ।

ಏಕತೋ ಹಿ ಕಾರಣತೋ ನ ಇಧ ಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಂ ಫಲಮತ್ಥಿ, ನ ಅನೇಕಂ, ನಾಪಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಏಕಂ, ಅನೇಕೇಹಿ ಪನ ಕಾರಣೇಹಿ ಅನೇಕಮೇವ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಉತುಪಥವೀಬೀಜಸಲಿಲಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅನೇಕಮೇವ ರೂಪಗನ್ಧರಸಾದಿಅಙ್ಕುರಸಙ್ಖಾತಂ ಫಲಮುಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ದಿಸ್ಸತಿ। ಯಂ ಪನೇತಂ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಏಕೇಕಹೇತುಫಲದೀಪನಂ ಕತಂ, ತತ್ಥ ಪಯೋಜನಂ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।

ಭಗವಾ ಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ಪಧಾನತ್ತಾ ಕತ್ಥಚಿ ಪಾಕಟತ್ತಾ ಕತ್ಥಚಿ ಅಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ದೇಸನಾವಿಲಾಸಸ್ಸ ಚ ವೇನೇಯ್ಯಾನಞ್ಚ ಅನುರೂಪತೋ ಏಕಮೇವ ಹೇತುಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ದೀಪೇತಿ। "ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ"ತಿ ಹಿ ಏಕಮೇವ ಹೇತುಂ ಫಲಞ್ಚಾಹ। ಫಸ್ಸೋ ಹಿ ವೇದನಾಯ ಪಧಾನಹೇತು ಯಥಾಫಸ್ಸಂ ವೇದನಾವವತ್ಥಾನತೋ। ವೇದನಾ ಚ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಪಧಾನಫಲಂ ಯಥಾವೇದನಂ ಫಸ್ಸವವತ್ಥಾನತೋ। "ಸೇಮ್ಹಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾ"ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೫) ಪಾಕಟತ್ತಾ ಏಕಂ ಹೇತುಂ ಆಹ। ಪಾಕಟೋ ಹಿ ಏತ್ಥ ಸೇಮ್ಹೋ, ನ ಕಮ್ಮಾದಯೋ। "ಯೇ ಕೇಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸಬ್ಬೇತೇ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಮೂಲಕಾ"ತಿ ಅಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಏಕಂ ಹೇತುಂ ಆಹ। ಅಸಾಧಾರಣೋ ಹಿ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಅಕುಸಲಾನಂ, ಸಾಧಾರಣಾನಿ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಾದೀನೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ತಾವೇತ್ಥ ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸುಪಿ ಅಞ್ಞೇಸು ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಸಹಜಾತಧಮ್ಮಾದೀಸು ಸಙ್ಖಾರಕಾರಣೇಸು "ಅಸ್ಸಾದಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ತಣ್ಹಾ ಪವಡ್ಢತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೫೨) ಚ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ಆಸವಸಮುದಯೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೪) ಚ ವಚನತೋ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಾದೀನಂ ಸಙ್ಖಾರಹೇತೂನಂ ಹೇತೂತಿ ಪಧಾನತ್ತಾ, "ಅವಿದ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಮ್ಪಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀ"ತಿ ಪಾಕಟತ್ತಾ ಅಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಹೇತುಭಾವೇನ ದೀಪಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕೇಕಹೇತುಫಲದೀಪನೇ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

"ಏಕಂ ನ ಏಕತೋ ಇಧ, ನಾನೇಕಮನೇಕತೋಪಿ ನೋ ಏಕಂ।
ಫಲಮತ್ಥಿ ಅತ್ಥಿ ಪನ ಏಕ-ಹೇತುಫಲದೀಪನೇ ಅತ್ಥೋ"ತಿ॥

ಪಚ್ಚೇತುಮರಹತೀತಿ **ಪಟಿಚ್ಚೋ**। ಯೋ ಹಿ ನಂ ಪಚ್ಚೇತಿ ಅಭಿಸಮೇತಿ, ತಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ದುಕ್ಖವೂಪಸಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಸಮ್ಮಾ ಸಹ ಚ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ **ಸಮುಪ್ಪಾದೋ**। ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಸಮ್ಪುಣ್ಣಮೇವ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ನ ವಿಕಲಂ। ಯೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಸಹೇವ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ನ ಏಕೇಕಂ। ಇತಿ ಪಟಿಚ್ಚೋ ಚ ಸೋ ಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಚಾತಿ **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ**ತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ವಿತ್ಥಾರೋ**ತಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಪದವಣ್ಣನಾಪಪಞ್ಚೋ। ಮಯಮ್ಪಿ ತಂ ಅತಿಪಪಞ್ಚಭಯಾ ಇಧ ನ ದಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮ, ಏವಂ ಪರತೋ ವಕ್ಖಮಾನಮ್ಪಿ ವಿತ್ಥಾರಂ। **ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ "ವಿಸಮಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೭೦) ವಿಯ। **ಸ್ವೇವಾ**ತಿ ಸೋ ಏವ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ। **ಪುರಿಮನಯೇನ ವಾ ವುತ್ತೋ**ತಿ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ। **ಪವತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಸಂಸಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ। **ಮನಸಿ ಅಕಾಸೀ**ತಿ ಯೋ ಯೋ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೋ ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯಥಾ ಯಥಾ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾದಿನಾ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅವಿಪರೀತಂ ಅಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಚಿತ್ತೇ ಅಕಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨೫; ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೫೮೬-೫೮೭; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧) ಅವಿನ್ದಿಯಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿಂ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ,** ವಿನ್ದಿಯಂ ಕಾಯಸುಚರಿತಾದಿಂ ನ ವಿನ್ದತೀತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವಂ ಅವಿದಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಅನ್ತವಿರಹಿತೇ ಸಂಸಾರೇ ಭವಾದೀಸು ಸತ್ತೇ ಜವಾಪೇತೀತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಜವತಿ, ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ನ ಜವತೀತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ, ವಿಜ್ಜಾಪಟಿಪಕ್ಖಾತಿ ವಾ ಅವಿಜ್ಜಾ। ಸಾ "ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪಟಿಚ್ಚ ನಂ ನ ವಿನಾ ಫಲಂ ಏತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇವ ಪವತ್ತತಿ ಚಾತಿ **ಪಚ್ಚಯೋ,** ಉಪಕಾರಟ್ಠೋ ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ। ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ಸಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಚಾತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯೋ , ತಸ್ಮಾ **ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ**। ಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿ **ಸಙ್ಖಾರಾ,** ಲೋಕಿಯಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾ। ತೇ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ತಿವಿಧಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವಿಜಾನಾತೀತಿ **ವಿಞ್ಞಾಣಂ,** ತಂ ಲೋಕಿಯವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣವಸೇನ

ಬಾತ್ತಿಂಸವಿಧಂ। ನಮತೀತಿ **ನಾಮಂ,** ವೇದನಾದಿಕ್ಖನ್ಧತ್ತಯಂ। ರುಪ್ಪತೀತಿ **ರೂಪಂ,** ಭೂತರೂಪಂ ಚಕ್ಖಾದಿಉಪಾದಾರೂಪಞ್ಚ। ಆಯತನ್ತಿ, ಆಯತಞ್ಚ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ನಯತೀತಿ **ಆಯತನಂ** । ಫುಸತೀತಿ **ಫಸ್ಸೋ**। ವೇದಯತೀತಿ **ವೇದನಾ**। ಇದಮ್ಪಿ ದ್ವಯಂ ದ್ವಾರವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧಂ, ವಿಪಾಕವಸೇನ ಗಹಣೇ ಬಾತ್ತಿಂಸವಿಧಂ। ತಸ್ಸತಿ ಪರಿತಸ್ಸತೀತಿ **ತಣ್ಹಾ,** ಸಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ತಿವಿಧಾ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಟ್ಠಸತವಿಧಾ ಚ। ಉಪಾದಿಯತೀತಿ **ಉಪಾದಾನಂ,** ತಂ ಕಾಮುಪಾದಾನಾದಿವಸಏನ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ।

ಭವತಿ ಭಾವಯತಿ ಚಾತಿ **ಭವೋ,** ಸೋ ಕಮ್ಮೂಪಪತ್ತಿಭೇದತೋ ದುವಿಧೋ। ಜನನಂ **ಜಾತಿ**। ಜೀರಣಂ **ಜರಾ**। ಮರನ್ತಿ ತೇನಾತಿ **ಮರಣಂ**। ಸೋಚನಂ **ಸೋಕೋ**। ಪರಿದೇವನಂ **ಪರಿದೇವೋ**। ದುಕ್ಖಯತೀತಿ **ದುಕ್ಖಂ**। ಉಪ್ಪಾದಟ್ಠಿತಿವಸೇನ ದ್ವೇಧಾ ಖನತೀತಿ ವಾ **ದುಕ್ಖಂ**। ದುಮ್ಮನಸ್ಸ ಭಾವೋ **ದೋಮನಸ್ಸಂ**। ಭುಸೋ ಆಯಾಸೋ **ಉಪಾಯಾಸೋ**। **ಸಮ್ಭವನ್ತೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಸೋಕಾದೀಹೇವ, ಅಥ ಖೋ ಸಬ್ಬಪದೇಹಿ "ಸಮ್ಭವನ್ತೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಏವಞ್ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಮ್ಭವನ್ತೀತಿ ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನವವತ್ಥಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಮ್ಭವನ್ತೀತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ। **ಏವಮೇತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅಯಮತ್ಥೋ। **ಏವ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠನಯನಿದಸ್ಸನಂ। ತೇನ ಅವಿಜ್ಜಾದೀಹೇವ ಕಾರಣೇಹಿ, ನ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಾದೀಹೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ। **ಕೇವಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಸ್ಸ, ಸಕಲಸ್ಸ ವಾ। **ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸಮೂಹಸ್ಸ, ನ ಸತ್ತಸ್ಸ ನಾಪಿ ಸುಭಸುಖಾದೀನಂ। **ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಸಮ್ಭವತಿ।

ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ವಿರಜ್ಜತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಿರಾಗೋ,** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋತಿ ಆಹ **"ವಿರಾಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಮಗ್ಗೇನಾ"**ತಿ। ಅಸೇಸಂ ನಿರೋಧಾ **ಅಸೇಸನಿರೋಧಾ,** ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ನಿಸ್ಸೇಸೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನಾ ಅನುಸಯಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಸಮುಗ್ಘಾತತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಿಪಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಹಿಪಿ ಪಹೀಯಮಾನಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅಚ್ಚನ್ತಸಮುಗ್ಘಾತವಸೇನೇವ ಪಹೀಯತಿ, ತಥಾಪಿ ನ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಹೀಯತಿ। ಅಪಾಯಗಮನೀಯಾ ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀಯತಿ, ತಥಾ ಸಕಿದೇವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚ ಅನರಿಯಭೂಮಿಯಂ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ದುತಿಯತತಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ಪಹೀಯತಿ, ನ ಇತರಾತಿ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಪನ ಸಾ ಅನವಸೇಸಂ ಪಹೀಯತೀತಿ। **ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನವಸೇಸಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮೇನ ಹಿ ಮಗ್ಗತ್ತಯೇನ ಕೇಚಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ನ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಾವಸೇಸನಿರೋಧಾ, ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಪನಸ್ಸಾ ಅನವಸೇಸನಿರೋಧಾ ನ ಕೇಚಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ನ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ। **ಏವಂ ನಿರುದ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ ನಿರುದ್ಧಾನಂ। **ಕೇವಲ**-ಸದ್ದೋ ನಿರವಸೇಸವಾಚಕೋ ಚ ಹೋತಿ "ಕೇವಲಾ ಅಙ್ಗಮಗಧಾ"ತಿಆದೀಸು। ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸವಾಚಕೋ ಚ "ಕೇವಲಾ ಸಾಲಯೋ"ತಿಆದೀಸು। ತಸ್ಮಾ ಉಭಯಥಾಪಿ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ **"ಸಕಲಸ್ಸ, ಸುದ್ಧಸ್ಸ ವಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಕಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಅನವಸೇಸಸ್ಸ ಸಬ್ಬಭವಾದಿಗತಸ್ಸ। **ಸತ್ತವಿರಹಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರಪರಿಕಪ್ಪಿತಜೀವರಹಿತಸ್ಸ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ, ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಸಕಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತೋ ನಿರೋಧೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಯಥಾ ಅನುಲೋಮೇ ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಯೋ ಯೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮೋ ನ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಪವತ್ತತಿ ಏವಾತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ...ಪೇ॰... ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಅಭಾವೇ ಸೋ ಸೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮೋ ನಿರುಜ್ಝತಿ ನ ಪವತ್ತತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇಧ "ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ, ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ, ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧಾ ನಾಮರೂಪನಿರೋಧೋ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಅನುಲೋಮೇ ವಿಯ ಕಾಲತ್ತಯಪರಿಯಾಪನ್ನಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಅನಾಗತಸ್ಸೇವ ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಅಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ನಿರೋಧೋ ಇಚ್ಛಿತೋತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯದಾ ಹವೇತಿ ಏತ್ಥ **ಹವೇ**ತಿ ಬ್ಯತ್ತನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಹವೇತಿ ಆಹವೇ ಯುದ್ಧೇ"ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ, "ಯೋಧೇಥ ಮಾರಂ ಪಞ್ಞಾವುಧೇನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೪೦) ಹಿ ವಚನತೋ ಕಿಲೇಸಮಾರೇನ ಯುಜ್ಝನಸಮಯೇತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಲಕ್ಖಣೇನಾತಿ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಸಭಾವೇನ। **ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಲಕ್ಖಣೇನಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಂ ನಾಮ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಕಸಿಣಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯನತೋ। ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಂ ನಾಮ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಾನಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಹಿ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ **ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಂ,** ಮಗ್ಗೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆಗತಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀತಿ **ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಂ,** ಫಲಂ ತಥಲಕ್ಖಣಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ **ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಂ। ನೋ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋತಿ** ಅಯುತ್ತೋ ಪಞ್ಹೋ, ದುಪ್ಪಞ್ಹೋ ಏಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ –

> “ಫುಸತೀತಿ ಅಹಂ ನ ವದಾಮಿ। ಫುಸತೀತಿ ಚಾಹಂ ವದೇಯ್ಯಂ, ತತ್ರಸ್ಸ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋ ‘ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಫುಸತೀ’ತಿ? ಏವಞ್ಚಾಹಂ ನ ವದಾಮಿ, ಏವಂ ಮಂ ಅವದನ್ತಂ ಯೋ ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ ‘ಕಿಂಪಚ್ಚಯಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಫಸ್ಸೋ’ತಿ, ಏಸ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋ। ತತ್ರ ಕಲ್ಲಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ‘ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋ, ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ’ತಿ। ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ವೇದಯತೀತಿ? ನೋ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ, ವೇದಯತೀತಿ ಅಹಂ ನ ವದಾಮಿ, ವೇದಯತೀತಿ ಚಾಹಂ ವದೇಯ್ಯಂ, ತತ್ರಸ್ಸ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋ ‘ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ವೇದಯತೀ’ತಿ? ಏವಞ್ಚಾಹಂ ನ ವದಾಮಿ। ಏವಂ ಮಂ ಅವದನ್ತಂ ಯೋ ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ ‘ಕಿಂಪಚ್ಚಯಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ವೇದನಾ’ತಿ, ಏಸ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋ। ತತ್ರ ಕಲ್ಲಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ‘ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ, ವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾ ತಣ್ಹಾ’”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨) –

ಏವಮಾದಿಂ ಪಾಳಿಸೇಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಆದಿನಾ ಚ ನಯೇನಾತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪನ “ಕತಮಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಜಾತಿ, ಕಸ್ಸ ಚ ಪನಾಯಂ ಜಾತೀತಿ। ‘ನೋ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋ’ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾ”ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ನನು ಚೇತ್ಥ “ಕತಮಂ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫) ಇದಂ ಸುಪುಚ್ಛಿತನ್ತಿ? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸುಪುಚ್ಛಿತಂ, ಯಥಾ ಪನ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕೇ ಸುವಣ್ಣಥಾಲಕೇ ವಡ್ಢಿತಸ್ಸ ಸುಭೋಜನಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಆಮಲಕಮತ್ತೇ ಗೂಥಪಿಣ್ಡೇ ಠಪಿತೇ ಸಬ್ಬಂ ಭೋಜನಂ ದುಬ್ಭೋಜನಂ ಹೋತಿ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬಂ, ಏವಮೇವ “ಕಸ್ಸ ಚ ಪನಿದಂ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿವಾದಪದೇನ ಗೂಥಪಿಣ್ಡೇನ ತಂ ಭೋಜನಂ ದುಬ್ಭೋಜನಂ ವಿಯ ಅಯಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬೋ ದುಪ್ಪಞ್ಹೋ ಜಾತೋತಿ।

ಸೋಳಸ ಕಙ್ಖಾತಿ “ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ, ನ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಕಥಂ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಕಿಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಂ ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ, ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ, ನ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಥಂ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಂ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ, ಅಹಂ ನು ಖೋಸ್ಮಿ, ನೋ ನು ಖೋಸ್ಮಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋಸ್ಮಿ, ಕಥಂ ನು ಖೋಸ್ಮಿ, ಅಯಂ ನು ಖೋ ಸತ್ತೋ ಕುತೋ ಆಗತೋ, ಸೋ ಕುಹಿಂ ಗಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮) ಏವಮಾಗತಾ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಿಸಯಾ ಸೋಳಸವಿಧಾ ಕಙ್ಖಾ।

ತತ್ಥ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೨೦) **ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋತಿ** ಸಸ್ಸತಾಕಾರಞ್ಚ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪತ್ತಿಆಕಾರಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅತೀತೇ ಅತ್ತನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಕಙ್ಖತಿ, ಕಿಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ವಿಯ ಹಿ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ ಯಥಾ ತಥಾ ವಾ ಪವತ್ತತಿ। ಅಪಿಚ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋಯೇವೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ। ಏವಂ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಪನ ಕಿಂ ಕಾರಣನ್ತಿ? ಸ್ವೇವ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವೋ ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸನಾದೀನಿ ವಾ। ನನು ಚ ಪುಥುಜ್ಜನೋಪಿ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೀತಿ। ಕೋ ವಾ ಏವಮಾಹ “ನ ಮನಸಿ ಕರೋತೀ”ತಿ। ನ ಪನ ತತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವೋ ಕಾರಣಂ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸವನಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾದೀನಿ ತತ್ಥ ಕಾರಣಾನಿ । ನ ಹಿ ಮಚ್ಛಮಂಸಾದೀನಿ ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿಯಾ ಸುಗನ್ಧಾನಿ, ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ಪನ ಸುಗನ್ಧಾನಿಪಿ ಹೋನ್ತಿ।

ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಜಾತಿಲಿಙ್ಗುಪಪತ್ತಿಯೋ ನಿಸ್ಸಾಯ “ಖತ್ತಿಯೋ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಸ್ಸಸುದ್ದಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಞ್ಞತರೋ”ತಿ ಕಙ್ಖತಿ।

ಕಥಂ ನು ಖೋತಿ ಸಣ್ಠಾನಾಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ “ದೀಘೋ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿಂ, ರಸ್ಸಓದಾತಕಣ್ಹಪ್ಪಮಾಣಿಕಅಪ್ಪಮಾಣಿಕಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರೋ”ತಿ ಕಙ್ಖತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಾದಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ‘ಕೇನ ನು ಖೋ ಕಾರಣೇನ ಅಹೋಸಿ’ನ್ತಿ ಹೇತುತೋ ಕಙ್ಖತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಕಿಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಂ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಜಾತಿಆದೀನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ “ಖತ್ತಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ನು ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋಸಿಂ…ಪೇ॰… ದೇವೋ ಹುತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೋ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಮ್ಪರಂ ಕಙ್ಖತಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಪನ ಅದ್ಧಾನನ್ತಿ ಕಾಲಾಧಿವಚನಮೇತಂ, ತಞ್ಚ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋತಿ ಸಸ್ಸತಾಕಾರಞ್ಚ ಉಚ್ಛೇದಾಕಾರಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನಾಗತೇ ಅತ್ತನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಕಙ್ಖತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಅಹಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಕಙ್ಖತಿ। ಯುತ್ತಂ ಪನೇತನ್ತಿ? ಯುತ್ತಂ ಅಯುತ್ತನ್ತಿ ಕಾ ಏತ್ಥ ಚಿನ್ತಾ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಇದಂ ವತ್ಥುಮ್ಪಿ ಉದಾಹರನ್ತಿ, ಚೂಳಮಾತಾಯ ಕಿರ ಪುತ್ತೋ ಮುಣ್ಡೋ, ಮಹಾಮಾತಾಯ ಪುತ್ತೋ ಅಮುಣ್ಡೋ। ತಂ ಸುತ್ತಂ ಮುಣ್ಡೇಸುಂ। ಸೋ ಉಟ್ಠಾಯ “ಅಹಂ ನು ಖೋ ಚೂಳಮಾತಾಯ ಪುತ್ತೋ”ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಏವಂ “ಅಹಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀ”ತಿ ಕಙ್ಖಾ ಹೋತಿ।

ನೋ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಅತ್ತನೋ ನತ್ಥಿಭಾವಂ ಕಙ್ಖತಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಇದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ಮಚ್ಛೇ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಉದಕೇ ಚಿರಟ್ಠಾನೇನ ಸೀತಿಭೂತಂ ಅತ್ತನೋ ಊರುಂ “ಮಚ್ಛೋ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಹರಿ। ಅಪರೋ ಸುಸಾನಪಸ್ಸೇ ಖೇತ್ತಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಭೀತೋ ಸಙ್ಕುಟಿತೋ ಸಯಿ। ಸೋ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ “ದ್ವೇ ಯಕ್ಖಾ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಹರಿ, ಏವಂ “ನೋ ನು ಖೋಸ್ಮೀ”ತಿ ಕಙ್ಖತಿ।

ಕಿಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ಖತ್ತಿಯೋವ ಸಮಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಖತ್ತಿಯಭಾವಂ ಕಙ್ಖತಿ ಕಣ್ಣೋ ವಿಯ ಸೂತಪುತ್ತಸಞ್ಞೀ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸು। ದೇವೋ ಪನ ಸಮಾನೋ ದೇವಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸೋಪಿ ಪನ “ಅಹಂ ರೂಪೀ ನು ಖೋ ಅರೂಪೀ ನು ಖೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕಙ್ಖತಿ। ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ಕಸ್ಮಾ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಚೇ? ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕುಲೇ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ಗಹಟ್ಠಾಪಿ ಚ ಪಾತಲಿಕಾದಯೋ ಪಬ್ಬಜಿತಸಞ್ಞಿನೋ। ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ “ಕುಪ್ಪಂ ನು ಖೋ ಮೇ ಕಮ್ಮ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಗಹಟ್ಠಸಞ್ಞಿನೋ। ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಚ ಏಕಚ್ಚೇ ರಾಜಾನೋ ವಿಯ ಅತ್ತನಿ ದೇವಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತಿ।

ಕಥಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀತಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಜೀವೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಾಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ “ದೀಘೋ ನು ಖೋಸ್ಮಿ, ರಸ್ಸಚತುರಸ್ಸಛಳಂಸಅಟ್ಠಂಸಸೋಳಸಂಸಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಪ್ಪಕಾರೋ”ತಿ ಕಙ್ಖನ್ತೋ “ಕಥಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀ”ತಿ ಕಙ್ಖತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸರೀರಸಣ್ಠಾನಂ ಪನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಕುತೋ ಆಗತೋ, ಸೋ ಕುಹಿಂ ಗಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಆಗತಿಗತಿಟ್ಠಾನಂ ಕಙ್ಖತಿ।

ವಪಯನ್ತೀತಿ ವಿಅಪಯನ್ತಿ, ಇಕಾರಲೋಪೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಬ್ಯಪಯನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ “**ವಪಯನ್ತಿ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತೀ**”ತಿ। ಅಪಗಮನಞ್ಚ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿನಿರೋಧವಸೇನಾತಿ ಆಹ “**ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ**”ತಿ।

೩. ಕದಾ ಪನಸ್ಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ ವಾ ಪಾತುಭವನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಪಕಾಸನ್ತೀತಿ? ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಞಾಣೇಸು ಪವತ್ತಮಾನೇಸು। ತತ್ಥ **ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ** ತಾವ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸತಿಆದಯೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಚ ಯಥಾರಹಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇಸು ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಸುಭಸಞ್ಞಾದಿಕೇ ಪಜಹನ್ತಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ

ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ** ಪನ ತೇ ನಿಬ್ಬಾನಮಾಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಪಜಹನ್ತಾ ಚತೂಸುಪಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧಸಾಧನವಸೇನ ಸಕಿದೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಪಾತುಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾನಂ ಪನ ಲೋಕಿಯಾನಂ **ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಲೋಕುತ್ತರಾನಂ ತದಧಿಮುತ್ತತಾವಸೇನ **ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ** ನಿರೋಧಸಚ್ಚಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಕಿಚ್ಚಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪಾಕಟಭಾವತೋ ಪಕಾಸನಟ್ಠೇನ ಪಾತುಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಸತಿಪಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಪಾಕಟಭಾವೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮುಖೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ನಿಪುಣಗಮ್ಭೀರಸುದುದ್ದಸತಾಯ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸ್ಸ ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಬಲವಸೋಮನಸ್ಸೋ ಪಟಿಪಕ್ಖಸಮುಚ್ಛೇದವಿಭಾವನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತನೋ ತದಭಿಸಮಯಾನುಭಾವದೀಪಕಮೇವೇತ್ಥ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

“ಕಾಮಾ ತೇ ಪಠಮಾ ಸೇನಾ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಮಾರಸೇನನ್ತಿ -

“ಕಾಮಾ ತೇ ಪಠಮಾ ಸೇನಾ, ದುತಿಯಾ ಅರತಿ ವುಚ್ಚತಿ।
ತತಿಯಾ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾ ತೇ, ಚತುತ್ಥೀ ತಣ್ಹಾ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

“ಪಞ್ಚಮೀ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ತೇ, ಛಟ್ಠಾ ಭೀರೂ ಪವುಚ್ಚತಿ।
ಸತ್ತಮೀ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ತೇ, ಮಕ್ಖೋ ಥಮ್ಭೋ ಚ ಅಟ್ಠಮಾ॥

“ಲಾಭೋ ಸಿಲೋಕೋ ಸಕ್ಕಾರೋ, ಮಿಚ್ಛಾಲದ್ಧೋ ಚ ಯೋ ಯಸೋ।
ಯೋ ಚತ್ತಾನಂ ಸಮುಕ್ಕಂಸೇ, ಪರೇ ಚ ಅವಜಾನತಿ॥

“ಏಸಾ ನಮುಚಿ ತೇ ಸೇನಾ, ಕಣ್ಹಸ್ಸಾಭಿಪ್ಪಹಾರಿನೀ।
ನ ನಂ ಅಸೂರೋ ಜಿನಾತಿ, ಜೇತ್ವಾ ಚ ಲಭತೇ ಸುಖ”ನ್ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೩೮-೪೪೧; ಮಹಾನಿ॰ ೨೮) -

ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಮಾರಸೇನಂ।

ತತ್ಥ (ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೩೬-೪೪೧; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೮) ಯಸ್ಮಾ ಆದಿತೋವ ಅಗಾರಿಯಭೂತೇ ಸತ್ತೇ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಮೋಹಯನ್ತಿ, ತೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅನಗಾರಿಯಭಾವಂ ಉಪಗತಾನಂ ಪನ್ತೇಸು ವಾ ಸೇನಾಸನೇಸು ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇಸು ವಾ ಅಧಿಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು **ಅರತಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ “ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಭಿರತಿ ದುಕ್ಕರಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೩೧)। ತತೋ ತೇ ಪರಪಟಿಬದ್ಧಜೀವಿಕತ್ತಾ **ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾ** ಬಾಧತಿ, ತಾಯ ಬಾಧಿತಾನಂ ಪರಿಯೇಸನ **ತಣ್ಹಾ** ಚಿತ್ತಂ ಕಿಲಮಯತಿ, ಅಥ ನೇಸಂ ಕಿಲನ್ತಚಿತ್ತಾನಂ **ಥಿನಮಿದ್ಧಂ** ಓಕ್ಕಮತಿ, ತತೋ ವಿಸೇಸಮನಧಿಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವೇಸು ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥೇಸು ಸೇನಾಸನೇಸು ವಿಹರತಂ ಉತ್ರಾಸಸಞ್ಞಿತಾ **ಭೀರು** ಜಾಯತಿ, ತೇಸಂ ಉಸ್ಸಙ್ಕಿತಪರಿಸಙ್ಕಿತಾನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ವಿವೇಕರಸಮನಸ್ಸಾದಯಮಾನಾನಂ ವಿಹರತಂ “ನ ಸಿಯಾ ನು ಖೋ ಏಸ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ವಿಹರತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೇನ **ಮಾನಮಕ್ಖಥಮ್ಭಾ** ಜಾಯನ್ತಿ, ತೇಪಿ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ವಿಹರತಂ ತತೋ ಅಧಿಕತರಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಾ** ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಲಾಭಾದಿಮುಚ್ಛಿತಾ ಧಮ್ಮಪತಿರೂಪಕಾನಿ ಪಕಾಸೇನ್ತಾ **ಮಿಚ್ಛಾಯಸಂ** ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಠಿತಾ ಜಾತಿಆದೀಹಿ **ಅತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸೇನ್ತಿ ಪರಂ ವಮ್ಭೇನ್ತಿ,** ತಸ್ಮಾ ಕಾಮಾದೀನಂ ಪಠಮಸೇನಾದಿಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಮೇತಂ ದಸವಿಧಂ ಸೇನಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಸಾ ಕಣ್ಹಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಕಣ್ಹಸ್ಸ ನಮುಚಿನೋ ಉಪಕಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಂ “ತವ ಸೇನಾ”ತಿ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೇನ “ಏಸಾ ನಮುಚಿ ತೇ ಸೇನಾ, ಕಣ್ಹಸ್ಸಾಭಿಪ್ಪಹಾರಿನೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ

ಅಭಿಪ್ಪಹಾರಿನೀತಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಘಾತನೀ ನಿಪ್ಪೋಥನೀ, ಅನ್ತರಾಯಕರೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ನಂ ಅಸೂರೋ ಜಿನಾತಿ, ಜೇತ್ವಾ ಚ ಲಭತೇ ಸುಖ**ನ್ತಿ ಏವಂ ತವ ಸೇನಂ ಅಸೂರೋ ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಸಾಪೇಕ್ಖೋ ಪುರಿಸೋ ನ ಜಿನಾತಿ, ಸೂರೋ ಪನ ಜಿನಾತಿ, ಜೇತ್ವಾ ಚ ಮಗ್ಗಸುಖಂ ಫಲಸುಖಞ್ಚ ಅಧಿಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ**ತಿ ಸೋಪಿ ಖೀಣಾಸವಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।

ಇದಾನಿ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಂ ಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಅನುಲೋಮಂ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಾಕಾಸಿ। ರತ್ತಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಪಟಿಲೋಮಂ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಾಕಾಸಿ। ರತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಾಕಾಸೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾಯ ಉದಾನಪಾಳಿಯಾ (ಉದಾ॰ ೧) ಇಮಿಸ್ಸಾ ಚ ಖನ್ಧಕಪಾಳಿಯಾ ಅವಿರೋಧಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉದಾನೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಏತ್ಥ **ತಸ್ಸ ವಸೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಜಾನನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಕ್ಖಯಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ। **ಏಕೇಕಮೇವ ಕೋಟ್ಠಾಸ**ನ್ತಿ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮೇಸು ಏಕೇಕಮೇವ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ। **ಪಾಟಿಪದರತ್ತಿಯಾ ಏವಂ ಮನಸಾಕಾಸೀ**ತಿ ರತ್ತಿಯಾ ತೀಸುಪಿ ಯಾಮೇಸು ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂಯೇವ ಮನಸಾಕಾಸಿ। ಭಗವಾ ಕಿರ ಠಪೇತ್ವಾ ರತನಘರಸತ್ತಾಹಂ ಸೇಸೇಸು ಛಸು ಸತ್ತಾಹೇಸು ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀ ವಿಹಾಸಿ, ರತನಘರಸತ್ತಾಹೇ ಪನ ಅಭಿಧಮ್ಮಪವಿಚಯವಸೇನೇವ ವಿಹಾಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಧಮ್ಮಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಮನಸಿಕಾರೇಸು ಪಾಟಿಪದರತ್ತಿಯಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ ಮನಸಿಕಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇಮಿಸ್ಸಂ ಖನ್ಧಕಪಾಳಿಯಂ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಬೋಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಜಪಾಲಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪. **ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನಾ**ತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಅಪಗಮನೇನ। **ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ**ತಿ ತತೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಧಿತೋ ಯಥಾಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ। **ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬುದ್ಧತ್ತಕರಾ**ತಿ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಏವಂ ನಿಚ್ಚಸಮಾಹಿತಭಾವಹೇತುಭೂತಾನಂ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ಉಪರಿ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬುದ್ಧತ್ತಸಾಧಕಾ। "ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಬುದ್ಧಭಾವಸ್ಸ ಪರೇಸಂ ವಿಭಾವನಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಏಕಚ್ಚಾನಂ ದೇವತಾನ**ನ್ತಿ ಯಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗಾ ಸಚ್ಛಿಕತನಿರೋಧಾ ಏಕಪದೇಸೇನ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಜಾನನ್ತಿ, ತಾ ಠಪೇತ್ವಾ ತದಞ್ಞಾಸಂ ದೇವತಾನಂ। **ಅನಿಮಿಸೇಹೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಪೀತಿವಿಪ್ಫಾರವಸೇನ ಪಸಾದವಿಭಾವನಿಚ್ಚಲದಲತಾಯ ನಿಮೇಸರಹಿತೇಹಿ। **ರತನಚಙ್ಕಮೇ**ತಿ ದೇವತಾಹಿ ಮಾಪಿತೇ ರತನಮಯಚಙ್ಕಮೇ। "ರತನಭೂತಾನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಪಕರಣಾನಂ ತತ್ಥ ಚ ಅನುತ್ತರಸ್ಸ ಧಮ್ಮರತನಸ್ಸ ಸಮ್ಮಸನೇನ ತಂ ಠಾನಂ ರತನಘರಚೇತಿಯಂ ನಾಮ ಜಾತ"ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ತೇನೇವ **ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ** (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ) "ರತನಘರಂ ನಾಮ ನ ರತನಮಯಂ ಗೇಹಂ, ಸತ್ತನ್ನಂ ಪನ ಪಕರಣಾನಂ ಸಮ್ಮಸಿತಟ್ಠಾನಂ ರತನಘರನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೋ ನಾಮ ಜಾತೋತಿ ಆಹ **"ತಸ್ಸ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವೇದೇ ಸಜ್ಝಾಯಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ ಮಹಲ್ಲಕಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖೇಪಯುತ್ತಾನಿ ನಿವೇಸನಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ವಸಿಂಸು, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ 'ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೋ'ತಿ ನಾಮಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ - ನ ಜಪನ್ತೀತಿ ಅಜಪಾ, ಮನ್ತಾನಂ ಅನಜ್ಝಾಯಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಜಪಾ ಲನ್ತಿ ಆದಿಯನ್ತಿ ನಿವಾಸಂ ಏತ್ಥಾತಿ **ಅಜಪಾಲೋ**ತಿ। ಅಪರೇ ಪನ ವದನ್ತಿ "ಯಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಸಮಯೇ ಅನ್ತೋ ಪವಿಟ್ಠೇ ಅಜೇ ಅತ್ತನೋ ಛಾಯಾಯ ಪಾಲೇತಿ ರಕ್ಖತಿ, ತಸ್ಮಾ 'ಅಜಪಾಲೋ'ತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ ರುಳ್ಹ"ನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ನಾಮಮೇತಂ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ।

ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋತಿ ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತೋಯೇವ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋ। "ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋ"ತಿ ಏವಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಪಾಠೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಉದಾನಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰

೪) ಹಿ ಅಯಮೇವ ಪಾಠೋ। ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಚೇತ್ಥ ಏವಂ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ನಯಮಗ್ಗಂ ಸಮ್ಮಸಿ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣೀಪಕರಣಂ ನಾಮ, ತತೋ ವಿಭಙ್ಗಪ್ಪಕರಣಂ, ಧಾತುಕಥಾಪಕರಣಂ, ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಂ, ಕಥಾವತ್ಥುಂ ನಾಮ, ಯಮಕಂ ನಾಮ, ತತೋ ಮಹಾಪಕರಣಂ ಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮಾತಿ। ತತ್ಥಸ್ಸ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಟ್ಠಾನಮ್ಹಿ ಚಿತ್ತೇ ಓತಿಣ್ಣೇ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಪೀತಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಲೋಹಿತಂ ಪಸೀದಿ, ಲೋಹಿತೇ ಪಸನ್ನೇ ಛವಿ ಪಸೀದಿ, ಛವಿಯಾ ಪಸನ್ನಾಯ ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯತೋ ಕೂಟಾಗಾರಾದಿಪ್ಪಮಾಣಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಪಕ್ಖನ್ದಂ ಛದ್ದನ್ತನಾಗಕುಲಂ ವಿಯ ಪಾಚೀನದಿಸಾಯ ಅನನ್ತಾನಿ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಿ ಪಕ್ಖನ್ದಾ। ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯ, ದಕ್ಖಿಣಂಸಕೂಟತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಯ, ವಾಮಂಸಕೂಟತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಉತ್ತರದಿಸಾಯ ಅನನ್ತಾನಿ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಿ ಪಕ್ಖನ್ದಾ। ಪಾದತಲೇಹಿ ಪವಾಳಙ್ಕುರವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಹಾಪಥವಿಂ ವಿನಿಬ್ಬಿಜ್ಝ ಉದಕಂ ದ್ವಿಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಾತಕ್ಖನ್ಧಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಅಜಟಾಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಾ। ಸೀಸತೋ ಸಂಪರಿವತ್ತಿಯಮಾನಂ ಮಣಿದಾಮಂ ವಿಯ ನೀಲವಣ್ಣರಸ್ಮಿವಟ್ಟಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಛ ದೇವಲೋಕೇ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ನವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಜಟಾಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಾ। ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಅಪರಿಮಾಣೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಪರಿಮಾಣಾ ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾವ ಅಹೇಸುಂ। ತಂ ದಿವಸಞ್ಚ ಪನ ಭಗವತೋ ಸರೀರಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಯಾವಜ್ಜದಿವಸಾಪಿ ಕಿರ ತಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಅನನ್ತಲೋಕಧಾತುಯೋ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸತ್ತಾಹೇ ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತಸ್ಸ ಸರೀರತೋ ರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು, ಅಥ ಖೋ ರತನಘರಸತ್ತಾಹೇಪಿ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಏವಮೇವ ಸರೀರತೋ ರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ** (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ) -

“ಇಮೇಸು ಚ ಏಕವೀಸತಿಯಾ ದಿವಸೇಸು ಏಕದಿವಸೇಪಿ ಸತ್ಥು ಸರೀರತೋ ರಸ್ಮಿಯೋ ನ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ, ಚತುತ್ಥೇ ಪನ ಸತ್ತಾಹೇ ಪಚ್ಛಿಮುತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ ರತನಘರೇ ನಿಸೀದಿ। ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸಪಿ ಸರೀರತೋ ರಸ್ಮಿಯೋ ನ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ। ವಿಭಙ್ಗಪ್ಪಕರಣಂ, ಧಾತುಕಥಂ, ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿಂ, ಕಥಾವತ್ಥುಪ್ಪಕರಣಂ, ಯಮಕಪ್ಪಕರಣಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸಪಿ ರಸ್ಮಿಯೋ ನ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ। ಯದಾ ಪನ ಮಹಾಪಕರಣಂ ಓರುಯ್ಹ ‘ಹೇತುಪಚ್ಚಯೋ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೋ...ಪೇ॰... ಅವಿಗತಪಚ್ಚಯೋ’ತಿ ಸಮ್ಮಸನಂ ಆರಭಿ, ಅಥಸ್ಸ ಚತುವೀಸತಿಸಮನ್ತಪಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಏಕನ್ತತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಮಹಾಪಕರಣೇ ಓಕಾಸಂ ಲಭಿ। ಯಥಾ ಹಿ ತಿಮಿರಪಿಙ್ಗಲಮಹಾಮಚ್ಛೋ ಚತುರಾಸೀತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸಗಮ್ಭೀರೇ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇಯೇವ ಓಕಾಸಂ ಲಭತಿ, ಏವಮೇವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಏಕನ್ತತೋ ಮಹಾಪಕರಣೇಯೇವ ಓಕಾಸಂ ಲಭಿ।

“ಸತ್ಥು ಏವಂ ಲದ್ಧೋಕಾಸೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಯಥಾಸುಖಂ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಧಮ್ಮಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಸರೀರತೋ ನೀಲಪೀತಲೋಹಿತೋದಾತಮಞ್ಜಿಟ್ಠಪಭಸ್ಸರವಸೇನ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಕೇಸಮಸ್ಸೂಹಿ ಚೇವ ಅಕ್ಖೀನಞ್ಚ ನೀಲಟ್ಠಾನೇಹಿ **ನೀಲರಸ್ಮಿಯೋ** ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು, ಯಾಸಂ ವಸೇನ ಗಗನತಲಂ ಅಞ್ಜನಚುಣ್ಣಸಮೋಕಿಣ್ಣಂ ವಿಯ ಉಮಾಪುಪ್ಫನೀಲುಪ್ಪಲದಲಸಞ್ಛನ್ನಂ ವಿಯ ವೀತಿಪತನ್ತಮಣಿತಾಲವಣ್ಟಂ ವಿಯ ಸಮ್ಪಸಾರಿತಮೇಚಕಪಟಂ ವಿಯ ಚ ಅಹೋಸಿ। ಛವಿತೋ ಚೇವ ಅಕ್ಖೀನಞ್ಚ ಪೀತಟ್ಠಾನೇಹಿ **ಪೀತರಸ್ಮಿಯೋ** ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು, ಯಾಸಂ ವಸೇನ ದಿಸಾಭಾಗಾ ಸುವಣ್ಣರಸನಿಸಿಞ್ಚಮಾನಾ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪಟಪಸಾರಿತಾ ವಿಯ ಕುಙ್ಕುಮಚುಣ್ಣಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣಾ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಿಂಸು। ಮಂಸಲೋಹಿತೇಹಿ ಚೇವ ಅಕ್ಖೀನಞ್ಚ ರತ್ತಟ್ಠಾನೇಹಿ **ಲೋಹಿತರಸ್ಮಿಯೋ** ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು, ಯಾಸಂ ವಸೇನ ದಿಸಾಭಾಗಾ ಚೀನಪಿಟ್ಠಚುಣ್ಣರಞ್ಜಿತಾ ವಿಯ ಸುಪಕ್ಕಲಾಖಾರಸನಿಸಿಞ್ಚಮಾನಾ ವಿಯ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ವಿಯ ಜಯಸುಮನಪಾರಿಬದ್ಧಕಬನ್ಧುಜೀವಕಕುಸುಮಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣಾ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಿಂಸು। ಅಟ್ಠೀಹಿ ಚೇವ ದನ್ತೇಹಿ ಚ ಅಕ್ಖೀನಞ್ಚ ಸೇತಟ್ಠಾನೇಹಿ **ಓದಾತರಸ್ಮಿಯೋ** ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು, ಯಾಸಂ ವಸೇನ ದಿಸಾಭಾಗಾ ರಜತಕುಟೇಹಿ ಆಸಿಞ್ಚಮಾನಖೀರಧಾರಾಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣಾ ವಿಯ ಪಸಾರಿತರಜತಪಟವಿತಾನಾ ವಿಯ ವೀತಿಪತನ್ತರಜತತಾಲವಣ್ಟಾ ವಿಯ ಕುನ್ದಕುಮುದಸಿನ್ದುವಾರಸುಮನಮಲ್ಲಿಕಾದಿಕುಸುಮಸಞ್ಛನ್ನಾ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಿಂಸು। **ಮಞ್ಜಿಟ್ಠಪಭಸ್ಸರಾ** ಪನ ತಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ ಸರೀರಪ್ಪದೇಸಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಇತಿ ತಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಘನಮಹಾಪಥವಿಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು।

“ಚತುನಹುತಾಧಿಕದ್ವಿಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಬಹಲಾ ಮಹಾಪಥವೀ ನಿದ್ಧನ್ತಸುವಣ್ಣಪಿಣ್ಡಿ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಉದಕಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ಪಥವೀಸನ್ಧಾರಕಂ ಅಟ್ಠನಹುತಾಧಿಕಚತುಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಬಹಲಂ ಉದಕಂ ಸುವಣ್ಣಕಲಸೇಹಿ ಆಸಿಞ್ಚಮಾನವಿಲೀನಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಉದಕಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ವಾತಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಛನ್ನವುತಾಧಿಕನವಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಬಹಲೋ ವಾತೋ ಸಮುಸ್ಸಿತಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ವಾತಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಜಟಾಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿಂಸು। ಉಪರಿಭಾಗೇನ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಚತುಮಹಾರಾಜಿಕೇ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ತೇ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸೇ, ತತೋ ಯಾಮೇ, ತತೋ ತುಸಿತೇ, ತತೋ ನಿಮ್ಮಾನರತೀ, ತತೋ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀ, ತತೋ ನವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ, ತತೋ ವೇಹಪ್ಫಲೇ, ತತೋ ಪಞ್ಚ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಆರುಪ್ಪೇ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಆರುಪ್ಪೇ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಜಟಾಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿಂಸು।

“ತಿರಿಯಭಾಗೇಹಿ ಅನನ್ತಾ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಕ್ಖನ್ದಿಂಸು, ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಚನ್ದಮ್ಹಿ ಚನ್ದಪ್ಪಭಾ ನತ್ಥಿ, ಸೂರಿಯೇ ಸೂರಿಯಪ್ಪಭಾ ನತ್ಥಿ, ತಾರಕರೂಪೇಸು ತಾರಕರೂಪಪ್ಪಭಾ ನತ್ಥಿ, ದೇವತಾನಂ ಉಯ್ಯಾನವಿಮಾನಕಪ್ಪರುಕ್ಖೇಸು ಸರೀರೇ ಆಭರಣೇಸೂತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಭಾ ನತ್ಥಿ। ತಿಸಹಸ್ಸಿಮಹಾಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ ಆಲೋಕಫರಣಸಮತ್ಥೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾಪಿ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನೇ ಖಜ್ಜೋಪನಕೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ, ಚನ್ದಸೂರಿಯತಾರಕರೂಪದೇವತುಯ್ಯಾನವಿಮಾನಕಪ್ಪರುಕ್ಖಾನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಮತ್ತಕಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಏತ್ತಕಂ ಠಾನಂ ಬುದ್ಧರಸ್ಮೀಹಿಯೇವ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಞ್ಚ ನೇವ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಿದ್ಧಿ, ನ ಭಾವನಾಮಯಿದ್ಧಿ। ಸಣ್ಹಸುಖುಮಧಮ್ಮಂ ಪನ ಸಮ್ಮಸತೋ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಲೋಹಿತಂ ಪಸೀದಿ, ವತ್ಥುರೂಪಂ ಪಸೀದಿ, ಛವಿವಣ್ಣೋ ಪಸೀದಿ। ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವಣ್ಣಧಾತು ಸಮನ್ತಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮತ್ತೇ ಪದೇಸೇ ನಿಚ್ಚಲಾ ಅಟ್ಠಾಸೀ”ತಿ।

ಏವಂ ನಿಸಿನ್ನೇತಿ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ। **ಏಕೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ**ತಿ ನಾಮಗೋತ್ತವಸೇನ ಅನಭಿಞ್ಞಾತೋ ಅಪಾಕಟೋ ಏಕೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। **“ಹುಂ ಹು”ನ್ತಿ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಚರತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಅಚೋಕ್ಖಜಾತಿಕಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ “ಹುಂ ಹು”ನ್ತಿ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಚರತಿ। **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪) ಏತಂ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ “ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ”ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ **ಕಿತ್ತಾವತಾ**ತಿ ಕಿತ್ತಕೇನ ಪಮಾಣೇನ। **ನು**-ತಿ ಸಂಸಯತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, **ಖೋ**-ತಿ ಪದಪೂರಣೇ। **ಭೋ**-ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಜಾತಿಸಮುದಾಗತಂ ಆಲಪನಂ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ “ಭೋವಾದಿ ನಾಮ ಸೋ ಹೋತಿ, ಸಚೇ ಹೋತಿ ಸಕಿಞ್ಚನೋ”ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೯೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೬೨೫)। **ಗೋತಮಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಗೋತ್ತೇನ ಆಲಪತಿ। ಕಥಂ ಪನಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸಮ್ಪತಿ ಸಮಾಗತೋ ಭಗವತೋ ಗೋತ್ತಂ ಜಾನಾತೀತಿ? ನಾಯಂ ಸಮ್ಪತಿ ಸಮಾಗತೋ, ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಕರಣಕಾಲೇ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇಹಿ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚರಮಾನೋ ಅಪರಭಾಗೇ ತಂ ವತಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಉರುವೇಲಾಯಂ ಸೇನನಿಗಮೇ ಏಕೋ ಅದುತಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋಪಿ ತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ ಚೇವ ಸಲ್ಲಪಿತಪುಬ್ಬೋ ಚ, ತೇನ ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇಹಿ ಗಯ್ಹಮಾನಂ ಭಗವತೋ ಗೋತ್ತಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ “ಭೋ ಗೋತಮಾ”ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಗೋತ್ತೇನ ಆಲಪತಿ। ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಾ ಭಗವಾ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಅನೋಮಾನದೀತೀರೇ ಪಬ್ಬಜಿ, ತತೋ ಪಭುತಿ “ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ”ತಿ ಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಪಾಕಟೋ ಪಞ್ಞಾತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಸ್ಸ ಗೋತ್ತಜಾನನೇ ಕಾರಣಂ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಂ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕರಣಾ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕರಣಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವಕರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ “ಕಿತ್ತಾವತಾ”ತಿ ಏತೇನ ಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ, ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಮಾಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **“ಕತಮೇ”**ತಿ ಪನ ಇಮಿನಾ ತೇಸಂ ಸರೂಪಂ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ “ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ”ತಿಆದಿಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ, ನ ಪನ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಭಾಜನಭಾವತೋ। ತಥಾ ಹಿ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ನ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಯಥಾ ಚ ಇಮಸ್ಸ, ಏವಂ ಉಪಕಸ್ಸ ಆಜೀವಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಗುಣಪ್ಪಕಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ। ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನತೋ ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತಂ ಪರೇಸಂ ಸುಣನ್ತಾನಮ್ಪಿ ತಪುಸ್ಸಭಲ್ಲಿಕಾನಂ ಸರಣದಾನಂ ವಿಯ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಮೇವ ಜಾತಂ, ನ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ವಾ

ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ವಾ। ಏಸಾ ಹಿ ಧಮ್ಮತಾತಿ। **ವೇದೇಹಿ ವಾ ಅನ್ತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಅನ್ತಂ** ನಾಮ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಪರಿಯೋಸಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಇಮೇ ಉಸ್ಸದಾ ನತ್ಥೀತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ಇಮೇ ಪಹೀನತ್ತಾ ನ ಸನ್ತಿ।

ಅಜಪಾಲಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮುಚಲಿನ್ದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫. ಮುಚಲಿನ್ದಮೂಲೇತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧) ಏತ್ಥ **ಮುಚಲಿನ್ದೋ** ವುಚ್ಚತಿ ನೀಪರುಕ್ಖೋ, ಯೋ "ನಿಚುಲೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ಸಮೀಪೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಮುಚಲೋತಿ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ನಾಮಂ, ವನಜೇಟ್ಠಕತಾಯ ಪನ ಮುಚಲಿನ್ದೋತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಉದಪಾದೀತಿ** ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಮಹಾಮೇಘೋ ಉದಪಾದಿ। ಏವರೂಪೋ ಕಿರ ಮೇಘೋ ದ್ವೀಸುಯೇವ ಕಾಲೇಸು ವಸ್ಸತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಮ್ಹಿ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ವಾ, ಇಧ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಕಾಲೇ ಉದಪಾದಿ। **ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ** ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ನಾಗಭವನಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। **ಸಕಭವನಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ನಾಗಭವನತೋ। **ಏವಂ ಭೋಗೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ** ಸತ್ತ ವಾರೇ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಭೋಗೇಹಿ ಭಗವತೋ ಕಾಯಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ। **ಉಪರಿಮುದ್ಧನಿ ಮಹನ್ತಂ ಫಣಂ ವಿಹಚ್ಚಾತಿ** ಭಗವತೋ ಮುದ್ಧಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅತ್ತನೋ ಮಹನ್ತಂ ಫಣಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ। "ಫಣಂ ಕರಿತ್ವಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋಯೇವತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಕಿರ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ "ಭಗವಾ ಚ ಮಯ್ಹಂ ಭವನಸಮೀಪೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಅಯಞ್ಚ ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾ ವತ್ತತಿ, ವಾಸಾಗಾರಮಸ್ಸ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ಸೋ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಪಾಸಾದಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೋಪಿ "ಏವಂ ಕತೇ ಕಾಯಸಾರೋ ಗಹಿತೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ದಸಬಲಸ್ಸ ಕಾಯವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಭೋಗೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಫಣಂ ಧಾರೇಸಿ। "ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಬ್ಭನ್ತರಂ ಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಭಣ್ಡಾಗಾರಗಬ್ಭಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಇಧ ವುತ್ತಂ। **ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೮೪) ಪನ -

> "ಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಓಕಾಸೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಲೋಹಪಾಸಾದಪ್ಪಮಾಣೋ ಅಹೋಸಿ, 'ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಸತ್ಥಾ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಮಹನ್ತಂ ಓಕಾಸಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿ, ಮಜ್ಝೇ ರತನಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣತಾರಕವಿಚಿತ್ತಂ ಸಮೋಸರಿತಗನ್ಧದಾಮಕುಸುಮಚೇಲವಿತಾನಂ ಅಹೋಸಿ, ಚತೂಸು ಕೋಣೇಸು ಗನ್ಧತೇಲೇನ ದೀಪಾ ಜಲಿತಾ, ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ವಿವರಿತ್ವಾ ಚನ್ದನಕರಣ್ಡಕಾ ಠಪಿತಾ"ತಿ -

ವುತ್ತಂ। **ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀತಿ** ಚ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಮತ್ತಮೇತಂ, ಭಗವಾ ಪನ ಯಥಾನಿಸಿನ್ನೋವ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ...ಪೇ॰... ಚಿನ್ತೇತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ "ಉಣ್ಹಗ್ಗಹಣಂ ಭೋಗಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ವಿಪುಲಭಾವಕರಣೇ ಕಾರಣಕಿತ್ತನಂ। ಖುದ್ದಕೇ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಭಗವನ್ತಂ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ಸರೀರಸಮ್ಭೂತಾ ಉಸ್ಮಾ ಬಾಧೇಯ್ಯ, ವಿಪುಲಭಾವಕರಣೇನ ಪನ ತಾದಿಸಂ ಮಾ ಉಣ್ಹಂ ಬಾಧಯಿತ್ಥಾ"ತಿ। ಸಉಪಸಗ್ಗಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಉಪಸಗ್ಗೇನ ವಿನಾಪಿ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಆಹ **"ವಿದ್ಧನ್ತಿ ಉಬ್ಬಿದ್ಧ"**ನ್ತಿ, ಸಾ ಚಸ್ಸ ಉಬ್ಬಿದ್ಧತಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಗಮೇನ ದೂರಭಾವೇನ ಉಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಆಹ **"ಮೇಘವಿಗಮೇನ ದೂರೀಭೂತ"**ನ್ತಿ। ಇನ್ದನೀಲಮಣಿ ವಿಯ ದಿಬ್ಬತಿ ಜೋತತೀತಿ **ದೇವೋ,** ಆಕಾಸೋ। **ವಿದಿತ್ವಾತಿ** "ಇದಾನಿ ವಿಗತವಲಾಹಕೋ ಆಕಾಸೋ, ನತ್ಥಿ ಭಗವತೋ ಸೀತಾದಿಉಪದ್ದವೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ। **ವಿನಿವೇಠೇತ್ವಾತಿ** ಅಪನೇತ್ವಾ। **ಅತ್ತನೋ ರೂಪನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ನಾಗರೂಪಂ। **ಪಟಿಸಂಹರಿತ್ವಾತಿ** ಅನ್ತರಧಾಪೇತ್ವಾ। **ಮಾಣವಕವಣ್ಣನ್ತಿ** ಕುಮಾರಕರೂಪಂ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ "ವಿವೇಕಸುಖಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಸುಖಮೇವ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನನ್ತಿ** ಇಮಂ ವಿವೇಕಸುಖಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। **ಸುತಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ವಿಸ್ಸುತಧಮ್ಮಸ್ಸ।

ತೇನಾಹ “**ಪಕಾಸಿತಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**”ತಿ। **ಅಕುಪ್ಪನಭಾವೋ**ತಿ ಅಕುಪ್ಪನಸಭಾವೋ।

ಮುಚಲಿನ್ದಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರಾಜಾಯತನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬. **ಓಸಧಹರೀತಕಂ ಉಪನೇಸೀ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಓಸಧಹರೀತಕಮೇವ, ದನ್ತಕಟ್ಠಮ್ಪಿ ಉಪನೇಸಿ। **ಪಚ್ಚಗ್ಘೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪುರಿಮಂ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪಂ ಕೇಚಿ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇನೇವ **ಆಚರಿಯಧಮ್ಮಪಾಲತ್ಥೇರೇನ** ವುತ್ತಂ “ಪಚ್ಚಗ್ಘೇತಿ ಅಭಿನವೇ। ಪಚ್ಚೇಕಂ ಮಹಗ್ಘತಾಯ ಪಚ್ಚಗ್ಘೇತಿ ಕೇಚಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಮಹಗ್ಘಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ ವಾ”ತಿ।

ರಾಜಾಯತನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬ್ರಹ್ಮಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೭. **ಆಚಿಣ್ಣಸಮಾಚಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಆಚರಿತೋ ಚೇವ ಆಚರನ್ತೇಹಿ ಚ ಸಮ್ಮದೇವ ಆಚರಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಅಯಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಧಮ್ಮತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನೇನ ಸುಪಾಕಟೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನಂ ಪನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಪಟಿಬದ್ಧಂ, ಸಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಸವನಾಧೀನಾ, ತಂ ಸತ್ಥರಿ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಪಸಾದಾಯತ್ತಂ। ಸೋ ವಿಸೇಸತೋ ಲೋಕೇ ಸಮ್ಭಾವನೀಯಸ್ಸ ಗರುಕಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಿಪತ್ಥನಾಹೇತುಕೋತಿ ಪರಮ್ಪರಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಸಮ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಯಾಚನಾನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಯಾಚಿತೇ ದೇಸೇತುಕಾಮತಾಯಾ**”ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಧಿಗತೋತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ, ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣೇನ “ಇದಂ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಅವಬುದ್ಧೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ಗಮ್ಭೀರೋ**ತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ವಿಯ ಮಕಸತುಣ್ಡಸೂಚಿಯಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮುಪಚಿತಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಞಾಣೇನ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಪತಿಟ್ಠೋ। ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾವ **ದುದ್ದಸೋ** ದುಕ್ಖೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ದಟ್ಠುಂ। ಯೋ ಹಿ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಪತಿಟ್ಠೋ, ಸೋ ಓಗಾಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಸರೂಪತೋ ಚ ವಿಸೇಸತೋ ಚ ಸುಖೇನ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಅಥ ಖೋ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕೇನಚಿ ಕದಾಚಿದೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ದುದ್ದಸತ್ತಾವ **ದುರನುಬೋಧೋ** ದುಕ್ಖೇನ ಅವಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ಅವಬುಜ್ಝಿತುಂ। ಯಞ್ಹಿ ದಟ್ಠುಮೇವ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಸ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ಅನುಬುಜ್ಝನೇ ಕಥಾ ಏವ ನತ್ಥಿ ಅವಬೋಧಸ್ಸ ದುಕ್ಕರಭಾವತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ “ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕತಮಂ ನು ಖೋ ದುಕ್ಕರತರಂ ವಾ ದುರಭಿಸಮ್ಭವತರಂ ವಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೧೧೫) **ಸುತ್ತಪದಂ** ವತ್ತಬ್ಬಂ।

ಸನ್ತೋತಿ ಅನುಪಸನ್ತಸಭಾವಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಞ್ಚ ಅಭಾವತೋ ವೂಪಸನ್ತಸಬ್ಬಪರಿಳಾಹತಾಯ ಸನ್ತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ, ಸನ್ತಾರಮ್ಮಣತಾಯ ವಾ ಸನ್ತೋ। ಏತ್ಥ ಚ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಸನ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಸನ್ತಾರಮ್ಮಣಂ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಸನ್ತಂ ಸನ್ತಾರಮ್ಮಣಞ್ಚಾತಿ ಸನ್ತಾರಮ್ಮಣಂ। ಪಧಾನಭಾವಂ ನೀತೋತಿ **ಪಣೀತೋ**। ಅಥ ವಾ **ಪಣೀತೋ**ತಿ ಅತಿತ್ತಿಕರಣಟ್ಠೇನ ಅತಪ್ಪಕೋ ಸಾದುರಸಭೋಜನಂ ವಿಯ। ಸನ್ತಪಣೀತಭಾವೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ಅಸೇಚನಕತಾಯ ಅತಪ್ಪಕತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಇದಞ್ಹಿ ದ್ವಯಂ ಲೋಕುತ್ತರಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅತಕ್ಕಾವಚರೋ**ತಿ ಉತ್ತಮಞಾಣವಿಸಯತ್ತಾ ತಕ್ಕೇನ ಅವಚರಿತಬ್ಬೋ ಓಗಾಹಿತಬ್ಬೋ ನ ಹೋತಿ, ಞಾಣೇನೇವ ಅವಚರಿತಬ್ಬೋ। ತತೋ ಏವ ನಿಪುಣಞಾಣಗೋಚರತಾಯ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಸಭಾವತ್ತಾ ಚ **ನಿಪುಣೋ ಸಣ್ಹೋ**। **ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯೋ**ತಿ ಬಾಲಾನಂ ಅವಿಸಯತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಏವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಲ್ಲೀಯನ್ತಿ ಅಭಿರಮಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಸೇವಿಯನ್ತೀತಿ **ಆಲಯಾ**, ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾತಿ ಆಹ “**ಸತ್ತಾ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೇ ಅಲ್ಲೀಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಆಲಯಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀ**”ತಿ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೇ ಅಲ್ಲೀಯನ್ತೀ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೇ ಸೇವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇ**ತಿ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ।

ರಮನ್ತೀತಿ ರತಿಂ ವಿನ್ದನ್ತಿ ಕೀಳನ್ತಿ ಲಳನ್ತಿ। ಆಲೀಯನ್ತಿ ಅಭಿರಮಣವಸೇನ ಸೇವನ್ತೀತಿ ಆಲಯಾ, ಅಟ್ಠಸತಂ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ, ತೇಹಿ ಆಲಯೇಹಿ ರಮನ್ತೀತಿ **ಆಲಯರಾಮಾ**ತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇಮೇ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಯಥಾ ಕಾಮಗುಣೇ, ಏವಂ ರಾಗಮ್ಪಿ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಿ ಅಭಿನನ್ದನ್ತಿಯೇವ। ಯಥೇವ ಹಿ ಸುಸಜ್ಜಿತಪುಪ್ಫಫಲಭರಿತರುಕ್ಖಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ರಾಜಾ ತಾಯ ತಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ರಮತಿ, ಸಮ್ಮುದಿತೋ ಆಮೋದಿತಪಮೋದಿತೋ ಹೋತಿ, ನ ಉಕ್ಕಣ್ಠತಿ, ಸಾಯಮ್ಪಿ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಏವಮಿಮೇಹಿ ಕಾಮಾಲಯತಣ್ಹಾಲಯೇಹಿ ಸತ್ತಾ ರಮನ್ತಿ, ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇ ಸಮ್ಮೋದಿತಾ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ ವಸನ್ತಿ। ತೇನ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಆಲಯಂ ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಂ ವಿಯ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಆಲಯರಾಮಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ರತಾ**ತಿ ನಿರತಾ। **ಸುಟ್ಠು ಮುದಿತಾ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಮುದಿತಾ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠನತೋ।

ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಠಾನಸದ್ದಂ ಸನ್ಧಾಯ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ **ಠಾನ**ನ್ತಿ ಚ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ । ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥ ಫಲಂ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ **ಠಾನಂ,** ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ। ಇಮೇಸಂ ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾತಿ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋವ। ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಏವ **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ** ಯಥಾ ದೇವೋ ಏವ ದೇವತಾ। ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಾ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಉಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥತಾ **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ**। ತೇನ ಸಮತ್ಥಪಚ್ಚಯಲಕ್ಖಣೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಫಲಂ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ**। ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ ಏವ ವಿಭಾವಿತೋ। ಸಙ್ಖಾರಾದಿಪಚ್ಚಯಾನಞ್ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋತಿ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ಥತೋ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಹಿ ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಪಟಿಚ್ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭಾವಹೇತು ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನಿ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತವಿಸಂಯುತ್ತೇ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಸಙ್ಖಾರವೂಪಸಮಪರಿಯಾಯೋ ಞಾಯಾಗತೋಯೇವಾತಿ। ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ನಿಬ್ಬಚನಂ - ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ**ತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಚ ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಸಬ್ಬೇ ಉಪಧಯೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಟ್ಠಸತಪ್ಪಭೇದಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಣ್ಹಾ ಖೀಯನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸರಾಗಾ ವಿರಜ್ಜನ್ತಿ, ಜರಾಮರಣಾದಿಭೇದಂ ಸಬ್ಬಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಾ ಪನೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ತೇನ ತೇನ ಭವೇನ ಭವನ್ತರಂ ಭವನಿಕನ್ತಿಭಾವೇನ ವಿನತಿ ಸಂಸಿಬ್ಬತಿ, ಫಲೇನ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿನತಿ ಸಂಸಿಬ್ಬತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ವಾನತೋತಿ **ನಿಬ್ಬಾನಂ**। **ಕಿಲಮಥೋ**ತಿ ಕಾಯಕಿಲಮಥೋ। ವಿಹೇಸಾಪಿ ಕಾಯವಿಹೇಸಾಯೇವ, ಚಿತ್ತೇ ಪನ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ನತ್ಥಿ ಬೋಧಿಮೂಲೇಯೇವ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಚಿರನಿಸಜ್ಜಾಚಿರಭಾಸನೇಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಆಗಿಲಾಯನತಾಲುಗಲಸೋಸಾದಿವಸೇನ ಕಾಯಕಿಲಮಥೋ ಚೇವ ಕಾಯವಿಹೇಸಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಸಾ ಚ ಖೋ ದೇಸನಾಯ ಅತ್ಥಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಞ್ಚ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾನಞ್ಚ ವಸೇನ। ಜಾನನ್ತಾನಂ ಪನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾನಞ್ಚ ದೇಸನಾಯ ಕಾಯಪರಿಸ್ಸಮೋಪಿ ಸತ್ಥು ಅಪರಿಸ್ಸಮೋವ, ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ನ ಚ ಮಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣಂ ವಿಹೇಸೇತೀ"ತಿ। ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ "**ಯಾ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ದೇಸನಾ ನಾಮ, ಸೋ ಮಮ ಕಿಲಮಥೋ ಅಸ್ಸಾ**"ತಿ।

ಅಪಿಸ್ಸೂತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಸೋ ನ ಕೇವಲಂ ಏತದಹೋಸಿ, ಇಮಾಪಿ ಗಾಥಾ ಪಟಿಭಂಸೂತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಭಗವನ್ತ**ನ್ತಿ ಪಟಿಸದ್ದಯೋಗೇನ ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನನ್ತಿ ಆಹ "**ಭಗವತೋ**"ತಿ। ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಾ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ವಾ **ಅನಚ್ಛರಿಯಾ**। ವುದ್ಧಿಅತ್ಥೋಪಿ ಹಿ ಅ-ಕಾರೋ ಹೋತಿ ಯಥಾ "ಅಸೇಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ। ಕಪ್ಪಾನಂ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸಂವಿಭಾಗಕರಣತ್ಥಮೇವ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಮಧಿಗತಧಮ್ಮರಜ್ಜಸ್ಸ ತತ್ಥ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಪತ್ತಿದೀಪನತ್ತಾ ಗಾಥಾತ್ಥಸ್ಸ ಅನುಅಚ್ಛರಿಯತಾ ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಿ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅತ್ಥದ್ವಾರೇನ ಹಿ ಗಾಥಾನಂ ಅನಚ್ಛರಿಯತಾ। **ಗೋಚರಾ ಅಹೇಸು**ನ್ತಿ ಉಪಟ್ಠಹಂಸು, ಉಪಟ್ಠಾನಞ್ಚ ವಿತಕ್ಕಯಿತಬ್ಬತಾತಿ ಆಹ "**ಪರಿವಿತಕ್ಕಯಿತಬ್ಬಭಾವಂ ಪಾಪುಣಿಂಸೂ**"ತಿ।

ಕಿಚ್ಛೇನಾತಿ ನ ದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಪದಾಯ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಸುಖಪ್ಪಟಿಪದಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಪಾರಮೀಪೂರಣಕಾಲೇ ಪನ ಸರಾಗಸದೋಸಸಮೋಹಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಆಗತಾಗತಾನಂ ಯಾಚಕಾನಂ ಅಲಙ್ಕತಪ್ಪಟಿಯತ್ತಂ ಸೀಸಂ ಕನ್ತಿತ್ವಾ ಗಲಲೋಹಿತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸುಅಞ್ಜಿತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ಕುಲವಂಸಪ್ಪದೀಪಂ ಪುತ್ತಂ ಮನಾಪಚಾರಿನಿಂ ಭರಿಯನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ದೇನ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾನಿ ಚ ಖನ್ತಿವಾದಿಸದಿಸೇಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು ಛೇಜ್ಜಭೇಜ್ಜಾದೀನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಸ್ಸ ಆಗಮನೀಯಪಟಿಪದಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಹ**-ಇತಿ ವಾ ಬ್ಯತ್ತನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಏಕಂಸತ್ಥೇತಿ ಕೇಚಿ। **ಹ** ಬ್ಯತ್ತಂ ಏಕಂಸೇನ ವಾ **ಅಲಂ** ನಿಪ್ಪಯೋಜನಂ ಏವಂ ಕಿಚ್ಛೇನ ಅಧಿಗತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಹಲ**ನ್ತಿ ವಾ ಅಲನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥಂ ಪದಂ "ಹಲನ್ತಿ ವದಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। "ಪಕಾಸಿತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ದೇಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಕಿಚ್ಛೇನ ಅಧಿಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಲಂ ದೇಸಿತಂ ಪರಿಯತ್ತಂ ದೇಸಿತಂ, ಕೋ ಅತ್ಥೋ ದೇಸಿತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ರಾಗದೋಸಪರೇತೇಹೀ**ತಿ ರಾಗದೋಸಫುಟ್ಠೇಹಿ, ಫುಟ್ಠವಿಸೇನ ವಿಯ ಸಪ್ಪೇನ ರಾಗೇನ ದೋಸೇನ ಚ ಸಮ್ಫುಟ್ಠೇಹಿ ಅಭಿಭೂತೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ರಾಗದೋಸಪರೇತೇಹೀ**ತಿ ರಾಗದೋಸಾನುಗತೇಹಿ, ರಾಗೇನ ಚ ದೋಸೇನ ಚ ಅನುಬನ್ಧೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಟಿಸೋತಗಾಮಿನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೫; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೮೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೭೨) ನಿಚ್ಚಗಾಹಾದೀನಂ ಪಟಿಸೋತಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾ ಅಸುಭನ್ತಿ ಏವಂ ಗತಂ ಪವತ್ತಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಾಗರತ್ತಾ**ತಿ ಕಾಮರಾಗೇನ ಭವರಾಗೇನ ದಿಟ್ಠಿರಾಗೇನ ಚ ರತ್ತಾ। **ನ ದಕ್ಖನ್ತೀ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾ ಅಸುಭನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಭಾವೇನ ನ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ ಅಪಸ್ಸನ್ತೇ ಕೋ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಭಾವೇನ ಯಾಥಾವತೋ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಾಪೇತುನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ರಾಗದೋಸಪರೇತತಾಪಿ ನೇಸಂ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಭಾವೇನೇವಾತಿ ಆಹ **"ತಮೋಖನ್ಧೇನ ಆವುಟಾ"**ತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾರಾಸಿನಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನಮತೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ, ನನು ಏಸ "ಮುತ್ತೋಹಂ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಿಣ್ಣೋಹಂ ತಾರೇಸ್ಸಾಮಿ,

ಕಿಂ ಮೇ ಅಞ್ಞಾತವೇಸೇನ, ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕತೇನಿಧ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ತಾರಯಿಸ್ಸಂ ಸದೇವಕ"ನ್ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೫೫) -

ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋತಿ? ಸಚ್ಚಮೇವ, ತದೇವ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನುಭಾವೇನ ಪನಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಕಿಲೇಸಗಹನತಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಗಮ್ಭೀರತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾನಂ ಕಿಲೇಸಗಹನತಾ ಚ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾ ಚ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪಾಕಟಾ ಜಾತಾ। ಅಥಸ್ಸ "ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಕಞ್ಜಿಯಪುಣ್ಣಲಾಬು ವಿಯ ತಕ್ಕಭರಿತಚಾಟಿ ವಿಯ ವಸಾತೇಲಪೀತಪಿಲೋತಿಕಾ ವಿಯ ಅಞ್ಜನಮಕ್ಖಿತಹತ್ಥೋ ವಿಯ ಚ ಕಿಲೇಸಭರಿತಾ ಅತಿಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ ರಾಗರತ್ತಾ ದೋಸದುಟ್ಠಾ ಮೋಹಮೂಳ್ಹಾ, ತೇ ಕಿಂ ನಾಮ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ ಕಿಲೇಸಗಹನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನುಭಾವೇನಪಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ।

"ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಪಥವೀಸನ್ಧಾರಕಉದಕಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ **ಗಮ್ಭೀರೋ,** ಪಬ್ಬತೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ಸಾಸಪೋ ವಿಯ **ದುದ್ದಸೋ,** ಸತಧಾ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ವಾಲಸ್ಸ ಕೋಟಿ ವಿಯ **ಅಣು**। ಮಯಾ ಹಿ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಾಯಮನ್ತೇನ ಅದಿನ್ನಂ ದಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅರಕ್ಖಿತಂ ಸೀಲಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಪರಿಪೂರಿತಾ ಕಾಚಿ ಪಾರಮೀ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಮೇ ನಿರುಸ್ಸಾಹಂ ವಿಯ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮನ್ತಸ್ಸಪಿ ಪಥವೀ ನ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸಪಿ ನ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇನ್ತಸ್ಸಪಿ ನ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಸ್ಸೇವ ಮೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಇತಿ ಮಾದಿಸೇನಪಿ ತಿಕ್ಖಞಾಣೇನ ಕಿಚ್ಛೇನೇವಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ, ತಂ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನಾ ಕಥಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾಯ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನುಭಾವೇನಪಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಯಾಚಿತೇ ದೇಸೇತುಕಾಮತಾಯಪಿಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ। ಜಾನಾತಿ ಹಿ ಭಗವಾ "ಮಮ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಯ ಚಿತ್ತೇ ನಮಮಾನೇ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಯಾಚಿಸ್ಸತಿ, ಇಮೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಗರುಕಾ, ತೇ 'ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಧಮ್ಮಂ ನ

ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಥ ನಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಯಾಚಿತ್ವಾ ದೇಸಾಪೇತಿ, ಸನ್ತೋ ವತ ಭೋ ಧಮ್ಮೋ ಪಣೀತೋ'ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಸುಸ್ಸೂಸಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಇದಮ್ಪಿಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ, ನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೮. **ಸಹಮ್ಪತಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಸಹಕೋ ನಾಮ ಥೇರೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿಯಂ ಕಪ್ಪಾಯುಕಬ್ರಹ್ಮಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತತ್ರ ನಂ ಸಹಮ್ಪತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸಹಮ್ಪತಿಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ನಸ್ಸತಿ ವತಾ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಇಮಂ ಸದ್ದಂ ತಥಾ ನಿಚ್ಛಾರೇತಿ, ಯಥಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸುತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಮಯೇ ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಅಪ್ಪಂ ಪರಿತ್ತಂ ರಾಗದೋಸಮೋಹರಜಂ ಏತೇಸಂ ಏವಂಸಭಾವಾತಿ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ। ಅಪ್ಪಂ ರಾಗಾದಿರಜಂ ಯೇಸಂ ತೇ ಸಭಾವಾ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಅಸ್ಸವನತಾ**ತಿ "ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಕರಣತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ಅಸ್ಸವನತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಪುರಿಮಬುದ್ಧೇಸು ದಸಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವಸೇನ ಕತಾಧಿಕಾರಾ ಪರಿಪಾಕಗತಪದುಮಾನಿ ವಿಯ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂಯೇವ ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ ಚತುಪ್ಪದಿಕಗಾಥಾವಸಾನೇ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮನಾರಹಾ ನ ಏಕೋ, ನ ದ್ವೇ, ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾತಾರೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಾತುರಹೋಸೀತಿ ಪಾತುಭವಿ। **ಸಮಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತೋ**ತಿ ಸಮಲೇಹಿ ಪೂರಣಕಸ್ಸಪಾದೀಹಿ ಛಹಿ ಸತ್ಥಾರೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತೋ। ತೇ ಹಿ ಪುರೇತರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಕಣ್ಟಕೇ ಪತ್ಥರಮಾನಾ ವಿಯ ವಿಸಂ ಸಿಞ್ಚಮಾನಾ ವಿಯ ಚ ಸಮಲಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಧಮ್ಮಂ ದೇಸಯಿಂಸು। ತೇ ಕಿರ ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಾನುಸ್ಸವೇನ ಸಞ್ಜಾತಕುತೂಹಲಾ ಲೋಕಂ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ಕೋಹಞ್ಞೇ ಠತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಧಮ್ಮಂಯೇವ ಧಮ್ಮೋತಿ ದೀಪೇಸುಂ। **ಅಪಾಪುರೇತ**ನ್ತಿ ವಿವರ ಏತಂ। **ಅಮತಸ್ಸ ದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ಅಮತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ದ್ವಾರಭೂತಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಏತಂ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನನ್ತರಧಾನತೋ ಪಭುತಿ ಪಿಹಿತಂ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಸ್ಸ ಮಹಾದ್ವಾರಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಸದ್ಧಮ್ಮದೇಸನಾಹತ್ಥೇನ ಅಪಾಪುರ ವಿವರ ಉಗ್ಘಾಟೇಹೀತಿ। **ಸುಣನ್ತು ಧಮ್ಮಂ ವಿಮಲೇನಾನುಬುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ರಾಗಾದಿಮಲಾನಂ ಅಭಾವತೋ ವಿಮಲೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಅನುಬುದ್ಧಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತು ತಾವ ಭಗವಾತಿ ಯಾಚತಿ।

ಸೇಲಪಬ್ಬತೋ ಉಚ್ಚೋ ಹೋತಿ ಥಿರೋ ಚ, ನ ಪಂಸುಪಬ್ಬತೋ ಮಿಸ್ಸಕಪಬ್ಬತೋ ವಾತಿ ಆಹ **"ಸೇಲೇ ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿಟ್ಠಿತೋ"**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ "ಸೇಲಮಯೇ ಏಕಗ್ಘನೇ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿ ಯಥಾಠಿತೋವ। ನ ಹಿ ತತ್ಥ ಠಿತಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಗೀವುಕ್ಖಿಪನಪಸಾರಣಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ। **ತಥೂಪಮ**ನ್ತಿ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಸೇಲಪಬ್ಬತೂಪಮಂ। **ಧಮ್ಮಮಯಂ ಪಾಸಾದ**ನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಮಾಹ। ಸೋ ಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಸಾದಾವಹೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತಟ್ಠೇನ ಪಾಸಾದಸದಿಸೋ ಚ, ಪಞ್ಞಾಪರಿಯಾಯೋ ವಾ ಇಧ ಧಮ್ಮ-ಸದ್ದೋ। ಪಞ್ಞಾ ಹಿ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತಟ್ಠೇನ ಪಾಸಾದೋತಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ। ತಥಾ ಚಾಹ -

> "ಪಞ್ಞಾಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ, ಅಸೋಕೋ ಸೋಕಿನಿಂ ಪಜಂ।
> ಪಬ್ಬತಟ್ಠೋವ ಭೂಮಟ್ಠೇ, ಧೀರೋ ಬಾಲೇ ಅವೇಕ್ಖತೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೮)।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯಥಾ ಸೇಲಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿ ಯಥಾಠಿತೋವ ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ಸಮನ್ತತೋ ಜನತಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ತಥಾ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸುಮೇಧ ಸುನ್ದರಪಞ್ಞ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಪಞ್ಞಾಮಯಂ ಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸಯಂ ಅಪೇತಸೋಕೋ ಸೋಕಾವತಿಣ್ಣಂ ಜಾತಿಜರಾಭಿಭೂತಂ ಜನತಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸು ಉಪಧಾರಯ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಥಾ ಹಿ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಸಮನ್ತಾ ಮಹನ್ತಂ ಖೇತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕೇದಾರಪಾಳೀಸು ಕುಟಿಕಾಯೋ ಕತ್ವಾ ರತ್ತಿಂ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಾಲೇಯ್ಯುಂ, ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಞ್ಚ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಅಸ್ಸ, ಅಥ ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಠತ್ವಾ ಚಕ್ಖುಮತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಭೂಮಿಂ ಓಲೋಕಯತೋ ನೇವ ಖೇತ್ತಂ, ನ ಕೇದಾರಪಾಳಿಯೋ, ನ ಕುಟಿಯೋ, ನ ತತ್ಥ ಸಯಿತಮನುಸ್ಸಾ

ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯುಂ ಅನುಜ್ಜಲಭಾವತೋ, ಕುಟಿಕಾಸು ಪನ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾಮತ್ತಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ ಉಜ್ಜಲಭಾವತೋ, ಏವಂ ಧಮ್ಮಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಸತ್ತನಿಕಾಯಂ ಓಲೋಕಯತೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಯೇ ತೇ ಅಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ಸತ್ತಾ, ತೇ ಏಕವಿಹಾರೇ ದಕ್ಖಿಣಜಾಣುಪಸ್ಸೇ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ನಾಗಚ್ಛನ್ತಿ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ಅನುಜ್ಜಲಭಾವತೋ ಅನುಳಾರಭಾವತೋ ಚ, ರತ್ತಿಂ ಖಿತ್ತಾ ಸರಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ವೇನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಾ, ತೇ ಏವಸ್ಸ ದೂರೇಪಿ ಠಿತಾ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣಗ್ಗಿತಾಯ ಸಮುಜ್ಜಲಭಾವತೋ ಉಳಾರಸನ್ತಾನತಾಯ ಚ, ಸೋ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಚ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

"ದೂರೇ ಸನ್ತೋ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ, ಹಿಮವನ್ತೋವ ಪಬ್ಬತೋ।
ಅಸನ್ತೇತ್ಥ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ರತ್ತಿಂ ಖಿತ್ತಾ ಯಥಾ ಸರಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೦೪)।

ಉಟ್ಠೇಹೀತಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಚಾರಿಕಚರಣಂ ಯಾಚನ್ತೋ ಭಣತಿ। **ಉಟ್ಠೇಹೀ**ತಿ ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಸಙ್ಖಾತಸಙ್ಕೋಚಾಪತ್ತಿತೋ ಕಿಲಾಸುಭಾವತೋ ಉಟ್ಠಹ। **ವೀರಾ**ತಿಆದೀಸು ಭಗವಾ ಸಾತಿಸಯಚತುಬ್ಬಿಧಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯವನ್ತತಾಯ **ವೀರೋ,** ದೇವಪುತ್ತಮಚ್ಚುಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಿಜಿತತ್ತಾ **ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ,** ಜಾತಿಕನ್ತಾರಾದಿತೋ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ಥಂ ವಾಹನಸಮತ್ಥತಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಖೇಮಪ್ಪದೇಸಂ ಸಮ್ಪಾಪನಸಮತ್ಥತಾಯ **ಸತ್ಥವಾಹೋ,** ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಇಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **ಅಣಣೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯೋ ಹಿ ಪರೇಸಂ ಇಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿನಾಸೇತಿ, ಸೋ ತೇಹಿ "ಇಣಂ ದೇಹೀ"ತಿ ತಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ಫರುಸಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ ವಮ್ಭಮಾನೋಪಿ ವಧಿಯಮಾನೋಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಟಿಪ್ಪಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಿತಿಕ್ಖತಿ। ತಿತಿಕ್ಖಕಾರಣಞ್ಹಿಸ್ಸ ತಂ ಇಣಂ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಯೋ ಯಮ್ಹಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೇನ ರಜ್ಜತಿ, ತಣ್ಹಾಗಹಣೇನ ತಂ ವತ್ಥುಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ತೇನ ಫರುಸಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ ವಮ್ಭಮಾನೋಪಿ ವಧಿಯಮಾನೋಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಟಿಪ್ಪಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಿತಿಕ್ಖತಿ। ತಿತಿಕ್ಖಕಾರಣಞ್ಹಿಸ್ಸ ಸೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ ಘರಸಾಮಿಕೇಹಿ ವಿಹೇಠಿಯಮಾನಾನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ವಿಯ। ಕಸ್ಮಾ? ಇಣಸದಿಸತ್ತಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ।

೯. **ಅಜ್ಝೇಸನ**ನ್ತಿ ಗರುಟ್ಠಾನೀಯಂ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ಗರುತರಂ ಪಯೋಜನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅಭಿಪತ್ಥನಾ ಅಜ್ಝೇಸನಾ, ಸಾಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಯಾಚನಾ ಏವ। **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣೇನ ಚ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣೇನ ಚ। ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖೂ**ತಿ ನಾಮಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ**ತಿ । ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಂ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖೂ**ತಿ। **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೇ**ತಿಆದೀಸು ಯೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ರಾಗಾದಿರಜಂ ಅಪ್ಪಂ, ತೇ **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾ**। ಯೇಸಂ ತಂ ಮಹನ್ತಂ, ತೇ **ಮಹಾರಜಕ್ಖಾ**। ಯೇಸಂ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ತಿಕ್ಖಾನಿ, ತೇ **ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಾ**। ಯೇಸಂ ತಾನಿ ಮುದೂನಿ, ತೇ **ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಾ**। ಯೇಸಂ ತೇಯೇವ ಸದ್ಧಾದಯೋ ಆಕಾರಾ ಸುನ್ದರಾ, ತೇ **ಸ್ವಾಕಾರಾ**। ಯೇ ಕಥಿತಕಾರಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಿ, ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ, ತೇ **ಸುವಿಞ್ಞಾಪಯಾ**। ಯೇ ಪರಲೋಕಞ್ಚೇವ ವಜ್ಜಞ್ಚ ಭಯತೋ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ **ಪರಲೋಕವಜ್ಜಭಯದಸ್ಸಾವಿನೋ** ನಾಮ।

ಉಪ್ಪಲಾನಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ ಉಪ್ಪಲಿನೀ, ಗಚ್ಛೋಪಿ ಜಲಾಸಯೋಪಿ, ಇಧ ಪನ ಜಲಾಸಯೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಸ್ಮಾ **ಉಪ್ಪಲಿನಿಯ**ನ್ತಿ ಉಪ್ಪಲವನೇತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅನ್ತೋನಿಮುಗ್ಗಪೋಸೀನೀ**ತಿ ಯಾನಿ ಉದಕಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ನಿಮುಗ್ಗಾನೇವ ಹುತ್ವಾ ಪುಸ್ಸನ್ತಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ತಾನಿ ಅನ್ತೋನಿಮುಗ್ಗಪೋಸೀನಿ। **ಉದಕಂ ಅಚ್ಚುಗ್ಗಮ್ಮ ತಿಟ್ಠನ್ತೀ**ತಿ ಉದಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯಾನಿ ಅಚ್ಚುಗ್ಗಮ್ಮ ಠಿತಾನಿ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಆಗಮಯಮಾನಾನಿ, ತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಯಾನಿ ಸಮೋದಕಂ ಠಿತಾನಿ, ತಾನಿ ಸ್ವೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಯಾನಿ ಉದಕಾ ಅನುಗ್ಗತಾನಿ ಅನ್ತೋನಿಮುಗ್ಗಪೋಸೀನಿ, ತಾನಿ ತತಿಯದಿವಸೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಉದಕಾ ಪನ ಅನುಗ್ಗತಾನಿ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಸರೋಗಉಪ್ಪಲಾದೀನಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಯಾನಿ ನೇವ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಭಕ್ಖಾನೇವ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಾನಿ ಪಾಳಿಂ ನಾರುಳ್ಹಾನಿ, ಆಹರಿತ್ವಾ ಪನ ದೀಪೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪಕಾಸಿತಾನಿ। ಯಥೇವ ಹಿ ತಾನಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ, ಏವಮೇವ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ ನೇಯ್ಯೋ ಪದಪರಮೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಹ ಉದಾಹಟವೇಲಾಯ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಙ್ಖಿತ್ತೇನ ಮಾತಿಕಾಯ ಠಪಿಯಮಾನಾಯ ದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಙ್ಖಿತ್ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥೇ ವಿಭಜಿಯಮಾನೇ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸತೋ ಪರಿಪುಚ್ಛತೋ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ನೇಯ್ಯೋ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಮ್ಪಿ ಸುಣತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಭಣತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಧಾರಯತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ವಾಚಯತೋ ನ ತಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ತೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಮಗ್ಗಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಝಾನಂ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಪದಪರಮೋ**। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪಲವನಾದಿಸದಿಸಂ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಜ್ಜ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ ವಿಯ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ, ಸ್ವೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ ವಿಯ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ, ತತಿಯದಿವಸೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ ವಿಯ ನೇಯ್ಯೇ, ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಭಕ್ಖಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಯ ಪದಪರಮೇ ಚ ಅದ್ದಸ, ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಚ "ಏತ್ತಕಾ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾ, ಏತ್ತಕಾ ಮಹಾರಜಕ್ಖಾ, ತತ್ರಾಪಿ ಏತ್ತಕಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ"ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋವ ಅದ್ದಸ।

ತತ್ಥ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇತಿ। ಪದಪರಮಾನಂ ಅನಾಗತತ್ಥಾಯ ವಾಸನಾ ಹೋತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅತ್ಥಾವಹಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ದೇಸೇತುಕಮ್ಯತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪುನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೀಸು ಭವೇಸು ಸತ್ತೇ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬವಸೇನ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಕಾಸಿ। ಯೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಿಪಾಕಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಕಿಲೇಸಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಚ್ಛನ್ದಿಕಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ ಅಭಬ್ಬಾ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ, ಇಮೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಅಭಬ್ಬಾ। ಕತಮೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಭಬ್ಬಾ? ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ನ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಭಬ್ಬಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೨೬-೮೨೭)। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇ ಪಹಾಯ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇಯೇವ ಞಾಣೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಏತ್ತಕಾ ರಾಗಚರಿತಾ, ಏತ್ತಕಾ ದೋಸ, ಮೋಹ, ವಿತಕ್ಕ, ಸದ್ಧಾ, ಬುದ್ಧಿಚರಿತಾ"ತಿ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಕಾಸಿ, ಏವಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾದಿಭಬ್ಬಾದಿವಸೇನ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ತೇ ಸತ್ತಾ ಪುಞ್ಜಪುಞ್ಜಾವ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ನ ಏಕೇಕಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಪಚ್ಚಭಾಸೀತಿ ಪತಿಅಭಾಸಿ। **ಅಪಾರುತಾ**ತಿ ವಿವಟಾ। **ಅಮತಸ್ಸ ದ್ವಾರಾ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। ಸೋ ಹಿ ಅಮತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ, ಸೋ ಮಯಾ ವಿವರಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ಮಹಾಕರುಣೂಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಅಧಿಗತತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಅಪಾರುತಂ ತೇಸಂ ಅಮತಸ್ಸ ದ್ವಾರ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಪಮುಞ್ಚನ್ತು ಸದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಸದ್ಧಂ ಮುಞ್ಚನ್ತು ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತು ಪವೇದೇನ್ತು, ಮಯಾ ದೇಸಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಮಯಿ ಚ ಅತ್ತನೋ ಸದ್ಧಹನಾಕಾರಂ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಚ್ಛಿಮಪದದ್ವಯೇ ಅಯಮತ್ಥೋ - ಅಹಞ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಪಗುಣಂ ಸುಪ್ಪವತ್ತಿತಮ್ಪಿ ಇಮಂ ಪಣೀತಂ ಉತ್ತಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಾಯವಾಚಾಕಿಲಮಥಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ನ ಭಾಸಿಂ, ನ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ, ಇದಾನಿ ಪನ ಸಬ್ಬೋ ಜನೋ ಸದ್ಧಾಭಾಜನಂ ಉಪನೇತು, ಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ ನೇಸಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪನ್ತಿ। **ಅನ್ತರಧಾಯೀ**ತಿ ಸತ್ಥಾರಂ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಹಿತೋ, ಸಕಟ್ಠಾನಮೇವ ಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತ್ಥುಸನ್ತಿಕಞ್ಹಿ ಉಪಗತಾನಂ ದೇವಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಞ್ಚ ತಸ್ಸ ಪುರತೋ ಅನ್ತರಧಾನಂ ನಾಮ ಸಕಟ್ಠಾನಗಮನಮೇವ।

ಬ್ರಹ್ಮಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦. **ಏತದಹೋಸೀ**ತಿ ಏತಂ ಅಹೋಸಿ, "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಳಾರೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ದೀಘಪಿಙ್ಗಲೋ ಕಿರೇಸ। ಸೋ ಹಿ ತುಙ್ಗಸರೀರತಾಯ ದೀಘೋ, ಪಿಙ್ಗಲಚಕ್ಖುತಾಯ ಪಿಙ್ಗಲೋ, ತೇನಸ್ಸ "ಆಳಾರೋ"ತಿ ನಾಮಂ ಅಹೋಸಿ। **ಕಾಲಾಮೋ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ।

ಪಣ್ಡಿತೋತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೮೪) ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸಮಾಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಸಂಸಿದ್ಧೇನ ಅಧಿಗಮಬಾಹುಸಚ್ಚಸಙ್ಖಾತೇನ ಪಣ್ಡಿತಭಾವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ಯತ್ತೋ**ತಿ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸಮಾಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಪಚ್ಚಯೇನ ಪಾರಿಹಾರಿಕಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಬ್ಯತ್ತಭಾವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮೇಧಾವೀ**ತಿ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಅಥ ವಾ **ಮೇಧಾವೀ**ತಿ ತಿಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ತಂತಂಇತಿಕತ್ತಬ್ಬತಾಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಚ ಮೇಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕೋ**ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಜಾತಿಕೋ ವಿಸುದ್ಧಸತ್ತೋ। **ಆಜಾನಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸ್ಸತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ।

ಭಗವತೋಪಿ ಖೋ ಞಾಣಂ ಉದಪಾದೀತಿ ಭಗವತೋಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಭಗವಾ ಕಿರ ದೇವತಾಯ ಕಥಿತೇನೇವ ನಿಟ್ಠಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಇತೋ ಸತ್ತಮದಿವಸಮತ್ಥಕೇ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ ಅದ್ದಸ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಭಗವತೋಪಿ ಖೋ ಞಾಣಂ ಉದಪಾದೀ"ತಿ। **ಮಹಾಜಾನಿಯೋ**ತಿ ಸತ್ತದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಪತ್ತಬ್ಬಮಗ್ಗಫಲತೋ ಪರಿಹೀನತ್ತಾ ಮಹತೀ ಜಾನಿ ಪರಿಹಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಮಹಾಜಾನಿಯೋ। ಅಕ್ಖಣೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ಇಧ ಧಮ್ಮದೇಸನಟ್ಠಾನಂ ಆಗಮನಪಾದಾಪಿ ನತ್ಥಿ, ಅಥಾಹಂ ತತ್ಥ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಗನ್ತ್ವಾ ದೇಸಿಯಮಾನಂ ಧಮ್ಮಮ್ಪಿಸ್ಸ ಸೋತುಂ ಸೋತಪಸಾದೋಪಿ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಮಹಾಜಾನಿಯೋ ಜಾತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವತಾ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಧಮ್ಮಂ ಞಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ? ಆಮ ನ ಸಕ್ಕಾ, ನ ಹಿ ಪರತೋಘೋಸಮನ್ತರೇನ ಸಾವಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಇತರಪಚ್ಚಯರಹಿತಸ್ಸಪಿ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ನ ಚ ತಂ ಅತ್ಥಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಚಯಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಪರತೋ ಚ ಘೋಸೋ ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೭)।

ಉದಕೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ, ರಾಮಸ್ಸ ಪನ ಪುತ್ತತಾಯ **ರಾಮಪುತ್ತೋ**। **ಅಭಿದೋಸಕಾಲಕತೋ**ತಿ ಅಡ್ಢರತ್ತೇ ಕಾಲಕತೋ। **ಭಗವತೋಪಿ ಖೋ ಞಾಣಂ ಉದಪಾದೀ**ತಿ ಇಧಾಪಿ ಕಿರ ಭಗವಾ ದೇವತಾಯ ಕಥಿತವಚನೇನ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಹಿಯ್ಯೋ ಅಡ್ಢರತ್ತೇ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಉದಕೋ ರಾಮಪುತ್ತೋ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ"ತಿ ಅದ್ದಸ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ।

ಬಹೂಪಕಾರಾತಿ ಬಹುಉಪಕಾರಾ। **ಪಧಾನಪಹಿತತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸೂ**ತಿ ಪಧಾನತ್ಥಾಯ ಪೇಸಿತತ್ತಭಾವಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಪರಿವೇಣಸಮ್ಮಜ್ಜನೇನ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಬನ್ಧನೇನ ಮುಖೋದಕದನ್ತಕಟ್ಠದಾನಾದಿನಾ ಚ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಕೇ ಪನೇತೇ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ ನಾಮ? ಯೇ ತೇ –

ರಾಮೋ ಧಜೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಚಾಪಿ ಮನ್ತೀ।
ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ಚ ಭೋಜೋ ಸುಯಾಮೋ ಸುದತ್ತೋ।
ಏತೇ ತದಾ ಅಟ್ಠ ಅಹೇಸುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ।
ಛಳಙ್ಗವಾ ಮನ್ತಂ ವಿಯಾಕರಿಂಸೂತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೮೪; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಅವಿದೂರೇನಿದಾನಕಥಾ)।

ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಜಾತಕಾಲೇ ಸುಪಿನಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಚೇವ ಲಕ್ಖಣಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಚ ಅಟ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ತೇಸು ತಯೋ ದ್ವೇಧಾ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು "ಇಮೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಮಾನೋ ರಾಜಾ ಹೋಹಿತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ, ಪಬ್ಬಜಮಾನೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ। ಪಞ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣಾ ಅಹೇಸುಂ "ಇಮೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಗಾರೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಬುದ್ಧೋವ ಹೋತೀ"ತಿ। ತೇಸು ಪುರಿಮಾ ತಯೋ ಯಥಾಮನ್ತಪದಂ ಗತಾ। ಏತೇ ಹಿ ಲಕ್ಖಣಮನ್ತಸಙ್ಖಾತವೇದವಚನಾನುರೂಪಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ ದ್ವೇ ಗತಿಯೋ ಭವನ್ತಿ ಅನಞ್ಞಾತಿ ವುತ್ತನಿಯಾಮೇನ ನಿಚ್ಛಿನಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ವುತ್ತಮೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಂಸು, ನ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಬುದ್ಧಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಿಂಸು। ಇಮೇ ಪನ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಾದಯೋ ಪಞ್ಚ "ಏಕಂಸತೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಜಾತನಿಚ್ಛಯತ್ತಾ

ಮನ್ತಪದಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ। ತೇ ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧಂ ತುಟ್ಠಿದಾನಂ ಞಾತಕಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ “ಅಯಂ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಅಗಾರೇ ನ ಅಜ್ಝಾವಸಿಸ್ಸತಿ, ಏಕನ್ತೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಸಮಣಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತೇಸಂ ಪುತ್ತಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಏತೇ ಕಿರ ದಹರಕಾಲೇವ ಬಹೂ ಮನ್ತೇ ಜಾನಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಆಚರಿಯಟ್ಠಾನೇ ಠಪಯಿಂಸು। ತೇ “ಪಚ್ಛಾ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಪುತ್ತದಾರಜಟಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಪಬ್ಬಜಿತು”ನ್ತಿ ದಹರಕಾಲೇಯೇವ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ರಮಣೀಯಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ವಿಚರಿಂಸು। ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಪನ “ಕಿಂ ಭೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ “ಕುಹಿಂ ತುಮ್ಹೇ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಥ, ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ವಿವಿಧನಾಟಕಮಜ್ಝೇ ದೇವೋ ವಿಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇ ಸುತ್ವಾ “ನ ತಾವ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪರಿಪಾಕಂ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕಾ ವಿಹರಿಂಸುಯೇವ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಭಗವಾ “ಬಹುಕಾರಾ ಖೋ ಮೇ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ”ತಿ ಆಹ। ಕಿಂ ಉಪಕಾರಕಾನಂಯೇವ ಏಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಅನುಪಕಾರಕಾನಂ ನ ದೇಸೇತೀತಿ? ನೋ ನ ದೇಸೇತಿ। ಪರಿಚಯವಸೇನ ಹೇಸ ಆಳಾರಞ್ಚೇವ ಕಾಲಾಮಂ ಉದಕಞ್ಚ ರಾಮಪುತ್ತಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞಂ ಅಞ್ಞೋ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಥಾವಿಧಉಪನಿಸ್ಸಯತ್ತಾ। ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಪುಞ್ಞಕರಣಕಾಲೇ ದ್ವೇ ಭಾತರೋ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ ಚ ಏಕತೋ ಸಸ್ಸಂ ಅಕಂಸು। ತತ್ಥ ಜೇಟ್ಠಸ್ಸ “ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಸ್ಸೇ ನವ ವಾರೇ ಅಗ್ಗಸಸ್ಸದಾನಂ ಮಯಾ ದಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ವಪ್ಪಕಾಲೇ ಬೀಜಗ್ಗಂ ನಾಮ ದತ್ವಾ ಗಬ್ಭಕಾಲೇ ಕನಿಟ್ಠೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇಸಿ “ಗಬ್ಭಕಾಲೇ ಗಬ್ಭಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಕನಿಟ್ಠೋ “ತರುಣಸಸ್ಸಂ ನಾಸೇತುಕಾಮೋಸೀ”ತಿ ಆಹ। ಜೇಟ್ಠೋ ಕನಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅನನುವತ್ತನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಖೇತ್ತಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಗಬ್ಭಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಖೀರಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಫಾಣಿತೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ಪುಥುಕಕಾಲೇ ಪುಥುಕಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ , ಲಾಯನೇ ಲಾಯನಗ್ಗಂ, ವೇಣಿಕರಣೇ ವೇಣಗ್ಗಂ, ವೇಣಿಯೋ ಪುರಿಸಭಾರವಸೇನ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕಲಾಪಕರಣೇ ಕಲಾಪಗ್ಗಂ, ಖಲೇ ಕಲಾಪಾನಂ ಠಪನದಿವಸೇ ಖಲಗ್ಗಂ, ಮದ್ದಿತ್ವಾ ವೀಹೀನಂ ರಾಸಿಕರಣದಿವಸೇ ಖಲಭಣ್ಡಗ್ಗಂ, ಕೋಟ್ಠಾಗಾರೇ ಧಞ್ಞಸ್ಸ ಪಕ್ಖಿಪನದಿವಸೇ ಕೋಟ್ಠಗ್ಗನ್ತಿ ಏವಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಸ್ಸೇ ನವ ವಾರೇ ಅಗ್ಗದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಕನಿಟ್ಠೋ ಪನ ಖಲತೋ ಧಞ್ಞಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಗಹಣದಿವಸೇ ಅದಾಸಿ। ತೇಸು ಜೇಟ್ಠೋ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರೋ ಜಾತೋ, ಕನಿಟ್ಠೋ ಸುಭದ್ದಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। ಇತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಸ್ಸೇ ನವನ್ನಂ ಅಗ್ಗದಾನಾನಂ ದಿನ್ನತ್ತಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ಅಞ್ಞೋ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। “ನವನ್ನಂ ಅಗ್ಗದಾನಾನಂ ದಿನ್ನತ್ತಾ”ತಿ ಇದಞ್ಚ ತಸ್ಸ ರತ್ತಞ್ಞೂನಂ ಅಗ್ಗಭಾವತ್ಥಾಯ ಕತಾಭಿನೀಹಾರಾನುರೂಪಂ ಪವತ್ತಿತಸಾವಕಪಾರಮಿಯಾ ಚಿಣ್ಣನ್ತೇ ಪವತ್ತಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ತಂತಂಪಾರಮಿಯಾ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಕಾಲೇ ಪವತ್ತಿತಂ ಪುಞ್ಞಂ ಅಪುಞ್ಞಂ ವಾ ಗರುತರವಿಪಾಕಮೇವ ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ವಿನಾ ಕಥಂ ರತ್ತಞ್ಞೂನಂ ಅಗ್ಗಭಾವಸಿದ್ಧೀತಿ? “ಬಹುಕಾರಾ ಖೋ ಮೇ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ”ತಿ ಇದಂ ಪನ ಉಪಕಾರಾನುಸ್ಸರಣಮತ್ತಕೇನೇವ ವುತ್ತಂ।

ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಪದೇಸೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಗನ್ಧಮಾದನಪಬ್ಬತೇ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಾಯ ನಾಗಲತಾದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಅನೋತತ್ತದಹೇ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಆಕಾಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಪತನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ನಗರೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾ ಗಮನಕಾಲೇಪಿ ತತೋಯೇವ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇತಿ ಇಸಯೋ ಏತ್ಥ ನಿಪತನ್ತಿ ಉಪ್ಪತನ್ತಿ ಚಾತಿ ತಂ ಠಾನಂ “ಇಸಿಪತನ”ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ, ಮಿಗಾನಂ ಪನ ಅಭಯತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನತ್ತಾ “ಮಿಗದಾಯೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ”ತಿ। ಅಞ್ಞೇ ಬುದ್ಧಾ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಓತರನ್ತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಭಗವಾ ಉಪಕಸ್ಸ ಆಜೀವಕಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ “ಉಪಕೋ ಇಮಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಸೋ ಮಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಲ್ಲಪಿತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಪುನ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ಆಗಮ್ಮ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಞತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪದಸಾವ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಯೇನ ಬಾರಾಣಸೀ, ತೇನ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮೀ”ತಿ।

೧೧. **ಅನ್ತರಾ ಚ ಗಯಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಗಯಾಯ ಚ ಬೋಧಿಸ್ಸ ಚ ವಿವರೇ ತಿಗಾವುತನ್ತರೇ ಠಾನೇ। ಬೋಧಿಮಣ್ಡತೋ ಹಿ ಗಯಾ ತೀಣಿ ಗಾವುತಾನಿ, ಬಾರಾಣಸೀ ಅಟ್ಠಾರಸ ಯೋಜನಾನಿ। ಉಪಕೋ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಸ್ಸ ಚ ಗಯಾಯ ಚ ಅನ್ತರೇ ಭಗವನ್ತಂ ಅದ್ದಸ। ಅನ್ತರಾ-ಸದ್ದೇನ ಪನ ಯುತ್ತತ್ತಾ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಕತಂ। ಈದಿಸೇಸು ಚ ಠಾನೇಸು ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ "ಅನ್ತರಾ ಗಾಮಞ್ಚ ನದಿಞ್ಚ ಯಾತೀ"ತಿ ಏವಂ ಏಕಮೇವ ಅನ್ತರಾ-ಸದ್ದಂ ಪಯುಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ ದುತಿಯಪದೇನಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ, ಅಯೋಜಿಯಮಾನೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸಾಮಿವಚನಸ್ಸ ಪಸಙ್ಗೇ ಅನ್ತರಾ-ಸದ್ದಯೋಗೇನ ಉಪಯೋಗವಚನಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ। ಇಧ ಪನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಏವ ವುತ್ತೋ। **ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಅದ್ಧಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಮಗ್ಗಂ, ದೀಘಮಗ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅದ್ಧಾನಗಮನಸಮಯಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗೇ "ಅದ್ಧಯೋಜನಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಪಾಚಿ॰ ೨೧೮) ಅದ್ಧಯೋಜನಮ್ಪಿ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ। ಬೋಧಿಮಣ್ಡತೋ ಪನ ಗಯಾ ತಿಗಾವುತಂ। **ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನೀ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪಸನ್ನಾನಿ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಾನೀ**ತಿ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। **ಪರಿಸುದ್ಧೋ**ತಿ ನಿದ್ದೋಸೋ। **ಪರಿಯೋದಾತೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯೇವ ಹಿ ಏಸ "ಪರಿಯೋದಾತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ನ ಸೇತಭಾವೇನ। ಏತಸ್ಸ ಪರಿಯೋದಾತತಂ ದಿಸ್ವಾವ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನತಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ನಯಗ್ಗಾಹೀಪಞ್ಞಾ ಕಿರೇಸಾ ತಸ್ಸ ಆಜೀವಕಸ್ಸ।

ಸಬ್ಬಾಭಿಭೂತಿ ಸಬ್ಬಂ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ಸಬ್ಬವಿದೂ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಂ ಅವೇದಿಂ ಅಞ್ಞಾಸಿಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಞೇಯ್ಯಾವರಣಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ। **ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅನೂಪಲಿತ್ತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಮುಯ್ಹನಾದಿನಾ ಕಿಲೇಸಲೇಪೇನ ಅಲಿತ್ತೋ। **ಸಬ್ಬಞ್ಜಹೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಂ ಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಅಪ್ಪಹಾತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಹಿ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಂ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಹೀನತ್ತಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಜಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। **ತಣ್ಹಕ್ಖಯೇ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ವಿಮುತ್ತೋ। **ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಂ ಅತ್ತನಾವ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಕಮುದ್ದಿಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಕಂ ಅಞ್ಞಂ "ಅಯಂ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ"ತಿ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಂ।

ನ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ ಮಯ್ಹಂ ಆಚರಿಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ಯಾದಿಸೋ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಅಧಿಗಮೋ, ನ ತಾದಿಸೋ ಅಧಿಗಮೋ ಪರೂಪದೇಸೋ ಅತ್ಥಿ, ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ ಪನಸ್ಸ ಲೇಸೋಪಿ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ಮೇ ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಪಟಿನಿಧಿಭೂತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಹೇತುನಾ ನಯೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸಯಂ ಬುದ್ಧೋ । **ಸೀತಿಭೂತೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಗ್ಗಿನಿಬ್ಬಾಪನೇನ ಸೀತಿಭೂತೋ, ಕಿಲೇಸಾನಂ ಯೇವ ನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ **ನಿಬ್ಬುತೋ**।

ಕಾಸಿನಂ ಪುರನ್ತಿ ಕಾಸಿರಟ್ಠೇ ನಗರಂ। **ಆಹಞ್ಛ**ನ್ತಿ ಆಹನಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಅಮತದುನ್ದುಭಿ**ನ್ತಿ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಅಮತಾಧಿಗಮಾಯ ಉಗ್ಘೋಸನಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಾ "ಅಮತದುನ್ದುಭೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪಟಿಲಾಭಾಯ ತಂ ಅಮತಭೇರಿಂ ಪಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅರಹಸಿ ಅನನ್ತಜಿನೋತಿ ಅನನ್ತಜಿನೋಪಿ ಭವಿತುಂ ಯುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನನ್ತಞಾಣೋ ಜಿತಕಿಲೇಸೋತಿ **ಅನನ್ತಜಿನೋ**। **ಹುಪೇಯ್ಯಪಾವುಸೋ**ತಿ ಆವುಸೋ ಏವಮ್ಪಿ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯ, ಏವಂವಿಧೇ ನಾಮ ರೂಪರತನೇ ಈದಿಸೇನ ಞಾಣೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಯಞ್ಹಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಜಾತೋ। ಕತಾಧಿಕಾರೋ ಹೇಸ। ತಥಾ ಹಿ ಭಗವಾ ತೇನ ಸಮಾಗಮನತ್ಥಂ ಪದಸಾವ ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। **ಪಕ್ಕಾಮೀ**ತಿ ವಙ್ಕಹಾರಜನಪದಂ ನಾಮ ಅಗಮಾಸಿ।

ತತ್ಥೇಕಂ ಮಿಗಲುದ್ದಕಗಾಮಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ, ಜೇಟ್ಠಕಲುದ್ದಕೋ ತಂ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಜನಪದೇ ಚಣ್ಡಾ ಮಕ್ಖಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ನಂ ಏಕಾಯ ಚಾಟಿಯಾ ವಸಾಪೇಸುಂ। ಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ದೂರಂ ಮಿಗವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅರಹನ್ತೇ ಮಾ ಪಮಜ್ಜೀ"ತಿ ಚಾಪಂ ನಾಮ ಧೀತರಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುತ್ತಭಾತುಕೇಹಿ। ಸಾ ಚಸ್ಸ ಧೀತಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಹೋತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಸಮ್ಪನ್ನಾ। ದುತಿಯದಿವಸೇ ಉಪಕೋ ಘರಂ ಆಗತೋ ತಂ ದಾರಿಕಂ ಸಬ್ಬಂ ಉಪಚಾರಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿವಿಸಿತುಂ ಉಪಗತಂ

ದಿಸ್ವಾ ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಭುಞ್ಜಿತುಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಭಾಜನೇನ ಭತ್ತಂ ಆದಾಯ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭತ್ತಂ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ "ಸಚೇ ಚಾಪಂ ಲಭಾಮಿ, ಜೀವಾಮಿ। ನೋ ಚೇ, ಮರಾಮೀ"ತಿ ನಿರಾಹಾರೋ ಸಯಿ। ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಮಾಗವಿಕೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಧೀತರಂ ಉಪಕಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಾ "ಏಕದಿವಸಮೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ನಾಗತಪುಬ್ಬೋ"ತಿ ಆಹ।

ಮಾಗವಿಕೋ ಆಗತವೇಸೇನೇವ ನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ಗನ್ತ್ವಾ "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಫಾಸುಕ"ನ್ತಿ ಪಾದೇ ಪರಾಮಸನ್ತೋ ಪುಚ್ಛಿ। ಉಪಕೋ ನಿತ್ಥುನನ್ತೋ ಪರಿವತ್ತತಿಯೇವ। ಸೋ "ವದ ಭನ್ತೇ, ಯಂ ಮಯಾ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ, ಸಬ್ಬಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಉಪಕೋ "ಸಚೇ ಚಾಪಂ ಲಭಾಮಿ, ಜೀವಾಮಿ, ನೋ ಚೇ, ಮಯ್ಹಮೇವ ಮರಣಂ ಸೇಯ್ಯೋ"ತಿ ಆಹ। ಜಾನಾಸಿ ಕಿರ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪನ್ತಿ? ನ ಜಾನಾಮೀತಿ। ನ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಅಜಾನನ್ತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಘರಾವಾಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುನ್ತಿ। ಸೋ ಆಹ "ನಾಹಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಜಾನಾಮಿ, ಅಪಿಚ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮಂಸಹಾರಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಂಸಞ್ಚ ವಿಕ್ಕಿಣಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಮಾಗವಿಕೋ "ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಏತದೇವ ರುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಉತ್ತರಸಾಟಕಂ ದತ್ವಾ ಘರಂ ಆನೇತ್ವಾ ಧೀತರಂ ಅದಾಸಿ। ತೇಸಂ ಸಂವಾಸಮನ್ವಾಯ ಪುತ್ತೋ ವಿಜಾಯಿ, "ಸುಭದ್ದೋ"ತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಚಾಪಾ ತಸ್ಸ ರೋದನಕಾಲೇ "ಮಂಸಹಾರಕಸ್ಸ ಪುತ್ತ ಮಿಗಲುದ್ದಕಸ್ಸ ಪುತ್ತ ಮಾ ರೋದಿ ಮಾ ರೋದೀ"ತಿಆದೀನಿ ವದಮಾನಾ ಪುತ್ತತೋಸನಗೀತೇನ ಉಪಕಂ ಉಪ್ಪಣ್ಡೇಸಿ। "ಭದ್ದೇ ತ್ವಂ ಮಂ ಅನಾಥೋತಿ ಮಞ್ಞಸಿ, ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಅನನ್ತಜಿನೋ ನಾಮ ಸಹಾಯೋ, ತಸ್ಸಾಹಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಚಾಪಾ "ಏವಮಯಂ ಅಟ್ಟೀಯತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕಥೇಸಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾವ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಾಭಿಮುಖೋ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಭಗವಾ ಚ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ, ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಣಾಪೇಸಿ "ಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನನ್ತಜಿನೋತಿ ಪುಚ್ಛಮಾನೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಮಂ ದಸ್ಸೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ। ಉಪಕೋಪಿ ಖೋ "ಕುಹಿಂ ಅನನ್ತಜಿನೋ ವಸತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇ ಠತ್ವಾ "ಕುಹಿಂ ಅನನ್ತಜಿನೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ನಯಿಂಸು। ಸೋ ಚ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸಞ್ಜಾನಾಥ ಮಂ ಭಗವಾ"ತಿ ಆಹ। ಆಮ ಉಪಕ ಸಞ್ಜಾನಾಮಿ, ಕುಹಿಂ ಪನ ತ್ವಂ ವಸಿತ್ಥಾತಿ। ವಙ್ಕಹಾರಜನಪದೇ, ಭನ್ತೇತಿ। ಉಪಕ ಮಹಲ್ಲಕೋಸಿ ಜಾತೋ, ಪಬ್ಬಜಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀತಿ। ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭನ್ತೇತಿ। ಭಗವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಅವಿಹೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕ್ಖಣೇಯೇವ ಚ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಅವಿಹೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಮತ್ತಾ ಹಿ ಸತ್ತ ಜನಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ತೇಸಂ ಸೋ ಅಞ್ಞತರೋ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ –

"ಅವಿಹಂ ಉಪಪನ್ನಾಸೇ, ವಿಮುತ್ತಾ ಸತ್ತ ಭಿಕ್ಖವೋ।
ರಾಗದೋಸಪರಿಕ್ಖೀಣಾ, ತಿಣ್ಣಾ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ॥

"ಉಪಕೋ ಪಲಗಣ್ಡೋ ಚ, ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ಚ ತೇ ತಯೋ।
ಭದ್ದಿಯೋ ಖಣ್ಡದೇವೋ ಚ, ಬಾಹುರಗ್ಗಿ ಚ ಸಙ್ಗಿಯೋ।
ತೇ ಹಿತ್ವಾ ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ, ದಿಬ್ಬಯೋಗಂ ಉಪಚ್ಚಗು"ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦, ೧೦೫)।

೧೨. **ಸಣ್ಠಪೇಸು**ನ್ತಿ "ನೇವ ಅಭಿವಾದೇತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಾ ಕತಿಕಂ ಅಕಂಸು। **ಬಾಹುಲ್ಲಿಕೋ**ತಿ ಚೀವರಬಾಹುಲ್ಲಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ। **ಪಧಾನವಿಬ್ಭನ್ತೋ**ತಿ ಪಧಾನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನುಟ್ಠಿತದುಕ್ಕರಚರಣತೋ ವಿಬ್ಭನ್ತೋ ಭಟ್ಠೋ ಪರಿಹೀನೋ। **ಆವತ್ತೋ ಬಾಹುಲ್ಲಾಯಾ**ತಿ ಚೀವರಾದಿಬಹುಭಾವತ್ಥಾಯ ಆವತ್ತೋ। **ಅಪಿಚ ಖೋ ಆಸನಂ ಠಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಉಚ್ಚಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಆಸನಮತ್ತಂ ಠಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವದಿಂಸು। **ಅಸಣ್ಠಹನ್ತಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಬುದ್ಧತೇಜೇನ ಅಭಿಭೂತಾ ಅತ್ತನೋ ಕತಿಕಾಯ ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ। **ನಾಮೇನ ಚ ಆವುಸೋವಾದೇನ ಚ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀ**ತಿ "ಗೋತಮಾ"ತಿ ಚ "ಆವುಸೋ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ, "ಆವುಸೋ ಗೋತಮ, ಮಯಂ ಉರುವೇಲಾಯಂ ಪಧಾನಕಾಲೇ ತುಯ್ಹಂ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಿಮ್ಹ, ಮುಖೋದಕಂ

ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಅದಮ್ಹ, ವುತ್ಥಪರಿವೇಣಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿಮ್ಹ, ಪಚ್ಛಾ ತೇ ಕೋ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅಕಾಸಿ, ಕಚ್ಚಿ ಅಮ್ಹೇಸು ಪಕ್ಕನ್ತೇಸು ನ ಚಿನ್ತಯಿತ್ಥಾ"ತಿ ಏವರೂಪಂ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನ ಚಿರಸ್ಸೇವಾತಿ ಅಚಿರೇನೇವ। **ಕುಲಪುತ್ತಾ**ತಿ ದುವಿಧಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತಾ ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತಾ ಚ, ಏತೇ ಪನ ಉಭಯಥಾಪಿ ಕುಲಪುತ್ತಾಯೇವ। **ಅಗಾರಸ್ಮಾ**ತಿ ಘರಾ। ಅಗಾರಾಯ ಹಿತಂ ಅಗಾರಿಯಂ, ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದಿ ಕುಟುಮ್ಬಪೋಸನಕಮ್ಮಂ ವುಚ್ಚತಿ। ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಅಗಾರಿಯನ್ತಿ **ಅನಗಾರಿಯಂ**। ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಪಬ್ಬಜನ್ತೀ**ತಿ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ। **ತದನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ತಂ ಅನುತ್ತರಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಅರಹತ್ತಫಲನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಅತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ, ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಥಾ**ತಿ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಥ।

ಇರಿಯಾಯಾತಿ ದುಕ್ಕರಇರಿಯಾಯ। **ಪಟಿಪದಾಯಾ**ತಿ ದುಕ್ಕರಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ। **ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾಯಾ**ತಿ ಪಸತಪಸತಮುಗ್ಗಯೂಸಾದಿಆಹರಣಾದಿನಾ ದುಕ್ಕರಕರಣೇನ। **ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮತೋ ಉಪರಿ। ಅಲಂ ಅರಿಯಂ ಕಾತುನ್ತಿ ಅಲಮರಿಯೋ, ಅರಿಯಭಾವಾಯ ಸಮತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಞಾಣದಸ್ಸನಮೇವ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ, ಅಲಮರಿಯೋ ಚ ಸೋ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ ಚಾತಿ **ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ। ಞಾಣದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಚ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಿ ಮಗ್ಗೋಪಿ ಫಲಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಆರಾಧೇತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೧೧) ಹಿ ಏತ್ಥ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ನಾಮ। "ಞಾಣದಸ್ಸನಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನೀಹರತಿ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೫) ಏತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ। "ಅಭಬ್ಬಾ ತೇ ಞಾಣದಸ್ಸನಾಯ ಅನುತ್ತರಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೯೬) ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ। "ಅಯಮಞ್ಞೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ ಅಧಿಗತೋ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೨೮) ಏತ್ಥ ಫಲಂ। "ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ದಸ್ಸನಂ ಉದಪಾದಿ 'ಅಕುಪ್ಪಾ ಮೇ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ'"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೬) ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ। "ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ದಸ್ಸನಂ ಉದಪಾದಿ 'ಸತ್ತಾಹಕಾಲಕತೋ ಆಳಾರೋ ಕಾಲಾಮೋ'"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೪; ೨.೩೪೦; ಮಹಾವ॰ ೧೦) ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ಇಧ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪದಟ್ಠಾನೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮೇವ ವಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

ಅಭಿಜಾನಾಥ ಮೇ ನೋತಿ ಅಭಿಜಾನಾಥ ನು ಮೇ। **ಏವರೂಪಂ ಪಭಾವಿತಮೇತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಏವರೂಪಂ ವಾಕ್ಯಭೇದನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅಪಿ ನು ಅಹಂ ಉರುವೇಲಾಯಂ ಪಧಾನೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠನತ್ಥಂ ರತ್ತಿಂ ವಾ ದಿವಾ ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಆವುಸೋ, ಮಯಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಮಾ ವಿತಕ್ಕಯಿತ್ಥ, ಮಯ್ಹಂ ಓಭಾಸೋ ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಏವರೂಪಂ ಕಞ್ಚಿ ವಚನಭೇದಂ ಅಕಾಸಿನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇ ಏಕಪದೇನೇವ ಸತಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಗಾರವಾ "ಅದ್ಧಾ ಏಸ ಬುದ್ಧೋ ಜಾತೋ"ತಿ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ "ನೋ ಹೇತಂ ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹಂಸು। **ಅಸಕ್ಖಿ ಖೋ ಭಗವಾ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಞ್ಞಾಪೇತು**ನ್ತಿ ಭಗವಾ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ "ಬುದ್ಧೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಜಾನಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಖಿ। **ಅಞ್ಞಾ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಸು**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಯ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇಸುಂ ಅಭಿನೀಹರಿಂಸು।

ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩. ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತಾತಿ ದ್ವೇ ಇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋಟ್ಠಾಸಾ, ದ್ವೇ ಭಾಗಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಾಗವಚನೋ ಹೇತ್ಥ ಅನ್ತ-ಸದ್ದೋ "ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಞಾಣಂ ಅಪರನ್ತೇ ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೧೦೬೩) ವಿಯ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾರಣಸಮಕಾಲಂ ಪವತ್ತನಿಗ್ಘೋಸೋ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿಂ ಉಪರಿ ಭವಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಮಯೇ ಪರಿಪಕ್ಕಕುಸಲಮೂಲಾ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಾಯ ಕತಾಧಿಕಾರಾ ಅಟ್ಠಾರಸಕೋಟಿಸಙ್ಖ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ

ಸಮಾಗಚ್ಛಿಂಸು। ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯ ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ಥಮೇತಿ, ಪಾಚೀನದಿಸಾಯ ಆಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನ ಯುತ್ತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತಂ ಆರಭನ್ತೋ "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಪಬ್ಬಜಿತೇನಾ**ತಿ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಂ ಛೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಗತೇನ। **ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ನ ವಳಞ್ಜೇತಬ್ಬಾ ನಾನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ। **ಯೋ ಚಾಯಂ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ**ತಿ ಯೋ ಚ ಅಯಂ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮಸುಖಸ್ಸ ಅನುಯೋಗೋ, ಕಿಲೇಸಕಾಮಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ಅನುಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹೀನೋ**ತಿ ಲಾಮಕೋ। **ಗಮ್ಮೋ**ತಿ ಗಾಮವಾಸೀನಂ ಸನ್ತಕೋ ತೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬತಾಯ। **ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕೋ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನೇನ ಅನ್ಧಬಾಲಜನೇನ ಆಚಿಣ್ಣೋ। **ಅನರಿಯೋ**ತಿ ನ ಅರಿಯೋ ನ ವಿಸುದ್ಧೋ ನ ಉತ್ತಮೋ, ನ ವಾ ಅರಿಯಾನಂ ಸನ್ತಕೋ। **ಅನತ್ಥಸಂಹಿತೋ**ತಿ ನ ಅತ್ಥಸಂಹಿತೋ, ಹಿತಸುಖಾವಹಕಾರಣಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಿಲಮಥಸ್ಸ ಅನುಯೋಗೋ, ದುಕ್ಖಕರಣಂ ದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖೋ**ತಿ ಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯಸೇಯ್ಯಾದೀಹಿ ಅತ್ತಬಾಧನೇಹಿ ದುಕ್ಖಾವಹೋ। **ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ಏತೇ ದ್ವೇ ಅನ್ತೇ ನ ಉಪೇತಿ ನ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ವಿಮುತ್ತೋ ಏತೇಹಿ ಅನ್ತೇಹಿ, ತಸ್ಮಾ "ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಭವತ್ತಾ **ಮಜ್ಝಿಮಾ,** ವಟ್ಟದುಕ್ಖನಿಸ್ಸರಣತ್ಥಿಕೇಹಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಚ **ಪಟಿಪದಾ**ತಿ, ತಥಾ ಲೋಭೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ದೋಸೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ। ಸಸ್ಸತಂ ಏಕಂ ಅನ್ತಂ, ಉಚ್ಛೇದೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

ಚಕ್ಖುಕರಣೀತಿಆದೀಹಿ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ಥೋಮೇತಿ। ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಂ ಕರೋತೀತಿ ಚಕ್ಖುಕರಣೀ। ಸಾ ಹಿ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಿಭೇದಸ್ಸ ದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪವತ್ತನಟ್ಠೇನಾತಿ "ಚಕ್ಖುಕರಣೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಯಿದಂ ಸತಿಪಿ ಪಟಿಪದಾಯ ಅನಞ್ಞತ್ತೇ ಅವಯವವಸೇನ ಸಿಜ್ಝಮಾನೋ ಅತ್ಥೋ ಸಮುದಾಯೇನ ಕತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಉಪಚಾರವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ದುತಿಯಪದಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಉಪಸಮಾಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸುಪಸಮತ್ಥಾಯ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಅಭಿಜಾನನತ್ಥಾಯ। **ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಸಮ್ಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ। **ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಅಥ ವಾ **ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾ**ತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಾಯ। "ಉಪಸಮಾಯಾ"ತಿ ಹಿ ಇಮಿನಾ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಹಿತಂ।

ಇದಾನಿ ತಂ ಮಜ್ಝಿಮಪ್ಪಟಿಪದಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ "ಕತಮಾ ಚ ಸಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಅಯಮೇವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಅಯಮೇವಾ**ತಿ ಅವಧಾರಣವಚನಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಂ। ಸತ್ತಾಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಹಿ ಇಧ ಪಟಿಸೇಧನಂ ಅಲಬ್ಭಮಾನತ್ತಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ। **ಅರಿಯೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಿಯೋ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ। ಅರಿಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿಪಿ **ಅರಿಯೋ** ಅರಯೋ ಪಾಪಧಮ್ಮಾ ಯನ್ತಿ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಕತ್ವಾ। ಅರಿಯೇನ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತತ್ತಾ ಅರಿಯಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿಪಿ **ಅರಿಯೋ,** ಅರಿಯಭಾವಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿಪಿ **ಅರಿಯೋ**। ಏತ್ಥ ಪನ ಅರಿಯಕರೋ ಅರಿಯೋತಿಪಿ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ಅರಿಯ-ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಉಪೇತತ್ತಾ **ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ**। ಮಗ್ಗಙ್ಗಸಮುದಾಯೇ ಹಿ ಮಗ್ಗವೋಹಾರೋ, ಸಮುದಾಯೋ ಚ ಸಮುದಾಯೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ - ಅತ್ತನೋ ಅವಯವಭೂತಾನಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಾನಿ ಏತಸ್ಸ ಸನ್ತೀತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋತಿ। ಪರಮತ್ಥತೋ ಪನ ಅಙ್ಗಾನಿಯೇವ ಮಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕತೂರಿಯಾದೀನಿ ವಿಯ, ನ ಚ ಅಙ್ಗವಿನಿಮುತ್ತೋ ಛಳಙ್ಗೋ ವೇದೋ ವಿಯ। ಕಿಲೇಸೇ ಮಾರೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಮಗ್ಗೋ** ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗತಿ ಗವೇಸತೀತಿ ವಾ **ಮಗ್ಗೋ**। ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ಗವೇಸನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗೀಯತೀತಿ ವಾ **ಮಗ್ಗೋ** ವಿವಟ್ಟೂಪನಿಸ್ಸಯಪುಞ್ಞಕರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತದತ್ಥಪಟಿಪತ್ತಿತೋ। ಗಮ್ಮತಿ ವಾ ತೇಹಿ ಪಟಿಪಜ್ಜೀಯತೀತಿ **ಮಗ್ಗೋ**। ಏತ್ಥ ಪನ ಆದಿಅನ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸೇಯ್ಯಥಿದನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ ಕತಮೋ ಸೋ ಇತಿ ಚೇತಿ ಅತ್ಥೋ, ಕತಮಾನಿ ವಾ ತಾನಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಾನೀತಿ। ಸಬ್ಬಲಿಙ್ಗವಿಭತ್ತಿವಚನಸಾಧಾರಣೋ ಹಿ ಅಯಂ ನಿಪಾತೋ। ಏಕಮೇಕಮ್ಪಿ ಅಙ್ಗಂ ಮಗ್ಗೋಯೇವ। ಯಥಾಹ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಮಗ್ಗೋ ಚೇವ ಹೇತು ಚಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೦೩೯)। ಪೋರಾಣಾಪಿ ಭಣನ್ತಿ "ದಸ್ಸನಮಗ್ಗೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಭಿನಿರೋಪನಮಗ್ಗೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ...

ಪೇ°… ಅವಿಕ್ಖೇಪಮಗ್ಗೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ"ತಿ। ನನು ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ ಸಮುದಿತಾನಿ ಮಗ್ಗೋ ಅನ್ತಮಸೋ ಸತ್ತಙ್ಗವಿಕಲಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಭಾವತೋತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ ಸಚ್ಚಸಮ್ಪಟಿವೇಧೇ, ಮಗ್ಗಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಯ ಪನ ಯಥಾಸಕಂ ಕಿಚ್ಚಕರಣೇನ ಪಚ್ಚೇಕಮ್ಪಿ ತಾನಿ ಮಗ್ಗೋಯೇವ, ಅಞ್ಞಥಾ ಸಮುದಿತಾನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಮಗ್ಗಕಿಚ್ಚಂ ನ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯಾತಿ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀಸು ಸಮ್ಮಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ,** ಸಮ್ಮಾ ಸಙ್ಕಪ್ಪೇತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅಭಿನಿರೋಪೇತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ,** ಸಮ್ಮಾ ವದತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ,** ಸಮ್ಮಾ ಕರೋತಿ ಏತೇನಾತಿ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮಂ, ತದೇವ **ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ,** ಸಮ್ಮಾ ಆಜೀವತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ,** ಸಮ್ಮಾ ವಾಯಮತಿ ಉಸ್ಸಹತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ,** ಸಮ್ಮಾ ಸರತಿ ಅನುಸ್ಸರತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾಸತಿ,** ಸಮ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಯತಿ ಚಿತ್ತಂ ಏತೇನಾತಿ **ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ**ತಿ ಏವಂ ನಿಬ್ಬಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇದಾನಿ **ಅಯಂ ಖೋ ಸಾ ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ನಿಗಮೇನ್ತೋ ಆಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯ್ವಾಯಂ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೇ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಕಥಿತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಅಯಂ ಖೋ ಸಾ ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ°… ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ।

೧೪. ಏವಂ ಮಜ್ಝಿಮಪಟಿಪದಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇದಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ (ವಿಸುದ್ಧಿ° ೨.೫೩೦) **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ದು**-ಇತಿ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ ಕುಚ್ಛಿತೇ ದಿಸ್ಸತಿ। ಕುಚ್ಛಿತಞ್ಹಿ ಪುತ್ತಂ "ದುಪುತ್ತೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, **ಖಂ**-ಸದ್ದೋ ಪನ ತುಚ್ಛೇ। ತುಚ್ಛಞ್ಹಿ ಆಕಾಸಂ "ಖ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಞ್ಚ ಪಠಮಸಚ್ಚಂ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಅನೇಕಉಪದ್ದವಾಧಿಟ್ಠಾನತೋ, ತುಚ್ಛಂ ಬಾಲಜನಪರಿಕಪ್ಪಿತಧುವಸುಭಸುಖತ್ತಭಾವವಿರಹಿತತೋ, ತಸ್ಮಾ ಕುಚ್ಛಿತತ್ತಾ ತುಚ್ಛತ್ತಾ ಚ "ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತಂ ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಅರಿಯಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅರಿಯಸಚ್ಚ"**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅರಿಯಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಞ್ಹಿ ಸಚ್ಚಂ ಪುರಿಮಪದೇ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ **"ಅರಿಯಸಚ್ಚ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅರಿಯಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಚ್ಚನ್ತಿಪಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ। ತಥಾಗತೇನ ಹಿ ಸಯಂ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಪವೇದಿತತ್ತಾ ತತೋ ಏವ ಚ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಧಿಗಮನೀಯತ್ತಾ ತಂ ತಸ್ಸ ಹೋತೀತಿ। ಅಥ ವಾ ಏತಸ್ಸ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಅರಿಯಭಾವಸಿದ್ಧಿತೋ ಅರಿಯಸಾಧಕಂ ಸಚ್ಚನ್ತಿಪಿ **ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ** ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ । ಅವಿತಥಭಾವೇನ ವಾ ಅರಣೀಯತ್ತಾ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಅರಿಯಂ ಸಚ್ಚನ್ತಿಪಿ **ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ**। ಸಚ್ಚತ್ಥಂ ಪನ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಸಚ್ಚಾನಂ ಪರತೋ ಏಕಜ್ಝಂ ದಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮ।

ಇದಾನಿ ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಜಾತಿಪಿ ದುಕ್ಖಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ರಾಯಂ **ಜಾತಿ**-ಸದ್ದೋ ಅನೇಕತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹೇಸ "ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ"ತಿ (ದೀ° ನಿ° ೧.೩೧; ಮ° ನಿ° ೧.೧೪೮) ಏತ್ಥ ಭವೇ ಆಗತೋ। "ಅತ್ಥಿ, ವಿಸಾಖೇ, ನಿಗಣ್ಠಾ ನಾಮ ಸಮಣಜಾತೀ"ತಿ (ಅ° ನಿ° ೩.೭೧) ಏತ್ಥ ನಿಕಾಯೇ। "ಜಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ"ತಿ (ಧಾತು° ೭೧) ಏತ್ಥ ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣೇ। "ಯಂ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪಠಮಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಾತುಭೂತಂ, ತದುಪಾದಾಯ ಸಾವಸ್ಸ ಜಾತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ° ೧೨೪) ಏತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ। "ಸಮ್ಪತಿಜಾತೋ, ಆನನ್ದ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋ"ತಿ (ದೀ° ನಿ° ೨.೩೧; ಮ° ನಿ° ೩.೨೦೭) ಏತ್ಥ ಪಸೂತಿಯಂ। "ಅಕ್ಖಿತ್ತೋ ಅನುಪಕುಟ್ಠೋ ಜಾತಿವಾದೇನಾ"ತಿ (ದೀ° ನಿ° ೧.೩೦೩) ಏತ್ಥ ಕುಲೇ। ಸ್ವಾಯಮಿಧ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮನಂ, ತಾವ ಪವತ್ತೇಸು ಖನ್ಧೇಸು, ಇತರೇಸಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇಸ್ವೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಯಮ್ಪಿ ಚ ಪರಿಯಾಯಕಥಾವ, ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಪನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಯೇ ಖನ್ಧಾ ಪಾತುಭವನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಪಠಮಪಾತುಭಾವೋ ಜಾತಿ ನಾಮ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸಾ ದುಕ್ಖಾತಿ ಚೇ? ಅನೇಕೇಸಂ ದುಕ್ಖಾನಂ ವತ್ಥುಭಾವತೋ। ಅನೇಕಾನಿ ಹಿ ದುಕ್ಖಾನಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಂ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಂ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನದುಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನದುಕ್ಖಂ ಪರಿಯಾಯದುಕ್ಖಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯದುಕ್ಖನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಾ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಸಭಾವತೋ ಚ ನಾಮತೋ ಚ ದುಕ್ಖತ್ತಾ **ದುಕ್ಖದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸುಖಾ ವೇದನಾ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುತೋ **ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಂ**। ಉಪೇಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಚೇವ ಸೇಸಾ ಚ ತೇಭೂಮಕಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಉದಯಬ್ಬಯಪೀಳಿತತ್ತಾ **ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಂ**। ಕಣ್ಣಸೂಲದನ್ತಸೂಲರಾಗಜಪರಿಳಾಹದೋಸಜಪರಿಳಾಹಾದಿಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಾ ಆಬಾಧಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಜಾನಿತಬ್ಬತೋ ಉಪಕ್ಕಮಸ್ಸ ಚ ಅಪಾಕಟಭಾವತೋ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನದುಕ್ಖಂ**। ದ್ವತ್ತಿಂಸಕಮ್ಮಕಾರಣಾದಿಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಆಬಾಧೋ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾವ ಜಾನಿತಬ್ಬತೋ ಉಪಕ್ಕಮಸ್ಸ ಚ ಪಾಕಟಭಾವತೋ **ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನದುಕ್ಖಂ**। ಠಪೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಂ ಸೇಸದುಕ್ಖಂ ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗೇ

ಆಗತಂ ಜಾತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವತ್ಥುಭಾವತೋ **ಪರಿಯಾಯದುಕ್ಖಂ**। ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಂ ಪನ **ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಜಾತಿ ಯಂ ತಂ **ಬಾಲಪಣ್ಡಿತಸುತ್ತಾ**ದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೪೬ ಆದಯೋ) ಭಗವತಾಪಿ ಉಪಮಾವಸೇನ ಪಕಾಸಿತಂ ಆಪಾಯಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಯಞ್ಚ ಸುಗತಿಯಮ್ಪಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಮೂಲಕಾದಿಭೇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಭಾವತೋ ದುಕ್ಖಾ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

“ಜಾಯೇಥ ನೋ ಚೇ ನರಕೇಸು ಸತ್ತೋ।
ತತ್ಥಗ್ಗಿದಾಹಾದಿಕಮಪ್ಪಸಯ್ಹಂ।
ಲಭೇಥ ದುಕ್ಖಂ ನ ಕುಹಿಂ ಪತಿಟ್ಠಂ।
ಇಚ್ಚಾಹ ದುಕ್ಖಾತಿ ಮುನೀಧ ಜಾತಿಂ॥

“ದುಕ್ಖಂ ತಿರಚ್ಛೇಸು ಕಸಾಪತೋದ-
ದಣ್ಡಾಭಿಘಾತಾದಿಭವಂ ಅನೇಕಂ।
ಯಂ ತಂ ಕಥಂ ತತ್ಥ ಭವೇಯ್ಯ ಜಾತಿಂ।
ವಿನಾ ತಹಿಂ ಜಾತಿ ತತೋಪಿ ದುಕ್ಖಾ॥

“ಪೇತೇಸು ದುಕ್ಖಂ ಪನ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾ-
ವಾತಾತಪಾದಿಪ್ಪಭವಂ ವಿಚಿತ್ತಂ।
ಯಸ್ಮಾ ಅಜಾತಸ್ಸ ನ ತತ್ಥ ಅತ್ಥಿ।
ತಸ್ಮಾಪಿ ದುಕ್ಖಂ ಮುನಿ ಜಾತಿಮಾಹ॥

“ತಿಬ್ಬನ್ಧಕಾರೇ ಚ ಅಸಯ್ಹ ಸೀತೇ।
ಲೋಕನ್ತರೇ ಯಂ ಅಸುರೇಸು ದುಕ್ಖಂ।
ನ ತಂ ಭವೇ ತತ್ಥ ನ ಚಸ್ಸ ಜಾತಿ।
ಯತೋ ಅಯಂ ಜಾತಿ ತತೋಪಿ ದುಕ್ಖಾ॥

“ಯಞ್ಚಾಪಿ ಗೂಥನರಕೇ ವಿಯ ಮಾತು ಗಬ್ಭೇ।
ಸತ್ತೋ ವಸಂ ಚಿರಮತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮಞ್ಚ।
ಪಪ್ಪೋತಿ ದುಕ್ಖಮತಿಘೋರಮಿದಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ।
ಜಾತಿಂ ವಿನಾ ಇತಿಪಿ ಜಾತಿ ಅಯಞ್ಹಿ ದುಕ್ಖಾ॥

“ಕಿಂ ಭಾಸಿತೇನ ಬಹುನಾ ನನು ಯಂ ಕುಹಿಞ್ಚಿ।
ಅತ್ಥೀಧ ಕಿಞ್ಚಿದಪಿ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಕದಾಚಿ।
ನೇವತ್ಥಿ ಜಾತಿವಿರಹೇನ ಯತೋ ಮಹೇಸಿ।
ದುಕ್ಖಾತಿ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಇಮಮಾಹ ಜಾತಿ”ನ್ತಿ॥ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೫೪೧; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೯೧; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೩೨-೩೩)।

ಜರಾಪಿ ದುಕ್ಖಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ದುವಿಧಾ ಜರಾ ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಿಸಮ್ಮತೋ ಸನ್ತತಿಯಂ ಏಕಭವಪರಿಯಾಪನ್ನಕ್ಖನ್ಧಪುರಾಣಭಾವೋ ಚ, ಸಾ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಜರಾ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಭಾವತೋ ಚೇವ ದುಕ್ಖವತ್ಥುತೋ ಚ ದುಕ್ಖಾ। ಯಞ್ಹಿ

ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಸಿಥಿಲಭಾವಇನ್ದ್ರಿಯವಿಕಾರವಿರೂಪತಾಯೋಬ್ಬನವಿನಾಸವೀರಿಯಾವಿಸಾದಸತಿಮತಿವಿಪ್ಪವಾಸಪರಪರಿಭವಾದಿಅನೇಕಪಚ್ಚಯಂ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಮುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಜರಾ ತಸ್ಸ ವತ್ಥು। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

"ಅಙ್ಗಾನಂ ಸಿಥಿಲೀಭಾವಾ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ವಿಕಾರತೋ।
ಯೋಬ್ಬನಸ್ಸ ವಿನಾಸೇನ, ಬಲಸ್ಸ ಉಪಘಾತತೋ॥

"ವಿಪ್ಪವಾಸಾ ಸತಾದೀನಂ, ಪುತ್ತದಾರೇಹಿ ಅತ್ತನೋ।
ಅಪ್ಪಸಾದನೀಯತೋ ಚೇವ, ಭಿಯ್ಯೋ ಬಾಲತ್ತಪತ್ತಿಯಾ॥

"ಪಪ್ಪೋತಿ ದುಕ್ಖಂ ಯಂ ಮಚ್ಚೋ, ಕಾಯಿಕಂ ಮಾನಸಂ ತಥಾ।
ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಜರಾಹೇತು, ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಾ ಜರಾ ದುಖಾ"ತಿ॥ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೫೪೨; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೯೨; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೩೨-೩೩)।

ಬ್ಯಾಧಿಪಿ ದುಕ್ಖೋತಿ ಇದಂ ಪದಂ ವಿಭಙ್ಗೇ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನಿದ್ದೇಸಪಾಳಿಯಂ ನ ಆಗತಂ, ತೇನೇವ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇಪಿ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೇ ತಂ ನ ಉದ್ಧಟಂ, **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪವತ್ತನ**ಸುತ್ತನ್ತಪಾಳಿಯಂಯೇವ ಪನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥೇವಿಮಸ್ಸ ವಚನೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಚ ಅವಚನೇ ಕಾರಣಂ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

ಮರಣಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ದುವಿಧಂ ಮರಣಂ ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಞ್ಚ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಜರಾಮರಣಂ ದ್ವೀಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತ"ನ್ತಿ (ಧಾತು॰ ೭೧)। ಏಕಭವಪರಿಯಾಪನ್ನಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಪ್ಪಬನ್ಧವಿಚ್ಛೇದೋ ಚ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ನಿಚ್ಚಂ ಮರಣತೋ ಭಯ"ನ್ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೮೧; ಜಾ॰ ೧.೧೧.೮೮), ತಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಮರಣಂ ಉಪಕ್ಕಮಮರಣಂ ಸರಸಮರಣಂ ಆಯುಕ್ಖಯಮರಣಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖಯಮರಣನ್ತಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ। ತಯಿದಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವತ್ಥುಭಾವತೋ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

"ಪಾಪಸ್ಸ ಪಾಪಕಮ್ಮಾದಿ-ನಿಮಿತ್ತಮನುಪಸ್ಸತೋ।
ಭದ್ದಸ್ಸಾಪಸಹನ್ತಸ್ಸ, ವಿಯೋಗಂ ಪಿಯವತ್ಥುಕಂ।
ಮೀಯಮಾನಸ್ಸ ಯಂ ದುಕ್ಖಂ, ಮಾನಸಂ ಅವಿಸೇಸತೋ॥

"ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚಾಪಿ ಯಂ ಸನ್ಧಿ-ಬನ್ಧನಚ್ಛೇದನಾದಿಕಂ।
ವಿತುಜ್ಜಮಾನಮಮ್ಮಾನಂ, ಹೋತಿ ದುಕ್ಖಂ ಸರೀರಜಂ॥

"ಅಸಯ್ಹಮಪ್ಪಟಿಕಾರಂ, ದುಕ್ಖಸ್ಸೇತಸ್ಸಿದಂ ಯತೋ।
ಮರಣಂ ವತ್ಥು ತೇನೇತಂ, ದುಕ್ಖಮಿಚ್ಚೇವ ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿ॥ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೫೪೩; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೯೩; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೩೨-೩೩)।

ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಠಾನೇ "ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಾಪಿ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೇ ಆಗತಂ, ಇಧ ಪನ ತಂ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಕಾರಣಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪ್ಪಿಯೇಹಿ ಸಮ್ಪಯೋಗೋ ದುಕ್ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಅಪ್ಪಿಯಸಮ್ಪಯೋಗೋ ನಾಮ ಅಮನಾಪೇಹಿ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಸಮೋಧಾನಂ। ಸೋಪಿ ದುಕ್ಖವತ್ಥುತೋ ದುಕ್ಖೋ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

“ದಿಸ್ವಾವ ಅಪ್ಪಿಯೇ ದುಕ್ಖಂ, ಪಠಮಂ ಹೋತಿ ಚೇತಸಿ।
ತದುಪಕ್ಕಮಸಮ್ಭೂತ-ಮಥ ಕಾಯೇ ಯತೋ ಇಧ॥

“ತತೋ ದುಕ್ಖದ್ವಯಸ್ಸಾಪಿ, ವತ್ಥುತೋ ಸೋ ಮಹೇಸಿನಾ।
ದುಕ್ಖೋ ವುತ್ತೋತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ಅಪ್ಪಿಯೇಹಿ ಸಮಾಗಮೋ”ತಿ॥

ಪಿಯೇಹಿ ವಿಪ್ಪಯೋಗೋ ದುಕ್ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗೋ ನಾಮ ಮನಾಪೇಹಿ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ವಿನಾಭಾವೋ। ಸೋಪಿ ಸೋಕದುಕ್ಖಸ್ಸ ವತ್ಥುತೋ ದುಕ್ಖೋ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

“ಞಾತಿಧನಾದಿವಿಯೋಗಾ।
ಸೋಕಸರಸಮಪ್ಪಿತಾ ವಿತುಜ್ಜನ್ತಿ।
ಬಾಲಾ ಯತೋ ತತೋಯಂ।
ದುಕ್ಖೋತಿ ಮತೋ ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗೋ”ತಿ॥

ಯಮ್ಪಿಚ್ಛಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಏತ್ಥ “ಅಹೋ ವತ ಮಯಂ ನ ಜಾತಿಧಮ್ಮಾ ಅಸ್ಸಾಮಾ”ತಿಆದೀಸು ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯವತ್ಥೂಸು ಇಚ್ಛಾವ “ಯಮ್ಪಿಚ್ಛಂ ನ ಲಭತಿ, ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ಸಾಪಿ ದುಕ್ಖವತ್ಥುತೋ ದುಕ್ಖಾ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

“ತಂ ತಂ ಪತ್ಥಯಮಾನಾನಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅಲಾಭತೋ।
ಯಂ ವಿಘಾತಮಯಂ ದುಕ್ಖಂ, ಸತ್ತಾನಂ ಇಧ ಜಾಯತಿ॥

“ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯವತ್ಥೂನಂ, ಪತ್ಥನಾ ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ।
ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಾ ಜಿನೋ ದುಕ್ಖಂ, ಇಚ್ಛಿತಾಲಾಭಮಬ್ರವೀ”ತಿ॥

ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಇನ್ಧನಮಿವ ಪಾವಕೋ, ಲಕ್ಖಮಿವ ಪಹರಣಾನಿ, ಗೋರೂಪಂ ವಿಯ ಡಂಸಮಕಸಾದಯೋ, ಖೇತ್ತಮಿವ ಲಾಯಕಾ, ಗಾಮಂ ವಿಯ ಗಾಮಘಾತಕಾ, ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಮೇವ ಜಾತಿಆದಯೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ವಿಬಾಧೇನ್ತಾ ತಿಣಲತಾದೀನಿ ವಿಯ ಭೂಮಿಯಂ, ಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವಾನಿ ವಿಯ ರುಕ್ಖೇಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸುಯೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಆದಿದುಕ್ಖಂ ಜಾತಿ, ಮಜ್ಝೇದುಕ್ಖಂ ಜರಾ, ಪರಿಯೋಸಾನದುಕ್ಖಂ ಮರಣಂ, ಮನೋರಥವಿಘಾತಪ್ಪತ್ತಾನಞ್ಚ ಇಚ್ಛಾವಿಘಾತದುಕ್ಖಂ ಇಚ್ಛಿತಾಲಾಭೋತಿ ಏವಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿಯಮಾನಾ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾವ ದುಕ್ಖಾತಿ ಯದೇತಂ ಏಕಮೇಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಅನೇಕೇಹಿಪಿ ಕಪ್ಪೇಹಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಅನವಸೇಸತೋ ವತ್ತುಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ಏಕಜಲಬಿನ್ದುಮ್ಹಿ ಸಕಲಸಮುದ್ದಜಲರಸಂ ವಿಯ ಯೇಸು ಕೇಸುಚಿ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ “ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಾ”ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

“ಜಾತಿಪ್ಪಭುತಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಯಂ ವುತ್ತಮಿಧ ತಾದಿನಾ।
ಅವುತ್ತಂ ಯಞ್ಚ ತಂ ಸಬ್ಬಂ, ವಿನಾ ಏತೇ ನ ವಿಜ್ಜತಿ॥

“ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಾ ಉಪಾದಾನ-ಕ್ಖನ್ಧಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಇಮೇ।
ದುಕ್ಖಾತಿ ವುತ್ತಾ ದುಕ್ಖನ್ತ-ದೇಸಕೇನ ಮಹೇಸಿನಾ”ತಿ॥

ಏವಂ ಸರೂಪತೋ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಇದಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯ**”ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಂ**-ಇತಿ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ “ಸಮಾಗಮೋ ಸಮೇತ”ನ್ತಿಆದೀಸು ಸಂಯೋಗಂ ದೀಪೇತಿ, **ಉ**-ಇತಿ

ಅಯಂ “ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಉದಿತ”ನ್ತಿಆದೀಸು ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ। **ಅಯ**-ಸದ್ದೋ ಪನ ಕಾರಣಂ ದೀಪೇತಿ। ಇದಞ್ಚಾಪಿ ದುತಿಯಸಚ್ಚಂ ಅವಸೇಸಪಚ್ಚಯಸಮಾಯೋಗೇ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಂಯೋಗೇ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣತ್ತಾ “ದುಕ್ಖಸಮುದಯ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಯಾಯಂ ತಣ್ಹಾ**ತಿ ಯಾ ಅಯಂ ತಣ್ಹಾ। **ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾ**ತಿ ಪುನಬ್ಭವಕರಣಂ ಪುನಬ್ಭವೋ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ, ಪುನಬ್ಭವೋ ಸೀಲಮೇತಿಸ್ಸಾತಿ ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾ। ನನ್ದೀರಾಗೇನ ಸಹಗತಾತಿ **ನನ್ದೀರಾಗಸಹಗತಾ**। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ “ನನ್ದನತೋ ರಜ್ಜನತೋ ಚ ನನ್ದೀರಾಗಭಾವಂ ಸಬ್ಬಾಸು ಅವತ್ಥಾಸು ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ವುತ್ತಿಯಾ ನನ್ದೀರಾಗಸಹಗತಾ”ತಿ। **ತತ್ರತತ್ರಾಭಿನನ್ದಿನೀ**ತಿ ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಅತ್ತಭಾವೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತತ್ರತತ್ರಾಭಿನನ್ದಿನೀ।

ಸೇಯ್ಯಥಿದನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ ಸಾ ಕತಮಾತಿ ಚೇತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ। ರೂಪತಣ್ಹಾದಿಭೇದೇನ ಛಬ್ಬಿಧಾಯೇವ ತಣ್ಹಾ ಪವತ್ತಿಆಕಾರಭೇದತೋ ಕಾಮತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ತಿವಿಧಾ ವುತ್ತಾ। ರೂಪತಣ್ಹಾಯೇವ ಹಿ ಯದಾ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪಾಥಮಾಗತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಕಾಮಸ್ಸಾದವಸೇನ ಅಸ್ಸಾದಯಮಾನಾ ಪವತ್ತತಿ, ತದಾ **ಕಾಮತಣ್ಹಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯದಾ ತದೇವಾರಮ್ಮಣಂ ಧುವಂ ಸಸ್ಸತನ್ತಿ ಪವತ್ತಾಯ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪವತ್ತತಿ, ತದಾ **ಭವತಣ್ಹಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ಹಿ ರಾಗೋ “ಭವತಣ್ಹಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯದಾ ಪನ ತದೇವಾರಮ್ಮಣಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತೀತಿ ಪವತ್ತಾಯ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪವತ್ತತಿ, ತದಾ **ವಿಭವತಣ್ಹಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ಹಿ ರಾಗೋ “ವಿಭವತಣ್ಹಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸದ್ದತಣ್ಹಾದೀಸುಪಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ತಣ್ಹಾವ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ವುತ್ತಾತಿ? ವಿಸೇಸಹೇತುಭಾವತೋ। ಅವಿಜ್ಜಾ ಹಿ ಭವೇಸು ಆದೀನವಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೀ ದಿಟ್ಠಿಆದಿಉಪಾದಾನಞ್ಚ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಭಿನಿವಿಸಮಾನಂ ತಣ್ಹಂ ಅಭಿವಡ್ಢೇತಿ, ದೋಸಾದಯೋಪಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಹೋನ್ತಿ, ತಣ್ಹಾ ಪನ ತಂತಂಭವಯೋನಿಗತಿವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಸತ್ತಾವಾಸಸತ್ತನಿಕಾಯಕುಲಭೋಗಿಸ್ಸರಿಯಾದಿವಿಚಿತ್ತತಂ ಅಭಿಪತ್ಥೇನ್ತೀ ಕಮ್ಮವಿಚಿತ್ತತಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯತಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಸಹಾಯಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೀ ಭವಾದಿವಿಚಿತ್ತತಂ ನಿಯಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವಿಸೇಸಹೇತುಭಾವತೋ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾಉಪಾದಾನಕಮ್ಮಾದೀಸು ಸುತ್ತೇ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಚ ಅವಸೇಸಕಿಲೇಸಾಕುಸಲಮೂಲಾದೀಸು ವುತ್ತೇಸು ದುಕ್ಖಹೇತೂಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ತಣ್ಹಾವ “ಸಮುದಯಸಚ್ಚ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಇದಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ **ನಿ**-ಸದ್ದೋ ಅಭಾವಂ, **ರೋಧ**-ಸದ್ದೋ ಚ ಚಾರಕಂ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಾವೋ ಏತ್ಥ ಸಂಸಾರಚಾರಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ದುಕ್ಖರೋಧಸ್ಸ ಸಬ್ಬಗತಿಸುಞ್ಞತ್ತಾ, ಸಮಧಿಗತೇ ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಂಸಾರಚಾರಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ದುಕ್ಖರೋಧಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ಹೋತಿ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾತಿಪಿ “ದುಕ್ಖನಿರೋಧ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವಾ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಪಚ್ಚಯತ್ತಾ **ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ**। ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಚೇತ್ಥ **“ಯೋ ತಸ್ಸಾಯೇವ ತಣ್ಹಾಯಾ”**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಮುದಯನಿರೋಧೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತೋತಿ ಚೇ? ಸಮುದಯನಿರೋಧೇನ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ। ಬ್ಯಾಧಿನಿಮಿತ್ತವೂಪಸಮೇನ ಬ್ಯಾಧಿವೂಪಸಮೋ ವಿಯ ಹಿ ಹೇತುನಿರೋಧೇನ ಫಲನಿರೋಧೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಮುದಯನಿರೋಧೇನೇವ ದುಕ್ಖಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। ತೇನಾಹ -

“ಯಥಾಪಿ ಮೂಲೇ ಅನುಪದ್ದವೇ ದಳ್ಹೇ।
ಛಿನ್ನೋಪಿ ರುಕ್ಖೋ ಪುನರೇವ ರೂಹತಿ।
ಏವಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಾನುಸಯೇ ಅನೂಹತೇ।
ನಿಬ್ಬತ್ತತೀ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಪುನಪ್ಪುನ”ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೩೮)।

ಇತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಮುದಯನಿರೋಧೇನೇವ ದುಕ್ಖಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸಮುದಯನಿರೋಧೇನ ದೇಸೇಸಿ। ಸೀಹಸಮಾನವುತ್ತಿನೋ ಹಿ ತಥಾಗತಾ। ತೇ ದುಕ್ಖಂ ನಿರೋಧೇನ್ತಾ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಞ್ಚ ದೇಸೇನ್ತಾ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಫಲೇ। ಯಥಾ ಹಿ ಸೀಹೋ ಯೇನತ್ತನಿ ಸರೋ ಖಿತ್ತೋ, ತತ್ಥೇವ ಅತ್ತನೋ ಬಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ನ ಸರೇ, ತಥಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಾರಣೇ ಪಟಿಪತ್ತಿ, ನ ಫಲೇ। ತಿತ್ಥಿಯಾ ಪನ ಸುವಾನವುತ್ತಿನೋ। ತೇ ದುಕ್ಖಂ ನಿರೋಧೇನ್ತಾ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಞ್ಚ ದೇಸೇನ್ತಾ

ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗದೇಸನಾದೀಹಿ ಫಲೇ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಹೇತುಮ್ಹಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಸುನಖಾ ಕೇನಚಿ ಲೇಡ್ಡುಪ್ಪಹಾರೇ ದಿನ್ನೇ ಭುಸ್ಸನ್ತಾ ಲೇಡ್ಡುಂ ಖಾದನ್ತಿ, ನ ಪಹಾರದಾಯಕೇ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಏವಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ದುಕ್ಖಂ ನಿರೋಧೇತುಕಾಮಾ ಕಾಯಖೇದಮನುಯುಞ್ಜನ್ತಿ, ನ ಕಿಲೇಸನಿರೋಧನಂ, ಏವಂ ತಾವ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಸ್ಸ ಸಮುದಯನಿರೋಧವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಪಯೋಜನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಸಾಯೇವ ತಣ್ಹಾಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾ "ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ವಿಭತ್ತತಣ್ಹಾಯ। ವಿರಾಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಮಗ್ಗೋ। "ವಿರಾಗಾ ವಿಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨, ೫೯) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ವಿರಾಗೇನ ನಿರೋಧೋ ವಿರಾಗನಿರೋಧೋ, ಅನುಸಯಸಮುಗ್ಘಾತತೋ ಅಸೇಸೋ ವಿರಾಗನಿರೋಧೋ **ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧೋ**। ಅಥ ವಾ ವಿರಾಗೋತಿ ಪಹಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನುಸಯಸಮುಗ್ಘಾತತೋ ಅಸೇಸೋ ವಿರಾಗೋ ಅಸೇಸೋ ನಿರೋಧೋತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಏತಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ವೇವಚನಾನಿ। ಪರಮತ್ಥತೋ ಹಿ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಂ ಆಗಮ್ಮ ತಣ್ಹಾ ವಿರಜ್ಜತಿ ಚೇವ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ "ವಿರಾಗೋ"ತಿ ಚ "ನಿರೋಧೋ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ತದೇವ ಆಗಮ್ಮ ತಸ್ಸಾ ಚಾಗಾದಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ಕಾಮಗುಣಾಲಯಾದೀಸು ಚೇತ್ಥ ಏಕೋಪಿ ಆಲಯೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ **ಚಾಗೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ಮುತ್ತಿ ಅನಾಲಯೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಇದಾನಿ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇದಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ಗಚ್ಛತಿ ಆರಮ್ಮಣವಸಏನ ತದಭಿಮುಖಭೂತತ್ತಾ, ಪಟಿಪದಾ ಚ ಹೋತಿ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಪ್ಪತ್ತಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ "ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೋ ಪನ ನೇಸಂ ದುಕ್ಖಾದೀನಂ ಸಚ್ಚಟ್ಠೋತಿ? ಯೋ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿಯಮಾನಾನಂ ಮಾಯಾವ ವಿಪರೀತೋ, ಮರೀಚಿವ ವಿಸಂವಾದಕೋ, ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಅತ್ತಾ ವಿಯ ಅನುಪಲಬ್ಭಸಭಾವೋ ಚ ನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಬಾಧನಪ್ಪಭವಸನ್ತಿನಿಯ್ಯಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ತಚ್ಛಾವಿಪರೀತಭೂತಭಾವೇನ ಅರಿಯಞಾಣಸ್ಸ ಗೋಚರೋ ಹೋತಿಯೇವ, ಏಸ ಅಗ್ಗಿಲಕ್ಖಣಂ ವಿಯ ಲೋಕಪಕತಿ ವಿಯ ಚ ತಚ್ಛಾವಿಪರೀತಭೂತಭಾವೋ ಸಚ್ಚಟ್ಠೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಗ್ಗಿಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ಉಣ್ಹತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ಕಟ್ಠಾದಿಉಪಾದಾನಭೇದೇ ವಿಸಂವಾದಕಂ ವಿಪರೀತಂ ಅಭೂತಂ ವಾ ಕದಾಚಿಪಿ ನ ಹೋತಿ, "ಜಾತಿಧಮ್ಮಾ ಜರಾಧಮ್ಮಾ, ಅಥೋ ಮರಣಧಮ್ಮಿನೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೫೭) ಏವಂ ವುತ್ತಜಾತಿಆದಿಕಾ ಲೋಕಪಕತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಏಕಚ್ಚಾನಂ ತಿರಚ್ಛಾನಾನಂ ತಿರಿಯಂ ದೀಘತಾ, ಮನುಸ್ಸಾದೀನಂ ಉದ್ಧಂ ದೀಘತಾ, ವುದ್ಧಿನಿಟ್ಠಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಪುನ ಅವಡ್ಢನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ ಚ ಲೋಕಪಕತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ –

ನಾಬಾಧಕಂ ಯತೋ ದುಕ್ಖಂ, ದುಕ್ಖಾ ಅಞ್ಞಂ ನ ಬಾಧಕಂ।
ಬಾಧಕತ್ತನಿಯಾಮೇನ, ತತೋ ಸಚ್ಚಮಿದಂ ಮತಂ॥

ತಂ ವಿನಾ ನಾಞ್ಞತೋ ದುಕ್ಖಂ, ನ ಹೋತಿ ನ ಚ ತಂ ತತೋ।
ದುಕ್ಖಹೇತುನಿಯಾಮೇನ, ಇತಿ ಸಚ್ಚಂ ವಿಸತ್ತಿಕಾ॥

ನಾಞ್ಞಾ ನಿಬ್ಬಾನತೋ ಸನ್ತಿ, ಸನ್ತಂ ನ ಚ ನ ತಂ ಯತೋ।
ಸನ್ತಭಾವನಿಯಾಮೇನ, ತತೋ ಸಚ್ಚಮಿದಂ ಮತಂ॥

ಮಗ್ಗಾ ಅಞ್ಞಂ ನ ನಿಯ್ಯಾನಂ, ಅನಿಯ್ಯಾನೋ ನ ಚಾಪಿ ಸೋ।
ತಚ್ಛನಿಯ್ಯಾನಭಾವತ್ತಾ, ಇತಿ ಸೋ ಸಚ್ಚಸಮ್ಮತೋ॥

ಇತಿ ತಚ್ಛಾವಿಪಲ್ಲಾಸ-ಭೂತಭಾವಂ ಚತೂಸುಪಿ।
ದುಕ್ಖಾದೀಸ್ವವಿಸೇಸೇನ, ಸಚ್ಚಟ್ಠಂ ಆಹು ಪಣ್ಡಿತಾತಿ॥ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮೯)।

೧೫. **ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸೂತಿ** ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನ ಅನುಸ್ಸುತೇಸು ಅಸ್ಸುತಪುಬ್ಬೇಸು ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇಸು। **ಚಕ್ಖುನ್ತಿ**ಆದೀನಿ ಞಾಣವೇವಚನಾನೇವ। ಞಾಣಮೇವ ಹೇತ್ಥ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಖು ವಿಯಾತಿ **ಚಕ್ಖು,** ಞಾಣಟ್ಠೇನ **ಞಾಣಂ,** ಪಕಾರತೋ ಜಾನನಟ್ಠೇನ **ಪಞ್ಞಾ,** ಪಟಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ **ವಿಜ್ಜಾ,** ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಸ್ಸ ಮೋಹನ್ಧಕಾರಸ್ಸ ವಿಧಮನತೋ ಓಭಾಸನಟ್ಠೇನ **ಆಲೋಕೋತಿ** ವುತ್ತಂ। ತಂ ಪನೇತಂ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೧೬. **ಯಾವಕೀವಞ್ಚಾತಿ** ಯತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ। **ತಿಪರಿವಟ್ಟನ್ತಿ** ಸಚ್ಚಞಾಣಕಿಚ್ಚಞಾಣಕತಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪರಿವಟ್ಟಾನಂ ವಸೇನ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ। ಸಚ್ಚಞಾಣಾದಿವಸೇನ ಹಿ ತಯೋ ಪರಿವಟ್ಟಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ತಿಪರಿವಟ್ಟನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ। ಏತ್ಥ ಚ "ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ, ಇದಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಯಥಾಭೂತಞಾಣಂ **ಸಚ್ಚಞಾಣಂ** ನಾಮ। ತೇಸುಯೇವ "ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ಭಾವೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಜಾನನಞಾಣಂ **ಕಿಚ್ಚಞಾಣಂ** ನಾಮ। "ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ಪಹೀನಂ ಸಚ್ಛಿಕತಂ ಭಾವಿತ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ಕತಭಾವಜಾನನಞಾಣಂ **ಕತಞಾಣಂ** ನಾಮ। **ದ್ವಾದಸಾಕಾರನ್ತಿ** ತೇಸಂಯೇವ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸಚ್ಚೇ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ಆಕಾರಾನಂ ವಸೇನ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಂ। **ಞಾಣದಸ್ಸನನ್ತಿ** ಏತೇಸಂ ತಿಪರಿವಟ್ಟಾನಂ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಆಕಾರಾನಂ ವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ದಸ್ಸನಂ।

ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿನ್ತಿ ಉತ್ತರವಿರಹಿತಂ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಂ ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಬೋಧಿಂ। ಅಥ ವಾ ಪಸತ್ಥಂ ಸುನ್ದರಞ್ಚ ಬೋಧಿಂ। **ಬೋಧೀತಿ** ಚ ಭಗವತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸಾವಕಾನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅನುತ್ತರಾ ಬೋಧಿ ಹೋತಿ, ನ ಹೋತೀತಿ? ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸಬ್ಬಗುಣದಾಯಕತ್ತಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅರಹತ್ತಫಲಮೇವ ದೇತಿ, ಕಸ್ಸಚಿ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಕಸ್ಸಚಿ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಮೇವ ದೇತಿ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಸಬ್ಬಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೇತಿ ಅಭಿಸೇಕೋ ವಿಯ ರಞ್ಞೋ ಸಬ್ಬಲೋಕಿಸ್ಸರಿಯಭಾವಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಅನುತ್ತರಾ ಬೋಧಿ ನ ಹೋತೀತಿ। **ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಪಚ್ಚಞ್ಞಾಸಿನ್ತಿ** ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅಹಂ ಪತ್ತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತೋತಿ ಏವಂ ಪಟಿಜಾನಿಂ। **ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ದಸ್ಸನಂ ಉದಪಾದೀತಿ** ಅಧಿಗತಗುಣಾನಂ ಯಾಥಾವತೋ ದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ಉದಪಾದಿ। **ಅಕುಪ್ಪಾ ಮೇ ವಿಮುತ್ತೀತಿ** ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ ಅಕುಪ್ಪಾ ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ನ ಕೋಪೇತಬ್ಬಾತಿ ಏವಂ ಞಾಣಂ ಉದಪಾದಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಅಕುಪ್ಪತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಕಾರಣತೋ ಚ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ। ಸಾ ಹಿ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಕಿಲೇಸಾನಂ ಪುನ ಅನಿವತ್ತನತಾಯ **ಕಾರಣತೋಪಿ** ಅಕುಪ್ಪಾ, ಅಕುಪ್ಪಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತತಾಯ **ಆರಮ್ಮಣತೋಪಿ** ಅಕುಪ್ಪಾ ಅನಾಕುಪ್ಪಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ತದಭಾವತೋ। **ಅನ್ತಿಮಾತಿ** ಪಚ್ಛಿಮಾ। **ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ** ಇದಾನಿ ಪುನ ಅಞ್ಞೋ ಭವೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಸ್ಮಿನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಿಗ್ಗಾಥಕೇ ಸುತ್ತೇ। ನಿಗ್ಗಾಥಕಞ್ಹಿ ಸುತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸಹಿತಂ "ವೇಯ್ಯಾಕರಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಭಞ್ಞಮಾನೇತಿ** ಭಣಿಯಮಾನೇ, ದೇಸಿಯಮಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿರಜನ್ತಿ** ಅಪಾಯಗಮನೀಯರಾಗರಜಾದೀನಂ ವಿಗಮೇನ ವಿರಜಂ। **ವೀತಮಲನ್ತಿ** ಅನವಸೇಸದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಮಲಾಪಗಮೇನ ವೀತಮಲಂ । ಪಠಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಕಿಲೇಸರಜಾಭಾವೇನ ವಾ **ವಿರಜಂ,** ಪಞ್ಚವಿಧದುಸ್ಸೀಲ್ಯಮಲಾಪಗಮೇನ **ವೀತಮಲಂ। ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೮೩ ಆದಯೋ) ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ವುತ್ತಾ, **ಚೂಳರಾಹುಲೋವಾದೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೧೬ ಆದಯೋ) ಆಸವಕ್ಖಯೋ, ಇಧ ಪನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಚತುಸಚ್ಚಸಙ್ಖಾತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ತೇಸಂ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಖೂತಿ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು,** ಹೇಟ್ಠಿಮೇಸು ವಾ ತೀಸು ಮಗ್ಗಧಮ್ಮೇಸು ಏಕಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಚಕ್ಖೂತಿ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು,** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸೀಲಾದಿತಿವಿಧಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಭೂತತಾಯ ವಾ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಚಕ್ಖೂತಿಪಿ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು,** ತಸ್ಸ

ಉಪ್ಪತ್ತಿಆಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"**ನ್ತಿ ಆಹ। ನನು ಚ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಅಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ, ನ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಯಸ್ಮಾ ತಂ ನಿರೋಧಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತಂ ಅಸಮ್ಮೋಹಪ್ಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾ ವುತ್ತಂ।

೧೭. **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ**ತಿ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಞ್ಚೇವ ದೇಸನಾಞಾಣಞ್ಚ ಪವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಕನ್ತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ। ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಹಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಂ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಂ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಮ್ಪಿ, ಇಸಿಪತನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಾಯ ಸಚ್ಚದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತಕಂ ದೇಸನಾಞಾಣಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ನಾಮ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಹೇತಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಉರೇ ಪವತ್ತಞಾಣಮೇವ। ತದುಭಯಂ ಇಮಾಯ ದೇಸನಾಯ ಪಕಾಸೇನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಿತಂ ನಾಮ। ತಂ ಪನೇತಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಯಾವ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರೋ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ತಾವ ಭಗವಾ **ಪವತ್ತೇತಿ** ನಾಮ ಪವತ್ತನಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅನಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ। ಪತಿಟ್ಠಿತೇ **ಪವತ್ತಿತಂ** ನಾಮ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಾಸನನ್ತರಧಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ, ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಪುಬ್ಬಸ್ಸ ಪವತ್ತಿತತ್ತಾ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪವತ್ತಿತೇ ಚ ಪನ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ ಭುಮ್ಮಾ ದೇವಾ ಸದ್ದಮನುಸ್ಸಾವೇಸು"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಭುಮ್ಮಾ**ತಿ ಭೂಮಟ್ಠಕದೇವತಾ। **ಸದ್ದಮನುಸ್ಸಾವೇಸು**ನ್ತಿ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಸಾಧುಕಾರಂ ದತ್ವಾ "ಏತಂ ಭಗವತಾ"ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತಾ ಅನುಸ್ಸಾವಯಿಂಸು। **ಓಭಾಸೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾನುಭಾವೇನ ಪವತ್ತೋ ಚಿತ್ತಪಚ್ಚಯಉತುಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಓಭಾಸೋ। ಸೋ ಹಿ ತದಾ ದೇವಾನಂ ದೇವಾನುಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। **ಅಞ್ಞಾಸಿ ವತ ಭೋ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ**ತಿ ಇಮಸ್ಸಪಿ ಉದಾನಸ್ಸ ಉದಾಹರಣಘೋಸೋ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸ್ಸ ಆರಮ್ಭೇ ವಿಯ ಪರಿಸಮಾಪನೇಪಿ ಅತಿವಿಯ ಉಳಾರತಮಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉದಪಾದಿ।

೧೮. ದಿಟ್ಠೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ಏತೇನಾತಿ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ। ಏತ್ಥ ಚ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಞಾಣದಸ್ಸನತೋ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ತಂನಿವತ್ತನತ್ಥಂ **"ಪತ್ತಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪತ್ತಿ ಚ ಞಾಣಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಅಞ್ಞಾಪಿ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ **"ವಿದಿತಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ವಿದಿತಧಮ್ಮತಾ ಏಕದೇಸತೋಪಿ ಹೋತೀತಿ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋ ವಿದಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪರಿಯೋಗಾಳ್ಹಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಸ್ಸ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂಯೇವ ದೀಪೇತಿ। ಮಗ್ಗಞಾಣಞ್ಹಿ ಏಕಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪರಿಞ್ಞಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತಂ ನಿಪ್ಪದೇಸೇನ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಸಮನ್ತತೋ ಓಗಾಳ್ಹಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸಪ್ಪಟಿಭಯಕನ್ತಾರಸದಿಸಾ ಸೋಳಸವತ್ಥುಕಾ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾ ಚ ತಿಣ್ಣಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಅನೇನಾತಿ **ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ**। ಪವತ್ತಿಆದೀಸು "ಏವಂ ನುಖೋ ನ ನುಖೋ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಿಕಾ ವಿಗತಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ಕಥಂಕಥಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ವಿಗತಕಥಂಕಥೋ**। **ವೇಸಾರಜ್ಜಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ಸಾರಜ್ಜಕರಾನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೇಸು ಚ ಸೀಲಾದೀಸು ಗುಣೇಸು ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ವಿಸಾರದಭಾವಂ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ಪತ್ತೋ ಅಧಿಗತೋ। ಸ್ವಾಯಂ ವೇಸಾರಜ್ಜಪ್ಪತ್ತಿಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವೋ ಕತ್ಥಾತಿ ಆಹ **"ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ"**ತಿ। ಅತ್ತನಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ನ ಪರಂ ಪಚ್ಚೇತಿ, ಪರಸ್ಸ ಸದ್ಧಾಯ ಏತ್ಥ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ನ ತಸ್ಸ ಪರೋ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬೋ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**।

ಲಭೇಯ್ಯಾಹನ್ತಿ ಲಭೇಯ್ಯಂ ಅಹಂ, ಆಯಾಚನವಚನಮೇತಂ। **ಏಹೀ**ತಿ ಆಯಾಚಿತಾನಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಸಮ್ಪದಾನಂ ಅನುಮತಭಾವಪ್ಪಕಾಸನವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ಏಹಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಹಿ ಯಥಾಯಾಚಿತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಸಮ್ಪದವಿಸೇಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇತಿ**-**ಸದ್ದೋ** ತಸ್ಸ ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪದಾಪಟಿಲಾಭನಿಮಿತ್ತವಚನಪರಿಯೋಸಾನದಸ್ಸನೋ। ತದವಸಾನೋ ಹಿ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಭಗವತೋ ವಚನೇನ ಅಭಿನಿಪ್ಫನ್ನಾ ಸಾವ ತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪದಾ ಅಹೋಸೀ"**ತಿ। **ಚರ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಸಙ್ಖಾತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸಮಧಿಗಚ್ಛ। ಕಿಮತ್ಥಂ? **ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯ**। ಇಧಾಪಿ "ಅವೋಚಾ"ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। "ನವ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೨೦; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೩೭) ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಾನಂ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸಂವರವಿನಯಾನಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ವತ್ತನೇನ ಉಪರಿಭೂತಾ ಅಗ್ಗಭೂತಾ ಸಮ್ಪದಾತಿ **ಉಪಸಮ್ಪದಾ**।

೧೯. **ನೀಹಾರಭತ್ತೋ**ತಿ ನೀಹಟಭತ್ತೋ, ಗಾಮತೋ ಭಿಕ್ಖಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ದಿನ್ನಭತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ । ಭಗವಾ ಹಿ ದಹರಕುಮಾರಕೇ ವಿಯ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪರಿಹರನ್ತೋ ಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಿಣ್ಡಪಾತತ್ಥಾಯಪಿ ಗಾಮಂ ಅಪವಿಸಿತ್ವಾ

ಅನ್ತೋವಿಹಾರೇಯೇವ ವಸಿ।

ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦. **ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ** ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞಪ್ಪಮುಖೇ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ "ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಆಸವಕ್ಖಯಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಞ್ಚಮಿಯಾ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ಅನತ್ತಾತಿ** ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಅಸಾಮಿಕಟ್ಠೇನ ಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನ ಅತ್ತಪಟಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನಾತಿ ಏವಂ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅನತ್ತಾ। ತತ್ಥ "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ರೂಪಂ ಠಿತಿಂ ಮಾ ಪಾಪುಣಾತು, ಠಾನಪ್ಪತ್ತಂ ಮಾ ಜೀರತು, ಜರಪ್ಪತ್ತಂ ಮಾ ಭಿಜ್ಜತು, ಉದಯಬ್ಬಯೇಹಿ ಮಾ ಕಿಲಮಯತೂ"ತಿ ನ ಏತ್ಥ ಕಸ್ಸಚಿ ವಸೀಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ, ಸ್ವಾಯಮಸ್ಸ **ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೋ**। ಸಾಮಿಭೂತಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಭಾವೋ **ಅಸಾಮಿಕಟ್ಠೋ**। ನಿವಾಸೀಕಾರಕವೇದಕಅಧಿಟ್ಠಾಯಕವಿರಹೇನ ತತೋ ಸುಞ್ಞತಾ **ಸುಞ್ಞತಟ್ಠೋ**। ಪರಪರಿಕಪ್ಪಿತಅತ್ತಸಭಾವಾಭಾವೋ ಏವ **ಅತ್ತಪಟಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೋ**। ಇದಾನಿ ಅನತ್ತತಂಯೇವ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ರೂಪಞ್ಚ ಹಿದಂ ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸಾತಿ** ಕಾರಕೋ ವೇದಕೋ ಸಯಂವಸೀತಿ ಏವಂಭೂತೋ ಅತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತನಂ ಅಯುಜ್ಜಮಾನಕಂ ಸಿಯಾ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ "ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ಅನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಂ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅನತ್ತತಾಯ ದುಕ್ಖತಾ ವಿಭಾವಿತಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾಪಿ "ಯಸ್ಮಾ ರೂಪಂ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಪಾಕಟಾಯ ಸಾಬಾಧತಾಯ ರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ತಸಾರಾಭಾವೋ ವಿಭಾವಿತೋ, ತತೋ ಏವ ಚ "ನ ಚ ಲಬ್ಭತಿ ರೂಪೇ 'ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'ತಿ" ರೂಪೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನಿಸ್ಸರತಾ ತಸ್ಸ ಚ ಅವಸವತ್ತನಾಕಾರೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ವೇದನಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೧೧. **ತಂ ಕಿಂಮಞ್ಞಥ ಭಿಕ್ಖವೇತಿ** ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಏತ್ತಕೇನ ಠಾನೇನ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತಂ, ನ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಾನಿ, ಇದಾನಿ ತಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ತೀಣಿಪಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಮಾರದ್ಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅನಿಚ್ಚಂ ಭನ್ತೇತಿ** ಭನ್ತೇ ಯಸ್ಮಾ ಹುತ್ವಾ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಿಚ್ಚಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಅಸನ್ತಂ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇನ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಭಙ್ಗುಪಗಮನೇನ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಂ, ಅದ್ಧುವನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಥ ವಾ ಉಪ್ಪಾದವಯವನ್ತತಾಯ ತಾವಕಾಲಿಕತಾಯ ವಿಪರಿಣಾಮಕೋಟಿಯಾ ನಿಚ್ಚಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋತಿ ಇಮೇಹಿಪಿ ಕಾರಣೇಹಿ **ಅನಿಚ್ಚಂ**। ಏತ್ಥ ಖಣೇ ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನವಸೇನ ನಿರುಜ್ಝನವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತನತೋ **ಉಪ್ಪಾದವಯವನ್ತತಾ**। ತಙ್ಖಣಿಕತಾಯ **ತಾವಕಾಲಿಕತಾ**। ವಿಪರಿಣಾಮವನ್ತತಾಯ **ವಿಪರಿಣಾಮಕೋಟಿ**। ರೂಪಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪಾದಾದಿವಿಕಾರಾಪಜ್ಜನೇನ ವಿಪರಿಣಾಮನ್ತಂ ವಿನಾಸಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ನಿಚ್ಚಸಭಾವಾಭಾವೋ ಏವ **ನಿಚ್ಚಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ**। ಅನಿಚ್ಚಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಾ, ತೇನೇವ ಅತ್ತನೋ ಅನಿಚ್ಚಭಾವೇನ ಅತ್ಥತೋ ನಿಚ್ಚತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ ನಾಮ।

ದುಕ್ಖಂ ಭನ್ತೇತಿ ಭನ್ತೇ ಪಟಿಪೀಳನಾಕಾರೇನ ದುಕ್ಖಂ। ಉಪ್ಪಾದಜರಾಭಙ್ಗವಸೇನ ಹಿ ರೂಪಸ್ಸ ನಿರನ್ತರಂ ಬಾಧತಿ, ಪಟಿಪೀಳನಾಕಾರೇನಸ್ಸ ದುಕ್ಖತಾ। ಅಥ ವಾ ಸನ್ತಾಪಟ್ಠೇನ ದುಕ್ಖಮಟ್ಠೇನ ದುಕ್ಖವತ್ಥುಕಟ್ಠೇನ ಸುಖಪಟಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನ ಚಾತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ದುಕ್ಖಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಸನ್ತಾಪೋ** ನಾಮ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾದಿವಸೇನ ಸನ್ತಾಪನಂ ಪರಿದಹನಂ। ತತೋ ಏವಸ್ಸ ದುಸ್ಸಹತಾಯ **ದುಕ್ಖಮತಾ**। ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ದುಕ್ಖತಾನಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಅಧಿಟ್ಠಾನತಾಯ **ದುಕ್ಖವತ್ಥುಕತಾ**। ಸುಖಸಭಾವಾಭಾವೋ ಏವ **ಸುಖಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ**। **ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಚ ವಿಪರಿಣಾಮಸಭಾವಂ। **ಕಲ್ಲಂ ನೂತಿ** ಯುತ್ತಂ ನು। **ತನ್ತಿ** ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಂ ರೂಪಂ। **ಏತಂ ಮಮಾತಿ** ತಣ್ಹಾಗಾಹೋ ಮಮಙ್ಕಾರಭಾವತೋ। **ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ** ಮಾನಗಾಹೋ ಅಹಙ್ಕಾರಭಾವತೋ। **ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ** ದಿಟ್ಠಿಗಾಹೋ ಅತ್ತಭಾವವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹತೋ। **ತಣ್ಹಾಗಾಹೋ ಚೇತ್ಥ**

ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತವಸೇನ, **ಮಾನಗಾಹೋ** ನವವಿಧಮಾನವಸೇನ, **ದಿಟ್ಠಿಗಾಹೋ** ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗಾಹಾನಂ ವಸೇನ ಯುತ್ತಂ ನು ತಂ ಸಮನುಪಸ್ಸಿತುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖವಸೇನ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂಯೇವ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ಅನಿಚ್ಚವಸೇನ ಅನತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ದುಕ್ಖವಸೇನ, ಕತ್ಥಚಿ ಉಭಯವಸೇನ। ತಥಾ ಹಿ "ಚಕ್ಖು ಅತ್ತಾತಿ ಯೋ ವದೇಯ್ಯ, ತಂ ನ ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋಪಿ ವಯೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಯಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಉಪ್ಪಾದೋಪಿ ವಯೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, 'ಅತ್ತಾ ಮೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇವ ವೇತಿ ಚಾ'ತಿ ಇಚ್ಚಸ್ಸ ಏವಮಾಗತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। 'ಚಕ್ಖು ಅತ್ತಾ'ತಿ ಯೋ ವದೇಯ್ಯ, ಇತಿ ಚಕ್ಖು ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ **ಛಛಕ್ಕಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೨೨) ಅನಿಚ್ಚವಸೇನ ಅನತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। "ರೂಪಞ್ಚ ಹಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತೇ ದುಕ್ಖವಸೇನ ಅನತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। "ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಿಚ್ಚಂ, ಯದನಿಚ್ಚಂ ತಂ ದುಕ್ಖಂ, ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ತದನತ್ತಾ, ಯದನತ್ತಾ, ತಂ 'ನೇತಂ ಮಮ, ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ನ ಮೇ ಸೋ ಅತ್ತಾ'ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಅರಹನ್ತಸುತ್ತೇ** (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೭೬-೭೭) ಉಭಯವಸೇನ ಅನತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪಾಕಟಂ, ಅನತ್ತಾ ಅಪಾಕಟಂ। ಪರಿಭೋಗಭಾಜನಾದೀಸು ಹಿ ಭಿನ್ನೇಸು "ಅಹೋ ಅನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, "ಅಹೋ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಪನ ವತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸರೀರೇ ಗಣ್ಡಪಿಳಕಾಸು ವಾ ಉಟ್ಠಿತಾಸು ಕಣ್ಟಕೇನ ವಾ ವಿದ್ಧಾ "ಅಹೋ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, "ಅಹೋ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಪನ ವತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಇದಞ್ಹಿ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ಅವಿಭೂತಂ ದುದ್ದಸಂ ದುಪ್ಪಞ್ಞಾಪನಂ। ತಥಾ ಹಿ ಸರಭಙ್ಗಾದಯೋಪಿ ಸತ್ಥಾರೋ ನಾದ್ದಸಂಸು, ಕುತೋ ಪಞ್ಞಾಪನಾ, ತೇನ ನಂ ಭಗವಾ ಅನಿಚ್ಚವಸೇನ ವಾ ದುಕ್ಖವಸೇನ ವಾ ಉಭಯವಸೇನ ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ತಯಿದಂ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ತೇಪರಿವಟ್ಟೇ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖವಸೇನೇವ ದಸ್ಸಿತಂ। **ವೇದನಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೨೨. **ತಸ್ಮಾತಿಹಾ**ತಿ ತಸ್ಮಾ ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। **ತಿ**-ಕಾರ **ಹ**-ಕಾರಾ ನಿಪಾತಾ, ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ಅನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ**ತಿ ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನಮೇತಂ। **ಯ**ನ್ತಿ ಹಿ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ಅನಿಯಮದಸ್ಸನಂ, **ಕಿಞ್ಚೀ**ತಿ ಪಕಾರತೋ ಭೇದಂ ಆಮಸಿತ್ವಾ ಅನಿಯಮದಸ್ಸನಂ। ಉಭಯೇನಪಿ ಅತೀತಂ ವಾ…ಪೇ॰… ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ ಯಾದಿಸಂ ವಾ ತಾದಿಸಂ ವಾ ನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸಾರಹಂ ಸಬ್ಬಂ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನಮೇತಂ "ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸಾರಹೇಸು ಪಸಙ್ಗಂ ದಿಸ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಂ ಅಧಿಚ್ಚ ಪವತ್ತನತೋ ಅತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಸ್ಸ ನಿಯಮನತ್ಥಂ "**ರೂಪ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅಸೇಸಪರಿಗ್ಗಹೋ ಕತೋ ಹೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಅತೀತಾದಿವಿಭಾಗಂ ಆರಭತಿ "**ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನ**"ನ್ತಿಆದಿನಾ। ತಞ್ಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತೀತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನಾಗತಾದಿಭೇದನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ವೇದನಾ**ದೀಸುಪಿ।

ತತ್ಥ ರೂಪಂ ತಾವ ಅದ್ಧಾಸನ್ತತಿಸಮಯಖಣವಸೇನ ಚತುಧಾ ಅತೀತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಅನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ। ತತ್ಥ **ಅದ್ಧಾವಸೇನ** ತಾವ ಏಕಸ್ಸ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತೀತಂ, ಚುತಿತೋ ಉದ್ಧಮನಾಗತಂ, ಉಭಿನ್ನಮನ್ತರೇ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ। **ಸನ್ತತಿವಸೇನ** ಸಭಾಗೇಕಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಏಕಾಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯವಸೇನ ವತ್ತಮಾನಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಸಭಾಗಉತುಆಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಅತೀತಂ, ಪಚ್ಛಾ ಅನಾಗತಂ। ಚಿತ್ತಜಂ ಏಕವೀಥಿಏಕಜವನಏಕಸಮಾಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತೀತಂ, ಪಚ್ಛಾ ಅನಾಗತಂ। ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಸನ್ತತಿವಸೇನ ಅತೀತಾದಿಭೇದೋ ನತ್ಥಿ। ತೇಸಂಯೇವ ಪನ ಉತುಆಹಾರಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾನಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕವಸೇನ ತಸ್ಸ ಅತೀತಾದಿಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಮಯವಸೇನ** ಏಕಮುಹುತ್ತಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಾಯನ್ಹರತ್ತಿದಿವಾದೀಸು ಸಮಯೇಸು ಸನ್ತಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಂ ತಂತಂಸಮಯವನ್ತಂ ರೂಪಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತೀತಂ, ಪಚ್ಛಾ ಅನಾಗತಂ। **ಖಣವಸೇನ** ಉಪ್ಪಾದಾದಿಕ್ಖಣತ್ತಯಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತೀತಂ, ಪಚ್ಛಾ ಅನಾಗತಂ, ಇದಮೇವೇತ್ಥ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಂ, ಸೇಸಾ ಪರಿಯಾಯಕಥಾ।

ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾತಿ ಚಕ್ಖಾದಿಪಞ್ಚವಿಧಂ ರೂಪಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ, ಸೇಸಂ ತತೋ ಬಾಹಿರತ್ತಾ ಬಹಿದ್ಧಾ। ಅಪಿಚ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಮ್ಪಿ ಇಧ ಅಜ್ಝತ್ತಂ, ಪರಪುಗ್ಗಲಿಕಮ್ಪಿ ಚ ಬಹಿದ್ಧಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಓಳಾರಿಕಂ ವಾ ಸುಖುಮಂ ವಾ**ತಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ನವ, ಆಪೋಧಾತುವಜ್ಜಾ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ಚಾತಿ ದ್ವಾದಸವಿಧಂ ರೂಪಂ ಘಟ್ಟನವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ ಓಳಾರಿಕಂ, ಸೇಸಂ ತತೋ ವಿಪರೀತತ್ತಾ ಸುಖುಮಂ। **ಹೀನಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಹೀನಪಣೀತಭಾವೋ ಪರಿಯಾಯತೋ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಚ। ತತ್ಥ ಅಕನಿಟ್ಠಾನಂ ರೂಪತೋ ಸುದಸ್ಸೀನಂ ರೂಪಂ ಹೀನಂ, ತದೇವ ಸುದಸ್ಸಾನಂ ರೂಪತೋ ಪಣೀತಂ। ಏವಂ ಯಾವ ನರಕಸತ್ತಾನಂ ರೂಪಂ, ತಾವ ಪರಿಯಾಯತೋ ಹೀನಪಣೀತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಪನ ಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಹೀನಂ ಅನಿಟ್ಠಭಾವತೋ। ಯಂ ಪನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಕುಸಲವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಪಣೀತಂ ಇಟ್ಠಭಾವತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕೋ ಸಯಂ ಅನಿಟ್ಠೋ ಅನಿಟ್ಠೇ ಏವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಇಟ್ಠೇ, ಏವಂ ಕುಸಲವಿಪಾಕೋಪಿ ಸಯಂ ಇಟ್ಠೋ ಇಟ್ಠೇಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಅನಿಟ್ಠೇ। **ಯಂ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ**ತಿ ಯಂ ಸುಖುಮಂ, ತದೇವ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಸಭಾವತ್ತಾ ದೂರೇ, ಇತರಂ ಸುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಸಭಾವತ್ತಾ ಸನ್ತಿಕೇ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಓಕಾಸತೋಪಿ ಉಪಾದಾಯುಪಾದಾಯ ದೂರಸನ್ತಿಕತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ತಂ ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ತಂ ಅತೀತಾದೀಹಿ ಪದೇಹಿ ವಿಸುಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ಸಬ್ಬಂ ರೂಪಂ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ದಟ್ಠಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಹವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಯಾ ಕಾಚಿ ವೇದನಾತಿಆದೀಸು ಪನ ಸನ್ತತಿವಸೇನ ಚ ಖಣವಸೇನ ಚ ವೇದನಾಯ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೪೯೭ ಆದಯೋ) **ಸನ್ತತಿವಸೇನ** ಏಕವೀಥಿಏಕಜವನಏಕಸಮಾಪತ್ತಿಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಏಕವಿಧವಿಸಯಸಮಾಯೋಗಪ್ಪವತ್ತಾ ಚ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧರೂಪಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಸದ್ಧಾದಿಸಹಿತವೇದನಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತೀತಾ, ಪಚ್ಛಾ ಅನಾಗತಾ। **ಖಣವಸೇನ** ಖಣತ್ತಯಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತೀತಾ, ಪಚ್ಛಾ ಅನಾಗತಾ। ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಭೇದೋ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮಭೇದೋ "ಅಕುಸಲಾ ವೇದನಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾ ವೇದನಾ ಸುಖುಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ವಿಭ॰ ೧೧) ವುತ್ತೇನ ಜಾತಿಸಭಾವಪುಗ್ಗಲಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಜಾತಿವಸೇನ** ತಾವ ಅಕುಸಲವೇದನಾ ಸಾವಜ್ಜಕಿರಿಯಹೇತುತೋ ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾಪಸಭಾವತೋ ಚ ಅವೂಪಸನ್ತವುತ್ತೀತಿ ಕುಸಲವೇದನಾಯ ಓಳಾರಿಕಾ, ಸಬ್ಯಾಪಾರತೋ ಸಉಸ್ಸಾಹತೋ ಸವಿಪಾಕತೋ ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾಪಸಭಾವತೋ ಸಾವಜ್ಜತೋ ಚ ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಾಯ ಓಳಾರಿಕಾ, ಸವಿಪಾಕತೋ ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾಪಸಭಾವತೋ ಸಬ್ಯಾಪಜ್ಜತೋ ಸಾವಜ್ಜತೋ ಚ ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಾಯ ಓಳಾರಿಕಾ, ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾ ಪನ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯತೋ ಅಕುಸಲಾಯ ಸುಖುಮಾ। ದ್ವೇಪಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲವೇದನಾ ಸಬ್ಯಾಪಾರತೋ ಸಉಸ್ಸಾಹತೋ ಸವಿಪಾಕತೋ ಚ ಯಥಾಯೋಗಂ ದುವಿಧಾಯಪಿ ಅಬ್ಯಾಕತಾಯ ಓಳಾರಿಕಾ, ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ದುವಿಧಾಪಿ ಅಬ್ಯಾಕತಾ ತಾಹಿ ಸುಖುಮಾ। ಏವಂ ತಾವ ಜಾತಿವಸೇನ ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸಭಾವವಸೇನ ಪನ ದುಕ್ಖವೇದನಾ ನಿರಸ್ಸಾದತೋ ಸವಿಪ್ಫಾರತೋ ಉಬ್ಬೇಜನೀಯತೋ ಅಭಿಭವನತೋ ಚ ಇತರಾಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಓಳಾರಿಕಾ, ಇತರಾ ಪನ ದ್ವೇ ಸಾತತೋ ಸನ್ತತೋ ಪಣೀತತೋ ಮನಾಪತೋ ಮಜ್ಝತ್ತತೋ ಚ ಯಥಾಯೋಗಂ ದುಕ್ಖಾಯ ಸುಖುಮಾ। ಉಭೋ ಪನ ಸುಖದುಕ್ಖಾ ಸವಿಪ್ಫಾರತೋ ಖೋಭಕರಣತೋ ಪಾಕಟತೋ ಚ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾಯ ಓಳಾರಿಕಾ, ಸಾ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ತದುಭಯತೋ ಸುಖುಮಾ। ಏವಂ ಸಭಾವವಸೇನ ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ** ಪನ ಅಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ವೇದನಾ ನಾನಾರಮ್ಮಣವಿಕ್ಖಿತ್ತಭಾವತೋ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ವೇದನಾಯ ಓಳಾರಿಕಾ, ವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಇತರಾ ಸುಖುಮಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನ** ಪನ ಸಾಸವಾ ವೇದನಾ ಲೋಕಿಯಾ। ಸಾ ಆಸವುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುತೋ ಓಘನಿಯತೋ ಯೋಗನಿಯತೋ ಗನ್ಥನಿಯತೋ ನೀವರಣಿಯತೋ ಉಪಾದಾನಿಯತೋ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸಾಧಾರಣತೋ ಚ ಅನಾಸವಾಯ ಓಳಾರಿಕಾ, ಸಾ ವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಸಾಸವಾಯ ಸುಖುಮಾ। ಏವಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನ ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ ಜಾತಿಆದಿವಸೇನ ಸಮ್ಭೇದೋ ಪರಿಹರಿತಬ್ಬೋ। ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಹಿ ವೇದನಾ ಜಾತಿವಸೇನ ಅಬ್ಯಾಕತತ್ತಾ ಸುಖುಮಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಸಭಾವಾದಿವಸೇನ ಓಳಾರಿಕಾ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಅಬ್ಯಾಕತಾ ವೇದನಾ ಸುಖುಮಾ, ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಓಳಾರಿಕಾ। ಅಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ವೇದನಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಸಾಸವಾ ವೇದನಾ ಓಳಾರಿಕಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೧೧)। ಯಥಾ ಚ ದುಕ್ಖವೇದನಾ, ಏವಂ ಸುಖಾದಯೋಪಿ ಜಾತಿವಸೇನ ಓಳಾರಿಕಾ, ಸಭಾವಾದಿವಸೇನ ಸುಖುಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಜಾತಿಆದಿವಸೇನ ಸಮ್ಭೇದೋ ನ ಹೋತಿ, ತಥಾ ವೇದನಾನಂ ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಅಬ್ಯಾಕತಾ ಜಾತಿವಸೇನ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಹಿ ಸುಖುಮಾ। ನ ತತ್ಥ "ಕತಮಾ ಅಬ್ಯಾಕತಾ, ಕಿಂ ದುಕ್ಖಾ, ಕಿಂ ಸುಖಾ, ಕಿಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ, ಕಿಂ ಅಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ, ಕಿಂ ಸಾಸವಾ, ಕಿಂ ಅನಾಸವಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಭಾವಾದಿಭೇದೋ ಪರಾಮಸಿತಬ್ಬೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಅಪಿಚ "ತಂ ತಂ ವಾ ಪನ ವೇದನಂ ಉಪಾದಾಯುಪಾದಾಯ ವೇದನಾ ಓಳಾರಿಕಾ ಸುಖುಮಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಅಕುಸಲಾದೀಸುಪಿ ಲೋಭಸಹಗತಾಯ ದೋಸಸಹಗತವೇದನಾ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಯದಹನತೋ ಓಳಾರಿಕಾ, ಲೋಭಸಹಗತಾ ಸುಖುಮಾ। ದೋಸಸಹಗತಾಪಿ ನಿಯತಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಅನಿಯತಾ ಸುಖುಮಾ। ನಿಯತಾಪಿ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಕಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಇತರಾ ಸುಖುಮಾ। ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಕಾಸುಪಿ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಇತರಾ ಸುಖುಮಾ। ಲೋಭಸಹಗತಾ ಪನ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಇತರಾ ಸುಖುಮಾ। ಸಾಪಿ ನಿಯತಾ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಕಾ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಇತರಾ ಸುಖುಮಾ, ಅವಿಸೇಸೇನ ಅಕುಸಲಾ ಬಹುವಿಪಾಕಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಅಪ್ಪವಿಪಾಕಾ ಸುಖುಮಾ। ಕುಸಲಾ ಪನ ಅಪ್ಪವಿಪಾಕಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಬಹುವಿಪಾಕಾ ಸುಖುಮಾ।

ಅಪಿಚ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ರೂಪಾವಚರಾ ಸುಖುಮಾ, ತತೋ ಅರೂಪಾವಚರಾ, ತತೋ ಲೋಕುತ್ತರಾ। ಕಾಮಾವಚರಾ ಚ ದಾನಮಯಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಸೀಲಮಯಾ ಸುಖುಮಾ, ತತೋ ಭಾವನಾಮಯಾ। ಭಾವನಾಮಯಾಪಿ ದುಹೇತುಕಾ ಓಳಾರಿಕಾ , ತಿಹೇತುಕಾ ಸುಖುಮಾ। ತಿಹೇತುಕಾಪಿ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಾ ಸುಖುಮಾ। ರೂಪಾವಚರಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಾ ಓಳಾರಿಕಾ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನಿಕಾ ಸುಖುಮಾವ। ಅರೂಪಾವಚರಾ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಓಳಾರಿಕಾ…ಪೇ॰… ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸುಖುಮಾವ। ಲೋಕುತ್ತರಾ ಚ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಓಳಾರಿಕಾ…ಪೇ॰… ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸುಖುಮಾವ। ಏಸ ನಯೋ ತಂತಂಭೂಮಿವಿಪಾಕಕಿರಿಯವೇದನಾಸು ದುಕ್ಖಾದಿಅಸಮಾಪನ್ನಾದಿಸಾಸವಾದಿವಸೇನ ವುತ್ತವೇದನಾಸು ಚ।

ಓಕಾಸವಸೇನ ಚಾಪಿ ನಿರಯೇ ದುಕ್ಖಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ಸುಖುಮಾ…ಪೇ॰… ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀ ಸುಖುಮಾವ। ಯಥಾ ಚ ದುಕ್ಖಾ, ಏವಂ ಸುಖಾಪಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯಥಾನುರೂಪಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। **ವತ್ಥುವಸೇನ** ಚಾಪಿ ಹೀನವತ್ಥುಕಾ ಯಾ ಕಾಚಿ ವೇದನಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಪಣೀತವತ್ಥುಕಾ ಸುಖುಮಾ। ಹೀನಪ್ಪಣೀತಭೇದೇ ಯಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ಸಾ ಹೀನಾ। ಯಾ ಚ ಸುಖುಮಾ, ಸಾ ಪಣೀತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ದೂರಪದಂ ಪನ ಅಕುಸಲಾ ವೇದನಾ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾಹಿ ವೇದನಾಹಿ ದೂರೇ, ಸನ್ತಿಕಪದಂ ಅಕುಸಲಾ ವೇದನಾ ಅಕುಸಲಾಯ ವೇದನಾಯ ಸನ್ತಿಕೇತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಭತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ ವೇದನಾ ವಿಸಭಾಗತೋ ಅಸಂಸಟ್ಠತೋ ಅಸರಿಕ್ಖತೋ ಚ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾಹಿ ದೂರೇ, ತಥಾ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾ ಅಕುಸಲಾಯ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು। ಅಕುಸಲಾ ಪನ ವೇದನಾ ಸಭಾಗತೋ ಚ ಸಂಸಟ್ಠತೋ ಚ ಸರಿಕ್ಖತೋ ಚ ಅಕುಸಲಾಯ ಸನ್ತಿಕೇತಿ। ತಂತಂವೇದನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಪನ ಸಞ್ಞಾದೀನಮ್ಪಿ ಏವಮೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೩. **ಸುತವಾತಿ** ಆಗಮಾಧಿಗಮಸಙ್ಖಾತೇನ ಬಾಹುಸಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸುತವಾ। **ನಿಬ್ಬಿನ್ದತೀತಿ** ಉಕ್ಕಣ್ಠತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ನಿಬ್ಬಿದಾತಿ** ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀವಿಪಸ್ಸನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ನಿಬ್ಬಿನ್ದಂ ವಿರಜ್ಜತೀತಿ** ಏತ್ಥ ವಿರಾಗವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾ। **ವಿರಾಗಾ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ** ವಿರಾಗೇನ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಹೇತುಭೂತೇನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿವಸೇನ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಇಮಿನಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ। **ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣಂ ಹೋತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಪನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ಕಥಿತಂ। **ಖೀಣಾ ಜಾತೀತಿ**ಆದೀಹಿ ತಸ್ಸ ಭೂಮಿ। ತೇನ ಹಿ ಞಾಣೇನ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ "ಖೀಣಾ ಜಾತೀ"ತಿಆದೀನಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಕತಮಾ ಪನಸ್ಸ ಜಾತಿ ಖೀಣಾ, ಕಥಞ್ಚ ನಂ ಪಜಾನಾತೀತಿ? ನ ತಾವಸ್ಸ ಅತೀತಾ ಜಾತಿ ಖೀಣಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಖೀಣತ್ತಾ, ನ ಅನಾಗತಾ ಅನಾಗತೇ

ವಾಯಾಮಾಭಾವತೋ, ನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ। ಯಾ ಪನ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಭಾವಿತತ್ತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ಏಕಚತುಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇಸು ಏಕಚತುಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪ್ಪಭೇದಾ ಜಾತಿ, ಸಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜನೇನ ಖೀಣಾ, ತಂ ಸೋ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಆಯತಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ಹೋತೀತಿ ಜಾನನ್ತೋ ಪಜಾನಾತಿ।

ವುಸಿತನ್ತಿ ವುತ್ಥಂ ಪರಿವುತ್ಥಂ, ಕತಂ ಚರಿತಂ ನಿಟ್ಠಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕೇನ ಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವಸನ್ತಿ ನಾಮ, ಖೀಣಾಸವೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅತ್ತನೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ "ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ"ನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। **ಕತಂ ಕರಣೀಯ**ನ್ತಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಾವನಾವಸೇನ ಸೋಳಸವಿಧಮ್ಪಿ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಾದಯೋ ಹಿ ತಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಖೀಣಾಸವೋ ಕತಕರಣೀಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅತ್ತನೋ ಕರಣೀಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ "ಕತಂ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। **ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಇದಾನಿ ಪುನ ಇತ್ಥಭಾವಾಯ ಏವಂಸೋಳಸಕಿಚ್ಚಭಾವಾಯ, ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಾಯ ವಾ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಕಿಚ್ಚಂ ಮೇ ನತ್ಥೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಥ ವಾ **ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಇತ್ಥಭಾವಾ ಇಮಸ್ಮಾ ಏವಂಪಕಾರಾ ಇದಾನಿ ವತ್ತಮಾನಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಾ ಅಪರಂ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ಮಯ್ಹಂ ನತ್ಥಿ, ಇಮೇ ಪನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಛಿನ್ನಮೂಲಕಾ ರುಕ್ಖಾ ವಿಯ। ತೇ ಚರಿಮಕವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೇನ ಅನುಪಾದಾನೋ ವಿಯ ಜಾತವೇದೋ ನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

೨೪. **ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದು**ನ್ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಕಮನಾ ತುಟ್ಠಮನಾ, ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ವಾ ಸಮತ್ತಮನಾ ಹುತ್ವಾ ಕರವೀಕರುತಮಞ್ಜುನಾ ಕಣ್ಣಸುಖೇನ ಪಣ್ಡಿತಜನಹದಯಾನಂ ಅಮತಾಭಿಸೇಕಸದಿಸೇನ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ಭಾಸತೋ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಸುಕಥಿತಂ ಸುಲಪಿತಂ "ಏವಮೇತಂ ಭಗವಾ, ಏವಮೇತಂ ಸುಗತಾ"ತಿ ಮತ್ಥಕೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಾ ಅನುಮೋದಿಂಸು ಚೇವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹಿ **ಅಭಿನನ್ದ**-ಸದ್ದೋ "ಅಭಿನನ್ದತಿ ಅಭಿವದತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫; ೪.೧೧೪, ೧೧೮) ತಣ್ಹಾಯಪಿ ಆಗತೋ। "ಅನ್ನಮೇವಾಭಿನನ್ದನ್ತಿ, ಉಭಯೇ ದೇವಮಾನುಸಾ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩) ಉಪಗಮನೇಪಿ।

"ಚಿರಪ್ಪವಾಸಿಂ ಪುರಿಸಂ, ದೂರತೋ ಸೋತ್ಥಿಮಾಗತಂ।
ಞಾತಿಮಿತ್ತಾ ಸುಹಜ್ಜಾ ಚ, ಅಭಿನನ್ದನ್ತಿ ಆಗತ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೧೯; ವಿ॰ ವ॰ ೮೬೧) –

ಆದೀಸು ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇಪಿ। "ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೫) ಅನುಮೋದನೇಪಿ। ಸ್ವಾಯಮಿಧ ಅನುಮೋದನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇಸು ಯುಜ್ಜತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅನುಮೋದಿಂಸು ಚೇವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು ಚಾ"ತಿ। **ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ವಿಮುಚ್ಚಿಂಸೂ**ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ ನಿರುಜ್ಝಮಾನೇಹಿ ಆಸವೇಹಿ ಅನುಪಾದಾಯ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ "ಅಹಂ ಮಮಾ"ತಿ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾವ ಚಿತ್ತಾನಿ ವಿಮುಚ್ಚಿಂಸು। **ಛ ಅರಹನ್ತೋ**ತಿ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಛ ಜನಾ ಅರಹನ್ತೋ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ದೇವಬ್ರಹ್ಮಾನಮ್ಪಿ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ಇದಂ ಮನುಸ್ಸಅರಹನ್ತೇಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ಛ ಮನುಸ್ಸಾ ಅರಹನ್ತೋ ಹೋನ್ತೀ**"ತಿ।

ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಯಸಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೫. ಇದಾನಿ ಯಸಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾ**"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ – **ಹೇಮನ್ತಿಕೋ**ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೨; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩.೩೯) ಯತ್ಥ ಸುಖಂ ಹೋತಿ ಹೇಮನ್ತಕಾಲೇ ವಸಿತುಂ, ಅಯಂ

ಹೇಮನ್ತಿಕೋ। ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ - ಹೇಮನ್ತೇ ವಾಸೋ ಹೇಮನ್ತಂ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ, ಹೇಮನ್ತಂ ಅರಹತೀತಿ **ಹೇಮನ್ತಿಕೋ**। ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ ವಸ್ಸಿಕೋ ಪಾಸಾದೋ ನಾತಿಉಚ್ಚೋ ಹೋತಿ ನಾತಿನೀಚೋ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾನಿಪಿಸ್ಸ ನಾತಿಬಹೂನಿ ನಾತಿತನೂನಿ, ಭೂಮತ್ಥರಣಪಚ್ಚತ್ಥರಣಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಾನಿಪೇತ್ಥ ಮಿಸ್ಸಕಾನೇವ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ಹೇಮನ್ತಿಕೇ ಥಮ್ಭಾಪಿ ಭಿತ್ತಿಯೋಪಿ ನೀಚಾ ಹೋನ್ತಿ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾನಿ ತನುಕಾನಿ ಸುಖುಮಛಿದ್ದಾನಿ, ಉಣ್ಹಪ್ಪವೇಸನತ್ಥಾಯ ಭಿತ್ತಿನಿಯ್ಯೂಹಾನಿ ಹರಿಯನ್ತಿ, ಭೂಮತ್ಥರಣಪಚ್ಚತ್ಥರಣನಿವಾಸನಪಾರುಪನಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಉಣ್ಹವಿಕಿರಿಯಾನಿ ಕಮ್ಬಲಾದೀನಿ ವಟ್ಟನ್ತಿ, ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಂ ಸಿನಿದ್ಧಂ ಕಟುಕಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಞ್ಚ। ಗಿಮ್ಹಿಕೇ ಥಮ್ಭಾಪಿ ಭಿತ್ತಿಯೋಪಿ ಉಚ್ಚಾ ಹೋನ್ತಿ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಬಹೂನಿ ವಿಪುಲಜಾತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಭೂಮತ್ಥರಣಾನಿ ಸೀತವಿಕಿರಿಯಾನಿ ದುಕೂಲಮಯಾನಿ ವಟ್ಟನ್ತಿ, ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಾನಿ ಮಧುರರಸಸೀತವಿಕಿರಿಯಾನಿ, ವಾತಪಾನಸಮೀಪೇಸು ಚೇತ್ಥ ನವಾ ಚಾಟಿಯೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಉದಕಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ನೀಲುಪ್ಪಲಾದೀಹಿ ಸಞ್ಛಾದೇನ್ತಿ, ತೇಸು ತೇಸು ಪದೇಸೇಸು ಉದಕಯನ್ತಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ವಿಯ ಉದಕಧಾರಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ।

ನಿಪ್ಪುರಿಸೇಹೀತಿ ಪುರಿಸವಿರಹಿತೇಹಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚೇತ್ಥ ತೂರಿಯಾನೇವ ನಿಪ್ಪುರಿಸಾನಿ, ಸಬ್ಬಟ್ಠಾನಾನಿಪಿ ನಿಪ್ಪುರಿಸಾನೇವ। ದೋವಾರಿಕಾಪಿ ಇತ್ಥಿಯೋವ, ನಹಾಪನಾದಿಪರಿಕಮ್ಮಕರಾಪಿ ಇತ್ಥಿಯೋವ। ಪಿತಾ ಕಿರ "ತಥಾರೂಪಂ ಇಸ್ಸರಿಯಸುಖಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನಸ್ಸ ಪುರಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಪರಿಸಙ್ಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಾ ಮೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಮಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಇತ್ಥಿಯೋವ ಠಪಾಪೇಸಿ। **ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹೀ**ತಿ ರೂಪಸದ್ದಾದೀಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ। **ಸಮಪ್ಪಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಿತಸ್ಸ, ಉಪೇತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಙ್ಗೀಭೂತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಪರಿಚಾರಯಮಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರಿತೋ ಚಾರಯಮಾನಸ್ಸ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಗುಣೇ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಚಾರಯಮಾನಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಳಮ್ಬರ**ನ್ತಿ ಪಣವಂ। **ವಿಕೇಸಿಕ**ನ್ತಿ ಮುತ್ತಕೇಸಂ, ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಕೇಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಕ್ಖೇಳಿಕ**ನ್ತಿ ವಿಸ್ಸನ್ದಮಾನಲಾಲಂ। **ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತಿಯೋ**ತಿ ವಿರುದ್ಧಂ ಪಲಪನ್ತಿಯೋ ವಾ ರುದನ್ತಿಯೋ ವಾ। **ಸುಸಾನಂ ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಆಮಕಸುಸಾನಂ ವಿಯ ಅದ್ದಸ ಸಕಂ ಪರಿಜನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ**ತಿ ಸಂವೇಗವಸೇನ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ, ಸಂವೇಗವಸಪ್ಪವತ್ತಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೬. **ಇದಂ ಖೋ ಯಸಾ**ತಿ ಭಗವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತಞ್ಹಿ ತಣ್ಹಾದೀಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅನುಪದ್ದುತಂ ಅನುಪಸ್ಸಟ್ಠಞ್ಚ। **ಅನುಪುಬ್ಬಿಂ ಕಥ**ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೭೫; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೬೯) ದಾನಾನನ್ತರಂ ಸೀಲಂ, ಸೀಲಾನನ್ತರಂ ಸಗ್ಗಂ, ಸಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಮಗ್ಗನ್ತಿ ಏವಮನುಪಟಿಪಾಟಿಕಥಂ। ತತ್ಥ **ದಾನಕಥಾ** ನಾಮ "ಇದಂ ದಾನಂ ನಾಮ ಸುಖಾನಂ ನಿದಾನಂ, ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಮೂಲಂ, ಭೋಗಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾ, ವಿಸಮಗತಸ್ಸ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ, ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕೇಸು ದಾನಸದಿಸೋ ಅವಸ್ಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ ನತ್ಥಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಅವಸ್ಸಯಟ್ಠೇನ ರತನಮಯಸೀಹಾಸನಸದಿಸಂ, ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಮಹಾಪಥವೀಸದಿಸಂ, ಆರಮ್ಮಣಟ್ಠೇನ ಆಲಮ್ಬನರಜ್ಜುಸದಿಸಂ, ಇದಞ್ಹಿ ದುಕ್ಖನಿತ್ಥರಣಟ್ಠೇನ ನಾವಾ, ಸಮಸ್ಸಾಸನಟ್ಠೇನ ಸಙ್ಗಾಮಸೂರೋ, ಭಯಪರಿತ್ತಾಣಟ್ಠೇನ ಸುಸಙ್ಖತನಗರಂ, ಮಚ್ಛೇರಮಲಾದೀಹಿ ಅನುಪಲಿತ್ತಟ್ಠೇನ ಪದುಮಂ, ತೇಸಂ ನಿದಹನಟ್ಠೇನ ಅಗ್ಗಿ, ದುರಾಸದಟ್ಠೇನ ಆಸೀವಿಸೋ, ಅಸನ್ತಾಸನಟ್ಠೇನ ಸೀಹೋ, ಬಲವನ್ತಟ್ಠೇನ ಹತ್ಥೀ, ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಟ್ಠೇನ ಸೇತಉಸಭೋ, ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಸಮ್ಪಾಪನಟ್ಠೇನ ವಲಾಹಕೋ ಅಸ್ಸರಾಜಾ। ದಾನಂ ನಾಮೇತಂ ಮಯಾ ಗತಮಗ್ಗೋ, ಮಯ್ಹೇವೇಸೋ ವಂಸೋ, ಮಯಾ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೇನ ವೇಲಾಮಮಹಾಯಞ್ಞೋ ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಮಹಾಯಞ್ಞೋ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಮಹಾಯಞ್ಞೋ ವೇಸ್ಸನ್ತರಮಹಾಯಞ್ಞೋತಿ ಅನೇಕೇ ಮಹಾಯಞ್ಞಾ ಪವತ್ತಿತಾ, ಸಸಭೂತೇನ ಜಲಿತೇ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಅತ್ತಾನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೇನ ಸಮ್ಪತ್ತಯಾಚಕಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಗಹಿತಂ। ದಾನಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ ಸಕ್ಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೇತಿ, ಮಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಞಾಣಂ ದೇತೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ದಾನಗುಣಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಾ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ದಾನಂ ದದನ್ತೋ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದನನ್ತರಂ ಸೀಲಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ದಾನಞ್ಹಿ ನಾಮ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇಸು ಹಿತಜ್ಝಾಸಯೇನ ಪೂಜನಜ್ಝಾಸಯೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಸ್ಸ ಪರೇಸಂ ಪರಿಚ್ಚಜನಂ, ತಸ್ಮಾ ದಾಯಕೋ ಸತ್ತೇಸು ಏಕನ್ತಹಿತಜ್ಝಾಸಯೋ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ, ಪರೇಸಂ ವಾ ಸನ್ತಕಂ ಹರತೀತಿ ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ। ತಸ್ಮಾ ದಾನಂ ದದನ್ತೋ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ದಾನಾನನ್ತರಂ ಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ। ಅಪಿಚ **ದಾನಕಥಾ** ತಾವ ಪಚುರಜನೇಸುಪಿ ಪವತ್ತಿಯಾ

ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಸುಕರತ್ತಾ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಉಪಾಯಭಾವತೋ ಚ ಆದಿತೋ ಕಥಿತಾ। ಪರಿಚ್ಚಾಗಸೀಲೋ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಿಗ್ಗಹವತ್ಥೂಸು ನಿಸ್ಸಙ್ಗಭಾವತೋ ಸುಖೇನೇವ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಿಯತಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ। ಸೀಲೇನ ದಾಯಕಪಟಿಗ್ಗಾಹಕವಿಸುದ್ಧಿತೋ ಪರಾನುಗ್ಗಹಂ ವತ್ವಾ ಪರಪೀಳಾನಿವತ್ತಿವಚನತೋ ಕಿರಿಯಧಮ್ಮಂ ವತ್ವಾ ಅಕಿರಿಯಧಮ್ಮವಚನತೋ ಭೋಗಯಸಸಮ್ಪತ್ತಿಹೇತುಂ ವತ್ವಾ ಭವಸಮ್ಪತ್ತಿಹೇತುವಚನತೋ ಚ ದಾನಕಥಾನನ್ತರಂ ಸೀಲಕಥಾ ಕಥಿತಾ।

ಸೀಲಕಥಾ ನಾಮ "ಸೀಲಂ ನಾಮೇತಂ ಅವಸ್ಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ। ಸೀಲಂ ನಾಮೇತಂ ಮಮ ವಂಸೋ, ಅಹಂ ಸಙ್ಖಪಾಲನಾಗರಾಜಕಾಲೇ ಭೂರಿದತ್ತನಾಗರಾಜಕಾಲೇ ಚಮ್ಪೇಯ್ಯನಾಗರಾಜಕಾಲೇ ಸೀಲವರಾಜಕಾಲೇ ಮಾತುಪೋಸಕಹತ್ಥಿರಾಜಕಾಲೇ ಛದ್ದನ್ತಹತ್ಥಿರಾಜಕಾಲೇತಿ ಅನನ್ತೇಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು ಸೀಲಂ ಪರಿಪೂರೇಸಿಂ। ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಸಮ್ಪತ್ತೀನಞ್ಹಿ ಸೀಲಸದಿಸೋ ಅವಸ್ಸಯೋ ಸೀಲಸದಿಸಾ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರಸದಿಸೋ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಪುಪ್ಫಸದಿಸಂ ಪುಪ್ಫಂ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಗನ್ಧಸದಿಸೋ ಗನ್ಧೋ ನತ್ಥಿ। ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರೇನ ಹಿ ಅಲಙ್ಕತಂ ಸೀಲಕುಸುಮಪಿಳನ್ಧನಂ ಸೀಲಗನ್ಧಾನುಲಿತ್ತಂ ಸದೇವಕೋಪಿ ಲೋಕೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಿತ್ತಿಂ ನ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಸೀಲಗುಣಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಾ।

ಇದಂ ಪನ ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಯಂ ಸಗ್ಗೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸೀಲಾನನ್ತರಂ ಸಗ್ಗಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। **ಸಗ್ಗಕಥಾ** ನಾಮ "ಅಯಂ ಸಗ್ಗೋ ನಾಮ ಇಟ್ಠೋ ಕನ್ತೋ ಮನಾಪೋ , ನಿಚ್ಚಮೇತ್ಥ ಕೀಳಾ, ನಿಚ್ಚಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ದೇವಾ ನವುತಿವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ, ತಾವತಿಂಸಾ ತಿಸ್ಸೋ ಚ ವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಸಟ್ಠಿ ಚ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಸಗ್ಗಗುಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಾ। ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಕಥಯನ್ತಾನಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಮುಖಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಗ್ಗಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿ।

ಏವಂ ಸಗ್ಗಕಥಾಯ ಪಲೋಭೇತ್ವಾ ಪುನ ಹತ್ಥಿಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸೋಣ್ಡಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ಅಯಮ್ಪಿ ಸಗ್ಗೋ ಅನಿಚ್ಚೋ ಅದ್ಧುವೋ, ನ ಏತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಾ ಕಾಮಾ ಬಹುದುಕ್ಖಾ ಬಹುಪಾಯಾಸಾ, ಆದೀನವೋ ಏತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೭; ಪಾಚಿ॰ ೪೧೭) ನಯೇನ ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವಂ ಓಕಾರಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ಕಥೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಆದೀನವೋತಿ** ದೋಸೋ, ಅನಿಚ್ಚತಾದಿನಾ ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದತಾದಿನಾ ಚ ದೂಸಿತಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಆದೀನಂ ವಾತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಆದೀನವೋ,** ಪರಮಕಪಣತಾ। ತಥಾ ಚ ಕಾಮಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚುಪತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ಓಕಾರೋತಿ** ಲಾಮಕಭಾವೋ ನಿಹೀನಭಾವೋ ಅಸೇಟ್ಠೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬತಾ ಸೇಟ್ಠೇಹಿ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬತಾ ಚ। **ಸಂಕಿಲೇಸೋತಿ** ತೇಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನಂ, ವಿಬಾಧೇತಬ್ಬತಾ ಉಪತಾಪೇತಬ್ಬತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಕಾಮಾದೀನವೇನ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಪಕಾಸೇಸಿ**। ಯತ್ತಕಾ ಚ ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವಾ, ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ತತ್ತಕಾವ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಾ। ಅಪಿಚ "ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ನಾಮೇತಂ ಅಸಮ್ಬಾಧಂ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ, ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಕಾಮೇಹಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಕಾಮಸಞ್ಞಾಯ, ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೇಹಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಕಾಮಪರಿಳಾಹೇಹಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾರತೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಪಕಾಸೇಸಿ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಝಾನಾದೀಸು ಚ ಗುಣೇ ವಿಭಾವೇಸಿ ವಣ್ಣೇಸಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಗ್ಗಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಸ್ವಾಯಂ ಸಗ್ಗೋ ರಾಗಾದೀಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠೋ, ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅನುಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಮಗ್ಗೋ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಮಗ್ಗಞ್ಚ ಕಥೇನ್ತೇನ ತದಧಿಗಮುಪಾಯಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಾಪಿ ಪಗೇವ ಇತರೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಾಮಾ ನಾಮ ಬಹ್ವಾದೀನವಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ಅದ್ಧುವಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾತಿ ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ, ಹೀನಾ ಗಮ್ಮಾ ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕಾ ಅನರಿಯಾ ಅನತ್ಥಸಞ್ಹಿತಾತಿ ತೇಸಂ ಓಕಾರೋ ಲಾಮಕಭಾವೋ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಭವಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವತ್ಥುಭೂತಾತಿ ತತ್ಥ ಸಂಕಿಲೇಸೋ, ಸಬ್ಬಸಂಕಿಲೇಸವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸೋ ಚ ಕಥೇತಬ್ಬೋತಿ ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವೋ ಓಕಾರೋ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಚ ಆನಿಸಂಸೋ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಕಲ್ಲಚಿತ್ತನ್ತಿ ಕಮ್ಮನಿಯಚಿತ್ತಂ, ಹೇಟ್ಠಾ ಪವತ್ತಿತದೇಸನಾಯ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದೀನಂ ಚಿತ್ತದೋಸಾನಂ ವಿಗತತ್ತಾ ಉಪರಿದೇಸನಾಯ ಭಾಜನಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಕಮ್ಮಕ್ಖಮಚಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದಯೋ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ರೋಗಭೂತಾ ತದಾ ತಸ್ಸ ವಿಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ಕಲ್ಲಚಿತ್ತಂ ಅರೋಗಚಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಿಟ್ಠಿಮಾನಾದಿಕಿಲೇಸವಿಗಮೇನ **ಮುದುಚಿತ್ತಂ,** ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಿವಿಗಮೇನ **ವಿನೀವರಣಚಿತ್ತಂ,** ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಉಳಾರಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಯೋಗೇನ **ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತಂ।** ತತ್ಥ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಂ ಯದಾ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅಥ ವಾ **ಕಲ್ಲಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದವಿಗಮೇನ ಅರೋಗಚಿತ್ತಂ। **ಮುದುಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಬ್ಯಾಪಾದವಿಗಮೇನ ಮೇತ್ತಾವಸೇನ ಅಕಠಿನಚಿತ್ತಂ। **ವಿನೀವರಣಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚವಿಗಮೇನ ವಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ವಿಗತತ್ತಾ ತೇನ ಅಪಿಹಿತಚಿತ್ತಂ। **ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಥಿನಮಿದ್ಧವಿಗಮೇನ ಸಮ್ಪಗ್ಗಹವಸೇನ ಅಲೀನಚಿತ್ತಂ। **ಪಸನ್ನಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವಿಗಮೇನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತನ್ತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಾಮುಕ್ಕಂಸಿಕಾ**ತಿ ಸಾಮಂ ಉಕ್ಕಂಸಿಕಾ, ಅತ್ತನಾಯೇವ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಗಹಿತಾ, ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣೇನ ದಿಟ್ಠಾ ಅಸಾಧಾರಣಾ ಅಞ್ಞೇಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾ ಚ ಪನ ಸಾತಿ? ಅರಿಯಸಚ್ಚದೇಸನಾ। ತೇನೇವಾಹ "ದುಕ್ಖಂ ಸಮುದಯಂ ನಿರೋಧಂ ಮಗ್ಗ"ನ್ತಿ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿಆದಿನಾ ಉಪಮಾವಸೇನ ತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗುಪ್ಪಾದಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಪಗತಕಾಳಕ**ನ್ತಿ ವಿಗತಕಾಳಕಂ। **ಸಮ್ಮದೇವಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಏವ। **ರಜನ**ನ್ತಿ ನೀಲಪೀತಾದಿರಙ್ಗಜಾತಂ। **ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಪಭಸ್ಸರಂ ಭವೇಯ್ಯ। **ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆಸನೇ**ತಿ ತಸ್ಸಂಯೇವ ನಿಸಜ್ಜಾಯಂ। ಏತೇನಸ್ಸ ಲಹುವಿಪಸ್ಸಕತಾ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞತಾ ಸುಖಪಟಿಪದಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞತಾ ಚ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ। **ವಿರಜ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ತತ್ರಿದಂ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ - ವತ್ಥಂ ವಿಯ ಚಿತ್ತಂ, ವತ್ಥಸ್ಸ ಆಗನ್ತುಕಮಲೇಹಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವೋ ವಿಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ರಾಗಾದಿಮಲೇಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವೋ, ಧೋವನಸಿಲಾ ವಿಯ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ, ಉದಕಂ ವಿಯ ಸದ್ಧಾ, ಉದಕೇನ ತೇಮೇತ್ವಾ ತೇಮೇತ್ವಾ ಊಸಗೋಮಯಛಾರಿಕಖಾರಕೇಹಿ ಕಾಳಕಪದೇಸೇ ಸಮ್ಮದ್ದಿತ್ವಾ ವತ್ಥಸ್ಸ ಧೋವನಪಯೋಗೋ ವಿಯ ಸದ್ಧಾಸಿನೇಹೇನ ತೇಮೇತ್ವಾ ತೇಮೇತ್ವಾ ಸತಿಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಹಿ ದೋಸೇ ಸಿಥಿಲೇ ಕತ್ವಾ ಸೀಲಸುತಾದಿವಿಧಿನಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸೋಧನೇ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ, ತೇನ ಪಯೋಗೇನ ವತ್ಥೇ ಕಾಳಕಾಪಗಮೋ ವಿಯ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇನ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನಂ, ರಙ್ಗಜಾತಂ ವಿಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ತೇನ ಸುದ್ಧಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಪಭಸ್ಸರಭಾವೋ ವಿಯ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗೇನ ಪರಿಯೋದಪನನ್ತಿ।

೧೭. **ಅಸ್ಸದೂತೇ**ತಿ ಆರುಳ್ಹಅಸ್ಸೇ ದೂತೇ। **ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಕಿರಿಯಂ। **ಅಭಿಸಙ್ಖರೇಸೀ**ತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿ, ಅಕಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಮತ್ಥನ್ತಿ ಚೇ? ಉಭಿನ್ನಂ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬವಿಸೇಸನ್ತರಾಯನಿಸೇಧನತ್ಥಂ। ಯದಿ ಹಿ ಸೋ ಪುತ್ತಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಪುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಪಟಿಲಾಭೋ ನ ಸಿಯಾ। ಅದಿಟ್ಠಸಚ್ಚೋಪಿ ಹಿ "ದೇಹಿ ತೇ ಮಾತುಯಾ ಜೀವಿತ"ನ್ತಿ ಯಾಚನ್ತೋ ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯ, ಯಸೋ ಚ ಏವಂ ತೇನ ಯಾಚಿಯಮಾನೋ ಕಥಂ ತಂ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹೇಯ್ಯ।

ಏತದವೋಚಾತಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಅಬ್ಭನುಮೋದಮಾನೋ ಏತಂ "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತ**-ಸದ್ದೋ ಚಾಯಮಿಧ ಅಬ್ಭನುಮೋದನೇ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಧು ಸಾಧು ಭನ್ತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

> "ಭಯೇ ಕೋಧೇ ಪಸಂಸಾಯಂ, ತುರಿತೇ ಕೋತೂಹಲಚ್ಛರೇ।
> ಹಾಸೇ ಸೋಕೇ ಪಸಾದೇ ಚ, ಕರೇ ಆಮೇಡಿತಂ ಬುಧೋ"ತಿ॥ -

ಇಮಿನಾವ ಲಕ್ಖಣೇನ ಇಧ ಪಸಾದವಸೇನ ಪಸಂಸಾವಸೇನ ಚಾಯಂ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿನಾ ಚತೂಹಿ ಉಪಮಾಹಿ ಭಗವತೋ ದೇಸನಂ ಥೋಮೇತಿ। ತತ್ಥ **ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಅಧೋಮುಖಠಪಿತಂ, ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಜಾತಂ ವಾ। **ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಪರಿಮುಖಂ ಕರೇಯ್ಯ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನ**ನ್ತಿ ತಿಣಪಣ್ಣಾದಿಛಾದಿತಂ। **ವಿವರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಗ್ಘಾಟೇಯ್ಯ। **ಮೂಳ್ಹಸ್ಸಾ**ತಿ ದಿಸಾಮೂಳ್ಹಸ್ಸ। **ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಹತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ "ಏಸ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ವದೇಯ್ಯ। **ಅನ್ಧಕಾರೇ**ತಿ ಕಾಳಪಕ್ಖಚಾತುದ್ದಸೀ ಅಡ್ಢರತ್ತಿ ಘನವನಸಣ್ಡಮೇಘಪಟಲೇಹಿ ಚತುರಙ್ಗತಮೇ।

ಏವಂ ದೇಸನಂ ಥೋಮೇತ್ವಾ ಇಮಾಯ ದೇಸನಾಯ ರತನತ್ತಯೇ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ **“ಏಸಾಹ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏಸಾಹ**ನ್ತಿ ಏಸೋ ಅಹಂ। **ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭಗವಾ ಧಾರೇತೂ**ತಿ ಮಂ ಭಗವಾ “ಉಪಾಸಕೋ ಅಯ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಧಾರೇತು, ಜಾನಾತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ**ತಿ ಏತ್ಥಾಯಂ **ಅಗ್ಗ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೇ, ತಸ್ಮಾ **ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ**ತಿ ಅಜ್ಜತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಜ್ಜತನ್ತಿ ಅಜ್ಜಭಾವಂ। “ಅಜ್ಜದಗ್ಗೇ”ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, **ದ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, ಅಜ್ಜ ಅಗ್ಗಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಣುಪೇತ**ನ್ತಿ ಪಾಣೇಹಿ ಉಪೇತಂ। ಯಾವ ಮೇ ಜೀವಿತಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಉಪೇತಂ, ಅನಞ್ಞಸತ್ಥುಕಂ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಸರಣಂ ಗತಂ ಉಪಾಸಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಂ ಮಂ ಭಗವಾ ಧಾರೇತು ಜಾನಾತು। ಅಹಞ್ಹಿ ಸಚೇಪಿ ಮೇ ತಿಖಿಣೇನ ಅಸಿನಾ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ನೇವ ಬುದ್ಧಂ “ನ ಬುದ್ಧೋ”ತಿ ವಾ, ಧಮ್ಮಂ “ನ ಧಮ್ಮೋ”ತಿ ವಾ, ಸಙ್ಘಂ “ನ ಸಙ್ಘೋ”ತಿ ವಾ ವದೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತಸನ್ನಿಯ್ಯಾತನೇನ ಸರಣಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ “ಅಭಿಕ್ಕನ್ತ”ನ್ತಿಆದೀನಂ ಅನುತ್ತಾನಪದತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾಯಂ ಆಗತೋಯೇವಾತಿ ಇಧ ನ ದಸ್ಸಿತೋ।

೨೮. **ಭೂಮಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ದಿಟ್ಠಮತ್ಥಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ। **ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇಸೀ**ತಿ ಯಥಾ ತಂ ಸೇಟ್ಠಿ ಗಹಪತಿ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಯಸಂ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಥಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಧಿವಾಸೇತೂ**ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತು। **ಅಜ್ಜತನಾಯಾ**ತಿ ಯಂ ಮೇ ತುಮ್ಹೇಸು ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋತೋ ಅಜ್ಜ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಪುಞ್ಞಞ್ಚ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಞ್ಚ, ತದತ್ಥಾಯ। **ಅಧಿವಾಸೇಸಿ ಭಗವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಕಾಯಙ್ಗಂ ವಾ ವಾಚಙ್ಗಂ ವಾ ಅಚೋಪೇತ್ವಾ ಅಬ್ಭನ್ತರೇಯೇವ ಖನ್ತಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ, ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹತ್ಥಂ ಮನಸಾವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **“ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಕಿರ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅನೇಕಾಸು ಜಾತೀಸು ಚೀವರಾದಿಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರದಾನಂ ದಿಸ್ವಾ “ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿ ಅವೋಚ। ಸೋ ತಾವದೇವ ಭಣ್ಡು ಕಾಸಾವವಸನೋ ಅಟ್ಠಹಿ ಭಿಕ್ಖುಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ ಸರೀರೇ ಪಟಿಮುಕ್ಕೇಹೇವ ವಸ್ಸಸತಿಕತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋವ ನಿಸೀದಿ। ಯೋ ಹಿ ಚೀವರಾದಿಕೇ ಅಟ್ಠ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಪತ್ತಚೀವರಮೇವ ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಅರಿಯಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸೇವ ವಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ದತ್ವಾ “ಇದಂ ಪರಿಕ್ಖಾರದಾನಂ ಅನಾಗತೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೂ”ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪೇತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಸತಿ ಅಧಿಕಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೇ ಇದ್ಧಿಮಯಪರಿಕ್ಖಾರಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೯. **ಪಣೀತೇನಾ**ತಿ ಉತ್ತಮೇನ। **ಸಹತ್ಥಾ**ತಿ ಸಹತ್ಥೇನ। **ಸನ್ತಪ್ಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ತಪ್ಪೇತ್ವಾ, ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಸುಹಿತಂ ಯಾವದತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ। **ಸಮ್ಪವಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪವಾರೇತ್ವಾ, ಅಲಂ ಅಲನ್ತಿ ಹತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ। **ಭುತ್ತಾವಿ**ನ್ತಿ ಭುತ್ತವನ್ತಂ । **ಓನೀತಪತ್ತಪಾಣಿ**ನ್ತಿ ಪತ್ತತೋ ಓನೀತಪಾಣಿಂ, ಅಪನೀತಹತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಓನಿತ್ತಪತ್ತಪಾಣಿ”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಓನಿತ್ತಂ ನಾನಾಭೂತಂ ವಿನಾಭೂತಂ ಪತ್ತಂ ಪಾಣಿತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಓನಿತ್ತಪತ್ತಪಾಣಿ, ತಂ **ಓನಿತ್ತಪತ್ತಪಾಣಿಂ,** ಹತ್ಥೇ ಚ ಪತ್ತಞ್ಚ ಧೋವಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಪತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸೂ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಏವಂಭೂತಂ ಞತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿಆದೀಸು ತಙ್ಖಣಾನುರೂಪಾಯ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಅತ್ಥಂ **ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾ** ಕುಸಲೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ **ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ** ತತ್ಥ ಚ ನಂ **ಸಮುತ್ತೇಜೇತ್ವಾ** ಸಉಸ್ಸಾಹಂ ಕತ್ವಾ ತಾಯ ಚ ಸಉಸ್ಸಾಹತಾಯ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ವಿಜ್ಜಮಾನಗುಣೇಹಿ **ಸಮ್ಪಹಂಸೇತ್ವಾ** ಧಮ್ಮರತನವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಯಸಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುಗಿಹಿಸಹಾಯಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೦. ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಸಹಾಯಾನಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅಸ್ಸೋಸುಂ ಖೋ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ರಾಯಂ ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ - ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಚ ಅನುಸೇಟ್ಠಿನೋ ಚ ಯೇಸಂ ಕುಲಾನಂ ತಾನಿ ಸೇಟ್ಠಾನುಸೇಟ್ಠೀನಿ ಕುಲಾನಿ, ತೇಸಂ **ಸೇಟ್ಠಾನುಸೇಟ್ಠೀನಂ ಕುಲಾನಂ,** ಪವೇಣಿವಸೇನ ಆಗತೇಹಿ ಸೇಟ್ಠೀಹಿ ಚ ಅನುಸೇಟ್ಠೀಹಿ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ಕುಲಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಮಲೋ**ತಿಆದೀನಿ ತೇಸಂ ಪುತ್ತಾನಂ

ನಾಮಾನಿ। **ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾತಿ** ಕೇಸಞ್ಚ ಮಸ್ಸುಞ್ಚ ಓರೋಪೇತ್ವಾ। **ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನೀತಿ** ಕಸಾಯರಸಪೀತಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ। **ಓರಕೋತಿ** ಊನಕೋ ಲಾಮಕೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಚತುಗಿಹಿಸಹಾಯಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಞಾಸಗಿಹಿಸಹಾಯಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧. ಪಞ್ಞಾಸಮತ್ತಾನಂ ಗಿಹಿಸಹಾಯಾನಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯಪಿ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ವುತ್ತಮೇವ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪುಬ್ಬಯೋಗೋ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯಸಆದೀನಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಅಯಂ ಪುಬ್ಬಯೋಗೋ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಗ್ಗಬನ್ಧನೇನಾತಿ** ಗಣಬನ್ಧನೇನ, ಏಕೀಭೂತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅನಾಥಸರೀರಾನೀತಿ** ಅನಾಥಾನಿ ಮತಕಳೇವರಾನಿ। **ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತಾತಿ** ಬಹಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಝಾಪೇನ್ತಾ।

ಪಞ್ಞಾಸಗಿಹಿಸಹಾಯಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೨. ಇದಾನಿ ಸರಣಗಮನೂಪಸಮ್ಪದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ**”ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೪೧) - **ಮುತ್ತಾಹನ್ತಿ** ಮುತ್ತೋ ಅಹಂ। **ಚಾರಿಕನ್ತಿ** ಅನುಪುಬ್ಬಗಮನಚಾರಿಕಂ, ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಸು ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಗಮನಸಙ್ಖಾತಂ ಚಾರಿಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚರಥಾತಿ** ದಿವಸಂ ಯೋಜನಪರಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಚರಥ। **ಮಾ ಏಕೇನ ದ್ವೇ ಅಗಮಿತ್ಥಾತಿ** ಏಕೇನ ಮಗ್ಗೇನ ದ್ವೀಸು ಗತೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ಏಕೇನ ತುಣ್ಹೀಭೂತೇನ ಠಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಆದಿಕಲ್ಯಾಣನ್ತಿ** ಆದಿಮ್ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಸುನ್ದರಂ ಭದ್ದಕಂ, ತಥಾ **ಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನೇಸು**। ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಞ್ಚ ನಾಮೇತಂ ಸಾಸನಸ್ಸ ಚ ದೇಸನಾಯ ಚ ವಸೇನ ದುಬ್ಬಿಧಂ। ತತ್ಥ ಸಾಸನಸ್ಸ ಸೀಲಂ ಆದಿ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಾ ಮಜ್ಝಂ, ಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ। ಸೀಲಸಮಾಧಯೋ ವಾ ಆದಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಾ ಮಜ್ಝಂ, ಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ। ಸೀಲಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾ ವಾ ಆದಿ, ಮಗ್ಗೋ ಮಜ್ಝಂ, ಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ। ದೇಸನಾಯ ಪನ ಚತುಪ್ಪದಿಕಗಾಥಾಯ ತಾವ ಪಠಮಪಾದೋ ಆದಿ, ದುತಿಯತತಿಯಾ ಮಜ್ಝಂ, ಚತುತ್ಥೋ ಪರಿಯೋಸಾನಂ। ಪಞ್ಚಪದಛಪ್ಪದಾನಂ ಪಠಮಪಾದೋ ಆದಿ, ಅವಸಾನಪಾದೋ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಸೇಸಾ ಮಜ್ಝಂ। ಏಕಾನುಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಿದಾನಂ ಆದಿ, ಇದಮವೋಚಾತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಸೇಸಂ ಮಜ್ಝಂ। ಅನೇಕಾನುಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಬಹುಕಮ್ಪಿ ಅನುಸನ್ಧಿ ಮಜ್ಝಮೇವ, ನಿದಾನಂ ಆದಿ, ಇದಮವೋಚಾತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ। **ಸಾತ್ಥನ್ತಿ** ಸಾತ್ಥಕಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇಥ। **ಸಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ** ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಚೇವ ಪದೇಹಿ ಚ ಪರಿಪೂರಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇಥ। **ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ** ಸಕಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ। **ಪರಿಸುದ್ಧನ್ತಿ** ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ** ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ಪಕಾಸೇಥಾತಿ** ಆವಿ ಕರೋಥ।

ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾತಿ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಅಪ್ಪಕಿಲೇಸರಜಸಭಾವಾ, ದುಕೂಲಸಾಣಿಯಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ವಿಯ ಚತುಪ್ಪದಿಕಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಸತ್ತಾ ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಹಾಯನ್ತೀತಿ** ಅಲಾಭಪರಿಹಾನಿಯಾ ಧಮ್ಮತೋ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ। ತೇನೇವಾಹ “**ಅನಧಿಗತಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛನ್ತಾ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮತೋ ಪರಿಹಾಯನ್ತೀ**”ತಿ। **ಸೇನಾನಿಗಮೋತಿ** ಸೇನಾಯ ನಿಗಮೋ। ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕಾನಂ ಕಿರ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸೇನಾನಿವೇಸೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಪದೇಸೋ “ಸೇನಾನಿಗಮೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। “ಸೇನಾನಿಗಾಮೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೇನಾನಿ ನಾಮ ಸುಜಾತಾಯ ಪಿತಾ, ತಸ್ಸ ಗಾಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ನಾಹಂ ತುಮ್ಹೇ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪರಿವೇಣಾದೀನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಾದೀಹಿ ಪರಿಚರಿಯಮಾನೋ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಿಣ್ಣಂ ಪನ ಜಟಿಲಾನಂ ಅಡ್ಢುಡ್ಢಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಮೇವ ದೇಸೇತುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಿ।

೩೩. **ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತುಂ ಪಟಿಪನ್ನೇ ಸತ್ತೇ ಮಾರೇತೀತಿ **ಮಾರೋ,** ಪರೇ ಪಾಪೇ ನಿಯೋಜೇತಿ, ಸಯಂ ವಾ ಪಾಪೇ ನಿಯುತ್ತೋತಿ **ಪಾಪಿಮಾ**। ಅಞ್ಞಾನಿಪಿಸ್ಸ ಕಣ್ಹೋ ಅಧಿಪತಿ ವಸವತ್ತೀ ಅನ್ತಕೋ ನಮುಚಿ ಪಮತ್ತಬನ್ಧೂತಿಆದೀನಿ ಬಹೂನಿ ನಾಮಾನಿ, ಇಧ ಪನ ನಾಮದ್ವಯಮೇವ ಗಹಿತಂ। **ಉಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಮಹಾಯುದ್ಧಂ ವಿಚಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ 'ಮಾ ಏಕೇನ ದ್ವೇ ಅಗಮಿತ್ಥ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಥಾ'ತಿ ಸಟ್ಠಿ ಜನೇ ಉಯ್ಯೋಜೇತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ಮಯ್ಹಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಾತಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಬಹೂಸು ದೇಸೇನ್ತೇಸು ಕುತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪಟಿಬಾಹಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಸಬ್ಬಪಾಸೇಹೀತಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಕಿಲೇಸಪಾಸೇಹಿ। **ಯೇ ದಿಬ್ಬಾ ಯೇ ಚ ಮಾನುಸಾ**ತಿ ಯೇ ದಿಬ್ಬಕಾಮಗುಣಸಙ್ಖಾತಾ ಮಾನುಸಕಕಾಮಗುಣಸಙ್ಖಾತಾ ಚ ಕಿಲೇಸಪಾಸಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇಹಿ ತೇಹಿ ತ್ವಂ ಬದ್ಧೋತಿ ವದತಿ। **ಮಹಾಬನ್ಧನಬದ್ಧೋ**ತಿ ಮಹತಾ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧೋ, ಮಹತಿ ವಾ ಬನ್ಧನೇ ಬದ್ಧೋ, ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನಸ್ಸ ಠಾನಭೂತೇ ಭವಚಾರಕೇ ಬದ್ಧೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಮೇ ಸಮಣ ಮೋಕ್ಖಸೀ**ತಿ ಸಮಣ ತ್ವಂ ಮಮ ವಿಸಯತೋ ನ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಸಿ। "ನ ಮೇ ಸಮಣ ಮೋಕ್ಖಸೀ"ತಿ ಚ ಇದಂ ಮಾರೋ "ಮುತ್ತಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಪಾಸೇಹೀ"ತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ ವದತಿ, ಸದ್ದಹನ್ತೋಪಿ ವಾ "ಏವಮಯಂ ಪರೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಮೋಕ್ಖಾಯ ಉಸ್ಸಾಹಂ ನ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಸನ್ತಜ್ಜೇನ್ತೋ ಕೋಹಞ್ಞೇ ಠತ್ವಾ ವದತಿ।

ನಿಹತೋತಿ ತ್ವಂ ಮಯಾ ನಿಹತೋ, ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವಂ ಗಮಿತೋ ಪರಾಜಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಚರನ್ತೇ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞೇಪಿ ಬನ್ಧತೀತಿ **ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋ**। ರಾಗಪಾಸೋ ಹಿ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೇಸುಪಿ ಕಿಚ್ಚಸಾಧನತೋ "ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇನೇವ ನಂ ಮಾರೋಪಿ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋತಿ ಮಞ್ಞತಿ। ಮನಸಿ ಜಾತೋತಿ **ಮಾನಸೋ,** ಮನಸಮ್ಪಯುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಮಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಸಮ್ಪದಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪. "ಅನುಜಾನಾಮಿ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿಕಾಯ ಪನ ಪಾಳಿಯಾ ಯೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಸಮ್ಪದಾವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ತಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪೇಕ್ಖಂ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇನ್ತೇನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸಯಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಕೇಸಚ್ಛೇದನಾದೀನಿ ಸಯಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ। ಕೇಸಚ್ಛೇದನಂ ಕಾಸಾಯಚ್ಛಾದನಂ ಸರಣದಾನನ್ತಿ ಹಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಕರೋನ್ತೋ **"ಪಬ್ಬಾಜೇತೀ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತೇಸು ಏಕಂ ದ್ವೇ ವಾಪಿ ಕರೋನ್ತೋ ತಥಾ ವೋಹರೀಯತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ **ಏತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಹೀ**ತಿ ಕೇಸಚ್ಛೇದನಂ ಕಾಸಾಯಚ್ಛಾದನಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಾಜೇತೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಖಣ್ಡಸೀಮಂ ನೇತ್ವಾ**ತಿ ಭಣ್ಡುಕಮ್ಮಾರೋಚನಪರಿಹರಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಸಭಿಕ್ಖುಕೇ ವಿಹಾರೇ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ "ಏತಸ್ಸ ಕೇಸೇ ಛಿನ್ದಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಕೇಸಚ್ಛೇದನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಭಿಕ್ಖುತೋ ಅಞ್ಞೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತುಂ ನ ಲಭತೀ**ತಿ ಸರಣದಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ಸಾಮಣೇರೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಭಬ್ಬರೂಪೋ**ತಿ ಭಬ್ಬಸಭಾವೋ। ತಮೇವತ್ಥಂ ಪರಿಯಾಯನ್ತರೇನ ವಿಭಾವೇತಿ **"ಸಹೇತುಕೋ"**ತಿ। **ಞಾತೋ**ತಿ ಪಾಕಟೋ। **ಯಸಸ್ಸೀ**ತಿ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಗನ್ಧಾಸಯೋಕಾಸವಸೇನ ಅಸುಚಿಜೇಗುಚ್ಛಪಟಿಕೂಲಭಾವಂ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೇನಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಕೇಸಾ** ನಾಮೇತೇ ವಣ್ಣತೋಪಿ ಪಟಿಕೂಲಾ, ಸಣ್ಠಾನತೋಪಿ ಗನ್ಧತೋಪಿ ಆಸಯತೋಪಿ ಓಕಾಸತೋಪಿ ಪಟಿಕೂಲಾ। ಮನುಞ್ಞೇಪಿ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೮೩; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೫೬; ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡ ೨.೧೬೨) ಹಿ ಯಾಗುಪತ್ತೇ ವಾ ಭತ್ತಪತ್ತೇ ವಾ ಕೇಸವಣ್ಣಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದಿಸ್ವಾ "ಕೇಸಮಿಸ್ಸಕಮಿದಂ, ಹರಥ ನ"ನ್ತಿ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವಂ ಕೇಸಾ **ವಣ್ಣತೋ** ಪಟಿಕೂಲಾ। ರತ್ತಿಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಾಪಿ ಕೇಸಸಣ್ಠಾನಂ ಅಕ್ಕವಾಕಂ ವಾ ಮಕಚಿವಾಕಂ ವಾ ಛುಪಿತ್ವಾ ತಥೇವ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವಂ **ಸಣ್ಠಾನತೋ** ಪಟಿಕೂಲಾ। ತೇಲಮಕ್ಖನಪುಪ್ಫಧೂಮಾದಿಸಙ್ಖಾರವಿರಹಿತಾನಞ್ಚ

ಕೇಸಾನಂ ಗನ್ಧೋ ಪರಮಜೇಗುಚ್ಛೋ ಹೋತಿ, ತತೋ ಜೇಗುಚ್ಛತರೋ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಪಕ್ಖಿತ್ತಾನಂ। ಕೇಸಾ ಹಿ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನತೋ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾಪಿ ಸಿಯುಂ, **ಗನ್ಧೇನ** ಪನ ಪಟಿಕೂಲಾಯೇವ। ಯಥಾ ಹಿ ದಹರಸ್ಸ ಕುಮಾರಕಸ್ಸ ವಚ್ಚಂ ವಣ್ಣತೋ ಹಲಿದ್ದಿವಣ್ಣಂ, ಸಣ್ಠಾನತೋಪಿ ಹಲಿದ್ದಿಪಿಣ್ಡಿಸಣ್ಠಾನಂ। ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನೇ ಛಡ್ಡಿತಞ್ಚ ಉದ್ಧುಮಾತಕಕಾಳಸುನಖಸರೀರಂ ವಣ್ಣತೋ ತಾಲಪಕ್ಕವಣ್ಣಂ, ಸಣ್ಠಾನತೋ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಮುದಿಙ್ಗಸಣ್ಠಾನಂ, ದಾಠಾಪಿಸ್ಸ ಸುಮನಮಕುಳಸದಿಸಾ, ತಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನತೋ ಸಿಯಾ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ, ಗನ್ಧೇನ ಪನ ಪಟಿಕೂಲಮೇವ, ಏವಂ ಕೇಸಾಪಿ ಸಿಯುಂ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನತೋ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ, ಗನ್ಧೇನ ಪನ ಪಟಿಕೂಲಾಯೇವಾತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಅಸುಚಿಟ್ಠಾನೇ ಗಾಮನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಜಾತಾನಿ ಸೂಪೇಯ್ಯಪಣ್ಣಾನಿ ನಾಗರಿಕಮನುಸ್ಸಾನಂ ಜೇಗುಚ್ಛಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಅಪರಿಭೋಗಾನಿ, ಏವಂ ಕೇಸಾಪಿ ಪುಬ್ಬಲೋಹಿತಮುತ್ತಕರೀಸಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದಿನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಜಾತತ್ತಾ ಪರಮಜೇಗುಚ್ಛಾತಿ ಏವಂ **ಆಸಯತೋ** ಪಟಿಕೂಲಾ। ಇಮೇ ಚ ಕೇಸಾ ನಾಮ ಗೂಥರಾಸಿಮ್ಹಿ ಉಟ್ಠಿತಕಣ್ಣಕಂ ವಿಯ ಏಕತಿಂಸಕೋಟ್ಠಾಸರಾಸಿಮ್ಹಿ ಜಾತಾ, ತೇ ಸುಸಾನಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಜಾತಸಾಕಂ ವಿಯ ಪರಿಖಾದೀಸು ಜಾತಕಮಲಕುವಲಯಾದಿಪುಪ್ಫಂ ವಿಯ ಚ ಅಸುಚಿಟ್ಠಾನೇ ಜಾತತ್ತಾ ಪರಮಜೇಗುಚ್ಛಾತಿ ಏವಂ **ಓಕಾಸತೋ** ಪಟಿಕೂಲಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಚಪಞ್ಚಕಸ್ಸ ವಣ್ಣಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಕೂಲಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನಿಜ್ಜೀವನಿಸ್ಸತ್ತಭಾವಂ ವಾ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೇನಾತಿ ಇಮೇ ಕೇಸಾ ನಾಮ ಸೀಸಕಟಾಹಪಲಿವೇಠನಚಮ್ಮೇ ಜಾತಾ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ವಮ್ಮಿಕಮತ್ಥಕೇ ಜಾತೇಸು ಕುನ್ಥತಿಣೇಸು ನ ವಮ್ಮಿಕಮತ್ಥಕೋ ಜಾನಾತಿ "ಮಯಿ ಕುನ್ಥತಿಣಾನಿ ಜಾತಾನೀ"ತಿ, ನಾಪಿ ಕುನ್ಥತಿಣಾನಿ ಜಾನನ್ತಿ "ಮಯಂ ವಮ್ಮಿಕಮತ್ಥಕೇ ಜಾತಾನೀ"ತಿ, ಏವಮೇವ ನ ಸೀಸಕಟಾಹಪಲಿವೇಠನಚಮ್ಮಂ ಜಾನಾತಿ "ಮಯಿ ಕೇಸಾ ಜಾತಾ"ತಿ, ನಾಪಿ ಕೇಸಾ ಜಾನನ್ತಿ "ಮಯಂ ಸೀಸಕಟಾಹಪಲಿವೇಠನಚಮ್ಮೇ ಜಾತಾ"ತಿ। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಭೋಗಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣರಹಿತಾ ಏತೇ ಧಮ್ಮಾ। ಇತಿ ಕೇಸಾ ನಾಮ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸರೀರೇ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಅಚೇತನೋ ಅಬ್ಯಾಕತೋ ಸುಞ್ಞೋ ನಿಸ್ಸತ್ತೋ ಥದ್ಧೋ ಪಥವೀಧಾತೂತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಿಜ್ಜೀವನಿಸ್ಸತ್ತಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೇನ। **ಪುಬ್ಬೇತಿ** ಪುರಿಮಬುದ್ಧಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ। **ಮದ್ದಿತಸಙ್ಖಾರೋತಿ** ನಾಮರೂಪವವತ್ಥಾನೇನ ಚೇವ ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹವಸೇನ ಚ ಞಾಣೇನ ಪರಿಮದ್ದಿತಸಙ್ಖಾರೋ। **ಭಾವಿತಭಾವನೋತಿ** ಕಲಾಪಸಮ್ಮಸನಾದಿನಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಕುಸಲಭಾವನಾಯ ಪೂರಣೇನ ಭಾವಿತಭಾವನೋ।

ಅದಿನ್ನಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏತ್ಥ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನ ರುಹತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅನುಞ್ಞಾತಉಪಸಮ್ಪದಾತಿ** ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಉಪಸಮ್ಪದಾ। **ಠಾನಕರಣಸಮ್ಪದನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಉರಾದೀನಿ ಠಾನಾನಿ, ಸಂವುತಾದೀನಿ ಕರಣಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಅನುನಾಸಿಕನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಕಾಲೇ ಅನ್ತರಾ ವಿಚ್ಛೇದಂ ಅಕತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏಕಸಮ್ಬನ್ಧಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ** ಮ-ಕಾರನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಸಮಯೇ ವಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ। **ಸಬ್ಬಮಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ದಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಿನಿಮುತ್ತಂ ಪರಾಮಾಸಾಪರಾಮಾಸಾದಿಭೇದಂ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। **ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕೇಸು ವಿನೇತಬ್ಬೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಸೇಖಿಯಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಾದಿಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಸೀಲಮನೇನ ಪೂರೇತಬ್ಬಂ, ತತ್ಥ ಚ ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಕರಣೇ ಅಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಕರಣೇ ದಣ್ಡಕಮ್ಮಾರಹೋ ಹೋತೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಸಮ್ಪದಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯಮಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೫. ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠೋತಿಆದಿಕಾಯ ಪನ ಪಾಳಿಯಾ ಅಯಂ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ। **ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾತಿ** ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೇನ, ಅನಿಚ್ಚಾದೀಸು ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಮನಸಿಕರಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೋನಿಸೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾತಿ** ಉಪಾಯವೀರಿಯೇನ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಕುಸಲಾನುಪ್ಪಾದನಾದಿವಿಧಿನಾ ಪವತ್ತವೀರಿಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಮುತ್ತೀತಿ** ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಅಜ್ಝಭಾಸೀತಿ** "ಅಯಂ ಅತ್ತನಾ ವೀರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾಪಿ ನ ತುಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ

‘ಪಾಪುಣಾಥಾ’ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕರೋತಿ, ಪಟಿಬಾಹೇಸ್ಸಾಮಿ ನ”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಭಾಸಿ। **ಮಾರಪಾಸೇನಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಪಾಸೇನ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ದುತಿಯಮಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭದ್ದವಗ್ಗಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬. ತಿಂಸಭದ್ದವಗ್ಗಿಯವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಯಥಾಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಸನ್ತಾನಂ ಛಾಯೂದಕಾದೀನಂ ವಿಪತ್ತಿಂ ವಾ ಅಫಾಸುಕಸೇನಾಸನಂ ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಾದಿಭಾವಂ ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಅನಭಿರತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತೇಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ “ಇಧ ಫಾಸುಂ ವಿಹರಾಮಾ”ತಿ ಅಭಿರಮಿತ್ವಾ ಚಿರವಿಹಾರೋಪಿ ನತ್ಥಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ತಥಾಗತೇ ವಿಹರನ್ತೇ ಸತ್ತಾ ಸರಣೇಸು ವಾ ತೀಸು ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಸೀಲಾನಿ ವಾ ಸಮಾದಿಯನ್ತಿ, ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ ವಾ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾದೀನಂ ವಾ ಪರೇಸಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಬುದ್ಧಾ ಸತ್ತೇ ತಾಸು ಸಮ್ಪತ್ತೀಸು ಪತಿಟ್ಠಾಪನಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವಸನ್ತಿ, ತಾಸಂ ಅಭಾವೇ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ಯಥಾಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ**”ತಿ। **ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ। **ತಿಂಸಮತ್ತಾ**ತಿ ತಿಂಸಪಮಾಣಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಭದ್ದವಗ್ಗಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉರುವೇಲಪಾಟಿಹಾರಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೭-೩೮. ಉರುವೇಲಕಸ್ಸಪವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಜಟಿಲೋ**ತಿ ಜಟಾಧರೋ। ಜಟಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಹಿ **ಜಟಿಲೋ**। ನೇತೀತಿ **ನಾಯಕೋ,** ಸಾಮಂ ವಿನೇತಿ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇತೀತಿ **ವಿನಾಯಕೋ**। **ಸಚೇ ತೇ ಕಸ್ಸಪ ಅಗರೂ**ತಿ ಕಸ್ಸಪ ಸಚೇ ತುಯ್ಹಂ ಭಾರಿಯಂ ಅಫಾಸುಕಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ। **ಅಗ್ಯಾಗಾರೇ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಸಾಲಾಯಂ। **ಉಭಿನ್ನಂ ಸಜೋತಿಭೂತಾನ**ನ್ತಿ ಉಭೋಸು ಸಜೋತಿಭೂತೇಸು ಪಜ್ಜಲಿತೇಸು। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಯೋ ನಾಮ।

೩೯. **ಅಜ್ಜಣ್ಹೋ**ತಿ ಅಜ್ಜ ಏಕದಿವಸಂ। **ಅಗ್ಗಿಸಾಲಮ್ಹೀ**ತಿ ಅಗ್ಯಾಗಾರೇ। **ಸುಮನಮನಸೋ**ತಿ ಸುನ್ದರಚಿತ್ತಸಞ್ಜಾತಮನೋ। **ತೇಜೋಧಾತೂಸು ಕುಸಲೋ**ತಿ ತೇಜೋಕಸಿಣಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಕುಸಲೋ। **ಉದಿಚ್ಛರೇ**ತಿ ಉಲ್ಲೋಕೇಸುಂ, ಪರಿವಾರೇಸುನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ಪತ್ತಮ್ಹಿ ಓದಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಧುವಭತ್ತೇನಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚಭತ್ತೇನ।

೪೦. **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತ**-ಸದ್ದೋ ಖಯೇ ವತ್ತತಿ, ತೇನ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾಯರತ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಸಮನನ್ತರೇ ಆಗತಾ। ನಿಯಾಮೋ ಕಿರೇಸ ದೇವತಾನಂ, ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ವಾ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಸಮನನ್ತರೇ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾ**ತಿ ಅಭಿರೂಪಛವಿವಣ್ಣಾ, ಇಟ್ಠವಣ್ಣಾ ಮನಾಪವಣ್ಣಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದೇವತಾ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಆಗಚ್ಛಮಾನಾ ಪಕತಿವಣ್ಣಂ ಪಕತಿಇದ್ಧಿಂ ಜಹಿತ್ವಾ ಓಳಾರಿಕಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಕತ್ವಾ ಅತಿರೇಕವಣ್ಣವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಕಾಯಾದೀಹಿ ಓಭಾಸಂ ಮುಞ್ಚಮಾನಾದಿವಸೇನ ಚ ದಿಬ್ಬಂ ಇದ್ಧಾನುಭಾವಞ್ಚ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ನಟಸಮಜ್ಜಾದೀನಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ವಿಯ ಅಭಿಸಙ್ಖತೇನ ಕಾಯೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಮಾವಚರಾ ಅನಭಿಸಙ್ಖತೇನಪಿ ಆಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಓಳಾರಿಕರೂಪತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಭಕ್ಖಾ, ರೂಪಾವಚರಾ ಪನ ಅನಭಿಸಙ್ಖತೇನ ಕಾಯೇನ ಆಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಸುಖುಮತರರೂಪತ್ತಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಅತಿಸುಖುಮೋವ ಅತ್ತಭಾವೋ, ನ ತೇನ ಇರಿಯಾಪಥಕಪ್ಪನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನಿಮ್ಮಿತರೂಪೇನೇವ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಮೂಲಪಟಿಸನ್ಧಿರೂಪಞ್ಹಿ ನೇಸಂ ಅತಿವಿಯ ಸುಖುಮಮಹಾರೂಪಂ, ಕೇವಲಂ ತಂ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಾಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಸಣ್ಠಾನವನ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಕೇವಲಕಪ್ಪನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಕೇವಲ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತ್ತಂ ಅತ್ಥೋ, **ಕಪ್ಪ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಸಮನ್ತಭಾವೋ, ತಸ್ಮಾ **ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ವನಸಣ್ಡನ್ತಿ** ಅನವಸೇಸಂ ಸಮನ್ತತೋ ವನಸಣ್ಡನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನವಸೇಸಂ ಫರಿತುಂ ಸಮತ್ಥಸ್ಸಪಿ ಹಿ ಓಭಾಸಸ್ಸ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಏಕದೇಸಫರಣಮ್ಪಿ ಸಿಯಾ, ಅಯಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ಫರತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಮನ್ತತ್ಥೋ ಕಪ್ಪ-ಸದ್ದೋ ಗಹಿತೋ। ಅಥ ವಾ ಈಸಂ ಅಸಮತ್ಥಂ ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ। ಭಗವತೋ ಪಭಾಯ ಅನೋಭಾಸಿತಮೇವ ಹಿ ಪದೇಸಂ ದೇವತಾ ಅತ್ತನೋ ಪಭಾಯ ಓಭಾಸೇನ್ತಿ। ನ ಹಿ ಭಗವತೋ ಪಭಾ ಕಾಯಚಿ ಪಭಾಯ ಅಭಿಭೂಯತಿ, ಸೂರಿಯಾದೀನಮ್ಪಿ ಪನ ಪಭಂ ಸಾ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ತಿಟ್ಠತೀತಿ। **ಓಭಾಸೇತ್ವಾತಿ** ವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಸರೀರಸಮುಟ್ಠಿತಾಯ ಆಭಾಯ ಫರಿತ್ವಾ, ಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಏಕೋಭಾಸಂ ಏಕಪಜ್ಜೋತಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ದೇವತಾನಞ್ಹಿ ಸರೀರಾಭಾ ದಸದ್ವಾದಸಯೋಜನಮತ್ತಟ್ಠಾನಂ ತತೋ ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ಫರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಥಾ ವತ್ಥಾಭರಣಾದೀಸು ಸಮುಟ್ಠಿತಾ ಪಭಾ। **ಚತುದ್ದಿಸಾತಿ** ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ** ಯಂ ನಾಮ।

೪೩. ಅಙ್ಗಮಗಧಾತಿ ಉಭೋ ಅಙ್ಗಮಗಧರಟ್ಠವಾಸಿನೋ। **ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ** ಇದ್ಧಿಭೂತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ನ ಆದೇಸನಾನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಿವಿಧಞ್ಹಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಅನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ। ತತ್ಥ "ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಏಕೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ಬಹುಧಾ ಹೋತಿ, ಬಹುಧಾಪಿ ಹುತ್ವಾ ಏಕೋ ಹೋತಿ ಆವಿಭಾವಂ ತಿರೋಭಾವ"ನ್ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೮-೨೩೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೭೦; ೫.೮೩೪) ಇದ್ಧಿವಿಧಮೇವ **ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ**। "ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಆದಿಸತಿ, ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ಆದಿಸತಿ, ವಿತಕ್ಕಿತಮ್ಪಿ ಆದಿಸತಿ, ವಿಚಾರಿತಮ್ಪಿ ಆದಿಸತಿ 'ಏವಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತ್ಥಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ'"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೩೦) ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾ ಕಥನಂ **ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ**। "ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಏವಮನುಸಾಸತಿ 'ಏವಂ ವಿತಕ್ಕೇಥ, ಮಾ ಏವಂ ವಿತಕ್ಕಯಿತ್ಥ, ಏವಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ, ಮಾ ಏವಂ ಮಾನಸಾ ಕರಿತ್ಥ, ಇದಂ ಪಜಹಥ, ಇದಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಥಾ'"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೩೦) ಏವಮಾದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾ ಸಾವಕಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಧಮ್ಮದೇಸನಾ **ಅನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ**।

ತತ್ಥ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧) ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಹರಣತೋ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾಪನಯನತೋ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ** ವದನ್ತಿ। ಭಗವತೋ ಪನ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ರಾಗಾದಯೋ ನ ಸನ್ತಿ ಯೇ ಹರಿತಬ್ಬಾ, ಪುಥುಜ್ಜನಾನಮ್ಪಿ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಅಟ್ಠಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೇ ಚಿತ್ತೇ ಹತಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಪವತ್ತವೋಹಾರೇನ ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಧ ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ವತ್ತುಂ। ಸಚೇ ಪನ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವೇನೇಯ್ಯಗತಾ ಚ ಕಿಲೇಸಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ, ತೇಸಂ ಹರಣತೋ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ** ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಸತಿ ಯುತ್ತಮೇತಂ। ಅಥ ವಾ ಭಗವತೋ ಚ ಸಾಸನಸ್ಸ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ, ತೇಸಂ ಹರಣತೋ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ**। ತೇ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಹರಣವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪಕಾಸನೇ ಅಸಮತ್ಥಭಾವೇನ ಚ ಇದ್ಧಿಆದೇಸನಾನುಸಾಸನೀಹಿ ಹರಿತಾ ಅಪನೀತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। **ಪಟೀತಿ** ವಾ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಛಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಬೋಧೇತಿ "ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪವಿಟ್ಠಮ್ಹಿ, ಅಞ್ಞೋ ಆಗಞ್ಛಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳನಿ॰ ವತ್ಥುಗಾಥಾ ೪) ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇನ ಕತಕಿಚ್ಚೇನ ಪಚ್ಛಾ ಹರಿತಬ್ಬಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಪಟಿಹಾರಿಯಂ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಸು ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಮಗ್ಗೇಹಿ ಹರಿತೇಸು ಪಚ್ಛಾ ಹರಣಂ ಪಟಿಹಾರಿಯಂ, ಇದ್ಧಿಆದೇಸನಾನುಸಾಸನಿಯೋ ಚ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇನ ಕತಕಿಚ್ಚೇನ ಸತ್ತಹಿತತ್ಥಂ ಪುನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಾ, ಹರಿತೇಸು ಚ ಅತ್ತನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಸು ಪರಸತ್ತಾನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಹರಣಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಭವನ್ತಿ, ಪಟಿಹಾರಿಯಮೇವ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ**। ಪಟಿಹಾರಿಯೇ ವಾ ಇದ್ಧಿಆದೇಸನಾನುಸಾಸನೀಸಮುದಾಯೇ ಭವಂ ಏಕೇಕಂ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ** ವುಚ್ಚತಿ। ಪಟಿಹಾರಿಯಂ ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಮಗ್ಗೋ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖಹರಣತೋ, ತತ್ಥ ಜಾತಂ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ, ತತೋ ವಾ ಆಗತನ್ತಿ **ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ**। **ಸ್ವಾತನಾಯಾತಿ** ಸ್ವೇ ದಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ।

೪೪. ಪಂಸುಕೂಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತೀತಿ ಪರಿಯೇಸಮಾನಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ। ವಿಚಿತ್ತಪಾಟಿಹಾರಿಯದಸ್ಸನತ್ಥಾವ ಸಾ ಪರಿಯೇಸನಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪಾಣಿನಾ ಫುಟ್ಠಮತ್ತೇ ಸಾ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ನಿಮ್ಮಿತಾ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಪಾಣಿನಾ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಿತ್ವಾ"**ತಿ।

೪೭-೪೯. ಜಟಿಲಾತಿ ತಾಪಸಾ। ತೇ ಹಿ ಜಟಾಧಾರಿತಾಯ ಇಧ "ಜಟಿಲಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಅನ್ತರಟ್ಠಕಾಸು ಹಿಮಪಾತಸಮಯೇ**ತಿ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಉತುನೋ ಅಬ್ಭನ್ತರಭೂತೇ ಮಾಘಮಾಸಸ್ಸ ಅವಸಾನೇ ಚತಸ್ಸೋ, ಫಗ್ಗುಣಮಾಸಸ್ಸ ಆದಿಮ್ಹಿ ಚತಸ್ಸೋತಿ ಏವಂ ಉಭಿನ್ನಮನ್ತರೇ ಅಟ್ಠರತ್ತೀಸು ಹಿಮಪತನಕಾಲೇ। **ನೇರಞ್ಜರಾಯ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಕೇಚಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಿತ್ಥಸಮ್ಮತೇ ಉದಕೇ ಪಠಮಂ ನಿಮುಗ್ಗಸಕಲಸರೀರಾ ತತೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ ಉಪ್ಪಿಲವನ್ತಿ। **ನಿಮುಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಸಸೀಸಂ ಉದಕೇ ಓಸೀದನ್ತಿ। **ಉಮ್ಮುಜ್ಜನನಿಮುಜ್ಜನಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನನಿಮುಜ್ಜನಾನಿಪಿ ಕರೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಕೇಚಿ "ಏಕುಮ್ಮುಜ್ಜನೇನೇವ ಪಾಪಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕಾ, ತೇ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಮೇವ ಕತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಂ ಪನ ನಿಮುಜ್ಜನಮನ್ತರೇನ ನತ್ಥೀತಿ ಅವಿನಾಭಾವತೋ ನಿಮುಜ್ಜನಮ್ಪಿ ತೇ ಕರೋನ್ತಿಯೇವ। ಯೇಪಿ "ಏಕನಿಮುಜ್ಜನೇನೇವ ಪಾಪಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕಾ, ತೇಪಿ ಏಕವಾರಮೇವ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅವಿನಾಭಾವತೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಮ್ಪಿ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। ಅಪರೇ "ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನನಿಮುಜ್ಜನಾನಿ ಕತ್ವಾ ನಹಾತೇ ಪಾಪಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕಾ, ತೇ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನನಿಮುಜ್ಜನಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತಿಪಿ ನಿಮುಜ್ಜನ್ತಿಪಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನನಿಮುಜ್ಜನಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನಿಮುಜ್ಜನಪುಬ್ಬಕಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಂ, ನಿಮುಜ್ಜನಮೇವ ಪನ ಕರೋನ್ತಾ ಕತಿಪಯಾ, ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಂ ತದುಭಯಞ್ಚ ಕರೋನ್ತಾ ಬಹೂತಿ ತೇಸಂ ಯೇಭುಯ್ಯಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಂ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಂ।

೫೦-೫೧. ಉದಕವಾಹಕೋತಿ ಉದಕೋಘೋ। **ರೇಣುಹತಾಯಾ**ತಿ ರಜೋಗತಾಯ, ರಜೋಕಿಣ್ಣಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನೇವ ಚ ಖೋ ತ್ವಂ ಕಸ್ಸಪ ಅರಹಾ**ತಿ ಏತೇನ ತದಾ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಅಸೇಕ್ಖಭಾವಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, **ನಾಪಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಏತೇನ ಸೇಕ್ಖಭಾವಂ। ಉಭಯೇನಪಿಸ್ಸ ಅನರಿಯಭಾವಮೇವ ದೀಪೇತಿ। **ಸಾಪಿ ತೇ ಪಟಿಪದಾ ನತ್ಥಿ, ಯಾಯ ತ್ವಂ ಅರಹಾ ವಾ ಅಸ್ಸಸಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ವಾ ಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನಸ್ಸ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ತತ್ಥ **ಪಟಿಪದಾ**ತಿ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಆದಯೋ ಛ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ। ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ ಏತಾಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋತಿ **ಪಟಿಪದಾ**। **ಅಸ್ಸಸೀ**ತಿ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ। **ಚಿರಪಟಿಕಾ**ತಿ ಚಿರಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ, ನಾಗದಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖಾರಿಕಾಜಮಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಖಾರೀ**ತಿ ಅರಣೀಕಮಣ್ಡಲುಸೂಚಿಆದಯೋ ತಾಪಸಪರಿಕ್ಖಾರಾ, ತಂ ಹರಣಕಾಜಂ **ಖಾರಿಕಾಜಂ**। **ಅಗ್ಗಿಹುತಮಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ದಬ್ಬಿಆದಿಅಗ್ಗಿಪೂಜೋಪಕರಣಂ।

೫೨-೫೩. ಉಪಸಗ್ಗೋತಿ ಉಪದ್ದವೋ। ಇದಾನಿ ಅಡ್ಢುಡ್ಢಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕತೋ ಗಣೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಭಗವತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಪಞ್ಚ ಕಟ್ಠಸತಾನಿ ನ ಫಾಲಿಯಿಂಸೂ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ನಾಗದಮನಾದೀನಿ ಪನ ಸೋಳಸ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಇಧ ನ ಗಣಿತಾನಿ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋಳಸಾತಿರೇಕಅಡ್ಢುಡ್ಢಪಾಟಿಹಾರಿಯಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೪. ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯದೇಸನಾಯ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಗಯಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಗಯಾಸೀಸೇ**ತಿ ಗಯಾನಾಮಿಕಾಯ ನದಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಭವತ್ತಾ ಗಾಮೋ ಗಯಾ ನಾಮ, ತಸ್ಸಂ ಗಯಾಯಂ ವಿಹರತಿ। ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। ಗಯಾಗಾಮಸ್ಸ ಹಿ ಅವಿದೂರೇ ಗಯಾತಿ ಏಕಾ ಪೋಕ್ಖರಣೀಪಿ ಅತ್ಥಿ ನದೀಪಿ ಗಯಾಸೀಸನಾಮಕೋ ಹತ್ಥಿಕುಮ್ಭಸದಿಸೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೋಪಿ। ಯತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ಪಹೋತಿ, ಭಗವಾ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಗಯಾಸೀಸೇ"**ತಿ, ಗಯಾಗಾಮಸ್ಸ ಆಸನ್ನೇ ಗಯಾಸೀಸನಾಮಕೇ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ ವಿಹರತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಾಯಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ತಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಮನ್ತೇಸಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ತಂ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಧರಂ ಸಮಣಸಹಸ್ಸಂ ಆದಾಯ ಗಯಾಸೀಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇನ ಪರಿವಾರಿತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ "ಕತರಾ ನು ಖೋ ಏತೇಸಂ ಧಮ್ಮಕಥಾ ಸಪ್ಪಾಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ "ಇಮೇ ಸಾಯಂ ಪಾತಂ ಅಗ್ಗಿಂ ಪರಿಚರನ್ತಿ, ಇಮೇಸಂ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ಆದಿತ್ತಾನಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾನಿ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಏವಂ ಇಮೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಮಕಾಸಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ತಥಾ ದೇಸೇತುಂ "ಸಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆದಿತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಇಮಂ ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯಂ ಅಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೪.೨೩) ಸಬ್ಬಂ ನಾಮ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ ಆಯತನಸಬ್ಬಂ ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ ಪದೇಸಸಬ್ಬನ್ತಿ। ತತ್ಥ -

"ನ ತಸ್ಸ ಅದ್ದಿಟ್ಠಮಿಧತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ।
ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಮಜಾನಿತಬ್ಬಂ।
ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಿ ಯದತ್ಥಿ ನೇಯ್ಯಂ।
ತಥಾಗತೋ ತೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ"ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೬; ಚೂಳನಿ॰ ಧೋತಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೩೨; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೨೧) -

ಇದಂ **ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ** ನಾಮ। "ಸಬ್ಬಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಸುಣಾಥಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩) ಇದಂ **ಆಯತನಸಬ್ಬಂ** ನಾಮ। "ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಮೂಲಪರಿಯಾಯಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧) ಇದಂ **ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ** ನಾಮ। "ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ವಾ ಪಠಮಸಮನ್ನಾಹಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ ಮಾನಸಂ ತಜ್ಜಾ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತೂ"ತಿ ಇದಂ **ಪದೇಸಸಬ್ಬಂ** ನಾಮ। ಇತಿ ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಮತ್ತಂ ಪದೇಸಸಬ್ಬಂ, ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ, ಚತುಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಆಯತನಸಬ್ಬಂ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನೇಯ್ಯಂ ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ। ಪದೇಸಸಬ್ಬಂ ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ ತಸ್ಸ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಏಕದೇಸಸ್ಸ ಅಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ। ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ ಆಯತನಸಬ್ಬಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾನಂ ಅಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ। ಆಯತನಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಆಯತನಸಬ್ಬೇನ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಾವ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ , ನ ಲಕ್ಖಣಪಣ್ಣತ್ತಿಯೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಆಯತನಸಬ್ಬಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತತ್ಥಾಪಿ ಇಧ ವಿಪಸ್ಸನುಪಗಧಮ್ಮಾವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

ಚಕ್ಖೂತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೯೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೪.೧) ದ್ವೇ ಚಕ್ಖೂನಿ ಞಾಣಚಕ್ಖು ಚೇವ ಮಂಸಚಕ್ಖು ಚ। ತತ್ಥ ಞಾಣಚಕ್ಖು ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖೂತಿ। ತೇಸು **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು** ನಾಮ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣಞ್ಚೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣಞ್ಚ, ಯಂ "ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೬೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೩) ಆಗತಂ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು** ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ತೀಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ, ಯಂ "ವಿರಜಂ ವೀತಮಲಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೫೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧) ಆಗತಂ। **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು** ನಾಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ಯಂ "ಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೭೦; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೨) ಆಗತಂ। **ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು** ನಾಮ ಆಲೋಕವಡ್ಢನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣಂ, ಯಂ "ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೮, ೨೮೪) ಆಗತಂ। **ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು** ನಾಮ ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ, ಯಂ "ಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೫) ಆಗತಂ। ಮಂಸಚಕ್ಖುಪಿ ದುವಿಧಂ ಸಸಮ್ಭಾರಚಕ್ಖು ಪಸಾದಚಕ್ಖೂತಿ। ತೇಸು ಯ್ವಾಯಂ ಅಕ್ಖಿಕೂಪಕೇ ಅಕ್ಖಿಪಟಲೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಮಂಸಪಿಣ್ಡೋ, ಯತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ವಣ್ಣಗನ್ಧರಸೋಜಾ ಸಮ್ಭವೋ ಜೀವಿತಂ ಭಾವೋ ಚಕ್ಖುಪ್ಪಸಾದೋ ಕಾಯಪ್ಪಸಾದೋತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ತೇರಸ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಚತಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ವಣ್ಣಗನ್ಧರಸೋಜಾ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಇಮೇ ನವ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನವಸೇನ ಛತ್ತಿಂಸ, ಜೀವಿತಂ ಭಾವೋ ಚಕ್ಖುಪ್ಪಸಾದೋ ಕಾಯಪ್ಪಸಾದೋತಿ ಇಮೇ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನಾ ತಾವ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಇದಂ **ಸಸಮ್ಭಾರಚಕ್ಖು** ನಾಮ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸೇತಮಣ್ಡಲಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇನ ಕಣ್ಹಮಣ್ಡಲೇನ ಪರಿವಾರಿತೇ ದಿಟ್ಠಿಮಣ್ಡಲೇ ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠಂ ರೂಪದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ ಪಸಾದಮತ್ತಂ, ಇದಂ **ಪಸಾದಚಕ್ಖು** ನಾಮ। ತಸ್ಸ ತತೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಸೋತಾದೀನಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೪೩೬) ವುತ್ತಾವ।

ತತ್ಥ ಯದಿದಂ ಪಸಾದಚಕ್ಖು, ತಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವಾ **"ಚಕ್ಖು ಆದಿತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಆದಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಪದಿತ್ತಂ, ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಂ ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ಏಕಜಾಲೀಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಕ್ಖುಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ,** ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ವಾ ಕಾರಣಭೂತಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ**। ಕಾಮಂ ರೂಪಾಲೋಕಮನಸಿಕಾರಾದಯೋಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಕಾರಣಂ, ತೇ ಪನ ಸಾಧಾರಣಕಾರಣಂ, ಚಕ್ಖು ಅಸಾಧಾರಣನ್ತಿ ಅಸಾಧಾರಣಕಾರಣೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ ಯಥಾ "ಯವಙ್ಕುರೋ"ತಿ। **ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಚಕ್ಖುಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ ಫಸ್ಸೋ **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ,** ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಫಸ್ಸಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ

ನಯೋ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ವೇದಯಿತ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಮೂಲಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಸನ್ತೀರಣವೋಟ್ಠಬ್ಬನಜವನವೇದನಾ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯ ಪನ ವೇದನಾಯ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಹಿ ಸಹಜಾತಾಯ ವೇದನಾಯ ಸಹಜಾತಾದಿವಸೇನ, ಅಸಹಜಾತಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯಾದಿವಸೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ತೇನೇವ "ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ವೇದಯಿತಂ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸೋತದ್ವಾರವೇದನಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಮನೋ**ತಿ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಂ ಮನೋದ್ವಾರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ। **ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಸಹಾವಜ್ಜನಕಂ ಜವನಂ। **ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಭವಙ್ಗಸಹಜಾತೋ ಫಸ್ಸೋ। **ವೇದಯಿತ**ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜನವೇದನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಜವನವೇದನಾ। ಭವಙ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯ ಪನ ವೇದನಾಯ ಗಹಣೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಆವಜ್ಜನಂ ವಾ ಭವಙ್ಗತೋ ಅಮೋಚೇತ್ವಾ **ಮನೋ**ತಿ ಸಾವಜ್ಜನಂ ಭವಙ್ಗಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಮೇವ। **ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಜವನವಿಞ್ಞಾಣಂ। **ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಭವಙ್ಗಾವಜ್ಜನಸಹಜಾತೋ ಫಸ್ಸೋ। **ವೇದಯಿತ**ನ್ತಿ ಜವನಸಹಜಾತಾ ವೇದನಾ, ಭವಙ್ಗಾವಜ್ಜನಸಹಜಾತಾಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

ರಾಗಗ್ಗಿನಾತಿಆದೀಸು ರಾಗೋವ ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ ಅಗ್ಗೀತಿ **ರಾಗಗ್ಗಿ**। ರಾಗೋ ಹಿ ತಿಖಿಣಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸತ್ತೇ ಅನುದಹತಿ ಝಾಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅಗ್ಗೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇತರೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ರಿಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೦೫; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೨೪) - ಏಕಾ ದಹರಭಿಕ್ಖುನೀ ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತವಿಹಾರೇ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದ್ವಾರಪಾಲರೂಪಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಠಿತಾ। ಅಥಸ್ಸಾ ಅನ್ತೋ ರಾಗೋ ತಿಖಿಣತರೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಾ ತೇಜೋಧಾತು ಅತಿವಿಯ ತಿಖಿಣಭಾವೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತನಾ ಸಹಜಾತಧಮ್ಮೇಹಿ ಹದಯಪದೇಸಂ ಝಾಪೇಸಿ ಯಥಾ ತಂ ಬಾಹಿರಾ ತೇಜೋಧಾತು ಸನ್ನಿಸ್ಸಯಂ, ತೇನ ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಝಾಯಿತ್ವಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಗಚ್ಛಮಾನಾ "ಅಯಂ ದಹರಾ ಠಿತಾ, ಪಕ್ಕೋಸಥ ನ"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ಏಕಾ ಗನ್ತ್ವಾ "ಕಸ್ಮಾ ಠಿತಾಸೀ"ತಿ ಹತ್ಥೇ ಗಣ್ಹಿ। ಗಹಿತಮತ್ತಾ ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪಪತಾ। ಇದಂ ತಾವ ರಾಗಸ್ಸ ಅನುದಹನತಾಯ ವತ್ಥು।

ದೋಸಸ್ಸ ಪನ ಅನುದಹನತಾಯ ಮನೋಪದೋಸಿಕಾ ದೇವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತೇಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೭-೪೮) ಕಿರ ಏಕೋ ದೇವಪುತ್ತೋ "ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಪರಿವಾರೋ ರಥೇನ ವೀಥಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ಅಥಞ್ಞೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ತಂ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಭೋ ಅಯಂ ಕಪಣೋ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಂ ವಿಯ ಏತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪೀತಿಯಾ ಉದ್ಧುಮಾತೋ ವಿಯ ಭಿಜ್ಜಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಕುಜ್ಝತಿ। ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ತಂ ಕುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಕುದ್ಧಾ ನಾಮ ಸುವಿಜಾನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಕುದ್ಧಭಾವಮಸ್ಸ ಞತ್ವಾ "ತ್ವಂ ಕುದ್ಧೋ ಮಯ್ಹಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಸಿ, ಅಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಮಯಾ ದಾನಸೀಲಾದೀನಂ ವಸೇನ ಲದ್ಧಾ, ನ ತುಯ್ಹಂ ವಸೇನಾ"ತಿ ಪಟಿಕುಜ್ಝತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕುದ್ಧೇ ಇತರೋ ಅಕುದ್ಧೋ ರಕ್ಖತಿ। ಕುದ್ಧಸ್ಸ ಹಿ ಸೋ ಕೋಧೋ ಇತರಸ್ಮಿಂ ಅಕುಜ್ಝನ್ತೇ ಅನುಪಾದಾನೋ ಏಕವಾರಮೇವ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಸೇವನೋ ಚಾವೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಉದಕಂ ಪತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಕುದ್ಧೋ ತಂ ಚವನತೋ ರಕ್ಖತಿ। ಉಭೋಸು ಪನ ಕುದ್ಧೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಕೋಧೋ ಇತರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಪಿ ಕೋಧೋ ಇತರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಉಭೋ ಕನ್ದನ್ತಾನಂಯೇವ ಓರೋಧಾನಂ ಚವನ್ತಿ। ಉಭೋಸು ಹಿ ಕುದ್ಧೇಸು ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಹಿ ಪರಿವಡ್ಢನವಸೇನ ತಿಖಿಣಸಮುದಾಚಾರೋ ನಿಸ್ಸಯದಹನರಸೋ ಕೋಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಹದಯವತ್ಥುಂ ನಿದ್ದಹನ್ತೋ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖುಮಾಲಂ ಕರಜಕಾಯಂ ವಿನಾಸೇತಿ, ತತೋ ಸಕಲೋಪಿ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ಇದಂ ದೋಸಸ್ಸ ಅನುದಹನತಾಯ ವತ್ಥು।

ಮೋಹಸ್ಸ ಪನ ಅನುದಹನತಾಯ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾ ದೇವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಮೋಹವಸೇನ ಹಿ ತೇಸಂ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಖಿಡ್ಡಾವಸೇನ ಆಹಾರಕಾಲಂ ಅತಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೫-೪೬) ಕಿರ ಪುಞ್ಞವಿಸೇಸಾಧಿಗತೇನ ಮಹನ್ತೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಿರಿವಿಭವೇನ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳನ್ತಾ ತಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಮಹನ್ತತಾಯ "ಆಹಾರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಮ್ಹ, ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಮ್ಹಾ"ತಿಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ಅಥ ಏಕಾಹಾರಾತಿಕ್ಕಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನಿರನ್ತರಂ ಖಾದನ್ತಾಪಿ ಪಿವನ್ತಾಪಿ ಚವನ್ತಿಯೇವ ನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಕಮ್ಮಜತೇಜಸ್ಸ ಬಲವತಾಯ। ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಜತೇಜೋ ಮನ್ದೋ, ಕರಜಕಾಯೋ ಬಲವಾ। ತೇಸಂ ತೇಜಸ್ಸ ಮನ್ದತಾಯ

ಕರಜಕಾಯಸ್ಸ ಬಲವತಾಯ ಸತ್ತಾಹಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉಣ್ಹೋದಕಅಚ್ಛಯಾಗುಆದೀಹಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ಥುಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತುಂ। ದೇವಾನಂ ಪನ ತೇಜೋ ಬಲವಾ ಹೋತಿ ಉಳಾರಪುಞ್ಞನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ಉಳಾರಗರುಸಿನಿದ್ಧಸುಧಾಹಾರಜಿರಣತೋ ಚ, ಕರಜಂ ಮನ್ದಂ ಮುದುಸುಖುಮಾಲಭಾವತೋ। ತೇನೇವ ಹಿ ಭಗವಾ ಇನ್ದಸಾಲಗುಹಾಯಂ ಪಕತಿಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಂ ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ "ಓಳಾರಿಕಕಾಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಹೀ"ತಿ ಆಹ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಏಕಂ ಆಹಾರವೇಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಣ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ನಾಮ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ತತ್ತಪಾಸಾಣೇ ಠಪಿತಂ ಪದುಮಂ ವಾ ಉಪ್ಪಲಂ ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಘಟಸತೇನಪಿ ಸಿಞ್ಚಿಯಮಾನಂ ಪಾಕತಿಕಂ ನ ಹೋತಿ ವಿನಸ್ಸತಿಯೇವ, ಏವಮೇವ ಪಚ್ಛಾ ನಿರನ್ತರಂ ಖಾದನ್ತಾಪಿ ಪಿವನ್ತಾಪಿ ಚವನ್ತಿಯೇವ ನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ಕೋ ಪನ ತೇಸಂ ಆಹಾರೋ, ಕಾ ಆಹಾರವೇಲಾತಿ? ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಕಾಮಾವಚರದೇವಾನಂ ಸುಧಾ ಆಹಾರೋ, ಸೋ ಹೇಟ್ಠಿಮೇಹಿ ಹೇಟ್ಠಿಮೇಹಿ ಉಪರಿಮಾನಂ ಉಪರಿಮಾನಂ ಪಣೀತತಮೋ ಹೋತಿ। ತಂ ಯಥಾಸಕಂ ದಿವಸವಸೇನ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಬಿಳಾರಪದಪ್ಪಮಾಣಂ ಸುಧಾಹಾರಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ। ಸೋ ಜಿವ್ಹಾಯ ಠಪಿತಮತ್ತೋ ಯಾವ ಕೇಸಗ್ಗನಖಗ್ಗಾ ಕಾಯಂ ಫರತಿ, ತೇಸಂಯೇವ ದಿವಸವಸೇನ ಸತ್ತದಿವಸಂ ಯಾಪನಸಮತ್ಥೋವ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಕೇ ಪನ ತೇ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾ ನಾಮ ದೇವಾತಿ? ಇಮೇ ನಾಮಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ ನತ್ಥಿ, "ಕಮ್ಮಜತೇಜೋ ಬಲವಾ ಹೋತಿ, ಕರಜಂ ಮನ್ದ"ನ್ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪನ ಯೇ ಕೇಚಿ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೂಪಜೀವಿನೋ ಏವಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ಏವಂ ಚವನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು "ನಿಮ್ಮಾನರತಿಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತಿನೋ ತೇ ದೇವಾ। ಖಿಡ್ಡಾಯ ಪದುಸ್ಸನಮತ್ತೇನೇವ ಹೇತೇ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾತಿ ವುತ್ತಾ"ತಿ। ಮನೋಪದೋಸಿಕಾ ಪನ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾಪಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾಯೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ತಾವ ರಾಗಾದಯೋ ತಯೋ ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ "ಅಗ್ಗೀ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಜಾತಿಆದಿತ್ತಯಂ ಪನ ನಾನಪ್ಪಕಾರದುಕ್ಖವತ್ಥುಭಾವೇನ ಅನುದಹನತೋ ಅಗ್ಗಿ। ಸೋಕಾದೀನಂ ಅನುದಹನತಾ ಪಾಕಟಾಯೇವ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತಂ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ಆದಿತ್ತಭಾವೇನ ದುಕ್ಖಮತಾಯ ದುಕ್ಖಭಾವಸ್ಸ ಕಥಿತತ್ತಾ।

ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉರುವೇಲಪಾಟಿಹಾರಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸಮಾಗಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫೫. ಇದಾನಿ "ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಗಯಾಸೀಸೇ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ"ತಿಆದೀಸು ಯಾ ಸಾ ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಲಟ್ಠಿವನೇತಿ ತಾಲುಯ್ಯಾನೇ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತಾಲುಯ್ಯಾನೇ**ತಿ ತಾಲರುಕ್ಖಾನಂ ಬಹುಭಾವತೋ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೇ ಉಯ್ಯಾನೇ। **ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ**ತಿಆದೀಸು **ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ**ತಿ ಯೇ ಉಭತೋಪಕ್ಖಿಕಾ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ತೇ ಕಿರ ಏವಂ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು "ಸಚೇ ನೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಚೋದೇಸ್ಸನ್ತಿ 'ಕಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ವನ್ದಿತ್ಥಾ'ತಿ, ತೇಸಂ 'ಕಿಂ ಅಞ್ಜಲಿಮತ್ತಕರಣೇನಪಿ ವನ್ದಿತಂ ಹೋತೀ'ತಿ ವಕ್ಖಾಮ। ಸಚೇ ನೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಚೋದೇಸ್ಸನ್ತಿ 'ಕಸ್ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ನ ವನ್ದಿತ್ಥಾ'ತಿ, 'ಕಿಂ ಸೀಸೇನ ಭೂಮಿಂ ಪಹರನ್ತೇನೇವ ವನ್ದಿತಂ ಹೋತಿ, ನನು ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ವನ್ದನಾ ಏವಾ'ತಿ ವಕ್ಖಾಮಾ"ತಿ। **ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಸಾವೇತ್ವಾ**ತಿ "ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಹಂ ಅಸುಕಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ದತ್ತೋ ನಾಮ ಮಿತ್ತೋ ನಾಮ ಇಧ ಆಗತೋ"ತಿ ವದನ್ತಾ ನಾಮಂ ಸಾವೇನ್ತಿ ನಾಮ, "ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಹಂ ವಾಸೇಟ್ಠೋ ನಾಮ ಕಚ್ಚಾನೋ ನಾಮ ಇಧಾಗತೋ"ತಿ ವದನ್ತಾ ಗೋತ್ತಂ ಸಾವೇನ್ತಿ ನಾಮ। ಏತೇ ಕಿರ ದಲಿದ್ದಾ ಜಿಣ್ಣಕುಲಪುತ್ತಾ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ನಾಮಗೋತ್ತವಸೇನ ಪಾಕಟಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಏವಂ ಅಕಂಸು। ಯೇ ಪನ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ನಿಸೀದಿಂಸು, ತೇ ಕೇರಾಟಿಕಾ ಚೇವ ಅನ್ಧಬಾಲಾ ಚ। ತತ್ಥ ಕೇರಾಟಿಕಾ "ಏಕಂ ದ್ವೇ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪೇ ಕರೋನ್ತೇ ವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ ಹೋತಿ, ಅಥ ವಿಸ್ಸಾಸೇ ಸತಿ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖಾ ಅದಾತುಂ ನ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ತತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇನ್ತಾ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ಅನ್ಧಬಾಲಾ ಅಞ್ಞಾಣತಾಯೇವ ಅವಕ್ಖಿತ್ತಾ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡೋ ವಿಯ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ।

ಕಿಸಕೋವದಾನೋತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಸಕಾನಂ ಓವದಾನೋ **ಕಿಸಕೋವದಾನೋತಿ** ಇಮಂ ತಾವ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಾಪಸಚರಿಯಾಯ ಕಿಸಸರೀರತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತನ್ತಿ** ಅಗ್ಗಿಪರಿಚರಣಂ। ರೂಪಾದಯೋವ ಇಧ ಕಾಮನೀಯಟ್ಠೇನ "ಕಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ಏತೇ ರೂಪಾದಯೋ ಕಾಮೇ"**ತಿ। **ಯಞ್ಞಾ ಅಭಿವದನ್ತೀತಿ** ಯಾಗಹೇತು ಇಜ್ಝನ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಉಪಧೀನೂತಿ** ಏತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಉಪಧೀ ಕಾಮುಪಧಿ ಖನ್ಧುಪಧಿ ಕಿಲೇಸುಪಧಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರುಪಧೀತಿ। ಕಾಮಾಪಿ ಹಿ "ಯಂ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಅಯಂ ಕಾಮಾನಂ ಅಸ್ಸಾದೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೬) ಏವಂ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ಉಪಧೀಯತಿ ಏತ್ಥ ಸುಖನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನತ್ಥೇನ "ಉಪಧೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಖನ್ಧಾಪಿ ಖನ್ಧಮೂಲಕಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ, ಕಿಲೇಸಾಪಿ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ, ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾಪಿ ಭವದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ "ಉಪಧೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಸು ಖನ್ಧುಪಧಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **"ಖನ್ಧುಪಧೀಸು ಮಲನ್ತಿ ಞತ್ವಾ"**ತಿ। **ಯಞ್ಞಾ ಮಲಮೇವ ವದನ್ತೀತಿ** ಯಾಗಹೇತು ಮಲಮೇವ ಇಜ್ಝತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಯಿಟ್ಠೇತಿ** ಮಹಾಯಾಗೇ। **ಹುತೇತಿ** ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಕತ್ತಬ್ಬಅಗ್ಗಿಪರಿಚರಣೇ। **ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತನ್ತಿ** ಕಾಮಭವೇ ಅಲಗ್ಗಂ, ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೫೭-೫೮. ಆಸೀಸನಾತಿ ಪತ್ಥನಾ। ದಿಬ್ಬಸುವಣ್ಣೇಸುಪಿ ಸಿಙ್ಗೀಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠತ್ತಾ **"ಸಿಙ್ಗೀನಿಕ್ಖಸವಣ್ಣೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥೇವ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಪರಿಭೋಗೇ ಸುವಣ್ಣೇ ಯುತ್ತಿಕತಂ ಹೀನಂ, ತತೋ ರಸವಿದ್ಧಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ರಸವಿದ್ಧತೋ ಆಕರುಪ್ಪನ್ನಂ, ತತೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದಿಬ್ಬಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ಏವಂ ದಿಬ್ಬಸುವಣ್ಣೇಸುಪಿ ಚಾಮೀಕರತೋ ಸಾತಕುಮ್ಭಂ, ಸಾತಕುಮ್ಭತೋ ಜಮ್ಬುನದಂ, ಜಮ್ಬುನದತೋ ಸಿಙ್ಗೀಸುವಣ್ಣಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಂ। **ಸಿಙ್ಗೀನಿಕ್ಖನ್ತಿ** ಚ ನಿಕ್ಖಪರಿಮಾಣೇನ ಸಿಙ್ಗೀಸುವಣ್ಣೇನ ಕತಂ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಂ। ಊನಕನಿಕ್ಖೇನ ಕತಞ್ಹಿ ಘಟ್ಟನಮಜ್ಜನಕ್ಖಮಂ ನ ಹೋತಿ, ಅತಿರೇಕೇನ ಕತಂ ಘಟ್ಟನಮಜ್ಜನಂ ಖಮತಿ, ವಣ್ಣವನ್ತಂ ಪನ ನ ಹೋತಿ, ಫರುಸಧಾತುಕಂ ಖಾಯತಿ, ನಿಕ್ಖೇನ ಕತಂ ಘಟ್ಟನಮಜ್ಜನಞ್ಚೇವ ಖಮತಿ ವಣ್ಣವನ್ತಞ್ಚ ಹೋತಿ। ನಿಕ್ಖಂ ಪನ ವೀಸತಿಸುವಣ್ಣನ್ತಿ ಕೇಚಿ । ಪಞ್ಚವೀಸತಿಸುವಣ್ಣನ್ತಿ ಅಪರೇ। **ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ನಿಕ್ಖಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚಸುವಣ್ಣಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸುವಣ್ಣೋ** ನಾಮ ಚತುಧರಣನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ದಸಸು ಅರಿಯವಾಸೇಸು ವುತ್ಥವಾಸೋತಿ –

"ಇಧ, (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೦) ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಏಕಾರಕ್ಖೋ ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ ಪನುಣ್ಣಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ।

"ಕಥಞ್ಚ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ… ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ… ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ… ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಏಕಾರಕ್ಖೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸತಾರಕ್ಖೇನ ಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಏಕಾರಕ್ಖೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ವಿನೋದೇತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪನುಣ್ಣಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಯಾನಿ ತಾನಿ ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪುಥುಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚಾನಿ , ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ನುಣ್ಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಪನುಣ್ಣಾನಿ ಚತ್ತಾನಿ ವನ್ತಾನಿ ಮುತ್ತಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾನಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪನುಣ್ಣಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮೇಸನಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ಭವೇಸನಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ವಿಹಿಂಸಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ರಾಗಾಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ದೋಸಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಮೋಹಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ‘ರಾಗೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ದೋಸೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ…ಪೇ॰… ಮೋಹೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ ಹೋತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೦) –

ಏವಮಾಗತೇಸು ದಸಸು ಅರಿಯವಾಸೇಸು ವುತ್ಥವಾಸೋ।

ತತ್ಥ ವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾಸಾ, ಅರಿಯಾನಂ ಏವ ವಾಸಾತಿ **ಅರಿಯವಾಸಾ** ಅನರಿಯಾನಂ ತಾದಿಸಾನಂ ವಾಸಾನಂ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ಅರಿಯಾತಿ ಚೇತ್ಥ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ ಖೀಣಾಸವಾ ಗಹಿತಾ। **ಏಕಾರಕ್ಖೋತಿ** ಏಕಾ ಸತಿಸಙ್ಖಾತಾ ಆರಕ್ಖಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಏಕಾರಕ್ಖೋ। ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೪೮; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೦.೨೦) ಹಿ ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಬ್ಬಕಾಲೇ ಸತಿ ಆರಕ್ಖಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ। ತೇನೇವಸ್ಸ ಚರತೋ ಚ ತಿಟ್ಠತೋ ಚ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಜಾಗರಸ್ಸ ಚ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಹೋತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಪಸ್ಸೇನಾನಿ ಅಪಸ್ಸಯಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ। **ಸಙ್ಖಾಯಾತಿ** ಞಾಣೇನ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೦೮)। **ಪಟಿಸೇವತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಮೇವ ಸೇವತಿ। ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೋ “ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ

ಚೀವರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೮) ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಅಧಿವಾಸೇತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ ಅಧಿವಾಸೇತಬ್ಬಯುತ್ತಕಮೇವ ಅಧಿವಾಸೇತಿ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನೇತ್ಥ "ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಖಮೋ ಹೋತಿ ಸೀತಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪) ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪರಿವಜ್ಜೇತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ ಪರಿವಜ್ಜೇತಬ್ಬಯುತ್ತಕಮೇವ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ। ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೋ "ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಚಣ್ಡಂ ಹತ್ಥಿಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ವಿನೋದೇತೀತಿ** ಞಾಣೇನ ಞತ್ವಾ ವಿನೋದೇತಬ್ಬಮೇವ ವಿನೋದೇತಿ ನುದತಿ ನೀಹರತಿ ಅನ್ತೋ ವಸಿತುಂ ನ ದೇತಿ। ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೋ "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪನುಣ್ಣಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪.೩೮; ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೪೮) "ಇದಮೇವ ದಸ್ಸನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಙ್ಖಾತಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಸಚ್ಚಾನಿ ಪನುಣ್ಣಾನಿ ನೀಹಟಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಪನುಣ್ಣಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ। **ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ**ನ್ತಿ ಬಹೂನಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಸಮಣಾತಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಗತಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಭೋವಾದಿನೋ। **ಪುಥುಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚಾನೀತಿ** ಬಹೂನಿ ಪಾಟೇಕ್ಕಸಚ್ಚಾನಿ, "ಇದಮೇವ ದಸ್ಸನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಗಹಿತಾನಿ ಬಹೂನಿ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನುಣ್ಣಾನೀತಿ** ನೀಹಟಾನಿ। **ಪನುಣ್ಣಾನೀತಿ** ಸುಟ್ಠು ನೀಹತಾನಿ। **ಚತ್ತಾನೀತಿ** ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾನಿ। **ವನ್ತಾನೀತಿ** ವಮಿತಾನಿ। **ಮುತ್ತಾನೀತಿ** ಛಿನ್ನಬನ್ಧನಾನಿ ಕತಾನಿ। **ಪಹೀನಾನೀತಿ** ಪಜಹಿತಾನಿ। **ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾನೀತಿ** ಯಥಾ ನ ಪುನ ಚಿತ್ತಂ ಆರೋಹನ್ತಿ, ಏವಂ ಪಟಿವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಾನಿ। ಸಬ್ಬಾನೇವ ಚೇತಾನಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಗಹಿತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಭಾವವೇವಚನಾನಿ।

ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೪೮; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೦.೨೦) ಏತ್ಥ **ಅವಯಾತಿ** ಅನೂನಾ। **ಸಟ್ಠಾತಿ** ನಿಸ್ಸಟ್ಠಾ। ಸಮ್ಮಾ ಅವಯಾ ಸಟ್ಠಾ ಏಸನಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ,** ಸಮ್ಮಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಸಬ್ಬಏಸನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ರಾಗಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದೀಹಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಕಥಿತಾ ರಾಗಾದೀನಂ ಪಹೀನಭಾವದೀಪನತೋ। **"ರಾಗೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ"**ತಿಆದೀಹಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಮುಖೇನ ಅರಿಯಫಲಂ ಕಥಿತಂ। ಅಧಿಗತೇ ಹಿ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಸಬ್ಬಸೋ ರಾಗಾದೀನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹಾನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚಾಪನೋದನಏಸನಾಸಮವಯಸಜ್ಜನಾನಿ "ಸಙ್ಖಾಯೇಕಂ ಪಟಿಸೇವತಿ ಅಧಿವಾಸೇತಿ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ ವಿನೋದೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇಸು ಅಪಸ್ಸೇನೇಸು ವಿನೋದನಾ ಚ ಮಗ್ಗಕಿಚ್ಚಾನೇವ, ಇತರೇ ಚ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಸಮಿಜ್ಝನ್ತಿ।

ದಸಬಲೋತಿ ಕಾಯಬಲಸಙ್ಖಾತಾನಿ ಞಾಣಬಲಸಙ್ಖಾತಾನಿ ಚ ದಸ ಬಲಾನಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ ದಸಬಲೋ। ದುವಿಧಞ್ಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬಲಂ ಕಾಯಬಲಂ ಞಾಣಬಲಞ್ಚ। ತೇಸು ಕಾಯಬಲಂ ಹತ್ಥಿಕುಲಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪೋರಾಣೇಹಿ -

> "ಕಾಳಾವಕಞ್ಚ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಂ, ಪಣ್ಡರಂ ತಮ್ಬಪಿಙ್ಗಲಂ।
> ಗನ್ಧಮಙ್ಗಲಹೇಮಞ್ಚ, ಉಪೋಸಥಛದ್ದನ್ತಿಮೇ ದಸಾ"ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೪೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೨೨; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೦.೨೧; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ ೭೬; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೫; ಬು॰ ವಂ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೯; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೪೪; ಚೂಳನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೧)।

ಇಮಾನಿ ಹಿ ದಸ ಹತ್ಥಿಕುಲಾನಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಳಾವಕ**ನ್ತಿ ಪಕತಿಹತ್ಥಿಕುಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಕಾಯಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಕಾಳಾವಕಸ್ಸ ಹತ್ಥಿನೋ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಕಾಳಾವಕಾನಂ ಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಪಣ್ಡರಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪಣ್ಡರಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ತಮ್ಬಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ತಮ್ಬಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಪಿಙ್ಗಲಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪಿಙ್ಗಲಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಗನ್ಧಹತ್ಥಿನೋ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಗನ್ಧಹತ್ಥೀನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಮಙ್ಗಲಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಹೇಮವತಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಹೇಮವತಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಉಪೋಸಥಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಛದ್ದನ್ತಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಛದ್ದನ್ತಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯಬಲಂ। ನಾರಾಯನಸಙ್ಖಾತಬಲನ್ತಿಪಿ ಇದಮೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ ನಾರಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ರಸ್ಮಿಯೋ, ತಾ ಬಹೂ ನಾನಾವಿಧಾ ತತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ **ನಾರಾಯನಂ,** ವಜಿರಂ, ತಸ್ಮಾ ವಜಿರಸಙ್ಖಾತಬಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತದೇತಂ ಪಕತಿಹತ್ಥಿಗಣನಾಯ ಹತ್ಥೀನಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ, ಪುರಿಸಗಣನಾಯ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಬಲಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ತಾವ ತಥಾಗತಸ್ಸ **ಕಾಯಬಲಂ**।

ಞಾಣಬಲಂ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಮೇವ। ತತ್ರಾಯಂ ಪಾಳಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೪೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೧) -

"ದಸ ಖೋ ಪನಿಮಾನಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಾನಿ, ಯೇಹಿ ಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ತಥಾಗತೋ ಆಸಭಂ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಪರಿಸಾಸು ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತಿ। ಕತಮಾನಿ ದಸ? ಇಧ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಯಮ್ಪಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಇದಮ್ಪಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ ಹೋತಿ, ಯಂ ಬಲಂ ಆಗಮ್ಮ ತಥಾಗತೋ ಆಸಭಂ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಪರಿಸಾಸು ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತಿ। (೧)

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾನಂ ಠಾನಸೋ ಹೇತುಸೋ ವಿಪಾಕಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰…। (೨)

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿಂ ಪಟಿಪದಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰…। (೩)

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಅನೇಕಧಾತುಂ ನಾನಾಧಾತುಂ ಲೋಕಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰…। (೪)

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಸತ್ತಾನಂ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰…। (೫)

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰…। (೬)

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ವೋದಾನಂ ವುಟ್ಠಾನಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰…। (೭)

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ? ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ…ಪೇ॰… ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ…ಪೇ॰…। (೮)

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ, ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰…। (೯)

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰… ಇದಮ್ಪಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ ಹೋತಿ, ಯಂ ಬಲಂ ಆಗಮ್ಮ ತಥಾಗತೋ ಆಸಭಂ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಪರಿಸಾಸು ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ದಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಾನೀ"ತಿ। (೧೦)

ತತ್ಥ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೪೮; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೦.೨೧; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬೦) **ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋತಿ** ಕಾರಣಞ್ಚ ಕಾರಣತೋ। "ಯೇ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಹೇತೂ ಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ತಂ ತಂ ಠಾನಂ। ಯೇ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ನ ಹೇತೂ ನ ಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ತಂ ತಂ ಅಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಪಜಾನನ್ತೋ ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ಯಮ್ಪೀತಿ** ಯೇನ ಞಾಣೇನ।

ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾನನ್ತಿ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಕತಾನಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಂ, ಕಮ್ಮಮೇವ ವಾ ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಂ। **ಠಾನಸೋ ಹೇತುಸೋತಿ** ಪಚ್ಚಯತೋ ಚೇವ ಹೇತುತೋ ಚ। ತತ್ಥ ಗತಿಉಪಧಿಕಾಲಪಯೋಗಾ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಠಾನಂ, ಕಮ್ಮಂ ಹೇತು।

ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿನ್ತಿ ಸಬ್ಬಗತಿಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಅಗತಿಗಾಮಿನಿಞ್ಚ। **ಪಟಿಪದ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಂ। **ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಬಹೂಸುಪಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಏಕಮೇವ ಪಾಣಂ ಘಾತೇನ್ತೇಸು ಕಾಮಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಚೇತನಾ ತಸ್ಸೇವೇಕಸ್ಸ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾರಮ್ಮಣಾ, ತಂ ಪನ ಕಮ್ಮಂ ತೇಸಂ ನಾನಾಕಾರಂ। ತೇಸು ಹಿ ಏಕೋ ಆದರೇನ ಛನ್ದಜಾತೋ ಕರೋತಿ, ಏಕೋ "ಏಹಿ ತ್ವಮ್ಪಿ ಕರೋಹೀ"ತಿ ಪರೇಹಿ ನಿಪ್ಪೀಳಿತೋ ಕರೋತಿ, ಏಕೋ ಸಮಾನಚ್ಛನ್ದೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಬಾಹಿಯಮಾನೋ ವಿಚರತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸು ಏಕೋ ತೇನೇವ ಕಮ್ಮೇನ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ಏಕೋ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ, ಏಕೋ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ। ತಂ ತಥಾಗತೋ ಆಯೂಹನಕ್ಖಣೇಯೇವ "ಇಮಿನಾ ನೀಹಾರೇನ ಆಯೂಹಿತತ್ತಾ ಏಸ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ಏಸ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ, ಏಸ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನಮ್ಪಿ "ಏಸ ಮಹಾನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ಏಸ ಉಸ್ಸದನಿರಯೇ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನಮ್ಪಿ "ಏಸ ಅಪಾದಕೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏಸ ದ್ವಿಪಾದಕೋ, ಏಸ ಚತುಪ್ಪಾದೋ, ಏಸ ಬಹುಪ್ಪಾದೋ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನಮ್ಪಿ "ಏಸ ನಿಜ್ಝಾಮತಣ್ಹಿಕೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏಸ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಿಕೋ, ಏಸ ಪರದತ್ತೂಪಜೀವೀ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ತೇಸು ಚ ಕಮ್ಮೇಸು "ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆಕಡ್ಢಿಸ್ಸತಿ, ಏತಂ ಅಞ್ಞೇನ ದಿನ್ನಾಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಉಪಧಿವೇಪಕ್ಕಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಜಾನಾತಿ।

ತಥಾ ಸಕಲಗಾಮವಾಸಿಕೇಸು ಏಕತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದದಮಾನೇಸು ಕಾಮಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಚೇತನಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾರಮ್ಮಣಾವ, ತಂ ಪನ ಕಮ್ಮಂ ತೇಸಂ ನಾನಾಕಾರಂ। ತೇಸು ಹಿ ಏಕೋ ಆದರೇನ ಕರೋತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಂ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸು ಚ ಕೇಚಿ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ। ತಂ ತಥಾಗತೋ ಆಯೂಹನಕ್ಖಣೇಯೇವ ಜಾನಾತಿ। "ಇಮಿನಾ ನೀಹಾರೇನ ಆಯೂಹಿತತ್ತಾ ಏಸ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ಏಸ ದೇವಲೋಕೇ, ತತ್ಥಾಪಿ ಏಸ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ, ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ, ಏಸ ವೇಸ್ಸಕುಲೇ, ಏಸ ಸುದ್ದಕುಲೇ, ಏಸ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀಸು, ಏಸ ನಿಮ್ಮಾನರತೀಸು, ಏಸ ತುಸಿತೇಸು, ಏಸ ಯಾಮೇಸು, ಏಸ ತಾವತಿಂಸೇಸು, ಏಸ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇಸು, ಏಸ ಭುಮ್ಮದೇವೇಸೂ"ತಿಆದಿನಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಹೀನಪಣೀತಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಅಪ್ಪಪರಿವಾರಮಹಾಪರಿವಾರತಾದಿಭೇದಂ ತಂ ತಂ ವಿಸೇಸಂ ಆಯೂಹನಕ್ಖಣೇಯೇವ ಜಾನಾತಿ।

ತಥಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತೇಸುಯೇವ "ಇಮಿನಾ ನೀಹಾರೇನ ಏಸ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಏಸ ಮಹಾಭೂತಮತ್ತಮೇವ ವವತ್ಥಪೇಸ್ಸತಿ, ಏಸ ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೇ ಏವ ಠಸ್ಸತಿ, ಏಸ ಅರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೇಯೇವ, ಏಸ ನಾಮರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೇಯೇವ, ಏಸ ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೇಯೇವ, ಏಸ ಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣಿಕವಿಪಸ್ಸನಾಯಮೇವ, ಏಸ ಪಠಮಫಲೇಯೇವ, ಏಸ ದುತಿಯಫಲೇ ಏವ, ಏಸ ತತಿಯಫಲೇ ಏವ, ಏಸ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೇಸುಪಿ "ಇಮಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಮತ್ತಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏಸ ನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸತಿ, ಏಸ ಅಪ್ಪನಂ ಏವ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ, ಏಸ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಜಾನಾತಿ।

ಅನೇಕಧಾತುನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಧಾತುಆದೀಹಿ, ಕಾಮಧಾತುಆದೀಹಿ ವಾ ಧಾತೂಹಿ ಬಹುಧಾತುಂ। **ನಾನಾಧಾತು**ನ್ತಿ ತಾಸಂಯೇವ ಧಾತೂನಂ ವಿಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಧಾತುಂ। **ಲೋಕ**ನ್ತಿ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಲೋಕಂ। **ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ತಾಸಂ ಧಾತೂನಂ ಅವಿಪರೀತತೋ ಸಭಾವಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ।

ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತನ್ತಿ ಹೀನಾದೀಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತೀಹಿ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಭಾವಂ। **ಪರಸತ್ತಾನನ್ತಿ** ಪಧಾನಸತ್ತಾನಂ। **ಪರಪುಗ್ಗಲಾನನ್ತಿ** ತತೋ ಪರೇಸಂ ಹೀನಸತ್ತಾನಂ। ಏಕತ್ಥಮೇವ ವಾ ಏತಂ ಪದದ್ವಯಂ, ವೇನೇಯ್ಯವಸೇನ ಪನ ದ್ವೇಧಾ ವುತ್ತಂ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತನ್ತಿ** ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಭಾವಞ್ಚ ಅಪರಭಾವಞ್ಚ, ವುದ್ಧಿಞ್ಚ ಹಾನಿಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತೀನನ್ತಿ ಪಠಮಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ, "ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದೀನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾನಂ, ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಮಾಧೀನಂ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಆದೀನಞ್ಚ ನವನ್ನಂ ಅನುಪುಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। **ಸಂಕಿಲೇಸನ್ತಿ** ಹಾನಭಾಗಿಯಧಮ್ಮಂ। **ವೋದಾನನ್ತಿ** ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಧಮ್ಮಂ। **ವುಟ್ಠಾನನ್ತಿ** "ವೋದಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನಂ, ತಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೨೮) ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಪಗುಣಜ್ಝಾನಞ್ಚೇವ ಭವಙ್ಗಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಚ। ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಞ್ಹಿ ಪಗುಣಜ್ಝಾನಂ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ವೋದಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಭವಙ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಝಾನೇಹಿ ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ತಮೇತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ತಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಞಾಣಾನಞ್ಚ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾಯ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ **ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನಿಯಂ ವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬೦) ವುತ್ತೋ। ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಕಥಾ ಪನ **ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡೇ** (ಪಾರಾ॰ ೧೨) ವಿತ್ಥಾರಿತಾಯೇವ।

ಇಮಾನಿ ಖೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಾತಿ ಯಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ "ದಸ ಖೋ ಪನಿಮಾನಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಾನೀ"ತಿ ಅವೋಚಂ, ಇಮಾನಿ ತಾನೀತಿ ಅಪ್ಪನಂ ಕರೋತಿ। ತತ್ಥ ಪರವಾದಿಕಥಾ ಹೋತಿ "ದಸಬಲಞಾಣಂ ನಾಮ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸೇವಾಯಂ ಪಭೇದೋ"ತಿ, ತಂ ನ ತಥಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಮೇವ ಹಿ ದಸಬಲಞಾಣಂ, ಅಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ದಸಬಲಞಾಣಂ ಸಕಸಕಕಿಚ್ಚಮೇವ ಜಾನಾತಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ತಮ್ಪಿ ತತೋ ಅವಸೇಸಮ್ಪಿ ಪಜಾನಾತಿ। ದಸಬಲಞಾಣೇಸು ಹಿ ಪಠಮಂ ಕಾರಣಾಕಾರಣಮೇವ ಜಾನಾತಿ, ದುತಿಯಂ ಕಮ್ಮನ್ತರವಿಪಾಕನ್ತರಮೇವ, ತತಿಯಂ ಕಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದಮೇವ, ಚತುತ್ಥಂ ಧಾತುನಾನತ್ತಕಾರಣಮೇವ , ಪಞ್ಚಮಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಾಧಿಮುತ್ತಿಮೇವ, ಛಟ್ಠಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ತಿಕ್ಖಮುದುಭಾವಮೇವ, ಸತ್ತಮಂ ಝಾನಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತೇಸಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾದಿಮೇವ, ಅಟ್ಠಮಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತತಿಮೇವ, ನವಮಂ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಮೇವ, ದಸಮಂ ಸಚ್ಚಪರಿಚ್ಛೇದಮೇವ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪನ ಏತೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಞ್ಚ ತತೋ ಉತ್ತರಿಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ, ಏತೇಸಂ ಪನ ಕಿಚ್ಚಂ ನ ಸಬ್ಬಂ ಕರೋತಿ। ತಞ್ಹಿ ಝಾನಂ ಹುತ್ವಾ ಅಪ್ಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಇದ್ಧಿ ಹುತ್ವಾ ವಿಕುಬ್ಬಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಮಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಇತಿ ಯಥಾವುತ್ತಕಾಯಬಲೇನ ಚೇವ ಞಾಣಬಲೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಭಗವಾ "ದಸಬಲೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ದಸಹಿ ಅಸೇಕ್ಖೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಉಪೇತೋತಿ "ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ, ಅಸೇಕ್ಖಂ ಸಮ್ಮಾಞಾಣಂ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೮, ೩೬೦) ಏವಂ ವುತ್ತೇಹಿ ದಸಹಿ ಅಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಏವ। ಏತ್ಥ ಚ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾಞಾಣನ್ತಿ** ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಪಞ್ಞಾವ ಕಥಿತಾ "ಸಮ್ಮಾ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಮ್ಮಾ ಪಜಾನನಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಮಾಞಾಣ"ನ್ತಿ। ಅತ್ಥಿ ಹಿ ದಸ್ಸನಜಾನನಾನಂ ವಿಸಯೇ ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಿಸೇಸೋ। **ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಪನ ಪದೇನ ವುತ್ತಾವಸೇಸಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಹಗತಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ । ಅರಿಯಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾಪಿ ಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ವಿಮುತ್ತತಂ ಉಪಾದಾಯ ವಿಮುತ್ತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಭನ್ತಿ।

೫೬. ವಚನಸದ್ದೇನ ಅಪ್ಪಸದ್ದನ್ತಿ ಆರಾಮುಪಚಾರೇನ ಗಚ್ಛತೋ ಅದ್ಧಿಕಜನಸ್ಸಪಿ ವಚನಸದ್ದೇನ ಅಪ್ಪಸದ್ದಂ। **ನಗರನಿಗ್ಘೋಸಸದ್ದೇನಾತಿ** ಅವಿಭಾವಿತತ್ಥೇನ ನಗರೇ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ನಿಗ್ಘೋಸಸದ್ದೇನ। ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಏಕಜ್ಝಂ ಪವತ್ತಿತಸದ್ದೋ ಹಿ ನಿಗ್ಘೋಸೋ। **ಅನುಸಞ್ಚರಣಜನಸ್ಸಾತಿ** ಅನ್ತೋಸಞ್ಚಾರಿನೋ ಜನಸ್ಸ। **ಮನುಸ್ಸಾನಂ ರಹಸ್ಸಕಿರಿಯಟ್ಠಾನಿಯನ್ತಿ** ಮನುಸ್ಸಾನಂ ರಹಸ್ಸಕರಣಸ್ಸ ಯುತ್ತಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ। **ವಿವೇಕಾನುರೂಪನ್ತಿ** ಏಕೀಭಾವಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸಮಾಗಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬೦. ಇದಾನಿ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಞ್ಚಯೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ"ತಿಆದೀಸು ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸಾರೀಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ **ಸಾರಿಪುತ್ತೋ,** ಮೋಗ್ಗಲ್ಲೀಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ **ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ**। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಿರ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೮೯-೧೯೦; ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರವತ್ಥು) ಭಗವತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ಪುರೇತರಮೇವ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ರಾಜಗಹನಗರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಉಪತಿಸ್ಸಗಾಮೇ ಸಾರೀಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ನಾಮ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ। ತಂದಿವಸಮೇವಸ್ಸ ಸಹಾಯೋಪಿ ರಾಜಗಹಸ್ಸೇವ ಅವಿದೂರೇ ಕೋಲಿತಗಾಮೇ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲೀಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ। ತಾನಿ ಕಿರ ದ್ವೇಪಿ ಕುಲಾನಿ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಕುಲಪರಿವಟ್ಟಾ ಆಬದ್ಧಪಟಿಬದ್ಧಸಹಾಯಾನೇವ। ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಏಕದಿವಸಮೇವ ಗಬ್ಭಪರಿಹಾರಂ ಅದಂಸು। ದಸಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ಜಾತಾನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಛಸಟ್ಠಿ ಧಾತಿಯೋ ಉಪನಯಿಂಸು। ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಸಾರೀಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಉಪತಿಸ್ಸಗಾಮೇ ಜೇಟ್ಠಕುಲಸ್ಸ ಪುತ್ತತ್ತಾ "ಉಪತಿಸ್ಸೋ"ತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು, ಇತರಸ್ಸ ಕೋಲಿತಗಾಮೇ ಜೇಟ್ಠಕುಲಸ್ಸ ಪುತ್ತತ್ತಾ "ಕೋಲಿತೋ"ತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಗಿಹಿಕಾಲೇ ಉಪತಿಸ್ಸೋ ಕೋಲಿತೋತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಞಾಯಮಾನನಾಮಾ**"ತಿ।

ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಸತಮಾಣವಕಪರಿವಾರಾತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚಪಞ್ಚಸತಮಾಣವಕಪರಿವಾರಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಅಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೮೯-೧೯೦) –

> "ಉಪತಿಸ್ಸಮಾಣವಕಸ್ಸ ಕೀಳನತ್ಥಾಯ ನದಿಂ ವಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ವಾ ಗಮನಕಾಲೇ ಪಞ್ಚ ಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾಸತಾನಿ ಪರಿವಾರಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಕೋಲಿತಮಾಣವಕಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಆಜಞ್ಞರಥಸತಾನಿ। ದ್ವೇಪಿ ಜನಾ ಪಞ್ಚಪಞ್ಚಮಾಣವಕಸತಪರಿವಾರಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ।

ರಾಜಗಹೇ ಚ ಅನುಸಂವಚ್ಛರಂ ಗಿರಗ್ಗಸಮಜ್ಜಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಏಕಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಮಞ್ಚಕಂ ಬನ್ಧನ್ತಿ। ದ್ವೇಪಿ ಏಕತೋವ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಮಜ್ಜಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಹಸಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ಹಸನ್ತಿ, ಸಂವೇಗಟ್ಠಾನೇ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ದಾಯಂ ದಾತುಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ದಾಯಂ ದೇನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಇಮಿನಾವ ನಿಯಾಮೇನ ಏಕದಿವಸಂ ಸಮಜ್ಜಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಪರಿಪಾಕಗತತ್ತಾ ಞಾಣಸ್ಸ ಪುರಿಮದಿವಸೇಸು ವಿಯ ಹಸಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ಹಾಸೋ ವಾ ಸಂವೇಗಟ್ಠಾನೇ ಸಂವಿಜ್ಜನಂ ವಾ ದಾಯಂ ದಾತುಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ದಾಯದಾನಂ ವಾ ನಾಹೋಸಿ। ದ್ವೇಪಿ ಪನ ಜನಾ ಏವಂ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು "ಕಿಂ ಏತ್ಥ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಅಪ್ಪತ್ತೇ ವಸ್ಸಸತೇ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಪನ ಏಕಂ ಮೋಕ್ಖಧಮ್ಮಂ ಗವೇಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತತೋ ಕೋಲಿತೋ ಉಪತಿಸ್ಸಂ ಆಹ "ಸಮ್ಮ ಉಪತಿಸ್ಸ, ನ ತ್ವಂ ಅಞ್ಞದಿವಸೇಸು ವಿಯ ಹಟ್ಠಪಹಟ್ಠೋ, ಅನತ್ತಮನಧಾತುಕೋಸಿ, ಕಿಂ ತೇ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತ"ನ್ತಿ। "ಸಮ್ಮ ಕೋಲಿತ, ಏತೇಸಂ ಓಲೋಕನೇ ಸಾರೋ ನತ್ಥಿ, ನಿರತ್ಥಕಮೇತಂ, ಅತ್ತನೋ ಮೋಕ್ಖಧಮ್ಮಂ ಗವೇಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಇದಂ ಚಿನ್ತಯನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋಮ್ಹೀತಿ। ತ್ವಂ ಪನ ಕಸ್ಮಾ ಅನತ್ತಮನೋತಿ। ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಆಹ। ಅಥಸ್ಸ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಜ್ಝಾಸಯತಂ ಞತ್ವಾ ಉಪತಿಸ್ಸೋ ಏವಮಾಹ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಸುಚಿನ್ತಿತಂ, ಮೋಕ್ಖಧಮ್ಮಂ ಪನ ಗವೇಸನ್ತೇಹಿ ಏಕಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಾಮಾ"ತಿ।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಞ್ಚಯೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ರಾಜಗಹೇ ಪಟಿವಸತಿ ಮಹತಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಪರಿಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ। ತೇ "ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಮಾಣವಕಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಞ್ಚಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ತೇಸಂ ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಞ್ಚಯೋ ಅತಿರೇಕಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಸಬ್ಬಂ ಸಞ್ಚಯಸ್ಸ ಸಮಯಂ ಪರಿಮದ್ದಿತ್ವಾ "ಆಚರಿಯ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಜಾನನಸಮಯೋ ಏತ್ತಕೋವ, ಉದಾಹು ಉತ್ತರಿಪಿ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಸಞ್ಚಯೋ "ಏತ್ತಕೋವ, ಸಬ್ಬಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಞಾತ"ನ್ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು "ಏವಂ ಸತಿ ಇಮಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ನಿರತ್ಥಕೋ, ಮಯಂ

ಮೋಕ್ಖಧಮ್ಮಂ ಗವೇಸಿತುಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ, ಸೋ ಇಮಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಮಹಾ ಖೋ ಪನ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ, ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ ಚರನ್ತಾ ಅವಸ್ಸಂ ಮೋಕ್ಖಧಮ್ಮದೇಸಕಂ ಆಚರಿಯಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ತೇ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಪಣ್ಡಿತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಸುಣನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಹಸಾಕಚ್ಛಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಪುಟ್ಠಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಞ್ಞೋ ಕಥೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತೇ ಪನ ತೇಸಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಸಕಟ್ಠಾನಮೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಸಮ್ಮ ಕೋಲಿತ, ಯೋ ಪಠಮಂ ಅಮತಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ , ಸೋ ಆರೋಚೇತೂ"ತಿ ಕತಿಕಂ ಅಕಂಸು। ಇಮಮೇವ ವತ್ಥುಂ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ರ ನೇಸಂ ಮಹಾಜನಂ ದಿಸ್ವಾ...ಪೇ॰... ಕತಿಕಂ ಅಕಂಸೂ"**ತಿ ಆಹ।

ತತ್ಥ **ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೇತಪಟಧರಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ। ತೇನ ನಾಯಂ ನಗ್ಗಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಾಸಾದಿಕೇನ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನಾ**ತಿಆದೀಸು **ಪಾಸಾದಿಕೇನಾ**ತಿ ಪಸಾದಾವಹೇನ ಸಾರುಪ್ಪೇನ ಸಮಣಾನುಚ್ಛವಿಕೇನ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನಾ**ತಿ ಗಮನೇನ। **ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇನಾ**ತಿ ನಿವತ್ತನೇನ। **ಆಲೋಕಿತೇನಾ**ತಿ ಪುರತೋ ದಸ್ಸನೇನ। **ವಿಲೋಕಿತೇನಾ**ತಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ದಸ್ಸನೇನ। **ಸಮಿಞ್ಜಿತೇನಾ**ತಿ ಪಬ್ಬಸಙ್ಕೋಚನೇನ। **ಪಸಾರಿತೇನಾ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಪಸಾರಣೇನ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಕರಣವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖತತ್ತಾ ಪಾಸಾದಿಕಅಭಿಕ್ಕನ್ತಪಟಿಕ್ಕನ್ತಆಲೋಕಿತವಿಲೋಕಿತಸಮಿಞ್ಜಿತಪಸಾರಿತೋ ಹುತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖೂ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಖಿತ್ತಚಕ್ಖು। **ಇರಿಯಾಪಥಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ತಾಯ ಪಾಸಾದಿಕಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾದಿತಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನಇರಿಯಾಪಥೋ। **ಅತ್ಥಿಕೇಹಿ ಉಪಞ್ಞಾತ**ನ್ತಿ "ಮರಣೇ ಸತಿ ಅಮತೇನಪಿ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಮಾನಞಾಣೇನ "ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಉಪಗತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ, ತಂ ಮಗ್ಗನ್ತೋ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಯನ್ನೂನಾಹಂ ಇಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಅನುಬನ್ಧೇಯ್ಯನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸುದಿನ್ನಕಣ್ಡೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರ**ನ್ತಿ "ದಾನಪತೀನಂ ಘರೇಸು ಸಾಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಆಸನಾನಿ ಚೇತ್ಥ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಉಪಟ್ಠಾಪಿತಂ ಉದಕಕಞ್ಜಿಯಂ, ತತ್ಥ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ। ಸಚೇ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ದಾನಪತೀನಮ್ಪಿ ಸನ್ತಕಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಕುಲಸ್ಸ ಈದಿಸಾಯ ಸಾಲಾಯ ಅಞ್ಞತರಂ ಕುಟ್ಟಮೂಲನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ।

ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ ಭಾಸಸ್ಸೂತಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ "ಅಹಂ ಉಪತಿಸ್ಸೋ ನಾಮ, ತ್ವಂ ಯಥಾಸತ್ತಿಯಾ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ ಪಾವದ, ಏತಂ ನಯಸತೇನ ನಯಸಹಸ್ಸೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಮಯ್ಹಂ ಭಾರೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಏವಮಾಹ। ನಿರೋಧೋ ಚ ನಿರೋಧುಪಾಯೋ ಚ ಏಕದೇಸಸರೂಪೇಕಸೇಸನಯೇನ "ನಿರೋಧೋ"ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಥ ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪಟಿಪಾದೇನ್ತೋ**ತಿ ನಿಗಮೇನ್ತೋ। **ಇಮಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ ಸುತ್ವಾ ವಿರಜಂ ವೀತಮಲಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಪಠಮಪದದ್ವಯಮೇವ ಸುತ್ವಾ ಸಹಸ್ಸನಯಸಮ್ಪನ್ನೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ। ಇತರಪದದ್ವಯಂ ಸೋತಾಪನ್ನಕಾಲೇ ನಿಟ್ಠಾಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಬಹುಕೇಹಿ ಕಪ್ಪನಹುತೇಹೀತಿ ಏತ್ಥ ದಸ ದಸಕಾನಿ ಸತಂ, ದಸ ಸತಾನಿ ಸಹಸ್ಸಂ, ಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ, ಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಕೋಟಿ, ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಪಕೋಟಿ, ಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಕೋಟಿಪಕೋಟಿ, ಕೋಟಿಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಏಕನಹುತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೬೧. **ಅಥ ಖೋ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಯೇನ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೮೯-೧೯೦; ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರವತ್ಥು) ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪರಿವಿಸೇಸೇ ಅಪ್ಪವತ್ತನ್ತೇ "ಭವಿಸ್ಸತಿ ಏತ್ಥ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ಆಹ "ಭನ್ತೇ, ಮಾ ಉಪರಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಡ್ಢಯಿತ್ಥ, ಏತ್ತಕಮೇವ ಹೋತು, ಕಹಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ ವಸತೀ"ತಿ। ವೇಳುವನೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾತಿ। "ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ಪುರತೋ ಯಾಥ, ಮಯ್ಹಂ ಏಕೋ ಸಹಾಯಕೋ ಅತ್ಥಿ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕತಿಕಾ ಕತಾ 'ಯೋ ಪಠಮಂ ಅಮತಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ, ಸೋ ಆರೋಚೇತೂ'ತಿ, ಅಹಂ ತಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಸಹಾಯಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗತಮಗ್ಗೇನೇವ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ಥೇರಸ್ಸ ಪಾದೇಸು ನಿಪತಿತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಥೇರಂ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ।

೬೨. **ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏತದವೋಚಾತಿ** "ಅಜ್ಜ ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಮುಖವಣ್ಣೋ ನ ಅಞ್ಞದಿವಸೇಸು ವಿಯ, ಅದ್ಧಾ ಅನೇನ ಅಮತಂ ಅಧಿಗತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಮತಾಧಿಗಮಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಏತದವೋಚ। ಸೋಪಿಸ್ಸ "ಆಮಾವುಸೋ, ಅಮತಂ ಅಧಿಗತ"ನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ತಮೇವ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ। ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀ"**ತಿ। **ಗಚ್ಛಾಮ ಮಯಂ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇತಿ** "ಕಹಂ ಸಮ್ಮ ಸತ್ಥಾ ವಸತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ವೇಳುವನೇ ಕಿರ ಸಮ್ಮ, ಏವಂ ನೋ ಆಚರಿಯೇನ ಅಸ್ಸಜಿತ್ಥೇರೇನ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಏವಮಾಹ।

ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಚ ನಾಮೇಸ ಸದಾಪಿ ಆಚರಿಯಪೂಜಕೋವ, ತಸ್ಮಾ ಸಹಾಯಂ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏವಮಾಹ "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಅಧಿಗತಂ ಅಮತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಸಞ್ಚಯಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸಪಿ ಕಥೇಸ್ಸಾಮ, ಬುಜ್ಝಮಾನೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ, ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಬುದ್ಧಾನಂ ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಮಗ್ಗಫಲಪ್ಪಟಿವೇಧಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತತೋ ದ್ವೇಪಿ ಜನಾ ಸಞ್ಚಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ ಯೇನ ಸಞ್ಚಯೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ"**ತಿ। ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚ "ಆಚರಿಯ, ತ್ವಂ ಕಿಂ ಕರೋಸಿ, ಲೋಕೇ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಙ್ಘೋ, ಆಯಾಮ ದಸಬಲಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಸೋ "ಕಿಂ ವದಥ ತಾತಾ"ತಿ ತೇಪಿ ವಾರೇತ್ವಾ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪವತ್ತಿಮೇವ ನೇಸಂ ದೀಪೇತಿ। ತೇ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏವರೂಪೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕವಾಸೋ ನಿಚ್ಚಮೇವ ಹೋತು, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಗಮನಂ ವಾ ಅಗಮನಂ ವಾ ಜಾನಾಥಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸಞ್ಚಯೋ "ಇಮೇ ಏತ್ತಕಂ ಜಾನನ್ತಾ ಮಮ ವಚನಂ ನ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ ತಾತಾ, ಅಹಂ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕವಾಸಂ ವಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮೀ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ಅನೇಕೇಹಿಪಿ ಕಾರಣಸತೇಹಿ ತಂ ಬೋಧೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಓವಾದೇ ವತ್ತಮಾನಂ ಜನಂ ಆದಾಯ ವೇಳುವನಂ ಅಗಮಂಸು। ಪಞ್ಚಸು ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸತೇಸು ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಸತಾ ನಿವತ್ತಿಂಸು, ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಸತಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಗಮಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ ತಾನಿ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಾನಿ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸತಾನಿ ಆದಾಯ ಯೇನ ವೇಳುವನಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ"**ತಿ।

ವಿಮುತ್ತೇತಿ ಯಥಾವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ತದಾರಮ್ಮಣಾಯ ಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಮುತ್ತೇ ನೇ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ ಬ್ಯಾಕಾಸೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ ಚ ಸತ್ಥಾ ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ನೇಸಂ ಪರಿಸಾಯ ಚರಿಯವಸೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಡ್ಢೇಸಿ, ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಸತಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ "ಏಥ ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇಸಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕೇಸಮಸ್ಸು ಅನ್ತರಧಾಯಿ, ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಂ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಮ್ಪಿ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಂ ಆಗತಂ, ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಕಿಚ್ಚಂ ಪನ ನ ನಿಟ್ಠಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಸ್ಸ ಮಹನ್ತತಾಯ। ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಕಲ್ಲವಾಳಗಾಮಕಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ಸತ್ಥಾರಾ ಸಂವೇಜಿತೋ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ತಥಾಗತೇನ ದಿನ್ನಂ ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಸುಣನ್ತೋವ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಅದ್ಧಮಾಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಾ ಸದ್ಧಿಂ ತಮೇವ ರಾಜಗಹಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಸೂಕರಖತಲೇಣೇ ವಿಹರನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯಸ್ಸ ದೀಘನಖಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಹಸುತ್ತನ್ತೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ ಸುತ್ತಾನುಸಾರೇನ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಡ್ಢಿತಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ವಿಯ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ಸತ್ತಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಅದ್ಧಮಾಸೇನಾ"**ತಿ।

ಯದಿಪಿ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ, ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ತತೋ ಚಿರೇನ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋವ ಮಹಾಪಞ್ಞತರೋ। ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ಹಿ ಸಾವಕಾನಂ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಂ ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಯಾ

ಉಪ್ಪೀಳೇನ್ತೋ ವಿಯ ಏಕದೇಸಮೇವ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ವಾಯಮಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಂ ಸಾವಕಾನಂ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಂ ನಿಪ್ಪದೇಸಂ ಸಮ್ಮಸಿ, ಏವಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅದ್ಧಮಾಸಂ ವಾಯಮಿ। ಉಕ್ಕಂಸಗತಸ್ಸ ಸಾವಕಾನಂ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಸ್ಸ ನಿಪ್ಪದೇಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಮಾನತ್ತಾ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಸ್ಸ ಚ ತಥಾ ಪರಿಪಾಚೇತಬ್ಬತ್ತಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಪುರಿಸೋ "ವೇಣುಯಟ್ಠಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಹಾಜಟಂ ವೇಣುಂ ದಿಸ್ವಾ "ಜಟಂ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನ್ತರೇನ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಮೇವ ಯಟ್ಠಿಂ ಮೂಲೇ ಚ ಅಗ್ಗೇ ಚ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಸೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಠಮತರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಯಟ್ಠಿಂ ಪನ ಸಾರಂ ವಾ ಉಜುಂ ವಾ ನ ಲಭತಿ। ಅಪರೋ ತಥಾರೂಪಮೇವ ವೇಣುಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಚೇ ಸಮ್ಪತ್ತಯಟ್ಠಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಾರಂ ವಾ ಉಜುಂ ವಾ ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಕಚ್ಛಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಮಹನ್ತೇನ ಸತ್ಥೇನ ವೇಣುಜಟಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಾರಾ ಚೇವ ಉಜೂ ಚ ಯಟ್ಠಿಯೋ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಅಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಯಟ್ಠಿಯೋ ಪನ ಸಾರಾ ಚೇವ ಉಜೂ ಚ ಲಭತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಥೇರಾನಂ ಪಧಾನಂ।

ಸಮ್ಮಸನಚಾರೋ ಚ ನಾಮೇತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಭೂಮಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಸಮ್ಮಸನಂ ಚರತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಮ್ಮಸನಚಾರೋತಿ ಕತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಮಸನಚಾರೋ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಂ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಗತಾ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಾ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸೂತಿ ಅಪರೇ। ತಥಾ ಹಿ ಅತ್ತನಿಯವಸೇನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದನಯಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಛತ್ತಿಂಸಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಮುಖೇನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಮಹಾವಜಿರಞಾಣಂ ಪವತ್ತಂ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಸಸನ್ತಾನಗತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸವಾಸೀಸತ್ತಸನ್ತಾನಗತಾ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಾ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಮ್ಮಸನಚಾರೋತಿ ವದನ್ತಿ। ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸೀಸನ್ತಾನಗತಾತಿ ಕೇಚಿ। ಸಸನ್ತಾನಗತೇ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಪರಸನ್ತಾನಗತೇ ಚ ಸನ್ತಾನವಿಭಾಗಂ ಅಕತ್ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾಭಾವಸಾಮಞ್ಞತೋ ಸಮ್ಮಸನಂ, ಅಯಂ ಸಾವಕಾನಂ ಸಮ್ಮಸನಚಾರೋ। ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ಪನ ಬಹಿದ್ಧಾ ಧಮ್ಮೇಪಿ ಸಸನ್ತಾನವಿಭಾಗೇನ ಕೇಚಿ ಕೇಚಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಞಾಣೇನ ಫುಟ್ಠಮತ್ತಂ ಕತ್ವಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಯಾ ಉಪ್ಪೀಳೇನ್ತೋ ವಿಯ ಏಕದೇಸಮೇವ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ"ತಿ। ತತ್ಥ ಞಾಣೇನ ನಾಮ ಯಾವತಾ ನೇಯ್ಯಂ ವತ್ತಿತಬ್ಬಂ, ತಾವತಾ ಅವತ್ತನತೋ "ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಯಾ ಉಪ್ಪೀಳೇನ್ತೋ ವಿಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅಭಾವತೋ "ಏಕದೇಸಮೇವ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಸಾವಕಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಭೂಮಿಯೇವ ಸಮ್ಮಸನಚಾರೋ। ತತ್ಥ ಪನ ಥೇರೋ ಸಾತಿಸಯಂ ನಿರವಸೇಸಂ ಅನುಪದಞ್ಚ ಸಮ್ಮಾ ವಿಪಸ್ಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಾವಕಾನಂ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಂ ನಿಪ್ಪದೇಸಂ ಸಮ್ಮಸೀ"ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಾ ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಪ್ಪತ್ತಾ ಪಕತಿಸಾವಕಾ ಮಹಾಸಾವಕಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾತಿ ಛಸು ಜನೇಸು ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಅನಧಿಗತಪಞ್ಞಾನೇಪುಞ್ಞತ್ತಾ ಅನ್ಧಾನಂ ವಿಯ ಇಚ್ಛಿತಪದೇಸೋಕ್ಕಮನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲೇ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಧಮ್ಮಭಾವನಾ ನತ್ಥಿ, ತೇ ಯಥಾಪರಿಗ್ಗಹಿತಧಮ್ಮಮತ್ತೇಯೇವ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಿ। ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಪ್ಪತ್ತಾ ಪನ ಪಕತಿಸಾವಕಾ ಯೇನ ಮುಖೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭನ್ತಿ, ತತೋ ಅಞ್ಞೇನಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ವಿಪುಲಞಾಣತ್ತಾ। ಮಹಾಸಾವಕಾ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ತತೋ ಸಾತಿಸಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಅಗ್ಗಸಾವಕೇಸು ದುತಿಯೋ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮಾಧಾನಸ್ಸ ಸಾತಿಸಯತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ತತೋಪಿ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಕರೋತಿ। ಪಠಮೋ ಪನ ತತೋಪಿ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ ಸಾವಕೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ಕರೋತಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ತೇಹಿಪಿ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರತಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅಭಿನೀಹಾರಾನುರೂಪಂ ತತೋಪಿ ವಿತ್ಥಾರಿಕಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಪರಿಪೂರಿತಪಞ್ಞಾಪಾರಮೀಪಭಾವಿತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಅನುರೂಪಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಕತವಾಲವೇಧಪರಿಚಯೇನ ಸರಭಙ್ಗಸದಿಸೇನ ಧನುಗ್ಗಹೇನ ಖಿತ್ತೋ ಸರೋ ಅನ್ತರಾ ರುಕ್ಖಲತಾದೀಸು ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಲಕ್ಖೇಯೇವ ಪತತಿ, ನ ಸಜ್ಜತಿ ನ ವಿರಜ್ಝತಿ, ಏವಂ ಅನ್ತರಾ ಅಸಜ್ಜಮಾನಾ ಅವಿರಜ್ಝಮಾನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಮ್ಮಸನೀಯಧಮ್ಮೇಸು ಯಾಥಾವತೋ ನಾನಾನಯೇಹಿ ಪವತ್ತತಿ, ಯಂ "ಮಹಾವಜಿರಞಾಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಏತೇಸು ಚ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಾರೋ ಖಜ್ಜೋತಪ್ಪಭಾಸದಿಸೋ, ಅಭಿಞ್ಞಪ್ಪತ್ತಪಕತಿಸಾವಕಾನಂ ದೀಪಪ್ಪಭಾಸದಿಸೋ, ಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಉಕ್ಕಾಪ್ಪಭಾಸದಿಸೋ, ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಓಸಧಿತಾರಕಪ್ಪಭಾಸದಿಸೋ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ

ಚನ್ದಪ್ಪಭಾಸದಿಸೋ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ರಸ್ಮಿಸಹಸ್ಸಪಟಿಮಣ್ಡಿತಸರದಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಸದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತಥಾ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಾರೋ ಅನ್ಧಾನಂ ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಯಾ ಗಮನಸದಿಸೋ, ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಪ್ಪತ್ತಪಕತಿಸಾವಕಾನಂ ದಣ್ಡಕಸೇತುಗಮನಸದಿಸೋ, ಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಜಙ್ಘಸೇತುಗಮನಸದಿಸೋ, ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಸಕಟಸೇತುಗಮನಸದಿಸೋ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಮಹಾಜಙ್ಘಮಗ್ಗಗಮನಸದಿಸೋ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಮಹಾಸಕಟಮಗ್ಗಗಮನಸದಿಸೋ। ತಥಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚಿನ್ತಾಮಯಞಾಣಸಂವಡ್ಢಿತತ್ತಾ ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣಭೂತಾ, ಇತರೇಸಂ ಸುತಮಯಞಾಣಸಂವಡ್ಢಿತತ್ತಾ ಪರೋಪದೇಸಸಮ್ಭೂತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇದಾನಿ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಥೇರಾನಂ ಪುಬ್ಬಯೋಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅತೀತೇ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೬೩. **ಗಿರಿಬ್ಬಜನಗರನ್ತಿ** ಸಮನ್ತಾ ಪಬ್ಬತಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಜಸದಿಸಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಗಿರಿಬ್ಬಜನ್ತಿ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮಂ ರಾಜಗಹನಗರಂ। ಉಸೂಯನಕಿರಿಯಾಯ ಕಮ್ಮಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬೪. ವಜ್ಜಾವಜ್ಜಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ, ನತ್ಥಿ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕಾ**। ತೇನಾಹ **"ವಜ್ಜಾವಜ್ಜಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಕೇನ ಗರುನಾ ವಿರಹಿತಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ವಜ್ಜಾವಜ್ಜನ್ತಿ** ಖುದ್ದಕಂ ಮಹನ್ತಞ್ಚ ವಜ್ಜಂ। ವುದ್ಧಿಅತ್ಥೋ ಹಿ ಅಯಮಕಾರೋ "ಫಲಾಫಲ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಉತ್ತಿಟ್ಠಪತ್ತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಉಚ್ಛಿಟ್ಠ-ಸದ್ದಸಮಾನತ್ಥೋ **ಉತ್ತಿಟ್ಠ**-ಸದ್ದೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಉಚ್ಛಿಟ್ಠಸಞ್ಞಿನೋ, ತಸ್ಮಾ ಉತ್ತಿಟ್ಠಪತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ। **ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಣಕಪತ್ತನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಪನ ಪತ್ತಸ್ಸ ಸರೂಪದಸ್ಸನಮುಖೇನ ಉಚ್ಛಿಟ್ಠಕಪ್ಪನಾಯ ಕಾರಣಂ ವಿಭಾವಿತಂ। **ತಸ್ಮಿನ್ತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಣಕಪತ್ತೇ।

೬೫. **ಸಗಾರವಾ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾತಿ** ಏತ್ಥ ಗರುಭಾವೋ ಗಾರವಂ, ಪಾಸಾಣಚ್ಛತ್ತಂ ವಿಯ ಗರುಕರಣೀಯತಾ। ಸಹ ಗಾರವೇನಾತಿ ಸಗಾರವಾ। ಗರುನಾ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ವುತ್ತೇ ಗಾರವವಸೇನ ಪತಿಸ್ಸವನಂ ಪತಿಸ್ಸೋ, ಪತಿಸ್ಸವಭೂತಂ ತಂಸಭಾಗಞ್ಚ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಗಾರವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಹ ಪತಿಸ್ಸೇನಾತಿ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾ, ಓವಾದಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ । ಪತಿಸ್ಸೀಯತೀತಿ ವಾ ಪತಿಸ್ಸೋ, ಗರುಕಾತಬ್ಬೋ। ತೇನ ಸಹ ಪತಿಸ್ಸೇನಾತಿ **ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾ**। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಚಾರಂ ಅಕತ್ವಾ ಅತ್ಥಮತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಗರುಕಭಾವಞ್ಚೇವ ಜೇಟ್ಠಕಭಾವಞ್ಚ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಾಹೂತಿ** ಸಾಧು। **ಲಹೂತಿ** ಅಗರು, ಮಮ ತುಯ್ಹಂ ಉಪಜ್ಝಾಯಭಾವೇ ಭಾರಿಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಪಾಯಿಕನ್ತಿ** ಉಪಾಯಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ತೇ ಉಪಜ್ಝಾಯಗ್ಗಹಣಂ ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ತ್ವಂ ಮೇ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಾರೋ ಜಾತೋಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪತಿರೂಪನ್ತಿ** ಅನುರೂಪಂ ತವ ಉಪಜ್ಝಾಯಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಸಾದಿಕೇನಾತಿ** ಪಸಾದಾವಹೇನ ಕಾಯವಚೀಪಯೋಗೇನ। **ಸಮ್ಪಾದೇಹೀತಿ** ತಿವಿಧಸಿಕ್ಖಂ ನಿಪ್ಫಾದೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಯೇನ ವಾತಿ** ಹತ್ಥಮುದ್ದಾದಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಕಾಯೇನ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ। **ಗಹಿತೋ ತಯಾ…ಪೇ॰… ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ** "ಸಾಹೂ"ತಿಆದೀಸು ಏಕಂ ವದನ್ತೋಯೇವ ಇಮಮತ್ಥಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ಇದಮೇವ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸಾಧೂತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ** ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ "ಸಾಹೂ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ। ಕಸ್ಮಾ ನಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಆಯಾಚನದಾನಮತ್ತೇನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ, ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ "ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಹೋಹೀ"ತಿ ಆಯಾಚನಮತ್ತೇನ, ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಚ "ಸಾಹೂ"ತಿಆದಿನಾ ದಾನವಚನಮತ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಂ ಅಙ್ಗನ್ತಿ** ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನವಚನಂ ಏತ್ಥ ಉಪಜ್ಝಾಯಗ್ಗಹಣೇ ಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ।

೬೬. **ಸಮ್ಮಾವತ್ತನಾತಿ** ಸಮ್ಮಾಪವತ್ತಿ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ। **ತಾದಿಸಮೇವ ಮುಖಧೋವನೋದಕಂ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ** ಉತುಮ್ಪಿ ಸರೀರಸಭಾವೇ ಚ ಏಕಾಕಾರೇ ತಾದಿಸಮೇವ ದಾತಬ್ಬಂ। **ದ್ವೇ ಚೀವರಾನೀತಿ** ಪಾರುಪನಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಯದಿ ಏವಂ

“ಸಙ್ಘಾಟಿಯೋ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ “**ಸಬ್ಬಞ್ಹಿ ಚೀವರಂ ಸಙ್ಘಟಿತತ್ತಾ ಸಙ್ಘಾಟೀತಿ ವುಚ್ಚತೀ**”ತಿ। **ಪದವೀತಿಹಾರೇಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪದಂ ವೀತಿಹರತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪದವೀತಿಹಾರೋ,** ಪದವೀತಿಹರಣಟ್ಠಾನಂ ದೂತವಿಲಮ್ಬಿತಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಮಗಮನೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪದಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಮುಟ್ಠಿರತನಮತ್ತಂ। ಪದಾನಂ ವಾ ವೀತಿಹರಣಂ ಅಭಿಮುಖಂ ಹರಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖೇಪೋ **ಪದವೀತಿಹಾರೋ**ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ “ನ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಭಣಮಾನಸ್ಸಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತ **ನ**-ಕಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಸಬ್ಬತ್ಥ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**ತಿ “ಈದಿಸೇಸು ಗಿಲಾನೋಪಿ ನ ಮುಚ್ಚತೀ”ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಹಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಂ ಅನಾದರಿಯೇನ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ವತ್ತಭೇದೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ತೇನೇವ ವಕ್ಖತಿ “ಅಗಿಲಾನೇನ ಹಿ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೇನ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸೇನಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಅನಾದರೇನ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ವತ್ತಭೇದೇ ದುಕ್ಕಟಂ। ನ-ಕಾರಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇಸು ಪನ ಪದೇಸು ಗಿಲಾನಸ್ಸಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಕಿರಿಯಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೪)। **ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆಸನ್ನವಾಚ**ನ್ತಿ ಆಪತ್ತಿಜನಕಮೇವ ವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಯಾಯ ಹಿ ವಾಚಾಯ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಸಾ ವಾಚಾ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆಸನ್ನಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಚೀವರೇನ ಪತ್ತಂ ವೇಠೇತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ “ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಸ್ಸ ಏಕೇನ ಕಣ್ಣೇನ ವೇಠೇತ್ವಾ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಗಾಮೇ**ತಿ ಗಾಮಪರಿಯಾಪನ್ನೇ ತಾದಿಸೇ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಪದೇಸೇ। **ಅನ್ತರಘರೇ**ತಿ ಅನ್ತೋಗೇಹೇ। **ಪಟಿಕ್ಕಮನೇ**ತಿ ಆಸನಸಾಲಾಯಂ। ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಾನೀಯೇನ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಆದಿಮ್ಹಿ ಮಜ್ಝೇ ಅನ್ತೇತಿ ಏವಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಕಟ್ಠೋ**ತಿ ಆಸನ್ನೋ। **ಧೋತವಾಲಿಕಾಯಾ**ತಿ ನಿರಜಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧವಾಲಿಕಾಯ। **ಸಚೇ ಪಹೋತೀ**ತಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತಿ “**ನ ಕೇನಚಿ ಗೇಲಞ್ಞೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಹೋತೀ**”ತಿ। **ಪರಿವೇಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಪರಿವೇಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ।

ಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬೭. ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕವತ್ತಕಥಾ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾಯೇವ।

ನಸಮ್ಮಾವತ್ತನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬೮. ನಸಮ್ಮಾವತ್ತನಾದಿಕಥಾಯಂ **ಗೇಹಸ್ಸಿತಪೇಮ**ನ್ತಿ “ಪಿತಾ ಮೇ ಅಯ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಪೇಮಂ। ಉಪಜ್ಝಾಯಮ್ಹಿ ಪಿತುಚಿತ್ತುಪಟ್ಠಾನಮೇವ ಹಿ ಇಧ ಗೇಹಸ್ಸಿತಪೇಮಂ ನಾಮ। ನ ಹಿ ಇದಂ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಿಯಂ ಗೇಹಸ್ಸಿತಪೇಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಸಚ್ಚಾನಂ ಪಹೀನಾನುಗೇಧಾನಂ ತದಸಮ್ಭವತೋ, ನ ಚ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಂಕಿಲೇಸೇ ನಿಯೋಜೇತಿ, ಗೇಹಸ್ಸಿತಪೇಮಸದಿಸತ್ತಾ ಪನ ಪೇಮಮುಖೇನ ಮೇತ್ತಾಸಿನೇಹೋ ಇಧ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ತೇಸು ಏಕೋ ವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು…ಪೇ॰… ತೇಸಂ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವಚನತೋ ಸಚೇ ಏಕೋ ವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು “ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕಾ ಹೋಥ, ಅಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಂ ವಾ ಗಿಲಾನಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ಓವದಿತಬ್ಬಂ ಓವದಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇತಿ ಕರಣೀಯೇಸು ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವದತಿ, ತೇ ಏವ ವಾ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದಯೋ “ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ಕೇವಲಂ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕಾ ಹೋಥಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ವತ್ತಂ ವಾ ನ ಸಾದಿಯನ್ತಿ , ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ನಸಮ್ಮಾವತ್ತನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರಾಧಬ್ರಾಹ್ಮಣವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬೯. ರಾಧಬ್ರಾಹ್ಮಣವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಕಿಸೋ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಖಾದಿತುಂ ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತನುಕೋ ಅಹೋಸಿ ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತೋ। **ಉಪ್ಪಣ್ಡುಪ್ಪಣ್ಡುಕಜಾತೋ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತುಪ್ಪಣ್ಡುಪ್ಪಣ್ಡುಕಭಾವೋ ಪಣ್ಡುಪಲಾಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೋ। **ಧಮನಿಸನ್ಥತಗತ್ತೋ**ತಿ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಮಂಸಲೋಹಿತತ್ತಾ ಸಿರಾಜಾಲೇನೇವ ಸನ್ಥರಿತಗತ್ತೋ। **ಅಧಿಕಾರ**ನ್ತಿ ಅಧಿಕಿರಿಯಂ, ಸಕ್ಕಾರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕತಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ **ಕತಞ್ಞುನೋ,** ಕತಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಜಾನನ್ತೀತಿ **ಕತವೇದಿನೋ**। ಕಿಂ ಪನ ಥೇರೋ ಭಗವತಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ತೀಹಿ

ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಸಮ್ಪದಞ್ಚ ನ ಜಾನಾತೀತಿ? ನೋ ನ ಜಾನಾತಿ। ಯದಿ ಏವಂ "ಕಥಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಮಿ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಮೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಹಾತಿ ಇಮಂ ಅನುಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ"**ತಿಆದಿ। **ಪರಿಮಣ್ಡಲೇಹೀ**ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣೇಹಿ। **ಅಞ್ಞಥಾ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅಞ್ಞಥಾ ವದತೀ**ತಿ "ಭನ್ತೇ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ "ಬನ್ಧೇ"ತಿ ವದತಿ।

೭೧-೭೩. **ಸಮನನ್ತರಾ**ತಿ ಅನನ್ತರಂ। **ಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಕರೋತಿ। ಅತ್ತಭಾವಪರಿಹರಣತ್ಥಂ ನಿಸ್ಸೀಯನ್ತೀತಿ **ನಿಸ್ಸಯಾ,** ಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪಭೋಜನಾದಿಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ। ತತ್ಥ **ಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಜಙ್ಘಪಿಣ್ಡಿಯಬಲೇನ ಚರಿತ್ವಾ ಆಲೋಪಮತ್ತಂ ಲದ್ಧಭೋಜನಂ। **ಅತಿರೇಕಲಾಭೋ**ತಿ "ಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪಭೋಜನಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಭಿಕ್ಖಾಹಾರಲಾಭತೋ ಅಧಿಕಲಾಭೋ ಸಙ್ಘಭತ್ತಾದಿ। ತತ್ಥ ಸಕಲಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಂ **ಸಙ್ಘಭತ್ತಂ।** ಕತಿಪಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಂ **ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಂ।** ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಂ **ನಿಮನ್ತನಂ।** ಸಲಾಕಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಂ **ಸಲಾಕಭತ್ತಂ।** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಏಕದಿವಸಂ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಂ **ಪಕ್ಖಿಕಂ।** ಉಪೋಸಥೇ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಂ **ಉಪೋಸಥಿಕಂ।** ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಂ **ಪಾಟಿಪದಿಕಂ।** ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ನೇಸಂ ಸೇನಾಸನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾಯಂ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ವಿಹಾರೋತಿ ಪಾಕಾರಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಸಕಲೋ ಆವಾಸೋ। **ಅಡ್ಢಯೋಗೋ**ತಿ

ದೀಘಪಾಸಾದೋ। ಗರುಳಸಣ್ಠಾನಪಾಸಾದೋತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಾಸಾದೋ**ತಿ ಚತುರಸ್ಸಪಾಸಾದೋ। **ಹಮ್ಮಿಯ**ನ್ತಿ ಮುಣ್ಡಚ್ಛದನಪಾಸಾದೋ। ಅಪರೇ ಪನ ಭಣನ್ತಿ "ವಿಹಾರೋ ನಾಮ ದೀಘಮುಖಪಾಸಾದೋ, ಅಡ್ಢಯೋಗೋ ಏಕಪಸ್ಸಚ್ಛದನಕಸೇನಾಸನಂ , ತಸ್ಸ ಕಿರ ಏಕಪಸ್ಸೇ ಭಿತ್ತಿ ಉಚ್ಚತರಾ ಹೋತಿ, ಇತರಪಸ್ಸೇ ನೀಚಾ, ತೇನ ತಂ ಏಕಪಸ್ಸಚ್ಛದನಕಂ ಹೋತಿ, ಪಾಸಾದೋ ಆಯತಚತುರಸ್ಸಪಾಸಾದೋ, ಹಮ್ಮಿಯಂ ಮುಣ್ಡಚ್ಛದನಂ ಚನ್ದಿಕಙ್ಗಣಯುತ್ತ"ನ್ತಿ। **ಗುಹಾ**ತಿ ಪಬ್ಬತಗುಹಾ। **ಪೂತಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋಪಿ ಕಾಯೋ "ಪೂತಿಕಾಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಅಭಿನವಮ್ಪಿ ಮುತ್ತಂ ಪೂತಿಮುತ್ತಮೇವ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ರಾಧಬ್ರಾಹ್ಮಣವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಚರಿಯವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೭೫. ಉಪಸೇನವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಆಚಿಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಚರಿತಂ ವತ್ತಂ ಅನುಧಮ್ಮತಾ। **ಕಚ್ಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಖಮನೀಯ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖು ಕಚ್ಚಿ ತುಯ್ಹಂ ಇದಂ ಚತುಚಕ್ಕಂ ನವದ್ವಾರಂ ಸರೀರಯನ್ತಂ ಖಮನೀಯಂ ಸಕ್ಕಾ ಖಮಿತುಂ ಸಹಿತುಂ ಪರಿಹರಿತುಂ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ। **ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯ**ನ್ತಿ ಕಚ್ಚಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಯಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನ್ತರಾಯಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ। **ಜಾನನ್ತಾಪಿ ತಥಾಗತಾ**ತಿಏವಮಾದಿ ಯಂ ಪರತೋ "ಕತಿ ವಸ್ಸೋಸಿ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಚ್ಛಿ, ತಸ್ಸ ಪರಿಹಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ತಥಾಗತಾ ನಾಮ ಜಾನನ್ತಾಪಿ ಸಚೇ ತಾದಿಸಂ ಪುಚ್ಛಾಕಾರಣಂ ಹೋತಿ, ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ತಾದಿಸಂ ಪುಚ್ಛಾಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ, ಜಾನನ್ತಾಪಿ ನ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಜಾನನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅಜಾನನ್ತಾಪೀ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। **ಕಾಲಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಸಚೇ ತಸ್ಸಾ ಪುಚ್ಛಾಯ ಸೋ ಕಾಲೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಂ ಕಾಲಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಚೇ ನ ಹೋತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ ವಿದಿತ್ವಾವ ನ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ಚ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ ತಥಾಗತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಯಂ ಅತ್ಥನಿಸ್ಸಿತಂ ಕಾರಣನಿಸ್ಸಿತಂ, ತದೇವ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ನೋ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ಅನತ್ಥಸಂಹಿತೇ ಸೇತುಘಾತೋ ತಥಾಗತಾನಂ। ಸೇತು** ವುಚ್ಚತಿ ಮಗ್ಗೋ, ಮಗ್ಗೇನೇವ ತಾದಿಸಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಘಾತೋ ಸಮುಚ್ಛೇದೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ **ಅತ್ಥಸಂಹಿತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ಅತ್ಥನಿಸ್ಸಿತಂ ವಚನಂ ತಥಾಗತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದ್ವೀಹಿ ಆಕಾರೇಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಆಕಾರೇಹೀ**ತಿ ಕಾರಣೇಹಿ । **ಧಮ್ಮಂ ವಾ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತಂ ಸುತ್ತಂ ವಾ ಪುಬ್ಬಚರಿತಕಾರಣಯುತ್ತಂ ಜಾತಕಂ ವಾ

ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮ। **ಸಾವಕಾನಂ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮಾತಿ** ಸಾವಕಾನಂ ವಾ ತಾಯ ಪುಚ್ಛಾಯ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಗರುಕಂ ವಾ ಲಹುಕಂ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮ ಆಣಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮ। **ಅತಿಲಹು**ನ್ತಿ ಅತಿಸೀಘಂ।

೭೬. ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯೋ ಭೂತೋತಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩.೬೨) ಚ ತಿತ್ಥಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ತಿತ್ಥಕರೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ , ತಿತ್ಥಿಯಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ, ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ **ತಿತ್ಥಂ** ನಾಮ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಸತ್ತಾ ತರನ್ತಿ ಉಪ್ಪಿಲವನ್ತಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಿಮುಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ತಿತ್ಥ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತಾಸಂ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ **ತಿತ್ಥಕರೋ** ನಾಮ ಪೂರಣಕಸ್ಸಪಾದಿಕೋ। ತಸ್ಸ ಲದ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ **ತಿತ್ಥಿಯಾ** ನಾಮ। ತೇ ಹಿ ತಿತ್ಥೇ ಜಾತಾತಿ ತಿತ್ಥಿಯಾ, ಯಥಾವುತ್ತಂ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಸಙ್ಖಾತಂ ತಿತ್ಥಂ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ ತಿತ್ಥಿಕಾ, ತಿತ್ಥಿಕಾ ಏವ ತಿತ್ಥಿಯಾ। ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾ **ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋ**ತಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ, ಕರಣತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। ಪಞ್ಚಹಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತ್ತಾ, ತೇಸಂ ವಾ ಸನ್ತಕತ್ತಾ "ಸಹಧಮ್ಮಿಕ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇನ ಬುದ್ಧಪಞ್ಞತ್ತೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಸೂರೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ**ತಿ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಗತೋ।

ತಂಯೇವ ತಿತ್ಥಾಯತನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಂ ತಿತ್ಥಮೇವ ಆಯತನನ್ತಿ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ, ತಿತ್ಥಂ ವಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ ತಿತ್ಥಿನೋ, ತಿತ್ಥಿಯಾ, ತೇಸಂ ಆಯತನನ್ತಿಪಿ **ತಿತ್ಥಾಯತನಂ**। **ಆಯತನ**ನ್ತಿ ಚ "ಅಸ್ಸಾನಂ ಕಮ್ಬೋಜೋ ಆಯತನಂ, ಗುನ್ನಂ ದಕ್ಖಿಣಪಥೋ ಆಯತನ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಞ್ಜಾತಿಟ್ಠಾನಂ ಆಯತನಂ ನಾಮ।

"ಮನೋರಮೇ ಆಯತನೇ, ಸೇವನ್ತಿ ನಂ ವಿಹಙ್ಗಮಾ।
ಛಾಯಂ ಛಾಯತ್ಥಿನೋ ಯನ್ತಿ, ಫಲತ್ಥಂ ಫಲಭೋಜಿನೋ"ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೩೮) -

ಏತ್ಥ ಸಮೋಸರಣಟ್ಠಾನಂ। "ಪಞ್ಚಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಮುತ್ತಾಯತನಾನೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೨೬) ಏತ್ಥ ಕಾರಣಂ, ತಂ ಇಧ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತಿ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ಸಞ್ಜಾಯಮಾನಾ ಇಮಾಸುಯೇವ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠೀಸು ಸಞ್ಜಾಯನ್ತಿ, ಸಮೋಸರಮಾನಾಪಿ ಏತಾಸುಯೇವ ಸಮೋಸರನ್ತಿ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ, ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಭಾವೇ ಚ ನೇಸಂ ಇಮಾಯೇವ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಕಾರಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತಂ ತಿತ್ಥಮೇವ ಸಞ್ಜಾತಿಆದಿನಾ ಅತ್ಥೇನ ಆಯತನನ್ತಿ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ, ತೇನೇವತ್ಥೇನ ತಿತ್ಥೀನಂ ಆಯತನನ್ತಿಪಿ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ।

ಆಯಸ್ಮತೋ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಚ್ಛಾಮೀತಿ ಏತ್ಥ **ಆಯಸ್ಮತೋ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ಯತ್ತೋ...ಪೇ॰... ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋಯೇವಾ**ತಿ ಪರಿಸುಪಟ್ಠಾಪಕಬಹುಸ್ಸುತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಪಞ್ಚಹುಪಾಲಿ ಅಙ್ಗೇಹೀ**ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪರತೋ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಆಚರಿಯವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣಾಮನಾಖಮಾಪನಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೦. ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಲಕ್ಖಣಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, "ತೇನೇವ ಲಕ್ಖಣೇನ ನಿಸ್ಸಯನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ, "ನ ತೇನೇವ ಲಕ್ಖಣೇನ ನಿಸ್ಸಯನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಏವಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಾಠೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇನ ನಿಸ್ಸಯನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ನ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಏವಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞಥಾ "ನಿಸ್ಸಯನ್ತೇವಾಸಿಕೇನ ಹಿ ಯಾವ ಆಚರಿಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸತಿ, ತಾವ ಸಬ್ಬಂ ಆಚರಿಯವತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇದಂ ವಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ। ಇದಞ್ಹಿ ವಚನಂ ನಿಸ್ಸಯನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ಅಮುತ್ತನಿಸ್ಸಯಸ್ಸೇವ ವತ್ತಂ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ

ಯಥಾವುತ್ತವತ್ತಂ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಮುತ್ತಕಸ್ಸ ಅಮುತ್ತಕಸ್ಸಪಿ ಆಪತ್ತಿ, ನಿಸ್ಸಯನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ಪನ ಅಮುತ್ತನಿಸ್ಸಯಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇಪಿ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೪೧) **ಞಾತಿಪಲಿಬೋಧಕಥಾಯಂ** -

> "ಞಾತೀತಿ ವಿಹಾರೇ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಕಸಮಾನಾಚರಿಯಕಾ, ಘರೇ ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಭಗಿನೀ ಭಾತಾತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ। ತೇ ಗಿಲಾನಾ ಇಮಸ್ಸ ಪಲಿಬೋಧಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಪಲಿಬೋಧೋ ಉಪಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪಾಕತಿಕಕರಣೇನ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ತಾವ ಗಿಲಾನೋ ಸಚೇ ಲಹುಂ ನ ವುಟ್ಠಾತಿ, ಯಾವಜೀವಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತಬ್ಬೋ। ತಥಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಚರಿಯೋ ಉಪಸಮ್ಪದಾಚರಿಯೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದಿತಪಬ್ಬಾಜಿತಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಕಾ ಚ। ನಿಸ್ಸಯಾಚರಿಯ ಉದ್ದೇಸಾಚರಿಯ ನಿಸ್ಸಯನ್ತೇವಾಸಿಕ ಉದ್ದೇಸನ್ತೇವಾಸಿಕಸಮಾನಾಚರಿಯಕಾ ಪನ ಯಾವ ನಿಸ್ಸಯಉದ್ದೇಸಾ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ನಾ, ತಾವ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತಬ್ಬಾ"ತಿ -

ವಿಭಾಗೇನ ವುತ್ತಂ। ಅಯಞ್ಚ ವಿಭಾಗೋ "ತೇನೇವ ಲಕ್ಖಣೇನ ನಿಸ್ಸಯನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಏವಂ ಪಾಠೇ ಸತಿ ನ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪಾಠೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ ವಿಯ ನಿಸ್ಸಯನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸಪಿ ಯಥಾವುತ್ತವತ್ತಂ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಮುತ್ತಕಸ್ಸ ಅಮುತ್ತಕಸ್ಸಪಿ ಆಪತ್ತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವೇತ್ಥ ಪಾಠೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಪಬ್ಬಜ್ಜಉಪಸಮ್ಪದಧಮ್ಮನ್ತೇವಾಸಿಕೇಹಿ ಪನ...ಪೇ॰... ತಾವ ವತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಚರಿಯಉಪಸಮ್ಪದಾಚರಿಯಧಮ್ಮಾಚರಿಯಾನಂ

ಏತೇಹಿ ಯಥಾವುತ್ತವತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಯೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ದಿನ್ನಾನಿ, ಅಯಂ **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಚರಿಯೋ**। ಯೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಕಮ್ಮವಾಚಾ ವುತ್ತಾ, ಅಯಂ **ಉಪಸಮ್ಪದಾಚರಿಯೋ**। ಯೋ ಉದ್ದೇಸಂ ಪರಿಪುಚ್ಛಂ ವಾ ದೇತಿ, ಅಯಂ **ಧಮ್ಮಾಚರಿಯೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಪಣಾಮನಾಖಮಾಪನಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೩. ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಕಥಾಯಂ **ದಿಸಂ ಗತೋತಿ** ಪುನ ಆಗನ್ತುಕಾಮೋ ಅನಾಗನ್ತುಕಾಮೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ ವಾಸತ್ಥಾಯ ಕಞ್ಚಿ ದಿಸಂ ಗತೋ। **ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಭಾಗತನ್ತಿ** ಪೇಸಲಭಾವಂ। **ಓಲೋಕೇತ್ವಾತಿ** ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ। **ವಿಬ್ಭನ್ತೇ...ಪೇ॰... ತತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಸಚೇ ಕೇನಚಿ ಕರಣೀಯೇನ ತದಹೇವ ಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಕತಿಪಾಹೇನ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗಮನೇ ಸಉಸ್ಸಾಹೋ ಹೋತಿ, ರಕ್ಖತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಮಾ ಇಧ ಪಟಿಕ್ಕಮೀತಿ** ಮಾ ಇಧ ಪವಿಸಿ। **ತತ್ರೇವ ವಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ತತ್ಥೇವ ನಿಸ್ಸಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಸಿತಬ್ಬಂ। **ತಂಯೇವ ವಿಹಾರಂ...ಪೇ॰... ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತತ್ತಾ ಉಪಜ್ಝಾಯಸಮೋಧಾನಪರಿಹಾರೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಸಮೋಧಾನಗತಸ್ಸಪಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಗಹಿತನಿಸ್ಸಯೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ।

ಆಚರಿಯಮ್ಹಾ ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೀಸು ಆಚರಿಯೋ ಪಕ್ಕನ್ತೋ ವಾ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ಥ "ಪಕ್ಕನ್ತೋತಿ ದಿಸಂ ಗತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಪಕ್ಕಮನೇ ಯೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಇಧಾಪಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುನ್ತಿ ತಂ ಅವತ್ವಾ "ಕೋಚಿ ಆಚರಿಯೋ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಅಞ್ಞೋಯೇವ ನಯೋ ಆರದ್ಧೋ, ಅಯಞ್ಚ ನಯೋ ಉಪಜ್ಝಾಯಪಕ್ಕಮನೇಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋಯೇವ। ಈದಿಸೇಸು ಹಿ ಠಾನೇಸು ಏಕತ್ಥ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಸಚೇ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತತಿ, ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಏತ್ತಾವತಾ ದಿಸಾಪಕ್ಕನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೇಪಿ ನಿಸ್ಸಯೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। **ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೀತಿ** ಬಹಿಉಪಚಾರಸೀಮಾಯಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನತೋ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಸೇನಾಸನೇ ವಸನ್ತಿ, ಅನ್ತೋಉಪಚಾರಸೀಮಾಯಂ ಪನ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾಪಿ ವಸತೋ ನಿಸ್ಸಯೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। "ಸಚೇಪಿ ಆಚರಿಯೋ

ಮುಞ್ಚಿತುಕಾಮೋವ ಹುತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಯಪಣಾಮನಾಯ ಪಣಾಮೇತೀ"ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಆಣತ್ತಿಯಮ್ಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಪಞ್ಚಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೪. **ಪಞ್ಚಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೇನಾತಿ**ಆದೀಸು **ನ ಸಾಮಣೇರೋ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಹುತ್ವಾ ಸಾಮಣೇರೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಅಯಮತ್ಥೋ **ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೫.೨೫೧-೨೫೩) ವುತ್ತೋಯೇವ।

"ಅತ್ತಾನಮೇವ ಪಠಮಂ, ಪತಿರೂಪೇ ನಿವೇಸಯೇ।
ಅಥಞ್ಞಮನುಸಾಸೇಯ್ಯ, ನ ಕಿಲಿಸ್ಸೇಯ್ಯ ಪಣ್ಡಿತೋ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೮) -

ಇಮಸ್ಸ ಅನುರೂಪವಸೇನ ಪಠಮಂ ತಾವ ಅತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ನಿಯೋಜೇತುಂ **"ನ ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಆಪತ್ತಿಅಙ್ಗವಸೇನ। ತತ್ಥ **ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನಾತಿ** ಅಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮ। ಅಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿ ಹಿ ಅಸೇಕ್ಖೋ, ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸಪಿ ಅಸೇಕ್ಖತಾ ಉಪಪನ್ನಾ। **ಅಸೇಕ್ಖಸೀಲ**ನ್ತಿ ಚ ನ ಮಗ್ಗಫಲಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಅಥ ಖೋ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅಸೇಕ್ಖಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಸೀಲಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಸ್ಸ ಸೀಲಸ್ಸ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಾದೀಸುಪಿ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಅಯಮೇವ ನಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಕ್ಖನ್ಧಾ ಮಿಸ್ಸಕಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಏವಂ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೋಪೀತಿ ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತಿಆದಯೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿ ಏವ। ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪನ ಲೋಕಿಯಮೇವ। ತೇನೇವ **ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೩೫) ವುತ್ತಂ "ಪುರಿಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಪದೇಹಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯೋ ಕಥಿತಾ, ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಲೋಕಿಯಮೇವಾ"ತಿ।

ಅಸ್ಸದ್ಧೋತಿಆದೀಸು ತೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಸದ್ಧಾ ಏತಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ **ಅಸ್ಸದ್ಧೋ**। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಸದ್ದಹತೀತಿ **ಸದ್ಧೋ,** ಸದ್ಧಾ ವಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿಪಿ ಸದ್ಧೋ। ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಹಿರೀತಿ **ಅಹಿರಿಕೋ,** ಅಕುಸಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಜಿಗುಚ್ಛಮಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಹಿರೀ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಹಿರಿಮಾ**। ನ ಓತ್ತಪ್ಪತೀತಿ **ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀ,** ಅಕುಸಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ನ ಭಾಯತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಬ್ಬಿಪರೀತೋ **ಓತ್ತಪ್ಪೀ**। ಕುಚ್ಛಿತಂ ಸೀದತೀತಿ **ಕುಸೀತೋ,** ಹೀನವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಆರದ್ಧಂ ವೀರಿಯಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ,** ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಯುತ್ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಮುಟ್ಠಾ ಸತಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ,** ನಟ್ಠಸ್ಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ,** ನಿಚ್ಚಂ ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಮುಖಪ್ಪವತ್ತಸತಿಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ ಚ **ಅಜ್ಝಾಚಾರೇ ಆಚಾರವಿಪನ್ನೋ** ಚ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅವುಟ್ಠಿತೋ। ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಸಙ್ಖಾತಂ ಅನ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ ಗಾಹಯತೀತಿ ವಾ **ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾ,** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ। **ಪುರಿಮಾನಿ ದ್ವೇ ಪದಾನೀತಿ** "ನ ಪಟಿಬಲೋ ಹೋತಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿಂ ವಾ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಂ ವಾ ಗಿಲಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾತುಂ ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತುಂ ವಾ, ಅನಭಿರತಂ ವೂಪಕಾಸೇತುಂ ವಾ ವೂಪಕಾಸಾಪೇತುಂ ವಾ"ತಿ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಪದಾನಿ।

ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೋ ಉತ್ತಮೋ ಸಮಾಚಾರೋತಿ ಅಭಿಸಮಾಚಾರೋ, ಅಭಿಸಮಾಚಾರೋವ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತೋ ಸಿಕ್ಖಾತಿ **ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಾ ಸಿಕ್ಖಾ,** ಅಭಿಸಮಾಚಾರಂ ವಾ ಆರಬ್ಭ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾ **ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಾ**। ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿಭೂತಾತಿ **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಾ,** ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಸಿಕ್ಖಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇನೇವ "ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಂ, ಖನ್ಧಕವತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕ"ನ್ತಿ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೧) ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ

ಸೇಕ್ಖಪಣ್ಣತ್ತಿಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬತೋ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಪಣ್ಣತ್ತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ತೇನೇವ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಪಿ** ವುತ್ತಂ "ಸೇಕ್ಖಪಣ್ಣತ್ತಿಯನ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಪಞ್ಚಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೬. ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಆಜೀವಕೋ ಅಚೇಲಕೋತಿ ದುವಿಧೋ ನಗ್ಗಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋತಿ ಆಹ **"ನಗ್ಗಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸೇವ ಆಜೀವಕಸ್ಸ ವಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಆಜೀವಕೋ** ಉಪರಿ ಏಕಮೇವ ವತ್ಥಂ ಉಪಕಚ್ಛಕೇ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಪರಿದಹತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ನಗ್ಗೋ। **ಅಚೇಲಕೋ** ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ನಗ್ಗೋಯೇವ।

೮೭. **ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಸಮ್ಪದಾನಂ** ನಾಮ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಸ್ಸೇವ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪದಾನಂ। **ರೂಪೂಪಜೀವಿಕಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ರೂಪಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವನ್ತಿಯೋ। ವೇಸಿಯಾ ಗೋಚರೋ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವವಸೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ವೇಸಿಯಾಗೋಚರೋ**। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಯೋಬ್ಬನಪ್ಪತ್ತಾ ಯೋಬ್ಬನಾತೀತಾ ವಾತಿ** ಉಭಯೇನಪಿ ಮಹಲ್ಲಿಕಾ ಅನಿವಿದ್ಧಕುಮಾರಿಯೋವ ವದತಿ। **ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ** ನಾಮ ಉಸ್ಸನ್ನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾ, ತಥಾ **ಭಿಕ್ಖೂಪಿ**। ತೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಸಭಾಗವತ್ಥುಭಾವತೋ ಸನ್ಥವವಸೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮನೇ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತರಾಯೋ ಸಿಯಾತಿ ಆಹ **"ತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ವಿಸ್ಸಾಸೋ ಹೋತಿ, ತತೋ ಸೀಲಂ ಭಿಜ್ಜತೀ"**ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚಾಬಾಧವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೮. ಪಞ್ಚಾಬಾಧವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ** ಏತ್ಥ "ಕನಿಟ್ಠಙ್ಗುಲಿನಖಪಿಟ್ಠಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ"ತಿ ತೀಸುಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **"ತಞ್ಚೇ ನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ಠಿತಂ ಹೋತಿ, ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಸರೀರಾವಯವೇಸು ನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣಂ ವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ಠಿತಞ್ಚೇ, ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ಅವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ಠಿತಞ್ಚೇ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಪನ್ನಂ, ತಞ್ಚ ನ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಪದೇಸವಿಸೇಸೇಯೇವ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಚೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಚೇ ಹಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣಂ ಅವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ಠಿತಂ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ, "ನಿವಾಸನಪಾರುಪನೇಹಿ ಪಕತಿಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಠಾನೇ"ತಿ ಪದೇಸನಿಯಮಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನೇಹಿ ಪಕತಿಪಟಿಚ್ಛನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣಂ ಅವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣತೋ ಖುದ್ದಕತರಂ ಪನ ಅವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ವಾ ಠಿತಂ ಹೋತು, ವಟ್ಟತಿ ನಖಪಿಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣತೋ ಖುದ್ದಕತರಸ್ಸ ವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ಅವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಮುಖಾದೀಸುಯೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ।

ಗಣ್ಡೇಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಪನ ಮುಖಾದೀಸು ಕೋಲಟ್ಠಿಮತ್ತತೋ ಖುದ್ದಕತರೋಪಿ ಗಣ್ಡೋ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವಿಸುಂ ನ ದಸ್ಸಿತೋ। "ಮುಖಾದಿಕೇ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಅವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ಠಿತೋಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಹಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಕುಟ್ಠೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಮುಖಾದೀಸು ಕೋಲಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣತೋ ಖುದ್ದಕತರೋಪಿ ಗಣ್ಡೋ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅವಡ್ಢನಕಪಕ್ಖೇ ಠಿತೋಪೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಅವುತ್ತಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ತೇನ ಕೋಲಟ್ಠಿಮತ್ತತೋ ಖುದ್ದಕತರೋಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋಯೇವಾತಿ ಅಯಮಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ। **ಪಕತಿವಣ್ಣೇ ಜಾತೇತಿ** ರೋಗಹೇತುಕಸ್ಸ ವಿಕಾರವಣ್ಣಸ್ಸ ಅಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಕೋಲಟ್ಠಿಮತ್ತಕೋತಿ** ಬದರಟ್ಠಿಪ್ಪಮಾಣೋ। **ಸುಛವಿಂ ಕಾರೇತ್ವಾತಿ** ಸಞ್ಜಾತಛವಿಂ ಕಾರೇತ್ವಾ। "ಸಞ್ಛವಿಂ ಕಾರೇತ್ವಾ"ತಿಪಿ

ಪಾರೋ, ವಿಜ್ಜಮಾನಭವಿಂ ಕಾರೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪದುಮಪುಣ್ಡರೀಕಪತ್ತವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ರತ್ತಪದುಮಸೇತಪದುಮವಸೇನ ಪದುಮಪತ್ತವಣ್ಣಂ। **ಸೋಸಬ್ಯಾಧೀ**ತಿ ಖಯರೋಗೋ।

ಪಞ್ಚಾಬಾಧವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರಾಜಭಟಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೯೦-೯೬. ರಾಜಭಟಾದಿವತ್ಥೂಸು **ಅಹಂಸೂ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ವದಿಂಸು। **ತಸ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಏವಮಾಹಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಯಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮೀ, ತಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅಪಬ್ಬಾಜಿತಬ್ಬಂ ಚೋರಂ ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಆಯತಿಂ ಅಕರಣತ್ಥಾಯ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೋ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಜಬನ್ಧೋ ಚೋರೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ಪಬ್ಬಾಜೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಆಹ। **ಉಪರಮನ್ತೀ**ತಿ ವಿರಮನ್ತಿ ನಿವತ್ತನ್ತಿ। **ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನ್ದುಬನ್ಧನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಙ್ಖಲಿಕಬನ್ಧನಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ**ತಿ ರಜ್ಜುಬನ್ಧನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ। **ವಿವರಿತ್ವಾ**ತಿ ಗಾಮಬನ್ಧನಾದೀಸು ಗಾಮದ್ವಾರಾದೀನಿ ವಿವರಿತ್ವಾ। **ಅಪಸ್ಸಮಾನಾನಂ ವಾ ಪಲಾಯತೀ**ತಿ ಪುರಿಸಗುತ್ತಿಯಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಅಪಸ್ಸಮಾನಾನಂ ಪಲಾಯತಿ। **ಉಪಡ್ಢುಪಡ್ಢ**ನ್ತಿ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ।

೯೭. ಅಭಿಸೇಕಾದೀಸು ಬನ್ಧನಾಗಾರಾದೀನಿ ಸೋಧೇನ್ತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣೇನ ವಾ ನಯೇನಾ**"ತಿ। **ಸಚೇ ಸಯಮೇವ ಪಣ್ಣಂ ಆರೋಪೇನ್ತಿ, ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ತಾ ಭುಜಿಸ್ಸಿತ್ಥಿಯೋ "ಮಯಮ್ಪಿ ದಾಸಿಯೋ ಹೋಮಾ"ತಿ ಸಯಮೇವ ದಾಸಿಪಣ್ಣಂ ಲಿಖಾಪೇನ್ತಿ, ನ ವಟ್ಟತಿ। **ತಕ್ಕಂ ಸೀಸೇ ಆಸಿತ್ತಕಸದಿಸಾವ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಅದಾಸೇ ಕರೋನ್ತಾ ತಕ್ಕೇನ ಸೀಸಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಅದಾಸಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಆರಾಮಿಕವಚನೇನ ದಿನ್ನತ್ತಾ ಅದಾಸಾವ ತೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಕ್ಕಾಸಿಞ್ಚನಂ ಪನ ಸೀಹಳದೀಪೇ ಚಾರಿತ್ತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನೇವ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಪ್ಪಿಯವಚನೇನ ದಿನ್ನೇಪಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರಾಮಿಕದಾಸತ್ತಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ನಿಸ್ಸಾಮಿಕದಾಸೋ** ನಾಮ ಯಸ್ಸ ಸಾಮಿಕಾ ಸಪುತ್ತದಾರಾದಯೋ ಮತಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಕೋಚಿ ತಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಾಹಕೋ, ಸೋಪಿ ಪಬ್ಬಾಜೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಂ ಪನ ಅತ್ತನಾಪಿ ಭುಜಿಸ್ಸಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯೇ ವಾ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ರಟ್ಠೇ ಸಾಮಿನೋ, ತೇಹಿಪಿ ಕಾರಾಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। "ದೇವದಾಸಿಪುತ್ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ **ತೀಸು ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ದಾಸಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಿಕೇ ದಿಸ್ವಾ ಪಲಾಯನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ರಾಜಭಟಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಸ್ಸಯಮುಚ್ಚನಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. ನಿಸ್ಸಯಮುಚ್ಚನಕಸ್ಸ ವತ್ತೇಸು ಪಞ್ಚಕಛಕ್ಕೇಸು ಪನ **ಉಭಯಾನಿ ಖೋ ಪನ...ಪೇ॰... ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಸಬ್ಬೋಪಿ ಚಾಯಂ ಪಭೇದೋ ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಞಾತಾಯಂ ಞಾತೋ ಹೋತೀ"ತಿ **ತೀಸುಪಿ ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಆಪತ್ತಿಂ ಜಾನಾತೀ**ತಿಆದೀಸು ಚ "ಪಾಠೇ ಅವತ್ತಮಾನೇಪಿ 'ಇದಂ ನಾಮ ಕತ್ವಾ ಇದಂ ಆಪಜ್ಜತೀ'ತಿ ಜಾನಾತಿ ಚೇ, ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ತತ್ಥೇವ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪಾಠೇ ಪಗುಣೇ ಕತೇತಿ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಚ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಮ್ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ ಚ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ನಿಸ್ಸಯಮುಚ್ಚನಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರಾಹುಲವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. ರಾಹುಲವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ತತ್ಥೇವ ವಿಹರಿಂಸೂ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅರಿಯಾ ನಾಮ ಮಜ್ಝತ್ತಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ರಞ್ಞೋ ಪಹಿತಸಾಸನಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾವ ತತ್ಥ ವಿಹರಿಂಸು। **ಏಕದಿವಸಂ ಜಾತಂ ಕಾಳುದಾಯಿಂ ನಾಮ**

ಅಮಚ್ಚನ್ತಿ ಅಯಂ ಕಿರ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೨೫) ಪದುಮುತ್ತರಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಹಂಸವತೀನಗರೇ ಕುಲಗೇಹೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುಣನ್ತೋ ಸತ್ಥಾರಂ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಕುಲಪ್ಪಸಾದಕಾನಂ ಅಗ್ಗಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಧಿಕಾರಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ಠಾನನ್ತರಂ ಪತ್ಥೇಸಿ। ಸೋ ಯಾವಜೀವಂ ಕುಸಲಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಸಂಸರನ್ತೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅಮಚ್ಚಗೇಹೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ। ಜಾತದಿವಸೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಜಾತೋತಿ ತಂ ದಿವಸಂಯೇವ ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನತ್ಥಾಯ ನಯಿಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋ ರಾಹುಲಮಾತಾ ಚತಸ್ಸೋ ನಿಧಿಕುಮ್ಭಿಯೋ ಆರೋಹನಿಯಹತ್ಥೀ ಕಣ್ಡಕೋ ಛನ್ನೋ ಕಾಳುದಾಯೀತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತ ಏಕದಿವಸೇ ಜಾತತ್ತಾ ಸಹಜಾತಾ ನಾಮ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥಸ್ಸ ನಾಮಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಸಕಲನಗರಸ್ಸ ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತದಿವಸೇ ಜಾತೋತಿ ಉದಾಯೀತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಥೋಕಂ ಕಾಳಧಾತುಕತ್ತಾ ಪನ ಕಾಳುದಾಯೀ ನಾಮ ಜಾತೋ। ಸೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕುಮಾರಕೀಳಂ ಕೀಳನ್ತೋ ವುದ್ಧಿಂ ಅಗಮಾಸಿ।

ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾಹಿ ಗಾಥಾಹೀತಿ -

"ಅಙ್ಗಾರಿನೋ ದಾನಿ ದುಮಾ ಭದನ್ತೇ।
ಫಲೇಸಿನೋ ಛದನಂ ವಿಪ್ಪಹಾಯ।
ತೇ ಅಚ್ಚಿಮನ್ತೋವ ಪಭಾಸಯನ್ತಿ।
ಸಮಯೋ ಮಹಾವೀರ ಭಾಗೀರಸಾನಂ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೫೨೭)

"ನಾತಿಸೀತಂ ನಾತಿಉಣ್ಹಂ, ನಾತಿದುಬ್ಭಿಕ್ಖಛಾತಕಂ।
ಸದ್ದಲಾ ಹರಿತಾ ಭೂಮಿ, ಏಸ ಕಾಲೋ ಮಹಾಮುನೀ"ತಿ॥ -

ಆದಿಕಾಹಿ ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ। "**ಪೋಕ್ಖರವಸ್ಸನ್ತಿ** ಪೋಕ್ಖರಪತ್ತವಣ್ಣಮುದಕ"ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಪೋಕ್ಖರಪತ್ತಪ್ಪಮಾಣಂ ಮಜ್ಝೇ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸತಪಟಲಂ ಸಹಸ್ಸಪಟಲಂ ಹುತ್ವಾ ವಸ್ಸನಕವಸ್ಸನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ವಸ್ಸನ್ತೇ ತೇಮೇತುಕಾಮಾವ ತೇಮೇನ್ತಿ, ನ ಇತರೇ। **ಏಕೋಪಿ ರಾಜಾ ವಾ...ಪೇ॰... ಗತೋ ನತ್ಥೀತಿ** ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಕ್ಕನ್ತೇಸು ಞಾತೀಸು ಏಕೋಪಿ ರಾಜಾ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತೋ ವಾ "ಸ್ವೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಗತೋ ನತ್ಥಿ। ಪಿತಾಪಿಸ್ಸ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಾ "ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ ಮಮ ಗೇಹಂ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ ಕಹಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನಿಮನ್ತೇತ್ವಾವ ಅಗಮಾಸಿ, ಗನ್ತ್ವಾ ಪನ ಗೇಹೇ ವೀಸತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಂ ಯಾಗುಆದೀನಿ ಪಟಿಯಾದಾಪೇತ್ವಾ ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇಸಿ।

ಕುಲನಗರೇತಿ ಞಾತಿಕುಲಸ್ಸ ನಗರೇ। **ಉಣ್ಹೀಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಸೀಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಉಣ್ಹೀಸನ್ತಿ** ಹಿ ಉಣ್ಹೀಸಸದಿಸತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣನಲಾಟಸ್ಸ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಸಸ್ಸ ಚ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಭಗವತೋ ಹಿ ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಚೂಳಿಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಂಸಪಟಲಂ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸಕಲನಲಾಟಂ ಛಾದಯಮಾನಂ ಪೂರಯಮಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಾಮಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಾಯ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಸಣ್ಹತಮತಾಯ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣತಾಯ ಪಭಸ್ಸರತಾಯ ಪರಿಪುಣ್ಣತಾಯ ಚ ರಞ್ಞೋ ಬದ್ಧಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟೋ ವಿಯ ವಿರೋಚತಿ। ಭಗವತೋ ಕಿರ ಇಮಂ ಲಕ್ಖಣಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಜೂನಂ ಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟಂ ಅಕಂಸು। ಅಞ್ಞೇ ಪನ ಜನಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಕಪ್ಪಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಫಲಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಅಟ್ಠಿಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ತುಮ್ಬಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಕುಮ್ಭಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಪಬ್ಭಾರಸೀಸಾ, ಭಗವತೋ ಪನ ಆರಗ್ಗೇನ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ವಿಯ ಸುಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಉದಕಪುಬ್ಬುಳಸದಿಸಮ್ಪಿ ಹೋತಿ। ತೇನೇವ ಉಣ್ಹೀಸವೇಠಿತಸೀಸಸದಿಸತ್ತಾ ಉಣ್ಹೀಸಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪರಿಮಣ್ಡಲಸೀಸತ್ತಾ ಚ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋತಿ ಭಗವಾ ವುಚ್ಚತಿ।

ನರಸೀಹಗಾಥಾಹಿ ನಾಮ ಅಟ್ಠಹಿ ಗಾಥಾಹೀತಿ -

"ಸಿನಿದ್ಧನೀಲಮುದುಕುಞ್ಚಿತಕೇಸೋ।

ಸೂರಿಯನಿಮ್ಮಲತಲಾಭಿನಲಾಟೋ।
ಯುತ್ತತುಙ್ಗಮುದುಕಾಯತನಾಸೋ।
ರಂಸಿಜಾಲವಿತತೋ ನರಸೀಹೋ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಕಥಾ; ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಕಥಾ) -

ಏವಮಾದಿಕಾಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಗಾಥಾಹಿ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಪನ -

"ಚಕ್ಕವರಙ್ಕಿತರತ್ತಸುಪಾದೋ।
ಲಕ್ಖಣಮಣ್ಡಿತಆಯತಪಣ್ಹಿ।
ಚಾಮರಛತ್ತವಿಭೂಸಿತಪಾದೋ।
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

"ಸಕ್ಯಕುಮಾರವರೋ ಸುಖುಮಾಲೋ।
ಲಕ್ಖಣಚಿತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಸರೀರೋ।
ಲೋಕಹಿತಾಯ ಗತೋ ನರವೀರೋ।
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

"ಪುಣ್ಣಸಸಙ್ಕನಿಭೋ ಮುಖವಣ್ಣೋ।
ದೇವನರಾನ ಪಿಯೋ ನರನಾಗೋ।
ಮತ್ತಗಜಿನ್ದವಿಲಾಸಿತಗಾಮೀ।
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

"ಖತ್ತಿಯಸಮ್ಭವಅಗ್ಗಕುಲೀನೋ।
ದೇವಮನುಸ್ಸನಮಸ್ಸಿತಪಾದೋ।
ಸೀಲಸಮಾಧಿಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ।
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

"ಆಯತಯುತ್ತಸುಸಣ್ಠಿತನಾಸೋ।
ಗೋಪಖುಮೋ ಅಭಿನೀಲಸುನೇತ್ತೋ।
ಇನ್ದಧನೂಅಭಿನೀಲಭಮೂಕೋ।
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

"ವಟ್ಟಸುವಟ್ಟಸುಸಣ್ಠಿತಗೀವೋ ।
ಸೀಹಹನೂ ಮಿಗರಾಜಸರೀರೋ।
ಕಞ್ಚನಸುಚ್ಛವಿಉತ್ತಮವಣ್ಣೋ।
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

"ಸಿನಿದ್ಧಸುಗಮ್ಭಿರಮಞ್ಜುಸಘೋಸೋ।
ಹಿಙ್ಗುಲಬನ್ಧುಕರತ್ತಸುಜಿವ್ಹೋ।
ವೀಸತಿವೀಸತಿಸೇತಸುದನ್ತೋ।

ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

“ಅಞ್ಜನವಣ್ಣಸುನೀಲಸುಕೇಸೋ ।
ಕಞ್ಚನಪಟ್ಟವಿಸುದ್ಧನಲಾಟೋ।
ಓಸಧಿಪಣ್ಡರಸುದ್ಧಸುಉಣ್ಣೋ।
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

“ಗಚ್ಛತಿನಿಲಪಥೇ ವಿಯ ಚನ್ದೋ।
ತಾರಗಣಾಪರಿವೇಠಿತರೂಪೋ।
ಸಾವಕಮಜ್ಝಗತೋ ಸಮಣಿನ್ದೋ।
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಕಥಾ) -

ಇಮಾ ನವ ಗಾಥಾಯೋಪಿ ಏತ್ಥ ದಸ್ಸಿತಾ, ತಾ ಪನ “ಅಟ್ಠಹಿ ಗಾಥಾಹೀ”ತಿ ವಚನೇನ ನ ಸಮೇನ್ತಿ। ಉಣ್ಹೀಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪಾದತಲಾತಿ ವುತ್ತಾನುಕ್ಕಮೋಪಿ ತತ್ಥ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। ಭಿಕ್ಖಾಯ ಚರತೀತಿ **ಭಿಕ್ಖಾಚಾರೋ।**

ಉತ್ತಿಟ್ಠೇತಿ ಉತ್ತಿಟ್ಠಿತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ಘರದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಪಿಣ್ಡೇ। **ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕವತ್ತಂ ಹಾಪೇತ್ವಾ ಪಣೀತಭೋಜನಾನಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಉತ್ತಿಟ್ಠೇ ಪಮಜ್ಜತಿ ನಾಮ, ಸಪದಾನಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಪನ ನಪ್ಪಮಜ್ಜತಿ ನಾಮ, ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉತ್ತಿಟ್ಠೇ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅನೇಸನಂ ಪಹಾಯ ಸಪದಾನಂ ಚರನ್ತೋ ತಮೇವ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಧಮ್ಮಂ ಸುಚರಿತಂ ಚರೇ। **ಸುಖಂ ಸೇತೀ**ತಿ ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇತಂ, ಏವಂ ಪನೇತಂ ಭಿಕ್ಖಾಯ ಚರಿಯಧಮ್ಮಂ ಚರನ್ತೋ ಧಮ್ಮಚಾರೀ ಇಧಲೋಕೇ ಚ ಪರಲೋಕೇ ಚ ಚತೂಹಿಪಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಸುಖಂ ವಿಹರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದುತಿಯಗಾಥಾಯ **ನ ನಂ ದುಚ್ಚರಿತ**ನ್ತಿ ವೇಸಿಯಾದಿಭೇದೇ ಅಗೋಚರೇ ಚರನ್ತೋ ನಂ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಧಮ್ಮಂ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ ನಾಮ, ಏವಂ ಅಚರಿತ್ವಾ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಚರೇ ಸುಚರಿತಂ, ನ ನಂ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರೇ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। ಇಮಂ ಪನ ದುತಿಯಗಾಥಂ ಪಿತು ನಿವೇಸನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಭಾಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ಥೇರಗಾಥಾಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ** (ಥೇರಗಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೫೭ ನನ್ದತ್ಥೇರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ) **ಆಚರಿಯಧಮ್ಮಪಾಲತ್ಥೇರೇನ** ವುತ್ತಂ “ದುತಿಯದಿವಸೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ ‘ಉತ್ತಿಟ್ಠೇ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾ’ತಿ ಗಾಥಾಯ ಪಿತರಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ನಿವೇಸನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ‘ಧಮ್ಮಂ ಚರೇ ಸುಚರಿತ’ನ್ತಿ ಗಾಥಾಯ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ರಾಜಾನಞ್ಚ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸೀ”ತಿ। **ಧಮ್ಮಪದಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ** (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೨ ನನ್ದತ್ಥೇರವತ್ಥು) ವುತ್ತಂ “ಪುನದಿವಸೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ ‘ಉತ್ತಿಟ್ಠೇ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾ’ತಿ ಗಾಥಾಯ ಪಿತರಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ‘ಧಮ್ಮಂ ಚರೇ’ತಿ ಗಾಥಾಯ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ರಾಜಾನಞ್ಚ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸೀ”ತಿ।

ಧಮ್ಮಪಾಲಜಾತಕಂ ಸುತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸೀತಿ ಪುನೇಕದಿವಸಂ ರಾಜನಿವೇಸನೇ ಕತಪಾತರಾಸೋ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೇನ ರಞ್ಞಾ “ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಕಾಲೇ ಏಕಾ ದೇವತಾ ಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ‘ಪುತ್ತೋ ತೇ ಕಾಲಕತೋ’ತಿ ಆಹ। ಅಹಂ ತಸ್ಸಾ ವಚನಂ ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ ‘ನ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ ಬೋಧಿಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀ’ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಇದಾನಿ ಕಥಂ ಸದ್ದಹಿಸ್ಸಥ, ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಅಟ್ಠಿಕಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ‘ಪುತ್ತೋ ತೇ ಮತೋ’ತಿ ವುತ್ತೇ ನ ಸದ್ದಹಿತ್ಥಾ”ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮಹಾಧಮ್ಮಪಾಲಜಾತಕಂ ಕಥೇಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ।

ಕೇಸವಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ಕುಲಮರಿಯಾದವಸೇನ ಕೇಸೋರೋಪನಂ। **ಪಟ್ಟಬನ್ಧೋ**ತಿ ಯುವರಾಜಪಟ್ಟಬನ್ಧೋ। ಅಭಿನವಘರಪ್ಪವೇಸನಮಹೋ **ಘರಮಙ್ಗಲಂ,** ವಿವಾಹಕರಣಮಹೋ **ಆವಾಹಮಙ್ಗಲಂ। ಛತ್ತಮಙ್ಗಲ**ನ್ತಿ ಯುವರಾಜಛತ್ತಮಙ್ಗಲಂ। **ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ**ತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨) ಜನಪದಮ್ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣೀ ಉತ್ತಮಾ ಛಸರೀರದೋಸರಹಿತಾ ಪಞ್ಚಕಲ್ಯಾಣಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಸಾ

ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ನಾತಿದೀಘಾ ನಾತಿರಸ್ಸಾ ನಾತಿಕಿಸಾ ನಾತಿಥೂಲಾ ನಾತಿಕಾಳಾ ನಾಚ್ಚೋದಾತಾತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಮಾನುಸಂ ವಣ್ಣಂ, ಅಪ್ಪತ್ತಾ ದಿಬ್ಬಂ ವಣ್ಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಛಸರೀರದೋಸರಹಿತಾ। ಛವಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಂಸಕಲ್ಯಾಣಂ ನಹಾರುಕಲ್ಯಾಣಂ ಅಟ್ಠಿಕಲ್ಯಾಣಂ ವಯಕಲ್ಯಾಣನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪನ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಲ್ಯಾಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಪಞ್ಚಕಲ್ಯಾಣಸಮನ್ನಾಗತಾ ನಾಮ। ತಸ್ಸಾ ಹಿ ಆಗನ್ತುಕೋಭಾಸಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೋಭಾಸೇನೇವ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಟ್ಠಾನೇ ಆಲೋಕಂ ಕರೋತಿ, ಪಿಯಙ್ಗುಸಾಮಾ ವಾ ಹೋತಿ ಸುವಣ್ಣಸಾಮಾ ವಾ, ಅಯಮಸ್ಸಾ **ಛವಿಕಲ್ಯಾಣತಾ**। ಚತ್ತಾರೋ ಪನಸ್ಸಾ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಮುಖಪರಿಯೋಸಾನಞ್ಚ ಲಾಖಾರಸಪರಿಕಮ್ಮಕತಂ ವಿಯ ರತ್ತಪವಾಳರತ್ತಕಮ್ಬಲಸದಿಸಂ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸಾ **ಮಂಸಕಲ್ಯಾಣತಾ**। ವೀಸತಿ ಪನ ನಖಪತ್ತಾನಿ ಮಂಸತೋ ಅಮುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಲಾಖಾರಸಪೂರಿತಾನಿ ವಿಯ ಮುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಖೀರಧಾರಾಸದಿಸಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸಾ **ನಹಾರುಕಲ್ಯಾಣತಾ**। ದ್ವತ್ತಿಂಸ ದನ್ತಾ ಸುಫುಸಿತಾ ಸುಧೋತವಜಿರಪನ್ತಿ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸಾ **ಅಟ್ಠಿಕಲ್ಯಾಣತಾ**। ವೀಸತಿವಸ್ಸಸತಿಕಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ವಿಯ ಹೋತಿ ನಿವಲಿಪಲಿತಾ, ಅಯಮಸ್ಸಾ **ವಯಕಲ್ಯಾಣತಾ**। ಇತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಲ್ಯಾಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ತುವಟನ್ತಿ ಸೀಘಂ। ಸೋಪಿ ಭಗವನ್ತಂ "ಪತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ಅವಿಸಹಮಾನೋ ವಿಹಾರಂಯೇವ ಅಗಮಾಸೀತಿ। ಸೋ ಕಿರ ತಥಾಗತೇ ಗಾರವೇನ "ಪತ್ತಂ ವೋ ಭನ್ತೇ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಏವಂ ಪನ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಸೋಪಾನಸೀಸೇ ಪತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಠಾನೇ ನ ಗಣ್ಹಿ। ಇತರೋ "ಸೋಪಾನಪಾದಮೂಲೇ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತತ್ಥಾಪಿ ನ ಗಣ್ಹಿ। ಇತರೋ "ರಾಜಙ್ಗಣೇ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತತ್ಥಾಪಿ ನ ಗಣ್ಹಿ। ಕುಮಾರೋ ನಿವತ್ತಿತುಕಾಮೋ ಅರುಚಿಯಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸತ್ಥು ಗಾರವೇನ "ಪತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವತ್ತುಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ "ಇಧ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ಥ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣಿಯಾ ಚ ವುತ್ತವಚನಂ ತಸ್ಸ ಹದಯೇ ತಿರಿಯಂ ಪತಿತ್ವಾ ವಿಯ ಠಿತಂ। ನನ್ದಕುಮಾರಞ್ಹಿ ಅಭಿಸೇಕಮಙ್ಗಲಂ ನ ತಥಾ ಪೀಳೇಸಿ, ಯಥಾ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣಿಯಾ ವುತ್ತವಚನಂ, ತೇನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪೋ ಬಲವಾ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ನಂ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿವತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿವತ್ತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಮೇವ ಸತ್ಥಾ ವಿಹಾರಂ ನೇತ್ವಾ "ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಸಿ ನನ್ದಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಬುದ್ಧಗಾರವೇನ "ನ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಆಮ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಸತ್ಥಾ "ತೇನ ಹಿ ನನ್ದಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅನಿಚ್ಛಮಾನಂಯೇವ ಭಗವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಸೀ"**ತಿ। "ಸತ್ಥಾ ಕಪಿಲಪುರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತಿಯದಿವಸೇ ನನ್ದಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸೀ"ತಿ **ಧಮ್ಮಪದಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೨ ನನ್ದತ್ಥೇರವತ್ಥು) ವುತ್ತಂ, **ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೩೦) ಪನ –

> "ಮಹಾಸತ್ತೋಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಲೋಕಾನುಗ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ರಾಜಗಹತೋ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಠಮದಸ್ಸನೇನೇವ ಪಿತರಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಪುನದಿವಸೇ ಪಿತು ನಿವೇಸನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಹುಲಮಾತಾಯ ಓವಾದಂ ಕತ್ವಾ ಸೇಸಜನಸ್ಸಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸಿ, ಪುನದಿವಸೇ ನನ್ದಕುಮಾರಸ್ಸ ಅಭಿಸೇಕಗೇಹಪ್ಪವೇಸನಆವಾಹಮಙ್ಗಲೇಸು ವತ್ತಮಾನೇಸು ತಸ್ಸ ನಿವೇಸನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕುಮಾರಂ ಪತ್ತಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತುಂ ವಿಹಾರಾಭಿಮುಖೋ ಪಾಯಾಸೀ"ತಿ –

ವುತ್ತಂ, ಇಧ ಪನ "ಭಗವಾ ಕಪಿಲಪುರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ನನ್ದಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ಆಚರಿಯೇನ ತಂತಂಭಾಣಕಾನಂ ತಥಾ ತಥಾ ಅನುಸ್ಸವವಸೇನ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಆಗತಭಾವತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ತಥಾ ತಥಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ನತ್ಥೇತ್ಥ ಆಚರಿಯವಚನೇ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರೋಧೋ।

ಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಣ್ಣನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಸಮಾನರೂಪಂ। **ತ್ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇ ಅಸ್ಸ। **ವಟ್ಟಾನುಗತ**ನ್ತಿ ವಟ್ಟಪರಿಯಾಪನ್ನಂ। **ಸವಿಘಾತ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸಹಿತತ್ತಾ ಸವಿಘಾತಂ, ಸದುಕ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತ್ತವಿಧಂ ಅರಿಯಧನ**ನ್ತಿ –

> "ಸದ್ಧಾಧನಂ ಸೀಲಧನಂ, ಹಿರಿಓತ್ತಪ್ಪಿಯಂ ಧನಂ।

ಸುತಧನಞ್ಚ ಚಾಗೋ ಚ, ಪಞ್ಞಾ ವೇ ಸತ್ತಮಂ ಧನ"ನ್ತಿ॥ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೭.೫-೬) -

ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಸತ್ತವಿಧಂ ಅರಿಯಧನಂ। **ಉಞ್ಛಾಚರಿಯಾಯಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಾಯ। ಪುತ್ತಸಿನೇಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸಕಲಸರೀರಂ ಖೋಭೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಆಹ **"ಪುತ್ತಪೇಮಂ ಭನ್ತೇ...ಪೇ॰... ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತೀ"**ತಿ। ಪುತ್ತಸಿನೇಹೋ ಹಿ ಬಲವಭಾವತೋ ಸಹಜಾತಪೀತಿವೇಗಸ್ಸ ಸವಿಪ್ಫಾರತಾಯ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಧಮ್ಮೇಹಿ ಫರಣವಸೇನ ಸಕಲಸರೀರಂ ಆಲೋಳೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಯೋ ನಾಮ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ರಾಹುಲವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಿಕ್ಖಾಪದದಣ್ಡಕಮ್ಮವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೬. **ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಮಣೇರಾನಂ ದಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀ**ತಿಆದೀಸು ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾನಿ ಪದಾನಿ **ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ,** ಸಿಕ್ಖಾಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಿಕ್ಖಾಯ ವಾ ಪದಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ, ಅಧಿಸೀಲಅಧಿಚಿತ್ತಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಧಿಗಮುಪಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿರತಿಯೋ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ತಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ಸರಸೇನೇವ ಪತನಸಭಾವಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಏವ ಅತಿಪಾತನಂ ಅತಿಪಾತೋ, ಸಣಿಕಂ ಪತಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಪಾತನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ವಾ ಸತ್ಥಾದೀಹಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪಾತನಂ ಅತಿಪಾತೋ, ಪಾಣಸ್ಸ ಅತಿಪಾತೋ **ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ,** ಪಾಣವಧೋ ಪಾಣಘಾತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಾಣೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ವೋಹಾರತೋ ಸತ್ತೋ, ಪರಮತ್ಥತೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪಾಣೇ ಪಾಣಸಞ್ಞಿನೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಕಉಪಕ್ಕಮಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಪ್ಪವತ್ತಾ ವಧಕಚೇತನಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ, ತತೋ **ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ**।

ವೇರಮಣೀತಿ ವೇರಹೇತುತಾಯ ವೇರಸಞ್ಞಿತಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಪಾಪಧಮ್ಮಂ ಮಣತಿ, "ಮಯಿ ಇಧ ಠಿತಾಯ ಕಥಮಾಗಚ್ಛಸೀ"ತಿ ವಾ ತಜ್ಜೇನ್ತೀ ವಿಯ ನೀಹರತೀತಿ ವೇರಮಣೀ। ವಿರಮತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ವಿರಮಣೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ "ವೇರಮಣೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ **ವೇರಮಣೀ**ತಿ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿರತಿಯೋ। ಸಾ "ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಂ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಆರತಿ ವಿರತಿ ಪಟಿವಿರತಿ ವೇರಮಣೀ ಅಕಿರಿಯಾ ಅಕರಣಂ ಅನಜ್ಝಾಪತ್ತಿ ವೇಲಾನತಿಕ್ಕಮೋ ಸೇತುಘಾತೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ವಿಭ॰ ೭೦೪) ವುತ್ತಾ। ಕಾಮಞ್ಚೇಸಾ ವೇರಮಣೀ ನಾಮ ಲೋಕುತ್ತರಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಇಧ ಪನ ಸಮಾದಾನವಸಪ್ಪವತ್ತಾ ವಿರತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಲೋಕುತ್ತರಾಯ ವಿರತಿಯಾ ಸಮಾದಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಅಸಮ್ಭವತೋ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿರತಿಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣೀತಿಆದೀಸು ಅದಿನ್ನಸ್ಸ ಆದಾನಂ **ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ,** ಪರಸ್ಸಹರಣಂ, ಥೇಯ್ಯಂ ಚೋರಿಕಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಅದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ। ಯತ್ಥ ಪರೋ ಯಥಾಕಾಮಕಾರಿತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಅದಣ್ಡಾರಹೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಞ್ಞಿನೋ ತದಾದಾಯಕಉಪಕ್ಕಮಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಥೇಯ್ಯಚೇತನಾ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ।

ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ನಾಮ ಅಸೇಟ್ಠಚರಿಯಂ ದ್ವಯಂದ್ವಯಸಮಾಪತ್ತಿ। ಸಾ ಹಿ "ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಾ ಕಾಮಾ ಬಹುದುಕ್ಖಾ ಬಹುಪಾಯಾಸಾ, ಆದೀನವೋ ಏತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೭; ೨.೪೨) ಹೀಳಿತತ್ತಾ ಅಸೇಟ್ಠಾ ಅಪ್ಪಸತ್ಥಾ ಚರಿಯಾತಿ ವಾ ಅಸೇಟ್ಠಾನಂ ನಿಹೀನಾನಂ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಂ ಚರಿಯಾತಿ ವಾ ಅಸೇಟ್ಠಚರಿಯಂ, ಅಸೇಟ್ಠಚರಿಯತ್ತಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ , ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕಾಯದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ಮಗ್ಗೇನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ।

ಮುಸಾತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ವತ್ಥು, **ವಾದೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಭೂತತೋ ತಚ್ಛತೋ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ। ಲಕ್ಖಣತೋ ಪನ ಅತಥಂ ವತ್ಥುಂ ತಥತೋ ಪರಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಕಾಮಸ್ಸ ತಥಾವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ **ಮುಸಾವಾದೋ** ಮುಸಾ ವದೀಯತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಏತಾಯಾತಿ

ಕತ್ವಾ।

ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾತಿ ಏತ್ಥ **ಸುರಾ**ತಿ ಪೂವಸುರಾ ಪಿಟ್ಠಸುರಾ ಓದನಸುರಾ ಕಿಣ್ಣಪಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತಾತಿ ಪಞ್ಚ ಸುರಾ। **ಮೇರಯ**ನ್ತಿ ಪುಪ್ಫಾಸವೋ ಫಲಾಸವೋ ಮಧ್ವಾಸವೋ ಗುಳಾಸವೋ ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತೋತಿ ಪಞ್ಚ ಆಸವಾ। ತತ್ಥ ಪೂವೇ ಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಜ್ಜಂ ಉದಕಂ ದತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಕತಾ **ಪೂವಸುರಾ**। ಏವಂ ಸೇಸಸುರಾಪಿ। **ಕಿಣ್ಣಾ**ತಿ ಪನ ತಸ್ಸಾ ಸುರಾಯ ಬೀಜಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಯೇ ಸುರಾಮೋದಕಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕತಾ **ಕಿಣ್ಣಪಕ್ಖಿತ್ತಾ**। ಹರೀತಕೀಸಾಸಪಾದಿನಾನಾಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಸಂಯೋಜಿತಾ **ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತಾ**। ಮಧುಕತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಿಪುಪ್ಫರಸೋ ಚಿರಪರಿವಾಸಿತೋ **ಪುಪ್ಫಾಸವೋ**। ಪನಸಾದಿಫಲರಸೋ **ಫಲಾಸವೋ**। ಮುದ್ದಿಕಾರಸೋ **ಮಧ್ವಾಸವೋ**। ಉಚ್ಛುರಸೋ **ಗುಳಾಸವೋ**। ಹರೀತಕಾಮಲಕಕಟುಕಭಣ್ಡಾದಿನಾನಾಸಮ್ಭಾರಾನಂ ರಸೋ ಚಿರಪರಿವಾಸಿತೋ **ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತೋ**। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಮದಕರಣವಸೇನ **ಮಜ್ಜಂ** ಪಿವನ್ತಂ ಮದಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ। **ಪಮಾದಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಪಮಾದಕಾರಣಂ। ಯಾಯ ಚೇತನಾಯ ತಂ ಮಜ್ಜಂ ಪಿವನ್ತಿ, ತಸ್ಸಾ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜೇ ಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ, ತಸ್ಮಾ **ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ**।

ವಿಕಾಲಭೋಜನಾತಿ ಅರುಣುಗ್ಗಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾ। ಅಯಂ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಅರಿಯಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣಸಮಾಚಿಣ್ಣೋ ಭೋಜನಸ್ಸ ಕಾಲೋ ನಾಮ, ತದಞ್ಞೋ ವಿಕಾಲೋ। ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಭೋಜನಂ, ಯಾಗುಭತ್ತಾದಿ ಸಬ್ಬಂ ಯಾವಕಾಲಿಕವತ್ಥು। ಯಥಾ ಚ "ರತ್ತೂಪರತೋ"ತಿ (ದೀ॰ ೧.೧೦, ೧೯೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯೩; ೩.೧೪) ಏತ್ಥ ರತ್ತಿಯಾ ಭೋಜನಂ ರತ್ತೀತಿ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಮೇತ್ಥ ಭೋಜನಜ್ಝೋಹರಣಂ ಭೋಜನನ್ತಿ। ವಿಕಾಲೇ ಭೋಜನಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ, ತತೋ **ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ,** ವಿಕಾಲೇ ಯಾವಕಾಲಿಕವತ್ಥುಸ್ಸ ಅಜ್ಝೋಹರಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ನ ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಸಾಧನೋ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತ್ಥವಾಚಕೋ ಭೋಜನಸದ್ದೋ, ಅಥ ಖೋ ಭಾವಸಾಧನೋ ಅಜ್ಝೋಹರಣತ್ಥವಾಚಕೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ , ತಸ್ಮಾ ವಿಕಾಲೇ ಭೋಜನಂ ಅಜ್ಝೋಹರಣಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ। ಕಸ್ಸ ಪನ ಅಜ್ಝೋಹರಣನ್ತಿ? ಯಾಮಕಾಲಿಕಾದೀನಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ವಿಕಾಲಭೋಜನ-ಸದ್ದಸ್ಸ ವಾ ಯಾವಕಾಲಿಕಜ್ಝೋಹರಣೇ ನಿರುಳ್ಹತ್ತಾ ಯಾವಕಾಲಿಕಸ್ಸಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಕಾಯದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ವಿಕಾಲೇ ಯಾವಕಾಲಿಕಜ್ಝೋಹರಣಚೇತನಾ "ವಿಕಾಲಭೋಜನ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತವಿಸೂಕದಸ್ಸನಾತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಸನಸ್ಸ ಅನನುಲೋಮತ್ತಾ ವಿಸೂಕಂ ಪಟಾಣೀಭೂತಂ ದಸ್ಸನನ್ತಿ ವಿಸೂಕದಸ್ಸನಂ। ನಚ್ಚಾದೀನಞ್ಹಿ ದಸ್ಸನಂ ಸಛನ್ದರಾಗಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಸಙ್ಖೇಪತೋ "ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣ"ನ್ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೯೦; ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೩) ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ನ ಅನುಲೋಮೇತಿ। ನಚ್ಚಞ್ಚ ಗೀತಞ್ಚ ವಾದಿತಞ್ಚ ವಿಸೂಕದಸ್ಸನಞ್ಚ **ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತವಿಸೂಕದಸ್ಸನಂ**। ಅತ್ತನಾ ಪಯೋಜಿಯಮಾನಂ ಪರೇಹಿ ಪಯೋಜಾಪಿಯಮಾನಞ್ಚೇತ್ಥ ನಚ್ಚಂ ನಚ್ಚಭಾವಸಾಮಞ್ಞತೋ ಪಾಳಿಯಂ ಏಕೇನೇವ ನಚ್ಚ-ಸದ್ದೇನ ಗಹಿತಂ, ತಥಾ ಗೀತವಾದಿತ-ಸದ್ದೇಹಿ ಗಾಯನಗಾಯಾಪನವಾದನವಾದಾಪನಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನಾ ನಚ್ಚನನಚ್ಚಾಪನಾದಿವಸೇನ ನಚ್ಚಾ ಚ ಗೀತಾ ಚ ವಾದಿತಾ ಚ ಅನ್ತಮಸೋ ಮಯೂರನಚ್ಚಾದಿವಸೇನಪಿ ಪವತ್ತಾನಂ ನಚ್ಚಾದೀನಂ ವಿಸೂಕಭೂತಾ ದಸ್ಸನಾ ಚ ವೇರಮಣೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ನಚ್ಚಾದೀನಿ ಅತ್ತನಾ ಪಯೋಜೇತುಂ ವಾ ಪರೇಹಿ ಪಯೋಜಾಪೇತುಂ ವಾ ಪಯುತ್ತಾನಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ವಾ ನೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಟ್ಟತಿ। ದಸ್ಸನೇನ ಚೇತ್ಥ ಸವನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಂ ವಿರೂಪೇಕಸೇಸನಯೇನ। ಯಥಾ ಸಕಂ ವಿಸಯಆಲೋಚನಸಭಾವತಾಯ ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಸವನಕಿರಿಯಾಯಪಿ ದಸ್ಸನಸಙ್ಖೇಪಸಮ್ಭವತೋ "ದಸ್ಸನಾ" ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ "ಪಞ್ಚಹಿ ವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿ ನ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಅಭಿನಿಪಾತಮತ್ತಾ"ತಿ। ದಸ್ಸನಕಮ್ಯತಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸತೋ ಏವ ಚೇತ್ಥ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಹೋತಿ, ಠಿತನಿಸಿನ್ನಸಯನೋಕಾಸೇ ಪನ ಆಗತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಆಪಾಥಗತಂ ಪಸ್ಸತೋ ಸಿಯಾ ಸಂಕಿಲೇಸೋ, ನ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ।

ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಧಾರಣಮಣ್ಡನವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಾತಿ ಏತ್ಥ **ಮಾಲಾ**ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪುಪ್ಫಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಮಾಲಾ-ಸದ್ದೋ ಲೋಕೇ ಬದ್ಧಮಾಲವಾಚಕೋ, ಸಾಸನೇ ಪನ ರುಳ್ಹಿಯಾ ಪುಪ್ಫೇಸುಪಿ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪುಪ್ಫಂ ಬದ್ಧಮಬದ್ಧಂ ವಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ "ಮಾಲಾ"ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಗನ್ಧ**ನ್ತಿ ವಾಸಚುಣ್ಣಧೂಮಾದಿಕಂ ವಿಲೇಪನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಗನ್ಧಜಾತಂ। **ವಿಲೇಪನ**ನ್ತಿ

ವಿಲೇಪನತ್ಥಂ ಪಿಸಿತ್ವಾ ಪಟಿಯತ್ತಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಛವಿರಾಗಕರಣಂ। ಪಿಳನ್ಧನಂ **ಧಾರಣಂ,** ಊನಟ್ಠಾನಪೂರಣಂ **ಮಣ್ಡನಂ,** ಗನ್ಧವಸೇನ ಛವಿರಾಗವಸೇನ ಚ ಸಾದಿಯನಂ **ವಿಭೂಸನಂ**। ತೇನೇವ **ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೦) **ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೯೩) "ಪಿಳನ್ಧನ್ತೋ ಧಾರೇತಿ ನಾಮ, ಊನಟ್ಠಾನಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಮಣ್ಡೇತಿ ನಾಮ, ಗನ್ಧವಸೇನ ಛವಿರಾಗವಸೇನ ಚ ಸಾದಿಯನ್ತೋ ವಿಭೂಸೇತಿ ನಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯಂ** ಪನ **ಖುದ್ದಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಖು॰ ಪಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.ಪಚ್ಛಿಮಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) "ಮಾಲಾದೀಸು ಧಾರಣಾದೀನಿ ಯಥಾಸಙ್ಖ್ಯಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ। **ಠಾನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಕಾರಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಾಯ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚೇತನಾಯ ತಾನಿ ಮಾಲಾಧಾರಣಾದೀನಿ ಮಹಾಜನೋ ಕರೋತಿ, ಸಾ ಧಾರಣಮಣ್ಡನವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಂ।

ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಾತಿ ಏತ್ಥ **ಉಚ್ಚಾ**ತಿ ಉಚ್ಚ-ಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥಂ ಏಕಂ ಸದ್ದನ್ತರಂ। ಸೇತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಯನಂ, ಉಚ್ಚಾಸಯನಞ್ಚ ಮಹಾಸಯನಞ್ಚ **ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ। ಉಚ್ಚಾಸಯನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಮಞ್ಚಾದಿ। **ಮಹಾಸಯನಂ** ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ಥರಣೇಹಿ ಅತ್ಥತಂ ಆಸನ್ದಾದಿ। ಆಸನಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಯನೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಆಧಾರೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ತದಾಧಾರಾ ಕಿರಿಯಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಾ" ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ತದುಪಭೋಗಭೂತನಿಸಜ್ಜಾನಿಪಜ್ಜನೇಹಿ ವಿರತಿ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಸಯನಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಏಕಸೇಸನಯೇನ ಅಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ ಯಥಾ "ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಸಳಾಯತನ"ನ್ತಿ, ಆಸನಕಿರಿಯಾಪುಬ್ಬಕತ್ತಾ ಸಯನಕಿರಿಯಾಯ ಸಯನಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಆಸನಮ್ಪಿ ಗಹಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಜಾತರೂಪರಜತಪಟಿಗ್ಗಹಣಾತಿ ಏತ್ಥ **ಜಾತರೂಪ**ನ್ತಿ ಸುವಣ್ಣಂ। **ರಜತ**ನ್ತಿ ಕಹಾಪಣೋ ಲೋಹಮಾಸಕೋ ಜತುಮಾಸಕೋ ದಾರುಮಾಸಕೋತಿ ಯೇ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಉಭಯಸ್ಸಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಜಾತರೂಪರಜತಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ। ತಿವಿಧಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಯೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನಂ, ವಾಚಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಉಗ್ಗಹಾಪನಂ, ಮನಸಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಸಾದಿಯನಂ। ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಸಾಮಞ್ಞನಿದ್ದೇಸೇನ ಏಕಸೇಸನಯೇನ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ "ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ನೇವ ಉಗ್ಗಹೇತುಂ ನ ಉಗ್ಗಹಾಪೇತುಂ ನ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಾ ಸಾದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಇಮಾನಿ ಪನ ದಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಗಹಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣಾನಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೩) "ಉಪಾಸಕಉಪಾಸಿಕಾನಂ ನಿಚ್ಚಸೀಲವಸೇನ ಪಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ, ಸತಿ ವಾ ಉಸ್ಸಾಹೇ ದಸ, ಉಪೋಸಥಙ್ಗವಸೇನ ಅಟ್ಠಾತಿ ಇದಂ ಗಹಟ್ಠಸೀಲ"ನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ **ದಸಾ**ತಿ ಸಾಮಣೇರೇಹಿ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಸೀಲಮಾಹ ಘಟಿಕಾರಾದೀನಂ ವಿಯ। **ಪರಮತ್ಥಜೋತಿಕಾಯಂ** ಪನ **ಖುದ್ದಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಖು॰ ಪಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.ಸಾಧಾರಣವಿಸೇಸವವತ್ಥಾನ) "ಆದಿತೋ ದ್ವೇ ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಾನಿ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಸಾಮಣೇರಾನಞ್ಚ ಸಾಧಾರಣಾನಿ ನಿಚ್ಚಸೀಲವಸೇನ, ಉಪೋಸಥಸೀಲವಸೇನ ಪನ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಸತ್ತಮಟ್ಠಮಂ ಚೇಕಂ ಅಙ್ಗಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮವಜ್ಜಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಸಾಮಣೇರೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಾನಿ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪನ ಸಾಮಣೇರಾನಮೇವ ವಿಸೇಸಭೂತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ "ಸತಿ ವಾ ಉಸ್ಸಾಹೇ ದಸಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ನ ಸಮೇತಿ। **ನಾಸನವತ್ಥೂ**ತಿ ಲಿಙ್ಗನಾಸನಾಯ ವತ್ಥು, ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೦೭. **ಕಿನ್ತೀ**ತಿ ಕೇನ ನು ಖೋ ಉಪಾಯೇನ। **"ಅತ್ತನೋ ಪರಿವೇಣ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಗಣ್ಠಿಪದಕಾರಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - "ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪತ್ತಸೇನಾಸನ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪತ್ತಂ ಸಙ್ಘಿಕಸೇನಾಸನಂ ವುತ್ತಂ, "ಅತ್ತನೋ ಪರಿವೇಣ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ತಸ್ಸೇವ ಪುಗ್ಗಲಿಕಸೇನಾಸನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ - "ಯತ್ಥ ವಾ ವಸತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಙ್ಘಿಕಂ ವಾ ಹೋತು ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ವಾ, ತಸ್ಸ ನಿಬದ್ಧವಸನಕಸೇನಾಸನಂ ವುತ್ತಂ। "ಯತ್ಥ ವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಯಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾನಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ ನಿಬದ್ಧಂ ಪವಿಸತಿ, ತಂ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉಭಯೇನಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿವೇಣಞ್ಚ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪತ್ತಸೇನಾಸನಞ್ಚ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಅತ್ತನೋ ಪರಿವೇಣ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ, **ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪತ್ತಸೇನಾಸನ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ತಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಂ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಿಕಂ ವಾ ಹೋತು ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ವಾ, ಆವರಣಂ

ಕಾತಬ್ಬಮೇವಾತಿ। **ಮುಖದ್ವಾರಿಕನ್ತಿ** ಮುಖದ್ವಾರೇನ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। **ದಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾತಿ** ದಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ। ದಣ್ಡೇನ್ತಿ ವಿನೇನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ದಣ್ಡೋ, ಸೋಯೇವ ಕಾತಬ್ಬತ್ತಾ ಕಮ್ಮನ್ತಿ **ದಣ್ಡಕಮ್ಮಂ,** ಆವರಣಾದಿ।

ಸಿಕ್ಖಾಪದದಣ್ಡಕಮ್ಮವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನಾಪುಚ್ಛಾವರಣವತ್ಥುಆದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. **ದಣ್ಡಕಮ್ಮಮಸ್ಸ ಕರೋಥಾತಿ** ಅಸ್ಸ ದಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಯೋಜೇಥ ಆಣಾಪೇಥ। **ದಣ್ಡಕಮ್ಮನ್ತಿ** ವಾ ನಿಗ್ಗಹಕಮ್ಮಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿಗ್ಗಹಮಸ್ಸ ಕರೋಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಈದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು। **ಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹೋ ಚ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಚ ಛಿನ್ನವಸ್ಸೋ ಚ ಹೋತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಸಚೇ ಆಕಿಣ್ಣದೋಸೋವ ಹೋತಿ, ಆಯತಿಂ ಸಂವರೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತಬ್ಬೋತಿ** ಏತ್ಥ ಸಚೇ ಯಾವತತಿಯಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ನ ಓರಮತಿ, ಸಙ್ಘಂ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ। ಪುನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಮಾನೋಪಿ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ಲಚ್ಛತೀತಿ** ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ಪುನ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗತತ್ತಾ ಲಚ್ಛತಿ। **ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಲಾಭೋ ದಾತಬ್ಬೋತಿ** ಛಿನ್ನವಸ್ಸತಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಇತರಾನಿ ಪಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀತಿ** ವಿಕಾಲಭೋಜನಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ। **ಅಚ್ಚಯಂ ದೇಸಾಪೇತಬ್ಬೋತಿ** "ಅಚ್ಚಯೋ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಚ್ಚಗಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ದೇಸಾಪೇತಬ್ಬೋ।

ಅನಾಪುಚ್ಛಾವರಣವತ್ಥುಆದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೯. ಪಣ್ಡಕವತ್ಥುಮ್ಹಿ "ಯೋ ಕಾಳಪಕ್ಖೇ ಇತ್ಥೀ ಹೋತಿ, ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ಪುರಿಸೋ, ಅಯಂ **ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೋ**"ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ "ಕಾಳಪಕ್ಖೇ ಪಣ್ಡಕೋ ಹೋತಿ, ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ಪನಸ್ಸ ಪರಿಳಾಹೋ ವೂಪಸಮ್ಮತೀ"ತಿ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಪರಿಳಾಹವೂಪಸಮಸ್ಸೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಉಸ್ಸನ್ನಪರಿಳಾಹತಾ ಪಣ್ಡಕಭಾವಾಪತ್ತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇದಮೇವೇತ್ಥ ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಂ। ಇತ್ಥಿಭಾವೋ ಪುಮ್ಭಾವೋ ವಾ ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅಭಾವಕೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಯೇವಸ್ಸ ಪಕ್ಖೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ವಾರಿತಾತಿ** ಏತ್ಥ "ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ **ತೀಸುಪಿ ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಚೇ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ನ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಂ ಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಾಸಮ್ಭವತೋ ಖೀಣಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಚ ಪಣ್ಡಕಭಾವಾನುಪಪತ್ತಿತೋ। ಅಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಕಥಾಯಞ್ಹಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ಅಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿತಾ ವುತ್ತಾ। ಆಸಿತ್ತಉಸೂಯಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕಾನಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯೇವ ಪಣ್ಡಕಸಭಾವೋ, ನ ಪವತ್ತಿಯಂಯೇವಾತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇನೇವ ಅಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿನಿದ್ದೇಸೇ ಜಚ್ಚನ್ಧಬಧಿರಾದಯೋ ವಿಯ ಪಣ್ಡಕೋ ಜಾತಿಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ಇಧಾಪಿ ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೩೩) "ಅಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಪಣ್ಡಕತಿರಚ್ಛಾನಗತಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾ ತಯೋ ವತ್ಥುವಿಪನ್ನಾ ಅಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ, ತೇಸಂ ಸಗ್ಗೋ ಅವಾರಿತೋ, ಮಗ್ಗೋ ಪನ ವಾರಿತೋ"ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ।

ಪಣ್ಡಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಕೋಲಞ್ಞಾತಿ** ಮಾತುವಂಸೇ ಪಿತುವಂಸೇ ಚ ಜಾತಾ ಮಾತಾಪಿತುಪ್ಪಭುತಿಸಬ್ಬಞಾತಯೋ। ಥೇಯ್ಯಾಯ ಸಂವಾಸೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ।** ಸೋ ಚ ನ ಸಂವಾಸಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಥೇನಕೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಅಥ ಖೋ ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ತದುಭಯಸ್ಸ ಚ ಥೇನಕೋಪೀತಿ ಆಹ **"ತಯೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಾ"**ತಿಆದಿ। **ನ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ವನ್ದನಂ ಸಾದಿಯತೀತಿ** ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಾ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ವಾ ವನ್ದನಂ ನ ಸಾದಿಯತಿ। **ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ವನ್ದನಂ ಸಾದಿಯತೀತಿ** ಅತ್ತನಾ

ಮುಸಾವಾದಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತವಸ್ಸಾನುರೂಪಂ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ವನ್ದನಂ ಸಾದಿಯತಿ। **ಭಿಕ್ಖುವಸ್ಸಗಣನಾದಿಕೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ನ ಏಕಕಮ್ಮಾದಿಕೋವ ಇಧ ಸಂವಾಸೋ ನಾಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ರಾಜ...ಪೇ॰... ಭಯೇನಾತಿ ಏತ್ಥ **ಭಯ**-ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ "ರಾಜಭಯೇನ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಭಯೇನಾ"ತಿಆದಿನಾ । **ಸಂವಾಸಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, ಯಾವ ಸೋ ಸುದ್ಧಮಾನಸೋ**ತಿ ರಾಜಭಯಾದೀಹಿ ಗಹಿತಲಿಙ್ಗತಾಯ ಸೋ ಸುದ್ಧಮಾನಸೋ ಯಾವ ಸಂವಾಸಂ ನಾಧಿವಾಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ಹಿ ರಾಜಭಯಾದಿಂ ವಿನಾ ಕೇವಲಂ ಭಿಕ್ಖೂ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಸಿತುಕಾಮತಾಯ ಲಿಙ್ಗಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ಅಸುದ್ಧಚಿತ್ತತಾಯ ಲಿಙ್ಗಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ತಾದಿಸೇನ ಅಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ವಞ್ಚೇತುಕಾಮತಾಯ ಅಭಾವತೋ ಯಾವ ಸಂವಾಸಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, ತಾವ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ತೇನೇವ "ರಾಜಭಯಾದೀಹಿ ಗಹಿತಲಿಙ್ಗಾನಂ 'ಗಿಹೀ ಮಂ ಸಮಣೋತಿ ಜಾನನ್ತೂ'ತಿ ವಞ್ಚನಾಚಿತ್ತೇ ಸತಿಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಞ್ಚೇತುಕಾಮತಾಯ ಅಭಾವಾ ದೋಸೋ ನ ಜಾತೋ"ತಿ **ತೀಸುಪಿ ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ವೂಪಸನ್ತಭಯತಾ ಇಧ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಸೋ ವೂಪಸನ್ತಭಯೋ ಯಾವ ಸಂವಾಸಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, ತಾವ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅತ್ಥೇ ವಿಞ್ಞಾಯಮಾನೇ ಅವೂಪಸನ್ತಭಯಸ್ಸ ಸಂವಾಸಸಾದಿಯನೇಪಿ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕತಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅವೂಪಸನ್ತಭಯಸ್ಸ ಸಂವಾಸಸಾದಿಯನೇಪಿ ಅಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। **ಸಬ್ಬಪಾಸಣ್ಡಿಯಭತ್ತಾನಿ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ**ತಿ ಚ ಇಮಿನಾ ಅವೂಪಸನ್ತತಯೇನಪಿ ಸಂವಾಸಂ ಅಸಾದಿಯನ್ತೇನೇವ ವಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ತೇನೇವ **ತೀಸುಪಿ ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ "ಯಸ್ಮಾ ವಿಹಾರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಘಿಕಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಸಂವಾಸಂ ಪರಿಹರಿತುಂ ದುಕ್ಕರಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಪಾಸಣ್ಡಿಯಭತ್ತಾನಿ ಭುಞ್ಜನ್ತೋತಿ ಇದಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ರಾಜಭಯಾದೀಹಿ ಗಹಿತಲಿಙ್ಗತಾಯೇವೇತ್ಥ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತತಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಸಬ್ಬಪಾಸಣ್ಡಿಯಭತ್ತಾನೀತಿ ಸಬ್ಬಸಾಮಯಿಕಾನಂ ಸಾಧಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ವೀಥಿಚತುಕ್ಕಾದೀಸು ಠಪೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಾನಿ। **ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಯಾನೀ**ತಿ ಕಾಯೇನ ಪರಿಹರಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಅಭಿಮುಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮನ್ತಾನುಟ್ಠಾನೇನಾ**ತಿ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದಿಕಮ್ಮಕರಣೇನ। **ತದೇವ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಚೀವರಾನಿ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನವಸೇನ ಆದಾಯ ಪತ್ತಞ್ಚ ಅಂಸಕೂಟೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ನಾಪಿ ಸಯಂ ಜಾನಾತೀ**ತಿ "ಯೋ ಏವಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಸೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ವಾ "ಏವಂ ಕಾತುಂ ನ ಲಭತೀ"ತಿ ವಾ "ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಣೋ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ। **ಯೋ ಏವಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಸೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನಾಮ ಹೋತೀ**ತಿ ಇದಂ ಪನ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ। **ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇಯೇವಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಸುತ್ವಾ ಸಚೇಪಿ ನಾರೋಚೇತಿ, ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನ ಹೋತೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ...ಪೇ॰... ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಇದಂ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ದಿನ್ನಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತತ್ತಾ ನ ಲಿಙ್ಗಥೇನಕೋ ಹೋತಿ, ಲಿಙ್ಗಾನುರೂಪಸ್ಸ ಸಂವಾಸಸ್ಸ ಸಾದಿತತ್ತಾ ನಾಪಿ ಸಂವಾಸಥೇನಕೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ। **ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಸಾಯೇ ಸಉಸ್ಸಾಹೋವ ಓದಾತಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಇದಮೇವ ಕಾರಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಪರತೋ **ಸಾಮಣೇರೋ ಸಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತೋ**ತಿಆದಿನಾ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ವುತ್ತವಿಧಾನೇಸುಪಿ ಅಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಪಕ್ಖೇ ಅಯಮೇವ ನಯೋ। **ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ **"ಸಾಪಿ ಹಿ ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ"**ತಿಆದಿನಾ ವಿಭಾವೇತಿ। **ಯೋ ಕೋಚಿ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋ**ತಿ ಸಾಮಣೇರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಮಹಾಪೇಳಾದೀಸೂ**ತಿ ಏತೇನ ಗಿಹಿಸನ್ತಕಂ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಸಯಂ ಸಾಮಣೇರೋವ...ಪೇ॰... ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನ ಹೋತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪನ ಆಪಜ್ಜತಿಯೇವ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕಕಥಾಯಂ **ತೇಸಂ ಲಿಙ್ಗೇ ಆದಿನ್ನಮತ್ತೇ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಹೋತೀತಿ** "ತಿತ್ಥಿಯೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗತಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಗ್ಗಹಣೇನೇವ ತೇಸಂ ಲದ್ಧಿಪಿ ಗಹಿತಾಯೇವ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಕೇನಚಿ** ಪನ "ತೇಸಂ ಲಿಙ್ಗೇ ಆದಿನ್ನಮತ್ತೇ ಲದ್ಧಿಯಾ ಗಹಿತಾಯಪಿ ಅಗ್ಗಹಿತಾಯಪಿ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ "ತಿತ್ಥಿಯೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗತಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಲದ್ಧಿಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇನೇವ ಹಿ ಸೋ ಗಹಿತಲದ್ಧಿಕೋ ಹೋತಿ। ತೇನೇವ **"ವೀಮಂಸನತ್ಥಂ ಕುಸಚೀರಾದೀನಿ...ಪೇ॰... ಯಾವ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ, ತಾವ ತಂ ಲದ್ಧಿ ರಕ್ಖತಿ। ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಮತ್ತೇ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಹೋತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನಗ್ಗೋವ ಆಜೀವಕಾನಂ ಉಪಸ್ಸಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಪದವಾರೇ ಪದವಾರೇ ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ "ಆಜೀವಕೋ ಭವಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಅಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಗಮನಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। ನಗ್ಗೇನ ಹುತ್ವಾ ಗಮನಪಚ್ಚಯಾಪಿ ದುಕ್ಕಟಾ ನ ಮುಚ್ಚತಿಯೇವ। **ಕೂಟವಸ್ಸಂ ಗಣೇನ್ತೋ**ತಿ ಕೂಟವಸ್ಸಂ ಗಣೇತ್ವಾ ಸಂವಾಸಂ ಸಾದಿಯನ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧೧. ತಿರಚ್ಛಾನಗತವತ್ಥು ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಮಾತುಘಾತಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೨. ಮಾತುಘಾತಕಾದಿವತ್ಥೂಸು **ಅಪವಾಹನ**ನ್ತಿ ಅಪಗಮನಂ, ಪತಿಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಸಮಾನಜಾತಿಕಸ್ಸ ವಿಕೋಪನೇ ಕಮ್ಮಂ ಗರುತರಂ, ನ ತಥಾ ವಿಜಾತಿಕಸ್ಸಾತಿ ಆಹ **"ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಭೂತಾ"**ತಿ । ಪುತ್ತಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಮಾತುಪಿತುಸಮಞ್ಞಾ , ದತ್ತಕಿತ್ತಿಮಾದಿವಸೇನಪಿ ಪುತ್ತವೋಹಾರೋ ಲೋಕೇ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಪರಿಯಾಯತೋತಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯಸಿದ್ಧತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಜನಿಕಾ ಮಾತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಸ್ಸೇವ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ತಿಕ್ಖವಿಸದಸೂರಭಾವಾಪತ್ತಿ ಯಥಾ ತಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಬೋಧಿತ್ತಯನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಂ, ಏವಂ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೇ ಠಿತಸ್ಸೇವ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ತಿಕ್ಖವಿಸದಸೂರಭಾವಾಪತ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಸಯಮ್ಪಿ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೇನೇವಾ"**ತಿ। ಚುತಿಅನನ್ತರಂ ಫಲಂ ಅನನ್ತರಂ ನಾಮ, ತಸ್ಮಿಂ ಅನನ್ತರೇ ನಿಯುತ್ತಂ, ತಂನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ಅನನ್ತರಕರಣಸೀಲಂ, ಅನನ್ತರಪಯೋಜನಂ ವಾ ಆನನ್ತರಿಯಂ, ತೇನ **ಆನನ್ತರಿಯೇನ ಮಾತುಘಾತಕಕಮ್ಮೇನ**। ಪಿತುಘಾತಕೇಪಿ ಯೇನ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಜನಕೋ ಪಿತಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೇನೇವ ಸತಾ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪಿತೋ, ಅಯಂ ಆನನ್ತರಿಯೇನ ಪಿತುಘಾತಕಕಮ್ಮೇನ ಪಿತುಘಾತಕೋತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬಂ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **"ಪಿತುಘಾತಕೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"**ತಿ।

ಪರಿವತ್ತಿತಲಿಙ್ಗಮ್ಪಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೨೮; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೭೫; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೦೯) ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ವಾ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇನ್ತಸ್ಸ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿಯೇವ। ಸತಿಪಿ ಹಿ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇ ಸೋ ಏವ ಏಕಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಭವಙ್ಗಪ್ಪಬನ್ಧೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಪ್ಪಬನ್ಧೋ ಚ, ನಾಞ್ಞೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಸಯಂ ಮನುಸ್ಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತಂ ಮಾತರಂ ವಾ ಪಿತರಂ ವಾ, ಸಯಂ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತೋ ಮನುಸ್ಸಭೂತಂ, ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತೋಯೇವ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ, ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಆನನ್ತರಿಯಂ ನ ಹೋತಿ, ಭಾರಿಯಂ ಪನ ಹೋತಿ, ಆನನ್ತರಿಯಂ ಆಹಚ್ಚೇವ ತಿಟ್ಠತಿ। ಏಳಕಚತುಕ್ಕಂ ಸಙ್ಗಾಮಚತುಕ್ಕಂ ಚೋರಚತುಕ್ಕಞ್ಚೇತ್ಥ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। "ಏಳಕಂ ಮಾರೇಮೀ"ತಿ ಅಭಿಸನ್ಧಿನಾಪಿ ಹಿ ಏಳಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಂ ಮನುಸ್ಸೋ ಮನುಸ್ಸಭೂತಂ ಮಾತರಂ ವಾ ಪಿತರಂ ವಾ ಮಾರೇನ್ತೋ ಆನನ್ತರಿಯಂ ಫುಸತಿ ಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನೇವ ಆನನ್ತರಿಯವತ್ಥುನೋ ವಿಕೋಪಿತತ್ತಾ। ಏಳಕಾಭಿಸನ್ಧಿನಾ ಪನ ಮಾತಾಪಿತಿಅಭಿಸನ್ಧಿನಾ ವಾ ಏಳಕಂ ಮಾರೇನ್ತೋ ಆನನ್ತರಿಯಂ ನ ಫುಸತಿ ಆನನ್ತರಿಯವತ್ಥುಅಭಾವತೋ। ಮಾತಾಪಿತಿಅಭಿಸನ್ಧಿನಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಮಾರೇನ್ತೋ ಫುಸತೇವ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಚತುಕ್ಕದ್ವಯೇ। ಯಥಾ ಚ ಮಾತಾಪಿತೂಸು, ಏವಂ ಅರಹನ್ತೇಪಿ ಏತಾನಿ ಚತುಕ್ಕಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಹಿ ಪುರಿಮಂ ಅಭಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ವಧಕಚಿತ್ತಂ ಪನ ತದಾರಮ್ಮಣಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ ಆನನ್ತರಿಯಾನಾನನ್ತರಭಾವೇ ಪಮಾಣಂ। ಕತಾನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮೋ ಚ "ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಂ ಮಹಾಚೇತಿಯಪ್ಪಮಾಣೇಹಿ ಕಞ್ಚನಥೂಪೇಹಿ ಪೂರೇತ್ವಾಪಿ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಂ

ಪೂರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಙ್ಘಾಟಿಕಣ್ಣಂ ಅಮುಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಚರಿತ್ವಾಪಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ನಿರಯಮೇವ ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಞ್ಚ ನ ಲಭತಿ।

೧೧೫. **ಇಚ್ಛಮಾನನ್ತಿ** ಓದಾತವತ್ಥವಸನಂ ಇಚ್ಛಮಾನಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ಗಿಹಿಭಾವೇ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಮತ್ತೇಯೇವಾ"**ತಿ। ಸಙ್ಘಭೇದಕಕಥಾವಿತ್ಥಾರೋ ಪರತೋ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನನ್ತಿ** ಅಪಲೋಕನಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ। **ದುಟ್ಠಚಿತ್ತೇನಾತಿ** ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತಿ **"ವಧಕಚಿತ್ತೇನಾ"**ತಿ। ವಧಕಚೇತನಾಯ ಹಿ ದೂಸಿತಚಿತ್ತಂ ಇಧ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ನಾಮ। **ಲೋಹಿತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ** ಏತ್ಥ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಭೇಜ್ಜಕಾಯತಾಯ ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನ ಚಮ್ಮಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಲೋಹಿತಪಗ್ಘರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಸರೀರಸ್ಸ ಪನ ಅನ್ತೋಯೇವ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಲೋಹಿತಂ ಸಮೋಸರತಿ, ಆಘಾತೇನ ಪಕುಪ್ಪಮಾನಂ ಸಞ್ಚಿತಂ ಹೋತಿ। ದೇವದತ್ತೇನ ಪವಿದ್ಧಸಿಲತೋ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗತಸಕ್ಖಲಿಕಾಪಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಾದನ್ತಂ ಪಹರಿ, ಫರಸುನಾ ಪಹಟೋ ವಿಯ ಪಾದೋ ಅನ್ತೋಲೋಹಿತೋಯೇವ ಅಹೋಸಿ। ಜೀವಕೋ ಪನ ತಥಾಗತಸ್ಸ ರುಚಿಯಾ ಸತ್ಥಕೇನ ಚಮ್ಮಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಮ್ಹಾ ಠಾನಾ ದುಟ್ಠಲೋಹಿತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಫಾಸುಮಕಾಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ತೇನಾಹ **"ಜೀವಕೋ ವಿಯಾ"**ತಿಆದಿ।

ಅಥ ಯೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಥಾಗತೇ ಚೇತಿಯಂ ಭಿನ್ದನ್ತಿ, ಬೋಧಿಂ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಧಾತುಮ್ಹಿ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಕಿಂ ಹೋತೀತಿ? ಭಾರಿಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ ಆನನ್ತರಿಯಸದಿಸಂ। ಸಧಾತುಕಂ ಪನ ಥೂಪಂ ವಾ ಪಟಿಮಂ ವಾ ಬಾಧಮಾನಂ ಬೋಧಿಸಾಖಂ ಛಿನ್ದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇಪಿ ತತ್ಥ ನಿಲೀನಾ ಸಕುಣಾ ಚೇತಿಯೇ ವಚ್ಚಂ ಪಾತೇನ್ತಿ, ಛಿನ್ದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಪರಿಭೋಗಚೇತಿಯತೋ ಹಿ ಸರೀರಚೇತಿಯಂ ಗರುತರಂ। ಚೇತಿಯವತ್ಥುಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಬೋಧಿಮೂಲೇಪಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಹರಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯಾ ಪನ ಬೋಧಿಸಾಖಾ ಬೋಧಿಘರಂ ಬಾಧತಿ, ತಂ ಗೇಹರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಛಿನ್ದಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। ಬೋಧಿಅತ್ಥಞ್ಹಿ ಗೇಹಂ, ನ ಗೇಹತ್ಥಾಯ ಬೋಧಿ। ಆಸನಘರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪನ ಆಸನಘರೇ ಧಾತು ನಿಹಿತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಬೋಧಿಸಾಖಂ ಛಿನ್ದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಬೋಧಿಜಗ್ಗನತ್ಥಂ ಓಜೋಹರಣಸಾಖಂ ವಾ ಪೂತಿಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಛಿನ್ದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ, ಸತ್ಥು ರೂಪಕಾಯಪಟಿಜಗ್ಗನೇ ವಿಯ ಪುಞ್ಞಮ್ಪಿ ಹೋತಿ।

ಮಾತುಘಾತಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. **ಉಭತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಿಸಯೋ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸೋಯಂ, ಪುರಿಮಪದೇ ಚ ವಿಭತ್ತಿಅಲೋಪೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ** ಚೇತ್ಥ ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಅಥ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಏಕಮೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ, ಉದಾಹು ದ್ವೇತಿ? ಏಕಮೇವ "ಯಸ್ಸ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ? ನೋ। ಯಸ್ಸ ವಾ ಪನ ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ? ನೋ"ತಿ (ಯಮ॰ ೩.ಇನ್ದ್ರಿಯಯಮಕ.೧೮೮) ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಇನ್ದ್ರಿಯದ್ವಯಸ್ಸ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಇತ್ಥಿಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪುರಿಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಯದಿ ಏವಂ ದುತಿಯಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಇನ್ದ್ರಿಯಞ್ಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ತಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ನ ತಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ದುತಿಯಬ್ಯಞ್ಜನಕಾರಣಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಸದಾ ಅಭಾವತೋ। ಇತ್ಥಿಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಹಿ ಯದಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ರಾಗಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದಾ ಪುರಿಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ಇತ್ಥಿಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಗುಳ್ಹಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಇತರಸ್ಸ ಇತರಂ। ಯದಿ ಚ ತೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ದುತಿಯಬ್ಯಞ್ಜನಕಾರಣಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಸದಾಪಿ ಬ್ಯಞ್ಜನದ್ವಯಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ನ ಪನ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಮೇತಂ "ನ ತಸ್ಸ ತಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಕಾರಣಂ, ಕಮ್ಮಸಹಾಯಂ ಪನ ರಾಗಚಿತ್ತಮೇವೇತ್ಥ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಚಸ್ಸ ಏಕಮೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇತ್ಥಿಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಸಯಮ್ಪಿ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪರಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ। ಪುರಿಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಪರಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ, ಸಯಂ ಪನ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಯದಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ, ಯದಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ

ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗನ್ತಿ ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಲಿಙ್ಗಸಬ್ಭಾವೋ **ಕುರುನ್ದಿಯಂ**ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಚ ಅಯುತ್ತೋ। ಪವತ್ತಿಯಂಯೇವ ಹಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದೀನಿ ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತಿ, ನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಪನ ಇನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ನ ಲಿಙ್ಗಾದೀನಿ। ನ ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಲಿಙ್ಗನ್ತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಲಿಙ್ಗಾನಂ ಭಿನ್ನಸಭಾವತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಂ** (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೩೨) -

> "ಇತ್ಥತ್ತಂ ಇತ್ಥಿಭಾವೋತಿ ಉಭಯಂ ಏಕತ್ಥಂ, ಇತ್ಥಿಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಕಮ್ಮಜೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಸಮುಟ್ಠಿತೋ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದಿ ಪನ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪವತ್ತೇ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ। ಯಥಾ ಬೀಜೇ ಸತಿ ಬೀಜಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಬೀಜಪಚ್ಚಯಾ ರುಕ್ಖೋ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಸಾಖಾವಿಟಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಆಕಾಸಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಮೇವ ಇತ್ಥಿಭಾವಸಙ್ಖಾತೇ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಸತಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದೀನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಬೀಜಂ ವಿಯ ಹಿ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಬೀಜಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಆಕಾಸಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದೀನಿ ಪವತ್ತೇ ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ ನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, ಮನೋವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದೀನಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಿಪಿ ಮನೋವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಿಪೀ"ತಿ।

ತೇನೇವಾಹ **"ತತ್ಥ ವಿಚಾರಣಕ್ಕಮೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಟ್ಠಸಾಲಿನಿಯಾ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹಟ್ಠಕಥಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ।

ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. **ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ** ಇಧೇವ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಉಪಜ್ಝಂ ಅಗ್ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾತಿ** "ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಹೋಹೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪಜ್ಝಂ ಅಗ್ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ। ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಪನ ಉಪಜ್ಝಾಯಕಿತ್ತನಂ ಕತಂಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಪುಗ್ಗಲಂ ನ ಪರಾಮಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪೇಯ್ಯ, ತೇನೇವ "ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ಅಕಿತ್ತೇತ್ವಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಉಪಜ್ಝಂ ಅಗ್ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ"ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಚ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಪತ್ತಚೀವರಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪಾದನಕಾಲೇ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ "ಪರಿಪುಣ್ಣಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರ"ನ್ತಿ ಅಸನ್ತವತ್ಥುಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಕತಾಯಪಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ರುಹತಿ, ಏವಂ "ಅಯಂ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖೋ"ತಿ ಅಸನ್ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಸನ್ತಪದನೀಹಾರೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಕತಾಯ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ರುಹತಿಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ಕಮ್ಮಂ ಪನ ನ ಕುಪ್ಪತೀ"**ತಿ। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ವಾ "ಸೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಚ ಅಸಮ್ಭವತೋ **"ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಪಞ್ಚವಗ್ಗಕರಣಞ್ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮಂ ಪಣ್ಡಕಪಞ್ಚಮೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಕಮ್ಮಂ ನ ಚ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಮಹಾವ॰ ೩೯೦) ಪಣ್ಡಕಾದೀನಮ್ಪಿ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಪರಿಯನ್ತಾನಂ ಗಣಪೂರಕಭಾವೇಯೇವ ಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಆಹ **"ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕುಪಜ್ಝಾಯಪರಿಯೋಸಾನೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"**ತಿ।

ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಪತ್ತಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೮. ಅಞ್ಞೇ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ದಾತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅನಾಮಟ್ಠಪಿಣ್ಡಪಾತ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಹಿತಅಗ್ಗಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ। **ಸಾಮಣೇರಭಾಗಸಮಕೋ ಆಮಿಸಭಾಗೋತಿ** ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಆಮಿಸಭಾಗಸ್ಸ ಸಮಕಮೇವ ದಿಯ್ಯಮಾನತ್ತಾ ವಿಸುಂ ಸಾಮಣೇರಭಾಗೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಪನ ಭತ್ತಂ ಕದಾಚಿ ಮನ್ದಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಉಪರಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಮಣೇರಪಾಳಿಯಾವ ಗಹೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನಿಯತಪಬ್ಬಜ್ಜಸ್ಸೇವ ಚಾಯಂ ಭಾಗೋ ದೀಯತಿ। ತೇನೇವ **"ಅಪಕ್ಕಂ ಪತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಪತ್ತಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೯. **ಅಜಪದಕೇತಿ** ಅಜಪದಸಣ್ಠಾನೇ ಪದೇಸೇ। **ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ಉಜುಗತ್ತೋ। **ಅವಸೇಸೋ ಸತ್ತೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಲಕ್ಖಣೇನ ರಹಿತಸತ್ತೋ। ಏತೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಞ್ಚ ಇತರೇ ಸತ್ತಾ ಖುಜ್ಜಪಕ್ಖಿಕಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಖನ್ಧೇ ಕಟಿಯಂ ಜಾಣೂಸೂತಿ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ನಮನ್ತಿ। ತೇ ಕಟಿಯಂ ನಮನ್ತಾ ಪಚ್ಛತೋ ನಮನ್ತಿ, ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ನಮನ್ತಾ ಪುರತೋ ನಮನ್ತಿ। ದೀಘಸರೀರಾ ಪನ ಏಕೇನ ಪಸ್ಸೇನ ವಙ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕೇ ಮುಖಂ ಉನ್ನಾಮೇತ್ವಾ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ಗಣಯನ್ತಾ ವಿಯ ಚರನ್ತಿ, ಏಕೇ ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತಾ ಸೂಲಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕೇ ಪುರತೋ ಪಬ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪವೇಧಮಾನಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಪರಿವಟುಮೋತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ವಟ್ಟಲೋ।

ಅಟ್ಠಿಸಿರಾಚಮ್ಮಸರೀರೋತಿ ಅಟ್ಠಿಸಿರಾಚಮ್ಮಮತ್ತಸರೀರೋ। **ಕಪ್ಪಸೀಸೋತಿ** ದ್ವಿಧಾಭೂತಸೀಸೋ। **ಕೇಕರೋತಿ** ತಿರಿಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ। **"ಉದಕತಾರಕಾ** ನಾಮ ಉದಕಪುಬ್ಬುಳ"ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಅಕ್ಖಿತಾರಕಾತಿ** ಅಕ್ಖಿಭಣ್ಡಕಾ। **ನಿಪ್ಪಖುಮಕ್ಖೀತಿ** ಅಕ್ಖಿದಲಲೋಮೇಹಿ ವಿರಹಿತಅಕ್ಖಿಕೋ। ಪಖುಮ-ಸದ್ದೋ ಹಿ ಲೋಕೇ ಅಕ್ಖಿದಲಲೋಮೇಸು ನಿರುಳ್ಹೋ। **ಪಟಙ್ಗಮಣ್ಡೂಕೋ** ನಾಮ ಮಹಾಮುಖಮಣ್ಡೂಕೋ। **ಏಳಮುಖೋತಿ** ನಿಚ್ಚಪಗ್ಘರಣಕಲಾಲಮುಖೋ। **ಸಬ್ಬಞ್ಞೇತ**ನ್ತಿ "ಕಚ್ಛುಗತ್ತೋ ವಾ"ತಿಆದಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ವಾತಣ್ಡಿಕೋತಿ** ಅಣ್ಡಕೇಸು ವುದ್ಧಿರೋಗೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ವಿಕಟೋತಿ** ತಿರಿಯಂ ಗಮನಪಾದೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಯಸ್ಸ ಚ ಚಙ್ಕಮತೋ ಜಾಣುಕಾ ಬಹಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಪಣ್ಹೋತಿ** ಪಚ್ಛತೋ ಪರಿವತ್ತಪಾದೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಯಸ್ಸ ಚಙ್ಕಮತೋ ಜಾಣುಕಾ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸನ್ತಿ।

ಕುದಣ್ಡಪಾದತಾಯ ಕಾರಣಂ ವಿಭಾವೇತಿ **"ಮಜ್ಝೇ ಸಙ್ಕುಟಿತಪಾದತ್ತಾ"**ತಿ। **ಅಗ್ಗೇ ಸಙ್ಕುಟಿತಪಾದತ್ತಾತಿ** ಕುಣ್ಡಪಾದತಾಯ ಕಾರಣನಿದಸ್ಸನಂ। ಕುಣ್ಡಪಾದಸ್ಸೇವ ಗಮನಸಭಾವಂ ವಿಭಾವೇತಿ **"ಪಿಟ್ಠಿಪಾದಗ್ಗೇನ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ"**ತಿ। **ಮಮ್ಮನನ್ತಿ** ಖಲಿತವಚನಂ। ಯೋ ಏಕಮೇವ ಅಕ್ಖರಂ ಚತುಪಞ್ಚಕ್ಖತ್ತುಂ ವದತಿ, ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಲಜ್ಜೀನಿಸ್ಸಯವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೨೦. ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಸಂಯುತ್ತವತ್ಥೂಸು ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಮಾನೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣಭಾಗೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಭಾಗೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಭಿಕ್ಖುಸಭಾಗತಾ। ದ್ವೇ ತೀಣಿ ದಿವಸಾನಿ ವಸಿತ್ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮೇನ ಅನಿಸ್ಸಿತೇನ ವಸಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಯಾವ ಭಿಕ್ಖುಸಭಾಗತಂ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಆಭೋಗಂ ವಿನಾಪಿ ಅನಿಸ್ಸಿತೇನ ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಭಿಕ್ಖುಸಭಾಗತಂ ಪನ ಜಾನನ್ತೋ "ಸ್ವೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಮೇ ನಿಸ್ಸಯೇನಾ"ತಿ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಪೇತುಂ ನ ಲಭತಿ। "ಪುರಾರುಣಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾವ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಭೋಗೇನ ಸಯನ್ತಸ್ಸ ಸಚೇ ಅರುಣೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ವಟ್ಟತಿ। **"ಸತ್ತಾಹಂ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಲಯಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಪನ ನಿಸ್ಸಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ** "ಸತ್ತಾಹಮತ್ತಂ ವಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಭಾಗತಾಜಾನನೇನಾ"ತಿ ಜಾನನೇ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಸಿತುಂ ನ ಲಭತಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಭಾಗತಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಗಮಿಕಾದಿನಿಸ್ಸಯವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೨೧. **ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ವಿಸ್ಸಮನ್ತೋ ವಾ...ಪೇ॰... ಅನಾಪತ್ತೀತಿ** ಅಸತಿ ನಿಸ್ಸಯದಾಯಕೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ** ಪಾಳಿಅನುರೂಪತೋ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಚೇ ಪನ ಆಸಾಳ್ಹೀಮಾಸೇ...ಪೇ॰... ತತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇ ಸೋ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಆಸನ್ನಾಯ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಸುಣಾತಿ "ಅಸುಕೋ ಮಹಾಥೇರೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ, ತಞ್ಚೇ ಆಗಮೇತಿ, ವಟ್ಟತಿ।

ಆಗಮೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಚೇ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸೋ ಹೋತಿ, ಹೋತು, ಗನ್ತಬ್ಬಂ ತತ್ಥ, ಯತ್ಥ ನಿಸ್ಸಯದಾಯಕಂ ಲಭತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಸಚೇ ಸೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತರಾಯಂ ವಾ ಪಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥೇವ ವಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಗೋತ್ತೇನ ಅನುಸ್ಸಾವನಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೨೨. "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ"ತಿ ನಾಮಕಿತ್ತನಸ್ಸ ಅನುಸ್ಸಾವನಾಯ ಆಗತತ್ತಾ **"ನಾಹಂ ಉಸ್ಸಹಾಮಿ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಹೇತು"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, "ಆಯಸ್ಮತೋ ಪಿಪ್ಪಲಿಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖೋ"ತಿ ಏವಂ ನಾಮಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಉಸ್ಸಹಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಗೋತ್ತೇನಪಿ ಅನುಸ್ಸಾವೇತು"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಯೇನ ವೋಹಾರೇನ ವೋಹರತಿ, ತೇನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। "ಕೋನಾಮೋ ತೇ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ"ತಿ ಪುಟ್ಠೇನಪಿ ಗೋತ್ತಮೇವ ನಾಮಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚತುಬ್ಬಿಧೇಸು ನಾಮೇಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ನಾಮೇನ ಅನುಸ್ಸಾವನಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಏಕಸ್ಸ ಬಹೂನಿ ನಾಮಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಏಕಂ ನಾಮಂ ಞತ್ತಿಯಾ, ಏಕಂ ಅನುಸ್ಸಾವನಾಯ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಅತ್ಥತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಚ ಅಭಿನ್ನಾಹಿ ಅನುಸ್ಸಾವನಾಹಿ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ"ತಿ ಪಾಳಿಯಂ "ಆಯಸ್ಮತೋ"ತಿ ಪದಂ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತಂ, ಕಮ್ಮವಾಚಾಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಅಯಂ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಸ್ಸಾ"ತಿ ಪಠಮಂ ಲಿಖಿತನ್ತಿ ತಂ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಂ। ಪಾಳಿಯಞ್ಹಿ "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ"ತಿ ಅತ್ಥಮತ್ತಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಾಳಿಯಂ ಅವುತ್ತೋಪಿ "ಅಯಂ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಸ್ಸಾ"ತಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾಪಾಳಿಯಂ ಪಯೋಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ। "ನ ಮೇ ದಿಟ್ಠೋ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ"ತಿ ಚ "ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅತ್ಥಕುಸಲೋ"ತಿ ಚ ಪಠಮಂ "ಆಯಸ್ಮಾ"ತಿ ಪಯೋಗಸ್ಸ ದಸ್ಸನತೋತಿ ವದನ್ತಿ। ಕತ್ಥಚಿ "ಆಯಸ್ಮತೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಕತ್ಥಚಿ ಕೇವಲಂ "ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸಾ"ತಿ ಸಾವೇತಿ, ಸಾವನಂ ಹಾಪೇತೀತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ ನಾಮಸ್ಸ ಅಹಾಪಿತತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ಸಚೇ ಕತ್ಥಚಿ "ಆಯಸ್ಮತೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಕತ್ಥಚಿ "ಬುದ್ಧರಅಖತಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ"ತಿ ಸಾವೇತಿ, ಪಾಠಾನುರೂಪತ್ತಾ ಖೇತ್ತಮೇವ ಓತಿಣ್ಣನ್ತಿಪಿ ಏಕೇ। ಬ್ಯಞ್ಜನಭೇದಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಅನುಸ್ಸಾವನಾನಂ ತಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಸಬ್ಬಟ್ಠಾನೇಪಿ ಏತೇನೇವ ಪಕಾರೇನ ವದತಿ, ವಟ್ಟತಿ।

ದ್ವೇಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೨೩. **ಏಕಾನುಸ್ಸಾವನೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕತೋ ಅನುಸ್ಸಾವನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಏಕಾನುಸ್ಸಾವನಾ**ತಿ ಅಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಿಸಯೋ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ದ್ವೇ ಏಕತೋಅನುಸ್ಸಾವನೇ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಏಕತೋ**ತಿ ಏಕಕ್ಖಣೇತಿ ಅತ್ಥೋ, ವಿಭತ್ತಿಅಲೋಪೇನ ಚಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಏಕತೋಅನುಸ್ಸಾವನೇ ಕಾತು**ನ್ತಿ "ಏಕೇನ ಏಕಸ್ಸ, ಅಞ್ಞೇನ ಇತರಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ದ್ವೀಹಿ ವಾ ತೀಹಿ ವಾ ಆಚರಿಯೇಹಿ ಏಕೇನ ವಾ ಏಕತೋಅನುಸ್ಸಾವನೇ ಕಾತುಂ।

ಉಪಸಮ್ಪದಾವಿಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೨೬. **ವಜ್ಜಾವಜ್ಜಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ ಉಪಜ್ಝಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಪಜ್ಝಾಯಸದ್ದಸಮಾನತ್ಥೋ ಉಪಜ್ಝಾಸದ್ದೋಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಚತ್ತಾರೋನಿಸ್ಸಯಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೦. **ಸಮ್ಭೋಗೇ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಮ್ಭೋಗೇ ಆಮಿಸಸಮ್ಭೋಗೇ ಚ। **ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭೋಗೇ ಸಂವಾಸೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ – ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಓಸಾರಣಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಪಕತತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ನ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಭೋಗಾದಿಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ನಾಪಿ ಅಲಜ್ಜಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಭೋಗಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಅಲಜ್ಜೀಲಕ್ಖಣಾನುಪಪತ್ತಿತೋ। ಯೋ ಹಿ ಉಚ್ಛುರಸಕಸಟಾನಂ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಯಾವಜೀವಿಕತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ ವಿಕಾಲೇ ಉಚ್ಛು ಖಾದಿತುನ್ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ

ನ ಪಸ್ಸತಿ “ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ತಥಾಸಞ್ಞಿತಾಯ, ಯೋ ವಾ ಪನ ಆಪತ್ತಿಮಾಪನ್ನಭಾವಂ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ “ನ ಪಟಿಕರೋಮೀ”ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸತಿ, ಅಯಂ -

> “ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿಂ ಪರಿಗೂಹತಿ।
> ಅಗತಿಗಮನಞ್ಚ ಗಚ್ಛತಿ, ಏದಿಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಲಜ್ಜೀಪುಗ್ಗಲೋ”ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೩೫೯) -

ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇ ಅಪತನತೋ ಅಲಜ್ಜೀ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಯಾವ ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಾವ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಭೋಗೇ ಸಂವಾಸೇ ಚ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಏವಮಿಧಾಪೀತಿ ಸಬ್ಬಥಾ ಅನಾಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ । ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಅಲಜ್ಜಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಭೋಗಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವೇ ಸತಿ “ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭೋಗೇ ಸಂವಾಸೇ”ತಿ ವದತಿ। ತತೋ ಯಮೇತ್ಥ ಕೇನಚಿ “ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭೋಗೇ ಸಂವಾಸೇ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ, “ಅಲಜ್ಜೀಪರಿಭೋಗಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಪನ ಆಪಜ್ಜತಿಯೇವಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಬಹುಧಾ ಪಪಞ್ಚಿತಂ, ನ ತಂ ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಇತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರತ್ಥದೀಪನಿಯಂ

ಮಹಾಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಸನ್ನಿಪಾತಾನುಜಾನನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೨. ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ ತರನ್ತಿ ಪ್ಲವನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಬಾಲಾತಿ **ತಿತ್ಥಂ।** **ಇತೋತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಲದ್ಧಿತೋ। **ತಂ ಕಥೇನ್ತೀತಿ** "ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ದಿವಸೇ ಮುಹುತ್ತೇ ವಾ ಇದಂ ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಕಥೇನ್ತಿ।

೧೩೪. "ಸುಣಾತು ಮೇ ಭನ್ತೇ"ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) ವಿತ್ಥಾರತೋ ಆಗತಮೇವಾತಿ ನ ಇಧ ವಿತ್ಥಾರಯಿಸ್ಸಾಮ, ಅತ್ಥಿಕೇಹಿ ಪನ ತತೋಯೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೧೩೫. **ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಾ ವುಟ್ಠಿತೋತಿ** ಏತ್ಥ ಆರೋಚಿತಾಪಿ ಆಪತ್ತಿ ಅಸನ್ತೀ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ "ಯಸ್ಸ ಪನ ಏವಂ ಅನಾಪನ್ನಾ ವಾ ಆಪತ್ತಿ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚ ಪನ ವುಟ್ಠಿತಾ ವಾ ದೇಸಿತಾ ವಾ ಆರೋಚಿತಾ ವಾ, ತಸ್ಸ ಸಾ ಆಪತ್ತಿ ಅಸನ್ತೀ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ। ಮುಸಾವಾದೋ ನಾಮ ವಚೀಭೇದಪಚ್ಚಯಾ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ನ ಮುಸಾವಾದಲಕ್ಖಣೇನಾ"**ತಿ। **ಭಗವತೋ ಪನ ವಚನೇನಾತಿ** ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇ ಕಿಂ ಹೋತಿ? "ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ। **ವಚೀದ್ವಾರೇ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಯಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಧಮ್ಮಿಕಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ತುಣ್ಹೀಭೂತಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಆಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಆವಿ ಕಾತಬ್ಬಂ ನ ಆವಿ ಅಕಾಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ವಚೀದ್ವಾರೇ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ವಾಚಾತಿ ವಾಚಾಯ, ಯ-ಕಾರಲೋಪೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಕೇನಚಿ ಮನುಜೇನ ವಾಚಾಯ ಅನಾಲಪನ್ತೋತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಗಿರಂ ನೋ ಚ ಪರೇ ಭಣೇಯ್ಯಾತಿ** "ಇಮೇ ಸೋಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಪರಪುಗ್ಗಲೇ ಸನ್ಧಾಯ ಸದ್ದಮ್ಪಿ ನ ನಿಚ್ಛಾರೇಯ್ಯ। **ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ವಾಚಸಿಕನ್ತಿ** ವಾಚತೋ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ।

ಅನ್ತರಾಯಕರೋತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರವತ್ಥುತಾಯ ಪಾಮೋಜ್ಜಾದಿಸಮ್ಭವಂ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅನ್ತರಾಯಕರೋ। **ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಫಾಸು ಹೋತೀತಿ** ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಮೂಲಕಾನಂ ಪಾಮೋಜ್ಜಾದೀನಂ ವಸೇನ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸುಖಾ ಪಟಿಪದಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸನ್ನಿಪಾತಾನುಜಾನನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸೀಮಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೮. **ಇತರೋಪೀತಿ** ಸುದ್ಧಪಂಸುಪಬ್ಬತಾದಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಹತ್ಥಿಪ್ಪಮಾಣೋ ನಾಮ ಪಬ್ಬತೋ** ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಯಾ ಅಡ್ಢಟ್ಠಮರತನುಬ್ಬೇಧೋ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಏಕೇನ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ದ್ವತ್ತಿಂಸಪಲಗುಳಪಿಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣತಾ** ಥೂಲತಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ನ ತುಲಗಣನಾಯ। **ಅನ್ತೋಸಾರಮಿಸ್ಸಕಾನನ್ತಿ** ಅನ್ತೋಸಾರರುಕ್ಖೇಹಿ ಮಿಸ್ಸಕಾನಂ। **ಸೂಚಿದಣ್ಡಕಪ್ಪಮಾಣೋತಿ** ಸೀಹಳದೀಪೇ ಲೇಖನದಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣೋತಿ ವದನ್ತಿ, ಸೋ ಚ ಕನಿಟ್ಠಙ್ಗುಲಿಪರಿಮಾಣೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಏತನ್ತಿ** ನವಮೂಲಸಾಖಾನಿಗ್ಗಮನಂ। **ಪರಭಾಗೇ ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಠಿತೇಸು ಅಟ್ಠಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಏಕಿಸ್ಸಾ ದಿಸಾಯ ಏಕಂ, ಅಪರಾಯ ಏಕನ್ತಿ ಏವಂ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉತ್ತರನ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅನ್ತರವಾಸಕೋ ತೇಮಿಯತೀತಿ ಸಿಕ್ಖಾಕರಣೀಯಂ ಆಗತಲಕ್ಖಣೇನ ತಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅನ್ತರವಾಸಕಂ ಅನುಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಿತ್ಥೇನ ವಾ ಅತಿತ್ಥೇನ ವಾ ಉತ್ತರನ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಏಕದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅನ್ತರವಾಸಕೋ ತೇಮಿಯತಿ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಏವ ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗೇ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಸೇನ ನದೀಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತತ್ತಾ ತೇನೇವ ನಯೇನ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕತಂ। **ಸೀಮಂ ಬನ್ಧನ್ತಾನಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ** ಅಯಂ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಾ ನದೀ ಸಮುದ್ದಂ ವಾ ಪವಿಸತು ತಳಾಕಂ ವಾ, ಪಭವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನಿಮಿತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಆವರಣಂ ಪವತ್ತತಿಯೇವಾತಿ** ಆವರಣಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸನ್ದತಿಯೇವ। **ಅಪ್ಪವತ್ತಮಾನಾತಿ** ಅಸನ್ದಮಾನುದಕಾ। ಆವರಣಞ್ಹಿ ಪತ್ವಾ ನದಿಯಾ ಯತ್ತಕೇ ಪದೇಸೇ ಉದಕಂ ಅಸನ್ದಮಾನಂ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ತತ್ಥ ನದೀನಿಮಿತ್ತಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಉಪರಿ ಸನ್ದಮಾನಟ್ಠಾನೇಯೇವ ವಟ್ಟತಿ, ಅಸನ್ದಮಾನಟ್ಠಾನೇ ಪನ ಉದಕನಿಮಿತ್ತಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏತಮೇವ ಹಿ ಉದಕನಿಮಿತ್ತೇ ವಟ್ಟತಿ, ನ ಸನ್ದಮಾನಂ। ತೇನೇವಾಹ **“ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನೇ ನದೀನಿಮಿತ್ತಂ, ಅಪ್ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನೇ ಉದಕನಿಮಿತ್ತಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”**ತಿ। **ನದಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ** ಮಾತಿಕಾಮುಖದ್ವಾರೇನ ನದೀಕೂಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಉಕ್ಖೇಪಿಮನ್ತಿ** ಕೂಪತೋ ವಿಯ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಸಿಙ್ಘಾಟಕಸಣ್ಠಾನಾತಿ ತಿಕೋಣರಚ್ಛಾಸಣ್ಠಾನಾ। **ಮುದಿಙ್ಗಸಣ್ಠಾನಾತಿ** ಮುದಿಙ್ಗಭೇರೀ ವಿಯ ಮಜ್ಝೇ ವಿತ್ಥತಾ ಉಭೋಸು ಕೋಟೀಸು ಸಙ್ಖೋಟಿತಾ ಹೋತಿ। **ಉಪಚಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಪಚ್ಛಾ ಸೀಮಂ ಬನ್ಧನ್ತಾನಂ ಸೀಮಾಯ ಓಕಾಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ಅನ್ತೋನಿಮಿತ್ತಗತೇಹಿ ಪನಾತಿ** ಏಕಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಡ್ಢಂ ಅನ್ತೋ ಕತ್ತುಕಾಮತಾಯ ಸತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆಗಮನೇ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಆಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ** ಚ ಸಾಮೀಚಿವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ನಾಯಂ ನಿಯಮೋ “ಆಗನ್ತಬ್ಬಮೇವಾ”ತಿ। ತೇನೇವಾಹ **“ಆಗಮನಮ್ಪಿ ಅನಾಗಮನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ”**ತಿ। ಅಬದ್ಧಾಯ ಹಿ ಸೀಮಾಯ ನಾನಾಗಾಮಖೇತ್ತಾನಂ ನಾನಾಸೀಮಸಭಾವತ್ತಾ ತೇಸಂ ಅನಾಗಮನೇಪಿ ವಗ್ಗಕಮ್ಮಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಾಗಮನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಬದ್ಧಾಯ ಪನ ಸೀಮಾಯ ಏಕಸೀಮಭಾವತೋ ಪುನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ಅನ್ತೋ ಸೀಮಗತೇಹಿ ಆಗನ್ತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಆಹ **“ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ…ಪೇ॰… ಆಗನ್ತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ। ನಿಮಿತ್ತಕಿತ್ತನಕಾಲೇ ಅಸೋಧಿತಾಯಪಿ ಸೀಮಾಯ ನೇವತ್ಥಿ ದೋಸೋ ನಿಮಿತ್ತಕಿತ್ತನಸ್ಸ ಅಪಲೋಕನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಾಭಾವತೋ।

ಭಣ್ಡುಕಮ್ಮಾಪುಚ್ಛನಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ**-ಗಹಣಂ। **ಸುಖಕರಣತ್ಥನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸನ್ನಿಪಾತನಪರಿಸ್ಸಮಂ ಪಹಾಯ ಅಪ್ಪತರೇಹಿ ಸುಖಕರಣತ್ಥಂ। **ಏಕವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ** ವೀಸತಿವಗ್ಗಕರಣೀಯಪರಮತ್ತಾ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾರಹೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಇದಞ್ಚ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಹೇಟ್ಠಿಮನ್ತತೋ ಹಿ ಯತ್ಥ ಏಕವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಸೀದಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತತ್ತಕೇ ಪದೇಸೇ ಸೀಮಂ ಬನ್ಧಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ಬದ್ಧಭಾವಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ “ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಮೇವ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ವಾಯಮನ್ತಾ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಬದ್ಧಾಯ ಹಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ತಂ ಅಸಮೂಹನಿತ್ವಾ “ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಂ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಕತಾಯಪಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಅಸಮೂಹತಾವ ಹೋತಿ ಸೀಮಾ। ಪಠಮಞ್ಹಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಂ ಸಮೂಹನಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಸೀಮಾ ಸಮೂಹನಿತಬ್ಬಾ। ಏಕರತನಪ್ಪಮಾಣಾ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತರಾ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **“ಏಕರತನಪ್ಪಮಾಣಾ ವಟ್ಟತೀ”**ತಿ। ಏಕಙ್ಗುಲಮತ್ತಾಪಿ ಸೀಮನ್ತರಿಕಾ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ತತ್ತಕೇನಪಿ ಹಿ ಸೀಮಾ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾವ ಹೋತಿ।

ಅವಸೇಸನಿಮಿತ್ತಾನೀತಿ ಮಹಾಸೀಮಾಯ ಬಾಹಿರಪಸ್ಸೇ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ। ಖಣ್ಡಸೀಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬನ್ಧನಂ ಆಚಿಣ್ಣಂ, ಆಚಿಣ್ಣಕರಣೇನೇವ ಚ ಸಮ್ಮೋಹೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಖಣ್ಡಸೀಮತೋವ ಪಟ್ಠಾಯ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ”**ತಿ। **ಕುಟಿಗೇಹೇತಿ** ಕುಟಿಘರೇ, ಭೂಮಿಘರೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉದುಕ್ಖಲನ್ತಿ** ಖುದ್ದಕಾವಾಟಂ। **ನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ** ತಂ ರಾಜಿಂ ವಾ ಉದುಕ್ಖಲಂ ವಾ ನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ।

ಹೇಟ್ಠಾ ನ ಓತರತೀತಿ ಭಿತ್ತಿತೋ ಓರಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಕಿತ್ತಿತತ್ತಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಆಕಾಸಪ್ಪದೇಸಂ ನ ಓತರತಿ। **ಹೇಟ್ಠಾಪಿ ಓತರತೀತಿ** ಸಚೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಅನ್ತೋಭಿತ್ತಿಯಂ ಏಕವೀಸತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಓಕಾಸೋ ಹೋತಿ, ಓತರತಿ। ಓತರಮಾನಾ ಚ

ಉಪರಿಸೀಮಪ್ಪಮಾಣೇನ ನ ಓತರತಿ, ಸಮನ್ತಾ ಭಿತ್ತಿಪ್ಪಮಾಣೇನ ಓತರತಿ। **ಓತರಣಾನೋತರಣಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಸಚೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಏಕವೀಸತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಓಕಾಸೋ ಹೋತಿ, ಓತರತಿ। ನೋ ಚೇ, ನ ಓತರತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಬ್ಬೋ ಪಾಸಾದೋ ಸೀಮಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ** ಉಪರಿಮತಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಾಬದ್ಧಭಿತ್ತಿಕೋ ವಾ ಹೋತು ಮಾ ವಾ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಪಾಸಾದೋ ಸೀಮಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ।

ತಾಲಮೂಲಕಪಬ್ಬತೇತಿ ತಾಲಮೂಲಸದಿಸೇ ಪಬ್ಬತೇ। ಸೋ ಚ ಹೇಟ್ಠಾ ಮಹನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ತನುಕೋ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪಣವಸಣ್ಠಾನೋ** ಮಜ್ಝೇ ತನುಕೋ ಹೋತಿ ಮೂಲೇ ಅಗ್ಗೇ ಚ ವಿತ್ಥತೋ। **ಹೇಟ್ಠಾ ವಾ ಮಜ್ಝೇ ವಾತಿ** ಮುದಿಙ್ಗಸಣ್ಠಾನಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಣವಸಣ್ಠಾನಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ। **ಆಕಾಸಪಬ್ಭಾರನ್ತಿ** ಭಿತ್ತಿಯಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಪಬ್ಭಾರಂ। **ಅನ್ತೋಲೇಣಂ ಹೋತೀತಿ** ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಲೇಣಂ ಹೋತಿ। **ಸೀಮಾಮಾಳಕೇತಿ** ಖಣ್ಡಸೀಮಾಮಾಳಕೇ। **ಮಹಾಸೀಮಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ** ಮಹಾಸೀಮಗತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ವಾ ಆನೇತಬ್ಬಾ, ಸೀಮತೋ ವಾ ಬಹಿ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಪನ "ಮಹಾಸೀಮಗತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ತಂ ಸಾಖಂ ವಾ ಪಾರೋಹಂ ವಾ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಪುರಿಮನಯೇಪೀತಿ** ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಹಾಸೀಮಾಯ ಓಣತರುಕ್ಖೇಪಿ। **ಉಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಅನ್ತೋ ಠಿತತ್ತಾ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ಹತ್ಥಪಾಸಂಯೇವ ಆನೇತಬ್ಬೋತಿ ಉಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ।

೧೪೦. **ಪಾರಯತೀತಿ** ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ। **ಪಾರಾತಿ** ಸೀಮಾಪೇಕ್ಖೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗನಿದ್ದೇಸೋ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಭವೇಯ್ಯ। ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತನಾವಾಯ ಪಮಾಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಯಾ ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ...ಪೇ॰... ತಯೋ ಜನೇ ವಹತೀ"**ತಿ। ಇಮಿನಾ ಚ ವುತ್ತಪ್ಪಮಾಣತೋ ಖುದ್ದಕಾ ನಾವಾ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ಇಧ ಅಸನ್ತಪಕ್ಖಂ ಭಜತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಅವಸ್ಸಂ ಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಾ ಧುವನಾವಾವ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕತೋತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। **ಪರತೀರೇ ಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇತಿ** ಓರಿಮತೀರೇ ಸಬ್ಬಪರಿಯನ್ತನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇ। **ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋ ಠಿತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಹತ್ಥಪಾಸಗತೇ ಕತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಸಚೇ ಏಕಂ ಗಾಮಖೇತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಉಭೋಸು ತೀರೇಸು ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋ ಠಿತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಹತ್ಥಪಾಸಗತೇ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮನ್ನಿತಬ್ಬಾ। ನಾನಾಗಾಮಕ್ಖೇತ್ತಂ ಚೇ, ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಬನ್ಧನಕಾಲೇ ಅನಾಗನ್ತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸಮ್ಮುತಿಯಂ ಪನ ಆಗನ್ತಬ್ಬಮೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಉಭೋಸು ತೀರೇಸು ನಿಮಿತ್ತಕಿತ್ತನಮತ್ತೇನ ದೀಪಕೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ದೀಪಕೇಪಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ವಿಸುಂ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಾನೇವಾತಿ ಆಹ **"ದೀಪಕಸ್ಸ ಓರಿಮನ್ತೇ ಚ ಪಾರಿಮನ್ತೇ ಚ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ। **ದೀಪಕಸಿಖರನ್ತಿ** ದೀಪಕಮತ್ಥಕಂ। **ಪಬ್ಬತಸಣ್ಠಾನಾತಿ** ದೀಪಕಸ್ಸ ಏಕತೋ ಅಧಿಕತರತ್ತಾ ವುತ್ತಂ।

ಸೀಮಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪೋಸಥಾಗಾರಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೧. **ವತ್ಥುವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ** "ಮಯಞ್ಚಮ್ಹಾ ಅಸಮ್ಮತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಅಸ್ಸುಮ್ಹಾ"ತಿ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸವನಸ್ಸ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಉಪೋಸಥಪ್ಪಮುಖಂ** ನಾಮ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನಂ। ಪಾಳಿಯಂ "ಪಠಮಂ ನಿಮಿತ್ತಾ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ವಾ ಸೀಮಾಸಮ್ಮುತಿಯಂ ವಿಯ "ಪಬ್ಬತನಿಮಿತ್ತಂ ಪಾಸಾಣನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅದಸ್ಸಿತತ್ತಾ **"ಖುದ್ದಕಾನಿ ವಾ...ಪೇ॰... ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ನಿಮಿತ್ತಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೪. **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ। **ದ್ವೇಪಿ ಸೀಮಾಯೋತಿ** ಪಠಮಂ ವುತ್ತಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾ ಚ। **ನ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ವಗ್ಗಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ** ಕಮ್ಮವಾಚಂ ನ ಭಿನ್ದನ್ತಿ, ಕಮ್ಮಂ ನ ಕೋಪೇನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಏತ್ಥಾತಿ** "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ। **ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚ ನ ಓತ್ಥರತೀತಿ** "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಏಕಮ್ಪಿ ಕುಲಂ ಪವಿಟ್ಠಂ ವಾತಿ** ಅಭಿನವಕತಗೇಹೇಸು ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಏಕಮ್ಪಿ ಕುಲಂ ಪವಿಟ್ಠಂ ಅತ್ಥಿ। **ಅಗತಂ ವಾತಿ** ಪೋರಾಣಕಗಾಮೇ ಅಞ್ಞೇಸು ಗೇಹಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಗತೇಸು ಏಕಮ್ಪಿ ಕುಲಂ ಅಗತಂ ಅತ್ಥಿ।

ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ ನ ಸಮೂಹನ್ತಬ್ಬಾತಿ ಮಹಾಸೀಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ನಿರಾಸಙ್ಕಟ್ಠಾನೇಸು ಠತ್ವಾತಿ** ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಾದೀನಂ ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಅನೋಕಾಸತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಖಣ್ಡಸೀಮಞ್ಹಿ ಬನ್ಧನ್ತಾ ತಾದಿಸಂ ಠಾನಂ ಪಹಾಯ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿವಿತ್ತೇ ಓಕಾಸೇ ಬನ್ಧನ್ತಿ । **ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸಮೂಹನಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಂಯೇವ ಸಮೂಹನಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ಖಣ್ಡಸೀಮಂ। **ಪಟಿಬನ್ಧಿತುಂ ಪನ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೇವಾತಿ** ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಅಞ್ಞಾತತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ನ ಸಮೂಹನಿತಬ್ಬಾತಿ** ಖಣ್ಡಸೀಮಂ ಅಜಾನನ್ತೇಹಿ ನ ಸಮೂಹನಿತಬ್ಬಾ। ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ಅವಸೇಸಕಮ್ಮವಸೇನ ಸಮಾನಸಂವಾಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಗಾಮಸೀಮಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೭. **ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಯಾತಿ** ಬದ್ಧಸೀಮಾವಸೇನ ಅಕತಪರಿಚ್ಛೇದಾಯ। **ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಖಣಿತ್ವಾ ಅಕತೋತಿ** ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನೇನಪಿ ಖಣಿತ್ವಾ ಅಕತೋ। **ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಹತ್ಥಪಾಸಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಬಹಿಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಠಿತೋ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕೋಪೇತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) "ಪರಿಚ್ಛೇದಬ್ಭನ್ತರೇ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೋಪಿ ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಬಹಿ ಅಞ್ಞಂ ತತ್ತಕಂಯೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತಿ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ, ತತ್ಥ "ಅಞ್ಞಂ ತತ್ತಕಂಯೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತೀ"ತಿ ಇದಂ ನೇವ ಪಾಳಿಯಂ, ನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ಯದಿ ಚೇತಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಙ್ಘಾನಂ ವಿಸುಂ ಉಪೋಸಥಾದಿಕಮ್ಮಕರಣಾಧಿಕಾರೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಉದಕುಕ್ಖೇಪತೋ ಬಹಿ ಅಞ್ಞಂ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಾದಿಕರಣತ್ಥಂ ಠಿತೋ ಸಙ್ಘೋ ಸೀಮಾಸಮ್ಭೇದಸಮ್ಭವತೋ ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ, ಏವಂ ಸತಿ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಿಯಂ** ವುತ್ತಂ "ಅಞ್ಞಂ ತತ್ತಕಂಯೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದನ್ತಿ ದುತಿಯಂ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಂ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೋಪಿ ಕೋಪೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅತ್ತನೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಯ ಪರೇಸಂ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಯ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟತ್ತಾ ಸೀಮಾಸಮ್ಭೇದೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕೋಪೇತೀ"ತಿ। "ಇದಂ ಸಬ್ಬಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಚ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಾಸುಪಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಸೀಮಾಸಮ್ಭೇದಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ। ತೇನೇವ ಹಿ "ಅತ್ತನೋ ಚ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಪರಿಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಅಞ್ಞೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪೋ ಸೀಮನ್ತರಿಕತ್ಥಾಯ ಠಪೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞೇ ಪನೇತ್ಥ ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಪಪಞ್ಚೇನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಙ್ಘೋ ನಿಸೀದತೀತಿ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ। **ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥೀತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಸಙ್ಘೋಪಿ ನದೀಪದೇಸೋ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ , ತಸ್ಮಾ ಸಮನ್ತತೋ ನದಿಯಾ ಅಭಾವಾ ಉದಕುಕ್ಖೇಪೇ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ। ಉದಕುಕ್ಖೇಪಪ್ಪಮಾಣಾ ಸೀಮನ್ತರಿಕಾ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತರಾ ಹೋತಿ, ಸೀಮಾಸಮ್ಭೇದಸಙ್ಕಾ ನ ಚ ಸಿಯಾತಿ ಸಾಮೀಚಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಅಞ್ಞೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪೋ ಸೀಮನ್ತರಿಕತ್ಥಾಯ ಠಪೇತಬ್ಬೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯತ್ತಕೇನ ಪನ ಸೀಮಾಸಮ್ಭೇದೋ ನ ಹೋತಿ, ತತ್ತಕಂ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ತೇನೇವಾಹು ಪೋರಾಣಾ "ಯತ್ತಕೇನ ಸೀಮಾಸಙ್ಕರೋ ನ ಹೋತಿ, ತತ್ತಕಮ್ಪಿ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। **ಊನಕಂ ಪನ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಇದಮ್ಪಿ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಯ ಪರಿಸವಸೇನ ವಡ್ಢನತೋ ಸೀಮಾಸಮ್ಭೇದಸಙ್ಕಾ ಸಿಯಾತಿ ತಂನಿವಾರಣತ್ಥಮೇವ ವುತ್ತಂ।

ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಪನ ನಾವಾಯ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏತ್ಥ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಮನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತಮಾನಾಯ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸೀಮಂ ವಾ ಸೋಧೇತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಸೀಮಸೋಧನಂ** ನಾಮ ಗಾಮಸೀಮಾದೀಸು ಠಿತಾನಂ ಹತ್ಥಪಾಸಾನಯನಾದಿ। **"ನದಿಂ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ತಳಾಕಂ ಕರೋನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತಿ **"ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾಳಿ ಬದ್ಧಾ"**ತಿ, ಹೇಟ್ಠಾನದಿಂ ಆವರಿತ್ವಾ ಪಾಳಿ ಬದ್ಧಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಛಡ್ಡಿತಮೋದಕನ್ತಿ** ತಳಾಕರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಏಕಮನ್ತೇನ ಛಡ್ಡಿತಮುದಕಂ। **ದೇವೇ ಅವಸ್ಸನ್ತೇತಿ** ದುಬ್ಬುಟ್ಠಿಕಾಲೇ ವಸ್ಸಾನೇಪಿ ದೇವೇ ಅವಸ್ಸನ್ತೇ। **ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾತಿ** ಉತ್ತರಿತ್ವಾ। **ಗಾಮನಿಗಮಸೀಮಂ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತೀತಿ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ವಸ್ಸಕಾಲೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಾ ಪವತ್ತತಿ। **ವಿಹಾರಸೀಮನ್ತಿ** ಬದ್ಧಸೀಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ।

ಅಗಮನಪಥೇತಿ ಯತ್ಥ ತದಹೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಚಾಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ತಾದಿಸೇ ಪದೇಸೇ ಅರಞ್ಞಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸೀಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಮಚ್ಛಬನ್ಧಾನಂ। **ಗಮನಪರಿಯನ್ತಸ್ಸ ಓರತೋತಿ** ಗಮನಪರಿಯನ್ತಸ್ಸ ಓರಿಮಭಾಗೇ ದೀಪಕಂ ಪಬ್ಬತಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಸಮುದ್ದಪ್ಪದೇಸಂ।

೧೪೮. **ಸಂಸಟ್ಠವಿಟಪಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಆಸನ್ನತಂ ದೀಪೇತಿ। **ಬದ್ಧಾ ಹೋತೀತಿ** ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಭಾಗೇ ಸೀಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ತಸ್ಸಾ ಪದೇಸನ್ತಿ** ಯತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ತಾದಿಸಂ ಪದೇಸಂ। ಯತ್ಥ ಪನ ಠಿತೇಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ತಾದಿಸಂ ಪದೇಸಂ ಅನ್ತೋಕರಿತ್ವಾ ಬನ್ಧನ್ತಾ ಸೀಮಾಯ ಸೀಮಂ ಸಮ್ಭಿನ್ದನ್ತಿ ನಾಮ। **ದ್ವಿನ್ನಂ ಸೀಮಾನಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ** ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಸೀಮತೋ ಬಾಹಿರತ್ತಾ ಸೀಮಾಸಮ್ಭೇದೋ ನ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸೀಮಾಸಙ್ಕರಂ ಕರೋತೀತಿ** ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಸೀಮಪ್ಪದೇಸಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸೀಮಾನಂ ಗತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ನ ಹಿ ಸೀಮಾ ತತ್ತಕೇನ ಅಸೀಮಾ ಹೋತಿ, ದ್ವೇ ಪನ ಸೀಮಾ ಪಚ್ಛಾ ವಡ್ಢಿತೇನ ರುಕ್ಖೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟತ್ತಾ ಏಕಾಬದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಕತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೇಹಿ ಇತರಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ।

ಗಾಮಸೀಮಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪೋಸಥಭೇದಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೯. **ಅಧಮ್ಮೇನ ವಗ್ಗಂ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಯತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ವಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ। ಯತ್ಥ ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ವಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ। ಇಧ ಪನ ತಥಾ ಅಕತ್ವಾ ಚತುನ್ನಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ತಿಣ್ಣಂ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಚ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಉದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ "ಅಧಮ್ಮೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇವ ನ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು, ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ಚ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂಯೇವ ಆಗಚ್ಛತಿ, ನ ಗಣಮಜ್ಝಂ, ತಸ್ಮಾ "ವಗ್ಗ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೦. **ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀತಿ** "ಸುತಾ ಖೋ ಪನಾಯಸ್ಮನ್ತೇಹೀ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನಂ, ಸುತಾ ಖೋ ಪನಾಯಸ್ಮನ್ತೇಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) "ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ಕಚ್ಚಿತ್ಥ ಪರಿಸುದ್ಧಾ, ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಾಮಿ… ಪೇ॰… ತಸ್ಮಾ ತುಣ್ಹೀ, ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀತಿ ವತ್ವಾ 'ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನ'ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅವಸೇಸೇ ಸುತೇನ ಸಾವಿತೇ ಉದ್ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸುತೇನಾತಿ** ಸುತಪದೇನ। **ಸವರಭಯನ್ತಿ** ವನಚರಕಭಯಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಟವಿಮನುಸ್ಸಭಯ"**ನ್ತಿ। "ಅವಸೇಸಂ ಸುತೇನ ಸಾವೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ನಿದಾನುದ್ದೇಸೇ ಅನಿಟ್ಠಿತೇ ಸುತೇನ ಸಾವೇತಬ್ಬಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **"ದುತಿಯಾದೀಸು ಉದ್ದೇಸೇಸೂ"**ತಿ। ಉದ್ದಿಟ್ಠಉದ್ದೇಸಾಪೇಕ್ಖಞ್ಹಿ ಅವಸೇಸಗ್ಗಹಣಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿದಾನೇ ಉದ್ದಿಟ್ಠೇ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸಾದೀಸು ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಪ್ಪಕತೇ ಅನ್ತರಾಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅವಸೇಸಂ ಸುತೇನ ಸಾವೇತಬ್ಬಂ।

ತೀಹಿಪಿ ವಿಧೀಹೀತಿ ಓಸಾರಣಕಥನಸರಭಞ್ಞೇಹಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅತ್ಥಂ ಭಣಿತುಕಾಮತಾಯ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಓಸಾರಣಾ **ಓಸಾರಣಂ** ನಾಮ। ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ **ಕಥನಂ** ನಾಮ। ಸುತ್ತಸ್ಸ ತದತ್ಥಸ್ಸ ವಾ ಸರೇನ ಭಣನಂ **ಸರಭಞ್ಞಂ** ನಾಮ। **ಸಜ್ಝಾಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ**ತಿ "ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। **ಓಸಾರೇತ್ವಾ ಪನ ಕಥೇನ್ತೇನಾ**ತಿ ಪಠಮಂ ಉಸ್ಸಾರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅತ್ಥಂ ಕಥೇನ್ತೇನ। **ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪನ "ಭಣಾಹೀ"ತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಉಚ್ಚತರೇ ನಿಸಿನ್ನೇನಪಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಭಣಾಹೀತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾಯೇವ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಪನ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತೇನಾ**ತಿ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತೇನ। **ಥೇರೋ**ತಿ ಯೋ ಕೋಚಿ ಅತ್ತನಾ ವುಡ್ಢತರೋ। **ಏಕಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ**ತಿ ಏಕಂ ವುಡ್ಢತರಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ। **ಅಪರೋ ಆಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಅಪರೋ ತತೋಪಿ ವುಡ್ಢತರೋ ಆಗಚ್ಛತಿ।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕಅಜ್ಝೇಸನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೫. **ಚೋದನಾವತ್ಥು** ನಾಮ ಏಕಂ ನಗರಂ। **ಸಙ್ಘಉಪೋಸಥಾದಿಭೇದೇನ ನವವಿಧ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಘೇ ಉಪೋಸಥೋ ಗಣೇ ಉಪೋಸಥೋ ಪುಗ್ಗಲೇ ಉಪೋಸಥೋತಿ ಏವಂ ಕಾರಕವಸೇನ ತಯೋ, ಸುತ್ತುದ್ದೇಸೋ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪೋಸಥೋತಿ ಏವಂ ಕತ್ತಬ್ಬಾಕಾರವಸೇನ ತಯೋ, ಚಾತುದ್ದಸಿಕೋ ಪನ್ನರಸಿಕೋ ಸಾಮಗ್ಗೀಉಪೋಸಥೋತಿ ಏವಂ ದಿವಸವಸೇನ ತಯೋತಿ ನವವಿಧಂ। **ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅಧಮ್ಮೇನ ವಗ್ಗಂ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ, ಅಧಮ್ಮೇನ ಸಮಗ್ಗಂ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ, ಧಮ್ಮೇನ ವಗ್ಗಂ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ, ಧಮ್ಮೇನ ಸಮಗ್ಗಂ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮನ್ತಿ ಏವಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ। **ದುವಿಧಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಭಿಕ್ಖುನೀಪಾತಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿ ದುವಿಧಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ। **ನವವಿಧಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಞ್ಚ ಉದ್ದೇಸಾ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನಿಯತುದ್ದೇಸಂ ಅವಸೇಸಾ ಚತ್ತಾರೋತಿ ನವವಿಧಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ।

ಪಕ್ಖಗಣನಾದಿಉಗ್ಗಹಣಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೮-೧೬೧. **ಸಮನ್ನಾಹರಥಾ**ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಥ। **ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರೇನ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಾನಿ।

ದಿಸಂಗಮಿಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೩. **ಉತುವಸ್ಸೇಯೇವಾ**ತಿ ಹೇಮನ್ತಗಿಮ್ಹೇಸುಯೇವ।

ಪಾರಿಸುದ್ಧಿದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೪. **ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀ**ತಿ ಮನಸಾ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಪ್ಪಯೋಗಾದಿನಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ। **ಸಙ್ಘೋ ನಪ್ಪಹೋತೀ**ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅನ್ತರಾ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಾತುಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ। **ಇತರಾ ಪನ ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ "ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಾ ಬದ್ಧಾವ ಹೋತಿ ಅನ್ತೋಗೇಹೇ ಏವ ಸಮ್ಪಯೋಜನತ್ತಾ, ಯಥಾ ಸಾ ನ ಕತ್ಥಚಿ ಗಚ್ಛತಿ, ತಥಾ ಸಾಪಿ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇತರಥಾ ವಿಸೇಸನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಹೋತೀ"ತಿ। ಅಪರೇ ಪನ "ಯಥಾ ಬಹೂಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಏಕಸ್ಸ ಬಿಳಾಲಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸಙ್ಖಲಿಕಾ ಗೀವಾಯ ಆಬದ್ಧಾ ಬಿಳಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಆಬದ್ಧತ್ತಾ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಬಿಳಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಅನಾಬದ್ಧತ್ತಾ, ಏವಮೇವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಬಹೂಹಿ ಸಙ್ಖಲಿಕಸದಿಸಾ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ದಿನ್ನಾ, ಸಾ ತಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಖಲಿಕಾ ವಿಯ ಆಬದ್ಧತ್ತಾ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅನಾಬದ್ಧತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ನ ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಾರೋ - ಯಥಾ ಸಙ್ಖಲಿಕಾಯ

ಪಠಮವಲಯಂ ದುತಿಯಂಯೇವ ವಲಯಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ನ ತತಿಯಂ, ಏವಮಯಮ್ಪಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿದಾಯಕೇನ ಯಸ್ಸ ದಿನ್ನಾ, ತತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸಙ್ಖಲಿಕಸದಿಸತ್ತಾ "ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಯಾಸಂ ಕಾಸಞ್ಚಿ ಸಙ್ಖಲಿಕಾನಂ ಉಪಲಕ್ಖಣಮತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಛನ್ದದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೫. "ಸನ್ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕರಣೀಯಾನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ "ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುತಿದಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। "ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಆನೇತಬ್ಬೋಯೇವಾ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

ಸಙ್ಘುಪೋಸಥಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೮. ಸಙ್ಘಸನ್ನಿಪಾತತೋ ಪಠಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ **ಪುಬ್ಬಕರಣ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಪುಬ್ಬಕರಣತೋ ಪಚ್ಛಾ ಕಾತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮತೋ ಪಠಮಂ ಕಾತಬ್ಬತ್ತಾ **ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮತೋ ಪಠಮಂ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಕತ್ಥಚಿ **ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚ**ಮಿಚ್ಚೇವ ವೋಹರೀಯತಿ "ಕಿಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ।

ಉಪೋಸಥೋತಿ ತೀಸು ಉಪೋಸಥದಿವಸೇಸು ಅಞ್ಞತರದಿವಸೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸತಿ ಇದಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನಾಸತಿ। ಯಥಾಹ "ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪೋಸಥೇ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೮೩)। **ಯಾವತಿಕಾ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಾ**ತಿ ಯತ್ತಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪತ್ತಾ ಯುತ್ತಾ ಅನುರೂಪಾ ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಕತತ್ತಾ, ತೇ ಚ ಖೋ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಏಕಸೀಮಾಯಂ ಠಿತಾ। **ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಯೋ ಚ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ಸಬ್ಬೋ ಸಙ್ಘೋ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾದಿನಾ ಸಭಾಗವತ್ಥುನಾ ಲಹುಕಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏವರೂಪಾ **"ವತ್ಥುಸಭಾಗಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏತಾಸು ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾಸು ವಿಸಭಾಗಾಸು ವಿಜ್ಜಮಾನಾಸುಪಿ **ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ** ಹೋತಿಯೇವ।

ವಜ್ಜನೀಯಾ ಚ ಪುಗ್ಗಲಾ ತಸ್ಮಿಂ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಗಹಟ್ಠಾಯ ಪರಿಸಾಯಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೫೪) ವಚನತೋ ಗಹಟ್ಠೋ, "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ನಿಸಿನ್ನಪರಿಸಾಯ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೧೮೩) ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ ಸಾಮಣೇರೋ ಸಾಮಣೇರೀ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಅಜ್ಝಾಪನ್ನಕೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅದಸ್ಸನೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಪಾಪಿಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಪಣ್ಡಕೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ ಮಾತುಘಾತಕೋ ಪಿತುಘಾತಕೋ ಅರಹನ್ತಘಾತಕೋ ಭಿಕ್ಖುನೀದೂಸಕೋ ಸಙ್ಘಭೇದಕೋ ಲೋಹಿತುಪ್ಪಾದಕೋ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋತಿ ಇಮೇ ವೀಸತಿ ಚಾತಿ ಏಕವೀಸತಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ವಜ್ಜನೀಯಾ ನಾಮ, ತೇ ಹತ್ಥಪಾಸತೋ ಬಹಿಕರಣವಸೇನ ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಾ। ಏತೇಸು ಹಿ ತಿವಿಧೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೇ ಸತಿ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಙ್ಘೋ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಸೇಸೇಸು ದುಕ್ಕಟಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ, ಸೋವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಿತ್ಥಿಯಾ ಗಹಟ್ಠೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ಏತೇಪಿ ಹಿ ವಜ್ಜನೀಯಾ। ಏವಂ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಜ್ಜ ಮೇ ಉಪೋಸಥೋ ಪನ್ನರಸೋತಿಪೀತಿ **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತನಯೇನೇವ "ಅಜ್ಜ ಮೇ ಉಪೋಸಥೋ"ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) ಪನ "ಅಜ್ಜ ಮೇ ಉಪೋಸಥೋ ಚಾತುದ್ದಸೋತಿ ವಾ ಪನ್ನರಸೋತಿ ವಾ ವತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಮೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಙ್ಘುಪೋಸಥಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಪತ್ತಿಪಟಿಕಮ್ಮವಿಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೯. ನನು ಚ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಪತ್ತಿಕೇನ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ಯೋ ಕರೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಾಪತ್ತಿಕಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಕರಣೇ ವಿಸುಂ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ "ನ ಸಾಪತ್ತಿಕೇನ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವಿಸುಂ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಖೋ "ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ಸೋ ಆವಿಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದಿಂ ವದನ್ತೇನ ಅತ್ಥತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಾಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪಾರಿಸುದ್ಧಿದಾನಪಞ್ಞಾಪನೇನ ಚಾತಿ ಇಮಿನಾವ "ಸಾಪತ್ತಿಕೇನ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಿ ನ ದಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಸಾಪತ್ತಿಕೋ ಸಮಾನೋ "ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದಮ್ಮಿ, ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮೇ ಹರ, ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮೇ ಆರೋಚೇಹೀ"ತಿ ವತ್ತುಮರಹತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದೇನ್ತೇನ ಪಠಮಂ ಸನ್ತೀ ಆಪತ್ತಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ "ಅಹಂ, ಆವುಸೋ, ಇತ್ಥನ್ನಾಮಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ವೇಮತಿಕೋ, ಯದಾ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ತದಾ ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಸೋತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಯಾವ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕೋ ನ ಹೋತಿ, ತಾವ ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ನ ಲಭತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಕಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। "ಪುನ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ದೇಸೇತಬ್ಬಂ ನ ಚಾ"ತಿ ನೇವ ಪಾಳಿಯಂ ನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅತ್ಥಿ, ದೇಸಿತೇ ಪನ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। "ಇತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಸಬ್ಬೋ ಸಙ್ಘೋ ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ "ಸುಣಾತು ಮೇ ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ…ಪೇ॰… ಪಟಿಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ಲಭತಿ, ಏವಂ ತೀಹಿ "ಸುಣನ್ತು ಮೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತಾ, ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಭಾಗಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನಾ। ಯದಾ ಅಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸುದ್ಧಂ ಅನಾಪತ್ತಿಕಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತದಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಗಣಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ದ್ವೀಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏಕೇನಪಿ "ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚ ವದನ್ತಿ।

ಆಪತ್ತಿಪಟಿಕಮ್ಮವಿಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಲಿಙ್ಗಾದಿದಸ್ಸನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೭೯. **ಆಚಾರಸಣ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಆಚಾರಸಣ್ಠಿತಿ। ಆಕರೀಯತಿ ಪಕಾಸೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಆಕಾರೋ**। ಲೀನಂ ಗಮಯತಿ ಬೋಧೇತೀತಿ **ಲಿಙ್ಗಂ**। ನಿಮಿಯನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಞಾಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ನಿಮಿತ್ತಂ**। ಉದ್ದಿಸೀಯನ್ತಿ ಅಪದಿಸೀಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಉದ್ದೇಸೋ**। "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಇದ"ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾತಂ ಅವಿದಿತನ್ತಿ **ಅಞ್ಞಾತಕಂ**। ತಞ್ಚ ಅತ್ಥತೋ ಪರಸನ್ತಕಂಯೇವಾತಿ ಆಹ **"ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸನ್ತಕ"**ನ್ತಿ।

೧೮೦. **ನಾನಾಸಂವಾಸಕಭಾವ**ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಕಭಾವಂ। ತಸ್ಸ ಅಭಿಭವೋ ನಾಮ ತೇಸಂ ಲದ್ಧಿವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪನನ್ತಿ ಆಹ **"ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ।

ನಗನ್ತಬ್ಬಗನ್ತಬ್ಬವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೧. **ಉಪೋಸಥಾಧಿಟ್ಠಾನತ್ಥಂ ಸೀಮಾಪಿ ನದೀಪಿ ನ ಗನ್ತಬ್ಬಾ**ತಿ ಗರುಕಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಲಹುಕಸ್ಸ ಅಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಆರಞ್ಞಕೇನಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ**ತಿ ಏಕಚಾರಿಕೇನ ಆರಞ್ಞಕಭಿಕ್ಖುನಾ, ಯತ್ಥ ವಾ ಸಙ್ಘಪಹೋನಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ನ ಸನ್ತಿ, ತಾದಿಸೇ ಅರಞ್ಞೇ ವಸನ್ತೇನ। **ತತ್ಥ ಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ವಾವ ಗನ್ತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಸಙ್ಘುಪೋಸಥಸ್ಸ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ ವುತ್ತಂ। **ಉಪೋಸಥನ್ತರಾಯೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಉಪೋಸಥನ್ತರಾಯೋ।

ವಜ್ಜನೀಯಪುಗ್ಗಲಸನ್ದಸ್ಸನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೩. **ಹತ್ಥಪಾಸುಪಗಮನಮೇವ ಪಮಾಣ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಆದಯೋ ಠಿತಾ ವಾ ಹೋನ್ತು ನಿಸಿನ್ನಾ ವಾ, ತೇಸಂ ಹತ್ಥಪಾಸುಪಗಮನಮೇವ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಸೀಮಾಯಮ್ಪಿ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಜಹಾಪೇತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

३. ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೪. ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಇಧ-ಸದ್ದೋ ನಿಪಾತಮತ್ತೋ**ತಿ ಓಕಾಸಪರಿದೀಪನಸ್ಸಪಿ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಅತ್ಥನ್ತರಸ್ಸ ಅಬೋಧನತೋ ವುತ್ತಂ। **ಅಪರಜ್ಜುಗತಾಯ ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಿಸಯೋ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸೋಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಪರಜ್ಜೂ**ತಿ ಆಸಾಳ್ಹೀಪುಣ್ಣಮಿತೋ ಅಪರಂ ದಿನಂ, ಪಾಟಿಪದನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಆಸಾಳ್ಹೀಪುಣ್ಣಮಿಯಾ।

ವಸ್ಸಾನೇ ಚಾರಿಕಾಪಟಿಕ್ಖೇಪಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. **ಅನಪೇಕ್ಖಗಮನೇನ ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಾಪನೇನ ವಾ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಪೇಕ್ಖಗಮನೇನ ಉಪಚಾರಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಸಾಪೇಕ್ಖಗಮನೇನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅರುಣುಟ್ಠಾಪನೇನ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೭-೧೮೯. **ತೀಣಿ ಪರಿಹೀನಾನೀ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಚ್ಚಕುಟಿಆದೀನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ಪಹೀನಾನಿ। **ವಾರೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಆವಾಹವಿವಾಹಮಙ್ಗಲಂ। **ಸುತ್ತನ್ತೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಗುಣಸುತ್ತನ್ತೋ। **ನ ಪಲುಜ್ಜತೀ**ತಿ ನ ವಿನಸ್ಸತಿ ನ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ।

ಪಹಿತೇಯೇವ ಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. **ಭಿಕ್ಖುಗತಿಕೋ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಸ್ಸಿತಕೋ। ಸೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಸನಕಪುರಿಸೋ"**ತಿ। ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅರುಣುಟ್ಠಾಪನಂ **ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ। ಅನಿಮನ್ತಿತೇನ ಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಿಮನ್ತಿತತ್ತಾ ಸತ್ತಾಹಕಿಚ್ಚಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಪಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋ ಚೇವ ದುಕ್ಕಟಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾವುತ್ತಞ್ಹಿ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದಕಾರಣಂ ವಿನಾ ತಿರೋವಿಹಾರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗಚ್ಛತೋಪಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಂ ವದನ್ತಿ। **ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ಚ ಅನ್ತೋಉಪಚಾರಸೀಮಾಯಂ ಠಿತೇನೇವ "ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹೇ ಆಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಆಭೋಗಂ ಅಕತ್ವಾ ಉಪಚಾರಸೀಮಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಛಿನ್ನವಸ್ಸೋವ ಹೋತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಭಣ್ಡಕ**ನ್ತಿ ಚೀವರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಪಹಿಣ**ನ್ತೀತಿ ಚೀವರಧೋವನಾದಿಕಮ್ಮೇನ ಪಹಿಣನ್ತಿ। **ಸಮ್ಮಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಅಜ್ಜೇವ ಆಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಸಚೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಂ ಹೋತಿ, ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋಪಿ ನ ಹೋತಿ, ರತ್ತಿಚ್ಛೇದದುಕ್ಕಟಞ್ಚ ನತ್ಥೀತಿ ವದನ್ತಿ। **"ಆಚರಿಯಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪನ ಗನ್ತುಂ ಲಭತೀ**ತಿ "ಅಗಿಲಾನಮ್ಪಿ ಆಚರಿಯಂ ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಗನ್ತುಂ ಲಭತಿ। **ಸಚೇ ಪನ ನಂ ಆಚರಿಯೋ "ಅಜ್ಜ ಮಾ ಗಚ್ಛಾ"ತಿ ವದತಿ, ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏವಂ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಗತಂ ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹೇಯೇವ ಪುನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ಸಚೇ ಆಚರಿಯೋ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ವಾ "ಅಜ್ಜ ಮಾ ಗಚ್ಛಾ"ತಿ ವದತಿ, ವಟ್ಟತಿ, ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋ ಪನ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ವೀತಿನಾಮಿತತ್ತಾ।

ಅನ್ತರಾಯೇ ಅನಾಪತ್ತಿವಸ್ಸಚ್ಛೇದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೧. **ಸಚೇ ದೂರಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಾಹವಾರೇನ ಅರುಣೋ ಉಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಕಾರಣೇ ಸತಿ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

ವಜಾದೀಸು ವಸ್ಸೂಪಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. **“ಇಧ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ”ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ** ಸತ್ಥಸ್ಸಾವಿಹಾರತ್ತಾ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ”ತಿ ಅವತ್ವಾ “ಇಧ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ”ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಸತ್ಥೇ ಪನ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಕುಟಿಕಾದೀನಂ ಅಭಾವೇ “ಇಧ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ”ತಿ ವಚೀಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಆಲಯಕರಣಮತ್ತೇನೇವ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಿಪ್ಪಕಿರತೀತಿ** ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ತೀಸು ಠಾನೇಸು ನತ್ಥಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೇ ಆಪತ್ತೀತಿ** ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸೇವ ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಿ, ತೇಹಿ ವಿಯುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗಮನೇ ಪನ ಆಪತ್ತಿಯೇವ, ಪವಾರೇತುಞ್ಚ ನ ಲಭತಿ।

ವಸ್ಸಂ ಅನುಪಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಿಸಾಚಿಲ್ಲಿಕಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪಿಸಾಚಾ ಏವ **ಪಿಸಾಚಿಲ್ಲಿಕಾ,** ಪಿಸಾಚದಾರಕಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಪವಿಸನದ್ವಾರಂ ಯೋಜೇತ್ವಾತಿ** ಸಕವಾಟಬದ್ಧಮೇವ ಯೋಜೇತ್ವಾ। **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಛದನಾನನ್ತಿ** ತಿಣಪಣ್ಣಇಟ್ಠಕಸಿಲಾಸುಧಾಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಛದನಾನಂ। ಇದಞ್ಚ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ರುಕ್ಖಾದೀಸು ಪದರಚ್ಛದನಾಯಪಿ ಕುಟಿಕಾಯ ವಸ್ಸೂಪಗಮನಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸೇನಾಸನಿಕೇನ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ** ವಚೀಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ವಸ್ಸೂಪಗಮನಂ ಸನ್ಧಾಯೇವ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, ನ ಆಲಯಕರಣವಸೇನ ಉಪಗಮನಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೮೪) “ವಸ್ಸಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೇನ ಹಿ ನಾಲಕಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೇನಪಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಛದನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಛನ್ನೇಯೇವ ಸದ್ವಾರಬನ್ಧೇ ಸೇನಾಸನೇ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ ವಸ್ಸಕಾಲೇ ಸಚೇ ಸೇನಾಸನಂ ಲಭತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ನೋ ಚೇ ಲಭತಿ, ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾಪಿ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಅಲಭನ್ತೇನ ಸಾಮಮ್ಪಿ ಕಾತಬ್ಬಂ, ನ ತ್ವೇವ ಅಸೇನಾಸನಿಕೇನ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಸೇನಾಸನಿಕಸ್ಸ ನಾವಾದಿಂ ವಿನಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಆಲಯೋ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ। ನಾವಾಸತ್ಥವಜೇಸುಯೇವ ಹಿ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಾವಾಯ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತು”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸತಿ ಅಸತಿ ವಾ ಸೇನಾಸನೇ ವಸ್ಸೂಪಗಮನಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸೇನಾಸನಿಕೇನ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಅಯಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ತತ್ಥ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಅಸತಿ ಸೇನಾಸನೇ ಆಲಯವಸೇನಪಿ ನಾವಾದೀಸು ಉಪಗಮನಂ ವುತ್ತಂ। **ಟಙ್ಕಿತಮಞ್ಚೋ** ನಾಮ ದೀಘೇ ಮಞ್ಚಪಾದೇ ಮಜ್ಝೇ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಟನಿಯೋ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಕತೋ ಮಞ್ಚೋ। ತಸ್ಸ ಇದಂ ಉಪರಿ ಇದಂ ಹೇಟ್ಠಾತಿ ನತ್ಥಿ, ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅತ್ಥತೋಪಿ ತಾದಿಸೋವ ಹೋತಿ, ತಂ ಸುಸಾನೇ ದೇವಟ್ಠಾನೇ ಚ ಠಪೇನ್ತಿ, ಚತುನ್ನಂ ಪಾಸಾಣಾನಂ ಉಪರಿ ಪಾಸಾಣಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಕತಂ ಗೇಹಮ್ಪಿ “ಟಙ್ಕಿತಮಞ್ಚೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ವಸ್ಸಂ ಅನುಪಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಧಮ್ಮಿಕಕತಿಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. **ತಸ್ಸಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಮಹಾವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತನ್ತಿ** ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕಸಂವಣ್ಣನಾಯಂ “ಯೋ ಇಮಮ್ಹಾ ಆವಾಸಾ ಪಠಮಂ ಪಕ್ಕಮಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಮಯಂ ಅರಹಾತಿ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೨೮) ಏತ್ಥ ದಸ್ಸಿತಂ ಅಧಮ್ಮಿಕಕತಿಕವತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ, ಪರತೋಪಿ ಸೇನಾಸನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾಯಂ ಅಧಮ್ಮಿಕಂ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿಯೇವ।

ಪಟಿಸ್ಸವದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೭. ಯಸ್ಮಾ ನಾನಾಸೀಮಾಯಂ ದ್ವೀಸು ಆವಾಸೇಸು ವಸ್ಸಂ ವಸನ್ತಸ್ಸ ದುತಿಯೇ “ವಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪಠಮಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪುನ ಪಠಮೇಯೇವ “ವಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ದುತಿಯೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ,

ತಸ್ಮಾ "**ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುರಿಮಿಕಾ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಟಿಸ್ಸವಸ್ಸ ವಿಸಂವಾದನಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ ಸತಿಯೇವ ಪಟಿಸ್ಸವೇ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಟಿಸ್ಸವೇ ದುಕ್ಕಟ**"ನ್ತಿ। ತೇನೇವಾಹ "**ತಞ್ಚ ಖೋ…ಪೇ॰… ಪಚ್ಛಾ ವಿಸಂವಾದನಪಚ್ಚಯಾ**"ತಿ।

ಅಕರಣೀಯೋತಿ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಅಕರಣೀಯೋ। **ಸಕರಣೀಯೋತಿ** ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನೇವ ಸಕರಣೀಯೋ। ಯದಿ ಏವಂ "ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಅಕರಣೀಯೋ ಸಕರಣೀಯೋ"ತಿ ಚ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ? "ಅಕರಣೀಯೋ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಸಕರಣೀಯಾಕರಣೀಯತಾ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ ನ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ ಪರತೋ "ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ವಾರದ್ವಯೇಪಿ "ಸಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ತತ್ಥ "ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಸಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸೋ ತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ವೀತಿನಾಮೇತೀತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುನ್ತಿ "ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ವುತ್ತೇ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಅಧಿಕತತ್ತಾ ಸೋ ತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಬಹಿ ವೀತಿನಾಮೇತೀತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ।

ಏತ್ಥ ಚ ಆದಿಮ್ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ವಾರಾ ನಿರಪೇಕ್ಖಗಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಾ, ತತ್ಥಾಪಿ ಪುರಿಮಾ ದ್ವೇ ವಾರಾ ವಸ್ಸಂ ಅನುಪಗತಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತಾ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ಪನ ದ್ವೇ ವಾರಾ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗತಸ್ಸ ವಸೇನ, ತತೋ ಪರಂ ದ್ವೇ ವಾರಾ ಸಾಪೇಕ್ಖಗಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಾ, ತತ್ಥಾಪಿ ಪಠಮವಾರೋ ಸಾಪೇಕ್ಖಸ್ಸಪಿ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ, ಇತರೋ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹೇ ನಿವತ್ತನ್ತಸ್ಸ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಾಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। "ಸೋ ಸತ್ತಾಹಂ ಅನಾಗತಾಯ ಪವಾರಣಾಯ ಸಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ಅಯಂ ಪನ ವಾರೋ ನವಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತಸ್ಸಪಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಾಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ದುತಿಯವಾರಸ್ಸ ಅನಾಗತತ್ತಾ ನವಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತೇನಪಿ ಸತಿಯೇವ ಕರಣೀಯೇ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ನಾಸತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಇಮೇ ಚ ಸತ್ತ ವಾರಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ಕತಉಪೋಸಥಿಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಆಗತಾ, ಅಪರೇ ಸತ್ತ ಅನ್ತೋವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕತಉಪೋಸಥಸ್ಸ ವಸೇನಾತಿ ಏವಂ ಪುರಿಮಿಕಾಯ ವಸೇನ ಚುದ್ದಸ ವಾರಾ ವುತ್ತಾ, ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ವಸೇನ ತೇಯೇವ ಚುದ್ದಸ ವಾರಾ ವುತ್ತಾತಿ ಏವಮೇತೇಸಂ ನಾನಾಕರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇಮೇಹಿ ಪನ ಸಬ್ಬವಾರೇಹಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸೋ ತದಹೇವ ಅಕರಣೀಯೋತಿಆದೀಸೂ**"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ದ್ವೀಹತೀಹಂ ವಸಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹೇ ನಿವತ್ತನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ದ್ವೀಹತೀಹಂ ವಸಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹೇ ನಿವತ್ತನ್ತಸ್ಸ ಕೋ ಪನ ವಾದೋ, ಕಥಾ ಏವ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಸತಿಯಾ ಪನ ವಸ್ಸಂ ನ ಉಪೇತೀತಿ** "ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಇಮಂ ತೇಮಾಸಂ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ"ತಿ ವಚೀಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ನ ಉಪೇತಿ।

ಕೋಮುದಿಯಾ ಚಾತುಮಾಸಿನಿಯಾತಿ ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯಂ। ಸಾ ಹಿ ಕುಮುದಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಕೋಮುದೀ, ಚತುನ್ನಂ ವಸ್ಸಿಕಾನಂ ಮಾಸಾನಂ ಪರಿಯೋಸಾನತ್ತಾ "ಚಾತುಮಾಸಿನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತದಾ ಹಿ ಕುಮುದಾನಿ ಸುಪುಪ್ಫಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕುಮುದಾನಂ ಸಮೂಹೋ, ಕುಮುದಾನಿ ಏವ ವಾ **ಕೋಮುದಾ,** ತೇ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ "**ಕೋಮುದೀ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಕುಮುದವತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಪಟಿಸ್ಸವದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪವಾರಣಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಅಫಾಸುಕವಿಹಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೯. ಪವಾರಣಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಆದಿತೋ ಲಾಪೋ **ಆಲಾಪೋ,** ವಚನಪಟಿವಚನವಸೇನ ಸಮಂ ಲಾಪೋ **ಸಲ್ಲಾಪೋ**। **ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಟಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾತಿ** ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಯ್ಯಾತಿ** ಅತಿರೇಕಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಠಪನತ್ಥಾಯ ಏಕಂ ಸಮುಗ್ಗಪಾತಿಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಠಪೇಯ್ಯ। **ಸಮುಗ್ಗಪಾತಿ** ನಾಮ ಸಮುಗ್ಗಪುಟಸದಿಸಾ ಪಾತಿ। **ಅಪ್ಪಹರಿತೇತಿ** ಅಪರೂಳ್ಹಹರಿತೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತಜ್ಝೋತ್ಥರಣೇನ ವಿನಸ್ಸನಧಮ್ಮಾನಿ ತಿಣಾನಿ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ನಿತ್ತಿಣಞ್ಚ ಮಹಾತಿಣಗಹನಞ್ಚ ಯತ್ಥ ಸಕಟೇನಪಿ ಛಡ್ಡಿತೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ತಿಣಾನಿ ನ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ, ತಞ್ಚ ಠಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ। ಭೂತಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಹಿ ಅವಿಕೋಪನತ್ಥಮೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಅಪ್ಪಾಣಕೇತಿ** ನಿಪ್ಪಾಣಕೇ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಜ್ಝೋತ್ಥರಣೇನ ಮರಿತಬ್ಬಪಾಣಕರಹಿತೇ ವಾ ಮಹಾಉದಕಕ್ಖನ್ಧೇ। ಪರಿತ್ತೋದಕೇ ಏವ ಹಿ ಭತ್ತಪಕ್ಖೇಪೇನ ಆಲುಳಿತೇ ಸುಖುಮಪಾಣಕಾ ಮರನ್ತಿ, ನ ಮಹಾತಳಾಕಾದೀಸೂತಿ। ಪಾಣಕಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಞ್ಹಿ ಏತಂ ವುತ್ತಂ। **ಓಪಿಲಾಪೇಯ್ಯಾತಿ** ನಿಮುಜ್ಜಾಪೇಯ್ಯ।

ವಚ್ಚಘಟನ್ತಿ ಆಚಮನಕುಮ್ಭಿ। **ರಿತ್ತನ್ತಿ** ರಿತ್ತಕಂ। **ತುಚ್ಛನ್ತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಅವಿಸಯ್ಹನ್ತಿ** ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ಅತಿಭಾರಿಕಂ। **ಹತ್ಥವಿಕಾರೇನಾತಿ** ಹತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ। ಹತ್ಥೇಹಿ ಉಕ್ಖಿಪನಂ ಹತ್ಥವಿಲಙ್ಘನಂ। ತೇನಾಹ "**ಹತ್ಥುಕ್ಖೇಪಕೇನಾ**"ತಿ। ಅಥ ವಾ ವಿಲಙ್ಘೇತಿ ದೇಸನ್ತರಂ ಪಾಪೇತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಿಲಙ್ಘಕೋ, ಹತ್ಥೋ ಏವ ವಿಲಙ್ಘಕೋ ಹತ್ಥವಿಲಙ್ಘಕೋ, ತೇನ **ಹತ್ಥವಿಲಙ್ಘಕೇನ,** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತಹತ್ಥೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದ್ವೇ ಹಿ ಜನಾ ಹತ್ಥೇನ ಹತ್ಥಂ ಸಂಸಿಬ್ಬೇತ್ವಾ ದ್ವೀಸು ಹತ್ಥೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಪೇನ್ತಾ ಹತ್ಥವಿಲಙ್ಘಕೇನ ಉಟ್ಠಪೇನ್ತಿ ನಾಮ। **ತಿತ್ಥಿಯಸಮಾದಾನನ್ತಿ** ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ಸಮಾದಾತಬ್ಬಂ।

ಅಫಾಸುಕವಿಹಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪವಾರಣಾಭೇದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೦. **ದ್ವೇಮಾ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪವಾರಣಾ ಚಾತುದ್ದಸಿಕಾ ಚ ಪನ್ನರಸಿಕಾ ಚಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪುರಿಮವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಂ ಪುಬ್ಬಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ, ತೇಸಂಯೇವ ಸಚೇ ಭಣ್ಡನಕಾರಕೇಹಿ ಉಪದ್ದುತಾ ಪವಾರಣಂ ಪಚ್ಚುಕ್ಕಡ್ಢನ್ತಿ, ಅಥ ಕತ್ತಿಕಮಾಸಸ್ಸ ಕಾಳಪಕ್ಖಚಾತುದ್ದಸೋ ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ ವಾ, ಪಚ್ಛಿಮವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಞ್ಚ ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ ಏವ ವಾತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಪವಾರಣದಿವಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇದಞ್ಚ ಪಕತಿಚಾರಿತ್ತವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾರೂಪಪಚ್ಚಯೇ ಪನ ಸತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾನಂ ಪುರಿಮೇಸು ಚಾತುದ್ದಸೇಸುಪಿ ಪವಾರಣಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತೇನೇವ ಮಹಾವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚಾತುದ್ದಸಿಯಾ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಪನ್ನರಸಿಯಾ ಕಾಯಸಾಮಗ್ಗಿಂ ದೇನ್ತಿ, ಚೇತಿಯಗಿರಿಮಹದಸ್ಸನತ್ಥಮ್ಪಿ ಅಟ್ಠಮಿಯಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂ ಪವಾರೇತುಕಾಮಾನಞ್ಞೇವ ಹೋತಿ।

ಪವಾರಣಾದಾನಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೩. **ಸಚೇ ಪನ ವುಡ್ಢತರೋ ಹೋತೀತಿ** ಸಚೇ ಪವಾರಣದಾಯಕೋ ಭಿಕ್ಖು ವುಡ್ಢತರೋ ಹೋತಿ। **ತೇನ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಾತಿ** ಪವಾರಣದಾಯಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ।

ಅನಾಪತ್ತಿಪನ್ನರಸಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೨೨. ಪನ್ನರಸಕೇಸು **ಪವಾರಿತಮತ್ತೇತಿ** ಪವಾರಿತಸಮನನ್ತರಂ। **ಅವುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯಾತಿ** ಪವಾರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕಥೇನ್ತಿಯಾ। **ಏಕಚ್ಚಾಯ ವುಟ್ಠಿತಾಯಾತಿ** ಏಕಚ್ಚೇಸು ಯಥಾನಿಸಿನ್ನೇಸು ಏಕಚ್ಚೇಸು ಸಕಸಕಟ್ಠಾನಂ ಗತೇಸು। **ಪುನ ಪವಾರಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಪುನಪಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ। **ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಸಮಸಮಾ, ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಗತೇ ಅನಾನೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾನಞ್ಞೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ। **ಸಬ್ಬಾಯ ವುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಸಮಸಮಾ, ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಯದಿ ಸಬ್ಬೇ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗತಾ ಸನ್ನಿಪಾತೇತುಞ್ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಏಕಚ್ಚೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಪವಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾಭಾವಾ ವಗ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ। ಉಪೋಸಥೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಪವಾರಣಾಠಪನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೩೭. "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾ ದಸವತ್ಥುಕಾ **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ**। "ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ , ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ"ತಿಆದಿನಾ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಸಙ್ಖಾತಂ ಅನ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾ**।

ಭಣ್ಡನಕಾರಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೪೦. **ಚತುತ್ಥೇ ಕತೇ ಸುಣನ್ತೀತಿ** ಚತುತ್ಥೇ ಪನ್ನರಸಿಕುಪೋಸಥೇ ಕತೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪವಾರಣಂ ಠಪೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸುಣನ್ತಿ। **ಏವಮ್ಪಿ ದ್ವೇ ಚಾತುದ್ದಸಿಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ತತಿಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇ ಚಾತುದ್ದಸಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಪವಾರಣಾಸಙ್ಗಹಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೪೧. ಅಯಂ ಪವಾರಣಾಸಙ್ಗಹೋ ಏಕಸ್ಸ ದಿನ್ನೋಪಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದಿನ್ನೋವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಏಕಸ್ಸಪಿ ವಸೇನ ದಾತಬ್ಬೋ"**ತಿ। **ಆಗನ್ತುಕಾ ತೇಸಂ ಸೇನಾಸನಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ** ಸಚೇಪಿ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಭಿಕ್ಖೂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಸೇನಾಸನಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಲಭನ್ತಿ। **ಪವಾರೇತ್ವಾ ಪನ ಅನ್ತರಾಪಿ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಮಿತುಂ ಲಭನ್ತೀತಿ** ಪವಾರಣಾಸಙ್ಗಹೇ ಕತೇ ಅನ್ತರಾ ಪಕ್ಕಮಿತುಕಾಮಾ ಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ಪವಾರೇತುಂ ಲಭನ್ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಪವಾರಣಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಸೋಣಕೋಳಿವಿಸವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೪೨. ಚಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಉಣ್ಣಪಾವಾರಣ**ನ್ತಿ ಉಣ್ಣಾಮಯಂ ಪಾವಾರಣಂ। **ವಿಹಾರಪಚ್ಛಾಯಾಯ**ನ್ತಿ ವಿಹಾರಪಚ್ಚನ್ತೇ ಛಾಯಾಯಂ। ವಿಹಾರಸ್ಸ ವಡ್ಢಮಾನಚ್ಛಾಯಾಯನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ।

ಸೋಣಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೪೩. ಸುತ್ತತ್ಥೋ ಪನ ಸುತ್ತವಣ್ಣನಾತೋಯೇವ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ಏತ್ಥಾಯಂ ಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ। **ಸೀತವನೇತಿ** (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೬.೫೫) ಏವಂನಾಮಕೇ ವನೇ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪಞ್ಚ ಚಙ್ಕಮನಸತಾನಿ ಮಾಪಿತಾನಿ, ತೇಸು ಥೇರೋ ಅತ್ತನೋ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಚಙ್ಕಮನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಸ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸ ಹುತ್ವಾ ಚಙ್ಕಮತೋ ಪಾದತಲಾನಿ ಭಿಜ್ಜಿಂಸು, ಜಾಣೂಹಿ ಚಙ್ಕಮತೋ ಜಾಣುಕಾನಿಪಿ ಹತ್ಥತಲಾನಿಪಿ ಭಿಜ್ಜಿಂಸು, ಛಿದ್ದಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಏವಂ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಓಭಾಸನಿಮಿತ್ತಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ತಸ್ಸ ವೀರಿಯೇನ ಕಿಲಮಿತಕಾಯಸ್ಸ ಚಙ್ಕಮನಕೋಟಿಯಂ ಪಾಸಾಣಫಲಕೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಯೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾತಿ** ಪರಿಪುಣ್ಣಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯಾ। **ನ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ** “ಸಚೇ ಅಹಂ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ ವಾ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ ವಾ ನೇಯ್ಯೋ ವಾ, ನ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ನ ವಿಮುಚ್ಚೇಯ್ಯ, ಅದ್ಧಾ ಪನ ಪದಪರಮೋ, ಯೇನ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ನ ಮುಚ್ಚತೀ”ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ **“ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಖೋ ಪನಾ”**ತಿಆದೀನಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಭೋಗಾತಿ** ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತಂ।

ಪಾತುರಹೋಸೀತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಞತ್ವಾ “ಅಯಂ ಸೋಣೋ ಅಜ್ಜ ಸೀತವನೇ ಪಧಾನಭೂಮಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಇಮಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಗನ್ತ್ವಾಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಂ ಸಹೋಡ್ಢಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ವೀಣೋಪಮಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸೀತವನೇ ಪಾತುರಹೋಸಿ। **ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇತಿ** ಪಧಾನಿಕಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಓವದಿತುಂ ಆಗತಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ನಿಸೀದನತ್ಥಂ ಯಥಾಲಾಭೇನ ಆಸನಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾವ ಪಧಾನಂ ಕರೋನ್ತಿ , ಅಞ್ಞಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಪುರಾಣಪಣ್ಣಾನಿ ಸಙ್ಘರಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ಥೇರೋಪಿ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾವ ಪಧಾನಂ ಅಕಾಸಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ “ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ”ತಿ।

ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸೀತಿ ಸತ್ಥಾ “ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅವಸೇಸಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇನ ಅತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ, ಅಯಂ ಗನ್ಧಬ್ಬಸಿಪ್ಪೇ ಛೇಕೋ ಚಿಣ್ಣವಸೀ, ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಕಥಿಯಮಾನೇ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸ್ಸತೀ”ತಿ ವೀಣೋಪಮಂ ಕಥೇತುಂ “ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ವೀಣಾಯ ತನ್ತಿಸ್ಸರೇ ಕುಸಲತಾ** ನಾಮ ವೀಣಾಯ ವಾದನಕುಸಲತಾ, ಸೋ ಚ ತತ್ಥ ಕುಸಲೋ। ಮಾತಾಪಿತರೋ ಹಿಸ್ಸ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತೋ ಅಞ್ಞಂ ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖನ್ತೋ ಕಾಯೇನ ಕಿಲಮಿಸ್ಸತಿ, ಇದಂ ಪನ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತು”ನ್ತಿ ಗನ್ಧಬ್ಬಸಿಪ್ಪಮೇವ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇಸುಂ। ತಸ್ಸ -

> “ಸತ್ತ ಸರಾ ತಯೋ ಗಾಮಾ, ಮುಚ್ಛನಾ ಏಕವೀಸತಿ।
> ಠಾನಾ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸ, ಇಚ್ಚೇತೇ ಸರಮಣ್ಡಲಾ”ತಿ॥ -

ಆದಿಕಂ ಗನ್ಧಬ್ಬಸಿಪ್ಪಂ ಸಬ್ಬಮೇವ ಪಗುಣಂ ಅಹೋಸಿ। **ಅಚ್ಚಾಯತಾತಿ** ಅತಿಆಯತಾ ಖರಮುಚ್ಛನಾ। **ಸರವತೀತಿ** ಸರಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಕಮ್ಮಞ್ಞಾತಿ** ಕಮ್ಮಕ್ಖಮಾ ಕಮ್ಮಯೋಗ್ಗಾ। **ಅತಿಸಿಥಿಲಾತಿ** ಮನ್ದಮುಚ್ಛನಾ। **ಸಮೇ ಗುಣೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾತಿ** ಮಜ್ಝಿಮೇ ಸರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಮುಚ್ಛಿತಾ।

ಅಚ್ಚಾರದ್ಧನ್ತಿ ಅತಿಗಾಳ್ಹಂ। **ಉದ್ಧಚ್ಚಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ** ಉದ್ಧತಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। **ಅತಿಲೀನನ್ತಿ** ಅತಿಸಿಥಿಲಂ। **ಕೋಸಜ್ಜಾಯಾತಿ** ಕುಸೀತಭಾವತ್ಥಾಯ। **ವೀರಿಯಸಮಥಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಹೀತಿ** ವೀರಿಯಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಸಮಥಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಹಿ, ವೀರಿಯಂ ಸಮಥೇನ ಯೋಜೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಞ್ಚ ಸಮತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಹೀತಿ** ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸಮತಂ ಸಮಭಾವಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಹಿ। ತತ್ಥ ಸದ್ಧಂ ಪಞ್ಞಾಯ, ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಸದ್ಧಾಯ, ವೀರಿಯಂ ಸಮಾಧಿನಾ, ಸಮಾಧಿಞ್ಚ ವೀರಿಯೇನ ಯೋಜಯತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸಮತಾ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸತಿ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಾ, ಸಾ ಸದಾಪಿ ಬಲವತೀಯೇವ ವಟ್ಟತಿ। ತಞ್ಚ ಪನ ನೇಸಂ ಯೋಜನಾವಿಧಾನಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೬೦-೬೨) ಆಗತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತತ್ಥ ಚ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾಹೀತಿ** ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಭಾವೇ ಸತಿ ಯೇನ ಆದಾಸೇ ಮುಖಬಿಮ್ಬೇನೇವ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಮಥನಿಮಿತ್ತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಮಿತ್ತಂ ಮಗ್ಗನಿಮಿತ್ತಂ ಫಲನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಗಣ್ಹ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಹೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಸತ್ಥಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇಸಿ।

ತತ್ಥ ಚ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಗ್ಗಹೇಸೀತಿ ಸಮಥನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। **ಏಕೋತಿ** ಅಸಹಾಯೋ। **ವೂಪಕಟ್ಠೋತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮೇಹಿ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ಚ ಕಾಯೇನ ಚೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಚ ವೂಪಕಟ್ಠೋ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಸತಿಂ ಅವಿಜಹನ್ತೋ। **ಆತಾಪೀತಿ** ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಾತಾಪೇನ ಆತಾಪೋ। ಆತಪ್ಪತಿ ಕಿಲೇಸೇಹೀತಿ ಆತಾಪೋ, ವೀರಿಯಂ। **ಪಹಿತತ್ತೋತಿ** ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಅನಪೇಕ್ಖತಾಯ ಪೇಸಿತತ್ತೋ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಅತ್ತಭಾವೋ, ನಿಬ್ಬಾನೇ ವಾ ಪೇಸಿತಚಿತ್ತೋ। **ನ ಚಿರಸ್ಸೇವಾತಿ** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾರಮ್ಭತೋ ನ ಚಿರೇನೇವ। **ಅಞ್ಞತರೋತಿ** ಏಕೋ। **ಅರಹತನ್ತಿ** ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಏಕೋ ಮಹಾಸಾವಕೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೪೪. **ವುಸಿತವಾತಿ** ವುತ್ಥಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ। **ಕತಕರಣೀಯೋತಿ** ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ಓಹಿತಭಾರೋತಿ** ಖನ್ಧಭಾರಂ ಕಿಲೇಸಭಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಭಾರಞ್ಚ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ಅನುಪ್ಪತ್ತಸದತ್ಥೋತಿ** ಸದತ್ಥೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಹತ್ತಂ, ತಂ ಪತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋತಿ** ಖೀಣಭವಬನ್ಧನೋ। **ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತೋ। **ಛ ಠಾನಾನೀತಿ** ಛ ಕಾರಣಾನಿ। **ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ** ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತೋ ಹೋತಿ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತೋತಿ**ಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಅರಹತ್ತವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಅರಹತ್ತಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ,** ತೇಹೇವ ಪವಿವಿತ್ತತ್ತಾ **ಪವಿವೇಕೋ,** ಬ್ಯಾಪಜ್ಜಾಭಾವತೋ **ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಂ,** ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಖಯನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ **ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯೋ,** ತಣ್ಹಾಯ ಖಯನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ **ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ,** ಸಮ್ಮೋಹಾಭಾವತೋ **ಅಸಮ್ಮೋಹೋತಿ** ಚ ವುಚ್ಚತಿ।

ಕೇವಲಂ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕನ್ತಿ ಪಟಿವೇಧರಹಿತಂ ಕೇವಲಂ ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞಾಯ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ ಸದ್ಧಾಮತ್ತಕಂ। **ಪಟಿಚಯನ್ತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕರಣೇನ ವಡ್ಢಿಂ। **ವೀತರಾಗತ್ತಾತಿ** ಮಗ್ಗಪಟಿವೇಧೇನ ರಾಗಸ್ಸ ವಿಹತತ್ತಾಯೇವ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತಿ, ತನ್ನಿನ್ನಮಾನಸೋಯೇವ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕನ್ತಿ ಚತುಪಚ್ಚಯಲಾಭಞ್ಚ ತೇಸಂಯೇವ ಸುಕತಭಾವಞ್ಚ ವಣ್ಣಭಣನಞ್ಚ। **ನಿಕಾಮಯಮಾನೋತಿ** ಇಚ್ಛಮಾನೋ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ। **ಪವಿವೇಕಾಧಿಮುತ್ತೋತಿ** "ಪವಿವೇಕೇ ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅರಹತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸನ್ತಿ ಸೀಲಞ್ಚ ವತಞ್ಚ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ಗಹಿತಗ್ಗಹಣಮತ್ತಂ। **ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛನ್ತೋತಿ** ಸಾರಭಾವೇನ ಜಾನನ್ತೋ। **ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಾಧಿಮುತ್ತೋತಿ** ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಂ ಅರಹತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ "ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತೋತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತಂ, ಸೇಸೇಸು ಪಞ್ಚಸು ನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿ ಏಕೇ ವದನ್ತಿ।

ಅಪರೇ “ಅಸಮ್ಮೋಹಾಧಿಮುತ್ತೋತಿ ಏತ್ಥೇವ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಕಥಿತಂ, ಸೇಸೇಸು ಅರಹತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಾರೋ - “ಸಬ್ಬೇಸ್ವೇವೇತೇಸು ಅರಹತ್ತಮ್ಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಕಥಿತಮೇವಾತಿ।

ಭುಸಾತಿ ಬಲವನ್ತೋ ದಿಬ್ಬರೂಪಸದಿಸಾ। **ನೇವಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಿಯನ್ತೀ**ತಿ ಏತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಕಿಲೇಸಾ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಚಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ನಾಮ। **ಅಮಿಸ್ಸೀಕತ**ನ್ತಿ ಅಮಿಸ್ಸಕತಂ। ಕಿಲೇಸಾ ಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚಿತ್ತಂ ಮಿಸ್ಸಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಭಾವಾ ಅಮಿಸ್ಸೀಕತಂ। **ಠಿತ**ನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ। **ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಚಲನಪ್ಪತ್ತಂ। **ವಯಞ್ಚಸ್ಸಾನುಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಚೇಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಮ್ಪಿ ವಯಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತಿ। **ಭುಸಾ ವಾತವುಟ್ಠೀ**ತಿ ಬಲವಾ ವಾತಕ್ಖನ್ಧೋ। **ನೇವ ನಂ ಸಙ್ಕಮ್ಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಏಕಭಾಗೇನ ಚಾಲೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। **ನ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಥೂಣಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಭಾಗತೋ ಕಮ್ಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। **ನ ಸಮ್ಪವೇಧೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವೇಧೇತ್ವಾ ಪವೇಧೇತ್ವಾ ಪಾತೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ।

ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ಅಧಿಮುತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಅರಹತ್ತಮೇವ ಕಥಿತಂ। **ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯಸ್ಸ ಚಾ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಅಸಮ್ಮೋಹಞ್ಚ ಚೇತಸೋ**ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಸಮ್ಮೋಹಂ ಅಧಿಮುತ್ತಸ್ಸ। **ದಿಸ್ವಾ ಆಯತನುಪ್ಪಾದ**ನ್ತಿ ಆಯತನಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಞ್ಚ ವಯಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ। **ಸಮ್ಮಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಹೇತುನಾ ನಯೇನ ಇಮಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣೇ ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಇಮಿನಾ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಆಯತನುಪ್ಪಾದಂ ದಿಸ್ವಾ ಇಮಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅಧಿಗತಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸಮ್ಮಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ **ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ನ ವಿಜ್ಜತಿ**। ತತ್ಥ **ಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬುತಚಿತ್ತಸ್ಸ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಸೋಣಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಬ್ಬನೀಲಿಕಾದಿಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೪೬. **ಅದ್ದಾರಿಟ್ಠಕವಣ್ಣಾ**ತಿ ಅಭಿನವಾರಿಟ್ಠಫಲವಣ್ಣಾ। ಉದಕೇನ ತಿನ್ತಕಾಕಪತ್ತವಣ್ಣಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ।

ಅಜ್ಝಾರಾಮೇ ಉಪಾಹನಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೪೮. ಅಭಿಜೀವನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಭಿಜೀವನಿಕಂ**। ಕಿನ್ತಂ? ಸಿಪ್ಪಂ। ತೇನಾಹ **“ಯೇನ ಸಿಪ್ಪೇನಾ”**ತಿಆದಿ।

ಕಟ್ಠಪಾದುಕಾದಿಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೫೧. **ಉಣ್ಣಾಹಿ ಕತಪಾದುಕಾ**ತಿ ಉಣ್ಣಾಲೋಮಮಯಕಮ್ಬಲೇಹಿ, ಉಣ್ಣಾಲೋಮೇಹಿ ಏವ ವಾ ಕತಪಾದುಕಾ। **ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಾವೀನಂ ವಿಸಾಣೇಸು ಗಹೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿಆದೀಸು “ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವಿಸಾಣಾದೀಸು ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

ಯಾನಾದಿಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೫೩. **ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಯುತ್ತಂ ಹತ್ಥವಟ್ಟಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಯುತ್ತಂ, ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹತ್ಥವಟ್ಟಕ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚೇಕವಾಕ್ಯಪರಿಸಮಾಪನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **“ಪುರಿಸಯುತ್ತಂ ಇತ್ಥಿಸಾರಥಿ ವಾ... ಪೇ॰... ಪುರಿಸಾ ವಾ, ವಟ್ಟತಿಯೇವಾ**”ತಿ। **ಪೀಠಕಸಿವಿಕ**ನ್ತಿ ಪೀಠಕಯಾನಂ। **ಪಾಟಙ್ಕಿ**ನ್ತಿ ಅನ್ದೋಲಿಕಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೫೪. ವಾಳರೂಪಾನೀತಿ ಆಹರಿಮಾನಿ ವಾಳರೂಪಾನಿ। “ಅಕಪ್ಪಿಯರೂಪಾಕುಲೋ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ”ತಿ **ಸಾರಸಮಾಸೇ** ವುತ್ತಂ। “**ದೀಘಲೋಮಕೋ ಮಹಾಕೋಜವೋ**ತಿ ಚತುರಙ್ಗುಲಾಧಿಕಲೋಮೋ ಕಾಳಕೋಜವೋ। “ಚತುರಙ್ಗುಲಾಧಿಕಾನಿ ಕಿರ ತಸ್ಸ ಲೋಮಾನೀ”ತಿ ವಚನತೋ ಚತುರಙ್ಗುಲತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವಟ್ಟತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ವಾನಚಿತ್ರೋ ಉಣ್ಣಾಮಯತ್ಥರಣೋ**ತಿ ಭಿತ್ತಿಚ್ಛೇದಾದಿವಸೇನ ವಿಚಿತ್ರೋ ಉಣ್ಣಾಮಯತ್ಥರಣೋ। **ಘನಪುಪ್ಫಕೋ ಉಣ್ಣಾಮಯತ್ಥರಣೋ**ತಿ ಉಣ್ಣಾಮಯಲೋಹಿತತ್ಥರಣೋ। **ಪಕತಿತೂಲಿಕಾ**ತಿ ರುಕ್ಖತೂಲಲತಾತೂಲಪೋಟಕೀತೂಲಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ತೂಲಾನಂ ಅಞ್ಞತರಪುಣ್ಣಾ ತೂಲಿಕಾ। “**ಉದ್ದಲೋಮೀ**ತಿ ಉಭತೋದಸಂ ಉಣ್ಣಾಮಯತ್ಥರಣಂ। **ಏಕನ್ತಲೋಮೀ**ತಿ ಏಕತೋದಸಂ ಉಣ್ಣಾಮಯತ್ಥರಣ”ನ್ತಿ **ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೫) ವುತ್ತಂ, **ಸಾರಸಮಾಸೇ** ಪನ “ಉದ್ದಲೋಮೀತಿ ಏಕತೋ ಉಗ್ಗತಪುಪ್ಫಂ। ಏಕನ್ತಲೋಮೀತಿ ಉಭತೋ ಉಗ್ಗತಪುಪ್ಫ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। “**ಕೋಸೇಯ್ಯಕಟ್ಟಿಸ್ಸಮಯ**ನ್ತಿ ಕೋಸೇಯ್ಯಕಸಟಮಯ”ನ್ತಿ **ಆಚರಿಯಧಮ್ಮಪಾಲತ್ಥೇರೇನ** ವುತ್ತಂ। **ಸುದ್ಧಕೋಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ರತನಪರಿಸಿಬ್ಬನರಹಿತಂ। **ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನೇತ್ಥ “ಠಪೇತ್ವಾ ತೂಲಿಕಂ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಗೋನಕಾದೀನಿ ರತನಪರಿಸಿಬ್ಬಿತಾನಿ ವಟ್ಟನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ “ಠಪೇತ್ವಾ ತೂಲಿಕ”ನ್ತಿ ಏತೇನ ರತನಪರಿಸಿಬ್ಬನರಹಿತಾಪಿ ತೂಲಿಕಾ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। “ರತನಪರಿಸಿಬ್ಬಿತಾನಿ ವಟ್ಟನ್ತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಯಾನಿ ರತನಪರಿಸಿಬ್ಬಿತಾನಿ, ತಾನಿ ಭೂಮತ್ಥರಣವಸೇನ ಯಥಾನುರೂಪಂ ಮಞ್ಚಾದೀಸು ಚ ಉಪನೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ ವಿನಯಪರಿಯಾಯಂ ಪತ್ವಾ ಗರುಕೇ ಠಾತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನೇವೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸುತ್ತನ್ತಿಕದೇಸನಾಯಂ ಪನ ಗಹಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ತೇಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ “ಠಪೇತ್ವಾ ತೂಲಿಕಂ…ಪೇ॰… ವಟ್ಟನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಪರೇ।

ಅಜಿನಚಮ್ಮೇಹೀತಿ ಅಜಿನಮಿಗಚಮ್ಮೇಹಿ। ತಾನಿ ಕಿರ ಚಮ್ಮಾನಿ ಸುಖುಮತರಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ದುಪಟ್ಟತಿಪಟ್ಟಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ಅಜಿನಪವೇಣೀ**”ತಿ। ಉತ್ತರಂ ಉಪರಿಭಾಗಂ ಛಾದೇತೀತಿ **ಉತ್ತರಚ್ಛದೋ,** ವಿತಾನಂ, ತಞ್ಚ ಲೋಹಿತವಿತಾನಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ “**ಉಪರಿಬದ್ಧೇನ ರತ್ತವಿತಾನೇನಾ**”ತಿ। “ರತ್ತವಿತಾನೇಸು ಚ ಕಾಸಾವಂ ವಟ್ಟತಿ, ಕುಸುಮ್ಭಾದಿರತ್ತಮೇವ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಮಹಾಉಪಧಾನ**ನ್ತಿ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಉಪಧಾನಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ **ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೫) “ಅಲೋಹಿತಕಾನಿ ದ್ವೇಪಿ ವಟ್ಟನ್ತಿಯೇವ, ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ದಾತಬ್ಬಾನಿ, ದಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಮಞ್ಚೇ ತಿರಿಯಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ದತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಮ್ಪಿ ಲಭತೀ”ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ, **ಸೇನಾಸನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾಯಂ** (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೯೭) ಪನ “ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ಸೀಸುಪಧಾನಞ್ಚ ಪಾದುಪಧಾನಞ್ಚಾತಿ ದ್ವಯಮೇವ ವಟ್ಟತಿ, ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಬಿಮ್ಬೋಹನಾನಿ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ದತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಗಿಲಾನೋಯೇವ ಮಞ್ಚೇ ತಿರಿಯಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ ಲಭತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಗಿಹಿವಿಕತಾನುಞ್ಞಾತಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೫೬. ಅಭಿನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಸೀದಿತುನ್ತಿ ಅಪಸ್ಸಾಯ ನಿಸೀದಿತುಂ।

ಸೋಣಕುಟಿಕಣ್ಣವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೫೭. ಪಪತಕೇ ಪಬ್ಬತೇತಿ ಏತ್ಥ “ಪವತ್ತೇ ಪಬ್ಬತೇ”ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ಪವತ್ತನಾಮಕೇ ಪಬ್ಬತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋಣೋ ಉಪಾಸಕೋ**ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೬) ನಾಮೇನ ಸೋಣೋ ನಾಮ, ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಉಪಾಸಕತ್ತಪಟಿವೇದನೇನ ಉಪಾಸಕೋ, ಕೋಟಿಅಗ್ಘನಕಸ್ಸ ಕಣ್ಣಪಿಳನ್ಧನಸ್ಸ ಧಾರಣೇನ “ಕೋಟಿಕಣ್ಣೋ”ತಿ ಚ ವತ್ತಬ್ಬೇ “ಕುಟಿಕಣ್ಣೋ”ತಿ ಏವಂ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ, ನ ಸುಕುಮಾರಸೋಣೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸಾಸನೇ

ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋ ಸರಣೇಸು ಚ ಸೀಲೇಸು ಚ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಪಪತಕೇ ಪಬ್ಬತೇ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನೇ ಠಾನೇ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ತತ್ಥ ವಸಾಪೇತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಹೋತೀ**"ತಿ।

ಸೋ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಥೇರೋ ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ತೇನ ಸಂವೇಗಬಹುಲೋ ಧಮ್ಮಚರಿಯಾಯಂ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತೋ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ಏಕದಾ ಸತ್ಥೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಾಣಿಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಉಜ್ಜೇನಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಅಟವಿಯಂ ಸತ್ಥೇ ನಿವಿಟ್ಠೇ ರತ್ತಿಯಂ ಜನಸಮ್ಬಾಧಭಯೇನ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಪಕ್ಕಮ್ಮ ನಿದ್ದಂ ಉಪಗಞ್ಛಿ। ಸತ್ಥೋ ಪಚ್ಚೂಸವೇಲಾಯಂ ಉಟ್ಠಾಯ ಗತೋ, ನ ಏಕೋಪಿ ಸೋಣಂ ಪಬೋಧೇಸಿ, ಸಬ್ಬೇ ವಿಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಅಗಮಿಂಸು। ಸೋ ಪಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಪಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಕಞ್ಚಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸತ್ಥೇನ ಗತಮಗ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಏಕಂ ವಟರುಕ್ಖಂ ಉಪಗಞ್ಛಿ। ತತ್ಥ ಅದ್ದಸ ಏಕಂ ಮಹಾಕಾಯಂ ವಿರೂಪದಸ್ಸನಂ ಬೀಭಚ್ಛಂ ಪುರಿಸಂ ಅಟ್ಠಿತೋ ಮುತ್ತಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಮಂಸಾನಿ ಸಯಮೇವ ಖಾದನ್ತಂ, ದಿಸ್ವಾನ "ಕೋಸಿ ತ್ವ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಪೇತೋಸ್ಮಿ, ಭನ್ತೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಕರೋಸೀತಿ? ಅತ್ತನೋ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮೇನಾತಿ। ಕಿಂ ಪನ ತಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ? ಅಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಭಾರುಕಚ್ಛನಗರವಾಸೀ ಕೂಟವಾಣಿಜೋ ಹುತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ಸನ್ತಕಂ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ಖಾದಿಂ, ಸಮಣೇ ಚ ಭಿಕ್ಖಾಯ ಉಪಗತೇ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮಂಸಂ ಖಾದಥಾ"ತಿ ಅಕ್ಕೋಸಿಂ, ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಏತರಹಿ ಇಮಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಾಮೀತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋಣೋ ಅತಿವಿಯ ಸಂವೇಗಂ ಪಟಿಲಭಿ।

ತತೋ ಪರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮುಖತೋ ಪಗ್ಘರಿತಕಾಳಲೋಹಿತೇ ದ್ವೇ ಪೇತದಾರಕೇ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತಥೇವ ಪುಚ್ಛಿ, ತೇಪಿಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಕಥೇಸುಂ। ತೇ ಕಿರ ಭಾರುಕಚ್ಛನಗರೇ ದಾರಕಕಾಲೇ ಗನ್ಧವಾಣಿಜ್ಜಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಮಾತರಿ ಖೀಣಾಸವೇ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಭೋಜೇನ್ತಿಯಾ ಗೇಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಕಂ ಕಸ್ಮಾ ಸಮಣಾನಂ ದೇಸಿ, ತಯಾ ದಿನ್ನಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನಕಸಮಣಾನಂ ಮುಖತೋ ಕಾಳಲೋಹಿತಂ ಪಗ್ಘರತೂ"ತಿ ಅಕ್ಕೋಸಿಂಸು। ತೇ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ ಪೇತಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತದಾ ಇಮಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವನ್ತಿ। ತಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ ಸೋಣೋ ಅತಿವಿಯ ಸಂವೇಗಜಾತೋ ಅಹೋಸಿ।

ಸೋ ಉಜ್ಜೇನಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಕರಣೀಯಂ ತೀರೇತ್ವಾ ಕುರರಘರಂ ಪಚ್ಚಾಗತೋ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕತಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಥೇರೋಪಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಿನಿವತ್ತೀಸು ಆದೀನವಾನಿಸಂಸೇ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಸೋ ಥೇರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಗೇಹಂ ಗತೋ ಸಾಯಮಾಸಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಯನಂ ಉಪಗತೋ ಥೋಕಂಯೇವ ನಿದ್ದಾಯಿತ್ವಾ ಪಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಯನತಲೇ ನಿಸಜ್ಜ ಯಥಾಸುತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ತಸ್ಸ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ತೇ ಚ ಪೇತತ್ತಭಾವೇ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಅತಿವಿಯ ಭಯಾನಕಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ। ಸೋ ವಿಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಥೇರಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಅಥ ಖೋ ಸೋಣೋ ಉಪಾಸಕೋ...ಪೇ॰... ಪಬ್ಬಾಜೇತು ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಯ್ಯೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ**"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಯಥಾ ಯಥಾ**ತಿಆದಿಪದಾನಂ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯೇನ ಯೇನ ಆಕಾರೇನ ಅಯ್ಯೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ಪಞ್ಞಪೇತಿ ಪಟ್ಠಪೇತಿ ವಿವರತಿ ವಿಭಜತಿ ಉತ್ತಾನಿಂ ಕರೋತಿ ಪಕಾಸೇತಿ, ತೇನ ತೇನ ಮೇ ಉಪಪರಿಕ್ಖತೋ ಏವಂ ಹೋತಿ "ಯದೇತಂ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಏಕಮ್ಪಿ ದಿವಸಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಪಾಪೇತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ,** ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಕಿಲೇಸಮಲೇನ ಅಮಲೀನಂ ಕತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಪಾಪೇತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧಂ, ಸಙ್ಖಲಿಖಿತಂ** ಲಿಖಿತಸಙ್ಖಸದಿಸಂ ಧೋತಸಙ್ಖಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಚರಿತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ನ ಸುಕರಂ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತೇನ ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ...ಪೇ॰... ಚರಿತು"ನ್ತಿ।

ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕಿತಂ ಸೋಣೋ ಉಪಾಸಕೋ ಥೇರಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ತಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತುಕಾಮೋ **“ಇಚ್ಛಾಮಹಂ ಭನ್ತೇ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಥೇರೋ ಪನ “ನ ತಾವಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪರಿಪಾಕಂ ಗತ”ನ್ತಿ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ **“ದುಕ್ಕರಂ ಖೋ”**ತಿಆದಿನಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಛನ್ದಂ ನಿವಾರೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಏಕಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಅದುತಿಯಸೇಯ್ಯಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸೇಯ್ಯಾಸೀಸೇನ “ಏಕೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏಕೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕೋ ನಿಸೀದತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಂ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಕಾಯವಿವೇಕಂ ದೀಪೇತಿ, ನ ಏಕಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಸಯನಮತ್ತಂ। **ಏಕಭತ್ತ**ನ್ತಿ “ಏಕಭತ್ತಿಕೋ ಹೋತಿ ರತ್ತೂಪರತೋ ವಿರತೋ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦, ೧೯೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯೩ ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೭೧) ಏವಂ ವುತ್ತಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ ವಿರತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮೇಥುನವಿರತಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಾನುಯೋಗಸಙ್ಖಾತಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವಾ। **ಇಙ್ಘಾ**ತಿ ಚೋದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ಗೇಹೇಯೇವ। **ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಅನುಯುಞ್ಜಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚಸೀಲಉಪೋಸಥಸೀಲನಿಯಮಾದಿಭೇದಂ ಪಞ್ಚಙ್ಗಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಂ ದಸಙ್ಗಞ್ಚ ಸೀಲಂ ತದನುರೂಪಞ್ಚ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಭಾವನಂ ಅನುಯುಞ್ಜ। ಏತಞ್ಹಿ ಉಪಾಸಕೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಅನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ ನಾಮ। ತೇನಾಹ **“ಕಾಲಯುತ್ತಂ ಏಕಸೇಯ್ಯಂ ಏಕಭತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ”**ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ಕಾಲಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಚಾತುದ್ದಸೀಪಞ್ಚದ್ದಸೀಅಟ್ಠಮೀಪಾಟಿಹಾರಿಕಪಕ್ಖಸಙ್ಖಾತೇನ ಕಾಲೇನ ಯುತ್ತಂ, ಯಥಾವುತ್ತಕಾಲೇ ವಾ ತುಯ್ಹಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಯುತ್ತಂ ಪತಿರೂಪಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ, ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ । ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಞಾಣಸ್ಸ ಅಪರಿಪಕ್ಕತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಕಾಮಾನಂ ದುಪ್ಪಹಾನತಾಯ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಯೋಗ್ಯಂ ಕಾರಾಪೇತುಂ ವದತಿ, ನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಛನ್ದಂ ನಿವಾರೇತುಂ। **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತುಂ ಆರಮ್ಭೋ ಉಸ್ಸಾಹೋ। **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೀ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅಪರಿಪಕ್ಕತ್ತಾ ಸಂವೇಗಸ್ಸ ಚ ನಾತಿತಿಕ್ಖಭಾವತೋ ವೂಪಸಮಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭಿ, ಥೇರೇನ ವುತ್ತವಿಧಿಂ ಪನ ಅನುತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ। ತಸ್ಸ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಆರೋಚೇಸಿ, ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಥೇರೋ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ತತಿಯವಾರೇ ಪನ ಞಾಣಸ್ಸ ಪರಿಪಕ್ಕಭಾವಂ ಞತ್ವಾ “ಇದಾನಿ ನಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತುಂ ಕಾಲೋ”ತಿ ಥೇರೋ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ, ಪಬ್ಬಜಿತಞ್ಚ ತಂ ತೀಣಿ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗಣಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **“ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಸೋಣೋ…ಪೇ॰… ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಸೀ”**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಪ್ಪಭಿಕ್ಖುಕೋ**ತಿ ಕತಿಪಯಭಿಕ್ಖುಕೋ। ತದಾ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇಯೇವ ವಸಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಕತಿಪಯಾ ಏವ ಅಹೇಸುಂ । ತೇ ಚ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಏಕೋ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ನಿಗಮೇ ದ್ವೇತಿ ಏವಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ವಸಿಂಸು। **ಕಿಚ್ಛೇನಾ**ತಿ ದುಕ್ಖೇನ। **ಕಸಿರೇನಾ**ತಿ ಆಯಾಸೇನ। **ತತೋ ತತೋ**ತಿ ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಾ ಗಾಮನಿಗಮಾದಿತೋ। ಥೇರೇನ ಹಿ ಕತಿಪಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆನೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಸು ಆನೀಯಮಾನೇಸು ಪುಬ್ಬೇ ಆನೀತಾ ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು, ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಆಗಮೇತ್ವಾ ಪುನ ತೇಸು ಆನೀಯಮಾನೇಸು ಇತರೇ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆನಯನೇನ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಚಿರೇನೇವ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರೋಪಿ ತದಾ ಏಕವಿಹಾರೀ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ತಿಣ್ಣಂ ವಸ್ಸಾನಂ…ಪೇ॰… ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ”**ತಿ।

ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸ್ಸಾತಿ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ವುಸಿತವತೋ। **ಏದಿಸೋ ಚ ಏದಿಸೋ ಚಾ**ತಿ ಏವರೂಪೋ ಚ ಏವರೂಪೋ ಚ। “ಏವರೂಪಾಯ ನಾಮ ರೂಪಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಏವರೂಪಾಯ ಧಮ್ಮಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ”ತಿ **ಸುತೋಯೇವ ಮೇ ಸೋ ಭಗವಾ। ನ ಚ ಮಯಾ ಸಮ್ಮುಖಾ ದಿಟ್ಠೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪುಥುಜ್ಜನಸದ್ಧಾಯ ಏವ ಆಯಸ್ಮಾ ಸೋಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಪರಭಾಗೇ ಪನ ಸತ್ಥಾರಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ವಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯಂ ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಸೋಳಸ ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗಿಯಾನಿ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖಾ ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಪಟಿಸಂವೇದೀ ಹುತ್ವಾ ಭಣನ್ತೋ ಧಮ್ಮುಪಸಞ್ಹಿತಪಾಮೋಜ್ಜಾದಿಮುಖೇನ ಸಮಾಹಿತೋ ಸರಭಞ್ಞಪರಿಯೋಸಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಏತದತ್ಥಮೇವ ಹಿಸ್ಸ ಭಗವತಾ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ವಾಸೋ ಆಣತ್ತೋತಿ ವದನ್ತಿ।

ಕೇಚಿ ಪನಾಹು "ನ ಚ ಮಯಾ ಸಮ್ಮುಖಾ ದಿಟ್ಠೋತಿ ಇದಂ ರೂಪಕಾಯದಸ್ಸನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಸೋಣೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋವ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ 'ಉಪಾಸಕಾಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಕಿಮೇತ್ಥ ಚಿತ್ತ'ನ್ತಿ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇಯೇವ ಛಳಭಿಞ್ಞೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರೇಸಿ। ಅರಿಯಸಚ್ಚದಸ್ಸನೇನ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಕಾಯೋ ದಿಟ್ಠೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ 'ಯೋ ಖೋ, ವಕ್ಕಲಿ, ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಮಂ ಪಸ್ಸತೀ'ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೭)। ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಾಯದಸ್ಸನಂ ಪಗೇವ ಸಿದ್ಧಂ, ಪವಾರೇತ್ವಾ ಪನ ರೂಪಕಾಯಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ।

ಪಾಸಾದಿಕನ್ತಿಆದಿಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮೇವ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ **ವಿಸೂಕಾಯಿಕವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿಚಿತ್ತವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಸಾದಿಕ**ನ್ತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦) ವಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಕೇತುಮಾಲಾಲಙ್ಕತಾಯ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಪ್ಪಭಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ರೂಪಕಾಯದಸ್ಸನಬ್ಯಾವಟಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಭಾಗತೋ ಪಸಾದಾವಹಂ। **ಪಸಾದನೀಯ**ನ್ತಿ ದಸಬಲಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಛಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಅಟ್ಠಾರಸಆವೇಣಿಕಬುದ್ಧಧಮ್ಮಪ್ಪಭುತಿಅಪರಿಮಾಣಗುಣಗಣಸಮನ್ನಾಗತಾಯ ಧಮ್ಮಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಕಜನಸ್ಸ ಪಸಾದನೀಯಂ ಪಸೀದಿತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ಪಸಾದಕಂ ವಾ। **ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖಾದಿಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಲೋಲತಾವಿಗಮೇನ ವೂಪಸನ್ತಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ಸನ್ತಮಾನಸ**ನ್ತಿ ಛಟ್ಠಸ್ಸ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವೂಪಗಮನೇನ ವೂಪಸನ್ತಮಾನಸಂ। **ಉತ್ತಮದಮಥಸಮಥಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಉತ್ತಮಂ ದಮಥಂ ಸಮಥಞ್ಚ ಅನುಪ್ಪತ್ವಾ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಠಿತಂ। **ದನ್ತ**ನ್ತಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರತಾಯ ಹತ್ಥಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಭಾವತೋ ದವಾದಿಅಭಾವತೋ ಚ ಕಾಯೇನ ದನ್ತಂ। **ಗುತ್ತ**ನ್ತಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧವಚೀಸಮಾಚಾರತಾಯ ನಿರತ್ಥಕವಾಚಾಭಾವತೋ ರವಾದಿಅಭಾವತೋ ಚ ವಾಚಾಯ ಗುತ್ತಂ। **ಯತಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಮನೋಸಮಾಚಾರತಾಯ ಅರಿಯಿದ್ಧಿಯೋಗೇನ ಅಬ್ಯಾವಟಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖುಪೇಕ್ಖಾಭಾವತೋ ಚ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ ಯತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ನಾಗ**ನ್ತಿ ಛನ್ದಾದಿವಸೇನ ಅಗಮನತೋ, ಪಹೀನಾನಂ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಪುನಾಗಮನತೋ ಅಪಚ್ಚಾಗಮನತೋ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಆಗುಸ್ಸ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅಕರಣತೋ, ಪುನಬ್ಭವಸ್ಸ ಚ ಅಗಮನತೋತಿ ಇಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ನಾಗಂ। ಏತ್ಥ ಚ "ಪಾಸಾದಿಕ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ರೂಪಕಾಯೇನ ಭಗವತೋ ಪಮಾಣಭೂತತಂ ದೀಪೇತಿ, "ಪಸಾದನೀಯ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮಕಾಯೇನ। "ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸೇಸೇಹಿ ಪಮಾಣಭೂತತಂ ದೀಪೇತಿ, ತೇನ ಚತುಪ್ಪಮಾಣಿಕೇ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೇ ಅನವಸೇಸತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಭಗವತೋ ಪಮಾಣಭಾವೋ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಏಕವಿಹಾರೇ**ತಿ ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ। ಗನ್ಧಕುಟಿ ಹಿ ಇಧ "ವಿಹಾರೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ವತ್ಥು**ನ್ತಿ ವಸಿತುಂ।

೨೫೮. **ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ**ತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೬) ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ। "ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸೋಣಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನೇನ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಾವಕಸಾಧಾರಣಾ ಸಬ್ಬಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಯಸ್ಮಾಪಿ ಸೋಣೋ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ ತದನುರೂಪಂ ಸಬ್ಬಾ ತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸೀ"ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತೋ ಚೀವರಂ ತಿರೋಕರಣೀಯಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಭಗವತೋ ಪಾದಪಸ್ಸೇ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। **ಅಜ್ಝೇಸೀ**ತಿ ಆಣಾಪೇಸಿ। **ಪಟಿಭಾತು ತಂ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮೋ ಭಾಸಿತು**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖು ತುಯ್ಹಂ ಧಮ್ಮೋ ಭಾಸಿತುಂ ಉಪಟ್ಠಾತು ಞಾಣಮುಖಂ ಆಗಚ್ಛತು, ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಣಾಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಬ್ಬಾನೇವ ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗಿಕಾನೀತಿ ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗಭೂತಾನಿ **ಕಾಮಸುತ್ತಾದೀನಿ** (ಮಹಾನಿ॰ ೧) ಸೋಳಸ ಸುತ್ತಾನಿ। **ಸರೇನ ಅಭಾಸೀ**ತಿ ಸುತ್ತುಸ್ಸಾರಣಸರೇನ ಅಭಾಸಿ, ಸರಭಞ್ಞವಸೇನ ಕಥೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸರಭಞ್ಞಪರಿಯೋಸಾನೇ**ತಿ ಉಸ್ಸಾರಣಾವಸಾನೇ।

ಸುಗ್ಗಹಿತಾನೀತಿ ಸಮ್ಮಾ ಉಗ್ಗಹಿತಾನಿ। **ಸುಮನಸಿಕತಾನೀತಿ** ಸುಟ್ಠು ಮನಸಿ ಕತಾನಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ಉಗ್ಗಹಣಕಾಲೇ ಸಮ್ಮಾ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಪಚ್ಛಾ ಸಜ್ಝಾಯಾದಿವಸೇನ ಮನಸಿಕರಣಕಾಲೇ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ವಾ ಮಿಚ್ಛಾ ರೋಪೇತಿ, ಪದಪಚ್ಚಾಭಟ್ಠಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ನ ಏವಮಯಂ। ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಮ್ಮದೇವ ಯಥುಗ್ಗಹಿತಂ ಮನಸಿ ಕತಾನಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸುಮನಸಿಕತಾನೀತಿ ಸುಟ್ಠು ಮನಸಿ ಕತಾನೀ"ತಿ। **ಸೂಪಧಾರಿತಾನೀತಿ** ಅತ್ಥತೋಪಿ ಸುಟ್ಠು ಉಪಧಾರಿತಾನಿ। ಅತ್ಥೇ ಹಿ ಸುಟ್ಠು ಉಪಧಾರಿತೇ ಸಕ್ಕಾ ಪಾಳಿ ಸಮ್ಮಾ ಉಸ್ಸಾರೇತುಂ। **ಕಲ್ಯಾಣಿಯಾಪಿ ವಾಚಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ** ಸಿಥಿಲಧನಿತಾದೀನಂ ಯಥಾವಿಧಾನಂ ವಚನೇನ ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯ ಪೋರಿಯಾ ವಾಚಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯಾತಿ** ವಿಮುತ್ತಾಯ। ಏತೇನಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತವಾದಿತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅನೇಲಗಲಾಯಾತಿ** ಏಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೋಸೋ, ತಂ ನ ಪಗ್ಘರತೀತಿ ಅನೇಲಗಲಾ, ತಾಯ ನಿದ್ದೋಸಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಅನೇಲಗಲಾಯಾತಿ** ಅನೇಲಾಯ ಚ ಅಗಲಾಯ ಚ, ನಿದ್ದೋಸಾಯ ಅಗಲಿತಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯ ಅಪರಿಹೀನಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿ ನಂ ಭಗವಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಲ್ಯಾಣವಾಕ್ಕರಣಾನಂ ಯದಿದಂ ಸೋಣೋ ಕುಟಿಕಣ್ಣೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೮, ೨೦೬) ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ। **ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಿಯಾತಿ** ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಅತ್ಥಂ ಞಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾಯ।

ಕತಿವಸ್ಸೋಸೀತಿ ಸೋ ಕಿರ ಮಜ್ಝಿಮವಯಸ್ಸ ತತಿಯೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಠಿತೋ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಪರೇಸಂ ಚಿರತರಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ ಪುಚ್ಛೀತಿ ಕೇಚಿ, ತಂ ಅಕಾರಣಂ। ಏವಂ ಸನ್ತಂ ಸಮಾಧಿಸುಖಂ ಅನುಭವಿತುಂ ಯುತ್ತೋ, ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಕಸ್ಮಾ ಪಮಾದಂ ಆಪನ್ನೋಸೀತಿ ಪನ ಅನುಯುಞ್ಜಿತುಂ ಸತ್ಥಾ "ಕತಿವಸ್ಸೋಸೀ"ತಿ ತಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ಕಿಸ್ಸ ಪನ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ಚಿರಂ ಅಕಾಸೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಕಿಸ್ಸಾತಿ** ಕಿಂಕಾರಣಾ। **ಏವಂ ಚಿರಂ ಅಕಾಸೀತಿ** ಏವಂ ಚಿರಾಯಿ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಏವಂ ಚಿರಕಾಲಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅನುಪಗನ್ತ್ವಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಿರಂ ದಿಟ್ಠೋ ಮೇತಿ** ಚಿರೇನ ಚಿರಕಾಲೇನ ಮಯಾ ದಿಟ್ಠೋ। **ಕಾಮೇಸೂತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಸು ಚ। **ಆದೀನವೋತಿ** ದೋಸೋ। **ಅಪಿಚಾತಿ** ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವೇ ಕೇನಚಿ ಪಕಾರೇನ ದಿಟ್ಠೇಪಿ ನ ತಾವಾಹಂ ಘರಾವಾಸತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ಅಸಕ್ಖಿಂ। ಕಸ್ಮಾ? **ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋ,** ಉಚ್ಚಾವಚೇಹಿ ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಹಿ ಸಮುಪಬ್ಯೂಳ್ಹೋ ಅಗಾರಿಯಭಾವೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ಬಹುಕಿಚ್ಚೋ ಬಹುಕರಣೀಯೋ"**ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಕಾಮೇಸು ಯಥಾಭೂತಂ ಆದೀನವದಸ್ಸಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಚಿರಾಯಿತ್ವಾಪಿ ಘರಾವಾಸೇ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಪದುಮಪಲಾಸೇ ಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ವಿನಿವತ್ತತಿಯೇವಾತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನನ್ತಿ** ಪವತ್ತಿಂ ನಿವತ್ತಿಞ್ಚ ಸಮ್ಮದೇವ ಜಾನನ್ತೋ ಪವತ್ತಿಯಂ ತಂನಿಮಿತ್ತೇ ಚ ನ ಕದಾಚಿಪಿ ರಮತೀತಿ ಇದಮತ್ಥದೀಪಕಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ದಿಸ್ವಾ ಆದೀನವಂ ಲೋಕೇತಿ** ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೇ "ಅನಿಚ್ಚೋ ದುಕ್ಖೋ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದೀನವಂ ದೋಸಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ। ಏತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಾರೋ ಕಥಿತೋ। **ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ನಿರೂಪಧಿನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗತ್ತಾ ನಿರುಪಧಿಂ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಞತ್ವಾ, ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕಾಸಙ್ಖತಾಮತಸಭಾವತೋ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। "ದಿಸ್ವಾ ಞತ್ವಾ"ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪದಾನಂ "ಘತಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಬಲಂ ಹೋತಿ, ಸೀಹಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಯಂ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೧) ವಿಯ ಹೇತುಅತ್ಥತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಅರಿಯೋ ನ ರಮತೀ ಪಾಪೇತಿ** ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಿಯೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಅಣುಮತ್ತೇಪಿ ಪಾಪೇ ನ ರಮತಿ। ಕಸ್ಮಾ? **ಪಾಪೇ ನ ರಮತೀ ಸುಚೀತಿ** ಸುವಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಿತಾಯ ಸುಚಿ ಸುದ್ಧಪುಗ್ಗಲೋ ರಾಜಹಂಸೋ ವಿಯ ಉಚ್ಚಾರಟ್ಠಾನೇ ಪಾಪೇ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ನ ರಮತಿ ನಾಭಿನನ್ದತಿ। "ಪಾಪೋ ನ ರಮತೀ ಸುಚಿ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಪಾಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಚಿಂ ಅನವಜ್ಜಂ ವೋದಾನಧಮ್ಮಂ ನ ರಮತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಗಾಮಸೂಕರಾದಯೋ ವಿಯ ಉಚ್ಚಾರಟ್ಠಾನಂ ಅಸುಚಿಂ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಂಯೇವ ರಮತೀತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ದೇಸನಂ ಪರಿವತ್ತೇತಿ।

ಸೋಣಕುಟಿಕಣ್ಣವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೫೯. ಕಾಳಸೀಹೋತಿ ಕಾಳಮುಖವಾನರಜಾತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ।

ಚಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಭೇಸಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಪಞ್ಚಭೇಸಜ್ಜಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೬೧. ಭೇಸಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ನಚ್ಛಾದೇನ್ತೀ**ತಿ ರುಚಿಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ।

೨೬೨. **ಸುಸುಕಾ**ತಿ ಸಮುದ್ದೇ ಭವಾ ಏಕಾ ಮಚ್ಛಜಾತಿ। ಕುಮ್ಭೀಲಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಸಂಸಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಪರಿಸ್ಸಾವಿತಂ। **ತೇಲಪರಿಭೋಗೇನಾ**ತಿ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಪರಿಭೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೨೬೩. **ಪಿಟ್ಠೇಹೀ**ತಿ ಪಿಸಿತೇಹಿ। **ಉಬ್ಭಿದಂ** ನಾಮ ಊಸರಪಂಸುಮಯಂ।

೨೬೪. **ಛಕಣ**ನ್ತಿ ಗೋಮಯಂ। **ಪಾಕತಿಕಚುಣ್ಣಂ** ನಾಮ ಅಪಕ್ಕಕಸಾವಚುಣ್ಣಂ। ತೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಚುಣ್ಣಂ ಸಬ್ಬಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವದನ್ತಿ।

೨೬೫. **ಸುವಣ್ಣಗೇರುಕೋ**ತಿ ಸುವಣ್ಣತುತ್ಥಾದಿ। **ಅಞ್ಜನೂಪಪಿಸನ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಜನತ್ಥಾಯ ಉಪಪಿಸಿತಬ್ಬಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಚುಣ್ಣಜಾತಂ।

೨೬೮. **ಸಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಪ್ಪದಟ್ಠಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಅಞ್ಞೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಸಾಮಂ ಗಹಿತಸಙ್ಖಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೬೯. **ಘರದಿನ್ನಕಾಬಾಧೋ** ನಾಮ ವಸೀಕರಣತ್ಥಾಯ ಘರಣಿಯಾ ದಿನ್ನಭೇಸಜ್ಜಸಮುಟ್ಠಿತೋ ಆಬಾಧೋ। ತೇನಾಹ **"ವಸೀಕರಣಪಾಣಕಸಮುಟ್ಠಿತರೋಗೋ"**ತಿ। **ಘರ**-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಅಭೇದೇನ ಘರಣಿಯಾ ವತ್ತಮಾನೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **"ಅಕಟಯೂಸೇನಾ**ತಿ ಅನಭಿಸಙ್ಖತೇನ ಮುಗ್ಗಯೂಸೇನ। **ಕಟಾಕಟೇನಾ**ತಿ ಮುಗ್ಗೇ ಪಚಿತ್ವಾ ಅಚಾಲೇತ್ವಾವ ಪರಿಸ್ಸಾವಿತೇನ ಮುಗ್ಗಸೂಪೇನಾ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

ಗುಳಾದಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೭೨. **ಗುಳಕರಣ**ನ್ತಿ ಗುಳಕರಣಟ್ಠಾನಂ, ಉಚ್ಛುಸಾಲನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೨೭೪. **ಅವಿಸ್ಸತ್ಥಾ**ತಿ ಸಾಸಙ್ಕಾ।

೨೭೬. **ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇಪಿ ಪವಾರೇನ್ತೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇಪಿ ಗಹಿತೇ ಪವಾರೇನ್ತಿ, "ಬಹುಮ್ಪಿ ಗಹಿತೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ನಪ್ಪಹೋತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವಾರೇನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಟಿಸಙ್ಖಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೀ**ತಿ "ದಿವಾ ಭೋಜನತ್ಥಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ।

೨೭೯. ಸಮ್ಬಾಧೇ ದಹನಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವೋ ವಟ್ಟತಿ।

೨೮೦. **ಉಭತೋಪಸನ್ನಾ**ತಿ ಉಭಯತೋ ಪಸನ್ನಾ। **ಮಾಘಾತೋ**ತಿ "ಮಾ ಘಾತೇಥ ಪಾಣಿನೋ"ತಿ ಏವಂ ಮಾಘಾತಘೋಸಿತದಿವಸೋ।

ಯಾಗುಮಧುಗೋಳಕಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೧. **ಮಧುಗೋಳಕ**ನ್ತಿ ಸಕ್ಕರಾದಿಸಂಯುತ್ತಪೂವಂ। **ಆಯುಂ ದೇತೀ**ತಿ ಆಯುದಾನಂ ದೇತಿ। **ವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಸರೀರವಣ್ಣಂ। **ಸುಖ**ನ್ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಸುಖಂ। **ಬಲ**ನ್ತಿ ಸರೀರಥಾಮಂ। **ಪಟಿಭಾನ**ನ್ತಿ ಯುತ್ತಮುತ್ತಪಟಿಭಾನಂ। **ವಾತಂ ಅನುಲೋಮೇತೀ**ತಿ ವಾತಂ ಅನುಲೋಮೇತ್ವಾ ಹರತಿ। **ವತ್ಥಿಂ ಸೋಧೇತೀ**ತಿ ಧಮನಿಯೋ ಸುದ್ಧಂ ಕರೋತಿ। **ಆಮಾವಸೇಸಂ ಪಾಚೇತೀ**ತಿ ಸಚೇ ಆಮಾವಸೇಸಕಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಪಾಚೇತಿ। **ಅನುಪ್ಪವೇಚ್ಛತೀ**ತಿ ದೇತಿ। ವಾತಞ್ಚ ಬ್ಯಪನೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ।

೧೮೩. ನನು ಚ "ಪರಮ್ಪರಭೋಜನೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ। ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಞ್ಹಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ನಿಮನ್ತಿತಸ್ಸ ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ, ಇಮೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಭೋಜ್ಜಯಾಗುಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂಸು, ಪಞ್ಚಸು ಭೋಜನೇಸು ಅಞ್ಞತರನ್ತಿ ಆಹ "**ಭೋಜ್ಜಯಾಗುಯಾ ಹಿ ಪವಾರಣಾ ಹೋತೀ**"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ವುತ್ತಾ ಪವಾರಣಾ ಭೋಜ್ಜಯಾಗುಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸಪಿ ಹೋತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ ಭೋಜ್ಜಯಾಗುಪಿ ಓದನಗತಿಕಾಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೮೪. **ಸುಖುಮೋಜಂ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸೂ**ತಿ "ಭಗವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು।

ಪಾಟಲಿಗಾಮವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. **ಪಾಟಲಿಗಾಮೋ**ತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬) ಏವಂನಾಮಕೋ ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಏಕೋ ಗಾಮೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಗಾಮಸ್ಸ ಮಾಪನದಿವಸೇ ಗಾಮಙ್ಗಣಟ್ಠಾನೇ ದ್ವೇ ತಯೋ ಪಾಟಲಙ್ಕುರಾ ಪಥವಿತೋ ಉಬ್ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ತೇನ ತಂ "ಪಾಟಲಿಗಾಮೋ" ತ್ವೇವ ವೋಹರಿಂಸು। **ತದವಸರೀ**ತಿ ತಂ ಪಾಟಲಿಗಾಮಂ ಅವಸರಿ ಅನುಪಾಪುಣಿ। **ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಕಾ**ತಿ ಪಾಟಲಿಗಾಮವಾಸಿನೋ। **ಉಪಾಸಕಾ**ತಿ ತೇ ಕಿರ ಭಗವತೋ ಪಠಮದಸ್ಸನೇನ ಕೇಚಿ ಸರಣೇಸು ಚ ಸೀಲೇಸು ಚ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಉಪಾಸಕಾ"ತಿ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ ಪಾಟಲಿಗಾಮೇ ಕಿರ ಅಜಾತಸತ್ತುನೋ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜೂನಞ್ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗೇಹಸಾಮಿಕೇ ಗೇಹತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಮಾಸಮ್ಪಿ ಅಡ್ಢಮಾಸಮ್ಪಿ ವಸನ್ತಿ। ತೇನ ಪಾಟಲಿಗಾಮವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಚ್ಚುಪದ್ದುತಾ "ಏತೇಸಞ್ಚೇವ ಆಗತಕಾಲೇ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏಕಪಸ್ಸೇ ಇಸ್ಸರಾನಂ ಭಣ್ಡಪಟಿಸಾಮನಟ್ಠಾನಂ, ಏಕಪಸ್ಸೇ ವಸನಟ್ಠಾನಂ, ಏಕಪಸ್ಸೇ ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಅದ್ಧಿಕಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಏಕಪಸ್ಸೇ ದಲಿದ್ದಾನಂ ಕಪಣಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಏಕಪಸ್ಸೇ ಗಿಲಾನಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಘಟ್ಟೇತ್ವಾ ವಸನಪ್ಪಹೋನಕಂ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಮಹತಿಂ ಸಾಲಂ ಕಾರೇಸುಂ, ತಸ್ಸ ನಾಮಂ **ಆವಸಥಾಗಾರ**ನ್ತಿ। ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಆಗನ್ತುಕಾತಿ ಆವಸಥೋ, ತದೇವ ಆಗಾರಂ **ಆವಸಥಾಗಾರಂ**।

ತಂ ದಿವಸಞ್ಚ ತಂ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಇಟ್ಠಕಕಮ್ಮಸುಧಾಕಮ್ಮಚಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಸುಪರಿನಿಟ್ಠಿತಂ ಸುಸಜ್ಜಿತಂ ದೇವವಿಮಾನಸದಿಸಂ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಇದಂ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಅತಿವಿಯ ಮನೋರಮಂ ಸಸ್ಸಿರಿಕಂ, ಕೇನ ನು ಖೋ ಪಠಮಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸುಂ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚ ಖಣೇ "ಭಗವಾ ತಂ ಗಾಮಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ ಅಸ್ಸೋಸುಂ, ತೇನ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಾ "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಭಗವಾ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಆನೇತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ, ಸೋ ಸಯಮೇವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ, ಅಜ್ಜ ಮಯಂ ಭಗವನ್ತಂ ಇಧ ವಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಾಪೇಸ್ಸಾಮ, ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಆಗತೇ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಆಗತಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸತ್ಥಾರಂ ಮಙ್ಗಲಂ ವದಾಪೇಸ್ಸಾಮ, ಧಮ್ಮಂ ಕಥಾಪೇಸ್ಸಾಮ, ಇತಿ ತೀಹಿ ರತನೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತೇ ಪಚ್ಛಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪರೇಸಞ್ಚ ಪರಿಭೋಗೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ನೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಏತದತ್ಥಮೇವ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹಂಸು "**ಅಧಿವಾಸೇತು ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಆವಸಥಾಗಾರ**"ನ್ತಿ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೯೭-೧೯೮; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧) ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಂ ದಿವಸಮೇವ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ದೇವವಿಮಾನಂ ವಿಯ ಸುಸಜ್ಜಿತಂ

ಸುಪಟಿಜಗ್ಗಿತಂ, ಬುದ್ಧಾರಹಂ ಪನ ಕತ್ವಾ ನ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ನಾಮ ಅರಞ್ಞಜ್ಝಾಸಯಾ ಅರಞ್ಞಾರಾಮಾ, ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಸೇಯ್ಯುಂ ವಾ ನೋ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ರುಚಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾವ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು, ಇದಾನಿ ಭಗವತೋ ರುಚಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ತಥಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಕಾಮಾ ಯೇನಾವಸಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। **ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಂ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ಥರಣಂ ಸನ್ಥರಿ, ಸಬ್ಬೋ ಸಕಲೋ ಸನ್ಥರಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿ।** ಅಥ ವಾ ಸನ್ಥತನ್ತಿ ಸನ್ಥರಿ, ಸಬ್ಬಂ ಸನ್ಥರಿ ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿ, ತಂ **ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಂ।** ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋವಾಯಂ, ಯಥಾ ಸಬ್ಬಮೇವ ಸನ್ಥತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ತಾವ "ಗೋಮಯಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಮಙ್ಗಲೇಸು ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಸುಧಾಪರಿಕಮ್ಮಕತಮ್ಪಿ ಭೂಮಿಂ ಅಲ್ಲಗೋಮಯೇನ ಓಪುಞ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಪರಿಸುಕ್ಖಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಯಥಾ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪದಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಚಾತುಜ್ಜಾತಿಯಗನ್ಧೇಹಿ ಲಿಮ್ಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ನಾನಾವಣ್ಣಕಟಸಾರಕೇ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉಪರಿ ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಕಕೋಜವೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಹತ್ಥತ್ಥರಣಾದೀಹಿ ನಾನಾವಣ್ಣೇಹಿ ಅತ್ಥರಣೇಹಿ ಸನ್ಥರಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ಸಬ್ಬೋಕಾಸಂ ಸನ್ಥರಾಪೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಂ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ"ತಿ।

ಆಸನಾನೀತಿ ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ ತಾವ ಮಙ್ಗಲತ್ಥಮ್ಭಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಹಾರಹಂ ಬುದ್ಧಾಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯಂ ಯಂ ಮುದುಕಞ್ಚ ಮನೋರಮಞ್ಚ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ, ತಂ ತಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಭತೋಲೋಹಿತಕಂ ಮನುಞ್ಞದಸ್ಸನಂ ಉಪಧಾನಂ ಉಪದಹಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣರಜತತಾರಕವಿಚಿತ್ತವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗನ್ಧದಾಮಪುಪ್ಫದಾಮಪತ್ತಾದಾಮಾದೀಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ಠಾನೇ ಪುಪ್ಫಜಾಲಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತಿಂಸಹತ್ಥಮತ್ತಂ ಠಾನಂ ಪಟಸಾಣಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಭಿತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಲ್ಲಙ್ಕಪೀಠಅಪಸ್ಸಯಪೀಠಮುಣ್ಡಪೀಠಾದೀನಿ ಪಞ್ಞಪಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸೇತಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇಹಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ ಸಾಲಾಯ ಪಾಚೀನಪಸ್ಸಂ ಅತ್ತನೋ ನಿಸಜ್ಜಾಯೋಗ್ಗಂ ಕಾರೇಸುಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ"ತಿ।

ಉದಕಮಣಿಕನ್ತಿ ಮಹಾಕುಚ್ಛಿಕಂ ಸಮೇಖಲಂ ಉದಕಚಾಟಿಂ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಚ ಯಥಾರುಚಿಯಾ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಧೋವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಮಣಿವಣ್ಣಸ್ಸ ಉದಕಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ವಾಸತ್ಥಾಯ ನಾನಾಪುಪ್ಫಾನಿ ಚೇವ ಉದಕವಾಸಚುಣ್ಣಾನಿ ಚ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕದಲಿಪಣ್ಣೇಹಿ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಉದಕಮಣಿಕಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ।

ತೇಲಪದೀಪಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾತಿ ರಜತಸುವಣ್ಣಾದಿಮಯದಣ್ಡಾಸು ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಸು ಯೋನಕರೂಪಕಾದೀನಂ ಹತ್ಥೇ ಠಪಿತಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿಮಯಕಪಲ್ಲಿಕಾಸು ಚ ತೇಲಪದೀಪೇ ಜಲಯಿತ್ವಾ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ತೇ ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಕಉಪಾಸಕಾ ನ ಕೇವಲಂ ಆವಸಥಾಗಾರಮೇವ, ಅಥ ಖೋ ಸಕಲಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಗಾಮೇ ವೀಥಿಯೋ ಸಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಧಜೇ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಗೇಹದ್ವಾರೇಸು ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಚ ಕದಲಿಆದಯೋ ಚ ಠಪಾಪೇತ್ವಾ ಸಕಲಗಾಮಂ ದೀಪಮಾಲಾಹಿ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣತಾರಕಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ "ಖೀರಪಕೇ ದಾರಕೇ ಖೀರಂ ಪಾಯೇಥ, ದಹರಕುಮಾರೇ ಲಹುಂ ಲಹುಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಸಯಾಪೇಥ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಂ ಮಾ ಕರಿತ್ಥ, ಅಜ್ಜ ಏಕರತ್ತಿಂ ಸತ್ಥಾ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಸಿಸ್ಸತಿ, ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅಪ್ಪಸದ್ದಕಾಮಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾ ಆದಾಯ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಯೇನ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ "ಯಸ್ಸ ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞತೀ"ತಿ ಏವಂ ಕಿರ ತೇಹಿ ಕಾಲೇ ಆರೋಚಿತೇ ಭಗವಾ ಲಾಖಾರಸೇನ ತಿನ್ತರತ್ತಕೋವಿಳಾರಪುಪ್ಫವಣ್ಣಂ ಸುರತ್ತಂ ದುಪಟ್ಟಂ ಕತ್ತರಿಯಾ ಪದುಮಂ ಕನ್ತೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಸಂವಿಧಾಯ ತಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪಾಮಙ್ಗೇನ ಪದುಮಕಲಾಪಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ, ವಿಜ್ಜುಲತಾಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ರತ್ತಕಮ್ಬಲೇನ ಗಜಕುಮ್ಭಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧನ್ತೋ ವಿಯ, ರತನಸತುಬ್ಬೇಧೇ ಸುವಣ್ಣಗ್ಘಿಕೇ ಪವಾಳಜಾಲಂ ಖಿಪಮಾನೋ

ವಿಯ, ಮಹತಿ ಸುವಣ್ಣಚೇತಿಯೇ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಕಞ್ಚುಕಂ ಪಟಿಮುಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ, ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಂ ರತ್ತವಲಾಹಕೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದಯಮಾನೋ ವಿಯ, ಕಞ್ಚನಗಿರಿಮತ್ಥಕೇ ಸುಪಕ್ಕಲಾಖಾರಸಂ ಪರಿಸಿಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ, ಚಿತ್ತಕೂಟಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕಂ ವಿಜ್ಜುಲತಾಜಾಲೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಸಚಕ್ಕವಾಳಸಿನೇರುಯುಗನ್ಧರಮಹಾಪಥವಿಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಗಹಿತನಿಗ್ರೋಧಪಲ್ಲವಸಮಾನವಣ್ಣಂ ರತ್ತವರಪಂಸುಕೂಲಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ವನಗಹನತೋ ಕೇಸರಸೀಹೋ ವಿಯ, ಉದಯಪಬ್ಬತಕೂಟತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ, ಬಾಲಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಅತ್ತನಾ ನಿಸಿನ್ನತರುಸಣ್ಡತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಕಾಯತೋ ಮೇಘಮುಖತೋ ವಿಜ್ಜುಕಲಾಪಾ ವಿಯ ರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರಸಧಾರಾಪರಿಸೇಕಪಿಞ್ಜರಪತ್ತಪುಪ್ಫಫಲಸಾಖಾವಿಟಪೇ ವಿಯ ಸಮನ್ತತೋ ರುಕ್ಖೇ ಕರಿಂಸು। ತಾವದೇವ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇಸಿ। ತೇ ಚ ನಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಭಿಕ್ಖೂ ಏವರೂಪಾ ಅಹೇಸುಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಪವಿವಿತ್ತಾ ಅಸಂಸಟ್ಠಾ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ ವತ್ತಾರೋ ವಚನಕ್ಖಮಾ ಚೋದಕಾ ಪಾಪಗರಹಿನೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನಾ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಾ। ತೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಭಗವಾ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧೋ, ರತ್ತಪದುಮಸಣ್ಡಮಜ್ಝಗತಾ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣನಾವಾ, ಪವಾಳವೇದಿಕಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪಾಸಾದೋ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಮಹಾಕಸ್ಸಪಪ್ಪಮುಖಾ ಪನ ಮಹಾಥೇರಾ ಮೇಘವಣ್ಣಂ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಮಣಿವಮ್ಮವಮ್ಮಿತಾ ವಿಯ ಮಹಾನಾಗಾ ಪರಿವಾರಯಿಂಸು ವೀತರಾಗಾ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸಾ ವಿಜಟಿತಜಟಾ ಛಿನ್ನಬನ್ಧನಾ ಕುಲೇ ವಾ ಗಣೇ ವಾ ಅಲಗ್ಗಾ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಸಯಂ ವೀತರಾಗೋ ವೀತರಾಗೇಹಿ, ವೀತದೋಸೋ ವೀತದೋಸೇಹಿ, ವೀತಮೋಹೋ ವೀತಮೋಹೇಹಿ , ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ನಿತ್ತಣ್ಹೇಹಿ, ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ, ಸಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಅನುಬುದ್ಧೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಪತ್ತಪರಿವಾರಿತಂ ವಿಯ ಕೇಸರಂ, ಕೇಸರಪರಿವಾರಿತಾ ವಿಯ ಕಣ್ಣಿಕಾ, ಅಟ್ಠನಾಗಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಛದ್ದನ್ತೋ ನಾಗರಾಜಾ, ನವುತಿಹಂಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಧತರಟ್ಠೋ ಹಂಸರಾಜಾ, ಸೇನಙ್ಗಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ, ಮರುಗಣಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ, ಬ್ರಹ್ಮಗಣಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಹಾರಿತಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ, ತಾರಾಗಣಪರಿವುತೋ ವಿಯ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ಅಸಮೇನ ಬುದ್ಧವೇಸೇನ ಅಪರಿಮಾಣೇನ ಬುದ್ಧವಿಲಾಸೇನ ಪಾಟಲಿಗಾಮೀನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯತೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯತೋ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸತೋ ವಾಮಪಸ್ಸತೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಘನರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಉಪರಿಕೇಸನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಕೇಸಾವತ್ತೇಹಿ ಮೋರಗೀವವಣ್ಣಾ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗಗನತಲೇ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲೇಹಿ ಪವಾಳವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಘನಪಥವಿಯಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ದನ್ತತೋ ಅಕ್ಖೀನಂ ಸೇತಟ್ಠಾನತೋ, ನಖಾನಞ್ಚ ಮಂಸವಿನಿಮುತ್ತಟ್ಠಾನತೋ ಓದಾತಾ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ರತ್ತಪೀತವಣ್ಣಾನಂ ಸಮ್ಭಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ಮಞ್ಜಿಟ್ಠವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಪಭಸ್ಸರಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಏವಂ ಸಮನ್ತಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮತ್ತಂ ಠಾನಂ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಾ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನಾ ವಿಧಾವಮಾನಾ ಕಞ್ಚನದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಹಿ ನಿಚ್ಛರಿತ್ವಾ ಆಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಮಾನಾ ಮಹಾಪದೀಪಜಾಲಾ ವಿಯ, ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ ಚ ದಿಸೋದಿಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿಂಸು। ಯಾಹಿ ಸಬ್ಬದಿಸಾಭಾಗಾ ಸುವಣ್ಣಚಮ್ಪಕಪುಪ್ಫೇಹಿ ವಿಕಿರಿಯಮಾನಾ ವಿಯ, ಸುವಣ್ಣಘಟತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಸುವಣ್ಣರಸಧಾರಾಹಿ ಆಸಿಞ್ಚಿಯಮಾನಾ ವಿಯ, ಪಸಾರಿತಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ವಿಯ, ವೇರಮ್ಭವಾತಸಮುದ್ಧತಕಿಂಸುಕಕಣಿಕಾರಕಿಕಿರಾತಪುಪ್ಫಚುಣ್ಣಸಮೋಕಿಣ್ಣಾ ವಿಯ ಚೀನಪಿಟ್ಠಚುಣ್ಣಸಮ್ಪರಿರಞ್ಜಿತಾ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಿಂಸು।

ಭಗವತೋಪಿ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖೇಪಸಮುಜ್ಜಲಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಸರೀರಂ ಅಬ್ಭಮಹಿಕಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಮುತ್ತಂ ಸಮುಜ್ಜಲತಾರಕಪಭಾಸಿತಂ ವಿಯ ಗಗನತಲಂ, ವಿಕಸಿತಂ ವಿಯ ಪದುಮವನಂ, ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲೋ ವಿಯ ಯೋಜನಸತಿಕೋ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ, ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಚನ್ದಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಸೂರಿಯಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಚಕ್ಕವತ್ತೀನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸದೇವರಾಜಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಸಿರಿಯಾ ಸಿರಿಂ ಅಭಿಭವಮಾನಂ ವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ, ಯಥಾ ತಂ ದಸಹಿ ಪಾರಮೀಹಿ ದಸಹಿ ಉಪಪಾರಮೀಹಿ ದಸಹಿ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀಹೀತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಪರಿಪೂರಿತಾಹಿ ಸಮತಿಂಸಾಯ ಪಾರಮೀಹಿ ಅಲಙ್ಕತಂ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ದಿನ್ನೇನ ದಾನೇನ ರಕ್ಖಿತೇನ ಸೀಲೇನ ಕತೇನ ಕಲ್ಯಾಣಕಮ್ಮೇನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಸಮೋಸರಿತ್ವಾ ವಿಪಾಕಂ ದಾತುಂ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನೇನ ಸಮ್ಬಾಧಪ್ಪತ್ತೇನ ವಿಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ ನಾವಾಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ ಏಕಂ ನಾವಂ ಆರೋಪನಕಾಲೋ ವಿಯ, ಸಕಟಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ ಏಕಂ ಸಕಟಂ ಆರೋಪನಕಾಲೋ ವಿಯ, ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಗಙ್ಗಾನಂ ಸಮ್ಭಿಜ್ಜ ಮುಖದ್ವಾರೇ ಏಕತೋ ರಾಸೀಭೂತಕಾಲೋ ವಿಯ ಚ ಅಹೋಸಿ।

ಇಮಾಯ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯಾ ಓಭಾಸಮಾನಸ್ಸಪಿ ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಅನೇಕಾನಿ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿಂಸು, ತಥಾ ಪಚ್ಛತೋ ವಾಮಪಸ್ಸೇ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇ। ಜಾತಿಸುಮನಚಮ್ಪಕವನಮಾಲಿಕಾರತ್ತುಪ್ಪಲನೀಲುಪ್ಪಲಬಕುಲಸಿನ್ದುವಾರಾದಿಪುಪ್ಫಾನಿ ಚೇವ ನೀಲಪೀತಾದಿವಣ್ಣಸುಗನ್ಧಗನ್ಧಚುಣ್ಣಾನಿ ಚ ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಸಲಿಲವುಟ್ಠಿಯೋ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಂಸು। ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕತೂರಿಯನಿಗ್ಘೋಸಾ ಚೇವ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಥುತಿಘೋಸಾ ಚ ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಪೂರಯಮಾನಾ ಮುಖರಾ ವಿಯ ಅಕಂಸು। ದೇವಸುಪಣ್ಣನಾಗಯಕ್ಖಗನ್ಧಬ್ಬಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಕ್ಖೀನಿ ಅಮತಪಾನಂ ವಿಯ ಲಭಿಂಸು। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ಪದಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಗಮನವಣ್ಣಂ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತತ್ರಿದಂ ಮುಖಮತ್ತಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬) -

"ಏವಂ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಕಮ್ಪಯನ್ತೋ ವಸುನ್ಧರಂ।
ಅಹೇಠಯನ್ತೋ ಪಾಣಾನಿ, ಯಾತಿ ಲೋಕವಿನಾಯಕೋ॥

"ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಠಮಂ ಪಾದಂ, ಉದ್ಧರನ್ತೋ ನರಾಸಭೋ।
ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಿರಿಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸೋಭತೇ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ॥

"ಗಚ್ಛತೋ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಸ್ಸ, ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲಂ ಮುದು।
ಸಮಂ ಸಮ್ಫುಸತೇ ಭೂಮಿಂ, ರಜಸಾನುಪಲಿಮ್ಪತಿ॥

"ನಿನ್ನಂ ಠಾನಂ ಉನ್ನಮತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ।
ಉನ್ನತಞ್ಚ ಸಮಂ ಹೋತಿ, ಪಥವೀ ಚ ಅಚೇತನಾ॥

"ಪಾಸಾಣಾ ಸಕ್ಖರಾ ಚೇವ, ಕಥಲಾ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾ।
ಸಬ್ಬೇ ಮಗ್ಗಾ ವಿವಜ್ಜನ್ತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ॥

"ನಾತಿದೂರೇ ಉದ್ಧರತಿ, ನಾಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ಚ ನಿಕ್ಖಿಪಂ।
ಅಘಟ್ಟಯನ್ತೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ಉಭೋ ಜಾಣೂ ಚ ಗೋಪ್ಫಕೇ॥

"ನಾತಿಸೀಘಂ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣೋ ಮುನಿ।
ನ ಚಾತಿಸಣಿಕಂ ಯಾತಿ, ಗಚ್ಛಮಾನೋ ಸಮಾಹಿತೋ॥

"ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚ, ದಿಸಞ್ಚ ವಿದಿಸಂ ತಥಾ।

ನ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಸೋ ಯಾತಿ, ಯುಗಮತ್ತಞ್ಚ ಪೇಕ್ಖತಿ॥

“ನಾಗವಿಕ್ಕನ್ತಚಾರೋ ಸೋ, ಗಮನೇ ಸೋಭತೇ ಜಿನೋ।
ಚಾರು ಗಚ್ಛತಿ ಲೋಕಗ್ಗೋ, ಹಾಸಯನ್ತೋ ಸದೇವಕೇ॥

“ಉಸಭರಾಜಾವ ಸೋಭನ್ತೋ, ಚಾತುಚಾರೀವ ಕೇಸರೀ।
ತೋಸಯನ್ತೋ ಬಹೂ ಸತ್ತೇ, ಗಾಮಸೇಟ್ಠಂ ಉಪಾಗಮೀ”ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬)।

ವಣ್ಣಕಾಲೋ ನಾಮ ಕಿರೇಸ। ಏವಂವಿಧೇಸು ಕಾಲೇಸು ಭಗವತೋ ಸರೀರವಣ್ಣೇ ವಾ ಗುಣವಣ್ಣೇ ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಥಾಮೋಯೇವ ಪಮಾಣಂ। ಚುಣ್ಣಿಯಪದೇಹಿ ಗಾಥಾಬನ್ಧೇಹಿ ವಾ ಯತ್ತಕಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತತ್ತಕಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, “ದುಕ್ಕಥಿತ”ನ್ತಿ ವಾ “ಅತಿತ್ಥೇನ ಪಕ್ಖನ್ದೋ”ತಿ ವಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಅಪರಿಮಾಣವಣ್ಣಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ, ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಾಪಿ ಅನವಸೇಸತೋ ವಣ್ಣಂ ವತ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ। ಸಕಲಮ್ಪಿ ಹಿ ಕಪ್ಪಂ ವದನ್ತಾ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಇತರಾ ಪಜಾತಿ। ಇಮಿನಾ ಸಿರಿವಿಲಾಸೇನ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ಪಾಟಲಿಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭಗವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೇನ ಜನೇನ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಧೂಮವಾಸಚುಣ್ಣಾದೀಹಿ ಪೂಜಿಯಮಾನೋ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಪಾವಿಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಯೇನ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ”ತಿ।

ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾತಿ ಯದಿಪಿ ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ, ತೇಸಂ ಪನ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಕುಸಲಾಭಿವುದ್ಧಿಂ ಆಕಙ್ಖನ್ತೋ ಪರೇಸಂ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜನತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇಸಿ। ಅಪಿಚ ಉಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರಂ ನಾಮ ಸೀತಿಕಾತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಹೋತೀತಿ ತದತ್ಥಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ನಹಾನಪಾದಧೋವನಾನಿ ಕರೋತಿಯೇವ। **ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚೇವ ಉಪಾಸಕಾನಞ್ಚ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ನಹಾಪೇತ್ವಾ ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟೇನ ವೋದಕಂ ಕತ್ವಾ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಪಲಿವೇಠಿತೇ ಪೀಠೇ ಠಪಿತಾ ರತ್ತಸುವಣ್ಣಘನಪಟಿಮಾ ವಿಯ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪೋರಾಣಾನಂ ವಣ್ಣಭಣನಮಗ್ಗೋ –

“ಗನ್ತ್ವಾನ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ, ನಾಗವಿಕ್ಕನ್ತಚಾರಣೋ।
ಓಭಾಸಯನ್ತೋ ಲೋಕಗ್ಗೋ, ನಿಸೀದಿ ವರಮಾಸನೇ॥

“ತಹಿಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ನರದಮ್ಮಸಾರಥಿ,
ದೇವಾತಿದೇವೋ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋ।
ಬುದ್ಧಾಸನೇ ಮಜ್ಝಗತೋ ವಿರೋಚತಿ,
ಸುವಣ್ಣನೇಕ್ಖಂ ವಿಯ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ॥

“ನೇಕ್ಖಂ ಜಮ್ಬೋನದಸ್ಸೇವ, ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ।
ವಿರೋಚತಿ ವೀತಮಲೋ, ಮಣಿ ವೇರೋಚನೋ ಯಥಾ॥

“ಮಹಾಸಾಲೋವ ಸಮ್ಫುಲ್ಲೋ, ಮೇರುರಾಜಾವಲಙ್ಕತೋ।
ಸುವಣ್ಣಯೂಪಸಙ್ಕಾಸೋ, ಪದುಮೋ ಕೋಸಕೋ ಯಥಾ॥

“ಜಲನ್ತೋ ದೀಪರುಕ್ಖೋವ, ಪಬ್ಬತಗ್ಗೇ ಯಥಾ ಸಿಖೀ।
ದೇವಾನಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತೋವ, ಸಬ್ಬಫುಲ್ಲೋ ವಿರೋಚಥಾ”ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೧; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬)।

ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಕೇ ಉಪಾಸಕೇ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ಯಸ್ಮಾ ತೇಸು ಉಪಾಸಕೇಸು ಬಹೂ ಜನಾ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಠಮಂ ತಾವ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ಆದೀನವಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಪಞ್ಚಿಮೇ ಗಹಪತಯೋ**"ತಿಆದಿನಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ। ತತ್ಥ **ದುಸ್ಸೀಲೋ**ತಿ ನಿಸ್ಸೀಲೋ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೪೯; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೫.೨೧೩; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬)। ಅಭಾವತ್ಥೋ ಹೇತ್ಥ **ದು**-ಸದ್ದೋ "ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ**ತಿ ವಿಪನ್ನಸೀಲೋ ಭಿನ್ನಸಂವರೋ। ಏತ್ಥ ಚ "ದುಸ್ಸೀಲೋ"ತಿ ಪದೇನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೀಲಾಭಾವೋ ವುತ್ತೋ। ಸೋ ಪನಸ್ಸ ಸೀಲಾಭಾವೋ ದುವಿಧೋ ಅಸಮಾದಾನೇನ ವಾ ಸಮಾದಿನ್ನಸ್ಸ ಭೇದೇನ ವಾತಿ। ತೇಸು ಪುರಿಮೋ ನ ತಥಾ ಸಾವಜ್ಜೋ, ಯಥಾ ದುತಿಯೋ ಸಾವಜ್ಜತರೋ। ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಾದೀನವನಿಮಿತ್ತಂ ಸೀಲಾಭಾವಂ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ**"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತೇನ "ದುಸ್ಸೀಲೋ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಮಾದಾಧಿಕರಣ**ನ್ತಿ ಪಮಾದಕಾರಣಾ। ಇದಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ವಸೇನ ಆಗತಂ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನಮ್ಪಿ ಪನ ಲಬ್ಭತೇವ। ಗಹಟ್ಠೋ ಹಿ ಯೇನ ಯೇನ ಸಿಪ್ಪಟ್ಠಾನೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ ಯದಿ ಕಸಿಯಾ ಯದಿ ವಣಿಜ್ಜಾಯ ಯದಿ ಗೋರಕ್ಖೇನ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿವಸೇನ ಪಮತ್ತೋ ತಂ ತಂ ಯಥಾಕಾಲಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ವಿನಸ್ಸತಿ। ಮಾಘಾತಕಾಲೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪನ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀನಿ ಚ ಕರೋನ್ತೋ ದಣ್ಡವಸೇನ ಮಹತಿಂ ಭೋಗಜಾನಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಪಮಾದಕಾರಣಾ ಸೀಲತೋ ಬುದ್ಧವಚನತೋ ಝಾನತೋ ಸತ್ತಅರಿಯಧನತೋ ಚ ಜಾನಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ।

ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋತಿ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ "ಅಸುಕೋ ಅಸುಕಕುಲೇ ಜಾತೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಇಧಲೋಕಪರಲೋಕೋ ಸಲಾಕಭತ್ತಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ದೇತೀ"ತಿ ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ "ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನಾಸಕ್ಖಿ ಸೀಲಾನಿ ರಕ್ಖಿತುಂ, ನ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹೇತುಂ, ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಜೀವತಿ, ಛಹಿ ಅಗಾರವೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"ತಿ ಏವಂ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ।

ಅವಿಸಾರದೋತಿ ಗಹಟ್ಠೋ ತಾವ "ಅವಸ್ಸಂ ಬಹೂನಂ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನೇ ಕೋಚಿ ಮಮ ಕಮ್ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಮಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ವಾ, "ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ವಾ ದಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಸಭಯೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಮಙ್ಕುಭೂತೋ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಧೋಮುಖೋ ನಿಸೀದತಿ, ವಿಸಾರದೋ ಹುತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ "ಬಹೂ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ, ಅವಸ್ಸಂ ಕೋಚಿ ಮಮ ಕಮ್ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಮೇ ಉಪೋಸಥಮ್ಪಿ ಪವಾರಣಮ್ಪಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಚಾವೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಸಭಯೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ವಿಸಾರದೋ ಹುತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ಪನ ದುಸ್ಸೀಲೋಪಿ ಸಮಾನೋ ದಪ್ಪಿತೋ ವಿಯ ವದತಿ, ಸೋಪಿ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಮಙ್ಕು ಹೋತಿಯೇವ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀಭಾವತೋ।

ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀತಿ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಹಿ ಮರಣಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿತಟ್ಠಾನಾನಿ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತದಾರಾದಿದಸ್ಸನವಸೇನ ಇಧಲೋಕಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನಿಮೀಲೇತ್ವಾ ಗತಿನಿಮಿತ್ತುಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪರಲೋಕಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಾಯಾ ಕಮ್ಮಾನುರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಸತ್ತಿಸತೇನ ಪಹರಿಯಮಾನೋ ವಿಯ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾಯ ಆಲಿಙ್ಗಿಯಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಹೋತಿ। ಸೋ "ವಾರೇಥ ವಾರೇಥಾ"ತಿ ವಿರವನ್ತೋವ ಮರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀ"ತಿ।

ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾತಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕಕ್ಖನ್ಧಪರಿಚ್ಚಾಗಾ। **ಪರಂ ಮರಣಾ**ತಿ ತದನನ್ತರಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಕ್ಖನ್ಧಗ್ಗಹಣೇ। ಅಥ ವಾ **ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ**ತಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದಾ। **ಪರಂ ಮರಣಾ**ತಿ ಚುತಿತೋ ಉದ್ಧಂ। **ಅಪಾಯ**ನ್ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ನಿರಯವೇವಚನಂ। ನಿರಯೋ ಹಿ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಹೇತುಭೂತಾ ಪುಞ್ಞಸಙ್ಖಾತಾ ಅಯಾ ಅಪೇತತ್ತಾ, ಸುಖಾನಂ ವಾ ಆಯಸ್ಸ ಆಗಮನಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ಅಪಾಯೋ। ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗತಿ ಪಟಿಸರಣನ್ತಿ **ದುಗ್ಗತಿ,** ದೋಸಬಹುಲತಾಯ ವಾ ದುಟ್ಠೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಗತೀತಿ **ದುಗ್ಗತಿ**। ವಿವಸಾ ನಿಪತನ್ತಿ ಏತ್ಥ

ದುಕ್ಕಟಕಾರಿನೋತಿ **ವಿನಿಪಾತೋ,** ವಿನಸ್ಸನ್ತಾ ವಾ ಏತ್ಥ ನಿಪತನ್ತಿ ಸಂಭಿಜ್ಜಮಾನಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾತಿ **ವಿನಿಪಾತೋ।** ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಅಸ್ಸಾದಸಞ್ಞಿತೋ ಅಯೋತಿ **ನಿರಯೋ।**

ಅಥ ವಾ ಅಪಾಯಗ್ಗಹಣೇನ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ದೀಪೇತಿ। ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿ ಹಿ ಅಪಾಯೋ ಸುಗತಿತೋ ಅಪೇತತ್ತಾ, ನ ದುಗ್ಗತಿ ಮಹೇಸಕ್ಖಾನಂ ನಾಗರಾಜಾದೀನಂ ಸಮ್ಭವತೋ। ದುಗ್ಗತಿಗ್ಗಹಣೇನ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ದೀಪೇತಿ। ಸೋ ಹಿ ಅಪಾಯೋ ಚೇವ ದುಗ್ಗತಿ ಚ ಸುಗತಿತೋ ಅಪೇತತ್ತಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಗತಿಭೂತತ್ತಾ, ನ ತು ವಿನಿಪಾತೋ ಅಸುರಸದಿಸಂ ಅವಿನಿಪತಿತತ್ತಾ। ಪೇತಮಹಿದ್ಧಿಕಾನಂ ವಿಮಾನಾನಿಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ವಿನಿಪಾತಗ್ಗಹಣೇನ ಅಸುರಕಾಯಂ ದೀಪೇತಿ। ಸೋ ಹಿ ಯಥಾವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ ಅಪಾಯೋ ಚೇವ ದುಗ್ಗತಿ ಚ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಸಮುಸ್ಸಯೇಹಿ ವಿನಿಪಾತತ್ತಾ ವಿನಿಪಾತೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ನಿರಯಗ್ಗಹಣೇನ ಪನ ಅವೀಚಿಆದಿಕಂ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ ನಿರಯಮೇವ ದೀಪೇತಿ। **ಉಪಪಜ್ಜತೀತಿ** ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ।

ಆನಿಸಂಸಕಥಾ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - **ಸೀಲವಾತಿ** ಸಮಾದಾನವಸೇನ ಸೀಲವಾ। **ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸೀಲಸ್ಸ ಸಮ್ಪಾದನೇನ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧನ್ತಿ** ಭೋಗರಾಸಿಂ। **ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಸುಗತಿಗ್ಗಹಣೇನ ಮನುಸ್ಸಗತಿಪಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ, ಸಗ್ಗಗ್ಗಹಣೇನ ದೇವಗತಿ ಏವ। ತತ್ಥ ಸುನ್ದರಾ ಗತೀತಿ **ಸುಗತಿ,** ರೂಪಾದೀಹಿ ವಿಸಯೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ಅಗ್ಗೋತಿ **ಸಗ್ಗೋ,** ಸೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ **ಲೋಕೋತಿ।**

ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಕೇ ಉಪಾಸಕೇ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾತಿ ಅಞ್ಞಾಯಪಿ ಪಾಳಿಮುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಚೇವ ಆವಸಥಾನುಮೋದನಕಥಾಯ ಚ। ತದಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಅಜಾತಸತ್ತುನಾ ತತ್ಥ ಪಾಟಲಿಪುತ್ತನಗರಂ ಮಾಪೇನ್ತೇನ ಅಞ್ಞಾಸು ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಸು ಯೇ ಸೀಲಾಚಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ಕುಟುಮ್ಬಿಕಾ, ತೇ ಆನೇತ್ವಾ ಧನಧಞ್ಞಾನಿ ಘರವತ್ಥುಖೇತ್ತವತ್ಥಾದೀನಿ ಚೇವ ಪರಿಹಾರಞ್ಚ ದಾಪೇತ್ವಾ ನಿವೇಸಿಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಕಾ ಉಪಾಸಕಾ ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸಾವಿತಾಯ ವಿಸೇಸತೋ ಸೀಲಗರುಕಾತಿ ಸಬ್ಬಗುಣಾನಞ್ಚ ಸೀಲಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ತೇಸಂ ಪಠಮಂ ಸೀಲಾನಿಸಂಸೇ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಪಥವೋಜಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತೋ ವಿಯ ಮಹಾಜಮ್ಬುಂ ಮತ್ಥಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಲೇನ್ತೋ ವಿಯ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಮಹಾಮಧುಂ ಚಕ್ಕಯನ್ತೇನ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಸುಮಧುರರಸಂ ಪಾಯಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಕಾನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಹಿತಸುಖಾವಹಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋಪಿ "ಆವಾಸದಾನಂ ನಾಮೇತಂ ಗಹಪತಯೋ ಮಹನ್ತಂ ಪುಞ್ಞಂ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಆವಾಸೋ ಮಯಾ ಪರಿಭುತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಪರಿಭುತ್ತೋ, ಮಯಾ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಚ ಪರಿಭುತ್ತೇ ಧಮ್ಮರತನೇನಪಿ ಪರಿಭುತ್ತೋಯೇವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತೀಹಿ ರತನೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತೇ ಅಪರಿಮೇಯ್ಯೋವ ವಿಪಾಕೋ, ಅಪಿಚ ಆವಾಸದಾನಸ್ಮಿಂ ದಿನ್ನೇ ಸಬ್ಬದಾನಂ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ, ಭೂಮಟ್ಠಕಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ವಾ ಸಾಖಾಮಣ್ಡಪಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತಸ್ಸ ಆನಿಸಂಸೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಆವಾಸದಾನಾನುಭಾವೇನ ಹಿ ಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನಸ್ಸಪಿ ಸಮ್ಪೀಳಿತಗಬ್ಭವಾಸೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೋ ಓವರಕೋ ವಿಯಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿ ಅಸಮ್ಬಾಧೋವ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ನಾನಾನಯವಿಚಿತ್ತಂ ಬಹುಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ -

"ಸೀತಂ ಉಣ್ಹಂ ಪಟಿಹನ್ತಿ, ತತೋ ವಾಳಮಿಗಾನಿ ಚ।
ಸರೀಸಪೇ ಚ ಮಕಸೇ, ಸಿಸಿರೇ ಚಾಪಿ ವುಟ್ಠಿಯೋ॥

"ತತೋ ವಾತಾತಪೋ ಘೋರೋ, ಸಞ್ಜಾತೋ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ।
ಲೇಣತ್ಥಞ್ಚ ಸುಖತ್ಥಞ್ಚ, ಝಾಯಿತುಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸಿತುಂ॥

"ವಿಹಾರದಾನಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ಅಗ್ಗಂ ಬುದ್ಧೇನ ವಣ್ಣಿತಂ।
ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪೋಸೋ, ಸಮ್ಪಸ್ಸಂ ಅತ್ಥಮತ್ತನೋ॥

“ವಿಹಾರೇ ಕಾರಯೇ ರಮ್ಮೇ, ವಾಸಯೇತ್ಥ ಬಹುಸ್ಸುತೇ।
ತೇಸಂ ಅನ್ನಞ್ಚ ಪಾನಞ್ಚ, ವತ್ಥಸೇನಾಸನಾನಿ ಚ॥

“ದದೇಯ್ಯ ಉಜುಭೂತೇಸು, ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ।
ತೇ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾಪನೂದನಂ।
ಯಂ ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಇಧಞ್ಞಾಯ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ ಅನಾಸವೋ”ತಿ॥ (ಚೂಳವ॰ ೨೯೫, ೩೧೫) –

ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಆವಾಸದಾನೇ ಆನಿಸಂಸೋ ಅಯಮ್ಪಿ ಆವಾಸದಾನೇ ಆನಿಸಂಸೋತಿ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಅತಿರೇಕದಿಯಡ್ಢಯಾಮಂ ಆವಾಸದಾನಾನಿಸಂಸಂ ಕಥೇಸಿ। ತತ್ಥ ಇಮಾ ಗಾಥಾವ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರುಳ್ಹಾ, ಪಕಿಣ್ಣಕಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಪನ ಸಙ್ಗಹಂ ನ ಆರೋಹತಿ। **ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾ**ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ದ್ವೇ ಯಾಮಾ ಗತಾ। **ಯಸ್ಸದಾನಿ ತುಮ್ಹೇ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಥಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಗಮನಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಥ, ಗಮನಕಾಲೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಗಚ್ಛಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ತೇ ಉಯ್ಯೋಜೇಸೀತಿ? ಅನುಕಮ್ಪಾಯ। ತಿಯಾಮರತ್ತಿಞ್ಹಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತಾನಂ ತೇಸಂ ಸರೀರೇ ಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಚ ಮಹಾ, ತಸ್ಸ ಸಯನನಿಸಜ್ಜಾನಂ ಓಕಾಸಂ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಇತಿ ಉಭಯಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ।

ಸುಞ್ಞಾಗಾರನ್ತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ನಾಮ ತತ್ಥ ನತ್ಥಿ। ತೇ ಕಿರ ಗಹಪತಯೋ ತಸ್ಸೇವ ಆವಸಥಾಗಾರಸ್ಸ ಏಕಪಸ್ಸೇ ಪಟಸಾಣಿಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಪ್ಪಿಯಪಚ್ಚತ್ಥರಣಾನಿ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣರಜತತಾರಕಗನ್ಧಮಾಲಾದಿದಾಮಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗನ್ಧತೇಲಪದೀಪಂ ಆರೋಪಯಿಂಸು “ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಾಸನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಥೋಕಂ ವಿಸ್ಸಮೇತುಕಾಮೋ ಇಧ ನಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಂ ನೋ ಇದಂ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಭಗವತಾ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಸತ್ಥಾಪಿ ತದೇವ ಸನ್ಧಾಯ ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ “ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಪಾವಿಸೀ”ತಿ। ತತ್ಥ ಪಾದಧೋವನಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಧಮ್ಮಾಸನಾ ಅಗಮಾಸಿ, ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಗಮನಂ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ। ಧಮ್ಮಾಸನಂ ಪತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ಇದಂ ತತ್ಥ ಠಾನಂ। ದ್ವೇ ಯಾಮೇ ಧಮ್ಮಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ, ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ನಿಸಜ್ಜಾ ನಿಪ್ಫನ್ನಾ। ಉಪಾಸಕೇ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾಸನತೋ ಓರುಯ್ಹ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಠಾನೇ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ । ಏತಂ ಠಾನಂ ಭಗವತಾ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪಾಟಲಿಗಾಮವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೬. **ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾ**ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೩; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೬) ಸುನಿಧೋ ಚ ವಸ್ಸಕಾರೋ ಚ ದ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। **ಮಗಧಮಹಾಮತ್ತಾ**ತಿ ಮಗಧರಞ್ಞೋ ಮಹಾಅಮಚ್ಚಾ, ಮಗಧರಟ್ಠೇ ವಾ ಮಹಾಮತ್ತಾ, ಮಹತಿಯಾ ಇಸ್ಸರಿಯಮತ್ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಮಗಧಮಹಾಮತ್ತಾ। **ಪಾಟಲಿಗಾಮೇ ನಗರಂ ಮಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಪಾಟಲಿಗಾಮನ್ತಸಙ್ಖಾತೇ ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸೇ ನಗರಂ ಮಾಪೇನ್ತಿ, ಪುಬ್ಬೇ “ಪಾಟಲಿಗಾಮೋ”ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಠಾನಂ ಇದಾನಿ ನಗರಂ ಕತ್ವಾ ಮಾಪೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಜ್ಜೀನಂ ಪಟಿಬಾಹಾಯಾ**ತಿ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜೂನಂ ಆಯಮುಖಪಚ್ಛಿನ್ದನತ್ಥಂ। **ವತ್ಥೂನೀ**ತಿ ಘರವತ್ಥೂನಿ ಘರಪತಿಟ್ಠಾಪನಟ್ಠಾನಾನಿ। **ಚಿತ್ತಾನಿ ನಮನ್ತಿ ನಿವೇಸನಾನಿ ಮಾಪೇತು**ನ್ತಿ ರಞ್ಞೋ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾನಞ್ಚ ನಿವೇಸನಾನಿ ಮಾಪೇತುಂ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಪಾಠಕಾನಂ ಚಿತ್ತಾನಿ ನಮನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಅತ್ತನೋ ಸಿಪ್ಪಾನುಭಾವೇನ ಹೇಟ್ಠಾಪಥವಿಯಂ ತಿಂಸಹತ್ಥಮತ್ತೇ ಠಾನೇ “ಇಧ ನಾಗಾನಂ ನಿವಾಸಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಇಧ ಯಕ್ಖಾನಂ, ಇಧ ಭೂತಾನಂ ನಿವಾಸಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಇಧ ಪಾಸಾಣೋ ವಾ ಖಾಣುಕೋ ವಾ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇ ತದಾ ಸಿಪ್ಪಂ

ಜಪ್ಪಿತ್ವಾ ತಾದಿಸಂ ಸಾರಮ್ಭಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಅನಾರಮ್ಭೇ ಠಾನೇ ತಾಹಿ ವತ್ಥುಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತಯಮಾನಾ ವಿಯ ತಂತಂಗೇಹಾನಿ ಮಾಪೇನ್ತಿ।

ಅಥ ವಾ ನೇಸಂ ಸರೀರೇ ದೇವತಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿವೇಸನಾನಿ ಮಾಪೇತುಂ ಚಿತ್ತಂ ನಾಮೇನ್ತಿ। ತಾ ಚತೂಸು ಕೋಣೇಸು ಖಾಣುಕೇ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಗಹಿತಮತ್ತೇ ಪಟಿವಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸದ್ಧಾನಂ ಕುಲಾನಂ ಸದ್ಧಾ ದೇವತಾ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಸ್ಸದ್ಧಾನಂ ಕುಲಾನಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ದೇವತಾ ಚ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಸದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಏವಂ ಹೋತಿ "ಇಧ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿವೇಸನಂ ಮಾಪೇನ್ತಾ ಪಠಮಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಂ ವದಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಥ ಮಯಂ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಅನುಮೋದನಞ್ಚ ಸೋತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮ, ಮನುಸ್ಸಾ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ದೇವತಾಪಿ "ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾನುರೂಪಂ ತೇಸಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಕಥಞ್ಚ ಸೋತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಿ।

ತಾವತಿಂಸೇಹೀತಿ ಯಥಾ ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಏಕಂ ಪಣ್ಡಿತಂ ಮನುಸ್ಸಂ, ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ವಿಹಾರೇ ಏಕಂ ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಾದಾಯ "ಅಸುಕಕುಲೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಣ್ಡಿತಾ, ಅಸುಕವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹುಸ್ಸುತಾ"ತಿ ಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವಂ ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮಞ್ಚ ದೇವಪುತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ "ತಾವತಿಂಸಾ ಪಣ್ಡಿತಾ"ತಿ ಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ। ತೇನಾಹ "ತಾವತಿಂಸೇಹೀ"ತಿ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿನಾ ದೇವೇಹಿ ತಾವತಿಂಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ವಿಯ ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾ ನಗರಂ ಮಾಪೇನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಯಾವತಾ ಅರಿಯಂ ಆಯತನನ್ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಅರಿಯಮನುಸ್ಸಾನಂ ಓಸರಣಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। **ಯಾವತಾ ವಣಿಪ್ಪಥೋ**ತಿ ಯತ್ತಕಂ ವಾಣಿಜಾನಂ ಆಹಟಭಣ್ಡಸ್ಸ ರಾಸಿವಸೇನೇವ ಕಯವಿಕ್ಕಯಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ, ವಾಣಿಜಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ। **ಇದಂ ಅಗ್ಗನಗರ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅರಿಯಾಯತನವಣಿಪ್ಪಥಾನಂ ಇದಂ ನಗರಂ ಅಗ್ಗಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಪಾಮೋಕ್ಖಂ। **ಪುಟಭೇದನ**ನ್ತಿ ಭಣ್ಡಪುಟಭೇದನಟ್ಠಾನಂ, ಭಣ್ಡಗನ್ಥಿಕಾನಂ ಮೋಚನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಅಲದ್ಧಭಣ್ಡಮ್ಪಿ ಹಿ ಇಧೇವ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಿಕ್ಕಯಂ ಅಗಚ್ಛನ್ತಮ್ಪಿ ಇಧ ವಿಕ್ಕಯಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಧೇವ ಪುಟಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಯನ್ತಿ ಯಾನಿ ಚತೂಸು ದ್ವಾರೇಸು ಚತ್ತಾರಿ, ಸಭಾಯಂ ಏಕನ್ತಿ ಏವಂ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಪಞ್ಚಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ತತ್ಥ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಾನಿಸ್ಸ ಭಾವೀನಿ ಆಯಾನಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಗ್ಗಿತೋ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಚ-ಕಾರತ್ಥೋ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ, ಅಗ್ಗಿನಾ ಚ ಉದಕೇನ ಚ ಮಿಥುಭೇದೇನ ಚ ನಸ್ಸಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಏಕೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಅಗ್ಗಿನಾ ನಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ನಿಬ್ಬಾಪೇತುಮ್ಪಿ ನಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಏಕಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಗಙ್ಗಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಏಕೋ ಇಮಿನಾ ಅಕಥಿತಂ ಅಮುಸ್ಸ, ಅಮುನಾ ಅಕಥಿತಂ ಇಮಸ್ಸ ವದನ್ತಾನಂ ಪಿಸುಣವಾಚಾನಂ ವಸೇನ ಭಿನ್ನಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಭೇದೇನ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ।

ಏವಂ ವತ್ವಾ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇ ಗಙ್ಗಾತೀರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕತಮುಖಧೋವನೋ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಕಾಲಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ। ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾಪಿ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸೋ ಅಮ್ಹೇ ಉಪಗತೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ 'ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಪಾಟಲಿಗಾಮಂ ಅಗಮಾಸಿ, ಕಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ಥ, ನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ಥಾ'ತಿ, 'ಉಪಸಙ್ಕಮಿಮ್ಹಾ'ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ 'ನಿಮನ್ತಯಿತ್ಥ, ನ ನಿಮನ್ತಯಿತ್ಥಾ'ತಿ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, 'ನ ನಿಮನ್ತಯಿಮ್ಹಾ'ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ, ಇದಞ್ಚಾಪಿ ಮಯಂ ಅಕತಟ್ಠಾನೇ ನಗರಂ ಮಾಪೇಮ, ಸಮಣಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಗೋತಮಸ್ಸ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಕಾಳಕಣ್ಣಿಸತ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ತಂ ಮಯಂ ನಗರಮಙ್ಗಲಂ ವಾಚಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಮನ್ತಯಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಅಥ ಖೋ ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾ**"ತಿಆದಿ। **ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಕಾಲೇ। **ನಿವಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನನೀಹಾರೇನ ನಿವಾಸನಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯಾ**ತಿ ಪತ್ತಞ್ಚ ಚೀವರಞ್ಚ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ, ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೀಲವನ್ತೇತ್ಥಾತಿ ಸೀಲವನ್ತೇ ಏತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನೇ। **ಸಞ್ಞತೇತಿ** ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತೇಹಿ ಸಞ್ಞತೇ। **ತಾಸಂ ದಕ್ಖಿಣಮಾದಿಸೇತಿ** ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ತಾಸಂ ಘರದೇವತಾನಂ ಆದಿಸೇಯ್ಯಪತ್ತಿಂ ದದೇಯ್ಯ। **ಪೂಜಿತಾ ಪೂಜಯನ್ತೀತಿ** "ಇಮೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕಾಪಿ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ನೋ ಪತ್ತಿಂ ದೇನ್ತೀತಿ ಆರಕ್ಖಂ ಸುಸಂವಿಹಿತಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಸುಟ್ಠು ಆರಕ್ಖಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಮಾನಿತಾ ಮಾನಯನ್ತೀತಿ** ಕಾಲಾನುಕಾಲಂ ಬಲಿಕಮ್ಮಕರಣೇನ ಮಾನಿತಾ "ಏತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕಾಪಿ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಚತುಮಾಸಛಮಾಸನ್ತರೇ ನೋ ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಮಾನೇನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಪರಿಸ್ಸಯಂ ಹರನ್ತಿ। **ತತೋ ನನ್ತಿ** ತತೋ ನಂ ಪಣ್ಡಿತಜಾತಿಕಂ ಮನುಸ್ಸಂ। **ಓರಸನ್ತಿ** ಉರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಂವಡ್ಢಿತಂ, ಯಥಾ ಮಾತಾ ಓರಸಂ ಪುತ್ತಂ ಅನುಕಮ್ಪತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಪರಿಸ್ಸಯಹರಣತ್ಥಮೇವಸ್ಸ ವಾಯಮತಿ, ಏವಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭದ್ರಾನಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ** ಸುನ್ದರಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ।

ಅನುಮೋದಿತ್ವಾತಿ ತೇಹಿ ತದಾ ಪಸುತಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಅನುಮೋದನವಸೇನ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕತ್ವಾ। ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾಪಿ "ಯಾ ತತ್ಥ ದೇವತಾ ಆಸುಂ, ತಾಸಂ ದಕ್ಖಿಣಮಾದಿಸೇ"ತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ದೇವತಾನಂ ಪತ್ತಿಂ ಅದಂಸು। **ತಂ ಗೋತಮದ್ವಾರಂ ನಾಮ ಅಹೋಸೀತಿ** ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ಯೇನ ದ್ವಾರೇನ ಭಗವಾ ನಿಕ್ಖಮಿ, ತಂ ಗೋತಮದ್ವಾರಂ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಗಙ್ಗಾಯ ಪನ ಉತ್ತರಣತ್ಥಂ ಅನೋತಿಣ್ಣತ್ತಾ ಗೋತಮತಿತ್ಥಂ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। **ಪೂರಾತಿ** ಪುಣ್ಣಾ। **ಸಮತಿತ್ತಿಕಾತಿ** ತೀರಸಮಂ ಉದಕಸ್ಸ ತಿತ್ತಾ ಭರಿತಾ। **ಕಾಕಪೇಯ್ಯಾತಿ** ತೀರೇ ಠಿತಕಾಕೇಹಿ ಪಾತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಉದಕಾ। ತೀಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಉಭತೋಕೂಲಸಮಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವಮೇವ ವದತಿ। **ಉಳುಮ್ಪನ್ತಿ** ಪಾರಗಮನತ್ಥಾಯ ಲಹುಕೇ ದಾರುದಣ್ಡೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಕವಾಟಫಲಕೇ ವಿಯ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಕಾತುಂ ಆಣಿಯೋ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ನಾವಾಸಙ್ಖೇಪೇನ ಕತಂ। **ಕುಲ್ಲನ್ತಿ** ವೇಳುನಳಾದಿಕೇ ಸಙ್ಘರಿತ್ವಾ ವಲ್ಲಿಆದೀಹಿ ಕಲಾಪವಸೇನ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕತಂ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಗಙ್ಗುದಕಮತ್ತಸ್ಸಪಿ ಕೇವಲಂ ತರಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಂ, ಅತ್ತನೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಅತಿಗಮ್ಭೀರವಿತ್ಥತಂ ಸಂಸಾರಮಹಣ್ಣವಂ ತರಿತ್ವಾ ಠಿತಭಾವಞ್ಚ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ಉದಾನಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ದಸ್ಸಿತೋಯೇವ। ತತ್ಥ **ಉದಕಟ್ಠಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಉದಕಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಏತಂ ಅಣ್ಣವನ್ತಿ ಅಧಿವಚನಂ, ನ ಸಮುದ್ದಸ್ಸೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸರನ್ತಿ** ಇಧ ನದೀ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಸರತಿ ಸನ್ದತೀತಿ ಕತ್ವಾ। **ಗಮ್ಭೀರಂ ವಿತ್ಥತನ್ತಿ** ಅಗಾಧಟ್ಠೇನ ಗಮ್ಭೀರಂ, ಸಕಲಲೋಕತ್ತಯಬ್ಯಾಪಿತಾಯ ವಿತ್ಥತಂ। **ವಿಸಜ್ಜಾತಿ** ಅನಾಸಜ್ಜ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಏವ ಪಲ್ಲಲಾನಿ ತೇಸಂ ಅತರಣತೋ। **ಕುಲ್ಲಞ್ಹಿ ಜನೋ ಬನ್ಧತೀತಿ** ಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿತುಂ ಆಯಾಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ವಿನಾ ಏವ ಕುಲ್ಲೇನಾತಿ** ಈದಿಸಂ ಉದಕಂ ಕುಲ್ಲೇನ ಈದಿಸೇನ ವಿನಾ ಏವ। **ತಿಣ್ಣಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ಜನಾತಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾಯ ಮೇಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ಚ ತಿಣ್ಣಾ ಪರತೀರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕೋಟಿಗಾಮೇ ಸಚ್ಚಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೭. **ಕೋಟಿಗಾಮೋತಿ** ಮಹಾಪನಾದಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಪಾಸಾದಕೋಟಿಯಂ ಕತಗಾಮೋ, ಪತಿತಸ್ಸ ಪಾಸಾದಸ್ಸ ಥುಪಿಕಾಯ ಪತಿಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ನಿವಿಟ್ಠಗಾಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನನ್ತಿ** ಯೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅರಿಯಭಾವಕರಾನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ। **ಅನನುಬೋಧಾತಿ** ಅಬುಜ್ಝನೇನ ಅಜಾನನೇನ। **ಅಪ್ಪಟಿವೇಧಾತಿ** ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನೇನ। **ಅನುಬೋಧೋ** ಚೇತ್ಥ ಪುಬ್ಬಭಾಗಿಯಞಾಣಂ, **ಪಟಿವೇಧೋ** ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಮಯೋ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಅನುಬೋಧಪುಬ್ಬಕೋ ಪಟಿವೇಧೋ ಅನುಬೋಧೇನ ವಿನಾ ನ ಹೋತಿ, ಅನುಬೋಧೋಪಿ ಏಕಚ್ಚೋ ಪಟಿವೇಧಸಮ್ಬನ್ಧೋ ತದುಭಯಾಭಾವಹೇತುಕಞ್ಚ ವಟ್ಟೇ ಸಂಸರಣಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ

"ಅನನುಬೋಧಾ…ಪೇ॰… ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚಾ"ತಿ। ತತ್ಥ **ಸನ್ಧಾವಿತನ್ತಿ** ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಭವತೋ ಭವನ್ತರುಪಗಮನೇನ ಸನ್ಧಾವಿತಂ। **ಸಂಸರಿತನ್ತಿ** ಅಪರಾಪರಂ ಚವನುಪಪಜ್ಜನವಸೇನ ಸಂಸರಿತಂ। **ಮಮಞ್ಚೇವ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚಾತಿ** ಮಯಾ ಚ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಚ। ಅಥ ವಾ **ಸನ್ಧಾವಿತಂ ಸಂಸರಿತನ್ತಿ** ಸನ್ಧಾವನಂ ಸಂಸರಣಂ ಮಮಞ್ಚೇವ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಅಹೋಸೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಂಸಿತನ್ತಿ ಸಂಸರಿತಂ। **ಭವನೇತ್ತಿ ಸಮೂಹತಾತಿ** ದೀಘರಜ್ಜುಯಾ ಬದ್ಧಸಕುಣಂ ವಿಯ ರಜ್ಜುಹತ್ಥೋ ಪುರಿಸೋ ದೇಸನ್ತರಂ, ತಣ್ಹಾರಜ್ಜುಯಾ ಬದ್ಧಸತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಭವನ್ತರಂ ನೇತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಭವನೇತ್ತಿ, ಸಾ ಭವತೋ ಭವಂ ನಯನಸಮತ್ಥಾ ತಣ್ಹಾರಜ್ಜು ಅರಿಯಮಗ್ಗಸತ್ಥೇನ ಸುಟ್ಠು ಹತಾ ಛಿನ್ನಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಕತಾತಿ ಭವನೇತ್ತಿ ಸಮೂಹತಾ।

ಅಮ್ಬಪಾಲೀವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೮. **ಯಾನಸ್ಸ ಭೂಮೀತಿ** ಯತ್ಥ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಯಾನಂ ಆರುಯ್ಹ ಯಾನೇನ ಗನ್ತುಂ, ಅಯಂ ಯಾನಸ್ಸ ಭೂಮಿ ನಾಮ। **ಯಾನಾ ಪಚ್ಚೋರೋಹಿತ್ವಾತಿ** ವಿಹಾರಸ್ಸ ಬಹಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೇ ಯಾನತೋ ಓರೋಹಿತ್ವಾ।

ಲಿಚ್ಛವೀವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. **ನೀಲಾತಿ** ಇದಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕವಚನಂ। **ನೀಲವಣ್ಣಾತಿಆದಿ** ತಸ್ಸೇವ ವಿಭಾಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತತ್ಥ ನ ತೇಸಂ ಪಕತಿವಣ್ಣೋ ನೀಲೋ, ನೀಲವಿಲೇಪನವಿಲಿತ್ತತ್ತಾ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ನೀಲವತ್ಥಾತಿ** ಪಟದುಕೂಲಕೋಸೇಯ್ಯಾದೀನಿಪಿ ನೇಸಂ ನೀಲಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। **ನೀಲಾಲಙ್ಕಾರಾತಿ** ನೀಲಮಣಿಅಲಙ್ಕಾರೇಹಿ ನೀಲಪುಪ್ಫೇಹಿ ಚ ಅಲಙ್ಕತಾ। ತೇ ಕಿರ ಅಲಙ್ಕಾರಾ ಸುವಣ್ಣವಿಚಿತ್ತಾಪಿ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಓಭಾಸೇಹಿ ಏಕನೀಲಾ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ, ರಥಾಪಿ ನೇಸಂ ನೀಲಮಣಿಖಚಿತಾ ನೀಲವತ್ಥಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ನೀಲಧಜನೀಲವಮ್ಮಿಕೇಹಿ ನೀಲಾಭರಣೇಹಿ ನೀಲಅಸ್ಸೇಹಿ ಯುತ್ತಾ, ಪತೋದಯಟ್ಠಿಯೋಪಿ ನೀಲಾಯೇವಾತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಟಿವಟ್ಟೇಸೀತಿ** ಪಹರಿ। **ಕಿಸ್ಸ ಜೇ ಅಮ್ಬಪಾಲೀತಿ ಜೇ**-ತಿ ಆಲಪನಂ, ಭೋತಿ ಅಮ್ಬಪಾಲಿ ಕಿಂಕಾರಣಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಾಹಾರನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಆಹರನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಾ ರಾಜಪುರಿಸಾ ಬಲಿನ್ತಿ **ಆಹಾರೋ,** ತಬ್ಭುತ್ತಜನಪದೋ। ತೇನ ಸಹಿತಂ ಸಾಹಾರಂ, ಸಜನಪದನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಫೋಟೇಸುನ್ತಿ** ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಚಾಲೇಸುಂ। **ಅಮ್ಬಕಾಯಾತಿ** ಮಾತುಗಾಮೇನ। ಉಪಚಾರವಚನಞ್ಹೇತಂ, ಇತ್ಥೀಸು ಯದಿದಂ ಅಮ್ಬಕಾ ಮಾತುಗಾಮೋ ಜನನಿಕಾತಿ। **ಓಲೋಕೇಥಾತಿ** ಪಸ್ಸಥ। **ಅಪಲೋಕೇಥಾತಿ** ಅಪವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇಥ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಸ್ಸಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಸಂಹರಥಾತಿ** ಉಪನೇಥ, ಇಮಂ ಲಿಚ್ಛವೀಪರಿಸಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಚಿತ್ತೇನ ತಾವತಿಂಸಸದಿಸಂ ಉಪಸಂಹರಥ ಉಪನೇಥ ಅಲ್ಲೀಯಾಪೇಥ। ಯಥೇವ ತಾವತಿಂಸಾ ಅಭಿರೂಪಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ ನೀಲಾದಿನಾನಾವಣ್ಣಾ, ಏವಮಿಮೇ ಲಿಚ್ಛವೀರಾಜಾನೋಪೀತಿ ತಾವತಿಂಸೇಹಿ ಸಮಕೇ ಕತ್ವಾ ಪಸ್ಸಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಅನೇಕಸತೇಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ರೂಪಾದೀಸು ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹಂ ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾ ಇಧ ಮಹನ್ತೇನ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೇ ನಿಯೋಜೇತೀತಿ? ಹಿತಕಾಮತಾಯ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯಥಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ನನ್ದಸ್ಸ ಹಿತಕಾಮತಾಯ ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತತ್ರ ಕಿರ ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಓಸನ್ನವೀರಿಯಾ, ತೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಲೋಭೇನ್ತೋ "ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಏವರೂಪಾ ಇಸ್ಸರಿಯಸಮ್ಪತ್ತಿ ಸುಲಭಾ"ತಿ ಸಮಣಧಮ್ಮೇ ಉಸ್ಸಾಹಜನನತ್ಥಂ ಆಹ। ಅಥ ವಾ ನಯಿದಂ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೇ ನಿಯೋಜನಂ, ಕೇವಲಂ ಪನ "ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಸದಿಸಾ ಏತೇಸಂ ರಾಜೂನಂ ಇಸ್ಸರಿಯಸಮ್ಪತ್ತೀ"ತಿ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಕಥನಂ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನತ್ಥಞ್ಚಾಪಿ ಏವಮಾಹ। ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಹಿ ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಅಜಾತಸತ್ತುಸ್ಸ ವಸೇನ ವಿನಾಸಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಥ ನೇಸಂ ರಜ್ಜಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಠಿತಭಿಕ್ಖೂ "ತಥಾರೂಪಾಯಪಿ ನಾಮ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿನಾಸೋ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನತ್ಥಂ ಆಹ।

ಅಧಿವಾಸೇತೂತಿ ಅಮ್ಬಪಾಲಿಯಾ ನಿಮನ್ತಿತಭಾವಂ ಞತ್ವಾಪಿ ಕಸ್ಮಾ ನಿಮನ್ತೇನ್ತೀತಿ? ಅಸದ್ದಹನತಾಯ ಚ ವತ್ತಸೀಸೇನ ಚ। ಸಾ ಹಿ ಧುತ್ತಾ ಇತ್ಥೀ ಅನಿಮನ್ತೇತ್ವಾಪಿ “ನಿಮನ್ತೇಸಿ”ನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ತೇಸಂ ಅಹೋಸಿ। ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಗಮನಕಾಲೇ ಚ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಗಮನಂ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವತ್ತಮೇವ।

ಲಿಚ್ಛವೀವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸೀಹಸೇನಾಪತಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೯೦. ಅಭಿಞ್ಞಾತಾತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೮.೧೨) ಞಾತಾ ಪಞ್ಞಾತಾ ಪಾಕಟಾ। **ಸನ್ಥಾಗಾರೇತಿ** ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸನ್ಥಮ್ಭನಾಗಾರೇ ವಿಸ್ಸಮನತ್ಥಾಯ ಕತೇ ಅಗಾರೇ। ಸಾ ಕಿರ ಸನ್ಥಾಗಾರಸಾಲಾ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಅಹೋಸಿ, ಚತೂಸು ದ್ವಾರೇಸು ಠಿತಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಆಗತಮನುಸ್ಸಾ ಪಠಮಂ ತತ್ಥ ವಿಸ್ಸಮಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಫಾಸುಕಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ರಾಜಕುಲಾನಂ ರಜ್ಜಕಿಚ್ಚಸನ್ಥರಣತ್ಥಂ ಕತಂ ಅಗಾರನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿಯೇವ। ತತ್ಥ ಹಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಲಿಚ್ಛವೀರಾಜಾನೋ ರಜ್ಜಕಿಚ್ಚಂ ಸನ್ಥರನ್ತಿ ಕರೋನ್ತಿ ವಿಚಾರೇನ್ತಿ। **ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾತಿ** ತೇಸಂ ನಿಸೀದನತ್ಥಂಯೇವ ಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಮಹಾರಹಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇಸು ಸಮುಸ್ಸಿತಸೇತಚ್ಛತ್ತೇಸು ಆಸನೇಸು ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ। **ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತೀತಿ** ರಾಜಕುಲಕಿಚ್ಚಞ್ಚೇವ ಲೋಕತ್ಥಕಿರಿಯಞ್ಚ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಅನೇಕೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ। ಪಣ್ಡಿತಾ ಹಿ ತೇ ರಾಜಾನೋ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾಪಿ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋಪಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋಪಿ ಅರಿಯಸಾವಕಾ, ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಲೋಕಿಯಜಟಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ತಿವಿಧೋ ಬುದ್ಧವಣ್ಣೋ ನಾಮ ಚರಿಯವಣ್ಣೋ ಸರೀರವಣ್ಣೋ ಗುಣವಣ್ಣೋತಿ। ತತ್ರಿಮೇ ರಾಜಾನೋ ಚರಿಯಾಯ ವಣ್ಣಂ ಆರಭಿಂಸು - “ದುಕ್ಕರಂ ವತ ಕತಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ದಸ ಉಪಪಾರಮಿಯೋ ದಸ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋತಿ ಸಮತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೇನ ಞಾತತ್ಥಚರಿಯಂ ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಂ ಬುದ್ಧತ್ಥಚರಿಯಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತೇನಾ”ತಿ ಅಡ್ಢಛಕ್ಕೇಹಿ ಜಾತಕಸತೇಹಿ ಬುದ್ಧವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತಾ ತುಸಿತಭವನಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಪಯಿಂಸು। ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಾ ಪನೇತೇ “ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ನಿಕಾಯತೋ ಪಞ್ಚ ನಿಕಾಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪಿಟಕತೋ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ, ಅಙ್ಗತೋ ನವ ಅಙ್ಗಾನಿ, ಖನ್ಧತೋ ಚತುರಾಸೀತಿಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸಾನೀ”ತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸವಸೇನ ಧಮ್ಮಗುಣಂ ಕಥಯಿಂಸು। ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಾ “ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಸದ್ಧಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧಞ್ಚೇವ ಞಾತಿಪರಿವಟ್ಟಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಉಪರಜ್ಜಸೇನಾಪತಿಸೇಟ್ಠಿಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಟ್ಠಾನನ್ತರಾದೀನಿ ಅಗಣಯಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಸತ್ಥು ವರಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಭದ್ದಿಯಮಹಾರಾಜಮಹಾಕಪ್ಪಿನಪುಕ್ಕುಸಾತಿಆದಿರಾಜಪಬ್ಬಜಿತಾನಂಯೇವ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಅಸೀತಿ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ, ಅನೇಕಕೋಟಿಧನಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಪನ ಯಸಕುಲಪುತ್ತಸೋಣಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತರಟ್ಠಪಾಲಪುತ್ತಾದೀನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ, ಏವರೂಪಾ ಚ ಏವರೂಪಾ ಚ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸತ್ಥು ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜನ್ತೀ”ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖೇಪವಸೇನ ಸಙ್ಘಗುಣಂ ಕಥಯಿಂಸು।

ಸೀಹೋ ಸೇನಾಪತೀತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ ಸೇನಾಯ ಅಧಿಪತಿ। ವೇಸಾಲಿಯಞ್ಹಿ ಸತ್ತ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸತ್ತ ಸತಾನಿ ಸತ್ತ ಚ ರಾಜಾನೋ, ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಮನಂ ಗಹೇತ್ವಾ “ರಟ್ಠಂ ವಿಚಾರೇತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಏಕಂ ವಿಚಿನಥಾ”ತಿ ವಿಚಿನನ್ತಾ ಸೀಹರಾಜಕುಮಾರಂ ದಿಸ್ವಾ “ಅಯಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ರತ್ತಮಣಿವಣ್ಣಕಮ್ಬಲಪರಿಯೋನದ್ಧಂ ಸೇನಾಪತಿಚ್ಛತ್ತಂ ಅದಂಸು। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ “ಸೀಹೋ ಸೇನಾಪತೀ”ತಿ। **ನಿಗಣ್ಠಸಾವಕೋತಿ** ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ನಾಟಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ। ಜಮ್ಬುದೀಪತಲಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ತಯೋ ಜನಾ ನಿಗಣ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಕಾ - ನಾಳನ್ದಾಯಂ ಉಪಾಲಿ ಗಹಪತಿ, ಕಪಿಲಪುರೇ ವಪ್ಪೋ ಸಕ್ಕೋ, ವೇಸಾಲಿಯಂ ಅಯಂ ಸೀಹೋ ಸೇನಾಪತೀತಿ। **ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ** ಸೇಸರಾಜೂನಮ್ಪಿ ಪರಿಸಾಯ ಅನ್ತರೇ

ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪಯಿಂಸು, ಸೀಹಸ್ಸ ಪನ ಮಜ್ಝೇ ಠಾನೇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಮಹಾರಹೇ ರಾಜಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ನಿಸ್ಸಂಸಯ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಅದ್ಧಾ ಏಕಂಸೇನ। ನ ಹೇತೇ ಯಸ್ಸ ವಾ ತಸ್ಸ ವಾ ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಸ್ಸ ಏವಂ ಅನೇಕಸತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ।

ಯೇನ ನಿಗಣ್ಠೋ ನಾಟಪುತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ನಿಗಣ್ಠೋ ಕಿರ ನಾಟಪುತ್ತೋ "ಸಚಾಯಂ ಸೀಹೋ ಕಸ್ಸಚಿದೇವ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಸುತ್ವಾ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸತಿ, ಮಯ್ಹಂ ಪರಿಹಾನಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಠಮತರಂಯೇವ ಸೀಹಂ ಸೇನಾಪತಿಂ ಏತದವೋಚ "ಸೇನಾಪತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ 'ಅಹಂ ಬುದ್ಧೋ ಅಹಂ ಬುದ್ಧೋ'ತಿ ಬಹೂ ವದನ್ತಿ, ಸಚೇ ತ್ವಂ ಕಞ್ಚಿ ದಸ್ಸನಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ, ಮಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸಿ, ಅಹಂ ತೇ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನಞ್ಞೇವ ಪೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಅಯುತ್ತಟ್ಠಾನತೋ ನಿವಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಸೋ ತಂ ಕಥಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ "ಸಚೇ ಮಂ ಪೇಸೇಸ್ಸತಿ, ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ। ನೋ ಚೇ, ನ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಯೇನ ನಿಗಣ್ಠೋ ನಾಟಪುತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಅಥಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ನಿಗಣ್ಠೋ ಮಹಾಪಬ್ಬತೇನ ವಿಯ ಬಲವಸೋಕೇನ ಓತ್ಥಟೋ "ಯತ್ಥ ದಾನಿಸ್ಸಾಹಂ ಗಮನಂ ನ ಇಚ್ಛಾಮಿ, ತತ್ಥೇವ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಜಾತೋ, ಹತೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ "ಪಟಿಬಾಹನುಪಾಯಮಸ್ಸ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **"ಕಿಂ ಪನ ತ್ವ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏವಂ ವದನ್ತೋ ಚರನ್ತಂ ಗೋಣಂ ತುಣ್ಡೇ ಪಹರನ್ತೋ ವಿಯ ಜಲಮಾನಂ ಪದೀಪಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಭತ್ತಭರಿತಂ ಪತ್ತಂ ನಿಕುಜ್ಜನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಸೀಹಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪೀತಿಂ ವಿನಾಸೇಸಿ। **ಗಮಿಕಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ಹತ್ಥಿಯಾನಾದೀನಂ ಯೋಜಾಪನಗನ್ಧಮಾಲಾದಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಪಯೋಗೋ। **ಸೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೀ**ತಿ ಸೋ ವೂಪಸನ್ತೋ।

ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋತಿ ದುತಿಯವಾರಮ್ಪಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ವಾರೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಾ ತುಸಿತಭವನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾದತಲೇಹಿ ಉಪರಿ ಕೇಸಗ್ಗೇಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾವಸೇನ ಸರೀರವಣ್ಣಂ ಕಥಯಿಂಸು। ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಾ "ಏಕಪದೇಪಿ ಏಕಬ್ಯಞ್ಜನೇಪಿ ಅವಕ್ಖಲಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಸುಕಥಿತವಸೇನೇವ ಧಮ್ಮಗುಣಂ ಕಥಯಿಂಸು। ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಾ "ಏವರೂಪಂ ಯಸಸಿರಿವಿಭವಂ ಪಹಾಯ ಸತ್ಥು ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನ ಕೋಸಜ್ಜಪಕತಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇರಸಸು ಪನ ಧುತಗುಣೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಸತ್ತಸು ಅನುಪಸ್ಸನಾಸು ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಟ್ಠತಿಂಸ ಆರಮ್ಮಣವಿಭತ್ತಿಯೋ ವಳಞ್ಜೇನ್ತೀ"ತಿ ಪಟಿಪದಾವಸೇನ ಸಙ್ಘಗುಣೇ ಕಥಯಿಂಸು।

ತತಿಯವಾರೇ ಪನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಮಾನಾ "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನೇವ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಕಥಯಿಂಸು, "ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನೇವ ಧಮ್ಮಗುಣೇ, "ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನೇವ ಸಙ್ಘಗುಣೇ ಚ ಕಥಯಿಂಸು। ತತೋ ಸೀಹೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಇಮೇಸಂ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಕುಲಾನಂ ತತಿಯದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣೇ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಮುಖಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ಅದ್ಧಾ ಅನೋಮಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸೋ ಭಗವಾ, ಇಮಂ ದಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪೀತಿಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾವ ಅಹಂ ಅಜ್ಜ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ "ಕಿಞ್ಹಿ ಮೇ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ನಿಗಣ್ಠಾ"ತಿ ವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ। ತತ್ಥ **ಕಿಞ್ಹಿ ಮೇ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಕಿಂ ನಾಮ ಮಯ್ಹಂ ನಿಗಣ್ಠಾ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಅಪಲೋಕಿತಾ ವಾ ಅನಪಲೋಕಿತಾ ವಾ**ತಿ ಆಪುಚ್ಛಿತಾ ವಾ ಅನಾಪುಚ್ಛಿತಾ ವಾ। ನ ಹಿ ಮೇ ತೇ ಆಪುಚ್ಛಿತಾ ಯಾನವಾಹನಸಮ್ಪತ್ತಿಇಸ್ಸರಿಯಯಸವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸನ್ತಿ, ನಾಪಿ ಅನಾಪುಚ್ಛಿತಾ ಮಾರೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಫಲಂ ಏತೇಸಂ ಆಪುಚ್ಛನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ದಿವಾ ದಿವಸ್ಸಾತಿ ದಿವಸ್ಸ ದಿವಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ। **ವೇಸಾಲಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಯಥಾ ಹಿ ಗಿಮ್ಹಕಾಲೇ ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ಉದಕಂ ಸನ್ದಮಾನಂ ನದಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಥೋಕಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಸೀಹಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸೇ "ದಸಬಲಂ

ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪೀತಿಯಾ ನಿಗಣ್ಠೇನ ಪಟಿಬಾಹಿತಕಾಲೋ, ಯಥಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ಉದಕಂ ಸನ್ದಮಾನಂ ನದಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಾಲಿಕಾಪುಞ್ಜಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸೀಹಸ್ಸ ದುತಿಯದಿವಸೇ "ದಸಬಲಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪೀತಿಯಾ ನಿಗಣ್ಠೇನ ಪಟಿಬಾಹಿತಕಾಲೋ, ಯಥಾ ತತಿಯದಿವಸೇ ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ಉದಕಂ ಸನ್ದಮಾನಂ ನದಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಪುರಾಣಪಣ್ಣಸುಕ್ಖದಣ್ಡಕನಳಕಚವರಾದೀನಿ ಪರಿಕಡ್ಢನ್ತಂ ವಾಲಿಕಾಪುಞ್ಜಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮುದ್ದನಿನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸೀಹೋ ತತಿಯದಿವಸೇ ತಿಣ್ಣಂ ವತ್ಥೂನಂ ಗುಣಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜೇ "ಅಫಲಾ ನಿಗಣ್ಠಾ, ನಿಪ್ಫಲಾ ನಿಗಣ್ಠಾ, ಕಿಂ ಮೇ ಇಮೇ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಗಮಿಸ್ಸಾಮಹಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕ"ನ್ತಿ ಗಮನಂ ಅಭಿನೀಹರಿತ್ವಾ ವೇಸಾಲಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾಸಿ। ನಿಯ್ಯನ್ತೋ ಚ "ಚಿರಸ್ಸಾಹಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಜಾತೋ, ನ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಯುತ್ತಂ ಅಞ್ಞಾತಕವೇಸೇನ ಗನ್ತು"ನ್ತಿ "ಯೇ ಕೇಚಿ ದಸಬಲಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ, ಸಬ್ಬೇ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೂ"ತಿ ಘೋಸನಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ರಥಸತಾನಿ ಯೋಜಾಪೇತ್ವಾ ಉತ್ತಮರಥೇ ಠಿತೋ ತೇಹಿ ಚೇವ ಪಞ್ಚಹಿ ರಥಸತೇಹಿ ಮಹತಿಯಾ ಚ ಪರಿಸಾಯ ಪರಿವುತೋ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಚುಣ್ಣವಾಸಾದೀನಿ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾಸಿ।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಆರಾಮಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ದೂರತೋವ
ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ದಿಸ್ವಾ "ಏವರೂಪಂ ನಾಮ ಪುರಿಸಂ ಏವಂ ಆಸನ್ನೇ ವಸನ್ತಂ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ನಾದ್ದಸಂ, ವಞ್ಚಿತೋ ವತಮ್ಹಿ, ಅಲಾಭಾ ವತ ಮೇ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಮಹಾನಿಧಿಂ ದಿಸ್ವಾ ದಲಿದ್ದಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಸಞ್ಜಾತಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಾನುಧಮ್ಮಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ ವುತ್ತಕಾರಣಸ್ಸ ಅನುಕಾರಣಂ ಕಥೇನ್ತಿ। ಕಾರಣವಚನೋ ಹೇತ್ಥ **ಧಮ್ಮ**-ಸದ್ದೋ "ಹೇತುಮ್ಹಿ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ"ತಿಆದೀಸು (ವಿಭ॰ ೭೨೦) ವಿಯ। **ಕಾರಣ**ನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ ತಥಾಪವತ್ತಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಹೇತುಭಾವತೋ। ಅತ್ಥಪ್ಪಯುತ್ತೋ ಹಿ ಸದ್ದಪ್ಪಯೋಗೋ। **ಅನುಕಾರಣ**ನ್ತಿ ಚ ಸೋ ಏವಂ ಪರೇಹಿ ತಥಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ। **ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ವಾದಾನುವಾದೋ**ತಿ ಪರೇಹಿ ವುತ್ತಕಾರಣೇನ ಸಕಾರಣೋ ಹುತ್ವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಾದೋ ವಾ ತತೋ ಪರಂ ತಸ್ಸ ಅನುವಾದೋ ವಾ ಕೋಚಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋಪಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಗರಹಿತಬ್ಬಂ ಠಾನಂ ಕಾರಣಂ ನ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಕಿಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನಪಿ ತವ ವಾದೇ ಗಾರಯ್ಹಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ। **ಅನಬ್ಭಕ್ಖಾತುಕಾಮಾ**ತಿ ನ ಅಭೂತೇನ ವತ್ತುಕಾಮಾ।

೧೯೦-೧೯೧. **ಅತ್ಥಿ ಸೀಹ ಪರಿಯಾಯೋ**ತಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥೋ ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡೇ ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪರಮೇನ ಅಸ್ಸಾಸೇನಾ**ತಿ ಚತುಮಗ್ಗಚತುಫಲಸಙ್ಖಾತೇನ ಉತ್ತಮಅಸ್ಸಾಸೇನ। **ಅಸ್ಸಾಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ**ತಿ ಅಸ್ಸಾಸನತ್ಥಾಯ ಸನ್ಥಮ್ಭನತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಹಙ್ಗೇಹಿ ಸೀಹಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ।

೧೯೨. **ಅನುವಿಚ್ಚಕಾರ**ನ್ತಿ ಅನುವಿದಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕರೋಹೀತಿ ವುತ್ತ ಹೋತಿ। **ಸಾಧು ಹೋತೀ**ತಿ ಸುನ್ದರೋ ಹೋತಿ। ತುಮ್ಹಾದಿಸಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ನಿಗಣ್ಠಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಗಣ್ಠಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇ "ಕಿಂ ಅಯಂ ಸೀಹೋ ದಿಟ್ಠದಿಟ್ಠಮೇವ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಗರಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನುವಿಚ್ಚಕಾರೋ ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ಸಾಧೂತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಟಾಕಂ ಪರಿಹರೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ತೇ ಕಿರ ಏವರೂಪಂ ಸಾವಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ಅಸುಕೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತೋ ವಾ ಸೇಟ್ಠಿ ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಸಾವಕೋ ಜಾತೋ"ತಿ ಪಟಾಕಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಗರೇ ಘೋಸೇನ್ತಾ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? "ಏವಂ ನೋ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚ, ಸಚೇ ಪನಸ್ಸ "ಕಿಮಹಂ ಏತೇ ಸರಣಂ ಗತೋ"ತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಮ್ಪಿ ಸೋ "ಏತೇಸಂ ಮೇ ಸರಣಗತಭಾವಂ ಬಹೂ ಜಾನನ್ತಿ, ದುಕ್ಕರಂ ದಾನಿ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತು"ನ್ತಿ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ನ ಪಟಿಕ್ಕಮಿಸ್ಸತೀತಿ ಚ। ತೇನಾಹ "ಪಟಾಕಂ ಪರಿಹರೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। **ಓಪಾನಭೂತ**ನ್ತಿ ಪಟಿಯತ್ತಉದಪಾನೋ ವಿಯ ಠಿತಂ। **ಕುಲ**ನ್ತಿ ತವ ನಿವೇಸನಂ। **ದಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ದಸಪಿ ವೀಸತಿಪಿ ಸಟ್ಠಿಪಿ ಜನೇ ಆಗತೇ ದಿಸ್ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ಅವತ್ವಾ ದೇಸಿ, ಇದಾನಿ ಮಂ ಸರಣಂ ಗತಕಾರಣಮತ್ತೇನೇವ ಮಾ ಇಮೇಸಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ಥ, ಸಮ್ಪತ್ತಾನಞ್ಹಿ ದಾತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಓವದತಿ। **ಸುತಂ ಮೇ ತಂ ಭನ್ತೇ**ತಿ ಕುತೋ ಸುತಂ? ನಿಗಣ್ಠಾನಂ ಸನ್ತಿಕಾ। ತೇ ಕಿರ ಕುಲಘರೇಸು ಏವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ "ಮಯಂ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸ

ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ವದಾಮ, ಸಮಣೋ ಪನ ಗೋತಮೋ ‘ಮಯ್ಹಮೇವ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸಾವಕಾನಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲ’ನ್ತಿ ಏವಂ ವದತೀ”ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅಯಂ “ಸುತಂ ಮೇ ತ”ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

೧೯೪. **ಪವತ್ತಮಂಸನ್ತಿ** ಪಕತಿಯಾ ಪವತ್ತಂ ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಂ, ಮೂಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಪಣೇ ಪರಿಯೇಸಾಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಮ್ಬಹುಲಾ ನಿಗಣ್ಠಾತಿ** ಪಞ್ಚಸತಮತ್ತಾ ನಿಗಣ್ಠಾ। **ಥೂಲಂ ಪಸುನ್ತಿ** ಥೂಲಂ ಮಹಾಸರೀರಂ ಗೋಕಣ್ಣಮಹಿಂಸಸೂಕರಸಙ್ಖಾತಂ ಪಸುಂ। **ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತನ್ತಿ** ಅತ್ತಾನಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಕತಂ, ಮಾರಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಚ್ಚಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಕಮ್ಮ**-ಸದ್ದೋ ಕಮ್ಮಸಾಧನೋ ಅತೀತಕಾಲಿಕೋತಿ ಆಹ **“ಅತ್ತಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕತ”**ನ್ತಿ। ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ “ಪಟಿಚ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಫುಸತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೪.೭೫) ವಿಯ। **ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ನಿಮಿತ್ತಭಾವೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬಕಮ್ಮಸ್ಸ, ನ ಕರಣಕಾರಾಪನವಸೇನ। **ಪಟಿಚ್ಚಕಮ್ಮಂ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ** ಮಂಸಂ ಪಟಿಚ್ಚಕಮ್ಮಂ ಯಥಾ “ಬುದ್ಧಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಬುದ್ಧೋ”ತಿ। ಅಥ ವಾ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಫುಸತೀತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಸ್ವಾಯಂ ಏತಂ ಮಂಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಂ ಪಾಣವಧಕಕಮ್ಮಂ ಫುಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಞ್ಹಿ ಅಕುಸಲಂ ಉಪಡ್ಢಂ ದಾಯಕಸ್ಸ, ಉಪಡ್ಢಂ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಹೋತೀತಿ ನೇಸಂ ಲದ್ಧಿ। **ಉಪಕಣ್ಣಕೇತಿ** ಕಣ್ಣಮೂಲೇ। **ಅಲನ್ತಿ** ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಂ, ಹೋತು ಕಿಂ ಇಮಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಚ ಪನ ತೇತಿ** ಏತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಅವಣ್ಣಕಾಮಾ ಹುತ್ವಾ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಾಪಿ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತಾ ನ ಜಿರಿದನ್ತಿ, ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಲಜ್ಜನತ್ಥೇ ಇದಂ **ಜಿರಿದನ್ತೀತಿ** ಪದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ನ ಲಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೀಹಸೇನಾಪತಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೫. **ಅಭಿಲಾಪಮತ್ತನ್ತಿ** ದೇಸನಾಮತ್ತಂ। **ಆಮಿಸಖಾದನತ್ಥಾಯಾತಿ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಛಡ್ಡಿತಸ್ಸ ಆಮಿಸಸ್ಸ ಖಾದನತ್ಥಾಯ। **ಅನುಪ್ಪಗೇಯೇವಾತಿ** ಪಾತೋಯೇವ। **ಓರವಸದ್ದನ್ತಿ** ಮಹಾಸದ್ದಂ। **ತಂ ಪನ ಅವತ್ವಾಪೀತಿ ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ**ವುತ್ತನಯೇನ ಅವತ್ವಾಪಿ। **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ತಥಾ ವಚನಮ್ಪಿ ಅನುಜಾನಾತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ** ಸೇಸಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತನಯೇನ। “ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿಂ ಕರೋಮಾ’ತಿ ವಾ, ‘ಕಪ್ಪಿಯಕುಟೀ’ತಿ ವಾ ವುತ್ತೇ ಸಾಧಾರಣಲಕ್ಖಣ”ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಉಸ್ಸಾವನನ್ತಿಕಾಕುಟಿಕರಣಲಕ್ಖಣಂ। **ಚಯನ್ತಿ** ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ। **ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಯತೋ ಇಟ್ಠಕತೋ ಸಿಲತೋ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡತೋ ವಾ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಪಠಮಿಟ್ಠಕಾದೀನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ನ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ** ಭಿತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಿಟ್ಠಕಾದೀನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿಯಮಾನಾ ಇಟ್ಠಕಾದಯೋ ಭೂಮಿಗತಿಕತ್ತಾ “ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿಂ ಕರೋಮಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಖಣಿತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿಯಮಾನಾ ಥಮ್ಭಾ ಕಸ್ಮಾ ತಥಾ ವತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುಂ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಥಮ್ಭಾ ಪನ… ಪೇ॰… ವಟ್ಟನ್ತೀ”**ತಿ। **ಸಙ್ಘಸನ್ತಕಮೇವಾತಿ** ವಾಸತ್ಥಾಯ ಕತಂ ಸಙ್ಘಿಕಸೇನಾಸನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಭಿಕ್ಖುಸನ್ತಕನ್ತಿ** ವಾಸತ್ಥಾಯ ಏವ ಕತಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಿಕಸೇನಾಸನಂ। **ಮುಖಸನ್ನಿಧೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಅನ್ತೋವುತ್ಥದುಕ್ಕಟಮೇವ ದೀಪಿತಂ।

ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕೇಣಿಯಜಟಿಲವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೦. **ಯೇನ ಆಪಣಂ ತದವಸರೀತಿ**ಆದೀಸು **ಆಪಣನ್ತಿ** ಏಕಸ್ಸ ನಿಗಮಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ನಿಗಮೇ ವೀಸತಿ ಆಪಣಮುಖಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಿಭತ್ತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಇತಿ ಸೋ ಆಪಣಾನಂ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ “ಆಪಣ”ನ್ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ನಿಗಮಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ನದೀತೀರೇ ಘನಚ್ಛಾಯೋ ರಮಣೀಯಭೂಮಿಭಾಗೋ ಮಹಾವನಸಣ್ಡೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಭಗವಾ ವಿಹರತಿ। **ಕೇಣಿಯೋತಿ** ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಜಟಿಲೋತಿ** ಆಹರಿಮಜಟಾಧರೋ ತಾಪಸೋ। ಸೋ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೋ, ಧನರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ

ಪನ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಸಮಾದಾಯ ರಞ್ಞೋ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ದತ್ವಾ ಭೂಮಿಭಾಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಸ್ಸಮಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಕಟಸತೇಹಿ ವಣಿಜ್ಜಂ ಪಯೋಜೇತ್ವಾ ಕುಲಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯೋ ಹುತ್ವಾ ವಸತಿ। ಅಸ್ಸಮೇಪಿ ಚಸ್ಸ ಏಕೋ ತಾಲರುಕ್ಖೋ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಏಕಂ ಸೋವಣ್ಣಮಯಂ ಫಲಂ ಮುಞ್ಚತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೋ ದಿವಾ ಕಾಸಾವಾನಿ ಧಾರೇತಿ, ಜಟಾ ಚ ಬನ್ಧತಿ, ರತ್ತಿಂ ಕಾಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವತಿ।

ಪವತ್ತಾರೋತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೮೫; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೨೭; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೫.೧೯೧) ಪವತ್ತಯಿತಾರೋ , ಪಾವಚನವಸೇನ ವತ್ತಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇಸನ್ತಿ** ಯೇಸಂ ಸನ್ತಕಂ। **ಮನ್ತಪದನ್ತಿ** ಮನ್ತಸದ್ದೇ ಬಹಿಕತ್ವಾ ರಹೋ ಭಾಸಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಮನ್ತಾ ಏವ ತಂತಂಅತ್ಥಪಟಿಪತ್ತಿಹೇತುತಾಯ ಪದನ್ತಿ ಮನ್ತಪದಂ, ವೇದವಚನಂ। **ಗೀತನ್ತಿ** ಅಟ್ಠಕಾದೀಹಿ ದಸಹಿ ಪೋರಾಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಉದಾತ್ತಾನುದಾತ್ತಾದಿಸರಸಮ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಸಜ್ಝಾಯಿತಂ। **ಪವುತ್ತನ್ತಿ** ಪಾವಚನವಸೇನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವುತ್ತಂ, ವಾಚಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಿಹಿತನ್ತಿ** ಸಮುಪಬ್ಯೂಳ್ಹಂ ರಾಸಿಕತಂ, ಇರುವೇದಯಜುವೇದಸಾಮವೇದಾದಿವಸೇನ ತತ್ಥಾಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಮನ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವಸೇನ ಸಜ್ಝಾಯನವಾಚಕಾದಿವಸೇನ ಚ ಪಿಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತದನುಗಾಯನ್ತೀತಿ** ಏತರಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತಂ ತೇಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಗೀತಂ ಅನುಗಾಯನ್ತಿ ಅನುಸಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। **ತದನುಭಾಸನ್ತೀತಿ** ತಂ ಅನುಭಾಸನ್ತಿ, ಇದಂ ಪುರಿಮಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಭಾಸಿತಮನುಭಾಸನ್ತೀತಿ** ತೇಹಿ ಭಾಸಿತಂ ಸಜ್ಝಾಯಿತಂ ಅನುಸಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। **ವಾಚಿತಮನುವಾಚೇನ್ತೀತಿ** ತೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಾಚಿತಂ ಅನುವಾಚೇನ್ತಿ। **ಸೇಯ್ಯಥಿದನ್ತಿ** ತೇ ಕತಮೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಟ್ಠಕೋತಿ**ಆದೀನಿ ತೇಸಂ ನಾಮಾನಿ। ತೇ ಕಿರ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪರಿಭಣ್ಡೇನ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗಞಾಣೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾದಿಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇನ ಅತೀತಕಪ್ಪೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಮನ್ತಜ್ಝೇನವಿಧಿಞ್ಚ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪರೂಪಘಾತಂ ಅಕತ್ವಾ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೇನ ವಚನೇನ ಸಹ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಮನ್ತೇ ಗನ್ಥೇಸುಂ। ಅಪರಾಪರೇ ಪನ ಓಕ್ಕಾಕರಾಜಕಾಲಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಯೋ ವೇದೇ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧವಚನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಿರುದ್ಧೇ ಅಕಂಸು। ರತ್ತಿಭೋಜನಂ ರತ್ತಿ, ತತೋ ಉಪರತಾತಿ **ರತ್ತೂಪರತಾ।** ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಯಾವ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನಾ ಭೋಜನಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ ನಾಮ, ತತೋ ವಿರತತ್ತಾ **ವಿರತಾ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ।** **ಪಟಿಯಾದಾಪೇತ್ವಾತಿ** ಸಪ್ಪಿಮಧುಸಕ್ಕರಾದೀಹಿ ಚೇವ ಮರಿಚೇಹಿ ಚ ಸುಸಙ್ಖತಂ ಪಾನಂ ಪಟಿಯಾದಾಪೇತ್ವಾ।

''ಮಹಾ ಖೋ ಕೇಣಿಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ''ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ? ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಪಸನ್ನತಾಯ। ತಿತ್ಥಿಯಾ ಹಿ ''ಅಹೋ ವತಾಯಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ಯೋ ನಿಮನ್ತಿಯಮಾನೋಪಿ ನ ಸಾದಿಯತೀ''ತಿ ಉಪನಿಮನ್ತಿಯಮಾನಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ ಪಸೀದನ್ತೀತಿ ಕೇಚಿ, ಅಕಾರಣಞ್ಚೇತಂ। ನತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪಚ್ಚಯಹೇತು ಏವರೂಪಂ ಕೋಹಞ್ಞಂ, ಅಯಂ ಪನ ಅಡ್ಢತೇಲಸಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಏತ್ತಕಾನಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖಂ ಪಟಿಯಾದೇಸ್ಸತಿ, ಸ್ವೇವ ಸೇಲೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತೀಹಿ ಪುರಿಸಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸತಿ, ಅಯುತ್ತಂ ಖೋ ಪನ ನವಕೇ ಅಞ್ಞತೋ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಇಮೇಹೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತುಂ, ಇಮೇ ವಾ ಅಞ್ಞತೋ ಪೇಸೇತ್ವಾ ನವಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತುಂ। ಅಥಾಪಿ ಸಬ್ಬೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖಾಹಾರೋ ನಪ್ಪಹೋಸ್ಸತಿ। ತತೋ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೇಸು ಮನುಸ್ಸಾ ಉಜ್ಝಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ''ಚಿರಸ್ಸಮ್ಪಿ ಕೇಣಿಯೋ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಯಾಪನಮತ್ತಂ ದಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖೀ''ತಿ, ಸಯಞ್ಚ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ ಪನ ಕತೇ ''ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ 'ತ್ವಞ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋ'ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹಾತೀ''ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಪಿ ನಿಮನ್ತೇತುಕಾಮೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ನಿಮನ್ತೇಸ್ಸತಿ, ತೇ ತೇನ ನಿಮನ್ತಿತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಹುತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವಮಸ್ಸ ಸದ್ಧಾ ಅನುರಕ್ಖಿತಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। **ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಖೋ ಭೋ ಗೋತಮಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಇದಂ ದೀಪೇತಿ ''ಭೋ ಗೋತಮ, ಕಿಂ ಜಾತಂ, ಯದಿ ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಅಧಿವಾಸೇತು ಭವಂ ಗೋತಮೋ, ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಮ್ಪಿ ದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋಮಿ ತುಮ್ಹಾಕಮ್ಪೀ''ತಿ। **ಠಪೇತ್ವಾ ಧಞ್ಞಫಲರಸನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ತಣ್ಡುಲಧೋವನೋದಕಮ್ಪಿ ಧಞ್ಞರಸೋಯೇವಾತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಚ್ಛುರಸನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ನಿಕ್ಕಸಟೋ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇಮಾಹಿ ಗಾಥಾಹೀತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೦೦) ಇಮಾಹಿ ಕೇಣಿಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾನುಕೂಲಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ। ತತ್ಥ ಅಗ್ಗಿಪರಿಚರಿಯಂ ವಿನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಯಞ್ಞಾಭಾವತೋ **"ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಮುಖಾ ಯಞ್ಞಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಸೇಟ್ಠಾ ಅಗ್ಗಿಜುಹನಪ್ಪಧಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಹಿ "ಅಗ್ಗಿಮುಖಾ ದೇವಾ"ತಿ ಅಗ್ಗಿಜುಹನಪುಬ್ಬಕಂ ಯಞ್ಞಂ ವಿದಹನ್ತಿ। ವೇದೇ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತೇಹಿ ಪಠಮಂ ಸಜ್ಝಾಯಿತಬ್ಬತೋ ಸಾವಿತ್ತೀ "ಛನ್ದಸೋ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ಸಾವಿತ್ತೀ ವೇದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ ತಂಪುಬ್ಬಕತ್ತಾ ವೇದಸವನಸ್ಸ। ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವತೋ ರಾಜಾ "ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ಓಗಾಹನ್ತೀನಂ ನದೀನಂ ಆಧಾರಭಾವತೋ ಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಪಟಿಸರಣತೋ ಚ ಸಾಗರೋ "ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ಚನ್ದಸಮಾಯೋಗೇನ "ಅಜ್ಜ ಕತ್ತಿಕಾ, ಅಜ್ಜ ರೋಹಿಣೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯನತೋ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಆಲೋಕಕರಣತೋ ನಕ್ಖತ್ತೇಹಿ ಅತಿವಿಸೇಸಸೋಮ್ಮಭಾವತೋ ಚ "ನಕ್ಖತ್ತಾನಂ ಮುಖಂ ಚನ್ದೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ದೀಪಸಿಖಾ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾ ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಂ ತಪನ್ತಾನಂ ವಿಜ್ಜುಲತಾನಂ ಅಗ್ಗತ್ತಾ ಆದಿಚ್ಚೋ "ತಪತಂ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾನಂ ಪನ ಅಗ್ಗತ್ತಾ ವಿಸೇಸೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಸಙ್ಘಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪುಞ್ಞಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನಾನಂ, ಸಙ್ಘೋ ವೇ ಯಜತಂ ಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಸಙ್ಘೋ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಆಯಮುಖಂ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಭಾವೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಕೇಣಿಯಜಟಿಲವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರೋಜಮಲ್ಲವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೦೧. ರೋಜವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ವಿಹಾರೋ**ತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಆಹಂಸು। **ಅತರಮಾನೋ**ತಿ ಅತುರನ್ತೋ, ಸಣಿಕಂ ಪದಪ್ಪಮಾಣಟ್ಠಾನೇ ಪದಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸುಸಮ್ಮಟ್ಠಂ ಮುತ್ತಾದಲಸಿನ್ದುವಾರಸನ್ಥರಸದಿಸಂ ವಾಲಿಕಂ ಅವಿನಾಸೇನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಳಿನ್ದ**ನ್ತಿ ಪಮುಖಂ। **ಉಕ್ಕಾಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಉಕ್ಕಾಸಿತಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾ। **ಅಗ್ಗಳ**ನ್ತಿ ಕವಾಟಂ। **ಆಕೋಟೇಹೀ**ತಿ ಅಗ್ಗನಖೇನ ಈಸಕಂ ಕುಞ್ಚಿಕಛಿದ್ದಸಮೀಪೇ ಕೋಟೇಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ದ್ವಾರಂ ಕಿರ ಅತಿಉಪರಿ ಅಮನುಸ್ಸಾ, ಅತಿಹೇಟ್ಠಾ ತಿರಚ್ಛಾನಜಾತಿಕಾ ಕೋಟೇನ್ತಿ, ತಥಾ ಅಕೋಟೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಛಿದ್ದಸಮೀಪೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಕೋಟೇನ್ತಿ, ಇದಂ ದ್ವಾರಕೋಟಕವತ್ತನ್ತಿ ದೀಪೇನ್ತಾ ವದನ್ತಿ। **ವಿವರಿ ಭಗವಾ ದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ನ ಭಗವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿ, ವಿವರತೂತಿ ಪನ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇಸಿ। ತತೋ "ಭಗವಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅನೇಕಾಸು ಕಪ್ಪಕೋಟೀಸು ದಾನಂ ದದಮಾನೇಹಿ ನ ಸಹತ್ಥಾ ದ್ವಾರವಿವರಣಕಮ್ಮಂ ಕತ"ನ್ತಿ ಸಯಮೇವ ದ್ವಾರಂ ವಿವಟಂ। ತಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ಮನೇನ ವಿವಟಂ, ತಸ್ಮಾ "ವಿವರಿ ಭಗವಾ ದ್ವಾರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ರೋಜಮಲ್ಲವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೦೩. ಆತುಮಾವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಅಞ್ಞತರೋ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋ**ತಿ ಸುಭದ್ದೋ ನಾಮ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ವುಡ್ಢಕಾಲೇ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ "ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ದ್ವೇ ದಾರಕಾ**ತಿ ಸಾಮಣೇರಭೂಮಿಯಂ ಠಿತಾ ದ್ವೇ ಪುತ್ತಾ। **ನಾಳಿಯಾವಾಪಕೇನಾ**ತಿ ನಾಳಿಯಾ ಚೇವ ಥವಿಕಾಯ ಚ। **ಸಂಹರಿಂಸೂ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಮನುಸ್ಸಾ ತೇ ದಾರಕೇ ಮಞ್ಜುಭಾಣಿನೇ ಪಟಿಭಾನವನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಕಾರೇತುಕಾಮಾಪಿ ಅಕಾರೇತುಕಾಮಾಪಿ ಕಾರೇನ್ತಿಯೇವ, ಕತಕಾಲೇ ಚ "ಕಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಥ ತಾತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇ ವದನ್ತಿ "ನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಞ್ಞೇನ ಕೇನಚಿ ಅತ್ಥೋ, ಪಿತಾ ಪನ ನೋ ಭಗವತೋ ಆಗತಕಾಲೇ ಯಾಗುದಾನಂ ಕಾತುಕಾಮೋ"ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಪರಿಗಣೇತ್ವಾವ ಯಂ ತೇ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಹರಿತುಂ, ಸಬ್ಬಂ ದೇನ್ತಿ। ಯಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪೇಸೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ದಾರಕಾ ಬಹುಂ ಲೋಣಮ್ಪಿ ತೇಲಮ್ಪಿ ಸಪ್ಪಿಮ್ಪಿ ತಣ್ಡುಲಮ್ಪಿ ಖಾದನೀಯಮ್ಪಿ ಸಂಹರಿಂಸು।

ಆತುಮಾಯಂ ವಿಹರತೀತಿ ಆತುಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತಿ। **ಭುಸಾಗಾರೇ**ತಿ ಭುಸಮಯೇ ಅಗಾರಕೇ। ತತ್ಥ ಕಿರ ಮಹನ್ತಂ ಪಲಾಲಪುಞ್ಜಂ ಅಬ್ಭನ್ತರತೋ ಪಲಾಲಂ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಸಾಲಾಸದಿಸಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ವಸನಯೋಗ್ಗಟ್ಠಾನಸದಿಸಂ ಕತಂ, ತದಾ

ಭಗವಾ ತತ್ಥ ವಸಿ। ಅಥ ಭಗವತಿ ಆತುಮಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭುಸಾಗಾರಕಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಸುಭದ್ದೋ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಗಾಮದ್ವಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಆಮನ್ತೇಸಿ "ಉಪಾಸಕಾ ನಾಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಾಮಿ, ಮಯ್ಹಂ ದಾರಕೇಹಿ ಆನೀತತೇಲಾದೀನಿಯೇವ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಹೋನ್ತಿ, ಹತ್ಥಕಮ್ಮಮತ್ತಂ ಮೇ ದೇಥಾ"ತಿ। ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಕರೋಮಾತಿ? "ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಸಬ್ಬೂಪಕರಣಾನಿ ಗಾಹೇತ್ವಾ ವಿಹಾರೇ ಉದ್ಧನಾನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಕಾಳಕಂ ಕಾಸಾವಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ತಾದಿಸಮೇವ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ "ಇದಂ ಕರೋಥ, ಇದಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ವಿಚಾರೇನ್ತೋ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಭೋಜ್ಜಯಾಗುಞ್ಚ ಮಧುಗೋಳಕಞ್ಚ ಪಟಿಯಾದಾಪೇಸಿ। **ಭೋಜ್ಜಯಾಗು** ನಾಮ ಪಠಮಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾತಬ್ಬಯಾಗು, ತತ್ಥ ಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತಮಚ್ಛಮಂಸಪುಪ್ಫಫಲರಸಾದಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಖಾದನೀಯಂ ನಾಮ, ಸಬ್ಬಂ ಪವಿಸತಿ, ಕೀಳಿತುಕಾಮಾನಂ ಸೀಸಮಕ್ಖನಯೋಗ್ಗಾ ಹೋತಿ ಸುಗನ್ಧಗನ್ಧಾ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತುಂ ಆತುಮಗಾಮನಗರಾಭಿಮುಖೋ ಪಾಯಾಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸುಂ "ಭಗವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಗಾಮಂ ಪವಿಸತಿ, ತಯಾ ಕಸ್ಸ ಯಾಗು ಪಟಿಯಾದಿತಾ"ತಿ। ಸೋ ಯಥಾನಿವತ್ಥಪಾರುತೇಹೇವ ತೇಹಿ ಕಾಳಕಕಾಸಾವೇಹಿ ಏಕೇನ ಹತ್ಥೇನ ದಬ್ಬಿಞ್ಚ ಕಟಚ್ಛುಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ದಕ್ಖಿಣಜಾಣುಮಣ್ಡಲಂ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಯಾಗು"ನ್ತಿ ಆಹ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಸೋ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋ ತಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಯಾ ಅಚ್ಚಯೇನ ಬಹುತರಂ ಯಾಗುಂ ಪಟಿಯಾದಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಉಪನಾಮೇಸೀ"**ತಿ। **ಜಾನನ್ತಾಪಿ ತಥಾಗತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಕುತಾಯನ್ತಿ** ಕುತೋ ಅಯಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೩೦೪. ದಸಭಾಗಂ ದತ್ವಾತಿ ದಸಮಭಾಗಂ ದತ್ವಾ। ತೇನೇವಾಹ **"ದಸ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಏಕೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಭೂಮಿಸಾಮಿಕಾನಂ ದಾತಬ್ಬೋ"**ತಿ।

ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುಮಹಾಪದೇಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೦೫. ಪರಿಮದ್ದನ್ತಾತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತಾ। ಪತ್ತುಣ್ಣದೇಸೇ ಸಞ್ಜಾತವತ್ಥಂ **ಪತ್ತುಣ್ಣಂ**। ಕೋಸೇಯ್ಯವಿಸೇಸೋತಿ ಹಿ ಅಭಿಧಾನಕೋಸೇ ವುತ್ತಂ। ಚೀನದೇಸೇ ಸೋಮಾರದೇಸೇ ಚ ಸಞ್ಜಾತವತ್ಥಾನಿ **ಚೀನಸೋಮಾರಪಟಾನಿ**। ಪತ್ತುಣ್ಣಾದೀನಿ ತೀಣಿ ಕೋಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅನುಲೋಮಾನಿ ಪಾಣಕೇಹಿ ಕತಸುತ್ತಮಯತ್ತಾ। **ಇದ್ಧಿಮಯಿಕಂ** ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪುಞ್ಞಿದ್ಧಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಚೀವರಂ। ತಂ ಖೋಮಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಹೋತೀತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಅನುಲೋಮಂ। ದೇವತಾಹಿ ದಿನ್ನಚೀವರಂ **ದೇವದತ್ತಿಯಂ**। ತಂ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಜಾಲಿನೀದೇವಕಞ್ಞಾಯ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿನ್ನವತ್ಥಸದಿಸಂ। ತಮ್ಪಿ ಖೋಮಾದೀನಞ್ಞೇವ ಅನುಲೋಮಂ ಹೋತಿ ತೇಸು ಅಞ್ಞತರಭಾವತೋ। **ದ್ವೇ ಪಟಾ ದೇಸನಾಮೇನೇವ ವುತ್ತಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಸರೂಪದಸ್ಸನಪರಮೇತಂ, ನಾಞ್ಞಂ ನಿವತ್ತನಪರಂ ಪತ್ತುಣ್ಣಪಟಸ್ಸಪಿ ದೇಸನಾಮೇನೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ತುಮ್ಬಾ**ತಿ ಭಾಜನಾನಿ । **ಫಲತುಮ್ಬೋ**ತಿ ಲಾಬುಆದಿ। **ಉದಕತುಮ್ಬೋ**ತಿ ಉದಕುಕ್ಖಿಪನಕಕುಟಕೋ। **ಕಿಲಞ್ಜಚ್ಛತ್ತ**ನ್ತಿ ವೇಳುವಿಲೀವೇಹಿ ವಾಯಿತ್ವಾ ಕತಛತ್ತಂ। **ಸಮ್ಭಿನ್ನರಸ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಿಸ್ಸಿತರಸಂ। **ಪಾನಕಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಮ್ಬಪಾನಾದಿಪಾನಕಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ವಿಕಾಲೇಪಿ ಕಪ್ಪತಿ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನರಸತ್ತಾ। **ತೇನ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇನ ಸದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ತೇನ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೇನ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇನ ಸದ್ಧಿಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಚತುಮಹಾಪದೇಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭೇಸಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಕಥಿನಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಕಥಿನಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೦೬. ಕಥಿನಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಸೀಸವಸೇನಾ**ತಿ ಪಧಾನಙ್ಗವಸೇನ। “**ಕಥಿನ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಾನಿಸಂಸೇ ಅನ್ತೋಕರಣಸಮತ್ಥತಾಯ ಥಿರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। “**ಸೋ ನೇಸಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಯುಜ್ಜತೀ**ತಿ “ಸೋ ತುಮ್ಹಾಕ”ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ “ನೇಸ”ನ್ತಿ ವಚನಂ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಯೇ ಅತ್ಥತಕಥಿನಾ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ತುಮ್ಹಾಕಮೇವ, ಯೇ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಅತ್ಥತಕಥಿನಾ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಚರಣ**ನ್ತಿ ಚಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಅನಾಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಕುಲೇಸು ಚರಣಂ। **ಮತಕಚೀವರ**ನ್ತಿ ಮತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಚೀವರಂ। **ತತುಪ್ಪಾದೇನ ಆಭತ**ನ್ತಿ ವಿಹಾರಸನ್ತಕೇನ ಖೇತ್ತವತ್ಥುಆದಿನಾ ಆನೀತಂ।

ಪಠಮಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಾತಿ ಇದಂ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಂ ಅಕತ್ವಾ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಭಾವಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ ಅನ್ತರಾಯೇನ ಅಪ್ಪವಾರಿತಾನಮ್ಪಿ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾನಂ ಕಥಿನತ್ಥಾರಸಮ್ಭವತೋ। ತೇನೇವ “ಅಪ್ಪವಾರಿತಾ ವಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ “ಛಿನ್ನವಸ್ಸಾ ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ಉಪಗತಾ ವಾ ನ ಲಭನ್ತೀ”ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ। **ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾಪಿ ನ ಲಭನ್ತೀ**ತಿ ನಾನಾಸೀಮಾಯ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಕಥಿನತ್ಥಾರಂ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖಲಿಮಕ್ಖಿತಸಾಟಕೋ**ತಿ ಅಹತವತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ದಾನಕಮ್ಮವಾಚಾ**ತಿ ಕಥಿನದುಸ್ಸದಾನಕಮ್ಮವಾಚಾ। **ಅಕಾತುಂ ನ ಲಬ್ಭತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅನಾದರಿಯೇನ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಕಮ್ಮವಾಚಾ ಪನ ಏಕಾಯೇವ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಕಥಿನತ್ಥಾರಸಾಟಕಸ್ಸ ದಾನಕಾಲೇ ವುತ್ತಾ ಏಕಾಯೇವ ಕಮ್ಮವಾಚಾ ವಟ್ಟತಿ। ಪುನ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥೇ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ದಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಅಪಲೋಕನಮೇವ ಅಲನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೩೦೮. **ಮಹಾಭೂಮಿಕ**ನ್ತಿ ಮಹಾವಿಸಯಂ, ಚತುವೀಸತಿಆಕಾರವನ್ತತಾಯ ಮಹಾವಿತ್ಥಾರಿಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪಞ್ಚಕ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಖಣ್ಡಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಪಠಮಚಿಮಿಲಿಕಾ**ತಿ ಕಥಿನವತ್ಥತೋ ಅಞ್ಞಾ ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿಚಿಮಿಲಿಕಾ। “**ಕುಚ್ಛಿಚಿಮಿಲಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬಿತಮತ್ತೇನಾ**ತಿ ಥಿರಜಿಣ್ಣಾನಂ ಚಿಮಿಲಿಕಾನಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ ಕುರುನ್ದಿಯಞ್ಚ** “ವುತ್ತವಚನನಿದಸ್ಸನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಏವ ಭೇದೋ, ಅತ್ಥೇ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಿಟ್ಠಿಅನುವಾತಾರೋಪನಮತ್ತೇನಾ**ತಿ ದೀಘತೋ ಅನುವಾತಸ್ಸ ಆರೋಪನಮತ್ತೇನ। **ಕುಚ್ಛಿಅನುವಾತಾರೋಪನಮತ್ತೇನಾ**ತಿ ಪುಥುಲತೋ ಅನುವಾತಸ್ಸ ಆರೋಪನಮತ್ತೇನ। **ಸಾರುಪ್ಪಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಂ ಹೋತಿ। **ರತ್ತಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನಾ**ತಿ ರತ್ತಿಅತಿಕ್ಕನ್ತೇನ।

ಕಥಿನಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆದಾಯಸತ್ತಕಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೧. **ಅಯ**ನ್ತಿ ಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ। **ಇಧ ನ ವುತ್ತೋ**ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಮಾತಿಕಾಪದಭಾಜನೇ ಸವನನ್ತಿಕಾನನ್ತರಂ ನ ವುತ್ತೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕೇ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೇ। “ಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕೋ ನಾಮ ಚೀವರಕಾಲಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕೋ”ತಿ **ಕೇನಚಿ** ವುತ್ತಂ। “ಬಹಿಸೀಮಾಯಂ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಸ್ಸ ಅತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ ಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕೋ”ತಿ ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ। ಸಹುಬ್ಭಾರೇ “ಸೋ ಕತಚೀವರೋ”ತಿ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋ ಪಠಮಂ ಛಿಜ್ಜತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಇಧ ಪನ ಪರಿವಾರಪಾಳಿಯಞ್ಚ “ದ್ವೇ ಪಲಿಬೋಧಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಛಿಜ್ಜನ್ತೀ”ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೧೫) ವಚನತೋ ತಂ ನ ಸಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಮೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ।

೩೧೨. “ಸಮಾದಾಯವಾರೋ ಆದಾಯವಾರಸದಿಸೋ, ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತೋ ‘ಸಮಾದಾಯ ಪಕ್ಕಮತೀ’ತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪುನ ಸಮಾದಾಯವಾರೇಪಿ ತೇಯೇವ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ವಿಪ್ಪಕತಚೀವರೇ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಸ್ಸ ಕಥಿನುದ್ಧಾರಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ **“ಯಥಾಸಮ್ಭವ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕೋ ಹಿ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ವುತ್ತೋ “ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ಥತಕಥಿನೋ ಕತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮತೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ವಿಪ್ಪಕತಚೀವರೋ ನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಛಳೇವ ಉಬ್ಭಾರಾ ತತ್ಥ ದಸ್ಸಿತಾ।

ತತ್ರಾಯಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಾರವಿಭಾವನಾ - ಆದಾಯವಾರಾ ಸತ್ತ, ತಥಾ ಸಮಾದಾಯವಾರಾತಿ ದ್ವೇ ಸತ್ತಕವಾರಾ, ತತೋ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಕತಚೀವರಸ್ಸ ಆದಾಯಸಮಾದಾಯವಾರವಸೇನ ದ್ವೇ ಛಕ್ಕವಾರಾ, ತತೋ ಪರಂ ನಿಟ್ಠಾನಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನಾಸನನ್ತಿಕಾನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ತಿಕಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ। ತತ್ಥ ಪಠಮತ್ತಿಕಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಂ “ಪಚ್ಚೇಸ್ಸಂ ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಇಮಂ ವಿಧಿಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಬಹಿಸೀಮಾಯಮೇವ “ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಪವತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕಸಉಬ್ಭಾರಾ ತತ್ಥ ನ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ। ದುತಿಯತ್ತಿಕಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಂ “ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಪವತ್ತಂ। ತತಿಯತ್ತಿಕಂ **ಅನಧಿಟ್ಠಿತ**-ಪದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪಠಮತ್ತಿಕೇನ ಸಮೇತಿ। **ಅನಧಿಟ್ಠಿತೇನಾ**ತಿ ಚ “ಪಚ್ಚೇಸ್ಸಂ ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಅನಧಿಟ್ಠಿತೇನ, ಅನಿಯಮಿತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತಿಯತ್ತಿಕಾನನ್ತರಂ ಚತುತ್ಥತ್ತಿಕಂ ಸಮ್ಭವನ್ತಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಂ “ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ವಚನವಿಸೇಸೇನ ಸಮ್ಭವತಿ। ತಥಾ ಚ ಯೋಜಿಯಮಾನಂ ಇತರೇಹಿ ಸವನನ್ತಿಕಾದೀಹಿ ಅವಿರುದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ ಚತುತ್ಥತ್ತಿಕಂ ಅಹುತ್ವಾ ಛಕ್ಕಂ ಜಾತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ತೀಣಿ ತಿಕಾನಿ ಏಕಂ ಛಕ್ಕಞ್ಚಾತಿ ಪಠಮಂ ಪನ್ನರಸಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩೧೯-೩೨೦. ತತೋ ಇದಮೇವ ಪನ್ನರಸಕಂ ಉಪಸಗ್ಗವಿಸೇಸೇನ ದುತಿಯಂ ಸಮಾದಾಯಪನ್ನರಸಕಂ ನಾಮ ಕತಂ। ಪುನ “ವಿಪ್ಪಕತಚೀವರಂ ಆದಾಯಾ”ತಿ ತತಿಯಂ ಪನ್ನರಸಕಂ, “ಸಮಾದಾಯಾ”ತಿ ಚತುತ್ಥಂ ಪನ್ನರಸಕಂ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ಏವಂ ಚತ್ತಾರಿ ಪನ್ನರಸಕಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತತ್ಥ ಪಠಮದುತಿಯೇಸು ಪನ್ನರಸಕೇಸು ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಕತಚೀವರಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ವಿಪ್ಪಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತೋ ಪರಂ “ಚೀವರಾಸಾಯ ಪಕ್ಕಮತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಿಟ್ಠಾನಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನಾಸನಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕವಸೇನ ಏಕೋ ವಾರೋತಿ ಇದಮೇಕಂ ಚತುಕ್ಕಂ ಜಾತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾನಿ ತಿಕಾನಿ ಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕಾನಿ ತೀಣಿ ಚ ತಿಕಾನೀತಿ ಏತಂ ಅನಾಸಾಯದ್ವಾದಸಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತದನನ್ತರೇ ಆಸಾಯದ್ವಾದಸಕೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಠಮಂ ದ್ವಾದಸಕಂ ಲಬ್ಭತಿ, ತಥಾಪಿ ತಂ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸನ್ತಿ ತಮೇಕಂ ದ್ವಾದಸಕಂ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ವಿಸೇಸತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ “ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಂ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ದುತಿಯಚತುಕ್ಕೇ “ಸೋ ಬಹಿಸೀಮಗತೋ ಸುಣಾತೀ”ತಿಆದಿವಚನಸ್ಸ ತತಿಯಚತುಕ್ಕೇ ಸವನನ್ತಿಕಾದೀನಞ್ಚ ಓಕಾಸಕರಣತ್ಥನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇದಂ ಪನ ದ್ವಾದಸಕಂ ಅನಾಸಾಯವಸೇನಪಿ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಇಮಿನಾ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ನ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ದ್ವೇ ದ್ವಾದಸಕಾನಿ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಾನಿ। ಕರಣೀಯದ್ವಾದಸಕೇಪಿ ಯಥಾದಸ್ಸಿತಂ ಅನಾಸಾಯದ್ವಾದಸಕಂ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಂ ಆಸಾಯದ್ವಾದಸಕಞ್ಚಾತಿ ದ್ವೇ ದ್ವಾದಸಕಾನಿ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಾನಿ।

೩೨೧-೩೨೨. ಯಸ್ಮಾ ದಿಸಂಗಮಿಕನವಕೇ “ದಿಸಂಗಮಿಕೋ ಪಕ್ಕಮತೀ”ತಿ ವಚನೇನೇವ “ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಇದಂ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧಾಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಚೀವರಪಟಿವೀಸಂ ಅಪವಿಲಾಯಮಾನೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧಸಮುಚ್ಛಿತಮಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ **ಚೀವರಪಟಿವೀಸ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಬ್ಬಚೀವರಭಾಗಂ। **ಅಪವಿಲಾಯಮಾನೋ**ತಿ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ। ತಸ್ಸ ಚೀವರಲಾಭೇ ಸತಿ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾವಾಸೇ ನಿಟ್ಠಾನಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನಾಸನನ್ತಿಕಾನಂ ವಸೇನ ಏಕಂ ತಿಕಂ, ತೇಸಂಯೇವ ವಸೇನ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಏಕಂ, ಗತಟ್ಠಾನೇ ಏಕನ್ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಕಾನಂ ವಸೇನ ಏಕಂ ನವಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩೨೪. ತತೋ ಪರಂ ನಿಟ್ಠಾನಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನಾಸನನ್ತಿಕಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕಸಉಬ್ಭಾರಾನಂ ವಸೇನ ಫಾಸುವಿಹಾರಪಞ್ಚಕಂ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಆದಾಯಸತ್ತಕಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕಥಿನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಜೀವಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೨೯-೩೩೦. ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಕಮ್ಮವಿಪಾಕನ್ತಿ** ಕಮ್ಮಜರೋಗಂ। **ಸಂಯಮಸ್ಸಾತಿ** ಆನಿಸಂಸಸ್ಸ, ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ।

ಪಜ್ಜೋತರಾಜವತ್ಥುಕಥಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೪-೩೩೯. ವಿಚ್ಛಿಕಸ್ಸ ಜಾತೋತಿ ತಸ್ಸ ಕಿರ ಮಾತುಯಾ ಉತುಸಮಯೇ ಸಯನಗತಾಯ ವಿಚ್ಛಿಕೋ ನಾಭಿಪ್ಪದೇಸಂ ಆರುಳ್ಹೋ, ಸಾ ತಸ್ಸ ಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ ''ವಿಚ್ಛಿಕಸ್ಸ ಜಾತೋ''ತಿ। **ಉಸ್ಸನ್ನದೋಸೋತಿ** ಸಞ್ಚಿತಪಿತ್ತಾದಿದೋಸೋ।

ವರಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೩೮. ಇತರೀತರೇನಾತಿ ಇತರೇನ ಇತರೇನ। **ಇತರ**-ಸದ್ದೋ ಪನ ಅನಿಯಮವಚನೋ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ-ಸದ್ದೇಹಿ ಸಮಾನತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ''**ಅಪ್ಪಗ್ಘೇನಪಿ ಮಹಗ್ಘೇನಪಿ ಯೇನ ಕೇನಚೀ**''ತಿ। **ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಯಕೋಜವನ್ತಿ** ಹತ್ಥಿಪಿಟ್ಠೀಸು ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬತಾಯ ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಯನ್ತಿ ಲದ್ಧಸಮಞ್ಞಂ ಚತುರಙ್ಗುಲಪುಪ್ಫಂ ಕೋಜವಂ।

ಕಮ್ಬಲಾನುಜಾನನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೦. ಉಪಚಾರೇತಿ ಸುಸಾನಸ್ಸ ಆಸನ್ನೇ ಪದೇಸೇ। **ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಗತಾತಿ** ಕಿಞ್ಚಿ ಅವತ್ವಾಯೇವ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಗತಾ। **ಸೋ ಏವ ಸಾಮೀತಿ** ಅಕತಾಯ ಕತಿಕಾಯ ಯೇನ ಗಹಿತಂ, ಸೋವ ಸಾಮೀ।

ಚೀವರಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಸಮ್ಮುತಿಆದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೨-೩೪೩. ಧುರವಿಹಾರಟ್ಠಾನೇತಿ ವಿಹಾರದ್ವಾರಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇ। **ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇಯೇವ ಸಮ್ಮನ್ನಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ಜಾನನತ್ಥಾಯ ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇಯೇವ ನಿಸಿನ್ನೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ನಿತಬ್ಬಂ। **ತುಲಾಭೂತೋತಿ** ತುಲಾಸದಿಸೋ। **ವಣ್ಣಾವಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಸಬ್ಬಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಗ್ಘತೋ ಸಮಕೇ ಕತ್ವಾ। ತೇನೇವಾಹ ''**ಸಮೇ ಪಟಿವೀಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ**''ತಿ। ಇದನ್ತಿ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಉಪಡ್ಢಪಟಿವೀಸಸ್ಸ ದಾನಂ। **ಘಾತಿಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಸಮ್ಮುಞ್ಜನೀಬನ್ಧನಾದಿಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ । **ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ** ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಸಮಪಟಿವೀಸೋ ದಾತಬ್ಬೋತಿ** ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಯಾಚನ್ತಾನಂ ಪಟಿಞ್ಞಾಮತ್ತೇನಪಿ ಸಮಕೋಟ್ಠಾಸೋ ದಾತಬ್ಬೋ।

ಚೀವರರಜನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೪. ರಜನಕುಮ್ಭಿಯಾ ಮಜ್ಝೇ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅನ್ತೋರಜನಕುಮ್ಭಿಯಾ ಮಜ್ಝೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಏವಂ ವಟ್ಟಾಧಾರಕೇ ಅನ್ತೋರಜನಕುಮ್ಭಿಯಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತೇ ಮಜ್ಝೇ ಉದಕಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ವಟ್ಟಾಧಾರಕತೋ ಬಹಿ ಸಮನ್ತಾ ಅನ್ತೋಕುಮ್ಭಿಯಂ ರಜನಚ್ಛಲ್ಲಿ। **ರಜನಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತುನ್ತಿ** ರಜನಚ್ಛಲ್ಲಿಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತುಂ।

ತಿಚೀವರಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೭. ಉದ್ಧಸ್ತೇ ಅರುಣೇತಿ ಉಗ್ಗತೇ ಅರುಣಸೀಸೇ। **ನನ್ದಿಮುಖಿಯಾತಿ** ತುಟ್ಠಮುಖಿಯಾ।

ಅತಿರೇಕಚೀವರಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೮. ಅಚ್ಛುಪೇಯ್ಯನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಪೇಯ್ಯಂ। **ಹತವತ್ಥಕಾನನ್ತಿ** ಕಾಲಾತೀತವತ್ಥಾನಂ। **ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಅಲ್ಲೀಯಾಪನಖಣ್ಡನ್ತಿ** ದುಬ್ಬಲಟ್ಠಾನಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅಲ್ಲೀಯಾಪನವತ್ಥಖಣ್ಡಂ।

ವಿಸಾಖಾವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೯-೩೫೧. ವಿಸಾಖಾವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಕಲ್ಲಕಾಯಾತಿ** ಅಕಿಲನ್ತಕಾಯಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಫುಟಸರೀರಾ। **ಗತೀತಿ** ಞಾಣಗತಿ ಞಾಣಾಧಿಗಮೋ। **ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯೋತಿ** ಞಾಣಾಭಿಸಮ್ಪರಾಯೋ ಞಾಣಸಹಿತೋ ಪೇಚ್ಚಭಾವೋ।

ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತೀತಿ “ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಸಕದಾಗಾಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸ ತಂ ಞಾಣಗತಿಂ, ತತೋ ಪರಂ “ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೦೪) ಞಾಣಾಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ ಆವಿ ಕರಿಸ್ಸತಿ। **ಸೋವಗ್ಗಿಕನ್ತಿ** ಸಗ್ಗಸಂವತ್ತನಿಕಂ। ಸೋಕಂ ನುದತಿ ವಿನೋದೇತೀತಿ **ಸೋಕನುದಂ**।

ನಿಸೀದನಾದಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೫೩. ದುಕ್ಖಂ ಸುಪತೀತಿ ನಾನಾವಿಧಸುಪಿನಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ದುಕ್ಖಂ ಸುಪತಿ। **ದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಬುಜ್ಝತೀತಿ** ಪಟಿಬುಜ್ಝನ್ತೋಪಿ ಉತ್ತಸಿತ್ವಾ ಸಲೋಮಹಂಸೋ ದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಬುಜ್ಝತಿ।

ಪಚ್ಛಿಮವಿಕಪ್ಪನುಪಗಚೀವರಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೫೯-೩೬೧. ಅಟ್ಠಪದಕಚ್ಛನ್ನೇನ ಪತ್ತಮುಖಂ ಸಿಬ್ಬಿತುನ್ತಿ ಅಟ್ಠಪದಫಲಕಾಕಾರೇನ ಪತ್ತಮುಖೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಬ್ಭಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬಿತುಂ। **ಅಗ್ಗಳಗುತ್ತಿಯೇವ ಪಮಾಣನ್ತಿ** ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ನಿಕ್ಖೇಪಕಾರಣೇಹಿ ಠಪೇನ್ತೇನಪಿ ಅಗ್ಗಳಗುತ್ತಿವಿಹಾರೇಯೇವ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸಙ್ಘಿಕಚೀವರುಪ್ಪಾದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೩. ಪಞ್ಚ ಮಾಸೇತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ವಡ್ಢಿಂ ಪಯೋಜೇತ್ವಾ ಠಪಿತಉಪನಿಕ್ಖೇಪತೋತಿ** ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕತ್ಥಾಯ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರೇಹಿ ವಡ್ಢಿಂ ಪಯೋಜೇತ್ವಾ ಠಪಿತಉಪನಿಕ್ಖೇಪತೋ। **ತತ್ರುಪ್ಪಾದತೋತಿ** ನಾಳಿಕೇರಆರಾಮಾದಿತತ್ರುಪ್ಪಾದತೋ। “ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಲಾಭವಸೇನ ವಾ ಮತಕಚೀವರವಸೇನ ವಾ ತತ್ರುಪ್ಪಾದವಸೇನ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಮಾಸೇ, ಅನತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸ ಏಕಂ ಚೀವರಮಾಸಂ ಪಾಪುಣಾತೀ”ತಿ ಅವಿಸೇಸತೋ ವತ್ವಾಪಿ ಪುನ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಲಾಭವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಲಬ್ಭಮಾನವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಂ ಪನ ಇಧ”**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಇಧಾತಿ** ಅಭಿಲಾಪಮತ್ತಮೇತಂ। “ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಸೋಯೇವ ನಯೋ। **ಅನತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸಪಿ ಪಞ್ಚ ಮಾಸೇ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ** ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಲಾಭವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸಪಿ ವುತ್ಥವಸ್ಸಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಮಾಸೇ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಕೇನಚಿ** ಪನ “ಇಧ-ಸದ್ದೇನ ನಿಯಮಿತತ್ತಾ”ತಿ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅಕಾರಣಂ। ತಥಾ ಹಿ ಇಧ-ಸದ್ದೇನ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾಪಿ “ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮಾ”ತಿ ವಾ “ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದೇಮಾ”ತಿ ವಾ ಅನ್ತೋಹೇಮನ್ತೇ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಲಾಭವಸೇನ ದಿನ್ನಂ ಚೀವರಂ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸಪಿ ವುತ್ಥವಸ್ಸಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಮಾಸೇ

ಪಾಪುಣಾತಿ, ತೇನೇವ ಪರತೋ ಅಟ್ಠಸು ಮಾತಿಕಾಸು "ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಮಾತಿಕಾಪದಸ್ಸ ವಿನಿಚ್ಛಯೇ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯) "ಚೀವರಮಾಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮೋ ದಿವಸೋ, ತಾವ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದೇಮಾತಿ ವುತ್ತೇ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥತಂ ವಾ ಹೋತು ಅನತ್ಥತಂ ವಾ, ಅತೀತವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಮೇವ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತತೋ ಪರನ್ತಿ** ಪಞ್ಚಮಾಸತೋ ಪರಂ, ಗಿಮ್ಹಾನಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಕಸ್ಮಾ? ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ"ತಿ ಇದಂ "ಉದಾಹು ಅನಾಗತವಸ್ಸೇ"ತಿ ಇಮಸ್ಸಾನನ್ತರಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಗಿಮ್ಹಾನಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಮೇವ ಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ "ಕಿಂ ಅತೀತವಸ್ಸೇ ಇದಂ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ತೇನೇವ ಪರತೋಪಿ ವಕ್ಖತಿ "ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವುತ್ತೇ ಪನ ಮಾತಿಕಾ ಆರೋಪೇತಬ್ಬಾ 'ಅತೀತವಸ್ಸಾವಾಸಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ, ಅನಾಗತೋ ಚಾತುಮಾಸಚ್ಚಯೇನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕತರವಸ್ಸಾವಾಸಸ್ಸ ದೇಸೀ'ತಿ। ಸಚೇ 'ಅತೀತವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಂ ದಮ್ಮೀ'ತಿ ವದತಿ, ತಂಅನ್ತೋವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಮೇವ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯)। ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಪನ "ಅನತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸಪಿ ಪಞ್ಚ ಮಾಸೇ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸಾನನ್ತರಂ "ಕಸ್ಮಾ? ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ"ತಿ ಇದಂ ಲಿಖನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ನ ಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಅನತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸಪಿ ಪಞ್ಚ ಮಾಸೇ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಚ ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವುತ್ಥವಸ್ಸಸ್ಸೇವ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತೇನೇವ ಪರತೋ ವಕ್ಖತಿ "ಅಸುಕವಿಹಾರೇ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸಙ್ಘಸ್ಸಾತಿ ವದತಿ, ತತ್ರ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಮೇವ ಯಾವ ಕಥಿನಸ್ಸುಬ್ಭಾರಾ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏವಂ ವದತಿ, ತತ್ರ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯)।

ಠಿತಿಕಾ ಪನ ನ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಏತ್ಥ ಅಟ್ಠಿತಾಯ ಠಿತಿಕಾಯ ಪುನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚೀವರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಚೇ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಗಚ್ಛತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಠಿತಾಯ ಪನ ಠಿತಿಕಾಯ ಪುನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚೀವರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಚೇ ನವಕತರೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಠಿತಿಕಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಗಚ್ಛತಿ। ಸಚೇ ವುಡ್ಢತರೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಠಿತಿಕಾ ಉದ್ಧಮಾರೋಹತಿ। ಅಥ ಅಞ್ಞೋ ನತ್ಥಿ, ಪುನ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ದುಗ್ಗಹಿತಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಸಙ್ಘಿಕಾನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಗಹಿತಮೇವ ನಾಮಾತಿ** "ಇಮಸ್ಸ ಇದಂ ಪತ್ತ"ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ವಿದಿತಂ, ತೇ ಪನ ಭಾಗಾ ಅತ್ಥತೋ ತೇಸಂ ಪತ್ತಾಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಇತೋವಾತಿ** ಥೇರಾನಂ ದಾತಬ್ಬತೋಯೇವ।

ಸಙ್ಘಿಕಚೀವರುಪ್ಪಾದಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪನನ್ದಸಕ್ಯಪುತ್ತವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೪. ಸತ್ತಾಹವಾರೇನ ಅರುಣಮೇವ ಉಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ಏತಂ ವಚನಮತ್ತಮೇವ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಸತ್ತಾಹಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ। **ಇದನ್ತಿ** ಏಕಾಧಿಪ್ಪಾಯದಾನಂ। **ನಾನಾಲಾಭೇಹೀತಿ**ಆದೀಸು ನಾನಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಲಾಭೋ ಏತೇಸೂತಿ ನಾನಾಲಾಭಾ, ದ್ವೇ ವಿಹಾರಾ, ತೇಹಿ **ನಾನಾಲಾಭೇಹಿ**। ನಾನಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಪಾಕಾರಾದೀಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಉಪಚಾರೋ ಏತೇಸನ್ತಿ ನಾನೂಪಚಾರಾ, ತೇಹಿ **ನಾನೂಪಚಾರೇಹಿ**। **ಏಕಸೀಮವಿಹಾರೇಹೀತಿ** ಏಕೂಪಚಾರಸೀಮಾಯಂ ದ್ವೀಹಿ ವಿಹಾರೇಹಿ।

ಗಿಲಾನವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೫. ಪಲಿಪನ್ನೋತಿ ನಿಮುಗ್ಗೋ, ಮಕ್ಖಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಚ್ಚಾರೇತ್ವಾತಿ** ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಸಮಾನಾಚರಿಯಕೋತಿ** ಏತ್ಥ ಸಚೇಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಏಕೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಹೋತಿ, ಏಕೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೋ, ಏತೇಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮಾನಾಚರಿಯಕಾ ಏವಾತಿ ವದನ್ತಿ।

೩೬೬. ಭೇಸಜ್ಜಂ ಯೋಜೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ ವೇಜ್ಜೇನ "ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ತಥಾ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೀಹಾತುನ್ತಿ** ನೀಹರಿತುಂ, ಛಡ್ಡೇತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮತಸನ್ತಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೭-೩೬೯. ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಕಾಲಕತೇತಿ ಏತ್ಥ **ಕಾಲಕತ**-ಸದ್ದೋ ಭಾವಸಾಧನೋತಿ ಆಹ "**ಕಾಲಕಿರಿಯಾಯಾ**"ತಿ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ।

ಸಙ್ಘೇ ಭಿನ್ನೇ ಚೀವರುಪ್ಪಾದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೭೬. ಯತ್ಥ ಪನ ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಯಸ್ಮಿಂ ರಟ್ಠೇ ದಕ್ಖಿಣೋದಕಪಟಿಗ್ಗಹಣಮತ್ತೇನಪಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಾಮಿನೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪರಸಮುದ್ದೇತಿ** ಜಮ್ಬುದೀಪೇ।

೩೭೮. ಮತಕಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತೀತಿ ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಸುತ್ವಾ ಅವಿಹಾರಟ್ಠಾನೇ ಚೇ ದ್ವಾದಸರತನಬ್ಭನ್ತರೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಭಾವಂ ಞತ್ವಾ "ಇದಂ ಚೀವರಂ ಮಯ್ಹಂ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಸ್ವಾಧಿಟ್ಠಿತಂ।

ಅಟ್ಠಚೀವರಮಾತಿಕಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೭೯. ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನನಯೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ "ಸೀಮಾಯದಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಸೀಮಾಯ ದೇತೀ"ತಿಆದಿ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನನಯೇನ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಧುವಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಾದಿತೋ ಪಠಮಲೇಡ್ಡುಪಾತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಉಪಚಾರಸೀಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಾನಿ ದುತಿಯಲೇಡ್ಡುಪಾತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಪಿ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಪಿಚಾ**"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಧುವಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಪರಿಯನ್ತಗತಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಆರಾಮಪ್ಪವೇಸನಸೇನಾಸನಾಪುಚ್ಛನಾದಿ ಪರಿವಾಸಮಾನತ್ತಾರೋಚನವಸ್ಸಚ್ಛೇದನಿಸ್ಸಯಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹಾದಿ ವಿಧಾನನ್ತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಇಮಿಸ್ಸಾಯೇವ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಲಾಭತ್ಥಾಯ ಠಪಿತಸೀಮಾ **ಲಾಭಸೀಮಾ**। ಸಮಾನಸಂವಾಸಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸು ದಿನ್ನಸ್ಸ ಇದಂ ನಾನತ್ತಂ - "ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ದಿನ್ನಂ ಗಾಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। "ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಯ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ದಿನ್ನಂ ಪನ ಗಾಮೇ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ।

ಬುದ್ಧಾಧಿವುತ್ಥೋತಿ ಬುದ್ಧೇನ ಭಗವತಾ ಅಧಿವುತ್ಥೋ। **ಏಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ। **ಪಾಕವಟ್ಟನ್ತಿ** ದಾನವಟ್ಟಂ। **ವತ್ತತೀತಿ** ಪವತ್ತತಿ। **ಪಂಸುಕೂಲಿಕಾನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ** "ತುಯ್ಹಂ ದೇಮಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದೇಮ, ಥೇರಾನಂ ದೇಮಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಾನಂ ವಟ್ಟತಿ। **ವಿಚಾರಿತಮೇವಾತಿ** ಉಪಾಹನತ್ಥವಿಕಾದೀನಮತ್ಥಾಯ ವಿಚಾರಿತಮೇವ।

ಉಪಡ್ಢಂ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಯಂ ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ, ತತೋ ಉಪಡ್ಢಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ಉಪಡ್ಢಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ಸಚೇಪಿ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ಏಕಾ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ, ಅನ್ತಮಸೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಪಿ ಉಪಡ್ಢಮೇವ ದಾತಬ್ಬಂ। "**ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀನಞ್ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಸುಂ ನ ಲಭತೀತಿ** ಇದಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಪಮಾಣೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ನ ಹೇತ್ಥ ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ತಥಾ ಹಿ "ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಾಮಞ್ಞವಿಸೇಸವಚನೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಯಥಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಸುಂ ಲಭತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ "ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚಾ"ತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಿಸೇಸವಚನಸಬ್ಭಾವತೋ ಭವಿತಬ್ಬಮೇವ ವಿಸುಂ ಪುಗ್ಗಲಪಟಿವೀಸೇನಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಮೇವೇತ್ಥ ಪಮಾಣಂ। **ಪಾಪುಣನಟ್ಠಾನತೋ ಏಕಮೇವ ಲಭತೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪತ್ತಟ್ಠಾನತೋ ಏಕಮೇವ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಲಭತಿ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ "**ಕಸ್ಮಾ?**

ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ”ತಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಪಿ ಗಹಿತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಹರಾತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಹರಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಈದಿಸಂ ಗಿಹಿವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ಲಕ್ಖಣಞ್ಞೂ ವದನ್ತೀತಿ ಇದಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನವಚನಂ, ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಅನಾಗತತ್ತಾ ಪನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಬಹಿಉಪಚಾರಸೀಮಾಯಂ... ಪೇ॰... ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ** ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಅಕಾಲಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) “ಸಚೇ ಪನ ಬಹಿಉಪಚಾರಸೀಮಾಯಂ ಠಿತೋ ‘ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸಙ್ಘಸ್ಸಾ’ತಿ ವದತಿ, ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ ಪಾಪುಣಾತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಪನ “ವಸ್ಸಾವಾಸಸ್ಸ ಅನನುರೂಪೇ ಪದೇಸೇ ಠತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಂ ಅವುತ್ಥಾನಞ್ಚ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ “ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಅವುತ್ಥವಸ್ಸಾನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಏವಂ ವದತೀತಿ** “ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ವದತಿ। **ಉದ್ದೇಸಂ ಗಹೇತುಂ ಆಗತೋತಿ** ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉದ್ದೇಸಂ ಅಗಹಿತಪುಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಉದ್ದೇಸಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಭಾವೂಪಗಮನತೋ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಅಟ್ಠಚೀವರಮಾತಿಕಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಕಸ್ಸಪಗೋತ್ತಭಿಕ್ಖುವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೦. ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಚಮ್ಪಾಯನ್ತಿ** ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಸ್ಸ ಹಿ ನಗರಸ್ಸ ಆರಾಮಪೋಕ್ಖರಣೀಆದೀಸು ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಚಮ್ಪಕರುಕ್ಖಾವ ಉಸ್ಸನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ, ತಸ್ಮಾ "ಚಮ್ಪಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಅಗಮಾಸಿ। **ಗಗ್ಗರಾಯ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ತೀರೇತಿ** ತಸ್ಸ ಚಮ್ಪಾನಗರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಗಗ್ಗರಾಯ ನಾಮ ರಾಜಮಹೇಸಿಯಾ ಖಣಿತತ್ತಾ "ಗಗ್ಗರಾ"ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಾ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸಾ ತೀರೇ ಸಮನ್ತತೋ ನೀಲಾದಿಪಞ್ಚವಣ್ಣಕುಸುಮಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಮಹನ್ತಂ ಚಮ್ಪಕವನಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಭಗವಾ ಕುಸುಮಗನ್ಧಸುಗನ್ಧೇ ಚಮ್ಪಕವನೇ ವಿಹರತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಗಗ್ಗರಾಯ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ತೀರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತನ್ತಿಬದ್ಧೋತಿ ತನ್ತಿ** ವುಚ್ಚತಿ ಬ್ಯಾಪಾರೋ, ತತ್ಥ ಬದ್ಧೋ ಪಸುತೋ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ಅಕತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಕರೋತಿ, ಜಿಣ್ಣಂ ಪಟಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಕತೇ ಇಸ್ಸರೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ಕತ್ತಬ್ಬತಾ ತನ್ತಿಪಟಿಬದ್ಧೋ"**ತಿ, ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮೇ ಉಸ್ಸಾಹಮಾಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಞತ್ತಿವಿಪನ್ನಕಮ್ಮಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೫-೩೮೭. **ಪಟಿಕ್ಕೋಸನ್ತೇಸೂತಿ** ನಿವಾರೇನ್ತೇಸು। **ಹಾಪನಂ ವಾ ಅಞ್ಞಥಾ ಕರಣಂ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ** ಞತ್ತಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಏಕಾಯ ಏವ ಞತ್ತಿಯಾ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ತತೋ ಹಾಪನಂ ನ ಸಮ್ಭವತಿ, ಅನುಸ್ಸಾವನಾಯ ಅಭಾವತೋ ಪಚ್ಛಾ ಞತ್ತಿಠಪನವಸೇನ ದ್ವೀಹಿ ಞತ್ತೀಹಿ ಕರಣವಸೇನ ಚ ಅಞ್ಞಥಾ ಕರಣಂ ನತ್ಥಿ।

ಚತುವಗ್ಗಕರಣಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೯. ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಕತೋ **ಕಮ್ಮನಾನಾಸಂವಾಸಕೋ,** ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಕೋ **ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಕೋ।**

ದ್ವೇನಿಸ್ಸಾರಣಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೯೫. **ಅಪ್ಪತ್ತೋ ನಿಸ್ಸಾರಣನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ನಿಸ್ಸಾರಣಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ ಕುಲದೂಸಕಾನಞ್ಞೇವ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಅಯಞ್ಚ "ಬಾಲೋ ಹೋತಿ ಅಬ್ಯತ್ತೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ಕುಲದೂಸಕೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ । ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಸುನಿಸ್ಸಾರಿತೋ ಹೋತೀತಿ? ಬಾಲಅಬ್ಯತ್ತತಾದಿಯುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ "ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಸಙ್ಘೋ ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೭) ವುತ್ತತ್ತಾ। ತೇನೇವಾಹ **"ತಞ್ಚೇಸ...ಪೇ॰... ತಸ್ಮಾ ಸುನಿಸ್ಸಾರಿತೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ ತನ್ತಿ ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಂ। **ಏಸೋತಿ** "ಬಾಲೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। **ಆವೇಣಿಕೇನ ಲಕ್ಖಣೇನಾತಿ** ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಆವೇಣಿಕಭೂತೇನ ಕುಲದೂಸಕಭಾವಲಕ್ಖಣೇನ।

ತಞ್ಚೇ ಸಙ್ಘೋ ನಿಸ್ಸಾರೇತಿ, ಸುನಿಸ್ಸಾರಿತೋತಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯದಿ "ತಞ್ಚೇ ಸಙ್ಘೋ ನಿಸ್ಸಾರೇತೀ"ತಿ ತಜ್ಜನೀಯಾದಿಕಮ್ಮವಸೇನ ನಿಸ್ಸಾರಣಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತದಾ ನಿಸ್ಸಾರಣಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋಯೇವ ತಜ್ಜನೀಯಾದಿವಸೇನ ಸುನಿಸ್ಸಾರಿತೋತಿ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ **"ತಞ್ಚೇ ಸಙ್ಘೋ ನಿಸ್ಸಾರೇತೀ"**ತಿ ಉಲ್ಲಿಙ್ಗೇತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ಕಥಿತೋ। ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಅಪದಾನಂ ಅವಖಣ್ಡನಂ ಆಪತ್ತಿಪರಿಯನ್ತೋತಿ **ಅನಪದಾನೋ। ಏಕೇಕೇನಪಿ ಅಙ್ಗೇನ ನಿಸ್ಸಾರಣಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾತಿ** ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ದ್ವೇನಿಸ್ಸಾರಣಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕೋಸಮ್ಬಕಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಕೋಸಮ್ಬಕವಿವಾದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೫೧. ಕೋಸಮ್ಬಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಸಚೇ ಹೋತಿ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಸುಬ್ಬಚತಾಯ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮತಾಯ ಚ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸಿ। **ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತೀ**ತಿ ಅನಾಪತ್ತಿಪಕ್ಖೋಪಿ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾಹ। ಸಾ ಪನಾಪತ್ತಿ ಏವ। ತೇನಾಹ “**ಸೋ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿದಿಟ್ಠಿ ಅಹೋಸೀ**”ತಿ।

೪೫೩-೪೫೪. **ಸಮ್ಭಮಅತ್ಥವಸೇನಾ**ತಿ ತುರಿತತ್ಥವಸೇನ। “**ಅಕಾರಣೇ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಕ್ಖಿತ್ತೋ**”**ತಿ ವದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ವಿನಯಧರಸ್ಸ ವಚನೇನ “ಸಚೇ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅನೇನ ಪಟಿಞ್ಞಾತಂ, ಇದಾನಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ವಚನೇನ “ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅಸ್ಸತಿಯಾ ಕತತ್ತಾ ನತ್ಥೇತ್ಥ ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ಅನಾಪತ್ತಿಸಞ್ಞೀ, ತಸ್ಮಾ “ಅಕಾರಣೇ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಕ್ಖಿತ್ತೋ”ತಿ ಉಕ್ಖೇಪಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಯದಿ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಕೇ ವಾ “ತುಮ್ಹೇ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನಾ”ತಿ ವದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ವತ್ಥುಜಾನನಚಿತ್ತೇನಾಯಂ ಸಚಿತ್ತಕಾ ಆಪತ್ತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಉದಕಾವಸೇಸೇ ಉದಕಾವಸೇಸಸಞ್ಞೀ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಪತ್ತಿಕಸ್ಸೇವ “ತುಮ್ಹೇ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛಥಾ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ “ತುಮ್ಹೇ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನಾ”ತಿ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಕೇ ವದೇಯ್ಯ।

೪೫೫-೪೫೬. **ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತೀ**ತಿ “ನಾನಾಸಂವಾಸಕಚತುತ್ಥೋ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಕಮ್ಮಂ ನ ಚ ಕರಣೀಯ”ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಮಹಾವ॰ ೩೮೯) ಸಚೇ ಸಙ್ಘೋ ತಂ ಗಣಪೂರಕಂ ಕತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಯಂ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೋಪಿ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಉಪಚಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಉಪಚಾರೋ** ನಾಮ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಹತ್ಥೇನ ಪಾಪುಣನಟ್ಠಾನಂ।

೪೫೭. **ಭಣ್ಡನಜಾತಾ**ತಿಆದೀಸು ಕಲಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ಭಣ್ಡನಂ ನಾಮ, ತಂ ಜಾತಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಭಣ್ಡನಜಾತಾ,** ಹತ್ಥಪರಾಮಾಸಾದಿವಸೇನ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ ಕಲಹೋ ಜಾತೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಲಹಜಾತಾ,** ವಿರುದ್ಧವಾದಭೂತಂ ವಾದಂ ಆಪನ್ನಾತಿ **ವಿವಾದಾಪನ್ನಾ**। **ಮುಖಸತ್ತೀಹೀ**ತಿ ವಾಚಾಸತ್ತೀಹಿ। **ವಿತುದನ್ತಾ**ತಿ ವಿಜ್ಝನ್ತಾ । **ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚಾ**ತಿ “ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಣ್ಡನಜಾತಾ”ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ, ತಞ್ಚ ಖೋ ನೇವ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಯ, ನ ಭೇದಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ, ಅಥ ಖೋ ಅತ್ಥಕಾಮತಾಯ ಹಿತಕಾಮತಾಯ। ಸಾಮಗ್ಗೀಕಾರಕೋ ಕಿರೇಸ ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ “ಯಥಾ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿವಾದಂ ಆರದ್ಧಾ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಮಯಾ, ನಾಪಿ ಅಞ್ಞೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಮಗ್ಗೇ ಕಾತುಂ, ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ ಭಗವಾ ಸಯಂ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಏತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಖನ್ತಿಮೇತ್ತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಕರೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಅತ್ಥಕಾಮತಾಯ ಹಿತಕಾಮತಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ಅವೋಚ। **ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹಾ**ತಿ ಅತ್ಥಕಾಮತ್ತಾ ಏವಮಾಹ, ನ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಅನಾದಿಯನ್ತೋ। ಯೇ ಪನ ತದಾ ಸತ್ಥು ವಚನಂ ನ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಅವತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ಮಙ್ಕುಭೂತಾ ಅಟ್ಠಂಸು, ತಸ್ಮಾ ಉಭಯೇಸಮ್ಪಿ ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವಪಟಿಪತ್ತಿ ನಾಹೋಸಿ।

ಕೋಸಮ್ಬಕವಿವಾದಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದೀಘಾವುವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೫೮. **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿಆದೀಸು **ಭೂತಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ ಪಥವೀಗತಂ ನಿಧಿಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಪುರತೋ ರಾಸಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಭವಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಪುರಾವುತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। **ಅಡ್ಢೋ**ತಿ ಇಸ್ಸರೋ। ಯೋ ಕೋಚಿ ಅತ್ತನೋ

ಸನ್ತಕೇನ ವಿಭವೇನ ಅಡ್ಢೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಪನ ನ ಕೇವಲಂ ಅಡ್ಢೋಯೇವ, ಮಹದ್ಧನೋ ಮಹತಾ ಅಪರಿಮಾಣಸಙ್ಖೇನ ಧನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಆಹ **“ಮಹದ್ಧನೋ”**ತಿ। ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ವಿಸೇಸತೋ ಕಾಮಾ ಭೋಗಾ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣವಸೇನ ಮಹನ್ತಾ ಉಳಾರಾ ಭೋಗಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾಭೋಗೋ**। ಮಹನ್ತಂ ಸೇನಾಬಲಞ್ಚೇವ ಥಾಮಬಲಞ್ಚ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಬ್ಬಲೋ**। ಮಹನ್ತೋ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿವಾಹನೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾವಾಹನೋ**। ಮಹನ್ತಂ ವಿಜಿತಂ ರಟ್ಠಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾವಿಜಿತೋ**। **ಪರಿಪುಣ್ಣಕೋಸಕೋಟ್ಠಾಗಾರೋ**ತಿ **ಕೋಸೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಭಣ್ಡಾಗಾರಸಾರಗಬ್ಭೋ, **ಕೋಟ್ಠಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಧಞ್ಞಸ್ಸ ಆಠಪನಟ್ಠಾನಂ, ಕೋಟ್ಠಭೂತಂ ಅಗಾರಂ **ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಂ,** ನಿದಹಿತ್ವಾ ಠಪಿತೇನ ಧನೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣಕೋಸೋ ಧಞ್ಞೇನ ಚ ಪರಿಪುಣ್ಣಕೋಟ್ಠಾಗಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ವಾ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಕೋಸೋ ಹತ್ಥೀ ಅಸ್ಸಾ ರಥಾ ಪತ್ತೀತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಸಿನೋ ತಿಕ್ಖಭಾವಪರಿಪಾಲಕೋ ಪರಿಚ್ಛದೋ “ಕೋಸೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ರಞ್ಞೋ ತಿಕ್ಖಭಾವಪರಿಪಾಲಕತ್ತಾ ಚತುರಙ್ಗಿನೀ ಸೇನಾ “ಕೋಸೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಿವಿಧಂ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಂ ಧನಕೋಟ್ಠಾಗಾರಂ ಧಞ್ಞಕೋಟ್ಠಾಗಾರಂ ವತ್ಥಕೋಟ್ಠಾಗಾರನ್ತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಮಸ್ಸಾತಿ **ಪರಿಪುಣ್ಣಕೋಸಕೋಟ್ಠಾಗಾರೋ**। **ಚತುರಙ್ಗಿನಿಂ ಸೇನ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರಥಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಸೇನಂ। **ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಚಮ್ಮಪಟಿಮುಞ್ಚನಾದೀಹಿ ಸನ್ನಾಹಂ ಕಾರೇತ್ವಾ। **ಅಬ್ಭುಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಅಭಿಉಯ್ಯಾಸಿ, ಅಭಿಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಸಙ್ಘಾತಮ್ಪೀ**ತಿ ಏಕಪ್ಪಹಾರಮ್ಪಿ। **ಧೋವನ**ನ್ತಿ ಧೋವನುದಕಂ। **ಪರಿನೇತ್ವಾ**ತಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ। “ಅನತ್ಥದೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ದ-ಕಾರಸ್ಸ ತ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ “ಅನತ್ಥತೋ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **“ಅಥ ವಾ”**ತಿಆದಿ।

೪೬೪. ವಗ್ಗಭಾವೇನ ವಾ ಪುಥು ನಾನಾ ಸದ್ದೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪುಥುಸದ್ದೋ**। **ಸಮಜನೋ**ತಿ ಭಣ್ಡನೇ ಸಮಜ್ಝಾಸಯೋ ಜನೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಜನಕಾಯೇ। **ಅಹಂ ಬಾಲೋತಿ ನ ಮಞ್ಞಿತ್ಥಾ**ತಿ ಬಾಲಲಕ್ಖಣೇ ಠಿತೋಪಿ “ಅಹಂ ಬಾಲೋ”ತಿ ನ ಮಞ್ಞಿ। **ಭಿಯ್ಯೋ ಚಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಬಾಲಭಾವಸ್ಸ ಅಜಾನನತೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಚ ಭಣ್ಡನಸ್ಸ ಉಪರಿಫೋಟೋ ವಿಯ ಸಙ್ಘಭೇದಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಣಭಾವಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ನ ಮಞ್ಞಿತ್ಥ ನಾಞ್ಞಾಸಿ।

ಕಲಹವಸೇನ ಪವತ್ತವಾಚಾಯೇವ ಗೋಚರಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ವಾಚಾಗೋಚರಾ**। **ಮುಖಾಯಾಮ**ನ್ತಿ ವಿವದನವಸೇನ ಮುಖಂ ಆಯಾಮೇತ್ವಾ ಭಾಣಿನೋ। **ನ ತಂ ಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ತಂ ಕಲಹಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ಚ ತಂ ನ ಜಾನನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಥಾ ಪನ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆಹ **“ಏವಂ ಸಾದೀನವೋ ಅಯ”**ನ್ತಿ, ಅಯಂ ಕಲಹೋ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತ್ಥಹಾಪನತೋ ಅನತ್ಥುಪ್ಪಾದನತೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಚ ಸಾದೀನವೋ ಸದೋಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಂ ನ ಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ತಂ ಕಲಹಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ಕಥಂ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಆಹ **“ಏವಂ ಸಾದೀನವೋ ಅಯ”**ನ್ತಿ, “ಏವಂ ಸಾದೀನವೋ ಅಯಂ ಕಲಹೋ”ತಿ ಏವಂ ತಂ ಕಲಹಂ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಕ್ಕೋಚ್ಛಿ ಮನ್ತಿಆದೀಸು **ಅಕ್ಕೋಚ್ಛೀ**ತಿ ಅಕ್ಕೋಸಿ। **ಅವಧೀ**ತಿ ಪಹರಿ। **ಅಜಿನೀ**ತಿ ಕೂಟಸಕ್ಖಿಓತಾರಣೇನ ವಾ ವಾದಪಟಿವಾದೇನ ವಾ ಕರಣುತ್ತರಿಯಕರಣೇನ ವಾ ಅಜೇಸಿ। **ಅಹಾಸೀ**ತಿ ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ಪತ್ತಾದೀಸು ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಅವಹರಿ । **ಯೇ ಚ ತ**ನ್ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ದೇವಾ ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ವಾ ಗಹಟ್ಠಾ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ವಾ ತಂ “ಅಕ್ಕೋಚ್ಛಿ ಮ”ನ್ತಿಆದಿವತ್ಥುಕಂ ಕೋಧಂ ಸಕಟಧುರಂ ವಿಯ ನದ್ಧಿನಾ ಪೂತಿಮಚ್ಛಾದೀನಿ ವಿಯ ಚ ಕುಸಾದೀಹಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವೇಠೇನ್ತಾ **ಉಪನಯ್ಹನ್ತಿ** ಉಪನಾಹವಸೇನ ಅನುಬನ್ಧನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಸಕಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವೇರಂ ನ ಸಮ್ಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯೇ ಚ ತಂ ನುಪನಯ್ಹನ್ತೀತಿ ಅಸ್ಸತಿಯಾ ಅಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವಾ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾದಿವಸೇನ ವಾ ಯೇ ತಂ ಅಕ್ಕೋಸಾದಿವತ್ಥುಕಂ ಕೋಧಂ “ತಯಾಪಿ ಕೋಚಿ ನಿದ್ದೋಸೋ ಪುರಿಮಭವೇ ಅಕ್ಕುಟ್ಠೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪಹಟೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕೂಟಸಕ್ಖಿಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಜಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಸ್ಸಚಿ ತೇ ಪಸಯ್ಹ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿದ್ದೋಸೋ ಹುತ್ವಾಪಿ

ಅಕ್ಕೋಸಾದೀನಿ ಪಾಪುಣಾಸೀ"ತಿ ಏವಂ ನ ಉಪನಯ್ಹನ್ತಿ , ತೇಸು ಪಮಾದೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ವೇರಂ ಇಮಿನಾ ಅನುಪನಯ್ಹನೇನ ನಿರಿನ್ಧನೋ ವಿಯ ಜಾತವೇದೋ ಉಪಸಮ್ಮತಿ।

ನ ಹಿ ವೇರೇನ ವೇರಾನೀತಿ ಯಥಾ ಹಿ ಖೇಳಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾದಿಅಸುಚಿಮಕ್ಖಿತಂ ಠಾನಂ ತೇಹೇವ ಅಸುಚೀಹಿ ಧೋವನ್ತೋ ಸುದ್ಧಂ ನಿಗ್ಗನ್ಧಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ತಂ ಠಾನಂ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ಅಸುದ್ಧತರಞ್ಚ ದುಗ್ಗನ್ಧತರಞ್ಚ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಂ ಪಚ್ಚಕ್ಕೋಸನ್ತೋ ಪಹರನ್ತಂ ಪಟಿಪಹರನ್ತೋ ವೇರೇನ ವೇರಂ ವೂಪಸಮೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಭಿಯ್ಯೋ ವೇರಮೇವ ಕರೋತಿ। ಇತಿ ವೇರಾನಿ ನಾಮ ವೇರೇನ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿಪಿ ಕಾಲೇ ನ ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ವಡ್ಢನ್ತಿಯೇವ। **ಅವೇರೇನ ಚ ಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ** ಯಥಾ ಪನ ತಾನಿ ಖೇಳಾದೀನಿ ಅಸುಚೀನಿ ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಉದಕೇನ ಧೋವಿಯಮಾನಾನಿ ನಸ್ಸನ್ತಿ, ತಂ ಠಾನಂ ಸುದ್ಧಂ ಹೋತಿ ನಿಗ್ಗನ್ಧಂ, ಏವಮೇವ ಅವೇರೇನ ಖನ್ತಿಮೇತ್ತೋದಕೇನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ವೇರಾನಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತಿ ಅಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಏಸ ಧಮ್ಮೋ ಸನನ್ತನೋತಿ** ಏಸ ಅವೇರೇನ ವೇರೂಪಸಮನಸಙ್ಖಾತೋ ಪೋರಾಣಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಖೀಣಾಸವಾನಂ ಗತಮಗ್ಗೋ।

ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ನ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಪೇನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತತೋ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ಮೇಧಗಾತಿ** ತತೋ ತಸ್ಮಾ ಕಾರಣಾ ಮೇಧಗಾ ಕಲಹಾ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ವೂಪಸಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಕಥಂ ತೇ ಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ಏವಞ್ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಏವಞ್ಹಿ ತೇ ಜಾನನ್ತಾತಿ** ತೇ ಪಣ್ಡಿತಾ "ಮಯಂ ಮಚ್ಚುಸಮೀಪಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಮೇಧಗಾನಂ ಕಲಹಾನಂ ವೂಪಸಮಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಥ ನೇಸಂ ತಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ತೇ ಮೇಧಗಾ ಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ತೇಸಮ್ಪಿ ಹೋತಿ ಸಙ್ಗತೀತಿ ಯೇ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಅಟ್ಠೀನಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಪಾಣೇ ಹರನ್ತಿ, ಗವಾದೀನಿ ಚ ಪಸಯ್ಹ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಏವಂ ರಟ್ಠಂ ವಿಲುಮ್ಪಮಾನಾನಂ ತೇಸಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗತಿ ಹೋತಿ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ನ ಸಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ವಣ್ಣಾವಣ್ಣದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾತಿ "ಬಾಲಸಹಾಯತಾಯ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಲಹಪಸುತಾ, ಪಣ್ಡಿತಸಹಾಯಾನಂ ಪನ ಇದಂ ನ ಸಿಯಾ"ತಿ ಪಣ್ಡಿತಸಹಾಯಸ್ಸ ಬಾಲಸಹಾಯಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಾವಣ್ಣದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ। **ನಿಪಕನ್ತಿ** ನೇಪಕ್ಕಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। **ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರನ್ತಿ** ಭದ್ದಕವಿಹಾರಿಂ ಪಣ್ಡಿತಂ। **ಪಾಕಟಪರಿಸ್ಸಯೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿಸ್ಸಯೇ ಚ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾತಿ** ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಯೋ ಪಾಕಟಪರಿಸ್ಸಯೇ ಚ ರಾಗಭಯದೋಸಭಯಾದಯೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿಸ್ಸಯೇ ಚಾತಿ ಸಬ್ಬೇವ ಪರಿಸ್ಸಯೇ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ।

ಏಕಕಾ ಚರಿಂಸೂತಿ "ಇದಂ ರಜ್ಜಂ ನಾಮ ಮಹನ್ತಂ ಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ, ಕಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಜ್ಜೇನ ಕಾರಿತೇನಾ"ತಿ ರಟ್ಠಂ ಪಹಾಯ ತತೋ ಮಹಾಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಾಪಸಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಏಕಕಾ ಚರಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕಸ್ಸ ಚರಿತಂ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಕೀಭಾವಾಭಿರತಸ್ಸ ಏಕಕಸ್ಸೇವ ಚರಿತಂ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನತ್ಥಿ ಬಾಲೇ ಸಹಾಯತಾತಿ** ಚೂಳಸೀಲಂ ಮಜ್ಝಿಮಸೀಲಂ ಮಹಾಸೀಲಂ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ತೇರಸ ಧುತಗುಣಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನಿ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಅಮತಮಹಾನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಅಯಂ ಸಹಾಯತಾ ನಾಮ, ಸಾ ಬಾಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಧಿಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ನತ್ಥಿ ಬಾಲೇ ಸಹಾಯತಾ। ಮಾತಙ್ಗೋ ಅರಞ್ಞೇ **ಮಾತಙ್ಗರಞ್ಞೇತಿ** ಸರಲೋಪೇನ ಸನ್ಧಿ। "ಮಾತಙ್ಗರಞ್ಞೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅರಞ್ಞಕೋ ಮಾತಙ್ಗೋ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಾತಙ್ಗ**-ಸದ್ದೇನೇವ ಹತ್ಥಿಭಾವಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ನಾಗವಚನಂ ತಸ್ಸ ಮಹತ್ತವಿಭಾವನತ್ಥನ್ತಿ ಆಹ **"ನಾಗೋತಿ ಮಹನ್ತಾಧಿವಚನಮೇತ"**ನ್ತಿ। ಮಹನ್ತಪರಿಯಾಯೋ ಹಿ **ನಾಗ**-ಸದ್ದೋ ಹೋತಿ "ಏತಂ ನಾಗಸ್ಸ ನಾಗೇನ, ಈಸಾದನ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಿನೋ"ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ೩೫)।

ದೀಘಾವುವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬಾಲಕಲೋಣಕಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೬೫. **ಬಾಲಕಲೋಣಕಾರಗಾಮೋ**ತಿ ಉಪಾಲಿಗಹಪತಿಸ್ಸ ಏವಂನಾಮಕೋ ಭೋಗಗಾಮೋ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೇಸು ವಾ ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕೇಸು ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಂ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಮ್ಪಿ ಕಞ್ಚಿ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಅನೀಕನಿಸ್ಸಟೋ ಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಯೂಥನಿಸ್ಸಟೋ ಕಾಳಸೀಹೋ ವಿಯ ವಾತಚ್ಛಿನ್ನೋ ವಲಾಹಕೋ ವಿಯ ಚ ಏಕಕೋವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಗಣೇ ಕಿರಸ್ಸ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ಏಕವಿಹಾರಿಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮತಾ ಉದಪಾದಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೀತಾದಿಪೀಳಿತೋ ಉಣ್ಹಾದಿಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ವಿಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಅಥ ವಾ ಭಗವತಾ ಸೋ ಆದೀನವೋ ಪಗೇವ ಪರಿಞ್ಞಾತೋ, ನ ತೇನ ಸತ್ಥಾ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಕೇಚಿ ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯಾ ನಾಹೇಸುಂ, ತೇನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಮನಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಮನುಪಾಯೋತಿ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಏಕವಿಹಾರಿಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಭಗುಂ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತುಂ ತತ್ಥ ಗತೋ। ಏವಂ ಗತೇ ಚ ಸತ್ಥರಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಆಹಂಸು "ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ ಸತ್ಥಾ ಏಕಕೋವ ಗತೋ, ಮಯಂ ಅನುಬನ್ಧಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। "ಆವುಸೋ, ಯದಾ ಭಗವಾ ಸಾಮಂ ಸೇನಾಸನಂ ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಕೇ ಅನಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಅದುತಿಯೋ ಗಚ್ಛತಿ, ತದಾ ಏಕಚಾರಿಕಂ ಚರಿತುಂ ಭಗವತೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ, ಸಾವಕೇನ ನಾಮ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ಇಮೇಸು ದಿವಸೇಸು ಭಗವಾ ಅನುಗನ್ತಬ್ಬೋ"ತಿ ನಿವಾರೇಸಿ, ಸಯಮ್ಪಿ ನಾನುಗಞ್ಛಿ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿ ಏಕೀಭಾವೇ ಆನಿಸಂಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ।

ಬಾಲಕಲೋಣಕಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಚೀನವಂಸದಾಯಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೬೬. **ಯೇನ ಪಾಚೀನವಂಸದಾಯೋ**ತಿ ತತ್ಥ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಯಥಾ ನಾಮ ಜಿಘಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಭೋಜನೇ, ಪಿಪಾಸಿತಸ್ಸ ಪಾನೀಯೇ, ಸೀತೇನ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಉಣ್ಹೇ, ಉಣ್ಹೇನ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಸೀತೇ, ದುಕ್ಖಿತಸ್ಸ ಸುಖೇ ಅಭಿರುಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವತೋ ಕೋಸಮ್ಬಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿವಾದಾಪನ್ನೇ ಅಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ವಸನ್ತೇ, ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ವಸನ್ತೇ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಇಮೇ ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಆಪಾಥಮಾಗಮಿಂಸು, ಅಥ ನೇಸಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿತುಕಾಮೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ "ಏವಾಯಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಅನುಕ್ಕಮೇನ ಕೋಸಮ್ಬಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿನಯನೂಪಾಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ। **ವಿಹರನ್ತೀ**ತಿ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ಅನುಭವಮಾನಾ ವಿಹರನ್ತಿ।

ದಾಯಪಾಲೋತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೨೫) ಅರಞ್ಞಪಾಲೋ। ಸೋ ಅರಞ್ಞಂ ಯಥಾ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಪ್ಪದೇಸೇನ ಮನುಸ್ಸಾ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪುಪ್ಫಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ನಿಯ್ಯಾಸಂ ವಾ ದಬ್ಬಸಮ್ಭಾರಂ ವಾ ನ ಹರನ್ತಿ, ಏವಂ ವತಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಅರಞ್ಞಸ್ಸ ಯೋಜಿತೇ ದ್ವಾರೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ರಕ್ಖತಿ, ತಸ್ಮಾ "ದಾಯಪಾಲೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಅತ್ತಕಾಮರೂಪಾ ವಿಹರನ್ತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಂ ಕಾಮಯಮಾನಸಭಾವಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ಯೋ ಹಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾಪಿ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮದೂತಕಮ್ಮಪಹಿಣಗಮನಾದೀನಂ ವಸೇನ ಏಕವೀಸತಿಅನೇಸನಾಹಿ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಅಯಂ ನ ಅತ್ತಕಾಮರೂಪೋ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಏಕವೀಸತಿಅನೇಸನಂ ಪಹಾಯ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಧುತಙ್ಗಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಚಿತ್ತರುಚಿಯಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾಮನ್ತಂ ಪಹಾಯ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕುರುಮಾನೋ ವಿಚರತಿ, ಅಯಂ ಅತ್ತಕಾಮೋ ನಾಮ। ತೇಪಿ ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಏವರೂಪಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅತ್ತಕಾಮರೂಪಾ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ।

ಮಾ ತೇಸಂ ಅಫಾಸುಮಕಾಸೀತಿ ತೇಸಂ ಅಫಾಸುಕಂ ಮಾ ಅಕಾಸೀತಿ ಭಗವನ್ತಂ ವಾರೇಸಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಇಮೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮಗ್ಗಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಚ ಗತಟ್ಠಾನೇ ಭಣ್ಡನಕಲಹವಿವಾದಾ ವತ್ತನ್ತಿ, ತಿಖಿಣಸಿಙ್ಗೋ ಚಣ್ಡಗೋಣೋ ವಿಯ

ಓವಿಜ್ಝನ್ತೋ ವಿಚರತಿ, ಅಥೇಕಮಗ್ಗೇನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಗಮನಂ ನ ಹೋತಿ, ಕದಾಚಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಇಮೇಸಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಪಾಸಾದಿಕೋ ಚ ಪನೇಸ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ರಸಗಿದ್ಧೋ ಮಞ್ಞೇ, ಗತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಣೀತದಾಯಕಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ವಣ್ಣಕಥನಾದೀಹಿ ಇಮೇಸಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಅಪ್ಪಮಾದವಿಹಾರಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ, ವಸನಟ್ಠಾನಾನಿ ಚಾಪಿ ಏತೇಸಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ನಿಬದ್ಧಾನಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾನಿ ತಿಸ್ಸೋವ ಪಣ್ಣಸಾಲಾ ತಯೋ ಚಙ್ಕಮಾ ತೀಣಿ ದಿವಾಟ್ಠಾನಾನಿ ತೀಣಿ ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಿ, ಅಯಂ ಪನ ಸಮಣೋ ಮಹಾಕಾಯೋ ವುಡ್ಢತರೋ ಮಞ್ಞೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಅಕಾಲೇ ಇಮೇ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಸೇನಾಸನಾ ವುಟ್ಠಪೇಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಏತೇಸಂ ಅಫಾಸು ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ "ಮಾ ತೇಸಂ ಅಫಾಸುಮಕಾಸೀ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ವಾರೇತಿ।

ಕಿಂ ಪನೇಸ ಜಾನನ್ತೋ ವಾರೇಸಿ ಅಜಾನನ್ತೋತಿ? ಅಜಾನನ್ತೋ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹಿ ನಾಮ ಯದಾ ಅನೇಕಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಯ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸಿರಿಯಾ ಚ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಚರತಿ, ತದಾ "ಕೋ ಏಸೋ"ತಿ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾವ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತದಾ ಪನ ಭಗವಾ "ಮಾಸ್ಸು ಕೋಚಿ ಮಮ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ಅಞ್ಞಾಸೀ"ತಿ ತಥಾರೂಪೇನ ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ಚೀವರಗಬ್ಭೇನ ವಿಯ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ವಲಾಹಕಗಬ್ಭೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸಯಮೇವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಅಞ್ಞಾತಕವೇಸೇನ ಅಗಮಾಸಿ। ಇತಿ ತಂ ಅಜಾನನ್ತೋವ ದಾಯಪಾಲೋ ವಾರೇಸಿ।

ಏತದವೋಚಾತಿ ಥೇರೋ ಕಿರ "ಮಾ ಸಮಣಾ"ತಿ ದಾಯಪಾಲಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಮಯಂ ತಯೋ ಜನಾ ಇಧ ವಿಹರಾಮ, ಅಞ್ಞೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಯಞ್ಚ ದಾಯಪಾಲೋ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ವಿಯ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇತಿ, ಕೋ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ದಿವಾಟ್ಠಾನತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅದ್ದಸ। ಭಗವಾಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಸಹ ದಸ್ಸನೇನೇವ ಸರೀರೋಭಾಸಂ ಮುಞ್ಚಿ, ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನವಿರಾಜಿತಾ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ಪಸಾರಿತಸುವಣ್ಣಪಟೋ ವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಥೇರೋ "ಅಯಂ ದಾಯಪಾಲೋ ಫಣಕತಆಸೀವಿಸಂ ಗೀವಾಯ ಗಹೇತುಂ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇನ್ತೋವ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಞ್ಞತರಭಿಕ್ಖುನಾ ವಿಯ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇತೀ"ತಿ ನಿವಾರೇನ್ತೋ ಏತಂ "ಮಾವುಸೋ, ದಾಯಪಾಲಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ।

ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಅಕತ್ವಾವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಮಯಂ ತಯೋ ಜನಾ ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ವಸಾಮ, ಸಚಾಹಂ ಏಕಕೋವ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಮಗ್ಗವಾಸೋ ನಾಮ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪಿಯಮಿತ್ತೇ ಗಹೇತ್ವಾವ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಯಥಾ ಚ ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ಪಿಯೋ, ಏವಂ ಸಹಾಯಾನಮ್ಪಿ ಮೇ ಪಿಯೋ"ತಿ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಸಯಂ ಅಕತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ತೇಸಂ ಥೇರಾನಂ ಪಣ್ಣಸಾಲದ್ವಾರೇ ಚಙ್ಕಮನಕೋಟಿಯಾ ಭಗವತೋ ಆಗಮನಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ತೇಸಂ ಸಞ್ಞಂ ದದಮಾನೋವ ಗತೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಭಿಕ್ಕಮಥಾತಿ** ಇತೋ ಆಗಚ್ಛಥ। **ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇಸೀತಿ** ವಿಕಸಿತಪದುಮಸನ್ನಿಭೇಹಿ ಜಾಲಹತ್ಥೇಹಿ ಮಣಿವಣ್ಣಂ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೇಸು ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೇಸು ಉದಕಂ ಆಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಾದೇನ ಪಾದಂ ಘಂಸೇನ್ತೋ ಪಕ್ಖಾಲೇಸಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಾಯೇ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ನಾಮ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ, ಕಸ್ಮಾ ಪಕ್ಖಾಲೇಸೀತಿ? ಸರೀರಸ್ಸ ಉತುಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ತೇಸಞ್ಚ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪಹಂಸನತ್ಥಂ। ಅಮ್ಹೇಹಿ ಅಭಿಹಟೇನ ಉದಕೇನ ಭಗವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇಸಿ, ಪರಿಭೋಗಂ ಅಕಾಸೀತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪೀಣಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಕ್ಖಾಲೇಸಿ।

ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಅನುರುದ್ಧಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚಾತಿ ಸೋ ಕಿರ ತೇಸಂ ವುಡ್ಢತರೋ, ತಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹೇ ಕತೇ ಸೇಸಾನಂ ಕತೋವ ಹೋತೀತಿ ಥೇರಞ್ಞೇವ ಏತಂ "ಕಚ್ಚಿ ವೋ ಅನುರುದ್ಧಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। **ಅನುರುದ್ಧಾತಿ** ವಾ ಏಕಸೇಸನಯೇನ ವುತ್ತಂ ವಿರೂಪೇಕಸೇಸಸ್ಸಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ, ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಚ ಸಮತ್ಥಿತೋ ಹೋತಿ। **ಕಚ್ಚೀತಿ** ಪುಚ್ಛನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ।

ವೋತಿ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಕಚ್ಚಿ ಅನುರುದ್ಧಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಖಮನೀಯಂ, ಇರಿಯಾಪಥೋ ವೋ ಖಮತಿ, ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ವೋ ಜೀವಿತಂ ಯಾಪೇತಿ ಘಟಿಯತಿ, ಕಚ್ಚಿ ಪಿಣ್ಡಕೇನ ನ ಕಿಲಮಥ, ಕಚ್ಚಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸುಲಭಪಿಣ್ಡಂ, ಸಮ್ಪತ್ತೇ ವೋ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಉಳುಙ್ಕಯಾಗುಂ ವಾ ಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಂ ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞನ್ತೀತಿ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚಯೇನ ಅಕಿಲಮನ್ತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಸಮಣಧಮ್ಮೋ ಕಾತುಂ, ವತ್ತಮೇವ ವಾ ಏತಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ।

ಅಥ ತೇನ ಪಟಿವಚನೇ ದಿನ್ನೇ "ಅನುರುದ್ಧಾ ತುಮ್ಹೇ ರಾಜಪಬ್ಬಜಿತಾ ಮಹಾಪುಞ್ಞಾ, ಮನುಸ್ಸಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಸನ್ತಾನಂ ಅದತ್ವಾ ಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಏತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಿಗಪೋತಕಾ ವಿಯ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಘಟ್ಟೇನ್ತಾ ವಿಹರಥ, ಉದಾಹು ಸಾಮಗ್ಗಿಭಾವೋ ವೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಸಾಮಗ್ಗಿರಸಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕಚ್ಚಿ ಪನ ವೋ ಅನುರುದ್ಧಾ ಸಮಗ್ಗಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಖೀರೋದಕೀಭೂತಾ**ತಿ ಯಥಾ ಖೀರಞ್ಚ ಉದಕಞ್ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸನ್ದತಿ, ವಿಸುಂ ನ ಹೋತಿ, ಏಕತ್ತಂ ವಿಯ ಉಪೇತಿ, ಕಚ್ಚಿ ಏವಂ ಸಾಮಗ್ಗಿವಸೇನ ಏಕತ್ತುಪಗತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ವಿಹರಥಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಪಿಯಚಕ್ಖೂಹೀ**ತಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಓಲೋಕನತೋ ಪಿಯಭಾವದೀಪಕಾನಿ ಚಕ್ಖೂನಿ ಪಿಯಚಕ್ಖೂನಿ ನಾಮ, "ಕಚ್ಚಿ ತಥಾರೂಪೇಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾ ವಿಹರಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ತಗ್ಘಾ**ತಿ ಏಕಂಸತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಏಕಂಸೇನ ಮಯಂ ಭನ್ತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯಥಾ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, **ಕಥ**ನ್ತಿ ಕಾರಣಪುಚ್ಛಾ, ಕಥಂ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಏವಂ ವಿಹರಥ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ವಿಹರಥ, ತಂ ಮೇ ಕಾರಣಂ ಬ್ರೂಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ। **ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚಾ**ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾ ಚೇವ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಚ। ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾ ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮಾನಿ ಸಹವಾಸೇ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಇತರಾನಿ ವಿಪ್ಪವಾಸೇ, ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಲಬ್ಭತಿ। ಯಞ್ಹಿ ಸಹೇವ ವಸನ್ತೇಸು ಏಕೇನ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ವಾ ದಾರುಭಣ್ಡಂ ವಾ ಮತ್ತಿಕಾಭಣ್ಡಂ ವಾ ಬಹಿ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕೇನಿದಂ ವಳಞ್ಜಿತ"ನ್ತಿ ಅವಞ್ಞಂ ಅಕತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ವಾ ಪನ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಕನ್ತೇ ತೇನ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಪರಿಕ್ಖಾರಂ ತಥೇವ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ವಾ ಪನ ಠಾನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತಸ್ಸ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸಹವಸನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಥೇರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮಧುರಂ ಸಮ್ಮೋದನೀಯಕಥಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಕಥಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸರಭಞ್ಞಂ ಸಾಕಚ್ಛಂ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನಂ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕರಣೇ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಥೇರೇಸು ಪನ ಪಕ್ಕನ್ತೇಸು "ಮಯ್ಹಂ ಪಿಯಸಹಾಯೋ ನನ್ದಿಯತ್ಥೇರೋ ಕಿಮಿಲತ್ಥೇರೋ ಏವಂ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಏವಂ ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿಆದಿಗುಣಕಥನೇ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। "ಮಯ್ಹಂ ಪಿಯಮಿತ್ತೋ ನನ್ದಿಯತ್ಥೇರೋ ಕಿಮಿಲತ್ಥೇರೋ ಅವೇರೋ ಹೋತು ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೋ ಸುಖೀ"ತಿ ಏವಂ ಸಮನ್ನಾಹರತೋ ಪನ ಸಮ್ಮುಖಾಪಿ ಪರಮ್ಮುಖಾಪಿ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿಯೇವ।

ನಾನಾ ಹಿ ಖೋ ನೋ ಭನ್ತೇ ಕಾಯಾತಿ ಅಯಞ್ಹಿ ಕಾಯೋ ಪಿಟ್ಠಂ ವಿಯ ಮತ್ತಿಕಾ ವಿಯ ಚ ಓಮದ್ದಿತ್ವಾ ಏಕತೋ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। **ಏಕಞ್ಚ ಪನ ಮಞ್ಞೇ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪನ ನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಯ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಹಿತಭಾವೇನ ಅವಿರೋಧಭಾವೇನ ಭೇದಾಭಾವೇನ ಸಮಗ್ಗಭಾವೇನ ಏಕಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಥಂ ಪನೇತೇ ಸಕಂ ಚಿತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇತರೇಸಂ ಚಿತ್ತವಸೇನ ವತ್ತಿಂಸೂತಿ? ಏಕಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಮಲಂ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಏಕಸ್ಸ ಚೀವರಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ಏಕಸ್ಸ ಪರಿಭಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಮಲಂ ಉಟ್ಠಿತಂ, ತೇನ "ಮಮಾವುಸೋ ಪತ್ತೇ ಮಲಂ ಉಟ್ಠಿತಂ, ಪಚಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಇತರೇ "ಮಯ್ಹಂ ಚೀವರಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಧೋವಿತಬ್ಬಂ, ಮಯ್ಹಂ ಪರಿಭಣ್ಡಂ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದಾರೂನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪತ್ತಕಟಾಹೇ ಬಹಲತನುಮತ್ತಿಕಾಹಿ ಲೇಪಂ ಕತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಪಚಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಚೀವರಂ ವಾ ಧೋವನ್ತಿ, ಪರಿಭಣ್ಡಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ। "ಮಮಾವುಸೋ ಚೀವರಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ, ಧೋವಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ "ಮಮ ಪಣ್ಣಸಾಲಾ ಉಕ್ಲಾಪಾ, ಪರಿಭಣ್ಡಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಪಠಮತರಂ ಆರೋಚಿತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಅಪ್ಪಮಾದಲಕ್ಖಣಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **“ಕಚ್ಚಿ ಪನ ವೋ ಅನುರುದ್ಧಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವೋತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ ವಾ, ಕಚ್ಚಿ ತುಮ್ಹೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಮ್ಹಾಕನ್ತಿ** ಅಮ್ಹೇಸು ತೀಸು ಜನೇಸು। **ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಟಿಕ್ಕಮತೀತಿ** ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ। **ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿನ್ತಿ** ಅತಿರೇಕಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಠಪನತ್ಥಾಯ ಏಕಂ ಸಮುಗ್ಗಪಾತಿಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಠಪೇತಿ। **ಯೋ ಪಚ್ಛಾತಿ** ತೇ ಕಿರ ಥೇರಾ ನ ಏಕತೋವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿರತಾ ಹೇತೇ ಪಾತೋವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ತೇಸು ಯೋ ಪಠಮತರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅತ್ತನೋ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಠಮತರಂ ಉಟ್ಠಾತಿ, ಸೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಟಿನಿವತ್ತೋ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಜಾನಾತಿ “ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಚ್ಛತೋ, ಅಹಂ ಪಠಮತರಂ ಆಗತೋ”ತಿ। ಅಥ ಪತ್ತಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಆಸನಪಞ್ಞಾಪನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಯದಿ ಪತ್ತೇ ಪಟಿವೀಸಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ, ಯದಿ ಅತಿರೇಕಂ ಹೋತಿ, ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿಯಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಾತಿಂ ಪಿಧಾಯ ಭುಞ್ಜತಿ, ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಪತ್ತಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ವೋದಕಂ ಕತ್ವಾ ಥವಿಕಾಯ ಓಸಾಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸತಿ।

ದುತಿಯೋಪಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವ ಜಾನಾತಿ “ಏಕೋ ಪಠಮಂ ಆಗತೋ, ಏಕೋ ಪಚ್ಛತೋ”ತಿ। ಸೋ ಸಚೇ ಪತ್ತೇ ಭತ್ತಂ ಪಮಾಣಮೇವ ಹೋತಿ, ಭುಞ್ಜತಿ। ಸಚೇ ಮನ್ದಂ, ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ। ಸಚೇ ಅತಿರೇಕಂ ಹೋತಿ, ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿಯಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಮಾಣಮೇವ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪುರಿಮತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸತಿ। ತತಿಯೋಪಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವ ಜಾನಾತಿ “ದ್ವೇ ಪಠಮಂ ಆಗತಾ, ಅಹಂ ಪಚ್ಛಿಮೋ”ತಿ। ಸೋಪಿ ದುತಿಯತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಪತ್ತಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ವೋದಕಂ ಕತ್ವಾ ಥವಿಕಾಯ ಓಸಾಪೇತ್ವಾ ಆಸನಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮೇತಿ, ಪಾನೀಯಘಟೇ ವಾ ಪರಿಭೋಜನೀಯಘಟೇ ವಾ ಅವಸೇಸಉದಕಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಘಟೇ ನಿಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅವಕ್ಕಾರಪಾತಿಯಂ ಸಚೇ ಅವಸೇಸಭತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಜಹಿತ್ವಾ ಪಾತಿಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮೇತಿ, ಭತ್ತಗ್ಗಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಕಚವರಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಿಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪಚಿಕಾಹಿ ಮುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸತಿ। ಇದಂ ಥೇರಾನಂ ಬಹಿವಿಹಾರೇ ಅರಞ್ಞೇ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಕರಣಟ್ಠಾನೇ ಭೋಜನಸಾಲಾಯ ವತ್ತಂ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಯೋ ಪಚ್ಛಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಯೋ ಪಸ್ಸತೀತಿಆದಿ ಪನ ನೇಸಂ ಅನ್ತೋವಿಹಾರೇ ವತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ವಚ್ಚಘಟನ್ತಿ** ಆಚಮನಕುಮ್ಭಿಂ। **ರಿತ್ತನ್ತಿ** ರಿತ್ತಕಂ। **ತುಚ್ಛನ್ತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಅವಿಸಯ್ಹನ್ತಿ** ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ಅತಿಭಾರಿಯಂ। **ಹತ್ಥವಿಕಾರೇನಾತಿ** ಹತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ। ತೇ ಕಿರ ಪಾನೀಯಘಟಾದೀಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ತುಚ್ಛಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಧೋವಿತ್ವಾ ಉದಕಂ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ತೀರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಹತ್ಥವಿಕಾರೇನ ಆಮನ್ತೇನ್ತಿ, ಓದಿಸ್ಸ ವಾ ಅನೋದಿಸ್ಸ ವಾ ಸದ್ದಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಓದಿಸ್ಸ ನ ಕರೋನ್ತಿ? ತಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸದ್ದೋ ಬಾಧೇಯ್ಯಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಅನೋದಿಸ್ಸ ನ ಕರೋನ್ತಿ? ಅನೋದಿಸ್ಸ ಸದ್ದೇ ದಿನ್ನೇ “ಅಹಂ ಪುರೇ, ಅಹಂ ಪುರೇ”ತಿ ದ್ವೇಪಿ ನಿಕ್ಖಮೇಯ್ಯುಂ। ತತೋ ದ್ವೀಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮೇ ತತಿಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮಚ್ಛೇದೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಸಂಯತಪದಸದ್ದೋ ಪನ ಹುತ್ವಾ ಅಪರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇನ ದಿಟ್ಠಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಹತ್ಥಸಞ್ಞಂ ಕರೋತಿ, ತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಇತರೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತತೋ ದ್ವೇ ಜನಾ ಹತ್ಥೇನ ಹತ್ಥಂ ಸಂಸಿಬ್ಬನ್ತಾ ದ್ವೀಸು ಹತ್ಥೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **“ಹತ್ಥವಿಕಾರೇನ ದುತಿಯಂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಹತ್ಥವಿಲಙ್ಘಕೇನ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಮಾ”**ತಿ।

ಪಞ್ಚಾಹಿಕಂ ಖೋ ಪನಾತಿ ಚಾತುದ್ದಸೇ ಪನ್ನರಸೇ ಅಟ್ಠಮಿಯನ್ತಿ ಇದಂ ತಾವ ಪಕತಿಧಮ್ಮಸ್ಸವನಮೇವ, ತಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮೇ ಪಞ್ಚಮೇ ದಿವಸೇ ದ್ವೇ ಥೇರಾ ನಾತಿವಿಕಾಲೇ ನಹಾಯಿತ್ವಾ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತ್ಥ ತಯೋಪಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ಪಿಟಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಏವಂ ಕರೋನ್ತಾನಂಯೇವ ಅರುಣಂ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಥೇರೇನ ಭಗವತಾ ಅಪ್ಪಮಾದಲಕ್ಖಣಂ ಪುಚ್ಛಿತೇನ ಪಮಾದಟ್ಠಾನೇಸುಯೇವ ಅಪ್ಪಮಾದಲಕ್ಖಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಪವಿಸನಕಾಲೋ ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೋ ನಿವಾಸನಪರಿವತ್ತನಂ ಚೀವರಪಾರುಪನಂ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಣಂ ಧಮ್ಮಕಥನಂ ಅನುಮೋದನಂ

ಅನ್ತೋಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಕರಣಂ ಪತ್ತಧೋವನಂ ಪತ್ತಓಸಾಪನಂ ಪತ್ತಚೀವರಪಟಿಸಾಮನನ್ತಿ ಪಪಞ್ಚಕರಣಟ್ಠಾನಾನಿ ಏತಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏತ್ತಕಂ ಠಾನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಥಾಪವತ್ತನೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಪಮಜ್ಜನಟ್ಠಾನಾನಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿರುದ್ಧಂ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಮಾ"ತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪಮಾದಟ್ಠಾನೇಸುಯೇವ ಸಿಖಾಪ್ಪತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ಅಪ್ಪಮಾದಲಕ್ಖಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ಇಮಿನಾವ ಏತಾನಿ ಠಾನಾನಿ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಅವಳಞ್ಜನವಸೇನ ಪಮಾದಕಾಲೋ ನಾಮ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಪಾಚೀನವಂಸದಾಯಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೬೭. **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿ ಸಮಗ್ಗವಾಸೇ ಆನಿಸಂಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ। **ಅನುಪುಬ್ಬೇನ** (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೫) **ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ**ತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಗಾಮನಿಗಮಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ। **ಯೇನ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕಂ ತದವಸರೀ**ತಿ ಏಕಕೋವ ಯೇನ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕಗಾಮೋ, ತಂ ಅವಸರಿ। ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕಗಾಮವಾಸಿನೋಪಿ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕಗಾಮಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ರಕ್ಖಿತವನಸಣ್ಡೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಕತ್ವಾ "ಏತ್ಥ ಭಗವಾ ವಸತೂ"ತಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ವಾಸಯಿಂಸು। **ಭದ್ದಸಾಲೋ**ತಿ ಪನ ತತ್ಥೇಕೋ ಮನಾಪೋ ಲಟ್ಠಿಕೋ ಸಾಲರುಕ್ಖೋ। ಭಗವಾ ತಂ ಗಾಮಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವನಸಣ್ಡೇ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ಸಮೀಪೇ ತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಿಹಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕೇ ವಿಹರತಿ ರಕ್ಖಿತವನಸಣ್ಡೇ ಭದ್ದಸಾಲಮೂಲೇ"**ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವತೋ ರಹೋಗತಸ್ಸಾತಿಆದಿ ಭಗವತೋ ವಿವೇಕಸುಖಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣದಸ್ಸನಂ। **ಆಕಿಣ್ಣೋ ನ ಫಾಸು ವಿಹಾಸಿ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಬಾಧಪ್ಪತ್ತೋ ಆಕಿಣ್ಣೋ ವಿಹಾಸಿಂ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಬಾಧೋ ಅತ್ಥಿ ಸಂಸಗ್ಗೋ ವಾತಿ? ನತ್ಥಿ। ನ ಹಿ ಕೋಚಿ ಭಗವನ್ತಂ ಅನಿಚ್ಛಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ದುರಾಸದಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚ ಅನುಪಲಿತ್ತಾ, ಹಿತೇಸಿತಾಯ ಪನ ಸತ್ತೇಸು ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯ "ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾನುರೂಪಂ ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಂ ಅಟ್ಟನ್ನಂ ಪರಿಸಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಸಯಞ್ಚ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮುಸ್ಸಾಹಿತೋ ಕಾಲಞ್ಞೂ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣಂ। ನಾಯಮಿಧ ಆಕಿಣ್ಣವಿಹಾರೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಇಧ ಪನ ತೇಹಿ ಕಲಹಕಾರಕೇಹಿ ಕೋಸಮ್ಬಕಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವಿಹಾರೇ ವಾಸಂ ವಿಹಾಸಿ, ತದಾ ವಿನೇತಬ್ಬಾಭಾವತೋ ಆಕಿಣ್ಣವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "ಅಹಂ ಖೋ ಪುಬ್ಬೇ ಆಕಿಣ್ಣೋ ನ ಫಾಸು ವಿಹಾಸಿ"ನ್ತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ತೇಹಿ ಕೋಸಮ್ಬಕೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಭಣ್ಡನಕಾರಕೇಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ದಹರಪೋತಕೇಹೀತಿ ದಹರೇಹಿ ಹತ್ಥಿಪೋತಕೇಹಿ, ಯೇ ಭಿಙ್ಕಾತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ತೇಹೀ**ತಿ ಹತ್ಥಿಆದೀಹಿ। **ಕದ್ದಮೋದಕಾನೀ**ತಿ ಕದ್ದಮಮಿಸ್ಸಾನಿ ಉದಕಾನಿ। **ಓಗಾಹಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಓಗಾಹ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಳಿ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಹತ್ಥಿನಾಗಸ್ಸ। **ಉಪನಿಘಂಸನ್ತಿಯೋ**ತಿ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿಯೋ। ಉಪನಿಘಂಸಿಯಮಾನೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಉಳಾರಭಾವೇನ ನ ಕುಜ್ಝತಿ, ತೇನ ತಾ ಘಂಸನ್ತಿಯೇವ। **ವೂಪಕಟ್ಠೋ**ತಿ ವೂಪಕಟ್ಠೋ ದೂರೀಭೂತೋ।

ಯೂಥಾತಿ ಹತ್ಥಿಘಟಾಯ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಯೂಥವಾಸೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ತಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಪವಿಟ್ಠೋ। ತತ್ಥ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಘಟಸಹಸ್ಸೇನ ನಿಬ್ಬಾಪಿತಸನ್ತಾಪೋ ವಿಯ ನಿಬ್ಬುತೋ ಹುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಭದ್ದಸಾಲಸ್ಸ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ಚ ಸಮನ್ತತೋ ಅಪ್ಪಹರಿತಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಖಾಭಙ್ಗೇನ ಸಮ್ಮಜ್ಜತಿ, ಭಗವತೋ ಮುಖಧೋವನಂ ದೇತಿ, ನಹಾನೋದಕಂ ಆಹರತಿ, ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ದೇತಿ, ಅರಞ್ಞತೋ ಮಧುರಾನಿ ಫಲಾಫಲಾನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಉಪನೇತಿ। ಸತ್ಥಾ ತಾನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಸೋಣ್ಡಾಯ ಭಗವತೋ**

ಪಾನೀಯಂ ಪರಿಭೋಜನೀಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತೀ"ತಿಆದಿ। ಸೋ ಕಿರ ಸೋಣ್ಡಾಯ ದಾರೂನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ದಾರೂನಿ ಜಾಲಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಾಸಾಣಖಣ್ಡಾನಿ ತಾಪೇತ್ವಾ ತಾನಿ ದಣ್ಡಕೇಹಿ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಸೋಣ್ಡಿಯಂ ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉದಕಸ್ಸ ತತ್ತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಭಗವಾ "ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಮಮ ನಹಾನಂ ಇಚ್ಛತೀ"ತಿ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ನಹಾನಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ। ಪಾನೀಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸೀತಲೇ ಜಾತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "**ಸೋಣ್ಡಾಯ ಭಗವತೋ ಪಾನೀಯಂ ಪರಿಭೋಜನೀಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತೀ**"ತಿ।

ಅತ್ತನೋ ಚ ಪವಿವೇಕಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಕೇಹಿಚಿ ಅನಾಕಿಣ್ಣಭಾವಲದ್ಧಂ ಕಾಯವಿವೇಕಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। ಇತರೇ ಪನ ವಿವೇಕಾ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ವಿಜ್ಜನ್ತಿಯೇವ। **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ**ತಿ ಇಮಂ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಿನಾಗಸ್ಸ ಚ ವಿವೇಕಾಭಿರತಿಯಾ ಸಮಾನಜ್ಝಾಸಯಭಾವದೀಪನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ಗಾಥಾಯ ಪನ ಏವಮತ್ಥಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೫) - **ಏತಂ ಈಸಾದನ್ತಸ್ಸ** ರಥಈಸಾಸದಿಸದನ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಿನಾಗಸ್ಸ **ಚಿತ್ತಂ ನಾಗೇನ** ಬುದ್ಧನಾಗಸ್ಸ **ಚಿತ್ತೇನ ಸಮೇತಿ** ಸಂಸನ್ದತಿ। ಕಥಂ ಸಮೇತಿ ಚೇ? **ಯದೇಕೋ ರಮತೀ ವನೇ,** ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧನಾಗೋ "ಅಹಂ ಖೋ ಪುಬ್ಬೇ ಆಕಿಣ್ಣೋ ವಿಹಾಸಿ"ನ್ತಿ ಪುರಿಮಂ ಆಕಿಣ್ಣವಿಹಾರಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿವೇಕಂ ಉಪಬ್ರೂಹಯಮಾನೋ ಇದಾನಿ ಯಥಾ **ಏಕೋ** ಅದುತಿಯೋ **ವನೇ** ಅರಞ್ಞೇ **ರಮತಿ** ಅಭಿರಮತಿ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಿಆದೀಹಿ ಆಕಿಣ್ಣವಿಹಾರಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ **ಏಕೋ** ಅಸಹಾಯೋ ವನೇ ಏಕವಿಹಾರಂ **ರಮತಿ** ಅಭಿನನ್ದತಿ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ **ಚಿತ್ತಂ ನಾಗೇನ ಸಮೇತಿ,** ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮೇತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಏಕೀಭಾವರತಿಯಾ ಏಕಸದಿಸಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಟ್ಠಾರಸವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೭೩. ಯೋ ಪಟಿಬಾಹೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಸೇನಾಸನಾರಹಸ್ಸ ಸೇನಾಸನಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತಿ। ಕಲಹಕಾರಕಾದೀನಂ ಪನೇತ್ಥ "ಓಕಾಸೋ ನತ್ಥೀ"ತಿಆದಿಕಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕತಿಕಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಸ್ಸ "ಅಹಂ ವುಡ್ಢೋ"ತಿ ಪಸಯ್ಹ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಂ "ಯುತ್ತಿಯಾ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ವಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಿ। "ಭಣ್ಡನಕಾರಕಂ ನಿಕ್ಕಡ್ಢತೀತಿ ವಚನತೋ ಕುಲದೂಸಕಸ್ಸ ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಾನುಞ್ಞಾಯ ಚ ಇಧ ಕಲಹವೂಪಸಮನತ್ಥಂ ಆಗತಾನಂ ಕೋಸಮ್ಬಕಾನಮ್ಪಿ 'ಯಥಾವುಡ್ಢ'ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ 'ವಿವಿತ್ತೇ ಅಸತಿ ವಿವಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾಪಿ ದಾತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಿವಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದೇನ್ತಂ ಪಟಿಬಾಹನ್ತಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

ಉಪಾಲಿಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗೀಪುಚ್ಛಾವಣ್ಣನಾ

೪೭೬. ನ ಮೂಲಾ ಮೂಲಂ ಗನ್ತ್ವಾತಿ ಮೂಲತೋ ಮೂಲಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ। **ಅತ್ಥತೋ ಅಪಗತಾ**ತಿ ಸಾಮಗ್ಗಿಸಙ್ಖಾತಅತ್ಥತೋ ಅಪಗತಾ।

೪೭೭. ಯೇನ ನಂ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ ವದೇಯ್ಯುಂ, ತಂ ನ ಹಿ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅನಪಗತ**ನ್ತಿ ಕಾರಣತೋ ಅನಪೇತಂ, ಸಕಾರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಉಸೂಯಾಯಾತಿ ಇಮಿನಾ ದೋಸಾಗತಿಗಮನಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ "**ಅಗತಿಗಮನೇನಾ**"ತಿ ಅವಸೇಸಅಗತಿಗಮನಂ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಟ್ಠಹಿ ದೂತಙ್ಗೇಹೀ**ತಿ "ಸೋತಾ ಚ ಹೋತಿ ಸಾವೇತಾ ಚ ಉಗ್ಗಹೇತಾ ಚ ಧಾರೇತಾ ಚ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಾ ಚ ಕುಸಲೋ

ಚ ಸಹಿತಾಸಹಿತದಸ್ಸನೋ ಚ ಅಕಲಹಕಾರಕೋ ಚಾ’’ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ದೂತಙ್ಗೇಹಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಕೋಸಮ್ಬಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರತ್ಥದೀಪನಿಯಂ

ಮಹಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

೧. ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧. ಚೂಳವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ ತಾವ “ಯಟ್ಠಿಂ ಪವೇಸಯ, ಕುನ್ತೇ ಪವೇಸಯಾ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಸಹಚರಣಞಾಯೇನ “ಮಞ್ಚಾ ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಂ ಕರೋನ್ತೀ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ನಿಸ್ಸಿತೇಸು ನಿಸ್ಸಯವೋಹಾರವಸೇನ ವಾ ಪಣ್ಡುಕಲೋಹಿತಕನಿಸ್ಸಿತಾ ಪಣ್ಡುಕಲೋಹಿತಕಸದ್ದೇನ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ **“ತೇಸಂ ನಿಸ್ಸಿತಕಾಪಿ ಪಣ್ಡುಕಲೋಹಿತಕಾತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೀ”**ತಿ। **ಪಟಿವದಥಾ**ತಿ ಪಟಿವಚನಂ ದೇಥ।

ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮದ್ವಾದಸಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪. **ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಸಮುದಿತೇಹಿ ವಾ ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। ನ ಹಿ ತಿಣ್ಣಂ ಏವ ಅಙ್ಗಾನಂ ಸಮೋಧಾನೇನ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ, ಏಕೇನಪಿ ಹೋತಿಯೇವ। “ಅಪ್ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ ಲಜ್ಜಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಕಥಿತಂ।

ನನು ಚ “ಅದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕತಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಇದಂ ಪರತೋ “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಸಙ್ಘೋ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಅದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಂ ಆಪನ್ನೋ ಹಿ “ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ? ತತ್ಥ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ “ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಹಿ ವಿಸೇಸೇನ ಭಣ್ಡನಕಾರಕತ್ತಂ ಅಙ್ಗ’ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪಾಳಿಯಾ ಆಗತನಿದಾನೇನ ಸಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬತಿಕೇಸುಪಿ ಭಣ್ಡನಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಭಣ್ಡನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪನ್ನಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ ‘ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ’ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಾ ಪರಭಾಗೇ ವಾ ಚೋದನಾಸಾರಣಾದಿಕಾಲೇ ಭಣ್ಡನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪನ್ನಾಪತ್ತಿವಸೇನೇವ ಕಾತಬ್ಬಂ, ನ ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಾ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ। ಅಪರೇ ಪನ ವದನ್ತಿ “ಅದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಯಾತಿ ಇದಂ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ‘ಅದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಯಾತಿ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾ’ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾತಿ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ‘ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ’ತಿ ಚ ಇದಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ ನ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಪಯೋಜನಾಭಾವಾ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಾ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ‘ದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕತಂ ಹೋತೀ’ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಪಿ ದೇಸನಾಗಾಮಿನೀವೋಹಾರಸಮ್ಭವತೋ”ತಿ, ತಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ।

ನಪ್ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತಬ್ಬಅಟ್ಠಾರಸಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮. **ಲೋಮಂ ಪಾತೇನ್ತೀ**ತಿಆದಿ ಸಮ್ಮಾವತ್ತನಾಯ ಪರಿಯಾಯವಚನಂ।

ನಿಯಸ್ಸಕಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧. ನಿಯಸ್ಸಕಮ್ಮೇ **“ನಿಸ್ಸಾಯ ತೇ ವತ್ಥಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಗರುನಿಸ್ಸಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಇತರ”ನ್ತಿ **ಕೇನಚಿ** ಲಿಖಿತಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ನಿಯಸ್ಸಕಮ್ಮಂ ಯಸ್ಮಾ ಬಾಲವಸೇನ ಕರೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ವತ್ಥಬ್ಬನ್ತಿ ನಿಸ್ಸಯಂ ಗಾಹಾಪೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ,

ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಯುತ್ತತರಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಅಪಿಸ್ಸೂತಿ** ಏತ್ಥ **ಸು**ಇತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖೂ ಅಪಿ ನಿಚ್ಚಬ್ಯಾವಟಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೯. ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮೇ **ತೇನ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಙ್ಘೋ ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತೂತಿ** ಇದಂ ತೇಸು ವಿಬ್ಭಮನ್ತೇಸುಪಿ ಪಕ್ಕಮನ್ತೇಸುಪಿ ಸಮ್ಮಾವತ್ತನ್ತೇಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ಪಟಿಸಾರಣೀಯಕಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೩. ಸುಧಮ್ಮವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ಮಚ್ಛಿಕಾಸಣ್ಡೇತಿ** ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತತ್ಥ ಕಿರ (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೭೨ ಚಿತ್ತಗಹಪತಿವತ್ಥು) ಚಿತ್ತೋ ಗಹಪತಿ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಮಹಾನಾಮತ್ಥೇರಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಆದಾಯ ಗೇಹಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುಣನ್ತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ವಾ ಅಚಲಸದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಅಮ್ಬಾಟಕವನಂ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಉಯ್ಯಾನಂ ಸಙ್ಘಾರಾಮಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಥೇರಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಉದಕಂ ಪಾತೇತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ "ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಬುದ್ಧಸಾಸನ"ನ್ತಿ ಉದಕಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾಪಥವೀ ಕಮ್ಪಿ, ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ ಉಯ್ಯಾನೇ ಮಹಾವಿಹಾರಂ ಕಾರೇಸಿ। ತತ್ಥಾಯಂ ಸುಧಮ್ಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಆವಾಸಿಕೋ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಆಯಸ್ಮಾ ಸುಧಮ್ಮೋ ಮಚ್ಛಿಕಾಸಣ್ಡೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಗಹಪತಿನೋ ಆವಾಸಿಕೋ ಹೋತೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಧುವಭತ್ತಿಕೋತಿ** ನಿಚ್ಚಭತ್ತಿಕೋ।

ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಗುಣಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ತಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಂ ಕತ್ತುಕಾಮಾ ಮಚ್ಛಿಕಾಸಣ್ಡಂ ಅಗಮಂಸು। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಥೇರಾ"**ತಿಆದಿ। ಚಿತ್ತೋ ಗಹಪತಿ ತೇಸಂ ಆಗಮನಂ ಸುತ್ವಾ ಅದ್ಧಯೋಜನಮತ್ತಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ತೇ ಆದಾಯ ಅತ್ತನೋ ವಿಹಾರಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಆಗನ್ತುಕವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಥೋಕಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸೋತುಕಾಮೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂ ಯಾಚಿ। ಅಥ ನಂ ಥೇರೋ "ಉಪಾಸಕ, ಅದ್ಧಾನೇನಾಮ್ಹಾ ಕಿಲನ್ತರೂಪಾ, ಅಪಿಚ ಥೋಕಂ ಸುಣಾಹೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಚಿತ್ತಂ ಗಹಪತಿಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸೇಸೀ"**ತಿಆದಿ। ಸೋ ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುಣನ್ತೋವ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪಾಪುಣಿ।

೪೧. **ನಾಸಕ್ಖಿ ಚಿತ್ತಂ ಗಹಪತಿಂ ಖಮಾಪೇತುನ್ತಿ** ಸೋ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ "ಗಹಪತಿ, ಮಯ್ಹಮೇವ ಸೋ ದೋಸೋ , ಖಮಾಹಿ ಮೇ"ತಿ ವತ್ವಾಪಿ "ನಾಹಂ ಖಮಾಮೀ"ತಿ ತೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಮಙ್ಕುಭೂತೋ ತಂ ಖಮಾಪೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಪುನದೇವ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಪಚ್ಚಾಗಮಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ "ನಾಸ್ಸ ಉಪಾಸಕೋ ಖಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಜಾನನ್ತೋಪಿ "ಮಾನಥದ್ಧೋ ಏಸ ತಿಂಸಯೋಜನಂ ಗನ್ತ್ವಾವ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ಖಮನುಪಾಯಂ ಅನಾಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾವ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪುನ ಆಗತಕಾಲೇ ನಿಹತಮಾನಸ್ಸ ಅನುದೂತಂ ದತ್ವಾ "ಗಚ್ಛ, ಇಮಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪಾಸಕಂ ಖಮಾಪೇಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಸಮಣೇನ ನಾಮ 'ಮಯ್ಹಂ ವಿಹಾರೋ, ಮಯ್ಹಂ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ, ಮಯ್ಹಂ ಉಪಾಸಕೋ, ಮಯ್ಹಂ ಉಪಾಸಿಕಾ'ತಿ ಮಾನಂ ವಾ ಇಸ್ಸಂ ವಾ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಇಚ್ಛಾಮಾನಾದಯೋ ಕಿಲೇಸಾ ವಡ್ಢನ್ತೀ"ತಿ ಓವದನ್ತೋ –

"ಅಸನ್ತಂ ಭಾವನಮಿಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪುರೇಕ್ಖಾರಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸು।
ಆವಾಸೇಸು ಚ ಇಸ್ಸರಿಯಂ, ಪೂಜಾ ಪರಕುಲೇಸು ಚ॥

"ಮಮೇವ ಕತ ಮಞ್ಞನ್ತು, ಗಿಹೀ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಉಭೋ।

ಮಮೇವಾತಿವಸಾ ಅಸ್ಸು, ಕಿಚ್ಚಾಕಿಚ್ಚೇಸು ಕಿಸ್ಮಿಚಿ।
ಇತಿ ಬಾಲಸ್ಸ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಇಚ್ಛಾ ಮಾನೋ ಚ ವಡ್ಢತೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೭೩-೭೪) -

ಧಮ್ಮಪದೇ ಇಮಾ ಗಾಥಾ ಅಭಾಸಿ।

ಸುಧಮ್ಮತ್ಥೇರೋಪಿ ಇಮಂ ಓವಾದಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ತೇನ ಅನುದೂತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಪಥೇ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಕರಿತ್ವಾ ಉಪಾಸಕಂ ಖಮಾಪೇಸಿ। ಸೋ ಉಪಾಸಕೇನ "ಖಮಾಮಹಂ ಭನ್ತೇ, ಸಚೇ ಮಯ್ಹಂ ದೋಸೋ ಅತ್ಥಿ, ಖಮಥ ಮೇ"ತಿ ಪಟಿಖಮಾಪಿತೋ ಸತ್ಥಾರಾ ದಿನ್ನಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ।

ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅದಸ್ಸನೇ ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫೦. ತಸ್ಸಾ ಅದಸ್ಸನೇಯೇವ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ತಸ್ಸಾ ಅದಸ್ಸನೇಯೇವ ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ತಜ್ಜನೀಯಾದಿಕಮ್ಮಂ ಪನ ಆಪತ್ತಿಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಅದಸ್ಸನೇ ಅಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮೇ ವಾ ಭಣ್ಡನಕಾರಕಾದಿಅಙ್ಗೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪಾರಿವಾಸಿಕಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಪಾರಿವಾಸಿಕವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೭೫. ಪಾರಿವಾಸಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ನವಕತರಂ ಪಾರಿವಾಸಿಕನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ನವಕತರಂ ಪಾರಿವಾಸಿಕಂ। ಪಾರಿವಾಸಿಕಸ್ಸ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ನವಕತರಂ ಪಾರಿವಾಸಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇ ಮೂಲಾಯಪಟಿಕಸ್ಸನಾರಹಮಾನತ್ತಾರಹಮಾನತ್ತಚಾರಿಕಅಬ್ಭಾನಾರಹಾಪಿ ಪಕತತ್ತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅನ್ತಮಸೋ ಮೂಲಾಯಪಟಿಕಸ್ಸನಾರಹಾದೀನಮ್ಪೀ"**ತಿ। ಪಾದೇ ಘಂಸೇನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪಾದಘಂಸನಂ,** ಸಕ್ಖರಕಥಲಾದಿ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಪಾದಘಂಸನಿಯೋ ಸಕ್ಖರಂ ಕಥಲಂ ಸಮುದ್ದಫೇಣಕ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೬೯) ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದೀನಮ್ಪಿ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾನಮ್ಪಿ ಅಭಿವಾದನಾದಿಂ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ। "ಮಾ ಮಂ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಂ ಆಪುಚ್ಛಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅನಾಪುಚ್ಛಾಪಿ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಯೋ ಯೋ ವುಡ್ಢೋ**ತಿ ಪಾರಿವಾಸಿಕೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಯೋ ಯೋ ವುಡ್ಢೋ। **ನವಕತರಸ್ಸ ಸಾದಿತು**ನ್ತಿ ಪಾರಿವಾಸಿಕನವಕತರಸ್ಸ ಅಭಿವಾದನಾದಿಂ ಸಾದಿತುಂ।

ತತ್ಥೇವಾತಿ ಸಙ್ಘನವಕಟ್ಠಾನೇಯೇವ। **ಅತ್ತನೋ ಪಾಳಿಯಾ ಪವಾರೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪತ್ತಪಾಳಿಯಾ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ, ನ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸು ಪವಾರಿತೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯದಿ ಪನ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತೀ**ತಿ ಯದಿ ಪುರಿಮದಿವಸೇ ಅತ್ತನೋ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಚ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। **ಚತುಸ್ಸಾಲಭತ್ತ**ನ್ತಿ ಭೋಜನಸಾಲಾಯಂ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ದಿಯ್ಯಮಾನಭತ್ತಂ। **ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತೇನಾ**ತಿ ದಾಯಕಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತೇನ।

೭೬. **ಅಞ್ಞೋ ಸಾಮಣೇರೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಸಾಮಣೇರೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಉಪಜ್ಝಂ ದತ್ವಾ ಗಹಿತಸಾಮಣೇರಾಪೀ**ತಿ ಪಕತತ್ತಕಾಲೇ ಉಪಜ್ಝಂ ದತ್ವಾ ಗಹಿತಸಾಮಣೇರಾಪಿ। ಲದ್ಧಸಮ್ಮುತಿಕೇನ ಆಣತ್ತೋಪಿ ಗರುಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಾ ಓವದಿತುಂ ಲಭತೀತಿ ಆಹ **"ಪಟಿಬಲಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಭಾರೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"**ತಿ। ಆಗತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸವಚನೀಯ**ನ್ತಿ ಸದೋಸಂ । **ಜೇಟ್ಠಕಟ್ಠಾನಂ ನ ಕಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪಧಾನಟ್ಠಾನಂ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಕಿಂ ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೇನ ವಾ"**ತಿಆದಿ।

ರಜೇಹಿ ಹತಾ ಉಪಹತಾ ಭೂಮಿ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ರಜೋಹತಭೂಮಿ,** ರಜೋಕಿಣ್ಣಭೂಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಲಾಭಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಏಕಪಸ್ಸೇ ಠತ್ವಾ**ತಿ ಪಾಳಿಂ ವಿಹಾಯ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಚ್ಛತೋ ಠತ್ವಾ। **ಸೇನಾಸನಂ ನ ಲಭತೀ**ತಿ ಸೇಯ್ಯಾಪರಿಯನ್ತಭಾಗಿತಾಯ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಗಣ್ಹಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಭವೇಯ್ಯ। "ಆಗನ್ತುಕೇನ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ, ಆಗನ್ತುಕಸ್ಸ ಆರೋಚೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಚೇ ದ್ವೇ ಪಾರಿವಾಸಿಕಾ ಗತಟ್ಠಾನೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಉಭೋಹಿಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಬಹಿ ದಿಸ್ವಾ ಆರೋಚಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಹಾರಂ ಆಗತೇ ಪುನ ಆರೋಚನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಅಞ್ಞಂ ವಿಹಾರಂ ಗತೇನಪಿ ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ಆರೋಚಿತಸ್ಸ ಪುನ ಆರೋಚನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ವದನ್ತಿ।

೮೧. **ಅವಿಸೇಸೇನಾ**ತಿ ಪಾರಿವಾಸಿಕಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಸ್ಸ ಚ ಅವಿಸೇಸೇನ। **ಓಬದ್ಧ**ನ್ತಿ ಪಲಿಬುದ್ಧಂ।

೮೩. **ಸಹವಾಸೋ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಛನ್ನೇ ಪಕತತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಯನಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಸೇಸಇರಿಯಾಪಥಕಪ್ಪನಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಪಾರಿವಾಸಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೯೭. ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ವುತ್ತನಯೇನ ವತ್ತಂ ಸಮಾದಾತಬ್ಬನ್ತಿ** ಪಾರಿವಾಸಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಏಕೇನ ವಾ ಸಮಾದಾತಬ್ಬಂ। **ವೇದಿಯಾಮೀತಿ** ಚಿತ್ತೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸುಖಂ ಅನುಭವಾಮಿ, ನ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅಹಂ ದುಕ್ಖಿತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಪಾರಿವಾಸಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತನಯೇನ ‘‘ಮಾನತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಾಮಿ, ವತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಾಮೀ’’ತಿ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಏಕೇನ ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। **ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಅನಾರೋಚನೇನ ವತ್ತಭೇದದುಕ್ಕಟಪರಿಮೋಚನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ** ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಜ್ಝಾಯನಸದ್ದಸವನೂಪಚಾರವಿಜಹನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, **ಮಹಾಮಗ್ಗತೋ ಓಕ್ಕಮ್ಮಾತಿ** ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪಚಾರವಿಜಹನತ್ಥಂ, **ಗುಮ್ಬೇನ ವಾ ವತಿಯಾ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಟ್ಠಾನೇತಿ** ದಸ್ಸನೂಪಚಾರವಿಜಹನತ್ಥಂ। ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತೇನ ಅನ್ತೋಉಪಚಾರಗತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಆರೋಚೇತಬ್ಬತ್ತಾ **‘‘ಅಯಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಹಾರೋ’’**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ವತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿವಸನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಥೇರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ – ವತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿವಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರಗತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆರೋಚನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ದಿಟ್ಠರೂಪಾನಂ ಸುತಸದ್ದಾನಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ, ಅದಿಟ್ಠಅಸುತಾನಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋದ್ವಾದಸಹತ್ಥಗತಾನಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಇದಂ ವತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿವಸನ್ತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ।

ಪರಿವಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೨. ‘‘ಸತಿಯೇವ ಅನ್ತರಾಯೇ ಅನ್ತರಾಯಿಕಸಞ್ಞೀ ಛಾದೇತಿ, ಅಚ್ಛನ್ನಾ ಹೋತಿ। ಅನ್ತರಾಯಿಕಸ್ಸ ಪನ ಅನನ್ತರಾಯಿಕಸಞ್ಞಾಯ ಛಾದಯತೋ ಅಚ್ಛನ್ನಾವಾ’’ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಅವೇರೀತಿ** ಹಿತಕಾಮೋ। **ಉದ್ಧಸ್ತೇ ಅರುಣೇತಿ** ಉಟ್ಠಿತೇ ಅರುಣೇ। **ಸುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇತಿ** ಸಭಾಗಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಅನಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ। **ವತ್ಥುನ್ತಿ** ಅಸುಚಿಮೋಚನಾದಿವೀತಿಕ್ಕಮಂ।

ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠೀತಿ ವತ್ಥು ಚೇವ ಗೋತ್ತಞ್ಚಾತಿ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠೀತಿ ಇದಂ ಅಸುಚಿಮೋಚನಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಪಕಾಸನತೋ ವತ್ಥು ಚೇವ ಹೋತಿ, ಸಜಾತಿಯಸಾಧಾರಣವಿಜಾತಿಯವಿನಿವತ್ತಸಭಾವಾಯ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ಏವ ಪಕಾಸನತೋ ಗೋತ್ತಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಗಂ ತಾಯತೀತಿ ಹಿ ಗೋತ್ತಂ। **ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋತಿ ನಾಮಞ್ಚೇವ ಆಪತ್ತಿ ಚಾತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋತಿ** ತೇನ ತೇನ ವೀತಿಕ್ಕಮೇನ ಆಪನ್ನಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿನಿಕಾಯಸ್ಸ ನಾಮಪ್ಪಕಾಸನತೋ ನಾಮಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ಆಪತ್ತಿಸಭಾಗತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿ ಚ।

ತದನುರೂಪಂ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಕತ್ವಾ ಮಾನತ್ತಂ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ –

> ‘‘ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ ಏಕಾಹಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ, ಸೋ ಸಙ್ಘಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾಯ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ಏಕಾಹಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಏಕಾಹಪರಿವಾಸಂ ಯಾಚಿ। ಸಙ್ಘೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾಯ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ಏಕಾಹಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಏಕಾಹಪರಿವಾಸಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಪರಿವುತ್ಥಪರಿವಾಸೋ। ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ, ಸೋ ಸಙ್ಘಂ ತಾಸಂ ಆಪತ್ತೀನಂ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾನಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠೀನಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಚ ಛಾರತ್ತಂ ಮಾನತ್ತಂ ಯಾಚತಿ। ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಸಙ್ಘೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆಪತ್ತೀನಂ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾನಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠೀನಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಚ ಛಾರತ್ತಂ ಮಾನತ್ತಂ ದದೇಯ್ಯ, ಏಸಾ ಞತ್ತಿ।

ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ…ಪೇ॰… ಸೋ ಪರಿವುತ್ಥಪರಿವಾಸೋ। ಅಯಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ, ಸೋ ಸಙ್ಘಂ ತಾಸಂ…ಪೇ॰… ಯಾಚತಿ। ಸಙ್ಘೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆಪತ್ತೀನಂ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾನಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠೀನಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಚ ಛಾರತ್ತಂ ಮಾನತ್ತಂ ದೇತಿ। ಯಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ಖಮತಿ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆಪತ್ತೀನಂ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾನಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠೀನಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಚ ಛಾರತ್ತಂ ಮಾನತ್ತಸ್ಸ ದಾನಂ, ಸೋ ತುಣ್ಹಸ್ಸ। ಯಸ್ಸ ನಕ್ಖಮತಿ, ಸೋ ಭಾಸೇಯ್ಯ।

ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಏತಮತ್ಥಂ ವದಾಮಿ…ಪೇ॰… ತತಿಯಮ್ಪಿ ಏತಮತ್ಥಂ ವದಾಮಿ…ಪೇ॰…

ದಿನ್ನಂ ಸಙ್ಘೇನ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆಪತ್ತೀನಂ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾನಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠೀನಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಚ ಛಾರತ್ತಂ ಮಾನತ್ತಂ, ಖಮತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ತುಣ್ಹೀ। ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀತಿ –

ಏವಂ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಕತ್ವಾ ಮಾನತ್ತಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ಚಿಣ್ಣಮಾನತ್ತಸ್ಸ ಚ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅಬ್ಭಾನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ।

ಅಞ್ಞಸ್ಮಿನ್ತಿ ಸುದ್ಧನ್ತಪರಿವಾಸವಸೇನ ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ। ದಸಸತಂ ಆಪತ್ತಿಯೋ ರತ್ತಿಸತಂ ಛಾದಯಿತ್ವಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಪರಿವಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅತ್ತನೋ ಸೀಮಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಸೀಮಾಯಾತಿ ವಿಹಾರೇ ಬದ್ಧಸೀಮಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ವಿಹಾರೂಪಚಾರತೋಪಿ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುವಿಹಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ ಗಾಮೂಪಚಾರಾತಿಕ್ಕಮೇನೇವ ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಹಾರೂಪಚಾರಾತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। **ವಿಹಾರಸ್ಸ ಚಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುವಿಹಾರಸ್ಸ। **ಗಾಮಸ್ಸಾತಿ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ** ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಗಾಮೂಪಚಾರೇಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ತತ್ಥೇವ ಠಾನಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತೀತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಠಾನಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತಿ। **ಪರಿವಾಸವತ್ತಾದೀನನ್ತಿ** ಪರಿವಾಸನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಆದೀನಂ। **ಯುತ್ತತರಂ ದಿಸ್ಸತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತಭಿಕ್ಖುನಾ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾಪಿ ಅನ್ತೋಉಪಚಾರಸೀಮಗತಾನಂಯೇವ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ, ನ ಗಾಮೇ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। **ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ। **ಬಹಿ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಠತ್ವಾತಿ** ಉಪಚಾರಸೀಮತೋ ಬಹಿ ಠತ್ವಾ। **ಸಮ್ಮನ್ನಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಾತಿ** ಏತ್ಥ ಸಮ್ಮನ್ನಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಾಯ ಸಹವಾಸೇಪಿ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ನ ಹೋತಿ।

ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿವಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. **ವಿಸುಂ ಮಾನತ್ತಂ ಚರಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಮೂಲಾಯಪಟಿಕಸ್ಸನಂ ಅಕತ್ವಾ ವಿಸುಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಮಾನತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚರಿತಬ್ಬಂ।

ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಗ್ಘಸಮೋಧಾನಪರಿವಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೪. **ಏಕಾಪತ್ತಿಮೂಲಕನ್ತಿ** “ಏಕಾ ಆಪತ್ತಿ ಏಕಾಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ, ಏಕಾ ಆಪತ್ತಿ ದ್ವೀಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಆಪತ್ತಿವಡ್ಢನಕನ್ತಿ** “ಏಕಾ ಆಪತ್ತಿ ಏಕಾಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ, ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ ದ್ವೀಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಂ ಆಪತ್ತಿವಡ್ಢನಕನಯಂ ಸನ್ಧಾಯ।

ದ್ವೇಭಿಕ್ಖುವಾರಏಕಾದಸಕಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೧. **ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾದೀಹಿ ಮಿಸ್ಸಕನ್ತಿ** ಏಕವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಆಪನ್ನಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದುಕ್ಕಟೇಹಿ ಮಿಸ್ಸಕಂ। **ಮಕ್ಖಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ ಛಾದೇತುಕಾಮತಾ।

೧೮೨. **ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ ಪರಿಮಾಣಮ್ಪೀ**ತಿಆದಿ ಜಾತಿವಸೇನೇಕವಚನಂ, ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ ವಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೭. ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಸಞ್ಞಾಪೇತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸಂ**-ಸದ್ದೂಪಪದೋ **ಞಾ**-ಸದ್ದೋ ತೋಸನವಿಸಿಟ್ಠೇ ಅವಬೋಧನೇ ವತ್ತತೀತಿ ಆಹ “**ಪರಿತೋಸೇತ್ವಾ ಜಾನಾಪೇತೀ**”ತಿ।

ಸತಿವಿನಯಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೫-೨೦೦. **ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇವೇತ**ನ್ತಿ “ಪಞ್ಚಿಮಾನೀ”ತಿ ಏತಂ ದೇಸನಾಮತ್ತಂ। ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬೋ ವಿನಯೋ **ಸತಿವಿನಯೋ**। ಅಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬೋ ವಿನಯೋ **ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೋ**। ಪಟಿಞ್ಞಾತೇನ ಕರಣಂ **ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ**।

೨೧೨. **ತಿಣವತ್ಥಾರಕಸದಿಸತ್ತಾ**ತಿ ತಂಸದಿಸತಾಯ ತಬ್ಬೋಹಾರೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ ಯಥಾ “ಏಸ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ”ತಿ।

ಅಧಿಕರಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೬. **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ಕಿಂ ಮೂಲ**ನ್ತಿಆದೀಸು **ವಿವಾದಮೂಲಾನೀ**ತಿ ವಿವಾದಸ್ಸ ಮೂಲಾನಿ। **ಕೋಧನೋ**ತಿ ಕುಜ್ಝನಲಕ್ಖಣೇನ ಕೋಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಉಪನಾಹೀ**ತಿ ವೇರಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಲಕ್ಖಣೇನ ಉಪನಾಹೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅಗಾರವೋ**ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೨೫; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೪೪) ಗಾರವವಿರಹಿತೋ। **ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ**ತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಯೋ ಅನೀಚವುತ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಧರಮಾನೇ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನ ಯಾತಿ, ಸತ್ಥರಿ ಅನುಪಾಹನೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇ ಸಉಪಾಹನೋ ಚಙ್ಕಮತಿ, ನೀಚೇ ಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇ ಉಚ್ಚೇ ಚಙ್ಕಮತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ವಸನ್ತೇ ಉಪರಿ ವಸತಿ, ಸತ್ಥು ದಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ಉಭೋ ಅಂಸೇ ಪಾರುಪತಿ, ಛತ್ತಂ ಧಾರೇತಿ, ಉಪಾಹನಂ ಧಾರೇತಿ, ನಹಾಯತಿ, ಉಚ್ಚಾರಂ ವಾ ಪಸ್ಸಾವಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ವಾ ಪನ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತುಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಯನಟ್ಠಾನೇ ಸತ್ಥುದಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಕರೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ “ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಕರೋಸಿ, ನ ಇದಂ ವಟ್ಟತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಾಮ ಲಜ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ತುಣ್ಹೀ ಹೋಹಿ, ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ವದಸಿ, ಕಿಂ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮಾ”ತಿ ಭಣತಿ, ಅಯಂ **ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ।

ಯೋ ಪನ ಧಮ್ಮಸವನೇ ಸಙ್ಘುಟ್ಠೇ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ನ ಸುಣಾತಿ, ನಿದ್ದಾಯತಿ ವಾ ಸಲ್ಲಪನ್ತೋ ವಾ ನಿಸೀದತಿ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ವಾಚೇತಿ, “ಕಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅಗಾರವಂ ಕರೋಸೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ತುಣ್ಹೀ ಹೋಹಿ, ಧಮ್ಮೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ವದಸಿ, ಕಿಂ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾ”ತಿ ವದತಿ, ಅಯಂ **ಧಮ್ಮೇ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಥೇರೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅನಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಉದ್ದಿಸತಿ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇತಿ, ವುಡ್ಢೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ನಿಸೀದತಿ, ದುಸ್ಸಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಂ ವಾ ಹತ್ಥಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಉಭೋ ಅಂಸೇ ಪಾರುಪತಿ, ಛತ್ತುಪಾಹನಂ ಧಾರೇತಿ, “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಲಜ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ “ತುಣ್ಹೀ ಹೋಹಿ, ಸಙ್ಘೋ ಸಙ್ಘೋತಿ ವದಸಿ, ಕಿಂ ಸಙ್ಘೋ, ಮಿಗಸಙ್ಘೋ ಅಜಸಙ್ಘೋ”ತಿಆದೀನಿ ವದತಿ, ಅಯಂ **ಸಙ್ಘೇ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ। ಏಕಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಹಿ ಅಗಾರವೇ ಕತೇ ಸಙ್ಘೇ ಕತೋಯೇವ ಹೋತಿ। ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಪನ ಅಪೂರಯಮಾನೋ **ಸಿಕ್ಖಾಯ ನ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ** ನಾಮ।

ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೨೫; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೪೨; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೬.೩೬) ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪ್ಪನ್ನವಿವಾದೋ ಕಥಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ?

ಕೋಸಮ್ಬಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವಿಯ ಹಿ ದ್ವೀಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಿವಾದಂ ಆಪನ್ನೇಸು ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ತೇಸಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ವಿವದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಓವಾದಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋ ವಿವದತಿ, ತತೋ ತೇಸಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಾ ವಿವದನ್ತಿ, ಅಥ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ಧಮ್ಮವಾದಿನಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ಅಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಅಧಮ್ಮವಾದಿನಿಯೋ। ತತೋ ಆರಕ್ಖದೇವತಾನಂ ಮಿತ್ತಾ ಭುಮ್ಮದೇವತಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ। ಏವಂ ಪರಮ್ಪರಾಯ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೇ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ಧಮ್ಮವಾದೀಹಿ ಪನ ಅಧಮ್ಮವಾದಿನೋವ ಬಹುತರಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತೋ "ಯಂ ಬಹುಕೇಹಿ ಗಹಿತಂ, ತಂ ತಚ್ಛ"ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಬಹುತರಾ ಅಧಮ್ಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತೇ ಅಧಮ್ಮಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಾ ಅಪಾಯೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಏವಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಿವಾದೋ ಬಹೂನಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಹೋತಿ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನಿ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಾಯ ವಾ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಪರಸ್ಮಿಂ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಪರಿಸಾಯ ವಾ। **ಆಯತಿಂ ಅನವಸ್ಸವಾಯಾ**ತಿ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ।

ಮಕ್ಖೀತಿ ಪರೇಸಂ ಗುಣಮಕ್ಖನಲಕ್ಖಣೇನ ಮಕ್ಖೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಪಳಾಸೀ**ತಿ ಯುಗಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೇನ ಪಳಾಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಇಸ್ಸುಕೀ**ತಿ ಪರಸಕ್ಕಾರಾದೀನಂ ಇಸ್ಸಾಯನಲಕ್ಖಣಾಯ ಇಸ್ಸಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಮಚ್ಛರೀ**ತಿ ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸಠೋ**ತಿ ಕೇರಾಟಿಕೋ। **ಮಾಯಾವೀ**ತಿ ಕತಪಾಪಪಟಿಚ್ಛಾದಕೋ। **ಪಾಪಿಚ್ಛೋ**ತಿ ಅಸನ್ತಸಮ್ಭಾವನಿಚ್ಛಕೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ನತ್ಥಿಕವಾದೀ ಅಹೇತುಕವಾದೀ ಅಕಿರಿಯವಾದೀ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೀ**ತಿ ಸಯಂ ದಿಟ್ಠಮೇವ ಪರಾಮಸತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ**ತಿ ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹೀ। **ದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ**ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಗಹಿತಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತುಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪನಾಹೀ**ತಿಆದಿನಾ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನನಯೇನ ಕೋಧೂಪನಾಹಾದಯೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾ ವಿವಾದಮೂಲಾನೀತಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ, ತಥಾ **ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ ವಿವದನ್ತೀ**ತಿಆದಿನಾ ಲೋಭದೋಸಮೋಹಾ। **ಅದುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ ವಿವದನ್ತೀ**ತಿಆದಿನಾ ಚ ಅಲೋಭಾದಯೋ ವಿವಾದಮೂಲಾನೀತಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ।

೧೦೭. **ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ**ತಿ ಪಂಸುಪಿಸಾಚಕೋ ವಿಯ ಝಾಮಖಾಣುವಣ್ಣೋ। **ದುದ್ದಸ್ಸಿಕೋ**ತಿ ವಿಜಾತಮಾತುಯಾಪಿ ಅಮನಾಪದಸ್ಸನೋ। **ಓಕೋಟಿಮಕೋ**ತಿ ಲಕುಣ್ಡಕೋ। **ಕಾಣೋ**ತಿ ಏಕಕ್ಖಿಕಾಣೋ ವಾ ಉಭಯಕ್ಖಿಕಾಣೋ ವಾ। **ಕುಣೀ**ತಿ ಏಕಹತ್ಥಕುಣೀ ವಾ ಉಭಯಹತ್ಥಕುಣೀ ವಾ। **ಖಞ್ಜೋ**ತಿ ಏಕಪಾದಖಞ್ಜೋ ವಾ ಉಭಯಪಾದಖಞ್ಜೋ ವಾ। **ಪಕ್ಖಹತೋ**ತಿ ಹತಪಕ್ಖೋ ಪೀಠಸಪ್ಪೀ।

೧೧೦. **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲಂ ಅಕುಸಲಂ ಅಬ್ಯಾಕತ**ನ್ತಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಕಿಂ ಕುಸಲಂ ಅಕುಸಲಂ ಉದಾಹು ಅಬ್ಯಾಕತನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಕುಸಲ**ನ್ತಿಆದಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ವಿವದನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಿವಾದೋ**ತಿ ಆಹ "**ಯೇನ ವಿವದನ್ತಿ, ಸೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ವಿವಾದೋ**"ತಿ। ಕಥಂ ಪನ ಸೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಅಧಿಕರಣಂ ನಾಮಾತಿ ಆಹ "**ಸಮಥೇಹಿ ಚ ಅಧಿಕರಣೀಯತಾಯ ಅಧಿಕರಣ**"ನ್ತಿ, ಸಮಥೇಹಿ ಸಮೇತಬ್ಬತಾಯ ಅಧಿಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿವಾದಹೇತುಭೂತಸ್ಸ ಹಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ವೂಪಸಮೇನ ತಪ್ಪಭವಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸಪಿ ವೂಪಸಮೋ ಹೋತೀತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಸಮಥೇಹಿ ಅಧಿಕರಣೀಯತಾ ಪರಿಯಾಯೋ ಸಮ್ಭವತಿ।

೧೧೧. **ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ವಿಕಪ್ಪೋ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋ, ನ ಲೋಕವಜ್ಜನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸನ್ಧಾಯಭಾಸಿತವಸೇನಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಸನ್ಧಾಯಭಾಸಿತವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ "**ಯಸ್ಮಿಂ ಹೀ**"ತಿಆದಿ। **ಪಥವೀಖಣನಾದಿಕೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾದಿಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಯೋ ವಿನಯೇ ಅಪಕತಞ್ಞುತಾಯ ವತ್ತಸೀಸೇನ ಸಮ್ಮುಞ್ಜನಿಆದಿನಾ ಪಥವೀಖಣನಾದೀನಿ ಕರೋತಿ, ತದಾ ತಸ್ಸುಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "**ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಅಙ್ಗಂ ಹೋತೀ**"ತಿ। **ಅಙ್ಗಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಚ ವತ್ತಸೀಸೇನ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಪಿ "ಇಮಂ ಪಥವಿಂ ಖಣಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ವೀತಿಕ್ಕಮಜಾನನವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ತಂ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ, ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ

ಕಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಹಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಪಥವಿಖಣನಾದೀಸು ಆಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭವತಿ। **ತಸ್ಮಿಂ ಸತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಕುಸಲಚಿತ್ತೇ ಆಪತ್ತಿಭಾವೇನ ಗಹಿತೇ ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಕುಸಲಚಿತ್ತೇ ಆಪತ್ತಿಭಾವೇನ ಗಹಿತೇ ಸತಿ "ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ, ತಸ್ಮಾ। **ನಯಿದಂ ಅಙ್ಗಪ್ಪಹೋನಕಚಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ** "ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತಂ, ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಕಭಾವೇನ ಅಙ್ಗಪ್ಪಹೋನಕಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಭೂತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ನ ವುತ್ತಂ। ಕಿಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಇದಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಗತಚಿತ್ತೇನ ನಿಪನ್ನೇ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೇ ವಾ ಮಾತುಗಾಮೋ ಚೇ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಸೇಯ್ಯಾಕಾರೇನ ವತ್ತಮಾನರೂಪಮೇವ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಕುಸಲಾದಿವಸಪ್ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ...ಪೇ... ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿವಸೇನ ಆಪಜ್ಜತೋ** (ಪರಿ॰ ೩೧೩ ಅತ್ಥತೋ ಸಮಾನಂ) **ಅಬ್ಯಾಕತಂ ಹೋತೀ"**ತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಖಣೇ ಉಟ್ಠಾತಬ್ಬೇ ಜಾತೇ ಅನುಟ್ಠಾನತೋ ತದಾಕಾರಪವತ್ತೋ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋವ ಆಪತ್ತಿ।

"ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವಾ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೋ ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಕುಸಲಮ್ಪಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾತಿ ಚೇ? ನ। ಯೋ ಹಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ತೀಸು ಚಿತ್ತೇಸು ಅಞ್ಞತರಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗೀ ಹುತ್ವಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಪಥವಿಖಣನಾದೀಸು ಕುಸಲಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ವೀತಿಕ್ಕಮಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತರೂಪಸಮ್ಭವತೋ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವಾ ತಥಾಪವತ್ತರೂಪಸಙ್ಖಾತಂ ಅಬ್ಯಾಕತಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಥಾ ಅಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೋ ವಾ ಅಬ್ಯಾಕತರೂಪಸಙ್ಖಾತಂ ಅಬ್ಯಾಕತಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಂ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವಾ ಅಕುಸಲಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ರೂಪಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ। ಸುಪಿನನ್ತೇ ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿವಸೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ಅಬ್ಯಾಕತಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ।

ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಏಳಕಲೋಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರೇನ ತಿಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಪದಸೋ ಧಮ್ಮಂ ವಾಚೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಯಾ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ನ ಚ ತತ್ಥ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗನ್ತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ, ಸಯಂ ಆಪತ್ತಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಲಿತಪ್ಪವತ್ತಾನನ್ತಿ** ಚಲಿತಾನಂ ಪವತ್ತಾನಞ್ಚ। ಚಲಿತೋ ಕಾಯೋ, ಪವತ್ತಾ ವಾಚಾ। **ಅಞ್ಞತರಮೇವ ಅಙ್ಗನ್ತಿ** ಕಾಯವಾಚಾನಂ ಅಞ್ಞತರಮೇವ ಆಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಞ್ಚ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಅಬ್ಯಾಕತನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಬ್ಯಾಕತಮಾಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ, ನಾಞ್ಞನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಯದಿ ಏವಂ "ಸಾಪತ್ತಿಕಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಂ ವಾ ವದಾಮಿ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಅಬ್ಯಾಕತಸ್ಸಪಿ ವಿಪಾಕಧಮ್ಮತಾ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ? ನಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪನ್ನಾ ಹಿ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಯಾವ ಸೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಾವ ಅನನ್ತರಾಯಕರಾ, ಜಾನಿತ್ವಾ ಛಾದೇನ್ತೋ ಪನ ಛಾದನಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅಞ್ಞಂ ದುಕ್ಕಟಸಙ್ಖಾತಂ ಅಕುಸಲಮಾಪತ್ತಾಧಿಕರಣಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಅಕುಸಲಸಭಾವತ್ತಾ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಕರಣನ್ತಿ ಸಾಪತ್ತಿಕಸ್ಸ ಅಪಾಯಗಾಮಿತಾ ವುತ್ತಾ। ಅಬ್ಯಾಕತಂ ಪನ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮಮೇವಾತಿ ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇಸುಪಿ** "ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸೇಕ್ಖೋ ಅರಹಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇಸು ಅರಹತೋ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಅಬ್ಯಾಕತಮೇವ, ತಥಾ ಸೇಕ್ಖಾನಂ, ತಥಾ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮಕಾಲೇ ಅಬ್ಯಾಕತಮೇವ। ಇತರಸ್ಸ ಅಕುಸಲಮ್ಪಿ ಹೋತಿ ಅಬ್ಯಾಕತಮ್ಪಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚಸ್ಸ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮಕಾಲೇ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ 'ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ'ನ್ತಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏವಂ ಅಬ್ಯಾಕತನ್ತಿ ವಿಪಾಕಾಭಾವಮತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯಞ್ಚ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಅಕುಸಲಂ, ತಮ್ಪಿ ದೇಸಿತಂ ವುಟ್ಠಿತಂ ವಾ ಅನನ್ತರಾಯಕರಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಅರಿಯೂಪವಾದಕಮ್ಮಂ ಅಕುಸಲಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಅಚ್ಚಯಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಖಮಾಪನೇನ ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಬಾಹಿತತ್ತಾ ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮತಂ ಆಪನ್ನಂ ಅಹೋಸಿಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ, ಏವಮಿದಮ್ಪಿ ದೇಸಿತಂ ವುಟ್ಠಿತಂ ವಾ

ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಬಾಹಿತತ್ತಾ ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮತಾಯ ಅಹೋಸಿಕಮ್ಮಭಾವೇನ ಅನನ್ತರಾಯಕರಂ ಜಾತಂ। ತೇನೇವ "ಸಾಪತ್ತಿಕಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಂ ವಾ ವದಾಮಿ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ವಾ"ತಿ ಸಾಪತ್ತಿಕಸ್ಸೇವ ಅಪಾಯಗಾಮಿತಾ ವುತ್ತಾ।

ಅಧಿಕರಣವೂಪಸಮನಸಮಥಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೨೮. ವಿವಾದಸಙ್ಖಾತೇ ಅತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ **ಅತ್ಥಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ**।

೨೨೯. **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಭಾವೇ।

೨೩೦. **ಅನ್ತರೇನಾತಿ** ಕಾರಣೇನ।

೨೩೧. ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾಯ ಖೀಯನಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿ ನ ವುತ್ತಾ ತತ್ಥ ಛನ್ದದಾನಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ।

೨೩೯. **ತಸ್ಸ ಖೋ ತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಖೋ ತನ್ತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ।

೨೩೮. "ಕಾ ಚ ತತ್ಥ ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾಯಾ"ತಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಲಿಖನ್ತಿ। "ಕಾ ಚ ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾ"ತಿ ಏವಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಾಠೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨೪೨. **ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ ಏಕೇನ ಸಮಥೇನ ಸಮ್ಮತೀತಿ** ಏತ್ಥ "ಕಿಚ್ಚಮೇವ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೮೫-೮೭) ವಚನತೋ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಾದೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದೀನಿ ವಿಯ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮೇತಬ್ಬಂ ನ ಹೋತಿ, ಕಿನ್ತು ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಮ್ಮತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಖುದ್ದಕವತ್ಥುಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಖುದ್ದಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೩. ಖುದ್ದಕವತ್ಥುಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಅಟ್ಟಪದಾಕಾರೇನಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಪದಫಲಕಾಕಾರೇನ, ಜೂತಫಲಕಸದಿಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮಲ್ಲಕಮೂಲಸಣ್ಠಾನೇನಾ**ತಿ ಖೇಳಮಲ್ಲಕಮೂಲಸಣ್ಠಾನೇನ।

೧೪೫. **ಮುತ್ತೋಲಮ್ಬಕಾದೀನ**ನ್ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕುಣ್ಡಲಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಪಲಮ್ಬಕಸುತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಞ್ಞೋಪಚಿತಾಕಾರೇನ ಓಲಮ್ಬಕಸುತ್ತಂ।

೧೪೬. **ಚಿಕ್ಕಲೇನಾ**ತಿ ಸಿಲೇಸೇನ।

೧೪೮. **ಸಾಧುಗೀತ**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಗೀತಂ।

೧೪೯. **ಚತುರಸ್ಸೇನ ವತ್ತೇನಾ**ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣೇನ ಉಚ್ಚಾರಣವತ್ತೇನ। ತರಙ್ಗವತ್ತಾದೀನಂ ಉಚ್ಚಾರಣವಿಧಾನಾನಿ ನಟ್ಠಪ್ಪಯೋಗಾನಿ। **ಬಾಹಿರಲೋಮಿ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಉಣ್ಣಪಾವಾರಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಲೋಮಾನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಥಾ ಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೫೧. **ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಹಿರಾಜಕುಲಾನೀ**ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪.೬೭) ಇದಂ ದಟ್ಠವಿಸೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯೇ ಹಿ ಕೇಚಿ ದಟ್ಠವಿಸಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಹಿರಾಜಕುಲಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಗತಾವ ಹೋನ್ತಿ। **ಅತ್ತಗುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗುತ್ತತ್ಥಾಯ। **ಅತ್ತರಕ್ಖಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ। **ಅತ್ತಪರಿತ್ತಂಕಾತು**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿತ್ತಾಣತ್ಥಾಯ ಅತ್ತಪರಿತ್ತಂ ನಾಮ ಕಾತುಂ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಯಥಾ ತಂ ಪರಿತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಞ್ಚ ಪನ ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ (ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨.೧೦೫) **ವಿರೂಪಕ್ಖೇಹೀ**ತಿ ವಿರೂಪಕ್ಖನಾಗಕುಲೇಹಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಹಯೋಗೇ ಚೇತಂ ಕರಣವಚನಂ, ಏತೇಹಿ ಸಹ ಮಯ್ಹಂ ಮಿತ್ತಭಾವೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ **ಅಪಾದಕೇಹೀ**ತಿ ಅಪಾದಕಸತ್ತೇಹಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ**ತಿ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಏತ್ತಕೇನ ಠಾನೇನ ಓದಿಸ್ಸಕಮೇತ್ತಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅನೋದಿಸ್ಸಕಮೇತ್ತಂ ಕಥೇತುಂ ಇದಮಾರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಸತ್ತಾ ಪಾಣಾ ಭೂತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾನೇತಾನಿ ಪುಗ್ಗಲವೇವಚನಾನೇವ। **ಭದ್ರಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತೂ**ತಿ ಭದ್ರಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತು। **ಮಾ ಕಞ್ಚಿ ಪಾಪಮಾಗಮಾ**ತಿ ಕಞ್ಚಿ ಸತ್ತಂ ಪಾಪಕಂ ಲಾಮಕಂ ಮಾ ಆಗಚ್ಛತು।

ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಏತ್ಥ **ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತೇ ಹಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ನಾಮ। ಸೇಸದ್ವಯೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ, **ಪಮಾಣವನ್ತಾನೀ**ತಿ ಗುಣಪ್ಪಮಾಣೇನ ಯುತ್ತಾನಿ। **ಉಣ್ಣನಾಭೀ**ತಿ ಲೋಮಸನಾಭಿಕೋ ಮಕ್ಕಟಕೋ। **ಸರಬೂ**ತಿ ಘರಗೋಳಿಕಾ। **ಕತಾ ಮೇ ರಕ್ಖಾ ಕತಂ ಮೇ ಪರಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಮಯಾ ಏತ್ತಕಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ರಕ್ಖಾ ಚ ಪರಿತ್ತಾಣಞ್ಚ ಕತಂ। **ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತು ಭೂತಾನೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಮೇ ಕತಪರಿತ್ತಾಣಾ ಸತ್ತಾ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತು, ಮಾ ಮಂ ವಿಹೇಠಯಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋಹ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಮಮ ಏತೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಮೇತ್ತಂ, ಸೋ ಅಹಂ ಭಗವತೋ ನಮೋ ಕರೋಮಿ, ವಿಪಸ್ಸೀಆದೀನಞ್ಚ ಸತ್ತನ್ನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ನಮೋ ಕರೋಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಞ್ಞಮ್ಹಿ ಛೇತಬ್ಬಮ್ಹೀತಿ ರಾಗಾನುಸಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ತಾದಿಸಂ ವಾ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಮುಟ್ಠಿಆದೀಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ।

೧೫೨. ಜಾಲಾನಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಮೋಚನತ್ಥಞ್ಚೇವ ಪಮಾದೇನ ಗಳಿತಾನಂ ಆಭರಣಾದೀನಂ ರಕ್ಖಣತ್ಥಞ್ಚ ಜಾಲಾನಿ ಕರಣ್ಡಕಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ। **ಚನ್ದನಗಣ್ಠಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಜಾಲೇ ಲಗ್ಗಾ**ತಿ ಏಕೋ ಕಿರ ರತ್ತಚನ್ದನರುಕ್ಖೋ ಗಙ್ಗಾಯ ಉಪರಿತೀರೇ ಜಾತೋ ಗಙ್ಗೋದಕೇನ ಧೋತಮೂಲೋ ಪತಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಾಸಾಣೇಸು ಸಮ್ಭಿಜ್ಜಮಾನೋ ವಿಪ್ಪಕಿರಿ। ತತೋ ಏಕಾ ಘಟಪ್ಪಮಾಣಾ ಘಟಿಕಾ ಪಾಸಾಣೇಸು ಘಂಸಿಯಮಾನಾ ಉದಕಊಮೀಹಿ ಪೋಥಿಯಮಾನಾ ಮಟ್ಠಾ ಹುತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವುಯ್ಹಮಾನಾ ಸೇವಾಲಪರಿಯೋನದ್ಧಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಜಾಲೇ ಲಗ್ಗಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಲೇಖನ್ತಿ** ಲಿಖಿತಗಹಿತಂ ಚುಣ್ಣಂ। **ಉಡ್ಡಿತ್ವಾ**ತಿ ವೇಳುಪರಮ್ಪರಾಯ ಉದ್ಧಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ, ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಓಹರತೂ**ತಿ ಇದ್ಧಿಯಾ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹತು।

ಪೂರಣಕಸ್ಸಪಾದಯೋ **ಛ ಸತ್ಥಾರೋ**। ತತ್ಥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೫೧-೧೫೨; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೧೨) **ಪೂರಣೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಸತ್ಥುಪಟಿಞ್ಞಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಕಸ್ಸಪೋ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। ಸೋ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಕುಲಸ್ಸ ಏಕೂನದಾಸಸತಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ಜಾತೋ। ತೇನಸ್ಸ "ಪೂರಣೋ"ತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಮಙ್ಗಲದಾಸತ್ತಾ ಚಸ್ಸ ಕತಂ "ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವತ್ತಾ ನತ್ಥಿ, ಅಕತಂ ವಾ "ನ ಕತ"ನ್ತಿ । ಸೋ "ಕಿಮಹಂ ಏತ್ಥ ವಸಾಮೀ"ತಿ ಪಲಾಯಿ। ಅಥಸ್ಸ ಚೋರಾ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿಂಸು। ಸೋ ಪಣ್ಣೇನ ವಾ ತಿಣೇನ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುಮ್ಪಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ಜಾತರೂಪೇನೇವ ಏಕಂ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಅರಹಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ನತ್ಥಿ ಇಮಿನಾ ಸದಿಸೋ"ತಿ ಪೂವಭತ್ತಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ। ಸೋ "ಮಯ್ಹಂ ಸಾಟಕಂ ಅನಿವತ್ಥಭಾವೇನ ಇದಂ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಾಟಕಂ ಲಭಿತ್ವಾಪಿ ನ ನಿವಾಸೇಸಿ, ತದೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಅಞ್ಞೇಪೀತಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಏವಮಯಂ ಗಣಾಚರಿಯೋ ಹುತ್ವಾ "ಸತ್ಥಾ"ತಿ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ।

ಮಕ್ಖಲೀತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಗೋಸಾಲಾಯ ಜಾತತ್ತಾ **ಗೋಸಾಲೋ**ತಿ ದುತಿಯನಾಮಂ। ತಂ ಕಿರ ಸಕದ್ದಮಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ತೇಲಘಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ "ತಾತ ಮಾ ಖಲೀ"ತಿ ಸಾಮಿಕೋ ಆಹ। ಸೋ ಪಮಾದೇನ ಖಲಿತ್ವಾ ಪತಿತ್ವಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಭಯೇನ ಪಲಾಯಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ಸಾಮಿಕೋ ಉಪಧಾವಿತ್ವಾ ಸಾಟಕಕಣ್ಣೇ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ಸೋ ಸಾಟಕಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅಚೇಲಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪಲಾಯಿ। ಸೇಸಂ ಪೂರಣಸದಿಸಮೇವ।

ಅಜಿತೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಕೇಸಕಮ್ಬಲಂ ಧಾರೇತೀತಿ **ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ**। ಇತಿ ನಾಮದ್ವಯಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ "ಅಜಿತೋ ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ **ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ** ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕೇಸೇಹಿ ಕತಕಮ್ಬಲೋ। ತತೋ ಪಟಿಕಿಟ್ಠತರಂ ವತ್ಥಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಥಾಹ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ತನ್ತಾವುತಾನಂ ವತ್ಥಾನಂ, ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ ತೇಸಂ ಪಟಿಕಿಟ್ಠೋ ಅಕ್ಖಾಯತಿ। ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀತೇ ಸೀತೋ ಉಣ್ಹೇ ಉಣ್ಹೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೮)।

ಪಕುಧೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಕಚ್ಚಾಯನೋ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। ಇತಿ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ "ಪಕುಧೋ ಕಚ್ಚಾಯನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೀತೂದಕಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಏಸ, ವಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ನ ಕರೋತಿ, ಉಣ್ಹೋದಕಂ ವಾ ಕಞ್ಜಿಯಂ ವಾ ಲಭಿತ್ವಾ ಕರೋತಿ, ನದಿಂ ವಾ ಮಗ್ಗೋದಕಂ ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ "ಸೀಲಂ ಮೇ ಭಿನ್ನ"ನ್ತಿ ವಾಲಿಕಥೂಪಂ ಕತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವರೂಪನಿಸ್ಸಿರಿಕಲದ್ಧಿಕೋ ಏಸ।

ಸಞ್ಚಯೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಬೇಲಟ್ಠಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ **ಬೇಲಟ್ಠಪುತ್ತೋ**। "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗಣ್ಠನಕಿಲೇಸೋ ಪಲಿಬುನ್ಧನಕಿಲೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ಕಿಲೇಸಗಣ್ಠಿರಹಿತಾ ಮಯ"ನ್ತಿ ಏವಂವಾದಿತಾಯ ಲದ್ಧನಾಮವಸೇನ **ನಿಗಣ್ಠೋ**। ನಾಟಸ್ಸ ಪುತ್ತೋತಿ **ನಾಟಪುತ್ತೋ**।

ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೮) ಪಿಣ್ಡಂ ಉಲಮಾನೋ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ **ಪಿಣ್ಡೋಲೋ**। ಸೋ ಕಿರ ಪರಿಜಿಣ್ಣಭೋಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ

ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಸೋ ಮಹನ್ತಂ ಕಪಲ್ಲಪತ್ತಂ “ಪತ್ತ”ನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಚರತಿ, ಕಪಲ್ಲಪೂರಂ ಯಾಗುಂ ಪಿವತಿ, ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಪೂವಖಜ್ಜಕಞ್ಚ ಖಾದತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘಸಭಾವಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚಯಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಂ ನಾನುಜಾನಿ। ಥೇರೋ ಹೇಟ್ಠಾಮಞ್ಚೇ ಪತ್ತಂ ನಿಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಪೇತಿ। ಸೋ ಠಪೇನ್ತೋಪಿ ಘಂಸೇನ್ತೋವ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಠಪೇತಿ, ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ ಘಂಸೇನ್ತೋವ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಘಂಸನೇನ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ ನಾಳಿಕೋದನಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಗಣ್ಹನಕಂ ಜಾತಂ। ತತೋ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸುಂ। ಅಥಸ್ಸ ಸತ್ಥಾ ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಂ ಅನುಜಾನಿ। ಥೇರೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಇತಿ ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ಸವಿಸೇಸಂ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾಯ ಉಲತೀತಿ **ಪಿಣ್ಡೋಲೋ**। ಗೋತ್ತೇನ ಪನ **ಭಾರದ್ವಾಜೋ**ತಿ ಉಭಯಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ “ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

“ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜೋ…ಪೇ॰… ಏತದವೋಚಾ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹಂಸು? ಸೋ ಕಿರ (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೮೦ ದೇವೋರೋಹಣವತ್ಥು) ಸೇಟ್ಠಿ ನೇವ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ನ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ, ಮಜ್ಝತ್ತಧಾತುಕೋ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ “ಮಯ್ಹಂ ಗೇಹೇ ಚನ್ದನಂ ಬಹು, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಇಮಿನಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ‘ಮಯಂ ಅರಹನ್ತೋ, ಮಯಂ ಅರಹನ್ತೋ’ತಿ ವತ್ತಾರೋ ಬಹೂ, ಅಹಂ ಏಕಂ ಅರಹನ್ತಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಾಮಿ, ಗೇಹೇ ಭಮಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಲಿಖಾಪೇತ್ವಾ ಸಿಕ್ಕಾಯ ಠಪೇತ್ವಾ ವೇಳುಪರಮ್ಪರಾಯ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥಮತ್ತೇ ಆಕಾಸೇ ಓಲಮ್ಬಾಪೇತ್ವಾ ‘ಸಚೇ ಅರಹಾ ಅತ್ಥಿ, ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತೂ’ತಿ ವಕ್ಖಾಮಿ। ಯೋ ತಂ ಗಹೇಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಸಪುತ್ತದಾರೋ ಸರಣಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಸೋ ಚಿನ್ತಿತನಿಯಾಮೇನೇವ ಪತ್ತಂ ಲಿಖಾಪೇತ್ವಾ ವೇಳುಪರಮ್ಪರಾಯ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ “ಯೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಅರಹಾ, ಸೋ ಆಕಾಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಇಮಂ ಪತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತೂ”ತಿ ಆಹ।

ತದಾ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ, ಅಮ್ಹಾಕಮೇವ ನಂ ದೇಹೀ”ತಿ ವದಿಂಸು। ಸೋ “ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ಆಹ। ಛಟ್ಠೇ ದಿವಸೇ ನಿಗಣ್ಠೋ ನಾಟಪುತ್ತೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ಪೇಸೇಸಿ “ಗಚ್ಛಥ ಸೇಟ್ಠಿಂ ಏವಂ ವದೇಥ ‘ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸೇವ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ, ಮಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಆಕಾಸೇನ ಆಗಮನಂ ಕರಿ, ದೇಹಿ ಕಿರ ತೇ ಪತ್ತ’ನ್ತಿ”। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೇಟ್ಠಿಂ ತಥಾ ವದಿಂಸು। ಸೇಟ್ಠಿ “ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋವ ಗಣ್ಹಾತೂ”ತಿ ಆಹ। ನಾಟಪುತ್ತೋ ಸಯಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಂ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ “ಅಹಂ ಏಕಂ ಹತ್ಥಞ್ಚ ಪಾದಞ್ಚ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪತಿತುಕಾಮೋ ವಿಯ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇ ಮಂ ‘ಆಚರಿಯ ಕಿಂ ಕರೋಥ, ದಾರುಮಯಪತ್ತಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಅರಹತ್ತಗುಣಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಮಾ ದಸ್ಸಯಿತ್ಥಾ’ತಿ ವತ್ವಾ ಮಂ ಹತ್ಥೇಸು ಚ ಪಾದೇಸು ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢನ್ತಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪಾತೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೇಟ್ಠಿಂ ಆಹ “ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ ಅಯಂ ಪತ್ತೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ನಾನುಚ್ಛವಿಕೋ, ಮಾ ತೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಮಮ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತನಂ ರುಚ್ಚಿ, ದೇಹಿ ಮೇ ಪತ್ತ”ನ್ತಿ। ಭನ್ತೇ, ಆಕಾಸೇನ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾವ ಗಣ್ಹಥಾತಿ। ತತೋ ನಾಟಪುತ್ತೋ “ತೇನ ಹಿ ಅಪೇಥ ಅಪೇಥಾ”ತಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ಅಪನೇತ್ವಾ “ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏಕಂ ಹತ್ಥಞ್ಚ ಪಾದಞ್ಚ ಉಕ್ಖಿಪಿ। ಅಥ ನಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ “ಆಚರಿಯ, ಕಿಂ ನಾಮೇತಂ ಕರೋಥ, ಛವಸ್ಸ ದಾರುಮಯಪತ್ತಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಗುಣೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ದಸ್ಸಿತೇನ ಕೋ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ತಂ ಹತ್ಥಪಾದೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪಾತೇಸುಂ। ಸೋ ಸೇಟ್ಠಿಂ ಆಹ “ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ, ಇಮೇ ಮೇ ಉಪ್ಪತಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ದೇಹಿ ಮೇ ಪತ್ತ”ನ್ತಿ। ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾವ ಗಣ್ಹಥ ಭನ್ತೇತಿ। ಏವಂ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಛ ದಿವಸಾನಿ ವಾಯಮಿತ್ವಾಪಿ ಪತ್ತಂ ನ ಲಭಿಂಸುಯೇವ।

ಅಥ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಆಯಸ್ಮತೋ ಚ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ಚ ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸ “ರಾಜಗಹೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ ಠತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪನಕಾಲೇ ಧುತ್ತಕಾ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ “ಹಮ್ಭೋ ಪುಬ್ಬೇ ಛ ಸತ್ಥಾರೋ ‘ಮಯಂ ಅರಹನ್ತಾಮ್ಹಾ’ತಿ ವಿಚರಿಂಸು, ರಾಜಗಹಸೇಟ್ಠಿನೋ ಪನ ಅಜ್ಜ ಸತ್ತಮೋ ದಿವಸೋ ಪತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಠಪಯತೋ ‘ಸಚೇ ಅರಹಾ ಅತ್ಥಿ, ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತೂ’ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ, ಏಕೋಪಿ ‘ಅಹಂ ಅರಹಾ’ತಿ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತನ್ತೋ ನತ್ಥಿ, ಅಜ್ಜ ನೋ ಲೋಕೇ ಅರಹನ್ತಾನಂ ನತ್ಥಿಭಾವೋ ಞಾತೋ”ತಿ। ತಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮಾ

ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜಂ ಆಹ "ಸುತಂ ತೇ, ಆವುಸೋ ಭಾರದ್ವಾಜ, ಇಮೇಸಂ ವಚನಂ, ಇಮೇ ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಾ ವಿಯ ವದನ್ತಿ, ತ್ವಞ್ಚ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ, ಗಚ್ಛೇತಂ ಪತ್ತಂ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ। "ಆವುಸೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ, ತ್ವಂ 'ಇದ್ಧಿಮನ್ತಾನಂ ಅಗ್ಗೋ'ತಿ ಪಾಕಟೋ, ತ್ವಂ ಏತಂ ಗಣ್ಹ, ತಯಿ ಪನ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೇ ಅಹಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಅಥ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ "ಗಣ್ಹಾವುಸೋ"ತಿ ಆಹ। ಇತಿ ತೇ ಲೋಕಸ್ಸ ಅರಹನ್ತೇಹಿ ಅಸುಞ್ಞಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಏವಮಾಹಂಸು।

ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ರಾಜಗಹಂ ಅನುಪರಿಯಾಯೀತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ರಾಜಗಹಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿಬ್ಭಮಿ। "ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತು"ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ತಿಗಾವುತಂ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಂ ಅನ್ತನ್ತೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ ತೂಲಪಿಚು ವಿಯ ಆಕಾಸೇ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಗಹನಗರಸ್ಸ ಉಪರಿ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಅನುಪರಿಯಾಯಿ। ಸೋ ತಿಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ಅಪಿಧಾನಂ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಯಿ। ನಗರವಾಸಿನೋ "ಪಾಸಾಣೋ ನೋ ಅವತ್ಥರಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ಭೀತಾ ಸುಪ್ಪಾದೀನಿ ಮತ್ಥಕೇ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿಲೀಯಿಂಸು। ಸತ್ತಮೇ ವಾರೇ ಥೇರೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಮಹಾಜನೋ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ "ಭನ್ತೇ ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜ, ತವ ಪಾಸಾಣಂ ಗಾಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹ, ಮಾ ನೋ ಸಬ್ಬೇ ನಾಸಯೀ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ಪಾಸಾಣಂ ಪಾದನ್ತೇನ ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಥಾಠಾನೇಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಗೇಹಮತ್ಥಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸೇಟ್ಠಿ ಉರೇನ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ "ಓತರ ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಆಕಾಸತೋ ಓತಿಣ್ಣಂ ಥೇರಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚತುಮಧುರಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಅದಾಸಿ। ಥೇರೋ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಾಭಿಮುಖೋ ಪಾಯಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಯೇ ಅರಞ್ಞಗತಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ನಾದ್ದಸಂಸು, ತೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇಹೀ"ತಿ ಥೇರಂ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸು। ಸೋ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಹಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತಂ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಉನ್ನಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ "ಆನನ್ದ, ಕಸ್ಸೇಸೋ ಸದ್ದೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸೋ, ಆನನ್ದ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದೋ ಮಹಾಸದ್ದೋ"**ತಿ।

ವಿಕುಬ್ಬನಿದ್ಧಿಯಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ವಿಕುಬ್ಬನಿದ್ಧಿ** ನಾಮ "ಸೋ ಪಕತಿವಣ್ಣಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಕುಮಾರಕವಣ್ಣಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ ನಾಗವಣ್ಣಂ ವಾ, ವಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸೇನಾಬ್ಯೂಹಂ ದಸ್ಸೇತೀ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೩) ಏವಮಾಗತಾ ಪಕತಿವಣ್ಣವಿಜಹನವಿಕಾರವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಇದ್ಧಿ। **ಅಧಿಟ್ಠಾನಿದ್ಧಿ** ಪನ "ಪಕತಿಯಾ ಏಕೋ ಬಹುಕಂ ಆವಜ್ಜತಿ ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಾ, ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ 'ಬಹುಕೋ ಹೋಮೀ'"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೦ ದಸಇದ್ಧಿನಿದ್ದೇಸ) ಏವಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನಾ ಇದ್ಧಿ।

೨೫೩-೨೫೪. ನ ಅಚ್ಛುಪಿಯನ್ತೀತಿ ನ ಸುಫಸ್ಸಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ರೂಪಕಾಕಿಣ್ಣಾನೀ**ತಿ ಇತ್ಥಿರೂಪಾದೀಹಿ ಆಕಿಣ್ಣಾನಿ। **ಭೂಮಿಆಧಾರಕೇ**ತಿ ವಲಯಾಧಾರಕೇ। **ದಾರುಆಧಾರಕದಣ್ಡಾಧಾರಕೇಸೂ**ತಿ ಏಕದಾರುನಾ ಕತಆಧಾರಕೇ ಬಹೂಹಿ ದಣ್ಡಕೇಹಿ ಕತಆಧಾರಕೇ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ತೀಹಿ ದಣ್ಡೇಹಿ ಕತೋ ಪನ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಭೂಮಿಯಂ ಪನ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏಕಮೇವ ಠಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವೇ ಠಪೇನ್ತೇನ ಉಪರಿ ಠಪಿತಪತ್ತಂ ಏಕೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಭೂಮಿಯಂ ಫುಸಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಆಲಿನ್ದಕಮಿಡ್ಢಿಕಾದೀನ**ನ್ತಿ ಪಮುಖಮಿಡ್ಢಿಕಾನಂ। **ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಪತಿಟ್ಠಾತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ತತಿಯವಾರೇ ತತ್ಥೇವ ಮಿಡ್ಢಿಯಾ ಪತಿಟ್ಠಾತೀ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಪರಿಭಣ್ಡಂ** ನಾಮ ಗೇಹಸ್ಸ ಬಹಿ ಕುಟ್ಟಪಾದಸ್ಸ ಥಿರಭಾವತ್ಥಂ ಕತಾ ತನುಕಮಿಡ್ಢಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ। **ತನುಕಮಿಡ್ಢಿಕಾಯಾ**ತಿ ಖುದ್ದಕಮಿಡ್ಢಿಕಾಯ। ಮಿಡ್ಢನ್ತೇಪಿ ಆಧಾರಕೇ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಧಾರಕ"ನ್ತಿ ಹಿ ವಚನತೋ ಮಿಡ್ಢಾದೀಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಆಧಾರಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪತ್ತಂ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಆಧಾರಕೇ ಠಪನೋಕಾಸಸ್ಸ ಅನಿಯಮಿತತ್ತಾತಿ ವದನ್ತಿ। "ಪತ್ತಮಾಳೋ ನಾಮ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪತ್ತಾನಂ ಅಗಮನತ್ಥಂ ವಟ್ಟಂ ವಾ ಚತುರಸ್ಸಂ ವಾ ಇಟ್ಠಕಾದೀಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕತೋ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

೧೫೫. ಘಟಿಕನ್ತಿ ಉಪರಿ ಯೋಜಿತಂ ಅಗ್ಗಳಂ। **ತಾವಕಾಲಿಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಸಕಿದೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇನ ಆಮಿಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಛಡ್ಡೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಘಟಿಕಟಾಹೇತಿ** ಭಾಜನಕಪಾಲೇ। **ಅಭುಂ ಮೇತಿ** ಏತ್ಥ ಭವತೀತಿ **ಭೂ,** ವಡ್ಢಿ। ನ ಭೂತಿ **ಅಭೂ,** ಅವಡ್ಢಿ। ಭಯವಸೇನ ಪನ ಸಾ ಇತ್ಥೀ "ಅಭು"ನ್ತಿ ಆಹ, ವಿನಾಸೋ ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಛವಸೀಸಸ್ಸ ಪತ್ತನ್ತಿ** ಛವಸೀಸಮಯಂ ಪತ್ತಂ। ಪಕತಿವಿಕಾರಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಅಭೇದೇಪಿ ವಾ ಭೇದೂಪಚಾರೇನಾಯಂ ವೋಹಾರೋ "ಸಿಲಾಪುತ್ತಕಸ್ಸ ಸರೀರ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ।

ಚಬ್ಬೇತ್ವಾತಿ ಖಾದಿತ್ವಾ। **ಏಕಂ ಉದಕಗಣ್ಡುಸಂ ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ವಾಮಹತ್ಥೇನೇವ ಪತ್ತಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮುಖೇನ ಗಣ್ಡುಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಉಚ್ಛಿಟ್ಠಹತ್ಥೇನಾತಿ** ಸಾಮಿಸೇನ ಹತ್ಥೇನ। **ಏತ್ತಾವತಾತಿ** ಏಕಗಣ್ಡುಸಗಹಣಮತ್ತೇನ। **ಉಞ್ಛಿತ್ವಾತಿ** ತತೋ ಮಂಸಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ। ಏತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಜಾನಾತು ವಾ ಮಾ ವಾ, ಆಪತ್ತಿಯೇವ।

೧೫೬. ಕಿಣ್ಣಚುಣ್ಣೇನಾತಿ ಸುರಾಕಿಣ್ಣಚುಣ್ಣೇನ। **"ಅನುವಾತಂ ಪರಿಭಣ್ಡನ್ತಿ** ಕಿಲಞ್ಜಾದೀಸು ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಬಿದಲಕನ್ತಿ** ದುಗುಣಕರಣಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸಸ್ಸ ಅಧಿವಚನಂ। ಕಸ್ಸ ದುಗುಣಕರಣಂ? ಯೇನ ಕಿಲಞ್ಜಾದಿನಾ ಮಹನ್ತಂ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥತಂ, ತಸ್ಸ। ತಞ್ಹಿ ದಣ್ಡಕಥಿನಪ್ಪಮಾಣೇನ ಪರಿಯನ್ತೇ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ದುಗುಣಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। **ಪಟಿಗ್ಗಹನ್ತಿ** ಅಙ್ಗುಲಿಕಞ್ಚುಕಂ।

೧೫೭-೧೫೮. ಪಾತಿ ನಾಮ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಣ್ಠಾನೇನ ಕತೋ ಭಾಜನವಿಸೇಸೋ। **ನ ಸಮ್ಮತೀತಿ** ನಪ್ಪಹೋತಿ।

೧೬೦-೧೬೧. ನೀಚವತ್ಥುಕಂ ಚಿನಿತುನ್ತಿ ಬಹಿಕುಟ್ಟಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ ನೀಚವತ್ಥುಕಂ ಕತ್ವಾ ಚಿನಿತುಂ। **ಅರಹಟಘಟಿಯನ್ತಂ** ನಾಮ ಸಕಟಚಕ್ಕಸಣ್ಠಾನಂ ಅರೇ ಅರೇ ಘಟಿಕಾನಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಏಕೇನ ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಪರಿಬ್ಭಮಿಯಮಾನಂ ಯನ್ತಂ।

೧೬೩. ಆವಿದ್ಧಪಕ್ಖಪಾಸಕನ್ತಿ ಕಣ್ಣಿಕಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ಠಪಿತಪಕ್ಖಪಾಸಕಂ। **ಮಣ್ಡಲೇತಿ** ಕಣ್ಣಿಕಮಣ್ಡಲೇ। **ಪಕ್ಖಪಾಸಕೇ ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಸಮನ್ತಾ ಪಕ್ಖಪಾಸಕಫಲಕಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ।

೧೬೪. "ನಮತಕಂ ಸನ್ಥತಸದಿಸ"ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಪರಿಹಾರೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಅನಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। **ಏತ್ಥೇವ ಪವಿಟ್ಠಾನೀತಿ** ಮಞ್ಚೋರಿಕಾಯ ಏವ ಅನ್ತೋಗಧಾನಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಪತ್ತಸಙ್ಗೋಪನತ್ಥಂ ಆಧಾರಕೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ, ಇದಾನಿ ಭುಞ್ಜನತ್ಥಂ।

೧೬೫. ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ತೇನ ದಿನ್ನಸ್ಸ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಪತ್ತನಿಕ್ಕುಜ್ಜನಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋ, ನ ಅಧೋಮುಖಠಪನೇನ। ತೇನೇವಾಹ **"ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋ"**ತಿಆದಿ। **ಅಲಾಭಾಯಾತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅಲಾಭತ್ಥಾಯ। **ಅನತ್ಥಾಯಾತಿ** ಉಪದ್ದವಾಯ ಅವಡ್ಢಿಯಾ।

೧೬೬. ಪಸಾದೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಆಯಾಚಿಸ್ಸಾಮ। **ಏತದವೋಚಾತಿ** "ಅಪ್ಪತಿರೂಪಂ ಮಯಾ ಕತಂ, ಭಗವಾ ಪನ ಮಹನ್ತೇಪಿ ಅಗುಣೇ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಅಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಏತಂ "ಅಚ್ಚಯೋ ಮಂ ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ । ತತ್ಥ ಞಾಯಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅತಿಚ್ಚ ಏತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಅಚ್ಚಯೋ,** ಅಪರಾಧೋ। **ಮಂ ಅಚ್ಚಗಮಾತಿ** ಮಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ। ಪುರಿಸೇನ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತೋಪಿ ಹಿ ಅಪರಾಧೋ ಅತ್ಥತೋ ಪುರಿಸಂ ಅತಿಚ್ಚ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೂತಿ** ಖಮತು। **ಆಯತಿಂ ಸಂವರಾಯಾತಿ** ಅನಾಗತೇ ಸಂವರಣತ್ಥಾಯ ಪುನ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಅಪರಾಧಸ್ಸ ದೋಸಸ್ಸ ಖಲಿತಸ್ಸ ಅಕರಣತ್ಥಾಯ। **ತಗ್ಘಾತಿ** ಏಕಂಸೇನ। **ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರೋಸೀತಿ** ಯಥಾ ಧಮ್ಮೋ ಠಿತೋ, ತಥೇವ ಕರೋಸಿ, ಖಮಾಪೇಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಂ ತೇ ಮಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮಾತಿ** ತಂ ತವ ಅಪರಾಧಂ ಮಯಂ ಖಮಾಮ। **ವುಡ್ಢಿ ಹೇಸಾ, ಆವುಸೋ ವಡ್ಢ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇತಿ** ಏಸಾ, ಆವುಸೋ ವಡ್ಢ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ವುಡ್ಢಿ

ನಾಮ। ಕತಮಾ? ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರಿತ್ವಾ ಆಯತಿಂ ಸಂವರಾಪಜ್ಜನಾ। ದೇಸನಂ ಪನ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಕರೋನ್ತೋ "**ಯೋ ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರೋತಿ, ಆಯತಿಂ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತೀ**"ತಿ ಆಹ।

೨೬೮. ಬೋಧಿರಾಜಕುಮಾರವತ್ಥುಮ್ಹಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೨೪ ಆದಯೋ) **ಕೋಕನದೋತಿ ಕೋಕನದಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಪದುಮಂ, ಸೋ ಚ ಮಙ್ಗಲಪಾಸಾದೋ ಓಲೋಕನಪದುಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತೋ, ತಸ್ಮಾ "ಕೋಕನದೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಲಭಿ। **ಯಾವ ಪಚ್ಛಿಮಸೋಪಾನಕಳೇವರಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಪಚ್ಛಿಮಸೋಪಾನಕಳೇವರ**ನ್ತಿ ಪಠಮಸೋಪಾನಫಲಕಂ ವುತ್ತಂ ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ ದುಸ್ಸೇನ ಸನ್ಥತತ್ತಾ। ಉಪರಿಮಸೋಪಾನಫಲಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಸೋಪಾನಂ ಸನ್ಥತಂ। **ಅದ್ದಸಾ ಖೋತಿ** ಓಲೋಕನತ್ಥಂಯೇವ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೇ ಠಿತೋ ಅದ್ದಸ।

ಭಗವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸೀತಿ "ಕಿಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅತ್ಥಾಯ ರಾಜಕುಮಾರೇನ ಅಯಂ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರೋ ಕತೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಪುತ್ತಪತ್ಥನಾಯ ಕತಭಾವಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ಸೋ ಹಿ ರಾಜಪುತ್ತೋ ಅಪುತ್ತಕೋ। ಸುತಞ್ಚಾನೇನ ಅಹೋಸಿ "ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಿರ ಅಧಿಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಮನಸಾ ಇಚ್ಛಿತಂ ಲಭನ್ತೀ"ತಿ। ಸೋ "ಸಚಾಹಂ ಪುತ್ತಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಇಮಂ ಚೇಲಪಟಿಕಂ ಅಕ್ಕಮಿಸ್ಸತಿ। ನೋ ಚೇ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಅಕ್ಕಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಸನ್ಥರಾಪೇಸಿ। ಅಥ ಭಗವಾ "ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ ಏತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ "ನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅದ್ದಸ। ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಸೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ದೀಪೇ ವಸಮಾನೋ ಸಮಾನಚ್ಛನ್ದೇನ ಸಕುಣಪೋತಕೇ ಖಾದಿ। ಸಚಸ್ಸ ಮಾತುಗಾಮೋ ಪುಞ್ಞವಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಪುತ್ತಂ ಲಭೇಯ್ಯ। ಉಭೋಹಿ ಪನ ಸಮಾನಚ್ಛನ್ದೇಹಿ ಹುತ್ವಾ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತೇನಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ದುಸ್ಸೇ ಪನ ಅಕ್ಕನ್ತೇ "ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಧಿಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಪತ್ಥಿತಂ ಲಭನ್ತೀತಿ ಲೋಕೇ ಅನುಸ್ಸವೋ, ಮಯಾ ಚ ಮಹಾಅಧಿಕಾರೋ ಕತೋ, ನ ಚ ಪುತ್ತಂ ಲಭಾಮಿ, ತುಚ್ಛಂ ಇದಂ ವಚನ"ನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗಹಣಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ। ತಿತ್ಥಿಯಾಪಿ "ನತ್ಥಿ ಸಮಣಾನಂ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ನಾಮ, ಚೇಲಪಟಿಕಂ ಮದ್ದನ್ತಾ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತೀ"ತಿ ಉಜ್ಝಾಯೇಯ್ಯುಂ। ಏತರಹಿ ಚ ಅಕ್ಕಮನ್ತೇಸು ಬಹೂ ಭಿಕ್ಖೂ ಪರಚಿತ್ತವಿದುನೋ, ತೇ ಭಬ್ಬತಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಅಕ್ಕಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಭಬ್ಬತಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ನ ಅಕ್ಕಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅನಾಗತೇ ಪನ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಮನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅನಾಗತಂ ನ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇಸು ಅಕ್ಕಮನ್ತೇಸು ಸಚೇ ಪತ್ಥಿತಂ ಇಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ನೋ ಚೇ ಇಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ, "ಪುಬ್ಬೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಧಿಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಂ ಲಭನ್ತಿ, ಇದಾನಿ ನ ಲಭನ್ತಿ, ತೇಯೇವ ಮಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಕಾ ಅಹೇಸುಂ, ಇಮೇ ಪನ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ ಅಕ್ಕಮಿತುಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। **ಪಚ್ಛಿಮಂ ಜನತಂ ತಥಾಗತೋ ಅನುಕಮ್ಪತೀತಿ** ಇದಂ ಪನ ಥೇರೋ ವುತ್ತೇಸು ಕಾರಣೇಸು ತತಿಯಂ ಕಾರಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಮಙ್ಗಲಂ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ಮಙ್ಗಲಿಕಾ**।

೨೬೯. ಬೀಜನಿನ್ತಿ ಚತುರಸ್ಸಬೀಜನಿಂ। **ತಾಲವಣ್ಟನ್ತಿ** ತಾಲಪತ್ತಾದೀಹಿ ಕತಂ ಮಣ್ಡಲಿಕಬೀಜನಿಂ।

೨೭೦-೨೭೫. "**ಏಕಪಣ್ಣಚ್ಛತ್ತಂ** ನಾಮ ತಾಲಪತ್ತ"ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಕಮ್ಮಸತೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಸತ**-ಸದ್ದೋ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೋ, ಅನೇಕೇನ ಕಮ್ಮೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಮಹತಾ ಉಸ್ಸಾಹೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ರುಧೀತಿ** ಖುದ್ದಕವಣಂ।

೨೭೮. "ಅಕಾಯಬನ್ಧನೇನ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವಾ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನೇ ಆಪತ್ತಿ। ಸರಿತಟ್ಠಾನತೋ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪವಿಸಿತಬ್ಬಂ ನಿವತ್ತಿತಬ್ಬಂ ವಾ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಮುರಜವಟ್ಟಿಸಣ್ಠಾನಂ ವೇಠೇತ್ವಾ ಕತ**ನ್ತಿ ಬಹೂ ರಜ್ಜುಕೇ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ನಾನಾವಣ್ಣೇಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ವೇಠೇತ್ವಾ ಮುರಜವಟ್ಟಿಸದಿಸಂ ಕತಂ। ತೇನೇವ **ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾಯಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೮೫ ಪಾಳಿಮುತ್ತಕವಿನಿಚ್ಛಯ) ವುತ್ತಂ "ಬಹೂ ರಜ್ಜುಕೇ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಏಕೇನ ನಿರನ್ತರಂ ವೇಠೇತ್ವಾ ಕತಂ ಬಹುರಜ್ಜುಕನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ,

ತಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ತತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। **ಮುದ್ದಿಕಕಾಯಬನ್ಧನಂ** ನಾಮ ಚತುರಸ್ಸಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಜ್ಜಿತಂ। **ಪಾಮಙ್ಗದಸಾ** ಚತುರಸ್ಸಾ। **ಮುದಿಙ್ಗಸಣ್ಠಾನೇನಾತಿ** ವರಕಸೀಸಾಕಾರೇನ। **ಪಾಸನ್ತೋತಿ** ದಸಾಮೂಲಂ।

೨೮೦-೨೮೨. **ಮುಣ್ಡವಟ್ಟೀತಿ** ಮಲ್ಲಕಮ್ಮಕರಾದಯೋ। **ಪಮಾಣಙ್ಗುಲೇನಾತಿ** ವಡ್ಢಕೀಅಙ್ಗುಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಖುದ್ದಕವತ್ಥುಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸೇನಾಸನಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ವಿಹಾರಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೯೪. ಸೇನಾಸನಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಸೇನಾಸನಂ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ** ವಿಹಾರಸೇನಾಸನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಚತುಬ್ಬಿಧಞ್ಹಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೯೬) ಸೇನಾಸನಂ ವಿಹಾರಸೇನಾಸನಂ ಮಞ್ಚಪೀಠಸೇನಾಸನಂ ಸನ್ಥತಸೇನಾಸನಂ ಓಕಾಸಸೇನಾಸನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ''ಮಞ್ಚೋಪಿ ಸೇನಾಸನಂ, ಪೀಠಮ್ಪಿ ಭಿಸಿಪಿ ಬಿಮ್ಬೋಹನಮ್ಪಿ ವಿಹಾರೋಪಿ ಅಡ್ಢಯೋಗೋಪಿ ಪಾಸಾದೋಪಿ ಹಮ್ಮಿಯಮ್ಪಿ ಗುಹಾಪಿ ಅಟ್ಟೋಪಿ ಮಾಳೋಪಿ ಲೇಣಮ್ಪಿ ವೇಳುಗುಮ್ಬೋಪಿ ರುಕ್ಖಮೂಲಮ್ಪಿ ಮಣ್ಡಪೋಪಿ ಸೇನಾಸನಂ। ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಸೇನಾಸನ''ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೨೭) ವಚನತೋ ವಿಹಾರೋ ಅಡ್ಢಯೋಗೋ ಪಾಸಾದೋ ಹಮ್ಮಿಯಂ ಗುಹಾತಿ ಇದಂ **ವಿಹಾರಸೇನಾಸನಂ** ನಾಮ। ಮಞ್ಚೋ ಪೀಠಂ ಭಿಸಿ ಬಿಮ್ಬೋಹನನ್ತಿ ಇದಂ **ಮಞ್ಚಪೀಠಸೇನಾಸನಂ** ನಾಮ। ಚಿಮಿಲಿಕಾ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡೋ ತಿಣಸನ್ಥಾರೋ ಪಣ್ಣಸನ್ಥಾರೋತಿ ಇದಂ **ಸನ್ಥತಸೇನಾಸನಂ** ನಾಮ। ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತೀತಿ ಇದಂ **ಓಕಾಸಸೇನಾಸನಂ** ನಾಮ।

ರುಕ್ಖಮೂಲೇತಿಆದೀಸು **ರುಕ್ಖಮೂಲಸೇನಾಸನಂ** ನಾಮ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸನ್ದಚ್ಛಾಯಂ ವಿವಿತ್ತಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ। **ಪಬ್ಬತೋ** ನಾಮ ಸೇಲೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಉದಕಸೋಣ್ಡೀಸು ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಸೀತಾಯ ರುಕ್ಖಚ್ಛಾಯಾಯ ನಿಸಿನ್ನಾ ನಾನಾದಿಸಾಸು ಖಾಯಮಾನಾಸು ಸೀತೇನ ವಾತೇನ ಬೀಜಿಯಮಾನಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಕನ್ದರೇತಿ ಕಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಉದಕಂ, ತೇನ ದಾರಿತೋ ಉದಕೇನ ಭಿನ್ನೋ ಪಬ್ಬತಪ್ಪದೇಸೋ **ಕನ್ದರಂ**। ಯಂ ''ನಿತಮ್ಬ''ನ್ತಿಪಿ ''ನದೀಕುಞ್ಜ''ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ರಜತಪಟ್ಟಸದಿಸಾ ವಾಲಿಕಾ ಹೋತಿ, ಮತ್ಥಕೇ ಮಣಿವಿತಾನಂ ವಿಯ ವನಗಹನಂ, ಮಣಿಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಂ ಉದಕಂ ಸನ್ದತಿ, ಏವರೂಪಂ ಕನ್ದರಂ ಓರುಯ್ಹ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಗತ್ತಾನಿ ಸೀತಂ ಕತ್ವಾ ವಾಲಿಕಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಗಿರಿಗುಹಾ** ನಾಮ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬತಾನಂ ಅನ್ತರಾ, ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಉಮಙ್ಗಸದಿಸಂ ಮಹಾವಿವರಂ।

''ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ದೂರಾನಮೇತಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ ಅಧಿವಚನ''ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ (ವಿಭ॰ ೫೩೧) ಯತ್ಥ ನ ಕಸನ್ತಿ ನ ವಪನ್ತಿ, ತಾದಿಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಚಾರಟ್ಠಾನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಅರಞ್ಞಕಸೇನಾಸನಂ ''ವನಪತ್ಥ''ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಜ್ಝೋಕಾಸೋ** ನಾಮ ಕೇನಚಿ ಅಚ್ಛನ್ನೋ ಪದೇಸೋ। ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ ಪನೇತ್ಥ ಚೀವರಕುಟಿಂ ಕತ್ವಾ ವಸನ್ತಿ। **ಪಲಾಲಪುಞ್ಜೇ**ತಿ ಪಲಾಲರಾಸಿಮ್ಹಿ। ಮಹಾಪಲಾಲಪುಞ್ಜತೋ ಹಿ ಪಲಾಲಂ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪಬ್ಭಾರಲೇಣಸದಿಸೇ ಆಲಯೇ ಕರೋನ್ತಿ, ಗಚ್ಛಗುಮ್ಬಾದೀನಮ್ಪಿ ಉಪರಿ ಪಲಾಲಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಪಞ್ಚ ಲೇಣಾನೀ**ತಿ ಪಞ್ಚ ಲೀಯನಟ್ಠಾನಾನಿ। ನಿಲೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಲೇಣಾನಿ, ವಿಹಾರಾದೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸುಪಣ್ಣವಙ್ಕಗೇಹ**ನ್ತಿ ಗರುಳಪಕ್ಖಸಣ್ಠಾನೇನ ಕತಗೇಹಂ।

೨೯೫. ಅನುಮೋದನಗಾಥಾಸು **ಸೀತ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಧಾತುಕ್ಖೋಭವಸೇನ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಉತುವಿಪರಿಣಾಮವಸಏನ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸೀತಂ। **ಉಣ್ಹ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿಸನ್ತಾಪಂ, ತಸ್ಸ ವನದಾಹಾದೀಸು ವಾ ಸಮ್ಭವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಪಟಿಹನ್ತೀ**ತಿ ಬಾಧತಿ। ಯಥಾ ತದುಭಯವಸೇನ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಬಾಧನಂ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಕರೋತಿ। ಸೀತುಣ್ಹಬ್ಭಾಹತೇ ಹಿ ಸರೀರೇ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಯೋನಿಸೋ ಪದಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ವಾಳಮಿಗಾನೀ**ತಿ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಿವಾಳಮಿಗೇ। ಗುತ್ತಸೇನಾಸನಞ್ಹಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ಸರೀಸಪೇ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಸರನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ದೀಘಜಾತಿಕೇ। **ಮಕಸೇ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇತಂ, ಡಂಸಾದೀನಮ್ಪಿ ಏತೇನೇವ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸಿಸಿರೇ**ತಿ ಸಿಸಿರಕಾಲವಸೇನ ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾದಿವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಿಸಿರಸಮ್ಫಸ್ಸೇ। **ವುಟ್ಠಿಯೋ**ತಿ ಯದಾ ತದಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಸ್ಸವುಟ್ಠಿಯೋ।

ವಾತಾತಪೋ ಘೋರೋತಿ ರುಕ್ಖಗಚ್ಛಾದೀನಂ ಉಮ್ಮೂಲಭಞ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಘೋರೋ ಸರಜಅರಜಾದಿಭೇದೋ ವಾತೋ ಚೇವ ಗಿಮ್ಹಪರಿಳಾಹಸಮಯೇಸು ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಘೋರೋ ಸೂರಿಯಾತಪೋ ಚ **ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ** ಪಟಿಬಾಹೀಯತಿ। **ಲೇಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ನಾನಾರಮ್ಮಣತೋ ಚಿತ್ತಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾರಾಮತ್ಥಂ। **ಸುಖತ್ಥ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಪರಿಸ್ಸಯಾಭಾವೇನ ಫಾಸುವಿಹಾರತ್ಥಂ। **ಝಾಯಿತು**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾರಮ್ಮಣೇಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಿತುಂ। **ವಿಪಸ್ಸಿತು**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತುಂ।

ವಿಹಾರೇತಿ ಪತಿಸ್ಸಯೇ। **ಕಾರಯೇ**ತಿ ಕಾರಾಪೇಯ್ಯ। **ರಮ್ಮೇ**ತಿ ಮನೋರಮೇ ನಿವಾಸಸುಖೇ। **ವಾಸಯೇತ್ಥ ಬಹುಸ್ಸುತೇ**ತಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪನ ಏತ್ಥ ವಿಹಾರೇಸು ಬಹುಸ್ಸುತೇ ಸೀಲವನ್ತೇ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೇ ನಿವಾಸೇಯ್ಯ। ತೇ ನಿವಾಸೇನ್ತೋ ಪನ ತೇಸಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಯಥಾ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕಿಲಮಥೋ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅನ್ನಞ್ಚ ಪಾನಞ್ಚ ವತ್ಥಸೇನಾಸನಾನಿ ಚ ದದೇಯ್ಯ ಉಜುಭೂತೇಸು ಅಜ್ಝಾಸಯಸಮ್ಪನ್ನೇಸು ಕಮ್ಮಫಲಾನಂ ರತನತ್ತಯಗುಣಾನಞ್ಚ ಸದ್ದಹನೇನ ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ।

ಇದಾನಿ ಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞುಪಕಾರಿತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತೇ ತಸ್ಸಾ**"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತೇ**ತಿ ತೇ ಬಹುಸ್ಸುತಾ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ। **ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೀ**ತಿ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖಾಪನೂದನಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ। **ಯಂ ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಇಧಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಅನಾಸವೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ।

ಸೋ ಚ ಸಬ್ಬದದೋ ಹೋತೀತಿ ಆವಾಸದಾನಸ್ಮಿಂ ದಿನ್ನೇ ಸಬ್ಬದಾನಂ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೪೨) ದ್ವೇ ತಯೋ ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಲದ್ಧಾ ಆಗತಸ್ಸಪಿ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನಂ ಆರಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಹಾಯಿತ್ವಾ ಪತಿಸ್ಸಯೇ ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಬಲಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಚ ಕಾಯೇ ವಣ್ಣಧಾತು ವಾತಾತಪೇಹಿ ಕಿಲಮತಿ, ಪತಿಸ್ಸಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ವಿಸಭಾಗಸನ್ತತಿ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಸಭಾಗಸನ್ತತಿ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ವಣ್ಣಧಾತು ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತಾ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಚ ಪಾದೇ ಕಣ್ಟಕೋ ವಿಜ್ಝತಿ, ಖಾಣು ಪಹರತಿ, ಸರೀಸಪಾದಿಪರಿಸ್ಸಯಾ ಚೇವ ಚೋರಭಯಞ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪತಿಸ್ಸಯಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪೀತಿಸುಖಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಉಪಸಮಸುಖಞ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಬಹಿದ್ಧಾವಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವತೋ, ಬಹಿ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ಚ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಅಕ್ಖೀನಿ ಫನ್ದನ್ತಿ, ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸನಕ್ಖಣೇ ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಮುಹುತ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಅಕ್ಖಿಪಸಾದೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಏತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಆವಾಸೇ ವಸನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸೋ ಚ ಸಬ್ಬದದೋ ಹೋತಿ, ಯೋ ದದಾತಿ ಉಪಸ್ಸಯ"ನ್ತಿ।

೨೯೯. ಆವಿಞ್ಛನಚ್ಛಿದ್ದನ್ತಿ ಯತ್ಥ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತಾ ದ್ವಾರಬಾಹಂ ಫುಸಾಪೇನ್ತಿ, ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಆವಿಞ್ಛನರಜ್ಜು**ನ್ತಿ ಕವಾಟೇಯೇವ ಛಿದ್ದಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಯೇನ ರಜ್ಜುಕೇನ ಕಡ್ಢನ್ತಾ ದ್ವಾರಂ ಫುಸಾಪೇನ್ತಿ, ತಂ ಆವಿಞ್ಛನರಜ್ಜುಕಂ। ಸೇನಾಸನಪರಿಭೋಗೇ ಅಕಪ್ಪಿಯಚಮ್ಮಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "**ಸಚೇಪಿ ದೀಪಿನಙ್ಗುಟ್ಠೇನ ಕತಾ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟತಿಯೇವಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಚೇತಿಯೇ ವೇದಿಕಾಸದಿಸ**ನ್ತಿ ವಾತಪಾನಬಾಹಾಸು ಚೇತಿಯೇ ವೇದಿಕಾಯ ವಿಯ ಪಟ್ಟಿಕಾದೀಹಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತಂ। **ಥಮ್ಭಕವಾತಪಾನಂ** ನಾಮ ತಿರಿಯಂ ದಾರೂನಿ ಅದತ್ವಾ ಉಜುಕಂ ಠಿತೇಹಿ ಏವ ವೇಣುಸಲಾಕಾದೀಹಿ ಕತಂ।

ವಿಹಾರಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮಞ್ಚಪೀಠಾದಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೭. **ಪೋಟಕಿತೂಲನ್ತಿ** ಏರಕತಿಣತೂಲಂ। ಪೋಟಕಿಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ತಿಣಜಾತೀನಂ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ “**ಯೇಸಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ತಿಣಜಾತಿಕಾನ**”ನ್ತಿ। **ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಉಣ್ಣಾದಿತೂಲಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ “ಬಿಮ್ಬೋಹನೇ”ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। “ತೂಲಪೂರಿತಂ ಭಿಸಿಂ ಅಪಸ್ಸಯಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಪರೇ। **ಉಪದಹನ್ತೀತಿ** ಠಪೇನ್ತಿ। **ಸೀಸಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ** ಯತ್ಥ ಗಲವಾಟಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಸೀಸಂ ಉಪದಹನ್ತಿ, ತಂ ಸೀಸಪ್ಪಮಾಣಂ। ತಞ್ಚ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ತಿರಿಯಂ ಮುಟ್ಠಿರತನಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರತೋ ತೀಸು ಕಣ್ಣೇಸೂ**”ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನಂ ಮುಟ್ಠಿರತನಂ ಹೋತೀತಿ** ಬಿಮ್ಬೋಹನಸ್ಸ ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನಂ ತಿರಿಯತೋ ಮುಟ್ಠಿರತನಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ। **ಮಸೂರಕೇತಿ** ಚಮ್ಮಮಯಭಿಸಿಯಂ। **ಫುಸಿತಾನಿ ದಾತುನ್ತಿ** ಸಞ್ಞಾಕರಣತ್ಥಂ ಬಿನ್ದೂನಿ ದಾತುಂ।

೧೯೮. ನ ನಿಬನ್ಧತೀತಿ **ಅನಿಬನ್ಧನೀಯೋ,** ನ ಅಲ್ಲೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಬಾಹೇತ್ವಾತಿ** ಮಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ।

ಇಟ್ಠಕಾಚಯಾದಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೦. **ರುಕ್ಖಂ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾತಿ** ರುಕ್ಖದಾರುಂ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಖಾಣುಕೇ ಆಕೋಟೇತ್ವಾತಿ** ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಖಾಣುಕೇ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ। **ತಂ ಆಹರಿಮಂ ಭಿತ್ತಿಪಾದನ್ತಿ** ವುತ್ತನಯೇನ ಖಾಣುಕೇ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಕತಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುನ್ತಿ** ಮೂಲೇನ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಭಿತ್ತಿಪಾದಸ್ಸ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನವಸೇನ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಖಾಣುಕೇಹಿ ಭಿತ್ತಿಪಾದಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇತುನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಉಭತೋ ಕುಟ್ಟಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕತಪದೇಸಸ್ಸಾತಿ** ಯಥಾ ಅನ್ತೋದ್ವಾರಸಮೀಪೇ ನಿಸಿನ್ನೇಹಿ ಉಜುಕಂ ಬಹಿ ಓಲೋಕೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಉಭೋಹಿ ಪಸ್ಸೇಹಿ ಕುಟ್ಟಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಅಭಿಮುಖೇ ಭಿತ್ತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಕತಪದೇಸಸ್ಸ। **ಸಮನ್ತಾ ಪರಿಯಾಗಾರೋತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ಆವಿದ್ಧಪಮುಖಂ। **ಉಗ್ಘಾಟನಕಿಟಿಕನ್ತಿ** ದಣ್ಡೇಹಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಪನಕಪದರಕಿಟಿಕಂ।

ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೪. ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸೇಟ್ಠಿವತ್ಥುಮ್ಹಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೪೨) **ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನಾತಿ** ವಾಣಿಜ್ಜಕಮ್ಮಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ಕಿರ ರಾಜಗಹಸೇಟ್ಠಿ ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಭಗಿನಿಪತಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯದಾ ರಾಜಗಹೇ ಉಟ್ಠಾನಕಭಣ್ಡಂ ಸಮಗ್ಘಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ರಾಜಗಹಸೇಟ್ಠಿ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕಟಸತೇಹಿ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯೋಜನಮತ್ತೇ ಠಿತೋ ಅತ್ತನೋ ಆಗತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತಿ। ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಂ ಯಾನಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪವಿಸತಿ। ಸೋ ಸಚೇ ಭಣ್ಡಂ ಲಹುಕಂ ವಿಕ್ಕೀಯತಿ, ವಿಕ್ಕಿಣಾತಿ। ನೋ ಚೇ, ಭಗಿನಿಘರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮತಿ। ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋಪಿ ತಥೇವ ಕರೋತಿ। ಸ್ವಾಯಂ ತದಾಪಿ ತೇನೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಅಗಮಾಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ತಂ ದಿವಸಂ ಪನ ರಾಜಗಹಸೇಟ್ಠಿ ಯೋಜನಮತ್ತೇ ಠಿತೇನ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೇನ ಆಗತಭಾವಜಾನನತ್ಥಂ ಪೇಸಿತಂ ಪಣ್ಣಂ ನ ಸುಣಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯ ವಿಹಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸೋ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸ್ವಾತನಾಯ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಘರೇ ಉದ್ಧನಖಣಾಪನದಾರುಫಾಲನಾದೀನಿ ಕಾರೇಸಿ। ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋಪಿ “ಇದಾನಿ ಮಯ್ಹಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಘರದ್ವಾರೇಪಿ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಮ್ಪಿ ನ ಬಹುಂ ಅಲತ್ಥ। “ಕಿಂ ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ ಕುಸಲಂ ದಾರಕರೂಪಾನಂ, ನಸಿ ಮಗ್ಗೇ ಕಿಲನ್ತೋ”ತಿ ಏತ್ತಕೋವ ಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ಅಥ ಖೋ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಏತದಹೋಸೀ**”ತಿಆದಿ।

ಬುದ್ಧೋತಿ ತ್ವಂ ಗಹಪತಿ ವದೇಸೀತಿ ತಸ್ಸ ಕಿರ ಮುಖತೋ ಬುದ್ಧಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಂ ಪೀತಿಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಸಾ ತಸ್ಸ ಸೀಸೇ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಯಾವ ಪಾದಪಿಟ್ಠಿಯಾ, ಪಾದಪಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಸೀಸಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಉಭತೋ

ಉಟ್ಠಾಯ ಮಜ್ಝೇ ಓಸರತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಉಟ್ಠಾಯ ಉಭತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ಪೀತಿಯಾ ನಿರನ್ತರಂ ಫುಟೋ "ಬುದ್ಧೋತಿ ತ್ವಂ ಗಹಪತಿ ವದೇಸೀ"ತಿ ಏವಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪುಚ್ಛಿ। **ಅಕಾಲೋ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ಇಮಂ ಕಾಲಂ ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುನ್ತಿ** "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ದುರಾಸದಾ ಆಸೀವಿಸಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಸಿವಥಿಕಾಯ ಸಮೀಪೇ ವಸತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ತತ್ಥ ಇಮಾಯ ವೇಲಾಯ ಇಮಿನಾ ಗನ್ತು"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಏವಮಾಹ। **ಬುದ್ಧಗತಾಯ ಸತಿಯಾ ನಿಪಜ್ಜೀತಿ** ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಗತಾಯ ಏವ ಸತಿಯಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। ತಂ ದಿವಸಂ ಕಿರಸ್ಸ ಭಣ್ಡಸಕಟೇಸು ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಕೇಸು ವಾ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ನುಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಸಾಯಮಾಸಮ್ಪಿ ನ ಅಕಾಸಿ। ಸತ್ತಭೂಮಿಕಂ ಪನ ಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಸುಪಞ್ಞತ್ತಾಲಙ್ಕತವರಸಯನೇ "ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತೋವ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿ। **ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವುಟ್ಠಾಸಿ ಪಭಾತಂ ಮಞ್ಞಮಾನೋತಿ** ಪಠಮಯಾಮೇ ತಾವ ವೀತಿವತ್ತೇ ಉಟ್ಠಾಯ ಬುದ್ಧಂ ಅನುಸ್ಸರಿ, ಅಥಸ್ಸ ಬಲವಪ್ಪಸಾದೋ ಉದಪಾದಿ, ಪೀತಿಆಲೋಕೋ ಅಹೋಸಿ, ಸಬ್ಬತಮಂ ವಿಗಚ್ಛಿ, ದೀಪಸಹಸ್ಸುಜ್ಜಲನಂ ವಿಯ ಚನ್ದುಟ್ಠಾನಸೂರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಚ ಜಾತಂ। ಸೋ "ಪಮಾದಂ ಆಪನ್ನೋಮ್ಹಿ, ವಞ್ಚಿತೋಮ್ಹಿ, ಸೂರಿಯೋ ಉಗ್ಗತೋ"ತಿ ಉಟ್ಠಾಯ ಆಕಾಸತಲೇ ಠತ್ವಾ ಚನ್ದಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಏಕೋವ ಯಾಮೋ ಗತೋ, ಅಞ್ಞೇ ದ್ವೇ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪುನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ, ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಾವಸಾನೇಪಿ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಾವಸಾನೇಪಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಉಟ್ಠಾಸಿ। ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಾವಸಾನೇ ಪನ ಬಲವಪಚ್ಚೂಸೇಯೇವ ಉಟ್ಠಾಯ ಆಕಾಸತಲಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾದ್ವಾರಾಭಿಮುಖೋ ಅಹೋಸಿ, ಸತ್ತಭೂಮಿಕದ್ವಾರಂ ಸಯಮೇವ ವಿವಟಂ ಅಹೋಸಿ, ಪಾಸಾದಾ ಓರುಯ್ಹ ಅನ್ತರವೀಥಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ।

೩೦೫. **ಅಮನುಸ್ಸಾತಿ** ಅಧಿಗತವಿಸೇಸಾ ದೇವತಾ। ತಥಾ ಹಿ ತಾ ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಭಾವಿನಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನಾ "ಅಯಂ ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ 'ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾನಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಪಠಮದಸ್ಸನೇನೇವ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಕೋ ಹುತ್ವಾ ಅಸದಿಸಂ ಸಙ್ಘಾರಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಚಾತುದ್ದಿಸಸ್ಸ ಅರಿಯಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನಾವಟದ್ವಾರೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನ ಯುತ್ತಮಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತು"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿಂಸು। **ಅನ್ತರಧಾಯೀತಿ** ರಾಜಗಹಂ ಕಿರ ಆಕಿಣ್ಣಮನುಸ್ಸಂ, ಅನ್ತೋನಗರೇ ನವ ಕೋಟಿಯೋ ಬಹಿನಗರೇ ನವಾತಿ ತಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮನುಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ವಸನ್ತಿ। ಅವೇಲಾಯ ಮತಮನುಸ್ಸೇ ಬಹಿ ನೀಹರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಅಟ್ಟಾಲಕೇ ಠತ್ವಾ ಬಹಿದ್ವಾರೇ ಖಿಪನ್ತಿ। ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ ನಗರತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತೋವ ಅಲ್ಲಸರೀರಂ ಪಾದೇನ ಅಕ್ಕಮಿ, ಅಪರಮ್ಪಿ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೇನ ಪಹರಿ, ಮಕ್ಖಿಕಾ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಪಕಿರಿಂಸು, ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ನಾಸಾಪುಟಂ ಅಭಿಹನಿ, ಬುದ್ಧಪ್ಪಸಾದೋ ತನುತ್ತಂ ಗತೋ। ತೇನಸ್ಸ ಆಲೋಕೋ ಅನ್ತರಧಾಯಿ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ ಪೀತಿವೇಗಸ್ಸ ತನುಭಾವೇ ತಂಸಮುಟ್ಠಿತರೂಪಾನಂ ಪರಿದುಬ್ಬಲಭಾವತೋ । **ಸದ್ದಮನುಸ್ಸಾವೇಸೀತಿ** "ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಕಿಙ್ಕಿಣಿಕಂ ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ ವಿಯ ಮಧುರಸ್ಸರೇನ ಸದ್ದಂ ಅನುಸ್ಸಾವೇಸಿ।

ಸತಂ ಕಞ್ಞಾಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಪುರಿಮಪದಾನಿಪಿ ಇಮಿನಾವ ಸಹಸ್ಸ-ಪದೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾನಿ। ಯಥೇವ ಹಿ ಸತಂ ಕಞ್ಞಾಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏವಂ ಸತಂ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಹತ್ಥೀ, ಸತಂ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಸ್ಸಾ, ಸತಂ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ರಥಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ, ಇತಿ ಏಕೇಕಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। **ಪದವೀತಿಹಾರಸ್ಸಾತಿ** ಪದಂ ವೀತಿಹರತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪದವೀತಿಹಾರೋ**। ಸೋ ದುತವಿಲಮ್ಬಿತಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಮಗಮನೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪದಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಮುಟ್ಠಿರತನಮತ್ತಂ। **ಕಲಂ ನಾಗ್ಘನ್ತಿ ಸೋಳಸಿನ್ತಿ** ತಂ ಏಕಂ ಪದವೀತಿಹಾರಂ ಸೋಳಸ ಭಾಗೇ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಏಕೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಪುನ ಸೋಳಸಧಾ, ತತೋ ಏಕೋ ಸೋಳಸಧಾತಿ ಏವಂ ಸೋಳಸ ವಾರೇ ಸೋಳಸಧಾ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ಏಕೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಸೋಳಸೀ ಕಲಾ ನಾಮ, ತಂ ಸೋಳಸಿಂ ಕಲಂ ಏತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ನ ಅಗ್ಘನ್ತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸತಂ ಹತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸತಂ ಅಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸತಂ ರಥಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸತಂ ಕಞ್ಞಾಸಹಸ್ಸಾನಿ, ತಾ ಚ ಖೋ ಆಮುಕ್ಕಮಣಿಕುಣ್ಡಲಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪರಾಜಧೀತರೋವಾತಿ ಇಮಸ್ಮಾ ಏತ್ತಕಾ ಲಾಭಾ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಸೋಳಸಿಕಲಾಸಙ್ಖಾತೇ ಪದೇಸೇ ಲದ್ಧನಸಾಧನವಸೇನ ಪವತ್ತಚೇತನಾವ ಉತ್ತರಿತರಾತಿ। ಪದಂ ವಾ ವೀತಿಹರತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪದವೀತಿಹಾರೋ,** ತಥಾಪವತ್ತಾ ಕುಸಲಚೇತನಾ, ತಸ್ಸಾ ಫಲಂ ಸೋಳಸಧಾ ಕತ್ವಾತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಇದಂ ಪನ ವಿಹಾರಗಮನಂ ಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಗಹಿತನ್ತಿ? ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಗಹಿತಂ।

“ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಿ, ದೀಪಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಙ್ಘಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ವಾ ಸರಣೇಸು ವಾ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಗಚ್ಛತೋಪಿ ವಸೇನ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

ಅನ್ಧಕಾರೋ ಅನ್ತರಧಾಯೀತಿ ಸೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ “ಅಹಂ ಏಕಕೋತಿ ಸಞ್ಞಂ ಕರೋಮಿ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಮೇ ಅನುಗಾಮಿನೋ ಸಹಾಯಾ ಅತ್ಥಿ, ಕಸ್ಮಾ ಭಾಯಾಮೀ”ತಿ ಸೂರೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಬಲವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಸಾದೋ ಉದಪಾದಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। ಸೇಸವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಆಲೋಕೋ ಪಾತುರಹೋಸೀ**ತಿ ಪುರಿಮಬುದ್ಧೇಸು ಚಿರಕಾಲಪರಿಚಯಸಮ್ಭೂತಸ್ಸ ಬಲವತೋ ಪಸಾದಸ್ಸ ವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಉಳಾರಾಯ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತೋ ವಿಪಸ್ಸನೋಭಾಸಸದಿಸೋ ಸಾತಿಸಯೋ ಚಿತ್ತಪಚ್ಚಯಉತುಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಆಲೋಕೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ದೇವತಾಹಿ ಕತೋತಿಪಿ ವದನ್ತಿ, ಪುರಿಮೋಯೇವೇತ್ಥ ಯುತ್ತತರೋ। **ಏಹಿ ಸುದತ್ತಾ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಸೇಟ್ಠಿ ಗಚ್ಛಮಾನೋವ ಚಿನ್ತೇಸಿ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಬಹೂ ಪೂರಣಕಸ್ಸಪಾದಯೋ ತಿತ್ಥಿಯಾ ‘ಮಯಂ ಬುದ್ಧಾ, ಮಯಂ ಬುದ್ಧಾ’ತಿ ವದನ್ತಿ, ಕಥಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಸತ್ಥು ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಜಾನೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ “ಮಯ್ಹಂ ಗುಣವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮಂ ಮಹಾಜನೋ ಜಾನಾತಿ, ಕುಲದತ್ತಿಯಂ ಪನ ಮೇ ನಾಮಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಮಯಾ ನ ಕೋಚಿ ಜಾನಾತಿ, ಸಚೇ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕುಲದತ್ತಿಕನಾಮೇನ ಮಂ ಆಲಪಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾ ಏವಮಾಹ।

ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋತಿ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। **ಆಸತ್ತಿಯೋ**ತಿ ರೂಪಾದೀಸು ಆಸಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಆಸತ್ತಿಯೋ, ತಣ್ಹಾಯೋ। **ಸನ್ತಿ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮಂ। **ಪಪ್ಪುಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಪತ್ವಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿಅನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಅನುತ್ತಾನಮತ್ಥಂ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವ।

೩೦೯. ವಯಮೇವ **ವೇಯ್ಯಾಯಿಕ**ನ್ತಿ ಆಹ **“ವೇಯ್ಯಾಯಿಕನ್ತಿ ವಯಕರಣಂ ವುಚ್ಚತೀ”**ತಿ।

ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಗ್ಗಾಸನಾದಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೦-೩೧೧. **ದಕ್ಖಿಣೋದಕ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗತೋ ಉಪನೀಯಮಾನಂ ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ। **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ (ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೩೭ ತಿತ್ತಿರಜಾತಕವಣ್ಣನಾ) ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿವಸೇನ ಅಗ್ಗಾಸನಾದಿರಹಾನಂ ಕಥಿತಕಾಲೇ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನೇ ಅಗ್ಗಾಸನಾದೀನಿ ಪತ್ವಾ ಖತ್ತಿಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಪಮಾಣಂ, ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾ, ನ ಗಹಪತಿಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ನ ವಿನಯಧರೋ, ನ ಸುತ್ತನ್ತಿಕೋ, ನ ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕೋ, ನ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿಲಾಭಿನೋ, ನ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋ ಪಮಾಣಂ, ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ಅಭಿವಾದನಂ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಂ ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಂ ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ಅಗ್ಗಾಸನಂ ಅಗ್ಗೋದಕಂ ಅಗ್ಗಪಿಣ್ಡೋ ಲದ್ಧಬ್ಬೋ, ಇದಮೇತ್ಥ ಪಮಾಣಂ, ತಸ್ಮಾ ವುಡ್ಢತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಏತೇಸಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ। ಇದಾನಿ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಮಯ್ಹಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ ಅನುಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತಕೋ ಮಮಾನನ್ತರಸೇನಾಸನಂ ಲದ್ಧುಂ ಅರಹತಿ। ಸೋ ಇಮಂ ರತ್ತಿಂ ಸೇನಾಸನಂ ಅಲಭನ್ತೋ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। ತುಮ್ಹೇ ಇದಾನೇವ ಏವಂ ಅಗಾರವಾ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಾ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಕಿನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಥಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಅಥ ನೇಸಂ ಓವಾದದಾನತ್ಥಾಯ “ಪುಬ್ಬೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಪಿ ‘ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪತಿರೂಪಂ, ಯಂ ಮಯಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಗಾರವಾ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಾ ಅಸಭಾಗವುತ್ತಿನೋ ವಿಹರೇಯ್ಯಾಮ, ಅಮ್ಹೇಸು ಮಹಲ್ಲಕತರಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ ಸಾಧುಕಂ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ‘ಅಯಂ ಮಹಲ್ಲಕೋ’ತಿ ಞತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ದೇವಪಥಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಗತಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಅತೀತಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಯೇ ವುಡ್ಢಮಪಚಾಯನ್ತೀತಿ ಜಾತಿವುಡ್ಢೋ ವಯೋವುಡ್ಢೋ ಗುಣವುಡ್ಢೋತಿ ತಯೋ ವುಡ್ಢಾ। ತೇಸು ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ **ಜಾತಿವುಡ್ಢೋ** ನಾಮ, ವಯೇ ಠಿತೋ **ವಯೋವುಡ್ಢೋ** ನಾಮ, ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ **ಗುಣವುಡ್ಢೋ** ನಾಮ। ತೇಸು ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಯೋವುಡ್ಢೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವುಡ್ಢೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಅಪಚಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿಕಕಮ್ಮೇನ ಪೂಜೇನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕೋವಿದಾ**ತಿ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕೋವಿದಾ ಕುಸಲಾ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಪಾಸಂಸಾ**ತಿ ಪಸಂಸಾರಹಾ। **ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಚ ಸುಗ್ಗತೀ**ತಿ ಸಮ್ಪರೇತಬ್ಬೇ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಹಿತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬೇ ಪರಲೋಕೇಪಿ ತೇಸಂ ಸುಗತಿಯೇವ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಿಣ್ಡತ್ಥೋ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಖತ್ತಿಯಾ ವಾ ಹೋನ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ವೇಸ್ಸಾ ವಾ ಸುದ್ದಾ ವಾ ಗಹಟ್ಠಾ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ ವಾ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಸತ್ತಾ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಿತಿಕಮ್ಮೇ ಛೇಕಾ ಕುಸಲಾ ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ವಯೋವುಡ್ಢಾನಂ ಅಪಚಿತಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅತ್ತಭಾವೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಿತಿಕಾರಕಾತಿ ಪಸಂಸಂ ವಣ್ಣನಂ ಥೋಮನಂ ಲಭನ್ತಿ, ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಭೇದಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀತಿ।

ಅಗ್ಗಾಸನಾದಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಸನಪ್ಪಟಿಬಾಹನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೩-೪. **ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತ**ನ್ತಿ ಗಿಹೀಹಿ ಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತಂ। **ಗಿಹಿವಿಕತ**ನ್ತಿ ಗಿಹೀಹಿ ಕತಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಗಿಹಿಸನ್ತಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅತಿಸಮೀಪಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಸನ್ನತರಂ ಠಾನಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ।

ಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹಾಪಕಸಮ್ಮುತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೮. **ಪಚ್ಚಯೇನೇವ ಹಿ ತಂ ಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಲಭಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸೇನಾಸನೇ ಮಹಾಥೇರಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅಗನ್ತ್ವಾ ವಸನ್ತಾಯೇವ ನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಬ್ಭಣ್ಡಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಉಕ್ಖಿತ್ತಭಣ್ಡಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಚರಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದೀಘಸಾಲಾ**ತಿ ಚಙ್ಕಮನಸಾಲಾ। **ಮಣ್ಡಲಮಾಳೋ** ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾ। **ಅನುದಹತೀ**ತಿ ಪೀಳೇತಿ। **ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪನಾ**ತಿ ಅರಿಯದೇಸೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತೇ ಕಿರ ತಥಾ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ। **ನ ಗೋಚರಗಾಮೋ ಘಟ್ಟೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತಿ "**ನ ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ**"ತಿಆದಿನಾ। **ವಿತಕ್ಕಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ "ಇಮಿನಾ ನೀಹಾರೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೇ ದಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಏವರೂಪಂ ವಿತಕ್ಕಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। **ತೇಸು ಚೇ ಏಕೋ**ತಿ ತೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ಏಕೋ ಪಣ್ಡಿತಪುರಿಸೋ। **ಭಣ್ಡಪಟಿಚ್ಛಾದನ**ನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಕಭಣ್ಡಂ, ಸರೀರಪಟಿಚ್ಛಾದನಂ ಚೀವರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಟಿಜಗ್ಗಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಾದೀಹಿ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಮುಣ್ಡವೇದಿಕಾಯಾ**ತಿ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಹಮ್ಮಿಯವೇದಿಕಾಯ। **ಹಮ್ಮಿಯವೇದಿಕಾ**ತಿ ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಉಪರಿ ಚತುರಸ್ಸವೇದಿಯೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಟಿಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ವಿಹಾರತೋ ಅಪಸಕ್ಕಿತ್ವಾ। **ಉಪನಿಕ್ಖೇಪ**ನ್ತಿ ಖೇತ್ತಂ ವಾ ನಾಳಿಕೇರಾದಿಆರಾಮಂ ವಾ ಕಹಾಪಣಾದೀನಿ ವಾ ಆರಾಮಿಕಾದೀನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ "ಇತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಡ್ಢಿ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕತ್ಥಾಯ ಹೋತೂ"ತಿ ದಿನ್ನಂ। **ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸೇನಾಸನೇ ಕತ್ತಬ್ಬವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ।

ಪುಗ್ಗಲವಸೇನೇವ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಪರತೋ ವಕ್ಖಮಾನನಯೇನ "ಭಿಕ್ಖೂ ಚೀವರೇನ ಕಿಲಮನ್ತಿ, ಏತ್ತಕಂ ನಾಮ ತಣ್ಡುಲಭಾಗಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚೀವರಂ ಕಾತುಂ ರುಚ್ಚತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಗ್ಗಲಪರಾಮಾಸವಸೇನೇವ ಕಾತಬ್ಬಂ, "ಸಙ್ಘೋ ಚೀವರೇನ ಕಿಲಮತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪನ ಸಙ್ಘಪರಾಮಾಸವಸೇನ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ। **ಚೀವರಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಚೀವರಸಙ್ಖಾತಂ ಪಚ್ಚಯಂ। **ವುತ್ತ**ನ್ತಿ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ**ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ "**ಏವಞ್ಹಿ ನವಕೋ ವುಡ್ಢತರಸ್ಸ, ವುಡ್ಢೋ ಚ ನವಕಸ್ಸ ಗಾಹೇಸ್ಸತೀ**"ತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವೀಸು ಸಮ್ಮತೇಸು ನವಕೋ ವುಡ್ಢತರಸ್ಸ, ವುಡ್ಢೋ ಚ ನವಕಸ್ಸಾತಿ

ಉಭೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಗಾಹೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಮ್ಮತಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹಾಪಕಸ್ಸ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಅಞ್ಞೇನ ಗಾಹಿತೇಪಿ ಗಾಹೋ ರುಹತಿಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಟ್ಠಪಿ ಸೋಳಸಪಿ ಜನೇ ಸಮ್ಮನ್ನಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಕಿಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಉದಾಹು ಏಕತೋತಿ? ಏಕತೋಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ನಿಗ್ಗಹಕಮ್ಮಮೇವ ಹಿ ಸಙ್ಘೋ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನ ಕರೋತಿ, ಸಮ್ಮುತಿದಾನಂ ಪನ ಬಹೂನಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತೇನೇವ ಸತ್ತಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಉಬ್ಬಾಹಿಕಸಮ್ಮುತಿಯಂ ಅಟ್ಠಪಿ ಜನಾ ಏಕತೋ ಸಮ್ಮತಾತಿ।

ಮಗ್ಗೋತಿ ಮಗ್ಗೇ ಕತದೀಘಸಾಲಾ। **ಪೋಕ್ಖರಣೀತಿ** ನಹಾಯನ್ತಾನಂ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ಕತಸಾಲಾ। **ರುಕ್ಖಮೂಲಾದಯೋ** ಛನ್ನಾ ಕವಾಟಬದ್ಧಾವ ಸೇನಾಸನಂ। **ವಿಜಟೇತ್ವಾತಿ** ವಿಯೋಜೇತ್ವಾ, ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆವಾಸೇಸೂತಿ** ಸೇನಾಸನೇಸು। **ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಪಕ್ಖಿಪನಂ** ನಾಮ ತೇಸು ವಸನ್ತಾನಂ ಇತೋ ಉಪ್ಪನ್ನವಸ್ಸಾವಾಸಿಕದಾನಂ। **ಪವಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಲಾಭೇ ಪರಿವೇಣೇ ವಸಿತ್ವಾ ಚೇತಿಯೇ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾವ ಲಾಭೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪಚ್ಚಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತೀತಿ ಚೀವರಪಚ್ಚಯಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ। **ಅಯಮ್ಪೀತಿ** ತೇನ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಪಚ್ಚಯೋಪಿ। **ಉಪನಿಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಾಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ** "ಇಮಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖೇ ವಾ ಮಣ್ಡಪೇ ವಾ ವಸಿತ್ವಾ ಚೇತಿಯೇ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಉಪನಿಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಾಹೇತಬ್ಬಂ। "ಕತ್ಥ ನು ಖೋ ವಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕತ್ಥ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಫಾಸು ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕತ್ಥ ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ವಿತಕ್ಕೇನ ಚರತೀತಿ **ವಿತಕ್ಕಚಾರಿಕೋ**। ಅರಞ್ಞವಿಹಾರೇಸು ಪರಿಸ್ಸಯವಿಜಾನನತ್ಥಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ಉಕ್ಕಾ ಕೋಟ್ಟೇತಬ್ಬಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ವತ್ತನ್ತಿ ಕತಿಕವತ್ತಂ। **ತಿವಿಧಮ್ಪೀತಿ** ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಪತ್ತಿಪಟಿವೇಧವಸೇನ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ। **ಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಥಾತಿ** ಭಬ್ಬೇ ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತೇ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಥ। **ದಸವತ್ಥುಕಕಥಾ** ನಾಮ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಕಥಾ ಪವಿವೇಕಕಥಾ ಅಸಂಸಗ್ಗಕಥಾ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಕಥಾ ಸೀಲಕಥಾ ಸಮಾಧಿಕಥಾ ಪಞ್ಞಾಕಥಾ ವಿಮುತ್ತಿಕಥಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕಥಾ।

ವಿಗ್ಗಹಸಂವತ್ತನಿಕವಚನಂ **ವಿಗ್ಗಾಹಿಕಂ**। **ಚತುರಾರಕ್ಖಂ ಅಹಾಪೇನ್ತಾತಿ** ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿ ಮೇತ್ತಾ ಅಸುಭಂ ಮರಣಸ್ಸತೀತಿ ಇಮಂ ಚತುರಾರಕ್ಖಂ ಅಪರಿಹಾಪೇನ್ತಾ। **ದನ್ತಕಟ್ಠಖಾದನವತ್ತಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ದನ್ತಕಟ್ಠಖಾದನವತ್ತಂ** ಯೋ ದೇವಸಿಕಂ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಓಸರತಿ, ತೇನ ಸಾಮಣೇರಾದೀಹಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯಥಾಸುಖಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನತ್ಥಾಯ ದನ್ತಕಟ್ಠಮಾಳಕೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೇಸು ದನ್ತಕಟ್ಠೇಸು ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಏಕಮೇವ ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಪನ ದೇವಸಿಕಂ ನ ಓಸರತಿ, ಪಧಾನಘರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ವಾ ಉಪೋಸಥಗ್ಗೇ ವಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ತೇನ ಪಮಾಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಪಞ್ಚ ದನ್ತಕಟ್ಠಾನಿ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಖಾದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತೇಸು ಖೀಣೇಸು ಸಚೇ ಪುನಪಿ ದನ್ತಕಟ್ಠಮಾಳಕೇ ಬಹೂನಿ ಹೋನ್ತಿಯೇವ, ಪುನಪಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಖಾದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಯದಿ ಪನ ಪಮಾಣಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಆಹರತಿ, ತೇಸು ಅಖೀಣೇಸುಯೇವ ಮಾಳಕೇ ಖೀಯತಿ, ತತೋ ಕೇಚಿ ಥೇರಾ "ಯೇಹಿ ಗಹಿತಾನಿ, ತೇ ಪಟಿಹರನ್ತೂ"ತಿ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಕೇಚಿ "ಖಾದನ್ತು, ಪುನ ಸಾಮಣೇರಾ ಆಹರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಿವಾದಪರಿಹಾರತ್ಥಂ ಪಮಾಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬಂ। ಗಹಣೇ ಪನ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ, ಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇನಪಿ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಥವಿಕಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ। **ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತಂ** ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕವತ್ತೇ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಪತ್ತಟ್ಠಾನೇತಿ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಆಗನ್ತುಕಭಿಕ್ಖುನೋ ಪತ್ತಟ್ಠಾನೇ। ತೇಸಂ ಛಿನ್ನವಸ್ಸತ್ತಾ "ಸಾದಿಯನ್ತಾಪಿ ಹಿ ತೇ ನೇವ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಸ್ಸ ಸಾಮಿನೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಪಠಮಂಯೇವ ಕತಿಕಾಯ ಕತತ್ತಾ ಖೀಯನ್ತಾಪಿ ಚ ಆವಾಸಿಕಾ ನೇವ ಅದಾತುಂ ಲಭನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ। **ಭತಿನಿವಿಟ್ಠನ್ತಿ** ಭತಿಂ ಕತ್ವಾ ವಿಯ ನಿವಿಟ್ಠಂ ಪರಿಯಿಟ್ಠಂ। **ಸಙ್ಘಿಕಂ ಪನ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಗಾಹಿತನ್ತಿ** ತತ್ರುಪ್ಪಾದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಗಾಹಿತನ್ತಿ** ದಾಯಕಾನಂ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಗಾಹಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಸ್ಸಂವುತ್ಥೋ ಭಿಕ್ಖು ವಿಬ್ಭಮತಿ, ಸಙ್ಘಸ್ಸೇವೇತ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೭೪-೩೭೫) ವಚನತೋ **"ಗತಟ್ಠಾನೇ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಘಿಕಂ ಹೋತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮನುಸ್ಸೇತಿ** ದಾಯಕಮನುಸ್ಸೇ। **ವರಭಾಗಂ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸಾತಿ** ಪಠಮಭಾಗಸ್ಸ ಗಾಹಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ।

ಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹಾಪಕಸಮ್ಮುತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪನನ್ದವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೯. **ಯಂ ತಯಾ ತತ್ಥ ಸೇನಾಸನಂ ಗಹಿತಂ…ಪೇ॰… ಇಧ ಮುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ** ಯಂ ತಯಾ ತತ್ಥ ಗಾಮಕಾವಾಸೇ ಪಚ್ಛಾ ಸೇನಾಸನಂ ಗಹಿತಂ, ತಂ ತೇ ಗಣ್ಹನ್ತೇನೇವ ಇಧ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಠಮಗಹಿತಸೇನಾಸನಂ ಮುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇಧ ದಾನಾಹಂ … ಪೇ॰… ತತ್ರಾಪಿ ಮುತ್ತನ್ತಿ** "ಇದಾನಾಹಂ, ಆವುಸೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಕಾವಾಸೇ ಗಹಿತಸೇನಾಸನಂ ಮುಞ್ಚಾಮೀ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ತತ್ರಾಪಿ ಗಾಮಕಾವಾಸೇ ಗಹಿತಸೇನಾಸನಂ ಮುತ್ತಂ।

೩೨೦. **ದೀಘಾಸನಂ** ನಾಮ ಮಞ್ಚಪೀಠವಿನಿಮುತ್ತಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಏಕತೋ ಸುಖಂ ನಿಸೀದಿತುಂ ಪಹೋತಿ। ಹತ್ಥಿಮ್ಹಿ ನಖೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಹತ್ಥಿನಖೋ**। "ಪಾಸಾದಸ್ಸ ನಖೋ ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಸೋ ಚ ಹತ್ಥಿಕುಮ್ಭೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಗಿಹಿವಿಕತನೀಹಾರೇನ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ** ಗಿಹಿವಿಕತನೀಹಾರೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಾನೇವ ನಿಸೀದಿತುಂ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ನ ಸಯಂ ಅತ್ಥತಾನಿ ಅತ್ಥರಾಪಿತಾನಿ ವಾ।

ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜಿಯವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೨೧. **ಅರಞ್ಜರೋತಿ** ಬಹುಉದಕಗಣ್ಹನಕಾ ಮಹಾಚಾಟಿ। ಜಲಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ಅಲನ್ತಿ **ಅರಞ್ಜರೋ**। "ವಟ್ಟಚಾಟಿ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಥೋಕಂ ದೀಘಮುಖೋ ಮಜ್ಝೇ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತೋ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಪಞ್ಚನಿಮ್ಮಲಲೋಚನೋತಿ** ಮಂಸದಿಬ್ಬಧಮ್ಮಬುದ್ಧಸಮನ್ತಚಕ್ಖುವಸೇನ ಪಞ್ಚಲೋಚನೋ।

ಥಾವರೇನ ಚ ಥಾವರಂ ಗರುಭಣ್ಡೇನ ಚ ಗರುಭಣ್ಡನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಪುರಿಮದ್ವಯಂ ಥಾವರಂ, ಪಚ್ಛಿಮತ್ತಯಂ ಗರುಭಣ್ಡನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಜಾನಾಪೇತ್ವಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ। **ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಾತಿ** "ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮಾ"ತಿ ದಿನ್ನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಪನ "ವಿಹಾರಸ್ಸ ದೇಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಸುವಣ್ಣರಜತಮಯಾದಿಅಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚೇಪಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ನ ಕೇವಲಂ…ಪೇ॰… ಪರಿವತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಥಾವರೇನ ಥಾವರಮ್ಪಿ ಅಥಾವರಮ್ಪಿ ಪರಿವತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಥಾವರೇನ ಅಥಾವರಮೇವ ಹಿ ಪರಿವತ್ತೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ವಾ ಮಹಗ್ಘಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಅಕಪ್ಪಿಯಂ** ನಾಮ ಸುವಣ್ಣಮಯಮಞ್ಚಾದಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಭಿಸಿಬಿಮ್ಬೋಹನಾನಿ ಚ। **ಮಹಗ್ಘಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ** ನಾಮ ದನ್ತಮಯಮಞ್ಚಾದಿ ಪಾವಾರಾದಿಕಪ್ಪಿಯಅತ್ಥರಣಾದೀನಿ ಚ।

ಪಾರಿಹಾರಿಯಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಹರಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। "ಗಿಹಿವಿಕತನೀಹಾರೇನೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಚೇ ಆರಾಮಿಕಾದಯೋ ಪಟಿಸಾಮೇತ್ವಾ ಪಟಿದೇನ್ತಿ, ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "**ಪಣ್ಣಸೂಚಿ** ನಾಮ ಲೇಖನೀ"ತಿ **ಮಹಾಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

"**ಅಡ್ಢಬಾಹೂತಿ** ಕಪ್ಪರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಂಸಕೂಟ"ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಅಡ್ಢಬಾಹು** ನಾಮ ವಿದತ್ಥಿಚತುರಙ್ಗುಲನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ತತ್ಥಜಾತಕಾತಿ** ಸಙ್ಘಿಕಭೂಮಿಯಂ ಜಾತಾ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಸೂಚಿದಣ್ಡಮತ್ತೋತಿ** ದೀಘತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಮತ್ತೋ ಪರಿಣಾಹತೋ ಪಣ್ಣಸೂಚಿದಣ್ಡಮತ್ತೋ। ಮುಞ್ಜಪಬ್ಬಜಾನಂಯೇವ ಪಾಳಿಯಂ ವಿಸುಂ ಆಗತತ್ತಾ "**ಮುಞ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಪ್ಪಮಾಣೋತಿ** ದೀಘತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಪ್ಪಮಾಣೋ। **ಘಟ್ಟನಫಲಕಂ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಠಪೇತ್ವಾ ರಜಿತಚೀವರಂ ಹತ್ಥೇನ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ। **ಘಟ್ಟನಮುಗ್ಗರೋ** ನಾಮ ಅನುವಾತಾದಿಘಟ್ಟನತ್ಥಂ ಕತೋತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಮ್ಬಣನ್ತಿ** ಫಲಕೇಹಿ ಪೋಕ್ಖರಣೀಸದಿಸಂ ಕತಪಾನೀಯಭಾಜನಂ। **ರಜನದೋಣೀತಿ** ಯತ್ಥ ಪಕ್ಕರಜನಂ ಆಕಿರಿತ್ವಾ ಠಪೇನ್ತಿ। **ಭೂಮತ್ಥರಣಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ**

ಅಕಪ್ಪಿಯಚಮ್ಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಗತಿಕನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಮಞ್ಚಪೀಠೇಪಿ ಅತ್ಥರಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಪಾವಾರಾದಿಪಚ್ಚತ್ಥರಣಮ್ಪಿ ಗರುಭಣ್ಡನ್ತಿ ಏಕೇ, ನೋತಿ ಅಪರೇ, ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಮುಟ್ಠಿಪಣ್ಣನ್ತಿ** ತಾಲಪಣ್ಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ನವಕಮ್ಮದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೩. **ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಕಾರೇಸ್ಸತೀತಿ** ಸಾಮಿಕೋಯೇವ ಕಞ್ಚಿ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಕಾರೇಸ್ಸತಿ। **ಉತುಕಾಲೇ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ** ಹೇಮನ್ತಗಿಮ್ಹೇಸು ಅಞ್ಞೇ ಸಮ್ಪತ್ತಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। **ತಿಭಾಗನ್ತಿ** ತತಿಯಭಾಗಂ। **ಸಚೇ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾನಂ ದಾತುಕಾಮೋ ಹೋತೀತಿ** ಸಚೇ ಸೋ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭಣ್ಡಕಠಪನಟ್ಠಾನಂ ವಾ ನವಕಾನಂ ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ದಾತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಅತ್ತನೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾನಞ್ಞೇವ ದಾತುಕಾಮೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತಞ್ಚೆ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾನಂ ದಾತುಂ ಲಭತೀತಿ** ಏತಂ ತತಿಯಭಾಗಂ ಉಪಡ್ಢಭಾಗಂ ವಾ ದಾತುಂ ಲಭತಿ। **ಅಕತಟ್ಠಾನೇತಿ** ಸೇನಾಸನತೋ ಬಹಿ ಚಯಾದೀನಂ ಅಕತಟ್ಠಾನೇ। **ಬಹಿಕುಟ್ಟೇತಿ** ಕುಟ್ಟತೋ ಬಹಿ।

ಅಞ್ಞತ್ರಪರಿಭೋಗಪಟಿಕ್ಖೇಪಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೪. **ಚಕ್ಕಲಿಕನ್ತಿ** ಕಮ್ಬಲಾದೀಹಿ ವೇಠೇತ್ವಾ ಚಕ್ಕಸಣ್ಠಾನೇನ ಪಾದಪುಞ್ಛನಯೋಗ್ಗಂ ಕತಂ। **ಪರಿಭಣ್ಡಕತಾ ಭೂಮಿ** ನಾಮ ಸಣ್ಹಮತ್ತಿಕಾಹಿ ಕತಾ ಕಾಳವಣ್ಣಾದಿಭೂಮಿ। **ಸೇನಾಸನಂ** ಮಞ್ಚಪೀಠಾದಿ। **ತಥೇವ ವಳಞ್ಜೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಆವಾಸಿಕಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪರಿಭುತ್ತನೀಹಾರೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। "ನೇವಾಸಿಕಾ ಪಕತಿಯಾ ಅನತ್ಥತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಠಪೇನ್ತಿ ಚೇ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವಾ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ದ್ವಾರಮ್ಪೀತಿ**ಆದಿನಾ ವುತ್ತದ್ವಾರವಾತಪಾನಾದಯೋ ಅಪರಿಕಮ್ಮಕತಾಪಿ ನ ಅಪಸ್ಸಯಿತಬ್ಬಾ। **ಲೋಮೇಸೂತಿ** ಲೋಮೇಸು ಫುಸನ್ತೇಸು।

ಸಙ್ಘಭತ್ತಾದಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೫. **ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಂ ನಿಮನ್ತನನ್ತಿ ಇಮಂ ವೋಹಾರಂ ಪತ್ತಾನೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ, "ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಂ ನಿಮನ್ತನ"ನ್ತಿಆದಿವೋಹಾರಂ ಪತ್ತಾನೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ತಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋ ಕತ್ವಾತಿ** ಆಯತಿಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚವಿನೋದನತ್ಥಾಯ ತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಭತ್ತಂ ಅನ್ತೋ ಕತ್ವಾ।

ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಅತ್ತನೋ ವಿಹಾರದ್ವಾರೇತಿ ವಿಹಾರಸ್ಸ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಸಮೀಪಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಭೋಜನಸಾಲಾಯಾತಿ** ಭತ್ತುದ್ದೇಸಟ್ಠಾನಭೂತಾಯ ಭೋಜನಸಾಲಾಯ। "**ದಿನ್ನಂ ಪನಾ**"ತಿ ವತ್ವಾ ಯಥಾ ಸೋ ದಾಯಕೋ ದೇತಿ, ತಂ ವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸಙ್ಘತೋ ಭನ್ತೇ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅನ್ತರಘರೇತಿ** ಅನ್ತೋಗೇಹೇ। **ಅನ್ತೋಉಪಚಾರಗತಾನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಗಾಮದ್ವಾರವೀಥಿಚತುಕ್ಕೇಸು ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಬ್ಭನ್ತರಂ ಅನ್ತೋಉಪಚಾರೋ ನಾಮ। ಅನ್ತರಘರಸ್ಸ ಉಪಚಾರೇ ಪನ ಲಬ್ಭಮಾನವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಘರೂಪಚಾರೋ ಚೇತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಏಕವಳಞ್ಜನ್ತಿ** ಏಕೇನ ದ್ವಾರೇನ ವಳಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। **ನಾನಾನಿವೇಸನೇಸೂತಿ** ನಾನಾಕುಲಸ್ಸ ನಿವೇಸನೇಸು। ಲಜ್ಜೀ ಪೇಸಲೋ ಅಗತಿಗಮನಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಮೇಧಾವೀ ಚ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸತೀತಿ ಆಹ "**ಪೇಸಲೋ ಲಜ್ಜೀ ಮೇಧಾವೀ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ**"ತಿ। **ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸಪಿ ನಿದ್ದಾಯನ್ತಸ್ಸಪೀತಿ** ಅನಾದರೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ತಿಚೀವರಪರಿವಾರನ್ತಿ** ಏತ್ಥ "ಉದಕಪತ್ತಲಾಭೀ ವಿಯ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ವತ್ಥಾದಿಮನೇಕಪ್ಪಕಾರಕಂ ಲಭತಿ ಚೇ, ತಸ್ಸೇವ ತ"ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು**

ವುತ್ತಂ। ಅತ್ತನೋ ರುಚಿವಸೇನ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ವಾ ಆಹರಿತುಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತತ್ತಾ **ವಿಸ್ಸಟ್ಠದೂತೋ** ನಾಮ। **ಯಂ ಇಚ್ಛತೀತಿ** "ಉದ್ದೇಸಪತ್ತಂ ದೇಥಾ"ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತೋ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ। **ಪುಚ್ಛಾಸಭಾಗೇನಾತಿ** ಪುಚ್ಛಾಸದಿಸೇನ।

"ಏಕಾ ಕೂಟಟ್ಠಿತಿಕಾ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಮೇವ ಠಿತಿಕಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ **"ರಞ್ಞೋ ವಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಞ್ಞೇಹಿ ಉದ್ದೇಸಭತ್ತೇಹಿ ಅಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಿಸುಂಯೇವ ಠಿತಿಕಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಏಕಚಾರಿಕಭತ್ತಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಥೇಯ್ಯಾಯ ಹರನ್ತೀತಿ** ಪತ್ತಹಾರಕಾ ಹರನ್ತಿ। **ಗೀವಾ ಹೋತೀತಿ** ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ಗೀವಾ ಹೋತಿ। **"ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಚನಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ** "ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಚನಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವುತ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಅಕತಭಾಗೋ ನಾಮಾತಿ** ಆಗನ್ತುಕಭಾಗೋ ನಾಮ। **"ಸಬ್ಬೋ ಸಙ್ಘೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತೂ"ತಿ ವುತ್ತೇತಿ** ಏತ್ಥ "ಪಠಮಮೇವ 'ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘಿಕಂ ಪತ್ತಂ ದೇಥಾ'ತಿ ವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ 'ಸಬ್ಬೋ ಸಙ್ಘೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತೂ'ತಿ ಅವುತ್ತೇಪಿ ಭಾಜೇತ್ವಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

ನಿಮನ್ತನಭತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

"ಏತ್ತಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಙ್ಘತೋ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ದೇಥಾ"ತಿಆದೀನಿ ಅವತ್ವಾ "ಏತ್ತಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ **ಸಙ್ಘಿಕಂ ನಿಮನ್ತನಂ** ನಾಮ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಭಿಕ್ಖಾಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। **ಪಟಿಪಾಟಿಯಾತಿ** ಲದ್ಧಪಟಿಪಾಟಿಯಾ। **ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ** "ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಪದಂ ಅವತ್ವಾ। ತೇನೇವಾಹ **"ಭತ್ತನ್ತಿ ಅವದನ್ತೇನಾ"**ತಿ। **ಆಲೋಪಸಙ್ಖೇಪೇನಾತಿ** ಏಕೇಕಪಿಣ್ಡವಸೇನ। ಅಯಞ್ಚ ನಯೋ ನಿಮನ್ತನೇಯೇವ, ನ ಉದ್ದೇಸಭತ್ತೇ। ತತ್ಥ ಹಿ ಏಕಸ್ಸ ಪಹೋನಕಪ್ಪಮಾಣಂಯೇವ ಭಾಜೇತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಉದ್ದೇಸಭತ್ತೇ ಆಲೋಪಟ್ಠಿತಿಕಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಅಚ್ಛತೀತಿ** ತಿಟ್ಠತಿ। **"ಏಕವಾರನ್ತಿ** ಯಾವ ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ವಸನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ, ಸಬ್ಬೇ ಲಭನ್ತೀ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಏಕವಾರನ್ತಿ ನ ಏಕದಿವಸಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಯತ್ತಕಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ವಸನ್ತಿ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಗಹಿತಭಿಕ್ಖೂ ಅಞ್ಞದಾ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಯಾವ ಏಕವಾರಂ ಸಬ್ಬೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭೋಜಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಾವ ಯೇ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಸಲಾಕಭತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಉಪನಿಬನ್ಧಿತ್ವಾತಿ ಲಿಖಿತ್ವಾ। **ನಿಗ್ಗಹೇನ ದತ್ವಾತಿ** ಅನಿಚ್ಛನ್ತಮ್ಪಿ ನಿಗ್ಗಹೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ । **ಏಕಗೇಹವಸೇನಾತಿ** ಏಕಾಯ ಘರಪಾಳಿಯಾ ವಸೇನ। **ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾತಿ** "ತುಯ್ಹಞ್ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ। ದೂರತ್ತಾ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ವಾರೇನ ಗಾಹೇತಬ್ಬಗಾಮೋ **ವಾರಗಾಮೋ**। ವಿಹಾರವಾರೇ ನಿಯುತ್ತಾ **ವಿಹಾರವಾರಿಕಾ,** ವಾರೇನ ವಿಹಾರರಕ್ಖಣಕಾ। **ಅಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ** ಪಸಾದಞ್ಞಥತ್ತಂ। **ಫಾತಿಕಮ್ಮಮೇವ ಭವನ್ತೀತಿ** ವಿಹಾರರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಸಙ್ಘೇನ ದಾತಬ್ಬಅತಿರೇಕಲಾಭಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಙ್ಘನವಕೇನ ಲದ್ಧಕಾಲೇತಿ** ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಪಾಪಿತಾನಿ ದ್ವೇ ತೀಣಿ ಏಕಚಾರಿಕಭತ್ತಾನಿ ತೇನೇವ ನಿಯಾಮೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪುಣನಟ್ಠಾನೇ ಸಙ್ಘನವಕೇನ ಲದ್ಧಕಾಲೇ। **ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಸ್ಸ ಪಾಪೇತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ "ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹಿಸೀಮಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಪಾಪೇತಬ್ಬಂ ಸಭಾಗತ್ತಾ ಏಕೇನ ಲದ್ಧಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅಸತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ರಸಸಲಾಕನ್ತಿ** ಉಚ್ಛುರಸಸಲಾಕಂ।

"ಸಙ್ಘತೋ ನಿರಾಮಿಸಸಲಾಕಾಪಿ ವಿಹಾರೇ ಪಕ್ಕಭತ್ತಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವಾ"ತಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಕತ್ವಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೨೮) ವುತ್ತತ್ತಾ "ಏವಂ ಗಾಹಿತೇ ಸಾದಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ನ ಸಾದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಭೇಸಜ್ಜಾದಿಸಲಾಕಾಯೋ ಚೇತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟನ್ತಿ, ಸಲಾಕವಸೇನ ಗಾಹಿತತ್ತಾ ಪನ ನ ಸಾದಿತಬ್ಬಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬೋ। ಯದಿ ಹಿ ಭೇಸಜ್ಜಾದಿಸಲಾಕಾ ಸಲಾಕವಸೇನ ಗಾಹಿತಾ ನ ಸಾದಿತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ, ಸಙ್ಘತೋ ನಿರಾಮಿಸಸಲಾಕಾ ವಟ್ಟತಿಯೇವಾತಿ ನ ವದೇಯ್ಯ, "ಅತಿರೇಕಲಾಭೋ ಸಙ್ಘಭತ್ತಂ ಉದ್ದೇಸಭತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಮಹಾವ॰ ೧೨೮) "ಅತಿರೇಕಲಾಭಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಾಮೀ"ತಿ ಸಲಾಕವಸೇನ ಗಾಹೇತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ನ ಭೇಸಜ್ಜಂ। ಸಙ್ಘಭತ್ತಾದೀನಿ ಹಿ ಚುದ್ದಸ

ಭತ್ತಾನಿಯೇವ ತೇನ ನ ಸಾದಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ವುತ್ತಾನಿ, ಖನ್ಧಕಭಾಣಕಾನಂ ವಾ ಮತೇನ ಇಧ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಗ್ಗತೋ ದಾತಬ್ಬಭಿಕ್ಖಾ **ಅಗ್ಗಭಿಕ್ಖಾ। ಲದ್ಧಾ ವಾ ಅಲದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಲಭಿತ್ವಾ ವಾ ಅಲಭಿತ್ವಾ ವಾ। ನಿಬದ್ಧಾಯ ಅಗ್ಗಭಿಕ್ಖಾಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತಿಕಾಯ ಏವ ಸಮ್ಭವತೋ ಲಭಿತ್ವಾಪಿ ಪುನದಿವಸೇ ಗಣ್ಹಿತುಂ ವುತ್ತಂ। **ಅಗ್ಗಭಿಕ್ಖಾಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಹಿ ಏತ್ಥ **ಮತ್ತ**-ಸದ್ದೋ ಬಹುಭಾವಂ ನಿವತ್ತೇತಿ।

ಸಲಾಕಭತ್ತಂ ನಾಮ ವಿಹಾರೇಯೇವ ಉದ್ದಿಸೀಯತಿ ವಿಹಾರಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ದಿಯ್ಯಮಾನತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ವಿಹಾರೇ ಅಪಾಪಿತಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ತತ್ರ ಆಸನಸಾಲಾಯಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಆಸನಸಾಲಾಯ। **ವಿಹಾರಂ ಆನೇತ್ವಾ ಗಾಹೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ತಥಾ ವತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ದಿನ್ನಭತ್ತಂ ವಿಹಾರಮೇವ ಆನೇತ್ವಾ ಠಿತಿಕಾಯ ಗಾಹೇತಬ್ಬಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ದಿಸಾಭಾಗೇ। **ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ತಂ ವಾರಗಾಮಸಲಾಕಂ ಅತ್ತನಾ ಗಹೇತ್ವಾ। **ತೇನಾ**ತಿ ಯೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಂ ವಾರಗಾಮಸಲಾಕಂ ದಿಸಂಗಮಿಕಸ್ಸ ಅದಾಸಿ, ತೇನ। **ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೇಯೇವ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಸ ಸಲಾಕಾ ಗಾಹೇತಬ್ಬಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಉಪಚಾರಸೀಮಟ್ಠಸ್ಸೇವ ಸಲಾಕಾ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂ ದಿಸಂಗಮಿಕೇ ಉಪಚಾರಸೀಮಂ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೇಯೇವ ತಸ್ಸ ದಿಸಂಗಮಿಕಸ್ಸ ಪತ್ತಸಲಾಕಾ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

ಅನಾಗತದಿವಸೇತಿ ಏತ್ಥ ಕಥಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಗತಾನಾಗತಭಾವೋ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? ಯಸ್ಮಾ ತತೋ ತತೋ ಆಗತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಆಸನಸಾಲಾಯ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಆಗತಾನಾಗತಭಾವೋ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ। **ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗೋಚರಗಾಮೇ**ತಿ ಸಲಾಕಭತ್ತದಾಯಕಾನಂ ಗಾಮೇ। **ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ "ಮಹಾಥೇರೋ ಏಕಕೋವ ವಿಹಾರೇ ಓಹೀನೋ ಅವಸ್ಸಂ ಸಬ್ಬಸಲಾಕಾ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತೋ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಪಕ್ಖಿಕಭತ್ತಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಅಭಿಲಕ್ಖಿತೇಸು ಚತೂಸು ಪಕ್ಖದಿವಸೇಸು ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಂ **ಪಕ್ಖಿಕಂ। ಅಭಿಲಕ್ಖಿತೇಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಭೀ**ತಿ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಂ, ಲಕ್ಖಣೀಯೇಸು ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ, ಉಪೋಸಥಸಮಾದಾನಧಮ್ಮಸ್ಸವನಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಾದಿಕರಣತ್ಥಂ ಲಕ್ಖಿತಬ್ಬೇಸು ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬೇಸು ಉಪಲಕ್ಖೇತಬ್ಬೇಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸ್ವೇ ಪಕ್ಖೋ**ತಿ "ಅಜ್ಜ ಪಕ್ಖಿಕಂ ನ ಗಾಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪಕ್ಖಿಕಸ್ಸ ಅನಿಯಮತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। "ಸ್ವೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಘರೇ ಲೂಖಭತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಲಿಖನ್ತಿ, "ಪಕ್ಖಭತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಾಠೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಉಪೋಸಥೇ ದಾತಬ್ಬಂ ಭತ್ತಂ **ಉಪೋಸಥಿಕಂ। ನಿಬನ್ಧಾಪಿತ**ನ್ತಿ "ಅಸುಕವಿಹಾರಸ್ಸಾ"ತಿ ನಿಯಮಿತಂ। **ಗಾಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸೇನಾಸನೇ ವಸನ್ತೇಹಿ ಠಿತಿಕಾಯ ಗಾಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। **ತಣ್ಡುಲಾದೀನಿಪೇಸೇನ್ತಿ...ಪೇ॰... ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಅಭಿಹಟಭಿಕ್ಖತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। **ತಥಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖಾನಾಮೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ। **ಪತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಥಕೇತ್ವಾ ದಿನ್ನ**ನ್ತಿ "ಗುಳಕಭತ್ತಂ ದೇಮಾ"ತಿ ದಿನ್ನಂ। **ಗುಳಪಿಣ್ಡೇಪಿ...ಪೇ॰... ದಾತಬ್ಬೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಗುಳಪಿಣ್ಡಂ** ತಾಲಪಕ್ಕಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ।

ಸೇನಾಸನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಙ್ಘಭೇದಕಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಛಸಕ್ಯಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೩೦. ಸಙ್ಘಭೇದಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಅನುಪಿಯಾಯ**ನ್ತಿಆದೀಸು "ಅನುಪಿಯಾ ನಾಮಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಆಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ ಅನುನಾಸಿಕಸ್ಸ ಚ ಆಗಮಂ ಕತ್ವಾ **"ಅನುಪಿಯಂ ನಾಮಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಲ್ಲಾನ**ನ್ತಿ ಮಲ್ಲರಾಜೂನಂ। **ನ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾಸಾದಾ ಓರೋಹತೀ**ತಿ ಉಪರಿಪಾಸಾದತೋ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲಂ ನ ಓರೋಹತಿ, "ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದ"ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। ಅನುರುದ್ಧೋ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಘರಾವಾಸತ್ಥ**ನ್ತಿ ಘರಾವಾಸಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕಮ್ಮಂ। **ಉದಕಂ ಅಭಿನೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಉದಕಂ ಆಹರಿತಬ್ಬಂ। **ನಿನ್ನೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಆಭತಮುದಕಂ ಪುನ ನೀಹರಿತಬ್ಬಂ। **ನಿದ್ಧಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಉಟ್ಠಿತತಿಣಾನಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಅಪನೇತಬ್ಬಂ। **ಲವಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪರಿಪಕ್ಕಕಾಲೇ ಲವಾಪೇತಬ್ಬಂ। **ಉಬ್ಬಾಹಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಖಲಮಣ್ಡಲಂ ಹರಾಪೇತಬ್ಬಂ। **ಉಜುಂ ಕಾರಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪುಞ್ಜಂ ಕಾರಾಪೇತಬ್ಬಂ। **ಪಲಾಲಾನಿ ಉದ್ಧರಾಪೇತಬ್ಬಾ**ನೀತಿ ಪಲಾಲಾನಿ ಅಪನೇತಬ್ಬಾನಿ। **ಭುಸಿಕಾ ಉದ್ಧರಾಪೇತಬ್ಬಾ**ತಿ ಗುನ್ನಂ ಖುರಗ್ಗೇಹಿ ಸಞ್ಛಿನ್ನಾ ಭುಸಸಙ್ಖಾತಾ ನಾಳದಣ್ಡಾ ಅಪನೇತಬ್ಬಾ। **ಓಪುನಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ವಾತಮುಖೇ ಓಪುನಾಪೇತ್ವಾ ಪಲಾಲಂ ಅಪನೇತಬ್ಬಂ। **ಅತಿಹರಾಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅನ್ತೋಕೋಟ್ಠಾಗಾರಂ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ। **ನ ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ನ ಕಮ್ಮಾನಿ। **ಘರಾವಾಸತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। **ಉಪಜಾನಾಹೀ**ತಿ ಚ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತೋ **ಉಪ**-ಸದ್ದೋ। ತೇನಾಹ **"ಘರಾವಾಸತ್ಥಂ ಜಾನಾಹೀ"**ತಿ। **ಜಾನಾಹೀ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಪಟಿಪಜ್ಜಾತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಕಾಮಕಾ**ತಿ ಅನಿಚ್ಛಮಾನಾ।

೩೩೧-೩೩೨. **ಯಂ ನ ನಿವತ್ತೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ನ ನಿವತ್ತೋ। **ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತೋ**ತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೦) "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚ ಅವಸೇಸಂ ಅರಞ್ಞ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೨) ವುತ್ತಂ ಅರಞ್ಞಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಬ್ಬತಕನ್ದರಾದಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸಾರುಪ್ಪಂ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ ಜನಸಮ್ಬಾಧಾಭಾವತೋ ಇಧ "ಸುಞ್ಞಾಗಾರ"ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಅಥ ವಾ ಝಾನಕಣ್ಟಕಾನಂ ಸದ್ದಾನಂ ಅಭಾವತೋ ವಿವಿತ್ತಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಗಾರಮ್ಪಿ "ಸುಞ್ಞಾಗಾರ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಂ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಉಪಗತೋ। **ಅಭಿಕ್ಖಣ**ನ್ತಿ ಬಹುಲಂ। **ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ**ತಿ ಸೋ ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಅರಞ್ಞೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಉಪಗತೋಪಿ ರತ್ತಿವಾಸೂಪಗತೋಪಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ಚ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸುಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನಾ ಅನುಭೂತಂ ಸಭಯಂ ಸಪರಿಳಾಹಂ ರಜ್ಜಸುಖಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಅಹೋ ಸುಖಂ ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಿತಞಾಣಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪೀತಿಸಮುಗ್ಗಾರಂ ಸಮುಗ್ಗಿರತಿ। **ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚು**ನ್ತಿ ತೇ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಲ್ಲುಮ್ಪನಸಭಾವಸಣ್ಠಿತಾ ತಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚುಂ, ನ ಉಜ್ಝಾನವಸೇನ। **ನಿಸ್ಸಂಸಯ**ನ್ತಿ ಅಸನ್ದೇಹೇನ, ಏಕನ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ವಿವೇಕಸುಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ಉದಾನಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಏವಮಾಹಂಸು। **ಸಮನುಸ್ಸರನ್ತೋ**ತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠನವಸೇನ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ।

ಅಞ್ಞತರನ್ತಿ ನಾಮಗೋತ್ತೇನ ಅಪಾಕಟಂ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ। **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಆಣಾಪೇಸಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಕಾಮೋ। **ಏವ**ನ್ತಿ ವಚನಸಮ್ಪಟಿಗ್ಗಹೇ, ಸಾಧೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂ ಭನ್ತೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಏವಂ**-ಸದ್ದೋ ಪಟಿಞ್ಞಾಯಂ। "ಅಭಿಕ್ಖಣಂ 'ಅಹೋ ಸುಖಂ ಅಹೋ ಸುಖ'ನ್ತಿ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ"ತಿ ಯಥಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಏವಂ ತಥೇವಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಉದಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। **"ಕಿಂ ಪನ ತ್ವಂ ಭದ್ದಿಯಾ"**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಪುಚ್ಛತಿ, ಕಿಂ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ? ನೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ತೇನೇವ ಪನ ತಮತ್ಥಂ ವದಾಪೇತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಜಾನನ್ತಾಪಿ ತಥಾಗತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಜಾನನ್ತಾಪಿ ನ ಪುಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೬, ೧೬೫)। **ಅತ್ಥವಸ**ನ್ತಿ ಕಾರಣಂ।

ಅನ್ತೋಪಿ ಅನ್ತೇಪುರೇತಿ ಇತ್ಥಾಗಾರಸ್ಸ ಸಞ್ಚರಣಟ್ಠಾನಭೂತೇ ರಾಜಗೇಹಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ, ಯತ್ಥ ರಾಜಾ ನಹಾನಭೋಜನಸಯನಾದಿಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। **ರಕ್ಖಾ ಸುಸಂವಿಹಿತಾ**ತಿ ಆರಕ್ಖಾದಿಕತಪುರಿಸೇಹಿ ಗುತ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಮನ್ತತೋ ವಿಹಿತಾ। **ಬಹಿಪಿ**

ಅನ್ತೇಪುರೇತಿ ಅಟ್ಟಕರಣಟ್ಠಾನಾದಿಕೇ ಅನ್ತೇಪುರತೋ ಬಹಿಭೂತೇ ರಾಜಗೇಹೇ। **ಏವಂ ರಕ್ಖಿತೋ ಗೋಪಿತೋ ಸನ್ತೋತಿ** ಏವಂ ರಾಜಗೇಹರಾಜಧಾನೀರಜ್ಜದೇಸೇಸು ಅನ್ತೋ ಬಹಿ ಚ ಅನೇಕೇಸು ಠಾನೇಸು ಅನೇಕಸತೇಹಿ ಸುಸಂವಿಹಿತರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಯಾ ಮಮೇವ ನಿಬ್ಭಯತ್ಥಂ ಫಾಸುವಿಹಾರತ್ಥಂ ರಕ್ಖಿತೋ ಗೋಪಿತೋ ಸಮಾನೋ। **ಭೀತೋತಿ**ಆದೀನಿ ಪದಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನಿ। ಅಥ ವಾ **ಭೀತೋತಿ** ಪರರಾಜೂಹಿ ಭಾಯಮಾನೋ। **ಉಬ್ಬಿಗ್ಗೋತಿ** ಸಕರಜ್ಜೇಪಿ ಪಕತಿಕ್ಖೋಭತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಭಯುಬ್ಬೇಗೇನ ಉಬ್ಬಿಗ್ಗೋ ಚಲಿತೋ। **ಉಸ್ಸಙ್ಕೀತಿ** "ರಞ್ಞಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅವಿಸ್ಸತ್ಥೇನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅವಿಸ್ಸಾಸನವಸೇನ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯಾನಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಪರಿಸಙ್ಕಾಯ ಚ ಉದ್ಧಮುದ್ಧಂ ಸಙ್ಕಮಾನೋ। **ಉತ್ರಾಸೀತಿ** "ಸನ್ತಿಕಾವಚರೇಹಿಪಿ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸೇವ ಮೇ ಕದಾಚಿ ಅನತ್ಥೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಸರೀರಕಮ್ಪಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥೇನ ತಾಸೇನ ಉತ್ರಾಸಿ। "ಉತ್ರಸ್ತೋ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। **ವಿಹರಾಮೀತಿ** ಏವಂಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಾಮಿ।

ಏತರಹೀತಿ ಇದಾನಿ ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಏಕೋತಿ** ಅಸಹಾಯೋ। ತೇನ ವಿವೇಕಟ್ಠಕಾಯತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಭೀತೋತಿ**ಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಭಯಾದಿನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಹಸ್ಸ ತಂನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಕಿಲೇಸಗಹನಸ್ಸ ಅಭಾವೇನೇವಸ್ಸ ಅಭೀತಾದಿತಾತಿ ಏತೇನ ಚಿತ್ತವಿವೇಕಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋತಿ** ಸರೀರಗುತ್ತಿಯಂ ನಿರುಸ್ಸುಕ್ಕೋ। **ಪನ್ನಲೋಮೋತಿ** ಲೋಮಹಂಸುಪ್ಪಾದಕಸ್ಸ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಅನುಗ್ಗತಲೋಮೋ। ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಸೇರಿವಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪರದತ್ತವುತ್ತೋತಿ** ಪರೇಹಿ ದಿನ್ನೇನ ಚೀವರಾದಿನಾ ವತ್ತಮಾನೋ। ಏತೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಙ್ಗಾಭಾವದೀಪನಮುಖೇನ ಅನವಸೇಸಭಯಹೇತುವಿರಹಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮಿಗಭೂತೇನ ಚೇತಸಾತಿ** ವಿಸ್ಸತ್ಥವಿಹಾರಿತಾಯ ಮಿಗಸ್ಸ ವಿಯ ಜಾತೇನ ಚಿತ್ತೇನ। ಮಿಗೋ ಹಿ ಅಮನುಸ್ಸಪಥೇ ಅರಞ್ಞೇ ವಸಮಾನೋ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ತಿಟ್ಠತಿ ನಿಸೀದತಿ ನಿಪಜ್ಜತಿ ಯೇನಕಾಮಞ್ಚ ಪಕ್ಕಮತಿ ಅಪ್ಪಟಿಹತಚಾರೋ, ಏವಂ ಅಹಮ್ಪಿ ವಿಹರಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ -

"ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞಮ್ಹಿ ಯಥಾ ಅಬದ್ಧೋ।
ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಗೋಚರಾಯ।
ವಿಞ್ಞೂ ನರೋ ಸೇರಿತ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ।
ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೩೯; ಅಪ॰ ಥೇರ ೧.೧.೯೫)।

ಇಮಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಅತ್ಥವಸನ್ತಿ ಭಗವಾ ಯದಿದಂ ಮಮ ಏತರಹಿ ಪರಮಂ ವಿವೇಕಸುಖಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ, ಇದಮೇವ ಕಾರಣಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ "ಅಹೋ ಸುಖಂ, ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ ಉದಾನೇಮಿ। **ಏತಮತ್ಥನ್ತಿ** ಏತಂ ಭದ್ದಿಯತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನವಿಸಯಾತೀತಂ ವಿವೇಕಸುಖಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನನ್ತಿ** ಇಮಂ ಸಹೇತುಕಭಯಸೋಕವಿಗಮಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ಯಸ್ಸನ್ತರತೋ ನ ಸನ್ತಿ ಕೋಪಾತಿ ಯಸ್ಸ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅನ್ತರತೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಕಾಲುಸ್ಸಿಯಕರಣತೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪಕೋಪಾ ರಾಗಾದಯೋ ಆಘಾತವತ್ಥುಆದಿಕಾರಣಭೇದತೋ ಅನೇಕಭೇದಾ ದೋಸಕೋಪಾ ಏವ ವಾ ನ ಸನ್ತಿ, ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನತ್ತಾ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ **ಅನ್ತರ**-ಸದ್ದೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಮಞ್ಚ ತ್ವಞ್ಚ ಕಿಮನ್ತರ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೮) ಕಾರಣೇ ದಿಸ್ಸತಿ, "ಅನ್ತರಟ್ಠಕೇ ಹಿಮಪಾತಸಮಯೇ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೩೪೬) ವೇಮಜ್ಝೇ, "ಅನ್ತರಾ ಚ ಜೇತವನಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಸಾವತ್ಥಿ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ೧೩, ೪೪) ವಿವರೇ, "ಭಯಮನ್ತರತೋ ಜಾತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಇತಿವು॰ ೮೮; ಮಹಾನಿ॰ ೫) ಚಿತ್ತೇ, ಇಧಾಪಿ ಚಿತ್ತೇ ಏವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇ ಕೋಪಾ ನ ಸನ್ತೀ"**ತಿ।

ಅಭವ-ಸದ್ದಸ್ಸ **ವಿಭವ**-ಸದ್ದೇನ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೇ ಕಾರಣಮಾಹ **"ವಿಭವೋತಿ ಚ ಅಭವೋತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕ"**ನ್ತಿ। **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಪಕಾರವಚನೋತಿ ಆಹ **"ಇತಿ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಾ ಭವಾಭವತಾ"**ತಿ। **ವೀತಿವತ್ತೋತಿ** ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ । ಏತ್ಥ ಚ "ಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಇದಂ ಯೋ

ವೀತಿವತ್ತೋತಿ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ತಂ ವಿಗತಭಯ**ನ್ತಿ ತಂ ಏವರೂಪಂ ಯಥಾವುತ್ತಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ಚಿತ್ತಕೋಪಾಭಾವತೋ ಇತಿಭವಾಭವಸಮತಿಕ್ಕಮನತೋ ಚ ಭಯಹೇತುವಿಗಮೇನ ವಿಗತಭಯಂ। ವಿವೇಕಸುಖೇನ ಅಗ್ಗಫಲಸುಖೇನ ಚ **ಸುಖಿಂ,** ವಿಗತಭಯತ್ತಾ ಏವ **ಅಸೋಕಂ। ದೇವಾ ನಾನುಭವನ್ತಿ ದಸ್ಸನಾಯಾ**ತಿ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ವಾಯಮನ್ತಾಪಿ ಚಿತ್ತಚಾರದಸ್ಸನವಸೇನ ದಸ್ಸನಾಯ ದಟ್ಠುಂ ನಾನುಭವನ್ತಿ ನ ಅಭಿಸಮ್ಭುಣನ್ತಿ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಮನುಸ್ಸಾ। ಸೇಕ್ಖಾಪಿ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವಿಯ ಅರಹತೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ। **ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ ದೇವಾನಮ್ಪಿ ದುಲ್ಲಭ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಚಿತ್ತಚಾರದಸ್ಸನವಸೇನ ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ ದೇವಾನಮ್ಪಿ ದುಲ್ಲಭಂ ಅಲಬ್ಭನೀಯಂ, ದೇವೇಹಿಪಿ ತಂ ದಸ್ಸನಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪಾಪುಣಿತುನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಅಭಾವತ್ಥೋ ಹೇತ್ಥ **ದು**-ಸದ್ದೋ "ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ।

೩೩೩. **ಭತ್ತಾಭಿಹಾರೋ**ತಿ ಅಭಿಹರಿತಬ್ಬಭತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪಮಾಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಪಞ್ಚ ಚ ಥಾಲಿಪಾಕಸತಾನೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಏಕೋ ಥಾಲಿಪಾಕೋ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಲಾಭೋ** ನಾಮ ಚತುಪಚ್ಚಯಲಾಭೋ। **ಸಕ್ಕಾರೋ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಸುಕತಾನಂ ಸುಸಙ್ಖತಾನಂ ಲಾಭೋ। **ಸಿಲೋಕೋ**ತಿ ವಣ್ಣಘೋಸೋ। **ಮನೋಮಯಂ ಕಾಯ**ನ್ತಿ ಝಾನಮನೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಂ। **ಉಪಪನ್ನೋ**ತಿ ಉಪಗತೋ। **ಅತ್ತಭಾವಪ್ಪಟಿಲಾಭೋ**ತಿ ಸರೀರಪಟಿಲಾಭೋ। **ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ಮಾಗಧಕಾನಿ ಗಾಮಖೇತ್ತಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಮಾಗಧಕಂ ಗಾಮಖೇತ್ತಂ** ಅತ್ಥಿ ಖುದ್ದಕಂ, ಅತ್ಥಿ ಮಜ್ಝಿಮಂ, ಅತ್ಥಿ ಮಹನ್ತಂ। **ಖುದ್ದಕಂ ಗಾಮಖೇತ್ತಂ** ಇತೋ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಉಸಭಾನಿ, ಏತ್ತೋ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಉಸಭಾನೀತಿ ಗಾವುತಂ ಹೋತಿ। **ಮಜ್ಝಿಮಂ** ಇತೋ ಗಾವುತಂ, ಏತ್ತೋ ಗಾವುತನ್ತಿ ಅಡ್ಢಯೋಜನಂ ಹೋತಿ। **ಮಹನ್ತಂ** ಇತೋ ದಿಯಡ್ಢಗಾವುತಂ, ಏತ್ತೋ ದಿಯಡ್ಢಗಾವುತನ್ತಿ ತಿಗಾವುತಂ ಹೋತಿ। ತೇಸು ಖುದ್ದಕೇನ ಗಾಮಖೇತ್ತೇನ ತೀಣಿ, ಖುದ್ದಕೇನ ಚ ಮಜ್ಝಿಮೇನ ಚ ದ್ವೇ ಗಾಮಖೇತ್ತಾನಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ। ತಿಗಾವುತಞ್ಹಿಸ್ಸ ಸರೀರಂ। **ಪರಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಸ್ಸಾಮಿ ಗೋಪಯಿಸ್ಸಾಮಿ। **ರಕ್ಖಸ್ಸೇತ**ನ್ತಿ ರಕ್ಖಸ್ಸು ಏತಂ।

ಪಞ್ಚಸತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೩೪. **ಸತ್ಥಾರೋ**ತಿ ಗಣಸತ್ಥಾರೋ। **ನಾಸ್ಸಸ್ಸಾ**ತಿ ನ ಏತಸ್ಸ ಭವೇಯ್ಯ। **ತ**ನ್ತಿ ತಂ ಸತ್ಥಾರಂ। **ತೇನಾ**ತಿ ಅಮನಾಪೇನ। **ಸಮುದಾಚರೇಯ್ಯಾಮಾ**ತಿ ಕಥೇಯ್ಯಾಮ। **ಸಮ್ಮನ್ನತೀ**ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಮ್ಮಾನಂ ಕರೋತಿ। ತೇನಾಹ "**ಸಮ್ಮಾನೇತೀ**"ತಿ, **ಸಮ್ಮನ್ನತೀ**ತಿ ವಾ ಪರೇಹಿ ಸಮ್ಮಾನೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೫. **ನಾಸಾಯ ಪಿತ್ತಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಅಚ್ಛಪಿತ್ತಂ ವಾ ಮಚ್ಛಪಿತ್ತಂ ವಾ ನಾಸಾಪುಟೇ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯುಂ। **ಪರಾಭವಾಯಾ**ತಿ ಅವಡ್ಢಿಯಾ ವಿನಾಸಾಯ। **ಅಸ್ಸತರೀ**ತಿ ವಳವಾಯ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಗದ್ರಭಸ್ಸ ಜಾತಾ, ತಂ ಅಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಯೋಜೇನ್ತಿ, ಸಾ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ವಿಜಾಯಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಪಾದೇಹಿ ಭೂಮಿಂ ಪಹರನ್ತೀ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಥಸ್ಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾದೇ ಚತೂಸು ಖಾಣುಕೇಸು ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಪೋತಕಂ ನೀಹರನ್ತಿ, ಸಾ ತತ್ಥೇವ ಮರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಅತ್ತವಧಾಯ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾತೀ**"ತಿ।

೩೩೬. **ಪೋತ್ಥನಿಕ**ನ್ತಿ ಛುರಿಕಂ, ಯಂ ಖರನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ನಾಳಾಗಿರಿಪೇಸನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೧. **ಮಾ ಕುಞ್ಜರ ನಾಗಮಾಸದೋ**ತಿ ಭೋ, ಕುಞ್ಜರ, ಬುದ್ಧನಾಗಂ ವಧಕಚಿತ್ತೇನ ಮಾ ಉಪಗಚ್ಛ। **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಕಾರಣತ್ತಾ ದುಕ್ಖಂ। ಕಥಂ ತಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಆಹ "**ನ ಹಿ ನಾಗಹತಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿ। ನಾಗಹತಸ್ಸ ಸುಗತಿಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಬುದ್ಧನಾಗಸ್ಸ ಘಾತೋ ದುಗ್ಗತಿದುಕ್ಖಕಾರಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇತೋ**ತಿ ಇತೋ ಜಾತಿತೋ। **ಯತೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ। **ಇತೋ ಪರಂ ಯತೋ**ತಿ ಇತೋ ಪರಂ

ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ಮದೋತಿ** ಮಾನಮದೋ। **ಪಮಾದೋತಿ** ಪಮತ್ತಭಾವೋ। **ಪಟಿಕುಟಿತೋತಿ** ಸಙ್ಕುಟಿತೋ। **ಅಲಕ್ಖಿಕೋತಿ** ಅಹಿರಿಕೋ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ** ಯೋ ನಾಮ।

ಪಞ್ಚವತ್ಥುಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೩. **ತಿಕಭೋಜನನ್ತಿ** ತೀಹಿ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಭೋಜನಂ, ತಿಣ್ಣಂ ಏಕತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕೋಕಾಲಿಕೋತಿ**ಆದೀನಿ ಚತುನ್ನಂ ದೇವದತ್ತಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಗಣಪಾಮೋಕ್ಖಾನಂ ನಾಮಾನಿ। **ಆಯುಕಪ್ಪನ್ತಿ** ಏಕಂ ಮಹಾಕಪ್ಪಂ ಅಸೀತಿಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಏಕಭಾಗಮತ್ತಂ ಕಾಲಂ ಅನ್ತರಕಪ್ಪಸಙ್ಖಾತಂ ಕಾಲಂ।

ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚಾತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೮) ದೇವದತ್ತೋ ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘಭೇದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಂ ನಿಪ್ಫಾದೇತ್ವಾ "ಏಕಂಸೇನೇವ ಅಜ್ಜ ಆವೇಣಿಕಂ ಉಪೋಸಥಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಞ್ಚ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಏತಂ **"ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ"**ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞತ್ರೇವ ಭಗವತಾತಿ** ವಿನಾ ಏವ ಭಗವನ್ತಂ, ತಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಅಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಿ ಚಾತಿ** ಭಗವತೋ ಓವಾದಕಾರಕಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ವಿನಾ ಮಂ ಅನುವತ್ತನ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಆವೇಣಿಕಂ ಉಪೋಸಥಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಿ ಚ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ, ಭನ್ತೇ, ದೇವದತ್ತೋ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸತೀತಿ** ಭೇದಕಾರಕಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದೇವದತ್ತೇನ ಸಜ್ಜಿತತ್ತಾ "ಏಕಂಸೇನೇವ ದೇವದತ್ತೋ ಅಜ್ಜ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಏವಮಾಹ। **ಭಿನ್ದಿಸ್ಸತೀತಿ** ದ್ವಿಧಾ ಕರಿಸ್ಸತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯುಪ್ಪತ್ತಿಸಂವತ್ತನಿಯಂ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿಯಂ ಅತೇಕಿಚ್ಛಂ ದೇವದತ್ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಮಾನಂ ಸಙ್ಘಭೇದಕಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನನ್ತಿ** ಕುಸಲಾಕುಸಲೇಸು ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಸುಕರಾ ಪಟಿಪತ್ತಿ, ನ ಪನ ನೇಸಂ ಅಕುಸಲಕುಸಲೇಸೂತಿ ಇದಮತ್ಥವಿಭಾವನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸುಕರಂ ಸಾಧುನಾ ಸಾಧೂತಿ** ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಹಿತಂ ಸಾಧೇತೀತಿ **ಸಾಧು,** ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನೋ। ತೇನ ಸಾಧುನಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಾದಿನಾ ಸಾವಕೇನ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಲೋಕಿಯಸಾಧುನಾ ಸಾಧು ಸುನ್ದರಂ ಭದ್ದಕಂ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಹಿತಸುಖಾವಹಂ ಸುಕರಂ ಸುಖೇನ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾ। **ಸಾಧು ಪಾಪೇನ ದುಕ್ಕರನ್ತಿ** ತದೇವ ಪನ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಸಾಧು ಪಾಪೇನ ದೇವದತ್ತಾದಿನಾ ಪಾಪಪುಗ್ಗಲೇನ ದುಕ್ಕರಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ನ ಸೋ ತಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಪಂ ಪಾಪೇನ ಸುಕರನ್ತಿ** ಪಾಪಂ ಅಸುನ್ದರಂ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅನತ್ಥಾವಹಂ ಪಾಪೇನ ಯಥಾವುತ್ತಪಾಪಪುಗ್ಗಲೇನ ಸುಕರಂ ಸುಖೇನ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ। **ಪಾಪಮರಿಯೇಹಿ ದುಕ್ಕರನ್ತಿ** ಅರಿಯೇಹಿ ಪನ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ತಂ ಪಾಪಂ ದುಕ್ಕರಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವಂ। ಸೇತುಘಾತೋಯೇವ ಹಿ ತೇಸಂ ತತ್ಥಾತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಸಙ್ಘಭೇದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೫. **ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನುಸಾಸನಿಯಾತಿ**ಆದೀಸು ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾ ಕಥನಂ **ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ,** ಸಾವಕಾನಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಸತತಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ **ಅನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ,** ಇದ್ಧಿವಿಧಂ **ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ।** ತತ್ಥ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಸ್ಸ ಆಚಿಣ್ಣಂ, ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನುಸಾಸನಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಓವದೀ"ತಿಆದಿ। ತದಾ ಹಿ ದ್ವೀಸು ಅಗ್ಗಸಾವಕೇಸು ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿತ್ತಚಾರಂ ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ವಿಕುಬ್ಬನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ಪಾಳಿಯಞ್ಚೇತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಥೇರಾನಂ ದೇಸನಾಯ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಪಟಿಲಾಭೋವ ದಸ್ಸಿತೋ। ದೀಘಭಾಣಕಾ ಪನ

ಏವಂ ವದನ್ತಿ “ಭಗವತಾ ಪೇಸಿತೇಸು ದ್ವೀಸು ಅಗ್ಗಸಾವಕೇಸು ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಚಾರಂ ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸತಾಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಅಥ ನೇಸಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ವಿಕುಬ್ಬನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸೂ”ತಿ। **ದೇವದತ್ತಂ ಉಟ್ಠಾಪೇಸೀತಿ** ಜಣ್ಣುಕೇನ ಹದಯಮಜ್ಝೇ ಪಹರಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

೩೪೭. **ಸರಸೀತಿ** ಸರೋ। **ಸುವಿಕ್ಖಾಲಿತನ್ತಿ** ಸುಟ್ಠು ವಿಕ್ಖಾಲಿತಂ, ಸುವಿಸೋಧಿತಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಂಖಾದಿತ್ವಾತಿ** ಸುಟ್ಠು ಖಾದಿತ್ವಾ। **ಮಹಿಂ ವಿಕುಬ್ಬತೋತಿ** ಮಹಿಂ ದನ್ತೇಹಿ ವಿಲಿಖನ್ತಸ್ಸ। ನದೀಸು ಭಿಸಂ ಘಸಾನಸ್ಸಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ನದೀತಿ** ಚೇತ್ಥ ಮಹಾಸರೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಜಗ್ಗತೋತಿ** ಹತ್ಥಿಯೂಥಂ ಪಾಲೇನ್ತಸ್ಸ। **ಭಿಙ್ಕೋವಾತಿ** ಹತ್ಥಿಪೋತಕೋ ವಿಯ। **ಮಮಾನುಕುಬ್ಬನ್ತಿ** ಮಂ ಅನುಕರೋನ್ತೋ।

೩೪೮. **ದೂತೇಯ್ಯನ್ತಿ** ದೂತಕಮ್ಮಂ। **ಗನ್ತುಮರಹತೀತಿ** ದೂತೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಸಾಸನಂ ಹರಿತುಂ ಧಾರೇತ್ವಾ ಹರಿತುಂ ಅರಹತಿ। **ಸೋತಾತಿ** ಯಂ ಅಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ದೇನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಸೋತಾ। **ಸಾವೇತಾತಿ** ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ “ಇದಂ ನಾಮ ತುಮ್ಹೇಹಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಪಟಿಸಾವೇತಾ। **ಉಗ್ಗಹೇತಾತಿ** ಸುಉಗ್ಗಹಿತಂ ಕತ್ವಾ ಉಗ್ಗಹೇತಾ। **ಧಾರೇತಾತಿ** ಸುಧಾರಿತಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇತಾ। **ವಿಞ್ಞಾತಾತಿ** ಅತ್ತನಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಜಾನಿತಾ। **ವಿಞ್ಞಾಪೇತಾತಿ** ಪರಂ ವಿಜಾನಾಪೇತಾ। **ಸಹಿತಾಸಹಿತಸ್ಸಾತಿ** “ಇದಂ ಸಹಿತಂ, ಇದಂ ಅಸಹಿತ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಹಿತಾಸಹಿತಸ್ಸ **ಕುಸಲೋ** ಉಪಗತಾನುಪಗತೇಸು ಛೇಕೋ ಸಾಸನಂ ಆರೋಚೇನ್ತೋ ಸಹಿತಾಸಹಿತಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಿ। **ನ ಬ್ಯಥತೀತಿ** ನ ವೇಧತಿ ನ ಛಮ್ಭತಿ। **ಉಗ್ಗವಾದಿನಿನ್ತಿ** ಫರುಸವಚನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। **ಪುಚ್ಛಿತೋತಿ** ಪಟಿಞ್ಞತ್ಥಾಯ ಪುಚ್ಛಿತೋ।

೩೪೮. **ಅಟ್ಠಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸದ್ಧಮ್ಮೇಹೀತಿಆದೀಸು ಅಸದ್ಧಮ್ಮೇಹೀತಿ** (ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೯) ಅಸತಂ ಧಮ್ಮೇಹಿ, ಅಸನ್ತೇಹಿ ವಾ ಅಸೋಭನೇಹಿ ವಾ ಧಮ್ಮೇಹಿ। **ಅಭಿಭೂತೋತಿ** ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ। **ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋತಿ** ಖೇಪಿತಚಿತ್ತೋ ಲಾಭಾದಿಹೇತುಕೇನ ಇಚ್ಛಾಚಾರೇನ ಮಾನಮದಾದಿನಾ ಚ ಖಯಂ ಪಾಪಿತಕುಸಲಚಿತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ **ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋತಿ** ಪರಿತೋ ಆದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಅಕುಸಲಕೋಟ್ಠಾಸೇನ ಯಥಾ ಕುಸಲಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಾರೋ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸಮನ್ತತೋ ಗಹಿತಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಾರಹತಾಯ **ಆಪಾಯಿಕೋ**। ತತ್ಥಪಿ ಅವೀಚಿಸಙ್ಖಾತೇ ಮಹಾನಿರಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ **ನೇರಯಿಕೋ**। ಏಕಂ ಅನ್ತರಕಪ್ಪಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಮೇವ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ತಿಟ್ಠತೀತಿ **ಕಪ್ಪಟ್ಠೋ**। **ಅತೇಕಿಚ್ಛೋತಿ** ಬುದ್ಧೇಹಿಪಿ ಅನಿವತ್ತನೀಯತ್ತಾ ಅವೀಚಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ತಿಕಿಚ್ಛಾಭಾವತೋ ಅತೇಕಿಚ್ಛೋ, ಅತಿಕಿಚ್ಛನೀಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲಾಭೇನಾತಿ** ಲಾಭೇನ ಹೇತುಭೂತೇನ। ಅಥ ವಾ ಲಾಭಹೇತುಕೇನ ಮಾನಾದಿನಾ। ಲಾಭಞ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಾಪಿಚ್ಛಾ ಇಚ್ಛಾಪಕತಾ ಇಚ್ಛಾಚಾರೇ ಠತ್ವಾ “ಲಾಭಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಅನೇಸನಂ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಇತೋ ಚುತಾ ಅಪಾಯೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಅಪರೇ ಯಥಾಲಾಭಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತಂನಿಮಿತ್ತಂ ಮಾನಾತಿಮಾನಮದಮಚ್ಛರಿಯಾದಿವಸೇನ ಪಮಾದಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಇತೋ ಚುತಾ ಅಪಾಯೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಅಯಞ್ಚ ತಾದಿಸೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಲಾಭೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ದೇವದತ್ತೋ ಆಪಾಯಿಕೋ”ತಿಆದಿ। **ಅಸಕ್ಕಾರೇನಾತಿ** ಹೀಳೇತ್ವಾ ಪರಿಭವಿತ್ವಾ ಪರೇಹಿ ಅತ್ತನಿ ಪವತ್ತಿತೇನ ಅಸಕ್ಕಾರೇನ, ಅಸಕ್ಕಾರಹೇತುಕೇನ ವಾ ಮಾನಾದಿನಾ। ಅಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪವತ್ತಾ ಪಾಪಾ ಇಚ್ಛಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಪಾಪಿಚ್ಛೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಪಾಪಿಚ್ಛತಾ,** ತಾಯ। “ಅಹಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪರಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಹಿ ತಸ್ಸ ಇಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಕೋಕಾಲಿಕಾದಯೋ ಪಾಪಾ ಲಾಮಕಾ ಮಿತ್ತಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಪಾಪಮಿತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ,** ತಾಯ।

೩೪೯. **ಅಭಿಭುಯ್ಯಾತಿ** ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ।

೩೫೦. **ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸದ್ಧಮ್ಮೇಹೀತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಓರಮತ್ತಕೇನ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೇನ ಅನ್ತರಾ ವೋಸಾನಂ ಆಪಾದೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಅಯಮತ್ಥೋ। **ಓರಮತ್ತಕೇನಾತಿ** ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಮತ್ತೇನ। **ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೇನಾತಿ** ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾಧಿಗಮೇನ। **ಅನ್ತರಾತಿ** ವೇಮಜ್ಝೇ। **ವೋಸಾನಂ ಆಪಾದೀತಿ** ಅಕತಕಿಚ್ಚೋವ ಸಮಾನೋ "ಕತಕಿಚ್ಚೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಸಮಣಧಮ್ಮತೋ ವಿಗಮಂ ಆಪಜ್ಜಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಉತ್ತರಿಕರಣೀಯೇ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬೇ ಮಗ್ಗಫಲೇ ಅನಧಿಗತೇ ಸತಿಯೇವ ತಂ ಅನಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮತೋ ವಿಗಮಂ ಆಪಜ್ಜೀತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತೇನ ವಿಸೇಸತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವೇ ಆದೀನವಂ ಪಕಾಸೇತಿ "ಭಾರಿಯೋ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವೋ, ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಪರಿಯೋಸಾನಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾಪಿ ಅನೇಕಾನತ್ಥಾವಹಂ ನಾನಾವಿಧದುಕ್ಖಹೇತುಅಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನಂ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಸಂಸಗ್ಗಂ ಆಲಸಿಯಾನುಯೋಗಞ್ಚ ಅವಿಜಹನ್ತೋ ಅವೀಚಿಸಂವತ್ತನಿಕಂ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿಯಂ ಅತೇಕಿಚ್ಛಂ ಕಿಬ್ಬಿಸಂ ಪಸವತೀ"ತಿ।

ಗಾಥಾಸು **ಮಾತಿ** ಪಟಿಸೇಧೇ ನಿಪಾತೋ। **ಜಾತೂತಿ** ಏಕಂಸೇನ। **ಕೋಚೀತಿ** ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕವಚನಂ। **ಲೋಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಸತ್ತಲೋಕೇ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೇ ಕೋಚಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏಕಂಸೇನ ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಮಾ ಹೋತೂತಿ। **ತದಮಿನಾಪಿ ಜಾನಾಥ, ಪಾಪಿಚ್ಛಾನಂ ಯಥಾ ಗತೀತಿ** ಪಾಪಿಚ್ಛಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಯಥಾಗತಿ ಯಾದಿಸೀ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಯಾದಿಸೋ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯೋತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾಥಾತಿ ದೇವದತ್ತಂ ನಿದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಸಮಞ್ಞಾತೋತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಬಾಹುಸಚ್ಚೇನ ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಞಾತೋ। **ಭಾವಿತತ್ತೋತಿ ಸಮ್ಮತೋತಿ** ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಭಾವಿತಚಿತ್ತೋತಿ ಸಮ್ಭಾವಿತೋ। ತಥಾ ಹಿ ಸೋ "ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಗೋಧಿಪುತ್ತೋ, ಮಹಾನುಭಾವೋ ಗೋಧಿಪುತ್ತೋ"ತಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾಪಿ ಪಸಂಸಿತೋ ಅಹೋಸಿ। **ಜಲಂವ ಯಸಸಾ ಅಟ್ಠಾ, ದೇವದತ್ತೋತಿ ವಿಸ್ಸುತೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕಿತ್ತಿಯಾ ಪರಿವಾರೇನ ಚ ಜಲನ್ತೋ ವಿಯ ಓಭಾಸನ್ತೋ ವಿಯ ಠಿತೋ ದೇವದತ್ತೋತಿ ಏವಂ ವಿಸ್ಸುತೋ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। "ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಮಯಾ ಸುತಂ ಸುತಮತ್ತಂ, ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಅತಥಾಭೂತತ್ತಾ ತಸ್ಸ ತಂ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಿಸವನಮತ್ತಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೋ ಪಮಾದಂ ಅನುಚಿಣ್ಣೋ, ಆಸಜ್ಜ ನಂ ತಥಾಗತನ್ತಿ ಸೋ ಏವಂಭೂತೋ ದೇವದತ್ತೋ "ಬುದ್ಧೋಪಿ ಸಾಕಿಯಪುತ್ತೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ಸಾಕಿಯಪುತ್ತೋ, ಬುದ್ಧೋಪಿ ಸಮಣೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ಸಮಣೋ, ಬುದ್ಧೋಪಿ ಇದ್ಧಿಮಾ, ಅಹಮ್ಪಿ ಇದ್ಧಿಮಾ, ಬುದ್ಧೋಪಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋ, ದಿಬ್ಬಸೋತಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಲಾಭೀ, ಬುದ್ಧೋಪಿ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನಾತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ತೇ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಅತ್ತನಾ ಸಮಸಮಟ್ಠಪನೇನ ಪಮಾದಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ "ಇದಾನಾಹಂ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪರಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಭಿಮಾರಪಯೋಜನಾದಿನಾ ತಥಾಗತಂ ಆಸಜ್ಜ ಆಸಾದೇತ್ವಾ ವಿಹೇಠೇತ್ವಾ। "ಪಮಾದಮನುಜಿಣ್ಣೋ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಮಾದಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಮಜ್ಜನ್ತೋ ಪಮಾದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಗಗ್ಗಾಹಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನ ಸಹೇವ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಅನುಜಿಣ್ಣೋ ಪರಿಹೀನೋತಿ। **ಅವೀಚಿನಿರಯಂ ಪತ್ತೋ, ಚತುದ್ವಾರಂ ಭಯಾನಕನ್ತಿ** ಜಾಲಾನಂ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಸತ್ತಾನಂ ವಾ ನಿರನ್ತರತಾಯ "ಅವೀಚೀ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಚತೂಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಚತುಮಹಾದ್ವಾರಯೋಗೇನ ಚತುದ್ವಾರಂ ಅತಿಭಯಾನಕಂ ಮಹಾನಿರಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಪತ್ತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ -

"ಚತುಕ್ಕಣ್ಣೋ ಚತುದ್ವಾರೋ, ವಿಭತ್ತೋ ಭಾಗಸೋ ಮಿತೋ।
ಅಯೋಪಾಕಾರಪರಿಯನ್ತೋ, ಅಯಸಾ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತೋ॥

"ತಸ್ಸ ಅಯೋಮಯಾ ಭೂಮಿ, ಜಲಿತಾ ತೇಜಸಾ ಯುತಾ।
ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಸತಂ, ಫರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ಸಬ್ಬದಾ"ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೦, ೨೬೭; ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩೬)।

ಅದುಟ್ಠಸ್ಸಾತಿ ಅದುಟ್ಠಚಿತ್ತಸ್ಸ। **ದುಬ್ಭೇತಿ** ದುಸ್ಸೇಯ್ಯ। **ತಮೇವ ಪಾಪಂ ಫುಸತೀತಿ** ತಮೇವ ಅದುಟ್ಠದುಬ್ಭಿಂ ಪಾಪಪುಗ್ಗಲಂ ಪಾಪಂ ನಿಹೀನಂ ಪಾಪಫಲಂ ಫುಸತಿ ಪಾಪುಣಾತಿ ಅಭಿಭವತಿ। **ಭೇಸ್ಮಾತಿ** ವಿಪುಲಭಾವೇನ ಗಮ್ಭೀರಭಾವೇನ ಚ ಭಿಂಸಾಪನೋ, ಭಿಂಸಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ವಿಪುಲಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಾದೇನಾತಿ** ದೋಸೇನ। **ಉಪಹಿಂಸತೀತಿ** ಬಾಧತಿ ಆಸಾದೇತಿ। **ವಾದೋ ತಮ್ಹಿ ನ ರೂಹತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ತಥಾಗತೇ ಪರೇನ ಆರೋಪಿಯಮಾನೋ ದೋಸೋ ನ ರುಹತಿ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ವಿಸಕುಮ್ಭೋ ವಿಯ ಸಮುದ್ದಸ್ಸ ನ ತಸ್ಸ ವಿಕಾರಂ ಜನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಛಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಪಾಪಿಚ್ಛತಾದಿಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ನಿರಯೂಪಗಭಾವದಸ್ಸನೇನ ದುಕ್ಖತೋ ಅಪರಿಮುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತಾದಿಸಂ ಮಿತ್ತ"**ನ್ತಿ ಓಸಾನಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಯಸ್ಸ** ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ **ಮಗ್ಗಾನುಗೋ** ಪಟಿಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಅನುಗತೋ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗಮೇನ ಸಕಲಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ **ಖಯಂ** ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯ, ತಾದಿಸಂ ಬುದ್ಧಂ ಬುದ್ಧಸಾವಕಂ ವಾ **ಪಣ್ಡಿತೋ** ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ ಅತ್ತನೋ **ಮಿತ್ತಂ ಕುಬ್ಬೇಥ** ತೇನ ಮೇತ್ತಿಂ ಕರೇಯ್ಯ, **ತಞ್ಚ ಸೇವೇಥ** ತಮೇವ ಪಯಿರುಪಾಸೇಯ್ಯಾತಿ।

ಕಿಂ ಪನೇತಂ ಸುತ್ತಂ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ನಿರಯೂಪಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಭಾಸಿತಂ, ಉದಾಹು ಪಚ್ಛಾತಿ? **ಇತಿವುತ್ತಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೯) ತಾವ -

> "ದೇವದತ್ತೇ ಹಿ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ದೇವದತ್ತಪಕ್ಖಿಕಾ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ 'ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಅಭಿಸಪಿತೋ ದೇವದತ್ತೋ ಪಥವಿಂ ಪವಿಟ್ಠೋ'ತಿ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿಂಸು। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸಾಸನೇ ಅನಭಿಪ್ಪಸನ್ನಾ ಮನುಸ್ಸಾ 'ಸಿಯಾ ನು ಖೋ ಏತದೇವಂ, ಯಥಾ ಇಮೇ ಭಣನ್ತೀ'ತಿ ಆಸಙ್ಕಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸುಂ। ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ 'ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಭಿಸಪಂ ದೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ದೇವದತ್ತೋ ಮಯಾ ಅಭಿಸಪಿತೋ, ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನೇವ ನಿರಯಂ ಪವಿಟ್ಠೋ'ತಿ ವತ್ವಾ ತೇಸಂ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ ಇಮಾಯ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸೀ"ತಿ -

ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಮತೇನ ತಸ್ಸ ನಿರಯೂಪಪತ್ತಿತೋ ಪಚ್ಛಾಪಿ ಭಗವಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಧ ಪನ ತಸ್ಸ ನಿರಯೂಪಪತ್ತಿತೋ ಪರಮಮೇವ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಭಾಸಿತಂ ಪಾಳಿಆರುಳ್ಹನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ "ಅವೀಚಿನಿರಯಂ ಪತ್ತೋ"ತಿ ಇದಂ ಪನ ಆಸಂಸಾಯಂ ಅತೀತವಚನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, **ಆಸಂಸಾತಿ** ಚೇತ್ಥ ಅವಸ್ಸಮ್ಭಾವಿನೀ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಅವಸ್ಸಮ್ಭಾವಿನಿಞ್ಹಿ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅನಾಗತಮ್ಪಿ ಭೂತಂ ವಿಯ ವೋಹರನ್ತಿ, ತಞ್ಚ ಸದ್ದಲಕ್ಖಣಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಙ್ಘಭೇದಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪಾಲಿಪಞ್ಹಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೫೧. ಉಪಾಲಿಪಞ್ಹೇ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ದಸ್ಸಿತಮೇವ। ತತ್ಥ **ಅನುನಯನ್ತೋತಿ** ಅನುಜಾನಾಪೇನ್ತೋ, ಭೇದಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ವಾ ಬೋಧೇನ್ತೋ, ಯಥಾ ಭೇದೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ನ ತುಮ್ಹಾಕ"**ನ್ತಿಆದಿ।

೩೫೨. ಅಟ್ಠಾರಸಭೇದಕರವತ್ಥುಮ್ಹಿ ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಧಮ್ಮತಾಯ ವೋದಾನಧಮ್ಮಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ "ಅಧಮ್ಮೋ"ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ, ತಥಾ ಉಪಾದಾನಾದಯೋ, ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕನ್ತಾನವಜ್ಜಭಾವತೋ ನತ್ಥಿ ಅಧಮ್ಮಭಾವೋ, ಭಗವತಾ ಪನ ದೇಸಿತಾಕಾರೇನ ಹಾಪೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ವಾ ಕಥನಂ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಅಕಥನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಅಧಮ್ಮಭಾವೋತಿ

ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **“ತಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ”**ತಿಆದಿ। **ನಿಯ್ಯಾನಿಕನ್ತಿ** ಸಪಾಟಿಹೀರಂ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಥೇವಾತಿ** ಇಮಿನಾ “ಏವಂ ಅಮ್ಹಾಕ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಆಕಡ್ಢತಿ। **ಕಾತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾತಿ** ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಕರಣತೋ **ಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ, ಇತರಂ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯತೋ **ಅಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ।

ರಾಗವಿನಯೋ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ವಿನಯೋ ನಾಮಾತಿ ರಾಗಾದೀನಂ ವಿನಯನತೋ ಸಂವರಣತೋ ಪಜಹನತೋ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನತೋ ಚ **ವಿನಯೋ** ನಾಮ, ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಇತರೋ **ಅವಿನಯೋ**। ವತ್ಥುಸಮ್ಪತ್ತಿಆದಿವಸೇನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಿನಯಕಮ್ಮಾನಂ ಅಕುಪ್ಪತಾತಿ ಆಹ **“ವತ್ಥುಸಮ್ಪತ್ತಿ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ವಿನಯೋ ನಾಮಾ”**ತಿ। ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ **ಅವಿನಯೋ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **“ವತ್ಥುವಿಪತ್ತೀ”**ತಿಆದಿ। ಯಾಸಂ ಆಪನ್ನಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಸಾವಸೇಸಾ, ತಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ **ಸಾವಸೇಸಾ**।

೩೫೪. **ಆಪಾಯಿಕೋತಿ**ಆದಿಗಾಥಾಸು (ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮) ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭೇದಸಙ್ಖಾತೇ ವಗ್ಗೇ ರತೋತಿ **ವಗ್ಗರತೋ**। ಅಧಮ್ಮಿಕತಾಯ ಅಧಮ್ಮೇ ಭೇದಕರವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸಙ್ಘಭೇದಸಙ್ಖಾತೇ ಏವ ಚ ಅಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋತಿ **ಅಧಮ್ಮಟ್ಠೋ**। **ಯೋಗಕ್ಖೇಮಾ ಪಧಂಸತೀತಿ** ಹಿತತೋ ಪರಿಹಾಯತಿ, ಚತೂಹಿಪಿ ಯೋಗೇಹಿ ಅನುಪದ್ದುತತ್ತಾ **ಯೋಗಕ್ಖೇಮಂ** ನಾಮ ಅರಹತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ, ತತೋ ಪನಸ್ಸ ಧಂಸನೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞತೋ ಸಙ್ಘತಟ್ಠೇನ **ಸಙ್ಘಂ,** ತತೋ ಏವ ಏಕಕಮ್ಮಾದಿವಿಧಾನಯೋಗೇನ **ಸಮಗ್ಗಂ** ಸಹಿತಂ **ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇನ ಸಙ್ಘಭೇದೇನ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಕಪ್ಪನ್ತಿ** ಅನ್ತರಕಪ್ಪಸಙ್ಖಾತಂ ಆಯುಕಪ್ಪಂ। **ನಿರಯಮ್ಹೀತಿ** ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯಮ್ಹಿ।

ಸುಖಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಾಮಗ್ಗೀತಿ (ಇತಿವು॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೯) ಸುಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ ಸಾಮಗ್ಗೀ “ಸುಖಾ”ತಿ ವುತ್ತಾ ಯಥಾ “ಸುಖೋ ಬುದ್ಧಾನಮುಪ್ಪಾದೋ”ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೯೪)। **ಸಮಗ್ಗಾನಞ್ಚಾನುಗ್ಗಹೋತಿ** ಸಮಗ್ಗಾನಂ ಸಾಮಗ್ಗಿಅನುಮೋದನೇನ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನಂ ಸಾಮಗ್ಗಿಅನುರೂಪಂ ವಾ, ಯಥಾ ತೇ ಸಾಮಗ್ಗಿಂ ನ ವಿಜಹನ್ತಿ, ತಥಾ ಗಹಣಂ ಠಪನಂ ಅನುಬಲಪ್ಪದಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಗ್ಗಂ ಕತ್ವಾನಾತಿ** ಭಿನ್ನಂ ಸಙ್ಘಂ ಸಙ್ಘರಾಜಿಪ್ಪತ್ತಂ ವಾ ಸಮಗ್ಗಂ ಸಹಿತಂ ಕತ್ವಾ। **ಕಪ್ಪನ್ತಿ** ಆಯುಕಪ್ಪಮೇವ। **ಸಗ್ಗಮ್ಹಿ ಮೋದತೀತಿ** ಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕೇ ಅಞ್ಞೇ ದೇವೇ ದಸಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ ಅನುಭವನ್ತೋ ಇಚ್ಛಿತನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಚ ಮೋದತಿ ಪಮೋದತಿ ಲಳತಿ ಕೀಳತಿ।

೩೫೫. **ಸಿಯಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಭೇದಕೋತಿ**ಆದಿ ಪಾಳಿಅನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ಪಞ್ಚಹಿ, ಉಪಾಲಿ, ಆಕಾರೇಹಿ ಸಙ್ಘೋ ಭಿಜ್ಜತಿ ಕಮ್ಮೇನ ಉದ್ದೇಸೇನ ವೋಹರನ್ತೋ ಅನುಸ್ಸಾವನೇನ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇನಾ”ತಿ ಏವಂ **ಪರಿವಾರೇ** (ಪರಿ॰ ೪೫೮) ಆಗತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಭೇದಲಕ್ಖಣಂ ಇಧ ವುತ್ತೇನ ಕಿಂ ನಾನಾಕರಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಪರಿವಾರೇ ಪನಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಚ ಸೀಮಟ್ಠಕಸಙ್ಘೇ ಅಸನ್ನಿಪತಿತೇ ವಿಸುಂ ಪರಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕತವೋಹಾರಾನುಸ್ಸಾವನಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸಂ ವಾ ಉದ್ದಿಸನ್ತಸ್ಸ ಭೇದೋ ಚ ಹೋತಿ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಞ್ಚ। ಸಮಗ್ಗಸಞ್ಞಾಯ ಪನ “ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಭೇದೋವ ಹೋತಿ, ನ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಂ। ತತೋ ಊನಪರಿಸಾಯ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ನೇವ ಸಙ್ಘಭೇದೋ ನ ಆನನ್ತರಿಯಂ। ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಹಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ನವನ್ನಂ ಜನಾನಂ ಯೋ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದತಿ, ತಸ್ಸ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ, ಅನುವತ್ತಕಾನಂ ಅಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ ಕಮ್ಮಂ, ಧಮ್ಮವಾದಿನೋ ಅನವಜ್ಜಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಉಪಾಲಿಪಞ್ಹಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಙ್ಘಭೇದಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಆಗನ್ತುಕವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೫೭-೩೫೮. ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಉಪರಿಪಿಟ್ಠಿತೋತಿ** ಪಿಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾಟಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗತೋ, ದ್ವಾರಬಾಹಸ್ಸ ಉಪರಿಪದೇಸತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಸುಕ್ಖಾಪನತ್ಥಂ ಆತಪೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। **ಅಭಿವಾದಾಪೇತಬ್ಬೋತಿ** ತಸ್ಸ ವಸ್ಸೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಯದಿ ದಹರೋ ಹೋತಿ, ಸಯಮೇವ ವನ್ದಿಸ್ಸತಿ, ತದಾ ಇಮಿನಾವ ವನ್ದಾಪಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ನಿಲ್ಲೋಕೇತಬ್ಬೋತಿ** ಓಲೋಕೇತಬ್ಬೋ। **ಯಥಾಭಾಗನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಪದೇಸಭಾಗಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಸನ್ತಾನಕನ್ತಿ** ಉಣ್ಣನಾಭಿಸುತ್ತಂ। **ಉಲ್ಲೋಕಾತಿ** ಗೇಹಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ, ಪಠಮಂ ಉಪರಿಭಾಗೋ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಆವಾಸಿಕವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೫೯. **ಮಹಾಆವಾಸೇತಿ** ಮಹಾವಿಹಾರಸದಿಸೇ ಮಹಾಆವಾಸೇ।

ಅನುಮೋದನವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೨. **ಪಞ್ಚಮೇ ನಿಸಿನ್ನೇತಿ** ಅನುಮೋದನತ್ಥಾಯ ನಿಸಿನ್ನೇ। **ಉಪನಿಸಿನ್ನಕಥಾ** ನಾಮ ಬಹೂಸು ಸನ್ನಿಪತಿತೇಸು ಪರಿಕಥಾಕಥನಂ।

ಭತ್ತಗ್ಗವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೪. **ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪರಿವಿಸನಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಯತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಪುತ್ತದಾರಾ ಆವಸಿತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ। **ಹತ್ಥಧೋವನಉದಕಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ** ಭುತ್ತಾವಿಸ್ಸ ಭೋಜನಾವಸಾನೇ ಹತ್ಥಧೋವನಉದಕಂ ಸನ್ಧಾಯ। ತೇನೇವಾಹ **"ಅನ್ತರಾ ಪಿಪಾಸಿತೇನ ಪನ…ಪೇ॰… ಹತ್ಥಾ ನ ಧೋವಿತಬ್ಬಾ"**ತಿ। ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಪನ "ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಾ ನ ಧೋವಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ, "ಹತ್ಥಾ ಧೋವಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪಾಠೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ "ನ ತಾವ ಉದಕನ್ತಿ ಇದಂ ಹತ್ಥಧೋವನಉದಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ "ಅನ್ತರಾ ಪಿಪಾಸಿತೇನ ಪನಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತವಿಸೇಸೋ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ಅಥ ಮತಂ **"ನ ತಾವ ಥೇರೇನ ಉದಕಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಇದಂ ಕಿಂ ಪಾನೀಯಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಉದಾಹು ಹತ್ಥಧೋವನಉದಕಗ್ಗಹಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಆಸಙ್ಕಾನಿವತ್ತನತ್ಥಂ 'ಇದಂ ಹತ್ಥಧೋವನಉದಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ'ನ್ತಿಆದಿ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ, ತಞ್ಚ ನ, ತತ್ಥ ಆಸಙ್ಕಾಯ ಏವ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ "ಯಾವ ಅಞ್ಞೇ ನ ಭುತ್ತಾವಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ತಾವ ಪಾನೀಯಂ ನ ಪಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಕ್ಖತೀತಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ। ಯದಿ ಚೇತಂ ಪಾನೀಯಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, "ನ ತಾವ ಥೇರೇನ ಉದಕಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಉದಕಸದ್ದಪ್ಪಯೋಗೋ ಚ ನ ಕತ್ತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ "ಇದಂ ಹತ್ಥಧೋವನಉದಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತೇನ ನಿವತ್ತಿತಬ್ಬಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ "ಅನ್ತರಾ ಪಿಪಾಸಿತೇನ ಪನ ಗಲೇ ವಿಲಗ್ಗಾಮಿಸೇನ ವಾ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, "ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಾ ನ ಧೋವಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಏವಂ ಪನ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ। **ಧುರೇ ನಿಸಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ದ್ವಾರಸಮೀಪೇ ನಿಸಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೬. **ಪರಾಮಸತೀತಿ** ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಠಪೇತಿ ವಾತಿ** "ತಿಟ್ಠಥ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಠಪೇತಿ ನಾಮ।

ಆರಞ್ಞಿಕವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೯೭. **ಕೇನಜ್ಜ, ಭನ್ತೇ, ಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಕೇನ ನಕ್ಖತ್ತೇನ ಅಜ್ಜ ಚನ್ದೋ ಯುತ್ತೋತಿ ಏವಂ ವದನ್ತೇನ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಹೋತಿ।

ಸೇನಾಸನವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೯೯-೩೭೦. **ಅಙ್ಗಣೇ**ತಿ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ। **ನ ವುಡ್ಢಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ತಸ್ಸ ಓವರಕೇ ತದುಪಚಾರೇ ಚ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಭೋಜನಸಾಲಾದೀಸುಪಿ ಏವಮೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಭೋಜನಸಾಲಾದೀಸುಪಿ ಉದ್ದೇಸದಾನಾದಿ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಚ್ಚಕುಟಿವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೭೩-೩೭೪. **ಇದಂ ಅತಿವಿವಟ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಠಾನಂ ಗುಮ್ಬಾದೀಹಿ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ಅತಿವಿಯ ಪಕಾಸನಂ। **ನಿಬದ್ಧಗಮನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ನಿಬದ್ಧಗಮನತ್ಥಾಯ। **ಪುಗ್ಗಲಿಕಟ್ಠಾನಂ ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಹಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಆಗತಾನಿ ಆಗನ್ತುಕಾವಾಸಿಕಗಮಿಯಾನುಮೋದನಭತ್ತಗ್ಗಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕಾರಞ್ಞಿಕ ಸೇನಾಸನ ಜನ್ತಾಘರ ವಚ್ಚಕುಟಿ ಉಪಜ್ಝಾಚರಿಯ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕವತ್ತಾನಿ **ಚುದ್ದಸ ಮಹಾವತ್ತಾನಿ** ನಾಮ, ಇತೋ ಅಞ್ಞಾನಿ ಪನ ಕದಾಚಿ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಕತಾದಿಕಾಲೇಯೇವ ಚರಿತಬ್ಬಾನಿ **ಅಸೀತಿ ಖನ್ಧಕವತ್ತಾನೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಪನ ''ಇಮಾನಿಯೇವ ಚುದ್ದಸ ಮಹಾವತ್ತಾನಿ ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿಯಮಾನಾನಿ ಅಸೀತಿ ಖನ್ಧಕವತ್ತಾನೀ''ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಟ್ಠಪನಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೩. ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಟ್ಠಪನಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ತದಹೂ**ತಿ (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೫) ತಸ್ಮಿಂ ಅಹನಿ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ। **ಉಪೋಸಥೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಉಪವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಉಪೋಸಥೋ, ಉಪವಸನ್ತೀ**ತಿ ಸೀಲೇನ ವಾ ಅನಸನೇನ ವಾ ಉಪೇತಾ ಹುತ್ವಾ ವಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹಿ **ಉಪೋಸಥ**-ಸದ್ದೋ "ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೭೧; ೧೦.೪೬) ಸೀಲೇ ಆಗತೋ। "ಉಪೋಸಥೋ ವಾ ಪವಾರಣಾ ವಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೧೫೫) ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಾದಿವಿನಯಕಮ್ಮೇ। "ಗೋಪಾಲಕೂಪೋಸಥೋ ನಿಗಣ್ಠೂಪೋಸಥೋ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೭೧) ಉಪವಾಸೇ। "ಉಪೋಸಥೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೬; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫೮) ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ। "ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ ಪನ್ನರಸೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೧೬೮) ದಿವಸೇ। ಇಧಾಪಿ ದಿವಸೇಯೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ **ತದಹುಪೋಸಥೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಉಪೋಸಥದಿವಸಭೂತೇ ಅಹನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ರತನಪಾಸಾದೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ನಿಸಜ್ಜ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿತ್ತಾನಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಏಕಂ ದುಸ್ಸೀಲಪುಗ್ಗಲಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸಚಾಹಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಇಧ ನಿಸಿನ್ನೇಯೇವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸತ್ತಧಾವಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾ ಫಲಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ತುಣ್ಹೀಯೇವ ಅಹೋಸಿ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ। **ಉದ್ಧಸ್ತೇ ಅರುಣೇ**ತಿ ಉಗ್ಗತೇ ಅರುಣಸೀಸೇ। **ನನ್ದಿಮುಖಿಯಾ**ತಿ ತುಟ್ಠಿಮುಖಿಯಾ। **ಉದ್ಧಸ್ತಂ ಅರುಣ**ನ್ತಿ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಂ ಪತ್ವಾಪಿ "ಉದ್ದಿಸತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಥೇರೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಯಾಚಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪೋಸಥೇ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೮೩) ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ। **ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಆನನ್ದ, ಪರಿಸಾ**ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಥೇರೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಯಾಚಿತತ್ತಾ ಅನುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಕಥೇನ್ತೋ "ಅಸುಕಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಆನನ್ದ, ಪರಿಸಾ"ತಿ ಆಹ । ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ತಥಾ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ? ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಅನುದ್ದಿಸಿತುಕಾಮೋ ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ।

ಅದ್ದಸಾತಿ ಕಥಂ ಅದ್ದಸ। ಅತ್ತನೋ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣೇನ ತಸ್ಸಂ ಪರಿಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿತ್ತಾನಿ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚಿತ್ತಂ ಪಸ್ಸಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಚಿತ್ತೇ ದಿಟ್ಠೇ ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ದುಸ್ಸೀಲ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥೇವ ಹಿ ಅನಾಗತೇ ಸತ್ತಸು ದಿವಸೇಸು ಪವತ್ತಂ ಪರೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಲಾಭೀ ಪಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಅತೀತೇಪೀತಿ। **ದುಸ್ಸೀಲ**ನ್ತಿ ನಿಸ್ಸೀಲಂ, ಸೀಲವಿರಹಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಪಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ದುಸ್ಸೀಲತ್ತಾ ಏವ ಹೀನಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ಲಾಮಕಸಭಾವಂ। **ಅಸುಚಿ**ನ್ತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧೇಹಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ನ ಸುಚಿಂ। **ಸಙ್ಕಸ್ಸರಸಮಾಚಾರ**ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಅಸಾರುಪ್ಪಂ ದಿಸ್ವಾ "ಇದಂ ಇಮಿನಾ ಕತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪರೇಸಂ ಆಸಙ್ಕನೀಯತಾಯ ಸಙ್ಕಾಯ ಸರಿತಬ್ಬಸಮಾಚಾರಂ। ಅಥ ವಾ ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಮನ್ತಯನ್ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಚ್ಚಿ ನು ಖೋ ಇಮೇ ಮಯಾ ಕತಕಮ್ಮಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಮನ್ತೇನ್ತೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋಯೇವ ಸಙ್ಕಾಯ ಸರಿತಬ್ಬಸಮಾಚಾರಂ। ಲಜ್ಜಿತಬ್ಬತಾಯ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಕರಣತೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಮ್ಮನ್ತಂ**। ಕುಚ್ಛಿತಸಮಣವೇಸಧಾರಿತಾಯ ನ ಸಮಣನ್ತಿ **ಅಸ್ಸಮಣಂ**। ಸಲಾಕಗ್ಗಹಣಾದೀಸು "ಕಿತ್ತಕಾ ಸಮಣಾ"ತಿ ಗಣನಾಯ "ಅಹಮ್ಪಿ ಸಮಣೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಞ್ಞಾಯ **ಸಮಣಪಟಿಞ್ಞಂ**। ಅಸೇಟ್ಠಚಾರಿತಾಯ **ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಂ**। ಅಞ್ಞೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಸುನಿವತ್ಥೇ ಸುಪಾರುತೇ ಕುಸುಮ್ಭಕಪಟಧರೇ ಗಾಮನಿಗಮಾದೀಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾನೋ

ಸಯಮ್ಪಿ ತಾದಿಸೇನ ಆಕಾರೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಉಪೋಸಥಾದೀಸು ಚ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತೋ "ಅಹಮ್ಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದೇನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಪಟಿಞ್ಞಂ**। ಪೂತಿನಾ ಕಮ್ಮೇನ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತೋ ಅನುಪವಿಟ್ಠತ್ತಾ **ಅನ್ತೋಪೂತಿಂ**। ಛಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾವಸ್ಸವೇನ ತಿನ್ತತ್ತಾ **ಅವಸ್ಸುತಂ**। ಸಞ್ಜಾತರಾಗಾದಿಕಚವರತ್ತಾ ಸೀಲವನ್ತೇಹಿ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬತ್ತಾ ಚ **ಕಸಮ್ಬುಜಾತಂ**। **ಮಜ್ಝೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನನ್ತಿ** ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನಂ।

ದಿಟ್ಠೋಸೀತಿ "ಅಯಂ ನ ಪಕತತ್ತೋ"ತಿ ಭಗವತಾ ದಿಟ್ಠೋ ಅಸಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಏವಂ ದಿಟ್ಠೋ, ತಸ್ಮಾ ನತ್ಥಿ ತೇ ತವ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಕಮ್ಮಾದಿಸಂವಾಸೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ ಸಂವಾಸೋ ತವ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಟ್ಠೇಹಿ ಆವುಸೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಪದಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸೀತಿ** ಅನೇಕವಾರಂ ವತ್ವಾಪಿ "ಥೇರೋ ಸಯಮೇವ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ಓರಮಿಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ಇಮೇಸಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। **ಬಾಹಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾತಿ** "ಭಗವತಾ ಮಯಾ ಚ ಯಾಥಾವತೋ ದಿಟ್ಠೋ, ಯಾವತತಿಯಂ 'ಉಟ್ಠೇಹೀ'ತಿ ಚ ವುತ್ತೋ ನ ಉಟ್ಠಾತಿ, ಇದಾನಿಸ್ಸ ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಕಾಲೋ , ಮಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪೋಸಥನ್ತರಾಯೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಬಾಹಾಯಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। **ಬಹಿ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಾ ನಿಕ್ಖಾಮೇತ್ವಾತಿ** ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಾ ದ್ವಾರಸಾಲತೋ ನಿಕ್ಖಾಮೇತ್ವಾ, **ಬಹೀತಿ** ಪನ ನಿಕ್ಖಾಮಿತಟ್ಠಾನದಸ್ಸನಂ। ಅಥ ವಾ **ಬಹಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಾತಿ** ಬಹಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕತೋಪಿ ನಿಕ್ಖಾಮೇತ್ವಾ, ನ ಅನ್ತೋದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕತೋ ಏವ। ಉಭಯಥಾಪಿ ವಿಹಾರತೋ ಬಹಿಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೂಚಿಘಟಿಕಂ ದತ್ವಾತಿ** ಅಗ್ಗಳಸೂಚಿಞ್ಚ ಉಪರಿಘಟಿಕಞ್ಚ ಆದಹಿತ್ವಾ, ಸುಟ್ಠು ಕವಾಟಂ ಥಕೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಾವ ಬಾಹಾಗಹಣಾಪಿ ನಾಮಾತಿ** "ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಆನನ್ದ, ಪರಿಸಾ"ತಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಏವ ಹಿ ತೇನ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ಏವಂ ಅಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯಾವ ಬಾಹಾಗಹಣಾಪಿ ನಾಮ ಸೋ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಅಚ್ಛರಿಯಮಿದನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಞ್ಚ ಗರಹಣಚ್ಛರಿಯಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಅಟ್ಠಚ್ಛರಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೪. **ಅಟ್ಠಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೇತಿ** (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೫) ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ? ಯ್ವಾಯಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಅನುದ್ದೇಸೋ, ಸೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅಚ್ಛರಿಯೋ ಅಬ್ಭುತೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ತಂ ಅಪರೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ ಪಠಮಂ ತಾವ ತೇಸಂ ಉಪಮಾಭಾವೇನ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ **"ಅಟ್ಠಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಸುರಾತಿ** ದೇವಾ ವಿಯ ನ ಸುರನ್ತಿ ನ ಈಸನ್ತಿ ನ ವಿರೋಚನ್ತೀತಿ ಅಸುರಾ। ಸುರಾ ನಾಮ ದೇವಾ, ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಾತಿ ವಾ **ಅಸುರಾ,** ವೇಪಚಿತ್ತಿಪಹಾರಾದಾದಯೋ। ತೇಸಂ ಭವನಂ ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗೇ, ತೇ ತತ್ಥ ಪವಿಸನ್ತಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಾ ಸಿನೇರುಪಾದೇ ಮಣ್ಡಪಾದೀನಿ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಕೀಳನ್ತಾವ ಅಭಿರಮನ್ತಿ। ಸಾ ತತ್ಥ ತೇಸಂ ಅಭಿರತಿ ಇಮೇ ಗುಣೇ ದಿಸ್ವಾತಿ ಆಹ **"ಯೇ ದಿಸ್ವಾ ದಿಸ್ವಾ ಅಸುರಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಅಭಿರಮನ್ತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅಭಿರಮನ್ತೀತಿ** ರತಿಂ ವಿನ್ದನ್ತಿ, ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಮಾನಾ ವಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನುಪುಬ್ಬನಿನ್ನೋತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ನಿನ್ನಭಾವಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। **ನ ಆಯತಕೇನೇವ ಪಪಾತೋತಿ** ನಚ್ಛಿನ್ನತಟಮಹಾಸೋಬ್ಭೋ ವಿಯ ಆದಿತೋ ಏವ ಪಪಾತೋ। ಸೋ ಹಿ ತೀರದೇಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಕಙ್ಗುಲದ್ವಙ್ಗುಲವಿದತ್ಥಿರತನಯಟ್ಠಿಉಸಭಅಡ್ಢಗಾವುತಗಾವುತಅಡ್ಢಯೋಜನಯೋಜನಾದಿವಸೇನ ಗಮ್ಭೀರೋ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಿನೇರುಪಾದಮೂಲೇ ಚತುರಾಸೀತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸಗಮ್ಭೀರೋ ಹುತ್ವಾ ಠಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಠಿತಧಮ್ಮೋತಿ ಠಿತಸಭಾವೋ ಅವಟ್ಠಿತಸಭಾವೋ। **ಕುಣಪೇನಾತಿ** ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿಕಳೇವರೇನ। **ವಾಹೇತೀತಿ** ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಯ ವೀಚಿಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಥಲೇ ಖಿಪತಿ। **ಗಙ್ಗಾ ಯಮುನಾತಿ** ಅನೋತತ್ತದಹಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಮುಖತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತನದೀ ಪಞ್ಚಧಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಗಙ್ಗಾತಿಆದಿನಾ ಪಞ್ಚಧಾ ಸಙ್ಖಂ ಗತಾ। ತತ್ಥ **ನದೀ ನಿನ್ನಗಾ**ತಿಆದಿಕಂ ಗೋತ್ತಂ, **ಗಙ್ಗಾ**

ಯಮುನಾತಿಆದಿಕಂ ನಾಮಂ। **ಸವನ್ತಿಯೋ**ತಿ ಯಾ ಕಾಚಿ ಸವಮಾನಾ ಸನ್ದಮಾನಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೋ ಮಹಾನದಿಯೋ ವಾ ಕುನ್ನದಿಯೋ ವಾ। **ಅಪ್ಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಅಲ್ಲೀಯನ್ತಿ ಓಸರನ್ತಿ। **ಧಾರಾ**ತಿ ವುಟ್ಠಿಧಾರಾ। **ಪೂರತ್ತ**ನ್ತಿ ಪುಣ್ಣಭಾವೋ। ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಹಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮತಾ - "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ದೇವೋ ಮನ್ದೋ ಜಾತೋ, ಜಾಲಕ್ಖಿಪಾದೀನಿ ಆದಾಯ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪೇ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅತಿಮಹನ್ತಾ ವುಟ್ಠಿ, ಲಭಿಸ್ಸಾಮ ನು ಖೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಸಾರಣಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ತೀರಂ ಭಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸಿನೇರುಮೇಖಲಂ ಆಹಚ್ಚ ಉದಕಂ ಠಿತಂ, ತತೋ ಏಕಙ್ಗುಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ನೇವ ಹೇಟ್ಠಾ ಓತರತಿ, ನ ಉದ್ಧಂ ಉತ್ತರತಿ। **ಏಕರಸೋ**ತಿ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನರಸೋ।

ಮುತ್ತಾತಿ ಖುದ್ದಕಮಹನ್ತವಟ್ಟದೀಘಾದಿಭೇದಾ ಅನೇಕವಿಧಮುತ್ತಾ। **ಮಣೀ**ತಿ ರತ್ತನೀಲಾದಿಭೇದೋ ಅನೇಕವಿಧೋ ಮಣಿ। **ವೇಳುರಿಯೋ**ತಿ ವಂಸವಣ್ಣಸಿರೀಸಪುಪ್ಫವಣ್ಣಾದಿಸಣ್ಠಾನತೋ ಅನೇಕವಿಧೋ। **ಸಙ್ಖೋ**ತಿ ದಕ್ಖಿಣಾವಟ್ಟಕತುಮ್ಬಕುಚ್ಛಿಧಮನಸಙ್ಖಾದಿಭೇದೋ ಅನೇಕವಿಧೋ। **ಸಿಲಾ**ತಿ ಸೇತಕಾಳಮುಗ್ಗವಣ್ಣಾದಿಭೇದಾ ಅನೇಕವಿಧಾ। **ಪವಾಳಮ್ಪಿ** ಖುದ್ದಕಮಹನ್ತರತ್ತಘನರತ್ತಾದಿಭೇದಂ ಅನೇಕವಿಧಂ। **ಲೋಹಿತಕೋ** ಪದುಮರಾಗಾದಿಭೇದೋ ಅನೇಕವಿಧೋ। **ಮಸಾರಗಲ್ಲಂ** ಕಬರಮಣಿ। ಚಿತ್ತಫಲಿಕನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಮಹತಂ ಭೂತಾನ**ನ್ತಿ ಮಹನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ। **ತಿಮಿ ತಿಮಿಙ್ಗಲೋ ತಿಮಿತಿಮಿಙ್ಗಲೋ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಮಚ್ಛಜಾತಿಯೋ। ತಿಮಿಂ ಗಿಲನಸಮತ್ಥೋ **ತಿಮಿಙ್ಗಲೋ,** ತಿಮಿಞ್ಚ ತಿಮಿಙ್ಗಲಞ್ಚ ಗಿಲನಸಮತ್ಥೋ ತಿಮಿತಿಮಿಙ್ಗಲೋತಿ ವದನ್ತಿ। **ನಾಗಾ**ತಿ ಊಮಿಪಿಟ್ಠಿವಾಸಿನೋಪಿ ವಿಮಾನಟ್ಠಕನಾಗಾಪಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅಟ್ಠಚ್ಛರಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೫. **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸತ್ಥಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಸೋಳಸಪಿ ಬಾತ್ತಿಂಸಪಿ ತತೋ ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಧಮ್ಮೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಉಪಮಾಭಾವೇನ ಪನ ಗಹಿತಾನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಅನುರೂಪವಸೇನ ಅಟ್ಠೇವ ತೇ ಉಪಮೇತಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನ್ತೋ "**ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅಟ್ಠ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಅಬ್ಭುತಾ ಧಮ್ಮಾ**"ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಅನುಪುಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಯ** ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಗಹಿತಾ, **ಅನುಪುಬ್ಬಕಿರಿಯಾಯ** ತೇರಸ ಧುತಧಮ್ಮಾ, **ಅನುಪುಬ್ಬಪಟಿಪದಾಯ** ಸತ್ತ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಾ ಅಟ್ಠತಿಂಸ ಆರಮ್ಮಣವಿಭತ್ತಿಯೋ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಚ ಗಹಿತಾ। **ನ ಆಯತಕೇನೇವ ಅಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೋ**ತಿ ಮಣ್ಡೂಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗಮನಂ ವಿಯ ಆದಿತೋವ ಸೀಲಪೂರಣಾದೀನಿ ಅಕತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಪಟಿವೇಧೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾವ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಮ ಸಾವಕಾತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಕೇ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ನ ಸಂವಸತೀ**ತಿ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಸಂವಾಸಂ ನ ಕರೋತಿ। **ಉಕ್ಖಿಪತೀ**ತಿ ಅಪನೇತಿ। **ಆರಕಾವಾ**ತಿ ದೂರೇ ಏವ। **ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತೇ**ತಿ ತಥಾಗತೇನ ಭಗವತಾ ಸಾವಕೇಸು ದೇಸಿತೇ ಅಕ್ಖಾತೇ ಪಕಾಸಿತೇ। **ನ ತೇನ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಊನತ್ತಂ ವಾ ಪೂರತ್ತಂ ವಾ**ತಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಪಿ ಮಹಾಕಪ್ಪೇ ಬುದ್ಧೇಸು ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇಸು ಏಕಸತ್ತೋಪಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತದಾಪಿ "ತುಚ್ಛಾ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತೂ"ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ, ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಪನ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಗಮೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಪಿ ಸತ್ತಾ ಅಮತಂ ಆರಾಧೇನ್ತಿ, ತದಾಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ "ಪೂರಾ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತೂ"ತಿ। **ವಿಮುತ್ತಿರಸೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುಚ್ಚನರಸೋ। ಸಬ್ಬಾ ಹಿ ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿ ಯಾವದೇವ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಅತ್ಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ರತನಾನೀತಿ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ ರತನಾನಿ। ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಯೋ ಹಿ ಭಾವಿಯಮಾನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಪಿ ಅನೇಕವಿಧಂ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಅಪರಭಾಗೇ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಯತೋ ಯತೋ ಸಮ್ಮಸತಿ, ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಂ।

ಲಭತೀ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ಅಮತಂ ತಂ ವಿಜಾನತ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೭೪)।

ಲೋಕಿಯರತನನಿಮಿತ್ತಂ ಪನ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ ನ ತಸ್ಸ ಕಲಭಾಗಮ್ಪಿ ಅಗ್ಘತಿ। ಅಪಿಚ -

ಚಿತ್ತೀಕತಂ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ, ಅತುಲಂ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಂ।
ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಂ, ರತನನ್ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೩)।

ಯದಿ ಚ ಚಿತ್ತೀಕತಾದಿಭಾವೇನ ರತನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀನಞ್ಞೇವ ಭೂತೋ ರತನಭಾವೋ। ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಞ್ಹಿ ಸೋ ಆನುಭಾವೋ, ಯಂ ಸಾವಕಾ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ಆಸನ್ನಕಾರಣತ್ತಾ। ಪರಮ್ಪರಕಾರಣಞ್ಹಿ ದಾನಾದಿಉಪನಿಸ್ಸಯೋತಿ ಏವಂ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ ಚಿತ್ತೀಕತಾದಿಅತ್ಥೇನ ಚ ರತನಭಾವೋ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಸಾತಿಸಯೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ತತ್ರಿಮಾನಿ ರತನಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**"ತಿಆದಿ।

ಆರಮ್ಮಣೇ ಓಕ್ಕನ್ದಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಪಟ್ಠಾನಂ, ಸತಿಯೇವ ಪಟ್ಠಾನಂ **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ**। ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಪನ ಕಾಯಾದಿವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧತ್ತಾ ವುತ್ತಂ "**ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**"ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಸುಭಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಪಹಾನತೋ ಅಸುಭದುಕ್ಖಾನಿಚ್ಚಾನತ್ತಭಾವಗ್ಗಹಣತೋ ಚ ನೇಸಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಭಾವೋ ವಿಭತ್ತೋ।

ಸಮ್ಮಾ ಪದಹನ್ತಿ ಏತೇನ, ಸಯಂ ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಪದಹತಿ, ಪಸತ್ಥಂ ಸುನ್ದರಂ ವಾ ಪದಹನನ್ತಿ **ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ,** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಧಾನಭಾವಕರಣತೋ **ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ,** ವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಮ್ಪಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಪಹಾನವಸೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಉಪ್ಪಾದನಠಾಪನವಸೇನ ಚ ಚತುಕಿಚ್ಚಸಾಧಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ "**ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ**"ತಿ।

ಇಜ್ಝತೀತಿ **ಇದ್ಧಿ,** ಸಮಿಜ್ಝತಿ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಜ್ಝನ್ತಿ ತಾಯ ವಾ ಸತ್ತಾ ಇದ್ಧಾ ವುದ್ಧಾ ಉಕ್ಕಂಸಗತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಇದ್ಧಿ**। ಪಠಮೇನ ಅತ್ಥೇನ ಇದ್ಧಿ ಏವ ಪಾದೋ **ಇದ್ಧಿಪಾದೋ,** ಇದ್ಧಿಕೋಟ್ಠಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುತಿಯೇನ ಅತ್ಥೇನ ಇದ್ಧಿಯಾ ಪಾದೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಅಧಿಗಮುಪಾಯೋತಿ **ಇದ್ಧಿಪಾದೋ**। ತೇನ ಹಿ ಉಪರೂಪರಿವಿಸೇಸಸಙ್ಖಾತಂ ಇದ್ಧಿಂ ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಇದ್ಧಿಪಾದೋ ಯಸ್ಮಾ ಛನ್ದಾದಿಕೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅಧಿಪತಿಧಮ್ಮೇ ಧುರೇ ಜೇಟ್ಠಕೇ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೋ**"ತಿ।

ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀತಿ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। ತತ್ಥ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಲಕ್ಖಣೇ ಇನ್ದಟ್ಠಂ ಕಾರೇತೀತಿ **ಸದ್ಧಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ**। ಕೋಸಜ್ಜಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣೇ, ಪಮಾದಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣೇ, ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣೇ, ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣೇ ಇನ್ದಟ್ಠಂ ಕಾರೇತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ**।

ತಾನಿಯೇವ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದೀಹಿ ಅನಭಿಭವನೀಯತೋ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಥಿರಭಾವೇನ ಚ **ಬಲಾನಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾತಿ ಬೋಧಿಯಾ, ಬೋಧಿಸ್ಸ ವಾ ಅಙ್ಗಾತಿ **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ**। ಯಾ ಹಿ ಏಸಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗೀ, ಯಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಯ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಕಾಮಸುಖತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸಾದೀನಂ ಅನೇಕೇಸಂ ಉಪದ್ದವಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾಯ ಸತಿಧಮ್ಮವಿಚಯವೀರಿಯಪೀತಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮಾಧಿಉಪೇಕ್ಖಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ

ಬುಜ್ಝತಿ ಕಿಲೇಸನಿದ್ದಾಯ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ **“ಬೋಧೀ”**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ಬೋಧಿಯಾ ಅಙ್ಗಾತಿ **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ** ಝಾನಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗಾದಯೋ ವಿಯ। ಯೋಪೇಸ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ **“ಬೋಧೀ”**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ಬೋಧಿಸ್ಸ ವಾ ಅಙ್ಗಾತಿಪಿ **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ** ಸೇನಙ್ಗರಥಙ್ಗಾದಯೋ ವಿಯ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ “ಬುಜ್ಝನಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೫.೧೮೨; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೬೬; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೫), “ಬೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೧೭) ನಯೇನಪಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋತಿ ತಂತಂಮಗ್ಗವಜ್ಝೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಿಯಭಾವಕರತ್ತಾ ಅರಿಯಫಲಪಟಿಲಾಭಕರತ್ತಾ ಚ **ಅರಿಯೋ**। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಾನಿ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ಅಟ್ಠಙ್ಗಾನಿಯೇವ ವಾ **ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ**। ಮಾರೇನ್ತೋ ಕಿಲೇಸೇ ಗಚ್ಛತಿ, ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ವಾ ಮಗ್ಗೀಯತಿ, ಸಯಂ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗತೀತಿ **ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಏವಮೇತೇಸಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀನಂ ಅತ್ಥವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸೋತಾಪನ್ನೋತಿ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಸೋತಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಠಿತೋ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸ್ಸ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಪಠಮಮಗ್ಗಟ್ಠೋ , ಯೋ ಅಟ್ಠಮಕೋತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಕದಾಗಾಮೀ**ತಿ ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಆಗಮನಸೀಲೋ ದುತಿಯಫಲಟ್ಠೋ। **ಅನಾಗಾಮೀ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಕಾಮಲೋಕಂ ಅನಾಗಮನಸೀಲೋ ತತಿಯಫಲಟ್ಠೋ। ಯೋ ಪನ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ಏಕಬೀಜೀತಿ ಏವಮಾದಿಕೋ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗೋ, ಸೋ ತೇಸಂಯೇವ ಭೇದೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಮತಕುಣಪಸದಿಸೇನ ದುಸ್ಸೀಲಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸಾಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಅಸಂವಾಸಾರಹಸಂವಾಸಾರಹಭಾವಾನಂ ಕಾರಣಪರಿದೀಪನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಛನ್ನಮತಿವಸ್ಸತೀ**ತಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ ಅಞ್ಞಂ ನವಂ ಆಪತ್ತಿಂ

ಆಪಜ್ಜತಿ, ತತೋ ಅಪರನ್ತಿ ಏವಂ ಆಪತ್ತಿವಸ್ಸಂ ಕಿಲೇಸವಸ್ಸಂ ಅತಿವಿಯ ವಸ್ಸತಿ। **ವಿವಟಂ ನಾತಿವಸ್ಸತೀ**ತಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ ತಂ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ವಿವರನ್ತೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಯಥಾವಿನಯಂ ಪಟಿಕರೋನ್ತೋ ದೇಸೇನ್ತೋ ವುಟ್ಠಹನ್ತೋ ಅಞ್ಞಂ ನವಂ ಆಪತ್ತಿಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ, ತೇನಸ್ಸ ತಂ ವಿವಟಂ ಪುನ ಆಪತ್ತಿವಸ್ಸಂ ಕಿಲೇಸವಸ್ಸಂ ನ ವಸ್ಸತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಏತದೇವ, ತಸ್ಮಾ **ಛನ್ನಂ** ಛಾದಿತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ವಿವರೇಥ। **ಏವಂ ತಂ ನಾತಿವಸ್ಸತೀ**ತಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅತಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸವಸ್ಸನೇನ ನ ವಸ್ಸತಿ ನ ತೇಮೇತಿ, ಏವಂ ಸೋ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅನವಸ್ಸುತೋ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅಟ್ಠಚ್ಛರಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸವನಾರಹಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೬. ಅಥ ಭಗವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ “ಇದಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಅಬ್ಬುದೋ ಜಾತೋ, ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಉಪೋಸಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನ ಚ ತಥಾಗತೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಉಪೋಸಥಂ ಉದ್ದಿಸತಿ, ಅನುದ್ದಿಸನ್ತೇ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪೋಸಥೋ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ,

ಯನ್ನೂನಾಹಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಞೇವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ, ಏವಂ ಪನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಞೇವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನಿ । ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ನದಾನಾಹ**ನ್ತಿ ನ ಇದಾನಿ ಅಹಂ। ಉಪೋಸಥಂ ನ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ನ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ **ನ**-ಕಾರೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ದುವಿಧಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಆಣಾಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿ। ತೇಸು "ಸುಣಾತು ಮೇ ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿಕಂ **ಆಣಾಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ,** ತಂ ಸಾವಕಾವ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ನ ಬುದ್ಧಾ, ಯಂ ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ ಉದ್ದಿಸೀಯತಿ। "ಖನ್ತೀ ಪರಮಂ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ...ಪೇ॰... ಅನುಪವಾದೋ ಅನುಪಘಾತೋ...ಪೇ॰... ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೯೦; ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೩-೧೮೫) ಇಮಾ ಪನ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾ **ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ** ನಾಮ, ತಂ ಬುದ್ಧಾವ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ನ ಸಾವಕಾ। ಛನ್ನಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ। ದೀಘಾಯುಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಧರಮಾನಕಾಲೇ ಅಯಮೇವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ, ಅಪ್ಪಾಯುಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂಯೇವ, ತತೋ ಪರಂ ಇತರೋ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ನ ಬುದ್ಧಾ। ತಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ವೀಸತಿವಸ್ಸಮತ್ತಂ ಇಮಂ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ನ ಉದ್ದಿಸಿ।

ಅಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅಕಾರಣಂ। **ಅನವಕಾಸೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥ ಫಲಂ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ "ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ "ಅವಕಾಸೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಯ**ನ್ತಿ ಕಿರಿಯಾಪರಾಮಸನಂ। **ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಪತ್ತಿಕೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಸೋತಬ್ಬ**ನ್ತಿಆದಿ ಪದತ್ಥತೋ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। ವಿನಿಚ್ಛಯತೋ ಪನೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವುತ್ತಮೇವ। ತತ್ಥ **ಪುರೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ**ತಿ ಇತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ।

ಧಮ್ಮಿಕಾಧಮ್ಮಿಕಪಾತಿಮೋಕ್ಖಟ್ಠಪನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೭. **ಕತಞ್ಚ ಅಕತಞ್ಚ ಉಭಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಏಕನ್ತೇನ ಕತಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಕತಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ತದುಭಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ।

ಧಮ್ಮಿಕಪಾತಿಮೋಕ್ಖಟ್ಠಪನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೯. **ಪರಿಸಾ ವುಟ್ಠಾತೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಠಪಿತಂ, ತಂ ವತ್ಥುಂ ಅವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ಕೇನಚಿ ಅನ್ತರಾಯೇನ ವುಟ್ಠಾತಿ।

೩೯೩. **ಪಚ್ಚಾದಿಯತೀ**ತಿ ಪತಿ ಆದಿಯತಿ, "ಅಕತಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪುನ ಆರಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅತ್ತಾದಾನಅಙ್ಗಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೯೮. ಪರಂ ಚೋದೇತುಂ ಅತ್ತನಾ ಆದಾತಬ್ಬಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಅಧಿಕರಣಂ **ಅತ್ತಾದಾನಂ**। ತೇನಾಹ **"ಸಾಸನಂ ಸೋಧೇತುಕಾಮೋ"**ತಿಆದಿ। **ವಸ್ಸಾರತ್ತೋ**ತಿ ವಸ್ಸಕಾಲೋ।

ಚೋದಕೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೯೯. **ಪಟಿಮಾಸಿತು**ನ್ತಿ ಪರಾಮಸಿತುಂ। **ಪಲಿಬೋಧೇ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಅಧಿಗತಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಪ್ಪನಾಪ್ಪತ್ತಂ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ವಿಹತಾಘಾತ"**ನ್ತಿ।

ಚೋದಕೇನ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಧಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೦೦. **ನೋ ದೋಸನ್ತರೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚಿತ್ತಪರಿಯಾಯೋ ಅನ್ತರ-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ “**ನ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ**”ತಿ।

ಚೋದಕಚುದಿತಕಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೦೧. **ಕರುಣ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪನಾಪ್ಪತ್ತಂ ಕರುಣಜ್ಝಾನಂ। **ಕರುಣಾಪುಬ್ಬಭಾಗ**ನ್ತಿ ಪರಿಕಮ್ಮುಪಚಾರವಸಪ್ಪವತ್ತಂ ಕರುಣಂ। **ಮೇತ್ತಞ್ಚ ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗಞ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಟ್ಠಪನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಭಿಕ್ಖುನಿಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಮಹಾಪಜಾಪತಿಗೋತಮೀವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೦೨. ಭಿಕ್ಖುನಿಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಸಕ್ಕೇಸು ವಿಹರತೀ**ತಿ ಪಠಮಗಮನೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। **ಮಹಾಪಜಾಪತಿ ಗೋತಮೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಗೋತಮೀ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। ನಾಮಕರಣದಿವಸೇ ಪನಸ್ಸಾ ಲದ್ಧಸಕ್ಕಾರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸಚೇ ಅಯಂ ಧೀತರಂ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ ಮಹೇಸೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸಚೇ ಪುತ್ತಂ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಉಭಯಥಾಪಿ ಮಹತೀಯೇವಸ್ಸಾ ಪಜಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ಪುತ್ತಪಜಾಯ ಚೇವ ಧೀತುಪಜಾಯ ಚ ಮಹನ್ತತಾಯ "ಮಹಾಪಜಾಪತೀ"ತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು, ಇಧ ಪನ ಗೋತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ "ಮಹಾಪಜಾಪತಿ ಗೋತಮೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಭಗವಾ ಕಪಿಲಪುರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಠಮಮೇವ ನನ್ದಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ, ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ರಾಹುಲಕುಮಾರಂ। **ಚುಮ್ಬಟಕಕಲಹೇ** ಪನ ಉಭಯನಗರವಾಸಿಕೇಸು ಯುದ್ಧತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖನ್ತೇಸು ಸತ್ಥಾ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇ ರಾಜಾನೋ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ **ಅತ್ತದಣ್ಡಸುತ್ತಂ** (ಸು॰ ನಿ॰ ೯೪೧ ಆದಯೋ) ಕಥೇಸಿ। ರಾಜಾನೋ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಸತೇ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಸತೇ ದಾರಕೇ ಅದಂಸು। ತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಕುಮಾರಸತಾನಿ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಅಥ ನೇಸಂ ಪಜಾಪತಿಯೋ ಸಾಸನಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅನಭಿರತಿಂ ಉಪ್ಪಾದಯಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಅನಭಿರತಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ತೇ ಪಞ್ಚಸತೇ ದಹರಭಿಕ್ಖೂ ಕುಣಾಲದಹಂ ನೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕುಣಾಲಕಾಲೇ ನಿಸಿನ್ನಪುಬ್ಬೇ ಪಾಸಾಣತಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ **ಕುಣಾಲಜಾತಕ**ಕಥಾಯ (ಜಾ॰ ೨.೨೧.ಕುಣಾಲಜಾತಕ) ತೇಸಂ ಅನಭಿರತಿಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಪುನ ಮಹಾವನಂ ಆನೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲೇ। ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಜಾನನತ್ಥಂ ಪುನಪಿ ಪಜಾಪತಿಯೋ ಸಾಸನಂ ಪಹಿಣಿಂಸು। ತೇ "ಅಭಬ್ಬಾ ಮಯಂ ಘರಾವಾಸಸ್ಸಾ"ತಿ ಪಟಿಸಾಸನಂ ಪಹಿಣಿಂಸು। ತಾ "ನ ದಾನಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪರಘರಂ ಗನ್ತುಂ ಯುತ್ತಂ, ಮಹಾಪಜಾಪತಿಯಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅನುಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಪಞ್ಚಸತಾಪಿ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಅಯ್ಯೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅನುಜಾನಾಪೇಥಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಮಹಾಪಜಾಪತಿ ಚ ತಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ, ಸೇತಚ್ಛತ್ತಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ರಞ್ಞೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಕಾಲೇ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿಪಿ ವದನ್ತಿಯೇವ। **ಪಕ್ಕಾಮೀ**ತಿ ಪುನ ಕಪಿಲಪುರಮೇವ ಪಾವಿಸಿ।

ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಿತ್ವಾತಿ ಬೋಧನೇಯ್ಯಸತ್ತಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಯಥಾಜ್ಝಾಸಯೇನ ವಿಹರಿತ್ವಾ। **ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮೀ**ತಿ ಮಹಾಜನಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉತ್ತಮಾಯ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ಅನೋಪಮೇನ ಬುದ್ಧವಿಲಾಸೇನ ಅತುರಿತಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮಿ। **ಸಮ್ಬಹುಲಾಹಿ ಸಾಕಿಯಾನೀಹಿ ಸದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಅನ್ತೋನಿವೇಸನಸ್ಮಿಂಯೇವ ದಸಬಲಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಾಪಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ಸಾಕಿಯಾನಿಯೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾವೇಸಂಯೇವ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಹಿಪಿ ತಾಹಿ ಸಮ್ಬಹುಲಾಹಿ ಸಾಕಿಯಾನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ। **ಪಕ್ಕಾಮೀ**ತಿ ಗಮನಂ ಅಭಿನೀಹರಿ। ಗಮನಾಭಿನೀಹರಣಕಾಲೇ ಪನಸ್ಸಾ "ಸುಕುಮಾರಾ ರಾಜಿತ್ಥಿಯೋ ಪದಸಾ ಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಸಾಕಿಯಕೋಲಿಯರಾಜಾನೋ ಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾಯೋ ಉಪಟ್ಠಾಪಯಿಂಸು, ತಾ ಪನ "ಯಾನೇ ಆರುಯ್ಹ ಗಚ್ಛನ್ತೀಹಿ ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ ಕತೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏಕಪಣ್ಣಾಸಯೋಜನಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಪದಸಾವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಂಸು। ರಾಜಾನೋಪಿ ಪುರತೋ ಚ ಪಚ್ಛತೋ ಚ ಆರಕ್ಖಂ ಸಂವಿದಹಾಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಡುಲಸಪ್ಪಿತೇಲಾದೀನಂ ಸಕಟಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ "ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಆಹಾರಂ ಪಟಿಯಾದೇಥಾ"ತಿ ಪುರಿಸೇ ಪೇಸಯಿಂಸು। **ಸೂನೇಹಿ ಪಾದೇಹೀ**ತಿ ತಾಸಞ್ಹಿ ಸುಖುಮಾಲತ್ತಾ ಪಾದೇಸು ಏಕೋ ಫೋಟೋ ಉಟ್ಠೇತಿ, ಏಕೋ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಉಭೋ ಪಾದಾ ಕಟಕಟ್ಠಿಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಉದ್ಧುಮಾತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸೂನೇಹಿ ಪಾದೇಹೀ"ತಿ। **ಬಹಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೇ**ತಿ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಸ್ಸ ಬಹಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇವಂ ಠಿತಾತಿ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸಾ ಅಹೋಸಿ "ಅಹಂ ತಥಾಗತೇನ ಅನನುಞ್ಞಾತಾ ಸಯಮೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾವೇಸಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿಂ, ಏವಂ ಗಹಿತಭಾವೋ ಚ ಪನ ಮೇ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪಾಕಟೋ ಜಾತೋ, ಸಚೇ ಸತ್ಥಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅನುಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ಸಚೇ ನಾನುಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಮಹತೀ ಗರಹಾ

ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ರೋದಮಾನಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। **ಕಿಂ ನು ತ್ವಂ ಗೋತಮೀತಿ** ಕಿಂ ನು ರಾಜಕುಲಾನಂ ವಿಪತ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಕೇನ ನು ತ್ವಂ ಕಾರಣೇನ ಏವಂ ವಿವಣ್ಣಭಾವಂ ಪತ್ತಾ ಸೂನೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ…ಪೇ॰… ಠಿತಾತಿ।

ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಕಾರಣೇನ। **ಆಪಾದಿಕಾತಿ** ಸಂವಡ್ಢಿಕಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಹತ್ಥಪಾದೇಸು ಹತ್ಥಪಾದಕಿಚ್ಚಂ ಅಸಾಧೇನ್ತೇಸು ಹತ್ಥೇ ಚ ಪಾದೇ ಚ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೋಸಿಕಾತಿ** ದಿವಸಸ್ಸ ದ್ವೇ ತಯೋ ವಾರೇ ನಹಾಪೇತ್ವಾ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಪಾಯೇತ್ವಾ ತುಮ್ಹೇ ಪೋಸೇಸಿ। **ಥಞ್ಞಂ ಪಾಯೇಸೀತಿ** ನನ್ದಕುಮಾರೋ ಕಿರ ಬೋಧಿಸತ್ತತೋ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ದಹರತರೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಜಾತೇ ಮಹಾಪಜಾಪತಿ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಂ ಧಾತೀನಂ ದತ್ವಾ ಸಯಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಧಾತಿಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ ಅತ್ತನೋ ಥಞ್ಞಂ ಪಾಯೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಥೇರೋ ಏವಮಾಹ। **ಸಾಧು ಭನ್ತೇತಿ** "ಬಹುಕಾರಾ"ತಿಆದೀಹಿ ತಸ್ಸಾ ಗುಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಮಹಾಪಜಾಪತಿಗೋತಮೀವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೦೩. ಸತ್ಥಾಪಿ "ಇತ್ಥಿಯೋ ನಾಮ ಪರಿತ್ತಸದ್ಧಾ, ಏಕಾಯಾಚಿತಮತ್ತೇಯೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತಾಯ ನ ಮಮ ಸಾಸನಂ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಗಾಹಾಪೇತುಕಾಮತಾಯ **"ಸಚೇ, ಆನನ್ದ, ಮಹಾಪಜಾಪತಿ ಗೋತಮೀ ಅಟ್ಠ ಗರುಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸಾವಸ್ಸಾ ಹೋತು ಉಪಸಮ್ಪದಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಾವಸ್ಸಾತಿ** ಸಾ ಏವ ಅಸ್ಸಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪಿ ಹೋತು।

ತದಹುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ತಂ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ। **ಅಭಿವಾದನಂ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಂ ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಂ ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ** ಮಾನಾತಿಮಾನಂ ಅಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ಅಭಿವಾದನಂ, ಆಸನಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನವಸೇನ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಂ, ದಸನಖೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಂ, ಆಸನಪಞ್ಞಾಪನಬೀಜನಾದಿಕಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಂ ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಞ್ಚ ಕತ್ತಬ್ಬಂ। **ಅಭಿಕ್ಖುಕೇ ಆವಾಸೇತಿ** ಯತ್ಥ ವಸನ್ತಿಯಾ ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಓವಾದತ್ಥಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮನಾರಹೇ ಠಾನೇ ಓವಾದದಾಯಕೋ ಆಚರಿಯೋ ನತ್ಥಿ, ಅಯಂ ಅಭಿಕ್ಖುಕೋ ಆವಾಸೋ ನಾಮ, ಏವರೂಪೇ ಆವಾಸೇ ವಸ್ಸಂ ನ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬಂ। **ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸನ್ತಿ** ಅನುಪೋಸಥಿಕಂ। **ಓವಾದೂಪಸಙ್ಕಮನನ್ತಿ** ಓವಾದತ್ಥಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ। **ದಿಟ್ಠೇನಾತಿ** ಚಕ್ಖುನಾ ದಿಟ್ಠೇನ। **ಸುತೇನಾತಿ** ಸೋತೇನ ಸುತೇನ। **ಪರಿಸಙ್ಕಾಯಾತಿ** ದಿಟ್ಠಸುತವಸೇನ ಪರಿಸಙ್ಕಿತೇನ। **ಗರುಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಗರುಕಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಂ। **ಪಕ್ಖಮಾನತ್ತನ್ತಿ** ಅನೂನಾನಿ ಪನ್ನರಸ ದಿವಸಾನಿ ಮಾನತ್ತಂ। **ಛಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ವಿಕಾಲಭೋಜನಚ್ಛಟ್ಠೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। **ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖಾಯಾತಿ** ಏಕಸಿಕ್ಖಮ್ಪಿ ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರಿತಸಿಕ್ಖಾಯ।

ನ ಅಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬೋ ನ ಪರಿಭಾಸಿತಬ್ಬೋತಿ ದಸನ್ನಂ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥುನಾ ನ ಅಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬೋ, ಭಯುಪದಂಸನಾಯ ಕಾಯಚಿ ಪರಿಭಾಸಾಯ ನ ಪರಿಭಾಸಿತಬ್ಬೋ। **ಓವಟೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಚನಪಥೋತಿ** ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಧಮ್ಮಕಥಾಸಙ್ಖಾತೋ ವಚನಪಥೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಓವಟೋ ಪಿಹಿತೋ, ನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಓವದಿತಬ್ಬೋ ವಾ ಅನುಸಾಸಿತಬ್ಬೋ ವಾ, "ಭನ್ತೇ ಪೋರಾಣಕತ್ಥೇರಾ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ವತ್ತಂ ಪೂರಯಿಂಸೂ"ತಿ ಏವಂ ಪನ ಪವೇಣಿವಸೇನ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಅನೋವಟೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀಸೂತಿ** ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ವಚನಪಥೋ ಅನಿವಾರಿತೋ, ಯಥಾರುಚಿಯಾ ಓವದನ್ತು ಅನುಸಾಸನ್ತು ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೂತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇಸಾ ಗರುಧಮ್ಮಕಥಾ ಮಹಾವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇಮೇ ಪನ ಅಟ್ಠ ಗರುಧಮ್ಮೇ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಥೇರೇನ ಅತ್ತನೋ ಆರೋಚಿಯಮಾನೇ ಸುತ್ವಾ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಯಾ ತಾವಮಹನ್ತಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಖಣೇನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭಿ। ಅನೋತತ್ತದಹತೋ ಆಹಟೇನ ಸೀತುದಕಸ್ಸ ಘಟಸತೇನ ಮತ್ಥಕೇ ಪರಿಸಿತ್ತಾ ವಿಯ ವಿಗತಪರಿಳಾಹಾ ಅತ್ತಮನಾ ಹುತ್ವಾ ಗರುಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಆವಿ ಕರೋನ್ತೀ **“ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭನ್ತೇ”**ತಿಆದಿಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತತ್ಥ **ದಹರೋ**ತಿ ತರುಣೋ। **ಯುವಾ**ತಿ ಯೋಬ್ಬಞ್ಞಭಾವೇ ಠಿತೋ। **ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋ**ತಿ ಅಲಙ್ಕಾರಸಭಾವೋ। ತತ್ಥ ಕೋಚಿ ತರುಣೋಪಿ ಯುವಾ ನ ಹೋತಿ ಯಥಾ ಅತಿತರುಣೋ। ಕೋಚಿ ಯುವಾಪಿ ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋ ನ ಹೋತಿ ಯಥಾ ಉಪಸನ್ತಸಭಾವೋ ಆಲಸಿಯಬ್ಯಸನಾದೀಹಿ ವಾ ಅಭಿಭೂತೋ, ಇಧ ಪನ ದಹರೋ ಚೇವ ಯುವಾ ಚ ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋ ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಉಪ್ಪಲಾದೀನಿ ಲೋಕಸಮ್ಮತತ್ತಾ ವುತ್ತಾನಿ। ಇತೋ ಪರಂ ಯಂ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ದಸ್ಸಿತಮೇವ।

ತತ್ಥ **ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ**ತಿ ಇದಂ ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸತತೋ ಉದ್ಧಂ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸುಯೇವ ವಸ್ಸಸತೇಸು ಸದ್ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಾ ಕಾರಣನಿದಸ್ಸನಂ। **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪಭೇದಪ್ಪತ್ತಖೀಣಾಸವವಸೇನೇವ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ “ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತಖೀಣಾಸವಗ್ಗಹಣೇನ ಝಾನಾನಿಪಿ ಗಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ನ ಹಿ ನಿಜ್ಝಾನಕಾನಂ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಸಮ್ಪತ್ತಿ ಇಜ್ಝತೀ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಖೀಣಾಸವವಸೇನ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಚ ಯಂ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಖನ್ಧಕಭಾಣಕಾನಂ ಮತೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೬೧) ಪನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ –

> “ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತೇಹಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ಛಳಭಿಞ್ಞೇಹಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ, ತೇವಿಜ್ಜೇಹಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ, ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೇಹಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇನ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠಾಸೀ”ತಿ।

ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೩೦) –

> “ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಮೇವ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ತತೋ ತಾಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ತಾಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಸೋತಾಪನ್ನಾ”ತಿ –

ವುತ್ತಂ।

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩.೧೫೬) –

> “ಪಠಮಬೋಧಿಯಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ಕಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಂಸು, ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಅಹೇಸುಂ, ತತೋ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಪತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಇದಾನಿ ಕಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಆಸವಕ್ಖಯಮತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ, ತಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ, ತಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಮ್ಪಿ ಪತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ –

ವುತ್ತಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಚೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪಟಿವಿರುದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಭಾಣಕಾನಂ ಮತಮೇವ ಆಚರಿಯೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಹಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸೇವ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರೋಧಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಸಿಯಾತಿ।

ತಾನಿಯೇವಾತಿ ತಾನಿಯೇವ ಪಞ್ಚ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ। ಪರಿಯತ್ತಿಮೂಲಕಂ ಸಾಸನನ್ತಿ ಆಹ "**ನ ಹಿ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಅಸತಿ ಪಟಿವೇಧೋ ಅತ್ಥೀ**"ತಿಆದಿ। ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಹಿ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಅಧಿಗಮೋ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ಕಿಂಕಾರಣಾ? ಅಯಞ್ಹಿ ಪರಿಯತ್ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಪಟಿಪತ್ತಿ ಅಧಿಗಮಸ್ಸ, ಇತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿತೋಪಿ ಪರಿಯತ್ತಿಯೇವ ಪಮಾಣಂ। ತತ್ಥ ಪಟಿವೇಧೋ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತಿಪಿ ನ ಹೋತಿಪಿ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕಾಲೇ ಪಟಿವೇಧಕರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹೂ ಹೋನ್ತಿ, "ಏಸ ಭಿಕ್ಖು ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ದೀಪೇ ಏಕವಾರಂ ಪುಥುಜ್ಜನಭಿಕ್ಖು ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಕಾಪಿ ಕದಾಚಿ ಬಹೂ ಹೋನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಅಪ್ಪಾ, ಇತಿ ಪಟಿವೇಧೋ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತಿಪಿ ನ ಹೋತಿಪಿ। ಸಾಸನಟ್ಠಿತಿಯಾ ಪನ ಪರಿಯತ್ತಿಯೇವ ಪಮಾಣಂ। ಪಣ್ಡಿತೋ ಹಿ ತೇಪಿಟಕಂ ಸುತ್ವಾ ದ್ವೇಪಿ ಪೂರೇತಿ। ಯಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಆಳಾರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾ ಸತ್ತ ಚ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಸೋ "ನ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಆಹ, ತತೋ ಉದಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಧಿಗತವಿಸೇಸಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಸೋ ಆಚಿಕ್ಖಿ, ತಸ್ಸ ವಚನಸಮನನ್ತರಮೇವ ಮಹಾಸತ್ತೋ ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇಸಿ, ಏವಮೇವ ಪಞ್ಞವಾ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ದ್ವೇಪಿ ಪೂರೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಠಿತಾಯ ಸಾಸನಂ ಠಿತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾಪಿ ಮಹತೋ ತಳಾಕಸ್ಸ ಪಾಳಿಯಾ ಥಿರಾಯ ಉದಕಂ ನ ಠಸ್ಸತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಉದಕೇ ಸತಿ ಪದುಮಾದೀನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ನ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಏವಮೇವ ಮಹಾತಳಾಕಸ್ಸ ಥಿರಪಾಳಿಸದಿಸೇ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಸತಿ ಮಹಾತಳಾಕೇ ಉದಕಸದಿಸಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಕಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ನತ್ಥೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತೇಸು ಸತಿ ಮಹಾತಳಾಕೇ ಪದುಮಾದೀನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಯ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ನತ್ಥೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಏಕನ್ತತೋ ಪರಿಯತ್ತಿಯೇವ ಪಮಾಣಂ।

ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರಹಿತಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ **ಪರಿಯತ್ತೀ**ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೧೩೦) ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಸಾಟ್ಠಕಥಾ ಪಾಳಿ। ಯಾವ ಸಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಾವ ಪರಿಯತ್ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಕಲಿಯುಗರಾಜಾನೋ ಅಧಮ್ಮಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸು ಅಧಮ್ಮಿಕೇಸು ತೇಸಮ್ಪಿ ಅಮಚ್ಚಾದಯೋ ಅಧಮ್ಮಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ರಟ್ಠಜನಪದವಾಸಿನೋತಿ ತೇಸಂ ಅಧಮ್ಮಿಕತಾಯ ನ ದೇವೋ ಸಮ್ಮಾ ವಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಸಸ್ಸಾನಿ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸು ಅಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೇಸು ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖೂ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕಿಲಮನ್ತಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ಸಙ್ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಪರಿಯತ್ತಿ ಪರಿಹಾಯತಿ, ಅತ್ಥವಸೇನ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಪಾಳಿವಸೇನೇವ ಧಾರೇನ್ತಿ। ತತೋ ಕಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪಾಳಿಮ್ಪಿ ಸಕಲಂ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಪಠಮಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ಪರಿಹಾಯತಿ, ಪರಿಹಾಯಮಾನಂ ಮತ್ಥಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಪಠಮಮೇವ ಹಿ ಮಹಾಪಕರಣಂ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಹೀನೇ ಯಮಕಂ, ಕಥಾವತ್ಥು, ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಧಾತುಕಥಾ, ವಿಭಙ್ಗೋ, ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹೋತಿ।

ಏವಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕೇ ಪರಿಹೀನೇ ಮತ್ಥಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಪಠಮಞ್ಹಿ ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯೋ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಪಠಮಂ ಏಕಾದಸಕನಿಪಾತೋ…ಪೇ॰… ತತೋ ಏಕಕನಿಪಾತೋತಿ। ಏವಂ ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯೇ ಪರಿಹೀನೇ ಮತ್ಥಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೋ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಪಠಮಞ್ಹಿ ಮಹಾವಗ್ಗೋ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತತೋ ಸಳಾಯತನವಗ್ಗೋ, ಖನ್ಧಕವಗ್ಗೋ, ನಿದಾನವಗ್ಗೋ, ಸಗಾಥಾವಗ್ಗೋತಿ। ಏವಂ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ ಪರಿಹೀನೇ ಮತ್ಥಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೋ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಪಠಮಞ್ಹಿ ಉಪರಿಪಣ್ಣಾಸಕೋ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತತೋ ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸಕೋ, ತತೋ ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸಕೋತಿ। ಏವಂ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ ಪರಿಹೀನೇ ಮತ್ಥಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದೀಘನಿಕಾಯೋ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಪಠಮಞ್ಹಿ ಪಾಥಿಕವಗ್ಗೋ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತತೋ ಮಹಾವಗ್ಗೋ, ತತೋ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧವಗ್ಗೋತಿ। ಏವಂ ದೀಘನಿಕಾಯೇ ಪರಿಹೀನೇ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ ಪರಿಹೀನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ವಿನಯಪಿಟಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಜಾತಕಮೇವ ಧಾರೇನ್ತಿ। ವಿನಯಪಿಟಕಞ್ಹಿ ಲಜ್ಜಿನೋ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಲಾಭಕಾಮಾ ಪನ "ಸುತ್ತನ್ತೇ ಕಥಿತೇಪಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಜಾತಕಮೇವ ಧಾರೇನ್ತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಜಾತಕಮ್ಪಿ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಅಥ

ನೇಸಂ ಪಠಮಂ ವೇಸ್ಸನ್ತರಜಾತಕಂ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತತೋ ಪಟಿಲೋಮಕ್ಕಮೇನ ಪುಣ್ಣಕಜಾತಕಂ, ಮಹಾನಾರದಜಾತಕನ್ತಿ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅಪಣ್ಣಕಜಾತಕಂ ಪರಿಹಾಯತಿ, ವಿನಯಪಿಟಕಮೇವ ಧಾರೇನ್ತಿ।

ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ತಮ್ಪಿ ಮತ್ಥಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಪಠಮಞ್ಹಿ ಪರಿವಾರೋ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತತೋ ಖನ್ಧಕೋ, ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗೋ, ಮಹಾವಿಭಙ್ಗೋತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕಮತ್ತಮೇವ ಧಾರೇನ್ತಿ। ತದಾಪಿ ಪರಿಯತ್ತಿ ಅನನ್ತರಹಿತಾವ ಹೋತಿ। ಯಾವ ಪನ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚತುಪ್ಪದಿಕಗಾಥಾಪಿ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಪರಿಯತ್ತಿ ಅನನ್ತರಹಿತಾವ ಹೋತಿ। ಯದಾ ಸದ್ಧೋ ಪಸನ್ನೋ ರಾಜಾ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಸುವಣ್ಣಚಙ್ಕೋಟಕಮ್ಹಿ ಸಹಸ್ಸತ್ಥವಿಕಂ ಠಪಾಪೇತ್ವಾ "ಬುದ್ಧೇಹಿ ಕಥಿತಂ ಚತುಪ್ಪದಿಕಂ ಗಾಥಂ ಜಾನನ್ತೋ ಇಮಂ ಸಹಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹತೂ"ತಿ ನಗರೇ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನಕಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ "ಏಕವಾರಂ ಚರಾಪಿತೇ ನಾಮ ಸುಣನ್ತಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಅಸುಣನ್ತಾಪೀ"ತಿ ಯಾವತತಿಯಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನಕಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ರಾಜಪುರಿಸಾ ಸಹಸ್ಸತ್ಥವಿಕಂ ಪುನ ರಾಜಕುಲಂ ಪವೇಸೇನ್ತಿ, ತದಾ ಪರಿಯತ್ತಿ ಅನ್ತರಹಿತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಚಿರಂ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತೀತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರಹಿತಾಯಪಿ ಲಿಙ್ಗಮತ್ತಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತಿ। ಕಥಂ? ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಹಿ ಕಾಲೇ ಚೀವರಗ್ಗಹಣಂ ಪತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣಂ ಆಲೋಕಿತವಿಲೋಕಿತಂ ನ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ, ನಿಗಣ್ಠಸಮಣಾ ವಿಯ ಅಲಾಬುಪತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಪತ್ತಂ ಅಗ್ಗಬಾಹಾಯ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಆದಾಯ ವಿಚರನ್ತಿ, ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಲಿಙ್ಗಂ ಅನನ್ತರಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪನ ಕಾಲೇ ಅಗ್ಗಬಾಹತೋ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ಸಿಕ್ಕಾಯ ವಾ ಓಲಮ್ಬೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ಚೀವರಮ್ಪಿ ರಜನಸಾರುಪ್ಪಂ ಅಕತ್ವಾ ಓಟ್ಠಟ್ಠಿವಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ರಜನ್ತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ರಜನಮ್ಪಿ ನ ಹೋತಿ, ದಸಚ್ಛಿನ್ದನಂ ಓವಟ್ಟಿಕಾವಿಜ್ಝನಂ ಕಪ್ಪಮತ್ತಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ವಳಞ್ಜನ್ತಿ, ಪುನ ಓವಟ್ಟಿಕಂ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಕಪ್ಪಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ। ತತೋ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ ದಸಾ ಛೇತ್ವಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ವಿಯ ಚರನ್ತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ "ಕೋ ಇಮಿನಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಖುದ್ದಕಂ ಕಾಸಾವಖಣ್ಡಂ ಹತ್ಥೇ ವಾ ಗೀವಾಯಂ ವಾ ಬನ್ಧನ್ತಿ, ಕೇಸೇಸು ವಾ ಅಲ್ಲೀಯಾಪೇನ್ತಿ, ದಾರಭರಣಂ ಕರೋನ್ತಾ ಕಸಿತ್ವಾ ವಪಿತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ತದಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ದೇನ್ತೋ ಜನೋ ಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಏತೇಸಮ್ಪಿ ದೇತಿ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ "ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನಾನನ್ದ, ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ಗೋತ್ರಭುನೋ ಕಾಸಾವಕಣ್ಠಾ ದುಸ್ಸೀಲಾ ಪಾಪಧಮ್ಮಾ, ತೇಸು ದುಸ್ಸೀಲೇಸು ಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದಾನಂ ದಸ್ಸನ್ತಿ, ತದಾಪಾಹಂ, ಆನನ್ದ, ಸಙ್ಘಗತಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೮೦)। ತತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ "ಪಪಞ್ಚೋ ಏಸ, ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಅಮ್ಹಾಕ"ನ್ತಿ ಕಾಸಾವಖಣ್ಡಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ಖಿಪನ್ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಲಿಙ್ಗಂ ಅನ್ತರಹಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಸಪದಸಬಲಸ್ಸ ಕಿರ ಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯೋನಕಾನಂ ಸೇತವತ್ಥಾನಿ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚರಣಚಾರಿತ್ತಂ ಜಾತಂ। ಏವಂ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರಹಿತಾಯಪಿ ಲಿಙ್ಗಮತ್ತಂ ಚಿರಂ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭಿಕ್ಖುನೀಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೦೪-೪೦೫. ಯದಗ್ಗೇನಾತಿ ಯಂ ದಿವಸಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ। **ತದೇವಾತಿ** ತಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ದಿವಸೇ। **ಅನುಞ್ಞತ್ತಿಯಾತಿ** ಅನುಞ್ಞಾಯ। **ಏಕಾಹಂ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ಭಗವನ್ತಂ ವರಂ ಯಾಚಾಮೀತಿ** "ಏವಮೇವ ಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಗರುಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮಿ ಯಾವಜೀವಂ ಅನತಿಕ್ಕಮನೀಯೇ"ತಿ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕಸ್ಮಾ ವರಂ ಯಾಚತೀತಿ ಚೇ? ಪರೂಪವಾದವಿವಜ್ಜನತ್ಥಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಕೇಚಿ ವದೇಯ್ಯುಂ "ಮಹಾಪಜಾಪತಿಯಾ ಪಠಮಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಞ್ಚ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ಅಭಿವಾದನಂ ನಾಹೋಸಿ, ಸಾ ಚೇ ವರಂ ಯಾಚೇಯ್ಯ, ಭಗವಾ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯಾ"ತಿ।

೪೦೬. ಸರಾಗಾಯಾತಿ ಸರಾಗಭಾವಾಯ ಕಾಮರಾಗಭವರಾಗಪರಿಬ್ರೂಹನಾಯ। **ಸಞ್ಞೋಗಾಯಾತಿ** ವಟ್ಟೇ ಸಂಯೋಜನತ್ಥಾಯ। **ಆಚಯಾಯಾತಿ** ವಟ್ಟಸ್ಸ ವಡ್ಢನತ್ಥಾಯ। **ಮಹಿಚ್ಛತಾಯಾತಿ** ಮಹಿಚ್ಛಭಾವಾಯ। **ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾತಿ**

ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿಭಾವಾಯ। **ಸಙ್ಗಣಿಕಾಯಾತಿ** ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಗಣಸಙ್ಗಣವಿಹಾರಾಯ। **ಕೋಸಜ್ಜಾಯಾತಿ** ಕುಸೀತಭಾವಾಯ। **ದುಬ್ಭರತಾಯಾತಿ** ದುಪ್ಪೋಸತಾಯ। **ವಿರಾಗಾಯಾತಿ** ಸಕಲವಟ್ಟತೋ ವಿರಜ್ಜನತ್ಥಾಯ। **ವಿಸಞ್ಞೋಗಾಯಾತಿ** ಕಾಮರಾಗಾದೀಹಿ ವಿಸಂಯುಜ್ಜನತ್ಥಾಯ। **ಅಪಚಯಾಯಾತಿ** ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಅಪಚಯತ್ಥಾಯ, ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯಾತಿ** ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದಿವಸೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಇಚ್ಛಾಪಗಮಾಯ। **ಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾತಿ** ದ್ವಾದಸವಿಧಸನ್ತುಟ್ಠಿಭಾವಾಯ। **ಪವಿವೇಕಾಯಾತಿ** ಪವಿವಿತ್ತಭಾವಾಯ ಕಾಯವಿವೇಕಾದಿತದಙ್ಗವಿವೇಕಾದಿವಿವೇಕಸಿದ್ಧಿಯಾ। **ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾಯಾತಿ** ಕಾಯಿಕಸ್ಸ ಚೇವ ಚೇತಸಿಕಸ್ಸ ಚ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಾಯ। **ಸುಭರತಾಯಾತಿ** ಸುಖಪೋಸನತ್ಥಾಯ। ಏವಂ ಯೋ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ಉಗ್ಗಹಣಧಾರಣಪರಿಪುಚ್ಛಾಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಯೋನಿಸೋ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಸರಾಗಾದಿಭಾವಪರಿವಜ್ಜನಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ ವಿರಾಗಾದಿಭಾವಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ಏಕಂಸತೋ **ಏಸೋ ಧಮ್ಮೋ, ಏಸೋ ವಿನಯೋ** ಸಮ್ಮದೇವ ಅಪಾಯಾದೀಸು ಅಪತನವಸೇನ ಧಾರಣತೋ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿನಯನತೋ, ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಓವಾದಾನುಸಿಟ್ಠಿಭಾವತೋ **ಏತಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನನ್ತಿ ಧಾರೇಯ್ಯಾಸಿ** ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ಅವಬುಜ್ಝೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪಠಮವಾರೇನ ವಟ್ಟಂ, ದುತಿಯವಾರೇನ ವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಂ।

೪೦೯-೪೧೧. ವಿಮಾನೇತ್ವಾತಿ ಅಪರಜ್ಝಿತ್ವಾ। **ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಾಯೋಪೀತಿ** ಕಮ್ಮಾರಹಾಪಿ। **ಆಪತ್ತಿಗಾಮಿನಿಯೋಪೀತಿ** ಆಪತ್ತಿಆಪನ್ನಾಯೋಪಿ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ** ತಥಾಕರಣಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ।

೪೧೩-೫. ದ್ವೇ ತಿಸ್ಸೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋತಿ ದ್ವೀಹಿ ತೀಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ। **ನ ಆರೋಚೇನ್ತೀತಿ** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕಸ್ಸ ನ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। **ನ ಪಚ್ಚಾಹರನ್ತೀತಿ** ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ನ ಪಚ್ಚಾಹರನ್ತಿ। **ವಿಸೇಸಕನ್ತಿ** ವತ್ತಭಙ್ಗಂ।

೪೧೦. ತೇನ ಚ ಭಿಕ್ಖು ನಿಮನ್ತೇತಬ್ಬೋತಿ ಸಾಮೀಚಿದಸ್ಸನಮೇತಂ, ನ ಪನ ಅನಿಮನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ।

೪೧೫. ತಯೋ ನಿಸ್ಸಯೇತಿ ಸೇನಾಸನನಿಸ್ಸಯಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅಪರೇ ತಯೋ ನಿಸ್ಸಯೇ। ರುಕ್ಖಮೂಲಸೇನಾಸನಞ್ಹಿ ಸಾ ನ ಲಭತಿ।

೪೧೮. ಅನುವಾದಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತೀತಿ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಪವತ್ತೇನ್ತಿ।

೪೩೦. ಭಿಕ್ಖುದೂತೇನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೀತಿ ಭಿಕ್ಖುಯೇವ ದೂತೋ ಭಿಕ್ಖುದೂತೋ, ತೇನ ಭಿಕ್ಖುದೂತೇನ, ಭಿಕ್ಖುದೂತಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೩೧. ನ ಸಮ್ಮತೀತಿ ನಪ್ಪಹೋತಿ। **ನವಕಮ್ಮನ್ತಿ** ನವಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ''ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಾನಿ ವಸತೂ''ತಿ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘಿಕಭೂಮಿದಾನಂ।

೪೩೨. ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಗಬ್ಭಾತಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಗಬ್ಭಾ।

೪೩೪. ಪಬ್ಬಜ್ಜಮ್ಪಿ ನ ಲಭತೀತಿ ತಿತ್ಥಾಯತನಸಙ್ಕನ್ತಾಯ ಅಭಬ್ಬಭಾವೂಪಗಮನತೋ ನ ಲಭತಿ। **ಇದಂ ಓದಿಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಏಕತೋ ವಾ ಉಭತೋ ವಾ ಅವಸ್ಸವೇ ಸತಿಪಿ ಓದಿಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ।

ಭಿಕ್ಖುನೀಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭಿಕ್ಖುನಿಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಪಞ್ಚಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ಸಙ್ಗೀತಿನಿದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೩೭. ಪಞ್ಚಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ಪಾವಾಯ ಕುಸಿನಾರ**ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೩೧) ಪಾವಾನಗರೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕುಸಿನಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ। **ಮನ್ದಾರವಪುಪ್ಫಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಮಹಾಚಾಟಿಪ್ಪಮಾಣಂ ಪುಪ್ಫಂ ಆಗನ್ತುಕದಣ್ಡಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಛತ್ತಂ ವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಅದ್ದಸಂ ಖೋ**ತಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದೂರತೋವ ಅದ್ದಸಂ। ದಿಸ್ವಾ ಚ ಪನ "ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ ನಂ ಭಗವತೋ ಪವತ್ತಿ"ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ನಿಸಿನ್ನಕೋವ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ ಕತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ಅಪಕ್ಕಮ್ಮ ಛದ್ದನ್ತೋ ನಾಗರಾಜಾ ಮಣಿಚಮ್ಮಂ ವಿಯ ದಸಬಲದತ್ತಿಯಂ ಮೇಘವಣ್ಣಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸತ್ಥರಿ ಕತೇನ ಗಾರವೇನ ಆಜೀವಕಸ್ಸ ಅಭಿಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ "ಅಪಾವುಸೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಜಾನಾಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಕಿಂ ಪನ ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಜಾನನ್ತೋ ಪುಚ್ಛಿ ಅಜಾನನ್ತೋತಿ? ಆವಜ್ಜನಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಜಾನನಂ। ಅನಾವಜ್ಜಿತತ್ತಾ ಪನೇಸ ಅಜಾನನ್ತೋ ಪುಚ್ಛೀತಿ ಏಕೇ। ಥೇರೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಬಹುಲೋ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಲೇಣಮಣ್ಡಪಾದೀಸು ನಿಚ್ಚಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಫಲೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ। ಕುಲಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತೋವ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಥೇರೋ ಕಿರ "ಇಮಿನಾ ಮೇ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಮಹಾಜನಾನುಗ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯೇ ಮಯ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖಂ ವಾ ದೇನ್ತಿ, ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ವಾ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಏವಂ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಬಹುಲತಾಯ ನ ಜಾನಿ। ಇತಿ ಅಜಾನನ್ತೋವ ಪುಚ್ಛೀತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ನ ಹೇತ್ಥ ಅಜಾನನಕಾರಣಂ ಅತ್ಥಿ। ಅಭಿಲಕ್ಖಿತಂ ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಹೋಸಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಕಮ್ಪನಾದೀಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಸಾಯ ಕೇಹಿಚಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಭಗವಾ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ಕೇಹಿಚಿ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಯೇಹಿ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ತೇಪಿ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮಾವ। ಯೇಹಿಪಿ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ತೇಪಿ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮಾವ। ತತ್ಥ ಯೇಹಿ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ತೇ ಅಭಿದಸ್ಸನಕಾಮತಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ "ಕುಹಿಂ ಭಗವಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಾ "ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಚೀವರಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಏಕವತ್ಥಾ ವಾ ದುನ್ನಿವತ್ಥಾ ವಾ ಉರಾನಿ ಪಟಿಪಿಸನ್ತಾ ಪರೋದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ "ಮಹಾಕಸ್ಸಪೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗತಪಂಸುಕೂಲಿಕಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಇತ್ಥಿಯೋ ವಿಯ ಪರೋದನ್ತಿ, ತೇ ಕಿಂ ಅಮ್ಹೇ ಸಮಸ್ಸಾಸೇನ್ತೀ"ತಿ ಮಯ್ಹಂ ದೋಸಂ ದಸ್ಸನ್ತಿ। ಇದಂ ಪನ ಸುಞ್ಞಂ ಮಹಾರಞ್ಞಂ, ಇಧ ಯಥಾ ತಥಾ ರೋದನ್ತೇಸು ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। ಪುರಿಮತರಂ ಸುತ್ವಾ ನಾಮ ಸೋಕೋಪಿ ತನುಕೋ ಹೋತೀತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸತುಪ್ಪಾದಲಾಭತ್ಥಂ ಜಾನನ್ತೋವ ಪುಚ್ಛಿ।

ಅಜ್ಜ ಸತ್ತಾಹಪರಿನಿಬ್ಬುತೋತಿ ಅಜ್ಜ ದಿವಸತೋ ಪಟಿಲೋಮತೋ ಸತ್ತಮೇ ಅಹನಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। **ತತೋ ಮೇ ಇದ**ನ್ತಿ ತತೋ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಟ್ಠಾನತೋ। **ಅವೀತರಾಗಾ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಚೇವ ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಚ। ತೇಸಞ್ಹಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಅಪ್ಪಹೀನಂ, ತಸ್ಮಾ ತೇಪಿ ಬಾಹಾ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಕನ್ದನ್ತಿ, ಉಭೋ ಹತ್ಥೇ ಸೀಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ರೋದನ್ತಿ। **ಛಿನ್ನಪಾತಂ ಪಪತನ್ತೀ**ತಿ ಛಿನ್ನಾನಂ ಪಾತೋ ವಿಯ ಛಿನ್ನಪಾತೋ, ತಂ ಛಿನ್ನಪಾತಂ, ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋಯಂ, ಮಜ್ಝೇ ಛಿನ್ನಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಯತೋ ವಾ ತತೋ ವಾ ಪತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆವಟ್ಟನ್ತೀ**ತಿ ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ಯತ್ಥ ಪತಿತಾ, ತತೋ ಕತಿಪಯರತನಟ್ಠಾನಂ ವಟ್ಟನವಸೇನೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ಯಥಾಪತಿತಮೇವ ಠಾನಂ ವಟ್ಟನವಸೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ವಿವಟ್ಟನ್ತೀ**ತಿ ಯತ್ಥ ಪತಿತಾ, ತತೋ ನಿವಟ್ಟನ್ತಿ, ಪತಿತಟ್ಠಾನತೋ ಪರಭಾಗಂ ವಟ್ಟಮಾನಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ಪುರತೋ ವಟ್ಟನಂ **ಆವಟ್ಟನಂ,** ಪಸ್ಸತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಚ ವಟ್ಟನಂ **ವಿವಟ್ಟನಂ**। ತಸ್ಮಾ ದ್ವೇ ಪಾದೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸಕಿಂ ಪುರತೋ ಸಕಿಂ ಪಚ್ಛತೋ ಸಕಿಂ ವಾಮತೋ ಸಕಿಂ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಸಮ್ಪರಿವಟ್ಟಮಾನಾಪಿ ಆವಟ್ಟನ್ತಿ ವಿವಟ್ಟನ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ವೀತರಾಗಾ**ತಿ ಪಹೀನದೋಮನಸ್ಸಾ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇಸು ನಿಬ್ಬಿಕಾರತಾಯ ಸಿಲಾಥಮ್ಭಸದಿಸಾ ಅನಾಗಾಮಿಖೀಣಾಸವಾ। ಕಾಮಞ್ಹಿ ದೋಮನಸ್ಸೇ ಅಸತಿಪಿ ಏಕಚ್ಚೋ

ರಾಗೋ ಹೋತಿಯೇವ, ರಾಗೇ ಪನ ಅಸತಿ ದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವೋಯೇವ। ತದೇಕಟ್ಠಭಾವತೋ ಹಿ ರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಹೀನದೋಮನಸ್ಸಾ ವುತ್ತಾ, ನ ಖೀಣಾಸವಾ ಏವ।

ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಪಿಯೇಹೀತಿಆದೀಸು ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬತೋ **ಪಿಯೇಹಿ** ಮನವಡ್ಢನತೋ **ಮನಾಪೇಹಿ** ಮಾತಾಪಿತಾಭಾತಾಭಗಿನೀಆದಿಕೇಹಿ। **ನಾನಾಭಾವೋ**ತಿ ಜಾತಿಯಾ ನಾನಾಭಾವೋ, ಜಾತಿಅನುರೂಪಗಮನೇನ ವಿಸುಂ ಭಾವೋ, ಅಸಮ್ಬದ್ಧಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿನಾಭಾವೋ**ತಿ ಮರಣೇನ ವಿನಾಭಾವೋ, ಚುತಿಯಾ ತೇನತ್ತಭಾವೇನ ಅಪುನಪವತ್ತನತೋ ವಿಪ್ಪಯೋಗೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ**ತಿ ಭವೇನ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ, ಭವನ್ತರಗ್ಗಹಣೇನ "ಕಾಮಾವಚರಸತ್ತೋ ರೂಪಾವಚರೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ ತತ್ಥಾಪಿ "ಮನುಸ್ಸೋ ದೇವೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಚ ಪುರಿಮಾಕಾರತೋ ಅಞ್ಞಾಕಾರತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತನ್ತಿ** ತಸ್ಮಾ। **ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ**ತಿ ಕುತೋ ಕುಹಿಂ ಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಠಾನೇ ಏತ್ಥ ಏತಸ್ಮಿಂ ಖನ್ಧಪ್ಪವತ್ತೇ ಯಂ ತಂ ಜಾತಂ... ಪೇ॰... ಮಾ ಪಲುಜ್ಜೀತಿ ಲದ್ಧುಂ ಸಕ್ಕಾ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಏವ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಕಾರಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಪಿಯೇಹಿ ಮನಾಪೇಹಿ ನಾನಾಭಾವೋ, ತಸ್ಮಾ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾಪಿ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾಪಿ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾಪಿ ದೇವೋರೋಹಣಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಯಂ ತಂ ಜಾತಂ ಭೂತಂ ಸಙ್ಖತಂ ಪಲೋಕಧಮ್ಮಂ, ತಞ್ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸಪಿ ಸರೀರಂ ಮಾ ಪಲುಜ್ಜೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ರೋದನ್ತೇನಪಿ ಕನ್ದನ್ತೇನಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ತಂ ಕಾರಣಂ ಲದ್ಧುನ್ತಿ।

ತೇನ ಖೋ ಪನಾವುಸೋ, ಸಮಯೇನ ಸುಭದ್ದೋ ನಾಮ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ನಿದಾನವಣ್ಣನಾಯಂ** (ಸಾರತ್ಥ॰ ಟೀ॰ ೧.ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾ) ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಸಙ್ಗೀತಿನಿದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಸಿಕ್ಖಾಪದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೪೧. ಸಮೂಹನೇಯ್ಯಾತಿ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಸಮೂಹನತು, ಯದಿ ಇಚ್ಛತಿ, ಸಮೂಹನೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ "ಸಮೂಹನಥಾ"ತಿ ಏಕಂಸೇನೇವ ಅವತ್ವಾ "ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಸಮೂಹನೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವಿಕಪ್ಪವಚನೇನೇವ ಭಗವಾ ಠಪೇಸೀತಿ? ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಞಾಣಬಲಸ್ಸ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ। ಪಸ್ಸತಿ ಹಿ ಭಗವಾ "ಸಮೂಹನಥಾತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಕಸ್ಸಪೋ ನ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಕಪ್ಪೇನೇವ ಠಪೇಸಿ। ಯದಿ ಅಸಮೂಹನನಂ ದಿಟ್ಠಂ, ತದೇವ ಚ ಇಚ್ಛಿತಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಸಮೂಹನತೂ"ತಿ ಅವೋಚಾತಿ? ತಥಾರೂಪಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ। ಸನ್ತಿ ಹಿ ಕೇಚಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿತುಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತಾ, ತೇಸಂ ತಥಾ ಅವುಚ್ಚಮಾನೇ ಭಗವತಿ ವಿಘಾತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಂ ತೇಸಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ। ತಥಾ ಪನ ವುತ್ತೇ ತೇಸಂ ವಿಘಾತೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಅಮ್ಹಾಕಮೇವಾಯಂ ದೋಸೋ, ಯತೋ ಅಮ್ಹೇಸುಯೇವ ಕೇಚಿ ಸಮೂಹನನಂ ನ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ । ಕೇಚಿ "ಸಕಲಸ್ಸ ಪನ ಸಾಸನಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾಯತ್ತಭಾವಕರಣತ್ಥಂ ತಥಾ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸತ್ಥಾರಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಂ ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾ ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಜೀವಿತಂ ವಿಯ ರಕ್ಖನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ "ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಸಙ್ಘೋ ಸಮೂಹನತೂ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ನ ಸಮೂಹನಿಂಸು। ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಪುರತೋ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇಪಿ ರಕ್ಖಿಂಸುಯೇವಾತಿ ಸತ್ಥು ಸಾಸನಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಮಹನ್ತಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಮ್ಪಿ ತಥಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ "ಕತಮಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಖುದ್ದಕಂ, ಕತಮಂ ಅನುಖುದ್ದಕ"ನ್ತಿ ನ ಪುಚ್ಛಿಂಸು ಸಮೂಹನಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ, ತೇನೇವ ಏಕಸಿಕ್ಖಾಪದಮ್ಪಿ ಅಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾನಿ

ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನೀ"ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು। ಏವಞ್ಚಿ ವದನ್ತೇಹಿ "ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾ ಇಮೇ ನಾಮಾ"ತಿ ಅವಿನಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ।

೪೪೧. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಸಙ್ಘಂ ಞಾಪೇಸೀತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ "ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಕತಮಂ ಖುದ್ದಕಂ, ಕತಮಂ ಅನುಖುದ್ದಕನ್ತಿ ಮಿಲಿನ್ದರಞ್ಞಾ ಪುಚ್ಛಿತೇ 'ದುಕ್ಕಟಂ ಮಹಾರಾಜ, ಖುದ್ದಕಂ, ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಅನುಖುದ್ದಕ'ನ್ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೨.೧) ವುತ್ತತ್ತಾ ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರೋ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಂ ಜಾನಿ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ ಪನ ತಂ ಅಜಾನನ್ತೋ 'ಸುಣಾತು ಮೇ ಆವುಸೋ'ತಿಆದಿನಾ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇಸೀ"ತಿ, ನ ತಂ ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರೋ ಹಿ ಪರೇಸಂ ವಾದಪಥೋಪಚ್ಛೇದನತ್ಥಂ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕಮಹಾಥೇರೇಹಿ ಗಹಿತಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಅನ್ತಿಮಕೋಟ್ಠಾಸಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಿಲಿನ್ದರಾಜಾನಂ ಸಞ್ಞಾಪೇಸಿ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ ಪನ ಏಕಸಿಕ್ಖಾಪದಮ್ಪಿ ಅಸಮೂಹನಿತುಕಾಮತಾಯ ತಥಾ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಗಿಹಿಗತಾನೀತಿ** ಗಿಹಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಗಿಹೀಸು ಗತಾನಿ, ತೇಹಿ ಞಾತಾನಿ **ಗಿಹಿಗತಾನೀತಿ** ಏವಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಧೂಮಕಾಲೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಧೂಮಕಾಲಿಕಂ** ಚಿತಕಧೂಮವೂಪಸಮತೋ ಪರಂ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ। **ಅಪ್ಪಞ್ಞತ್ತ**ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೩೬; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೭.೨೩) ನವಂ ಅಧಮ್ಮಿಕಂ ಕತಿಕವತ್ತಂ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವಾ ಬನ್ಧನ್ತಾ **ಅಪ್ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ** ನಾಮ ಪುರಾಣಸನ್ಥತವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ। ಉದ್ಧಮ್ಮಂ ಉಬ್ಬಿನಯಂ ಸಾಸನಂ ದೀಪೇನ್ತಾ **ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ** ನಾಮ ವಸ್ಸಸತಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಭಗವತಿ ವೇಸಾಲಿಕಾ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕಾ ವಿಯ। ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾ ಪನ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಾ **ಯಥಾಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಮಾದಾಯ ನ ವತ್ತನ್ತಿ** ನಾಮ ಅಸ್ಸಜಿಪುನಬ್ಬಸುಕಾ ವಿಯ। ನವಂ ಪನ ಕತಿಕವತ್ತಂ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವಾ ಅಬನ್ಧನ್ತಾ, ಧಮ್ಮತೋ ವಿನಯತೋ ಸಾಸನಂ ದೀಪೇನ್ತಾ, ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಮ್ಪಿ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಸಮೂಹನನ್ತಾ **ಅಪ್ಪಞ್ಞತ್ತಂ ನ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ಪಞ್ಞತ್ತಂ ನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಯಥಾಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನ್ತಿ** ನಾಮ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೇನೋ ವಿಯ ಆಯಸ್ಮಾ ಯಸೋ ಕಾಕಣ್ಡಕಪುತ್ತೋ ವಿಯ ಚ।

೪೪೩. ಭಗವತಾ ಓಳಾರಿಕೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ಕಯಿರಮಾನೇತಿ ವೇಸಾಲಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚಾಪಾಲೇ ಚೇತಿಯೇ ವಿಹರನ್ತೇನ ಭಗವತಾ –

> "ರಮಣೀಯಾ, ಆನನ್ದ, ವೇಸಾಲೀ, ರಮಣೀಯಂ ಉದೇನಚೇತಿಯಂ, ರಮಣೀಯಂ ಗೋತಮಕಚೇತಿಯಂ, ರಮಣೀಯಂ ಸತ್ತಮ್ಬಚೇತಿಯಂ, ರಮಣೀಯಂ ಬಹುಪುತ್ತಚೇತಿಯಂ, ರಮಣೀಯಂ ಸಾರನ್ದದಚೇತಿಯಂ, ರಮಣೀಯಂ ಚಾಪಾಲಚೇತಿಯಂ। ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ, ಆನನ್ದ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಯಾನೀಕತಾ ವತ್ಥುಕತಾ ಅನುಟ್ಠಿತಾ ಪರಿಚಿತಾ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ, ಸೋ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಕಪ್ಪಂ ವಾ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಕಪ್ಪಾವಸೇಸಂ ವಾ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಖೋ ಪನ, ಆನನ್ದ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಯಾನೀಕತಾ ವತ್ಥುಕತಾ ಅನುಟ್ಠಿತಾ ಪರಿಚಿತಾ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ, ಸೋ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತೋ ಕಪ್ಪಂ ವಾ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಕಪ್ಪಾವಸೇಸಂ ವಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೬೬) –

ಏವಂ ಓಳಾರಿಕೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ಕಯಿರಮಾನೇ।

ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋತಿ ಮಾರೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಚಿತ್ತೋ। ಮಾರೋ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ದ್ವಾದಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ತೇನಸ್ಸ ಮಾರೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಪನ ಚಿತ್ತಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಿಂ ಕರೋತೀತಿ? ಭೇರವಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ, ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಸಾವೇತಿ, ತತೋ ಸತ್ತಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ಸತಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿವಟಮುಖಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಮುಖೇನ ಹತ್ಥಂ

ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಹದಯಂ ಮದ್ದತಿ, ತತೋ ವಿಸಞ್ಞಾವ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ । ಥೇರಸ್ಸ ಪನೇಸ ಮುಖೇನ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತುಂ ಕಿಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಭೇರವಾರಮ್ಮಣಂ ಪನ ದಸ್ಸೇಸಿ, ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಥೇರೋ ನಿಮಿತ್ತೋಭಾಸಂ ನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ।

ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಸಿಕ್ಖಾಪದಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬ್ರಹ್ಮದಣ್ಡಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೪೫. **ಉಜ್ಜವನಿಕಾಯಾ**ತಿ ಪಟಿಸೋತಗಾಮಿನಿಯಾ। **ರಜೋಹರಣ**ನ್ತಿ ರಜೋಪುಞ್ಛನೀ। **ನ ಕುಲವಂ ಗಮೇನ್ತೀ**ತಿ ನಿರತ್ಥಕವಿನಾಸನಂ ನ ಗಮೇನ್ತಿ। ಕುಚ್ಛಿತೋ ಲವೋ **ಕುಲವೋ,** ಅನಯವಿನಾಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ''ಧಮ್ಮವಿನಯಸಙ್ಗೀತಿಯಾ''ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸಙ್ಗೀತಿಯಾ ವಿನಯಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ ''**ವಿನಯಸಙ್ಗೀತಿಯಾ**''ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿನಯಪ್ಪಧಾನಾ ಸಙ್ಗೀತಿ **ವಿನಯಸಙ್ಗೀತಿ**। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ।

ಪಞ್ಚಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಸತ್ತಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕಂ

ದಸವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೪೭. ಸತ್ತಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ **ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮಣಿಸುವಣ್ಣಾ**ತಿ ರೂಪಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇನೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮಣಿಸುವಣ್ಣಾ। ತತ್ಥ ಮಣಿಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಂ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು, ಸುವಣ್ಣಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥು ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ। **ಭಿಕ್ಖಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುಗಣನಾಯ।

೪೪೮. ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾತಿ ವಿರೋಚಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವಕರಣೇನ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ। **ಮಹಿಕಾ**ತಿ ಹಿಮಂ। ಧೂಮೋ ಚ ರಜೋ ಚ **ಧೂಮರಜೋ**। ಏತ್ಥ ಪುರಿಮಾ ತಯೋ ಅಸಮ್ಪುತ್ತಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ, ರಾಹು ಪನ ಸಮ್ಪುತ್ತಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನ ತಪನ್ತಿ ನ ಭಾಸನ್ತಿ ನ ವಿರೋಚನ್ತೀ**ತಿ ಗುಣಪತಾಪೇನ ನ ತಪನ್ತಿ ಗುಣೋಭಾಸೇನ ನ ಭಾಸನ್ತಿ ಗುಣವಿರೋಚನೇನ ನ ವಿರೋಚನ್ತಿ। **ಸುರಾಮೇರಯಪಾನಾ ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಾ**ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾಯ ಸುರಾಯ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸ ಚ ಮೇರಯಸ್ಸ ಪಾನತೋ ಅವಿರತಾ।

ಅವಿಜ್ಜಾನಿವುಟಾತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವಾರಿತಾ ಪಿಹಿತಾ। **ಪಿಯರೂಪಾಭಿನನ್ದಿನೋ**ತಿ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ ಅಭಿನನ್ದಮಾನಾ ತುಸ್ಸಮಾನಾ। **ಸಾದಿಯನ್ತೀ**ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ಅವಿದ್ದಸೂ**ತಿ ಅನ್ಧಬಾಲಾ। **ಸರಜಾ**ತಿ ಸಕಿಲೇಸರಜಾ। **ಮಗಾ**ತಿ ಮಿಗಸದಿಸಾ। ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯೇ ಭವೇ ವಾ ನೇತೀತಿ ನೇತ್ತಿ, ತಣ್ಹಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಾಯ ಸಹ ವತ್ತನ್ತೀತಿ **ಸನೇತ್ತಿಕಾ**।

೪೪೯. ತಂ ಪರಿಸಂ ಏತದವೋಚಾತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೪.೩೬೧) ತಸ್ಸ ಕಿರ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ “ಕುಲಪುತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಾ ಪುತ್ತದಾರಞ್ಚೇವ ಜಾತರೂಪರಜತಞ್ಚ ಪಹಾಯೇವ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ಯಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ತಂ ಏತೇಹಿ ಗಾಹೇತು”ನ್ತಿ ನಯಗ್ಗಾಹೇ ಠತ್ವಾ ಏತಂ **“ಮಾ ಅಯ್ಯಾ”**ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। **ಏಕಂಸೇನೇತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಕಪ್ಪನಂ “ಅಸ್ಸಮಣಧಮ್ಮೋ ಅಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಧಮ್ಮೋ”ತಿ ಏಕಂಸೇನ ಧಾರೇಯ್ಯಾಸಿ।

ತಿಣನ್ತಿ ಸೇನಾಸನಚ್ಛದನತಿಣಂ। **ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ತಿಣಚ್ಛದನೇ ವಾ ಇಟ್ಠಕಚ್ಛದನೇ ವಾ ಗೇಹೇ ಪಲುಜ್ಜನ್ತೇ ಯೇಹಿ ತಂ ಕಾರಿತಂ, ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ “ತುಮ್ಹೇಹಿ ಕಾರಿತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಓವಸ್ಸತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ತತ್ಥ ವಸಿತು”ನ್ತಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಮನುಸ್ಸಾ ಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ “ತುಮ್ಹೇ ವಡ್ಢಕೀ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾರಾಪೇಥ, ಮಯಂ ತೇ ಸಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ವಕ್ಖನ್ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಕಾರೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ಮನುಸ್ಸಾ ವಡ್ಢಕೀನಂ ದಾತಬ್ಬಂ ದಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಚೇ ಆವಾಸಸಾಮಿಕಾ ನತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತೇನ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಕಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಇಮಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ದಾರೂತಿ ಸೇನಾಸನೇ ಗೋಪಾನಸಿಆದೀಸು ಪಲುಜ್ಜಮಾನೇಸು ತದತ್ಥಾಯ ದಾರು ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಂ। **ಸಕಟ**ನ್ತಿ ಗಿಹಿವಿಕಟಂ ವಾ ತಾವಕಾಲಿಕಂ ವಾ ಕತ್ವಾ ಸಕಟಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಂ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಸಕಟಮೇವ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ವಾಸಿಫರಸುಕುದಾಲಾದಿಉಪಕರಣಂ ಏವಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಪುರಿಸೋ**ತಿ ಹತ್ಥಕಮ್ಮವಸೇನ ಪುರಿಸೋ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ। ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಹಿ ಪುರಿಸಂ “ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಆವುಸೋ ದಸ್ಸಸೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ದಸ್ಸಾಮಿ ಭನ್ತೇ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಕರೋಹೀ”ತಿ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ಕಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ನ ತ್ವೇವಾಹಂ ಗಾಮಣಿ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ ಜಾತರೂಪರಜತಂ ಪನಾಹಂ ಕೇನಚಿಪಿ ಕಾರಣೇನ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ನ ವದಾಮಿ।

೪೫೯. ಪಾಪಕಂ ಕತನ್ತಿ ಅಸುನ್ದರಂ ಕತಂ।

೪೬೦. ಅಹೋಗಙ್ಗೋತಿ ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ನಾಮಂ।

೪೫೧. ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಯತ್ಥ ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಪಠಮಮೇವ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ। **ಸಮ್ಪಾವೇಸುನ್ತಿ** ಪಾಪುಣಿಂಸು।

೪೫೨. ಅಲೋಣಕಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಲೋಣಕಂ ಭತ್ತಂ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ವಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಆಸುತಾತಿ** ಸಬ್ಬಸಮ್ಭಾರಸಜ್ಜಿತಾ। "ಅಸುತ್ತಾ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ।

೪೫೩. ಉಜ್ಜವಿಂಸೂತಿ ನಾವಂ ಆರುಯ್ಹ ಪಟಿಸೋತೇನ ಗಚ್ಛಿಂಸು। **ಪಾಚೀನಕಾತಿ** ಪಾಚೀನದೇಸವಾಸಿನೋ।

೪೫೪. ನನು ತ್ವಂ ಆವುಸೋ ವುಡ್ಢೋ ವೀಸತಿವಸ್ಸೋಸೀತಿ ನನು ತ್ವಂ ಆವುಸೋ ವೀಸತಿವಸ್ಸೋ, ನ ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಬದ್ಧೋ , ಕಸ್ಮಾ ತಂ ಥೇರೋ ಪಣಾಮೇತೀತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। **ಗರುನಿಸ್ಸಯಂ ಗಣ್ಹಾಮಾತಿ** ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಯಂ ಮಹಲ್ಲಕಾ, ಏತಂ ಪನ ಥೇರಂ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ವಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೪೫೫. ಮೇತ್ತಾಯ ರೂಪಾವಚರಸಮಾಧಿಮತ್ತಭಾವತೋ **"ಕುಲ್ಲಕವಿಹಾರೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಖುದ್ದಕೇನ ವಿಹಾರೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಖುದ್ದಕತಾ ಚಸ್ಸ ಅಗಮ್ಭೀರಭಾವತೋತಿ ಆಹ **"ಉತ್ತಾನವಿಹಾರೇನಾ"**ತಿ। **ಸುಞ್ಞತಾವಿಹಾರೇನಾತಿ** ಸುಞ್ಞತಾಮುಖೇನ ಅಧಿಗತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೪೫೭. ಸುತ್ತವಿಭಙ್ಗೇತಿ ಪದಭಾಜನೀಯೇ। **ತೇನ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ** ಪುರೇಪಟಿಗ್ಗಹಿತಲೋಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ। **ನ ಹಿ ಏತ್ಥ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತನ್ತಿ** "ಕಪ್ಪತಿ ಸಿಙ್ಗಿಲೋಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಸಿಙ್ಗಿಲೋಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ಪುರೇ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಿಙ್ಗೇನ ಪರಿಹಟಂ ನ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ। **ಯಾವಕಾಲಿಕಮೇವ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತನ್ತಿ** ಸಿಙ್ಗಿಲೋಣೇನ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಅಲೋಣಾಮಿಸಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಉಪೋಸಥಸಂಯುತ್ತೇತಿ** ಉಪೋಸಥಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇ, ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅತಿಸರಣಂ ಅತಿಸಾರೋ, ಅತಿಕ್ಕಮೋ। ವಿನಯಸ್ಸ ಅತಿಸಾರೋ **ವಿನಯಾತಿಸಾರೋ। ತಂ ಪಮಾಣಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ದಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಸೀದನೇ ಯಂ ಪಮಾಣಂ ವುತ್ತಂ, ದಸಾಯ ವಿನಾ ತಂ ಪಮಾಣಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಸತ್ತಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದ್ವಿವಗ್ಗಸಙ್ಗಹಾತಿ ಚೂಳವಗ್ಗಮಹಾವಗ್ಗಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ವಗ್ಗೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। **ದ್ವಾವೀಸತಿಪಭೇದನಾತಿ** ಮಹಾವಗ್ಗೇ ದಸ, ಚೂಳವಗ್ಗೇ ದ್ವಾದಸಾತಿ ಏವಂ ದ್ವಾವೀಸತಿಪ್ಪಭೇದಾ। **ಸಾಸನೇತಿ** ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ। ಯೇ ಖನ್ಧಕಾ ವುತ್ತಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಇತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರತ್ಥದೀಪನಿಯಂ

ಚೂಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಸೋಳಸಮಹಾವಾರೋ

ಪಞ್ಞತ್ತಿವಾರವಣ್ಣನಾ

ವಿಸುದ್ಧಪರಿವಾರಸ್ಸಾತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿಸುದ್ಧಖೀಣಾಸವಪರಿವಾರಸ್ಸ। **ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸರೀರಸ್ಸಾತಿ** ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸರೀರಸ್ಸ ಸಾಸನೇತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ತಸ್ಸಾತಿ** "ಪರಿವಾರೋ"ತಿ ಯೋ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರುಳ್ಹೋ, ತಸ್ಸ। **ಪುಬ್ಬಾಗತಂ ನಯನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಆಗತಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ।

೧. ಪಕತತ್ಥಪಟಿನಿದ್ದೇಸೋ ತ-ಸದ್ದೋತಿ ತಸ್ಸ "ಭಗವತಾ"ತಿಆದೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಭಾವೇನ ವುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಯಾಯ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಭಗವಾ ಪಕತೋ ಅಧಿಕತೋ ಸುಪಾಕಟೋ ಚ, ತಂ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಸದ್ಧಿಂ ಯಾಚನಾಯ ಅತ್ಥಭಾವೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೋ ಸೋ…ಪೇ॰… ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಪೇಸೀ"**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿನ್ತಿ** ವಿನಯಭೂತಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ।

"ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ"ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪದಾನಂ ವಿನಯಸ್ಸ ಅಧಿಕತತ್ತಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ ತಾವ ಅತ್ಥಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸುತ್ತನ್ತನಯೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸತಿಪಿ ಞಾಣದಸ್ಸನ-ಸದ್ದಾನಂ ಪಞ್ಞಾವೇವಚನಭಾವೇ ತೇನ ತೇನ ವಿಸೇಸೇನ ತೇಸಂ ವಿಸಯವಿಸೇಸಪವತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಿಜ್ಜತ್ತಯವಸೇನ ಅಭಿಞ್ಞಾನಾವರಣಞಾಣವಸೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮಂಸಚಕ್ಖುವಸೇನ ಪಟಿವೇಧದೇಸನಾಞಾಣವಸೇನ ಚ ಅತ್ಥಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾದೀಹೀತಿ** ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾಸವಕ್ಖಯಞಾಣೇಹಿ। **ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ। **ದೇಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಾತಿ** ದೇಸೇತಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಂ ಬೋಧನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಾನಞ್ಚ ಆಸಯಾನುಸಯಚರಿತಾಧಿಮುತ್ತಿಆದಿಭೇದಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಯಾಥಾವತೋ ಪಸ್ಸತಾ। **ಅರಹತಾತಿ** ಅರೀನಂ, ಅರಾನಞ್ಚ ಹತತ್ತಾ, ಪಚ್ಚಯಾದೀನಞ್ಚ ಅರಹತ್ತಾ ಅರಹತಾ। **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನಾತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಸಚ್ಚಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ। ಅಥ ವಾ ಅನ್ತರಾಯಿಕಧಮ್ಮೇ **ಜಾನತಾ,** ನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮೇ **ಪಸ್ಸತಾ,** ಕಿಲೇಸಾರೀನಂ ಹತತ್ತಾ **ಅರಹತಾ,** ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನಾತಿ** ಏವಂ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜವಸೇನಪೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಪಿಚ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಾದಿವಿಭಾಗಂ **ಜಾನತಾ,** ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ **ಪಸ್ಸತಾ,** ಸವಾಸನಆಸವಾನಂ ಛಿನ್ನತ್ತಾ **ಅರಹತಾ,** ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾದಿಭೇದೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾದಿತೋ ಅವಿಪರೀತಾವಬೋಧತೋ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ**। ಅಥ ವಾ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣತಾಯ **ಜಾನತಾ,** ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿತೋ ಸಮ್ಮಾ ಕಾರಿತಾಯ **ಪಸ್ಸತಾ,** ದವಾದೀನಂ ಅಭಾವಸಾಧಿಕಾಯ ಪಹಾನಸಮ್ಪದಾಯ **ಅರಹತಾ,** ಛನ್ದಾದೀನಂ ಅಹಾನಿಹೇತುಭೂತಾಯ ಅಕ್ಖಯಪಟಿಭಾನಸಾಧಿಕಾಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನಾತಿ** ಏವಂ ದಸಬಲಅಟ್ಠಾರಸಾವೇಣಿಕಬುದ್ಧಧಮ್ಮವಸೇನಪಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

೨. **ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇತಿ** ಪುಚ್ಛಾಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ। **ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇಯೇವ ಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ದೇಸೇ ಯಥಾವುತ್ತವತ್ಥುವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ। **ವಿನೀತಕಥಾತಿ** ವಿನೀತವತ್ಥುಕಥಾ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ।

ಕಾಯೇನ ಪನ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ ಅಙ್ಗಂ ಕತ್ವಾ ಕಾಯದ್ವಾರಸಙ್ಖಾತವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನಯಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸಙ್ಖಾತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ

ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಾಧಿತತ್ತಾ ‘‘ಕಾಯದ್ವಾರೇನ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀ’’ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾ**ತಿ ಆಪನ್ನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿಭಾವಾಪಾದನಸ್ಸ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಸಙ್ಖಾತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ, ನ ಭಣ್ಡನಾದಿವೂಪಸಮಂ।

೩. **ಪೋರಾಣಕೇಹಿ ಮಹಾಥೇರೇಹೀ**ತಿ ಸೀಹಳದೀಪವಾಸೀಹಿ ಮಹಾಥೇರೇಹಿ। **ಠಪಿತಾ**ತಿ ಪೋತ್ಥಕಸಙ್ಗಹಾರೋಹನಕಾಲೇ ಠಪಿತಾ। ಚತುತ್ಥಸಙ್ಗೀತಿಸದಿಸಾ ಹಿ ಪೋತ್ಥಕಾರೋಹಸಙ್ಗೀತಿ। ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ವಾರಾ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾವ।

ಸಮುಟ್ಠಾನಸೀಸವಣ್ಣನಾ

೨೫೭. ಸಮುಟ್ಠಾನಕಥಾಯ ಪನ ಕರುಣಾಸೀತಲಭಾವೇನ ಚನ್ದಸದಿಸತ್ತಾ **“ಬುದ್ಧಚನ್ದೇ”**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಕಿಲೇಸತಿಮಿರಪಹಾನತೋ **“ಬುದ್ಧಾದಿಚ್ಚೇ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಿಟಕೇ ತೀಣಿ ದೇಸಯೀತಿ** ಯಸ್ಮಾ ತೇ ದೇಸಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಙ್ಗೀರಸೋಪಿ ಪಿಟಕಾನಿ ತೀಣಿ ದೇಸಯಿ। ತಾನಿ ಕತಮಾನೀತಿ ಆಹ **“ಸುತ್ತನ್ತ”**ನ್ತಿಆದಿ। **ಮಹಾಗುಣ**ನ್ತಿ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। **ಏವಂ ನೀಯತಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ, ವಿನಯೋ ಯದಿ ತಿಟ್ಠತೀತಿ** ಯದಿ ವಿನಯಪರಿಯತ್ತಿ ಅನನ್ತರಹಿತಾ ತಿಟ್ಠತಿ ಪವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಪಟಿವೇಧಸದ್ಧಮ್ಮೋ ನೀಯತಿ ಪವತ್ತತಿ। ವಿನಯಪರಿಯತ್ತಿ ಪನ ಕಥಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಆಹ **“ಉಭತೋಚಾ”**ತಿಆದಿ। ಪರಿವಾರೇನ ಗನ್ಥಿತಾ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ತಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾರಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪರಿವಾರೇ।

ನಿಯತಕತನ್ತಿ ಕತನಿಯತಂ, ನಿಯಮಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞೇಹಿ ಸದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ। **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಸಮುಟ್ಠಾನಾನೀತಿ** ಅಸಙ್ಕರಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ।

ತಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖೇತಿ ಯಸ್ಮಾ ವಿನಯೇ ಸತಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ವಿನಯೋ ಚ ಪರಿವಾರೇನ ಗನ್ಥಿತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಪರಿವಾರೇ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ ಪರಿವಾರಂ, ಉಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆದಿಮ್ಹಿ ತಾವ ಪುರಿಮನಯೇತಿ “ಛನ್ನಂ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಾನಂ ಕತಿಹಿ ಸಮುಟ್ಠಾನೇಹಿ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ ಏಕೇನ ಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ಕಾಯತೋ ಚ ಚಿತ್ತತೋ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಪರಿ॰ ೧೮೭) ಪಞ್ಞತ್ತಿವಾರೇ ಸಕಿಂ ಆಗತನಯಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೨೫೮. ನಾನುಬನ್ಧೇ ಪವತ್ತಿನಿನ್ತಿ “ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವುಟ್ಠಾಪಿತಂ ಪವತ್ತಿನಿಂ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಾನಿ ನಾನುಬನ್ಧೇಯ್ಯಾ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೧೧೧) ವುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಂ।

೨೬೦. ಅಕತನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಮಿಸ್ಸೀಕತಂ, ನಿಯತಸಮುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅನ್ತರಪೇಯ್ಯಾಲಂ

ಕತಿಪುಚ್ಛಾವಾರವಣ್ಣನಾ

೨೭೧. **ವೇರಂ ಮಣತೀತಿ** ರಾಗಾದಿವೇರಂ ಮಣತಿ ವಿನಾಸೇತಿ। **ಏತಾಯಾತಿ** ವಿರತಿಯಾ। **ನಿಯ್ಯಾನನ್ತಿ** ಮಗ್ಗಂ। **ಕಾಯಪಾಗಬ್ಬಿಯನ್ತಿ** ಕಾಯಪಾಗಬ್ಬಿಯವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ।

೨೭೪. **ಸಾರಣೀಯಾತಿ** ಸರಿತಬ್ಬಯುತ್ತಾ ಅನುಸ್ಸರಣಾರಹಾ ಅದ್ಧಾನೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇಪಿ ನ ಸಮ್ಮುಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಮಿಜ್ಜತಿ ಸಿನಿಯ್ಹತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಮೇತ್ತಾ, ಮಿತ್ತಭಾವೋ। ಮೇತ್ತಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮೇತ್ತಂ** ಕಾಯಕಮ್ಮಂ, ತಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಕತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮ**"ನ್ತಿ। **ಆವೀತಿ** ಪಕಾಸಂ। ಪಕಾಸಭಾವೋ ಚೇತ್ಥ ಯಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಕರೀಯತಿ, ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಭಾವತೋತಿ ಆಹ "**ಸಮ್ಮುಖಾ**"ತಿ। **ರಹೋತಿ** ಅಪಕಾಸಂ। ಅಪಕಾಸತಾ ಚ ಯಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೀಯತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವತೋತಿ ಆಹ "**ಪರಮ್ಮುಖಾ**"ತಿ। **ಉಭಯೇಹೀತಿ** ನವಕೇಹಿ ಥೇರೇಹಿ ಚ। ಪಿಯಂ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಂ ಕರೋತೀತಿ **ಪಿಯಕರಣೋ**। ಗರುಂ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯಂ ಕರೋತೀತಿ **ಗರುಕರಣೋ**। **ಸಙ್ಗಹಾಯಾತಿ** ಸಙ್ಗಹವತ್ಥುವಿಸೇಸಭಾವತೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಾಯ। **ಅವಿವಾದಾಯಾತಿ** ಸಙ್ಗಹವತ್ಥುಭಾವತೋ ಏವ ನ ವಿವಾದಾಯ। ಸತಿ ಚ ಅವಿವಾದಹೇತುಭೂತಸಙ್ಗಹಕತ್ತೇ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಸಮಗ್ಗಭಾವೋ ಭೇದಾಭಾವೋ ಸಿದ್ಧೋಯೇವಾತಿ ಆಹ "**ಸಮಗ್ಗಭಾವಾಯಾ**"ತಿಆದಿ।

ಪಗ್ಗಯ್ಹ ವಚನನ್ತಿ ಕೇವಲಂ "ದೇವೋ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ದೇವತ್ಥೇರೋ"ತಿ ಗುಣೇಹಿ ಥಿರಭಾವಜೋತನಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಉಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ವಚನಂ। ಮಮತ್ತಬೋಧನವಚನಂ **ಮಮಾಯನವಚನಂ**। ಏಕನ್ತತಿರೋಕ್ಖಸ್ಸ ಮನೋಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖತಾ ನಾಮ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪನವಸೇನೇವ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಲೋಕೇ ಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಿ ಪಾಕಟಂ ಪಞ್ಞಾತಂ ಹತ್ಥವಿಕಾರಾದಿಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾಯೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ನಯನಾನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಮೇತ್ತಾಸಿನೇಹಸಿನಿದ್ಧಾನಂ ನಯನಾನಂ ಉಮ್ಮೀಲನಾ ಪಸನ್ನೇನ ಮುಖೇನ ಓಲೋಕನಞ್ಚ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಮೇವ, ಯಸ್ಸ ಪನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ನಯನಾನಂ ಮೇತ್ತಾಸಿನೇಹಸಿನಿದ್ಧತಾ ಮುಖಸ್ಸ ಚ ಪಸನ್ನತಾ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "**ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮಾ**"ತಿ।

ಇಮಾನಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೪೧; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೯೨; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೬.೧೧) ಚ ಮೇತ್ತಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಪಾಳಿಯಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸೇನ ಆಗತಾನಿ ಗಿಹೀಸುಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿಯೇವ। ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಹಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಾದಿಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಧಮ್ಮಪೂರಣಂ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಸಬ್ಬಞ್ಚ ಅನವಜ್ಜಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಕಮ್ಮನ್ತೋಗಧಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಗಿಹೀನಂ ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಬೋಧಿವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಸಙ್ಘನಿಮನ್ತನತ್ಥಾಯ ಗಮನಂ, ಗಾಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ, ಪತ್ತಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ, ಆಸನಪಞ್ಞಾಪನಂ, ಅನುಗಮನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಆಚಾರಪಣ್ಣತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಕಥನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಪರಿಪುಚ್ಛನ ಅಟ್ಠಕಥಾಕಥನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಂ ತೇಪಿಟಕಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಗಿಹೀನಂ "ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛಾಮ, ಬೋಧಿವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛಾಮ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ದೀಪಮಾಲಾಪುಪ್ಫಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮ, ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನಿ ದಸ್ಸಾಮ, ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದಸ್ಸಾಮ, ಅಜ್ಜ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದಸ್ಸಾಮ, ಸಙ್ಘಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಖಾದನೀಯಾದೀನಿ ಸಂವಿದಹಥ, ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇಥ, ಪಾನೀಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಥ, ಸಙ್ಘಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಆನೇಥ, ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಾಪೇಥ, ಛನ್ದಜಾತಾ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಕರೋಥಾ"ತಿಆದಿಕಥನಕಾಲೇ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತೋವ ಉಟ್ಠಾಯ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಾದೀನಿ ಚ ಕತ್ವಾ ವಿವಿತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸುಖೀ ಹೋನ್ತು ಅವೇರಾ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಾ"ತಿ

ಚಿನ್ತನಂ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಗಿಹೀನಂ "ಅಯ್ಯಾ ಸುಖೀ ಹೋನ್ತು ಅವೇರಾ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಾ"ತಿ ಚಿನ್ತನಂ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ಲಾಭಾತಿ ಚೀವರಾದಯೋ ಲದ್ಧಪಚ್ಚಯಾ। **ಧಮ್ಮಿಕಾ**ತಿ ಕುಹನಾದಿಭೇದಂ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯವತ್ತೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಅನ್ತಮಸೋ ಪತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಮತ್ತಮ್ಪೀ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟಿಯಾ ಪತ್ತೇ ಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಗತಂ ದ್ವತ್ತಿಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಾಮತ್ತಮ್ಪಿ। ದೇಯ್ಯಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಞ್ಚ ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತೀತಿ **ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಭೋಗೀ**। ಏತ್ಥ ಹಿ ದ್ವೇ ಪಟಿವಿಭತ್ತಾನಿ ನಾಮ ಆಮಿಸಪಟಿವಿಭತ್ತಂ ಪುಗ್ಗಲಪಟಿವಿಭತ್ತಞ್ಚ। ತತ್ಥ "ಏತ್ತಕಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಏತ್ತಕಂ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಭಜನಂ **ಆಮಿಸಪಟಿವಿಭತ್ತಂ** ನಾಮ। "ಅಸುಕಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಅಸುಕಸ್ಸ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಭಜನಂ ಪನ **ಪುಗ್ಗಲಪಟಿವಿಭತ್ತಂ** ನಾಮ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ ಯೋ ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಅಯಂ **ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಭೋಗೀ** ನಾಮ। ತೇನಾಹ **"ನೇವ ಆಮಿಸಂ ಪಟಿವಿಭಜಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತೀ"**ತಿಆದಿ। **ಅದಾತುಮ್ಪೀ**ತಿ **ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ದಾತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ದಾನಞ್ಹಿ ನಾಮ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ನಿವಾರಿತಂ, ತೇನ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸಪಿ ಅತ್ಥಿಕಸ್ಸ ಸತಿ ಸಮ್ಭವೇ ದಾತಬ್ಬಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಕರುಣಾಯನವಸೇನ, ನ ವತ್ತಪೂರಣವಸೇನ। ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಭೋಗಿತಾಯ **"ಸಬ್ಬೇಸಂ ದಾತಬ್ಬಮೇವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗಿಲಾನಾದೀನಂ ಪನ ಓದಿಸ್ಸಕಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಭಾಗಪಕ್ಖಿಕಂ "ಅಸುಕಸ್ಸ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಬ್ಯತಿರೇಕಪ್ಪಧಾನೋ ಹಿ ಪಟಿವಿಭಾಗೋ। ತೇನಾಹ **"ಗಿಲಾನಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕ...ಪೇ॰... ವಿಚೇಯ್ಯ ದಾತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ।

ಸಾಧಾರಣಭೋಗೀತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಧಾರಣಭೋಗಿನೋ ಇದಂ ಲಕ್ಖಣಂ - ಯಂ ಯಂ ಪಣೀತಂ ಲಭತಿ, ತಂ ತಂ ನೇವ ಲಾಭೇನ ಲಾಭಂ ನಿಜಿಗೀಸನಮುಖೇನ ಗಿಹೀನಂ ದೇತಿ ಅತ್ತನೋ ಆಜೀವಸುದ್ಧಿಂ ರಕ್ಖಮಾನೋ, ನ ಅತ್ತನಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ "ಮಯ್ಹಂ ಅಸಾಧಾರಣಭೋಗಿತಾ ಮಾ ಹೋತೂ"ತಿ। ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಚ "ಸಙ್ಘೇನ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಘಣ್ಟಿಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕಂ ವಿಯ ಪಸ್ಸತಿ। ಇಮಿನಾ ಚ ತಸ್ಸ ಲಾಭಸ್ಸ ತೀಸುಪಿ ಕಾಲೇಸು ಸಾಧಾರಣತೋ ಠಪನಂ ದಸ್ಸಿತಂ। "ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಚ ಸಙ್ಘೇನ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಕಾಲೋ ದಸ್ಸಿತೋ, "ಗಹೇತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕಾಲೋ। ತದುಭಯಂ ಪನ ತಾದಿಸೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇನ ವಿನಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧೋ ಪುರಿಮಕಾಲೋ। ತಯಿದಮ್ಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪುಬ್ಬೇವಸ್ಸ ಹೋತಿ "ಸಙ್ಘೇನ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತೂತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ "ಸಙ್ಘೇನ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತೂತಿ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಹೋತಿ "ಸಙ್ಘೇನ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತೂತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಮಯಾ"ತಿ ಏವಂ ತಿಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ಲದ್ಧಲಾಭಂ ಓಸಾನಲಕ್ಖಣಂ ಅವಿಕೋಪೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಸಾಧಾರಣಭೋಗೀ ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಭೋಗೀ ಚ ಹೋತಿ।

ಇಮಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೪೧; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೯೨; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೬.೧೧) ಪನ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಂ ಕೋ ಪೂರೇತಿ, ಕೋ ನ ಪೂರೇತಿ? ದುಸ್ಸೀಲೋ ತಾವ ನ ಪೂರೇತಿ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಸೀಲವನ್ತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲೋ ಪನ ವತ್ತಂ ಅಖಣ್ಡೇನ್ತೋ ಪೂರೇತಿ। ತತ್ರಿದಂ ವತ್ತಂ - ಯೋ ಓದಿಸ್ಸಕಂ ಕತ್ವಾ ಮಾತು ವಾ ಪಿತು ವಾ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾದೀನಂ ವಾ ದೇತಿ, ಸೋ ದಾತಬ್ಬಂ ದೇತು, ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಪನಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ, ಪಲಿಬೋಧಜಗ್ಗನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಮುತ್ತಪಲಿಬೋಧಸ್ಸೇವ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನ ಪನ ಓದಿಸ್ಸಕಂ ದೇನ್ತೇನ ಗಿಲಾನಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಆಗನ್ತುಕಗಮಿಕಾನಞ್ಚೇವ ನವಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಚ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ। ಏತೇಸಂ ದತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಥೇರಾಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ ಅದತ್ವಾ ಯೋ ಯತ್ತಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಸ ತತ್ತಕಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ಅವಸಿಟ್ಠೇ ಅಸತಿ ಪುನ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಥೇರಾಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಂ ಯಂ ಪಣೀತಂ, ತಂ ತಂ ದತ್ವಾ ಸೇಸಂ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ।

ಅಯಂ ಪನ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಣವಿಧಿಮ್ಹಿ ಸುಸಿಕ್ಖಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಸುಪೂರೋ ಹೋತಿ। ಸುಸಿಕ್ಖಿತಾಯ ಹಿ ಪರಿಸಾಯ ಯೋ ಅಞ್ಞತೋ ಲಭತಿ, ಸೋ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಞ್ಞತೋ ಅಲಭನ್ತೋಪಿ ಪಮಾಣಯುತ್ತಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ,

ನ ಅತಿರೇಕಂ। ಅಯಞ್ಚ ಪನ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಂ ಲದ್ಧಂ ದೇನ್ತಸ್ಸಪಿ ದ್ವಾದಸಹಿ ವಸ್ಸೇಹಿ ಪೂರತಿ, ನ ತತೋ ಓರಂ। ಸಚೇ ಹಿ ದ್ವಾದಸಮೇಪಿ ವಸ್ಸೇ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪೂರಂ ಪತ್ತಂ ಆಸನಸಾಲಾಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನಹಾಯಿತುಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಚ "ಕಸ್ಸೇಸೋ ಪತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಆಹರಥ ನ"ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾವ ರಿತ್ತಪತ್ತಂ ಠಪೇತಿ। ಅಥ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ರಿತ್ತಪತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಮಯ್ಹಂ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂಸೂ"ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಪುನ ದ್ವಾದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಪೂರೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತಿತ್ಥಿಯಪರಿವಾಸಸದಿಸೋ ಹೇಸ, ಸಕಿಂ ಖಣ್ಡೇ ಜಾತೇ ಪುನ ಪೂರೇತಬ್ಬೋವ। ಯೋ ಪನ "ಲಾಭಾ ವತ ಮೇ, ಸುಲದ್ಧಂ ವತ ಮೇ, ಯಸ್ಸ ಮೇ ಪತ್ತಗತಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾವ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಜನೇತಿ, ತಸ್ಸ ಪುಣ್ಣೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಪೂರಿತಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪನ ನೇವ ಇಸ್ಸಾ, ನ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಹೋತಿ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ಸುಲಭಪಚ್ಚಯೋ, ಪತ್ತಗತಮಸ್ಸ ದಿಯ್ಯಮಾನಮ್ಪಿ ನ ಖೀಯತಿ, ಭಾಜನೀಯಭಣ್ಡಟ್ಠಾನೇ ಅಗ್ಗಭಣ್ಡಂ ಲಭತಿ, ಭಯೇ ವಾ ಛಾತಕೇ ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ದೇವತಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ತತ್ರಿಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ - ಲೇಣಗಿರಿವಾಸೀ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ಕಿರ ಮಹಾಖೀರಗಾಮಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಸತಿ। ಪಞ್ಞಾಸಮತ್ತಾ ಥೇರಾ ನಾಗದೀಪಂ ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಖೀರಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಲದ್ಧಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಥೇರೋ ಪವಿಸನ್ತೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ "ಲದ್ಧಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। ವಿಚರಿಮ್ಹ, ಆವುಸೋತಿ। ಸೋ ಅಲದ್ಧಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಆಹ "ಭನ್ತೇ, ಯಾವಾಹಂ ಆಗಚ್ಛಾಮಿ, ತಾವ ಇಧೇವ ಹೋಥಾ"ತಿ । ಮಯಂ, ಆವುಸೋ, ಪಞ್ಞಾಸ ಜನಾ ಪತ್ತತೇಮನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಲಭಿಮ್ಹಾತಿ। ಭನ್ತೇ, ನೇವಾಸಿಕಾ ನಾಮ ಪಟಿಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಲಭನ್ತಾಪಿ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಮಗ್ಗಸಭಾಗಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ। ಥೇರಾ ಆಗಮಿಂಸು। ಥೇರೋ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ಧುರಗೇಹೇಯೇವ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಖೀರಭತ್ತಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಠಿತಾ ಥೇರಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸೇವ ಪತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ತಂ ಆದಾಯ ಥೇರಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಗಣ್ಹಥ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಂ ಆಹ। ಥೇರೋ "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಏತ್ತಕೇಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಲದ್ಧಂ, ಅಯಂ ಸೀಘಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ"ತಿ ಸೇಸಾನಂ ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಥೇರೋ ಓಲೋಕನಾಕಾರೇನೇವ ಞತ್ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಲದ್ಧೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ, ನಿಕ್ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಯಾವದತ್ಥಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನಾಪಿ ಯಾವದತ್ಥಂ ಭುಞ್ಜಿ। ಅಥ ನಂ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ಥೇರಾ ಪುಚ್ಛಿಂಸು "ಕದಾ, ಆವುಸೋ, ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀ"ತಿ? ನತ್ಥಿ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋತಿ। ಝಾನಲಾಭೀಸಿ ಆವುಸೋತಿ? ಏತಮ್ಪಿ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ನತ್ಥೀತಿ। ನನು, ಆವುಸೋ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ? ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಪೂರಿತೋ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಪೂರಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಂ ಹೋತಿ, ಪತ್ತಗತಂ ನ ಖೀಯತೀತಿ। ಸಾಧು ಸಾಧು ಸಪ್ಪುರಿಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಮಿದಂ ತುಯ್ಹನ್ತಿ। ಇದಂ ತಾವ **ಪತ್ತಗತಂ ನ ಖೀಯತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ಥು।

ಅಯಮೇವ ಪನ ಥೇರೋ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತೇ ಗಿರಿಭಣ್ಡಮಹಾಪೂಜಾಯ ದಾನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ದಾನೇ ಕಿಂ ವರಭಣ್ಡ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ದ್ವೇ ಸಾಟಕಾ, ಭನ್ತೇತಿ। ಏತೇ ಮಯ್ಹಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚೋ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ "ಏಕೋ ದಹರೋ ಏವಂ ವದತೀ"ತಿ। "ದಹರಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ, ಮಹಾಥೇರಾನಂ ಪನ ಸುಖುಮಾ ಸಾಟಕಾ ವಟ್ಟನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಮಹಾಥೇರಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಠಪೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಿತೇ ದೇನ್ತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಠಪಿತಾಪಿ ತೇ ಸಾಟಕಾ ಹತ್ಥಂ ನಾರೋಹನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇವ ಆರೋಹನ್ತಿ। ದಹರಸ್ಸ ದಾನಕಾಲೇ ಪನ ಹತ್ಥಂ ಆರುಳ್ಹಾ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಸ್ಸ ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದಹರಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸಙ್ಘಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ದಹರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಕದಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಪರಿಯಾಯೇನಪಿ ಅಸನ್ತಂ ಅವದನ್ತೋ "ನತ್ಥಿ ಮಯ್ಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಆಹ। ನನು, ಭನ್ತೇ, ಪುಬ್ಬೇವ ಅವಚುತ್ಥಾತಿ। ಆಮ ಮಹಾರಾಜ, ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕೋ ಅಹಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸ

ಪೂರಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಾಜನೀಯಟ್ಠಾನೇ ಅಗ್ಗಭಣ್ಡಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ। “ಸಾಧು ಸಾಧು ಭನ್ತೇ, ಅನುಚ್ಛವಿಕಮಿದಂ ತುಮ್ಹಾಕ”ನ್ತಿ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಇದಂ **ಭಾಜನೀಯಟ್ಠಾನೇ ಅಗ್ಗಭಣ್ಡಂ ಪಾಪುಣಾತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ಥು।

ಚಣ್ಡಾಲತಿಸ್ಸಭಯೇನ ಪನ ಭಾತರಗಾಮವಾಸಿನೋ ನಾಗತ್ಥೇರಿಯಾ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾವ ಪಲಾಯಿಂಸು। ಥೇರೀ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ “ಅತಿ ವಿಯ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸೋ ಗಾಮೋ, ಉಪಧಾರೇಥ ತಾವಾ”ತಿ ದಹರಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಆಹ। ತಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಗತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಥೇರಿಯಾ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸಾ ಸುತ್ವಾ “ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ತೇಸಂ ಗತಭಾವಂ ಚಿನ್ತಯಿತ್ಥ, ಅತ್ತನೋ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇಸುಯೇವ ಯೋಗಂ ಕರೋಥಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾಯಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಅತ್ತದ್ವಾದಸಮಾ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ರುಕ್ಖೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ದ್ವಾದಸನ್ನಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ “ಅಯ್ಯೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಮಾ ಗಚ್ಛಥ, ನಿಚ್ಚಂ ಇಧೇವ ಏಥಾ”ತಿ ಆಹ। ಥೇರಿಯಾ ಪನ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ನಾಗತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ “ಮಹನ್ತಂ ಭಯಂ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಯಾಪೇತುಂ, ಪರತೀರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅತ್ತದ್ವಾದಸಮೋ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ “ಥೇರಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಭಾತರಗಾಮಂ ಆಗತೋ। ಥೇರೀ “ಥೇರಾ ಆಗತಾ”ತಿ ಸುತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ “ಕಿಂ ಅಯ್ಯಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಸಾ “ಅಜ್ಜ ಏಕದಿವಸಂ ವಿಹಾರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಸ್ವೇವ ಗಮಿಸ್ಸಥಾ”ತಿ ಆಹ। ಥೇರಾ ವಿಹಾರಂ ಆಗಮಂಸು।

ಥೇರೀ ಪುನದಿವಸೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ “ಇಮಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ”ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ “ವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ಥೇರೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಧಮ್ಮಿಕೋ ತಾತ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ, ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾತಿ। ವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ಥೇರೀತಿ। ಸಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಖಿಪಿ। ಪತ್ತೋ ಆಕಾಸೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ “ಸತ್ತತಾಲಮತ್ತೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಭತ್ತಮೇವ ಥೇರೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಭಯಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ನ ಹೋತಿ, ಭಯೇ ವೂಪಸನ್ತೇ ಅರಿಯವಂಸಂ ಕಥಯಮಾನೋ ‘ಭೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕ ಭಿಕ್ಖುನೀಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವೀತಿನಾಮಯಿತ್ಥಾ’ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅನುವದಿಯಮಾನೋ ಸನ್ಥಮ್ಭಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಹೋಥ ಥೇರಿಯೋ”ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಆರುಹಿ। ರುಕ್ಖದೇವತಾಪಿ “ಸಚೇ ಥೇರೋ ಥೇರಿಯಾ ಹತ್ಥತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ನ ನಂ ನಿವತ್ತೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸಚೇ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ನಿವತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತಯಮಾನಾ ಠತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಗಮನಂ ದಿಸ್ವಾ ರುಕ್ಖಾ ಓರುಯ್ಹ “ಪತ್ತಂ, ಭನ್ತೇ, ದೇಥಾ”ತಿ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂಯೇವ ಆನೇತ್ವಾ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ದ್ವಾದಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದ್ವಾದಸ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಉಪಟ್ಠಹಿ । ಇದಂ **ದೇವತಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ಥು। ತತ್ರ ಹಿ ಥೇರೀ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಿಕಾ ಅಹೋಸಿ।

ನತ್ಥಿ ಏತೇಸಂ ಖಣ್ಡನ್ತಿ **ಅಖಣ್ಡಾನಿ,** ತಂ ಪನ ನೇಸಂ ಖಣ್ಡಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾನಂ ಉದ್ದೇಸಕ್ಕಮೇನ ಆದಿಅನ್ತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ **“ಸತ್ತಸೂ”**ತಿಆದಿ। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸೀಲಾನಂ ಪನ ಸಮಾದಾನಕ್ಕಮೇನಪಿ ಆದಿಅನ್ತಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ಪರಿಯನ್ತೇ ಛಿನ್ನಸಾಟಕೋ ವಿಯಾ**ತಿ ವತ್ಥನ್ತೇ ದಸನ್ತೇ ವಾ ಛಿನ್ನವತ್ಥಂ ವಿಯ। ವಿಸದಿಸುದಾಹರಣಞ್ಚೇತಂ “ಅಖಣ್ಡಾನೀ”ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅಧಿಕತತ್ತಾ। ಏವಂ ಸೇಸಾನಿಪಿ ಉದಾಹರಣಾನಿ। **ಖಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಖಣ್ಡವನ್ತಂ, ಖಣ್ಡಿತಂ ವಾ। **ಛಿದ್ದ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ವಿಸಭಾಗವಣ್ಣೇನ ಗಾವೀ ವಿಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ವಿಸಭಾಗವಣ್ಣೇನ ಉಪಡ್ಢಂ ತತಿಯಭಾಗಂ ವಾ ಸಮ್ಭಿನ್ನವಣ್ಣಂ **ಸಬಲಂ,** ವಿಸಭಾಗವಣ್ಣೇಹೇವ ಪನ ಬಿನ್ದೂಹಿ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಿಮಿಸ್ಸಂ **ಕಮ್ಮಾಸಂ**। ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ।

ಭುಜಿಸ್ಸಭಾವಕರಣತೋತಿ ತಣ್ಹಾದಾಸಬ್ಯತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಭುಜಿಸ್ಸಭಾವಕರಣತೋ। ಸೀಲಸ್ಸ ಚ ತಣ್ಹಾದಾಸಬ್ಯತೋ ಮೋಚನಂ ವಿವಟ್ಟೂಪನಿಸ್ಸಯಭಾವಾಪಾದನಂ, ತೇನಸ್ಸ ವಿವಟ್ಟೂಪನಿಸ್ಸಯತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। “ಭುಜಿಸ್ಸಭಾವಕರಣತೋ”ತಿ ಚ ಇಮಿನಾ ಭುಜಿಸ್ಸಕರಾನಿ **ಭುಜಿಸ್ಸಾನೀ**ತಿ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇರೀ ಸಯಂವಸೀ ಭುಜಿಸ್ಸೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಭುಜಿಸ್ಸಾನಿ। ಸುಪರಿಸುದ್ಧಭಾವೇನ ಪಾಸಂಸತ್ತಾ **ವಿಞ್ಞುಪಸತ್ಥಾನಿ**। ಅವಿಞ್ಞೂನಂ ಪಸಂಸಾಯ ಅಪ್ಪಮಾಣಭಾವತೋ ವಿಞ್ಞೂಗಹಣಂ ಕತಂ। **ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅಪರಾಮಟ್ಠತ್ತಾ**ತಿ “ಇಮಿನಾಹಂ ಸೀಲೇನ

ದೇವೋ ವಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ದೇವಞ್ಞತರೋ ವಾ"ತಿ ತಣ್ಹಾಪರಾಮಾಸೇನ "ಇಮಿನಾಹಂ ಸೀಲೇನ ದೇವೋ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ ಸಸ್ಸತೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೇನ ಚ ಅಪರಾಮಟ್ಠತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ "ಅಯಂ ತೇ ಸೀಲೇಸು ದಾಸೋ"ತಿ ಚತೂಸು ವಿಪತ್ತೀಸು ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ವಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಇಮಂ ನಾಮ ತ್ವಂ ಆಪನ್ನಪುಬ್ಬೋ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಪರಾಮಟ್ಠುಂ ಅನುದ್ಧಂಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ **ಅಪರಾಮಟ್ಠಾನೀ**ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸೀಲಂ ನಾಮ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಾದಿಪಾರಮ್ಪರಿಯೇನ ಯಾವದೇವ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪಾದನತ್ಥನ್ತಿ ಆಹ "**ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕಾನೀ**"ತಿ। ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಪ್ಪಯೋಜನಾನಿ **ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕಾನಿ**।

ಸಮಾನಭಾವೋ ಸಾಮಞ್ಞಂ, ಪರಿಪುಣ್ಣಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಭಾವೇನ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ವಿಯ ಭೇದಾಭಾವತೋ ಸೀಲೇನ ಸಾಮಞ್ಞಂ ಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಂ, ತಂ ಗತೋ ಉಪಗತೋತಿ **ಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಗತೋ**। ತೇನಾಹ "**ಸಮಾನಭಾವೂಪಗತಸೀಲೋ**"ತಿ, ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮಾನಭಾವಂ ಉಪಗತಸೀಲೋ ಸಭಾಗವುತ್ತಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಞ್ಹಿ ಸೀಲಂ ಸಮುದ್ದನ್ತರೇಪಿ ದೇವಲೋಕೇಪಿ ವಸನ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ ಸೀಲೇನ ಸಮಾನಮೇವ ಹೋತಿ, ನತ್ಥಿ ಮಗ್ಗಸೀಲೇ ನಾನತ್ತಂ। ಕಾಮಞ್ಚ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಮ್ಪಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ನಾನತ್ತಂ ನ ಸಿಯಾ, ತಂ ಪನ ನ ಏಕನ್ತಿಕನ್ತಿ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಮಗ್ಗಸೀಲಂ ಪನ ಏಕನ್ತಿಕಂ ನಿಯತಭಾವತೋತಿ ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ "**ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸೀಲಾನೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಯಾಯನ್ತಿ ಯಾ ಅಯಂ ಮಯ್ಹಞ್ಚೇವ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತಾ। **ದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। **ನಿದ್ದೋಸಾ**ತಿ ನಿದ್ಧುತದೋಸಾ, ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನರಾಗಾದಿಪಾಪಧಮ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಯ್ಯಾತೀ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಸ್ಸರತಿ ನಿಗಚ್ಛತಿ। ಸಯಂ ನಿಯನ್ತೀಯೇವ ಹಿ ತಂಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಯ್ಯಾಪೇತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಾ ಸತ್ಥು ಅನುಸಿಟ್ಠಿ, ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ತಕ್ಕರೋ,** ತಸ್ಸ, ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನಕಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞಗತೋ**ತಿ ಸಚ್ಚಸಮ್ಪಟಿವೇಧೇನ ಸಮಾನದಿಟ್ಠಿಭಾವಂ ಉಪಗತೋ।

ಕತಿಪುಚ್ಛಾವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಛಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೭೬. **ಪಠಮೇನ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನೇನಾ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಉದ್ದೇಸನಿದ್ದೇಸಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಪಾಳಿಂ ಅನುಸಾರೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ।

ಸಮಥಭೇದಂ

ಅಧಿಕರಣಪರಿಯಾಯವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೯೩. **ಲೋಭೋ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ**ತಿಆದೀಸು ಪನ ಲೋಭಹೇತು ವಿವದನತೋ "ಲೋಭೋ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಕಾರಣಾನಿ। ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಠಾನಂ**। ಕೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ? ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದಯೋ। ವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವತ್ಥು**। ಭವನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಭೂಮಿ**। ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗಿನೋ ವಿವದನತೋ "**ನವ ಹೇತೂ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದ್ವಾದಸ ಮೂಲಾನೀ**ತಿ "ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪನಾಹೀ"ತಿಆದೀನಿ ದ್ವಾದಸ ಮೂಲಾನಿ।

೨೯೪-೨೯೫. ಇಮಾನೇವ ದ್ವಾದಸ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ "**ಚುದ್ದಸ ಮೂಲಾನೀ**"ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। **ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ತಸ್ಸಾ ಪುಬ್ಬೇ ಆಪನ್ನಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಠಾನಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ನತ್ಥಿ

ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣೇ ಅಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತವಸೇನ ಛ ಹೇತೂ ವುತ್ತಾ। ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಪನ ಅಙ್ಗಂ ಹೋತಿ, ನ ಹೇತು।

೧೯೭. **ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಏವಂ ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇತಿಕತ್ತಬ್ಬತಾದಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಪಾಳಿ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ, ಯಥಾಠಿತಪಾಳಿವಸೇನ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಕಿರಿಯಾ **ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ** ನಾಮ। ಞತ್ತಿಞತ್ತಿದುತಿಯಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮಾನಿ ಞತ್ತಿತೋ ಜಾಯನ್ತಿ, ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಂ ಅಪಲೋಕನತೋವಾತಿ ಆಹ **"ಞತ್ತಿತೋ ವಾ ಅಪಲೋಕನತೋ ವಾ"**ತಿ। ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ ಏಕೇನ ಸಮಥೇನ **ಸಮ್ಮತಿ,** ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಹಿ ಸಮೇತಬ್ಬತ್ತಾ "ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತಬ್ಭಾಗಿಯವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೮. **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ತಬ್ಭಾಗಿಯಾ**ತಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ವೂಪಸಮತೋ ತಪ್ಪಕ್ಖಿಕಾ।

ಸಮಥಾ ಸಮಥಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. ಏಕಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಸಬ್ಬೇ ಸಮಥಾ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಸಮೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಸಮಥಾ ಸಮಥಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಾ, ಸಮಥಾ ಸಮಥಸ್ಸ ಅಸಾಧಾರಣಾ"**ತಿ ಆಹ। ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಸಮನಂ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಂ ವಿನಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಾ"**ತಿ। ಸತಿವಿನಯಾದೀಹಿ ಸಮನಸ್ಸ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **"ಸತಿವಿನಯಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಅಸಾಧಾರಣಾ"**ತಿ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ತಬ್ಭಾಗಿಯವಾರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ವಿನಯವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೧. ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಸಮಥಾನಂ ವಿನಯಪರಿಯಾಯೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ **"ವಿನಯೋ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ"**ತಿಆದಿನಾ ವಿನಯವಾರೋ ಉದ್ಧಟೋ। **ಸಿಯಾ ನ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸತಿವಿನಯಾದಯೋ ಸೇಸಸಮಥಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ।

ಕುಸಲವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೨. ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಞ್ಞಾತೇ ತಂ ಪಟಿಜಾನನಂ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ಪಟಿಜಾನನಚಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಕುಸಲೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನತ್ಥಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಅಕುಸಲೋ**ತಿ ಧಮ್ಮವಿನಯಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾಹಿ ತಿವಙ್ಗಿಕೋ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಏತೇಹಿ ವಿನಾ ನತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಕುಸಲಚಿತ್ತೇಹಿ ಕರಣಕಾಲೇ ಕುಸಲೋ, ಅರಹನ್ತೇಹಿ ಕರಣಕಾಲೇ ಅಬ್ಯಾಕತೋ। ಏತೇಸಂ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾದೀನಂ ಅಕುಸಲಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ "ನತ್ಥಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಅಕುಸಲೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ ಅಧಮ್ಮವಾದೀಹಿ ವೂಪಸಮನಕಾಲೇ, ಧಮ್ಮವಾದೀನಮ್ಪಿ ಅಧಮ್ಮವಾದಿಮ್ಹಿ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಾಪಕೇ ಜಾತೇ ಅಕುಸಲಾ। ಸತಿವಿನಯೋ ಅನರಹತೋ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಸತಿವಿನಯದಾನೇ ಅಕುಸಲೋ। ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೋ ಅನುಮ್ಮತ್ತಕಸ್ಸ ದಾನೇ, ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಅಜಾನತೋ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಕರಣೇ, ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾ ಸುದ್ಧಸ್ಸ ಕರಣೇ, ತಿಣವತ್ಥಾರಕಂ ಮಹಾಕಲಹೇ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಕರಣೇ ಚ ಅಕುಸಲಂ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅರಹತೋ ವಸೇನೇವ ಅಬ್ಯಾಕತ"ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮೇತಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

ಸಮಥವಾರವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೦೪-೩೦೫. **ಯತ್ಥ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ ಲಬ್ಭತಿ, ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ**ಆದಿ ಪುಚ್ಛಾ। **ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚಾತಿ**ಆದಿ ತಸ್ಸಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ, ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಚ ಅಧಿಕರಣಂ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಯತ್ಥ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ ಲಬ್ಭತಿ, ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಯತ್ಥ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ ಲಬ್ಭತಿ, ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಬಹೂ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ "ಇಮಂ ನಾಮ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸತಿ "ಆಮಾ"ತಿ ಪಟಿಜಾನನೇ ದ್ವೇಪಿ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತತ್ಥ "ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪಟಿಞ್ಞಾತಂ ಚೇ, ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ। ತತ್ಥೇವ ದೇಸಿತಂ ಚೇ, ಧಮ್ಮವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾಯೋಪಿ ಲದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ವಿವದನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ ಚೇ, ಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾ। ತಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ದೇಸಿತಂ ಚೇ, ಧಮ್ಮವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾಯೋಪಿ ಲದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏಕಸ್ಸೇವ ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಆಪತ್ತಿದೇಸನಕಾಲೇ "ಪಸ್ಸಸಿ, ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮವಿನಯಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾಸಙ್ಖಾತೋ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಚ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಞ್ಚ ಲದ್ಧಂ ಹೋತಿ।

ಸಂಸಟ್ಠವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೦೬. ಅಧಿಕರಣಾನಂ ವೂಪಸಮೋವ **ಸಮಥೋ** ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಕರಣೇನ ವಿನಾ ಸಮಥಾ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **"ಮಾ ಹೇವನ್ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ…ಪೇ॰… ವಿನಿಬ್ಭುಜಿತ್ವಾ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತು**"ನ್ತಿ।

ಸಮಥಾಧಿಕರಣವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೦೯-೩೧೦. **ಸಮಥಾ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ**ಆದಿ ಪುಚ್ಛಾ। **ಸಿಯಾ ಸಮಥಾ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ**ಆದಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। ತತ್ಥ **ಸಮಥಾ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ** ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಧಿಕರಣಾ ವಾ ಪನ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ವೂಪಸಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಸಮ್ಮತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಸತಿವಿನಯಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತೇಸಂ ತಸ್ಸಾ ಅನುಪಕಾರತ್ತಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೩೧೧. "ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮತೀ"ತಿ ಪಾಠೋ। "ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ನ ಕೇನಚಿ ಸಮ್ಮತೀ"ತಿ ಹಿ ಅವಸಾನೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಸಯಂ ಸಮಥೇನ ವಾ ಅಧಿಕರಣೇನ ವಾ ಸಮೇತಬ್ಬೋ ನ ಹೋತಿ।

೩೧೩. **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ…ಪೇ॰… ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮತೀತಿ** ಏತ್ಥ "ಸುಣಾತು ಮೇ ಭನ್ತೇ …ಪೇ॰… ಪಠಮಂ ಸಲಾಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಮುಟ್ಠಾಪನವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೪. **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ನ ಕತಮಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ** "ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವುತ್ತಮತ್ತೇನೇವ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಧಿಕರಣಂ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಭಜತಿವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೮-೯. **ಕತಮಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಪರಿಯಾಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಕತಮಾಧಿಕರಣಪರಿಯಾಪನ್ನಂ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಭಜತೀತಿ** ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನವಿವಾದಂ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಭಜತಿ। **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ದ್ವೇ ಸಮಥೇ**

ಭಜತೀತಿ “ಮಂ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ತುಮ್ಹೇ”ತಿ ವದನ್ತಂ ವಿಯ ಭಜತಿ। **ದ್ವೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತ**ನ್ತಿ “ಮಯಂ ತಂ ವೂಪಸಮೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ವದನ್ತೇಹಿ ವಿಯ ದ್ವೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಂ।

ಖನ್ಧಕಪುಚ್ಛಾವಾರೋ

ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಣ್ಣನಾ

೩೨೦. **ನಿದಾನೇನ ಚ ನಿದ್ದೇಸೇನ ಚ ಸದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ನಿದಾನೇನಾ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿದೇಸಸಙ್ಖಾತೇನ ನಿದಾನೇನ। **ನಿದ್ದೇಸೇನಾ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾದಿನಿದ್ದೇಸೇನ। ಉಭಯೇನಪಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವತ್ಥು ದಸ್ಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ವತ್ಥುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಖನ್ಧಕಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಉಪಸಮ್ಪದಕ್ಖನ್ಧಕೇ। **ಉತ್ತಮಾನಿ ಪದಾನಿ ವುತ್ತಾನೀ**ತಿ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ”ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೯೯, ೧೨೪) ನಯೇನ ಉತ್ತಮಪದಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। **ಚಮ್ಮಸಂಯುತ್ತೇ**ತಿ ಚಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ।

ಏಕುತ್ತರಿಕನಯೋ

ಏಕಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೧. **ಮೂಲವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಅನ್ತರಾಪತ್ತೀತಿ** ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮೂಲಾಯಪಟಿಕಸ್ಸನಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತೇನ ಆಪನ್ನಾ। **"ಅಗ್ಘವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಅನ್ತರಾಪತ್ತೀತಿ** ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಾಸು ಸಬ್ಬಚಿರಪಟಿಚ್ಛನ್ನವಸೇನ ಅಗ್ಘಸಮೋಧಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಸನ್ತೇನ ಆಪನ್ನಾಪತ್ತೀ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಸಉಸ್ಸಾಹೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನಾತಿ** "ಪುನಪಿ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಉಸ್ಸಾಹೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾಯ ವಸೇನ ಚೇತಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ಅಟ್ಠಮೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪಾರಾಜಿಕಮೇವ ಹೋತೀ"**ತಿ। **"ಧಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಪಟಿಸ್ಸವಸ್ಸ ಅಸಚ್ಚಾಪನೇ"**ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಧಮ್ಮಿಕಪಟಿಸ್ಸವಸ್ಸ ವಿಸಂವಾದೇ ದುಕ್ಕಟಂ ನ ಹೋತಿ। "ತುಮ್ಹೇ ವಿಬ್ಭಮಥಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೋ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಸಚೇ ನ ವಿಬ್ಭಮತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಪಞ್ಚದಸಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** "ಕಾಲೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ, ನೋ ಅಕಾಲೇನಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪಞ್ಚದಸಧಮ್ಮೇಸು। ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಭಬ್ಬತಾಯ **ಭಬ್ಬಾಪತ್ತಿಕಾ**।

ಏಕಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೨. ದುಕೇಸು **ನಿದಹನೇತಿ** ಆತಪೇ ಅತಿಚಿರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನಿದಹನೇ। ವತ್ಥುಸಭಾಗಂ ದೇಸೇನ್ತೋ **ದೇಸೇನ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತಿ,** ಆಪನ್ನಂ ಆಪತ್ತಿಂ ನ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ **ನ ದೇಸೇನ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತಿ**। ರೋಮಜನಪದೇ ಜಾತಂ **ರೋಮಕಂ**। **ಪಕ್ಕಾಲಕನ್ತಿ** ಯವಕ್ಖಾರಂ। ಅನುಞ್ಞಾತಲೋಣತ್ತಾ ಲೋಣಾನಿಪಿ ದುಕೇಸು ವುತ್ತಾನಿ।

ದುಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಿಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೩. ತಿಕೇಸು **ವಚೀಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಕಾಯಕಿರಿಯಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಕಾಯೇನ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। **ಮುಖಾಲಮ್ಬರಕರಣಾದಿಭೇದೋತಿ** ಮುಖಭೇರಿವಾದನಾದಿಪ್ಪಭೇದೋ। ಯಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಕಾಯಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ, ತಂ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಉಪಘಾತೇತೀತಿ** ವಿನಾಸೇತಿ। **ನ ಆದಾತಬ್ಬನ್ತಿ** "ಇಮಸ್ಮಾ ವಿಹಾರಾ ಪರಮ್ಪಿ ಮಾ ನಿಕ್ಖಮ, ವಿನಯಧರಾನಂ ವಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಚ್ಛ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದಾತು"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಕುಸಲಾನಿ ಚೇವ ಮೂಲಾನಿ ಚಾತಿ ಅಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಟ್ಠೇನ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಭಾವತೋ ಅಕುಸಲಾನಿ, ಅತ್ತನಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಸಾಧನತೋ ಮೂಲಾನಿ, ನ ಅಕುಸಲಭಾವಸಾಧನತೋ। ನ ಹಿ ಮೂಲತೋ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅಕುಸಲಭಾವೋ, ಕುಸಲಾದೀನಂ ವಾ ಕುಸಲಾದಿಭಾವೋ। ತಥಾ ಚ ಸತಿ ಮೋಮೂಹಚಿತ್ತದ್ವಯಮೋಹಸ್ಸ ಅಕುಸಲಭಾವೋ ನ ಸಿಯಾ।

ದುಟ್ಠು ಚರಿತಾನೀತಿ ಪಚ್ಚಯತೋ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮತೋ ಪವತ್ತಿಆಕಾರತೋ ಚ ನ ಸುಟ್ಠು ಅಸಮ್ಮಾಪವತ್ತಿತಾನಿ। **ವಿರೂಪಾನೀತಿ** ಬೀಭಚ್ಛಾನಿ ಸಮ್ಪತಿ ಆಯತಿಞ್ಚ ಅನಿಟ್ಠರೂಪತ್ತಾ। **ಸುಟ್ಠು ಚರಿತಾನೀತಿ**ಆದೀಸು ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದ್ವೇಪಿ ಚೇತೇ ತಿಕಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಯಾ ವಾ ಕಮ್ಮಪಥೇಹಿ ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಪಣ್ಣತ್ತಿಯಾ ತಾವ ಕಾಯದ್ವಾರೇ

ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ। ವಚೀದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ವಚೀಸುಚರಿತಂ। ಉಭಯತ್ಥ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ತಯಿದಂ ದ್ವಾರದ್ವಯೇ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋವ ಮನೋಸುಚರಿತಂ। ಅಯಂ **ಪಣ್ಣತ್ತಿಕಥಾ**।

ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಯೋ ಪನ ತಿಸ್ಸೋ ಚೇತನಾ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ವಚೀದ್ವಾರೇಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ದ್ವಾರನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಪಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸನಾಮಾಪರಿಚ್ಚಾಗತೋ ಯೇಭುಯ್ಯವುತ್ತಿಯಾ ತಬ್ಬಹುಲವುತ್ತಿಯಾ ಚ। ತೇನಾಹು ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ -

> "ದ್ವಾರೇ ಚರನ್ತಿ ಕಮ್ಮಾನಿ, ನ ದ್ವಾರಾ ದ್ವಾರಚಾರಿನೋ।
> ತಸ್ಮಾ ದ್ವಾರೇಹಿ ಕಮ್ಮಾನಿ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವವತ್ಥಿತಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲ ದ್ವಾರಕಥಾ, ಕಾಯಕಮ್ಮದ್ವಾರ)।

ತಥಾ ಚತಸ್ಸೋ ಮುಸಾವಾದಾದಿಚೇತನಾ ಕಾಯದ್ವಾರೇಪಿ ವಚೀದ್ವಾರೇಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ಅಭಿಜ್ಝಾ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀತಿ ತಯೋ ಮನೋಕಮ್ಮಭೂತಾಯ ಚೇತನಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ, ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮಭೂತಾಯ ಪನ ಚೇತನಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ ತಂತಂಪಕ್ಖಿಕಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ ವಾ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ತಿಸ್ಸೋ ಚೇತನಾಪಿ ವಿರತಿಯೋಪಿ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ ಕಾಯಿಕಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ। ಕಾಯೇನ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಸಮಾದಿಯಮಾನೇ ಸೀಲಸ್ಸ ಕಾಯಸುಚರಿತಭಾವೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಮುಸಾವಾದಾದೀಹಿ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ಚತಸ್ಸೋ ಚೇತನಾಪಿ ವಿರತಿಯೋಪಿ ವಚೀಸುಚರಿತಂ ವಾಚಸಿಕಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ। ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ ತಯೋ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಮನೋಸುಚರಿತನ್ತಿ ಅಯಂ **ಕಮ್ಮಪಥಕಥಾ**।

ತಿಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುಕ್ಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೪. ಚತುಕ್ಕೇಸು **ಅನರಿಯವೋಹಾರಾ**ತಿ ಅನರಿಯಾನಂ ಲಾಮಕಾನಂ ವೋಹಾರಾ ಸಂವೋಹಾರಾ ಅಭಿಲಾಪವಾಚಾ। **ಅರಿಯವೋಹಾರಾ**ತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ವೋಹಾರಾ। **ದಿಟ್ಠವಾದಿತಾ**ತಿ "ದಿಟ್ಠಂ ಮಯಾ"ತಿ ಏವಂವಾದಿತಾ। ಏತ್ಥ ಚ ತಂತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕೇಸು ಪಠಮಂ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಆಹ "**ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನವಸೇನಾ**"ತಿ। **ಪುರಿಮಂ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ ಪಜಹತೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಭಾವತೋ ಪುರಿಮಸಞ್ಞಿತಂ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ ಜಹತಿ। **ಸತಂ ತಿಂಸಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀ**ತಿ ತಿಂಸಾಧಿಕಾನಿ ಸತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ।

ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚ ಚತೂಸು ಪಾರಾಜಿಕೇಸೂತಿ ಸಾಧಾರಣೇಸುಯೇವ ಚತೂಸು ಪಾರಾಜಿಕೇಸು। **ಪಠಮೋ ಪಞ್ಹೋ**ತಿ "ಅತ್ಥಿ ವತ್ಥುನಾನತ್ತತಾ, ನೋ ಆಪತ್ತಿನಾನತ್ತತಾ"ತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ। "ಅತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಿಸಭಾಗತಾ, ನೋ ವತ್ಥುಸಭಾಗತಾ"ತಿ ಅಯಂ ಇಧ ದುತಿಯೋ ನಾಮ।

ಅನಾಪತ್ತಿವಸ್ಸಚ್ಛೇದಸ್ಸಾತಿ ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೇ ಆಪತ್ತೀತಿ ಅನಾಪತ್ತಿವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋ, ತಸ್ಸ, ಅನಾಪತ್ತಿಕಸ್ಸ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮನ್ತಾಭಾಸಾ**ತಿ ಮತಿಯಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಭಾಸನತೋ ಅಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪವಾಚಾ ಇಧ "ಮನ್ತಾಭಾಸಾ"ತಿ

ವುತ್ತಾ।

ನವಮಭಿಕ್ಖುನಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪಜ್ಝಾಯಾಪಿ ಅಭಿವಾದನಾರಹಾ ನೋ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಾರಹಾತಿ ಯಸ್ಮಾ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭತ್ತಗ್ಗೇ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ಅವಸೇಸಾನಂ ಯಥಾಗತಿಕ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಭತ್ತಗ್ಗೇ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಠನ್ನಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಅವಸೇಸಾನಂ ಆಗತಪಟಿಪಾಟಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ನವಮಭಿಕ್ಖುನಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಚೇ ಉಪಜ್ಝಾಯಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪಚ್ಛಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ನ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಾರಹಾ, ಯಥಾನಿಸಿನ್ನಾಹಿಯೇವ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಭಿವಾದೇತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಭಿವಾದನಾರಹಾ। ಆದಿತೋ ನಿಸಿನ್ನಾಸು ಪನ ಅಟ್ಠಸು ಯಾ ಅಬ್ಭನ್ತರಿಮಾ ಅಞ್ಞಾ ವುಡ್ಢತರಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಸಾ ಅತ್ತನೋ ನವಕತರಂ ವುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ಲಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ತಾಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಾರಹಾ। ಯಾ ಪನ ಅಟ್ಠಹಿಪಿ ನವಕತರಾ, ಸಾ ಸಚೇಪಿ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಾ ಹೋತಿ, ಆಗತಪಟಿಪಾಟಿಯಾವ ನಿಸೀದಿತುಂ ಲಭತಿ।

ಇಧ ನ ಕಪ್ಪನ್ತೀತಿ ವದನ್ತೋತಿ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಜನಪದೇಸು ಠತ್ವಾ "ಇಧ ನ ಕಪ್ಪನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ವಿನಯಾತಿಸಾರದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಕಪ್ಪಿಯಞ್ಹಿ "ನ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ ನಾಮ। **ಇಧ ಕಪ್ಪನ್ತೀತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಚತುಕ್ಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೫. ಪಞ್ಚಕೇಸು "ನಿಮನ್ತಿತೋ ಸಭತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೯೪-೨೯೮) ವಚನತೋ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನಂ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸೇವ ಅನಾಮನ್ತಚಾರೋ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ **"ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸ್ಸ ಕಪ್ಪನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಣಭೋಜನಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಭೋಜನನ್ತಿ** "ಗಿಲಾನಸಮಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಭೋಜನಂ। **ಅವಿಕಪ್ಪನಾತಿ** "ಮಯ್ಹಂ ಭತ್ತಪಚ್ಚಾಸಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಅವಿಕಪ್ಪನಾ।

ಅಯಸತೋ ವಾ ಗರಹತೋ ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಅಗುಣವಚನಂ **ಅಯಸೋ**। ಸಮ್ಮುಖಾ **ಗರಹಾ**। ವಿಯಸತೀತಿ **ಬ್ಯಸನಂ,** ಹಿತಸುಖಂ ಖಿಪತಿ ವಿದ್ಧಂಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಞಾತೀನಂ ಬ್ಯಸನಂ **ಞಾತಿಬ್ಯಸನಂ,** ಚೋರರೋಗಭಯಾದೀಹಿ ಞಾತಿವಿನಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭೋಗಾನಂ ಬ್ಯಸನಂ **ಭೋಗಬ್ಯಸನಂ,** ರಾಜಚೋರಾದಿವಸೇನ ಭೋಗವಿನಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ರೋಗೋ ಏವ ಬ್ಯಸನಂ **ರೋಗಬ್ಯಸನಂ**। ರೋಗೋ ಹಿ ಆರೋಗ್ಯಂ ಬ್ಯಸತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ಬ್ಯಸನಂ। ಸೀಲಸ್ಸ ಬ್ಯಸನಂ **ಸೀಲಬ್ಯಸನಂ,** ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ವಿನಾಸಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ದಿಟ್ಠಿಯೇವ ಬ್ಯಸನಂ **ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನಂ**। **ಞಾತಿಸಮ್ಪದಾತಿ** ಞಾತೀನಂ ಸಮ್ಪದಾ ಪಾರಿಪೂರಿ ಬಹುಭಾವೋ । **ಭೋಗಸಮ್ಪದಾಯ**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಆರೋಗ್ಯಸ್ಸ ಸಮ್ಪದಾ **ಆರೋಗ್ಯಸಮ್ಪದಾ**। ಪಾರಿಪೂರಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅರೋಗತಾ। **ಸೀಲದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ**ಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ವತ್ತಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದೀತಿ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಕಾತಬ್ಬವತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। **ಅಟ್ಠ ಕಪ್ಪೇ ಅನುಸ್ಸರೀತಿ**ಆದಿನಾ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಞತ್ತಿಯಾ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾತಿ** ಞತ್ತಿಯಾ ಠಪಿತಾಯ ಅನುಸ್ಸಾವನಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮನ್ದತ್ತಾ ಮೋಮೂಹತ್ತಾತಿ ನೇವ ಸಮಾದಾನಂ ಜಾನಾತಿ, ನ ಆನಿಸಂಸಂ, ಅತ್ತನೋ ಪನ ಮನ್ದತ್ತಾ ಮೋಮೂಹತ್ತಾ ಅಞ್ಞಾಣೇನೇವ ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಹೋತಿ। **ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಇಚ್ಛಾಪಕತೋತಿ** "ಅರಞ್ಞೇ ಮೇ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ 'ಅಯಂ ಆರಞ್ಞಿಕೋ'ತಿ ಚತುಪ್ಪಚ್ಚಯಸಕ್ಕಾರಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, 'ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಲಜ್ಜೀ ಪವಿವಿತ್ತೋ'ತಿಆದೀಹಿ ಚ ಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಭಾವೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಾಪಿಕಾಯ ಇಚ್ಛಾಯ ಠತ್ವಾ, ತಾಯ ಏವ ಇಚ್ಛಾಯ ಅಭಿಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಅರಞ್ಞವಾಸೇನ**

ಪಚ್ಚಯಲಾಭಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ"ತಿ। ಉಮ್ಮಾದವಸೇನ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತೋ **ಉಮ್ಮಾದಾ ಚಿತ್ತಕ್ಖೇಪಾ ಆರಞ್ಞಿಕೋ** ನಾಮ ಹೋತಿ। **ವಣ್ಣಿತನ್ತಿ** ಇದಂ ಆರಞ್ಞಿಕಙ್ಗಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧೇಹಿ ಬುದ್ಧಸಾವಕೇಹಿ ಚ ವಣ್ಣಿತಂ ಪಸತ್ಥನ್ತಿ ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಹೋತಿ।

ಪಞ್ಚಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಛಕ್ಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೬. ಛಕ್ಕೇಸು **ಛಬ್ಬಸ್ಸಪರಮತಾ ಧಾರೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪದಭಾಜನಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಛಕ್ಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸತ್ತಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೭. ಸತ್ತಕೇಸು **ಛಕ್ಕೇ ವುತ್ತಾನಿಯೇವ ಸತ್ತಕವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಛಕ್ಕೇ ವುತ್ತಚುದ್ದಸಪರಮಾನಿ ದ್ವಿಧಾ ಕತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸತ್ತಕಾನಂ ವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ।

ಆಪತ್ತಿಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಆಪತ್ತಿಂಯೇವ "ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೬೬) **ಅಭಿಚೇತೋ**ತಿ ಪಾಕತಿಕಕಾಮಾವಚರಚಿತ್ತೇಹಿ ಸುನ್ದರತಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ ಚ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಭಿಚೇತಸಿ ಜಾತಾನಿ **ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನಿ,** ಅಭಿಚೇತೋಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾನೀತಿ ವಾ **ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾನಿ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾನ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಸುಖವಿಹಾರಾನಂ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ಥ ಸುಖವಿಹಾರಭೂತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಾನಿ ಹಿ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಝಾಯಿನೋ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸುಖಂ ವಿನ್ದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ನಿಕಾಮಲಾಭೀ**ತಿ ನಿಕಾಮೇನ ಲಾಭೀ, ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾವಸೇನ ಲಾಭೀ, ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ**ತಿ ಸುಖೇನೇವ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಕಸಿರಲಾಭೀ**ತಿ ಅಕಸಿರಾನಂ ಲಾಭೀ ವಿಪುಲಾನಂ, ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನೇವ ವುಟ್ಠಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಲಾಭೀಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ಪನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ। ಏಕಚ್ಚೋ ಸಕ್ಕೋತಿ ತಥಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ, ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕೇ ಪನ ಕಿಚ್ಛೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ತಥಾ ಚ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕೇ ಚ ಅಕಿಚ್ಛೇನೇವ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಕಾಲಮಾನನಾಳಿಕಯನ್ತಂ ವಿಯ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇಯೇವ ವುಟ್ಠಾತುಂ।

ಆಸವಾನಂ ಖಯಾತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ ಖಯಾ। **ಅನಾಸವ**ನ್ತಿ ಆಸವವಿರಹಿತಂ। **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಚೇತೋ**-ವಚನೇನ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ, **ಪಞ್ಞಾ**-ವಚನೇನ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚ ಪಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಚ ಸಮಾಧಿ ರಾಗತೋ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಪಞ್ಞಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ "ಯೋ ಹಿಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಾಧಿ, ತದಸ್ಸ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೫೨೦)। ಯಾ ಹಿಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಞಾ, ತದಸ್ಸ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೫೧೬)। ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಗವಿರಾಗಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೩೨)। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸಮಥಫಲಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಫಲಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ, ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೇನ ಞತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುತಮಯಞಾಣಾದಿನಾ ವಿಯ ಪರಪ್ಪಚ್ಚಯತಂ ನಯಗ್ಗಾಹಞ್ಚ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ

ಪರತೋಘೋಸಾನುಗತಭಾವನಾಧಿಗಮಭೂತಾಯ ಅತ್ತನೋಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ, ನ ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣಭೂತಾಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವಿಹರತಿ।

ಸತ್ತಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಟ್ಠಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೮. ಅಟ್ಠಕೇಸು **ಅಟ್ಠಾನಿಸಂಸೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೇನಾ**ತಿ –

> “ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿದಿಟ್ಠಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಿ ‘ಅಯಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಆಗತಾಗಮೋ ಧಮ್ಮಧರೋ ವಿನಯಧರೋ ಮಾತಿಕಾಧರೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಬ್ಯತ್ತೋ ಮೇಧಾವೀ ಲಜ್ಜೀ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕೋ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ, ಸಚೇ ಮಯಂ ಇಮಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅದಸ್ಸನೇ ಉಕ್ಖಿಪಿಸ್ಸಾಮ, ನ ಮಯಂ ಇಮಿನಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ವಿನಾ ಇಮಿನಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಭವಿಸ್ಸತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ತತೋನಿದಾನಂ ಭಣ್ಡನಂ ಕಲಹೋ ವಿಗ್ಗಹೋ ವಿವಾದೋ ಸಙ್ಘಭೇದೋ ಸಙ್ಘರಾಜಿ ಸಙ್ಘವವತ್ಥಾನಂ ಸಙ್ಘನಾನಾಕರಣ’ನ್ತಿ, ಭೇದಗರುಕೇಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅದಸ್ಸನೇ ಉಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬೋ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೪೫೩) –

ಆದಿನಾ ವುತ್ತಅಟ್ಠಾನಿಸಂಸೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೇನ। ತೇನ ಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪೋಸಥಾದಿಅಕರಣಂ ಆದೀನವೋ ಭೇದಾಯ ಸಂವತ್ತನತೋ, ಕರಣಂ ಆನಿಸಂಸೋ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಸಂವತ್ತನತೋ। ತಸ್ಮಾ ಏತೇ ಅಟ್ಠಾನಿಸಂಸೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೇನ ನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದುತಿಯಅಟ್ಠಕೇಪಿ **ಅಟ್ಠಾನಿಸಂಸೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೇನಾ**ತಿ –

> “ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿದಿಟ್ಠಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವಂ ಜಾನಾತಿ ‘ಇಮೇ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಆಗತಾಗಮಾ ಧಮ್ಮಧರಾ ವಿನಯಧರಾ ಮಾತಿಕಾಧರಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ಬ್ಯತ್ತಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ಲಜ್ಜಿನೋ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕಾ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ, ನಾಲಂ ಮಮಂ ವಾ ಕಾರಣಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಾ ಕಾರಣಾ ಛನ್ದಾ ದೋಸಾ ಮೋಹಾ ಭಯಾ ಅಗತಿಂ ಗನ್ತುಂ, ಸಚೇ ಮಂ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅದಸ್ಸನೇ ಉಕ್ಖಿಪಿಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ವಿನಾ ಮಯಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಭವಿಸ್ಸತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ತತೋನಿದಾನಂ ಭಣ್ಡನಂ ಕಲಹೋ ವಿಗ್ಗಹೋ ವಿವಾದೋ ಸಙ್ಘಭೇದೋ ಸಙ್ಘರಾಜಿ ಸಙ್ಘವವತ್ಥಾನಂ ಸಙ್ಘನಾನಾಕರಣ’ನ್ತಿ, ಭೇದಗರುಕೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪರೇಸಮ್ಪಿ ಸದ್ಧಾಯ ಸಾ ಆಪತ್ತಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೪೫೩) –

ಆದಿನಾ ವುತ್ತಅಟ್ಠಾನಿಸಂಸೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೇಹಿ ಸತ್ತಹೀತಿ “ಪುಬ್ಬೇವಸ್ಸ ಹೋತಿ ‘ಮುಸಾ ಭಣಿಸ್ಸ’ನ್ತಿ, ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ ‘ಮುಸಾ ಭಣಾಮೀ’ತಿ, ಭಣಿತಸ್ಸ ಹೋತಿ ‘ಮುಸಾ ಮಯಾ ಭಣಿತ’ನ್ತಿ ವಿನಿಧಾಯ ದಿಟ್ಠಿಂ, ವಿನಿಧಾಯ ಖನ್ತಿಂ, ವಿನಿಧಾಯ ರುಚಿಂ, ವಿನಿಧಾಯ ಭಾವ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೨೦) ಏವಮಾಗತೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ।

ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾತಿ ಅಸೇಟ್ಠಚರಿಯತೋ। **ರತ್ತಿಂ ನ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ ವಿಕಾಲಭೋಜನ**ನ್ತಿ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವುತ್ಥೋ ರತ್ತಿಭೋಜನಞ್ಚ ದಿವಾವಿಕಾಲಭೋಜನಞ್ಚ ನ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ। **ಮಞ್ಚೇ ಛಮಾಯಂವ ಸಯೇಥ ಸನ್ಥತೇ**ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚೇ ವಾ ಸುಧಾದಿಪರಿಕಮ್ಮಕತಾಯ ಭೂಮಿಯಂ ವಾ ತಿಣಪಣ್ಣಪಲಾಲಾದೀನಿ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಕತೇ ಸನ್ಥತೇ ವಾ ಸಯೇಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತಞ್ಹಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಾಹುಪೋಸಥ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ಅಸಮಾಚರನ್ತೇನ ಉಪವುತ್ಥಉಪೋಸಥಂ ಅಟ್ಠಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ "ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

"ಅಕಪ್ಪಿಯಕತಂ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕ"ನ್ತಿಆದಯೋ **ಅಟ್ಠ ಅನತಿರಿತ್ತಾ** ನಾಮ। **ಸಪ್ಪಿ**ಆದಿ ಅಟ್ಠಮೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ। **ಅಟ್ಠಕವಸೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಪುರಿಮಾನಿ ಅಟ್ಠ ಏಕಂ ಅಟ್ಠಕಂ, ತತೋ ಏಕಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಕೇಕಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಅಟ್ಠಕಾನಿ ಕಾತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಟ್ಠಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನವಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೯. ನವಕೇಸು **ಆಘಾತವತ್ಥೂನೀ**ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೩೪೦; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೯.೨೯) ಆಘಾತಕಾರಣಾನಿ। **ಆಘಾತಪಟಿವಿನಯಾನೀ**ತಿ ಆಘಾತಸ್ಸ ಪಟಿವಿನಯಕಾರಣಾನಿ। **ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ**ತಿ "ತಂ ಅನತ್ಥಚರಣಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಕುತೋ ಲಬ್ಭಾ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುಂ। "ಪರೋ ನಾಮ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತರುಚಿಯಾ ಅನತ್ಥಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಘಾತಂ ಪಟಿವಿನೋದೇತಿ। ಅಥ ವಾ ಸಚಾಹಂ ಪಟಿಕೋಪಂ ಕರೇಯ್ಯಂ, ತಂ ಕೋಪಕರಣಂ ಏತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲೇ ಕುತೋ ಲಬ್ಭಾ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬಂ ನಿರತ್ಥಕಭಾವತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಮ್ಮಸ್ಸಕಾ ಹಿ ಸತ್ತಾ, ತೇ ಕಸ್ಸ ರುಚಿಯಾ ದುಕ್ಖಿತಾ ಸುಖಿತಾ ವಾ ಭವನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕೇವಲಂ ತಸ್ಮಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಕುಜ್ಝನಮತ್ತಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಥ ವಾ ತಂ ಕೋಪಕರಣಂ ಏತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲೇ ಕುತೋ ಲಬ್ಭಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ಕುಜ್ಝಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಕುಜ್ಝನಕಸ್ಸ ಚ ಅಭಾವತೋ। ಸಙ್ಖಾರಮತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಯದಿದಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಯಂ "ಸತ್ತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾ ಇತ್ತರಕಾಲಾ ಖಣಿಕಾ, ಕಸ್ಸ ಕೋ ಕುಜ್ಝತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕುತೋ ಲಾಭಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸಚಾಹಂ ಏತ್ಥ ಕೋಪಂ ಕರೇಯ್ಯಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಮೇ ಕೋಪಕರಣೇ ಕುತೋ ಲಾಭಾ, ಲಾಭಾ ನಾಮ ಕೇ ಸಿಯುಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅತ್ಥೇ **ತ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ।

ತಣ್ಹಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೦೩; ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೯.೨೩) ದ್ವೇ ತಣ್ಹಾ ಏಸನತಣ್ಹಾ ಏಸಿತತಣ್ಹಾ ಚ। ಯಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಅಜಪಥಸಙ್ಕುಪಥಾದೀನಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭೋಗೇ ಏಸತಿ ಗವೇಸತಿ, ಅಯಂ **ಏಸನತಣ್ಹಾ** ನಾಮ। ಯಾ ತೇಸು ಏಸಿತೇಸು ಗವೇಸಿತೇಸು ಪಟಿಲದ್ಧೇಸು ತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ **ಏಸಿತತಣ್ಹಾ** ನಾಮ। ಇಧ ಏಸಿತತಣ್ಹಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಪರಿಯೇಸನಾ**ತಿ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಪರಿಯೇಸನಾ। ಸಾ ಹಿ ಏಸನತಣ್ಹಾಯ ಸತಿ ಹೋತಿ। **ಲಾಭೋ**ತಿ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಪ್ಪಟಿಲಾಭೋ। ಸೋ ಹಿ ಪರಿಯೇಸನಾಯ ಸತಿ ಹೋತಿ। **ವಿನಿಚ್ಛಯೋ** ಪನ ಞಾಣತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಿತಕ್ಕವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ। ತತ್ಥ "ಸುಖವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಜಞ್ಞಾ, ಸುಖವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಞತ್ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಖಮನುಯುಞ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೨೩) ಅಯಂ **ಞಾಣವಿನಿಚ್ಛಯೋ**। "ವಿನಿಚ್ಛಯೋತಿ ದ್ವೇ ವಿನಿಚ್ಛಯಾ ತಣ್ಹಾವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಚಾ"ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೦೨) ಏವಂ ಆಗತಾನಿ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ **ತಣ್ಹಾವಿನಿಚ್ಛಯೋ**। ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ **ದಿಟ್ಠಿವಿನಿಚ್ಛಯೋ**। "ಛನ್ದೋ ಖೋ, ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ವಿತಕ್ಕನಿದಾನೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫೮) ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಇಧ **ವಿನಿಚ್ಛಯೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ **ವಿತಕ್ಕೋ**ಯೇವ ಆಗತೋ। ಲಾಭಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಹಿ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಂ ಸುನ್ದರಾಸುನ್ದರಞ್ಚ ವಿತಕ್ಕೇನ ವಿನಿಚ್ಛಿನಾತಿ "ಏತ್ತಕಂ ಮೇ ರೂಪಾರಮ್ಮಣತ್ಥಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣತ್ಥಾಯ, ಏತ್ತಕಂ ಮಯ್ಹಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಪರಸ್ಸ, ಏತ್ತಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಏತ್ತಕಂ ನಿದಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಲಾಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ"**ತಿ।

ಛನ್ದರಾಗೋತಿ ಏವಂ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕೇನ ವಿತಕ್ಕಿತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ದುಬ್ಬಲರಾಗೋ ಚ ಬಲವರಾಗೋ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಅಜ್ಝೋಸಾನ**ನ್ತಿ "ಅಹಂ, ಮಮ"ನ್ತಿ ಬಲವಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ। **ಪರಿಗ್ಗಹೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಕರಣಂ। **ಮಚ್ಛರಿಯ**ನ್ತಿ ಪರೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಭಾವಸ್ಸ ಅಸಹನತಾ। ತೇನೇವಸ್ಸ ಪೋರಾಣಾ ಏವಂ ವಚನತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ "ಇದಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಮಯ್ಹೇವ ಹೋತು, ಮಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಹೋತೂತಿ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಮಚ್ಛರಿಯನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। **ಆರಕ್ಖೋ**ತಿ ದ್ವಾರಪಿದಹನಮಞ್ಜೂಸಾಗೋಪನಾದಿವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ರಕ್ಖಣಂ। ಅಧಿ ಕರೋತೀತಿ **ಅಧಿಕರಣಂ,** ಕಾರಣಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। **ಆರಕ್ಖಾಧಿಕರಣ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಂ, ಆರಕ್ಖಹೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಣ್ಡಾದಾನಾದೀಸು ಪರನಿಸೇಧನತ್ಥಂ ದಣ್ಡಸ್ಸ ಆದಾನಂ **ದಣ್ಡಾದಾನಂ**। ಏಕತೋಧಾರಾದಿನೋ ಸತ್ಥಸ್ಸ ಆದಾನಂ **ಸತ್ಥಾದಾನಂ**। **ಕಲಹೋ**ತಿ ಕಾಯಕಲಹೋಪಿ ವಾಚಾಕಲಹೋಪಿ। ಪುರಿಮೋ ಪುರಿಮೋ ವಿರೋಧೋ **ವಿಗ್ಗಹೋ,** ಪಚ್ಛಿಮೋ ಪಚ್ಛಿಮೋ **ವಿವಾದೋ**। ತುವಂ ತುವನ್ತಿ ಅಗಾರವವಸೇನ **"ತುವಂ ತುವ"**ನ್ತಿ ವಚನಂ।

ಅಧಿಟ್ಠಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ವಿಕಪ್ಪೇನ್ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ

ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಂ, ವಿಜಹಿತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಪಚ್ಛಾವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಂ। ಅವಿಜಹಿತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಪನ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ದುಕ್ಕಟವಸೇನ ವುತ್ತಾನೀ**ತಿ "ವಗ್ಗಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಂ ವಗ್ಗಸಞ್ಞೀ ಓವದತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೧೫೦) ನಯೇನ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ದ್ವೇ ನವಕಾನಿ ದುಕ್ಕಟವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ।

ನವಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದಸಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೩೦. ದಸಕೇಸು **ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನನ್ತಿಆದಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**ತಿ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ, ನತ್ಥಿ ಹುತಂ, ನತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ನತ್ಥಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಮಾತಾ, ನತ್ಥಿ ಪಿತಾ, ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ, ನತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಮ್ಮಗ್ಗತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ, ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೯೪, ೨೨೫; ೩.೯೧, ೧೧೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೨೧೦) ಏವಮಾಗತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋತಿಆದಿವಸೇನಾ**ತಿ "ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋತಿ ವಾ, ಅಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋತಿ ವಾ, ಅನ್ತವಾ ಲೋಕೋತಿ ವಾ, ಅನನ್ತವಾ ಲೋಕೋತಿ ವಾ, ತಂ ಜೀವಂ ತಂ ಸರೀರನ್ತಿ ವಾ, ಅಞ್ಞಂ ಜೀವಂ ಅಞ್ಞಂ ಸರೀರನ್ತಿ ವಾ, ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾತಿ ವಾ, ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾತಿ ವಾ, ಹೋತಿ ಚ ನ ಚ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾತಿ ವಾ, ನೇವ ಹೋತಿ ನ ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾತಿ ವಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬೯) ಏವಮಾಗತಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿಪರಿಯೋಸಾನಾತಿ "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾ ಮಿಚ್ಛಾಕಮ್ಮನ್ತೋ ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೋ ಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮೋ ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ ಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣಂ ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೯೭೦) ಏವಮಾಗತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ತತ್ಥ **ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣ**ನ್ತಿ ಪಾಪಕಿರಿಯಾಸು ಉಪಾಯಚಿನ್ತಾವಸೇನ ಪಾಪಕಂ ಕತ್ವಾ "ಸುಕತಂ ಮಯಾ"ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಕಾರೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಮೋಹೋ। **ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅವಿಮುತ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋ ವಿಮುತ್ತಿಸಞ್ಞಿತಾ। **ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ**ತಿ "ಓರಮತ್ತಕಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಗತಿಗತಂ, ನ ಚ ಸರಿತಸಾರಿತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ೨೦೪) ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ। ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾದಯೋ **ದಸ ಇತ್ಥಿಯೋ**। ಧನಕ್ಕೀತಾದಯೋ **ದಸ ಭರಿಯಾಯೋ**।

ದಸಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಏಕಾದಸಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೩೧. ಏಕಾದಸಕೇಸು **ನ ವೋದಾಯನ್ತೀ**ತಿ ನ ಪಕಾಸನ್ತಿ। **ಸುಯುತ್ತಯಾನಸದಿಸಾಯ ಕತಾಯಾ**ತಿ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕಾಲೇ ಸುಖೇನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬತ್ತಾ ಯುತ್ತಯಾನಂ ವಿಯ ಕತಾಯ। **ಯಥಾ ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಯಥಾ ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋತಿ। **ಅನು ಅನು ಪವತ್ತಿತಾಯಾ**ತಿ ಭಾವನಾಬಹುಲೀಕಾರೇಹಿ ಅನು ಅನು ಪವತ್ತಿತಾಯ।

ಸುಖಂ ಸುಪತೀತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೧೧.೧೫; ವಿಸುದ್ಧಿ ೧.೨೫೮) ಯಥಾ ಸೇಸಜನಾ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಮಾನಾ ಕಾಕಚ್ಛಮಾನಾ ದುಕ್ಖಂ ಸುಪನ್ತಿ, ಏವಂ ಅಸುಪಿತ್ವಾ ಸುಖಂ ಸುಪತಿ, ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕನ್ತೋಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಸುಖಂ ಪಟಿಬುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ನಿತ್ಥುನನ್ತಾ ವಿಜಮ್ಭನ್ತಾ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತನ್ತಾ ದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಬುಜ್ಝನ್ತಿ, ಏವಂ ಅಪ್ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ವಿಕಸಮಾನಮಿವ ಪದುಮಂ ಸುಖಂ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಂ ಪಟಿಬುಜ್ಝತಿ। ಅನುಭೂತಪುಬ್ಬವಸೇನ ದೇವತೂಪಸಂಹಾರವಸೇನ ಚಸ್ಸ ಭದ್ದಕಮೇವ ಸುಪಿನಂ ಹೋತಿ, ನ ಪಾಪಕನ್ತಿ ಆಹ "**ಪಾಪಕಮೇವ ನ ಪಸ್ಸತೀ**"ತಿಆದಿ। ಧಾತುಕ್ಖೋಭಹೇತುಕಮ್ಪಿ ಚಸ್ಸ ಬಹುಲಂ ಭದ್ದಕಮೇವ ಸಿಯಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಚಿತ್ತಜರೂಪಾನುಗುಣತಾಯ ಉತುಆಹಾರಜರೂಪಾನಂ। ತತ್ಥ **ಪಾಪಕಮೇವ ನ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ಅತ್ತಾನಂ ಚೋರೇಹಿ ಸಮ್ಪರಿವಾರಿತಂ ವಿಯ, ವಾಳೇಹಿ ಉಪದ್ದುತಂ ವಿಯ, ಪಪಾತೇ ಪತನ್ತಂ ವಿಯ ಚ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಪಾಪಕಮೇವ ಸುಪಿನಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ। **ಭದ್ರಕಂ ಪನ ವುಡ್ಢಿಕಾರಣಭೂತಂ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ, ಪೂಜಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ, ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಹೋತಿ।

ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತೀತಿ ಉರೇ ಆಮುಕ್ಕಮುತ್ತಾಹಾರೋ ವಿಯ, ಸೀಸೇ ಪಿಳನ್ಧಮಾಲಾ ವಿಯ ಚ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ಮನಾಪೋ। **ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಥೇವ ಚ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಿಯೋ, ಏವಂ ಅಮನುಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ವಿಸಾಖತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। **ನಾಸ್ಸ ಅಗ್ಗಿ ವಾ ವಿಸಂ ವಾ ಸತ್ಥಂ ವಾ ಕಮತೀ**ತಿ ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಉತ್ತರಾಯ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ವಿಯ ಅಗ್ಗಿ ವಾ, ಸಂಯುತ್ತಭಾಣಕಚೂಳಸೀವತ್ಥೇರಸ್ಸೇವ ವಿಸಂ ವಾ, ಸಂಕಿಚ್ಚಸಾಮಣೇರಸ್ಸೇವ ಸತ್ಥಂ ವಾ ನ ಕಮತಿ ನ ಪವಿಸತಿ, ನಾಸ್ಸ ಕಾಯಂ ವಿಕೋಪೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಧೇನುವತ್ಥುಮ್ಪಿ ಚೇತ್ಥ ಕಥಯನ್ತಿ, ಏಕಾ ಕಿರ ಧೇನು ವಚ್ಛಕಸ್ಸ ಖೀರಧಾರಂ ಮುಞ್ಚಮಾನಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಏಕೋ ಲುದ್ದಕೋ "ತಂ ವಿಜ್ಝಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಹತ್ಥೇನ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ದೀಘದಣ್ಡಕಂ ಸತ್ತಿಂ ಮುಞ್ಚಿ। ಸಾ ತಸ್ಸಾ ಸರೀರಂ ಆಹಚ್ಚ ತಾಲಪಣ್ಣಂ ವಿಯ ವಿವಟ್ಟಮಾನಾ ಗತಾ, ನೇವ ಉಪಚಾರಬಲೇನ ನ ಅಪ್ಪನಾಬಲೇನ, ಕೇವಲಂ ಪನ ವಚ್ಛಕೇ ಬಲವಹಿತಚಿತ್ತತಾಯ। ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವಾ ಮೇತ್ತಾ। **ಖಿಪ್ಪಂ ಸಮಾಧಿಯತೀ**ತಿ ಕೇನಚಿ ಪರಿಪನ್ಥೇನ ಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ದೂರಸಮನುಸ್ಸರಿತಭಾವತೋ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಸಮಾಧಿಯತಿ। **ಮುಖವಣ್ಣೋ ವಿಪ್ಪಸೀದತೀ**ತಿ ಬನ್ಧನಾ ಪಮುತ್ತತಾಲಪಕ್ಕಂ ವಿಯ ಚಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಸನ್ನವಣ್ಣಂ ಮುಖಂ ಹೋತಿ। **ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿನೋ ಸಮ್ಮೋಹಮರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋವ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ವಿಯ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ।

ಏಕಾದಸಕವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಏಕುತ್ತರಿಕನಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪೋಸಥಾದಿಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಣ್ಣನಾ

೩೩೨. “ಸಙ್ಘಂ, ಭನ್ತೇ, ಪವಾರೇಮೀತಿಆದಿ ಪವಾರಣಾಕಥಾ ನಾಮಾ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ।

ಅತ್ಥವಸಪಕರಣವಣ್ಣನಾ

೩೩೪. **ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾಯಮೇವ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ “ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುತಾಯಾ”ತಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ದಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಯೋಜನಾಯ ಪದಸತಂ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಏಕಮೂಲಕನಯೇ ದಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಯೋಜನಾಯ ಕತಾಯ ಸಙ್ಖಲಿಕನಯೇ ವುತ್ತಪದೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪದಸತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ಏಕಮೂಲಕೇ ಏವ ನಯೇ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪದಸತಂ ಲದ್ಧುಂ। ಏಕಮೂಲಕನಯೇಹಿ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಪದಾನಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ನವ ನವ ಪದಾನಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ ದಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಯೋಜನಾಯ ನವುತಿ ಪದಾನಿಯೇವ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ನವುತಿ ಪದಾನಿ ಸಙ್ಖಲಿಕನಯೇ ಬದ್ಧಚಕ್ಕವಸೇನ ಯೋಜಿತೇ ದಸ ಪದಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪದಸತನ್ತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಇತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಪನ ಉಭೋಸುಪಿ ನಯೇಸು ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅತ್ಥಸತಂ ಧಮ್ಮಸತಞ್ಚ ಯಥಾ ಲಬ್ಭತಿ, ತಥಾ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಂವಣ್ಣನಾಯಮೇವ ಅಮ್ಹೇಹಿ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಂ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಪದಾನಿ ಏಕತ್ತೇನ ಗಹೇತ್ವಾ “ಪದಸತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ವಸೇನ ಅತ್ಥಸತಂ, ಪುರಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಧಮ್ಮಸತ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಪದಸತೇ “ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠೂ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪುರಿಮಪದಾನಂ ವಸೇನ ಧಮ್ಮಸತಂ, “ಸಙ್ಘಫಾಸೂ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪಚ್ಛಿಮಪದಾನಂ ವಸೇನ ಅತ್ಥಸತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಮಹಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮಗಾಥಾಸಙ್ಗಣಿಕಂ

ಸತ್ತನಗರೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೩೫. **ಅಡ್ಢುಡ್ಢಸತಾನೀತಿ** ತೀಣಿ ಸತಾನಿ ಪಞ್ಞಾಸಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ। **ವಿಗ್ಗಹನ್ತಿ** ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಂ। **ಅತಿರೇಕನ್ತಿ** ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ। **ಕಾಳಕನ್ತಿ** "ಸುದ್ಧಕಾಳಕಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಕಾಳಕಂ। **ಭೂತನ್ತಿ** ಭೂತಾರೋಚನಂ। **ಪರಮ್ಪರಭತ್ತನ್ತಿ** ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ। **ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಚ ಅಕ್ಕೋಸೋತಿ** "ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಕ್ಕೋಸೇಯ್ಯ ವಾ ಪರಿಭಾಸೇಯ್ಯ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೨೯) ವುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಅನ್ತರವಾಸಕನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚೀವರಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ। **ರೂಪಿಯನ್ತಿ** ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಂ। **ಸುತ್ತನ್ತಿ** "ಸಾಮಂ ಸುತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತನ್ತವಾಯೇಹೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೩೮) ವುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಉಜ್ಝಾಪನಕೇತಿ** ಉಜ್ಝಾಪನಕೇ ಖಿಯ್ಯನಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। **ಪಾಚಿತಪಿಣ್ಡನ್ತಿ** ಭಿಕ್ಖುನೀಪರಿಪಾಚಿತಂ। **ಚೀವರಂ ದತ್ವಾತಿ** "ಸಮಗ್ಗೇನ ಸಙ್ಘೇನ ಚೀವರಂ ದತ್ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೮೫) ವುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ವೋಸಾಸನ್ತೀತಿ** "ಭಿಕ್ಖೂ ಪನೇವ ಕುಲೇಸು ನಿಮನ್ತಿತಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ತತ್ರ ಚೇಸಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೫೮) ವುತ್ತಪಾಟಿದೇಸನೀಯಂ। **ಗಿರಗ್ಗನ್ತಿ** "ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನಚ್ಚಂ ವಾ ಗೀತಂ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೮೩೪) ವುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಚರಿಯಾತಿ** "ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ ಚಾರಿಕಂ ಚರೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೯೭೦) ಚ, "ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾ ಚಾರಿಕಂ ನ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೯೭೪) ಚ ವುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದದ್ವಯಂ। **ಛನ್ದದಾನೇನಾತಿ** ಪಾರಿವಾಸಿಕೇನ ಛನ್ದದಾನೇನ।

ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರೀತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ। **ಕುಟೀತಿ** ಕುಟಿಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಕೋಸಿಯನ್ತಿ** ಕೋಸಿಯಮಿಸ್ಸಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಸೇಯ್ಯಾತಿ** ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಖಣನೇತಿ** ಪಥವೀಖಣನಂ। **ಗಚ್ಛ ದೇವತೇತಿ** ಭೂತಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಸಿಞ್ಚನ್ತಿ** ಸಪ್ಪಾಣಕಉದಕಸಿಞ್ಚನಂ। **ಮಹಾವಿಹಾರೋತಿ** ಮಹಲ್ಲಕವಿಹಾರೋ। **ಅಞ್ಞನ್ತಿ** ಅಞ್ಞವಾದಕಂ। **ದ್ವಾರನ್ತಿ** ಯಾವ ದ್ವಾರಕೋಸಾ। **ಸಹಧಮ್ಮೋತಿ** ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋ। **ಪಯೋಪಾನನ್ತಿ** ಸುರುಸುರುಕಾರಕಂ। **ಏಳಕಲೋಮಾನೀತಿ** ಏಳಕಲೋಮಧೋವಾಪನಂ। **ಪತ್ತೋತಿ** ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನಪತ್ತೋ। **ಓವಾದೋತಿ** ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಓವಾದೋ। **ಭೇಸಜ್ಜನ್ತಿ** ತದುತ್ತರಿಭೇಸಜ್ಜವಿಞ್ಞಾಪನಂ। **ಸೂಚೀತಿ** ಅಟ್ಠಿಮಯಾದಿಸೂಚಿಘರಂ। **ಆರಞ್ಞಿಕೋತಿ** "ಯಾನಿ ಖೋ ಪನ ತಾನಿ ಆರಞ್ಞಕಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೫೭೦) ವುತ್ತಪಾಟಿದೇಸನೀಯಂ । **ಓವಾದೋತಿ** "ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಓವಾದಾಯ ವಾ ಸಂವಾಸಾಯ ವಾ ನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೫೫) ವುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಂ।

ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರೀತಿಆದಿನಾ ಛಸು ನಗರೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಏಕತೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ವಿಸುಂ ಗಣೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ದ್ವೀಹಿ ರಾಸೀಹಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಸತ್ತನಗರೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುವಿಪತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೬. **ಏಕತಿಂಸ ಗರುಕಾ** ನಾಮ ಉಭತೋ ಅಟ್ಠ ಪಾರಾಜಿಕಾ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತೇರಸ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ದಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ। **ಅಟ್ಠೇತ್ಥ ಅನವಸೇಸಾತಿ** ಏತೇಸು ಯಥಾವುತ್ತಗರುಕೇಸು ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣವಸೇನ ಅಟ್ಠ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಅನವಸೇಸಾ ನಾಮ।

ಅಸಾಧಾರಣಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೮. "ಧೋವನಞ್ಚ ಪಟಿಗ್ಗಹೋ"ತಿ ಗಾಥಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಂ। ತತ್ಥ **ಧೋವನಞ್ಚ ಪಟಿಗ್ಗಹೋತಿ** ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚೀವರಧೋವಾಪನಂ ಚೀವರಪಟಿಗ್ಗಹಣಞ್ಚ। **ಕೋಸೇಯ್ಯ...ಪೇ॰... ದ್ವೇ ಲೋಮಾತಿ** ಏಳಕಲೋಮವಗ್ಗೇ ಆದಿತೋ

ಸತ್ತ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। **ವಸ್ಸಿಕಾತಿ** ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಆರಞ್ಞಕೇನ ಚಾತಿ** ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವುತ್ತಂ। **ಪಣೀತನ್ತಿ** ಪಣೀತಭೋಜನವಿಞ್ಞತ್ತಿ। **ಊನನ್ತಿ** ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ನಿಸೀದನೇ ಚ ಯಾ ಸಿಕ್ಖಾ, ವಸ್ಸಿಕಾ ಯಾ ಚ ಸಾಟಿಕಾತಿ** ನಿಸೀದನವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾನಂ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕಮೋ।

ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಚೇವ ಉಪೋಸಥಾದೀನಿ ಚ "ಪಾರಾಜಿಕಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ವಿಭತ್ತತ್ತಾ **"ವಿಭತ್ತಿಯೋ"**ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। **ತೇವೀಸತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಆಗತಾನಿ ದಸ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತೇರಸಾತಿ ತೇವೀಸತಿ। **ದ್ವೇಚತ್ತಾಲೀಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ದ್ವೀಹಿ...ಪೇ॰... ಕಿಚ್ಚಂ ಏಕೇನ ಸಮ್ಮತೀ**ತಿ ದ್ವೀಹಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ, ಚತೂಹಿ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ, ತೀಹಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ, ಏಕೇನ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ ಸಮ್ಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೯. **ನಿರಙ್ಕತೋ**ತಿ ಸಙ್ಘಮ್ಹಾ ಅಪಸಾರಿತೋ।

ಅಧಿಕರಣಭೇದವಣ್ಣನಾ

೩೪೦. ಯಸ್ಮಾ ಅಧಿಕರಣಂ ಉಕ್ಕೋಟೇನ್ತೋ ಸಮಥಪ್ಪತ್ತಮೇವ ಉಕ್ಕೋಟೇತಿ, ತಸ್ಮಾ “**ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಉಕ್ಕೋಟೇನ್ತೋ ಕತಿ ಸಮಥೇ ಉಕ್ಕೋಟೇತೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೩೪೧. **ಪಾಳಿಮುತ್ತಕವಿನಿಚ್ಛಯೇನೇವಾ**ತಿ ವಿನಯಲಕ್ಖಣಂ ವಿನಾ ಕೇವಲಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಮತ್ತವಸೇನೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇನಾಪಿ ವಿನಿಚ್ಛಯೇನಾ**ತಿ ಪಾಳಿಮುತ್ತಕವಿನಿಚ್ಛಯಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಖನ್ಧಕತೋ ಚ ಪರಿವಾರತೋ ಚ ಸುತ್ತೇನಾ**ತಿ ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರತೋ ಆನೀತಸುತ್ತೇನ। **ನಿಜ್ಝಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ।

೩೪೨. **ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಕಿಚ್ಚಾನ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಉಕ್ಖೇಪನೀಯಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಕಿಚ್ಚಾನಂ। ಕೀದಿಸಾನಂ? ಯಾವತತಿಯಸಮನುಭಾಸನಾದೀನಂ।

೩೪೩. **ತಂ ಹೀ**ತಿ ತಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ।

೩೪೪. **ಅಧಿಕರಣೇಸು ಯೇನ ಅಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಯದಾ ಅಧಿಕರಣೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ತದಾ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನೇವ ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಧಿಕರಣೇಹೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೩೫೩. “ಸತ್ತನ್ನಂ ಸಮಥಾನಂ ಕತಮೇ ಛತ್ತಿಂಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾಪಿ “ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾ ಕರಣ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ ಅವಿಭಜಿತ್ವಾವ ಸತಿವಿನಯಾದೀನಂ ಛನ್ನಞ್ಞೇವ ಛ ಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ ವಿಭತ್ತಾನಿ, ತಂ ಕಸ್ಮಾತಿ ಆಹ “**ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ಸಮಥಾನ**”ನ್ತಿಆದಿ। ಸತಿವಿನಯಾದೀನಂ ವಿಯ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾದೀನಂ ಕಿಚ್ಚಯತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ “**ಕಮ್ಮಸಙ್ಗಹಾಭಾವೇನಾ**”ತಿ।

ದುತಿಯಗಾಥಾಸಙ್ಗಣಿಕವಣ್ಣನಾ

೩೫೯. ಮನ್ತಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸನ್ದನಂ। ಅನು ಅನು ಸನ್ಧಾನಂ ಅನುಸನ್ಧಿತನ್ತಿ ಭಾವಸಾಧನೋ **ಅನುಸನ್ಧಿತ**ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ ‘‘**ಅನುಸನ್ಧಿತನ್ತಿ ಕಥಾನುಸನ್ಧೀ**’’ತಿ।

ಸಙ್ಗಾಮದ್ವಯವಣ್ಣನಾ

೩೬೫. ಠಾನನಿಸಜ್ಜವತ್ತಾದಿನಿಸ್ಸಿತಾತಿ “ಏವಂ ಠಾತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ। **ಸಞ್ಞಾಜನನತ್ಥನ್ತಿ** ಚುದಿತಕಚೋದಕಾನಂ ಸಞ್ಞುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ। **ಅನುಯೋಗವತ್ತಂ ಕಥಾಪೇತ್ವಾತಿ** “ಕಿಂ ಅನುಯೋಗವತ್ತಂ ಜಾನಾಸೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ।

೩೬೫. ನೀಲಾದಿವಣ್ಣಾವಣ್ಣವಸೇನಾತಿ ನೀಲಾದಿವಣ್ಣವಸೇನ ಆರೋಗ್ಯತ್ಥಾದಿಅವಣ್ಣವಸೇನ ಚ।

ಕಥಿನಭೇದವಣ್ಣನಾ

೪೦೪. ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯೇ ಪನೇಸ ಉದ್ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇಸು ಏಕಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ನ ಲಭತೀತಿ ಏಸ ಉದಕಾಹರಣಾದಿಪಯೋಗೋ ಅತ್ತನೋ ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯಭಾವೇ ಪುಬ್ಬಕರಣವಸೇನ ಉದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಧೋವನಾದಿಧಮ್ಮೇಸು ಏಕಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ ಅತ್ತನೋ ಪುರೇಜಾತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕರಣಸಙ್ಗಹಿತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ।

೪೧೨. ರೂಪಾದೀಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ವಣ್ಣಗನ್ಧಾದೀಸು ಸುದ್ಧಟ್ಠಕಧಮ್ಮೇಸು।

೪೧೬. ಪುರಿಮಾ ದ್ವೇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಕಾರೇ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಾ ಅನ್ತರುಬ್ಭಾರಸಹುಬ್ಭಾರಾ, ನ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಾದಯೋ ದ್ವೇ ಉದ್ಧಾರಾ।

ಉಪಾಲಿಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೪೨೦-೪೨೧. ಓಮದ್ದಕಾರಕೋತಿ ಓಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಕಾರಕೋ। **ಉಪತ್ಥಮ್ಭೋ ನ ದಾತಬ್ಬೋತಿ** ಸಾಮಗ್ಗಿವಿನಾಸಾಯ ಅನುಬಲಂ ನ ದಾತಬ್ಬಂ। **ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಕತ್ವಾತಿ** "ನ ಮೇತಂ ಖಮತೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಆವಿ ಕತ್ವಾಪಿ।

ವೋಹಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೨೪. ಕಾಯಪ್ಪಯೋಗೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ **ಕಾಯಪ್ಪಯೋಗಾ**। ವಚೀಪಯೋಗೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ **ವಚೀಪಯೋಗಾ**। **ನವಸು ಠಾನೇಸೂತಿ** ಓಸಾರಣಾದೀಸು ನವಸು ಠಾನೇಸು। **ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸೂತಿ** ಞತ್ತಿದುತಿಯಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮೇಸು। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ ಅಸಙ್ಗಹಿತಾ, ತಸ್ಮಾ। ಯಂ ಕುರುನ್ದಿಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೨೫. "ಚತೂಹಿ ಪಞ್ಚಹೀ"ತಿ ವಚನತೋ ದ್ವೀಹಿ ವಾ ತೀಹಿ ವಾ ಏಕತೋ ದೇಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಮಾಳಕಸೀಮಾಯಾತಿ** ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ। **ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯಾತಿ** ಮಹಾಸೀಮಾಯ।

ಮುಸಾವಾದವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೪೪. **ಪರಿಯಾಯೇನ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ವುತ್ತಮುಸಾವಾದೋತಿ** ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಮುಸಾವಾದೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೪೬. **ಅನುಯೋಗೋ ನ ದಾತಬ್ಬೋತಿ** ತೇನ ವುತ್ತಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೫೪. **ಏಕೂನವೀಸತಿಭೇದಾಯಾತಿ** ಮಗ್ಗಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾದಿವಸೇನ ಏಕೂನವೀಸತಿಭೇದಾಯ।

ಅಧಿಕರಣವೂಪಸಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೫೮. **ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾರಣೇಹೀತಿ** ಇದಂ ಅತ್ಥನಿಪ್ಫಾದನಕಾನಿ ತೇಸಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾನಿ ಚ ಕಾರಣಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇನ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಮಾನಯೋಗಕ್ಖೇಮತ್ತಾ। **ಅನುಸ್ಸಾವನೇನಾತಿ** ಭೇದಸ್ಸ ಅನುರೂಪಸಾವನೇನ। ಯಥಾ ಭೇದೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ತನೋ ವಚನಸ್ಸ ಸಾವನೇನ ವಿಞ್ಞಾಪನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ನನು ತುಮ್ಹೇ"**ತಿಆದಿ। **ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ವಚೀಭೇದಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಏತೇನ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಭೇದಕರವತ್ಥುದೀಪನಂ ವೋಹರಣಂ। ತತ್ಥ ಅತ್ತನಾ ವಿನಿಚ್ಛಿತಮತ್ತಂ ರಹಸ್ಸವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ ಅನುಸ್ಸಾವನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಮ್ಮಮೇವ ಉದ್ದೇಸೋ ವಾ ಪಮಾಣನ್ತಿ** ತೇಹಿ ಸಙ್ಘಭೇದಸಿದ್ಧಿತೋ ಪಮಾಣಂ, ಇತರೇ ಪನ ತೇಸಂ ಸಮ್ಭಾರಭೂತಾ। ತೇನಾಹ **"ವೋಹಾರಾ"**ತಿಆದಿ। **ತತ್ಥಾತಿ** ವೋಹರಣೇ।

ಕಥಿನತ್ಥಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೬೭. ಅನ್ತರಾ ವುತ್ತಕಾರಣೇನಾತಿ "ತಙ್ಖಣೇ ವನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಮಞ್ಚಪಾದಾದೀಸುಪಿ ನಲಾಟಂ ಪಟಿಹಞ್ಞೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಕಾರಣೇನ।

ಸಮುಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾ

೪೭೦. ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ। **ಇತರನ್ತಿ** ಸಚಿತ್ತಕಂ। **ಭಿಂಸಾಪನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾತಿ** ಭಿಂಸಾಪನಾದಿನಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಪರದುತಿಯಗಾಥಾಸಙ್ಗಣಿಕಂ

ಕಾಯಿಕಾದಿಆಪತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೪೭೪. ವಿನಯೇ ಗರುಕಾ **ವಿನಯಗರುಕಾ**। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇದಂ ದ್ವೀಸು ಗಾಥಾಸು ಆಗತಂ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪನ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಭಾವತೋ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಂ।

ದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಯಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೭೫. **ದ್ವೇ ಸಂವಾಸಕಭೂಮಿಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಭೂಮೀ**ತಿ ಅವತ್ಥಾ। ಅಙ್ಗಹೀನತಾ ಕಾರಣವೇಕಲ್ಲವಸೇನಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಆಹ **"ಅಪಿಚೇತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। **ಏಸ ನಯೋ**ತಿ "ಅಪಿಚೇತ್ಥಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೋ। **ವನಪ್ಪತಿಂ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕ**ನ್ತಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ವನಪ್ಪತಿಕಥಾಯ ಆಗತಂ ಪರಸನ್ತಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಛಡ್ಡನೇ**ತಿ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ಮೋಚನೇ। **ದುಕ್ಕಟಾ ಕತಾ**ತಿ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। **ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದಮ್ಹಿಯೇವಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇಯೇವ। ಆಮಕಧಞ್ಞಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿಯಾ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯವಣ್ಣನಾ

೪೭೬. **ಅಬ್ಭುಣ್ಹಸೀಲೋ**ತಿ ಅಭಿನವಸೀಲೋ।

೪೭೮. **ಅಸುತ್ತಕ**ನ್ತಿ ಸುತ್ತವಿರಹಿತಂ, ಸುತ್ತತೋ ಅಪನೀತಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೇದಮೋಚನಗಾಥಾ

ಅವಿಪ್ಪವಾಸಾದಿಪಞ್ಹವಣ್ಣನಾ

೪೭೯. ಸೇದಮೋಚನಗಾಥಾಸು **ತಹಿನ್ತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ। ‘‘ಅಕಪ್ಪಿಯಸಮ್ಭೋಗೋ ನಾಮ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಾದೀ’’ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತಂ। **ಏಸಾ ಪಞ್ಹಾ ಕುಸಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತಾತಿ** ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ, ಏಸೋ ಪಞ್ಹೋ ಕುಸಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಸಾತಿ ಅವನ್ದಿಯೇ ದಸ। **ಏಕಾದಸಾತಿ** ಪಣ್ಡಕಾದಯೋ ಏಕಾದಸ। **ಉಬ್ಭಕ್ಖಕೇ ನ ವದಾಮೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಮುಖೇ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। **ಅಧೋನಾಭಿಂ ವಿವಜ್ಜಿಯಾತಿ** ಇಮಿನಾ ವಚ್ಚಮಗ್ಗಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗೇಸು।

ಗಾಮನ್ತರಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ನದೀಪಾರಂ ಓಕ್ಕನ್ತಭಿಕ್ಖುನಿಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ನದೀ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗಾಮಪರಿಯಾಪನ್ನಾ, ಪರತೀರಂ ಗಾಮನ್ತರಪರಿಯಾಪನ್ನಂ। ತತ್ಥ ಪರತೀರೇ ಪಠಮಲೇಡ್ಡುಪಾತಪ್ಪಮಾಣೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ನದೀಪರಿಯನ್ತೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ಪರತೀರೇ ರತನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅರಞ್ಞಂ ನತ್ಥಿ, ಪರತೀರಞ್ಚ ತಿಣಾದೀಹಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರವಿರಹಿತಂ ಕರೋತಿ। ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಗಾಮೇ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ಪರತೀರೇ ಪನ ಪಠಮಲೇಡ್ಡುಪಾತಸಙ್ಖಾತೇ ಗಾಮೂಪಚಾರೇಯೇವ ಪಾದಂ ಠಪೇತಿ। ಅನ್ತರೇ **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ** ವುತ್ತನಯೇನ ಅರಞ್ಞಭೂತಂ ಸಕಗಾಮಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯನಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ನಾಮ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಪಮುಖಾ ಪಞ್ಚಸತಸಾಕಿನಿಯೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ। ಮಹಾಪಜಾಪತಿಪಿ ಹಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೇನ ದಿನ್ನಓವಾದಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ನಾಮ।

ಪಾರಾಜಿಕಾದಿಪಞ್ಹವಣ್ಣನಾ

೪೮೦. ಸಹ ದುಸ್ಸೇನ ಮೇಥುನವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ **‘‘ದುಸ್ಸಕುಟಿಆದೀನಿ ಸನ್ಧಾಯಾ’’**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಾತಿ** ‘‘ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇ ಸತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ವಿಜಹನತೋ ಸಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ’’ತಿ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಾ।

೪೮೧. **ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತನಿಗ್ರೋಧಸದಿಸನ್ತಿ** ಯೋಜನದ್ವಿಯೋಜನಾದಿಪರಮಂ ಮಹಾನಿಗ್ರೋಧಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ಸೇದಮೋಚನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚವಗ್ಗೋ

ಕಮ್ಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೮೩. ಕಮ್ಮವಗ್ಗೇ ಉಮ್ಮತ್ತಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಮ್ಮತ್ತಕಸಮ್ಮುತಿ ಉಮ್ಮತ್ತಕೇ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಗತೇ ಅಸಮ್ಮುಖಾಪಿ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೇಪಿ ನ ಕುಪ್ಪತಿ ನಿಯಮಾಭಾವತೋ। ಅಸಮ್ಮುಖಾ ಕತೇ ಪನ ದೋಸಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಸಮ್ಮುಖಾಕತಂ ಸುಕತಂ ಹೋತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ದೂತೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಪನ ಸಮ್ಮುಖಾ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾನಾನತ್ತಸಮ್ಭವತೋ। ಪತ್ತನಿಕ್ಕುಜ್ಜನಾದಯೋ ಹತ್ಥಪಾಸತೋ ಅಪನೀತಮತ್ತೇಪಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟನ್ತಿ। **ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ**ತಿಆದೀಸು ಯಾವತಿಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಾ, ತೇ ಆಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಛನ್ದಾರಹಾನಂ ಛನ್ದೋ ಆಹಟೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಾ ನ ಪಟಿಕ್ಕೋಸನ್ತಿ, ಅಯಂ **ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ**। ಯೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಯೇನ ವಿನಯೇನ ಯೇನ ಸತ್ಥುಸಾಸನೇನ ಸಙ್ಘೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ **ಧಮ್ಮಸಮ್ಮುಖತಾ**। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಭೂತಂ ವತ್ಥು। **ವಿನಯೋ**ತಿ ಚೋದನಾ ಚೇವ ಸಾರಣಾ ಚ। **ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ** ನಾಮ ಞತ್ತಿಸಮ್ಪದಾ ಚೇವ ಅನುಸ್ಸಾವನಸಮ್ಪದಾ ಚ। ಯಸ್ಸ ಸಙ್ಘೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಭಾವೋ **ಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾ**। ಕತ್ತಿಕಮಾಸಸ್ಸ ಪವಾರಣಮಾಸತ್ತಾ **"ಠಪೇತ್ವಾ ಕತ್ತಿಕಮಾಸ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚುಕ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಠಪಿತದಿವಸೋ ಚಾ**ತಿ ಕಾಳಪಕ್ಖೇ ಚಾತುದ್ದಸಿಂ ವಾ ಪನ್ನರಸಿಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ದ್ವೇ ಚ ಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯೋ**ತಿ ಪಠಮಪಚ್ಛಿಮವಸ್ಸೂಪಗತಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ।

೪೮೫. ಠಾನಕರಣಾನಿ ಸಿಥಿಲಾನಿ ಕತ್ವಾ ಉಚ್ಚಾರೇತಬ್ಬಂ ಅಕ್ಖರಂ **ಸಿಥಿಲಂ,** ತಾನಿಯೇವ ಧನಿತಾನಿ ಅಸಿಥಿಲಾನಿ ಕತ್ವಾ ಉಚ್ಚಾರೇತಬ್ಬಂ ಅಕ್ಖರಂ **ಧನಿತಂ**। ದ್ವಿಮತ್ತಕಾಲಂ **ದೀಘಂ,** ಏಕಮತ್ತಕಾಲಂ **ರಸ್ಸಂ**। **ದಸಧಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಬುದ್ಧಿಯಾ ಪಭೇದೋ**ತಿ ಏವಂ ಸಿಥಿಲಾದಿವಸೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನಬುದ್ಧಿಯಾ ಅಕ್ಖರುಪ್ಪಾದಕಚಿತ್ತಸ್ಸ ದಸಪ್ಪಕಾರೇನ ಪಭೇದೋ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಹಿ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಚ। ಸಂಯೋಗೋ ಪರೋ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಸಂಯೋಗಪರೋ, ನ ಸಂಯೋಗಪರೋ **ಅಸಂಯೋಗಪರೋ**। **ಆಯಸ್ಮತೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ನ ಖಮತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ತ-ಕಾರ ನ-ಕಾರಸಹಿತಾಕಾರೋ ಅಸಂಯೋಗಪರೋ। **ಕರಣಾನೀ**ತಿ ಕಣ್ಠಾದೀನಿ।

೪೮೮. ಅನುಕ್ಖಿತ್ತಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅನಾಪನ್ನಾ ಚ ಪಕತತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ಪಕತತ್ತಾ ಅನುಕ್ಖಿತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಅನಿಸ್ಸಾರಿತಾ**ತಿ ಪುರಿಮಪದಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಾ**ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅನಾಪನ್ನಾ। **ನ ತೇಸಂ ಛನ್ದೋ ವಾ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ವಾ ಏತೀ**ತಿ ತೀಸು ದ್ವೀಸು ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇಸು ಏಕಸ್ಸ ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ಆಹಟಾಪಿ ಅನಾಹಟಾವ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೯೫-೪೯೬. **ಕಾಯಸಮ್ಭೋಗಸಾಮಗ್ಗೀ**ತಿ ಸಹಸೇಯ್ಯಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದಿ। **ಸೋ ರತೋ**ತಿ ಸುಭೇ ರತೋ। ಸುಟ್ಠು ಓರತೋತಿ ವಾ **ಸೋರತೋ**। **ನಿವಾತವುತ್ತೀ**ತಿ ನೀಚವುತ್ತಿ। **ಪಟಿಸಙ್ಖಾ**ತಿ ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ ಞಾಣೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ। ಯಂ ತಂ ಅವನ್ದಿಯಕಮ್ಮಂ ಅನುಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಇಮಸ್ಸ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಸ್ಸ ಠಾನಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಮ್ಮಮೇವ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ **ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಂ**। ಓಸಾರಣನಿಸ್ಸಾರಣಭಣ್ಡುಕಮ್ಮಾದಯೋ ವಿಯ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ನಾಮಂ ನ ಲಭತಿ, ಕಮ್ಮಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಉಪಲಕ್ಖೀಯತೀತಿ "ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಏತಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಮೇವಾ**ತಿ ವುತ್ತಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಜಿಣ್ಣಚೀವರನಟ್ಠಚೀವರಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇಣಪಲಿಬೋಧಮ್ಪೀ**ತಿ ಇಣಮೇವ ಪಲಿಬೋಧೋ ಇಣಪಲಿಬೋಧೋ, ತಮ್ಪಿ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ತಾದಿಸಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಇಣಾಯಿಕಾ ಪಲಿಬುನ್ಧನ್ತಿ, ತತುಪ್ಪಾದತೋಪಿ ತಸ್ಸ ಇಣಂ ಸೋಧೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಛತ್ತಂ ವಾ ವೇದಿಕಂ ವಾತಿ ಏತ್ಥ **ವೇದಿಕಾತಿ** ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಉಪರಿ ಚತುರಸ್ಸಚಯೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ಛತ್ತನ್ತಿ** ತತೋ ಉದ್ಧಂ ವಲಯಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತೋ ಅಗ್ಗಚಯೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಉಪನಿಕ್ಖೇಪತೋತಿ** ಚೇತಿಯೇ ನವಕಮ್ಮತ್ಥಾಯ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತತೋ, ಚೇತಿಯಸನ್ತಕತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞಾ ಕತಿಕಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ** ಪುರಿಮಕತಿಕಾಯ ಅಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ತೇಹೀತಿ** ಯೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಿಕಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ತೇಹಿ। **ದಸಭಾಗನ್ತಿ** ದಸಮಭಾಗಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ। **ಮೂಲೇತಿ** ಪುಬ್ಬೇ। "**ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಾಜೇತ್ವಾ ಖಾದನ್ತೂ**"ತಿ ವಚನೇನೇವ ಯಥಾಸುಖಂ ಪರಿಭೋಗೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ "**ಪುರಿಮಕತಿಕಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀ**"ತಿ।

ಅನುವಿಚರಿತ್ವಾತಿ ಪಚ್ಛತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಗನ್ತ್ವಾ। **ಅಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತೇನಾತಿ** ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಾ

ಪಚ್ಚಯಂ ಅಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತೇನ। **ಮೂಲಭಾಗನ್ತಿ** ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತಿ "**ದಸಭಾಗಮತ್ತ**"ನ್ತಿ। **ಅಕತಾವಾಸಂ ವಾ ಕತ್ವಾತಿ** ತತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಆಯೇನ ಕತ್ವಾ। **ಜಗ್ಗಿತಕಾಲೇ ಚ ನ ವಾರೇತಬ್ಬಾತಿ** ಜಗ್ಗಿತಾನಂ ಪುಪ್ಫಫಲಭರಿತಕಾಲೇ ನ ವಾರೇತಬ್ಬಾ। **ಜಗ್ಗನಕಾಲೇತಿ** ಜಗ್ಗಿತುಂ ಆರದ್ಧಕಾಲೇ। **ಇತ್ತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭೇದೇತಿ** ಇತ್ತಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಠಾನಭೇದೇ।

ಕಮ್ಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಪಞ್ಞತ್ತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೫೦೦. ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಕಕುಸನ್ಧಕೋಣಾಗಮನಕಸ್ಸಪಾ ಏವ ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಪಞ್ಞಪೇಸುಂ, ವಿಪಸ್ಸೀಆದಯೋ ಪನ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಂಸು, ನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇಸುನ್ತಿ ಆಹ "**ಕಕುಸನ್ಧಞ್ಚ...ಪೇ॰... ಅನ್ತರಾ ಕೇನಚಿ ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ**"ತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಇತಿ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರತ್ಥದೀಪನಿಯಂ

ಪರಿವಾರಟ್ಠಕಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ನಿಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಅವಸಾನಗಾಥಾಸು ಪನ ಅಯಮತ್ಥೋ। **ವಿಭತ್ತದೇಸನನ್ತಿ** ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಖನ್ಧಕಪರಿವಾರೇಹಿ ವಿಭತ್ತದೇಸನಂ ವಿನಯಪಿಟಕನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಸ ವಿನಯಸ್ಸ।

ತತ್ರಿದನ್ತಿಆದಿ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಸತ್ಥುಮಹಾಬೋಧಿವಿಭೂಸಿತೋತಿ ಸತ್ಥುನಾ ಪರಿಭುತ್ತಮಹಾಬೋಧಿವಿಭೂಸಿತೋ ಮಣ್ಡಿತೋ, ತಸ್ಸ ಮಹಾವಿಹಾರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಭಾಗೇ ಉತ್ತಮಂ ಯಂ ಪಧಾನಘರನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಪಧಾನಘರನ್ತಿ** ತಂನಾಮಕಂ ಪರಿವೇಣಂ। **ಸುಚಿಚಾರಿತ್ತಸೀಲೇನ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸೇವಿತನ್ತಿ** ಇದಮ್ಪಿ ಪಧಾನಘರವಿಸೇಸನಂ।

ತತ್ಥಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಧಾನಘರೇ। **ಚಾರುಪಾಕಾರಸಞ್ಚಿತನ್ತಿ** ಮನಾಪೇನ ಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। **ಸೀತಚ್ಛಾಯತರೂಪೇತನ್ತಿ** ಘನನಿಚಿತಪತ್ತಸಞ್ಛನ್ನಸಾಖಾಪಸಾಖತಾಯ ಸೀತಚ್ಛಾಯೇಹಿ ರುಕ್ಖೇಹಿ ಉಪೇತಂ।
ವಿಕಸಿತಕಮಲಕುವಲಯಪುಣ್ಡರೀಕಸೋಗನ್ಧಿಕಾದಿಪುಪ್ಫಸಞ್ಛನ್ನಮಧುರಸೀತಲುದಕಪುಣ್ಣತಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಲಿಲಾಸಯಾ ಅಸ್ಸಾತಿ

ಸಮ್ಪನ್ನಸಲಿಲಾಸಯೋ। **ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಸಿರಿಂ ನಾಮ ಥೇರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ, ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝೇಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇದ್ಧಾ**ತಿ ಅತ್ಥವಿನಿಚ್ಛಯಾದೀಹಿ ಇದ್ಧಾ ಫೀತಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ।

ಸಿರಿನಿವಾಸಸ್ಸಾತಿ ಸಿರಿಯಾ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಭೂತಸ್ಸ। **ಜಯಸಂವಚ್ಛರೇ**ತಿ ಜಯಪ್ಪತ್ತಸಂವಚ್ಛರೇ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಥೇರಂ ಬುದ್ಧಸಿರಿಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಯಾ ವಿನಯವಣ್ಣನಾ ಆರದ್ಧಾ, ಅಯಂ। **ಧಮ್ಮೂಪಸಂಹಿತಾ**ತಿ ಕುಸಲಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ। ಇದಾನಿ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖಾಧಿಗಮಾಯ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಂ ಪರಿಣಾಮೇನ್ತೋ "**ಚಿರಟ್ಠಿತತ್ಥ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ । ತತ್ಥ **ಸಮಾಚಿತ**ನ್ತಿ ಉಪಚಿತಂ। **ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ತೇಜೇನ। **ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಾಣಿನೋ**ತಿ ಕಾಮಾವಚರಾದಿಭೇದಾ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ। **ಸದ್ಧಮ್ಮರಸಸೇವಿನೋ**ತಿ ಯಥಾರಹಂ ಬೋಧಿತ್ತಯಾಧಿಗಮವಸೇನ ಸದ್ಧಮ್ಮರಸಸೇವಿನೋ ಭವನ್ತು। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ನಿಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಗಮನಕಥಾ

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ -

ವಿನಯೇ ಪಾಟವತ್ಥಾಯ, ಸಾಸನಸ್ಸ ಚ ವುದ್ಧಿಯಾ।
ವಣ್ಣನಾ ಯಾ ಸಮಾರದ್ಧಾ, ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾ॥

ಸಾರತ್ಥದೀಪನೀ ನಾಮ, ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಾ।
ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಮತ್ತೇಹಿ, ಗನ್ಥೇಹಿ ಪರಿಮಾಣತೋ॥

ಅಜ್ಝೇಸಿತೋ ನರಿನ್ದೇನ, ಸೋಹಂ **ಪರಕ್ಕಮಬಾಹುನಾ**।
ಸದ್ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಕಾಮೇನ, ಸಾಸನುಜ್ಜೋತಕಾರಿನಾ॥

ತೇನೇವ ಕಾರಿತೇ ರಮ್ಮೇ, ಪಾಸಾದಸತಮಣ್ಡಿತೇ।
ನಾನಾದುಮಗಣಾಕಿಣ್ಣೇ, ಭಾವನಾಭಿರತಾಲಯೇ॥

ಸೀತಲೂದಕಸಮ್ಪನ್ನೇ, ವಸಂ **ಜೇತವನೇ** ಇಮಂ।
ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಅಕಾಸಿಂ ಸುವಿನಿಚ್ಛಯಂ॥

ಯಂ ಸಿದ್ಧಂ ಇಮಿನಾ ಪುಞ್ಞಂ, ಯಂ ಚಞ್ಞಂ ಪಸುತಂ ಮಯಾ।
ಏತೇನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ, ದುತಿಯೇ ಅತ್ತಸಮ್ಭವೇ॥

ತಾವತಿಂಸೇ ಪಮೋದೇನ್ತೋ, ಸೀಲಾಚಾರಗುಣೇ ರತೋ।
ಅಲಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಕಾಮೇಸು, ಪತ್ವಾನ ಪಠಮಂ ಫಲಂ॥

ಅನ್ತಿಮೇ ಅತ್ತಭಾವಮ್ಹಿ, ಮೇತ್ತೇಯ್ಯಂ ಮುನಿಪುಙ್ಗವಂ।
ಲೋಕಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಂ ನಾಥಂ, ಸಬ್ಬಸತ್ತಹಿತೇ ರತಂ॥

ದಿಸ್ವಾನ ತಸ್ಸ ಧೀರಸ್ಸ, ಸುತ್ವಾ ಸದ್ಧಮ್ಮದೇಸನಂ।
ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಫಲಂ ಅಗ್ಗಂ, ಸೋಭೇಯ್ಯಂ ಜಿನಸಾಸನಂ॥

ಸದಾ ರಕ್ಖನ್ತು ರಾಜಾನೋ, ಧಮ್ಮೇನೇವ ಇಮಂ ಪಜಂ।
ನಿರತಾ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇಸು, ಜೋತೇನ್ತು ಜಿನಸಾಸನಂ॥

ಇಮೇ ಚ ಪಾಣಿನೋ ಸಬ್ಬೇ, ಸಬ್ಬದಾ ನಿರುಪದ್ದವಾ।
ನಿಚ್ಚಂ ಕಲ್ಯಾಣಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಪಪ್ಪೋನ್ತು ಅಮತಂ ಪದನ್ತಿ॥

ಸಾರತ್ಥದೀಪನೀ ನಾಮ ವಿನಯಟೀಕಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।